13-M-B-53

C.62.d.

Digitized by Google

TRACTATVS
De

IVRISDICTIONE
ORDINARII IN EXEMPTOS,
DEQVE ILLORVM EXEMPTIONE AB
ORDINARIA IVRISDICTIONE:

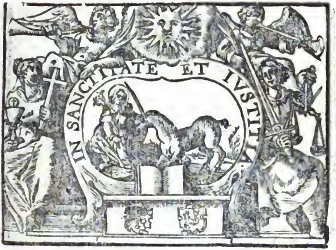
MVLTIS PONTIFICVM DECRETIS, ET SS. Congregationis Illuſtriſs. Cardinalium Declarationibus illuſtratus: modò auctior & correctior in lucem datus.

IN IVDICIO FORENSI OPIDO QVAM VTILIS & frequens:

Auctore *ERASMO A CHOKIER IVRISCONSVLTO LEODIEN.*

CVM GEMINO INDICE: VNO QVAESTIONVM; ALtero Rerum ac Materiarum.

SECVNDA EDITIO, QVINTA PARTE LOCVPLETATA.

Conuent S Mariae de Sa

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLONIAE AGRIPPINÆ,
Apud IOANNEM KINCKIVM, ſub Monocerote.

ANNO M. DC. XXIX.

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO DOMINO, D.

GVILIELMO A BAVARIA,

BARONI DE HOLINGHOVEN, ORDINIS S. IACOBI EQVITI.

S.mi D. N. VRBANI PP. VIII. CAMERARIO CON LA SPADA, SERENISS. Bauariæ, & Colonienſ. Electoribus à Conſilijs intimis, Domino & Patrono ſuo obſeruandiſſimo, &c.

Ediderat ante aliquot annos frater meus lucubrationes bono publico, niſi me fugit ratio, natas, de Iuriſdictione Ordinarij in Exemptos, *quas inclyto nomini Sereniſſ. Antiſtitis noſtri & Principis Electoris Clementiſſimi, meritò inſcripſit. at poſtea ad incudē priores reuocans, varias addidit ad eam rem quæſtiones, quas etſi non vſquequaque limatas ob eius præproperum, proh dolor! obitum, non negligendas, ſed in fa-*

(?) 2 ſcicu-

ſciculum compilandas duxi, ex quibus quintam illius operis partem non inutiliter, vt ſpero concinnaui. Quin autem Illuſtriſsimo tuo nomini dedicarem, haud equidem diu cunctatus fui; ſi enim qui Conſilijs, & Conſiſtorio Principis interſunt, pars corporis illius ſunt, vt inquiebant Arcadius, & Honorius Imperatores, * mirum videri non debet, ſi quod alias capiti adſcriptum eſt, noua modò dote locupletatum, præcipuo illius membro inſcribam; non quod nomini veſtro, ſplendorem commendationemve inde allaturum putem, ſed vt à Claritudine veſtra, illuſtrius prodeat opus, Litteratis etiam viris commendabilius. Virtute enim erudita ſic inclaruiſti, vt in Vrbe nedum pluribus ſucceſsiuè Pontificibus, verùm etiam diuerſis Germaniæ Principibus, operam ſumma cum laude, & gratiâ dederis, adeò vt in agendis tractandiſq; grauiſsimis negotijs, tua ſic eluceat prudentia, dexteritaſq; vt tali arduarum conſorte rerum gaudeant illi, geſtiantque vehementer. Accipe igitur, Illuſtriſsime Domine, quantulumcumque animi ſtudijque mei ἐνέχυρον, leuidenſe quidem illud, ſed perpetuum, & deuotiſsimum debitæ meæ obſeruan-

* in l. Quiſquis C. ad l. Iul. Maieſt.

uantiæ, ac obſequij ſyncerum monumentum. Deum interim bonorum omnium auctorem, enixè rogo, vt Tuam Amplitudinem rebus omnibus florentiſsimam, atque incolumem quàm diutiſsimè nobis tueatur.

Leodio Kal. Septemb. 1629.

Humillimus Cliens ac
ſeruus

*Io. à Chokier, Canonicus
ac Vicarius Leodienſ.
in Spiritualibus Generalis.*

AVCTORIS AD LECTOREM
EPISTOLA.

STudij & componendi huius Tractatus LECTOR occaſionē mihi dedit frequēs illius in omni foro occurſus. Tota enim Europa, quæ Catholicam agnoſcit religionē, abundat Religioſorum familijs, Canonicorum Collegijs, alijs denique perſonis, quæ diuerſis Exemptionū priuilegijs, Iuriſdictionem Ordinariam quadamtenus eleuant. Sed & forum Iuriſdictione ordinaria ſæcularis non paucas agnoſcit exemptiones. Quis enim in Imperio neſcit Auſtregas? in aulis Principum aulicos? Deniq; apud Monarchas & in togata armataq; militia varios eſſe Ordines qui ordinariæ Iuriſdictioni laicæ, (cui alioqui immediatè ſubeſſent) iugum non ſubmittunt? hinc varij olim & adhuc quotidie vtroque in foro caſus exurrexerunt, quorum deciſio eò difficilior adhuc viſa fuit, quòd hactenus nemo quiſquam fuerit, qui hanc materiā per iura vtriuſque Scholæ Doctorumq; noſtrorum hypomnemata diſperſam in ordinem & vnum veluti faſcem ſtudioſè collegerit. Id cum ſucceſſiuis pro re nata temporibus & caſibus in celebri præſertim Leodienſium foro enaſcentibus non vna pertica, vt dicitur, ſed diſtinctè ſigillatim tractaſſem, complacuiſſemque, deterruit me nihilominus ab editione plebeius ille & rudis ſermo, quo noſtri rerum forēſium periti vtuntur, quorum veſtigia ſequi me par fuit, ne cacozelus ſolus inter tot inaffectatè loquentes viderer. Quanquam ſanè *non opus eſt verbis*, vt inquit Cicero, *dum res cuius cauſa verba quæſita ſunt intelligatur*. Itaq; ſatis ſit non incidere in Cenſuram, de qua Horatius:

Reprehendite quòd non
Multa manus & multa litura coërcuit, & quod
Perfectum decies non caſtigauit ad unguem.

Sed enim hunc laborem noſtrum furtiuis, vt dixi, horis ſuſceptum, æquum & bonum Lectorem, cui vt autumo vſui ille nonnunquam erit, boni conſulturū puto, præſertim cùm non careat multis diuerſiſque caſibus, iā ab ipſis viginti & amplius annis in Dicaſterio Leodienſi ſub æquiſſimis integerrimiſque Officialibus Ioāne Dullardo, & Ægidio de Glen à me non indiligenter obſeruatis. Si quid porrò, beni-

rò, beni-

AD LECTOREM.

ro *benigne Lector*, obſcurius dictum aut omiſſum reperias, ſuppletum id habebis in Scholijs meis *ad Conſtitutionē Concilij Lateranenſis*, haſce exemptiones modificantem, quæ iam ſecundo tomo ſunt typis edita. Interea, ſiqui ſint qui ſtudium hoc meum ſubſannent, non ſum æquior Bartholo, acutior Baldo, terſior Fulgoſio, purior Alciato, clarior Paulo, & Sazio, quos tamen omnes optimè alioqui de vtroque iure meritos, quis non videat ab leguleis & indoctis quibuſdam illius æui Libriperdis reprehendi atque vellicari?

Itaque,

Qui velit inuideat, ſeque hoc mærore fatiget:

Tu verò quiſquis es, *benigne Lector*, hoc opere tibi, vt ſpero, compendioſo, vtere, ac fœliciter vale.

MONITVM.

PRodit iam in lucem ſecunda editio prioris tomi tractatus de Iuriſdictione Ordinarij in exemptos, quæ alteri auctior multò eſt reddita, addita quippè eſt Quinta pars Auctoris poſthuma: Si quid porrò minus terſum, aut parum emaculatum, maleve diſtinctum Lector inuenerit, operis typographicis procul diſtantibus imputabit. Itaque tuæ erit benignitatis illa inducere & expungere. Vale & fruere.

INDEX

INDEX QVAESTIONVM

TRACTATVS DE IVRISDICTIONE ORDINARII IN EXEMPTOS, DEQVE ILLORVM exemptione.

PARS PRIMA.

Concernens originem, diffinitionem & generales exemptionum cauſas.

1. *Quid ſit exemptio, & vnde illius origo.*
2. *Qualiter diuidatur.*
3. *Quis poſsit eximere.*
4. *Ius exemptionum an ſit fauorabile vel odioſum.*
5. *Diſpoſitione generali an comprehendantur exempti.*
6. *Exemptio an præſcribatur.*
7. *An ſit neceſſaria ſcriptura ad exemptionem.*
8. *Exemptio an & qualiter probanda.*
9. *Quibus verbis conceſſa probetur exemptio.*
10. *Cenſus ſolutio an arguat exemptionem.*
11. *An valeat exemptio non inſerta clauſula derogatoria non obſtantibus.*
12. *In conceſsione exemptionum an ſit neceſſaria citatio ordinariorum.*
13. *Exemptio conceſſa ſimpliciter an eximat vniuerſaliter.*
14. *In exemptione ſuarum Eccleſiarum quænam comprehendantur.*
15. *Quid ſit lex diœceſana, & lex iuriſdictionis.*
16. *Monaſteria an ſint exempta.*
17. *Sintne aliqui ordines exempti.*
18. *Prothonotarij Apoſtolici an ſint exempti.*
19. *An oblati religionibus exempti.*
20. *Apoſtata religionis exempta an retineat priuilegium.*
21. *Ordinati à Papa an ſint exempti.*
22. *An beneficiati per Prælatos exemptos.*
23. *Exemptis canonicis an capitulum exemptum, & exempto capitulo an ſinguli Canonici.*
24. *Quid de canonicis ad effectum.*
25. *Exemptus habens ius ſibi à priuato ceſſum an gaudeat exemptione.*
26. *Continentia ſeu communio cauſæ ſubditi cum exempto an reddat exemptum, & an continentia cauſæ fundet Iuriſdictionem Iudicis exemptorum.*
27. *Scholares & alia vniuerſitatum ſuppoſita an ſint exempta.*
28. *Exemptus à iuriſdictione legati an ſit exemptus à iuriſdictione ordinarij.*
29. *Vtrum vidua exempti ſit exempta.*
30. *An familiares exemptorum ſint exempti.*
31. *An hoſpitalia.*
32. *Officiales Papæ & curiales an exempti.*
33. *Hoſpitalarij, Templarij, Ciſtercienſes an exempti.*
34. *Ius exemptionis an cedi poſsit.*
35. *Eccleſiæ exemptæ an gaudeant centenaria præſcriptione Rom. Eccleſiæ.*
36. *Exemptus ædificans in loco non exem-*

pto

pto Eccleſiam num acquirat illi exemptionem.
37. *Exemptio an augeatur aucto exempto.*
38. *Exemptio an extendatur ad futura.*
39. *De Conſeruatoribus.*
40. *An prælati exempti gaudeant priuilegio cap.fin.de pœnis.*
41. *An Epiſcopi Archiepiſcopi immediate S. Sedi ſint ſubiecti.*
42. *An portio exempti accreſcat non exemptis.*
43. *Exemptis monachorum collis quid nomine cellarum comprehendatur.*
44. *Exemptus contra Exemptum an vtatur priuilegio.*
45. *An exemptus poßit eſſe arbiter.*
46. *An exempti poßint eſſe tutores.*
47. *An fideiuſſores.*
48. *An edictum de alienatione Iud. muti cauſ.facta vigeat in Exemptis.*
49. *An valeat Exemptio ſurreptitie obtenta*
50. *An & quatenus Concilium Trident. derogare cenſeatur exemptionibus.*

PARS SECVNDA

Tractans Iudicialia.

1. *EPiſcopus an ſedere pro tribunali poſſit in quouis loco ſuæ diœceſis etiam exempto.*
2. *Legatus an Iuriſdictionem habeat in Exemptos.*
3 *In impetratione reſcripti contra exemptum an facienda ſit mentio exemptionis.*
4. *Exemptus an conueniri poßit ex l. diffamari C.de ingen. & manumiſſ. coram Ordinario.*
5. *Exemptus agendo an forum rei coram Ordinario ſortiatur.*
6. *Exemptus citatus coram Ordinario teneaturne comparere & allegare ſuam exemptionem.*
7. *Exemptus à Iuriſdictione an eam prorogare poßit.*
8. *Remißio exempti ad ſuum Iudicem cuius fiat expenſis.*
9. *Exemptus an condemnandus in expenſis ob non exceptionem ſui priuilegij*
10. *Exceptio exemptionis an opponi poßit poſt litem conteſtatam.*
11. *Iudices exemptorum an poßint prorogari per non exemptos.*
12. *An Ordinarius oppoſita exemptione cognoſcat an ſibi Iuriſdictio competat.*
13. *Cuius ſit de quæſtione exemptionis cognoſcere.*
14 *Commiſſa Ordinario cauſa exempti an illius Iuriſdictio cenſeatur excitata vel delegata.*
15. *Exemptus an priuilegio gaudeat antequam illius habeat notitiam.*
16. *Quid ſi pendente lite coram Ordinario concedatur exemptio.*
17. *Exemptio ſi pendente lite reuocetur an lis ad Ordinarium reuertetur.*
18 *Inſtantia cœpta contra exemptum an tranſeat in illius hæredem non exemptum.*
19. *Quid è contra an inſtantia contra non exemptum coram Ordinario inchoata tranſeat in illius heredem exemptum*
20. *Inuentarium bonorum exempti coram quo Iudice faciendum.*
21. *Finita exemptione an conueniri quis poſſit coram Ordinario de geſtis tempore exemptionis.*
22. *An ab exempto agente coram Ordinario*

reus exigere poſſit cautionem.
23. Qualiter in iudicio probari debeat exemptio.
24 Exemplaria exemptionum qualiter authenticentur.
25. Pendente lite ſuper exemptione an exemptus aduerſus Ordinarium in poſſeſſione exemptionis manutenendus
26. Libellus ſeu articuli in cauſa exemptionis quales eſſe debeant.
27. Priuilegium exemptionis an totum, an vero illius pars controuerſa tantum edi debeat.
28. Exceptio exemptionis propoſita in vim peremptoriæ an ſtatim, an vero poſt litis conteſtationem reſeruanda.
29. Exemptus agendo coram Ordinario an coram eodem & conueniri poſſit.
30. Exempti agendo coram Ordinario an teneantur ſeruare ordinationes & ſtatuta Iudicij.
31. Confeſſio exempti coram Ordinario an & praiudicet.
32. Exemptus litigans coram Ordinario an iurare poſſit ſecundum ſuam mentem & non illius cui iuratur.
33. Exempti an teſtes eſſe poſſint coram Ordinario.
34 Exempti an ab Ordinario cogi poſſint ad teſtimonium.
35. Exemptus deponens falſum coram Ordinario an ab eo puniri poſſit.
36. An exempti poſſint iudicialiter interuenire pro ſuis hominibus ſeu ſubditis.
37. Interueniens an cauſam ad ſuum forum trahere poſſit.
38. Ordinarius coram quo res fuit ducta poteritne cognoſcere circa intereſſe inter emptorem & exemptum venditorem cui lis fuerat denuntiata.
39. Excommunicatus ſub conditione ſi poſtea eximatur an veniente conditione ligabitur excommunicatione.
40. Sententia lata contra exemptum an ſit valida.
41. Exemptus quantum temporis habeat ad appellandum.
42. Ad quem appellandum.
43. In cauſa exemptionis appellatio qualiter formanda.
44. Commiſſa ordinario executione vtrum cognoſcere poſſit de iuſtitia ſententiæ.
45 Quibus caſibus Ordinarij Iuriſdictionem habeant in exemptos.
46. An vigore cameralis obligationis exemptus poſſit conueniri coram Ordinario.
47. Capitula quid poſſint in ſingulos.
48 Quis ſit Ordinarius ſeu diœceſanus exemptorum.
49. Conceſſo priuilegio ne quis ab Ordinario excommunicari poſſit an ſaltem coram eodem conueniri ſeu puniri poſſit.
50. An pro & abſolutione ab excommunicatione poſſint ſe ſubijcere Ordinario.

PARS TERTIA

Complectens modos quibus exemptiones finiuntur & amittuntur.

1. Exemptiones an poſſint reuocari.
2. An ſucceſſor reuocare poſſit exemptionem

ptionem à prædeceſſore conceſſam.
3. Vtrum legatus reuocare poſsit exemptiones.
4. An Epiſcopus poſsit.
5. An exemptiones expirent morte concedentis.
6. Reuocatio exemptionum afficiat ne ignorantes.
7. Ceſſante cauſa exemptionis an ceſſet exemptio.
8. Sublata exemptione an etiam cenſeatur ſublata aliorum qui in ea participabant.
9. An & quando cenſeatur reuocata per hanc vulgarem clauſulam non obſtantibus priuilegijs, exemptionibus, &c.
10. An cenſeatur exemptio reuocata ſi Pontifex contra exemptionem reſcripſerit.
11. Obedientia Prælati exempti an inducat quaſi poſſeſsionem ſubiectionis ſi capitulum non conſentiat.
12. Exemptio an præſcriptione amittatur.
13. Exemptiones an amittantur per non vſum.
14. An amittantur per contrarium actum.
15. An amittantur propter delictum.
16. An reuocentur exemptiones propter ingratitudinem.
17. Idemne ſit ſi Ordinario noceatur.
18. Exemptionis parte reuocata an cenſeatur tota reuocata.
19. Deſtructo loco exempto an cenſeatur amiſſa exemptio.
20. Si locus reſtauretur an recuperabit exemptionem.
21. Quid ſi locus mutetur ac in alium transferatur.
22. Exemptio an amittatur ſi locus alteri vniatur.
23. Vtrum reuocata vnione cenſeantur etiam exemptiones reſtitutæ.
24. Quid ſi Eccleſia exempta mutet ſtatum.
25. Collegio ſublato an cenſeatur ſublata illius exemptio.
26. Singularis ſeu vnus de collegio an impedire poſsit ne cæteri præiudicent exemptioni.
27. Exempti à procuratione legatorum an exemptionem amittant temporis præſcriptione.
28. Exemptione conceſſa habitantibus certi loci an ſi locum mutent amittatur exemptio.
29. Exemptio an perdatur ſi ex poſt facto fiat damnoſa & alteri præiudicialis.
30. Si Papa iudicet contra exemptionem an cenſeatur eam reuocaſſe.
31. An ad priuationem priuilegij opus ſit ſententia declaratoria.
32. Excommunicatus an priuilegio exemptionis priuatus cenſeatur, ſeu an exceptione exemptionis ſe tueri poſsit.
33. Actus contra exemptionem geſtus an ſit ipſo iure nullus.
34. Renunciari an poſsit exemptioni?

PARS QVARTA

Continens miſcellanea.

1. *EXempti qua ſolemnitate poßint res ſuas alienare.*
2. *Quid ſi res alienanda non ſit in eodem loco quo Eccleſia exempta.*
3. *Legatus de latere an præſtare poßit exemptis authoritatem alienandi.*
4. *Electionum iura ordinaria an vigeant in exemptis.*
5. *Legatus à latere an confirmare poßit electiones exemptorum.*
6. *Exempti an teneantur ad canonicam Epiſcopalem.*
7. *Vtrum generalis exemptio cenſeatur etiam eximere à ſubſidio per Papam impoſito.*
8. *Vtrum Epiſcopus cum clero eximere poſſit à ſubſidio charitatiuo.*
9. *Ordinarius an exigat charitatiuum ſubſidium ab exemptis.*
10. *Quid ſi ad exemptum perueniat res non exempta, & è contra*
11. *An Epiſcopus conferre poßit ordines exemptis.*
12. *Religioſi exempti an tranſire poßint ad ſtrictiorem regulam ſine venia.*
13 *Concedere an poßit Pontifex priuilegium ne quis excommunicetur.*
14. *Exempti an obligentur interdictis Ordinarij.*
15. *Ordinarius an tollere poſsit prauas exemptorum conſuetudines.*
16. *Exempti an præſtent Iuramentum fidelitatis ſuperioribus Prælatis à quibus eximuntur.*
17. *Archiepiſcopus Epiſcopus an celebrare poſſit in locus exemptis.*
18. *Archiepiſcopo vel Epiſcopo aut prælato celebrante in loco exempto cuius erunt oblationes in miſſa facta*
19. *Exempti an teneantur venire ad Synodum.*
20. *Prælati exempti qualem habeant Iuriſdictionem in ſuos ſubditos.*
22. *Qualiter intelligenda ſit conſueta hæc clauſula. Quatenus ſunt in vſu & ſacris canonibus Conc. Trident. non aduerſantur.*
22. *Exemptio an extendatur ad Eccleſias futuras.*
23. *Viſitare an poſsit Epiſcopus loca exempta.*
24 *Capitulum ſede vacante an ſuccedat in viſitatione exemptorum.*
25. *Quæ beneficia dicantur exempta.*
26. *Legatus an conferat beneficia exempta.*
27. *Beneficia exempta an reſignari vel permutari poſsint.*
28. *Beneficia exempta an veniant in permutatione.*
29. *Appellatione beneficiorum diœceſis an veniant exempta.*
30. *Exemptis negligentibus ad quem deuoluatur collatio.*
31. *Beneficia exempta quis vnire poſsit.*
32. *Exemptus delinquens intra diœceſim Epiſcopi an poſsit ab eo puniri.*
33. *Epiſcopus an poſsit punire exemptos in caſu ſibi iure permiſſo non obtemperantes.*
34. *Exempti an teneantur Epiſcopo ad ius reuerentiale.*

35. Exem-

35. *Exempti cui confiteantur.*
36. *Inſtrumento exemptionis amiſſo an probetur per illius confirmationem.*
37. *Eccleſia exempta quinam cenſeantur exempti.*
38. *Exempta Eccleſia an eius vaſalli coloni exempti.*
39. *Epiſcopo inuocantè contra exemptos brachium ſæculare an patendum ſit ſi exempti dicant ſe appellaſſe.*
40. *Exemptus ab Epiſcopo excommunicatus an à Iudice appellationis poßit petere adcautelam abſolutionem.*
41. *Monachus exemptus à quo ab excommunicatione poßit abſolui.*
42. *An exempti accipiant ab Epiſcopo ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis.*
43. *Abbates & alij Prælati exempti an poſſint ſubditis dare literas dimiſſoriales ad ordines.*
44. *Abbates vel Prælati exempti an poßint clericum extraneum inſtituere habentem dimiſſorias.*
45. *Exemptus habens dimiſſorias an poßit ab Epiſcopo examinari de literatura, & idoneitate.*
46. *Hæres exemptus an ex perſona defuncti non exempti conueniri poßit coram Ordinario.*
47. *Ordinarius an procedat contra hæreticos exemptos.*
48. *Exempti an pro ſolutione decimarum conueniri poßint coram Ordinario.*
49. *Executores teſtamentorum ſi ſint exempti an cogi poßint ab Ordinario ad reddendam rationem.*
50. *Si acceſſus ad Papam vel Superiorem exemptorum ſit difficilis vigebuntne adhuc iura exemptorum.*
51. *An Ordinarius præſuppoſito acceſſu difficili ad Papam conferre poßit beneficia exempta vel reſeruata.*
52. *An exempti ſi ſit periculum fugæ poßint ab Ordinario capi.*
53. *Ordinarius habens à iure poteſtatem viſitandi monaſteria monialium an poterit Abbatiſſas deſtituere.*
54. *Subditus Ordinarij delinquens in loco exempto an ligetur ſtatutis ordinarij.*
55. *Locus exemptus ſit ne in diœceſi vel de diœceſi.*
56. *Regulares exempti an poßint abſoluere in caſibus, quos ſpecialiter Epiſcopus ſibi reſeruauit.*
57. *An liceat exemptis ædificare hoſpitale in diœceſi Epiſcopi hac lege ne ei ſubijciatur.*
58. *Indulgentiæ quas Epiſcopi concedunt an prodeſſe poßint exemptis.*
59. *Quid ſi in aliqua vniuerſitate aliqui ſint exempti coram quo ea conuenietur.*
60. *Negligentia vel delictum Prælati exempti an præiudicet ſubditis.*
61. *Quid ſi in vno priuilegio exemptionis fiat mentio alterius exemptionis an ea debeat exhiberi.*
62. *Quid importet clauſula Alioquin indignationem BB. Petri & Pauli ſe nouerint incurſuros.*
63. *Quæ ſit vis clauſulæ irritantis.*
64. *Executores Apoſtolici an procedere poſſint contra exemptos.*
65. *Confugientes ad loca exempta an &*

quibus caſibus extrahi poſsint.
66. Bullæ ſeu conſtitutiones Papales in dubio an vſu recepta præſumantur.
67. Vtrum coram Abbatibus exemptis fieri poßit reſignatio beneficiorum.
68. Quid ſi Eccleſia in temporalibus recognoſcat Abbatem, in ſpiritualibus vero Epiſcopum coram vtro fiet reſignatio.
69. Quæ ſit vis clauſula à quibuſuis cenſuris ad effectum præſentium abſoluens.
70. Quid iuris ſi vnum priuilegium referat ſe ad illud.
71. Affectans priuilegium exemptionis ad illo gaudere debeat.
72. Exempti an aliqua ratione coram ordinario arreſtari poßint.
73. Monachus à ſuo prælato male tractatus aut irrationabiliter à cura ad monaſterium reuocatus coram quo agere debeat.
74. Appellatione diœceſis quænam comprehendantur.
75. Vſurpantes Iuriſdictionem in exemptos an incidant in aliquas cenſuras.
76. Vtrum priuilegia mendicantium quoad facultates abſoluendi in foro conſcientiæ ſint ſublata per Conc. Trident.
77. An ſi Epiſcopus regulares ſibi præſentatos admittere nolit, poßit non obſtante reiectione vacare confeßionibus audiendis.
78. Ad impetrandam alicui exemptionem opus ſit mandato.
79. Actiones hypothecariæ aut reales an contra exemptos proponi poßint coram Iudice Laico ſiue ordinario.
80. Ius patronatus ſi ad exemptos perueniat ad quem ſpectabit inſtitutio.
81. Prælatus ſi certis caſibus poßit ſubditos ſubijcere ordinario an poßit ſeipſum
82. Imploratocontra exemptos brachio ſæculari an indiſtincte pareri debeat.
83. Exempti coram quo petere poßint reſtitutionem in integrum.
84 Exemptiones vniuerſales an motu proprio an ad poſtulationem conceſſæ præſumantur.
85. Princeps an manum inijcere poßit aut rationem exigere coram ordinario à ſuo œconomo qui exemptus eſt.
86 Eccleſiarum appellatione an monaſteria comprehendantur.
87. Vtrum in re modica impetrari poßit à Pontifice reſcriptum contra exemptum
88. Monachorum correctio ſeu iuriſdictio ad quem ſpectet.
89. Soline Prælato an etiam coniunctum capitulo competat iuriſdictio.
90. Attentata pendente appellatione in cauſa exemptionis an reuocari debeant.
91. Recurrens ad conſeruatorem pendente appellatione interpoſita à ſententia ordinarij an dicatur attentare.
92. Exceptio exemptionis oppoſita in vim declinatoria an reſeruari poßit poſt litem conteſtatam.
93. Choraulis eccleſiæ exemptæ vocatus in ius coram Ordinario à Canonico eiuſdem Eccleſiæ an declinare poßit.
94. Trahens exemptum coram Ordinario an cadere debeat ſuo iure,

95. Ad

Digitized by Google

95. *Adhærentes terræ exemptæ an exempti cenſeantur.*
96. *Exemptio an concedi poßit Eccleſia conſtruenda.*
97. *Salaria cauſſarum agitatarum coram Ordinario, an ab exemptis coram eodem ordinario exigi poß nt.*
98. *Captiuus an duci poßit per loca exempta.*
99. *Caſtrum exemptum à Iuriſdictione ciuitatis an gaudere debeat ſtatutis & priuilegiis ciuitatis, eaq; obſeruare.*
100. *Commißio tribuens Ordinario Iuriſdictionem in exemptum an conualidet ante geſta.*
101. *Ordinarius iniuſte excommunicans exemptum an iniuriarum actione teneatur.*
102. *Exempti an ratione portionis congruæ coram Ordinario poßint conueniri.*
103. *Reſidens in loco exempto an cenſeatur reſidere in diœceſi.*
104. *Statuta aut conſuetudines diœceſis an etiam vigeant in locis exemptis.*
105. *An ſubditi Ordinario gaudeant conſuetudine exemptorum.*
106. *An Regula Cancellariæ de non tollendo ius quæſitum habeat locum in exemptione.*
107 *Quid ſi exemptus citetur eodem tempore coram ſuo conſeruatore, & alio iudice, coram quo comparere tenetur.*
108. *Perſona miſerabilis an ab exempto vocari in ius poßit coram ſuo iudice.*
109. *Ordinarius vtrum cognoſcere poßit de delicto ſui ſubditi commißi in loco exempto.*
110. *Subditus delinquens in loco exempto an puniri à ſuo ordinario poßit ſecundum eius ſtatuta.*
111. *Iudices exemptorum quales habeant Cenſuras, animaduerſiones & executiones.*
112. *Prælati exemptorum an habeant fiſcum.*
113. *Quid de Auſtregis Imperij, quoad exemptiones.*

PARS QVINTA.

Continens etiam Miſcellanea.

1. *Actio hypothecaria competens contra duos quorum alter eſt exemptus alter non exemptus, an proponi debeat coram iudice eius qui exemptus eſt.*
2. *Ordinarius an pendente exceptione exemptionis iuriſdictionem poßit in excipientem exercere.*
3. *Exemptus an ob contumaciam poßit ab Ordinario puniri.*
4. *Sententia Ordinarij in fauorem exempti lata an ſubſiſtit.*
5. *Ordinarius an poßit excommunicare ſubditum in loco exempto exiſtentem.*
6. *Citatio ſubditi exiſtentis in loco exempto an ſubſiſtat.*
7. *Subditus vni diœceſano quo ad aliquid quo vero ad aliud, alteri, an vtriuſque ſtatutis ligetur.*
8. *Conſeruatores an poßint via inquiſitionis cognoſcere de iniuriis & violentiis.*
9. *Ordinarius an poßit eximere aliquod hoſpitale in præiudicium ſuccessoris.*

Digitized by Google

10. *Ordinarius an de validitate proceſſus conſeruatoris poſſit cognoſcere, & ei proponere.*

11. *Epiſcopus an poſſit Eccleſiam conſtruendam, à ſua iuriſdictione eximere.*

12. *Viſitator an poſſit quempiam ob crimen commiſſum citatione omiſſa officio remouere.*

13. *Capitulum Eccleſiæ Cathredralis vacante ſede an poſſit viſitare loca Monialium exempta.*

14. *Monachus monaſterij exempti factus Abbas Monaſterij non exempti an maneat exemptus.*

Subalterna 1.

An qui ab vno monaſterio ad alterius Præcationem transfertur debeat à nouo profiteri.

Subalterna 2.

Quid ſi monachus renunciet Prælaturæ ad quam tranſlatus eſt an iura prioris monaſterij recuperabit.

Subalterna 3.

Et ſi maneat monachus ſecundi monaſterij an depoſitâ Prælaturâ habeat in eo ius ſuffragij æquale.

Subalterna 4.

An monachus exemptus ad monaſterium non exemptum tranſlatus remaneat exemptus.

15. *Abbas an poſſit monachum præficere alicui Eccleſiæ ſæculari.*

16. *Abbas an ſuum monachum poſſit abſoluere ab excommunicatione lata ab homine.*

17. *Monachus exemptus factus Paſtor an exemptionem retineat.*

18. *Concurſui an ſit locus in parochialibus monaſterio annexis aut ſubiectis.*

19. *An per clauſulas derogatorias derogetur priuilegiis habentibus clauſulas derogatorias derogatoriarum.*

20. *Quæ ſit vis clauſulæ*, quorum Tenores.

21. *Epiſcopus an poſſit in locis exemptis ſuæ Diœceſis diuina celebrare.*

22. *Epiſcopus eximens Eccleſiam an cenſeatur viſitationem correctionemq; à ſe abdicare.*

23. *Iuriſdictio alteri in ſubditos Ordinarij competens an Ordinarium excludat.*

24. *Ordinarius an teneatur exemptum à ſe excommunicatum abſoluere ad cautelam.*

25. *Vtrum de cauſſa exemptionis ſubiectionisve tranſigi poſſit.*

26. *Vnius Eccleſiæ alteri Eccleſiæ ſubiectio an probanda.*

27. *Subiectio vnius Eccleſiæ quanto tempore præſcribatur.*

28. *Epiſcopus an manutenendus ſit in poſſeſſione vniuerſalis ſuæ iuriſdictionis aduerſus Archidiaconos, iuriſdictionem cauſſarum criminalium aut matrimonialuim prætendentes.*

29. *Fundari an poſſit Eccleſia cum pacto ne ſubſit Epiſcopo, ſed alicui alteri Prælato.*

30. *Milites Hieroſolymitani an teſtari poſſint.*

31. *Quæ ſit vis clauſulæ* ſublata iudicibus aliter iudicandi facultate.

32. *Eccleſia quando dicatur de menſa monaſterij exempti.*

33. *Loca qualiter probentur eſſe de Diœceſi.*

34. *Vna Eccleſia qua ratione diſmembretur ab alia.*

35. Quid

35. *Quid ſi locus eſſe nullius Diœceſis prætendatur.*

36. *Conſeruatores an habeant iuriſdictionem.*

37. *Epiſcopi qualem iuriſdictionem habeant in regulares.*

38. *Quid ſi Abbas in puniendo ſit negligens.*

39. *Quid ſi in Eccleſia Cathedrali ſint Monachi regulares etiam Canonici.*

40. *Exempti an teneantur ad Collectas.*

41. *Sententia lata contra Prælatum an noceat Capitulo.*

42. *Conſtitutio Papalis an tollatur per non vſum.*

43 *Territorium quando dicatur exemptum & nullius Diœceſis.*

44. *Qualis ſit Priuilegij exemptionis effectus.*

45. *Membrorum Eccleſiæ vocabulo quid comprehendatur.*

46. *Vtrum in exemptorum materia à iuriſdictione temporali ad ſpiritualem inferri poßit.*

47. *Præſcribi an poßit in aliena Diœceſi territorium ſeparatum.*

48. *Prælati an habentes territoria ſeparata, poßint Confeſſarios approbare.*

49. *Quis debeat probare locum eſſe de Diœceſi.*

50. *Quibus modis probetur locus aliquis de Diœceſi.*

51. *Confeßione an probetur locus de Diœceſi.*

52. *Prælati inferiores an excludere poßint Epiſcopum à iure viſitandi.*

53. *Epiſcopo ad aliam Eccleſiam tranſlato, an ſubditi ab eius obedientia eximantur.*

54. *Ordinum Equeſtrium parochiæ an teneantur ad quartam Canonicam.*

55. *Exemptus à iuriſdictione, an etiam exemptus à dominio cenſebitur.*

56. *Exemptus an procedere poßit aduerſus exemptos alterius coniugem retinentes.*

57. *An in caſu præcedentis quæſtionis poßit aduerſus exemptos procedere per cenſuras.*

58. *Priuilegia exemptionum an eximant à iuriſdictione inquiſitorem hæreticæ prauitatis.*

59. *Eccleſia quando vel Epiſcopo vel alteri Prælato ſubiecta præſumatur.*

60. *Cœmiteria an gaudeant exemptione Eccleſiarum.*

61. *Exemptus confitens coram Ordinario debitum pro quo coram eo conuenitur, an poſtea poßit declaratoriam exemptionis apponere.*

62. *Monialis exempta pœnitentiæ cauſſa ad aliud Cœnobium tranſlata, an deſinat eſſe filia primi Cœnobij.*

63. *Exempto Capitulo an illius Decanus exemptus cenſebitur.*

64. *Iuriſdictio competens Decano, an priuatiue, an accumulatiue competat.*

65. *Quid ſi Eccleſia careat Decano.*

66. *Quid ſi parochialis Eccleſia ſpectet ad aliquod Capitulum, vtrum ſinguli Capitulares ab illius cura eximentur Decanusq; illius onere prægrauabitur.*

67. *In legato domus Clauſtralis facta nepotibus Canonicis alicuius Eccleſiæ an comprehendantur pronepotes? & quid ſi nepotes deſinant eſſe Canonici*

nici an ad pronepotes legatum deuoluetur.
68. Quid circa has exemptiones ſtatuerit Gregorius Pontifex XV.
69. Cauſſæ Collegarum exemptorum, an poſsint aliis committi quam eorum Collegiis ſiue Capitulis.
70. Commiſsio alteri facta executionis ſententiæ per Conſeruatorem latæ, an Conſeruatorem ab vlteriore executione impediet.
71. Ordinarius an in locis exemptis poſsit iuriſdictionem exercere.
72. Canones deponentes aliquid de iuriſdictione ordinaria fouenda, tollenda, moderanda, an includant ſolam ordinariam iure communi competentem, an vero etiam comprehendant eam quæ competit conſuetudine, præſcriptione, priuilegio, aut aliquo alio titulo.
73. Suſcipiens Conſeruatoriam plurium cui potius debeat adhærere.
74. Citans exemptum coram Ordinario, an præſcriptionem interrumpat.
75. Monaſteriis, an Epiſcopus præficere poſſit clericos ſeculares.
76. Ordinarius an ab hoſpitalariis elemoſynarum poſsit exigere rationem.
77. Scholares an priuilegio ſcholaritatis renunciare poſsint.
78. Ordinarius an ſupplere poſsit negligentiam Prælatorum exemptorum.
79. Prælatorum nomine qui comprehendantur.
80. Monachus à ſuo Prælato male tractatus coram quo poſsit expediri.
81. Exempti an ſub ſe habere poſsint curiam ſecularem.
82. Perſonæ miſerabiles an vocare poſsint exemptos in ius coram miſerabilium perſonarum iudicibus.
83. Perſonæ miſerabiles an in feudali cauſſa litigare debeant coram paribus Curiæ.
84. Milites an ratione feudi ſubiiciantur iudicibus feudorum.
85. An coram Conſeruatore euocari poſsint qui ſunt alterius Diœceſis.
86. Teſtamentum in loco exempto conditum an ſubſiſtat ſi careat ſolemnitatibus alio in loco requiſitis.
87. Ordinarius in loco exempto exiſtens vtrum beneficia in ſua Diœceſi vacantia conferre poſsit.
88. Prælati exemptorum an teneantur ad defenſionem ſuarum exemptionum.
90. Scholares an feudorum in cauſa feudalibus iudicibus ſubiiciantur.
91. Acta per iudicem incompetentem aduerſus exemptum an ſuperueniente iuriſdictione confirmentur.
92. An ſi quiſpiam in loco exempto nomine iudicis exemptorum iudicet, poſsit talis ſententia à iudice exemptorum ratificari.
93. Quid ſi iudices exemptorum in exercenda iuriſdictione ſibi aliquem incompetentem aſſocient.
94. Vtrum Vicarius Epiſcopi poſsit ex delegatione Apoſtolica in prima inſtantia de exemptorum cauſſis cognoſcere.
95. Nuntius Apoſtolicus an vigore facultatis reſcribendi à ſententiis iudicum à S. Sede delegatorum poſsit à ſententiis

tentiis Conſeruatorum cognoſcere.

96. Equites Hieroſolymitani an vna cum Clero teneantur ad Collectas.

97. Regularis tranſire volens ad ſtrictiorem religionem vel aqualem an ab ordinario petere habeat facultatem.

98. An Epiſcopus poſſit in votis Regularium diſpenſare.

99. Epiſcopus an ad ea in quibus Regulares exempti ſubiiciuntur Epiſcopo, poſſint ab ipſo compelli cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti.

100. An Religioſi afficiantur Cenſuris ab Epiſcopo impoſitis, contra accedentes ad monaſteria Monialium abſque ſua licentia.

Digitized by Google

PARTITIO OPERIS.

Primus liber tractat de Origine, Diffinitione & generalibus exemptionum cauſis, idq; quæſtionibus quinquaginta.

Secundus totidem habet quæſtiones concernentes materiam exemptionum Forenſem ſiue Iudicialem.

Tertius Modos exemptionis amittendæ quæſtionibus triginta tribus.

Quartus Miſcellaneas. Habet quæſtiones huius materiæ centum & duodecim.

Quintns, Item Miſcellaneas. & habet quæſtiones centum.

APPROBATIO.

RElegi Tomum primum Tractatus Eraſmi à Chokier Iuriſconſulti Leodienſis fratris mei, nihilq; in hac ſecunda editione cum illius additamento reperi, quod Orthodoxæ fidei & bonis moribus repugnare poſſit. Datum Leodij Kal. Septemb. 1629.

IO. A CHOKIER,
Canonicus ac Vicarius generalis
in ſpiritualibus Leodien.

INDEX

INDEX
RERVM MEMORABILIVM
ORDINE ALPHABETICO IN HOC
Primo Tomo Tractatus de Iuriſdictione.

A.

ABbates dicuntur ordinarij Monachorum, lib. 4. q. 67. nu. 4
Abbates exempti habent eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas. d. q. 67. nu. 3
Abbates alij exempti, alij non exempti, d. q. 67
Abbates quomodo amicti eſſe debeant in Synodo, lib. 4. q. 19. n. 7
Abbas poteſt repetere & vendicare ſuum Monachum, lib. 2. q. 8. nu. 1
Abbates an dent ſuis ſubditis literas dimiſſorias, lib. 4. q. 43
Abbates, vel Prælati exempti diſponente Côcil. Triden. non poſſunt ordinare etiã eos, qui habent dimiſſorias, lib. 4. q. 44
Abbates an dimittere poſſint reſignationes beneficiorum, lib. 4. q. 67
Abbates agere poſſunt pro Monachis, lib. 2. q. 36. nu. 5. & 6
Abbates eligi debent ad aliam Eccleſiam, Epiſcopi verò poſtulari, lib. 4. q. 4
Abbas per ſententiam amotus, manet eiuſdem monaſterij Monachus, lib. 5. q. 14. nu. 18
Abbatialis dignitas ſuperueniens, ſtatum priorem non aufert. lib. 5. q. 14. n. 12
Abbas, an poſſit ſuum Monachum abſoluere ab excõmunicata lata à Canone. lib. 5. q. 16. paſſim
Abbatis ſignificatio an complectatur Abbatiſſam lib. 5. q. 5. nu. 10. & 11
[…] acti iudiciali vno ad alium efficax eſt argumentum. lib. 5. q. 6. n. 2
[…]ſentia ſuperioris qui adiri debet, efficit, vt [r]ecedatur à communi iure. lib. 5. q. 1. nu. 11. [...]c v. 1. verb. acceſſus
[…]ns excommunicati poteſt, & exiſtens in a[…]no territorio. lib. 5. q. 5. n. 1
[…]lui ab excommunicatione à quo poſſint [ex]empti, lib. 2. q. 50
[…]lutio ad cautelã quid ſit, lib. 4. quæſt. 40
Abſolutio ad cautelã, à quibus Iudicibus quando, & quare concedi poſſit, d. q. 40. num. 3. & ſeqq.
Abſolutio ad cautelam concedi non poteſt, niſi vocata parte, d. q. 40. nu. 6
Abſoluere ad cautelam an poteſt delegatus, d. q. 40 nu. 8
Abſolutio ad cautelam non præſumitur, d. q. 40. nu. 10
Abſolutionem ad cautelam petens, non præſupponit excommunicationem, d. q. 40. n. 1
Abſoluere ad cautelam an poſſint cõfeſſarij, d. q. 40. n. 12
Abſoluere an poſſint regulares exempti in cõfeſſione à caſibus, quos Pontifex ſibi ſpecialiter reſeruauit, lib. 4 quæſt. 56. Et an Conc. Trident. huic facultati derogauerit, lib. 4. q. 77
Abutentes ſuis priuilegijs puniuntur ab Epiſcopo, lib. 2. q. 45. n. 42
Acceſſus ad Papam ſi ſit difficilis aut periculoſus, ceſſant exemptiones, lib. 4. quæſt. 50. & ſeq.
Accreſcatne portio exempti non exemptis, lib. 1. q. 42
Acquiritur exemptio præſcriptione, & priuilegio, lib. 1. q. 1. n. 4.
Accumulatiuè, aut priuatiuè Iuriſdictio quando dicatur competere, lib. 1. q. 17. n. 22. & lib. 4. q. 88 n. 4. in fin.
Actiones reales contra exemptos an proponi poſſint coram ordinario lib. 4. q. 79
Actio extincta non reuiuiſcit, lib. 3. qu. 13. n. 2
Actio hypothecaria eſt diuidua. lib 5, q. 2. n. 1
Actorem aliud eſt eſſe, aliud actoris vice fungi, lib. 2. q. 4. n. 8
Actoris eſt eligere Iudicem, quando Reus habet plures Iudices, lib. 4. q. 87. n. 4
Actor ſequitur forum Rei lib. 2. q. 5. n. 1
Actu contrario an priuilegium perdatur, libr. 3. q. 14

Digitized by Google

Actus contra priuilegium, aut exemptionem geſtus, an ſit nullus, lib. 3 q. 33
Actus voluntariæ Iuriſdictionis expediri poſſunt coram ordinario, lib. 2. q. 20. n. 8. v. inf. verb voluntaria
Acta geſta coram incompetenti an probent, lib. 2. q. 31. n. 6
Actus licitus fauorabilis, quando res ad priſtinam naturam reuertitur. lib. 5. q. 1. n. 7
Adhærentes exemptorum an ſint exempti. li. 4. q. 95
Adire Conſeruatorem vel appellare an ſit tutius lib. 4. q. 9'. n. 5.
Adminiſtrare an poſſint exempti ante confirmationem, lib. 4. quæſt. 5. nu. 2. & quæſt. 51. n. 7
Adminiſtrationis ratione clerici à Principe laico puniri poſſunt. lib. 4. q. 85. n. 4
Adeptus à Papa ordinis dignitatem, non ideò eximitur à ſuo Epiſcopo. lib. 5. q. 14. n. 14
Acta per iudicem incompetentem aduerſus exemptum an ſuperueniente iuriſdictione confirmentur. lib. 5. q. 95
Adſcriptitij exemptorum an ſint exempti. lib. 2. q. 45. n. 14
Aduocati vſurpantium iura Eccleſiæ Romanę, an incidant in cenſuras, lib. 4. quæſt. 75. n. 3
Ædificatione an acquiratur exemptio, lib. 1. q. 36
Ædificare an liceat hac lege, ne locus Epiſcopo ſubijciatur, lib. 4. q. 57
Ædificium per exemptum in loco non exempto factum cedit Iuriſdictioni Epiſcopi, lib. 2. q. 45. n. 36
Æquiparatur locus exemptus, & extra territorium, v. verb. locus
Æquiparatorum eadem eſt ratio, ita quod diſpoſitum in vno habet etiam locum in alio, lib. 4. q. 54. n. 4
Affectans Exemptionem, Priuilegium, Iudicem, Appellationem, Commiſſionem, Legationem, Tutelas, Abſentiam, Remiſſionem, Bonorum ceſſionem, Peregrinationē, Inimicitias, Officium, Clericatum, Ignorantiam, Titulum, Electionem, Negligentiam, Famulitium, gaudere an debeat, lib 4. q. 71
Affectantium quamplurima incommoda, v. d. q. 71
Alienatio facta in exemptum an cenſeatur facta in potentiorem, lib. 1. q. 38
Alienare qua ſolennitate poſſint res ſuas exempti, lib. 4. q. 1
Alienanda res ſi ſit in alio loco, quid Iuris, lib. 4 q. 2
Alienationis verbo comprehenditur præſcriptio lib. 1. q. 35. n. 5
Alienare qua ſolemnitate poſſint Prędicatores, Minores, Auguſtinienſes, lib. 2. q. 3. n. 2. & ſeqq.
Alteri facere non debemus, quod nobis nollemus, lib. 4. q. 87. n. 14
Ambigua ad ſedem S. deferenda. lib. 5. q. 17. n. 1. & 2
Amiſſio an probari poſſit per teſtes, lib. 1. qu. 7. n. 8
Amiſſio an probetur per confirmationem, lib. 4. q. 36
Amittuntur exemptiones multis modis libr. 3. per tot.
Amittanturne exemptiones Morte, Reuocatione, Ceſſatione, Sententia, Præſcriptione, Non vſu, Actu contrario, Delicto, Ingratitudine, Deſtructione loci, Mutatione loci, Vnione loci, Excõmunicatione, lib. 3. per tot.
Analogia fori Exemptorum, Laicorum, Clericorum, Forenſium, Scholarium, lib. 1. q. 45. n. 5. lib. 2. qu. 37. n. 5
Antecedens cùm eſt impræſcriptibile, idem etiam & conſequens, lib. 3. q. 27. n. 3
Apoſtata an gaudeat immunitate Eccleſiæ. lib. 4. q. 65. n. 3
Apoſtata an amittat exemptionem, lib. 1. qu. 20.
Apoſtaſia Principis an liberet ſubditos ab illius poteſtate, q. q. 20. in fin.
Apparitores gerere debent ſignum apparituræ, lib. 1. q. 18. n. 6.
Appellationem omittendo Prælatus præiudicat Eccleſiæ lib. 1. q. 3. n. 9.
Appellationi à congrua portione Ordinarius deferre non debet, lib. 2. q. 45. n. 89
Appellare oportet ab actu geſto ab Epiſcopo vti Canonico, & Capitulo ad ipſum Epiſcopum, lib. 1. q. 23. n. 9.
Appellari ad quem debeat à laudo exempti, & non exempti, lib. 1. q. 45. n. 3

Digitized by Google

INDEX.

Appellari ad quem debeat ab Epiſcopo viſitante, lib.2.q 14.n.6

Appellationis in cauſa interuentio admittitur, lib.2.q.36.n 6

Appellari poteſtà reiectione exceptionis, lib. 4.q. 92

Appellatum ſi ſit brachium ſeculare, implorari non poteſt, lib. 4.q.39.

Appellationi alterius adhærere eſt permiſſum, lib.2.q.36.n.8

Appellari intra quantum tempus debeat, lib. 2. q.41.

Appellari ad quem debeat lib.2.q.42

Appellatio in exemptionibus qualiter formanda lib. 2.q.43.

Appellans ab excommunicatione an poteſt petere abſolutionem ad cautelam, libr. 4. qu. 40

Appellari oportet ab Epiſcopo procedente contra hæreticos exemptos ad Papam, lib. 4. q. 47.n.5

Appellare ad quem oporteat à Conſeruatore, lib.1.q.39 n.23

Appellationi renuntiare an poſsit Prælatus, lib. 2.q.3.n.9 in fin.

Appellatione monaſteriorum veniunt religioſi ſexus, lib.5.q.77.n.1

Appellare poteſt exemptus, ſi Ordinarius iudicialiter de exemptione cognoſcere voluerit illiusq; cognitio ad ſuperiorem erit remittenda l.b.2.q.12.nu.7.in fin.

Appellare ad quem oporteat, quando ordinaria, & delegata poteſtas ſimul concurrunt, lib.2.q. 14 nu.2 & 5

Appellare poſſunt exempti ad legatum de latere, lib.2.q 42.nu.5

Appellare an poſſunt exempti ad legatum cum poteſtate legati de latere lib.2.q. 2. nu. 2. & ſeqq.

Appellare non licet à facto procurato, lib. 4. q. 71.n.4

Appellationis in fauorem tendentia, facilioremque exitum appellationis expediri poſſunt pendente appellatione, lib. 4. q.91.nu.1. & 2

Appellatio & aditio Conſeruatoris ſunt remedia tendentia ad eundem finem, & effectum, d.4.q.91 .nu.4.

Appellare an ſit tutius, quàm Conſeruatorem adire, d.q.91.nu.5

Appellationis pendente cauſa ea fieri poſſunt, quæ pendente cauſa principali expediri poterant, d.q.91 nu.3

Arbiter an eſſe poſſit exemptus. lib.1.quæſt.45

Archiepiſcopi ſunt exempti, libro 1. quæſtone 41

Archiepiſcopus an poſsit eximere, lib.1.quæſt.3 nu.10

Archiepiſcopi Iuriſdictio in ſubditos Suffraganeorum qualis, d.q.3.n.10

Argumentum ab Executoribus teſtamentarijs ad tutores, & è contra eſt validum, lib. 1.q.16.nu.14

Argumentum à rebus ad perſonas valet, lib. 1. q. 5.nu.24

Argumentum à rebus, ad perſonas valet, lib. 1. q.5.nu 24.

Argumentum à filijs familias & ſeruis ad monachos eſt validum, lib. 4. quæſt. 88. numero 4

Argumentum ab habentibus ſpeciales Iudices ad exemptos eſt validum, lib. 2. quæſt. 37. nu.5

Arreſtari poſſunt extranei, lib.2, quæſt, 22. nu.5

Arreſtari an poſſint exempti, lib. 4. quæſtione 72

Arreſta ſunt obliquæ citationes, d. quæſt. 72. nu.2

Arreſta reſoluuntur in ſimplicem citationem, d.q.72.nu.2.

Arreſta relaxantur per ſatiſdationem, d.q. 72. nu.3.& 4.

Arreſtatione an inducatur præuentio iudicij, d. q.72.nu.5.

Arreſtatus habet ius reuocandi domum, d.q.72. nu.5

Articuli in cauſa exemptionis quomodo formandi ſint, lib.2.q. 25.

Aſſignanda eſt congrua portio præſentatis etiamſi exempti ſint, d.q.45.n.88

Aſylum v.lib.4.q.65

Attentati iure an reuocari poſſit priuilegium conceſſum lite pendente, lib. 2. quæſt. 16. nu. 17

Attentatá in cauſa exemptionis an inprimis reuocari debeant, lib. 4.q.90

Attentata an dicatur, ſi pendente appellatione [illegible] dicatur, lib 4.q.91

Auditorum Rotæ poteſtas in exemptos, lib. 2 q.46 nu.7

Aucto exempto an augeatur exemptio, libro .1 q.37

Augmentum quando ſortiatur naturam ſui principalis d.q.37

Auocatio cauſæ fieri poteſt pendente lite, lib. 2.q.16. nu.12

Auctoritas qualis requiratur in alienatione rerum exemptarum, lib.4.q.1

Authoritas cuius requiratur, ſi res ſita ſit diuerſis in locis, lib.4.q.2

Auxilium præſtare Epiſcopo an exempti teneantur, lib.4.q.39.n.-.

B.

BAnnitus an ex officio Iudicis à iudicio repelli poſſit, lib.1.q.6.n.28

Beneficia exempta an comprehendantur ſub appellatione indefinita beneficiorum; lib.1. q.5.nu.4.20.21

Beneficiati per Prælatos exemptos an ſint exempti lib.1 q.22

Beneficia quæ dicantur exempta, lib.4.q.25.& 27.n 4

Beneficia reſeruata, & exempta differunt, d.q. 25.n.4

Beneficia exempta an exempti reſignare poſſint, lib.4.q.27

Beneficium exemptum quod dicatur, lib.4.q. 27.n.4

Beneficia exempta an veniant in reſeruatione, lib.4.q.28

Beneficiorum diœceſis appellatione an comprehendantur exempta, lib.1.q.5.n. 4. 20.21. & lib.4.q.29.

Beneficia exempta quis vnire poſſit, lib.4.q.31

Beneficia exempta conferre vtrum poſſit ordinarius, ſi acceſſus ad Papam ſit difficilis, lib. 4.q.41.

Beneficia regularia ſolent eſſe manualia. lib.5. q.37.n.5

Beneficia ſecularia ſecularibus, regularia regularibus ſunt relinquenda. lib.5.q.77.n.7

Blaſphemia alia ſimplex, alia hæreticalis, lib. 4 q 65.n.3

Blaſphemus an gaudeat immunitate Eccleſiæ, d.n.3

Bona Laicorum an ligentur conſtitutionibus Pontificum lib.4.q.66.n.7

Bona poſtquam acquiſita ſunt, per priuilegiatos, ſumunt naturam priuilegiatorum, lib. 4.c.46.n.4 & 5

Bona exemptorum an arreſtari poſſint coram ordinario lib. 4.q.72.n.3

Bona profana an ſubſint Papæ, lib.1.q.50.n.fin. & lib.4.q.79.& 66

Brachium ſeculare an obedire debeat Epiſcopo illud contra exemptos imploranti, lib 4.q. 39.& q.82

Bulla præſcribens formam, quam ordinarij obſeruare debent in punitione regularium exemptorum, lib.1.q.17.n.29

Bulla conſeruatoriæ Cleri Secundarij diœceſis Leodienſis, lib.1 q.39.n.20

Bulla Gregorij XIV. concernens extractionem ab Eccleſia. & loco exempto. lib.4.q.65 n.13

Bullæ ligant Prouinciales, etiam ſi non publicentur, ſecus tamen ſi non recipiantur, lib.1. q 50.n.27

Bulla Cœnæ Domini ligat, etiamſi non recepta dicatur, d.q.50.n.28

Bulla Cœnæ Domini neminem à ſuis cenſuris excuſat etiamſi regali ſplendore fulgeat, lib. 4.q.75.n.5

C.

CAmpanas ſonans in loco exempto, quibus ſeditio excitatur in loco non exempto, an puniri poſſit ab ordinario, lib.2.q.15.n.30

Capitis quaſi diminutione locorum exemptio amittitur, lib. 3.q 25

Cardinales veniunt appellatione S. Sedis, lib. 2. q.2.n.14. & lib.4.q.5.n.1

Cardinales an comprehendantur ſub diſpoſitione generali, lib.1.q.5.n.6.& 26

Canonica Epiſcopalis quid ſit, lib.4.q.6.n.1

Canonica Epiſcopalis an debeatur ab exemptis ratione rei non exemptæ, d.q.6 n 2.& 3

Canonica Epiſcopalis an debeatur, ſi tempore Teſtamenti Eccleſia erat exempta, tempore verò mortis non, aut econtra, d q.6.n.6

Canonica an debeatur, ſi pendente conditione exemptio concedatur, d.q.6.n.7

Canonica Epiſcopalis an impediat parochialem, d.q 6.n.8

Canonici honorarij, qui dicantur, & an ſint exem-

Digitized by Google

exempti.lib.1.q.24.
Canonicis exemptis an Capitulum ſit exemptum,lib.1.q.23
Canonicus vnius Eccleſiæ,factus alterius Eccleſiæ prælatus,iura canonicatus prioris Eccleſiæ non amittit.lib.5.q.14.n.5
Capellani Regij an exempti,lib.1.q.32.n.9
Capitulo exempto an ſinguli Canonici exempti,d.q.23
Capituli debitum exigi non poteſt à ſingulis de Capitulo,d.q.23.n.2.
Capitulum ſede vacante an ſuccedat in Iuriſdictione,lib.2.q.2.n.23
Capitula an iuriſdictionem habeant in ſingulos de Capitulo,lib.2.q.47.lib.5.q.71.nu.1
Capitulo ſublato an cenſeatur ſublata exemptio,lib.3.q.25
Capitulum ſede vacante an ſuccedat in viſitatione,lib.4.q.24.an poſſit tanquam Epiſcopus viſitare moniales authoritate delegata exemptas. lib.5.q.13.paſſim
Capitulo negligente non fit deuolutio ad Prælatum,lib.4.q.30.n.12
Capitulum an ſolum , an verò vnà cum Prælato Iuriſdictionem habeat,lib 4.q.89
Caſtrum exemptum à Iuriſdictione Ciuitatis capitalis,non regitur amplius illius conſuetudinibus,lib.4.q.15.n.3
Caſus centum,& amplius,quibus exempti ſubijciuntur ordinarijs lib 2.q.45,per tot.
Cauſa ceſſante exemptionum, an ceſſet exemptio,lib.1.q.7.per tot.
Cauſæ præparantis,& præparatæ an idem ſit Iudex,lib.1.q.26.n.15
Cauſæ exemptionum multiplices,lib.1.q.1.n.13 & ſeqq.
Cauſæ diſmembrationis Eccleſiarum quæ; lib. 5.q.34.n.fin.
Cauſa agitata contra Prælatum, non nocet Capitulo lib.5.q.41.n.1.diſtingue,vt n.2.
Cautiones iudiciales reſpiciunt iudicia ordinatoria.lib, 1.q.22.n.2
Cautiones quæ dicantur reſpicere deciſoriâ,lib. 2.q.12
Cautionem præſtare an teneantur exempti, cum agunt,lib.2.q.22
Cautio præſtita coram iudice incompetenti nõ valet,d.q.22.n.10
Cauere eſt onus,d.q.22.n.4
Cellatum nomine quid ſignificetur , lib. 1.q.13
Cenſus,ſolutio an probet exemptionem,lib,1.q. 10 per tot.
Cenſus, reditus,penſio qualiter differant, d.q. 10.n.2
Cenſuarij exemptorum non ſunt exempti, lib. 2.q.37.n.9.& q.45.n.37
Ceſſio exemptionum an valida ſit,lib.1.q.34
Ceſſio facta exempto an transferat exemptionem,lib.1.q.25
Ceſſum habens Ius,ſi ſit exemptus, poterit coram ordinario conueniri,d.q.25.n.3
Charitatiuum ſubſidium au Epiſcopus exigat ab exemptis,lib.4.q.9
Charitatiuum ſubſidium an debeant exempti ratione rei non exemptæ,d.q.9.n.2
Chirographa recognoſcere coram ordinario an exempti poſſint,lib.2 q.45.n.104
Clauſtralis Monachus eſſe deſinit per aſſumptionem parochialem lib.5.q.17.n.2
Clauſula,*ſublata iudicibus aliter iudicandi poteſtate*,quæ energia,lib.5.q.31.paſſim
Clauſula *Volumus , quòd in charitate cum Epiſcopo permaneas*,an liberet à charitatiuo ſubſidio,d.q.9.n.3
Clauſula *Ipſo facto* quid operetur,lib. 4.q.61.n.3
Clauſula *Te à quibuſuis, &c.* præſumitur per obliuionem præterita,lib. 4.q.65.n.2
Clauſula *Ad inſtar* quid operetur, v.verb. participatio
Clauſula *præſumpſerit*, quid operetur, lib. 4. q. 75.n.4
Clauſula *non obſtantibus priuilegijs*. quid importet, lib 3.q.9. per tot.
Clauſula *quatenus ſunt in vſu, & ſacris canonibus, & decretis Conc. Trid. non aduerſentur*, quomodo intelligatur.lib.4.q.21
Clauſula, *Alioquin indignationem BB. Petri & Pauli*, quomodo intelligatur,lib. 4.q.62
Cauſula, *quorum tenoris*, operatur ſpecificam omnium eorum expreſſionem, lib 5.q.20. n.1.limita vt ibid.n.1
Clauſulæ irritantis energia,lib.4.q.63.
Clauſula *pleno iure*, quid importet lib. 4. qu. 67.n.5.
Clauſula *te à quibuſuis cenſuris* quid importet, lib.4.q.69.per tot.

Clauſula

Digitized by Google

Clauſula *præſentibus poſt quinquennium minimè valituris* quid importet lib.1.quęſt.39.n.18
Clauſula irritans afficit ignorantes lib.2.q.5.n.16.
Clauſulæ derogatoriæ poteſtas lata,lib.3.q.9 per tot.
& an deroget priuilegijs habentibus clauſulas derogatorias.lib.5.q 19.paſſ.
Clauſulæ *quorum tenores* energia. d. q.9.n.7.
Clauſula irritans inficit titulum,lib.3.q.63
Clauſula derogatoria an requiratur in conceſſione exemptionum,lib.1.q.11. per tot.
Clauſulæ *ex certa ſcientia*, qualiter colligatur, lib.1.q.50.n.35.
Clauſula *ſaluo quòd iuſtitia adminiſtretur* quid importet,lib.1.q.8.n.10
Clauſula irritans afficit ignorantes,lib.2.q.15.n.3.
Clauſulæ Quouſque reuocetur, vſque ad noſtrum beneplacitum,dum ea non reuocauerimus, interim dum hæc fuerit noſtra voluntas, ad noſtrum libitum, dum voluerimus,ad beneplacitum Sedis Apoſtolicæ,ad beneplacitum Papæ &c. quid operetur, lib.3.q.5.per tot.
Cingendus habetur pro cincto,lib.1.q.19.n.4
Citari debet hæres ad reſumendum,lib.2.q.18.n.5
Citatus coram non ſuo iudice an comparere teneatur,lib. 2.q.6.per tot.
Citatio an requiratur in conceſſione exemptionum,lib.1.q.12
Citatio non eſt neceſſaria in impetratione reſcriptorum,aut priuilegiorum,d.q.12.n 2.
Citatio requiritur ex diſpoſitione Concilij Lateranen. in conceſſione exemptionum, d. q.12.n.3
Citatio coram iudice de cuius iuriſdictione dubitatur,operatur vt citatus comparere debeat,lib. 5.q.76.
Citatio in quouis actu requiritur, ex quo quis lædi poſſet,d.q. 12.n.6.
Citatio an requiratur in tranſumptione priuilegiorum d.q.12.n.8
Citatio non requiritur, cum periculum eſt in more,d.q. 12.in fin.
Citatio exemptorum eſt iniuſta lib.2. q.6.n. 13
Citatio vltra vnam dietam an valeat.lib.2.q.6.n.14
Citationes habent tantùm vim monitionis in confectione Inuentarij,lib.2.q.20.n.8
Citatio Prædicatorum, Præmonſtratenſium, Scholarium,coram ordinario inualida, lib.2.q.6.n.15.& ſeqq.& n.39.
Ciuitas poteſt repetere ſuum ciuem,lib.2.q.8.n.1.
Ciuitate ad aratrum condemnata an perdat ſua priuilegia,lib 3.q.19.n.4
Circuitus eſt euitandus lib.4.q.87.n.9
Clericus dicitur potentior laico ratione fori, lib.1.q.48.n.3
Clericorum appellatione an exempti comprehendantur,lib.1.q.5.n.5
Clerici an dicantur alijs potentiores, lib. 1. qu.48.n.3.
Clerici citati coram laico an debeant comparere, vt allegent priuilegium,lib.2.q.5.n.4
Clericus remittitur ad ſuum forum ſuis expenſis lib.2.q.8.n.6
Clerici ſeculares monaſterijs præfici non debent lib.5.q.77.n.3
Clerici puniri poſſunt à Rege ratione malæ adminiſtrationis, quam ſub eo geſſerunt, lib.4.q.85.n.4
Cæmiteria an gaudeant exemptione Eccleſiarum lib 6 q.60.n.1
Cognoſcere an ſibi iuriſdictio competat quis iudex poſſit lib. 2.q.12.per tot.
Confeſſio iudicialis dolum iudicialem non requirit.lib.5.q 61.n.1.
Coloni perpetui Eccleſiarum an gaudeant priuilegio Eccleſiaſtico,d.q.38.n.7
Collectarum impoſitio eſt actus iuriſdictionis. lib.5.q.40.n.3
Collectæ ſine ſcientia ſuperioris & cauſa neceſſitatis imponi poſſunt.lib.5.q.40. limita vt n.149
Collegium vtrum in ſuum Decanum poſſit aliquem principatum exercere.lib.5.q 64. remiſſiue.
Coloni an ſint exempti à ſolutione decimarum ex priuilegio ſuorum dominorũ d.q.38.n.14
Coloni conuenti coram laico ratione rerum, quas ab Eccleſia tenent, retrahere poſſunt cauſam corã Iudice Eccleſiaſtico,d q 38.n.12

Coloni Eccleſię, ſeu loci, cuius Iuriſdictio temporalis pertinet ad Eccleſiam, cenſentur exempti d.q.38.n.10
Competentiæ decretum non ſanat nullitatẽ, lib.2.q.7.n.8
Concilio Tridentino derogant poſteriores cõſtitutiones illi contrariæ.lib.1.q.50.n.30.& ſeqq.
Concilio quando Papa derogat, an opus ſit ſpecifica illius mentione, ſeu derogatione, lib.1.q.12.n.5
Concilium Tridentinum committendo aliquid ordinario, comprehendit etiam vicarium, li.1 q.1.n.10.ſecus ſi diœceſano.d.n.10
Concilium Lateranenſe requirit in conceſſione exemptionis citationem ordinariorum, lib.1 q.12.n.3
Concilium Tridentinum non receptum cenſetur eſſe in ſuſpenſo lib.1.q.50.n.20
Concilium Tridentinum multis in caſibus derogat exemptionibus, lib.1.q.18.n.8
Concilium Tridentinum an omnes liget, d q.18.n.10.& q.50.n.22
Concilium Tridentinum an, & quatenus derogare cenſeatur exemptionibus, lib.1.q.50
Concilium à quo tempore liget, d.q.50.n.1
Concilij interpretatio ſpectat ad Pontificem, d.q.50.n.2.& 23
Concilium an publicari debeat, d.q.50.n.4.& ſeqq.
Cõciliũ an ſatis ſit publicari Romæ, d.q.50.n.5
Concilium non receptum an liget, d.q.50.n.12
Concilij Tridentini leges non ligant probabiliter ignorantes, d.q.50.n.24
Concilio derogare poteſt ſolus Papa. lib.1.q.12.n.4.& q.50.n.31.& 32
Concilium Tridentinum an ſuſtulerit priuilegia regularium abſoluenda in caſibus Epiſcopo reſeruatis.lib.4.q.76
Concubina clerici an gaudeat priuilegio fori, lib.1.q.29.n.6.
Concurſus an ſit locus in parochialibus Monaſterio annexis aut ſubiectis.lib.5.q.18.n.1
Cõditionis tempus quod inſpiciatur, v.1.verb. tempus
Conditionaliter excommunicatus an veniente conditione ligabitur, lib.2.q.39
Confeſſio Prælati an noceat Eccleſiæ, lib.4.q.60
Confeſſio rectoris Eccleſiæ nocet Eccleſiæ, lib.2.q.40.n.8
Confeſſio exempti coram ordinario an ei pręiudicet, lib.2.q.31
Confeſſionem filij pater reuocare poteſt, lib.2.q.31.n.7
Confiteri cui teneantur exempti. lib.4.q.35
Cõfirmatio an probet exceptionẽ, lib.1.q.8.n.8
Confugiens ad Eccleſias blanditijs vel aliter extractus, & carceri mancipatus, reſtituendus eſt Eccleſiæ.lib.5.q.69.n.2.& ſeq.
Congruam portionem exempti coguntur aſſignare præſentatis, lib.2.q.45.n.88
Conſeruator quis ſit, lib.1.q.39.n.1
Conſeruatores quis creet, & qui poſſint eſſe, d.q.39.n.34.& ſeqq
Conſeruatores an cognoſcant de circumſtantijs notorij, d.q.39.n.9.& ſeqq.
Conſeruatorum hodie authoritas heteroclita eſt, plurimũq; à iure exorbitans d.q.39.n.15
Conſeruatores diuerſi ſi ſe inuicem impediãt quid Iuris, d.q.39.n.16.& 21
Conſeruatores maiores ſunt Legatis à latere, d.q.39.n.17
Conſeruatores an ſubdelegare poſſint, lib.1.q.39.n.19.& 22
Conſeruatorum à ſententijs ad quos appelletur, d.q.39.n.23
Conſeruatoris aditio, & appellatio ſunt remedia tendentia ad eundem effectum, lib.4.q.91.n.4
Conſeruatoris ſi iuris ſcripti diſpoſitionem contempſerint, cognoſcunt duntaxat de iniurijs.lib.5.q.36.paſſim
Conſeruator an euocare poſſit alios alterius diœceſis.lib.5.q.86
Conſeruator ſi adeatur pendente appellatione ab ordinario, an dicatur attentatum, lib.4.q.61
Conſeruatorum ſententias an reformare poſſit nuntius habens facultatem cognoſcendi de cauſis appellationum à Iudicibus authoritate ſanctæ Sedis delegatis, d.q.36.n.28
Conſeruatorem adire vtilius eſt, quàm ab ordinario appellare, lib.4.q.91.n.5
Cõſeruatores an poſſint inquirere, d.q.39.n.24
Conſeruatores quomodo coercere poſſint ordinarium, d.q.39.n.27.

INDEX.

Conſeruatorum Iuriſdictio eſt odioſa & reſtringenda, d. q. 39 n. 29
Conſeruatores an cognoſcant in prima inſtantia, d. q. 39. n. 30
Conſeruatores dati ad cognoſcendum de iniurijs, an cogere poterunt debitores refractarios ad ſolutionem, d q. 39. n. 31
Conſeruatoria Abbatis ſancti Laurentij priuilegiorum Clerici ſecundarij diœceſis Leodienſis ad longum hic refertur, d. q. 39. n. 20
Conſeruatio inhibere non poteſt ordinario legitimè inter exemptos cognoſcenti, lib. 2. q. 35. n. 3. in fin.
Conſenſum an ſatis ſit petere, ſi non impetretur, lib. 4. q. 77. n. 1
Conſequens quando conceditur, an concedatur etiam antecedens, lib. 4. q. 23. n. 1. & 3
Conſtitutiones Papales an allegari debeant, & alligent bona temporalia, lib. 1. q. 50. n. 36. & 37
Conſtitutiones an vſu receptæ præſumantur, lib 4. q. 66
Conſtitutio populi non tollitur per non vſum, lib. 5. q. 42. n. 7
Conſuetudines ordinarius an tollere poſſit, lib. 4. q. 15
Continentia cauſæ an operetur exemptionem, lib. 1. q. 26. per tot.
Continentiæ cauſæ multiplices effectus, d. q. 26
Continentia cauſæ in diuiduis nihil operatur, d. q. 25. n. 11. & 12
Continentia cauſæ non debet diuidi. lib. 5. q. 2. n. pen. & fin.
Contumacia non exemptorum quantum obſit in actu viſitationis lib. 5. q. 3. n. pen. & fin.
Contumax fit ſubditus in alieno territorio citatus non comparens, lib. 5. q. 6. n. fin.
Conuerſi religionum an ſint exempti, lib. 1. q. 19. n. 6
Conuerſorum idem eſt iudicium, lib. 2. q. 19. n 1
Crimen enorme quod ſit lib. 4. q. 65. n. 5
Crimen enorme committentes an gaudeant aſylo Eccleſiæ, d. q. 65. n. 5
Crimen enorme eſt cauſa amiſſionis priuilegij, lib. 1. q. 20. n. 2
Crimina enormia quæ, & qualia ſint, lib. 4. q. 75. n. 5
Curati dicuntur adiutores Epiſcopi, lib. 4. q. 1. n. 4. in fin.
Curator ad litem quis Iudex debeat exempto dare lib. 2. q 29. n. 15
Curialiſtæ an ſint exempti, lib. 1. q. 32
Curialiſtæ ſubijciuntur Epiſcopo ratione beneficiorum, d. q. 32. n. 1

D.

Damnum proximi eſt impediendum, lib. 4. q. 87. n. 4
Debitores exemptorum an cogi poſſint ad ſolutionem à conſeruatore, lib. 1. q. 39. n. 31
Degradatio exemptorum ſpectat ad Epiſcopum, lib. 2. q. 45. n. 99. & lib. 4. 88. n. 6
Decani Capitulorum an habeant iuriſdictionem in Capitulares, lib. 2. q. 47. n. 6
Decani an dicantur Prælati, lib. 2. q. 47. n. 10
Decimæ quando percipiantur lib. 5. q. 52. n. 2. & ſeq.
Decimarum debitores ſi exempti ſint, an coram ordinario conueniri poſſint, lib. 2. q. 45. n. 17. & lib. 4. q. 48. per tot.
Decanatus eſt dignitas Eccleſiaſtica lib. 5. q. 63. n. 1
Decanus vti membrum Capituli gaudet exemptione lib. 5. q. 63. n. 4
Decanus eſt caput Capituli. lib. 5. q. 63. n. 6
Decreti competentiæ vtilitas, lib. 2. q. 6. n. 6
Delegata, vel excitata Iuriſdictio quæ dicatur, lib. 2. q. 14. per tot.
Delegatus non tenetur ſe conformare ordinario, lib. 2. q. 30. num. 1
Delegatus, vide plura in verbo Legatus.
Delictum an ſit cauſa amiſſionis priuilegij, lib. 3 q. 15
Delictum Prælati an præiudicet ſubditis, lib. 4. q. 60
Delicta alia grauia, alia leuia, lib. 4. quæſt. 88. n. 3.
Delicta Monachorum dupliciter conſiderãtur, lib. 5. q. 37. nu. 1
Delicta enormia quæ dicantur, lib. 4. q. 65. n. 5
Delinquens in Eccleſia an in ea capi poſſit, lib. 1. q. 13. n. 12
Delinquens in loco exempto an ex illo extrahi poſſit, lib. 4. q. 65
Delinquens intra diœceſim an ab Epiſcopo puniri poſſit, lib. 4. q. 32. lib. 2. q. 45. n. 1
Deſtinati in vnum locum, in alium conuerti nõ debent. lib. 5. q. 77. n. 1

Deſtru-

Deſtructo loco exempto an amittatur exemptio, lib. 3. q. 19. per tot. & q. 20
Deſtructo collegio an pereant priuilegia, d. q. 19. n. 1. & d. q. 20
Deſtructo ordine, Ciuitate, &c, an pereant priuilegia monaſteriorum, aut ciuium, &c. lib. 3. q. 29. n. 4. & 7
Dictio *Et*, in textu Con. Trid. ſtat disiunctiuè non verò copulatiuè lib. 2. q. 45. n. 7
Dictio *in* & *De* differunt, lib. 4. q. 55
Dictio *Suarum* quomodo capiatur, lib. 1. q. 14.
Dictio *Quaſi* eſt nota impropriecatis, lib. 4. q. 20. n. 6
Diffamare eſt tacitè ad iudicium prouocare lib. 2. q. 4. n. 20
Differentia inter exemptiones reales, & perſonales, lib. 1. q. 2. n. 2. & ſeqq.
Diffinitio exemptionis, lib. 1. q. 1. n. 1. & ſeqq.
Diœceſis appellatione quænam comprehendantur, lib. 4. q. 74
Diœceſis quid ſit lib. 1. q. 1. n. 7
Diœceſanus totius orbis eſt Papa, libr. 1. qu. 17. n. 3
Diœceſum & ordinarij differentia, lib. 1. q. 1. n. 6. & ſeqq.
Diſpoſitione generali an comprehendantur exempti, lib. 1. q. 5. per tot.
Diſponere de eo quis non cenſetur, quod ſuæ non eſt poteſtatis d. q. 5. n. 29
Diſpoſitio de re contenta non includit continentem, lib. 1. q. 13. n. 6
Diſpoſitio de perſonis non eſt extendenda ad Capitulum, li. 1. q. 23. n. 3
Diſpoſitio non reprehendit eos, quibus verba non adaptantur lib. 1. q. 20. n. 8
Diſpoſitio circa metiens extenditur ad menſum, li. 1. q. 45. n. 7
Diſpoſitione Clericorum non veniunt exempti, li. 2. q. 5. n. 5
Diſpoſitio generalis Papæ non extenditur ad maiora expreſſis, li. 2. q. 2. n. 11. & li. 4. q. 85. n. 2
Diſpoſitio generalis non comprehendit Principes, li. 4. q. 95. n. 2
Diſpoſitio generalis tantum operatur in genere, quantum ſpecialis in ſpecie li. 1. q. 5. n. 13
Diſpoſitio ad aliam relata quid operetur, li. 4. q. 70
Diſcuti an debeant exempti, li. 1. q. 47. n. 7. & q. 48. n. 5
Diuerſo Iure aliquid cenſeri non debet. libr. 4. q. 85. n. 5
Diui Bernardi encomium de Pontifice, libr. 1. q. 3. n. 14
Diuiſio exemptionum, lib. 1. q. 2
Doceri debent exempti ab ordinario, lib. 2. qu. 45. n. 72
Doctores magis ſtudent veritati indagandæ in lecturis, quàm in concilijs, lib. 1. q. 9. nu. 7. poſt med.
Dolus dans cauſam contractui pro parte, pro illa tantùm parte nocet lib. 2. q. 8. in fin.
Dominus vendicare poteſt ſuum ſeruum, li. 2. q. 8. n. 1
Domino mortuo expirat exemptio famuli li. 1. q. 29. n. 4
Dominus an cognoſcat an ſibi Iuriſdictio competat in vaſallum li. 2. q. 12. n. 5
Dominus agere poteſt pro ſuo ſeruo, li. 2. q. 35. n. 5. & 6.
Dubitandi ratione quæſtio carens eſt ſtulta, li. 4. q. 71. n. 1
Duo ſpecialia circa idem concurrere non poſſunt li. 4. q. 83. n. 3
Duo quando æquiparantur, diſpoſitum in vno cenſetur diſpoſitum in alio, lib. 4. q. 64. n. 4

E.

Eccleſiarum appellatione comprehenduntur exemptæ, li. 1. q. 5. n. 22
Eccleſia exempta, populus illius non eſt exemptus, li. 1. q. 13. n. 4
Eccleſiæ exemptæ an gaudeant centenaria præſcriptione Eccleſiæ Romanæ, lib. 1. qu. 35. per tot.
Eccleſia exempta quinam cenſeantur exempti lib. 4. q. 37
Eccleſiarum appellatione an monaſteria comprehendantur lib. 4. q. 8.
Eccleſia Louanienſis, Thenenſis, Dieſthenſis, Arſcotana, an tranſlata ſit in aliam diœceſim, vnà cum ſuis exemptionibus, lib. 3. q. 21. n. 1
Eccleſia vna alterius ancilla eſſe non debet. l. 5. q. 26. n. 1. & 2
Editio exemptionis debet fieri ordinario lib. 1. q. 8. n. 12

Digitized by Google

Editio cuius expenſis fieri debeat, d.q.8.nu.14. & li.2.q.27.n q
Edi an debeat totum priuilegium, an verò pars illius controuerſa, li.2.q.27
Edi quomodo debeat exemptio, li.2.q 24
Effectus quando porrigitur extra locum exemptum, Epiſcopus cognoſcere poteſt, lib. 2.q. 45.n.28.30.59
Effectum quæ nō ſunt ſortita in vita concedẽtis, non tranſeunt in ſucceſſorẽ, li.5.q.5.n.7
Effectus tranſlationis vnius loci in alium, vniuſq; oblationis in aliam quis ſit, li.3.q 21
Effectus ſtatuti non porrigitur extra territoriũ, li.4.q.54.n.1
Electionum iura ordinaria an habeant locum in exemptis, li.4.q.4
Electio & poſtulatio differunt, li.4.qu.4.nu.4
Elegãtia nominis exẽptionis, libr.1.quæſt.1.n.1
Emptor coram quo iudice conueniat venditorem ad garandiſandum, li.2.q. 27
Epiſcopus an poſſit eximere, li.1.qu.3.nu.2. & ſeqq
Epiſcopus habet per totam ſuã diœceſim iuriſdictionem fundatam. li.5.q.21.n.1.2.& 3
Epiſcoporum poteſtas pendet à Pontifice, li.1.q 11, n.7
Epiſcopi ſunt exempti, & immediatè Papæ ſubiecti, li.1.q. 41
Epiſcopus an ſedere poſſit pro tribunali in quouis loco ſuæ dioceſis, li.2.q.1
Epiſcopus an derogare poſſit exemptionibus, li.3 q.4.per tot.
Epiſcopus an eximere poſſit à charitatiuo ſubſidio, li. 4.q.8
Epiſcopus habet iuriſdictionem in Monachos Regulares Eccleſiæ Catholicæ. li.5.q.39.n.1 plura poteſt ante ædificationem eccleſiæ quã poſt. li. 5. q.11.n.7. an poſſit in votis Regularium diſpenſare, li.5.q.98
Epiſcopus confert exemptis ordines, li.4.q. 10
Epiſcopus an celebrare poſſit in locis exemptis, li.4.q.17
Epiſcopus an punire poſſit exemptos in caſu ſibi commiſſo non obtẽperantes, li. 4.quæſt.33
Epiſcopalis ordinis quæ ſint, li. 4.quæſt.4 :.n.1
Epiſcopalis canonica quæ ſit, li. 4.q.6
Epiſcopales caſus ſunt minores cáſibus pontificijs, li. 4.q.7 6. verſ probatur
Equites Hieroſolymitani ſunt exẽpti ab omni iuriſdictione Ordinarij, & collectis ſoluendis li.5.q.4.n. 4.& d. li.q.96. an teſtari poſſint. li.5.q 30.n.1.& 2
Exceptio tacitè dicitur reijci per progreſſum ad vlteriora, li. 4.q. 92
Exceptione tacitè vel expreſsè reiecta appellari poteſt, d.q.9 .in fin.
Exceptione exemptionis propoſita in vim declinatoriæ, an illius probatio reſeruanda ſit poſt litem conteſtatam, lib. 2 q.28
Exceptio declinatoria nouiter orta proponi poteſt. lib. 2.q.16.n.1
Exceptio exemptionis an opponi poſſit in vim peremptoriæ, li.2.q.10 per tot.
Exceptionem habens poteſt eam proponere coram Iudice ſuo, li.2. q.4.n.8.& 16
Exceptiones aliæ ſtant de per ſe, aliæ competunt ſtimulo actionis d.q. 4.n.16
Excitata Iuriſdictio, vel delegata quando dicatur, v. ſup. verb. delegata.
Excommunicatus ſub conditione, an ſi pendẽte conditione eximatur, excommunicatione ligabitur, lib.2.q.39
Excommunicatio lata in exemptum non valet li.2.q.40.n.2
Excommunicatus an exemptionem allegare poſſit, li. 3.q.32
Excommunicari quis poteſt pro ſumma modica, li.4.q.87.n.2
Excommunicatio lata in Curialiſtas an ſit valida, li.1.q.32.n.3
Excommunicatus in loco non exempto remanet excommunicatus, poſtquam redijt in locum exemptum, li.2 q. 45.n.35
Excommunicatorum ſepulturam impedit Epiſcopus, li.2.q.45.n. 44
Excommunicati in loco exempto ſepulti extrahi debent, d.n.44
Excommunicatus non perdit priuilegium fori li.3 q.32
Excommunicati non perdunt beneficia defenſiua, d.q 32
Excommunicati an gaudeant Immunitate Eccleſiæ, li.4.q.65 n.2.& 6
Excommunicatus non agit ex lege diffamari, li.2.q. 4.n.21
Executores debẽt gerere pixidem ſiue ſignum, li.

li.1.q. 18.n.6.
Executionis bulla continere debet tenorem ſententiæ,li.4.q.64 n.2
Executores teſtamentorum poſſunt eſſe religioſi,li.1.q.46.n.11
Executionem retardare quandoq; poteſt ordinarius expectando ſecundam iuſſionem, li. 2.q 14.n 4
Executores ſe nō cōpatientes,non debent ſe impedire.li.5.q.72.n.1.& d.q.n.12
Executio ſententiæ in exemptos latæ non ſpectat ad Ordinarium,li.2.q.22.n.6
Executione commiſſa an cognoſci poterit de Iuſtitia ſententię,li.2.quæſtion 44.per tot.
Executores Teſtamentorum ſi ſint exempti,an coram ordinario conueniri poterunt, li.4.q. 48.per tot.
Executores Apoſtolici an procedere poſſint cōtra exemptos,li.4.q.64.per tot.
Exemplari quomodo debeat exēptio, li.2.q.24
Exmptiones ortæ à Iure, & Analogia Emancipationum,Manumiſſionum lib.1.q.1 n.12. & ſeq. Priuationis,Dominij directi,ibi. Priuationis, Iuriſdictionis, ibid. Exemptiones ortæ à Iure,& Analogia Tranſlationis Prelati in aliam Eccleſiam,Vaſallorum,Scholarium,Clericorum, Habentium ſpeciales Iudices,ibid
Exempti præcellunt ceteros honore,li.1.q.1.n.2
Exemptio eſt de reſeruatis Papæ li. 1. q.3.n.15. & q.6.n.13
Exemptionum cauſa Formalis Ratio,li.1.q.1.& ſeq. Exemptionum cauſa Finalis, Fauor S. Sedis,ibid.Finalis Quies exemptorum.ibid.
Exmptionū cauſa Impulſiua Odium Verum, ordinariorum, ibid. Præſumptum,ordinariorum,ib. Impulſiua Oppreſſio, Compenſatio,Lis,ordinariorum. ib. Materialis Perſonæ, ibid. Loca. ibid.Exemptionum cauſa Efficiens Pontifex, Epiſcopus, Imperator. ibidem Exemptionum cauſa Effectus, Libertas à lege Diœceſana ibid. Iuriſdictionis. ibid.
Exemptionum aliæ Regales, Perſonales, Immediatæ, Mediatæ, Quibus renuntiari poteſt,Quibus non poteſt,lib.1.q 2
Exemptionum aliæ ſunt Generales Reales, Singulariter perſonales, Communiter perſonales,Singulariter,& communiter perſonales,Communiter tantùm corporales.lib. 1. q. 2. Exemptionum aliæ ſunt Speciales Reales, Singulariter perſonales, Communiter perſonales. Singulariter & Communiter perſonales, Communiter tantùm corporales,ibid.
Exemptiones aliæ Limitatę,Illimitatæ d. q.2
Exemptio acquiritur Conceſſione,q.3.Præſcriptione,q 6 Participatione,q 17.Communione,q.2 Ædificatione,q.36.Acceſsione,q. 37 alijſque modis,lib.1.
Exemptiones in dubio cenſentur reales, lib. 2. q.2.n.6.& 7
Exemptio acquiritur præſcriptione & priuilegio,lib.1.q.1.n.4
Exemptiones ſunt ſtricti Iuris,lib.1.q.2.n. . & q. 4.per tot.
Exemptiones qualiter iudicentur reales, aut perſonales,lib.2.q.2.n.10
Exemptiones an ſint fauorabiles, vel odioſæ, lib.1.q.4.per tot.
Exempti ſunt digni honore, & prærogatiua, lib.1.q.5.n.2 & 16
Exempti magis ſubijciuntur Papæ, quàm alij, lib.1.q.5.n.9.& lib. 4. q. 7.n.2.& q.86.n.4.
Exemptio vniuerſalis acquiri non poteſt, lib 1. q.6.n.14
Exemptionis cognitio ad quem ſpectet,lib.1.q. 8.n.1
Exemptiones ſunt præiudiciales Reipublicæ, lib.1.q.11.n.3.& ſeq.
Eximere an poſſit Epiſcopus, Archiepiſcopus, Patriarcha, Legatus natus, Legatus nudus, Legatus à latere,Pontifex.li.1.q.3
Exemptio ſurreptitiè obtenta an valida,lib.1.q. 49
Exemptio ſimpliciter cōceſſa eximit ab omnibus,excepto Papa, li. 2.q.2.n.15.
Eexemptio allegari debet in iudicio,li.2.q.5.n. 8 approbari.li.5.q.1.num.1.3.& 4.
Exemptio per Papam ſimpliciter conceſſa, ab omnibus eximere ſolet,excepto Papa.lib.5. q.44.n.1
Exemptiones ſunt ſtricti iuris,li.5.q.44.n.4.
Exempti in multis caſibus ſubiacent iuriſdictioni Epiſcopi.li.5.q.44.n.4

Digitized by Google

Exemptio pendente lite conceſſa an proſit quo ad illam litem, li.2.q.15.per tot.
Exemptio ad poſtulationem, aut motu proprio conceſſa differunt, li.2.q.19.n.5.& ſeqq.
Exemptione finita an conueniri quis poſſit coram ordinario de geſtis tempore exemptionis, lib.2.q.21
Exemptio ab omni Iuriſdictione præſcribi nõ poteſt, li.2.q.21.n.3
Exemptio an concedi poſſit Eccleſiæ conſtruendæ li.4.q.96
Exemptiones an poſſint reuocari, li.3.q.1
Exemptiones an amittantur per non vſum aut contrarium actum, libr.3.quæſt.13.& 14
Exemptiones an amittantur morte, Renouatione, Ceſſatione, Sententia, Præſcriptione, Non vſu, Actu contrario, Delicto, Ingratitudine, Deſtructione loci, Mutatione loci, Vnione loci, Excommunicatione, Si fiat damnoſa, li.3.per.tot.
Exemptio generalis an eximat à charitatiuo ſubſidio, li.4 q.7
Exemptiones vniuerſales an motu proprio, an ad poſtulationem conceſſæ præſumantur, li.4.q.84
Exemptus à Legato non eſt exemptus ab ordinario, li.1.q.28.n.1
Exemptus ab ordinario eſt etiam exemptus à Legato, d.q.28.n.2.
Exemptus à Iudice an cenſeatur exemptus ab illius delegato d.q.28.n.3.
Exemptus contra exemptum an vtatur priuilegio, li.1.q.44
Exemptus an poſſit eſſe arbiter, libr.1.quæſt.45
Exempti an poſſint eſſe Tutores, libr.1.quæſt.46
Exempti an ſint idonei fideiuſſores, li.1.quæſt.47
Exempti an teneantur ad collectas, li.5.q.40.pr: vid.plur.d.li q.61
Exempti an cenſeantur alijs potentiores, li.1.q.48.
Excuſſio an fieri debeat exemptorum, li.1.qu.48.n.5
Exempti non comprehenduntur ſub appellatione Clericorum, li.2.q.2,n.12
Exempti an poſſint conueniri coram Ordinario ex lege diffamari.C.de Ingen, & Manumiſſ.li.2.q.4
Exemptus citatus coram, ordinario an teneatur comparere, & allegare ſuam exemptionem, lib.2.q.5.per tot.
Exempti comparantur extraneis, li.2.q.19.n.4
Exempti de geſtis ante exemptionem coram quo conueniantur, li.2.q.2.n.4
Exempti agendo curam ordinario an teneantur præſtare cautionem, li.2.q.22.per tot.
Exempti an teneantur ad Canonicam Epiſcopalem, li.4.q.6
Exemptum eximens è iudicio an teneatur edicto ff. ne quis eum, qui in ius vocatus, li.2.q.8.n.12
Expenſa facienda non eſt, quam res non patitur, lib.4.q.87.n.7
Expenſæ profuſæ aut delicatæ non ſunt refundendæ, d.q.87.n.20.& 15
Expenſas præſtare debet, qui actum fieri poſtulat, lib.2.q.8.n.5
Expenſas lucre an debeat exemptus, qui exemptionem non allegauit, li.2.q.6.& 9
Expulſi ab ordinibus exemptis an retineant ſuam exemptionem, li.1.q.20.n.4.
Extendenda eſt exemptio ex mente priuilegiantis, li.1.q.13.n.9
Extendaturne exemptio ad futura, li.1.q.38.& li.4.q.22.
Extraneorum iure cenſentur exempti, lib.1.q.46.n.2.& li.2.q.29.n.4
Extranei minus ſubijciuntur ordinario, quam exempti, li.2.q.45.n.118.
FAlſum deponens coram quo puniendus ſit, li.2.q.35.
Facilius renuntiatur iuri quærendo quam quæſito. li.5.q.11.n.1
Familiæ appellatione quid veniat, lib.1.q.30.n.5.
Familiares exemptorum an ſint exempti: lib.1.q.30.per tot.
Familiares Papæ an ſint exempti, lib.1.qu.31.n.5
Famuli exemptorum an ſint exempti, libr.1.q.29.nu.1.& lib.4.q.32.per tot.& d.qu.30
Famuli temporales exemptione non gaudent, ſed tantùm perpetui d.q.30.n.9
Fauor, & odium quando concurrunt, præualet odium li.1.q.4.n.13

Fau-

Fauorabilis eſt reditio ad Ius commune, li.1.q.4.n.12
Fauorabilis eſt Iuriſdictio ordinariorum, ideo extendenda, li.1.q.4.n.18.& 19
Fauore alicuius quæ ſunt inducta non ſunt cõuertenda in odium, li.4.q.58.n.6
Feſtos dies ab Epiſcopis indictos obſeruare debent exempti li.2.q.45.n.55
Feudalibus in cauſis Clerici ſubijciuntur Domino li.4.q.85.n.3
Fideiuſſor exempti, qua cautela exemptione principalis debitoris gaudebit, lib.2.q.37.n.18
Fideiuſſores agunt coram proprio ſuo Iudice, li.2.q.4.n.14
Fideiuſſores an eſſe poſſint exempti, & vbi cõueniendi, li.1.q.47
Fictio retrotractiua non habet locum in cenſuris li.2.q.39
Finis, & non principium quando attendi debeat, li.2.q.18.n.4
Fiſcus ſuccedens in Ius priuati vtitur iure priuati, li.1.q.25.n.4
Fiſcus interueniens trahit cauſam ad ſuum forum, li.2.q.37.n.4
Formulæ quibus cognoſcitur excitata, an delegata fuerit Iuriſdictio, li.2.q.14.num.3
Formulæ variæ exceptionũ libr.1.qu.9. pertot.
Forenſes, & exempti æquiparantur, li.2.qu.34.nu.2, & v. ſup. verbo Extraneorum, & inf. verb. Locus
Forum pœnitentiaale an progari poſſit, lib.2.q.7.n.10
Forum alieni iuris an prorogari poſſit, d.q.7. per tot.
Forũ quis ſortitur in loco delicti, li.4.q.32.n.2
Forum pœnitentiale quis non ſortitur in loco delicti, li.4.q.35.n.2
Forum pœnitentiale eſt improrogabile, d.q.35.n.3
Fratrum appellatione an comprehendantur ſorores, li.1.q.4.n.10.& 11
Fruſtra fit per plura, quod poteſt fieri per pauciora, lib.4.q.82.n.11
Fruſtra legis auxilium inuocat, qui in legem committit, li.4.q.5.n.6
Fugæ quando eſt periculum exemptus ab ordinario capi poteſt li.4.q.52
Fugitiuum debitorem creditor arreſtare poteſt, d.q.52.n.2
Fugitiuus amittit priuilegia legalia, d.queſt.52
Fugitiuus an allegare poſſit incompetentiam iudicis, d.q.52
Fugiens ad Eccleſiam, vel locum exemptum an inde extrahi poſſit, li.4.65.per tot.

G

GEnerales ordinum iuriſdictionem habent in religioſos, etiamſi exempti ſint, aut Papæ Capellani, li.2.q.45.n.51
Generales ordinum an Iuriſdictionem habeant accumulatiuè, vel priuatiuè, lib.1.q.17.n.22.& li.4.q.88.n.4.in fin.
Generales ordinum quam iuriſdictionem habeant in ſibi ſubditos, d.q.17.n.22
Generali viſitatori derogatur per ſpecialem, d.n.22
Generi per ſpeciem derogatur, li.1.q.17.n.22.& li.4.q.88.n.4.in fin.

H.

HÆreditas adita non repræſentat amplius defunctum, li.2.q.20.n.3
Hæres citari debet ad reſumendam cauſam, li.2.q.18.n.5
Hæres exemptus an ex perſona defuncti non exempti conueniri poſſit coram ordinario, li.4.q.46
Heres ex priuilegio communi declinare poteſt, ſecus ex proprio, d.q.46.n.1
Hæres eſt eius conditionis, quo defunctus, d q.46.n.3
Hæres non exemptus an ratione defuncti exempti forum ordinarij declinare poterit. li.2.q.18.per tot.
Hæretici exempti an ſubijciantur ordinario, li.1.q.47
Hæreſis eo in caſu quomodo iudicanda, d.qu.47.n.4
Hæretici an gaudeant immunitate Eccleſiaſtica, li.4.q.65.nu.4
Hæreſeos inquiſitores poſſunt contra exẽptos inquirere, li.2.q.45.n.58
Honore præcellunt ceteros exempti, lib.1.q.1.n.2
Hoſpitale aliud religioſum, aliud prophanum. li.4.q.57
Hoſpitalia an ſint exempta, li.1.q.31

Hoſpitaliũ rectores an exempti d. quæſt. 31. n. 7
Hoſpitalatij an exempti li. 1. q. 32

I.

IDoneus ſemel ſemper præſumitur idoneus, li. 4. q. 45.
Idoneus non præſumitur, ſi maior aſſumendus eſſet gradus d. q. 45
Ignorans ſibi exemptionem eſſe conceſſam, an exemptione gaudeat, li. 1. quæſt. 25. & li. 3. q. 6
Ignorantia num operetur in receptionem legis li. 1. q. 50. n. 13
Ignorantia exemptionis non validat ſententiam ordinarij. li. 2. q. 1.
Ignoranti an noceat reuocatio exemptionum, lib. 3. q. 6. per tot.
Ignorantia conſtitutionis an præſumatur, li. 4. q. 66. n. 6
Ignorantia an excuſet à cenſuris, li. 4. qu. 75. n. 5
Ignorantes nõ ligantur Concilio Tridentino. li. 1. q. 50. n. 24
Immunitas Eccleſiaſtica. li. 4. q. 65
Immunitas loci prodeſt ſocio, li. 1. q. 26. n. 1. & ſeqq.
Impenſa facienda non eſt, quam res non patitur, v. in verb. Expenſæ.
Imperator & Papa fraterniſant, li. 4. qu. 13. n. 5
Imperator lacerare Imperium non poteſt, d. q. 13. n. 3
Impunitas delicti continuetur. exempti puniri poſſunt ab ordinario, li. 2. quæſt. 5. num. 43
Indulgentias non concedunt Prælati exempti, li. 4. q. 20. n. 4
Indulgentiæ Epiſcopales an proſint exemptis, li. 4. q. 5. per tot.
Incorrigibilis ſubijcitur ordinario, li. 4. q. 83. n. 6
Inhibitio contra ius non inducit nullitatem actus contra eum geſti. li. 5. q. 72. n. 13. fallit, vt n. ſeq.
Ingratitudo an ſit cauſa reuocationis priuilegij, li. 3 q. 15
Iniuria ex loco exempto in locum non exemptũ facta à quo puniatur, li. 2. q. 45. n. 30. & 31
Iniuriam ſuam æſtimant exempti, li. 2. q. 45. n. 91
Innouatio an probet exemptionem, li. 1. q. 8. n. 9
Innouatio priuilegij an requirat citationem. li. 1. q. 12. n. 6
Inquirere an poſſit Cõſeruator, li. 1. q. 39. nu. 24
Inquiri an poſſit contra hæreticos exemptos, li. 1. q. 32. & li. 4. q. 47
Inſtantia cœpta contra exemptum an tranſeat in illius hæredem non exemptum, li. 2. q. 18. per tot.
Inſtantia cœpta contra non exemptum an tranſeat in illius hæredem exemptum, li. 2. q. 19. per tot.
Inſtantia an tranſeat in monaſterium, d. qu. 19. n. 9
Inſtantia laici an tranſeat in clericum, d. qu. 19. n. 7
Inſtantia cœpta & reſcriptum impetratum tranſit in ſucceſſorem d. q. 18. n. 1
Inſtrumentis antiquis credendum eſt, li. 5. q. 33. n. 2
Inſtrumentalis probatio teſtibus potior, li. 5. q. 33. n. 3
Interdictis ordinarij an ligentur exempti, li. 4. q. 14
Interdictum quid ſit, d. q. 14. n. 1
Interdictum ordinarius ferre non poteſt in exemptos, d. q. 14. n. 2
Interdicta quæ ſeruat Eccleſia matrix tenentur exempti obſeruare, d. q. 14. n. 3
Interdictum aliud generale ordinarij, aliud Prælati exemptorum, d. q. 14. n. 6
Interdici ne quis poſſit, an priuilegio concedi poſſit, d. q. 14. n. 8
Interpretari quis poſſit exemptiones, li. 2. qu. 13
Interpretari cuius ſit verba, d. q. 13. n. 13
Interpretatio Concilij Tridentini ſpectat ad Pontificem, li. 1. q. 50. n. 23
Interpretatio facienda eſt in fauorem obtinentis reſcriptum executiuum, li. 5. q. 8
Intereſſe principaliter quando dicatur, libr. 2. q. 36.
Interuenire an poſſint exempti pro ſuis hominibus, d. q. 36. per tot.
Interueniens an cauſam ad ſuum forum trahere poſſit. li. 2. q. 37. per tot.
Interuentio duplex, altera qua adſiſtitur tantùm liti, altera verò qua principalis à lite liberatur, li. 2. q. 37. n. 12

Inuen-

Inuentarium vbi conficiendum, li.2.q.20.
Iudex procedendo ad vlteriora, tacitè cenſetur reijcere exceptionem, li.4.q.92.in fin.
Iudex incompetens fit competens lato competentiæ decreto, li.2.qu.6.n.6
Iudex idem eſt præparantis & præparati. li. 1. q.26.n.15.li.2.q.4.n.10. & q.38
Iudex an cognoſcat vtrum ſibi competat Iuriſdictio li.2 q.12
Iudices exemptorum æquiparantur delegatis, li.2.q.11.n 3
Iurare an poſſit ſecundùm ſuam conſcientiam exemptus coram ordinario in ius tractus, li.2.q.32.per tot.
Iuramentum litis deciſiuum an deferri poſſit exempto litiganti coram ordinario li.2.q.35.n.4
Iuramentum cui præſtent exempti, li.2.q.16
Iuramentum fidelitatis an exempti præſtent Epiſcopo, d.q.16
Iure diuerſo quid cenſeri non debet, li.4.q.85.5
Iuris totius remiſſio, ſpeciem habet alienationis li.3 q.11 n.8
Iuriſdictio aliquando competit accumulatiuè, aliquando priuatiuè, li.1.q.17.n.22
Iuriſdictio alia eſt cognitionis extraiudicialis, alia cognitionis iudicialis, li.4.q.88 n.2
Iuriſdictio voluntaria quæ ſit, li.1.q.46.n.8
Iuriſdictio excitari, vel delegari quando cenſeatur, li.2 q. 4.per tot.
Iuriſdictio alterius in ſubditos ordinarij competens, an ordinarium excludat li. 5. q. 23. paſſim.
Iuriſdictio ordinarij fauorabilis, li.1.q. 4. n. 19
Iuriſdictionum in concurſu quid agendum, li. 1.q.39 n 16
Iuriſdictionem qualem teneant Prælati exempti in ſuos, li.4.q.20.per tot.
Iuriſdictio in exemptos vſurpantes quas incurrant cenſuras, aut pœnas li.4 q 75
Iuſpatronatus ſi perueniat ad exemptos, ad quem ſpectabit collatio, li. 4.q.8
Iuſſio ſecunda quando expectanda, li. 2. q. 13. n.5

L.

LAici in more temporalibus ſubijciuntur Papæ, li.4.q 79
Laicus poſt delictum factus Clericus non puniatur à Laico, li.1 q.15.n.4
Laicus an conſtituere poſſit tutores Clericos, li.1.q.46.n.15
Laicus coram quo conficere debeat Inuentarium, li.2.q.20
Laudum exempti, & non exempti reuocari debet per ſuperiorem exempti, li.1.q.26.n.3.& q.45.n.3
Lecturis magis credendum, quàm Doctorum concilijs, li.2.q.7.n.1
Legatus an vtatur clauſula irritante, li.4.q.63.n.9
Legati à latere comprehenduntur appellatione S.Sedis, li.4.q.5.n.1
Legatus an vnire poſſit beneficia, li.4.q.31.n.8
Legatus in omnibus concurrit cum ordinario, li.4.q.3.n.1
Legatus alius natus, alius nudus, alius à latere li.2.q. 2.n.1
Legatus à latere an poſſit eximere, li.1. q.3.n. 13
Legati non poſſunt derogare Iuri, li.1.q.3.n.13
Legatus eſt maior ordinario li.1.q.28.n 1
Legati *cum poteſtate Legati de Latere* authoritas li.2.q.2.n.2
Legati à latere propriè ſunt ſoli Cardinales, d. q 2.n.5.& 16
Legati an iuriſdictionem habeant in exemptos, d.q.1.per tot.
Legatorum commiſſiones ſunt diligenter inſpiciendæ, & ſequendæ.d.q.2.n 17
Legati poteſtas eſt odioſa, & reſtringenda, d.q. 2.n.20
Legatus an, & quando concurrat cum ordinario, d.q. 2.n.18. & ſeqq.
Legatus eſt inferior in cauſa ſpecialiter ordinario commiſſa, d.q. 2. n.19.
Legati habent ius reuocandi domum, li.2. q. 5. n 8
Legatus ſe non interponit in cauſis appellationum ad Papam interpoſitarum, li. 2. q. 42 n.6
Legatus à latere abſoluit exemptos li.2.q.50. n.6
Legatus an reuocare poſſit exemptiones, li. 3. q.3.per tot.
Legatus non poteſt ſtatuere contra ius, li.3.q. 3.n 3

Legato

Digitized by Google

Legato reuocato an eius geſta poſtea ſubſiſtant, li. 3. q. 6. n. 2
Legatus à latere an præſtet authoritatem in alienatione rerum exemptarum. lib. 4. q. 3.
Legatus à latere an confirmet electiones exemptorum li. 4. q. 5
Legatus an conferat beneficia exempta, lib. 4. q. 16
Legatus à latere dicitur diœceſanus exemptorum d. q. 26. n. 2
Legatus an vnire poſſit beneficia exempta, lib. 4. q. 31. n. 8
Legati à latere non poſſunt impedire conſeruatores, li. 1. q. 39. n. 17
Legatus habens facultatem de cauſis appellationum cognoſcendi à iudicibus authoritate S. Sedis delegatis, an poſſit cognoſcere de cauſis appellationum à Conſeruatore interpoſitarum, d. 39. n. 28
Legati à latere adiri poſſunt per exemptos via appellationis, li. 2. q. 42, n. 3
Legatus ſe non intermiſceet de his, quæ Pontifex ſibi reſeruauit, lib. 4. q. 3. n. 1. verſ. Ratio.
Legatus abſoluit à iuramento d. q. 3. n. 1.
Legem quærere quando habemus rationem, eſt infirmitas intellectus, lib. 2 q. 21. n. 2
Legis deſuetudo non oritur, ſi caſus ei contrarius non occurrat, li. 1. q. 50. n. 13. & 14
Leges poſteriores declarantur per priores, li. 4. q. 77. n. 4
Lex non recepta non ligat, li. 1. q. 50. n. 8
Lex an præſumatur recepta, d. q. 50. n. 12. & li. 4. q. 66. per tot.
Lex pro parte tantùm recepta, pro parte tantùm ligat, li. 1. q. 50. n. 29. & li. 3. q. 18
Lex daſſamari: C. de ingen, & manumiſſ. an locum habeat in exemptis, lib. 2. q. 4. per tot.
Lex diœceſana complectitur Cathedraticum, Oblationem decimarum, Charitatiuum ſubſidium, Itionem ad exequias, Prædicationem, Legationem, Letanias, ſiue proceſſiones, Angarias, Vexationes quaſuis li. 2. q. 15
Lex iuriſdictionis complectitur Obedientiam, Subiectionem, Reuerentiam, Inſtitutionem, Correctionem, Reformationem, Canonicam Epiſcopalem, Iuriſdictionem, Diſpenſationem, Pœnitentiæ inductionem, Cauſarum audientiam, Collationem Sacramentorum, li. 1. q. 15
Lex quanto tempore tollatur, li. 1 q. 50. n. 29. & li 3 q. 18
Libellus in cauſa exemptionis quomodo formandus, li. 2. q. 25
Licentiam an ſatis ſit petere, licet non obtineatur, li. 4. q. 12. n. 1. & 4. & q. 77. n. 1
Licentia an actum præcedere debeat, vel ſatis ſit ſi ſequatur, d. q. 12. n. 4
Limes qualiter conſideretur, li. 1. q. 2. n. 18
Lite contra ordinarium ſuper exemptione pendente, poſſeſſio eſt continuanda, li. 2. q. 25
Lite pendente conceſſa exemptio an ſubſiſtat, li. 1. q. 16. per tot.
Litigioſa res in exemptum tranſlata an fiat eius fori. li. 1. q. 48. n. 7
Litiſpendentia non oritur ex iudicio ex neceſſitate ſuſcepto, li. 4. q. 72. n. 5
Locus congruus eſt arbitrarius, li. 1. q 8. n. 13
Loco deſtructo an cenſeatur amiſſa exemptio, li. 3. qu. 19. per tot.
Loco reſtaurato an recuperentur priuilegia, li. 3. q. 20. per tot.
Loco mutato, & in alium tranſlato, an perdantur exemptiones, li. 3. q. 21
Locorum vnione an amittantur priuilegia, li. 3. q 22
Loci certi habitoribus exemptio conceſſa quid operetur li. 3, q. 28
Loci exemptus, & extra territorium æquiparantur, lib. 4. q. 54. nu. 2. & vide verb. Forenſis.
Locus exemptus ſitne de diœceſi, aut in doceſi, li. 4. q 55
Loca ad exempta confugientes, an & quando extrahi poſſint, li. 4. q. 65. per tot.
Louanienſis ſcholaris agere debet contra ſcholarem Duacenſem coram iudice Duacenſi, li. 1. q. 44
Lythanijs intereſſe an debeant exempti, v. in verbo Proceſſionibus.

M.

Magis creditur lecturis quàm conſilijs, li. 2 q. 7. n. 1
Maior pars minori præiudicare quando poſſit, li. 3. q. 26

Magis dignum trahit ad ſe minus dignum, li. 1.q.45.n.4
Mandato non eſt opus ad impetrandam alicui exemptionem, li. 1.q.78
Mandato an ſit opus ad impetrandum alicui reſcriptum, d.q.78.in fin.
Manus Papæ appoſitio quid operetur, li.2.q.5. n.15
Manum ſibi ligare non poteſt Pontifex, li.3.q. 6.n.2
Mare magnum tantum eſt per Conc. Trident. reuocatum, in quantum illi repugnat, lib.4. q.76.n.1
Maſculinum quando concipiat fœmininum, li.1.q.4.n.11
Materia ſubiecta ſemper eſt inſpicienda, li.4 q.70.n.2
Membrorum Eccleſiæ quid comprehendatur. li.5.q.45.paſſim
Miſerabiles perſonæ ſubijciuntur Epiſcopo, li. 1.q.46 n.18.& li.2.q.45.n.71
Miſerabiles alij ſunt actu, & habitu, alij habitu, aut actu tantùm, d.n.18
Modicis in cauſis an appellari poſſit, li.4.q.87 n.1
Modicis in cauſis maiores Iudices adiri non debent, d.q. 87.n.8
Modicæ & maximæ cauſæ, d.q.8.n.1
Modicæ cauſæ quæ ſint, li. 4.q.87.n.5
Mercenarij exemptorum an ſint exempti, li.1. q.30.n.6.& 9.& li.4.q.38.n.13
Monachorum correctio ad quem ſpectet, li.4. q.88.per tot.
Monachus tranſlatus ad aliud Monaſterium, prioris Monaſterij iura non amittit. li.5.q. 14.n.8. & 9. & 14. vide plura de Monacho ead.q. & qu.15.& 17
Monaſterij exemptio non extenditur ad capellas, li.1.q.13.n.2
Monaſteria exempta ſunt à lege diœceſana, lib. 1.q.16.n.1
Monaſteriorum exemptio quouſque ſe extendat, d q.16.n 2
Monaſtica dicuntur eſſe in diœceſi, lib.4.q.88. n.1
Monachus agere poteſt contra Abbatem, li.4. q.73.n.1
Monaſteria an comprehendantur ſub appellatione diœceſis, li.4.q.74
Monaſteria an comprehendantur appellatione Eccleſiarum, li.4.q.81.n.4
Monaſterium reductum ad ſtatum ſecularem retinet exemptionem, li.3.q.24.n.1
Monaſteria de iure ſubijciuntur Epiſcopo quoad legem Iuriſdictionis, non autem quoad legem diœceſanam, li. 1.q.15.& 16.& li.2.q. 4.n.7
Monaſteria exempta cogi poſſunt ab Epiſcopo ad clauſuram, d.q.45.n.15
Monachus incedens ſine habitu punitur ab Epiſcopo, li.2 q.4.n.53
Monacho malè à ſuo Prælato tractato qualiter prouideatur, li.4.q.73
Monaſterio deſtructo an pereant illius priuilegia li.3 q.19.n.7
Moniales exemptæ ab Epiſcopo viſitari poſſunt, li.4.q.53
Monialis exempta pœnitentiæ cauſa, ad aliud cænobium tranſlata, an deſinat eſſe filia cænobij prioris, li.5.q.12
Moniales melius reguntur à regularibus eiuſdem ordinis, quàm ab alijs, li.4.q.77.n.6
Morte concedentis an expirent exemptiones, li.3.q.5.per tot.
Mortuo domino expirat exemptio famuli, lib. 1.q.29.n.4
Moræ quando eſt periculum, receditur à regulis iuris communis, li. 4.q.1.n.4
Moræ quando eſt periculum, non eſt opus citatione, li.1.q.12.n fin.
Mutatione perſonæ mutatur priuilegium, lib. 2.q.20.n.4.& q.21.n.2. & li.4.q.46.n.4
Mutatione ſtatus an amittatur exemptio, li.1. q.24
Munus ordinarium quod ſit, li.4.q.9.n.4

N.

Neceſſariũ tripliciter dicitur, li.4 q.87.n.16
Neceſſitas non habet ferias, li. 4.q.51.n.3
Neceſſitatis cauſa multa ſunt introducta, d.q. 51.& eodem li.4.q 1.n.9
Negligentiam Eccleſiaſtici ſupplet laicus, lib. 2.q 8 n.10
Negligentiam exemptorum quis ſuppleat, lib. 4.q.10
Negligentia quando dicatur committi, d.q.30. n.4.& q.50.& 51

Negligentia Prælati exempti an præiudicet ſubditis, li. 4 q. 60
Nemo qui condemnare non poteſt, abſoluere non poteſt, li. 5 q. 4
Negligentia Prælati non appellantis præiudicat Eccleſiæ, li. 3. q. 3. n. 9
Notorietas delicti ſubijcit exemptos ordinarios, li. 2. q. 45. n. 61
Notorij circumſtantiæ an ſpectent ad cognitionem conſeruatoris, li. 1. q 39. n. 9. 10. 25
Notoria exemptio an allegari debeat, li. 2. q. 5. n. 9. & 23
Notoria conſuetudo allegari non debet, v. ſup. v. Conſuetudo
Notorium Iudex præſumitur ſcire, d. q. 5. n. 32
Nouitij an ſint exempti, li. 1. q. 19. n. 7
Nouitio decedente ab inteſtato ſuccedatne ei Monaſterium, an proximiores conſanguinei, d. q. 19. n. 9. & 11
Nullitas proponi poteſt poſt longum tempus, li. 2. q. 40. n 5
Nullitas non ſanatur etiam lato competentiæ decreto, li. 2. q. 7. n. 8
Nullitas ſententiæ contra exemptum latæ ſemper proponi poteſt. v. Inf. verb. Sententia, & d. q. 40. n. 5. & q. 7. n. 8
Nuntius Apoſtolicus v. Legatus
Nuncius Apoſtolicus, an vigore facultatis reſcribendi à ſententijs Iudicum à S. Sede delegatorum, poſſit de ſententijs Conſeruatoris cognoſcere, li. 5. q 95

O.

OBedientia Prælati exempti an iudicat quaſi poſſeſſionem ſubiectionis, li. 3. q. 11
Oblati religionibus exemptis an ſint exempti, lib. 1. q. 19. per tot.
Oblationes cuius ſint, cùm Epiſcopus celebrat in loco exempto, li. 4. q 8
Obligatio Cameralis an ſubijciat exemptos ordinarijs, li. 2. q. 46. per tot.
Obligationis Cameralis vis & energia, d. q. 46
Obligationis Cameralis vigore Clerici conueniri non poſſunt coram alieno iudice, d. q. 46. n. 4. & 9
Obligatio in aliam transfuſa datur cum priſtinis ſuis qualitatibus, li. 3. q. 21. n. 3
Odioſa eſt iuriſdictio Conſeruatorum, li. 1. q. 39. n. 30
Odioſa eſt iuriſdictio Legatorum, li. 2. q. 2. n. 20. & v. ſup. verb. Legatus
Odioſæ ſunt exemptiones, ideò reſtrigendæ, li. 1. q. 4 per tot.
Officialem vtrum Epiſcopus deputet in loco exempto, li. 2. q. 45. n. 119
Officiales Papæ an exempti, li. 1. q 32. per tot.
Officiales Papæ an poſſint via inquiſitionis moleſtari, d. q. 32
Officialis an poſſit eſſe Conſeruator, li. 1. q 39. n. 4
Officiorum ratione an exempti poſſint coram ordinario côueniri, li. 2. q 45. n. 64. & n. 117
Omiſſio licentiæ eſt legis ſolẽnitas, li. 2. q 34. n. 4
Omiſſum remanet in diſpoſitione iuris communis, li. 4. q. 18. n. 2
Opinio media eligenda eſt, li. 4. q. 19. n. 3
Opiniones ruſticorum more non ſunt ſecandæ per medium, d. n 3
Opinio vltima doctorum videtur amplectenda, lib. 4. q. 83. n. 3. in fin.
Ordinarius exemptorum eſt Papa, lib. 2. q. 48. & omnia ei licent in ſua diœceſi, li. 5. q. 1, n. 6. exceptis reſeruatis. ibid.
Ordinariorum poteſtas pendet à Pontifice, li. 1. q. 11. n. 7
Ordinarius præſumptiuè fundatam habet iuriſdictionem per totam ſuam diœceſin, li. 1. q. 8. n. 2 & 3. li. 5. 4. 1. n. 2
Ordinarij & diœceſani differentia, li. 1. q. 1. n. 6. & ſeqq.
Ordinarii appellatione qui comprehendantur, d. q. 1. n 9
Ordinaria iuriſdictio valdè fauorabilis, lib. 1. q. 4. n. 19
Ordinarius, an teneatur exemptum à ſe excommunicatum ad cautelam abſoluere. li. 5. q 24. paſſ.
Ordinarius an poterit cognoſcere vtrum competat ei iuriſdictio in exemptos, li, 2. qu 12. per tot. an ſe conſeruatoribus opponere poſſint. li. 5. q. 10. n. fin.
Ordinati à Papa an ſint exempti, li. 1. q. 21
Ordinis Epiſcopalis quæ ſint, li. 1. q. 6. n. 17
Ordinis Epiſcopalis poſtulari debent ab Epiſcopo, d. n. 17
Ordines an Epiſcopus exemptis conferat, li. 4. q 11

Digitized by Google

Ordines qui ſint exempti, li.1.q.17. per tot.
Ordo Prædicatorum, an exemptus lib 1 q.17
Ordo Franciſcanorum, ibid. Ordo Auguſtinienſium, ibid. Ordo Carmelitarum, ibid. Ordo Participantium in eorum priuilegijs, ib.
Ordines participantes in priuilegijs aliorum quot, & quales ſint, d.q.17.n.16
Ordines habentes generalem an ſint exempti, li.1 q.17.n.22
Ordines facilè eximuntur, d.q.17.n.31
Ordinis Epiſcopalis quę dicātur, li.4.q.42.n.1
Ordinarius iuriſdictionem non exercet in locis exemptis. li.5.q.74.n. 1. quid ſi accedat licentia, ibid n.2.& 3
Origo exemptionū, v. ſup. verb. exemptiones,
Otiantes Scholares non gaudent priuilegio Scholarium, li.1, q.20.n.1.& 3
Otiantes Curiales an gaudeant priuilegio Curialiſtarum, li.1.q.32.n.4

P.

Pacti vim an habeat iuramentum coram iudice incompetente præſtitum, lib. 2. q. 32.n.3
Palatium Epiſcopale continetur appellatione loci ſacri, li.4.q.65.n.1
Paſtores ſunt coadiutores Epiſcopi, li. 4q.18 n.4.in fin.
Papa poteſt punire, non tamen poteſt à Romana Curia, li.1, q.3.n.4.14 & 15
Papa non poteſt eximere, vt quis non poſſit excommunicari, d.n.15.& 16.q.3
Papa non poteſt ſibi ligare manus, d. q.3.n.17
Papa in merè temporalibus iuriſdictionem non habet in laicos, li.1.q.1.n.18
Papa eſt dioceſanus exemptorum, li.1.q.5.n.8
Par in parem non habet imperium, li.2.q.47. n. 1
Parificatorum eadem eſt diſpoſitio. li. 4. q.1. n.7.& v. verb. Æquiparatorum.
Patria dicuntur fieri extra territorium, vel in loco exempto, li.2.q.45.n.3
Participatio alienorum priuilegiorum quid importet, li.1.q.17 n.17 li.4.q.70.n.5
Pater veniens ad defenſionem filij poteſt eius confeſſionem reuocare, li.2.q.51.n.7
Pater poteſt vendicare ſeu repetere ſuum filium, li.2 q.8.n.1
Patriarchæ qui ſint, li.1.q.3.n.12
Patriarchę an poſſint eximere, d.n.12
Patriarchæ per totum orbem ſunt tantùm quatuor, d.n.12
Peregrinantes non gaudent indulgentijs alterius diœceſis: li.4.q.58.n.4
Peregrinantes Romam an in itinere fruantur indulgentijs, li. [illegible].q.19.& q.32.n.7
Permiſſum vni cenſetur alijs prohibitum, li 1. q.45 n 1
Perſonæ miſerabiles an vocare poſſint exemptos in ius coram miſerabil. perſonarum iudicibus. li.5.q.81. vid. plura q.83
Perſona mutata mutatur actio, li. 2.q.19.n.10. & q.20 n.4
Pœna priuationis non eſt extendenda. lib.4. q. 94.n.3
Pontificis inſigne encomium ex D. Bernardo, li.1.q.13 n.14
Pontificis eſt cognoſcere de exemptione, li.1. q.13. per tot.
Pontifex à Romana Curia eximere non poteſt, li.1.q.3.n.15
Pontifex ſibi ligare manus non poteſt, li.1.q.3. n.17
Pontifex eſt dioceſanus exemptorum, li.1.q.5. n 8
Populo exempto Eccleſia non cenſetur exempta li.1 q.13.n.5
Populus Eccleſiæ exemptæ ſubijcitur Epiſcopo, li.2.q.45.n.23
Portio exempti an accreſcat non exemptis, li. 1.q 42
Portionem congruam exempti aſſignare coguntur, lib.2 q.45.n.88.& ſeqq.
Poſſeſſio non releuat à priuatione exemptionis, li.1.q.6.n.3
Poſſeſſio incorporalium quomodo acquiri poſſit, li.3.q.11,n.2.
Potentiores an dicantur exempti, li.1.q.38
Praxis eſt lucerna iuris li.2.q.3.n.8
Præiudicium tertij quando dicatur verti, li.1. q.38.n.4
Prælatus non appellando præiudicat Eccleſiæ, li.1.q.3.n.9
Prælati qualem iuriſdictionem habeant in ſuos ſubditos, li.4.q 20
Prælati an iuriſdictionem habeant cum Epiſcopo cumulatiuè, vel priuatiuè, li. 4. q. 88.n.5

Exemptio pendente lite conceſſa an proſit quo ad illam litem, li. 2. q. 15. per tot.

Exemptio ad poſtulationem, aut motu proprio conceſſa differunt, li. 2. q. 19. n. 5. & ſeqq.

Exemptione finita an conueniri quis poſſit coram ordinario de geſtis tempore exemptionis, lib. 2. q. 21

Exemptio ab omni Iuriſdictione præſcribi nõ poteſt, li. 2. q. 21. n. 3

Exemptio an concedi poſſit Eccleſiæ conſtruendæ li. 4. q. 96

Exemptiones an poſſint reuocari, li. 3. q. 1

Exemptiones an amittantur per non vſum aut contrarium actum, libr. 3. quæſt. 13. & 14

Exemptiones an amittantur morte, Renouatione, Ceſſatione, Sententia, Præſcriptione, Non vſu, Actu contrario, Delicto, Ingratitudine, Deſtructione loci, Mutatione loci, Vnione loci, Excommunicatione, Si fiat damnoſa, li. 3. per. tot.

Exemptio generalis an eximat à charitatiuo ſubſidio, li. 4 q. 7

Exemptiones vniuerſales an motu proprio, an ad poſtulationem conceſſæ præſumantur, li. 4. q. 84

Exemptus à Legato non eſt exemptus ab ordinario, li. 1. q. 28. n. 1

Exemptus ab ordinario eſt etiam exemptus à Legato, d. q. 28. n. 2.

Exemptus à Iudice an cenſeatur exemptus ab illius delegato d. q. 28. n. 3.

Exemptus contra exemptum an vtatur priuilegio, li. 1. q. 44

Exemptus an poſſit eſſe arbiter, libr. 1. quæſt. 45

Exempti an poſſint eſſe Tutores, libr. 1. quæſt. 46

Exempti an ſint idonei fideiuſſores, li. 1. quæſt. 47

Exempti an teneantur ad collectas, li. 5. q. 40. pr. vid. plur. d. li q. 61

Exempti an cenſeantur alijs potentiores, li. 1. q. 48.

Excuſſio an fieri debeat exemptorum, li. 1. qu. 48. n. 5

Exempti non comprehenduntur ſub appellatione Clericorum, li. 1. q. 2, n. 12

Exempti an poſſint conueniri coram Ordinario ex lege diffamari. C. de Ingen. & Manumiſſ. li. 1. q. 4.

Exemptus citatus coram ordinario an teneatur comparere, & allegare ſuam exemptionem, lib. 2. q. 5. per tot.

Exempti comparantur extraneis, li. 1. q. 19. n. 4

Exempti de geſtis ante exemptionem coram quo conueniantur, li. 2. q. 2. n. 4.

Exempti agendo curam ordinario an teneantur præſtare cautionem, li. 2. q. 22. per tot.

Exempti an teneantur ad Canonicam Epiſcopalem, li. 4. q. 6

Exemptum eximens è iudicio an teneatur edicto ff. ne quis eum, qui in ius vocatus, li. 2. q. 8. n. 12

Expenſa facienda non eſt, quam res non patitur, lib. 4. q. 87. n. 7

Expenſæ profuſæ aut delicatæ non ſunt refundendæ, d. q. 87. n. 20. & 15

Expenſas præſtare debet, qui actum fieri poſtulat, lib. 2. q. 8. n. 5

Expenſas luere an debeat exemptus, qui exemptionem non allegauit, li. 2. q. 6. & 9

Expulſi ab ordinibus exemptis an retineant ſuam exemptionem, li. 1. q. 20. n. 4

Extendenda eſt exemptio ex mente priuilegiantis, li. 1. q. 13. n. 9

Extendaturne exemptio ad futura, li. 1. q. 38. & li. 4. q. 22.

Extraneorum iure cenſentur exempti, lib. 1. q. 46. n. 2. & li. 2. q. 29. n. 4

Extranei minus ſubijciuntur ordinario, quam exempti, li. 2. q. 45. n. 118.

FAlſum deponens coram quo puniendus ſit, li. 2. q. 35.

Facilius renuntiatur iuri quærendo quam quæſito. li. 5. q. 11. n. 1

Familiæ appellatione quid veniat, lib. 1. q. 30. n. 5

Familiares exemptorum an ſint exempti: lib. 1. q. 30. per tot.

Familiares Papæ an ſint exempti, lib. 1. qu. 31. n. 5

Famuli exemptorum an ſint exempti, libr. 1. q. 20. nu. 1. & lib. 4. q. 32. per tot. & d. qu. 30

Famuli temporales exemptione non gaudent, ſed tantùm perpetui d. q. 30. n. 9

Fauor, & odium quando concurrunt, præualet odium li. 1. q. 4. n. 13

Fau-

Fauorabilis eſt reditio ad Ius commune, li.1.q.4.n.12
Fauorabilis eſt Iuriſdictio ordinariorum, ideo extendenda, li.1.q.4.n.18.& 19
Fauore alicuius quæ ſunt inducta non ſunt cõuertenda in odium, li.4.q.58.n.6
Feſtos dies ab Epiſcopis indictos obſeruare debent exempti li.2.q.45.n.55
Feudalibus in cauſis Clerici ſubijciuntur Domino li.4.q.85.n.3
Fideiuſſor exempti, qua cautela exemptione principalis debitoris gaudebit, lib.2.q.37.n.18.
Fideiuſſores agunt coram proprio ſuo Iudice, li.2.q.4.n.14
Fideiuſſores an eſſe poſſint exempti, & vbi cõueniendi, li.1.q.47
Fictio retrotractiua non habet locum in cenſuris li.2.q.39.
Finis, & non principium quando attendi debeat, li.2.q.18.n.4.
Fiſcus ſuccedens in Ius priuati vtitur iure priuati, li.1.q.25.n.4
Fiſcus interueniens trahit cauſam ad ſuum forum, li.2.q.37.n.4.
Formulæ quibus cognoſcitur excitata, an delegata fuerit Iuriſdictio, li.2.q.14.num.3
Formulæ variæ exẽptionũ libr.1.qu.9.pertot.
Forenſes, & exempti æquiparantur, li.2.qu.34. nu.1. & v. ſup. verbo Extraneorum, & inf. verb. Locus
Forum pœnitentiaale an progari poſſit, lib.2.q.7.n.10
Forum alieni iuris an prorogari poſſit, d.q.7. per tot.
Forũ quis ſortitur in loco delicti, li.4.q.32.n.1
Forum pœnitentiale quis non ſortitur in loco delicti, li.4.q.35.n.2.
Forum pœnitentiale eſt improrogabile, d.q.35.n.3.
Fratrum appellatione an comprehendantur ſorores, li.1.q.4.n.10.& 11
Fruſtra fit per plura, quod poteſt fieri per pauciora, lib.4.q.87.n.11.
Fruſtra legis auxilium inuocat, qui in legem committit, li.4.q.55.n.6.
Fuga quando eſt periculum exemptus ab ordinario capi poteſt li.4.q.52.
Fugitiuum debitorem creditor arreſtare poteſt, d.q.52.n.2
Fugitiuus amittit priuilegia legalia, d.queſt.52
Fugitiuus an allegare poſſit incompetentiam iudicis, d.q.52
Fugiens ad Eccleſiam, vel locum exemptum an inde extrahi poſſit, li.4.65.per tot.

G

GEnerales ordinum iuriſdictionem habent in religioſos, etiamſi exempti ſint, aut Papæ Capellani, li.2.q.45.n.51
Generales ordinum an Iuriſdictionem habeant accumulatiuè, vel priuatiuè, lib.1.q.17.n.22. & li.4.q.83.n.4.in fin.
Generales ordinum quam iuriſdictionem habeant in ſibi ſubditos, d.q.17.n.22
Generali viſitatori derogatur per ſpecialem, d.n.22
Generi per ſpeciem derogatur, li.1.q.17.n.22.& li.4.q.88.n.4.in fin.

H.

HÆreditas adita non repræſentat amplius defunctum, li.2.q.20.n.3
Hæres citari debet ad reſumendam cauſam, li.2.q.18.n.5.
Hæres exemptus an ex perſona defuncti non exempti conueniri poſſit coram ordinario, li.4.q.46
Heres ex priuilegio communi declinare poteſt, ſecus ex proprio, d.q.46.n.1
Hæres eſt eius conditionis, quo defunctus, d.q.46.n.3
Hæres non exemptus an ratione defuncti exempti forum ordinarij declinare poterit, li.2.q.18.per tot.
Hæretici exempti an ſubijciantur ordinario, li.4.q.47
Hæreſis eo in caſu quomodo iudicanda, d.qu.47.n.4.
Hæretici an gaudeant immunitate Eccleſiaſtica, li.4.q.65.nu.4
Hæreſeos inquiſitores poſſunt contra exẽptos inquirere, li.2.q.45.n.58
Honore præcellunt cæteros exempti, lib.1.q.1, n.2
Hoſpitale aliud religioſum, aliud prophanum. li.4.q.57
Hoſpitalia an ſint exempta, li.1.q.3

Digitized by Google

Hoſpitaliū rectores an exempti d. quæſt.31. n.7
Hoſpitalarij an exempti li.1.q.32

I.

IDoneus ſemel ſemper præſumitur idoneus, li.4.q.45.
Idoneus non præſumitur, ſi maior aſſumendus eſſet gradus d.q 45.
Ignorans ſibi exemptionem eſſe conceſſam, an exemptione gaudeat, li.4. quæſt.15. & li.3. q.6
Ignorantia num operetur in receptionem legis li.1.q.50.n 13
Ignorantia exemptionis non validat ſententiam ordinarij.li.2.q.1
Ignoranti an noceat reuocatio exemptionum, lib.3.q.6 per tot.
Ignorantia conſtitutionis an præſumatur. li. 4.q 66.n.6
Ignorantia an excuſet à cenſuris, li. 4. qu. 75. n.5
Ignorantes nō ligantur Concilio Tridentino. li.1.q.50.n.24
Immunitas Eccleſiaſtica.li.4.q.65
Immunitas loci prodeſt ſocio,li.1.q.26.n 1. & ſeqq.
Impenſa facienda non eſt, quam res non patitur.v.in verb.Expenſæ.
Imperator & Papa fraternisant, li. 4. qu. 13. n.5
Imperator lacerare Imperium non poteſt, d. q. 13.n 3
Impunitas delicti continuetur. exempti puniri poſſunt ab ordinario,li. 2. quæſt. 5. num. 43
Indulgentias non concedunt Prælati exempti, li.4.q.20.n.4
Indulgentiæ Epiſcopales an proſint exemptis, li.4.q.5c.per tot.
Incorrigibilis ſubijcitur ordinario,li. 4.q.88. n.6
Inhibitio contra ius non inducit nullitatem actus contra eum geſti.li.5.q.72.n.13. fallit, vt n.ſeq.
Ingratitudo an ſit cauſa reuocationis priuilegij,li.3 q.15
Iniuria ex loco exempto in locum non exempū facta à quo puniatur,li.2.q.45.n 30. & 31
Iniuriam ſuam æſtimant exempti,li.2.q. 45.n. 91
Innouatio an probet exemptionem,li.1.q.8.n.9
Innouatio priuilegij an requirat citationem. li.1.q.12.n.6
Inquirere an poſſit Cōſeruator,li.1.q.39.nu.24
Inquirit an poſſit contra hæreticos exemptos, li.1.q.32.& li.4 q.47
Inſtantia cœpta contra exemptum an transeat in illius hæredem non exemptum,li,2.q.18. per tot.
Inſtantia cœpta contra non exemptum an transeat in illius hæredem exemptum,li.2.q.19. per tot.
Inſtantia an tranſeat in monaſterium,d.qu.19. n.9
Inſtantia laici an tranſeat in clericum,d.qu.19. n.7
Inſtantia cœpta & reſcriptum impetratum tranſit in ſucceſſorem d.q.18.n.1
Inſtrumentis antiquis credendum eſt,li.5.q.33. n.2
Inſtrumentalis probatio teſtibus potior,li.5. q. 33.n 3
Interdictis ordinarij an ligentur exempti,li.4. q.14
Interdictum quid ſit,d.q.14.n.1
Interdictum ordinarius ferre non poteſt in exemptos,d.q.14.n.2
Interdicta quæ ſeruat Eccleſia matrix tenentur exempti obſeruare,d.q.14. n.3
Interdictum aliud generale ordinarij, aliud Prælati exemptorum,d.q.14.n.6
Interdici ne quis poſſit, an priuilegio concedi poſſit,d.q.14.n.8
Interpretari quis poſſit exemptiones,li.2.qu.13
Interpretari cuius ſit verba,d.q.13.n.13
Interpretatio Concilij Tridentini ſpectat ad Pontificem,li.1.q 50.n.23
Interpretatio facienda eſt in fauorem obtinentis reſcriptum executiuum,li.5.q.8
Intereſſe principaliter quando dicatur, libr. 2. q.36.
Interuenire an poſſint exempti pro ſuis hominibus,d.q.36.per tot.
Interueniens an cauſam ad ſuum forum trahere poſſit.li.2.q 37.per tot.
Interuentio duplex, altera qua adſiſtitur tantùm liti,altera verò qua principalis à lite liberatur,li.2.q.37.n.12

Inuen-

Digitized by Google

Inuentarium vbi conficiendum, li.2.q.20
Iudex procedendo ad vlteriora, tacitè cenſetur reijcere exceptionem, li.4.q 92.in fin.
Iudex incompetens fit competens lato competentiæ decreto, li.2.qu.6.n.6
Iudex idem eſt præparantis & præparati, li. 1. q.26.n.15.li.2.q.4.n.10. & q.38
Iudex an cognoſcat vtrum ſibi competat Iuriſdictio li.2 q.12
Iudices exemptorum æquiparantur delegatis, li.2.q.11.n 3
Iurare an poſſit ſecundùm ſuam conſcientiam exemptus coram ordinario in ius tractus, li.2.q 32.per tot.
Iuramentum litis deciſiuum an deferri poſſit exempto litiganti coram ordinario li 2.q.35. n.4
Iuramentum cui præſtent exempti, li.4.q 16
Iuramentum fidelitatis an exempti præſtent Epiſcopo, d.q 16
Iure diuerſo quid cenſeri non debet, li.4.q.85.5
Iuris totius remiſſio, ſpeciem habet alienationis li.5 q.11 n.8
Iuriſdictio aliquando competit accumulatiuè, aliquando priuatiuè, li.1.q.17.n.22
Iuriſdictio alia eſt cognitionis extraiudicialis, alia cognitionis iudicialis, li.4.q.88 n.2
Iuriſdictio voluntaria quæ ſit, li.1.q.46.n 8
Iuriſdictio exercitari, vel delegari quando cenſeatur, li.2 q. 4.per tot.
Iuriſdictio alterius in ſubditos ordinarij competens, an ordinarium excludat li. 5. q. 23. paſſim.
Iuriſdictio ordinarij fauorabilis, li.1.q. 4.n.19
Iuriſdictionum in concurſu quid agendum, li. 1.q.39 n 16
Iuriſdictionem qualem teneant Prælati exempti in ſuos, li.4 q.20.per tot.
Iuriſdictio in exemptos vſurpantes quas incurrant cenſuras, aut pœnas li.4 q 75
Iuſpatronatus ſi perueniat ad exemptos, ad quem ſpectabit collatio, li. 4 q.8
Iuſſio ſecunda quando expectanda, li. 2. q. 13. n.5

L.

Laici in more temporalibus ſubijciuntur Papæ, li.4.q 79
Laicus poſt delictum factus Clericus non punitur à Laico, li.1 q.15.n.4
Laicus an conſtituere poſſit tutores Clericos, li.1.q.46.n.15
Laicus coram quo conficere debeat Inuentarium, li.2.q.20
Laudum exempti, & non exempti reuocari debet per ſuperiorem exempti, li.1.q.26.n.3.& q.45.n.3
Lecturis magis credendum, quàm Doctorum concilijs, li.2.q.7.n.1
Legatus an vratur clauſula irritante, li.4.q.63. n.9
Legati à latere comprehenduntur appellatione S.Sedis, li.4.q.5.n.1
Legatus an vnire poſſit beneficia, li.4.q.31.n. 8
Legatus in omnibus concurrit cum ordinario, li.4.q.3.n.1
Legatus alius natus, alius nudus, alius à latere li.2.q. 2.n.1
Legatus à latere an poſſit eximere, li.1. q 5.n. 13
Legati non poſſunt derogare Iuri, li.1.q.3.n.13
Legatus eſt maior ordinario li.1.q.28.n 1
Legati *cum poteſtate Legati de Latere* authoritas li.1.q.2.n.2
Legati à latere propriè ſunt ſoli Cardinales, d. q 2.n.5.& 16
Legati an iuriſdictionem habeant in exemptos, d.q 2.per tot.
Legatorum commiſſiones ſunt diligenter inſpiciendæ, & ſequendæ.d.q.2.n 17
Legati poteſtas eſt odioſa, & reſtringenda, d.q. 2.n.20
Legatus an, & quando concurrat cum ordinario, d.q. 2.n.18.& ſeqq.
Legatus eſt inferior in cauſa ſpecialiter ordinario commiſſa, d.q. 2. n.19.
Legati habent ius reuocandi domum, li.2. q. 5. n 8
Legatus ſe non interponit in cauſis appellationum ad Papam interpoſitarum, li. 2. q. 42 n.6
Legatus à latere abſoluit exemptos li.2.q.50. n.6
Legatus an reuocare poſſit exemptiones, li. 3. q.3.per tot.
Legatus non poteſt ſtatuere contra ius, li.3.q. 3.n 3

Legato reuocato an eius geſta poſtea ſubſiſtant, li. 3. q. 6. n. 2

Legatus à latere an præſtet authoritatem in alienatione rerum exemptarum. lib. 4. q. 3.

Legatus à latere an confirmet electiones exemptorum li. 4. q. 5

Legatus an conferat beneficia exempta, lib. 4. q. 16

Legatus à latere dicitur diœceſanus exemptorum d. q. 26. n. 2

Legatus an vnire poſſit beneficia exempta, lib. 4. q. 31. n. 8

Legati à latere non poſſunt impedire conſeruatores. li. 1. q. 39. n. 17

Legatus habens facultatem de cauſis appellationum cognoſcendi à iudicibus authoritate S. Sedis delegatis, an poſſit cognoſcere de cauſis appellationum à Conſeruatore interpoſitarum, d. 39. n. 28

Legati à latere adiri poſſunt per exemptos via appellationis, li. 2. q. 42, n. 3

Legatus ſe non intermiſceat de his, quæ Pontifex ſibi reſeruauit, lib. 4. q. 3. n. 1. verſ. Ratio.

Legatus abſoluit à iuramento d. q. 3. n. 1.

Legem quærere quando habemus rationem, eſt infirmitas intellectus, lib. 2 q. 21. n. 2

Legis deſuetudo non oritur, ſi caſus ei contrarius non occurrat, li. 1. q. 50. n. 13. & 14

Leges poſteriores declarantur per priores, li. 4. q. 77. n. 4

Lex non recepta non ligat, li. 1. q. 50. n. 8

Lex an præſumatur recepta, d. q. 50. n. 12. & li. 4. q. 66. per tot.

Lex pro parte tantùm recepta, pro parte tantùm ligat, li. 1. q. 50. n. 29. & li. 3. q. 18

Lex diffamari: C. de ingen. & manumiſſ. an locum habeat in exemptis, lib. 2. q. 4. per tot.

Lex diœceſana complectitur Cathedraticum, Oblationem decimarum, Charitatiuum ſubſidium, Itionem ad exequias, Prædicationem, Legationem, Letanias, ſiue proceſſiones, Angarias, Vexationes quaſuis li. 1. q. 15

Lex iuriſdictionis complectitur Obedientiam, Subiectionem, Reuerentiam, Inſtitutionem, Correctionem, Reformationem, Canonicam Epiſcopalem, Iuriſdictionem, Diſpenſationem, Pœnitentiæ inductionem, Cauſarum audientiam, Collationem Sacramentorum, li. 1. q. 15

Lex quanto tempore collatur, li. 1 q. 50. n. 29. & li 3 q. 18

Libellus in cauſa exemptionis quomodo formandus, li. 2. q. 25

Licentiam an ſatis ſit petere, licet non obtineatur, li. 4. q. 12. n. 1. & 4. & q. 77. n. 1

Licentia an actum præcedere debeat, vel ſatis ſit ſi ſequatur, d. q. 12. n. 4

Limes qualiter conſideretur, li. 1. q. 2. n. 18

Lite contra ordinarium ſuper exemptione pendente, poſſeſſio eſt continuanda, li. 2. q. 25

Lite pendente conceſſa exemptio an ſubſiſtat, li. 1. q. 16. per tot.

Litigioſa res in exemptum tranſlata an fiat eius fori. li. 1. q. 48. n. 7

Litiſpendentia non oritur ex iudicio ex neceſſitate ſuſcepto, li. 4. q. 72. n. 5

Locus congruus eſt arbitrarius, li. 1. q 8. n. 13

Loco deſtructo an cenſeatur amiſſa exemptio, li. 3. qu. 19. per tot.

Loco reſtaurato an recuperentur priuilegia, li. 3. q. 20. per tot.

Loco mutato, & in alium tranſlato, an perdantur exemptiones, li. 3. q. 21

Locorum vnione an amittantur priuilegia, li. 3. q. 22

Loci certi habitoribus exemptio conceſſa quid operetur li. 3. q. 28

Loci exemptus, & extra territorium æquiparantur, lib. 4. q. 54. nu. 2. & vide verb. Forenſis.

Locus exemptus ſitne de diœceſi, aut in diœceſi, li. 4. q 55

Loca ad exempta confugientes, an & quando extrahi poſſint, li. 4. q. 65. per tot.

Louanienſis ſcholaris agere debet contra ſcholarem Duacenſem coram iudice Duacenſi, li. 1. q. 44

Lythanijs intereſſe an debeant exempti, v. in verbo Proceſſionibus.

M.

Magis creditur lecturis quàm conſilijs, li. 2 q. 7. n. 1

Maior pars minori præiudicare quando poſſit, li. 3. q. 26

Magis dignum trahit ad ſe minus dignum, li. 1.q.45.n.4
Mandato non eſt opus ad impetrandam alicui exemptionem, li. 1.q.78
Mandato an ſit opus ad impetrandum alicui reſcriptum, d.q.78.in fin.
Manus Papæ appoſitio quid operetur, li.2.q.5. n.15
Manum ſibi ligare non poteſt Pontifex, li.3.q. 1.n.2
Mare magnum tantum eſt per Conc. Trident. reuocatum, in quantum illi repugnat, lib.4. q.76.n.1
Maſculinum quando concipiat fœmininum, li.1.q.4.n.11
Materia ſubiecta ſemper eſt inſpicienda, li.4 q.70.n.2
Membrorum Eccleſiæ quid comprehendatur, li.5.q.45.paſſim
Miſerabiles perſonæ ſubijciuntur Epiſcopo, li. 1.q.46 n.18.& li.2.q.45.n.71
Miſerabiles alij ſunt actu, & habitu, alij habitu, aut actu tantùm, d.n.18
Modicis in cauſis an appellari poſſit, li. 4.q.87 n.1
Modicis in cauſis maiores Iudices adiri non debent, d.q. 87.n.8
Modicæ & maximæ cauſæ, d q.8.n.1
Modicæ cauſæ quæ ſint, li. 4. q.87.n.5
Mercenarij exemptorum an ſint exempti, li. 1. q.30.n. 6.& 9.& li. 4.q.38.n.13
Monachorum correctio ad quem ſpectet, li.4. q.88.per tot.
Monachus tranſlatus ad aliud Monaſterium, prioris Monaſterij iura non amittit. li.5.q. 11.n.8. & 9. & 14. vide plura de Monacho ead.q. & qu.15. & 17
Monaſterij exemptio non extenditur ad capellas, li.1.q.13.n.2
Monaſteria exempta ſunt à lege diœceſana, lib. 1.q.16.n.1
Monaſteriorum exemptio quouſque ſe extendat, d q 16.n 2
Monaſtica dicuntur eſſe in diœceſi, lib.4.q.88. n.1
Monachus agere poteſt contra Abbatem, li.4. q.73.n. 1
Monaſteria an comprehendantur ſub appellatione diœceſis, li.4.q.74
Monaſteria an comprehendantur appellatione Eccleſiarum, li.4.q.81.n.4
Monaſterium reductum ad ſtatum ſecularem retinet exemptionem, li.3.q.24.n.1
Monaſteria de iure ſubijciuntur Epiſcopo quoad legem Iuriſdictionis, non autem quoad legem diœceſanam, li. 1.q.15.& 16.& li.2.q. 4 .n.7
Monaſteria exempta cogi poſſunt ab Epiſcopo ad clauſuram, d.q.45.n.15
Monachus incedens ſine habitu punitur ab Epiſcopo, li.2 q.4.n.53
Monacho malè à ſuo Prælato tractato qualiter prouideatur, li.4.q.73
Monaſterio deſtructo an pereant illius priuilegia li.3 q.19.n.7
Moniales exemptæ ab Epiſcopo viſitari poſſunt, li.4.q.53
Monialis exempta pœnitentiæ cauſa, ad aliud cœnobium tranſlata, an deſinat eſſe filia cœnobij prioris. li.5.q.12
Moniales melius reguntur à regularibus eiuſdem ordinis, quàm ab alijs, li.4.q.77.n.6
Morte concedentis an expirent exemptiones, li.3.q.5.per tot.
Mortuo domino expirat exemptio famuli, lib. 1.q.29.n.4
Moræ quando eſt periculum, receditur à regulis iuris communis, li. 4.q.1.n.4
Moræ quando eſt periculum, non eſt opus citatione, li.3.q 12.n fin.
Mutatione perſonæ mutatur priuilegium, lib. 2.q.20.n.4.& q.21.n.2. & li.4.q.46.n.4
Mutatione ſtatus an amittatur exemptio, li.1. q.24
Munus ordinarium quod ſit, li.4.q.9.n.4

N.

Neceſſariū tripliciter dicitur, li.4 q.87.n.16
Neceſſitas non habet ferias, li. 4.q.51.n.3
Neceſſitatis cauſa multa ſunt introducta, d.q. 51.& eodem li.4.q 1.n.9
Negligentiam Eccleſiaſtici ſupplet laicus, lib. 2.q 8 n.10
Negligentiam exemptorum quis ſuppleat, lib. 4.q.10
Negligentia quando dicatur committi, d.q.30. n.4.& q.50.& 51

Digitized by Google

Negligentia Prælati exempti an præiudicet ſubditis, li. 4 q. 60
Nemo qui condemnare non poteſt, abſoluere non poteſt. li. 5 q. 4
Negligentia Prælati non appellantis præiudicat Eccleſiæ, li. 3. q. 3. n. 9
Notorietas delicti ſubijcit exemptos ordinarios, li. 2. q. 45. n. 61
Notorij circumſtantiæ an ſpectent ad cognitionem conſeruatoris, li. 1. q. 39. n. 9. 10. 25
Notoria exemptio an allegari debeat, li. 2. q. 5. n. 9. & 23
Notoria conſuetudo allegari non debet, v. ſup. v. Conſuetudo
Notorium Iudex præſumitur ſcire, d. q. 5. n. 32
Nouitij an ſint exempti, li. 1. q. 19. n. 7
Nouitio decedente ab inteſtato ſuccedatne ei Monaſterium, an proximiores conſanguinei, d. q. 19. n. 9. & 11
Nullitas proponi poteſt poſt longum tempus, li. 2. q. 40. n. 5
Nullitas non ſanatur etiam lato competentiæ decreto, li. 2. q. 7. n. 8
Nullitas ſententiæ contra exemptum latæ ſemper proponi poteſt. v. inf. verb. Sententia. & d. q. 40. n. 5. & q. 7. n. 8
Nuntius Apoſtolicus v. Legatus
Nuncius Apoſtolicus, an vigore facultatis reſcribendi à ſententijs Iudicum à S. Sede delegatorum, poſſit de ſententijs Conſeruatoris cognoſcere. li. 5. q. 95

O.

OBedientia Prælati exempti an iudicat quaſi poſſeſſionem ſubiectionis, li. 3. q. 11
Oblati religionibus exemptis an ſint exempti, lib. 1. q. 19. per tot.
Oblationes cuius ſint, cùm Epiſcopus celebrat in loco exempto, li. 4. q. 8
Obligatio Cameralis an ſubijciat exemptos ordinarijs, li. 2. q. 46. per tot.
Obligationis Cameralis vis. & energia, d. q. 46
Obligationis Cameralis vigore Clerici conueniri non poſſunt coram alieno iudice, d. q. 46. n. 4. & 9
Obligatio in aliam transfuſa datur cum priſtinis ſuis qualitatibus, li. 3. q. 21. n. 3
Odioſa eſt iuriſdictio Conſeruatorum, li. 1. q. 39. n. 30
Odioſa eſt iuriſdictio Legatorum, li. 2. q. 2. n. 20. & v. ſup. verb. Legatus
Odioſæ ſunt exemptiones, ideò reſtrigendæ, li. 1. q. 4. per tot.
Officialem virum Epiſcopus deputet in loco exempto, li. 2. q. 45. n. 119
Officiales Papæ an exempti, li. 1. q. 32. per tot.
Officiales Papæ an poſſint via inquiſitionis moleſtari, d. q. 32
Officialis an poſſit eſſe Conſeruator, li. 1. q. 39. n. 4
Officiorum ratione an exempti poſſint coram ordinario conueniri, li. 2. q. 45. n. 64. & n. 117
Omiſſio licentiæ eſt legis ſolẽnitas, li. 2. q. 34. n. 4
Omiſſum remanet in diſpoſitione iuris communis, li. 4. q. 18. n. 2
Opinio media eligenda eſt, li. 4. q. 19. n. 3
Opiniones ruſticorum more non ſunt ſecandę per medium, d. n. 3
Opinio vltima doctorum videtur amplectenda, lib. 4. q. 83. n. 3. in fin.
Ordinarius exemptorum eſt Papa, lib. 2. q. 48. & omnia ei licent in ſua diœceſi. li. 5. q. 1. n. 6. exceptis reſeruatis. ibid.
Ordinariorum poteſtas pendet à Pontifice, li. 1. q. 11. n. 7
Ordinarius præſumptiuè fundatam habet iuriſdictionem per totam ſuam diœceſin, li. 1. q. 8. n. 2 & 3. li. 5. 4. 1. n. 2
Ordinarij & diœceſani differentia, li. 1. q. 1. n. 6. & ſeqq.
Ordinarii appellatione qui comprehendantur, d. q. 1. n. 9
Ordinaria iuriſdictio valdè fauorabilis, lib. 1. q. 4. n. 19
Ordinarius, an teneatur exemptum à ſe excommunicatum ad cautelam abſoluere. li. 5. q. 24. paſſ.
Ordinarius an poterit cognoſcere vtrum competat ei iuriſdictio in exemptos, li. 2. qu. 12. per tot. an ſe conſeruatoribus opponere poſſint. li. 5. q. 10. n. fin.
Ordinati à Papa an ſint exempti, li. 1. q. 21
Ordinis Epiſcopalis quæ ſint, li. 1. q. 6. n. 17
Ordinis Epiſcopalis poſtulari debent ab Epiſcopo, d. n. 17
Ordines an Epiſcopus exemptis conferat, li. 4. q. 11

Ordines qui ſint exempti, li.1.q.17. per tot.
Ordo Prædicatorum, an exemptus lib.1 q.17
Ordo Franciſcanorum, ibid. Ordo Auguſtinienſium, ibid. Ordo Carmelitarum, ibid. Ordo Participantium in eorum priuilegijs, ib.
Ordines participantes in priuilegijs aliorum quot, & quales ſint, d.q.17.n.16
Ordines habentes generalem an ſint exempti, li.1 q.17, n.22
Ordines facilè eximuntur, d.q.17.n.31
Ordinis Epiſcopalis quę dicātur, li.4.q.42.n.1
Ordinarius iuriſdictionem non exercet in locis exemptis. li.5.q.74.n.1. quid ſi accedat licentia, ibid n.2.& 3
Origo exemptionū, v.ſup.verb. exemptiones,
Otiantes Scholares non gaudent priuilegio Scholarium, li.1, q.20.n.2.& 3
Otiantes Curiales an gaudeant priuilegio Curialiſtarum, li.1.q.32.n.4

P.

PActi vim an habeat iuramentum coram iudice incompetente præſtitum, lib. 2. q. 32.n.3
Palatium Epiſcopale continetur appellatione loci ſacri, li.4.q.65.n.1
Paſtores ſunt coadiutores Epiſcopi, li. 4 q.18 n.4.in fin.
Papa poteſt punire, non tamen poteſt à Romana Curia, li.1.q.3.n.4.14 & 15
Papa non poteſt eximere, vt quis non poſſit excommunicari, d.n.15.& 16.q.3
Papa non poteſt ſibi ligare manus, d.q.3.n.17
Papa in merè temporalibus iuriſdictionem non habet in laicos, li.1.q.1.n.18
Papa eſt dioceſanus exemptorum, li.1.q.5.n.8
Par in parem non habet imperium, li.2.q.47.n.1
Parificatorum eadem eſt diſpoſitio. li. 4. q.1. n.7.& v.verb. Æquiparatorum.
Patria dicuntur fieri extra territorium, vel in loco exempto, li.2.q.45.n.3
Participatio alienorum priuilegiorum quid importet, li.1.q.17.n.17 li.4.q.70.n.5
Pater veniens ad defenſionem filij poteſt eius confeſſionem reuocare, li.?.q.51.n.7
Pater poteſt vendicare ſeu repetere ſuum filium, li.2 q.8.n.1
Patriarchæ qui ſint, li.1.q.3.n.12
Patriarchę an poſſint eximere, d.n.12
Patriarchæ per totum orbem ſunt tantùm quatuor, d.n.12
Peregrinantes non gaudent indulgentijs alterius diœceſis, li.4.q.58.n.4
Peregrinantes Romam an in itinere fruantur indulgentijs, li. .q.19.& q.32.n.7
Permiſſum vni cenſetur alijs prohibitum, li 1. q.45 n.1
Perſonæ miſerabiles an vocare poſſint exemptos in ius coram miſerabil. perſonarum iudicibus. li.5.q.82.vid. plura q.83
Perſona mutata mutatur actio, li.2.q.19.n.10. & q.20 n.4
Pœna priuationis non eſt extendenda. lib.4.q. 94.n.3
Pontificis inſigne encomium ex D.Bernardo, li.1.q.13 n.14
Pontificis eſt cognoſcere de exemptione, li.1. q.13. per tot.
Pontifex à Romana Curia eximere non poteſt, li.1.q.3.n.15
Pontifex ſibi ligare manus non poteſt, li.1.q.3. n.17
Pontifex eſt dioceſanus exemptorum, li.1.q.5. n 8
Populo exempto Eccleſia non cenſetur exempta li.1 q.3.n.5
Populus Eccleſiæ exemptæ ſubijcitur Epiſcopo, li.2.q.45.n.23
Portio exempti an accreſcat non exemptis, li. 1.q 42
Portionem congruam exempti aſſignare coguntur, lib.2 q.45.n.88.& ſeqq.
Poſſeſſio non releuat à priuatione exemptionis, li.1.q.6.n.3
Poſſeſſio incorporalium quomodo acquiri poſſit, li.3.q.11, n.2.
Potentiores an dicantur exempti, li.1.q.38
Praxis eſt lucerna iuris li.2.q.3.n.8
Præiudicium tertij quando dicatur verti, li.1. q.38.n.4
Prælatus non appellando præiudicat Eccleſiæ, li.1.q.3.n.9
Prælati qualem iuriſdictionem habeant in ſuos ſubditos, li.4.q.20
Prælati an iuriſdictionem habeant cum Epiſcopo cumulatiuè, vel priuatiuè, li. 4.q. 88.n.n.5

Prælati præiudicare poſſunt in quærendis, ſed non in quæſitis, li.1.q.35.n.9
Prælatus non cenſetur de collegio, licet eius caput cenſeatur. li.5.q 14.n.6
Prælati habentes territoria ſeparata, an poſſint Confeſſarios approbare. li.5.q.48
Prælati inferiores an excludere poſſint Epiſcopum à iure viſitandi, li. 5. q. 52. n 1. eorum nomine qui cõprehendantur. lib.5.q.52.n.1.
eorum negligentiam an Ordinarius ſupplere poſſit. li.5.q.80
Prælati an habeant iuriſdictionem ſeparatim vel cum Capitulo, li.4.q.89
Præſcriptione amittitur exemptio, li.3 q 12
Præſcriptio qualiter articulari debeat, li. 2. q. 25.n.2
Præſcriptione centenaria an gaudeant Eccleſiæ exemptæ, li.1.q.35.n 9
Præſcriptione acquiri poteſt exemptio, li.1.q.6. per tot.
Præſcriptio immemorialis quomodo articulanda, d.q 6.n.9
Princeps exemptiones concedere poteſt li. 1. q 3. n.1
Princeps miniſteriales an exempti, li. 1. q.30. n.11
Principe depoſito an durent eius priuilegia li. 3.q 5.n.9
Principis intentio ſufficit ad derogationem, li. 3.q 9 n.9
Princeps probabiliter ignorans exemptionem non præſumitur eam reuocaſſe li.3.q.9.n.4
Princeps non præſumitur tollere iura tot vigilijs promulgata. li.3.q 9 n.2
Princeps cùm actoris partes ſuſtinet, iudex eſt ſuorum ſubditorum, niſi aliter fœdere ictum ſit li. 4.q 85.n.1
Principes non comprehenduntur ſub generali diſpoſitione, d.q.75.n.2
Principis quanta poteſtas, li.2.qu.5.nu.7.& 8
Princeps an eximi poſſit à Romana Curia, li.1. q.3.n.16
Princeps an eximi poſſit, ne excommunicetur, d.q 3 n.14.& 16
Princeps reuocans exemptiones datas in vim contractus præſumitur circumuentus, li.3.q. n.6
Principium & non finis quando attendi debeat li.2.q.18.n.4
Principium, & non finis attenditur in delictis li.4.q.65.n.6.in fin.
Priuilegia exemptorum an eximant exemptos à iuriſdictione inquiſitorum hæreticæ prauitatis. li.5.q58
Priuilegium aliud proprium, aliud commune. li.1.q.1.n 5
Priuilegiorum tenor ſemper inſpiciendus. li.1. q 2.n 9.& 10
priuilegia conſideranda ex mente Principis, d.n.10.& eod.li.1.q. 4.n.2.q.43.n.2
Priuilegia extenduntur reſpectu concedentis, ſed non reſpectu tertij. li.1.q.4.n. 15
Priuilegium fauorabilius præſcriptione, li 1.q. 6.n.6
Priuilegium regiſtrari debet intra tres menſes li.1.q.7.n.9
Priuilegium vt proſit, an debeat innotuiſſe, d. q.7.n.5
Priuilegia & reſcripta differunt, li.1.q.11.nu.4
Priuilegium an præiudicet non citato, li. 1.q. 12.n.1
Priuilegium conceſſum terræ an transeatur conceſſum perſonis. li 1 q.13.n. 1
Priuilegia ſtrictè intelligenda, li. 1.q.14.n 6
Priuilegij retorsio an ſit permiſſa, li.1.q. 17 n.19
Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra concedentem. li 1 q 17.n.21
Priuilegiatus contra priuilegiatum an vtatur priuilegio li.1.q. 44
Priuilegium perditur delicto, li.1.q.20.n.2
Priuilegia ſunt facti, ideò probari debent, li. 1. q.8.n.1.& q.22
Priuilegium extenditur ad augmentum, li.1.q. 37.n.1
Priuilegiatæ perſonæ exequi non debent, li.1. q. 48.n.6
Priuilegium ſuperueniens pendente lite an proſit, li.2.q.16.n 7
Priuilegio conceſſo ne quis ab ordinario excommunicari poſſit, an ſaltem coram eo conueniri poterit, li.2.q.49
Priuilegia ad inſtar aliorum quid importent. li.1.q.17
Priuilegia eximentia Monaſteria, eorum membra non dicuntur eximere li.5.q.44.nu.3
Priuile-

Digitized by Google

Priuilegium ne quis excommunicetur an valeat, li. 4. q. 13
Priuilegiũ affectatum an proſit, li. 4 quæſt. 17
Priuilegio ſui exempti an poſſint renuntiare, li. 2. q. 7. n. , & latius li. 3. q. 4
Priuilegia redacta in volumen ſtatutorum regulantur ad inſtar ſtatutorum, quæ facilè non reuocantur, li. 3. q. 9. n. 2. & 3
Priuilegij prætextu creſcere non debet flagitiorum auctoritas, li. 1. q. 17
Priuilegium debet amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate, d. q. 17
Priuilegium concedi poteſt Eccleſiæ conſtituendæ, li. 4. q. 96
Priuilegij parte reuocata in alijs inducitur confirmatio, li 3 q. 8. n. 1
Priuilegium amittitur, ſi incipit eſſe damnoſum, li 3. q. 28
Probari debet exemptio, & qualiter, li. 1. q. 8. per tot. & li. 2. q. 3
Probatio concludere debet neceſſariò, li. 1. q. 10. n. 7
Probatio per priuilegium eſt euidentiſſima li. 4. q 91. n. 6
Proceſſionibus intereſſe quando debeant exempti, li. 2. q 45 n. 50 & 109
Proceſſus Iudicis habentis iuriſdictionem exemptio. e eludibilem valet, l. b. 2 q 6. n. 5. & 19
Proconſul non cognoſcit de cauſis fiſcalibus, li. 4. q. 32 n 3
Procurator in rem ſuam vtitur proprijs exceptionibus, li . q 37. n. 7
Procurator conſtitutus contra omnem perſonam non poterit agere contra Capitulum, li. 1. q. 28. n 7
Proficiſcentes Romam ſunt exempti, li. 1. qu. 31. n 7
Promulgatio an ſit de ſubſtantia conſilij, aut legis, li 1. q. 50 n. 4 & 22
Proportio fori inter Exẽptos, Clericos, Laicos Vaſſallos, Scholares, Forenſes, li. 1. q. 41. n. 5
Prorogari an poſſint Iudices exemptorum, li. 2. q. 11. per tot.
Prorogari an poſſint delegati, d. q 11.
Prorogatio neceſſaria quę dicatur, l. 2. q. 26. n. 7
Prorogare iuriſdictionem ordinarij vtrum exempti poſſint, li. 2. q. 7. per tot.
Prorogare non licet, quando competentiæ decretum non prodeſt, li. 2. q 7. n. 9
Proteſtationis vis, & varij effectus, li. 3. qu. 27. n. 4 & li. 4. q 66. n. 2 & ſeqq.
Proteſtatio interpoſita in ſolutione procurationis, vel alterius oneris inducit malam fidem, impedit præſcriptionem, facit ſolutionem precariam, & conſeruat ius integrum proteſtantis, d. q. 27. n. 4
Proteſtatio interpoſita in ſolutione reditus, operatur, vt ſoluens ad continuationem ſolutionum conueniri non poſſit, d. q. 27. n. 5
Proteſtatio cum demũ ſuos effectus operatur, cùm aduerſarius illi acquieſcit, d. q. 27. n. 7, & li 4. q. 66. n. 4
Protonotarii an ſint exempti, li. 1 q. 18. per tot.
Protonotarij qui ſint d. q. 18
Protonotarij dicuntur primi notarij, d. qu, 18. n. 1
Protonotarij ſunt in dignitate conſtituti, d. q. 18. n. 2
Protonotarios Leo Papa exemit, d. q. 18 n. 3
Protonotarios Concilium Lateranenſe ſubiecit poteſtati ordinarij certis in caſibus, d. q. 18
Protonotarij iuxta Concil. Trid. ſubijciuntur Epiſcopo, tanquam S. Sedis delegato, d. q. 18. n. 8
Prouiſio hominis tollit prouiſionem legis, & eius axiomatis intellectus, li. 5. q. 67
Publicatio an ſit de ſubſtantia legis, v. verb. Promulgatio.
Punire an poſſit Epiſcopus exemptos ſibi in caſu à iure permiſſo non obtemperantes, li. 4. q. 33

Q.

Qualitas potentior præponderat, & eſt attendenda. li. 2. q 33, & v. in verb. Maius dignum.
Qualitas extincta an, & quando reuiuiſcat, li. 3. q 23. n. 2
Quæſtiones non oportet ruſticorum more ſecare per medium, li. 4. q. 9. n. 3
Quæſtio eſt ſtulta, quæ caret ratione dubitandi li. 4. q. 71. n. 1
Quæſtio emergens decidenda eſt ante ingreſ-

ſum alterius negotij li. 4, q. 42
Quæſtores puniuntur ab ordinario, li. 2. q. 45. n. 96

R.

RAtio legis habetur pro lege, li. 2. quæſt. 25. n. 2
Ratione dubitandi quæſtio carens eſt ſtulta, li. 4. q. 71. n. 1
Rationem reddere coram ordinario compelluntur teſtamentorum executores, ſi ſint regulares, ſecus, ſi alij, li. 1. q. 49. n. 12. & 13. & li. 4. q. 48
Raitonabilis cauſa quæ dicatur li. 2. qu. 1. nu. 11
Reatus omnem honorem excludit li. 3. q. 17. n. fin.
Reconueniri an poſſit exemptus coram ordinario, li. 2. q. 29. per tot.
Reconueniri clericus an poſſit coram iudice laico, d. q. 29. n. 1. & 3
Reconueniri an poſſit vaſallus coram paribus Curiæ, d. q 29. n. 4
Ratificari an poſſit ſententia in loco exempto nomine Iudicis exemptorum lata, li. 5. q. 92
Reconuentio permittitur coram delegato ad vnam cauſam, d. q. 29. n. 8
Reconuentio eſt neceſſaria quædam prorogatio. d. q. 29 n. 7
Reconuentio venit conſecutiuè ad cauſam conuentionis, d. q 29. n. 9
Reconuentionali in cauſa quis curatorem dabit. d. q. 29. n. 15
Regularis transire volens ad ſtrictiorem religionem vel æqualem, an ab ordinariò petere habeat facultatem. li. 5. q. 97
Regij Capellani an ſint exempti, li. 1. q. 32. n. 9
Relatio ad aliud priuilegium quid importet, li. 4. q 61. & 70. vbi latè.
Religioſi exempti an transire poſſint ad ſtrictiorem regulam, li. 4. q. 12
Religioſi an afficiantur cenſuris ab Epiſcopo impoſitis, contra accedentes ad monaſteria monialium abſque ſua licentia li. 5. q. 100
Religioſi nomine comprehenditur nouitius, li. 1. q 19. n. 12
Remedium aliud alio pinguius ſemper amplecti licet, li. 4. q. 91. n. 7
Remedia tendentia ad eundem effectum cumulare licet, & electio vnius alteri viam non præcludit, d q 91
Remiſſio exempti ad ſuum iudicem cuius fiet expenſis, li. 2. q. 8
Remiſſio iuris totius ſpeciem habet alienationis, li. 5. q. 11. n. 8.
Renuntiare non poſſunt exempti ſuæ exemptioni, li. 2. q. 7. n. 2. & li. 3. q. 34. vbi diſtinguitur.
Renuntiare non poſſunt exempti ſuo priuilegio etiam cum iuramento, d. q. 7. nu. 3. in fin.
Reſcriptum quid ſit li. 4. q. 87. n. 3
Reſcripta ad lites ſurreptitia quandoque ipſo iure nulla ſunt. d. q 87. n. 18
Reſcriptum ipſo iure nullum, & validum, ſed elidibile per exceptionem longè differunt, li. 1. q. 50. n. 19
Reſcriptum ius non præbet ante præſentationem, li. 4. q. 63. n. 3
Reſcriptum tranſit in ſucceſſorem, lib. 2. qu. 18. n. 1
Reſcriptum facere mentionem debet omnium, quæ Principis animum huc illuc mouere poſſent li. 1. q. 49. n. 3. & li. 2. q. 3
Reſcripta & priuilegia differunt, li. 1. q. 11. n. 4
Reſcripta gratiæ & iuſtitiæ differunt li. 1. qu. 49. n. 1
Reſcriptum contra exemptos an facere debeat mentionem exemptionis, li. 2. q. 3
Reſcriptum continere debet plenam enarrationem omnium d. q. 3
Reſtitutionem in integrum coram quo iudice exemptus petere poſſit, li. 4. q. 83
Reſtitutio tantum adfert, quantum abſtulit læſio, li. 4. q. 20. n. 9
Retorcutio priuilegij an permiſſa, li. 1. q. 17. n. 19
Reſtaurato loco an reſtituantur priuilegia li. 3. q. 20. per tot.
Reſtaurator nunquam eſt idem numero, d. q. 20. n. 2
Reſtaurata ſeruitus non dicitur noua, ſed priſtina, d q. 20. n. 4
Reſtauratus pons recuperat priora iura, d. qu. 20. n. 8
Reſtauratio tantum adfert, quantum abſtulerat deſtructio, d. q. 20. n. 9

Reſtaura-

Reſtauratio tantum non adfert, quantum abſtulerat deſtructio, ſi deſtructio facta fuerat authoritate ſuperioris, ſine ſpe refectionis, d. q. 0. n. 5. 6. 9
Res in priſtinum ſtatum reſtituta priora iura recuperat, d. q. 10. n. 3
Reuerentia legis an debeatur Epiſcopo ab exemptis, li. 4. q. 31
Reuocatio exemptionum an afficiat ignorantes li. 3, q. 6
Rex in temporalibus non ſubijcitur Papæ, li. 1. q. 3. n. 18. & li. 4. q. 79
Romam proficiſcentes ſunt exempti, li. 1. q. 32. n. 7
Rotæ auditorum poteſtas in exemptos, li. 2. q. 46. n. 7
Rota non eſt competens in cauſis patrum Societatis Ieſu, d. q. 46. n. 10

S.

Sacellum continetur ſub appellatione loci ſacri, li. 4 q. 65. n. 1
Sacellani Regij an ſint exempti, v verb. Capellani,
Salariorum in cauſa exempti ſubiacent ordinario, li. 2. q. 45. n. 105
Salarium cauſæ agitatæ coram metropolitano exigi debet coram ordinario, d. n 105
Satiſdatione Iudicis ſiſti non prorogatur iudicium li. 4. q. 72. n. 4
Scientia priuilegij an requiratur, vt proſit, li. 1. q. 7. n. 6
Scientia legis an præſumatur, li. 4. q. 66. n. 6
Scientia domini an requiratur ad præſcribendam ſubiectionem, li. 3. q. 12
Scientia papalis ſufficienter probatur per ſcientiam officialium. li. 5. q 42. n. 5
Scholarium priuilegia tranſeunt ad eorum familiares, li. 4 q 4. n. 4
Scholares exempti poſſunt coram iudice Scholarium conueniri li. 2. q. 45. n. 66
Scholaris deferens ſtudium pendente lite, an lis remittatur ad ordinarium, li. 2. q. 17. n. 1, & q. 21. n. 1
Scholares citati ab ordinario an teneantur comparere li. 1. q. 6. n. 17.
Scholaris agit contra ſcholarem coram iudice ſcholaris conuenti, li. 1. q. 44
Scholares otioſi an gaudeant priuilegio ſcholarium, v. verb. Otiantes. an priuilegio renuntiare poſſint. li. 5. q. 79
Scriptura propria recognoſcenda eſt coram Ordinario. li. 2. q. 45. n. 104
Scriptura multis in caſibus eſt de ſubſtantia actus, li. 1. q. 7. per tot.
Scriptura an neceſſaria ſit ad exemptionem, d. q. 7
Scripturam eſſe de ſubſtantia actus, vel de ſubſtantia probatoria differunt, d. q 7. n. 3
Scriptura non eſt de ſubſtantia actus exemptionum, ſed de ſubſtantia probatoria, d. q. 7. n. 4
Scriptura non dat ius ad rem ſed conceſſio, ſeu gratia d. q. 7. n. 6
Senatores licet domicilium in vrbe habeant, iura tamen originalis domicilij non amittunt, li. 5. q 14. n. 4
Sententia declaratoria non eſt opus, cùm aliquid committitur contra ſententiam latam à canone li. 4 q. 62. n. 4
Sententia contra exemptum lata exemptione non allegata an ſubſiſtat, li. 2. q. 5. n. 24. & 40
Sententia lata contra exemptum an ſit v alida plenè, li. 2. q. 40
Sententia iudicis laici abſolutoria in fauorem laici lata eſt nulla. li. 5. q. 4. n. 3
Sententia an requiratur ad priuationem priuilegij li. 3. q. 31
Sententia lata in Curialiſtas an ſit valida, li. 1. q 33. n. 1 & 3
Sententia declaratoria quando opus ſit, li. 4. q. 62. n. 4
Sententia Ordinarii abſolutoria ab excommunicatione in exemptum lata non ſubſiſtit. li 5. q. 4. n. fin.
Sententię tenorem continere debet mandatum executiuum, v. verb. Executio.
Sententia conditionalis ſubſiſtit, quamuis exemptio ſuperuenıat, li. 5. q 73. p. ff.
Sepulturam excommunicatorum exemptorum impedit Epiſcopus li. 2. q. 45. n. 44
Sepulti in loco exempto ſi excommunicati ſint, extrahi debent, d. n. 44
Sepulturam eorum permittentes excommunicat Epiſcopus, d. q. 45 n 94
Seruitus reſtituta non eſt noua, ſed priſtina, li. 3 q. 20. n. 4

Seruitus ædificio quod non eſt, imponi non poteſt.li.5.q.11.n.4
Siſti an poſſint extranei, item exempti, v.ver. Arreſtari.
Socius gaudet priuilegio ſui ſocij, li. 1. q.26. per tot.
Socij Curiæ Epiſcopalis Leodienſis qui exempti ſunt, puniri ab Officiali non poſſunt, etiamſi in officio delinquant, idq; viore ſpecialis priuilegij, lib.2.q.45 n.117
Solennitas eadem in reſtitutione, quæ in conceſſione neceſſaria eſt. lib.3.q.29.n.1
Solennitatis leuis omiſſio non vitiat li.2.q.34. n.4
Solennitas eadem requiritur in diſmembratione Eccleſiarum, quæ in alienatione. li.5.q. 34.n.1
Solennitates quæ requirantur in alienatione exemptorum, li 4 q.1
Solutio vnica reditus inducit poſſeſſionem ſoluendi in futurum, li.3.q.14 n.1
Solutio reditus cum proteſtatione, an, & quãdo eximat ſoluentem à continuatione ſoluendi. v verb. Proteſtatio
Sororum appellatione an fratres comprehendantur. li.1.q.4.n.10.& 11
Specialia duo non poſſunt concurrere circa idem, li.4.q.83.n 3
Statutum ſe referens ad aliud quid operetur, li.4.q.7.n 3
Statuta iudiciorum alia ordinatoria, alia deciſoria, li.2.q 22 n.1
Statuta deciſoria non ligant exemptos. li.2.q. 30.n.1
Statuti effectus non porrigitur extra territorium, li.4.q.54.n.1
Statutũ non extenditur ad loca exempta, d.q. 54.n.3
Statuta an præſumantur vſu recepta. li. 4.qu. 66.n.1
Statuta non præſumuntur à Principe facilè reuocata, li.3.q 9.2.& 3
Stipulatio pro parte inutilis, pro alia parte manet vtilis, li.3.q.18.in fin.
Stilum ordinarij ſequi debeat exempti li. 2.q. 4.n. 4
Stilus habet vim legis, li.2.q.3.n.9
Subditi delinquentes in loco exempto, à quo puniantur, li.2.q.45.n 104
Subiectio an inuito poſſeſſore acquiri poſſit, li.3.q.11.n.1
Subſidium charitatiuum an Epiſcopus exigat ab exemptis lib.4.q 9
Suburbia an comprehendantur appellatione ciuitatis, li.4.q 74.in fin.
Succeſſor an reuocare poſſit exemptionem à prædeceſſore conceſſam, li.3.q.2
Succeſſor an gaudeat exemptione defuncti, li. 2.q. per tot.
Succedat ſi exemptus in re non exempta, quid Iuris, li.4 q.10
Sui appellatione quid ſignificetur, li.1.qu.14. n.1
Superior non eſt adeundus, quando plus expẽderetur, quam cauſa valeat, li.4. quæſt.87. n. 6
Superiores quando concurrunt in iuriſdictione, quid in conflictu iuriſdictionum agendum ſit, li.1.q. 39 n 6
Surreptitiè obtenta exemptio an ſubſiſtat, li. 1.q.49
Synodus eſt ſignum ſubiectionis, li. 4.q.19
Synodo an exempti debeant intereſſe d q.19
Synodaticum ſoluere debent exempti li. 2.q. 45.n 47

T.

Templarij an ſint exempti, li.1.q 33
Tempus cõditionis quomodo inſpiciatur, li.4.q.7.n.6.& 7
Tenor ſententiæ debet exprimi in mandato executiuo: v. verb. Executio
Termini præfixio eſt arbitraria, li.1.q.8.n.13
Teſtamentorum executores an religioſi eſſe poſſint, li.1.q.45.n.51
Teſtamentum factum in loco exempto Senẽſi, non cenſetur eſſe factum in loco Senenſi, li.1.q.46.n.5
Teſtamenti tempore, ſi Eccleſia ſit exempta, tempore verò mortis non, an canonica Epiſcopalis debeatur, li.4.q.6.n.6
Teſtator eximens vnum hæredem ab aliquo onere, an illud accreſcat alijs. li.1.q.42.n.4
Teſtator an eximere poſſit hoſpitale à iuriſdictione Epiſcopi, li.4.q.57
Teſtes an eſſe poſſint exempti coram ordinario, li.2.q.33

Teſtes ſi ſint exempti an cogi poſſint ab Ordinario ad ferendum teſtimonium li. 2. q. 34
Teſtes de ſubiectione deponentes, qualiter deponere debeant. li. 5. q. 26. n. 4
Teſtis ad perpetuam memoriam coram incõpetente examinari poteſt. li. 5. q. 76. n. 2
Teſtamentum in loco exempto conditum an ſubſiſtat, ſi careat ſolennitatibus alio in loco requiſitis. li. 5. q. 8
Teſtis deponens falſum coram ordinario an ab eo puniri poſſit, li. 2. q. 33
Teſtes exempti coram ordinario producti an iurare poſſint ſecundùm ſuam conſcientiam, li. 2. q. 31. n. 2
Teſtimonium exemptorum coram ordinario vltrò præſtitum an ſubſiſtat, li. 2. quæſt. 34. n. 3
Titulus requiritur ad præſcriptionem, li. 3. q. 12. n. 11
Tonſuram confert epiſcopus exemptis, li. 2. q. 4. n. 49
Transfuſione vnius obligationis in aliam, an prior pereat, v. li. 3. q. 21
Translatione vnius loci in alium an amittatur exemptio, li. 3. q. 21
Tribunal ſuum vbi eligat Epiſcopus, li. 2. q. 5. per tot.
Tribunal Epiſcopi aſcendentes an ab eo puniri poſſint, li. 2. q. 45. n. 57. & 107
Tutoris datio ad quem ſpectet plenè, li. 1. q. 48
Tutor conueniri debet in foro pupilli, d. q. 48. n. 23

V.

VArietas opiniomum cùm oritur, eligenda eſt media, li. 4. q. 19. n. 3
Variare an poſſit, qui recepit exemptum in fideiuſſorem, li. 1. q. 47. n. 6
Vaſalli, & exempti æquiparantur, li. 2. q. 5. n. 10
Vaſallus quis eſſe poteſt diuerſorum dominorum, li. 4. q. 16 n. 2
Venditor coram quo iudice interuenire debeat pro emptore, li. 2. q. 27
Vendicare an poſſit Pater, Abbas, Dominus, Epiſcopus, ſuum filium, Monachum, ſeruum, clericum, li. 2. q. 8. n. 1
Verba importantia exemptionem quæ ſint, li. 1. q. 9. per tot.
Verba enuntiatiua Papæ an probent, d. q. 9. n. 10
Verba honoris cauſa prolata non probant, d. q. 9 n. 14
Verborum interpretatio ad quem ſpectet, v. verb. Interpretatio.
Vicarius venit appellatione ordinarij li. 1. q. 1 n. 10
Vicarius perpetuus hoſpitalis exempti eſt exemptus li. 1. q. 31. n. 9
Vicarius an poſſit eſſe Conſeruator, li. 1. q. 39. n. 4.
Vidua exempti an exempta ſit li. 1. qu. 29. per tot.
Viduæ exemptorum non ſunt exemptæ, li. 1. q. 29. n. 3
Viſitator an poſſit aliquem ob crimen commiſſum citatione non præuia, officio remouere. li. 5. q. 12. n. 3
Viſitare an poſſit Epiſcopus loca exempta, li. 4. q. 23
Viſitandi poteſtatem habens an poterit deſtituere, li. 4 q. 53
Viſitatio, & procuratio an & quando præſcribi poſſit, li. 4. q. 25. n. 4
Viſitatio pendet ab ordinaria iuriſdictione, li. 5. q. 52. n. 3
Viſitare poteſt Epiſcopus, moniales exemptas, li. 4. q. 53
Vnire beneficia exempta quis poſſit, li. 4. q. 31
Vnione an amittantur exemptiones, li. 3. qu. 22
Vnio ſi reuocetur, an reſtituantur exemptiones, li. 3. q. 23
Vniuerſitas in qua aliqui ſunt exempti & non exempti, coram quo conueniri debeat, li. 1. q. 26. n. 24. & li. 4. q. 39
Vniuerſitates an ſint exemptæ li. 1. q. 27
Vniuerſitatis priuilegium n perditur niſi longiſſimo tempore, li. 3. q. 14. n. 6
Vocans exemptum coram ordinario an cadat ſuo Iure, li. 4. q. 94
Violatione locorum ſacrorum committitur ſacrilegium. li. 5. q. 68. n. 2
Vicarius Epiſcopi vtrum poſſit de delegatione hyperbolica in prima inſtantia in exemptorum cauſis cognoſcere. li. 5 q 94
Voluntaria iuriſdictio quæ ſit, li. 1. q. 46 n 8

d Volun.

Voluntariæ iuriſdictionis quæ ſunt, poſſunt expediri quouis tempore li.1.q.46.n.10
Voluntaria in iuriſdictione an exempti ſubijciantur ordinario li.2.q.45.n.53.& li.4.q.42.n.4 & 5
Voluntarius actus prolixiorem obligationem inducere non poteſt, quàm ex eo actum eſt, li.3.q.4.n.2.& q.27 n.4 & 5
Vota ſuorum ſubditorum commutant, diſpenſant, irritant Prælati exempti, li.4.qu.10.
Vſurariorum quantumlibet exemptorum ſepulturam impedit Epiſcopus, lib.2.qu.45.n.44
Vſu recipi priuilegium an debeat, vt proſit, li.3 q 13
Vſum priuilegij quis probare debeat, d.q.13.in fin.
Vſu recipi an debeat lex antequam liget, li.2.q.50.n.8.& 11.& li.4.q 66
Vxores gaudent priuilegio maritorum, li.1.q.29.n.1
Vxor clerici an gaudeat illius foro, d.q.29.n.6
Vxor coram ſuo iudice agit contra ſuum maritum, li.2.q 4.n.13
Vxores dependẽter gaudent priuilegio maritorum, non verò principaliter; lib.1.q.29.n.3.

FINIS INDICIS.

XXIV

Digitized by Google

ERASMI
A CHOKIER IC.
LEODIENSIS,

DE
IVRISDICTIONE ORDINARII IN EXEMPTOS,
deq; illorum Exemptione ab Ordinaria Iuriſdictione, Tractatus.

PARS PRIMA,
QVAESTIO PRIMA.
Quæ ſit definitio & origo Exemptionum.

SVMMARIVM.

1. *De Exemptionis ethymo & elegantia.*
2. *Exempti cæteros honore præcellunt.*
3. *Definitio Exemptionis.*
4. *Acquiritur præſcriptione & priuilegio.*
5. *Priuilegium duplex, proprium & commune.*
6. *Diœceſani ſignificatio reſtrictior quam Ordinarij. fallit tamen in materia fauorabili. 8.*
7. *Quid ſit Diœceſis.*
9. *Ordinarij appellatione qui comprehendantur.*
10. *Concil. Trid. committens aliquid Ordinario, non cenſetur excluſiſſe Vicarium.*
11. *Secus ſi Diœceſano committatur.*
12. *De origine Exemptionum ab emancipationibus, manumiſſionibus, &c.*
13. *Oppreſſio, lites, compenſatio cauſa impulſiua Exemptionis.* 15.16.17.
14. *Cauſa efficiens Pontifex.*
17. *Finalis, quies Exemptorum, fauor ſanctæ ſedis.*

EXORDIENDVM ab ethymologia & deriuatione nominis: ea enim plurimum rei ſubſtantiam & cognitionem illuſtrat: *Cicero in topic. vbi Boet. latè Præſes in locis legalib. loco ab Ethymolog.* *Eximo* quod ſit, inquit Nicolaus Perittus (*in commentariis linguæ latinæ*) ab ex & emo; eſt velut aufero, excipio, generalius verbum, quam eripio; etenim *eripere*, ait Pomponius, eſt de manibus auferre per raptum, *eximere* vero quoquo modo auferre. *L. ſed eximendi. ff. ne quis eum qui in ius.* Vnde hæ formulæ: eximere ex reis, ex Aerariis, noxæ, notæ, 1

 pœnæ

Pœnæ numero, actio exempta, id eſt, præſcripta, ius eximendæ cretæ, lapidis, ſaxi, & variç ſimiles apud Iuriſconſultos. *L. ſed etſi §. actio exemptio ff. ex quib cauſis maiores L ergo L. veluti ff. de ſeruit. ruſtic. prædio L qui ſaxum ff. de donat. Budeus in forenſibus.*

Hinc item eximius, id eſt, excellens, egregius, Inde pecus eximium, id eſt, optimum: quia in ſacrificiis optimum de grege eximebatur. *Macrob. in Saturnalib Perottus in commentariis linguæ latinæ.* Ac propius Budeus *in forenſibus*, eximij, id eſt, priuilegiez exempts. idq; non improprie, nam exempti ſeu eximij meliore aliis iure

2 ſunt, ſeu iure communi non ſunt, ſed iuris communis vacationem habent. *Budeus in annot ad pandect. & in forenſibus.* Cæterosq; omnes potiore iure, honore & prærogatiua præcellunt. *cap. per tuas. vbi glo. de maior. & obed. cap. vt Apoſtolica vbi Franc. de priuileg. in 6. Petrus Brixien. in repertorio verbo Exemptio verſ. An Prælatus. Boerius tract de ordine graduum vtriuſ fori. Rota deciſ. 12 num. 1 de præben. in nouis.*

3 Definiri autem hæc Exemptio, nec breuius, nec aptius poteſt, quam liberatio à Iuriſdictione Ordinarij. *Dominic. cap. ſi Papa de priuil in 6. Ant. de Pretis de Iuriſdict. Epiſcopi cap. 1. n. 1. Fumus in ſumma verb. exemptio. in pr. & Angel. eod. lib. Decius Conſ. 13. viſo tenore n. 7. & Conſ. 152. Mandoſius de ſignat. gratia tit. exemptiones in pr Flaminius tract de Reſignatione benefic. part. 1. lib. 4. q. 11. n 13.*

4 Dixi inprimis generice *liberatio*: tum vt comprehendam præſcriptionem, quæ præbet legitimum titulum acquirendæ exemptionis, de qua dicam infra *lib. 1 cap. 6 per tot.* tum vt etiam comprehendam priuilegium, non modo proprium, ſed etiam commune. Commune, inquam, quod eſt inſertum corpori iuris, regulaturq; ad in-

5 ſtar iuris communis. *Caſtrenſ. L. heres nu 3. ff. de iudic. Feli. cap. Cum ordinem nu. 20. verſ. vltimo de Reſcript. DD. cap. 1. de Conſtit. docte Andreas Gammarus tract. de extenſionibus n. 164. & ſeqq* quali ſpecie monaſteria ſunt exempta ſecundum quid, nempe à lege diœceſana Epiſcopi, *qua de re ſuo loco, infra lib. 1. cap 15. tex. & DD. cap. 1. de ſtatu monac. cap quam ſit 18. qu. 2. cap. Luminoſo eod. Abb. cap. dilectus de offic. ordin. idem Conſ. 37 n. 1. vol. 1.*

Proprium vero, quod non eſt corpori iuris inſertum ſed ſingulorum, ac quaſi inquit Oldendorpius *de Iure ſingulari. Tit de Iure ſing. definiendo n. 3. verſ alia autem* priuata lex. vel vt Alciatus, de primis, id eſt, ſingulis dictum *lib. 2. de verb ſignificat. n. 61. per cap. priuilegia diſt. 3.*

Adieci *à iuriſdictione*, vt generaliter comprehendam vtramque illius ſpeciem, ſcilicet diœceſanam legem, & legem iuriſdictionis *dixi infra lib. 1. cap. 15.*

6 Poſtremo adieci, *Ordinarij*, Quia nomen Ordinarij ſua ſignificatione excedit nomen diœceſani: Siquidem diœceſani appellatione ſolus Epiſcopus continetur: *Zabarell. Clem. quia regulares nu. 22. de ſupplen. neglig. prælat. Abb. cap Ioannes nu. 2. cum add. de Teſtam. & cap. Cum olim de maiorit. & obed. Feli. cap. Cum olim in primo de præſcript.* nimirum facta deriuatione à diœceſi, quæ eſt quatenus Epiſcopus ius habet admi-

adminiſtrandi ſacra. *Alciat.& Rebuff. L.pupillus §. territorium, ff.de verb. ſignificat.* 7
*Socinus tract.de oblationib. quaſt.*18. *n.*63. idq; in materia ſtricta & odioſa, alioquin enim in materia fauorabili, Diœceſani ſignificatio extenderetur etiam ad quemuis 8
alium habentem iura quaſi epiſcopalia, ſeu habentem iuriſdictionem quaſi epiſcopalem, ſeu ordinariam. *glo.Clem.*1. *de vita & honeſt. cler. glo Clem.*1. *de Iure patron. Iacob.à Canibus tract.de executorib.vltima voluntates, par.*1.*n.*13.*vol tract.*7.*fol.*86.

At vero nomine *Ordinarij* non tantum comprehenditur Epiſcopus ſeu diœceſanus, 9
cap.cum Epiſcopus de offic.Ord.in 5.*cap.*1.*& tot.tit. de offic.Ord.cap cum contingat de foro compet. cap. de perſona* 11. *quaſt.*1. Sed etiam quicumque alius ſeu ſuperior, ſeu inferior, qui ordinariam iuriſdictionem habet, canone, præſcriptione vel priuilegio. *Nauarrus Conſ.*9 *de priuileg. Zabarell.Clem.quia regulares n.*11.*verſ.*8. *quare de ſupplen.neglig pralat.Feli in reper. verbo: ordinarius iſtud verbum fol.*87.*Col.*3. *Flaminius de reſignat.benefic lib.*3.*quaſt.*11. *Decius Conſ.*121. *Abb.cap.vt fama nu.*6. *de ſent. excomm.Bellam.Conſ.*30.*Miſinger.cap poſt ceſſionem n.*2.3.4. *de probat.* Ideo ſi Concilium Tridentinum, vel Pontifex committat aliquid Ordinariis, id non modo 10
commiſſum cenſebitur Epiſcopis, ſed etiam cuiuſuis antetactæ ſpeciei ordinariis. *Flaminius d. quaſt.*11.*Nauarr Conſ* 11 *de Clandeſt. deſponſ Miſingerus d. cap. poſt ceſſionem.* Imo etiam vicario Epiſcopi: dicitur enim Ordinarius, ac habere iuriſdictionem ordinariam, vt cenſuit Marcus Antonius Bizonus in explicatione. Concil. Trid. teſte Pariſio Flaminio *d.quaſt.*11.*per Bart.L.*1.§. *ab eo num* 1. *verſ. quod patet ff.Quis & à quo appelletur.Rota deciſ.*1 *de offic.vicarij in nouis Iaſon in Rubr.de officio eius n.*2. *verſ.etiam. Alex nu.* 5. communemq; opinionem teſtatur eſſe Abbas *cap ſi quis contra clericum n.*29.*de foro compet.* eamq; multis rationibus & auctoritatibus probat Thomas Sanchez tractat.de Matrimonio *lib.*3.*diſp.*7.*quaſt.*1.*n.*10. Licet ab his aperte diſſentiat Menochius *Conſ.*69.*n* 65. *lib.*1. cenſens quod vicarius non poſsit diſpenſare ſuper denunciationibus matrimonialibus à Concil. Trident requiſitis, quem tamen late reprehendit Ignatius Lopes *in pract. crim.cap.*73. *de Clandeſt. nuptiis verſ.*16. *Verbo, Sed dubium.* Imo Vicarius generalis poteſt facultatem diſpenſandi in denunciationibus alteri delegare, *Barboza de officio & poteſt.Epiſc.alleg.*32. *num.*37.

Secus vero, ſi Concilium diœceſano committeret. *glo.d.Clem.*1.*verb.diœceſanis de iure patron.Nauarr.d.Conſ.*11. cum ſenſu tamen & intelligentia, quam ſupra ſcripſi. 11

Porro originem duxerunt exemptiones ex iure emancipationum, manumiſsionum à priuatione dominij directi, vel iuriſdictionis, à translatione prælati in aliam 12
Eccleſiam, à iure vaſallorum & ſcholarium, qui proprios & ſpeciales habent iudices, ab analogia exemptionum clericorum à iuriſdictione ſæculari, ac ab idenditate & ratione ſimilium. *Rebuffus late reſponſo* 142. *Petrus de Vbald tract.de Canonica Epiſcopali & paroch. Cap.*3 *quaſt.*6. *principali n.*9. *Abb.cap.ſignificaſti n.*12.*verſ.videmus, & verſ.*

& verſ. Item omnes de foro compet. Feli. cap. Cum ordinem n. 7. verſ. mod. & n. 8. in pr. de Reſcript. Butrio. cap ſuper literis Col. 25. verſ. & pro hoc patet de Reſcript. & dixi infra lib. 1. cap. 45.

Etenim quemadmodum pater iniquus in filium, cogitur vt eum emancipet, item dominus vt ſeruum ſuum manumittat *L. ſi lenones C. de Epiſc. audient L. fin. C. de ſpectac. lib. 11.* ac Dominus priuatur iuriſdictione vel feudo, qui ſubditos vel vaſallos grauat. *late Boer. dec. 304. n. 5 & ad Conſuet Bituricen tit. 2 § 3 glo. 2 Curtius de feudis part. 6 per tot & late Guido queſt 62. cum add.* Ita ex oppreſſione ordinariorum orta & conceſſa eſt liberatio & generalis exemptio à iuriſdictione ordinaria.

13 *Rebuffus d. reſpect. 142.* Non ſecus quoque, quam ſi Ordinarius litem habeat contra ſubditos: tum enim propter præſumptum odium exemptio & liberatio confeſtim conceditur ſaltem quoad illam litem. *Abbas cap licet. nu. 4. de regularibus Mandoſius de Inhibitionibus, quaſt. 104. num 5. Io. Stapbileus ſuper commiſſionibus & litteris iuſtitia tit. de Reſcript. in for. breuium n. 67. & ſeqq Caſſander dec. 6 de priuileg. Abb. cap. 2. Fallent 9. de Reſt. ſpol. per cap. olim de accuſationibus late Lancelot. de attentat. par. 2. cap. 4. declar. 4. n 49. fol. 175.*

14 Ex quibus, ſummatim facile colliguntur cauſæ harum exemptionum. Efficiens enim proprie eſt Pontifex *cap frater 16. qu. 1. cap. luminoſo 18. qu. 2 glo. cap. 1. in pr. de priuil. in 6. dicam late in cap. 3.* ſicuti exemptionum ciuilium Imperator vel princeps *L. immunitates C. de agricol. & cenſit. lib. 11. L. vnica, vbi glo. C. de his, qui à principe lib. 10.*

15 Impulſiua vero præſumptum odium, grauamen & oppreſſio ordinariorum. *Rebuff. d. Reſp. 142. Pet de Vbald. vbi ſup. Backet. Liure cinquieme de droit du douaire de France cap. 18. n 6.*

16 Item quandoque compenſatio, nempe quando Pontifex pro cenſu annuo retinet ſibi aliquid: ſicut enim præmium emancipationis conceditur ratione acceptæ libertatis *glo. §. fin. Inſt quibus mod. ius patria ſol.* ita Pontifex quandoque concedit exemptiones, quia ordinarius accepit compenſationem alicuius cenſus. *Ita Rebuff. d. Reſp. 142 Backet. vbi ſup. & n. 7. & ſeqq. vbi loquitur de canonicis Pariſienſibus, & totius Franciæ. Papon aux arreſtz tit. des priuileges arreſt 3.*

17 Finalis & præcipua: tum fauor ſanctæ ſedis, cuius intereſt habere permultos immediate ſubditos, *Clement. paſtoralis de Re iudic. Rebuff. d. Reſp. 142.* tum vt exempti quietius ſub vmbra, & protectione ſanctæ ſedis officio, religioni & contemplationi vacent, *d. c. Luminoſo c. quam ſit 18. q. 2. Rebuff. vbi ſup. tetigi infra, eod. lib. c. 17. n. 30.*

Formalis cauſa haurietur ex diſcurſu primi libri, at vero effectus ex complemento totius operis: eaq; puto ſatis eſſe ad ſummariam cognitionem originis. Cætera enim, quæ ſunt ad hiſtoriam, huc non ſpectant, peti tamen ea poterunt ex Baronio ac aliis hiſtoricis, *Baron. in annalibus eccleſiaſticis tom. 8. ſub an. 676. Pontifice Aleodato fol 417. Renat. Choppin. in ſuo monaſticon.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO II.
Qualiter diuidantur exemptiones.
SVMMARIVM.

1. *Exemptiones, aliæ reales, aliæ perſonales* 2.3.5.
4. *Differentia inter vtraſque.*
6. *In dubio cenſenda exemptio realis.*
7. *Exemptiones ſunt ſtricti iuris.*
8. *Iudicandæ reales, etiamſi ſint plenæ & amplæ.*
9. *Inſpiciendus priuilegij tenor.*
10. *Conſideranda priuilegia ex mente principis.*
11. *Exemptiones aliæ generales, aliæ ſpeciales.*
12. *Reales ſunt perpetuæ.*
13. *Exemptio ſingulariter perſonalis.*
14. *Singulariter, & communiter corporalis.*
15. *Communiter tantum corporalis.*
16. *Exemptiones aliæ perpetuæ, aliæ temporales.*
17. *Aliæ limitatæ, aliæ illimitatæ ſeu indeterminatæ.*
18. *Limes qualiter conſideretur.*
19. *Qualitas exemptionis pendet ex tenore priuilegij.*
20. *Præcipua diuiſio eſt in reales, & perſonales.*
21. *Exemptio alia eſt cui renunciare non licet, alia cui licet.*
22. *Alia immediata pura, abſoluta, alia è contra.*
23. *Prima propria eſt, cætera impropria.*

EXemptionum aptisſima diuiſio fit in duas ſpecies, *Reales* & *Perſonales Abbas cap. ſuarum, nu. 8. de Priuileg. D D. cap volentes de priuileg. in 6. Ang. in ſumma verb. exemptio in pr. & Fumus eod. tit. in primo cap. frater. 16. qu. 1.* 1

Reales ſunt quæ ratione rerum ſeu locorum perſonis competunt. *tex. d. cap. volentes vbi* D D. *cap. cum capella. eod. in decretal. vbi D D.* 2

Perſonales vero quæ contemplatione perſonarum conceſſæ, perſonas vbicunque comitantur atque afficiunt. *cap. priuilegium perſonale vbi Dyn. &* DD. *de Reg. Iud. n. 6. Francus cap. 1. §. in eos autem num. 2. de Priuileg. in 6. l. ſi non ſpeciali C. de teſtament. vbi D D. Collectarius cap. cum & plantare num. 7. & ſeq de priuileg. Ang. de verb. exemptus num. 8. Alber. & Barth. l. Beneficium ff. de conſt. princip.* 3

Has inter vtraſq; ſolemnis eſt differentia, quod *exemptio realis* non extendatur ad alias res, nec ad delicta vel contractus extra loca ſeu rem exemptam geſtos, ſed eatenus exempti omnimodo ordinario ſubiiciuntur *tex. d. cap. volentes. vbi omnes, & d. cap. Cum capella. dixi late lib. 2. cap. 45. nu. 1. & multis ſeqq.* 4

At vero *perſonalis*, perſonæ osſibus adhærens, eandem vbicumque comitatur & eximit. *dixi ſup. n. 3. quibus addo Felin. cap. fui nu. 16 verſ. & vide omnino. Abbas ibidem nu. 11. verſ. quoddam eſt priuilegium de foro compet. Dixi infra lib. 2. cap. 45. nu. 6. & ſeq.* 5

Eiuſmodi enim priuilegium ſequitur perſonam in ſolidum, diciturq́; indiuiduum, & pro parte valere, pro parte conuelli non poteſt. *Amyo Conſ.239.nu.4. lib. 2.* ad exemplum ſententiæ vnicum caput continentæ, inquit Peckius *cap. priuilegium num. 5 verſ.ampl 2 de Reg.iuris in 6.*
6 Præterea illud apud omnes receptum eſt, quod in dubio exemptio præſumi potius debeat realis, quam perſonalis. *Nauar. Conſ. 4. de priuileg. Menoch.l.3. præſumpt. 103 Franc.d.cap.priuilegium nu.4.l.forma §. quanquam vbi ſcribentes. ff. Cenſibus. Ioannes le Cirier tract. de Iure primogenit. qu.1.tertij libri, nu 3.*
7 Tum quod exemptiones ſint ſtrictiſſimi Iuris, Ideoq́; reſtringendæ. *Franc. cap. volentes in pr.n.2. de priuileg. in 6. in cap. ne aliqui. in cap. per exemptionem num 5. Eod. tit. Iaſ. l.1. ff de conſt. dixi late inf. cap.4.* & ad litteram intelligendæ. *Caualcanus deciſ.31.n 18. & ſeq. par.1.* Tum quod ita præſumendo minus præiudicatur Ordinariæ poteſtati, quæ eſt perquam fauorabilis, minusq́; diſcedatur à iure communi. *Menoch. de præſumpt. l.2. præſ. 16.n.12.21. & ſeqq. l ſi vnus §. pactus ne peteret vbi D D.*
8 *ff. de pact.* Idque quantumnis plena & ampla exemptio conceſſa ſit: niſi, vt cenſet Francus, ſpecifice derogatum ſit Innocentianæ conſtitutioni capituli volentes, de priuilegiis in ſexto *DD. cap. volentes vbi Franc. n.1. & 2.* quę diiudicatio, vt arbitror,
9 pendet ex matura inſpectione priuilegij, cuius mens tenorue, vt ſcripſit Leo Papa Epiſcopo Ambianenſi, ad amuſſim ſpectandus eſt *cap. porro cap. recepimus, cap. cum plantare cum gloſſis de priuileg. Clement. 1. de probat. Franc. d. cap. priuilegium n.4. Anania & Abb. cap. ad abolendam de hæreticis.*
10 Priuilegia enim ſemper conſideranda ſunt ex mente concedentis. *Rom. conſ. 29. nu.1.* etiamſi verba ſenſu improprio ſumi atq; contorqueri deberent *l. ſi te oportet §. ſufficit ff de excuſat tutor l. credendum. ff. qui petant tutores. Roma. conſ. 180 n.10. late Franc. c 1. §. ex parte n 2. Cum addit de conceſſ. præbend in 6.* Vnde ortæ apud pleroſque hæ inſpectiones, an priuilegium, ne clerici alicuius eccleſię excommunicari ab Ordinario poſſint, ſit reale, vel perſonale? *Roſellis tract. de Indulgentiis n 284. vbi dicit eſſe reale.* Item quid ſi in priuilegio exemptionis exprimatur nomen prę̄lati, non dignitas, cuius tamen tenor reſpiciat eccleſiam? ac è contra ſi exprimatur dignitas prælati, non tamen eius nomen, tenor vero reſpiciat eius perſonam? qua de re videatur Ioannes Andreæ *in cap priuileg vbi Franc. n 4 de Reg. Iuris in 6. Abb. c. quoniam nu 8 & 16 de offic. deleg late Menoch præſumpt. 113 per tot lib.3.*
11 Diuidi quoq; aliter, & plurifariam ſubdiuidi ſolent exemptiones: nempe in *generales, & ſpeciales*. Generales ſunt, cum conceduntur pluribus perſonis, vel ratione plurium perſonarum, aut rerum: ſeu quando generalitate ſua complectuntur multos articulos. *cap. cum & plantare de priuileg. ca. veniens cap. auditis de præſcript. c. ex tua de filiis presbit.* Speciales vero, quando vni loco vel vni perſonæ vnus exemptionis articulus conceditur. *Hoſtienſis in ſumma de reſcript. §. quod continet ius commune &*

munet & §. quod gratia ſpeciales. Vtraque ſpecies ſubdiuiditur *in Reales, ſingulariter communiter Perſonales, & communiter tantum Corporales.*

De Realibus dixi ſatis ſupra *num* 4 quibus tantum addo eiuſmodi exemptionem eſſe perpetuam, quia rei adhæret: ideoq; ſemper durat, niſi res perimatur vel deſtruatur. *l. cum res § fin. ff. de leg. 1. cap. cum acceſſiſſent de conſtit. c. 1. 2 & 3. 25. quæſt. 2. dixi late infra lib 3 cap* 19 *& ſeq* aut pro parte reuocetur ſeu eidem detrahatur per ſequens priuilegium, quo ad partem tamen tantum reuocatam, *ca. duo de offic. Ordine dixi infra lib. 2. cap.* 18. vel in totum reuocetur. *cap ita nos 25. quæſt. 2. dixi late lib 3 per tot.* 12

Singulariter perſonalis exemptio eſt, quæ alicui vel aliquibus perſonis propriis expresſis nominibus perſonaliter conceditur. *dixi ſup. num 3 & ſeqq.* ea perſonam cui conceſſa eſt non egreditur, etiamſi fuiſſet conceſſa prætextu dignitatis. *arg. capt ad hoc de vſu pallij, cap. bonæ 2. § fui de poſtulat. prælat.* tale enim priuilegium ſingulariter perſonale ad ſucceſſorem non transfertur, niſi ſpecialiter ita concedatur, ſed cum perſona ipſa intermoritur. *cap. 1. vb. lite pend. cap ptiſtis 7. qu. 1. cap. conſtitutus de conceſſ prabendæ §. ſed & quod principi verſ. Plane ex his quadam vbi D D. Inſtit. de Iure ſcripto & non ſcripto l priuilegia ff. de Reg Iuris.* Niſi inquam ſpecialiter diſpoſitum aliter reperiatur. *cap. qnoniam § pen & fin. de offic. deleg. & d. cap. 1. Communiter perſonale priuilegium* eſt, quod communiter certis perſonis certis ex cauſis, & in certis articulis conceditur propriis nominibus non expresſis, exemplum poni poteſt in priuilegio minorum, abſentium cauſa reip. in S. c Veilleiano, Macedoniano, quod non eſt proprie huius inſtituti. *Singulariter autem & communiter corporale* eſt, quod alicui vniuerſitati, corpori vel collegio ſic conceditur, quod quilibet ſingularis de vniuerſitate poteſt de tali priuilegio ſingulariter ſe iuuare. *arg. cap. contingit de ſententia excom. cap. ſi diligenti de foro compet. & dixi affatim infra eod. lib. cap. 23.* 13 14

Communiter vero corporale tantum eſt quod competit quidem collegio vel vniuerſitati, non autem ſingulis in particulari. *arg. cap. quia manumittitur 12. quæſt. 2. l. ſed ſi hac §. qui manumittitur ff. de In ius vocando, & dixi infra d. c. 23* quale priuilegium perit cum ipſo Collegio, *vt notat Hoſtienſis in ſumma de Priuilegiis §. quot ſint ſub verſ. ergo corporalia, & nos late infra lib. 3 cap 19 & 21.* 15

Adhæc diuiduntur iterum exemptiones *in Temporales & Perpetuas.* Illę ad tempus durant, & cum perſona deficiunt; hæ vero ad ſucceſſores tranſeunt: quę tamen diuiſio magis concernit exemptiones ciuiles quam has: canonicas, de quibus eſt ſermo. *arg. l. neque Dorotheum C. de decurionib. lib. 10. l. priuilegia ff. de Reg. Iuris.* 16

Poſtremo exemptiones aliæ ſunt *Limitatæ,* aliæ *Indeterminatæ, ſeu illimitatæ. Limitatæ* nullas habent vires extra ſuos limites, vt ſupra notauimus, *num 2. & 4. arg. d. cap. volentes & cap. 1. vt lite pendente cap. 1. de vſu pallij cap. mandata de præſump. l fin. ff. de Iuriſd. om. Iud.* 17

Limes

18 Limes autem conſideratur ex quatuor circumſtantiis, ex perſona, cauſa, loco ſiue re, & ex tempore *cap.1. & 2. diſt 29.*

Indeterminata autem ſemper & vbique locum habent, quales merito ſupra adnotauimus eſſe perſonales *num.3. & 5.*

19 Paucis, quę ſpecies exemptionum conceſſa ſit, non aliter diiudicari poteſt quam ex tenore priuilegij ad quem tanquam ad ſcopum in hoc iudicio collimandum eſt, *cap. porro de priuileg cap. fin. de vſu pallij arg. l. de hiſſ. de tranſact. cap. cum iure de offic. deleg. l. vnica C. de mandat. princip.*

20 Et quidem diuiſiones hæ accidentales ſunt, excepta prima diuiſione, in reales, & perſonales, quæ penitius rem atque ſubſtantiam exemptionum concernit.

21 Rurſus exemptio alia eſt, cui renunciare non licet, vt eſt ea quam Papa conceſſit *cap. cum tempore de arbitris cap ſi de terra de Priuilegiis.*

Alia cui renunciare licet, qualis eſt ea, quam Ordinarius conceſſit certis in caſibus, quos infra capite ſequenti exprimemus. *Io. Andr. cap. ſcienti de Reg. Iur. in 6 Fel. cap. P. & G. Col. 3 de offic. deleg.*

22 Poſtremo alia eſt *Pura & Abſoluta*, vt eſt quæ ab omnibus eximit ſubiicitq; immediate ſanctæ ſedi; alia vero *non pura & abſoluta ſed mediata*, exemplum in abbatia Clatmonenſi Ordinis Ciſtercienſis, quæ ſubiicitur abbatiæ Clareuallenſi, vtraque enim exempta eſt, ſed diuerſimode: vna enim immediate, altera mediate *glo. ſing. Clem. attendentes de ſtatu Monach. Card. Clem. 1. quaſt. 4. de ſuppl. neglig. prælat. allegat*

23 *text. Clem. 1 de Reſcript.* Prima diuiſionis ſpecies propria eſt, cæterę improprię teſte Peckio *cap. priuileg. num. 4. ad verb. perſonale de Reg. Iuris in 6.*

QVAESTIO III.

Quis poſſit eximere.

SVMMARIVM.

1. *Princeps concedit exemptiones ciuiles.*
2. *An Epiſcopus eximere poßit.*
3. *Regulariter non poteſt.*
4. *A viſitatione, procuratione, correctione eximere non poteſt, neq; à Cathedratico Iure reuerentiæ, Charitatiuo ſubſidio.*
5. *Eximere tamen poteſt initio fundationis Eccleſiæ. Repudiatio futuri iuris non eſt alienatio.*
6. *Eximere poteſt per modum Vicariæ perpetuæ.*
7. *item patiendo præſcriptionem aut ſententiam.*
8. *Et in omnibus aliis caſibus exceptis prænotatis.*
9. *Prælatus nō appellādo præiudicat Eccleſiæ.*
10. *An Archiepiſcopus poßit eximere.*
12. *An Patriarcha.*
13. *An legatus à latere. Exemptio eſt de reſeruatis Papæ. Legatus nihil poteſt iuri contrarium.*
14. *An Pontifex.*

15. Pon-

15. *Pontifex nō poteſt eximere à Rom. curia* *excommunicetur.*
16. *An ita quis eximi poßit ne à Pontifice.* 17. *Pontifex non poteſt ſibi manus ligare.*

PRincipem ſeu Imperatorem in ciuilibus exemptionem poſſe concedere, certius eſt, quam ſit neceſſe probare. *C. de his qui à principe vacat. muner. acceperunt lib.* 10 *Petrus Antiboli tract. de munerib §.* 4. *num* 3 *& ſeqq* Hoc autem intra ſuos carceres coerceri debet. Nam Eccleſiaſticas exemptiones aliqua ratione ei concedere non liceret. *cap. dudum de decimis cap bene quidem diſt.* 96. *cap, eccleſia Sanctæ Mariæ de Conſtit. Abb. & DD. cap. auditis num.* 9 *de Reſt. in integrum. Innoc. Abb. Hoſt. cap. auditis de in integ. reſt. Alber l. bene à Zenone C de quadr præſcript.* 1

Sed præcipue difficultatis eſt, an Epiſcopus poſsit? Poſſe cenſuit Caldeus *Conſ* 5. *de Reb. eccl non alien. Oldra. conſ* 172 *Col.* 3 *& conſ.* 254 *ad obiectus Col.* 2 hiſce præcipuis rationibus, quod præſcriptione ac ſententia epiſcopali iuri præiudicetur, ac aduerſus eum his titulis exemptio acquiratur. *cap. auditis, de Præſcript. cap. cum inter de Re iudicat.* 2

Regula tamen communis eſt, non poſſe in totum eximere. *gloſ. cap.* 1. *in pr de priuij leg in* 6. *vbi Philipp. Franc. n.* 4. *verſ In glo.* 2. *Abb. cap cum olim num.* 4. *de priuileg d. cap. conſtitutus cum glo de religioſ. domibus in cap. cum venerabilis de cenſibus cap cum inter: vbi etiam Felin. de Re iud n* 3. *&* 4. *glo. ſolemnis cap. viſis* 16 *quæſt.* 2. *Felin. in ſuo repert, verſ. Epiſcopus cum conſenſu capituli.* 3

Quam ſpecifico octo modis. Imprimis vt à viſitatione, 2. à procuratione, 3. à correctione eximere non posſit, *cap. viſis* 16. *quæſt.* 2. Ne quidem vlla præſcriptione, *c. cum ex officij de præſcript. Io Franciſ. Pauinus auditor Rotæ tractat, de viſitatione prima part. quæſt* 4 *num.* 22. *&* 24. *Molina de Iuſtit. & Iure to.* 1. *tract.* 2. *diſput.* 85 *fol.* 358. *A. in fine & diſput.* 79. *fol* 326. *E. verſ. obedientia.* Niſi tamen detur de alio prælato, vt infra dicetur. 4

Quarto neque à Cathedratico, *cap paſtoralis cum glo vbi etiam Hoſtienſ. de donat. glo. cap. quicunque recognouerit* 16. *q* 7. quod ita appellatur, quod detur Epiſcopo pro honore Cathedræ *cap. placuit* 10 *quæſt.* 3. idem quod ſynodaticum, quia in ſynodo ſoluitur *cap olim de cenſ.* 10. *Hugo de officio quatuor prælatorum part.* 12 *tit. de exact. Epiſcopi. Io Franciſc. tract. de viſit. quæſt.* 5. *primæ partis num* 12 *& ſeqq* quod adeo verum eſt, vt pro libertate Cathedratici ſeu ſynodalici non currat præſcriptio contra Epiſcopum *Card. Clem.* 1. *in* 3. *qu.* 1. *de Iur. patr. Balbus de præſcript. in* 5 *parte quæſt.* 16. *Henricus Rotteus tract. de ſynodo part.* 3 *nu* 87.

Quinto ſimiliter neque à iure reuerentiæ eximere poteſt. *Bald. l. fin. C. de bon. lib. Angſt. Lud l. ſed ſi hac §. patronum ff. ſol. matr. vide Felin. cap. cum inter num.* 3. *de Re iudicat. Iacob. Puteum lib.* 3. *deciſ.* 115.

Sexto nec à charitatiuo ſubſidio *cap. cum apoſtolus de cenſibus, late Bartholom. Bel-*

lencinus rotæ Auditor tract. de charitat. ſubſidio quæſt. 47 *per tot.* eſt enim etiam ad inſtar aliorum ius impræſcriptibile *Belleus d. tract. quæſt.* 50. *nu.* 7. *&* 9.

Septimo nec à iure inſtitutionis *arg. cap. cum ſatis de offic. archidiac. ca. 2 de capell. Menoch. lib. 6.*

Poſtremo nec ab iis quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis quæ refert Hoſtienſis in cap. dilecto de officio Archidiac. Notantur autem hi caſus inter ceteros DD. ab Abbate & Io. Andr. in cap. cum venerabilis de cenſibus Frederi conſ. 248.

Verum quia ſuperius ad quæſtionem reſpondimus regulariter negatiue, rarumq; eſt in iure vt generalis aſſertio ſubuerti non poſſit *l. omnis diffinitio ff de reg. Iuris.* Hinc regulam ſeu communem iſtam opinionem reſtringo. Imprimis vt Epiſcopus poſſit Eccleſiam eximere initio Fundationis. Ratio eſt quia tum nondum eſt quæſitum Epiſcopatui Ius ſuperioritatis, *Anto. de Butr. & Imola. cap. cum inter de conſuet. Caldeus d. conſ.* 5. *Felin. d. cap. cum inter num.* 4. *Cardin. conſ.* 11 *quædam ſocietas. Lud. allegat.* 44. & translatitium eſt, quod repudiatio futuri iuris non ſit alienatio, ſicut etiam qui occaſione acquirendi non vtitur, non dicitur alienare, *l. alienationis §. qua occaſione ff. de verb. ſignific. Fabian. de mente tract. de empt. & vendit. quæſt.* 4 *quæſt.* 22. *numer.* 15. Quamuis Butrio & Imolæ reluctetur Fredericus *d. conſ.* 248.

6 Secundo vt poſſit per modum Vicariæ perpetuæ: excipiendo tamen iura de quibus Abbas *c. Cum venerabilis n* 5 *de cenſib. & in c. Conſtitutus, n.* 10. *vbi etiam Innocent. de Religioſis domibus.*

7 Tertio eximere poteſt præſcriptionem patiendo. vix eſt enim vt non videatur alienare qui patitur vſucapi, *cap. auditis cap olim vbi DD. de præſcript l alienationis ff. de verbor. ſig. Fabian. de monte de empt. & vend. quæſt.* 4. *quæſtione* 22. *n.* 13 de præſcriptionibus autem aduerſus Epiſcopum late Franciſc. Balbus de præſcript. in prima parte quintæ partis princip. quæſt. 11. & ſeqq.

Quarto à ſententia pro exemptione legitime lata non appellando *cap. Cum inter vbi Abb. Felin. & DD. de Re iudic. per ea quæ notat Io. Bertachinus tract. de Epiſ-*
8 *copis in quarta parte* 4. *libri: quæſt.* 7. *nu* 22. Paucis in cæteris caſibus exceptis octo prænotatis Epiſcopus eximere poteſt *Abb cap. Cum inter num.* 13. *de Re iudic. cap. Paſtoralis num.* 5. *de donat. & d. cap. Cum venerabilis de cenſib. vbi Io. Andr. & DD. vide Innoc. d. cap. Paſtoralis n.* 5. 6. 7. *de donat.* Id tamen ſi faciat ſolemniter, cum cauſa, & conſenſu capituli, alioquin non valeret. *Archidiac. cap. viſis* 16. *quæſt.* 2. *Specul. de diſpenſat. §. nunc de Epiſcoporum verſic.* 76. *cum addit. Fred d. conſ* 248 *per cap. nouit de his quæ fiunt à præfato: Clement.* 2. *de Reb. Eccleſ non alien. cap. ſine exceptione* 12. *qu.* 2. Abundat autem robore ſi accedit confirmatio Papæ, *cap. conſtitutus vbi DD. de Relig. dom. glo & Abb. d. cap. Cum venerabilis num.* 4. quæ præſumitur tranſacto curſu decennij, *Ita Menoch. de præſumpt. li.* 3. *c.* 132. *n.* 53 *Tiraq. de præſcript. §.* 1. *glo.* 4. per tot.

Reſtat

Reſtat ſolutio argumentorum Caldei & Oldradi quæ ſoluuntur alio argumento, à violatione tam dialecticis *Chriſtoph begendor. in dialect. legali lib. 2. ton. o 15.* quam Iuriſconſultis vſitato *l. mulier cum l. ſeq. ff. ad S. C. Velleian.* Etenim contra arguo: Epiſcopus poteſt per præſcriptionem Eccleſiæ tacite præiudicare, ergo non poteſt expreſſe per exemptionem. Ratio eſt, quia diſpar eſt ratio taciti & expreſsi *Præſes in loco, ab expreſſo ad tacitum.* Ideoq; clericus tacite poteſt iuriſdictionem alieni Epiſcopi prorogare; expreſſe non poteſt. *cap. ſi diligenti cap. ſignificanti c. dilecti de foro competenti Præſes eodem loco.* Et vt paucis multa, Epiſcopus tacite quidem Eccleſiæ præiudicare poteſt, expreſſe vero non poteſt. *Bertachinus tract. de Epiſcopis in quarta parte quartæ partis quæſt. 7. n. 22.* Parum vrget ſecundo, quod adfertur de ſententia: quia negligentia Prælati non appellantis tacite præiudicat Eccleſiæ, quod expreſſe non poſſet, *cap. biduum 6 quæſt. 2. cap. Sæpe vbi DD. de appellat. glo. & DD. cap. 1. vt lite non conteſt. Abb. cap. 1. de dolo & contumacia Bertachinus d. quæſt. 7. num. 22.* 9

Succeſsiue quæritur tertio, an Archiepiſcopus poſsit? Cauſa quæſtionis eſt, quod Archiepiſcopus dicitur velut Princeps Epiſcoporum: eſtq; in ſua metropoli ſeu Archiepiſcopatu ordinarius ordinariorum. Sicut enim totius Epiſcopatus Eccleſiæ in poteſtate ſunt Epiſcopi, ſic Eccleſiæ totius Archiepiſcopatus (inquit canon) ad diœceſim pertinent Archiepiſcopi *cap 1. 9. quæſt. 3. Spec. de ſentent. § 6. verſ. Quid ſi Epiſcopus Bertachinus de Epiſcop. in præludio n. 13. Anton. de prat. de Iuriſdict. Epiſcop. cap. 6 num. 17.* Diſtinguendum eſt, vt in diœceſi ſuffraganeorum non poſsit *tex. cap ſicut vnire de exceſſib. prælator. cap. duo c. paſtoralis de offic. ordin. c. nullus de Iure. patr. Abb. d. c. Cum inter n. 14. de Re iudicat.* In ſua autem eadem poſsit quæ Epiſcopus. *Abb d. c. cum inter.* 10

Ratio eſt, quia licet Archiepiſcopi ſint ordinarij totius prouinciæ ſiue metropolis cuius gerunt ſolicitudinem, non ideo tamen cuiuslibet de prouincia, ſed iuriſdictio in quemlibet dicitur eſſe impedita, paucis quibuſdam caſibus per gloſ. & DD. exceptis. *glo. ſolemnis cap. paſtoralis de offic. ordin. Io. Franſciſc. Paninus de viſitatione part. 1. quæſt. 10. n. 50. & ſeqq.* Quos Hoſtienſis *tit. de offic. ordinar. §. ſunt autem* expreſsit his verſibus

Officium varium, forus, appellatio, crimen, ”
Peccans, non patens, res, conſultatio, deles, ”
Præſul, canonici tumidi, ſententia nequam, ”
Viſitat, indulget cuſtos, quia Papa dat vſus ”
Permutat, ſociis ſuſpectus, cumq; remittit ”
Caſibus his primas ſubiectos præſulis arcet. ”

Porro, ſi conſentiente Epiſcopo Archiepiſcopus eximeret, tum non tam ab eius auctoritate, quam ex conſenſu Epiſcopi exemptio vires, & robur aſſumeret, 11

Arg. cap. Cum inter in verbis cum ſua teſtimonio. R; quondam Veronenſis Epiſcopi qui eiuſdem Eccleſiæ Archipresbyter extitit factum fuerat & completum. vbi etiam glo. & Abb. n. 14. de re iudic. quo in caſu cenſuit gloſſa *in cap. placuit 16. quæſt. 6. per cap. Archiepiſcopus 9. quæſt. 3.* adhibendum eſſe conſenſum omnium Epiſcoporum prouinciæ;
12 quod tamen Abbati diſplicuit *d. cap. Cum inter n. 14 de Re iudic.* Eadem dicta ſunt de Patriarchis *cap. duo. de offic ord.* id eſt patribus patrum, ſeu primatibus, ordo in iure poſt Pontificem ſummus. Quæ enim dicuntur de Epiſcopis eadem etiam habent locum in Archiepiſcopis & Patriarchis *Cacciaiup. de vnio. art. 4. n. 5. verſ. 3. vol. tract. 15. fol.* 150 quales olim quatuor tantum erant: Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hieroſolimitanus, *cap. antiqua de Priuileg. cap. cleros diſt. 21. ca. omnes ſine diſt.* 22. hodie ſunt Bituricenſis, Piſanus, Aquilegienſis, Venetus, de quibus Nicolaus Boerius *de ordine graduum vtriuſque fori part. 1. n. 13. & ſeqq. Franciſc. Pauinus de viſit. part. 1. quæſt. 2 num* 8 *& ſeqq.* Petrus à monte *in Monarchia Concilior. Rubr. ordo aßiſtentium concilio n. 2.* Marcus Mantua *tract de concilio num.* 75. *& ſeqq.* Io. Hugo *de officio quatuor prælatorum § Erant etiam olim apud.*

13 Sed quid de legato? Non poſſe eximere, etiamſi eſſet legatus à latere certi iuris eſt, probaturq; duplici ratione. Prior eſt, quod exemptio ſit de reſeruatis papæ. *late Abb. cap. vlt. nu. 1. & ſeqq. cum apoſt de confir. vtili, vel inutili Rebuff. in praxi benef. par. 1 tit. de Reuoc. vnion. num. 26 glo. in cap. quod translationem de officio legati*, ac proprie Apoſtolicæ ſedi competat *glo. cap. 1. verb. exemptionis de priuileg. in 6. vbi Philipp. Franc. n. 4. verſ. in gloſſ. 2.*

Translatitium autem eſt quod vbi requiritur Apoſtolica indulgentia, non valet indulgentia legati, *tex. cum glo. in clem. per literas de præbend. Clem. quia contingit §. 1 verſ. Apoſtolicæ de relig. dom. Bellen. de charit. ſubſid. quæſt.* 40. prout nec in generali legati à latere commiſsione tranſeunt caſus papæ reſeruati. *Nicolaus Boerius tract. de poteſtate legati à latere n. 24.*

Poſterior eſt, Quia legatus à latere nihil poteſt facere quod tendat in violationem iuris communis, quod Abbas dicit eſſe regulare *cap fin. nu. 2. cum add. de confir. vtili vel inutili. Boer. d. tract. de pot. legati à latere n. 44. Villadiego tract. de legato. par. 1. quæſt. 9 n. 64 per cap pen. & vlt. de filiis presbiterorum.* eximere autem & aduerſatur iuri. *cap Omnes baſilicæ 16. quæſt 7. Milis in repertorio verb Epiſcopus fundat. fol.* 127. *& Epiſcopus ſolus fundat fol.* 130. *per tex. cap. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6.* & plurimum præiudicat Eccleſiæ. *Baron. in annal. Eccl. tom. 8. anno 676. Pontifice Adeodato fol.* 517. *latiſsime Durandus de modo celebrandi concil. generalis tit. de exemptionibus à n. 15. vſque ad n. 75. Concilium Tridentinum ſeßione 24. cap. 11. & 20. de Refor.* Ideoq; non eſt facile (inquit Fel.) concedenda exemptio *ca. Cum non liceat n. 1. de præſcript.* Sed potius reiicienda *Rom. conſ. 37. Innocent cap. dudum de priuileg.*

14 De Pontifice videtur voluiſſe dubitare Durandus *tract. de modo generalis Concilij*

part.

part. v. Rubr. 4. n. 18. 43. 44. & ſeqq. Sed tamen nihil dubij ſubeſt, *glo. cap 1. in pr. vbi etiam Francus de priuileg. in 6. cap. frater 19 quæſt. 1. cap. luminoſo 18. quæſt. 2. glo. cap. quod translatione de offic. legati, & optime in noſtris terminis Pariſius conſ. 22. n. 11. & ſeq. vol 4. expreſſim Mandoſius de ſignat gratiæ tit. exemptiones verſ eximere propriè eſt Apoſtolicæ ſedis. Anchar conſ. 132 n 5 Spec. tit. de legato. §. nunc oſtendendum verſ. 11. l. nemo. C. de decurionibus lib. 10. cap. Cum inferior vbi glo. in verbo exemplum. & Abb. de maiorit. & obedient.* Quid enim ei abnegabimus de quo inſigne illud D. Bernardi? *2 de Conſider. ad Eugen.* Age indagemus adhuc diligentius, quis ſis, quam geras perſonam ,,
in Eccleſia Dei, Quis es Sacerdos magnus? Tu princeps Epiſcoporum. Tu hæres ,,
Apoſtolorum, tu primatu Abel, Gubernatu Noe. Patriarchatu Abraham, Ordine ,,
Melchiſedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyſes, Iudicatu Samuel, poteſtate ,,
Petrus, vnctione Chriſtus. Alia multa de Pontificis poteſtate leguntur apud Anton. de Roſellis *tract. de Conciliis capit. Sententia quæ potius attendenda ſit. 17. & Capit. Pontifex circa quos & vbi poteſtatem habeat. cum aliis plurimis capp. ſeqq.* Item eundem *tract. de poteſtate Imperatoris & Papæ, per tot.* Catald. de Bonon. pag *tract. de poteſtate papæ.* Prætereundum tamen non eſt, quod, etſi pontificis ſit proprium eximere, tamen quod à ſe, vel Romana curia eximere non poſſit; *Abb. cap. ſi quis nu. 2. de Maior. & obed. Selua tract de beneficio part. 3. quæſt. 8 num. 16. & tract. de Iureiurando part. 4. nu 39. Bellens de charit. ſubſid. quæſt 58. n 4. Reſtaurus tract. de Imperatore q 50. n. 32 Felin. cap Cum non liceat num. 14. de præſcript.* nec aduerſus eum præſcriptione exemptionem acquiri, verius eſt; *Felin. cap. cum nobis, de præſcript. & d. c. cum non liceat. Milis in repert. verb. præſcribere nemo fol. 358. Abb. cap ad audientiam n 18. & 19. de præſcript. Reſtaur. de Imperatore d. quæſt. 54. n. 6.* idq; ne dentur acephali, quos Eccleſia reiicit. *cap. nulla ratione diſt. 93. vbi glo.* quod de omnimoda & totali exemptione accipiendum eſt: ſpeciali enim priuilegio, vt puta charitatiuo ſubſidio, decima papali, aut alio eiuſcemodi iure à Pontifice quis eximi poſſet. *cap. decet de reg. Iur. in 6. cap. 1. & 2. 25. quæſt. 2. Bartholom. Bellentinus de charitat. ſubſidia. quæſt. 58. n. 3.*

Vnde itum eſt in aliam, & quidem arduam quæſtionem, an Princeps priuilegio 16
aut præſcriptione eximi poſſit à punitione Pontificis, ſeu quod in idem recidit ne ab eo excommunicetur? Poſſe videtur iudicare extrauagans Io. 22. incip. frequentes, ſub finem dignitati enim principis parcendum eſt. *Maſſa ad formulam Cam. oblig. tit. Reliqua proceſſus, n. 21.* Verum eſt eiuſmodi Priuilegia, & vana eſſe, & nulla, *late Roder. Epiſc. Sameren. lib de Origine principatus parte 2. charta 77. & ſeqq. §. verum §. tertio. Reſtaurus tract. de Imperatore quæſt. 50. nu. 32. quæſt. 111. caſu 77 per cap. Cum inſtantia vbi. DD de cenſibus cap. per venerabilem. Qui filij ſint legitimi cap. Licet de foro compet. cap. nouit. de Iudic. l. Iubemus nullam vbi DD. C. de Sacroſ. Eccleſ. cap. cum non liceat de præſcript.* Et eſt concluſio Abbatis. *d. cap. cum inſtantia.* His verbis: Quinimo dicit Io. Andr. ſe non credere quod Papa poſſet aliquem priuile- ,,

giare ne teneatur venire ad eum, vel vt per eum non poſsit excommunicari, & ego hoc habeo pro indubitato, quia cum Papa teneat locum Dei in terris vt in cap. 2. de transl. prælator, non debet aliquem eximere ſua poteſtate, cum per hoc eximeretur à poteſtate Dei. vnde contra ſummam poteſtatem Papæ, non valet præſcriptio. vt not. Innocent. *cap. bona 2. de poſtul. pralat.* Ita ille, Idem cenſit Felin. *in d. cap. cum non liceat. n 14 in fine de præſcript.* tum ne dentur acephali, ſine Rege, ſine capite, vt locuſtæ *Abb. c. per venerabilem num. 9. & 37. Qui filij ſint legitimi Fel. Abb. & DD.*
17 *cap. cum non liceat de præſcript. cap. nulla, diſt. 93.* tum ne ſit in manu Pontificis abiiciendi à ſe claues ac ſibi manus ligandi. *ca. innotuit de elect. dicam infra lib. 3 cap. 1 n. 2.* Quam ſententiam docte confirmauit Gregorius Sayrus Theolog. Benedictinus *tom. 1. Theologia moralis lib. 5. cap 10. n 12.* dicens ne quidem eiuſcemodi priuilegio quemquam immunem eſſe à cenſuris Bullæ Cœnæ Domini. *qua de re dicam infra lib. 4 quæſt 75.*

QVAESTIO IV.

Ius exemptionum an ſit fauorabile vel odioſum.

SVMMARIVM.

1. *Agentis intentio inſpicienda.*
2. *Leges, ſtatuta, priuilegia, iudicanda ex intentione concedentis.*
3. *Exemptiones an conceſſa fauore exemptorum.*
4. *Exemptiones an extendantur ad inſtar priuilegiorum. 15. 16.*
5. *Ius exemptionum odioſum.*
6. *Pontifex diœceſanus totius orbis.*
7. *Exemptiones reſtringenda. 8. 14. 17.*
10. *Ampliatur etiam ad exemptiones incluſas corpori iuris.*
11. *Maſculinum non concipit fœmininum.*
12. *Reditio ad ius commune fauorabilis.*
13. *Cum fauor & odium concurrunt, prauales odium.*
18. *In dubio iudicandum pro ordinario.*
19. *Iuriſdictio ordinaria valde fauorabilis.*

1 VIderi fauorabile ius exemptionum non paucis probari poteſt argumentis: quę priuſquam attingam præmitto, vt cognoſcatur qualis ſit actus, inſpici debere an agens principaliter motus ſit ob fauorem, aut etiam ob odium. Primo caſu fauorabilis, altero odioſus iudicatur, *l. qui exemptionem, in pr. vbi Barth. & Bald. ff. de cond. indeb. Bald. l. 1. col. 10. verſ. ſed hic quaro de effectu C. de ſumma trinit.* eſtq; gene-
2 rale vt ſtatuta, leges, priuilegia cenſeantur fauorabilia ex principali intentione concedentium. *Bald. l. venia vbi DD. C. de in ius voc. conſ. 433. Domina Ioanna col. 2. lib. 3. Nicolaus milis in repertorio verb. lex dicitur fauorabilis.*

Atqui, nemo dubitauerit exemptiones concedi fauore exemptorum, quandoq; vt liberati iugo ordinarij quietius viuant: quandoque etiam fauore ſanctæ ſedis, cuius

cuius intereſt habere multas immediate ſubiectas, ideoq; in odium ordinariorum *late Rebuffus Reſponſo. 142. cap quam ſit 18. quæſt. 2.*

Deinde exemptiones ſunt priuilegia Principum, quæ late, & omni cum fauore dicuntur interpretanda & extendenda, *l fin. vbi DD. ff. de conſt pec. l vlt. vbi tex. ff de conſt. princip.* ſic etiam diſpenſatio quæ alioquin odioſa eſt late interpretatur. *cap. 1 de filiis præbit. in 6.* Poſtremo, quando fauor & odium concurrunt dicitur conſiderandus fauor. *Abb. c. in litteris in fin. de Reſt. ſpol. per not. in d. l. 2. C. de in Ius vocando Bald. l. 2. C. Qui non poßit ad libert peruenire.* Communis tamen concluſio eſt ius hoc exemptionum eſſe odioſum. Ratio eſt, Quia ſicut Pontifex Diœceſanus eſt totius orbis *cap. cuncta per mundum 1. & cap. cuncta per. 2. 9. quæſt. 3. Troilus de Canoniſat. ſanct dubio 2. n. 8 9. 28. 29.* & Imperator dominus vniuerſi orbis protectione atque dignitate *glo. ſolemnis in cap. Adrianus Papa diſt. 63. text. l. deprecatio ff. ad l. Rodiam de iactu. Bald. cap. 1. n. 2. de allodiis. Menoch lib. 2. præſumpt 14 n 3. & ſeq. Reſtaurus tract. de Imperat. quæſt. 52. & 53. n. 19.* Sic Epiſcopus fundatam habet intentionem vbique & in omnes ſuæ Dioceſis *cap. cum Epiſcopus vbi DD. de offic. ord. in 6. cap. omnes Baſilicæ 16 47. cap. nouerint cap. nouerint cap regenda cap. ſic quidam 10 quæſt. 3. cap. cum contingat de foro compet.* niſi tamen conceſſa ſit exemptio: quæ quidem quia eſt contra ius commune. *Abb. cap. recepimus n. 4. de priuileg. in cap. 1. n. 10. de offic. ordin.* ideo (vt & omnia quæ communi iuri repugnant) dicenda eſt iuris odioſi *Abb. cap. quia circa in 3. not de priuileg. in cap. olim ſuper glo. 1. de verb. ſig* Eſt enim omnis receſſus à iure communi odioſus. *Abb. cap. cum dilectus, de conſuet cap 1. & 2. de filiis præsbit. late in materia exemptionum Durandus tractat de modo concil. general. part 1. Rubr. 4 n. 15 & multis ſeqq.* Ideoq; ſtricti iuris *cap. quæ à iure de Reg. iuris in 6. l quod vero ff de legib: Barth. in repet l Cæſar ſub finem ff. de public. & vectigal Bald. poſt Iacob. de aret. l non poſſunt in 2. lectura ff. de legibus.* Ac proinde exemptiones, quia præiudicant ordinariæ poteſtati quæ eſt fauorabilis, quantum fieri poteſt reſtringendæ *Franc. c. 1. n. 2. verſ. 3. nota de priuil. in 6 in c. ne aliqui n. 1. c per exemptionem n. 5. verſ. in glo. eodem tit. Abb: c. ſane. per totum de priuil. Iaſon l. ſi ſic ſtipulatus n. 12 ff de verb. oblig. Et l. 1. ff. de Conſt. Abbas conſi. 102 n. 2. verſ Tertio facit vol 1. Innocent c. dudum de priuilegiis.* Vt & reſcripta, priuilegia, gratiæ Pontificum, & id genus ſimilia, in quantum à communi iure recedunt *late Fel. cap. cauſam quæ de Reſcrip. Io. Baptiſta Leonellius tract. de ſurrept. reſcript. quæſt. 3. art. 7. Tiraq. de Retract. conſang. § 1. glo. 9 n. 180. & ſeqq. & latißime §. 35. glo. 1. Bald. c. ſuper litteris Col. 1. de Reſcript Rebuff. in praxi benef par. 1. Tit. differentia inter priuilegium & Reſcript. n. 23. in fin.*

Quæ etiam extendo ad exemptiones in corpore iuris clauſas. *Andr. Gammarus tract de extenſionibus n. 164 Francus c cum de diuerſis n. 4. de Priuil. in 6. glo c. vt circa de electio in 6. & c Conſtitutionem de Regular* ideoq; exemptio conceſſa fratribus minoribus non extenditur ad ſorores eiuſdem ordinis, quod contra Roiin: de Forlij

in

in l.tres fratres ff.de pact per illum tex.& l lucius §.quæſitum ff.deleg.3.l lucius §. mænia ff.ad treb.ll.l.lucius ff fam.herciſc. & Flamminium Pariſ.*de Reſig.ben part.1.lib.3.qu.* 12. dicens *diſpoſitionem in Abbate habere locum in Abbatiſſa.* Cenſuit Baldus *in d.§. Mænia.& in l.quæcunque col.4.C.de ſeruis fugit,* Et poſt eum Alex *Conſ.15 viſ.teſtamento n 3 vol.4* .& merito regulare enim eſt in priuilegiis, aut reſcriptis maſculinum
11 non concipere fœmininum, *late Tiraq. de retract.conſang.§.1.glo.9.n.183.& ſeq.not. Decius l.fœminina n.63.& ſeqq.ff.de Reg iuris.* DD.*l.verbum hoc ſi quis vbi Rebuff. Alciat. ff.de verb.ſignific.* Quæ notanter limitantur in exemptione ab ordinario ſpeciali; puta, qui non habet iuriſdictionem ordinariam de iure, ſed ex priuilegio, præſcriptione, conſuetudine, aut aliter, de quo Nauarrus *Conſ.9. de priuileg.tomo ſecundo.*
12 eiuſmodi enim exemptio, ſeu reditio in iuriſdictionem veri ordinarij, vt & reditio ad ius commune, omni digna fauore eſſet iudicanda *cap. ab exordio cum gloſſ. diſt.35.l.ſi vnus § pactus ne peteret vbi DD.ff.de pact.late Fel.cap. cum acceſſiſſent col 1. de conſtit. Goſadinus conſ.1.num.35. conſ.9.num.31. Abb.cap.olim num.5.de verb.ſignif. Rebuff.in prax benef.part.1.tit.differentia inter priuileg. & reſcript.* Vnde (quod notandum eſt) elicitur, quod licet exemptus ab ordinario, & immediate ſubditus Papæ, non poſſit ſe ſubmittere extraneo ſuperiori ſine licentia Papæ, tamen ordinario ſuo bene ſe ſubmittere poteſt, quia hoc modo res ſimpliciter redit ad ius commune, ſunt verba Felini & Iaſonis, *l.ſi vnus §. pactus ne num.9 ff.de pact.Felin.in ſuo repert.verb.exemptus ab ordinario & immediate ſubditus Papæ fol.53.col.1. Abb.in c. ſignificaſti n.10 de foro compet.in c.de offic.ord.Nauar.conſ.13.de priuileg.t.2.* Sic clericus licet de iure non poſſit conſentire in alium iudicem ſine venia ſui Epiſcopi, *d.c. ſignificaſti.* Si tamen ex iure ſpeciali ſit ſubiectus prælato inferiori ab Epiſcopo, vt in ſuum Epiſcopum conſentiat, non requiritur licentia prælati *Iaſ.d.§.pactus ne nu. 9 Felin repert. verb.Clericus qui eſt ſubditus fol 20.col.1.& cap.Cum acceſſiſſent num.5. de conſt.* quia (inquit ibi) adhoc vt res reuertatur ad ius commune, à quo per viam ſpecialem exierat poteſt inferior venire contra diſpoſitionem ſuperioris. Id quod magis appoſite diſcutietur infra *Libro 2.cap.5.n.18 & ſequentib.* Quæ cum ita ſint patet ſatis reſponſio ad obiecta in principio. Et quidem primum ſoluitur dupliciter. Imprimis quod etſi exemptiones interdum fauore exemptorum conceſſæ ſint, tamen principalius interceſſit odium ordinariorum, vt late deducit Rebuffus *Reſponſ.142.*

13 Porro cum in diſpoſitione concurrunt fauor & odium, ea ſimpliciter cenſetur odioſa *Io.Andr.c.vlt.ſup.glo.5.vbi Anchar.dominic. Francus n 6. in fine de verb. ſignif. Bald.l.1.col.1.verſ.Item nota quod priuilegium ff de conſtit. princ. Milis in repert. verb. lex dicitur fauorabilis & verb priuilegium ſi in vno.*

14 Secundo exemptiones aduerſantur iuri communi *d. cap.baſilica d.cap.ſignificaſti d.cap. Cum Epiſcopus.* Omnis autem receſſus à iure communi eſt odioſus *cap.1.&*

2 de

2.*de filiis præsbit.in 6.Abb.cap olim n.3.de verb.ſignificat.late Durandus d.parte 1.Rubr. 4.n.15.& ſeqq vſque ad num.75.* Ad ſecundum, fateor exemptiones eſſe priuilegia 16
Principum: ſed tamen quia præiudicant iuriſdictioni ordinariorum, quæ eſt valde fauorabilis *cap.peruenit 11 quæſt.in fin.Franc.d.cap.per exemptionem n.5.* debent ad inſtar omnium priuilegiorum ſtrictiſſime interpretari vt minus quam fieri poteſt præiudicent tertio *Felin.c.cauſam quæ n.10.& ſeqq.de Reſcript.* Licet bene reſpectu concedentis admittant interpretationem extenſiuam *Abb.cap olim n.7.de verb.ſign. late Iaſon & DD.l.beneficium ff.de Conſtit.Caſtrenſ.lib.2.C de in ius vocand. vbi etiam DD.Milis verbo:priuilegium principis contra eum.*

Ad poſtremum, reſpondetur partim vt ad primum, partim quod hic verſetur 17
etiam odium reſpectu exemptionum, ex eo quod dicantur excitari perturbationes & diſſolutiones. *Concil:Trident.ſeſſ 24.cap.11.de Refor.Durand.d:parte 1.Rubr. 4.à n. 15.vſque ad n.75.Choppin in ſuo Monaſticon lib. 1.art.2.num.22.* Vnde inquit D. Gregorius in epiſtolis, ſi ſua vnicuique Epiſcopo Iuriſdictio non ſeruetur quid aliud agitur niſi vt per nos per quos Eccleſiaſticus ordo cuſtodiri debet confundatur? *c.peruenit 11.qu.1.Riga cap.cum M.n.195: de conſtit.* aut ſi verſatur qualis qualis fauor, certe ille priuatus eſt, ceditq; fauori ordinariæ iuriſdictionis, qui publicus eſt, *per not.Franc.& DD.cap.odia de Reg.iuris in 6.* Et ne multa: ſi exemptiones ſunt contra Ius commune, (vt eſſe probatum eſt ſupra) quantumuis certe ſint exemptorum fauore introductæ, tamen nihil dubitantum eſt, quin ſimpliciter tanquam quæcunque iuri communi contraria, ſint odioſæ & ſtrictim interpretandæ. Sic de retractu conſanguinitatis concludit Tiraq.*in præfat.num.67.* Hinc in dubio ſem- 18
per præſumendum eſt & iudicandum pro ordinario *Feder Conſ.130.Abb.cap.Quondam numer.4 cum addit.de priuileg.* cuius iuriſdictio eſt valde fauorabilis, *cap.peruenit 11.quæſt.1.& cap.qui reſiſtit quæſt.3.Archidiac in cap.Frater 16 quæſt.1.n.3.* Et eſt 19
ratio quia fiunt in præiudicium poteſtatis ordinariorum, quæ vtique fauorabilis eſt, & extendenda.

QVAESTIO V.

Diſpoſitionem generali, an comprehendantur exempti?

SVMMARIVM.

1. *Diſpoſitio generalis non extenditur ad caſus priuilegiatos.*
2. *Exempti ſunt honore, & prærogatiuo digni.* 6.

3. *Sub indictione generali collectarum, exempti non comprehenduntur.* 19.
4. *Beneficia exempta non comprehenduntur appellatione beneficiorum.* 20. 21.
5. *Appellatione clericorum non comprehenduntur exempti.*
6. *Cardinales an Comprehenduntur ſub diſpoſitione generali.* 26.
7 *Concluſio affirmatiua quaſtionis.* 10.
8. *Pontifex eſt Diœceſanus exemptorum.*
9. *Exempti magis ſubiiciuntur Papa quam alij.*
11. *Generalis diſpoſitio comprehendit cauſas, & perſonas priuilegiatas.*
12 *Generali diſpoſitione ne aliquid fiat comprehenduntur exempti.*
13 14 *Limita ſi generalis diſpoſitio praiudicaret exemptioni.*
15. *Sublimita niſi diſpoſitio generalis haberet pragnantes clauſulas.*
17. *Generalis diſpoſitio odioſa generaliter intelligenda.*
18. *Tantum operatur generalis diſpoſitio in genere quantum ſpecialis in ſpecie.*
21. *Si conceſſum ſit Epiſcopo vt percipiat fructus beneficiorum vacantium in ſua diœceſi habebit etiam fructus beneficiorum exemptorum ſua diœceſis.*
22. *Appellatione Eccleſiarum diœceſis comprehenduntur exempta.*
23. *Limita ſi dicatur de tua diœceſi* 25.
24. *Valet argumentum à rebus ad perſonas.*
27. *Sententia in fauorem pia Record. Cardin Erardi à Marcka Principis Leodienſis.*
28. *Diſpoſitio legis & hominis æquiparantur.*
29. *Diſpoſitione generali quis non cenſetur diſponere quod ſua non eſt poteſtatis.*

1 NOn comprehendi exemptos ſub generali diſpoſitione, multa videntur arguere. Imprimis, Quod diſpoſitio generalis non extendatur ad caſus ſpeciales, & priuilegiatos, ſed eorum gratia veniet reſtringenda, niſi tamen ſpecialiter de illis caueatur. *Abb. cap. verum numer. 22. de foro competen. glo. & text cap. 2 de prabend. in 6. l. in teſtamento vbi Fulgoſ. C. de Teſtamen. l. Hac conſultiſſima vbi gloſſ & DD. C. Qui teſtam facere poſſ. Alciat. l. poſt quam liti ſub finem C. de pact.*

2 Cum ergo exempti, tanquam eximij, ſint meliore loco, ac omni fauore, priuilegio, & honore, aliis præferendi, *cap. per tuas vbi gloſſ de maiorit & obed cap. vt Apoſtolico vbi Franc. num. 3. de priuileg. in 6. Petr. Brixienſ. in repert. verb. Exemptio verſ. An Pralatis Henricus Botteius de Sinodo Epiſcop. par. 3. numero* 17. Generali diſpoſitione comprehendi non debent. vt hoc in puncto tradit Bald. *l. 1. Colum. 6. verſ. vnde quaritur. C. de furtis Caſtrenſ, Conſ. 313. poſtremus res iſta. vol. 1. Conſ 462. vol 2.*

3 Secundo, ſub generali indictione collectarum non comprehenduntur exempti, *Archidiac. cap. ſi propter de reſcript. in ſexto. Angel l. fin, C. ſine cenſu & reli-*

qui

quia *Bertachin. de Gabellis part. 7. num. 29. Lucanus de fiſco part. 3. de Immunit. collect. num. 9. Gigas de penſion. quæſt. 59. num 9.* quod & in charitatiuo ſubſidio tenet Decius *Conſ. 154. in cauſa exemptionis colum. 2.* & in Gabellis, Io. Gutierrez. *tract. de Gabellis quæſt. 87. & ſeqq.*

Tertio ſimiliter ſub generali appellatione beneficiorum non veniunt beneficia exempta *tex. & DD. d. cap ſi propter. Copus de fructibus lib. 4. tit. 3. cap. 3 Rota deciſ. 2. de priuileg. in antiq.* Sicut quoque nec appellatione beneficiorum diœceſis. *Felin. cap. graue num. 2. de offic. ordin. Selua de beneficio part. 1. quæſt. 3. num. 21.* 4

Quarto generali diſpoſitione ſeu appellatione clericorum, non veniunt aut comprehenduntur exempti, *text. & gloſſ in d. cap. graue cap. ex parte de priuileg glo. Clement ſi beneficio de præbend. vbi Cardin. glo. Clem. frequens de exceſſ. prælat. Petr. Brixienſ. in report. verbo Clericus.* 5

Poſtremo, ſicut generali diſpoſitione Papæ non comprehenduntur Cardinales: quia in generali diſpoſitione non includuntur maiora expreſsis, *cap. ſedes Apoſtolica vbi Felin. & DD de Reſcript. Ioan. Monach. Ioan. Andr. cap. vnico de ſchiſmat. in 6. Gigas de penſionib. q. 59 num. 11. & ſeqq. Barbatia tract. de Cardin. part. 1. q. 7 per tot.* ita etiam exempti. 6

Sed prædictis non obſtantibus, concludendum eſt contrarium. Quod vt 7
probem, præmitto Pontificem eſſe Diœceſanum, & ſuperiorem exemptorum 8
cap. multa diſt. 93. glo. & Franc. cap auctoritate. § inhibemus verſ. in gloſſ. de priuileg. in 6. Abb. cap. nihil de electione. Vnde, cum Papa aliquid generaliter conſtituit, ligat omnes ſuos ſubditos *cap. 1. de conſt. cap. 1. de Cenſib.* Licet autem omnes ſint 9
Papæ ſubditi, longe tamen magis ſubiiciuntur ei exempti, cum alium non habeant Iudicem: alioquin enim forent acephali, ſine rege, ſine capite, quas Pontificia iura execrantur *gloſſ. & text. d. cap. nulla. tex. cap. quidam circa fin. 24. quæſt 3.*

Itaque concluſio eſt, quod in generali diſpoſitione comprehendantur exempti. 10
Ita concludit, & confirmat Gomeſius *ad Regulas Cancellariæ tit. de infir. reſignat. par. 1. quæſt 5 fol. 73.*

Ratio eſt, quia generalis diſpoſitio legis non ſolum cauſas ſed etiam perſonas 11
priuilegiatas comprehendit. *Bald. l. in fraudem. § vlt. de teſt. milit. Decius l. 1. num. 9. ff. de regul. Iuris. cum addit. latiſsime ſuo more concludit Tiraquell. de retr. Conſ. §. 1. gloſſ. 14. num. 95. vſque ad num. 103.* Idq; etiamſi maior aut ſpecialior aliqua ratio in vno quam in alio caſu appareret, & etiamſi in odioſis aut pœnalibus verſaremur. *Gozad. in Conſ. 35 breuiter colum. 2. num. 6. Conſ. 51. in cauſa num. 24. Conſ. 103. videtur primo num. 3. Conſ. 59. prima facie num. 13. Conſ. 19. num. 17. Tiraquell. d. §. 1. gloſſ. 14. num. 101. & ſeq.*

12 Hinc eſt, quod generali prohibitione ne aliquid fiat, includantur etiam exempti. *Ita Philip. Franc. cap. auctoritate §. inhibemus in pr. de priuileg. in 6.* quia tantum operatur generalitas reſpectu omnium, quantum ſpecialitas reſpectu quorundam. *Caſtrenſ. in l. qui ædificium num 3. per. l. ſi ſeruitus vbi glo. ff de ſeruit. vrb. prædiorum. l. ſi duorum & ibi Barch. ff. de adminiſt. tut l ſi chorus ff. de leg. 3. l. omnes C. de præſcript. 30. vel 40 annorum. Tiraquell. tract. de præſcript. §. 1. glo. 11. verſ. hac tamen in fine quem omnino in hac materia vide.* Item etiam ſub generali diſpoſitione clericorum comprehenduntur exempti. *Nauarrus de datis & promiſſis pro Iuſtitia not. 4. verſ. ſexto noto.* Quæ tamen declaranda ſunt, & limitanda, vt obtineant in materia tantum communi & indifferenti.

13 Nam ſi diſpoſitione generali verteretur aliquod præiudicium ſpeciale exemptionis tunc ſub ea non comprehenderentur exempti *arg. l. ſtichus vbi Barth. ff. de aliment. & liber. leg Bald. l. omnes populi ante finem verſ. Item nota quod generale ſtatutum ff. de Iuſt. & Iure. Decius l. 1. n. 10. 11. ff. de reg. Iuris. Tiraquell. de præſcript. §. 1. glo. 11. in fine & de Retract. Conſang. §. 1. glo. 14. n. 105.*

14 Ratio eſt, quia per eiuſmodi conſtitutiones ſeu diſpoſitiones generales, reuocarentur, aut alterarentur exemptiones, quod iura non admittunt *tex. cap* 1. *De Conſtit. in 6. l. decurionibus vbi glo. &* DD. *C. de ſilent. lib. 12. Milis in repert. verb. priuilegium non inſertum in fol. 372. pag. 2. quod etiam multis auctoritatibus confirmat Tiraq. d. tract. de præſcript. §. 1 glo. 11 poſt princip.* Quod ipſum confirmatur per Henricum Ferendat. *in addit. ad Repert. Milis in verbo priuilegium his verbis:* Priuilegio ſpeciali alicui
„ conceſſo nunquam derogatur per legem generalem niſi fiat de ipſo mentio *tex. eſt*
„ *cum ſua glo. l. decurionibus* C. *de ſilentiar. lib.* 12. quem tex. ad hoc ponderauit Bald.
„ *l. non plures* C. *de ſacroſ. eccleſ.* refert & ſequitur Iacob de S. geminia. *l.* 2. §. *omnes*
„ *autem col. 2. verſ. addit ff. de Iudic.* ita ille.
„

15 Quod tamen ſublimita niſi in diſpoſitione, generali adiectæ ſint clauſulæ prægnantes, quales ſunt non obſtantibus, &c. Etiamſi de verbo ad verbum, &c. Cuiuſcunque ſtatus, &c. aut aliæ eiuſmodi Aut ſubiecta materia vel diſponentis præſumpta voluntas aliud ſuadeat. De quibus compendij gratia Gomeſius *in Proemio Reg. Cancell. quæſt.* 4. 5. *& in Comment. ad Reg. de valore exprimento in Impet benef. quæſt. 1. verſ. Quid in tanta varietate vſque ad verſ. Poſtremo. Felinus cap. accedentes de præſcr pt. Guido de Reſcript. nu 22. & ſeq. Menoch de præſcript. lib. 2. præſun pt. 12. nu. 3. & ſeqq. & lib. 6 præſumpt. 38 & 40. per tot. Nauarrus Conſ. 12. de Regularibus n. 5 lib. 3. tom. 1. conſ. 7 de priuileg. tom. 2. arg. glo. in verbo cuiuſcunque Clem. ſi de beneficio vbi Card. de prebendis.*

Non obſtant argumenta in principio oppoſita quia licet in exemptis præfulgeat quædam nota honoris qua non exemptis quadantenus præferuntur *d. cap per tuas Franc. d. n. 3. Petrus Brixien & Henric. Botteius ſupra cit.* tamen eiuſmodi præeminentia

tia non liberat à vinculis legis ſiue generalis diſpoſitionis argumento eius quod de Auguſta dicitur: quæ etſi fulgeat radiis Auguſti, *l. fiſcus §. fin. ff. de iure fiſci.* tamen generali conſtitutionum diſpoſitione comprehenditur, *tex. not. l. princeps ff. de legib.* 17
Hinc eſt quod dicitur, diſpoſitionem generalem quamuis odioſam, quantum petitur lata interpretatio oriens ex proprietate verborum, generaliter eſſe intelligendam *Ang. l. vlt. verſ. vltimo quæritur ff. de conſt. princip. per tex. l. cum lege vbi Aret. ff. de Teſtam. Tiraq. d. tract. de praſcript. §. 1. glo. 11. verſ. Idq; adeo procedit.* Quod ipſum poſt Tiraq. cenſuit Gomeſius his verbis, Diſpoſitio (inquit) generalis capit omnes „ ſuas ſpecies, etiam qualitate differentes vt notat Bald l. in fraudem ff. de milit. teſt. „ per tex l. 1. §. quod autem ff. de aleat not. Decius cap. 2. de præbendis & alibi ſæpe. „ Ita ille. *In comment. ad Reg. de Impetr. benef. vac. per obitum famil. Cardin quaſt.* 8. *verſ. Et pro iſto in fine.*

Ratio eſt, quia tantum operatur diſpoſitio generalis in genere, quantum ſpecialis in ſpecie *l. ſi duo vbi Barth. ff. de adm. tut. l. ſi chorus ff. de leg. 3. l. omnes C. de praſcrip. trig. vel quadraginta annorum.* 18

Non obſtat ſecundum. Quia exempti ideo non comprehenduntur in generali indictione collectarum, ne per conſtitutiones, & diſpoſitiones generales priuilegium eo in caſu ſpecialiter conceſſum, reuocetur, vt præter cæteros in prima declaratione à me vocatos in auctoritatem, appoſite probat Decius *l. 1. nu. 10 & 11. ff. de Reg. Iuris glo. cap. graue de offic. ordinar.* 19

Ad tertium negatur ſimpliciter quod appellatione beneficiorum non comprehendantur exempta. Ita cenſet Gomeſius concludens ea comprehendi ſub regula Cancellariæ, de infirmis reſignantibus. *Lud Gomes. ad reg Cancell. Reg de infir. reſig. quaſt. 5. Philip. Franc. cap. ſi propter num. 8. & 9. vbi explicat Archid. de Reſcript. in 6.* 20

Hinc eſt quod ſi conceſſum fuerit Epiſcopo priuilegium vt habeat fructus beneficiorum vacantium in ſua Diœceſi, habebit etiam fructus beneficiorum exemptorum ſuæ Diœceſis. *Anton. de Roſellis tract. De Indulgentiis num. 314. & ſeqq. Io. Copus tract. de fructibus lib. vlt. ca. 3 num. 14. & ſeq. Abb. cap. pro illorum num. 6. in fine de præbendis.* 21

Translatitium enim eſt, quod appellatione eccleſiarum prouinciæ vel Diœceſis veniant etiam exemptæ *Abb. d. cap pro illorum num. 6. Fel. ca graue n. 1. de offic. ord ca. dilecti pro foro compet. Anton de Roſellis & Io. Copus, iam citati. Cardinalis Clem Archiepiſcopi §. ſimili n. 15 de priuileg.* 22

Non tamen ſi diceretur *de tua Diœceſi* vel *eccleſiarum tibi ſubiectarum*, adeo quidem, vt hic maior ſit difficultas ex verbis, quam in re. *Felin. d. cap graue Io. Copus Roſellis Abb d. num. 5* Siquidem differentia ſtatuitur inter has enunciationes, de beneficiis in tua Diœceſi, & de tua Diœceſi: vt in priori comprehendantur exempta; 23

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Digitized by Google

in poſteriori neutiquam: quippe quod beneficia exempta ſint quidem in diœceſi, ſed non de diœceſi Epiſcopi, *Lapus Clem. 2. de priuilegiis Abb. d. cap graue num 1. cum addit. de offic. ordin. Roſellis d. loco n. 315. Petr Brixienſ. in repert. verb. Exemptio verſ. an per mandatum, Et notaui infra quæſtione 46 poſt pr.*

24 Ad quartum, reſpondeo omnino vti ad præcedens: Idq; argumento à rebus ad perſonas, quod eſt in iure validum, *arg. l. miles ita ff. de milit. teſta. & arg. l. ſi quis inquilinos §. ſi ita legatum de legat. 1. Math. Gribald. de ratio ſtud. lib. 1. cap. 18. & præſes in locis à loco ad perſonas.*

Non obſtat cap. graue de officio ord. Quia illud diſponit de clericis tuæ diœceſis, qui ad inſtar beneficiorum non comprehenduntur eiuſmodi ſermone ex eo quod tuum importet ſuperioritatem, quam Epiſcopus non habet in exemptos *Card. cap. Abbatem de Reſcrip* Sicut enim loca exempta, ſunt in diœceſi Epiſcopi,
25 ſed non de diœceſi vt dictum eſt ſupra, *adde Abb cum add. cap. Apoſtolicæ num. de donat.* Ita & clerici exempti ſunt in diœceſi Epiſcopi, ſed non de diœceſi. Confirmo quia clericorum generali appellatione veniunt clerici cuiuſcunque gradus, *Francus cap. 1 in pr. n. 2. de clerico ægrotante in 6 cum diſtinctione tamen quam ibi adfert.*

26 Ad poſtremum licet plerique cenſuerint generali diſpoſitione non comprehendi Cardinales, vt præter alios tenuit etiam Io. de Selua. *tract. de Beneficio parte 3. quæſt. 43. n. 3.* tamen verius eſt & communius comprehendi *Felin. ca in iure peritus de offic deleg. cap. ad aures col. 7. verſ. octaua concluſio de Reſcrip. c. quod ſuper his col 3. de fide Inſtr. Bellenſinus tract. de charit. ſubſid. quæſt. 66. vbi hic articulus diſtinctim explicatur adde exacte Nauarrum diſtinguentem tractat. de datis & promiſſis pro iuſtitia not 4. verſ. ſexto quæro.*

27 Quam opinionem confirmat variis in locis Ludou. Gomeſius ad Regulas Cancellariæ: aſſerens ita fuiſſe iudicatum anno 1531. In Nouembri per Rotam in fauorem Erardi à Marcka piæ recordationis Cardinalis & Principis Leodienſis contra Cardinalem de Vich. *In præm Regul. Cancell. quæſt. 4. verſ. ex quo infertur ac aliis in locis.*

28 Pro coronide, volo prædicta non ſolum obtinere in diſpoſitione canonis, ſeu legis, rationibus præſcriptis *& tot. tit. de conſtit. tam in decret quam in digeſtis*, ſed etiam in diſpoſitione hominis: quia diſpoſitio legis & hominis æquiparantur bonaq; ſumitur argumentatio ab vna ad alteram *l. ſi in teſtamento. in fin. ff. de vulg. & pupill. Matheus Gribald. tract. de Ration. ſtudendi lib. 2. verb. diſpoſitio & lib 1. ca. 18. per l non impoſſibile ff. de pactis.* Sed ita cum homo diſponere potuit: Nam (vt inquit Marcus Mantua) diſpoſitione quantumcunque generali, nunquam quis cenſetur de eo
29 diſponere, quod ſuæ non eſt poteſtatis, *l lucius ff. ad municip. l. ſi pater ff. Quæ in fraud. cred l. curatores in fine ff. de adminiſt rer. ad ciuit. pertin. cap. in generali de controuerſ. inter dom. & agnatos Marcus Mantua ſing. 485.*

QVÆ-

QVAESTIO VI.
Exemptio an præſcriptione acquiratur?
SVMMARIVM.

1. *Exemptio præſcribi poteſt cum requiſitis à Pariſio.*
3. *Quaſi poſſeſsio non releuat à probatione exemptionis 4.5.6 7.*
4. *Pendente lite ordinarius exercet iuriſdictionem ſed cum diſtinctione.*
6. *Priuilegium fauorabilius præſcriptione.*
8. *Qualis præſcriptio requiratur ad exemptionem.*
9. *In articulis de immemorabili tempore ponendum quod alius ſit in poſſeſsione ſuperioritatis, alioquin eſſent impertinentes.*
10. *Exemptio translatiue præſcribi poteſt, non vero extinctiue.* 14.
11. *Quantum tempus detrahi debeat.*
12. *Exemptio an acquiratur conſuetudine?*
13. *Exemptio eſt de reſeruatis Papæ.*
14. *Vniuerſalis exemptio acquiri non poteſt.* 10.
15. *Exempti vt proſcribant debent tractari à Papa tanquam tales.*
16 *Reuerentiale ius nemo in totum præſcribit.*
17.18 *Tenentur nihilominus poſtulare ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis.*
19 *Præſcriptio admittitur modo ordinarius ſit diligens.*
20. *Habitus iuriſdictionis non præſcribitur.*

PRæſcribi Exemptionem late docuit Franciſcus Balbus alijque ſexcenti, *Balbus tract. de præſcript. 1. partis principalis quæſt. 22. per tot. Abb. cap. cum non liceat de præſcript. & conſ. 94. vol. 1. in cap. dilectus num. 18 de capell. Monach Felin. d. cap. cum non liceat Philipp. Francus cap. cum perſonæ §. ſi autem num. 1. cum auctoritatibus per eum allegatis de priuileg in 6. & latiſsime Bald. in addit. ad ſpec. de teſtib. §. nunc videndum col. 2 verſ. item opponunt & col. ſeqq. vti inter cætera docet modum articulandi*, &c. 1 2

Sed hactenus ſi concurrant quæ Paulus Pariſius *conſil. 69 vol. 4.* requirit his verbis:
Exemptio quoad iuriſdictionalia vt poſſit præſcribi, multa ſunt neceſſaria, & inſi- ”
mul concurrere debent. Nam qui dicit ſe exemptum ex præſcriptione, debet eam ”
probare vt eſt tex. ad literam in d. cap. Cum perſonæ §. ſi autem de priuil. in 6. I- ”
tem debet eſſe poſſesſio ex præſcriptione pacifica & non violenta, nec clandeſtina vt ”
dicit tex. ad literarum in d. cap. cum perſonæ pro quo facit cap. licet de priuileg. ”
eodem lib. & cap. cum qui de præb. in 6. & 16. quæſt. 1. cap. legimus not. late in ”
cap. veniens de præſcript. & per Barth. l. 1. §. quod ait ff vti posſidet. cum ſimilibus. ”
Et talis præſcriptio ſeu poſſesſio debet eſſe cum bona fide: quod probandum eſt, ”
nec non vt dicit, tex. in c. vigilanti & in c. fin. de præſcript. cum vulgarib. debet etiam ”
eſſe continuata & non interrupta iuxta notata in c. illud de præſcript. & in regula
fine,

" ſine poſſeſſione de reg. Iur. l. 6 per Alex. Conſ. 110. vol. 2. per Butrium Imolam & " alios in d cap. fui de præſcript. in tantum quod vnico tantum actu contraria interrumpitur, nec eſt neceſſaria multiplicata interruptio vt pleniſſime habetur per " doctores maxime Butrium & Modernos in cap. auditis de præſcript. & talis præſcriptio debet eſſe cum cauſa, ſaltem colorata vt dicit tex. in d. cap cum perſonæ, " verſ. licet, ad quæ not per Butr. in d. cap. peruenit de cenſibus col. 15. volens ea quæ " priuilegio tantum ſunt conceſſibilia, vt proprie eſt in materia præſenti, & patet " per iura præallegata non præſcribi niſi tanto tempore in cuius contrarium hominum memoria non exiſtat, vt eſt not. in cap 1. de priuil. in 6. & per Dec. conſ. 134. " Concludentes quod præſcriptio quæ ſit contra ius commune vt eſt in caſu noſtro " debet habere titulum vel ſaltem eſſe talis debet, in cuius contrarium hominum " memoria non exiſtat hactenus ille nu. 17 & ſeqq.

Per quę etſi Pariſius breuiter & ſuo more ſubtiliter ſatisfecerit huic quæſtioni, non abs re tamen erit ſi eadem aliorum doctrinis & auctoritatibus confirmentur. Itaque illud hic præcipuum eſt, quod etſi communiter magnum ſit poſſeſſionis commodum, à qua nemo pendente lite priuandus eſt, & quæ reiicere ſoleat onus probationis in aduerſarium *§. commodum vbi DD. Inſt. de interdictis Guil lib 1. ob. ſer. 147. VVezemb. in parat. tit. de Acq. poſſeſſ n. 7.* tamen ab onere probandi ipſam exem-
3 ptionem, quaſi poſſeſſio nunquam releuat poſſidentem, *Franc. cap. cum perſonæ §. ſi vero de priuil in 6.* Quod adeo verum eſt, vt ordinarius vti poſſit ſua iuriſdictione contra eum qui dicit ſe exemptum, donec de præſcriptione plene probauerit. *Philipp. Franc. d. §. ſi vero n. 2. de priuil. in 6.*

4 Sed diſtinctione res fiet explicatior: aut enim allegatur exemptio ex priuilegio, de quo leuiter aut perſunctorie doceri poteſt; & tunc pendente lite nihil innouandum eſt, *Aurea Armilla verb. exemptio n. 6. Angel in ſumma verb. exemptio n. 4. Abb. cap. 1. n. 4 & 8. vt lite pendente* Centiman d. *cap cum perſona Anchar d. cap. cum perſona*
5 *§. ſi vero. docte Abbas cap. cum veniſſent n. 8 de inſt.* Quamuis Caſtrenſ. videatur velle exactiorem probationem priuilegij in *l. etſi ſolemnibus n. 3 vbi etiam Cyn. C. de fide inſtrument.* Aut allegatur exemptio acquiſita præſcriptione, & tum, donec ea plene probata ſit, ordinarius lite pendente vtetur iuriſdictione, ſiue ſit in poſſeſſione ſubiectionis, ſiue exemptus in poſſeſſione exemptionis *tex. d. §. ſi vero vbi Franc. lapus Domin. Ancharan. Io. Andr. adde Bellamera. deciſ. 209. per tot. Angel. in ſumma verbo exemptio: n 4.*

6 Ratio differentiæ ſtatuitur, quod priuilegium ſit fauorabilius præſcriptione, *c. ex parte de decimus cap. tua. eod arg. cap. odia de Reg. iuris in 6 Ang. in ſumma d num. 4. Philipp. d. § ſi vero num 2. vbi expreſſe Io. Andr. & cæteri* Et ita tenendum eſt: licet videatur aduerſari Innocent. *cap recepimus num. 1. in fine de Priuileg.* Idem concludendum eſt, quando exemptio ex priuilegio & præſcriptione ſimul cumulatur quod

Digitized by Google

quod fieri poteſt, *Balb tract. de præſcript. in 5. parte 5. partis principalis quæſt. 1. & 2. Abb. c. 6. veniens n. 18. vbi Felin num 4. glo d. cap. cum perſonæ §. quod ſi tales verb. munitos Io. And. & DD. cap. nullus de Reg. Iuris in 6.*

Tum enim pendente probationis articulo, ſi exemptus fuerit in quaſi poſſesſione exemptionis, ea non eſt ſpoliandus, vt nec ordinarius ſi fuiſſet in quaſi poſſeſſione ſubiectionis, *Philipp. Franc. & DD. d. cap. cum perſonæ §. ſi vero n. 3. de priuileg. in 6 vbi Petr. de Anchar. & Dominicus.* 7

Sed quæritur paucis, quanti temporis præſcriptio requiratur? Dico cum glo. quod præſcriptio Canonica, annorum quadraginta cum titulo *glo in cap. cum perſonæ § ſi autem in verb. Canonicam: de priuileg in 6. tex. cap 1. vbi late Philipp Franc. de præſcriptionibus in 6. D D. cap. de quarta de præſcript. Balb. in præallegata quæſt. 12. n. 4. verſ. ſed oportune Nauarrus conſ. 8. num. 3. de Reſcript.* 8

Quod dixi de titulo, limita non obtinere in præſcriptione immemoriali *tex. & glo. in d. c. 1 in fine de præſcrip. in 6. Pariſ. conſ. 95. n. 23. vol. 4. Decius conſ. 134.* 9

Nihilominus tamen in articulis de præſcriptione immemoriali ponendum eſt, quod alius quiſpiam iuriſdictionem in exemptos habeat; alioquin impertinentes eſſent & non admittendi, *Felin. cap. cum non liceat nu. 9. verſ. circa elegantem de præſcript. Oldra. conſ. 154. Caſtrenſ. l. is qui putat n 4. ff de Acq Hæred. & in terminis Rota deciſ 1. de præſcript. in nouis Abb. d. ca. cum non liceat n. 14. Ballus d. quæſt. 12. num. 2. vide Mandoſium in ſignaturis gratiatit. exemptiones col. 2. v ad probandam.*

Ratio eſt, quia exemptio extinctiue præſcribi non poteſt, ſed translatiue. *Milis in repert. verb. præſcribi non poteſt exemptio; vbi allegat Rom. conſ. 239. Ordr. conſ. 165 & 241. Io. Calde. d. cap. cum non liceat Anton cap. auditis col. 7 verſ. oppono quod non poßit de præſcrip. Balb. d quæſt. 12. n. 1. ſub finem.* Hinc reſponſum eſt, populum non exemptum Abbatiæ exemptæ præſcribere poſſe contra Epiſcopum exemptionem, vt ſubſit Abbatiæ exemptæ, *Abb d. c. cum non liceat num. 17. de præſcript. Felin. cap. ad audientiam num 20. verſ. vera eodem. Caccialupus tract. de vnionibus. Art. 3. n. 20. 21. 22. 23. & ſeq.* 10

Porro in quæſtionem venire poſſet, an de præſcriptione detrahi posſit tempus vitæ prælati, qui exemptionem conceſſiſſe prætenditur? aut tempus clericorum qui exemptionem iniuſto titulo inceperunt præſcribere? Calder. reſoluit negatiue *conſ. 2. 3. & 4. de præſcript.* 11

Poſtremo reſtat quærendum, an conſuetudine exemptio acquiri posſit? Aut loquimur improprie, aut proprie Si improprie, omnia concedo conſuetudini quæ præſcriptioni antea conceſſimus. *Aegidius Bellamera conſil. 10 factam eſt tale col. 16. in fine incip. Ad ſecundam quæſtionem Rochus de Curte tract. de conſuetud. num 567.* Si vero loquimur proprie, videtur negandum conſuetudine exemptionem acquiri poſſe. Imprimis quia nullo iure definitum eſt Erubeſcimus ſine lege loqui §. *conſi-* 12

D *dere*

deremus Anch de Triente & ſemiſſ. l. illam in fine C. de collat. Secundo, videtur obſtare natura conſuetudinis per quam non poteſt ius aliquod aliter acquiri quam indeterminate. *Milis in repert. verb. conſuetudo differt à præſcriptione vbi docte Franciſcus Balbus tract. de præſcrip par. 1. quæſt. 10 numer. 3 & ſeqq Io Andr. & Abbas cap. fin. num. 20. de conſuet. Ang. § flumina num. 3. Inſt. de Rer diuiſ Petrus Rauennas tract. de conſuet. num. 101 & Rochus ibidem num. 423.* Collegio autem vniuerſitati, populo, quia perſonam vnius tantum repræſentant, *l. mortuo ff. de fideiuſſ. l proponebantur ff. de Iudic.* non poteſt aliter acquiri quam determinate *Abb Io. Andr d. cap. fin. n. 23. per tot.* eaque ratione Abbas & Ioannes Andreæ iam citati, ita cenſuerunt repugnante eis poſtea Rocho de Curte, *tract. de conſuet. num. 425. & 426. & expreſſim n. 427. vſque ad finem.*

13 Tertia & potior, quia exemptio à iuriſdictione ordinarij eſt de reſeruatis Papæ. *glo cap. quod translationem de offic. ord. glo cap. 1. verb. exemptionis vbi Philipp. Franc. num 4 de priuileg. in 6.* eiuſmodi autem non poſſe acquiri conſuetudine communiter traditum eſt, cap. *illud cap. peruenit diſt. 39. Petrus Rauennas tract. de conſuet. num. 245. ſub finem,* niſi ſit immemorialis vel accedat Papæ ſcientia *Rochus d. tract. de conſ. num 214 301. 354.* quod eſt hac in materia ſingulare & notandum: nam regulariter quicquid eſt acquiſibile priuilegio pariter etiam ſolet eſſe quæſibile conſuetudine. *Petrus Rauennas d. tract. de conſuet. num. 61. & ſeqq.* Porro in exemptionibus non reſeruatis, quales varie ſparguntur in vtroque iure, cenſuerim conſuetudine eas acquiri poſſe ad inſtar priuilegij, ſed cum ſenſu Rochi de Curte iam allegati & Petri Rauennatis, *numer. 61. & ſeqq.* Quæ ideo dicta ſunt, quia ad inducendam conſuetudinem non requiruntur ea quæ ſtudioſe ad præſcriptionem legitimam requiri ſupra ex Pariſio & aliis probauimus. *Balbus d. tract. præſcript. part. 1. quæſt. 12.*

14 Limito autem quæcumque generaliter hactenus dicta ſunt: 1. quod vniuerſalis ſeu omnimoda exemptio præſcriptione aut aliter acquiri non poſſit ne dentur Achephali, *cap. nulla ratione vbi glo. diſt. 93 late probatum eſt ſupra quæſt. 3. numer. 15.*

15 Secundo, quod etſi præſcribi poſſit contra Epiſcopum vt quis ſubſit immediate Papæ, hoc tamen intelligendum eſt, dummodo allegans exemptionem, à Papa fuerit tractatus & habitus tanquam immediate ſubiectus; Ratio eſt, quia ſola generalis præeminentia Papę, non redacta ad actus ordinarios præiudiciales non ſufficit, ne ſequatur abſurdum, quod præſcriptio libertatis aduerſus Epiſcopum probata ſemper exiſteret, quia omnes ſunt ſubiecti Papæ, *Felin. cap. cum non liceat col. 6 de præſcript. Balb. de præſcript. in 1. parte 5 partis principalis quæſt 12. n. 4 verſ. prædictam concluſionem.*

16 Tertio limito, quod exemptionem à reuerentia Epiſcopo debita, nemo in totum

totum præſcribat. *Caſtrenſ. l. ſed ſi hac §. patronum num. 4. ff. de in ius vocand. Roman. ſing. 482. Felin. cap. ſi diligenti num. 24. de foro compet. & in cap. Cum inter num. 3. de re iudic. Henric. Botteus de Synodo part. 3 num 47. & ſeqq. Balb. d. tract. de præſcript. quæſt 12. num. 6.* In parte tamen præſcribi poſſet v. g. quod prælatus inferior in ſua Parochia præcedat Epiſcopum. *Felin. d. cap. cum non liceat col. 1. Balb. d. n 6. in fine.*

Quarto limito vt nihilominus exempti teneantur ab Epiſcopo poſtulare ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, ſcilicet Chriſma, conſecrationes eccleſiarum, ordinum collationes, & ſimilia, niſi expreſſim ab eiuſmodi ſint exempti: quia quæ ſunt ordinis Epiſcopalis nec conſuetudine nec præſcriptione acquiri poſſunt, *Abbas cap accedentibus num. 2. & 3. de exceſſib. prælator. cap. veniens vbi Abb. in 2. not. de præſcript. Io. Andr cap. 1. de priuileg. in 6 Balb. d. quæſt. 12 num fin. Franc. in d. cap 1. num. 7. verſ. in gloſſ. de priuil. in 6.* 17

Ordinis autem Epiſcopalis dico omnia ea eſſe quæ ab Epiſcopo alteri delegari non poſſunt, ſed per ipſummet, explicari debent, velut dependentia prorſus ab eius ordine: eſt enim, Epiſcopatus ſententia Canoniſtarum non modo dignitas, ſed etiam ordo, quamuis Theologorum opinio reſiſtat *glo. in proœm. ſexti verb. Epiſcopus Abb. cap. aqua de conſecrat. eccleſ vel altaris Io. Franciſci tract. de poteſtate capituli ſede vacante quæſtione 3. primæ partis principalis num. 1 & ſeqq. Hoſtienſis cap. dilecto de officio Archidiac. & in ſumma tit. de ordinatis ab Epiſcopo num. 1.* 18

Quinto declara præſcriptionem contra ordinarium admitti dummodo inferior qui præſcripſit ſit diligens: Nam eo negligente ordinarius reaſſumit ſuam iuriſdictionem. *Rot. Nouiſ. dec. 514 num. 1. par. 1. Fel. & Abb. cap. irrefragabilis num. 1. de offic. ordin. & cap cæterum num. 5 de Iud.* 19

Sexto, præſcribi non poteſt iuriſdictio priuatiue ab Epiſcopo quin ſaltem penes eum remaneat habitus, licet actus ſit penes inferiorem quo negligente reuertitur ad Epiſcopum *Abb. cap. cum contingat num. 18 de foro compet. Rot. d. dec. 514.* qua de re vberius infra dicetur, *lib. 4 quæſt 30 per tot.* 20

QVAESTIO VII.

Ad exemptionem an ſit neceſſaria ſcriptura?

SVMMARIVM.

1. *Scriptura multis in caſibus qui ſequuntur eſt de ſubſtantia.* 10.
2. *Priuilegia an requirant ſcripturam.*

3. *Diſtinguendum inter ſubſtantiam actus & ſubſtantiam probatoriam.*

4. *Scriptura non eſt de ſubſtantia actus Exemptionum*

5. *Scriptura non dat ius ad rem ſed conceſſio ſeu gratia.*

6. *Exempti gaudent exemptione antequam ſit ſcriptis mandata. Item antequam innoteſcat ordinario non vero antequam innotuerit priuilegiato.*

7. *Scriptura eſt de forma probatoria exemptionum.*

8. *Amiſſio tamen probari poterit per teſtes.*

9. *Priuilegium intra tres menſes non regiſtratum non valet.*

1 SCriptura in pleriſque caſibus eſt de ſubſtantia actus quos refert ſolemnis gloſſa, *cap 1. §. poſtquam verſ. inſcriptis, vbi Philipp. Franc. & DD. de cenſib. in 6.* Iulius Clarus *de iure emphiteut. quaeſt. 4. per tot.* Io. Coraſius *eodem tract n. 12.* Io. Ferra *ibidem in pr. verſ. Eſt etiam vt ſcriptum.* Roman. *conſ. 397.* Guido *quaeſt. 582.* Specul. *de inſtrument. edit. §. Reſtat videre nu. 14. verſ. caſibus in quibus* Abb. & long. Apoſtill. *cap. quia propter n. 6 de Elect.* Nec erit ſuperuacuum, ſi caſibus gloſſæ aliquos vſitatiores addamus, primus eſt in ſignatura gratiæ *Rebuffus in praxi beneficiorum tit. de ſignatura n. 4. & ſeq.*

2 In Bulla Rebuff. *eodem lib. tit Bulla noua ac ſimplicis prouiſionis n. 12.*

3 In breui Apoſtolico *Rebuff ibidem tit. de breui Apoſtolico n. 17.*

4 In reſignatione. *Rebuff. ibidem tit. Ratione perſonæ & rei n 17.*

5. In legitimatione. *Rebuff eodem loco tit. de Reſcript. legitimi miſto num. 30.*

6. In commiſsione vicariatus. *Rebuff d. lib. tit. de vicariis Epiſcop. num. 8.*

Præterea omnes ſacri ordines non aliter probantur quam ſcriptura. *Guid. quaeſt. 582. tex. cap. legum 2. quaeſt. 1. Anton. cap. 1. de cler. pereg. Felin. cap. ſuper his num. 18. in vlt. concil. de accuſat.* Item iuriſdictio ordinaria nunquam cenſetur collata niſi prius confecta ſcriptura *Bald. l. prohibitum col. 7 verſ. 3. C. de iure fiſci lib. 10.* licet quandoque ſecus ſit in delegata, *Iaſon l. more maiorum col. 8. verſ. Item aduerte ff. de Iuriſd. om. Iud. Anton. de tremotis in addit. ad Vbertum de Bonaturſo in praxi tit. Quibus modis examen ordinarij. in pr. Milis in repert. verb. probatio delegationis.* Sic ſaiſinia, ſiue licentia, aut miſsio in poſſeſsionem, vt & quæuis acta iudicialia probentur opus habent ſcriptura. *Romanus ſing. 7. Barth. l. fin. vbi etiam Bald. in 11. oppoſitione C de edicto diui Adr. toll Fel. cap. quoniam contra. num. fin. de probat. Iaſon. l. cum præponas 1. C. de pact. Milis in repert. verb probari poſſunt acta.* Poſtremo, mandata Apoſtolica, commiſsiones, & id genus ſimilia non ſubſiſtunt ſine ſcriptura. *l. 1. C. de mand. princip. vti vide Fabrum, cap. executor de conceſ. prebend. in 6. Clem. vlt. de reſcript. Felin. cap. in noſtra in fine de Reſcript. Andreas Barbatia tract. de Cardinalibus legatis à latere. quaeſt. 1. num. 9. Bellencinus de charit. ſubſid. quaeſt. 110. & ſeq.* Quemadmodum & ea omnia quæ ſine ſcriptura

Digitized by Google

ptura expediri non ſolent; velut poſt Bellameram de Capellanatu cenſuit Milis *verbo probatio capellanatus non poteſt.* De electione, *Abbas cap. quia propter num. 6. Cum prolixa apoſtill. de elect. Petrus à Braxio in directorio electionum cap. 28. tertiæ partis.* De diſpenſatione *regula Cancellariæ* 53. Quæ omnia in exemplum attuli; quia dubitationem mouere poſſent, an hæ exemptiones ſint ex hoc genere quæ 2
ſcriptura conſtare debent: Maxime quod Iaſon poſt Baldum cenſeat priuilegia (inquit) magna, requirere ſcripturam *Bald. cap. conſtitutus col. vlt. de Reſcript. Iaſon l. cum proponas, num. 9. C. de pact. Sanſonius de conſuet. Turon. tit. 1. §. 17. glo. 3.* Et præciſius Rota his verbis: Nota quod in priuilegiis conceſsis à Papa, maxime „ in priuilegiis exemptionis, debet eſſe ſubſcriptio cardinalium aliquorum, vt notatur in cap. à nobis de teſt. in fin. Quia in inſtrumento Principis, ex parte Principis debet interuenire auctoritas, quantum ad ſubſcriptionem arg. l. probatorias C. de diuerſis offic. lib. 12. quia cum talia priuilegia ſumant vim ex ſola voluntate Principis multum debet conſtare de voluntate; & pro iſta parte fuit dictum, quod priuilegium cuiuſdam Papæ Paſchalis, in quo priuilegio non erat annus quod tale priuilegium non habebat roboris firmitatem ad quod faciunt not. per Io. Andr. in cap. præſentilibus. 6. Hactenus Rota *deciſ. 1. de Priuilegiis in antiquis.* & Milis *in ſuo repert. verb. priuilegia Apoſtolica qualiter ſcribi.* vbi habet qua forma debeant ſcribi, videnturq; in probationem huius vocari poſſe varij textus, quibus conſtituitur priuilegia non ſubſiſtere antequam ſolemniter in ſcriptis mandata ſint, *textus expreſſus l. Sacri affatus C. de diuerſis reſcript. l. probatorias in verbis non paßim nec licenter ſolis auctoritatibus vel ſacrarum militiarum literarum exemplaribus, ſed ex authenticis tantum ſacris probatoriis manu noſtra ſubſcriptis & noſtro arbitrio praſtandis, &c. C. de diuerſis officiis & apparitoribus iudic. lib. 12. & l. Sancimus C. de diuerſis Reſcript.*

Verum pro ſolutione quæſtionis diſtinguendum eſt, an ſcriptura requiratur 3
ad ſubſtantiam actus. An vero ad probationem? Nam priore caſu, ſi non interuenit ſcriptura, actus tamquam contra legis ſolemnitatem geſtus non ſubſiſtit *l. non dubium vbi DD. C. de legibus, Praſes loco à forma.* Poſteriore vero etſi ſubſiſtat, tamen aliter quam per ſcripturam probari non poteſt. Hæc diſtinctio mihi veriſimilis eſt cum aliis contra Iaſonem in l. 1. num. 62. & ſeq. C. de Iure emphit.

Vnde concludendum eſt ſcripturam non eſſe de ſubſtantia exemptionum, ſed 4
tantum de earum probatoria ſubſtantia. Probatur, quia ſcriptura nunquam requiritur ad ſubſtantiam actus, niſi id expreſſo iure caueatur. *Abb. cap. 1. n. 4. de his quæ fiunt à prælato per l. pactum quod bona fide, vbi late Alciat. & DD. C. de pact. & l. contrahitur vbi Coſtalius ff de pignorib.* Quod hoc in caſu non reperitur, Erubeſcimus autem ſine lege loqui §. *Conſideremus auth. de triente & ſemiſſe l. illam in fine C. de collat.*

collat. ſuntq́; pro hac concluſione variæ auctoritates, *tex. Clem. dudum, § nos etenim in verbu priuilegia gratias, indulgentias verbo. ſeu ſcripto de ſcripturis gloſſ. ibidem & Card Sabarella text. & gloſſ cap. Inſtitutionis 25 quæſt. 2. Archidiac. in præmio ſexti decret. §. vniuerſitati Innocent. cap. Conſtitutus in fine de Reſcriptis argum. l. Sancimus §. exceptis C. de donat. § perficitur inſt. eod. Nauarr Conſil. 1. de priuilegiis vbi dicit quod gratia Papæ non eget ſcriptura Ioan. Faber. in l. 1. C. de mandatis principum verb. Idem in priuilegiis. Bartholom. Fumus in ſumma verb. priuilegium num. 10. verſ. de eſſentia priuilegij non eſt Bulla.* Confirmaturq́; prolixe plurimis rationibus per Ioan. de Selua in ſuo tractatu de beneficio, vbi etiam concludit beneficij collationem non egere ſcriptura *part. 3 quæſt. 22. per tot.*

5 Quippe quod ſcriptura non det ius aliquod in re vel ad rem, ſed ſola gratia ſeu priuilegij conceſsio, quæ licet ſecundum aliquos ſit informis, quandoquidem per ſcripturam datur illi forma, tamen iſta forma non eſt formalis ſeu eſſentialis ſed tantum probatoria, vt pulchre habet Geminianus *Conſ. 106 col. 2. verſ in contrarium,* ſicut & in officiis ciuilibus queri dicitur ius ſolo verbo. *Ioannes Faber l. 1. C. de mandatis Principum,* v.g. *fiat, placet conceſſum vt petitur*, per quæ aut alia eiuſmodi, gratia, beneficium, ſeu Principis aut Papæ priuilegium, ſine alio literarum aut ſcripturarum inuolucro vel adminiculo incontinenti in eſſe perfectum abſolutumq́; deducitur. *Calde. in ſuo Indice verb fiat & in repet. c. p. quiſquis per illum text. de elect. late Felin. cap. Rodolphus col. 18. num. verb fiat. de Reſcriptis & in Rubri. de conſtitut. Bald. l. humanum in fin. C. de legibus. Ludou. Gomeſ ad Regulam Cancellariæ de non iudicando iuxta for. ſupplic. quæſt 16. verſ. eſt imprimis notandum Ioan. de Selua de beneficio part. 3. quæſt. 22. num. 12. dilucide Nauarrus tractat de Oratione Miſcell. 27. num. 35. ſub finem quem vide.* Hinc elicita eſt regula Cancellariæ Romanæ, Rationi congruit numero octauo, qua ius quæſitum parti, per conceſsionem Papæ non expirat eius morte, etiamſi redactum non fuerit in ſcriptis, ſed debet in ſcriptis mandari tempore ſucceſſoris, facta tamen expreſſa mentione prædeceſſoris à quo ius gratia, beneficium, priuilegium eſt *Regula Cancellariæ 8. vbi Lud. Gomeſ & in Reg. de non iudic. iuxta form. ſupplic. quæſt. 1. verſ. Tamen conſiderandum &c. Felin. in Rubr. de Conſtit. num. 5. verſ. & concluſio. Petrus à Biaxio. Nauarrus in ſuo directorio electionum his verbis.* Et his accedere poteſt, quod de ſubſtantia gratiæ non eſt ſcriptura, &
” ſic ſi Papa aut Princeps confert alicui aliquod beneficium, aut aliquam gratiam
” facit, & ante litteras confectas Papa aut Princeps mortem obeat, non propterea
” gratia expirat ſecundum Archid. *in præm. ſexti § vniuerſitati*, & ita ſequitur Ioan.
” And *in d. §. vniuerſitati*, & referens ſe ita conſuliſſe adducendo cap. inſtitutionis 25.
” quæſt 2. & ibi per gloſſ. pro quo text. Clem. dudum de ſepult. circa finem in verſ.
” nos etenim. & ſic ſcriptura non eſt neceſſaria in gratia quæ fit per principem ſed
” ſufficit quod aliter poſsit probari *facit cap. ſi Apoſtolica de præb. in ſexto, & ibi per*
” *Phi-*

Digitized by Google

Philipp. Franc. & Inſt. de donat. § perficiuntur, Nam Imperialis donatio non eget Scri- »
ptura *l. Sancimus § exceptis C. de donat.* Et dicit Ioann Andr. *d. § vniuerſitati* quod »
ius quæſitum parti per conceſſionem factam per Papam, per eius mortem non ex- »
pirat ſi literæ non fuerint factæ, ſed debent literæ fieri tempore ſucceſſoris facien- »
do mentionem de conceſſione prædeceſſoris, hoc ſequitur Philipp. *in d. §. vniuerſi-* »
tati, & eſt hodie practica in curia Romana, qua de re late quoque ſcribit Ioan. à
Chokier Frater meus in Regulas Cancellariæ, cuius Commentaria breui cum Deo
in lucem edentur.

Ex his infertur, primo, quod exempti plena gaudeant libertate, ac exemptione 6
Antequam priuilegium ſolemniter deſcriptum ſit, conceditur enim ipſo iure *Ol-*
dendorpus tract. de Iure ſingul. tit. de priuileg. Militum. § denique videndum numer 1.
Non ſecus ac antequam eius conceſſio ad ordinarij noticiam peruenerit, *Milis in*
repert. verb Gratia per quam fol. 177. vbi allegat. Rom. Conſ. 207. vide Franc cap. 1. §. di-
cebat numer. 3. ſub fin de conceſſ. preb in 6. Rota deciſ. duodecima circa medium, de pre-
bendis in antiq. Anania in addit. ad cap. & abolendam de hæreticis Franc. cap. 1. §. in
eos autem numer. 1. de priuileg. in ſexto. Porro dixi *ad ordinarij notitiam*, quia aliud
eſſet in exempto, quamdiu exemptio nondum peruenit ad notitiam priuilegiati;
tamdiu enim inutilis eſt & vires ſuas ſortiri non poteſt *Rom. Conſ. 330. n. 19 per cap.*
2. verſ. Quia in priuilegiis de conceſſ. prebend. lib. 6. cap. quanto 2. quæſt. 5. licet enim pri-
uilegium dari poſſit abſenti & ignoranti *cap ſi tibi abſenti de prebend. lib. 6. l. labeo ff.*
de Iureiur Roma. d. n. 19. tamen vt plene ſuum ſortiatur effectum eſt opus vt priui-
legiato innoteſcat *arg. l. qui abſenti ff. de acq. poſſeſſ. Rom. d. Conſ. 330. numer. 18 & 19. d.*
cap. 1. §. nec obſtaret vbi Francus Rom. conſ. 369. numer. 20. Idque tum demum cum
exemptio conceditur, vel motu proprio, vel ad inſtantiam tertij, ſecus vero ſi ad
poſtulationem exempti ſiue priuilegiati, aut niſi de concedentis intentione aliter
appareat, tum enim exemptio vires ſumit etiam antequam exempto innoteſcat. 7
Francus & DD. d. § nec obſtaret. Infertur ſecundo, quod exempti ex eiuſmodi pura
putaque exemptione, poſſunt exercere actus poſſeſſorios, & conſequenter inter-
dictis experiri. *Ægid. deciſ. 578. incip. ſpoliatus. Ludou. Gomeſ. in comment. ad Reg.*
Cancell. de non iudicando iuxta formam ſupplicat quæſt. 5. Nauarrus cap. accepta oppo-
ſitionis octaua ſolutione num. 2. vbi id diſputatur. Et Conſ 6. de Renunciat. part. 1. Infer-
tur tertio, Quod etſi ſcriptura non ſit de eſſentia exemptionum *Fumus d. verb. pri-*
uilegium numero decimo, & alij ſupra allegati. Eſt tamen de forma earum proba-
toria, quia ſine ſcriptura probari non poſſunt *l. Sacri afflatus C. de diuerſ. Reſcript.*
l. probatorias C. de diuerſ. officiis. Abb. dicto cap. quia propter Rebuffus d. l. prohi-
bitum, quod tamen ita ſimpliciter Nauarrus non admiſit *d. Miſcell. 27. numer.*
trigeſimo quinto in fine. Infertur quarto, Quod nihilominus earum amiſſio probari 8
poterit per teſtes iuxta Barthol. & Doctores *l. ſicut iniquum C. de fide inſtrumen.*

late

late Abb.cap.Cum olim de priuileg. Felin.cap.ſicut col. 6. de Re iudicat.late Alex. Conſ. 196 viſo teſtamento.col.2 vol.2 DD.auth Si quis in aliquid C de edendo.& docte Molina de iuſtit. & iure tom 2.diſp.448.fol. 870. vbi concludit quod licet ſcriptura ſit de ſubſtantia tamen illius amiſsio probari poteſt per duos teſtes de illius tenore deponentes, etiamſi ad illius validitatem pluresteſtes eſſent neceſſarij, tria tamen ſunt coniunctim probanda 1. Tenor inſtrumenti. 2. publicum ſeu auctenticum fuiſſe 3. illud eſſe amiſſum, alterum eorum (inquit) non ſufficeret.

9 Declarantur prædicta omnia obtinere iure communi, ſecus ſi nouo aliquo iure aliter ſanciretur. Quod ideo dico quia Bulla Pij IV. in Bullario 138. fol. 883 conſtituitur priuilegium non regiſtratum intra tres menſes nullum eſſe & pro non conceſſo haberi, *Anton.amatis deciſ.* 81.n.11. Pro complemento quæſtionis animaduertendum non eſſe plane expeditum, an caſus quos ſub initium ex Rebuffo & nonnullis in exemplum attuli, opus habeant necne pro forma Scripturæ. Qua de re videatur abunde Alciatus in pleriſque diſſentiens, nec enim expedit euagando hoc inſtituto iis prolixius inſiſtere *late Alciat.l.pactum quod bona fide* 17. *C de pactis.* Et quidem ex hiſce omnibus ſoluta puto quæ in principio ex Bald. Rot. Iaſ. aduerſari videbantur; ſiquidem ea omnia de forma tantum probatoria intelligenda ſunt, non vero de ea quæ dat eſſe actui. *d. Clem. dudum vbi gloſſ. d. cap. Inſtitutionis vbi glo. Archidiac. d. §. vniuerſitati. Selua.d.quæſt.22.n.10.per Abbatem, capitulis poſtremo citatis.*

10

QVAESTIO VIII.

Exemptio an & qualiter probanda?

SVMMARIVM.

1. *Facta priuilegia, exemptiones non præſumuntur.*
2. *Ordinarius fundatam habet iuriſdictionem per totam diœceſim.* 3.
3. *Præſumptio eximit à probatione.*
4. *Non allegans exemptionem condemnandus eſt in expenſis, niſi tamen exemptio eſſet notoria.*
7. *Qualiter, & coram quo probanda exemtio.*
8. *An probetur exemptio per confirmationem.*
9. *Quid de innouatione.*
10. *Forma probandi exemptionem.* 11.
12. *Exemptus tenetur edere ordinario.*
13. *Locus congruus & terminus competens eſt arbitrarius.*
14. *Editio ſit expenſis exempti.*
15. *Cuius ſit de exemptione cognoſcere.*

Regu-

Digitized by Google

Regulare eſt in iure vt quemadmodum facta non præſumuntur, *l. in bello §. factæ ff. de capt. & poſt. l. reuerſ. late Menoch de præſumpt. lib 6. cap. 14. per tot.* Ita quoque nec priuilegia. *Decius cap. porro n. 3. vbi etiam Abb. & gloſſa de priuileg Menoch. d. præſumpt. 14. n. 15. cap cum in iure de offic. deleg.* Eademq; ratione, nec exemptiones, *cap. 1. de conſt. in 6. Abb cap. Recepimus n. 4. c. porro de priuilegiis Philipp. Franc. cap cum perſona n. 3. de priuileg. in 6. Abb. cap. 1. n. 13. de offic ordin Thomas Zerula in praxi Epiſcopali par. 2. ver. exempti Capudaq. Deciſ. 36. par. 2. Roman. conſ. 327. num. 8. verſ. nunc vero.* 1

Siquidem, cum iuriſdictio ordinarij per totam diœceſim iuris præſumptione extendatur, *c. cum Epiſcopus de offic. ordin in 6. c. cum contingat de foro compet. Gaill l. 2. obſ. 62. n. 9.* adeo vt quouis in loco pro tribunali ſedere & ius reddere poſſit. *Nauarrus conſ. 2 de officio ordinarij tom. 1. Bellenc. de Charit. ſubſid. quæſt. 32. n. 3. Cucchus inſtit. Canon. l. 1. c. 12. verſ. c. cum Epiſcopus.* 2

Hæc præſumptio communiſue iuris diſpoſitio transfert onus probationis in eum qui ſe ſe prætendit à iuriſdictione ordinaria exemptum, *Abb d c. 1. n. 13. de offic. ordinarij & in d. cap. recepimus. Philipp Franc. d. c. cum perſona n 3.* Quod etiam ad eos extendo qui ratione adiuncti, aut alicuius qualitatis exemptione potiuntur, vt ſunt familiares Prothonotarij Apoſtolici, participantes de priuilegiis aliorum, Referendarij, officiales, ſeruientes Papæ, de quibus ſingulis ſuis capitibus: Sunt enim iſtæ qualitates extrinſecæ, quæ niſi probentur non præſumuntur, *Barbat. conſ. 82. Clementiſſimi col. 2. vol 4. Rebuff. Repet. l vnica glo. 1. n. 15. & ſeq. C de ſent. quæ pro eo quod intereſt.* 3

Quod adeo verum eſt, vt ſi in ius vocati coram ordinario priuilegium exemptionis non allegent, condemnari debeant ab ordinario in expenſis ideo factis. *Rom Caſtrenſ. l. 2. ff ſi quis in ius vocat non ierit Imbert. Inſt. Forenſ l. 1. ca. 26 glo. E. Fel. Abb. & Canoſt. late c. cum ordinem de Reſcript. Rebuff. de priuil. Scholar priuil. 154 Caſſodor Deciſ. 3. n 5. de appellat. Aufrerius de poteſt. ſecul ſuper eccleſiaſt. perſonis Regul. 2 n. 3. Boer ad conſuet. Bituricen. tit. 2. §. 21. in fine Bellamdra deciſ. 226. Felin. ca. exceptionem in pr. de except.* 4

Quod licet regulare ſit, limitandum eſt tamen, in exemptione notoria patente ex actis, vel clauſa in corpore iuris *Imbertim Inſt. Forenſ. d c. 6. in glo. Cautius Miliſ verb. Exemptus ab ordinario de iure Petrus Brixien. in repert. verb Exemptus non tenetur comparere ſi exemptio eſt notoria ca. ex parte 1. de verb ſign. Barthol Fumus verbo priuil n. 7. Angel. in ſumma verb. Exemptio n. 3. Curtius in areſt. amorum areſt 36. in pr.* Qua de re particularius ſuo capite, *lib. 2. cap 6. & 9.* 5

Verum, quod ſuperius dixi ordinarium præſumptiue iuriſdictionem exercere poſſe per totum territorium ſiue diœceſim id indubitatum eſt de ſupremis Principibus, aut aliis quibus de iure ordinaria iuriſdictio tributa eſt, *Menoch. de præſumpt. lib.* 6

Digitized by Google

lib.2 præſumpt.14.Marant.de ord Iud.part.4 diſt.5.late Gall..d.num.9. In aliis vero inferioribus iuriſdictio ordinaria neutiquam eſt præſumenda, ſed præſcriptione vel priuilegio aut aliter competere imprimis ſi negetur probanda eſt, *Menoch.d. præſumpt.14. Nauarrus conſ.9.de priuileg.tom 2.*

7 Præcipue autem huius quæſtionis eſt qualiter & coram quo probanda ſit exemptio? Ad earum probatoriam ſubſtantiam requiri præcedenti quæſtione probauimus ſcripturam, ita vt omnis exemptionum quęſtio atque probatio vnice pendeat ex inſpectione priuilegiorum, iuxta quorum tenorem ſemper venit iudicandum, *tex.c porro ca. recepimus de priuilegiis ca accepimus de fide Inſtrument.* Io. *Staphileus tract.de Gratiis & expectatiuis §.tertia principalis concluſio n 2.vol.tract.14 fol.36.*

8 An autem probetur exemptio producta tantum illius confirmatione per Principem ſiue Pontificem late à pluribus fuit diſputatum. *Iaſon.l.more n.34.ff.de Iuriſ-om.Iud.Auth.ſi quis n.10.de Edendo Felin.c.Inter dilectos n.6 & 7 de fide Inſtrum. practicaPapienſis in form.oppon.contra inſtr.ingloſ.verb alterius confirmatorium n.1.& ſeqq. Anton.Mila in repert.verb. confirmatio facta per Papam late etiam Gall.l.2.obſeruat.1. Barth.d l.more n.5.Fel.in repert.verb.confirmatio late Abb d.ca.inter dilectos nu.8.& 9. cum Apoſtillis & toto titulo decretalium de confir.vtili vel inutili.*

Sit hæc vnica concluſio, quod confirmatio in forma communi non probet: at vero ex certa ſcientia probet, & plurimum operetur, *Abb.examinata n 3 & 6. & in c.venerabilis nu 1 de confir.vtili vel inutili c.vlt.eodem Abb.conſ.102.n 5 vol.1.* Qui exactius volet particularia huius materiæ examinare, petat fuſiſſime ex Felino *d. ca. inter dilectos n.6.7 13.14 15 16.Iaſon. Gall & reliquis* iam citatis, nec enim operepretium eſt ſingulis inſiſtere.

9 Quid de innouatione exemptionis? Quod plene probet eſt textus expreſſus *ca. cum olim eſſemus vbi Abb & DD de priuilegiis ca.cum dilecta vbi DD de confirm.vtili vel inutili.* Sed ita ſi pars cuius intereſt præſens fuerit aut vocata idq; eum apud inferiorem innouatur. Nam cum is innouat qui conceſſit non opus eſt citatione *Abb.c. ex parte Abbatiſſæ nu.3.& 7.cum Apoſtillis de priuileg. & d.c.cum olim & c. cum dilecta nu 5.& 25 cum Apoſt.de confir.vtili.*

10 Formam probandi pręſcripſit Pontif Bonifacius octauus *in c.cum perſona,de Priuilegiis in 6* his verbis Nos volentes ſuper hoc de ſalubri remedio prouidere, ſtatuimus vt hi qui ſe aſſerunt per priuilegia ſeu indulgentias Apoſtolicæ ſedis exemptos, à locorum ordinariis requiſiti huiuſmodi priuilegia, vel indulgentias, quibus ſe dicunt fore munitos ipſis ordinariis in loco congruo, & ſecuro, aut aliquibus prudentibus viris omni ſuſpicione carentib. ad hoc per dictos ordinarios deputatis, infra terminum competentem, pro facti qualitate ipſorum ordinariorum vel delegatorum ſuorum arbitrio moderandum iuſto impedimento ceſſante oſtendere, ac ad legendum integraliter exhibere necnon de articulis dę quibus controuerſia

Digitized by Google

ſia fuerit tranſcriptum tradere teneantur, &c. Vbi etiam ſubiicitur quid ſi allegetur præſcriptio, *c. cum perſona de priuil. in 6. Philipp. Franc ibid. Barthol. Funius. In ſumma verb. priuil n.10 Villadiego tract. de legato par.5.q.6.n.26. Spec. de appellationib. §. Reſtat videre n.5 & 6 part.4. & tex. in c. accepimus de fide inſtrument.*

Vnde primo notandum in facultate exemptorum eſſe priuilegium exemptionis ſecure exhibere, aut ordinario, aut viris vtrimque aſſumptis: tum vt iudicia (quod intereſt) ſine ſuſpicione procedant, *c ſuſpicionis de offic. deleg. l. apertiſſimi* C. *de iudiciis.* tum ne ordinarius in ſua cauſa ſit teſtis & Iudex, *appoſite Milis in Repert. in hi ce terminis verbo Iudex an cognoſcat an ſit &c. fol.210. videatur appoſitiſſime Innoc ca. ex ponte n.3. vſque ad n.4. de verb ſignif. c. vt nemo in ſua cauſa glo. d. c. cum perſona in verb. ordinariis de priuil. in 6. ibiq; Philipp. Franc.* qua ratione deciſum eſt ſubditum habentem litem contra ordinarium, eximi ab eo quoad illam litem, *late Caſſadorus deciſ. 6. de priuileg. dixi ſupra eod li. c. 1. n. 13.* 11

Nota ſecundo quod licet Reus actori edere non teneatur *l. 1. l. qui accuſare l. vltima vbi plene not.* C *de edendo.* tamen exemptus, ordinario edere tenetur ſcripturam exemptionis tum fauore iuriſdictionis ordinariæ. *Diximus ſupr. q. 4. & arg allegatorum per Tiraq. de pia cauſa priuil. 155.* tum quod exēptus hac in parte excipiendo habeatur pro actore *l. 1. ff. de except. gloſſa expreſſa d. c. cum perſona verb. tradere de priuileg in 6.* 12

Nota tertio aſsignationem loci congrui, ac termini competentis omnino pendere ab arbitrio iudicantis, *Afflictus c. 1. n. 21. Ex quibus cauſis feudum amittatur Bald. l. acceptam n. 2. c. de vſuris, Menoch. de arbitr. Iudicum li. 2. cent. 3. caſu 232. n. 8 & lib. 2. cent. 1 caſu 52.* An vero, ſi incongrue aſsignetur excipi aut appellari debeat, videatur Sabarella, *Clem. quamuis n. 29 & 30. de foro compet.* 13

Nota poſtremo ſingulare hic eſſe quod copia punctorum controuerſorum tradatur expenſis exempti: communi enim iure aliter obtineret *Franc. c. cum perſona n. 4. de priuil. in 6.* 14 Non alienum eſſet ab hoc capite inquirere cuius ſit de hac exēptionis quæſtione cognoſcere id in alium huius tractatus locum reiicimus *infra li 2. ca. 13.* 15

QVAESTIO IX.

Quibus verbis conceſſa probetur exemptio?

SVMMARIVM.

1. *Formulæ exēptionum cōmunes & conſuetæ.*
2. *Quid ſi Pontifex recipiat in filios?*
3. *Quid ſi recipiat in protectione?*
4. *Quid ſi concedat cœnobio monachorum vt ipſi & eorum loca quieta, libera & integra?*
5. *Quid ſi concedatur Eccleſiæ in proprios vſus?*
6. *Quid ſi conceditur pleno iure?* 7. 8.
9. *Clauſula* volumus autem quod in charitate priori cū ſuo Epiſcopo remaneat *cenſetur reſeruare Epiſcopo iuriſdictionē.*
10. *Verba enunciatiua Papæ an probent exemptionem?*
12. *Exempto monaſterio cum omnibus bonis non cenſebuntur exempta bona iniuſte acquiſita.*

13 *Quid*

13. *Quid ſi Papa committat legato vt cuidam eccleſiæ agat gratias?*

14. *Verba honoris cauſa prolata nihil diſponunt.*

1 QVamuis exemptiones nullis ſint allegatæ formulis ſed quouis verborum modo & genere concedi poſsint, *tex. cap ſi Papa §. licet autem de priuileg. in 6. cap. 1. §. per declarationem de verb. ſig. in 6. arg. ca. 1. ne clerici vel Monachi & l. damni infecti ſtipulatio pertinet in fine ff. de damno infecto.* Sunt tamen nonnullæ ſparſim in iure vſitatiores quibus exemptionem conceſſam eſſe manifeſtiſsime indicatur, quas paucis perſtringam.

Imprimis Si quid ſolemniter dicatur exiſtere iuris beati Petri, ſiue ad ius & proprietatem Romanæ Eccleſiæ, vel ad Rom. Eccleſiam ſpecialiter, aut ſine medio vel etiam ſimpliciter pertinere, hinc enim plena exemptio iudicatur, *cap. cum tempore de arbitris cap. 2. §. nos igitur de reſtitut. in integr. cap. cum olim 1. de priuileg. cap. ſi Papa §. ſi autem de priuileg in 6.*

Deinde, Si Pontifex priuilegio eximat ab ordinarij poteſtate *d. cap. ſi Papa.* Si eximat cum plena libertate, *Innocent cap. veniens de verb. ſignif. num. 7. Bellencinus de charit ſubſid quæſt. 32. num. 8.*

Si dicat, nec audeat Epiſcopus ibi Cathedram ſuam collocare vel quamlibet poteſtatem exercere aut ordinationem aliquam quamuis leuiſſimam facere, *tex. cap. luminoſo 18. quæſt. 2. Bellencin. d. quæſt. 32. n. 3.*

Si recipiat ſpeciales in ſubiectos Eccleſiæ Romanæ. *d. cap ſi Papa. § ſimiliter glo. cap ne aliqui in verb. à quorumque de priuilegiis in 6 Abb c. recepimus de priuileg.*

Si dixerit, locum ſiue Eccleſiam eſſe liberam ſeu quod potiatur libertate Eccleſiæ Romanæ, aut quod eius ſpeciali prærogatiua gaudeat, *cap. cum olim 2 de priuil. d. cap ſi Papa §. & eſt idem.*

Quod ſi dixerit alicui monaſterio, nec tu nec presbyteri tui aliquid moleſtiæ inferatis, *tex. ca. 1. de ſtatu Monach. ca. quam ſit 18 quæſt. 2.* importat tantum exemptionem à lege diœceſana *cap. quam ſit 18. q. 2. Abb. Innoc. & DD cap. 1. de ſtatu Monach.*

Vel ſic, gaudeat plena libertate, importat omnimodam exemptionem tam à lege diœceſana quam à lege iuriſdictionis. *Philipp Franc. c. 1 §. illam n. 3. de verb ſigni. in 6.*

Item ſi indefinite dicat, quod Eccleſiæ Romanæ annuum cenſum ſoluat ad perceptæ iudicium libertatis, *tex. d. cap ſi Papa §. eſt & verſ. aut ſi dicat de priuileg. in 6.* Poſtremo, clauſula ſi pro alio non ſcripſimus eximit (inquit Innocent.) à iuriſdictione Epiſcopi, ſed hoc verum in caſu tantum ca. Abbatem, de Reſcriptis, *Innocen. d cap Abbatem de Reſcrip. in fine compoſt. Abb. & DD. ibidem.*

2 Sed quærendum primo, Quid ſi Pontifex recipiat aliquos in filios, an videbitur exemiſſe? Diximus ſupra *quæſt. 1 num. 9* Ius harum exemptionum regulari ad inſtar emancipationum, manumiſſionum, & eiuſmodi iurium, idq; præſertim ex Re-

Rebuff *late Reſp.*142. quorum ſimilitudine liceret argumentari: quod ſicut Dominus ſeruum eximit ſeruitute nominando filium *l vnica* §. *Similiq; modo C de latina libert.toll.* Ita quoque Pontifex. Verum, deciſum eſt non ideo videri exemiſſe. Siquidem nulla hic militat identitas rationis. Quippe quod Dominus ſibi ſoli præiudicet, Pontifex vero ordinariæ iuriſdictioni quæ eſt fauorabilis, *c.peruenit* 11.*q.*1. *c cum perſona de priuileg in 6 ca. ne aliqui vbi Franc.& DD.eod.in 6* & ita expreſſus eſt textus, gloſſa & Doctores *c Si Papa* §.*non ſic filios vbi glo.Franc.& DD.de priuileg. in 6. Hoſtienſ.ca.cum capella de priuilegiis.*

Quid ſi aliquos in ſua protectione recipiat, de protectoribus quos hodie *vovves* ſeu *aduocatos* aut *patronos* dicimus, magnus eſſet dicendus campus, *latiſſime Bath. l* 1.*C.de excuſat.muner.lib.* 10 *Petrus Fridericus mundanus de proceſſib.mandatis & monit. in Imper.cameræ extrahendis lib.*2.*cap* 14.*per tot. Bodinus de Republ.lib.*5.*cap.*6. *& late lib.*1.*cap.*7.*Reſtaurus tract de Imperat.qu.*110.*caſu* 292.*vel tract.*12.*Guido qu* 583 *Gaill. lib* 2.*obſ.*54.*per tot.* Sed eſſet hoc extra inſtitutum, diximus *in tractat.de Aduocatiis.* Sit concluſio, non ideo conceſſam eſſe exemptionem *tex. ca.ex parte tua de priuileg. glo in ca.recepimus vbi Abb.eod.tit.* nec idcirco ſuperuacua erit protectio, ſiquidem in hoc proficit vt magis præſto adſit ſi iniuſte forte grauamen inferatur, & quod facilius priuilegio donentur *glo d.c.recepimus verb.protectionis de priuil.late Abb.ibidem n.*5.*eleganter Decius Conſ* 152. *Anton.de pratis de iuriſd.Epiſcopi,c.*2.*n.*2. 3

Quid ſi Papa conceſsit cuidam cœnobio Monachorum, quod ipſi & eorum loca quieta, libera, & integra vna cum ſuis priuilegiis permaneant? quæritur an ex illis verbis inducatur exemptio? allegatur pro parte eorum quod ſic, cap. ſi Papa § & eſt idem de priuileg.lib 6.& per not.per Innoc de priuileg. Recepimus & per tex.eod. tit. Cum olim. Eſt deciſio Rotæ verbalis, deciſ 1.de priuileg in antiquioribus. 4

Quæſitum quoque fuit an ſi Eccleſiam alicui in proprios vſus conferatur, per hoc cenſeatur eximi? & placuit Abb quod non *in c.paſtoralis per illum tex.num.*8 *de priuil.* tum autem cenſetur concedi in proprios vſus cum illius regimen conceditur in temporalibus & ſpiritualibus *Abb ibid.n.*7.*& Innoc n.*1. 5

Sed maioris difficultatis eſt cum conceditur pleno iure. Ciuili iure dicimus plenum ius plenam proprietatẽ habere cum iure dominij habemus alienandi facultatẽ *Fel.c.auditis n* 6 *&* 7.*de præſcrip.Tiraq de Retr.conſang.*§.2.*glo.*1.*n* 38 *&* 52 *vide omnino Abb.ca conqueſtus nu* 4 *cum Apoſt.de foro compet.* Iure canonum Eccleſia ad aliquem ſpectat pleno iure (vt inquit Zerula) quando in ea Epiſcopus nullum ius Epiſcopale exercet & ideo præſentatio, inſtitutio, deſtitutio pertinet ad eum qui pleno iure poſſidet *Abb ca Cum inter de Re Iud Ita Thomas Zerula in praxi Epiſcopali par.*1 § 19: *Innoc. d.c.Cum inter & ca. conqueſt.n.*1. *& ſeqq vbi etiam Abb. n.*4. *cum addit. de foro compet.d.c auditis n.*4.5.6 7. *Abb.c.paſtoralis n* 9 *cum addit. c. Quoniam n.*3 *cum add. c.cum & plantare n.*5 *de priuil.late Fel.in repert.verb. Eccleſ ſubdita pleno iure.* 6

7 Cenſeturq́; hoc caſu Eccleſia erepta à iuriſdictione Epiſcopali *glo. d. cap. Cum & plantare ver. pleno iure vbi Abb. hoc cenſet num. 5. Hoſtienſis ca. Quoniam vbi Abb. de priuileg.* Ratio eſt quia eiuſmodi Eccleſia pleno iure conceſſa, ſubdita eſt quoad legem diœceſanam & legem iuriſdictionis *Innocent. in cap. Quoniam d. tit.* vt ibi habeat iura quaſi Epiſcopalia quæ ſunt iuriſdictionis *Abb. d. ca. Quoniam num. 3.* Aduerſatur tamen huic concluſioni Felin. *d. cap. Cum inter num.* 5. idq́; nixus auctoritate Conſilij Sabarellæ, qui conſuluit habentem Eccleſiam pleno iure ſubditam non poſſe vnire, cum tamen id ſit iuriſdictionis Epiſcopalis. verum cum id curſim dixerit ſtudens cauſæ ſui clientis, malo adhærere aliis qui in lecturis veritatem magis ſectati ſunt. *Iaſon. Co ſ. 151. col. 3 vol. 4. Stracha. de ſponſionibus §. Quæro igitur num. 6. Alciat. de præſumpt. Reg. 1. præſumpt. 51. num. 4.* Et quidem Baptiſta Caccialupus ſic loquitur: Vel ex priuilegio competit ſibi hæc poteſtas pleno iure & poteſt. Nam ex quo habet quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, vnire eſt iuriſdictionis Epiſcopalis, ergo poterit. Circa quod D. M. dat regulam quod omnia pertinentia ad iuriſdictionem Epiſcopalem poſſunt explicari per prælatum inferiorem habentem quaſi iuriſdictionem Epiſcopalem in loco. Ad hoc glo. not. in Clem. 1. de reb. Eccleſiæ non alien. & not. in hoc. in ca. 2. de tranſlat. & Freder. de ſenis in conſ. Et ſic videtur quod communis opinio Doctorum in hoc ſit vera, Nam ſi pleno iure ſunt ſubiectæ inferiori, videtur ibi inferior habere iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem facit cap. quoniam & cap. ſeq. cum ibi not. de priuileg. ca. vnicum de capell. Monach. cap. cum ex iniuncto §. fin. de hæreticis. Hanc opinionem reperio conſulendo tenuiſſe Dioniſ. de Peruſio Conſ. 5. incip. viſo quodam. Hactenus ille. *tract. de vnionib. art. 3. n. 21. & 22.*

8 Sicq́; confirmata manet concluſio per conceſsionem pleno iure acquiri exemptionem quod latiſsime probat Abbas *in d. cap. cum inter n. 12. 13 & ſeq. de Re Iudic. quem vide, & in d. cap. cum & plantare n. 5.*

Idem cenſendum, ſi Pontifex concedat alicui Eccleſiam liberam & exemptam tum enim conceſsiſſe iudicatur omne ius Epiſcopale *Calde. conſil. 6. de donationibus Fel. d. cap. auditis n. 4. in fine.* Porro quæ ſuperius dicta ſunt de formulis probantib. omnimodam exemptionem reſtringenda ſunt ſi eis quod frequenter fit, adiiceretur clauſula *Volumus autem quod in charitate priori cum ſuo Epiſcopo remaneat.* Nam
9 per eiuſmodi clauſulam cenſeretur reſeruare Epiſcopo iura ſpecialiter ei competentia. *arg. c. quanto de cenſib. ca. charitas de pœnit. d. ſt. 2* hocq́; in charitatiuo ſubſidio concludit Bellencin. *tract. de charit. ſubſid. q. 32 n. fin. per Abbatem Conſ. 102. omnipotentis Dei ſuffragio poſtulato, in cauſa quæ vertitur inter Monaſterium ſancta crucis num. 2. verſ. Tertio facit quia Alexand. voluit vol. 1.* tum quod exemptiones ſunt odioſæ & ſtrictiſsime interpretandæ *Innoc. ca. dudum per tot. de priuilegiis Philipp. c. 1. in pr. n. 2. verſ. 3. not. de priuileg. in 6.* tum quod iuriſdictio ordinaria vt eſt reditus ad ius com-

mune

Digitized by Google

mune eſt fauorabilis & extendenda *Fel l ſi vnus §. pactus ne peteret ff. de pactis Abb. d. conſ 102 verſ. 3 facit & dixi late ſupra qu. 4.* 10

Poſtremo, reſtat quærendum an verba enunciatiua Papæ ſiue Principis probent exemptionem? Et ſi multa Doctores conglomerarint *in l ex hac ſcriptura vbi Barth. & DD. ff. de donat. l publia ff depoſiti Tiraq. de pia cauſa priuileg. 86. ca. ſi Papa vbi Philipp. & DD. de priuil. in 6 Clem 1. vbi Sabarell. & DD. de probationib. late ſubtiliterq́; Rom. Conſ. 80. per tot.* Omniũ tamen eſt diſtinctio, inter verba narratiua & aſſertiua ſeu diſpoſitiua. *Narratiua* dicuntur quę ſuper eo quod principaliter agitur nõ proferuntur, principaliter, ſeu quæ non ſunt in ipſa cauſa finali diſpoſitionis. *Aſſertiua* vero ſiue diſpoſitiua quæ non incidenter proferuntur ſed principaliter, ſuntq́; finis diſpoſitionis, ſeu in quibus intentio Papæ fundatur. *Philipp. Franc d c ſi Papa n. 1. & ſeq. & ita diſcernit ea Abb. in c. Cum oporteat poſt nu. 7. de accuſat. Conſtantius Rogerius in d. l. ex hac ſcriptura nu. 103 104. & ſeqq. Sabarell. d. Clem. 1. de probat.* Priora non probant: faciunt tamen opinione quorundam quale quale adminiculum. Poſteriora vero plene probant *Sabarell. d. Clem. 1 num. 8. & 10 Philipp. d c. ſi Papa per tot. Rogerius in d. l ex hac ſcriptura n. 104 vbi allegat. Cumanum in d. c. ſi Papa Barthol. l. ex hac ſcriptura n. 15. cum prolixa addit. tit de donat. Ferrar. in praxi form. ſent. diffinit. in gloſſ. ver. viſaq́; litis conteſtatione nu 8. Redoanus de rebus Eccleſiæ non alienandis q. 59. nu. 14.* Hinc ſcripſit Ant. Milis. Si Papa dicat. Eximimus omnes Eccleſias veſtras quæ per vos ſumpſerunt regulam S Auguſtini quas hic duximus vocabulis exprimendas, nullam exemptionem Eccleſiis expreſſis inducit, niſi alias probetur quod per eas regulam S. Auguſt. aſſumpſerint, quia verba narratiua in priuilegio poſita non probant aſſumptionem not. Io And. & Archid. in c. ſi Papali. 6. per quæ videtur quod idem eſſet, quod ſi Papa eximeret omnia bona alicuius Eccleſiæ ea exprimendo, quia per talem narrationem non probarentur bona exempta eſſe Eccleſiæ, ſed oportet hoc aliunde probare. ita Milis *in repertor. verb. Priuilegium in quo Abb c. dudum cum Apoſt. nu. 3. de priuil. Franc. d. c. ſi Papa.* Secus eſſet ſi verba fundarentur ſuper facto Papæ vel Principis v. g. ſi ſcriberet ordinario vt nullam exerceat iuriſdictionem in perſonas aut loca quæ narrat ſe exemiſſe, nam ſic ſatis probaretur exemptio. *d. Clem vnica vbi glo. de probat. Roger. d. l. ex ſcriptura nu* 105. *& ſuccincte Io. Faber. in l. verba C. de Teſtam.* ita vt in contrarium probatio admitti non poſſit. *d. Clem 1. vbi DD. Redoa d. q. 59. n. 14.* Si vero fundarentur ſuper facto alieno, probarent quidem exemptionem plene, ſed admitteretur probatio in contrarium quod alias non liceret *glo. d. Clem. vnica vbi Sabarel. & Gemin. d. c. ſi. Papa*, & ita etiam diſtinguit Io. Faber. *d. l. verba Roger. d. l ex ſcriptura n. 106.* Excipio quoque niſi priuilegium emanaſſet motu proprio *Abb. c. dudum n. 3. cum addit. de priuil.* quod tamen Romano non placuit: vult enim quod ſi Papa ex certa ſcientia, perſonam aliquam vel locum ſub titulo alicuius dignitatis vel præeminentiæ

nomi-

nominet, quam certum eſt non habere, quod per eiuſmodi nominationem dignitas, exemptio, ſeu præeminentia conferri non cenſetur *Rom. Conſ. 180. nu. 4. per tex. quem dicit expreſ in Clem. ſi ſummus de ſent. excommunicat.*

11 Eadem dicta ſunt de narratiuis ſententiarum Principum ſiue Pontificum *cap. ſi Papa vbi Philipp. & DD. de priuileg. in 6. text. & DD. de Clem. 1. de probat. in terminis Fel. c. cauſam q. 2. n. 3. verſ. Secundo contra de teſtib.* In enunciatiuis autem inferiorum res aliter ſe habet, in præiudicium enim impetrantis probant quidem ſed non in damnum tertij. *Sabarell. & gloſſ. d. Clem. 1. Rogerius d. l. ex hac Scriptura n. 106. verſ. an autem.*

12 Quid ſi eximatur monaſterium cum omnibus eius bonis & poſſeſſionibus, an cenſebuntur exempta bona quæ monaſterium iniuſte obtinet? Bartholus concludit quod non *Conſ. 96. per tot.*

13 Quid ſi Papa committat legato, vt agat cuidam Eccleſiæ gratias pro beneficiis in ſedem Apoſtolicam, an ideo emiſſe cenſeatur Eccleſiam? Angelus id mouet & affirmatiue concludit textu quem in hoc exiſtimat manifeſto *l. Paulus vbi Ang. §. Paulus ff. de fideicom libert. Fel c. veniens nu. 1. verſ Quid autem de praſcript* Verumtamen

14 contra mihi ſentiendum videtur: tum quod eiuſmodi verba non ſint diſpoſitiua (vt hic antea notauimus) tum quod ſint honoris cauſa prolata, quæ regulariter nihil diſponunt. *tex. & ibi. DD. c. cum veniſſent de Inſtit. l. obligationum ſubſtantia ff. de act. & obligat. l. illud §. ſane ff. de Iniuriis Alexan l. ex his verſ. Quid in verbis ff. de Teſt. militari* Non obſtat l. Paulus. Quia ibi fit extenſio fauore libertatis: hoc autem loco facienda eſt reſtrictio in odium exemptionis. *Alex. d. l. ex his dixi ſupra qu. 4.* Exemptiones enim odioſi iuris eſſe & proinde reſtringendas concluſum eſt antea, *eod lib. quæſt. 4.*

QVAESTIO X.

Cenſus ſolutio an probet exemptionem?

SVMMARIVM.

1. *Cenſus ſolutio ratione percepta libertatis arguit exemptionem.*
2. *Reditus, penſio, cenſus, differunt.*
3. *Cenſus proprie ſoluitur ratione ſubiectionis.* 4. *Exemptionis.* 5. *protectionis.*
6. *Cenſus ſolutio non arguit exemtionem.*
7. *Probatio debet de neceſſitate concludere. Quæſtio pendet ex circumſtantiis.*
8. *Ferrarius nimis generaliter locutus.*

1 DVbitationem mouet, quod ſi quis Eccleſiæ Rom. cenſum ſoluat ad perceptæ libertatis iudicium inde probabitur exemptus. *tex. c. ſi Papa §. eſt & idem*

Digitized by Google

dem de priuilegiis in 6 Nam vt inquit Ferrarius, Cenſus aliquando eſt ſignum per- "
ceptæ libertatis puta quando Eccleſia aliqua dat Papæ piper, vel aliud pro cenſu "
quo caſu videtur exempta à ſubiectione Epiſcopi. Ita ille *in forma libelli ad præſtationem & rei relaxationem in glo fictum dicti temporis præteriti n.10 Cardinalis in c.conſtitutus n.12 oppoſ.de relig.domib.præſes loco ab Emph.ad cenſum.*

Verum quæſtionem perſtringam paucis, ſi præmiſero differre plurimum inter ſe quamuis ſæpe confundantur Reditus, penſio, cenſus: non ſecus quam inter ſe differunt Emphiteuſis, libellus, locatio, & contractus cenſualis, ſuperficies, & præcaria *late Iaſon l.1.C de iure Emphit.Io. Coraſius in ſua enarrat ad eundem tit. in pr nu. 13.& ſeqq. Iulius Clarus de iure Emphit.quæſt.1.* Et quidem reditus ſignificatio admodum generica eſt: hodie tamen ſtrictius vſurpata pro iure quo aliquid quotannis percipimus, *latiſſime Tiraq de Retr.conſ.§.1 glo 6.n 1 & ſeq. Paulus Buſius tract.de annuis reditibus l 1.c.2.& ſeqq. Venetus de annua præſtatione Carolus Molin. tract.de vſuris n.17.vſque ad n.25 & quæſt.50.10.69.* 2

Penſio vero ſoluitur pro vſu rei in Emphiteuſi libellario, precaria, locatione, ſuperficie, *Iaſon.d l.1.C.de iure Emphit. Iulius Clarus Coraſius iam allegati.*

Cenſus in iure variæ eſt ſignificationis

Zaſio habetur pro patrimonio ſeu pro omni eo quod eſt fortunæ, *l.2 ff.de orig. iuris.* Hinc Ouidius 1 faſtorum.

In precio precium nunc eſt, dat Cenſus honores, "
Cenſus amicitias pauper vbique iacet. "

Aliis pro omni eo quod ratione contractus cenſualis translato directo & vtili Dominio in accipientem ſoluitur *Barth.& Paul.l.1.§.1.ff. de public. Abb.c 1 de Reſt. in integ.c.conſtitutus de Relig domib.c. prohibemus de cenſib. Curtius in areſtis. amorum areſto 7.in ver.ne conſtitution de rente fol.93. Pirrh.ad conſ. Aurel. tit.de cenſ.c 1.* Nec eſt iſte proprie cenſus cum priuato ſoluitur. *Abb.d.c.prohibemus n.3.de cenſib. Felin c. ad audientiam n.21.de præſcriptionibus.*

Sed cum aut ſuperiori in ſignum ſubiectionis, diciturq; interdum tributum, annona capitatio, *tot tit ff.de cenſib. vbi VVezembec.tot tit.C.de Annon.& tribut.l.10.& de Agricolis & Cenſitis. De Capitatione Felin.d.n.21. Boer.ad conſ. Bituricenſ. tit. 4 §. 17.glo.1.late Budeus in annot.ad pandect.l.vlt.de ſenatorib. late Bodin.de Repub. l 6.c.1. Exodi.c.30.cum cenſum egeris in c.omnis omnia de cenſibus.* 3

Aut exemptionis. *cap.conſtitutus de Relig.domib.ca ſi Papa de priuil.in 6.Fel.d.c ad audientiam n 21.* 4

Aut protectionis *cap. ex parte tua vbi Abb.cap.recepimus de priuilegiis Felin. d. numer.21.* 5

His præmiſſis concludo cenſus ſolutionem nullo modo arguere exemptionem 6
tex.ca. Recepimus de priuilegiis, prout quoque nec ſubiectionem aut protectionem

Digitized by Google

Abb c.omnis omnia n.3.cum add.de Cenſibus & in c.quoniam n.4. cum add. de priuil. Fel. in repert. verb. cenſus proprie. Ratio eſt, quia ſolutio cenſus plura poteſt ſignificare, ſcilicet interdum ſubiectionem protectionem exemptionem, *Felin. d.c. ad audientiam n.21. & bene Innocent. c. præterea quarto loco de tranſact. Abb. c. fi. n.4. de cauſ. poſſeſ. & propriet. Milis in repert. verb poſſeſſio verſ. poſſeſſio ſeu quaſi iuris poſſeſſionis acquiritur fol.311.*

7 Probatio autem debet de neceſsitate concludere: nec probat hoc eſſe quod ab hoc contingit abeſſe: vt prolixe docet Sebaſtian. Sapia in additione ad Abbatem. *d. c. recepimus in priuil. verb. non probat tex. in c. in præſentia de probat. c. pia vbi glo. de except. in 6. & pulchre Abb. in c. fin. n.4. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Itaq; hoc totum pendet ex circunſtantiis rerum iuxta quas (inquit Abbas) iudicandum eſt *Abb. d. c. omnis omnia n.3. & d. c. fin. de cauſa poſſeſſo & propriet. cum additionibus & eſt tex. expreſſus in d. ca Recepimus.*

8 Per quæ apparet Ferrarium in principio citatum generaliter nimis cenſuiſſe, ſiquidem vt ex cenſu probetur exemptio, debet aliunde apparere quod ex cauſa conceſſæ exemptionis illius ſolutio penſiletur *tex. d. c. recepimus & cap ſi Papa §. & eſt idem verſ. aut ſi dicat de priuil. in 6.*

QVAESTIO XI.

An valeat Exemptio non inſerta clauſula, *non obſtantibus iuribus in contrarium?*

SVMMARIVM.

1. *In conceſſionibus iuri contrariis opus eſt clauſula derogatoria.*
2. *Item in Priuilegiis & reſcriptis contra vtilitatem publicam.*
3. *Exemptiones ſunt contra rem publicam.*
4. *Priuilegia & reſcripta differunt.*
5. *Exemptio valet etiamſi careat clauſula derogatoria. 6. 7.*
7. *Epiſcoporum poteſtas pendet à Pontifice.*
8. *Ampliatur cum Princeps reſcribit ex certa ſcientia.*
9. *Satis eſt quod Priuilegium Bulletur Bulla Priuilegiorum.*
10. *Certa ſcientia colligitur ex narratis.*
11. *Exemptio ſi concedatur à iure habente clauſulam derogatoriam opus eſt derogatione iſtius clauſulæ.*

IN hoc articulo, in quo Doctores velut in Labyrintho ſeſe plurimum implicarunt, Theſei Filo nobis opus eſſet. Et quidem Barthol. Abbas Ludouicus Molina Antonius Milis cum nonnullis videntur ſtare pro parte negatiua, *in l. finali cum*

cum latiſſima addit. C ſi contra ius aut public. vtilit. in ca. nonnulli num 10. verſ. Tertium membrum eſt de Reſcript. in tom. 1. de iuſtit. & iure. diſput. 173. fol. 683 & ſeqq. in repert. verb clauſula generalis non obſtante fol. 72. Item Couarruuias in epitome par. 2. cap. 8 & 9.

Mouentur maxime auctoritate Innocentij III. quod in conceſsionibus iuri contrariis opus ſit clauſula derogatoria; alioquin non eſt iuſta cauſa ſed ad importunitatem partium conceſſæ præſumantur *tex. cap. 1. de conſtit. in 6. late Gail. liber. 2. obſ. 58. Barthol. in extrauag. ad reprimendum ſub finem.* 1

Confirmantque: quia clauſula generalis *non obſtantibus*, &c. Dicitur requiri in priuilegiis & reſcriptis contra publicam vtilitatem conceſsis, alias non valerent. *Anton. Milis in repert. verb. clauſula generalis non obſtante.* prout & quando vergunt in notabile damnum & præiudicium tertij, *Ludou. Molina dicta diſput. 173.* 2

Atqui, eſt extra controuerſiam quod exemptiones & vergant contra vtilitatem & quietem reipublicæ, vt late deducit Durandus, & aſſentitur Concilium Trident. *tract. de modo concilij generalis par. 1. Rubr. 4. num. 15. 64. & multis ſeqq. vſque ad num. 75. Baronius in Annalibus Eccleſiaſtic. tom. 8. Anno 676. Pontifice Adeodato fol. 517. Concil. Trident. ſeſſ. 24. cap. 11. de Reform.* Et plurimum præiudicant tertio ſeu ordinariæ poteſtati quæ eſt fauorabilis, & cui Papa præiudicium facere non intendit, *argum. cap. peruenit. 11. quæſt. 1. Staphil tract. de gratiis & exempt. tit. de Reſcriptis in forma Breuium num. 50. vol. tract. 14. fol. 46. vt late ſcriptum eſt ſupra quæſt. 4.* Ideoque placuit omnibus non eſſe facile concedendas niſi magna deliberatione citatis iis quorum intereſt vt ſtatuit Concil. Lateranenſ. *Roman. conſil. 37. Felin. cap. cum non liceat in pr. de præſcript. Innocent. cap. Dudum de priuileg. Franciſc. Lucan. tract. de fiſco. num 4. Anton. de Pratis de iuriſdict. Epiſcop. cap. 8. num. 1. 5. 7. Concilium Lateranenſ. celebratum anno 1515. ſeſſ. 10. verb. Exemptiones autem de cætero abſque rationabili cauſa & quorum intereſt minime citatis pro tempore conceſſas nullius roboris & momenti eſſe decernimus.* 3

Pro ſolutione præmitto differre in quamplurimis priuilegia à reſcriptis. *Rebuff. in praxi beneficiali par. 1 tit. differentia inter priuilegium & reſcriptum*, hic attinet tantum differentia quod priuilegia ſint contra ius *glo. in ſumma 35 quæſt. 2. Rebuff. d. tit. num. 23* Dicta quaſi priuata legia eo quod priuatam legem ſingulis generent. *c. fin. 25. qu. 1. ca. priuilegia diſt. 3. Barth. l. 1. in fin. C. de iuris & facti ignor. l. fin. ff. de conſt. princip.* Reſcripta vero ſunt ſecundum ius ac ad obſeruantiam iuris communis. *glo. in cap. vnico in ver. noſcatur in fine de conſt. in 6. Rebuff. d. num. 23. Philip. Franc. ibi num. 11. cum Apoſt. Abbas in Rubr. de Reſcriptis num. 2. & ſeqq.* 4

Digitized by Google

5 Ex his concludo quæſtionem affirmatiue valere priuilegium exemptionis etiamſi careat clauſula, *non obſtante lege vel non obſtantibus iuribus in contrarium:* opinionis huius Coripheus eſt Felinus, quam poſt longum ſtudium ac magnam indaginem variis firmat auctoritatibus *in cap. nonnulli num. 11. cum nonnullis & ſeqq. de Reſcript. eamq; tacitus ſequi videtur Abbas in cap. 1. n. 8. 12. 15. eodem tit.* Inuenioq; in hiſce terminis eam ſequi Pariſium his verbis.

„ Nec erat neceſſe in dictis priuilegiis exemptionum quod fieret mentio de iuri-
„ bus ordinarij cui infertur præiudicium, Nam ipſa talia priuilegia derogant ordi-
„ nariis: quia priuantur iuribus ipſorum, & priuatio præſupponere debet habitum,
„ vt tradit glo. quam ſequuntur ibi ſcribentes maxime Abb. cap. olim & 1. de priuil.
„ Io. Andr. Cald. Abb. cap dudum in pr. eodem Decius conſ. 150. col. 1. verſ. & præ-
„ ſupponendum. Ita verbaliter Pariſius *conſ. 22. n 8. vol. 4.*

6 Ratio eſt quia, cum Papa reſcribit per modum priuilegij nihil refert ſi clauſula non obſtante non adiiciatur, *Fel. d. cap. nonnulli n. 11.*

Quod indubie procedit cum ex ſerie priuilegij apparet manifeſte de voluntate Principis ſiue Pontificis volentis ſtatuere contra ius ſeu quod exemptionum concedere voluerit. *Anton. Milis in repert. verb. priuilegium contra ius commune an valeat. Dec. conſ. 113 num. 4.*

7 Nam cum omnis Epiſcoporum ſeu ordinariorum poteſtas dependeat ab auctoritate ſummi Pontificis *cap. 1. diſt. 22. Anton. de Roſellis tract. de poteſt Imper: & Papæ §. hanc ſententiam fore veram n. 13. & 14 vbi id probat vol. tract. 14. fol. 327.*

8 Ex certa ſcientia & motu proprio aduerſus eas, ſeu ius commune reſcribendo cenſetur ei derogare voluiſſe. Clauſulæ enim eiuſmodi æquipollent clauſulæ derogatoriæ non obſtantibus, *Modeſtinus in l. idem vlp. ſcribit ff. de excuſat. tut. vbi glo. & DD glo. cap. ex parte 2. de offic deleg. Anton. Milis in Repert. verb. ſcientia certa principis verſ. Ex hoc ſequitur Pariſ. d. conſ. 22. nu. 9 & 10. Dec. conſ. 198. in fin. conſ. 271. nu. 8. & 9 Franciſc. Curt conſ. 21.*

9 Confirmatur hæc concluſio primo auctoritate Baldi dicentis quod eo ipſo quod Princeps vocat conceſsionem ſuam priuilegium & Bullatur Bulla priuilegiorum nulla alia clauſula eſt neceſſaria. Nam tum ſatis conſtat, quod ipſo facto voluerit infringere ius commune ex quo natura priuilegij ſit talis *Bald. in l lapilli col. 3. verſ. Ego dico ff. de Rer. diuiſ. Martinus Laudenſis tract. de priuileg. §. 39. Felin d. cap. nonnulli num. 11. & num. 12. verſ. Ratio differentiæ Philipp. Franc. cap 1. num. 10. per tot. de conſtit. in 6.*

10 Confirmatur ſecundo. Quia etſi nominatim non exprimatur clauſula *ex certa ſcientia*, ſufficit tamen vt certa ſcientia eliciatur ex narratis, ſeu ex ſerie facti. Ita communiter teneri dicit Felin. *cap. cum inter de except. & d c. nonnulli num 12 verſ. 2. contra iſtum vbi etiam Abb. Anton. de Creuant. in addit. ad Compoſtell. in d. cap. nonnulli fol. 17. litera C. Oldra. conſil. 295.*

Narra-

Narratio enim Principis tantum operatur, ac ſpecifica expreſsio clauſulæ ex certa ſcientia *d. l item Vlpianus Fel. d. c nonnulli n* 11. Limitanda tamen ſunt hæc niſi exemptio concederetur à iure habente clauſulam derogatoriam, *Abbas d. c. nonnulli* 11 *& Fel. n. 12. verſ limita primo.* Nam opus eſſet derogatione iſtius clauſulæ. *Nauarr. ad c. ſi quando except. 1. n. 1. De Reſcriptis.*

QVAESTIO XII.

In conceſsione exemptionum an ſit neceſſaria citatio ordinariorum quorum intereſt exemptiones non concedi.

SVMMARIVM.

1. *Priuilegium non præiudicat non citato.*
2. *Conceſsio exemptionis non eſt actus iudicialis.*
3. *Concilium Lateranenſe requirit citationem ordinariorum.*
4. *Pontifex eximere poteſt ſine citatione non obſtante Concilio.*
5. *An opus ſit ſpecifica derogatione Concilij.*
6. *Quid de innouatione.*
7. *Inuocatio ſi ſit per eum qui eximere poteſt, non requiritur citatio.*
8. *In inuocatione quæ ſit in curia Romana non opus eſt citatione.*
9. *Similiter cum periculum eſt in mora.*

PRo parte affirmatiua videtur ſtare, Caſtrenſ. *l. 2. num. 4. C. de Tempor. appellat.* 1 *Anton. Conſ. 19. Antonius Nicellis in concordia gloſſarum n. 232. arg l. 2. in fine ff de natalib. reſtit. & l. nam ita ff. de adopt.* Priuilegium enim (inquiunt) non præiudicat tertio cuius intereſt non citato, ideoq; nec ordinario cuius intereſt iuriſdictionem ſartam & tectam conſeruari *per not. ſupra qu. 4.* Verum communi iure vera eſt negatiua. Ratio eſt, Quia conceſsio exemptionis non eſt actus iudicialis, ideoq; 2 Princeps nemine citato eas concedere poteſt. *Abb Felin. & DD c. cum olim de Re Iud. Leonellus tract. de ſurrept. reſcript. quæſtione 6. artic. 1. Iaſon. l. Gallus §. & quid ſi tantum n. 41. & 47 ff. de liberis & poſth.*

Confirmatur, quia in impetratione reſcriptorum priuilegiorum, exemptionum, 3 non eſt neceſſaria partis citatio. *Anton. Nicell. in Concord. gloſſarum n. 322. Concordia 52. fall. 78. & 51. Felin. c. cum olim nu. 6. de Re iudic. Gigas de penſionib. qu. 37. Caccialupus de penſionib. qu. 24. n. 8. & ſeqq. Milis in repert. verb. Citatio non requiritur quando priuilegium.*

Dixi iure communi, nam iure ſpeciali ſiue ſingulari Concilij Lateranenſis ſub

Leone X. anno eius tertio ſalutis vero humanæ 1515. ſeſsione 10. ad eſſe exemptionum requiritur citatio ordinariorum, ratione adiectæ clauſulæ irritantis de qua dicturus ſum infra *parte 2 quæſt. 5. ſub finem, & parte 4. quæſt. 63. per tot.* eiuſmodi enim eſt textus, "Exemptiones autem de cætero abſque rationabili cauſa & quorum "intereſt minime citatis pro tempore conceſſas nullius roboris & momenti eſſe decernimus. *Anton. de pratis tract. de iuriſdict. Epiſcop. ca. 8. nu. 1. & 2. Guymer. ad prag. ſanctionem tit. de cauſis §. viſum in glo. verb. attendentes.*

4 Quin autem Pontifex non obſtante Concilio eximere poſsit nemine citato, non eſt quiſquam qui ambigat: eſt enim eius ſolius Conciliis derogare, vel etiam adrogare à quo omnia pendent & cuius auctoritas ſemper excepta reputatur, *c. ſignificaſti de electione Abb. Siculus c. ex geſtis, de Cler. non reſiden. Borgaſius tract. de irregularit. & diſpenſ. part. 3. tit. de diſpenſat. concilij generalis n. 6. & ſeq. fol. 53. Ant. de Roſellis tract. de Concilio cap 14. incip. Qualis in cauſis debet eſſe forma num. 8 per cap. propoſuit de conceſſ. præbenda & cap. 17. nu. 32. vbi late.* quippe quod ſpeciale ſit principis ſiue Pontificis ſuam vel inferiorum ſententiam & conſtitutionem reuocare *not. in cap. veniam cap. ſententiam 35. quæſt 9. cap cum olim de re iudic. cap. tam ex literis de in integr. reſtit. l. 2. in fine de ſententiis ex breui recitandis.*

5 Præcipuæ vero difficultatis eſt, an cum Pontifex derogat Concilio opus ſit ne exemptio cenſeatur ſurreptitia ſpecifica clauſula derogatoria Concilij. Qua in re ſunt qui aiunt & qui negant, vt eſt videre in Anton. Milis, *in aureo repert. verbo gratia facta contra Generale Concilium an cenſeatur ſurreptitia glo. cap. ex parte verb. de quo nulla mentio de capell. Monach. Felin. cap. nonnulli n. 2. & 3 de Reſcript dicam infra lib. 1. cap. 50. n. 33. conferuntq; ad hanc quæſtionem quæ in immediate præcedente attuli n. 6. 7. 8. & ſeq. noſq; eam proprio capite diligentius examinabimus.*

6 Porro an hactenus dicta obtineant etiam in innouatione exemptionum, incidenter hic queri poſſet, non iuuat iam inhærere regulæ communi. Quod omnis qui ex aliquo actu lædi poſſet ad illum citari debeat, *l. de vnoquaque ff de re iud. l. non ita Diuus ff. de adopt. l. ſi quando & ibi Bald. C. de teſtib. quam Antonius Nicellis fuſiſsime reſtringit centum & quindecim Fallentiis. In concordia gloſſarum à n. 224. vſque ad n. 272. in concordia 52.*

7 Dico igitur primo Quod ſi innouatio fit per eum qui exemptionem concedere poterat non requiri partis citationem, alias ſecus. *Abb. cap. cum dilecta num. 25. verſ. & innouatio de confir. vtili vel inutili Maſcard. de probat. concluſ. 383. n. 25. & dixi ſupra q. 8. n. 9.*

8 Dico ſecundo. Quod in tranſumptione ſeu innouatione exemptionum vel priuilegiorum quæ fiunt in Curia Romana non opus eſt citatione. Ratio eſt, quia cum iſte actus pertranſeat multorum manus hoc in exercitio peritas, abeſt omnis falſi ſuſpicio, adeo vt ſine citatione credatur tranſumpto velut originali *Abb. cap.*

ex par-

ex parte & 1. in pr. de priuileg & dixit Felin. poſt Anton. Hoſt. Archid. & alios in c. fin. nu. 8. verſ. fallit 3. de fide inſtru. Bartholomeus Bellenſ. tract. de charit. ſubſid. quæſt. 113. Maſcardus de probat. vol. 3 concl. 1388 nu. 19.

Dico tertio, Hoc in caſu cum periculum eſſet in mora non requiri citationem, *Decius c. cum dilecta numer. 37 de confir. vtili vel inutili Maſcard d. concluſ. 1388. nu. 19.* 9

QVAESTIO XIII.

Exemptio conceſſa ſimpliciter an eximat vniuerſaliter?

SVMMARIVM.

1. *Exemptione capitis non cenſetur conceſſa exemptio membrorum.*
2. *Exemptio monaſterij non extenditur ad capellas*
3. *Exemptio eſt ſtricti iuris.*
4. *Exempta Eccleſia populus non eſt exemptus.*
5. *Exempto populo eccleſia non cenſetur exempta*
6. *Diſpoſitio de re contenta non includit continentem.*
7. *Exemptis Clericis Eccleſia, cuiuſuis ordinis clerici exempti cenſentur.*
8. *Exemptio generalis, generaliter intelligenda.*
9. *Exemptio extendenda aut reſtringenda ex mente priuilegiantis.*
10. *Priuilegium conceſſum terra, cenſetur conceſſum perſonis.*
11. *Priuilegia conceſſa locis, extenduntur ad perſonas.*
12. *Delinquens in Eccleſia, an in ea capi poſſit?*

GEneralis hæc quæſtio diffiniri commode non poterit, niſi per propoſitiones ſpeciales, ſit igitur prima concluſio Exemptione capitis non cenſetur conceſſa eſſe exemptio membrorum. *Innoc. c. ex ore de priuil arg. l. liberorum ff. de adopt.* 1

Ideoq; exempto monaſterio, eius membra ſeu capellæ exemptione non gaudent. *Abb. d. c ex ore. n 1. & 4. ca. cum capella vbi DD. eod. tit. Vbaldus tract. de Canonica portione c. 4. quæſt. 8. & ſeq.* 2

Ratio eſt quia exemptio eſt iuris ſtricti nec trahenda de perſona ad perſonam, loco ad locum, *c. ſane c. cum capella de priuil. Io. de Ferrariis in forma oppon. contra inſtrum. in glo. ad §. aliisq; rationibus, nu. 4.* quippe regulariter eximi poteſt Eccleſia, ſibi in poteſtate retentā capella, & è contra, *arg l. liberarum de adopt. Brixienſ. in repert. verb. Exemptio col. 6. Abb. c. conquerente nu. 1. de offic. ordin. glo cap. rogamus 24. quæſt. 1.* 3

Concluſio ſecunda. Exempta eccleſia non cenſetur exēptus populus: ideo Epiſc. ordina- 4

ordinariam poteſtatem exercere poterit in Parochianos. *Philipp. Franc. c. per exemptionem n. 3 verſ. 5. de priuil. in 6. ſumma Angel. verb. exemptus n. 1. verſ. Et exempta Fumus verb. exemptio n. 3.*

5 Concluſio tertia, exempto populo non cenſetur Eccleſia eſſe exempta. *Franc. d. num. 3. verſ. vlt.*

6 Concluſio quarta. Eadem dicta ſint in quibuſuis aliis exemptionibus Regulariter enim diſpoſitio relata ad rem contentam non includit continentem, *Franc. d. n. 3. verſ. vlt. in priuil. trahantur ad caſus diuerſos Tiraq. de retract. Conſan. §. 1. glo. 4. nu. 97. fol.* 106. *Fumus verb. exemption n. 3 & 4. & docte Archid. c. Frater 16. q. 1. n 3.*

7 Concluſio quinta. Exemptis clericis alicuius Eccleſiæ tam Canonici quam alterius cuiuſuis ordinis clerici exempti eſſe cenſetur *tex. ca. per exemptionem. In fin. de priuileg. in 6. vbi Franc. n. 3 verſ. vltim. not.*

8 Concluſio ſexta, ſi verba priuilegij ſunt generalia exemptio vniuerſaliter conceſſa eſſe cenſentur *c. quia cura vbi DD. de priuileg. arg. d. c. per exemptionem in fin. Io. de Ferrar. in d. glo. ad §. aliis rationibus n. 4.* Ita tamen vt in primis ſemper attendenda ſit

9 mens concedentis ne tam verba quam potiſsimum ipſam mentis rationem ſequi videamur *l. alacriter ff. de leg. 3. Barth. l. non dubium n. 9. & 10. C. de legibus Dec. l. ſemper in ſtipulationib. n. 4. ff de reg. iuris l. labeo ff. de ſupell. leg.* Semper priuilegium extenditur ad perſonas & caſus non expreſſas, aut etiam reſtringitur ex præſumpta ac coniecturata mente priuilegiantis *Abb. c. ſane n. 2. de celebrat. Miſſarum.*

10 Concluſio ſeptima. Priuilegium conceſſum terræ intelligitur conceſſum perſonis ſeu hominibus eiuſdem *l. ſi non ſpeciali vbi Bald. C. de Teſtam.* Sicut per exemptionem Eccleſiæ intelligantur exemptæ perſonæ *d. c. per exemptionem*, ita per exemptionem terræ cenſentur etiam perſonæ eiuſdem terræ exemptæ. *Rom. d. conſ. 180. n. 7. Bald. d. l. ſi non ſpeciali.*

11 Confirmatur id ipſum auctoritate eiuſdem Romani *Conſ.* 234. *per tot.* dicentis priuilegia locis conceſſa extendi ad quaslibet perſonas ibi exiſtentes etiamſi Fo-

12 renſes ſint & extraneæ, vbi etiam diſputat an forenſis aut laicus delinquens in Eccleſia capi in eadem poſsit id quod reſoluit negatiue, *per c. Frater 15. qu. 4. Bald. d. l. ſi non ſpeciali. qua de re infra l. 4. quæſt. 95.*

QVAESTIO XIV.

In Exemptione *ſuarum Eccleſiarum* quænam comprehendantur?

SVMMARIVM.

1. *Appellatione* ſui *comprehenditur quod commune eſt.*
2. *Mandatum de prouidendo in Eccleſiis ſuis, extenditur ad eas quæ mediate ſubiecta*

iecta ſunt.
3. *Ea tantum Eccleſiæ ſunt exempta quæ pleno iure ad exemptum ſpectant.*
4. Suum *proprie non eſt quod eſt commune.*
6. *Priuilegia proprie intelligenda.*

DIfficultatem facit quia appellatione ſui comprehenditur etiam id quod com- 1
mune eſt, *l. ſi quis ſeruos ff. de leg. 3. l. pupillus §. fin. ff de verb. ſign.* adeo vt res mihi
cum alio communis vendi & impignorari poſſit qua de re docte Mudeus, *l. nemo ex*
ſociis ff. pro ſocio fol. 64. Neguſ. de pig. in 3. memb. 2. part. princip. n. 39. & ſeqq. & non 2
modo quod immediate ſed etiam quod mediate ſuum eſt: ideo præceptum, de
prouidendo alicui in Eccleſiis ſuis, extenditur ad eas quæ mediate ſubiectæ ſunt 3
c. pro illorum de præbendis. Sed reſpondeo cum Archidiacono eas tantum eſſe exem-
ptas quæ pleno iure ſpectant ad exemptum, *Archid. in c. Frater. n. 4. vbi late id exa-*
minat 16. quæſt. 1. Imprimis quia exemptiones præiudicant iuri ordinario, ideoque 4
ſtrictiſſime interpretandæ *c. licet. de offic. ord. l. 2. §. merito §. ſi quis à principe ff. ne quid*
in loco public. nec extendendæ ſunt ad id quod commune eſt, nam ſuum proprie di- 5
ci non poteſt quod commune eſt, prout quoq; quod, mediate ad aliquem ſpectat
ſuum eſſe, proprie dici non poteſt, *l. quæſitum, §. celſus ff. de fundo inſtr. leg. Archid. n. 5.*
latiſſime Iaſon. l. ſerui electione §. labeo n. 1. 4. 10. 20. 21. 22 ff. de legat. 1.

Porro certum eſt priuilegia ſemper extendenda eſſe ſecundum propriam ver- 6
borum ſignificationem vt quando minus fieri poſſit ordinariæ obſint poteſtatique
eſt per quam fauorabilis *l. ſcribit quintus l. plautius ff. de auro & argento leg. copioſiusq;*
id probat Archid. d. c. Frater. 16. quæſt. 1. n. 5. & dixi ſupra quæſt. 4. De qua quæſtione
prolixius videri poterit Philipp Francus, *in c. cum in illis fin. nu. 2 & 3 de Præb in 6.*
Vbi diſputat an diſpoſitio reſtringenda ſit ad id quod totum eſt diſponentis, an
vero etiam extendenda ad id quod cum alio commune eſt; diſtinguitque inter di-
ſpoſitionem odioſam & fauorabilem, quemadmodum apud eundem videre latius
poterit lector.

QVAESTIO XV.

Quid ſit lex diœceſana & lex iuriſdictionis?

SVMMARIVM.

1. *In Epiſcopo generaliter vnica iuriſdictio.*
2. *Res iudicata in diœceſana non præiudicat in lege iuriſdictionis.*
3. *Deriuatio legis diœceſanæ.*
4. *Commiſſione facta diœceſano cenſetur facta Epiſcopo.*
5. *Diſſentio ſcribentium in hac materia.*
6. *Diffinitio legis Diœceſanæ.*
7. *Diffinitio legis iuriſdictionis.*
8. *Cuius ſpeciei ſit charitatiuum ſubſidium.*
9. *Item Synodus Epiſcopalis.*
10. *Item diſpenſatio & Canonica Epiſcopalis.*

IN diffinitione exemptionum dixi ſub nomine iuriſdictionis comprehendi legem diœceſanam & iuriſdictionis, de vtraq; quia inter interpretes non ita conuenit pauca hæc adferemus. In Epiſcopo vnicam tantum eſſe iuriſdictionem ſub qua vniuerſum ius Epiſcopale comprehenditur quod in vniuerſa diœceſi habet nonnullis vſurpata latiore ſignificatione legis diœceſanæ viſum eſt *Innocent. c. dilectus de offic. ordin. Abbas c. auditis in 1. notabili de reſtit. in integrum.*

2 Aliis tamen communius placuit diſtinctas eſſe ſpecies ita vt res iudicata in lege diœceſana non obſtet legi iuriſdictionis, *Abb c. 1. de offic. ordin vbi tex.*

3 Et quidem diœceſana lex à diœceſano deriuatur qui à Pontificiis DD proprie Epiſcopus nuncupatur & non alius, quamuis de iure ſpeciali in loco ordinariam habeat poteſtatem, *Abb. c. cum olim de maior. & obed. & cap. Ioannes. num. 2 de teſtam:* Adeoq; refert vt facta commiſſione diœceſano cenſeatur facta tantum Epiſcopo.

4 At vero ſi ordinario tum cuilibet alteri ordinariam habenti iuriſdictionem facta eſſe cenſebitur, *glo. Clem. 1 verb. diœceſanis de iure patronat. Nauarr. con. ſ 11. de Clandeſt. diſponſ. tom. 2.*

5 Porro diffinitione vtriuſq; huius legis diœceſanæ & iuriſdictionis variæ olim fuit elaboratum, aliis aſſerentibus quod illa conſiſtat in recipiendo, hæc vero in dando ſeu conferendo, aliis aliter opinantibus vt patet ex Innocent. & aliis, *c. 1 de ſtatu Monach. vbi Abb. glo. c. dilectus vbi DD. de offic. ordin. Bertachin. tract. de Epiſcop l. 4 par. 2. n. 80. & ſeqq Henric. Botteus tract. de Synodo par. 1. num. 61. & ſeqq vbi late.* Res hæc vt cenſeam cum Innocent. aptius diffiniri non poterit quam diffinitione per partes de qua apud Topicos. *Ariſtoteles lib. 2 poſter. cap. 5. 10. Apellus in dialect. le-*

6 *gali cap num. 24. Chriſtoph. Hegendor. in ſuo libello de definitionibus & diuiſionibus legalibus to. 16. per tot. vol. tract. 1 fol. 252* Nempe lex diœceſana eſt ad quam ſpectat perceptio Cathedratici pars decima oblationum charitatiuum ſubſidium deniq; cætera omnia à quibus monaſteria iure communi ſunt exempta, *Abbas d. c. dilectus n. 4. vbi late & DD. ſupra citati.*

7 Lex vero iuriſdictionis eſt quæ obedientiam, ſubiectionem, reuerentiam, inſtitutionem, correctionem, reformationem, iuriſdictionem, pœnitentiæ indictionem, cauſarum audientiam, ſacramentorum collationem, eaque omnia complectitur in quibus monaſteria diœceſana, iure communi ſubiiciuntur *DD. vbi ſupra Bertachin. tract. de Epiſcopo lib. 4. parte 2. numer. 80. Thomas Zerula in praxi Epiſcop. part. 2. verb. iura Epiſcopalia Cuchus inſtit. iuris Canonici lib. 1. tit. 12. verſ. hæc iura*

8 Quę vt magis pateant quęritur primo vtrum charitatiuum ſubſidium ſit de lege diœceſana? articulus hic multis fuit dubius vt refert Barth. Bellencinus tract. de charit. ſubſidio, *qu. 28.* communis tamen (inquit) opinio eſt affirmatiua, Vnde infertur monaſteria iure communi exempta eſſe à ſolutione charitatiui ſubſidij:

Io-

Io. Andr. Butrio. Innoc. & DD. d. c. dilectus de offic. ord. Bald ſi quis ad declinandam col. 8. C. de Epiſc. & cler.

Limito, primo, in Eccleſiis monaſterio ſubiectis quæ ante ſubiectionem illud præſtare conſueuerant. Nam ratione earum, monaſterium obligabitur *Clem. 1. de cenſib. Innoc. d. ca de ſtatu Monach. cap. conquerente de offic. ord.*

Limito ſecundo, niſi monaſterium haberet populum, quia ratione populi tenetur ad omnia quæ ſunt legis diœceſanæ. *Io Andr. in add. ad ſpec. tit. de priuileg. Bellenc. tract. de charit ſubſid. q. 29* Quæritur ſecundo, Quid de Synodo? vtrum ſit legis diœceſanæ? & breuiter an Abbates ſeu monaſteria teneantur venire ad Synodum Epiſcopi? Remitto ad prolixam diſputationem & diſtinctionem Henrici Botei, in ſuo ſpeciali tractatu de Synodo *parte 2. n 4. & ſeqq* ex qua vberior etiam intelligentia legis diœceſanæ & iuriſdictionis hauriri poterit. 9

Tertio vtrum diſpenſatio? paucis dicimus eam eſſe de lege iuriſdictionis *cap. ex tranſmiſſa de translat. prælat. glo. clem. 1. de Reſcriptis*, & ita reſoluit Paulus Borgaſius *in ſuo tract. de Irregularitatibus parte 2. Rubr. an diſpenſatio ſit de lege diœceſana nu.* 4. 10

Eadem dicta ſint de Canonica Epiſcopali de qua materia in cap. requiſiſti & cap. officij de Teſtam. & Petrus de Vbaldis, *in tract. de Canonic. Epiſcopali cap. 1. n. 4. & c. 4. q 5.* Lapus de Caſtelliono, *tract. de Canonic. portione n. 5.* Cætera ad pleniorem huius tituli cognitionem peti poterunt, præſertim ex Abbate & Innocentio hic citatis quæ compendij gratia nunc prætereo, qui tradunt Hoſpitalitatem, itionem ad exequias, prædicationem, miſſarum celebrationem, legationem, proceſsiones, angarias, & quaslibet alias vexationes ſub lege diœceſana comprehendi. 11

QVAESTIO XVI.

Monaſteria an ſint exempta?

SVMMARIVM.

1. *Monaſteria iure ſcripto ſunt exempta à lege diœceſana non vero à lege iuriſdictionis.*
2. *Quouſque ſe extendat eiuſmodi exemptio.*

De iure communi quod attinet ſunt exempta à lege diœceſana non vero à lege iuriſdictionis vt patet ex auctoritatibus præcedenti capite allegatis quas maxime Abbas perſequitur *d. cap. 1. de ſtatu Monach. & d. cap. dilectus de offic. ordin. & Bertachin. tract. de Epiſcop. lib. 4. parte 2. quæſt. 35. n. 80.* 1

Ita-

Digitized by Google

2 Itaque eiuſmodi priuilegio non modo monaſterium ſed cœmiterium & alia quæcunque intra monaſterij ſepta exempta cenſebuntur, *cap. neceſſaria. ca. nulla* 12. *qu.* 1. idq; ad paſſus vſque 30. vel 40. *cap ſicut cap. diffinuit* 17. *quæſt.* 4. quod tamen verum eſt, cum monaſterium eſt extra vrbem conſtitutum ſecus vero ſi in ciuitate tunc enim tot paſſuum priuilegio non gaudebit, *c. quiſquis* 17. *quæſt* 4. *glo. & DD. cap per exemptionem de priuileg. in* 6. *Rebuff. tract de Immunit. Eccleſiarum in conſtitutionibus regiis & in l. vrbis de verb. ſig. ſumma angelica verb. Exemptio n.* 1. *& Funius n.* 5. *Archidiac. cap nulla* 12. *quæſt.* 1. *vide Nauarr. in Manuali cap.* 25. *nu.* 10. *verſ. Domus item Epiſcopalis.*

QVAESTIO XVII.

Sintne aliqui ordines exempti?

SVMMARIVM.

1. *Ciſtercienſis ordinis Priuilegium.*
2. *Ciſtercienſis ordo iure ſcripto non exemptus.*
3. *Papa Diœceſanus totius orbis.*
4. *Ordines plurimi exempti priuilegio proprio.*
5. *Prædicatorum exemptio.*
6. *Minorum.*
7. *Carmelitarum.*
8. *Benedictinorum.*
9. *Regularium omnium.*
10. *Exemptio eorum plena tam realis quam perſonalis.*
12. *Reſtringitur in cauſis mercedum & miſerabilium perſonarum.*
13. *Item in degentibus extra clauſtra.* 14. 15.
16. *Diuiſio ordinum.*
17. *De participatione alienorum priuilegiorum.*
18. *Quid ſi ordo non vtatur priuilegio, an participans nihilominus fruetur.*
19. *Vtrum participantes poſsint priuilegio vti contra eos quorum contemplatione participant.*
20. *Familiares non retorquent priuilegium contra ſuos principales.*
21. *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra concedentem.*
22. *Ordines qui habent Generalem, an iure communi ſint exempti.*
23 *Iuriſdictio ſpecialis, cumulatiue conceſſa cenſetur.*
24. *Pontifex non ſolet derogare ordinariis niſi expreſſe.*
25 *Qualem iuriſdictionem habeant Prælati in ſubiectos.*
27. *Exempto ordine Monachorum, an cenſeatur exemptus ordo monialium.*
28. *Ordinarij incarcerantes regulares exemptos ſunt excommunicati.*
29. *Tenor Bullæ.*

30. *Va-*

30 *Varia exemptionum cauſa.*
31. *Ordinibus facile conceditur exemptio.*
32. *Exempti nedum ab ordinariis, ſed ne quidem ab Archiepiſcopis & Patriarchis poſſunt puniri.*
33. *Exempti immediate S. ſedi ſubiecti ſunt.*
34 *Cenſura ordinariorum in exemptos irrita ſunt.*

IVre communi Ciſtercienſis ordo, id priuilegij habet vt niſi facta mentione ordinis reſcriptum impetrari non poſsit, *text. cap cum ordinem vbi DD. de Reſcr. cap. ne Dei de ſimonia Io. Andr. cap. 1 de ſuppl. negl. prælati glo. cap recepimus de priuileg Fel. & Abb. d. cap. cum ordinem.* quod ipſum hoſpitalariis & templariis aliisq; nonnullis conceſſum eſſe reperitur; *cap. ex parte de decimis glo. d. cap. cum ordinem de Reſcrip.* 1
Non tamen idcirco priuilegio plenæ exemptionis potiuntur, *Felin. cap. ne Dei in pr. de Simonia & nominatim cap cum ordinem num. 7. verſ. conſidera primo de Reſcript.* Itaque ſit diffinitio generalis huius quæſtionis omnes ordines atque Eccleſias iure communi ſubiectas eſſe poteſtati ſuorum diœceſanorum, *cap. omnes Baſilicæ 16. q. 7. cap. 1. de offic. ordin. cap. cum Epiſcopus eod in 6 cap nouerint. cap. regenda cap ſic quidam 10. q. 3 . Choppin. in ſuo pereleganti libro Monaſticon. ſeu de iure cœnobiorum per tot.* 2

Sicut enim Papa dicitur diœceſanus totius orbis, ita Epiſcopus ſuæ diœceſis, dicitur enim tota diœceſis eſſe Parochia & quaſi territorium Epiſcopi, *cap. cum contingat de foro compet. Socynus tract. de oblat. quæſt. 8 num 65 Troylus de Canoniſat. ſanctorum, incip. ſequitur ſecundum nu. 28 & ſeq. Rebuff. l pupillus §. territorium verſ. Et tota ciuitas de verb. ſignif. cap. cum venerabilis de Relig. domib. Abb. cap nimis graue n 4 de exceſſib. prælat.* 3

Dico *iure communi.* Nam priuilegiis corpori iuris non inſertis, plurimi ordines exemptionum pleniſsima iura ſunt adepti, ac ne per omnes excurram, ordo Prædicatorum pleniſsimam exemptionem conſecutus eſt, priuilegio Sixti 4. Incip. *Regimini hoc tenore.* 4

Et ne prætextu conſtitutionis Innocent 4. prædeceſſoris noſtri, *volentes*, &c. locorum diœceſani & alij ordinarij in perſonas & loca fratrum Prædicatorum contra Gregorij prædeceſſoris noſtri ordinationem ſibi quamcumque iuriſdictionem & ſuperioritatem vendicare præſumant, diſtrictius inhibemus ne quiſquam abſque ſedis Apoſtol. commiſsione & auctoritate in perſonas, domos & loca dicti ordinis Prædicatorum vtpote prorſus exempta aliquam excommunicationis ſuſpenſionis & interdicti ſententiam ſpecialiter vel generaliter quomodolibet promulgare, aut in perſonas, domos, vel loca huiuſmodi aliquam præeminentiam, ſuperioritatem & iuriſdictionem quomodolibet exercere præſumant, etiam ratione contractus vel delicti, vel rei de qua contra ipſos ageretur vbicunque ineatur contractus committatur delictum & res ipſa conſiſtat, Decernimus quoque ex nunc quaslibet ex- ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”

 commu-

Digitized by Google

„ communicationis ſuſpenſionis & interdicti ſententias, & quoſcunque proceſſus,
„ quaſuis pœnas & ſententias generales vel ſpeciales continentes, quos vel quas pro-
„ mulgari vel haberi & omnia quæ contra fratres domos vel loca dicti ordinis quo-
„ modolibet fieri contigerit etiam eorum exemptione, vtputa notoria, non aliter
„ allegata nullius roboris vel momenti eſſe & pro inſertis haberi debere. Hoc priuilegio aliiſq; donatus, Prædicatorum ordo habere dicitur, omnia priuilegia quæ habent omnes aliæ religiones in genere vel in ſpecie. *Aurea armilla verb. abſolutio num. 26. Alphonſus à Caſarubios tractat de priuileg. Fratrum minorum verb. excommunicatio vbi addit. Hieronimi à ſerbo & verb. exemptio num. 15.* Ex quibus, infero primo Prædicatores communi priuilegio clauſo in corpore iuris non eſſe exemptos, ſed proprio. *Expreſſe Abbas cap. nimis graue num. 4. de exceſſib. prælat.*

5 Secundo, Quod Prædicatores citati coram ordinario comparere non teneantur ad allegandum exemptionem; eſt enim notoria, *Abb. cap. cum ordinem vbi DD. de Reſcript. & ita cenſet Fumu verb. exemptio n. 2. verb priuilegium n 7. dixi ſupra num. 4. in verbis conſtit.*

6 Minores, eodem anno 1215. cum Prædicatoribus à ſancta ſede Apoſtolica approbati ſunt. *Io. Caldeus cap. nimis praua, vbi Abb. num. 1. de exceſſib. prælat. donatiq; poſtmodum à Clement.* 4. exemptionibus tam ab ordinariis quam à delegatis ac etiam à conſtitutione Innocent. 4. *in cap. volentes de priuileg. in 6* ac immediate ſubiectæ ſanctæ ſedi eorum Eccleſiæ, oratoria, domus, loca libri, vtenſilia, mobilia, immobilia, *Alphonſus Caſarubios in compendio priuileg. Fratrum minorum verb. exemptio n 3. 8. & 10.*

7 Carmelitæ pariter à iuriſdictione ordinariorum & legatorum prorſus ſunt exempti, adeo quod proceſſus aut ſententiæ contra eos latæ ſint nullius roboris, *Alphonſus vbi ſupra n. 24. vide infra lib. 4. quæſt. 46. n. 1.*

8 Eadem in Benedictinis obtinent. Nam, Eugen. 4. ne eos cauſarum ſtrepitus inquietet & ab otio deducat ſanciuit ne quis eos iuramentum præſtare aut teſtimonium ferre ex quacunque cauſa compellat inuitos. *Alphonſ. vbi ſupra verb. exemptio. verſ. Ex priuilegio Monachorum ſancti Benedicti vide infra lib. 2. quæſt. 34.*

Inſuper (vtar verbis Nauarri *tit. de Regularibus tom. 1. comment. 2. incip. nunc quoad iudicia n. 63. verſ. addo ſecundo & verſ. addo 3. fol. 48.*

9 Omnes fere regulares ſunt exempti à iuriſdictione ordinariorum per priuilegia
„ conceſſa eis directe vel indirecte per participationem communicationem aliorum
„ priuilegiorum, & conſequenter habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, *glo. ſing.*
„ *Clem. 1. verb. Monaſterij de rebus Eccleſiæ non alienandis.*

10 Quod adeo verum eſt vt raro in religioſis habeat locum cap. volentes de priuil.
„ in 6. Nam iam conceſſum eſt aliquibus eorũ directe vel indirecte per participatio-

nem

nem vt nequeant conueniri etiam de factis & litis etiam extra loca exempta, cum derogatione dicti cap volentes, editi in concil Lugdunenſi & innouati in Concilio Trident. ſeſſ.7.cap.7.de Refor.verſ.In exemptionum cauſis. Addo quod ex additione Concilij Trident d.ca.7 colligitur 1. limitatio exemptionum, ne ſcilicet pro- 12
ſint quoad cauſas ciuiles mercedum & miſerabilium perſonarum. Secundo, gene- 13
ralis differentia inter regulares exemptos degentes extra monaſteria & degentes intra Nam hi ſuper nullis cauſis poſſunt conueniri coram alia differentia, ordina- 14
riis, ille autem ſit, ſuper prædictis duobus generibus cauſarum. Eſt & quod degentes intra, non poſſunt ab ordinariis ratione delicti puniri niſi quando extra monaſterium cum populi ſcandalo delinquunt & non puniuntur à ſuis prælatis moniti ab ordinariis, vt id faciant, degentes vero extra ſic, vt in directo ſenſu & à contrario habetur in eodem Concilio Trident, ſeſſ.25. cap 14.de Regularib.incip.Re- 15
gularis non ſubditus. Vnde reſponſum eſt, non potuiſſe vicarium Epiſcopi cognoſcere de quodam cenſu petito à conuentu ordinis minimorum S. Franciſci de Paula, habentis exemptionem cum derogatione cap. volentes, tum quia non degebant extra conuentum tum quia non agebatur de vlla cauſa prædictorum generum, neque delicto extra monaſterium cum populi ſcandalo commiſſo, Ita Nauarrus vbi ſupra.

Patres quoq; Societatis, teſte Alphonſo gaudent exemptionibus omnibus quibus alij omnes ordines. *Alphonſus à Caſarubios & ibi Hieronimus à Sarbo Capucinus in tract. priuil omnium ordinum verb. communicatio priuilegiorum.* Exemptione quoque gaudent Præmonſtratenſes, *VVameſius conſil.65.n 1.tom.1.*

Similimi exemptionum priuilegio gaudent ordines mendicantes, *Funus verb. excommunicatio n.28.& ſeq.Chopin in ſuo Monaſticon.* 16

Sunt vero quatuor conſtitutione Pii.5.
- Dominicanorum.
- Franciſcanorum.
- Auguſtinienſium.
- Carmelitarum.

Inter quos eadem Pii.5. conſtitutione comprehenduntur ordines.
- Seruorum B.Mariæ.
- S.Franciſci de Paula.
- S. Hieronimi Ieſuatorum.
- Societatis IESV.

Participantes de priuilegiis mendicantium.
- Canonici regulares ordinis congregationũ S. Auguſtini.
- Canonici regulares congregationis S.Saluatoris.
- Canonici S.Crucis olumbrienſias.
- Benedictini.
- Monachi montis olíueti.
- Vallis vmbroſæ.
- Ciſtercienſes.

Par-

Participantes de priuilegiis mendicantium.

- Carthuſienſes.
- Camaldubenſes.
- Eremitæ S. Hieronimi à Piſis.
- Congregatio S Hieronimi Feſulani.
- S. Hieronimi Hiſpan.
- Cœleſtini.
- Crucigeri.
- Redemptionis captiuorum.
- Sanctiſſimæ Trinitatis.
- Theatini.
- Miniſtri infirmorum.
- Congregatio clericorum regularium minorum quæ ortum habuit anno. 1589.
- Præmonſtratenſes *VVammeſius conſ. 65 nu. 1. tom. 1.*
- Status tertij ordinis, de quo eſt conſtitutio Leonis X. & Declaratio S. Congregationis, quæ hic ſubiicitur & quam mihi nuper communicauit ex vrbe reuerſus ſpectabilis, & eruditus D. Protonotarius Ricurtus Pauli Strauius à ſecretis S. Congregationis Cardinalium negociis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum.

DECRETVM SVPER STATV MVLIERVM TERTII Ordinis in priuatis domibus degentium, illarumque ad habitum admiſsione.

SAcra Congregatio Cardinalium negociis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, ad tollendas omnes contentiones inter Epiſcopos, & Superiores Regularium ſuper immunitate, & exemptione Tertiariarum, quæ in priuatis domibus degunt. vulgo Bizzoche, ſeu alio quouis nomine nuncupatarum, in primis & ante omnia in memoriam reuocat ea, quæ Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum in eandem ſententiam reſpondit, videlicet.

Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum, ſæpius reſpondit, minime poſſe Sacerdotes Regulares Mulierum Tertij Ordinis, quas de Pœnitentia, vel Bizzoca vocant, confeſſiones ſacramenta'es audire, niſi fuerint ab Ordinario approbati ad confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas; quemadmodum nec poſſe illis Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtrare in die Paſchatis Reſurrectionis Sanctiſs. D. N. IESV CHRISTI; Verum quoad ſepulturam, atque alia Priuilegia, Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigiatos, alioſq; ſimiles ita demum Ordinis, cuius Tertiæ Regulæ habitum aſſumpſerunt, priui-

Digitized by Google

Priuilegiis potiri, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptos eſſe, ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum Clauſtralibus habitent, & Mulieres virginalem, ſeu cœlibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam traduxerint; quemadmodum cauetur Conſtitutione Concilij Lateranen. ſub Leone X. quæ habetur ſeſſ. 11. in fin. Hoc autem voto mulierum, alia duo, ſcilicet, paupertatis, & obedientiæ nequaquam includi, quinimo huiuſmodi mulieres, ſi vitam Virginalem aut cœlibem ſimpliciter, expreſſeq; vouerint, etiam in conſanguineorum, & affinium ſuorum, aut propriis domibus, vel ſeorſum habitantes ſupradictis Priuilegiis Ordinis, cuius Tertiæ Regulæ habitum deferunt, exemptioneq; ab Ordinarij iuriſdictione frui debere, vt idem Leo poſtea declarauit Conſtitutione edita die prima Martij 1518. An autem prædictæ qualitates in huiuſmodi Tertiariis concurrant, Ordinarij loci iudicium ſit.

Præterea ſi contingat aliquas ex prædictis Tertiariis ſine ſepulturæ electione decedere, eas ſi decedentes, ita demum in Eccleſiis Ordinis, cuius habitum aſſumpſerunt, ſi in ipſis earum communis ſepultura reperiatur, ſi minus, in Eccleſiis Parochialibus ſepeliendas eſſe decernit.

Superioribus autem Regularibus, ſufficienti facultate ad id à Sede Apoſtolica ſuffultis (Cappuccinis exceptis) licere Mulieres ad huiuſmodi habitum recipere, atque ad ipſos veſtiendi eas officium pertinere, non autem ad habitum admittendas, & recipiendas eſſe niſi probatæ vitæ, ac bonis moribus præditas, atque in ætate ſaltem quadraginta annorum conſtitutas, quæ de proprio habeant vnde ſufficienter viuere poſſint, & non cum aliis viris, quam cum conſanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu ſibi coniunctis cohabitent: & ab Ordinario loci licentia prius impetrata, qui non aliter eam concedat, niſi prædictis præuio examine diligenti ſibi conſtiterit.

Verum, in huiuſmodi habitu concedendo reſpectiue deferendo, omnino à velo ſupra caput, quod Superiectum vocant, à Pectorali, quod vulgo dicitur Sottogola, & à Patientia abſtinendum eſſe; quinimo eas, quæ ſupradicta tria, vel aliquod ipſorum deferre deprehenſæ fuerint, illa dimittere, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas ab Ordinariis locorum compellendas eſſe decernit.

Supradictis vero Decretius Mulieres Tertij ordinis, quæ collegialiter viuunt, non comprehendi, quinimo eas diſpoſitioni conſtitutionis Pij Papę V. editę Romę Anno 1656 quarto Calendas Iulij, quæ incipit (*Circa Paſtoralis*) pœnitus ſubiacere expreſſe declarat. Non obſtantibus quibuſcunq; in contrarium facientibus. Datum Romæ 20. Decembris anni M.DCXVI.

Poſſent de ſingulis hiſce ordinibus multa in medium adferri & curioſe inquiri, ſed quia proprie non ſunt huius inſtituti, ſubſiſto, relegans curioſum lectorem ad Paulum Mariſium Alphonſum à Caſarubios. Remundum Frangier, Nauarr. & alios.

dudum in pr. de præbend. in 6. & in cap. ſicut nobis de verb. ſignif. in 6. & ita debet Conciliari Guilielmus de cugno qui acute eiuſmodi quæſtionem inueſtigat, *Authent. omnia priuilegia num. 2. C. de Epiſcop. & cleric.*

Tertio quæritur, vtrum participantes in priuilegiis ſeu exemptionibus alteri 19
conceſsis, poſsint illis vti contra eos quorum contemplatione participant? Hanc quæſtionem format Corduba, & reſpondet cum diſtinctione, quod ſi habeant ea priuilegia æque principaliter ſeu independenter ab aliis, tum facta ſunt illis propria poſſuntq; vti priuilegiis contra illos. Si vero acceſſorie & dependenter, vt ſunt familiares & donati, Fratrum, & alij eiuſmodi non poterunt vti priuilegiis Fratrum, contra ipſos Fratres quorum priuilegia ipſis communicantur, licet enim effectus priuilegij in alium deriuetur ab illo cui conceditur, nihilominus tamen ipſum priuilegium dicitur eſſe illius cui conceditur, & ex cuius perſona in alium deriuatur, *ita Francus cap. ſi. ut. nu. 1. de verb. ſignif. in 6.*

Vnde, quod in fauorem Fratrum principaliter conceſſum, ſcilicet vt Familiares vtantur ipſorum priuilegiis, non debeat contra ipſos Fratres ſeu eorum diſpendium retorqueri, *cap. quod ob gratiam de reg. iuris in 6.* Ita concludit Corduba, *in addit. ad Alphonſ. à Caſarub. in d. tract. de priuileg. Fratr. minor verb. communicatio.*

Hinc infero, quod licet familiares exemptorum ſint exempti, vt probabitur 20
infra, tamen non poſſent vti eiuſmodi priuilegij retorcutione aduerſos eos, quorum reſpectu exempti ſunt, *per rationes Cordub. & Decij vbi ſupra* pendent enim priuilegia familiarium acceſſorie ex perſona principalium dominorum, *Decius d. l. in omnibus num. 10 ff. de Reg. iuris not. Card. Clem. ſi ęquens nu. 4. de exceſſib. prælator.*

Quod confirmo, quia priuilegiatus non vtitur priuilegio ſuo contra conceden- 21
tem, eo inuito, *l. amiciſſimos §. Lucius vbi Barth. ff. de excuſat. tut. Rebuff. concil. 147. verſ. ne ſont rien les priuileges. Bald. l. ſi cui. C. de non num. pecu. Rebuff. de priuil. Scholarium priuileg. 178. l. ſi iudex circumuento ff. de minoribus vbi dicitur quod priuilegio quod à te habeo, non vtor te inuito. Petrus Leuanderius tract. de doctorib. par. 1. quæſt. 23.*

Quarto, dubitatur vtrum ordines qui habent Generalem, ſint exempti? Dubium 22
mouet, quod ordinum generales ius dicant, viſitent, corrigant totum ordinē, quod autem Generalibus conceſſum eſt, diœceſanis ademptum eſſe videtur, *arg. l. Dominicus C. vbi cauſæ fiſcales l. ſi duo ff. de adminiſtrat. tut.* Vnde placuit quibuſdam, ſi Iudex deputetur cauſis certæ ſpeciei quod eæ ex iuriſdictione iudicis ordinarij detractæ & remotæ eſſe cenſebuntur, *Raphael Cumanus Caſtrenſ. & DD. l. Quod in rerum §. ſi quis poſt ff. de legat. 1.* Vulgatum eſt enim quod generi per ſpeciem derogetur. vnde voluit Baldus quod ſpecialis viſitator deroget generali, *in l. 1. ff. de offic. conſul. Ang. l. teſtamenta omnia C. de teſt. Bald. Auth. habita col. 5. C. ne filius pro parte.* Idq; cum conceſsio generalis eſt in fauorem certarum perſonarum, eſtq; in eorum fauorem

quod per conceſsionem ſpecialem derogetur generali. Item cum generalibus ordinum attributa eſt eiuſmodi ſpecialis iuriſdictio ex poſtulatione impetrantium, ſecus vero ſi motu proprio Pontificis. *Ang.d.l.teſtamenta Bald.d. Auth.habita.* Nihilominus tamen negatiuam huius quæſtionis partem defendit vna cum aliis Iaſon *l. quod in rerum § ſi quis poſt num.5 & ſeqq ff.de legat.1. Petrus de Anchar. cap.tibi qui de Reſcr.in 6 cap.per hoc de hæretic in 6.*

23 Ratio eſt, ex communi concluſione quod iuriſdictio ſpecialis cenſeretur conceſſa cumulatiue, non vero priuatiue. *Barth.l.1.ff.de offic.præfecti vrbis Rom.conſ.393. Aret.conſ.102. DD.cap.Paſtoralis de offic ordin. cap.quia contingit de Religioſis domibus.* Nec enim eſt regulariter verum, quod per ſpecialem iuriſdictionem vni conceſſam etiam cum taxatiua *ſolus* derogetur vniuerſali iuriſdictioni, *Ang.l.1. C.vbi & apud quos per illam tex.vbi glo.verb.ſoluo.*

24 Confirmatur hæc opinio: nam ex priuilegio quocumque Pontificis nunquam cenſetur ordinariæ poteſtati derogatum niſi exemptio formalibus vel æquipollentibus verbis concedatur, *tex.cap.paſtoralis de priuileg.vbi DD.* De quibus à me ſupra ſcriptum eſt, *quæſt.9.* vnde etiamſi ordinum generales ius habeant viſitandi, corrigendi, iudicandi totum ordinem, non ideo tamen ordo à iuriſdictione ordinarij exemptus eſſe cenſendus eſt, niſi ordini nominatim exemptio conceſſa ſit.

25 Quæritur quinto, qualem iuriſdictionem habeant Prælati, Abbates ſeu quiuis ſuperiores exempti in ſubiectos? Reſpondeo quaſi Epiſcopales *glo ſingul.Clemen.1. verb.proprij vbi. DD.de Rebus Eccleſ.non alienand.* Ita quod eiuſmodi ſuperiores ea omnia exercere poſſunt in ſuos quæ Epiſcopi in ſubditos, *Nauarrus conſ 23.tit.de priuilegiis Hieron. à Sorbo Capucinus in annot. ad Alphonſ. à Caſarubeos in compend. priuileg.fratrum minorum verb. prælati per d. Clem.1. vbi glo.* & ſignanter iuriſdictionem
26 criminalem etiam irrequiſito Epiſcopo *Nauarr.conſ.9 n 2.de priuileg.* Excipio tamen ea quæ ordinis dicuntur Epiſcopalis, de quibus ſupra, *quæſt. ſexta in fine & in cap.quod ſicut de elect.& cap tranſmiſſam eodem & cap. quamuis diſt.68. Abb.remiſſiue in cap.ſi quis contra clericum num 49.verſ.Item omnia quæ ſunt, de foro competenti,* qua de re etiam infra, *lib.4.quæſt.20.*

27 Sexto quæri poſſet vtrum exempto ordine Monachorum cenſeatur etiam exemptus idem ordo monialium, Reſpondi ſupra, *quæſt.4.* Quibus addo, quod ſub nomine religioſi non comprehendantur moniales, *Sabarella Clement.1.nu 1 cum add. de priuileg.& exceſſ priuilegiatorum.* Nec appellatione Fratrum S. Franciſci (inquit Baldus) veniunt ſorores S. Claræ *Bald. in l. quicunque col.5. C. de ſeruis fugit. Paulus de Leaſaris Clement.1.de elect.Alex.conſ.126.vol.1. Abb.in add.ad cap de monialibus n.1. verb. clericus de ſentent. excommunicat.* Idq; maxime in materia odioſa, qualis eſt exemptio *Albertus Brunus in tract. ſtatutorum verbo pater n. 32. verſ. in ſtatuto.glo. & Bald. l.quiſquis C. ad l.Iuliam maieſtatis Rebuff.de priuileg.ſcholar.priuileg.177. num.5.*

Et

Et ita puto nobis conciliandum Abbatem, *in cap. ea quæ num. 5. de ſtatu Monach.* qui cenſet quod diſpoſita in Monachis, cenſeantur etiam diſpoſita in monialibus: videlicet ſi ſit materia indifferens, non vero ſi verſemur in priuilegiis, in eis enim maſculinum non concipit fœmininum, nec conceſſum filio extenditur ad filiam. *Decius l. in omnibus cauſis n. 7. cum addit. ff. de Reg. iuris.*

Ex quibus infero primo, quod diœceſani ſeu ordinarij capientes ſeu incarce- 28
rantes regulares ſeu religioſos exemptos in caſibus non expreſsis, ſunt excommunicati. *Paulus Fuſcus Epiſcop. Sarnenſ. tract. de viſit. lib. 2. cap. 20. num. 20. Paulus de Leaſar. cap. ſi clericis de ſent. excomm. in 6. DD. Clement. frequens de Exceſſib. prælat. Hieron. à Sorbo Capucinus in add. Alphonſ. vbi ſupra Guido ſing. 497.* Qua de re extat Bulla 29
Clementis octaui lata anno 1595. 7. Kalend. Martij, anno eius Pontificatus quinto quæ formam præſcribit qualiter Prælati ſuos regulares punire debeant ac Epiſcopus ea in parte ſe habere, Huius tenoris.

Suſcepti muneris ratio poſtulat, vt ea quæ in ſacro Concilio Trid. prouide conſtituta ſunt ab iis ad quos ſpectat inuiolate obſeruari curemus maturo ſano concilio ipſius concilij decreto prouiſum eſt vt quicunque regularis non ſubditus Epiſcopo intra clauſtra degens, extra ea ita notorie deliquerit vt populo ſcandalo ſit Epiſcopo inſtante à ſuo ſuperiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeuere puniatur, & ſuperior de punitione Epiſcopum certiorem faciat, ſin minus ipſe à ſuo item ſuperiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit, verum quia experientia compertum eſt interdum in huiuſmodi decreti executione nimis remiſſe procedi cum enim Epiſcopus inſtat aliquem regularem eo quo ſupradictum eſt modo delinquentem à ſuperiore puniri, ſæpe fit vt ſuperior regularem delinquentem ad alia ſuorum ordinum loca extra Epiſcopi diœceſim ex induſtria impunitum tranſmittat; atque etiam ipſe aliquando ad alias prouincias ſe conferat; nec vlterius ſuper delinquentis exceſſibus inquirat & de eius punitione Epiſcopum certiorem non reddat; inde nec regularis delinquens tunc ab Epiſcopo puniri poteſt, cum extra ipſius diœceſim exiſtat, nec ſuperior qui delinquentem corrigere negligit officio priuatur, Nos pro paſtorali noſtra ſollicitudine præfati decreti executioni quantum cum domino poſſumus fauere & præmiſſis malis, vt par eſt opportuno aliquo remedio occurrere volentes, de venerabilium fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium prædicti Concilij interpretum ſententia, motu proprio & ex certa ſcientia noſtris ac de Apoſtolicæ ſedis poteſtatis plenitudine hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione omnibus & ſingulis cuiuſcunque ordinis & inſtituti regularium etiam mendicantium ſuperioribus in virtute ſanctæ obedientiæ & ſub indignationis ac priuationis dignitatum & officiorum per eos obtentorum eo ipſo incurrendis pœnis, præcipimus & mandamus vt iuxta prædictum decretum quilibet ipſorum regularem, non ſubditum Epiſcopo, intra clauſtra de-

„ gentem,& extra ea,ita notorie delinquentem vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo in-
„ ſtante intra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeuere puniat, ac de punitione Epi-
„ ſcopum certiorem faciat,& alias decretum ipſum in omnibus &per omnia exequa-
„ tur. Cæterum ſi ſuperior in regularem delinquentem non animaduerterit, quini-
„ mo ſi illum impunitum ad alia ſuorum ordinum loca extra Epiſcopi dœceſim vt
„ præfertur tranſmiſerit, volumus & ſimili motu atque auctoritate decernimus, vt
„ ſuperior inſtante Epiſcopo intra terminum ab Epiſcopo præfigendum & ſub eiſdem
„ indignationis noſtræ ac priuationis dignitatum & officiorum obtentorum, necnon
„ & ſub inhabilitatis ad illa & alia impoſterum obtinendum ac vlterius priuationis a-
„ ctiuæ & paſsiuæ vocis ad quas à nemine præterquam à nobis & à Romano Pontifice
„ pro tempore exiſtenti reſtitui posſit ipſo facto ſimiliter incurrendis pœnis ipſum
„ regularem delinquentem loco ad quem tranſmiſſus fuit reuocare & in quo deli-
„ quit conſtituere ſeu ſiſtere teneatur. Quod ſi hoc etiam facere prætermiſerit per
„ præſentes ſimiliter ſtatuimus vt ordinarius loci ad quem regularis delinquens
„ tranſmiſſus fuerit ſuper præmiſsis ab ordinario loci in quo deliquit ſimiliter re-
„ quiſitus vel alias de illius delicto informatus vt præfertur tanquam ſedis Apoſtoli-
„ cæ delegatus prædictum Concilij decretum omnino exequi & in regularem delin-
„ quentem ſeuere animaduertere posſit & debeat. Decernentes ſic & non aliter per
„ quoſcunque iudices & commiſſarios quauis auctoritate fungentes etiam Romanæ
„ Eccleſiæ Cardinales & cauſarum Palatij Apoſtolici auditores ſublata eis & eorum
„ cuilibet quauis aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctoritate, vbique
„ iudicari & diffiniri debere. Irritum quoque & inane quicquid ſolus ſuper his à quo-
„ quam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari, non obſtanti-
„ bus,&c. Datum Romæ apud S. Petrum anno incarnationis Dominicæ milleſimo
„ quingenteſimo nonageſimo quinto, ſeptimo Kal. Martij Pontif. noſtri anno quinto.

30 Colligo 2. Quod cauſa exemptionis ordinum monaſteriorumve fuit oppresſio ordinariorum prout notatur in cap. nimis iniqua & cap nimis praua de exceſsibus prælat. vbi recenſentur viginti ſeptem grauamina quæ prælati monaſteriis inferebant. Item Clem. vnica eodem tit. vbi recenſentur triginta ſimilia. vnde Pont. exemptiones conceſsit vt quietius liberati iugo & ſeruitute ordinarij viuant, & contemplationi ſeruitioq; Dei vacent. *Bald. conſ. 327 ſuper 1. primo vol. 4. DD. c. recolentes de ſtatu Monach. Nicolaus Boer. de ſtatu Eremit. n. 6. Mandoſ. in ſig. gratiæ tit. Exemp. col. 2. & 3. dixi ſup. l. 1. c. 1. n. 15.*

31 Colligo 3. quod præmiſsis ex cauſis ſi noua aliqua religio nouusve aliquis ordo crearetur facile eiuſmodi exemptioné impetraret. *Mandoſ. d. tit. verſ. Antiquæ igitur.*

32 Colligo 4 quod hi nedum incarcerati ab ordinariis, vt dictum eſt ſupra, illatione prima, ſed ne quidem etiam puniri ab Archiepiſcopis aut Patriarchis posſint, *c. fateris, qu. 1. c. ſicut nobis §. fin. à contrario ſenſu de ſupplend. neglig. prælat. Hoſtienſ. in ſum-*

in ſumma de priuileg. col. antepenult. verſ. in contrarium probo exempti enim Mandoſius
d. tit. verſ. præfati. Ratio eſt quia immediate ſubiiciuntur ſanctæ ſedi *cap. au-* 33
ctoritate de priuileg. in 6 glo pragmat. de cauſis § ſi vero verſ ſubiecto.

Colligo 5. quod cum omnes pene ordines religionum ſint à iuriſdictione ordi-
naria exempti vt diximus ſupra & probat, *Greg. Sayrus Theſauro* Theolog. *Moral lib.* 34
4. *cap. 2. n. 12* Suſpenſiones cenſuraſue ordinariorum in eos latas irritas eſſe & ina-
nes, *Sayrus d. cap. 2. n. 11* vt dicemus late parte 2. quæſt. 45. & 50.

QVÆSTIO XVIII.

Prothonotarij Apoſtolici, an ſint exempti?

SVMMARIVM.

1. *Prothonotarij ſunt primi notarij.*
2. *Sunt in dignitate conſtituti.*
3. *Leo pont. eos exemit.*
4. *Fabricenſes gerere debent ſe pro more fabricenſium.*
5. *Item clerici iuxta ordinem clericalem.*
6. *Apparitores gerere debent ſignum apparitura.*
7. *Prothonotarius dimiſſus impunitus.*
8. *Concilium Trident. derogat exemptionibus.*
9. *Exemptiones odioſa.*
10. *Concilium Trident. an vbiuis terrarum obſeruetur.*

DE Protonotarijs multi multa ſcripſerunt *Mandoſius de ſignatura gratiæ tit. Pro-
tonotarij vbi fuſe per tot. Gomeſius in proœmio ſuper regulis Cancellariæ, q. 1. Ant. de
Pratis tract. de iuriſd. Epiſ. c. 8 n. 16. Io. de Platea l. fin. C. de decurionibus. l. 10. & lib. 2. C.
de primiceriis lib. 12. ex quibus ſatis ſit hæc pauca ad materiam deſumere.*

Protonotarios eſſe primos & velut notariorum principes omnes cenſuerunt. 1
Gomeſius Mand. Platea vbi etiam Alciatus locis in citatis. Et eos in dignitate eſſe teſta-
tur Antonius de Pratis. *d. c. 8. n. 20. per Barth l. 1. C. de mand. princip. in l. eadem §. hac* 2
lege ff. ad l. Iul. repet. lib. 1. & 2. C de Primiceriis lib. 12.

Quos etiam à iuriſdictione ordinaria Leonem Pontificem exemiſſe fuſe præter 3
cęteros refer idem Anton. de Pratis *d. tract. de Iuriſdict. Epiſcopi c. 4. & c. 8. n. 17. Man-
doſius vbi ſupra.* Ita tamen ſi Rochetum habitumve Protonatariorum actu deferant.
Anton. d. cap. 4. & 8. Item Mandoſius, quod à iure alienum eſſe non videtur.

Qui enim Fabricenſium priuilegio & iure gaudere vult Fabricenſium morem ri- 4
tumq; obſeruet neceſſe eſt, *l. ſtigmata l. ſi quis conſortium vbi glo. C. de Fabricenſibus. lib.
11. Ioan. Faber. in Repertorio ſuper materia quæſtionum ſiue torturæ col. pen. & vlt. in pr.*

Prout quoq; clericali priuilegio non gaudet qui clericali habitu non veſtitur, *c.* 5
*vnico de vita & honeſtate cleric. c. per pendimus de ſentent. excommunic. c. ex parte de pri-
uileg. Marſilius ſing. 383 faber loco iam citato concil. Trid. ſeſſ. 23. c. 6. de Reform.*

Ac

Digitized by Google

Ac apparitoris fidem omnem amittit qui muneris iſtius notam ſeu ſignum non
7 geſtat *d.l ſtigmata. vide Amanellum de claris aquis ſing* 137. Vt concludam Antonius
de Pratis *d tract. de iuriſdict. Epiſcopi c.* 8. *n.* 8. *per tot.* refert ſe dimiſiſſe Prothonota-
rium quendam impunitum qui exemptionis huius prætextu eius iuriſdictionem
8 declinabat. Certe vigente Concilio Tridentino *ſeſſione* 24 *cap.* 11. *de Reform.* (quod
poſtmodum Thomas Serula in praxi Epiſcopali explicauit) Protonotarij non par-
ticipantes diœceſanis ſubiiciuntur, non modo ratione beneficiorum quæ in diœceſi
obtinent, ſed etiam intuitu ſuarum perſonarum idq́; tanquam ſedis Apoſtolicę de-
legatis; *Thomas Serula in praxi Epiſcopali par.* 1. §. 1. *verb. Exemptio Mandoſius loco alle-*
9 *gato col.* 4 Cenſuit enim hoc loci Concilium Trident. exemptiones excitare pertur-
bationes in iuriſdictione Epiſcoporum, ac præbere exemptis occaſionem laxioris
vitę, *d. c.* 11. ac proinde eſſe reſtringendas, quod nos alibi etiam ſatis attigimus. *Su-*
pra quæſt. 4. *per tot.*
10 An autem huic diſpoſitioni obiici poſſit exceptio legis ſeu Concilij non recepti
pendet ex quæſtione quam infra diſcuſſimus .*eod. lib. quæſt.* 50. *& ſignanter nu.* 6. *&*
ſeqq & lib. 4 *quæſtio* 66.

QVAESTIO XIX.

An oblati Religionibus ſint exempti?

SVMMARIVM.

1. *Oblati, conuerſi Monachi, differunt.*
2. 3. *Plene oblati ſunt exempti.*
4. *Cingendus habetur pro cincto.*
5. *Peregrinantes Romam cauſa indulgentiarum eas conſequentium ſi in itinere decedant.*
6. *Conuerſi ſunt exempti.*
7. 8. *Item nouitij.*
9. 10. *Nouitio moriente an proximiores ſuccedant excluſo monaſterio?*
11. *Nouitij dicuntur deſtinati ad religionem.*
12. *Nomine religioſi comprehenditur nouitius.*

1 NOtanda eſt differentia inter oblatos, conuerſos & Monachos. Illi enim ſunt qui dedicant ſe & ſua monaſterio habitu non mutato: hi qui ſimiliter ſe & ſua, ſed mutando habitum manent nihilominus ſeculares, quia ad ordines non promouentur. Poſtremi vero qui ſe & ſua dicant mutantq́; habitum ac ad ordines promouentur. *Abbas cap. non eſt num.* 2. *de Regularibus cap. cum dilectus de ſucceſſ. ab inteſt. Aurea Armilla verb. Monachus nu.* 1. *Caſtrenſ. l. ſi quis num.* 3. *ſub finem C. vbi de Curials vel cohort. Lapus allegat.* 129. *Francus cap. per exemptionem, n.* 2. *cum addit. de priuileg. in* 6.

Itaque

Itaque dico plenoOblatos religioni exemptę, priuilegio exemptionis gaudere. 2
Franc. d. cap per exemptionem n.2. Abb. cap. vt priuilegia nu 3 de priuileg. cap. cum & n. 4. cum addit. cap. tuarum n. 4 expreſſe Innocent. c. Recepimus n. 3. de priuilegiis. Dixi *plene* 3
Oblatos, nam oblati religionibus non gaudent priuilegiis religionum antequam ſe ſuaque omnia qualia quanta religioni tranſtulerint atque deuouerint *Abb. cap tuarum num 4. cap. cum & plantare num. 4. cum addit. cap vt priuilegia nu. 3. cum additionibus de priuilegiis.* Sed tamdiu locorum ordinariis imo ſtatutis laicorum ſubiecti ſunt, *cap. quidam vbi Abb. gloſſ & DD. de priuileg. & iuribus iam citatis* Imo, vt plerique cenſent non etiam gaudent immunitate perſonali capituli ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4. Abb. d. *cap. vt priuilegia num 3 cum addit. Albertus Trotius tract. de perf. electio clerico cap.* 8. *lib* 1. Ratio eſt, quia in ſimili non dicitur quis eſſe de numero militum, aut etiam ſcholarium priuſquam ſit inter eos numeratus, *l. ex eo tempore ff. de militar. teſtam l. miles ff. ex quibus cauſis maiores Rebuff. de priuileg ſcholar. priuileg.* 141. Quod tamen temperandum puto in caſu quo per Oblatum non ſteterit quominus ſe ſuaque religioni deuoueat *d cap quidam §. verum quamdiu huiuſmodi fratres moram in domibus ſuis fecerint.* Idque argumentando à ſenſu contrario legis vel canonis, quod argumenti genus eſt in iure validum, *prefes in locis legalibus loco à contrario ſenſu.*

Confirmo, quia tum cingendus habetur pro cincto *l. penult ff. de teſt. militar.* & 4
quæ proxime inſtant ineſſe videntur *l. lecta verſ. dicebam ff. Si certum petat*, pariaque ſunt aliquid factum vel proxime fieri deſtinatum *l. veſtimentum ff. de auro & argento late Felin cap cum adeo col. 3. de Reſcr. latiſſime Tiraquell. de ll. connubialib.*

Hac ratione Pontifex peregrinis Romam cauſa indulgentiarum euntibus, ſi 5
præmoriantur, plenarias conceſſit ac ſi iter compleuiſſent. *Albericus in dictionario verbo iubilaus & in l. qui mittitur ff. ex quibus cauſis maiores.* Hinc pro liberto, abſoluto, cancellato, bannito, condemnato, facto, perdito completo habetur quod tale decernendum eſt *Tiraq. de ll. connub. l. 16. glo. 2. verb. En pouuoir de ſon marit numer. 2. & ſeqq.*

De Conuerſis minus dubij, ſunt enim conuerſi religionum exemptarum exempti, gaudentq; in omnibus priuilegiis ordinis, *Apoſtilla ad Hoſtienſ. in ſumma de conuerſ coniugatorum num. 9. in verb manifeſte.* 6

Dubium hoc loco ſe offert, quid dicendum de nouitiis religionum exemptarum? Idque quia communiter aſſeritur quod non habitus ſed ſola profeſſio faciat Monachum *cap porrectum cap ex parte de Regularibus cap conſuluit. Qui clerici vel vouentes.* Dicendum tamen eos eſſe exemptos. Ratio eſt, Quia nouitij quamdiu non apparent ſigna & coniecturæ, quod deſerto propoſito ad ſeculum redire velint, dicuntur perſonæ annexæ & efficaciter obligate religioni. *Philipp Francus in ſua diſputatione petitorij, dubio 3. num. 13. per cap. ſuper eo cap. ſtatuimus de Regular. cap.* 7 8

I *non*

non ſolum eod. in 6. cap. beneficium eod. in 6. Atqui certum eſt mutationem voluntatis non præſumi *Alciat. de præſumpt. Reg. 2. per tot. ſignanter præſumpt. 16.* Maxime ſtante pro hac parte valida præſumptione quod religionem ingredientes eo animo præſumantur vt in ea perſeuerent *Philipp. Franc. vbi ſupra numer. 14. & ſeqq.* Sunt enim animi deſtinatione vere religioſi *vide Selua. tract. de beneficio part. 3. quæſt. 5. numer. 11. & per tot.* Quibus argumentis aliiſque variis idem Francus & Selua cenſent nouitio decedente, non proximiores, ſed ipſum monaſterium ab inteſtato
9 non ſecus quam ſi profeſſus eſſet hæreditario iure debere ſuccedere: quod tamen exaudiendum eſt iuxta diſtinctionem Ang. & Fumi *verbo nouitius Felin. in repert. verb. nouitius.* Confirmatur quia ſicut nouitij non profeſſi, gaudent priuilegio clericorum atque religioſorum, *cap. religioſo §. quamuis de ſent. excommunicat. in 6. Albertus Trotius tract. de perfecto clerico lib. 1. cap. 9. num. 2. Nauarrus in Manuali cap. 12. num. 65. poſt med. fol 216.* Ita ab identitate rationis priuilegio exemptionis *per notata præſidis, loco ab identit. rationis.* Siquidem finis atq; omnis ratio conceſſarium exemptionum eſt partim fauor ſanctæ ſedis cuius intereſt habere multos immediate ſubditos *Clement. paſtoralis de Re iudic. Rebuffus Reſponſ.* 142. partim vt exempti liberi à iugo ordinariorum quietius diuino officio & contemplationi vacent, *cap. luminoſo c. quam ſit* 18. *quæſt. 2. Rebuff. d. Reſponſo* 142. quæ rationes etiam militant in Nouitiis.

10 Confirmatur ſecundo. Quia nouitij dicuntur deſtinati ad religionem, qui proinde gaudere debent priuilegiis religionis, non ſecus quam dicitur de deſtinato ad clerum, qui licet clericus non ſit, tamen priuilegio clericali potitur; adeo vt ei beneficia conferri poſſint. *Fel cap. Cum adeo num. 2. de Reſcript. Selua de beneficio part. 1. quæſt. 5. fol. 57. vol. tract. 15. Staphileus de literis gratiæ §. noua forma n. 35. & 36. vol. tract. 14. fol. 16.*

11 Licet videatur contradicere Menochius: dicens quod ante profeſſionem quis animo dicatur ingreſſus religionem: qua non facta bona (inquit) monaſterio non acquiruntur. *Menochius de præſumpt. libr. 4. præſumpt. 83. numero 73. & 47. fol. 808.*

12 Confirmatur tertio, quia nomine religioſi comprehenditur etiam Nouitius, *cap. Nullus de elect. in ſexto; tex. & gloſſ. Clement. 1. vbi Cardin num. 2. & 5. eodem tit.*

De qua materia longe lateque Bertachinus qui, ſi ſit opus, videri poterit *tractat. De gabellis ſeu vectigalibus parte ſeptima, quæſt. 32. numero 55. & ſeqq.*

* *
*

QVAESTIO XX.

Apoſtata religionis exemptionis an retineat priuilegium?

SVMMARIVM.

1. *Apoſtaſia, crimen enorme.*
2. *Priuilegium perditur delicto.*
3. *Eſt q; id conforme Concil. Trid.*
4. *Quid de expulſis ab ordinibus.*
5. *Quis ſuper Apoſtaſia diſpenſet.*

APoſtaſiam eſſe crimen admodum enorme, nemo vnquam ſanæ mentis dubitauit. *Tot. tit. decret. de Apoſtatis Ang. Fumus, Silueſter & Caſuiſta verb. Apoſtaſia* vnde fit, vt putemus Apoſtatam priuilegio exemptionis non gaudere *Papon. lib. 1 tit. 6. areſto 6. Gail de Areſtis Imperij c. 11. n. 10. Lucius placit. Curiæ li. 2. tit. 2. ar. 21. fol. 28.* Siquidem certi iuris eſt, quod ratione criminis priuilegium amittatur. *c. Priuilegium 11. q. 3. vbi glo. auth. qua in prouincia C. vbi de criminib. agi oporteat late Abb. c. fin. n. 11. cum add. de foro compet. & Iaſon l. fin. verſ. ſecundo principaliter ff de conſtit. Principum.* 1 2

Hinc miles licet habeat priuilegio ſpecialem iudicem, tamen ratione criminis atrocis illud amittit. *Auth. vt iudices ſine quoquo ſuffrag. §. noluimus l. 1. C. vbi Senatores vel clariſſ.* Item hæretici amittunt priuilegium clericale, *Caſtr. l. omnes §. Praeterea n. 2. C de Epiſc. & cler.* Quod ipſum eſt conforme Concilio Trid. his verbis. 3
Quod ſi antea habitum ſponte dimiſerit nullatenus ad allegandum quamcunque ,,
cauſam admittatur, ſed ad monaſterium redire cogatur & tanquam Apoſtata pu- ,,
niatur, interim vero nullo priuilegio ſuæ religionis iuuetur. *Seſſione 25. c. 19. de Re- ,,
format. arg. l 3. C. d apoſtat. Nauarr. de Regul. Comment. 4. n. 73. & 77.* Licet non negemus eum priuilegium cap. Si quis ſuadente 17. qu. 4. retinere. *Nauarr. de Orat. Miſcell. 37. n. 58 tom. 2.*

Similiter cenſendum in expulſis ab ordinibus, habent enim plerique vt incorrigibiles ablegare ſeu eiicere poſſint. *Alphonſ. à Caſarubios tract. de priuil. Fratrum Minorum verbo eiicere ab ordine & doctiſſime ſanctus Bonauentura in quaeſtionibus ſuper regulis Fratrum Minorum quaeſt. 14. late Nauarr. Conſ. 76. 78. & ſeqq. de Regular.* Cuiuſmodi eiecti exemptionibus etiam gaudere non poſſunt *argumentis ab Apoſtatis ad eiectos.* Statim enim ac ſolemniter eiecti ſunt, velut poſtliminio reuertuntur in poteſtatem ſui Epiſcopi, *v. Nauarr. conſ. 79. de Regularib. Alphonſ. vbi ſup.* quod an indiſtincte verum ſit vide apud Nauar. *de Regul. Comment. 2. n 34. verſ. Quaeſtio tamen* qui late inquirit an ſubiiciantur Epiſcopo originis, domicilij, beneficij, num vero ei in cuius diœceſi monaſterium ſitum eſt. Item quid iuris in principe, 4 5

an ſubditi ratione illius Apoſtaſiæ vel excommunicationis liberentur ab illius imperio, vide textum *& DD. c. Iulianus 11. q. 3. Anton de Roſell. de poteſt. Papa. Rubr. nunc tertiam n. 37.*

6 In diſpenſatione ſuper apoſtaſia, video Borgaſium ita diſtinxiſſe. Aut Prælatus Apoſtatæ habet iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, tum is diſpenſabit. Aut non habet, tum Papæ erit diſpenſare. *Ita Paulus Borgaſius Feltrenſis Epiſcopus tract. de irregularitate & diſpenſatione parte 6. tit. de Apoſtatis fol. 262. Friburgus tract. de Apoſtatis quæſt 3. qua de re paulo vberius vide me lib. 4 cap. 20.*

QVAESTIO XXI.

Ordinati à Papa an ſint exempti?

SVMMARIVM.

1. *Ordinati à Pontifice habent nonnulla Priuilegia.*
2. *Qui non poteſt ordinare, non poteſt etiam iudicare.*
3. *Ordinati à Pontifice non ideo ſunt exempti.*

1 ORdinati à Pontifice id priuilegij habent vt conuinci nonniſi teſtibus pluribus poſſint. Item quod cogi ab Epiſcopo ad alios ordines nequeant, ſimiliter quod maior ac ſpecialis ſit eis honor deferendus, *ca præſul 2. qu. 4. & cap nullam cap. per tuas de maiorit. & obed. vbi Abb. & in ca. Cum in diſtribuendis de temporib. ordinandorum.* Quod occaſionem nonnullis præbuit inquirendi vtrum eiſdem priuilegiis ſint
2 exempti. Siquidem quia Epiſcopi eos ordinare non poſſunt dubitabatur ſimiliter an eos iudicare poſſent, ex quo regulariter qui non poteſt ordinare neque etiam
3 iudicare poteſt *cap nullus primas 5. quæſt. 2.* Nihilominus tamen placuit eiuſmodi non eſſe exemptos ſed iuriſdictioni ordinariæ ſubiectos *d. ca. per tuas & d. c. cum in diſtribuendis vbi Abb & DD.* Quod autem adfertur regulariter in argumentum, id ſpecialiter hic fallit propter excellentiam ſuperioris, qui manum impoſuit vel qui non poteſt ordinare non poteſt iudicare illo reſpectu quo non poteſt ordinare, ſic nec Epiſcopus poteſt ordinare & iudicare reſpectu ordinis *Abb. & DD. vbi ſupra.*

QVAESTIO XXII.

Beneficiati per Prælatos exemptos an ſint exempti?

SVMMARIVM.

1. *Priuilegia ſunt facti.*
2. *Conſiderandus priuilegiorum tenor.*

QVæſtio hæc pendet ab inſpectione priuilegiorum ac eorum diiudicatione *DD. c. ea quæ de ſtatu Monachor. Petrus Brixienſis in repertorio verb. Exemptio. verſ.*

Digitized by Google

verſ. an prælati. Quare cum priuilegia ſint facti *Decius cap. porro nu. 3. vbi Abb. & glo.* 1
de priuil. Menoch. de præſumpt. lib. 6 præſumpt. 24. n. 15 c. cum in iure de officio delegati.
Sequendus erit eorum tenor ad amuſſim *d. c. porro & c. ſane de priuileg.* 2

QVAESTIO XXIII.

Exemptis Canonicis an Capitulum ſit exemptum? & contra Exempto Capitulo an ſinguli Canonici?

SVMMARIVM.

1. *Aliud eſt Capitulum; aliud ſinguli Canonici, aliud Collegium, aliud ſinguli de Collegio.*
2. *Debitum Capituli non poteſt exigi à ſingulis Capituli etiam pro rata ſuſpenſo Capitulo, non cenſentur ſinguli ſuſpenſi.*
3. *Generalis diſpoſitio de perſonis non eſt extendenda ad Capitulum.*
4. *Exemptis ſingulis Canonicis, Capitulum non eſt exemptum.*
5. *Capitulum eſt perſona incorporalis.*
6. *Priuilegia derogantia perſonis non extenduntur ad Collegia.*
7. *Procurator conſtitutus contra omnem perſonam non poterit agere contra Capitulum.*
8. *Fallit fauore eorum.*
9. *Appellare oportet ab actu geſto ab Epiſcopo vti Canonico & Capitulo ad ipſum Epiſcopum & non ad Archiepiſcopum.*

PRæmitto aliud eſſe ſingulos Canonicos aliud Capitulum *Abb. c. cum non liceat* 1
num. 2. verſ. Quia aliud de præſcript. aliud Collegium, aliud ſingulos de Colle-
gio *late Felin. cap. eam te de Reſcript. Nauarr. conſ. 8. Tit. de Rebus Eccleſ. non alien.*
conſ. 10. n. 6 Tit de ſentent. excomm. & conſ 9 ibidem item conſ. 23. n. 5. tit. de pœnitent.
Vnde debitum à Capitulo non poteſt exigi à ſingulis Capituli etiam pro rata: quia 2
ſinguli nihil debent; nec è contra, debitum ſingulorum exigi poteſt ab ipſo Colle-
gio ſiue Capitulo, & ſuſpenſo excommunicato interdicto capitulo non cenſentur
ſinguli ſuſpenſi, excommunicati, interdicti, & è contra. *Nauarr. locis iam citatis.*
Generaliter enim diſpoſitio loquens in perſonis, non eſt extendenda ad Capitu- 3
lum, aut è contra *Gomeſius Regula de Annali poſſeſſione qu. 12. Rom. conſ 436. vbi late*
Sairus in Theſ. Theolog. moral part. 1 lib. 5. cap 5. n. 30. & late Nauarr. de Iubilæo not. 28.
n. 13. vbi varie id exemplificat. Ex quibus concludo, quod exemptis ſingulis Cano- 4
nicis non ſit Capitulum exemptum, nec contra, exempto Capitulo ſinguli Cano-
nici. Ita in Canonicis Florentinis & Canonicis S. Petri vrbis Romæ cenſet Ant. de
Pratis de Conſilio, tract. de iuriſdict. Epiſcopi c. 2. & 4. per tot. Decius Conſ. 152.
Ratio eſt quia Capitulum eſt perſona repræſentata incorporalis ſeu intellectualis 5
& ficta *l. mortuo ff. de fideiuſſorib. cap. Romana §. in vniuerſitate de ſentent. excommunic.*

vbi DD. de ſentent. excommunicat in 6. Caſtrenſ. l. ſicut §. ſed quod n. 5 ff. quod cuiuſque vniuerſitatis. Singuli vero ſunt perſonæ veræ & reales non autem fictæ. *DD. vbi ſupra.* Diſpoſitio autem in caſu vera non eſt trahenda ad caſum fictum *l 3. §. hac verba ff. de negot geſt. cap. graue de prabendis.* Quibus conuenit quod adfert Milis his verbis priuilegiorum tres ſunt ſpecies, &c. Quædam corporalia ſunt ſingulariter & communiter quæ dantur alicui vniuerſitate ſiue corpore poteſt illo vti & ſe tueri, &c. Quædam ſunt corporalia communiter tamen & non ſingulariter ſicut priuilegium domini ne à liberto ſine venia conueniatur, illo enim vtitur vniuerſitas contra libertum &c. Sed ſi vnus de vniuerſitate conueniatur à liberto, non poterit vti dicto priuilegio. Ita Milis in repert. verb. priuilegiorum tres ſunt ſpecies. Hoſtienſ. in ſumma de priuilegiis quot ſunt ſpecies. Io. Andr. Regula priuilegium in Mercurialibus. Hinc priuilegiis collegiorum aut vniuerſitatum ſuſpenſis non cenſentur ſuſpendi priuilegia ſingulorum, *Nauarr. d. notat. 28. n. 13.*

6 Infero primò, quod priuilegia derogantia quibuſcunque perſonis non derogant priuilegiis collegiorum ſeu capitulorum *Rom. conſ. 436. vbi late.*

Infero ſecundo, quod procurator conſtitutus ad agendum contra omnem per-
7 ſonam non poterit agere contra collegium, vniuerſitatem, capitulum, ſeu perſonas fictas *Bald in rubr. C. ad trebell. Auth. Item quicunque de Epiſcopis Fel. d. cap. eam te.*
8 Hoc tamen verum in procuratore actoris, ſecus ſi procurator rei conſtitueretur ad defendendum contra omnes perſonas, quia propter fauorem rei extenderetur etiam contra eiuſmodi collegia ſeu perſonas fictas. *Gomeſius in regula de Idiomate quæſt. 2. num. 5. Alex. in Apoſt. ad Barthol. d. l. mortuo ff. de fideiuſſor. Benamera deciſ 108. fol. 92.*

9 Infero tertio, quod ſi volo appellare ab actu geſto per Epiſcopum vt canonicum & capitulum, debeo appellare ad Epiſcopum & non Archiepiſcopum *l. 1. §. ſolent in fine ff. quando appell. fit vbi Ang. Preſes in locis legalibus loco. A tanquam verſ. ſexto facit.* Secus tamen ſi vti prælatus interfuiſſet capitulo. *Abb. cap. poſtulaſti nu. 11. de conceſſ. prabendis.*

QVAESTIO XXIV.

Quid de Canonicis vulgo ad effectum ſeu honorariis?

SVMMARIVM.

1. 2. *Canonici ad effectum qui, & quis eos creet.*

3. *Non ſunt exempti.*

4. *Priuilegia non ſunt extendenda ad caſus.*

Cano-

CAnonici ad effectum nominantur qui in Eccleſia v.g. exempta obtinent cano-
nicatum ad effectum obtinendi in ea dignitatem quem latinius appellabimus 1
honorarium, quod tum fit quando ſtatutis Eccleſiarum diſpoſitum eſt, ne quiſ-
quam obtineat dignitates, niſi ibidem ſit canonicus *Rebuff. in praxi benefic. part. 3. in
concordatis tit. de Reſeruat. verſ ſeptimo quamuis.* Cuiuſmodi canonicos creare poteſt 2
in francia legatus, idq; regni gratia, vt teſtatur Rebuff. ne pecuniæ Romanę tranſ-
ferantur, non tamen frangunt iuſtum numerum canonicorum, ſunt enim eiuſmo-
di ſuper numerarij & vulgo in herbis *Rebuff. vbi ſupra Anton. Milis in repert. verb. ca-* 3
nonicus verb. canonici vltra numerarij. His præmiſſis ſit concluſio huiuſmodi canoni-
cos non eſſe exemptos, etiamſi cæteri eſſent *Bellamera conſ. 20 primo videre col 2.
verſ. de canonicis Rebuff. vbi ſupra.*

Sunt enim iſtiuſmodi canonici imaginarij, diſpoſitiones autem & priuilegia non 4
ſunt extendenda à caſibus veris, ad caſus fictos, *cap graue de prebendis l. 3. §. hac verba
ff. de negot geſt. Rebuffus loco citato* ſcitumq; eſt quod ſupernumerarins non gaudeat
priuilegio collegij *Corſetus ſingul verb. Super numerarius vbi fuſius id probat.* Quod ta-
men indefinite non eſt admittendumq; patitur enim hæc concluſio varias diſtin-
ctiones quemadmodum colligi poteſt ex Petro de Biaxio *in directorio electionum
part. 1. quaſt. 17. per tot. vol. tra. 14 fol* 64. ad quem recurri poterit.

QVAESTIO XXV.

Exemptus habens ius à priuato ceſſum, an vtatur priuilegio exemptionis, vel iure priuati ſui cedentis?

SVMMARIVM.

1. *Actio fit propria ceſſionarij.*
2. *Procurator in rem exceptiones obiicit ex proprio capite.*
3. *Diſpoſitione Conc. Trid. ceſſionarius priuati non eſt exemptus.*
4. *Fiſcus ſuccedens vtitur iure priuati.*
5. *Idem in pupillo ſuccedente maiori.*
6. *Quid ſi exemptus cedat ius priuato, an priuatus gaudebit exemptione cedentis.*
7. *Mutatione perſonæ mutatur priuilegium.*

QVod exemptus habens ius ſibi à priuato ſeu ſubdito ceſſum priuilegio proprij 1
ſui fori gaudeat, videtur de iure variis auctoritatibus eſſerendum. Imprimis
quidem, quia ius ceſſum non eſt amplius cedendis ſed proprium ceſſionarij ex cu-
ius, capite & iure ideo metiendum eſt *l. qui ſtipendia ff. de procurat.*

Secundo, ceſſionarius velut procurator in rem ſuam poteſt beneficia priuilegia 2
aut exemptiones ex ſua perſona competentes allegare. *l. procurator ad exhibendū §. u*

vlti.

vbi glo. Apoſt. marg. Bartholus ff. rem ratam haberi l. idemq́; §. generaliter ff. mandati fuſſe Barth. in diſput. 2. dixi infra lib. 2. cap. 37 n. 7. Paucis huius ſententiæ eſt Iacobus de Arena, *tract. de ceſſione iuris Rubr. Quis cedere poſſit num. 45 & 49.* Cuius rationes
3 compendij gratia nolo hic adducere, quandoquidem diſpoſitione Concilij Tridentini contrarium plane diffinitum reperimus. *Seſſ. 14. cap. 5. de reform. in verb. aut quo minus ſi qua iura et exceſſione competierint ſuper illu libere valeat apud iudicem ordinarium conueniri,* quod ſane non videtur à iure prorſus alienum. Siquidem videmus
4 fiſcum ſuccedentem in ius priuati non vti ſuo priuilegio, ſed iure priuati *l. cum quidam §. fiſcus ff. de vſuri.*

5 Idem in pupillo ſuccedente in locum maioris ex quo conditio obligationis ex perſona ſucceſſoris immutari non debeat *l. ſi incerta C. de non numerata pec. l. ſi prætextu C. de hereditar. act. l. 2. § ex his ff. de verb. oblig. l. pretorem ff. de pretor. ſtipul. l. qua à parte C. de reſt. milit.* ne plus veniat in actione ſubſtituta quam fuerit in ea in quam alia fuit ſubſtituta & ne ſucceſſor ſit melioris conditionis quam auctor. Item ne exemptio extendatur retorqueaturq; in grauamen alterius *l. ſi ſtipulatus ff. de vſuris l. eum qui §. qui iniuriarum ff ſi quis cautionib. l. ſi donata § ſi ſponſus ff. de donat. inter virum & vxorem l. 2. §. ſi quis à principe ff. ne quid in loco publico vide Papon. aux arreſtz. lib. 12. tit. 2 de vice de litige arreſt. 3* Denique ita fuiſſe hac in materia iudicatum refert Rebuffus *ad ord. regias tom. 2. Tit. de ceſſionib. art. 2 glo 3 n. 18 fol. 467.*

6 Quid autem è contra ſi exemptus cedat ius ſuum priuato, an priuatus exemptione cedentis gaudebit? Neutiquam ſunt enim exemptiones reſtringendæ, nec de perſona in perſonam transferendæ. *l. in omnibus l. priuilegio ff. de Reg. Iuris l. forma §. quanquam ff. de Cenſib. ca. priuilegium de Reg. iuris in 6 l. 1. §. perſonas l. ſemper §. immunitas ff. de Iure immunitatis l. 1. §. permittitur ff. de aqua quot & æſtiua.*

7 Deinde mutatione perſonæ mutari dicitur priuilegium *Barth. l. Paulus n. 3. ff de acq. hæred.* late *Albertus Brunus tract. de mutatione & transform. memb. 3. concluſ. 10. n. 93.* Quæ tamen temperanda ſunt in exemptione perſonali, ſi enim exemptio foret realis tum in quem transfertur res exempta concomitanter etiam tranſiret exemptio *l. hæres C. ad Velleianum. & DD. iam citati Iacob. de Arena loco citato n. 51. & ſeqq.* De vtraque hæc quæſtione fuſe etiam & docte imbertus *Inſtit. forenſ. l. 1. cap 27. gloſſ. verb. cauſa.*

QVAESTIO XXVI.

Continentia ſeu communio cauſæ priuati cum exempto an generet exemptionem, ſeu an continentia cauſſæ fundetur Iuriſdictio?

SVMMARIVM.

1. *Ratione adiuncti fruimur priuilegio alterius.*

2. Cle-

2 *Clericus & laicus conueniendi coram Eccleſiaſtico.*
3. *A ſententia appellandum ad eccleſiaſticum.*
4 *Ratione adiuncti gaudemus præſcriptione Eccleſiæ.*
5. *Socius ratione ſocij conſequitur vocationem.*
6 *Priuilegium transfertur ad perſonas acceſſorias.*
7. *Exemptio oritur ex continentia cauſæ.*
8. *Maius dignum trahit ad ſe minus.*
9 *Actio communis cum ſcholare agitari debet coram iudice ſcholaris.*
10. *Vniuerſales actiones agitari debent coram iudice priuilagiati.*
11. *Idq; niſi materia ſit diuiſibilis.*
12. *In diuiduis ſocius non gaudet priuilegio ſocij.*
13. *Statuto, conſuetudine, aut aliter abrogari poſſunt iura de continentiam cauſarum.*
14 *Vniuerſitas in qua quidam ſunt exempti, vbi debeat conueniri.*
15. *Finita coram ordinario cauſa præparante v.g. poſſeſſorio ad exhibendum, aut alia ſimili, an cauſa præparata v.g. petitoria, rei vendicatio, aut connexa coram eodem intentari debeat.*

Regulariter ratione adiuncti fruitur quis priuilegio quo alioquin ex ſuo ſolius capite non gauderet *l. ſi communem ff. Quemadmodum ſeruitus amittatur Capicius deciſ. 122. Menoch de recup. poſſeſſ. Remed. 16. n. 13'. Gaill. lib. 1 obſer. 32. & lib. 1. de pace public. c 6. n. 17. late hippolit ſing 180. Afflict. dec 112. Couarruuias pract. quæſt. c. 34. Sampſonius ad conſuet. Turon. tit. 32. art. vlt glo. 4. verſ. Eſt inſuper. Menoch de Recup. poſſ Rem. 1. nu. 376.* 1

Hinc clericus & laicus rei debendi non modo ciuiliter ſed etiam criminaliter conueniendi ſunt coram iudice Eccleſiaſtico, *Barth. l. præcipimus §. eadem obſeruanda C. de appellat. l. iuriſperitus § cum oriundos ff. de excuſat. tut. late auſerius de poteſtate Eccleſiaſtica ſuper laicis num. 49. Rebuffus de priuileg ſcholar. priuilegio* 106. *numer. 3. &* 4. 2

A ſententia vel laudo iudicis clerici & laici appellatur aut reductio petitur ad ſuperiorem Eccleſiaſticum, *Imbertius inſtit. Forenſ. lib. 2. c. 6. glo fin. in fine Neuiſanus in Silua nupt. lib. 6. nu 38 allegat Abbatem cap. ſuper quæſtionum §. ſi vero de offic legati Iaſon l. imperium ff. de iuriſd om. iudic. Auſer. de poteſt Eccleſ ſuper laicis n. 47. Bald. & Barth. l. præcipimus c. de appellat.* 3

Priuatus rem communem cum Eccleſia poſſidens gaudet præſcriptione Eccleſiaſtica. *Hippolit. Rub. de fideiuſſ. rub. q* 12. *nu.* 130. *Rochus. de conſuetud. n.* 290. 4

Socius conſequitur vacationem à muneribus ex perſona ſocij exempti. *gloſſa l. vltima verb. Fratribus C. de bonoribus non continuand. lib.* 10. *quam extollit Alex. conſ.* 22. *col.* 4. *l* 4. licet reſiſtetur à Felino, *cap. 1. de præſcrip. Iaſon l. 1. C. de tranſact.* Conſanguineus retrahens acquirit, omnium bonorum ſocio. *Tiraquell. de retract. conſanguin. §. 26 glo. 1. n. 31. Matel ſing. 180 l. ſi is qui duos ff. de liberatione legata.* 5

Digitized by Google

Auctor Clericus tenetur defendere laicum coram iudice laico, *Marand. de ord. iud. parte 5. num. 6.* Delegatus poteſt citare auctorem laudatum licet in reſcriptio non comprehenſum *Marant. d. n. 6.* Quorum omnium quæ fuſiſſime à Rebuffo, *d. priuilegio 106. per tot.* per exempla deducuntur, hac potiſſima eſt ratio: Cum priuilegiatus commode vti non poteſt ſuo priuilegio, quod tunc illud per eius perſonam transferatur ad perſonas cohærentes, etiamſi eæ nominatim in priuilegio non fuerint comprehenſæ, *late Felin. cap. quam ſit n. 1. de Iudæis & in repert. verb. priuilegiatus quando non poteſt vti priuilegio fol. 101. col. 1. fuſe Gaill. d. c. 6.*

7 Ex quibus concludo priuatum ratione continentiæ aut communionis cauſæ quam habet cum exempto, e xemptione potiturum *Imbert. d. cap 6 in glo fin. DD.*

8 *tam citati* Ratio eſt, quia maius dignum trahit ad ſe minus dignum, *ca quod in dubiis de conſecr. Eccleſiæ dixi eodem l c. 45 n 4. Gaill d obſ. 32. per tot. & d. c 6. n. 17. vſque ad finem* ſunt autem exempti cæteris digniores atq; gradus prærogatiuâ præferendi, *c. per tuas vbi glo. de maiorit. & obed. c. vt Apoſtolica de Priuilegiis in 6. Brixienſis in repert. verb. Exemptio verſic. an prælatus Boer. in tract. de ordine graduum vtriuſque fori dictumq; eſt ſupra c 1. n. 2.* Deinde ſi ſinguli ſuos ſortirentur iudices, ferri poſſent ſuper eodem facto repugnantes ſententiæ quod foret perabſurdum *l. nulli C de iudic. c. 1. de cauſa poſſeſſ. & propr. Ferrarius Cautela 10 Menoch. de Arbitr. iudic. caſum 371. Boer. ad conſ. Bituricenſ. § 9. tit de iuriſd.* Ideo non obſtantibus Auſtregis, decreti dicuntur in Camera Imp. anno 1587. proceſſus Comiti de Marka contra Epiſcopum Leod vti refert Mindanus *de proceſſ. imperii lib. 1 cap. 18. nu. 5.*

9 Præterea ſi tertius communem habeat cum ſcholare actionem, ratione continentiæ ea agitari debebit coram priuilegiato iudice ſcholarium *Rebuff d. priuil. 106.* ergo idem ſtatuendum eſt in exemptis ratione proportionis & analogiæ fori, quam inter eos eſſe frequenter aſſeruimus *vide infra d. c 45. nu 5.*

10 Poſtremo, ſi agendum ſit vniuerſali iudicio familiæ Herciſcundæ, tutelæ, &c. per plures inter quos clericus aliquis aut exemptus reperiatur, fieri id debebit coram iudice magis priuilegiati, quemadmodum tum ab analogia antetacta, tum per rationes & exempla copioſe allata per Rebuffum ſatis arbitror eſſe comprobatum, *d. priuil. 106. & DD. ſupra citati.* Vnde licet procurator Cæſaris ſeu Camera non ſit iudex inter priuatos, *l. 2. C ſi aduerſ. fiſcum* ſecus, tamen ſi priuatus habeat cauſſam dependentem à fiſco *Bart. l. cum rerum C. de ſent. & inter l. Caſtrenſ. l. fin. C ſi aduerſ. fiſcum Mandoſ. in praxi commiſſ commiſſ. 2. beneficiaria verbo dependentibus.*

11 Quæ omnia tamen intelligenda ſunt, ſi res & materia ſit indiuiſibilis, nã ſi res & cauſa diuiſionem ſeparationemue reciperet cõtrarium eſſet concludendũ *Caſtrenſ. l. ſi duo in pr. n. 2. ff. ſi quis caution. docte Fel. c. 1 n 6. verſ. primo quod de præſcript. Mandoſ. de Inhibitionib. q. 69 per tot. Caſtrenſ. l. vnica n. 3. C ſi communi eademq; cauſa reſtitutio fuerit poſtulata.* ſinguliq; heredes corã ſuis iudicibus pro portionib. hereditariis cõ-

uenien-

conueniendi, *l. ſi denique ff. de iure fiſci Caualcan. deciſ.* 8. *n.* 10 *& ſeq par.* 3. *Marant. de ord. iud. pa.* 4. *diſt.* 11 *n.* 23 24. *Capic. dec.* 173. Ratio eſt quia in diuiduis ſocius non gaudet priuilegio ſui conſortis, *Gail. de pace publ. l.* 1. *c.* 6. *& de pignorationib. cap. Menoch. d. caſu* 371. *& DD. hactenus citati.* Hinc cenſuit Mandolius *d. q.* 69 quod ſi agatur contra plures poſſeſſores ad reſtitutionem portionis hæreditariæ, iudicem Eccleſiaſticum aut priuilegiarium alteri inhibere non poſſe, ex quo obligatio rem reſtitui ſit diuidua. Ita intelligendus D. VVameſius *conſ.* 40. *n. ſi to.* 1 dicens priuilegium vnius conſortis alteri non prodeſſe *per l. vn. C. ſi in cõmuni eademq; cau. l. ex plurib. de adm. tutor.* 12

Temperandum ſecundo, niſi conſuetudine, priuilegio, præſcriptione aut ſtatuto diſpoſitum ſit, quod ſinguli iudicentur à propriis & competentibus ſuis iudicibus, exempti à ſuis, clerici ab Eccleſiaſticis, & laici à laicis iudicibus, ita enim contra ius introduci poſſe præter cæteros teſtis eſt Capicius, *deciſ.* 173. *Iulius Clarus in pract. criminali §. fin. quaſt.* 36. *verſic. euenit. Gail. d. lib.* 1 *cap.* 6. *num.* 18. *in fine.* 13

Quid iuris, ſi agendum ſit contra vniuerſitatem in qua quidam ſunt exempti? remiſſiue quæri poterit ex Barth. *in Apoſt. illa ad l. ſicut verb. conuenire in fine ff quod quiſque iuris Maranta de ord. iud. part.* 4. *diſtin.* 11. *n* 23. *Aufrer. tract. de poteſt. Eccleſ. n.* 12. 14

Non abs re hic inquiritur. Quid ſi finita ſit coram ordinario cauſa connexa. v. g. poſſeſſoria, an quæſtio proprietatis ratione continentiæ debebit coram eodem agitari? videretur prima inſpectione affirmandum, tum quia ordinarius cæteris melius eſt informatus in cauſa: tum quod tranſlatitium ſit, ratione identitatis eiuſdem ſubiecti atque continentiæ ad eundem eſſe iudicem adeundum, *ff. quibus rebus ad eundem iudicem eatur ca.* 1. *de cauſa poſſ. ff & propr. l. nulli C. de iudiciis.* Nihilominus tamen verius eſt eo in caſu exemptum coram ordinario conueniri non poſſe. Rationẽ cum auctoritate adfero ex Abbate, *c. fin. n.* 15 *de iudic. vbi Fel. & DD.* qui dicit cum actor & Reus ſunt penitus diuerſi fori vt eſt hoc in caſu, tum non tenetur actor in prima inſtantia reſpondere coram eodem iudice in alia cauſa: quia non debet violari regula communis quod actor ſequatur forum rei propter regulam accidentalem, & non multum neceſſariam, ne cauſæ continentia diuidatur, cum alius iudex (inquit) ſcilicet proprius ipſius rei facile poſſit inſtrui, cauſa enim naturalis vincit accidentalem, *l. qui habebat ff de Tutelis l. quæritur vbi aſſatim DD. ff. de ſtatu hom.* 15

Ac vt diſtinctius loquuntur alii, præſertim Antonius de tremolis, *in Apoſt. ad aur am practicam vberti de Bonacurſo tit. de impedimentis & exception b contra reſcript.* §. *Item ſi per reſcriptum cauſa continentia in glo. verb. continentia verſ tertio intellige* Regula ne continentia cauſæ diuidatur, reſtringitur, ſi actor & Reus eſſent diuerſi fori, & iuriſdictio eſſet improrogabilis reſpectu alterius partis, verbi gratia, Clericus, aut exemptus, quem infra diximus prorogare non poſſe. *libr.* 2. *quæ.* 7. egit contra laicum, aut ſubditum ordinario, poſſeſſorio, & obtinuit coram iudice laico, aut ordinario, ſi laicus

Digitized by Google

aut ſubditus velit poſtea contra exemptum agere petitorio, diuidenda erit cauſæ continentia, ita quod clericus aut exemptus coram non ſuo iudicio conuentus, declinare poterit & remiſsionem poſtulare ad ſuum forum. In quam ſententiam præcipua etiam iureconſultorum ſchola deſcendit: *Menoch. de arbitr. iudic. caſu* 371. *num.* 21. *Iaſon l. nulli num* 5. *verſ. Secundo limito C. de iudic. vbi DD. Fel d. cap. vlt nu.* 8. *de iudic. Crauetta conſil.* 258. *n.* 7. Concludam, adiecta auctoritate Felini, *d. cap fin. n.* 8. *verſ. tertio* ſic ſcribentis: Diuidi poſſunt iſtæ cauſæ, ſi actor & Reus ſunt diuerſi fori, textus hic reputatus ſingularis per legiſtas l. nulli C. de iudic. intellige hoc, vbi diuerſitas fori poteſt allegari ab eo qui conuenitur, allegante pro ſe regulam capituli cum ſit generale de foro comp. ſecus ſi ipſemet agat de vna qui egit in alia. Ita ille. Poſtremo quando fit præiudicium iuriſdictioni alterius, is qui cognouit de cauſa præparante v. g. poſſeſſorio, non poterit cognoſcere de cauſa præparata v. g. petitorio, qua de re videatur fuſe Oſaſcus *ped. dec.* 78 *num.* 11 18. vbi ita limitat legem vbi ceptam. Non enim fieri poteſt prorogatio iuriſdictionis in præiudicium tertij *Cacheran. d. dec.* 78. *n* 17. *Nauarr. in Rubr. de Iudiciis n.* 11. *&* 12.

QVAESTIO XXVII.

Scholares & alia vniuerſitatum membra an ſint exempta?

Minime, *Auth. Habita C. ne filius pro patre Aufrer. ad quæſt Tholoſanam* 169. *Rebuff. de priuilegiis ſcholarium Priuilegio* 152. *& in proemio digeſtorum.* Idq; niſi particulari priuilegio exemptio conceſſa ſit, quemadmodum de Louanienſi Vniuerſitate & contentione orta inter illius rectorem & Epiſcopum Leodienſem refert Præſes Euerardi. *In locis legalibus loco à tanquam ſeu reſpectiuis verſ. ſexto ſub finem, cuius verba compendij cauſa nolo hic referre.* Lateq; per priuilegia Louanij typis mandata probatum eſt.

QVAESTIO XXVIII.

Exemptus à iuriſdictione legati an ſit exemptus à iuriſdictione ordinarij?

SVMMARIVM.

1. *Legatus eſt maior ordinario.*
2. *Exemptus ab ordinario eſt exemptus ab omni legato præterquam à latere.*
3. *Exemptus à iudice an ſit exemptus ab illius delegato.*

Vide-

VIdetur quod ſic, Quia legatus habet ordinariam iuriſdictionem, imo maior eſt ordinario, *tot. tit. de offic. legati in decretal. Goudiſlanus de Villadiego tract. de legato quæſt. 8. primæ partis.* 1

Melius tamen cenſemus cum Ioanne Andreæ, exemptum à iuriſdictione legati exemptum non eſſe à iuriſdictione ordinarij *Io. And cap. 1. de verb ſignif. in 6.* Ratio eſt, tum fauor ordinarij, tum odium exemptionum, quas reſtringere quantum mens & verba patiuntur oportet; *dictum eſt ſupra quæſt. 4. per tot.*

Quid è contra an exemptus à iuriſdictione ordinarij cenſeatur exemptus à iu- 2
riſdictione legati? Breuiter; à legatis miſſis aut natis, exempti cenſebuntur, non vero à legatis de latere. *Rom. ſing. 513. & conſ. 498. cap. 1. de verb. ſig. in 6. cap. ſi Abbatem de elect. in 6 cap ſi videtur 16. quæſt. 1. Io. And. cap. 1. de verb ſig. in 6. ſpec. de legato § ſuper eſt verſ. ſ. d nunquid legatus poteſt*, de quo articulo fuſius ſuo loco differemus *infra lib. 2. q. 2. per tot.*

Vtrum vero exemptus à iudice cenſeatur exemptus ab illius delegato? petatur 3
ab Imberto. *Inſt. forenſ. lib. 2. cap. 6. in glo. verb. ſoluta eſt, vbi late.*

QVAESTIO XXIX.

Vtrum vidua exempti ſit exempta?

SVMMARIVM.

1. *Vxores item viduæ habent priuilegia maritorum.*
2. *Vidua retinet exemptionem mariti.*
3. *Contrarium eſt verius.*
4. *Mortuo domino extinguitur exemptio famuli.*
5. *Idem in exemptionibus ciuilibus.*
6. *Vtrum vxor clerici ſortiatur illius forum.*
7. *Exemptiones ſunt perſonales, ideoq; non ſunt extendendæ.*
8. *Diſpoſitio non comprehendit eos quibus ſua verba non aptantur.*

VXores gaudere priuilegiis & dignitate maritorum iuris eſt manifeſti, *l. fœmina ff. de ſenatoribus l. quoties C. de priuileg. lib. 12. l. mulieres C. de dignitatib. li. 12. Lenauderus tract. de doctoribus par. 2. § 13. Corſetus de poteſt. regia parte 3. qu. 29. tex. l. fiſcus in fine ff. de iure fiſci, latiſſime Tiraquell. in legibus connubialibus l. 16. glo. 2. in verb. en pouuoir de ſon marit n. 45. & plurimis ſeqq.* 1

Idq; non modo viuentibus maritis, ſed etiam iis defunctis quamdiu in viduitate permanent, *DD. vbi ſupra l. filij §. vidua ff. ad municipales Barthol. l fin. C. de priuileg. ſcholar li 12. Corſet. d. quæſt. 29. Hippolitus ſing. 179.* Qua ratione Guido Papæ, 2
quæſt. 379. & 380. cenſuiſſe videtur viduam quamdiu ad ſecunda non conuolauit

vota, retinere priuilegium exemptionis, quo viuente marito fruebatur, *Petrus Antiboli tract. de muneribus par.3 §.4. num 36. Caſtrenſ. l.cum quadam n.4. ff de iuriſd. omn.iudicum, Barth d l fœmina & DD l.cum te C.de nuptiis Papon.aux arreſtz, tit des tailles arreſt* 12. & 27. idq; etiamſi priuilegium ſit exorbitans teſte Tiraquel. *ceſſante cauſa par.1.n 110. per l.vlt vbi DD.C de priuileg.ſcholar.li.12.* Mihi tamen in hac ex-
3 emptionum materia longe aliter viſum eſt. Ratio eſt quia vxores non gaudent exemptione maritis conceſſa æque principaliter & independenter, ſed per quandam participationem, dependenter & velut acceſſorie, aut ſecundario. Vnde ſublato marito cui exemptio principaliter competebat, extinguitur exemptio quæ ex mariti perſona in vxorem deriuabatur, ſicuti in ſimili dicitur ſublato Domino, extin-
4 gui exemptionem, quæ famulo ex perſona Domini competebat, *Bald lib.2 circa fin. C.de Epiſc. & clericis Soc.conſ.84. Decius l.in omnibus num.10.ff.de reg.iuris*, id quod nos alibi accuratius tradidimus *eodem lib. cap.17. num.18.* Quibus non modo adſtipulatur in hac exemptionum perſonalium materia Philippus Francus *cap ne aliqui num.2.& 3. de priuilegiis in 6.* ſed etiam in exemptionibus ciuilibus ſeu à talliis
5 & collectis Ioannes Bachetius aduocatus regius tract. *Des droitz du domaine de France li.4. du droit des francz fiefz cap.9* cenſens priuilegia, immunitates, exemptiones à collectis non tranſire ad viduas priuilegiatorum cui tamen Papon. iam citatus aduerſatur. Porro quod initio attulimus priuilegium aut diſpoſitionem marito factam extendi ad eius vxorem, *Felin.cap.nullus iudicum num.3. verſ.pro hoc, de foro compet.l.2. vbi Bald. C.de Epiſ.& Clericis l 1. vbi DD C.de vxorib.militum glo.cap. clericum 11.quæſt.1* non eſt vſquequaque inter doctores expeditum, aliis aliter atque aliter ſentientibus.
6 Siquidem Philipp Francus & cum eo plerique cenſuerunt priuilegium fori clericorum non extendi ad eorum vxores, *in cap. vnico §. in cæteris num fin. de clerico coniugato in 6. Iacob. à Cambus tract.de Repreſſaliis part 2 nu.5.verſ.13* At vero è contra Felinus Abbas & quidam alij, *d. cap. nullus iudicum Auferius de poteſtate ſeculari ſuper Eccleſiaſt perſonis Reg.2.num.34. vide latiſſime Tiraq. d. num. 45. & ſeqq.* quod etiam ad concubinas clericorum nonnulli extenderunt, *Auferius de poteſt. ſeculari ſuper Eccleſiaſt Reg.2.n.34.* quod nolo hoc loco in examen reuocare.
7 Satis ſit pro hac concluſione exemptiones has eſſe perſonales nec eſſe producendas, ſed ſtrictim intelligendas, *cap. ſane cap porro de priuilegiis Franc. d. cap. ne aliqui notatur ſupra eodem lib cap.4. per tot.* ac ab vno caſu ad alium & à perſona mariti ad perſonam vxoris extendi non poſſe vt *Nauarrus conſ 13 num.2. de temp. ordin conſ.6.num.1 de obſer Ieiun Canalc dec.3 num. 8.par 1* non vno in loco tradiderunt, & ratio eſt, quia quæ ſpecialiter perſonæ mariti cohærent, vxori non competunt, nec ad eam extendi poſſunt. *Alciat. l.1. in gloſſ verb. vxori verſ. ſed qua ſpecialiter C. de in ius vocando.* Nec enim propria aut impropria mariti ſignificatio

Digitized by Google

ficatio ad vxorem extendi poteſt quod in priuilegiorum interpretatione ſemper inſpici debet, *Nauar. conſ 22 n. 6 de priuileg. Aleiat. in rubr. de verb ſignif. colu* 2. Tranſlatitiumq; eſt, quod diſpoſitio nunquam includat eos quibus ſua verba adaptari non poſſunt, *cap indemnitatibus §. præfata de el. & in 6. Nauarr. conſ. 12. in fin. de maiorit. & obed conſ 4 num 8. in fin. de conſang. & affinit.* Quæ omnia proinde ex verbis & tenore priuilegiorum diiudicanda ſunt, *cap porro de priuileg.* 8

QVAESTIO XXX.

An familiares exemptorum ſint exempti?

SVMMARIVM.

1. *Exemptiones non ſunt extendendæ*
2. *Exemptiones extenduntur ad perſonas acceſſorias.*
3. *Exemptio extenditur ad familiares.*
4. *Priuilegium Hoſpitalis producitur ad eius miniſtros*
5. *Familiæ appellatione quid veniat.*
6. *Quid ſi familiares ſint temporales aut mercenarij.*
7. *Seruientes Eccleſiis gaudent exemptione cum certis circunſtantiis.*
8. *Familiares nemo eſt, niſi qui actu continuo eſt in exercitio.*
Famuli temporales ſeu conductitij clericorum priuilegio non gaudent ſed tantum perpetui.
9. *Cenſuales exemptorum non ſunt exempti.*
10. *Factus familiaris in fraudem, priuilegio non gaudet.*
11. *Miniſteriales Principis conueniendi coram magiſtro officiorum.*
Familiaritas perditur per receſſum.
12. *Exemptio Xenodochij extenditur ad adminiſtratores.*
13. *Ex alterius perſona acquiritur priuilegium.*
14. *Exempta Eccleſia vaſalli Eccleſiæ non ſunt exempti.*

Licet exemptiones perſonales ad inſtar priuilegiorum perſonalium de perſona in perſonam non tranſeant nec perſonam exemptam egrediantur, *cap. priuilegium perſonale de reg. iuris in 6. l. priuilegium ff. eodem Franc. ca. 1. §. in eos de priuil. in 6.* 1
Tamen certum eſt eiuſmodi exemptiones ſe extendere ad alias perſonas acceſſorias familiareſue acceſſorie à priuilegiatas dependentes, *Decius l. in omnibus caſibus id obſeruatur num. 10. ff. de Reg. iuris Rebuff. de priuil ſcholar. priuil. 116. num. 11. late Gomeſius ad Reg. Cancell. tit. de impetr. benef. per obitum famil. Cardinal. Papon.* 2

Auth.

Digitized by Google

aux arreſtz tit. des tailles arreſt. 33. & tit. des Priuileges, arreſt 8. Pro cuius enucleatione formandæ ſunt hæ concluſiones.

3 Primo. Exemptio ſeu priuilegium alicui conceſſum extenditur ad eius familiam, *l. 1. & 2. C. de Epiſc & clericis l 2. §. fin. cum l. ſeq l. imo l. non ſolum ff. de vſu & habit. l. vxorem §. 1. ff. de Auro & Ar. legat. c. Eccleſiarum ſeruos 12 quaſt. 2. c. indicatum diſt. 89. Rebuff. l. deteſtat. §. familia verſ. notandum de verb. ſignif. Caſtrenſ. d l. 1. num. 6. C. de Epiſc & Clericis.*

4 Ita priuilegium Hoſpitali conceſſum extenditur ad illius miniſtros, & exempta Eccleſia illius miniſtri cenſentur exempti. Quia ſine familia ſupereſſe ſibi nemo commode poteſt. *Oldra conſ. 11. Thema eſt ca. licet vbi DD de priuileg. in 6. ca. extirpanda vbi Abb. de prabendis Rebuffus de priuileg ſchol. priuil. 166. nu. 3.*

5 Porro quid comprehendatur appellatione familiæ vide prolixiſsime Abbatem. *cap. dilecto nu. 5. in addit. de officio Archid. Rebuff. d. §. familia Francus cap. ſicut nu. 14. de verb ſignif in 6. docte & late Bero. quaſt. 35. per tot. vide etiam Bonacoſſam tract. de famulis quaſt. 4. per tot.*

6 Extendo ſecundum quoſdam ſiue familiares ſint perpetui ſiue temporales, imo etiamſi eſſent mercenarij vel ſimiles ſecundum Philipp. Franc. *d. cap. licet n. 2.* quem non abſque ratione videtur impugnare Stephanus Aufrerius, *tract. de poteſtate ſaculari ſuper Eccleſiaſticis perſonis Reg. 2. nu. 36. verſ. ſed Archidiaconus & Archid in cap. clericum 11 quaſt. 1. Siculus cap. 2. de foro compet glo. Clem. 1. de Reliquiis & vener. ſanct. Brixienſis in repert. verb. exemptio col. 5.* vbi dicit quod Mercenarij vel famuli exemptorum non gaudeant exemptione. *per glo. Clem. 1 de Religioſ. & cap. penult. de priuilegiis Bero. quaſt. 36 Bonacoſſa d. tract. de famulis quaſt. 15 num. 4.* quia ſpeciale eſt in familia Epiſcopi vt ad eam priuilegium extendatur, in hac autem materia ſtricta non debeat fieri extenſio. *Stephanus Aufrerius vbi ſupra Bero. d. quaſt. 35. numer. 5.*

7 Secunda concluſio ſeruientes Eccleſiis militiis ſeu domibus exemptis gaudent exemptione ſi habeant has circunſtantias; Primo vt actu ſeruiant. Secundo vt intra eorum ſepta & domos reſideant. Tertio vt ſub eorum obedientia viuant. Quarto vt profeſſionem earum militiarum faciant, de quibus conſtare debet ordinario, *glo. c. cum capella ver. in quantum & cap. porro de priuileg. Caſtren. l. vnica C. in quibus cauſis milites fori praſcript.* Idem confirmatur à Gregorio XIII. ita cenſente ſacra congregatione iuxta quam fuit iudicatum Romæ teſte Thoma Zerula *in praxi Epiſcopali part. 1 verb. Exemptio §. 3 Gregor. XIII. Bulla 68. fol. 1295 ſacra congreg. declarat. 169. conc. Trident. ſeſſ. 24. cap 11. Caſtrenſ. l. vnica C. in quibus cauſis milites fori praſcript.*

8 Ratio eſt quia familiarium priuilegia nemo ſibi vendicare poteſt niſi qui actu & continue verſatur in exercitio ſui officij. *Innocent. in extrauag. ad futuram rei memoriam*

memoriam Fel. c. inſinuante col 2 de offic. deleg. Caſſander deciſ. 1. de verb ſing Card conſ. 126 n. 11. Rebuff in praxi beneficiorum part. 3 Ideo ſerui temporales ſeu conductitij clericorum non gaudent eorum priuilegio ſed tantum perpetui *Archid. c. clericum 1. queſt 1 c. iudicatum diſt 89. c. Eccleſiarum ſeruos 12. quaeſt. 2 Bero. queſt. 35. per tot.*

Tertia concluſio, cenſuales exemptorum non ſunt exempti nec enim Pontifex eos habet pro exemptis. *Philipp. c. auctoritate § inhibemus n. 2 & d. ca licet de priuileg. in 6* Neq; poſſunt exempti pro eis eſſe in iudicio ſeu agendo ſeu defendendo, *Philipp. d. §. inhibemus verſ. 3 nota vbi Archid. & Io. Andr. Rota deciſ 388. Item quod ſi prapoſitus Felinus cap. auditis n. 27 de praſcr. Angel in ſumma verb exemptio n. 3.* 9

Quarta, quando familiaribus priuilegio ſpeciali conceditur vt gaudeant exemptione ſuorum Dominorum, id non aliter intelligendum eſt, quam ſi vere familiares ſeu domeſtici ſint, ſecus ſi in fraudem aſſumpti ſint, *glo. cap. licet verbo domeſtici de priuileg. in 6. vbi DD. cap. vlt. de verb ſignif in 6. vbi glo. & dixi ſupra concil 2. Bero. d. quaeſt. 35.* 10

Quinta, miniſteriales Principis in aula coram magiſtro officiorum conueniri debent, quia ab aliis iuriſdictionibus iure ſunt exempti, *l. cubicularios C. de prapoſitis ſacri cubiculi lib 12 Barth. C. de priuileg. ſcholarium lib. 12. Imbert. inſtit. forenſ lib. 1. cap. 28 glo verb. miniſteriales* quod tamen Aluarottus videtur non admiſiſſe, *tit. de pace tenenda §. ſi miniſteriales n. 1. vbi etiam Baldus.* 11

Sexta. Priuilegium familiaritatis tollitur renunciatione ad inſtar ſocietatis, aut per receſſum à familia. ita tamen ſi id fiat ſine fraude *Philipp Franc. cap ſicut n 14. de verb ſig. in 6 v. infra lib 4 qu. 65. nu. 8. verſ ſed nec.*

Septima, Exemptio conceſſa Xenodochio extenditur ad Oeconomos & adminiſtratores quorum opera pauperes carere non poſſent, *Oldra conſ 11. incip. Thema eſt per tot. per text. l huius ff. Qui potio in pig ibi ſine quibus nauis ſalue peruenire non poterat tex. l. adminiſtrantes § 1 ff. de excuſ. tut. text l 1. § ſiuit aut vxor ff. Ad. S. C Syllan ibi ſed quia commixta familia eſt & vna domus ita iudicandum atque in propriis ſeruis pulchre Hyppol. ſing 180 per tot. incip plura Bald c fin. n. 6 in fin de Iuram. Calum.* 12

Ratio eſt, quia ex alterius perſona quis conſequitur quod ex ſua conſequi non poſſet, *per l ſi communem ff. quemadm. ſeruit amitt. Hippol. d. ſing. 180 Gaill. li. 2. obſ. 68 nu 6. & late dixi ſupra quaeſt 26.* 13

Octaua, Exempta Eccleſia vaſalli Eccleſiæ non ſunt exempti, ita poſt longam diſputationem concludit Lucas de Penna & platea, *l. ſenatorum C. de dignit li. 12. Iaſ. l. ſerui electione § labeo col. 3 de leg. 1. Abb. c. veniens col. 2. de tranſact. per tex. cap auctoritate de priuileg.* 14

Licet aliter iudicatum refert Ioannes Paponius ſuadens tamen ſecurius eſſe ſi Eccleſia exempta, ſeu Dominus cauſæ contra vaſallum motę interueniat. *Papon aux arreſtz l. 5. tit. 12. du priuileges arreſt* 7. qua de re dicemus infra *lib. 2. c. 37.* In confirmatio-

Digitized by Google

mationem huius concluſionis eſt quod notat Angel. *l. Titius §. fui ff de excuſat. tutor.* dicens priuilegia collegiorum non extendi ad famulos collegarum. *Bonacoſſa tract. de famulis quaſt.* 200.

Porro, quod diximus ſupra nu. 3 exemptionem extendi ad familiares eius cui conceſſa eſt, intellectum habet, dummodo ſint perpetuo, & non mercenarij, *Capycius deciſ. Neapol.* 12. *n.* 2. at vero in familiaribus Epiſcoporum ſingulari iure ſtatutum eſt, vt illi indiſtincte gaudeant priuilegio fori competente domino Epiſcopo, *Capy. d. deciſ. num* 1. In aliis ergo ſecus eſt: niſi tamen vt plerumq; fit, priuilegij diſpoſitio etiam ad familiares priuilegiatorum extendatur, *Inno. cap. fin. de cler. pereg. cap. porro, de priuileg.*

QVAESTIO XXXI.

Hoſpitalia an ſint exempta?

SVMMARIVM.

1. *Opinio Abbatis affirmatiua.*
2. *Quaſtio concluditur negatiue.*
3. *Omnia loca religioſa ſubſunt Epiſcopo.*
4. *Conciliatio Abbatis.*
5. *Hoſpitale profanum non gaudet immunitate Eccleſiaſtica.*
6. *Niſi tamen illius bona prodigerentur.*
7. *Rectores Hoſpitalium exempti ſubiiciuntur Epiſcopo.*
8. *Hoſpitali exempto laicus rector non eſt exemptus.*
9. *Secus ſi ſit vicarius perpetuus.*

1 PAnor. videtur cenſuiſſe eſſe exempta, cum ita conſuluit his verbis. An de dictis » bonis debeat Epiſcopus habere quartam? Dico quod non, quia Hoſpitale di» citur exemptum à iuriſdictione Epiſcopi & à locis exemptis Epiſcopus non recipit » quartam, vt communiter tenetur per doctores c. officij de teſtam. Hactenus Abb. » *Conſil.* 110. *n.* 3, *parte* 2. *Nauarr. conſ.* 2. *De religioſ. domib.*

2 Nihilominus tamen dicimus non eſſe exempta ſed ſubiici iuriſdictioni Epiſcopi. *tex. vbi glo. & DD. cap. de Xenodochiis de religioſ. domibus Io. And. c. dudum de conuerſ. coniug. Innocent. cap. in noſtra de ſepult. Petrus de Vbaldis tract. de Canonica Epiſcopali capitulo 4. quaſtione 13. principali n. 2. verſ. quo ad primam, vol. tract. 15. fol. 151. col. 4. innocent. cap. ad hoc de Relig. dom. Brixienſ. in repert verbo exemptio col. penult. Flamin. de Reſig benef. part. 1. li. 7. quaſt. 6. n. 2. Nauarr. d. n. 2. & ſeqq.* Nam iure communi loca o-
3 mnia religioſa ſunt ſub iuriſdictione Epiſcopi, *ca. ſi quis Epiſcoporum 16. quaſt. 2. & quaſt. 7. cap. omnes Baſilia.* Niſi de exemptione doceatur, *cap. Abbatibus 18. quaſt. 2. cap. cum non liceat de praſcript. glo. d. c. de Xenodochiis verb. in quorum diœceſi de Religioſis domibus vt Epiſcopa ſubiecta ſint.*

4 Porro Abbas initio allegatus intelligi debet de Hoſpitali quod religioſum non eſt fundatumque eſt auctoritate propria ſine licentia Epiſcopi, *Petrus de Vbald. d.*

Capitu-

Digitized by Google

Capitulo 4. *verſ. quo ad ſecundam quæſtionem fol.* 252. cuiuſmodi locus non ſubeſt Epiſcopo nec quoad legem diœceſanam nec quoad legem iuriſdictionis nullo enim id iure cauetur, *Vbald. vbi ſupra num.* 4. Eſt enim eiuſmodi Hoſpitale non domus Dei, ſed domus hominis, quam is qui conſtruxit poteſt deſtruere & alienare, *Clement. quia contingit de Religioſ. domib cap. inter dilectos de donat. Vbald. d. num.* 4 *&* 5. *cap. ad hac vbi DD. de Religioſ. domib. vt Epiſcopo ſubiecta ſint late Fel. cap. de quarta de præſcript. Redoanus tract. de Rebus Eccleſ. non alienand. quæſt.* 28. *&* 51 *cap.* 12.

Ideoq; eiuſmodi locus non gaudet aſylo ſeu immunitate Eccleſiaſtica. *Hoſtienſ.* 6
& Goffred. cap. fin. de cenſib. Vbaldus vbi ſupra num. 8. *Caſtr conſ.* 167. *par.* 2. nec eius curam gerere debet Epiſcopus ne promiſcuis actibus rerum turbentur officia *l. conſulta diualia C. de teſtam. Oldra, conſ.* 83.

Niſi tamen bona eiuſmodi profanorum Hoſpitalium ita diſſiparentur, quod vnicuique bono ciui reſiſtere liceret *tex. in Auth. de Eccleſiaſt. titul §. ſi autem locorum coll.* 9. Quibus autem ſignis deprehendatur an Hoſpitale ſit religioſum aut vero laicum tradunt alibi DD. *Fel. d. cap. de quarta de præſcript. Caualcan. deciſ.* 17. *n.* 69. 34. 35. *par* 2.

Quod vero rectores Hoſpitalium qualiumcunque exempti ratione adminiſtra- 7
tionis ſubiiciantur iuriſdictioni Epiſcopi, notauimus infra. *lib.* 2. *cap* 45. *caſu* 88.

Illud autem hoc loco non omittendum, quod ſi Hoſpitali priuilegio conceſſa 8
exemptio quod rector illius laicus non erit exemptus in his quæ perſonam eius reſpiciunt. *Barth. l. quod conſtitutum n.* 3 *ff. de teſtam. milit. vbi Apoſt. & conſ.* 97. *Chriſti nomine inuocato dico per partes. & conſ.* 28. *par.* 2. *Barbatia Clement. fin. ſuper glo. verb.*
ſtatuimus de Reſcript. Clement. 1. *de Religioſ. domib.* ſecus in vicario ſeu prælato qui eſt 9
de corpore Eccleſiæ ſeu Hoſpitalis exempti, *Barth. d. l. quod conſtitutum Rebuff. in praxi benef. par.* 1. *tit. de vicariis perpetuis n.* 16.

Cæterum, etiamſi Xenodochia non ſubeſſent Epiſcopo ſed eſſent exempta, adhuc Epiſcopus nouiſſimo conciliari iure, auctoritate delegata poſſet illa viſitare, *Concil. Triden. ſeſſ.* 22 *cap.* 8. etiamſi iure illorum ad laicos pertineat, non obſtante, inquit Concilium, quacunque conſuetudine, etiam immemorabili, priuilegio, aut ſtatuto. Etſi Adminiſtrator appellet à decreto Epiſcopi, non propter hoc impedietur aut ſuſpendetur executio *Zerola in Praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Hoſpitale §.* 3.

QVAESTIO XXXII.

Officiales Papæ & Curiales vtrum exempti?

SVMMARIVM.

1. *Curialiſtæ ſunt exempti ratione beneficiorum tamen ſubiiciuntur.*

3. *Sententia excommunicationis lata contra eos an valeat.*

L 2 4. *Quid*

4. *Quid ſi non tractent cauſas, ſed otioſi ſint.*
5 *Quid de familiaribus Papæ aut Cardinalium?*
6 *Quæ ſit auditoris poteſtas hac in parte.*
7. *Proficiſcentes Romam ſunt exempti.*
8. *An inquiri poſſit contra Curiales.*
9 *Capellani regij ſunt exempti.*
10. *Officialis quis dicendus.*

1 EVgeniana conſtitutio exemit officiales Papæ à iuriſdictione ordinariorum, *cap. diuina extrauaganti. de priuilegiis & 10.22. in cap. cum Matheus extrauag. de Hereticis Bellamera concluſione 656. Bellenc. de charit. ſubſid. quæſt 91. num 10. Abbas ca. tuarum in fin. verſ. quandoque exemptio de priuilegiis Concil. Trident. ſeſſ 24 cap 11 de Refor. Pragmat. ſanctio tit. de cauſis §. Romana 1. vbi late glo. verſ. comprehendi Caualc. dec. 28 n 47. par. 1.* Vnde fit vt referendarij, notarij, pœnitentiarij, ac vt vno nomine omnes complectar, omnes Curiales Papæ ſub hac exemptione comprehendantur, *Bellam. d. concl. 656. Paulus Borgaſius de Irregularit. & diſpenſat par. 6. tit de excommun ipſo iure nulla num. 14. Thom. Zerula in praxi Epiſcop. verb. Referendarij vide Bertr. conſ 102. nobilis in ſecundis lib. 1.*

Hæc tamen priuilegia quæ dicimus competere reſidentibus in curia Rom. vigore Eugenianæ conſtitutionis aut etiam familiaritatis Cardinalium non ſubſi-
2 ſtunt in iis qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent. Nam illorum ratione ſubiiciuntur ordinariis non obſtantibus inhibitionibus quibuſcunque, *Concilium Trid d. ſeſſ. 24. ca 11. in fine Thomas Zerula in praxi Epiſc. part 1 verb. exemptio §. 2 Afflict. in conſt. magnæ curiæ not 4 num. 4. Mandoſ. in ſignatur. gratiæ tit. Protonotarij col. 4 verſ. circa.* Quod occaſionem præbuit Paulo Borgaſio Epiſcopo Feltrenſi ita inquirendi, *d. n.*
3 14 Quid de ſententia communicationis lata contra curiales curiæ Romanæ? Cre-
,, do hodie eſſe diſtinguendum inter officiales curiæ & alios ſecundum extrauagan-
,, tem Eugenij 4. in fauorem curialium editam, qua expreſſe cauetur quod officia-
,, les dictæ curiæ non poſſunt vocari coram ordinariis aliorum locorum etiam dum
,, ſunt extra Rom. curiam nec alij quicunque accedentes ad Rom. curiam pro nego-
,, tiis ſuis expediendis adiecta clauſula irritante quod clarum eſt. Sed non omnes
,, ſunt officiales nec omnes curiales habent cauſas. Quid ergo de aliis qui nihil a-
,, gunt in curia ſed tantum comedunt, videtur dicendum quod comprehendantur
,, omnes ſub diſpoſitione ca. per tuas de maior. & obedient tamen tex. ille loquitur
,, de promotis per Papam & non de curialibus, glo. tamen prima ibi in verſ. ſed nun-
,, quid, videtur ſentire quod Epiſc. contra curialem poſſit procedere propter cri-
,, men ſed non punire, ſed debet mittere cauſam inſtructam ad Papam, ſed in fine di-
,, cit quod quidam dicunt quod Epiſcopus eos deponere poteſt, ſed Innocent tenet
,, expreſſe contrarium. De familiaribus autem Papæ & aliorum Dominorum Cardi-
,, nalium dum ſunt in Rom. curia & ad ſeruitia eorum credo quod extra curiam vo-
,, cari non poſſunt, & ſic ſeruatur, dum autem ſunt extra curiam credo locum eſſe

diſpoſitioni dictæ gloſſæ licet loquatur vt dixi de promotis à Papa & non de aliis & hoc intelligo ſi ſint extra curiam animo redeundi ad eandem alias credo omnes ſubeſſe ordinariis locorum tam ratione contractus quam beneficij & delicti ſalua diſpoſitione cap. 1. de priuileg. in 6.

Sed hodie inoleuit contra præmiſſa nouus ſtylus, quia eo ipſo quod curiales conueniuntur coram ſuis ordinariis ex quauis cauſa recurrunt ad auditorem Cameræ Apoſtolicæ & obtinent inhibitiones in modum monitorij pœnalis ſub prætextu generalis commiſſionis & multi per ſedem Apoſtolicam facti Bellamera deciſ. 210. incip. In cauſa Dom. Sij, dicit quod Auditor Cameræ perturbatores ſuæ iuriſdictionis non poteſt citare extra curiam quia non eſt generalis auditor Papæ. Ideo fuit prohibitus per Papam ne in cauſis beneficialibus ſe impediret, quia officium eſt tantum audire cauſas courtiſanorum & de poteſtate dicti auditoris, vide etiam deciſ Bellam. 96. incip. vtrum auditor Cameræ & aliam incip. concluſio quod auditor, quæ dicit quod auditor Cameræ nullo modo poteſt citare extra curiam, niſi habeat ad hoc ſpeciale mandatum à Papa, vel niſi ſuper hoc in aliquo caſu ſpeciali habeat ſpecialem commiſſionem, quia per ſe eſſet contra ius, vt not. Io. Monach. in reg. in generali contra quod non poteſt auditor Cameræ. Imo nec Camerarius vel alius præter Papam. Item quia curia eſt ibi vt ſupra dixi pro territorio, ergo non poteſt citare perſonaliter Ita Borgaſius. 6

Ex quibus infertur 1 quod præter curiales ſunt etiam exempti quotquot negotiorum ſuorum cauſa Romam petunt. *d. extrauag. diuina verſ. necnon quoſcunque alios pro ſuis & eorum cauſis vel negotiis proſequendis ad ſedem prædictam venientes ac in ea durante negotiorum & cauſarum huiuſmodi proſecutione moram trahentes & recedentes ab eadem de priuileg.* Infertur 2. quod diœceſani inquirere poſſint contra eiuſmodi officiales de rebus quæ tangunt fidem vel rem publicam aut priuatam ac informatione habita ſignificare Pontifici, ſecundum diſpoſitionem d. extrauagantis. *Cum Matheus in fin. de hæreticis.* 7 8

Poſtremo vltra prædictos curiales Romanos gaudent etiam exemptione capellani regij, idq; dum actu ſeruiunt, & non aliter. *Afflictus in conſtit. magna curia not. 4. num. 4. Thomas Zerula in praxi Epiſcop. part. 2 verb. exempti.* Ratione tamen beneficiorum quæ dicti Capellani alibi obtinent ſubſunt Epiſcopo *Innocent. & DD. ca. cum capella de priuileg. cap. recepimus eodem tit. Thomas Zerula in praxi Epiſc. parte 1. verbo exemptio §. 2. Mandoſius in ſignatura gratiæ tit. exemptiones in fine.* 9

Quorum omnium apta cognitio pendet ex intelligentia nominis officialis, cuius diffinitionem ornatam quibuſdam diſtinctionibus inueſtigat doctiſſime Nauarrus *conſ. 10. per tot. de verb. ſignif.* 10

QVAESTIO XXXIII.

Hoſpitarij, Templarij, Ciſtercienſes an exempti?

TEtigimus paucis hanc quæſtionem ſupra *quaſt.17.in pr.* Quibus remisſiue addo ad vlteriorem cognitionem ſequentes auctoritates *gloſſ. & DD. cap.recepimus vbi Innocent. de priuilegiis, cap. ad abolendam vbi DD. de hæreticis. cap. ne Dei vbi DD. de Simonia Io. Andr. c.1. de ſupplend. negl. prælat. Fel. cap. cum ordinem n.1. & n.21. de Reſcriptis DD. cap. recolentes de ſtatu Monach. Baldus conſ.337. ſuper primo vol.4 Felin. cap. cum ordinem n.7. verſ. conſidera primo de Reſcript. vbi dicit Ciſtercienſes non eſſe exemptos.* Ex quibus probatur de iure hos non eſſe exemptos, nam de priuilegiis eorum propriis quæ ſunt facti iuriſconſultus non reſpondet *l. eum quem §.1. ff. de Iudiciis.*

QVAESTIO XXXIV.

Ius exemptionis an cedi posſit?

SVMMARIVM.

1. *Exemptiones cedi non poſſunt.*
2. *Iura mere perſonalia, perſonam non egrediuntur.*
3. *Cedi non poſſunt quæ ad vniuerſales hæredes transmittuntur.*
4. *Ne quidẽ reales exemptiones cedi poſſunt.*

1 EXemptiones perſonales ita ſunt affixæ oſſibus priuilegiatorum ad inſtar actionum directarum vt ab eis per cesſionem auelli non posſint, *arg. l. quis ergo caſus in fin. glo. Caſtren. l. ſi ſticho vbi glo. ff. de peculio l.1. vbi DD. ff. de act. & obligat. Spec. de ceſsion act. §.1. verſ. quid ſi habens Iaſon §. omnium inſt. de act.* Idq; multis rationibus, Nam vt frequenter hactenus dictum eſt, *quaſt.4. & paſsim* exemptiones regulariter ſunt contra ius commune, & proinde cedi non poſſunt. *Rom. conſ.484. incip. Hoc quod vicinus poſt pr. arg. l. quod vero l. ius ſingulare ff. de legib. l. quæ à iure de Reg. iuris in 6.*

2 Accedit quod ſint iura mere perſonalia quæ perſonam non egrediuntur *cap. priuilegium vbi Dyn. De Reg. Iur. in 6. l. in omnibus ff. eodem*; eiuſmodi enim iura annexa certis perſonis in priuilegium cedi non poſſunt *Barth. l. etiam ff. de Iureiur. per l. ſi ex pluribus ff. de adminiſtr. tutor. Tiraq. de Retract. conſang §.26. glo. n.56.57. & 58.*

3 Poſtremo quia cedi non poſſunt quæ ad vniuerſales hæredes non tranſeunt, *l. ex pluribus ff. de adminiſtr. tut. Archid. cap. presbiteros 16. quaſt.1. fol.335.* Quod autem ad reales exemptiones attinet, neque eæ etiam per cesſionem transferri in alium poſſunt. nam eiuſmodi exemptiones acceſſorie competunt ratione rerum quibus adhærent. *cap.1. de priuilegiis in ſexto d. l. in omnibus ff. de Reg. iuris.* vt proinde transferri non posſint niſi concomitanter cum ipſis rebus *d. cap.1.* Non ſecus

quam

quam acceſſorium transferri ſeu cedi non poteſt niſi vno cum ſuo principali. *arg. l. vlt. vbi glo. verb. pateat C. de hæred. vel act. vendita Tiraq. d. glo. 1. n. 71. & 88.*

QVAESTIO XXXV.

Eccleſiæ exemptæ an gaudeant centenaria præſcriptione Romanæ Eccleſiæ?

SVMMARIVM.

1. *Archid. putauit gaudere.*
2. *Contraria opinio praualuit.*
3. *Exempti tamen poſſunt ſe tueri ex capite Papæ.*
4. *Exempti praiudicare non poſſunt exemptioni.*
5. *Alienationis verbo comprehenditur præſcriptio.*
6. *Eccleſia exempta indirecte gaudent præſcriptione centenaria.*
7. *Fallit, ſi præſcriptio annexam haberet conſuetudinem.*
8. *In cauſa exemptionis ſuperior debet interuenire.*
9. *Prælati praiudicare non poſſunt Eccleſia in quaſitis.*
10. *Quid ſi conceſſum ſit Eccleſia vt plena Eccleſia Romana gaudeat libertate.*
11. *Quid ſi Eccleſia ſubiecta ordinario habeat ius commune cum Eccleſia Romana.*

LIcet Archidiaconus cenſuerit Eccleſias exemptas immediate ſanctæ ſedi ſubiectas gaudere præſcriptione centum annorum ad inſtar Eccleſiæ Romanæ *Archidiac. c. fin. de præſcrip. in 6.* tamen opinio ſentientium quod Eccleſiæ exemptæ immediate ſubiectæ Romano Pontifici non gaudeant præſcriptione centum annorum ſicut Eccleſia Romana præualuit *Guido deciſ. 36. Archid. c. fin. de præſcript. in 6. Bald. Auth. quas actiones C. de ſacroſ. Eccleſiis.* 1 2

Porro, licet proprio capite iuuare ſe nequeant præſcriptione centenaria, tamen poſſunt ſe tueri ex non completa præſcriptione reſpectu Papæ etiamſi quoad ipſas Eccleſias præſcriptio completa foret. *Abbas cap. ad audientiam col. 3. n. 11. & ſeq. verſ. Quæro quare de præſcript. c. cum veniſſent col. 1. de iudiciis Felin. in d. cap. ad audientiam verſ. in quantum Abbas poſt alios nu. 17. vide infra parte 3. quæſt. 12.* 3

Nam exempti non poſſunt pro ſuo arbitrio diſponere de exemptione eis conceſſa, idq; propter ius quod Papa in eos habet, *Abbas cap. cum olim col. 3. verſ. ſed contra de præſcript. vbi Felin. Io. Andr. c. ſcienti de Reg. iur. in 6. Abb. c. cum dilectus de Religioſ. domib.* vbi dicit quod ſi exemptus præſtat obedientiam cum toto conuentu tamen non præiudicat Papæ. *Fel. d. c. cum olim n. 3. verſ. cum Abbas poſt glo. quem vide* quod facere poſſe viderentur ſi communibus præſcriptionum regulis incluſi eſſent. Nam alienationis verbum etiam vſucapionem continet : vix eſt enim vt non videa- 4 5

videtur alienare qui patitur vſucapi inquit Paulus *l. alienationis verbum ff. de verb. ſignif.* Perinde enim eſt ſiue expreſſe quis alienet, ſiue tacite per lapſum temporis. *Alciat d. l. alienationis in ver. non vtendo.* Nam à quo remouetur alienatio remouetur etiam pręſcriptio, *l. cum ſponſus §. ſed ſi talis ff. de public.* Vnde res dotales Eccleſiaſticæ, minorum & templorum quę prohibentur alienari, prohibentur etiam præſcribi, quia præſcriptio eſt ſpecies alienationis, *l. 1. §. cum lex. C. de rei vxor act. l. 1. ff. de fund. dotali l. 1. C. ne rei dom. vel templo Fabian. de Monte tract. de Empt. & vendit qu.*
6 *22. nu. 13. verſ. circa octauum.* Itaque Eccleſiæ exemptæ licet directe non gaudeant præſcriptione centenaria, indirecte tamen gaudent, quandoquidem ea ex perſona Papæ niti & ſeſe tueri poſſunt.

7 Quod tamen reſtringendum videtur niſi præſcriptio habeat annexam conſuetudinem, quia tunc ſufficerent quadraginta anni etiam contra Papam & Romanam Eccleſiam, *Butrio in repet. cap fin. de conſuet per Clem. vnic. ne Romani de elect. latius per Fel. d. cap ad audientiam col penult. verſ. limitat tertio de præſcripi Franſcus Balbus tract. de præſcript. in prima parte quinta partis principalis verſ. veniens itaque ad primam, num. 22,*

8 Pro confirmatione concluſionis huiuſce, quæſtionis eſt quod notat gloſſa & Abbas, *cap. 2 de reſtitutione in integrum* quod in cauſa ſubiectionis mota contra ſubiectum debeat vocari Dominus, quia eius intereſt, vertitur enim eo in iudicio intereſſe & damni Domini, prout quoque in iudicio exemptionis præiudicium Papæ. *Abbas c. cum ſuper cap. pen. de Re iudic c. auditis de præſcript* qui proinde eo iudicio eſt nominandus. *glo. d c. 2. verb in damnum de Reſt. in integ arg c. quoniam § penult. vt lite non conteſtat. l. 2 C. vbi in rem actio.*

9 Secundo, quod ſerui aut prælati non poſint præiudicare Domino aut Eccleſiæ in quęſitis ſed bene in quęrendis, *l. vlt. C. de acq. poſſ. l. ſeruus C. de pact Rom. conſ. 184. glo & DD l. iubemus nullam C. de ſacroſ. Eccleſiis*, præiudicarent autem in quæſitis ſi præſcriptionem patiendo reuerterentur in iuriſdictionem ordinarij cum præiudicio Pontificis immediati eorum ſuperioris.

10 Quid autem ſi Eccleſiæ exemptæ conceſſum ſit vt plena Eccleſiæ Romanæ gaudeat libertate, an ex ſuo capite tueri ſe poterit centenaria præſcriptione? Archidiaconus id affirmauit, *cap fin. de præſcript in 6.* at vero appoſitum quod & verius eſt cenſuit Baldus quem ſecutus fuit Guido & alij, *Bald. Auth. quas actiones, ibi ſola Romana Eccleſia C. de ſacroſ. Eccleſiis Guid. deciſ 38. glo. ca. dilectus verb generetur de capell. Monach Abb conſ. 57 vol. 2.*

11 Quid vero ſi priuatus habeat ius commune cum Eccleſia Romana an currat ei præſcriptio minor quam centanaria? paucis reſpondebo quod non, *cap. ad audientiam § fin. vbi Innoc. num 7 de præſcript Abb cap. de quarta num. 19 eodem tit. Fel. cap. placuit nu 6. eod. tit. Iaſ. l ſi emancipati num. 10. C de collat. Hippol. ſingul. 231. Gaill lib. 1.*

de pace

de pace public. cap. 6. num. 19. In cuius confirmationem inſeruiunt quæ Rebuffus fuſiſſime attulit. *De priuileg ſcholar. priuilegio* 106. *nu.* 1. *& ſeqq.* & quæ nos ſupra ex eodem & aliis recenſuimus, *ſupra eodem lib. cap.* 26. adde Balbum de præſcript. *partis* 5. *parte prima quæſt.* 4.

QVAESTIO XXXVI.

Exemptus ædificans in loco non exempto Eccleſiam, num acquiratur illi exemptio?

SVMMARIVM.

1. *Eccleſiæ ædificate in diœceſi cedunt iuriſdictioni Epiſcopi.*
2. *Quid ſi accedat licentia Epiſcopi, ſibi aliquid in Eccleſia reſeruantis.*
3. *Teſtator fundans Capellam non poteſt eam eximere.*

1 EXemptis non licet ædificare Eccleſias in diœceſi Epiſcopi ſine eius licentia, *c. cum olim* 2. *de priuilegiis cap. auctoritate eodem in* 6. alioquin enim cederet Dominio & iuriſdictioni Epiſcopi. *Abb d. cap. cum olim nu.* 9. *Franc. d. ca. auctoritate Spec. tit. de priuileg. part.* 4. *num.* 3 *Anton de pratis de Iuriſdict. Epiſcopi cap.* 1. *num.* 3 *&* 4 *&* 7. *Angel in ſumma verbo Exemptus n.* 11. *& ſeq. & ſumus n.* 10. Nec enim quibuſuis propria auctoritate oratoria capellas Eccleſiaſue ædificare permittendum eſt *Silua tract. de beneficio part.* 1. *quæſt.* 6. *vbi late.* 2 Si tamen accedat licentia & conceſsio Epiſcopi ſibi ante ædificationem (vt cenſet Innocent.) aliquid reſeruantis, tum Eccleſia per exemptum ædificata, exempta cenſebitur, *Innocent. c. dudum n.* 2. *verſ. Item videtur in fine de priuilegiis cap. inter dilectos de fide inſtr. Brixienſis in repertorio verbo exemptio col.* 5. *in fine.*

3 Addo obiter, quod nec teſtator fundans capellam, poſſit eam eximere ab Epiſcopi poteſtate *Barth. l. quoties § fin. ff. de adminiſt. tut. Abb. cap. cum dilectus not.* 4. *de conſuet. Anton de pratis tract. de iuriſdict. Epiſcopi cap.* 1. *n.* 3. *&* 5. *cap ſic quidam cap. nouerunt* 20. *quæſt* 1 *Abb cap requiſiſti nu.* 22. *de teſtam. Fel. cap. cum venerabilem nu.* 33. *de except. Decius conſ.* 121 *Mandoſ. de Signat. gratia tit exemptiones col.* 2 *verſ. amplio etiam & col.* 5. *verſ. exemptio ab ordinario*, vbi dicit Epiſcopum hoc non poſſe concedere patrono in fundatione *cap.* 1 *&* 2. 10 *quæſt.* 1. *Innoc. cap. in Lateranenſ. in fine de præbendis*, aduerſaretur enim iuri cui in teſtamento renunciari non poteſt, *l. nemo poteſt ff. de leg.* 1. *Anto. de Pratis d. cap.* 1. *num* 7. *vide infra lib.* 4. *cap.* 57.

QVAESTIO XXVII.
Exemptio an augeatur aucto exempto?
SVMMARIVM.

1. *Priuilegium extenditur ad augmentum.*
2. *Fallit, ſi tenderet in præiudicium tertij.*
3. *Exempta diœceſi exemptio non extenditur ad augmentum.*
4. *Fallit ſi ordinarius exemiſſet.*
5. *Si vero Papa exemiſſet fieret reſtrictio.*
6. *Fallit iterum, ſi augmentum eſſet latens.*
7. *Iuriſdictio augetur vel minuitur ab incremento.*
8. *Exemptio nominatim data cum acquirendis extenditur ad futura.*

1 QVamuis regulariter priuilegium principali conceſſum extendatur ad eius augmentum, *cap. quia circa de priuilegiis cap. ex parte cap. penult. de decimis Barth. l. damni infecti § ſi is qui ades ff de damno infecto late Barth. l. ſi ita ff. de auro & arg legato Albertus Brunus tract. de augmento concluſioné 9. per tot.*

2 Tamen ſi priuilegium ſeu exemptio tendat in præiudicium tertij, tunc nonſit illius extenſio ad augmentum ſuperueniens, *Ang. l. ſi ſeruitus col pen. in pr ff de ſeruit. vrban. prædior. Io. Andr & DD. d. cap quia circa Albertus Brunus d. concluſ. 9. 8 & ſeqq.*

3 Ideoque cenſuit Angel, *d. l ſi ſeruitus* ſi Papa eximat Epiſcopum & totam ſuam diœceſim à iuriſdictione Archiepiſcopi, quod aucta diœceſi augmentum non erit à iuriſdictione Archiepiſcopi exemptum. Ratio eſt quia non debet fieri extenſio in præiudicium tertij ſeu ordinariæ iuriſdictionis. *arg. l. ſi quando in pr. C de in offic. teſtam. l. impuberi ff de adminiſt. tut. not. hoſtienſ. & Canoniſt. cap. cum capella & d. cap. quia circa de priuileg.*

4 Quod fallit primo ſi ordinarius de cuius præiudicio agitur exemptionem conceſſiſſet, Quia contra concedentem priuilegium fit larga interpretatio, *d c. quia circa & c. olim de verb ſign. cap. cum dilectus de conſuet. l fin vbi fuſe DD. de conſtit. princip.* Adeo quidem vt diſpoſitio contra ius, quæ dicitur odioſa & ſtricte interpretanda. *c. 1. & 2 de filiis presbit.* non debeat reſpectu concedentis dici odioſa, *Abb. d. cap quia circa Albertus Brunus d concluſ 9. n. 10.*

5 Quod ſecus eſſet ſi Pontifex vel alius exemptionem conceſſiſſet, tum enim in præiudicium tertij vel ordinarij deberet fieri ſtricta interpretatio, vt non fiat extenſio ad augmentum, *DD. vbi ſupra ca. cum dilecti de donat. l. 2. § merito § ſi quis à principe ff. ne quid in loco publico l. nec auus c. de Emancip liber. late DD. d. l fin. de conſtit princip.*

6 Fallit ſecundo ſi augmentum eſſet latens vt eſt per alluuionem, nam ſi patens eſſet tale augmentum, non cenſeretur exemptum *Ang. d. l. ſi ſeruitus.* Quippe conceſſio

ceſſio facta reſpectu certæ rei, non extenditur ad ſuperuenientes res quæ oculo diſtingui poſſunt, *d.l.ſi ita vbi DD. ff. de Auro & argento legato Albertus Brunus d. concluſ. 9. num 8. & 9* Paucis iuriſdictio omnis & exemptio augmentum recipit aut di- 7
minutionem ab incremento vel decremento, id quod plurifariam docet Baptiſta Aymus Parmenſis *tract. de alluuionibus. lib. 2. cap. 6. cap. 16. & ſeqq. Albertus Brunus d. tract. de augmento.*

Fallit tertio, niſi exemptio conceſſa ſit nominatim cum acquirendis, quia eo ca- 8
ſu exemptio extenderetur ad acquirenda in futurum *Card. Clem. 1. §. ad hoc quæſt. 7. de ſtatu Monach. Caccial. de vnionibus art. 4. n. 7. in fine.*

QVAESTIO XXXVIII.

Exemptio an extendatur ad futura?

SVMMARIVM.

1. *Diſtinctio quorundam.*
2. *Concluſio. Exemptiones non trahi ad futura.*
3. *Maxime quando vertitur præiudiciũ tertij.*
4. *Tertij præiudicium quando dicatur verti.*
5. *Connexorum idem ius eſt & ratio.*

NOn abſimilis eſt præcedenti hæc quæſtio, quam doctores adeo pugnantibus argumentis plurimum obfuſcarunt, vt cuiuſque non ſit expedita ſententia: ſuper qua videndus *Bartholom. Brixienſis Quæſtione Dominicali 58. per tot Petrus Antiboli tract. de munerib. parte 3. principali nu. 43. Albertus Brunus de Augmento concluſ. 5. num. 8. & ſeqq. & concil. 9. Caſtrenſ. l. Iubemus n. 8. C. de ſacroſ. Eccleſ. Guido quæſt. 489. n. 1. & 3. Cugneo Auth. omnia priuilegia C. de Epiſc. & Clericis Iaſon l. qui filiabus nu. 12. 13 14. de legat. 1. Io. dilectus de arte teſtandi tit. 6. Cautela 10 & 55. Abb. & DD. cap. quia circa de priuileg. Faber in Rubr. C. de ſacroſ. Eccleſ. & in l. ſi quis C. quæ res pignori oblig. poſſint & in l. non modis C. de ſeruitutibus.*

In ea igitur ſic quidam diſtinguunt: Aut quærimus de extenſione ad futura per 1
modum augmenti ſe habentia, tunc eſt reſpondendum eiſdem concluſionibus & exceptionibus quibus ad præcedentem quæſtionem DD. *d. quæſt. præcedenti Brunus d. concluſ. 9. n. 3. Clem. Literas vbi Imo & DD. de Reſcript.* Aut de extenſione ad futura per modum ſurrogationis v. g. ſi Epiſcopo concedatur, vt quatuor clerici ſibi aſſiſtentes plenis beneficiorum fructibus non reſidentes gaudeant, ſi alij ſurrogentur ſimili priuilegio potientur. *Io. Andr. c. fin. de verb. ſignif. in 6.* Regulariter enim in diſpoſitione ſimpliciter concepta, comprehenduntur futura, quando ea in locum priorum ſurrogantur. *Alex. conſ. 78. col. 2. d. c. quia circa per l. ſicut in annos in 2. Reſp ff. Quē ad. ſeruit. amitt. Ang. l. ſi ſeruitus ff. de ſeruit. vrb. præd. præſes in loco à ſurrogatis.* Aut diſputatur de extenſione diſpoſitionis ad futura ſimpliciter, ſeu neutro præcedentium

modo concepta. In ea refert, an diſpoſitio ſit fauorabilis ac extendenda, an odioſa ideoq; reſtringenda, Item, vtrum diſpoſitio ſit de particulari aut vniuerſali. An collectiue vel vniuerſaliter & indefinite concipiatur. Præterea vtrum futura veriſimiliter potuerunt præuideri, ac an de magno vel modico damno ſit quęſtio *Barth. & DD. d. l. ſi ita ff de auro & arg. Innoc. d. Clem. literas Alber. de Roſat. l. fin. C. Quares pig. oblig poſſ. Brunus d. concluſ. 9 n. 4 late Alexand. conſ. 178 per tot. vol. 2.*

2 Mihi concludendum videtur, quod exemptiones non extendantur ad Eccleſias ſeu res futuras aut poſtea quæſitas, *tex Clement. 1. de cenſib Clem. fin de Reſcript. cap. Quia circa vbi Abbas de priuilegiis Guiliel. de Cungno Auth. omnia priuilegia C. de ſacroſ. Eccleſ. Petr Antiboli tract de munerib par. 3 n 43.* Ratio, quia regulariter beneficia & priuilegia non extenduntur ad creata de nouo. *d Clem. literas vbi DD. & Clem. 1. de cenſibus.* Ideo cenſuit in ſimili quæſtione Cungno *d. auth. omnia priuilegia*, quod ſi v g. ſint 50. anni quod priuilegia ſtudij Pariſienſis fuerunt conceſſa Tholoſano, noua priuilegia Pariſienſi recenter data non cenſebuntur Tholoſano ſtudio eſſe conceſſa, Priuilegia enim vni loco conceſſa ſi alteri loco concedantur de præteritis & non de futuris intelligi debent, vt expreſſe tradit Stephanus de Fredericis *tract. de interpret. iuris parte vlt. n. 89. Iaſon l. qua filiabus n. 12 13 14. de leg. 1.* Nam oratio eiuſmodi & diſpoſitio indefinita ad præſens tamen tempus extenditur, *l ſi ita & l. fin. in pr. ff. de auro & arg. legato.* Sic auro legato non venit futurum, & ſeruis legatis veniunt tantum præſentis temporis non futuri, *l. vxori §. 1. l nomen debitoru §. 1. de leg. 3 l. vxorem § teſtamento ff. eodem l. mela in pr. de alim. legat.* prout & in contractibus, in eis enim verba referri ſolent ad tempus præſens, ideo ſeruitute conſtituta attenduntur tantum prædia tempore conſtitutionis ſeruitutis, *l. in lege l. rutilia ff. de contr. empt. l. hoc iure §. 1. ff. de aqua quot & aſtiua l non modus vbi faber & DD. C. de ſeruitutibus l. damni infecti ſtip. §. ſi is qui vicenas ff. de damno infecto Bartholom. Brixienſ d. quæſt. 58.*

3 Quæ tamen concluſio non eſt ita generaliter admittenda, nam ſi non vertitur præiudicium tertij, ſed tantum concedentis, priuilegium ſeu exemptio traheretur ad futura. *Brunus d. concil. 9. n 9. & 10.* Hoc ſenſu accipiendum eſt quod exempto caſtro per principem à ciuitate, ſi creſcit vel augetur caſtrum, augetur exemptio. *Bald. l. cum fundus ff. de legat. 2. & c. 1. § præterea ducatus, de prohibit. Alien. Feudi pro freder. Barth. & DD. l. ſi conuenit §. ſi nuda ff. de pig. act. Brunus d. tract. de augmento concluſ. 5. n. 8. & 9. Alberic. d. l. Rutilia ff de contr. empt.* eiuſmodi enim exemptionis priuilegium in præiudicium principis concedentis eſt fauorabile & extendendum, *Abb. cap. tua 1. cap. eorum parte 2. de decimis cap. odia de Reg. iur. in 6. Barth. & DD. l. damni infecti §. ſi is qui hæres ff. de damno infecto vbi additio.*

4 Qua in re diligenter animaduertendum eſt, quænam immunitas ſeu exemptio dicitur conceſſa in præiudicium tertij, ex ea enim præcipua huius quæſtionis cenſura

ſura dependet. Quod appoſite notauit Alexand. *conſ.* 78 *Incip. in occurrenti vol.* 2. dum dixit exemptionem cenſeri in præiudicium tertij ſi v. g. ciuitati ſit onus ſoluendum vel caſtro non autem ipſi principi immunitatem concedenti, Aut ſi propter exemptum onus accreſceret non exemptis, vel ſi iuriſdictione ordinarij, quæ eſt valde fauorabilis per exemptionem detraheretur. Adeo quidem vt merito per Alexand. & alios reprobetur Io. de Imola *in d. §. ſi is qui ædes* qui putauit priuilegium & immunitatem trahi ad futura quamuis in ea verteretur damnum & præiudicium tertij. *Alex. conſilio allegato Iaſ. l. qui filiabus ff. de leg.* 1. *Brunus d. concil.* 9. *n.* 12.

Suſtineri tamen poſſet Imolæ ſententia, in caſu quo futura eſſent neceſſario connexa & acceſſoria rebus prius principaliter exemptis. Quia connexorum idem eſt ius & ratio *per l. ſi mancipia ff. de fundo inſt. legato l. fin. §. Caio ff. de libert. leg. l. cum fundus nominatim ff. de leg.* 2 *Faber d. l. non modus in fin. C de ſeruitutibus*, prout augmento latenti diximus capite præcedenti. Quæ omnia fuſiſſime traduntur præter doctores iam allegatos à Iaſone, *l. ſi ſtipulatus fuerim §. cum ſtipula n* 9. *ff. de verb. obligat. l. ſi ex toto n.* 11. *ff. de leg.* 1. *& d. l. qui filiabus. Guido quæſt.* 469. 5

QVAESTIO XXXIX.

De Conſeruatoribus.

SVMMARIVM.

1. *De conſeruatoris definitione & materia.*
2. *Conſeruatores quis creet.*
3. *Qui poßint eſſe.*
4. *Vicarij & officiales an poßint eſſe conſeruatores.*
5. *Vtrum Canonici Cathredrales.*
6. *Quibus negotiis ſe intromittant.*
7. *Lex excommunicans facientem an comprehendat mandantem.*
8. *Conſeruator datus ad tutelam de quibus cognoſcat.*
9. 10. 25 *An & quomodo cognoſcat de circumſtantiis notorij.*
11. *Quid excipiatur iure factum.*
12. *Quid ſi excommunicetur contumax: qui non manifeſte moleſtauit.*
13. *An coercere poſſet inferentes iniuriam.*
14. *Quamdiu duret eorum poteſtas.*
15. *Stylus hodie in conſeruatoriis repugnat iuri.*
16. 21 *Quid ſi diuerſi recurrant ad diuerſos conſeruatores.*
17. *Legati à latere an impediant conſeruatores.*
18. *Quid importet clauſula* præſentib. poſt quinquennium minime valituris.
19. 22. *Conſeruator an delegare poßit.*
20. *Formula conſeruatoriarum.*
Bulla conſeruatoriæ Abbatis S. Laurentij Leodienſis & Decani SS. Apoſtolorum Colonienſis.
23. *A ſententiis conſeruatorum ad quos appelletur.*

24. An poſsint inquirere.
27. Quomodo coercere poſsit ordinarium.
28. Legatus habens facultatem cognoſcendi de cauſis appellationum à iudicibus authoritate S. Sedis delegatis, an poſsit cognoſcere de cauſis appellationum à conſeruatore interpoſitarum.
29. Iuriſdictio conſeruatorum an ſit fauorabilis vel odioſa.
30 Conſeruatores an poſsint cognoſcere in prima inſtantia.
31. Conſeruatores deputati pro iniuriis, an cogere poſsint debitores ad ſolutionem.
32. Exemptus pendente appellatione recurrendo ad conſeruatorum an dicatur attentare
33. Conſeruator an poſsit recuſari vt ſuſpectus.
34. An poſsit reponere aduerſus ſuas ſententias.

1 CONſeruator eſt iudex datus ad tuendum aliquos contra manifeſtas iniurias omnes vel certas iudiciali vtens indagine. Seu conſeruatores dicuntur delegati contra infringentes priuilegia, *DD. c. 1. & fin de offic. deleg. in 6. Beatus Antonius Archiepiſc. Florent. tract. de excommunicatione cap. 37. num. 3. & per tot. Franciſcus de platea tract. eodem §. 57. num. 2. & ſeqq. Bartholom. Fumus & Angelus in verb. conſeruator.*

Paulo vero aliter Innocentius *cap. ſtatuimus de off. deleg. in 6.* his verbis. Conſeruatores aliquando dantur vt defendant aliquos contra raptores & prædones, alij dantur contra eos qui aliquorum priuilegia infringunt. Aliquando generalius dantur ſcilicet vt defendant aliquos ab omnibus iniuriis & offenſis, & in nullo prædictorum caſuum aliquam habent indaginem conſeruatores niſi in hoc vt vocent eos qui moleſtatores & iniuriatores dicuntur, qui ſi venerint interrogabuntur an iniurias intulerint etſi eas confeſſi fuerint tanquam contra manifeſtos iniuriatores procedent, ſi vero negent, non procedent, quia per negationem res fit dubia, l 3 C Quibus ad libert. proclam. non licet, etſi proceſſerint non valet tanquam excedens fines mandati quia non ſunt manifeſti iniuriatores, Iuriſdictio enim conſeruatorum limitata eſt tantum contra manifeſtos arg. l. diligenter ff. mand. cap. cum dilecti de Reſcript. niſi tamen iniuria & moleſtatio adeo eſſet ex iure factove notoria, quod non eſſet locus negationi, quia hoc caſu proceſſus ſuſtineretur cap. tua de cohabit. cler. & mulier. cap. veſtra. 2. quæſtio. 1. Ita Innocent cui addo quæ notauit Fumus, Conſeruatores proprie ſecundum Archid. cap 1. de offic. deleg. dicuntur hi qui dantur contra infringentes priuilegia & latius qui dantur vt defendant ab iniuriis & offenſis & de his intelliguntur iura loquentia de conſeruatoribus. Aliquando dantur generalius ſecundum priuilegia, quæ ſunt inſpicienda, vnde priuilegia Sixti 4. Incip. Regimini datur auctoritas fratribus Prædicatoribus & Minoribus eligendi quemlibet Canonicum vel habentem dignitatem qui poſſit defendere ab omnibus iniuriis in

eſt

Digitized by Google

eſt ſecundum Archid ab omnibus quæ ſunt contra ius & quod miniſtret iuſtitiæ complementum ſine ſtrepitu qui multa alia poſſunt quæ non poſſent conſeruatores, ſecundum iura allegata hactenus ſumus, Porro omnis eorum poteſtas ex iure pendet & eſt haurienda ex conſtitutione Bonifacij VIII. qua loci formam præſcribit & omnem ſolemnitatem ritumq; quo coram eis iudicia tractanda ſunt, *d.c fin. de offic. deleg. in 6.*

Vnde datur nobis occaſio quærendi, Primo quis poſſit eiuſmodi conſeruatores 2
creare? Papam ſeu Principem poſſe nemo dubitauerit. *Io. And petr de Anchar. ca. poteſt quis de Reg. Iur. in 6. Franciſc de platea d tract de excommun. §. 57 n. 7.* Item poſſe legatum de latere tradit Archidiac. & Francus *cap. 1 nu 1 de offic de leg. in 6.* Id tamen merito nonnullis diſplicuit *tex. auth vt nulli Iudici liceat haberi loci conſeruatores & Authent vt iudici ſiue quoquo ſuffragio §. nulli quoque & § interdicimus col. 2. & de Mandat. principum §. eos autem col 3* Vnde putauit Io. Andr quod conſeruatores tantum per Pontifices concedi poſſint *cap. fin. ſuper ver. dietam de offic deleg. Franciſc. de platea d. § 57. n. 7. in fine, beatus Anthonin d. c. 37 n. 3* quod approbat Mandoſius *tract. de ſignat. gratia tit. conſeruatorum verſ. Alius à Papa.*

Secundo, qui poſſint eſſe conſeruatores? nulli poſſunt eſſe niſi ſint Epiſcopi & 3
eorum ſuperiores Abbates vel qui in Cathedralibus vel collegiatis obtinent, perſonatus vel dignitates; Præterea nemo poteſt eſſe conſeruator ſui conſeruatoris nec poteſt quis habere eum conſeruatorem qui eſt ſub eius iuriſdictione ſeu dominio vel diſtrictu Eccleſiaſtico aut temporali, exceptis tamen regibus aut reginis *text. d. cap. fin de offic deleg. in 6.* Vtrum vero vicarius aut officialis Epiſcopi poſſit eſſe, di- 4
ſputat gloſſa. *Clem. 2. verb delegatus de Reſcript* & Fumus, qui cum Gemin. cenſet quod ſic *c. nullus de elect. in 6.* prout etiam priores mendicantium Guardiani qui ſuperiorem in domo non habent *Fumus vbi ſupra n. 2.* Dubium autem eſt vtrum cano- 5
nici tantum cathedrales eſſe poſſint? Specul videtur affirmare, *tit de Iudice deleg. §. fin n. 24. Bertrand. conſ. 102. nobilis in ſecundis.* Mandoſius tamen dicit quod non conſueuerint eſſe, *tract. de ſignat gratia verſ. ſed quo ad canonicos in fine:* quod vero eſſe poſſint ſatis videtur conſtare ex conſtitutione Clementis VIII. quæ his ſubiicitur quam acceptum refero ab eximiæ eruditionis viro Ricardo Pauli Strauio, qui ſane quam laudabiliter totis decem annis operam dedit S. Congregationi Illuſtriſſimorum Cardinalium negociis Epiſcoporum & Regularium Præpoſitorum, quibus ſumma cum integritate & pari vigilantia à ſecretis adſtitit. Tenor dictæ Conſtitutionis talis eſt.

CLEMENS

CLEMENS PP. VIII.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus Noſter Dominus Clemens Diuina prouidentia Papa VIII ne ob malitioſam petentium ſuggeſtionem, & ex eo, quod ob locorum diſtantiam perſonarum quibus cauſæ mandantur, certa notitia haud ita facile habere poteſt, per Iudices aliquos minus interdum idoneos in conſeruatores deputatos cauſas ipſas cognoſci contingat, cupiens ſalubriter prouidere, reuocauit, ac declarauit nullas, inualidas, & ſubreptitias omnes, & quaſcumque Iudicum deputationes in literis Conſeruatoriis iuxta formam in quinterno Cancellariæ deſcriptam, ſeu alias quomodolibet expeditis hactenus per Sedem Apoſtolicam perpetuo, vel ad tempus nondum elapſum conceſſas, & directas iis conſeruatoribus, & Iudicibus, qui qualitates non habent requiſitas, & deſcriptas in Conſtitutione fel. rec. Bonifacij Papæ Octaui Prædeceſſoris ſui, quæ incipit *Statutum*, quique etiam in Conciliis Prouincialibus, aut diœceſanis, iuxta Decretum, Concilij Tridentini electi, & deſignati non ſunt ad inſtantiam quorumcunq; Conuentuum, Capitulorum, Militiarum, Vniuerſitatum, Collegiorum, Ordinum, ac in fauorem quorumuis Monaſteriorum, Hoſpitalium, & aliorum quorumuis piorum, tam ſæcularium, quam cuiuſuis Ord. aut Inſtituti Regularium locorum quantumuis exemptorum obtentas, cum quibuſuis præſeruatiuis, reſtitutiuis, mentis atteſtatiuis derogatoriam derogatoriis, efficacioribus, & inſolitis clauſulis, & decretis, quorum omnium tenores Sanctitas Sua haberi voluit pro expreſſis; non tamen quoad negotia iam cæpta, vel quoad ea in quibus illæ ſuum ſunt ſortitæ effectum, ſeu exequutionem habuerunt: Ac etiam inſuper voluit, & ordinauit, quod omnes deinceps literæ Conſeruatoriæ huiuſmodi per Sedem Apoſtolicam concedendæ ad Conſeruatores, & Iudices dumtaxat dirigantur, qui qualitates iuxta dicti Bonifacij Conſtitutionem habeant, quique in præfatis Conciliis electi, & deſignati ſint & non aliis, aliter vero expeditæ literæ præfatæ nullius ſint roboris, vel momenti. Decernens, &c.

Querente Archiepiſcopo Turritano, an Regulares vnius conuentus, monaſterij, vel Domus aliquem Priorem ſeu Guardianum, vel quemuis alium quauis dignitate regulari fungentem in ſuum Conſeruatorem eligere vel deputare poſſint? Sacra Congregat. Cardinalium negotiis Regularium præpoſitorum non poſſe reſpondit. Romæ 6. Octobris 1617.

Anth. Maria Card Gallus locus Sigilli. *V. Theatius Secret.*

6 Tertio de quibus poſſint ſe intromittere? Reſpondeo, de notoriis tantum & manifeſtis iniuriis, in notoriis enim habent iudicialem indaginem. *Innocent. d. cap. ſtatuimus num.* 1. *&* 4. *de offic. deleg. in* 6. *Franc. d. cap* 1. *nu.* 3. *verſ. vlt.* Secus in aliis, alioquin ſi ſe minime notoriis cauſis quæ indaginem poſtulant intermiſcerent per

annum

annum ab officio ſuſpenderentur & pars quæ id procuraret excommunicationem incurreret *Nauarr. in Manuali cap. 27 Tit. excommun. libri 6. numer. 125 fol 923. Fumus verb Excommunicatio verſ. Excommunicatio 85. & text. d. cap fin. Mandoſius in Annalibus caſibus numer. 52. caſu* 181. In iudice tamen ſcientia requiritur vel ſaltem ignorantia iuris ſeu affectata vt diſpoſitioni Bonif. ſit locus *gloſſ. ibidem, & Beatus Anton d. cap. 37. in pr. platea d. § 57. n. 5.* In parte vero vt ipſamet ſollicitet non enim illam incurreret procurator, prout neque ipſa pars ſi iudex ad vlteriora non proceſſiſſet.

Nam lex excommunicans aliquem facientem non comprehendit procurantem ſeu mandantem, nam non debent extendi excommunicationes de vno caſu ad alium cum ſint ſtricti iuris, *late Nauarrus d. cap. 27. tit. de excommun. à iure latis n. 51. fol.* 872. 7

Porro ſi conſeruator datus eſſet ad tutelam non ſolum cognoſceret de manifeſtis ſed etiam de aliis. *Petr. de pal. Fumus d. verb. Excommunicatio 85. in fine.* 8

Adeo autem debent eſſe notoria & manifeſta vt ſi per teſtes probetur iniuriam eſſe commiſſam ſed non quod fuerit notoria eiuſmodi probatio parti non nocebit. *Innocent. d. cap. ſtatuimus numer. 6. verſ. ſed ſi per teſtes*, habent enim conſeruatores iuriſdictionem qualificatam vt procedere nequeant niſi in notoriis, *d. cap. 1. & fin.* 9

Licet vero inquirere poſſint de occultis circumſtantiis quæ ſunt acceſſoriæ notorio, tamen de occulto facto ſeu de occultis perſonis quæ ſunt quædam principalia non poſſunt *Innocent. & DD. vbi ſupra.* Vnde fit vt ſi is qui moleſtationem commiſit confitetur quidem illam ſed notoriam neget, quod conſeruator contra illum procedere poſſit, nam quamuis id non ſit notorium facti euidentia, eſt tamen notorium per confesſionem partis *c. veſtra de cohabit. mulier. Innocent. d cap ſtatuimus num 6. poſt med* qua in materia quomodo teſtes dicere debeant vt notorium probari poſſit tradit Innoc. *d. n. 6. verſ. dicunt quidam quod teſtes. Ant de Butrio tract. de notorio.* 10

Quarto quid ſi iniurians factum quidem fateatur non tamen per iniuriam ſed iure & bene factum aſſerat? Hoc caſu conſeruator iudicialem habebit indaginem non ex vi diſpoſitionis Bonifac. ſed conſenſu partium admittetque probationes vtriuſque nec enim aliter eius iuriſdictio expediri explicarique poſſet *Innocent. d. cap. 1. numer. 6. & 7. de offic. deleg in 6. Beatus Anton d. cap. 37. num. 7. platea d. § 57. numer. 3.* 11

Quinto, quid ſi excommunicet contumacem quem ex poſt facto conſtat quidem fuiſſe iniuriatorem ſeu moleſtatorem ſed tamen non manifeſtum an id ſubſiſtat? Sunt qui aiunt & qui negent vt eſt videre apud Innocentium cui propter auctoritatem aſſentior *d. cap. 1 n. 2. verſ. ſed quares.* 12

Digitized by Google

13 Sexto vtrum conſeruator punire poſsit iniuriam nedum illatam ſed etiam inferendam? gloſſa reſpondet affirmatiue cui aſſentitur Franciſcus de platea *d. §. 57. numer.* 4.

14 Septimo quamdiu duret poteſtas conſeruatorum? Reſpondetur vſq; ad obitum concedentis idq; quo ad negotia tantum nondum cœpta in iis enim quæ cępta ſunt res deſijt eſſe integra *Bonif. de conſt. cap. fin. Bero. conſ.* 49. *viſis num.* 20. *li.* 3. *Mandoſ. d. tract. de ſignat. grat. tit. de conſeruatoria verſ. addi deberet in fine* Ex quo videtur eos eſſe iudices delegatos. *Alciat. in Rubr. de officio ordinarij n.* 18 *Fumus vbi ſupra n.* 4. *Iaſon Rubr. Inſt. de actio: poſt n.* 14. *Mandoſ. d. tract. de ſignat. grat. tit. conſeruatoria in pr.* Licet in nullis differant à iudicibus delegatis, vt eſt videre in glo. *d. c. fin. in verb. edita de offic. deleg. in* 6.

15 Octauo num eadem hodie obſeruentur? vtique, lex enim ſemper loquitur *l. Ariani C. de hæreticis.* Idq; niſi nouis diplomatibus iuri derogetur quod frequenter fieri teſtatur Angel. *d. verb. Conſeruator nu.* 6. *in ſumma*, fecitq; Concilium Trid. teſte Nauarro *d. n.* 125 *ſeſſ.* 14. *c.* 5. *de Reform. Mandoſ. tract. de ſignat. gratiæ tit. Conſeruatoria verſ. an autem vltra præmiſſa vbi dicit ſtylum curiæ repugnare iuri communi ideo hoc c. decretalium de Conſeruatoribus parum eſſe in vſu late Capucinus in compendio priuilegiorum minorum in verb. Conſeruatores.*

16 Nono quid iuris ſi ſinguli recurrant ad ſuos conſeruatores obtineantq; aduerſus inuicem inhibitiones cenſuraſue? Certe locus eſſe debebit præuentioni vt ille tantum procedat qui prior fuit aditus & præuentus *l. vnic. ff. de offic. Conſulis Rom. conſ.* 412 *pro habenda col.* 2. *deciſ. pa* 177. *Collegium ſocietatis Mandoſius tract. de ſignat. gratiæ tit. Conſeruatoria.* In pluribus enim inſolidum delegatis locus eſt pręuentioni vt ille ſolus procedat qui præuenit *text. cum gloſſ. c. cum plures vbi Francus n.* 2. *de off. del. in* 6. Nonnunquam tamen ne ſe mutuo impediant recurrendum erit ad curiam Rom. vt contigiſſe collegio Societatis Ieſu contra fratres Auguſtinienſes refert Mandoſius iam citatus *gloſſ. d. cap. cum plures vbi etiam textus de off. deleg. in* 6. Quod tamen neceſſe non eſſet ſi Conſeruatores intra ſuarum facultatum carceres ſe continerent *iuxta Nauarrum c. cum contingat. remed.* 1. *n.* 6. *de reſcript.* qua de re vberius videri poterunt *DD. in c. Cum parati vbi VVameſ. n.* 3 *de appellat.* Dum diſquirunt in concurſum plurium ſuperiorum cui potius ſit parendum, quo in loco etiam Abbas *num.* 8. *& ſeqq.*

17 Decimo, vtrum legati à latere vel ordinarij eiuſmodi conſeruatores impedire poſſunt? neutiquam, ſunt enim hoc in delegatione maiores nedum ordinariis ſed etiam legatis à latere, *c.* 2 *de offic. deleg. Petr. de Anchar. conſ.* 131. *n.* 4. *vol* 1 *Carol. Ruin. Conſ.* 3. *circa illud vol.* 4 *Bertr. Conſ.* 102. *Nobilis vbi dicit eos eſſe magnæ dignitatis Mandoſ. d. tract. de ſignat. gratiæ tit. de Conſeruat. poſt pr.*

18 Vndecimo, quid importet frequens hęc clauſula in Conſeruatoriis, (*Et ad quinquen-*

quennium duntaxat) vel, (*præſentibus poſt quinquennium minime valituris*) Reſpondeo quod iuriſdictio iſto tempore elapſo finiatur etiam quoad cœpta ſeu inchoata *Io. Andr. cap. fin. de offic deleg. in 6 & in addit. ad Spec. tit de iudic. deleg. num. 24. verſ. Eſt ſecundum, Mandoſ. d. tit. de Conſeruatoria verſ. addi deberet* ; Alioquin enim omiſſa eiuſmodi clauſula conſeruatoria quod ad negotia ſaltem cœpta perpetuo durabit *l. quod ſemel ff de decret. ab ord. faciend. l. iuriſperitos, & ibi honor delatus finem certi temporis & loci non haberet ff. de excuſat. tut. Ber. d. conſ. 49. lib 3 Mandoſ vbi ſupr.*

Duodecimo, vtrum conſeruator poſsit committere vices ſuas alteri? Speculator tenet quod poſsit eo in caſu quod habet iudicialem indaginem ſeu cauſæ cognitionem puta in cognoſcendo an iniuria vel offenſa ſit manifeſta; in aliis autem non poſſet *c. fin de offic. deleg. Spec. d. n. 24. cum ampla addit.* Si vero forma Conſeruatoriæ eſſet latior & vberior quam ſit de iure communi, tum abſolute poſſet, velut eſt ea quæ dicitur eſſe Concilij Viennenſis, qualis quoque eſt conceſſa Epiſcopo Parmenſi, per quam datur facultas conſeruatoribus quod etiam in iis quæ iudicialem requirunt indaginem per ſe vel alios procedere poſsint & citare, vſque ad quatuor dietas, Adeo quidem vt diſpoſitio iuris communis hac in parte parum ſit in vſu teſte Mandoſio, quippe quod hodie alius ſit Rom. curiæ vſus atque ſtylus. *Mandoſ. d. tit. de Conſeruatoria Spec in addit. d. num. 24. in pr.* Eſt enim hodie conſeruatoriæ talis vt ſequitur forma teſte Mandoſio. 20

Beatiſsime pater ſupplicat humiliter S. V. deuotus illius orator N. rector Eccleſiæ P. quatenus ipſius oratoris ac dictæ Eccleſiæ omniumq; aliorum & ſingulorum beneficiorum cum cura & ſine cura ſæcularium & regularium quæ in titulum & in commendam obtinet & in poſterum obtinebit indemnitati opportunæ prouidendo aliquos conſeruatores dare & deputare qui Eccleſiam beneficia huiuſmodi ac oratorem ipſum aduerſus inferentes ſibi Eccleſiæ & beneficiis præfatis in fructibus, decimis, obuentionibus, aliisq; bonis ſpiritualibus & temporalibus iniurias, moleſtias, iacturas atque damna iuxta formam militantis Eccleſiæ in Cancellaria deſcriptam & cum poteſtate aggrauandi & reaggrauandi toties quoties opus fuerit ac etiam citandi per edictum publicum quatenus ad citandos tutus non pateat acceſſus etiam inuocato, &c ad hoc auxilio brachij ſæcularis dare deputare dignemini de gratia ſpeciali conſtit. & ordin. Apoſtolicis etiam Bonifac. Papæ VIII de vna, &c. ſtilo palatij, cæteriſq; contrariis non obſtantibus quibuſcumque cum clauſulis opportunis & conſuetis, & cum abſolutione à cenſuris, &c. Et de conſeruatoria in forma vt ſupra. Et cum poteſtate citandi etiam per edictum publicum, &c. Et cum derogatione, &c. 21

Conſeruatoriæ Cleri ſecundarij Diœceſis Leodienſis forma eſt vti ſequitur.

NICOLAVS *Epiſcopus Seruus Seruorum Dei dilectis Filiis Abbati S. Laurentij extra muros Leodienſ. & Sanctorum Apoſt. Colon. & S Ioan. Traiectenſ. Eccleſiarum Decanis, Salutem & Apoſtolicam benedictionem. Quoniam refrigeſcente charitate multorum iniquitas adeo abundauit, vt quorundam ſuccenſa velut ignis, impietas contra Eccleſias & perſonas Eccleſiaſticas tanto validius inſlammetur quanto rariores qui eas tueantur contra prauorum incurſus inuenit obiectores. Nos quibus & debito paſtoralis officij ipſarum Eccleſiarum & perſonarum ſollicitudo curaq; incumbit, ibi fortius inſurgere cogimur vbi impiorum iniquitas magis & periculoſius exardeſcit, ſane dilectorum filiorum decanorum & capitulorum ſingulorumq; Canonicorum, & perſonarum collegiatarum ciuitatis & diœceſis Leodienſis Eccleſiarum, conqueſtione, percepimus, Quod nonnulli Archiepiſcopi, Epiſcopi alijq; Eccleſiarum Prælati & Clerici ac Eccleſiaſtica perſonæ tam religioſæ quam ſæculares, necnon Duces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, Milites & laici communia ciuitatum, vniuerſitates oppidorum, Caſtrorum, villarum & aliorum locorum ac aliæ ſingularum perſonæ ciuitatum & diœceſ. partiumq; diuerſarum contra laudabiles conſuetudines à tempore cuius contrarij memoria non exiſtit inuiolabiliter obſeruatum, necnon priuilegia inducta, exemptiones, libertates, immunitates & Franciſias ipſis Decanis, Capitulis, Canonicis perſonis & Eccleſiis in generi vel in ſpecie etiam à ſede Apoſtolica conceſſa temere venientes ipſos ac dictarum Eccleſiarum ſuppoſita communiter & diuiſim eo fortius & grauius impugnare præſumunt, ac maiores iniurias, moleſtias & iacturas eis inferre conantur quo per illæ ſunt donati maiori libertate. Quare pro parte eorundem Decanorum, Capitulorum, Canonicorum, perſonarum & ſuppoſitorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt cum eis valde reddatur difficile pro ſingulis querelis ad Apoſtolicam ſedem habere recurſum prouidere ipſis ſuper hoc paterna diligentia curaremus. Nos igitur aduerſus præſumptores, moleſtatores & iniuriatores huiuſmodi ire volentes eiſdem Decanis, Capitulis, Canonicis, perſonis & ſuppoſitis remedio ſubuenire per quod temeritas ipſorum compeſcatur & aliis aditus committendi ſimilia præcludatur diſcretioni veſtræ per Apoſtolicam ſcripta mandamus quatenus vos vel duo aut vnus veſtrum per vos vel alium ſeu alios etiamſi ſint extra loca in quibus deputati eſtis conſeruatores & Iudices præfatis Dominis, Decanis, Capitulis, Canonicis, perſonis, ſuppoſitis communiter vel diuiſim efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes non permittatis eos vel eorum aliquem contra conſuetudines & Franciſias ac priuilegiorum, indultorum, exemptionum, libertatum & immunitatum huiuſmodi formas & tenores à prædictis vel quibuſuis aliis indebite moleſtari vel eis grauamen ſeu iniurias irrogari, facturi, dictis Decanis, Capitulis, Canonicis, perſonis & ſuppoſitis cum ab eis vel procuratoribus ſuis aut eorum aliquo deſuper fueritis requiſiti de quibuſlibet moleſtiis, grauaminibus atque iniuriis præſentibus & futuris in illis videlicet quæ Iudicialem requirunt indaginem ſummarie de plano ſine ſtrepitu & figura iudicij in aliis vero prout qualitas eorum exegerit iuſtitiæ complementum præſumptores,*

ptores, moleſtatores, & iniuriatores huiuſmodi, necnon contradictores quoſlibet & rebelles cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, praeminentiæ, vel nobilitatis fuerint, quandocunque & quotieſcunque expedierit, auctoritate noſtra per cenſuram Eccleſiaſticam & alia opportuna iuris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis non obſtantibus felicis recordationis Bonifacij Papæ octaui prædeceſſoris noſtri. In quibus cauetur ne aliquis extra ſuam ciuitatem & diœceſim niſi in certis exceptis caſibus & in illis vltra vnam dietam à fine diœceſis eorundem trahere præſumant, dummodo vltra duas dietas aliquis auctoritate præſentium non trahatur, ſeu quod de aliis quam de manifeſtis iniuriis & violentiis ac aliis quæ iudicialem requirunt indaginem pœnis in eos ſi ſecus egerint & in id procurant adiectis Conſeruatores ſe nullatenus intromittant, quam aliis quibuſcunque conſtitutionibus à Romanis Pontificibus tam de Iudicibus delegatis & Conſeruatoribus quam perſonis vltra certum numerum ad Iudicium non vocandis aut aliis editis quæ veſtræ poßint in hac parte iuriſdictioni & poteſtati eiuſq; libero exercitio quomodolibet obuiare, ſeu ſi aliquibus communiter vel diuiſim à dicta ſit ſede indultum, quod interdici, ſuſpendi vel excommunicari, aut extra vel vltra certa loca ad iudicium euocari non poßit per literas Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi ac eorum perſonis, locis, ordinibus & nominibus propriis mentionem & qualibet alia dictæ ſedis indulgentia generali vel ſpeciali cuiuſcunque tenoris exiſtat, per quam præſentibus non expreſſam vel totaliter non inſertam veſtræ iuriſdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri, & de qua cuiuſque toto tenore habenda ſit in litteris noſtris mentio ſpecialis cæterum ſi per ſummariam informationem ſuper his per vos recipiendum vobis conſtiterit, quod præſumptorum, moleſtatorum, iniuriatorum, contradictorum & rebellium, atque aliorum de quibus expedierit præſentia, monitionibus & citationibus de ipſis faciendis ſecure vel commode haberi nequeant per edicta publica locis affigenda publicis & vicinis, de quibus ſit veriſimilis coniectura, quod ad ipſorum præſumptorum, moleſtatorum, iniuriatorum, contradictorum, rebellium & aliorum prædictorum notitiam peruenire valeant faciendi plenam & liberam concedimus tenore præſentium facultatem, ac volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quod monitiones & citationes huiuſmodi perinde arctent ipſos monitos & citatos ac ſi eis intimata & inſinuata perſonaliter, præſentaliter, legitime extitiſſent, & inſuper volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod quilibet veſtrum valeat proſequi articulum etiam per alium inchoatum quamuis idem inchoans nullo fuerit impedimento Canonico præpeditus, quodq; à data præſentium ſit vobis & vnicuique veſtrum in præmißis omnibus & eorum ſingulis ceptis & non ceptis præſentibus & futuris perpetuata poteſtas & iuriſdictio attributa, vt eo vigore eaq; firmitate, poßitis in præmißis omnibus ceptis & non ceptis, præſentibus & futuris, & pro prædictis procedere ac ſi prædicta omnia & ſingula

gula coram vobis cepta fuiſſent & iuriſdictio veſtram ac cuiuſlibet veſtrum in prædictis omnibus & ſingulis per citationem vel modum alium perpetuata legitime extitiſſet conſtitutione prædicta ſuper conſeruatoribus & qualibet alia in contrarium edita non obſtante præſentibus perpetuo duraturis. Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ, Milleſimo quadringenteſimo quinquageſimo primo, quarto Idus Octobris Pontificatus noſtri Anno quinto, ſignatum ſupra plicam. Ita eſt Rizonicus.

SIXTVS *Epiſcopus Seruus Seruorum* DEI *Dilectis Filiis Abbati Monaſterij Sancti Laurentij extra muros Leodienſes, & Sanctorum Apoſtolorum Colonienſ. ac Sancti Ioannis Traiectenſ. Eccleſiarum Decanis Salutem & Apoſtolicam benedictionem. Gregi Dominico licet immeriti diuina præordinatione præſidentes circa curam Eccleſiarum omnium ſolertia reddimur indefeſſa ſolliciti vt iuxta debitum paſtoralis officij eorum occurramus diſpendiis, & prouentibus diuina cooperante clementia intendamus, dudum ſiquidem per felic. recordationis Nicolaum Papam quintum prædeceſſorem noſtrum dilectorum filiorum Decanorum & Capitulorum ſingulorumq; Canonicorum & perſonarum collegiatarum Ciuitatis & diœceſis Eccleſiarum conqueſtione percepta quod nonnulli Archiepiſcopi, Epiſcopi, aliiq; Eccleſiarum Prælati & Clerici ac Eccleſiaſtica perſonæ tam religioſæ quam ſæculares necnon Duces, Marchiones, Comites, Barones, Nobiles, Milites & laici communia ciuitatum, vniuerſitatum, oppidorum, caſtrorum, villarum & aliorum locorum ac aliæ ſingularis perſonæ, ciuitatis & Diœceſis partiumq; diuerſarum contra laudabiles conſuetudines à tanto tempore cuius contrarij memoria non exiſtebat inuiolabiliter obſeruatas, necnon priuilegia indulta exemptiones, libertates, immunitates & Franciſias ipſis Decanis, Capitulis, Canonicis, perſonis & Eccleſiis in genere vel in ſpecie etiam à Sede Apoſtolica conceſſa temere venientes ipſos ac dictarum Eccleſiarum ſuppoſita communiter & diuiſim & fortius & grauius impugnare præſumebant, ac maiores iniurias, moleſtias & iacturas eis conabantur inferre quorum illa erant donati maiori libertate pro parte eorundem Decanorum, Capitulorum, Canonicorum, perſonarum & ſuppoſitorum eidem prædeceſſori humiliter ſupplicato, vt cum eis valde redderetur difficile pro ſingulis querelis ad præfatam ſedem habere recurſum prouidere ipſis ſuper hoc paterna diligentia curaret; Idem prædeceſſor vobis veſtris propriis nominibus minime expreſſis per Apoſtolicam ſcripta dedit in mandatis, vt vos vel duo aut vnus veſtrum per vos vel alium ſeu alios etiamſi eſſetis extra loca in quibus deputati eratis conſeruatores & Iudices præfatis Decanis, Capitulis, Canonicis, perſonis & ſuppoſitis communiter vel diuiſim efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes non permitteretis eos vel eorum aliquem contra conſuetudines & franciſias ac priuilegiorum indultorum, exemptionum, libertatum & immunitatum huiuſmodi formas*

mas & tenores à prædictis vel quibuſuis aliis indebite moleſtari vel eis grauamina ſeu iniurias irrogari facturi dictis Decanis capitulis Canonicis perſonis & ſuppoſitis cum ab eis vel procuratoribus ſuis aut eorum aliquo deſuper eſſetis requiſiti de quibuſlibet moleſtiis grauaminibus atque iniuriis tunc præſentibus & futuris . in illis videlicet quæ requirebant Iudicialem indaginem ſummarie de plano ſine ſtrepitu & figura Iudicij , in aliis vero prout qualitas eorum exegerit iuſtitiæ complementum præſumptores , moleſtatores & iniuriatores huiuſmodi necnon contradictores quoſlibet & rebelles cuiuſcumque dignitatis , ſtatus , ordinis , conditionis , præeminentiæ vel nobilitatis forent , quomodocumque & quotieſcumque expediret per cenſuram Eccleſiaſticam & alia oportuna iuris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo inuocato adhoc ſi opus foret auxilio brachij ſæcularis , prout in eiuſdem prædeceſſoris litteris deſuper confectis plenius continetur. Cum autem ſicut exhibita nobis nuper pro parte Decanorum , Capitulorum , Canonicorum . perſonarum & ſuppoſitorum prædictorum petitio continebat à nonnullis reuocetur in dubium an Archiepiſcopi & alij præfati inferentes eiſdem Decanis , Capitulis , Canonicis . perſonis & ſuppoſitis moleſtias, iniurias atque damna in bonis mobilibus & immobilibus ad ipſos Decanos , Capitula , Canonicos , perſonas & ſuppoſitis tam ratione Canonicatuum & præbendarum ac dignitatum perſonatuum adminiſtrationum & officiorum quæ in dictis Eccleſiis obtinent , quam aliarum quomodolibet pertinentibus , ipſorum Decanorum , Capitulorum , Canonicorum , perſonarum & ſuppoſitorum debitores ratione Canonicatuum & præbendorum , dignitatum , perſonatuum , adminiſtrationum & officiorum prædictorum , & alias etiam alia quam beneficiorum Eccleſiaſticorum ratione coram vobis dictarum litterarum vigore in cauſam trahi poſſint & ad Iudicium euocari, atque contra eoſdem moleſtatores iniuriatores & debitores iuxta earundem litterarum continentiam procedere & iuſtitiam miniſtrare valeatis pro parte Decanorum , Capitulorum , Canonicorum , perſonarum & ſuppoſitorum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum , vt in præmiſſis , oportune prouidere de benignitate Apoſtolica , dignaremur. Nos igitur prædictum ambiguitatis dubium ſubmouere volentes huiuſmodi ſupplicatione inclinati diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus quatenus contra Archiepiſcopos & alios in dictis litteris expreſſos inferents eiſdem Decanis , Capitulis , Canonicis, perſonis & ſuppoſitis iniurias moleſtias atque damna in bonis mobilibus & immobilibus ſpiritualibus & temporalibus ad ipſos Decanos & Capitula Canonicos perſonas & ſuppoſitos tam ratione quorumcumque beneficiorum ſuorum Eccleſiaſticorum quam perſonarum ſuarum ac alias qualitercumque & quauis occaſione ſeu cauſa ſpectantes & pertinentes , necnon contra quoſcumque eorundem Decanorum Capitulorum Canonicorum perſonarum & ſuppoſitorum etiam alia quam beneficiorum Eccleſiaſticorum ratione debitores alias iuxta litterarum dictarum continentiam atque formam procedatis

&

Digitized by Google

& iuſtitiam faciatis in omnibus & per omnia perinde ac ſi in eiſdem litteris de bonis & debitoribus prædictis plena & expreſſa mentio facta fuiſſet non obſtantibus præmiſſis ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis necnon omnibus illis quæ idem prædeceſſor in dictis litteris voluit non obſtare cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Domini, Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo tertio ſeptimo Calendas nouembris Pontificatus noſtri anno tertio Signatum L. de fulgineo.

NOs Decani Eccleſiarum Collegiatarum Ciuitatis Leodienſis chartarumque priuilegiorum, immunitatum, exemptionum diplomatum Cleri ſecundarij Leodienſis in Archiuiis apud Sanctum Petrum exiſtentium clauigeri & cuſtodes ad petitionem Reuerendi Patris Abbatis Sancti Laurentij prope & extra muros Ciuitatis Leodienſis factam, quatenus fauore iuſtitiæ chartas priuilegia immunitates exemptiones & libertates dicti cleri ſecundarij tangentia & concernentia ac tangentes & concernentes in & ad manus notarij noſtri produceremus ad effectum eorundem copiam aucthenticam obtinendi & illam coram quibuſcumque iudicibus & curiis pro defenſionibus & tuitionibus ſuis & monaſterij ſui contra quaſcumque perſonas exhibendi & producendi rogati & requiſiti, attendentes huiuſmodi requiſitionem iuſtam & rationi conſonam, quodque iuſta petenti non ſit denegandus aſſenſus. Ideo huiuſmodi Archiuia noſtra accedentes illa aperuimus, & iuxta deſignationem priuilegiorum noſtrorum exemptionum & libertatum nobis factam originalia munimenta ex huiuſmodi Archiuiis deſumpſimus atque exinde confectis copiis ſupra deſcriptis cum ſuis originalibus contulimus, & de verbo ad verbum collationauimus atque per notarium noſtrum iuratum ex ſuis originalibus ſignari, ſigillique noſtri appenſione communiri fecimus & mandauimus ſub anno à natiuitate Domini milleſimo ſexcenteſimo menſis Februarij die penultima ſignatum Ioann. à lapide per Dominos Decanos & clauigeros ſupradictus notarius.

21 Decimo tertio, inſurgit dubitatio ex prædictis ſi monaſterio habenti membra in diuerſis diœceſibus dentur Conſeruatores in diuerſis locis; An iniuriator poſſit vno conſeruatore præſente infrà dietam trahi coram alio dummodo non vltra quatuor dietas? Quam quæſtionem vide diſputatam apud Ioann. Andreæ, *in addit. ad Spec. dicto num. 24.*

22 Decimo quarto. An ſubdelegare poſſunt, his qui iure, quidem delegati eſſe poſſunt, ſed tamen Conſeruatores eſſe non poſſunt. *vide Io. And. in d. add. ad Spec. n. 24. verſ. tertio dubitatur.*

23 Decimoquinto, an ſententiis conſeruatorum appellari poſſit ad metropolitanum vel legatum? minime nec enim etiam eiuſmodi conſuetudo valeret, *Petr. de Ancharano Conſ. 131. in Chriſti nomine in primo dubio addit. ad Abbatem cap. 1. numer. 1. de*

Digitized by Google

de offic. legati Mandoſ. vbi ſupra quippe quod conſeruatores ſunt longe maiores atque digniores legatis vt dictum eſt hoc eodem capite, *n.17. Abb. d. cap. 1. nu. 1. in add. vide infra nu. 28.*

Decimo ſexto. vtrum conſeruator poſsit via inquiſitionis procedere? vtique teſte Io. Andreæ his verbis: Delegatus etiam datus ſuper violentiis & iniuriis illatis alicui monaſterio poteſt per viam inquiſitionis procedere. *Io. Andr. in d. addit ad ſpec. n. 25.* Licet enim conſeruator datus in fauorem Eccleſiæ, collegij vel vniuertatis nequeat communi iure cognoſcere niſi de notoriis, iniuriis, tamen ſi pars neget iniuriam eſſe notoriam, conſeruator poterit ſuper hoc ſummarie inquirere cognoſcere ac deſuper pronunciare. *glo. cap. 1. de offic. deleg. in 6. & cap fui eodem lib. tex. & glo. cap. cum perſona de priuileg in 6. cap. 1. de pœnis in 6: vbi & glo. Abbas ſiculus conſ. 62. vol. 2. Boerius tract de poteſt. legati à latere n. 59. vel. tract* 14. *fol.* 174. 24 25

In argumentum eiuſdem rei eſt, quod ſi ſimpliciter alicui certa & ſpecifica forma reſcribatur, Nihilominus delegatus admittere debebit exceptiones rationabiles quamuis reſcriptum nullam exceptionum faciat mentionem, *tex. cap. ex parte, vbi Abb. & Felin de officio delegati Boerius d tract. num. 59. & 60.* acceditur Felinus dicens quod ſi iudex ſit datus ſuper facto notorio, poterit de eiuſmodi præparatoriè cognoſcere vtrum ſcilicet ſit notorium nec ne *Fel. cap ſuper litteris num. 20. & n. 32. de Reſcript.*

Decimo ſeptimo, quomodo cohibere poterit ordinarium iuriſdictionem ſuam in exemptum exercentem? Pœnis cenſurarum & excommunicationum *DD. d. c. 1. de offic. del. in 6. cap ſi iudex de ſent. excom. in 6. not. Mynſing. cent. 6. obſer. 7.* Incidere enim turbatores exemptionum ſeu iuriſdictionis Apoſtolicæ ſedis in cenſuras Bullæ Cœnæ Domini inferius tradidimus *lib. 4. cap. 75.* 27

Decimo octauo vtrum ſi legatus habeat in ſuis facultatibus poteſtatem vt habet nunc Antonius Epiſcopus Vigiliarum reſcribendi & cognoſcendi de cauſis appellationum interpoſitarum à iudicibus authoritate ſanctæ Sedis delegatis, poterit ne appellationes à ſententiis conſeruatorum delegare? Poſſe videtur quia delegatorum ſanctæ Sedis nomine comprehenduntur conſeruatores, *cap. 1. de offic. deleg. in 6. Nauar conſ. 3. nu. 1. de off deleg.* 28

Veruntamen, verior eſt opinio ſentientium quod committere non poſsit. *Neuiſ. conſ. 35.* Ratio eſt quia conſeruatores ad vniuerſitatem cauſarum deputati magis ordinariis quam delegatis comparantur, *VVameſius conſ. 181. num. 4. tit. de appellat glo. cap. cum cauſam verb delegatus de appellat.* Quemadmodum ſacram congregationem definiuiſſe refert Nauarrus *d. conſ 3. nu. 2.* Id ipſumq; fuſius explicatum eſt apud Neuiſanum, *d. conſ. 35. videatur Vantius de Nullit. ſent. tit. coram quo nullitas proponi numer. 17.*

Decimo nono, Situe iuriſdictio conſeruatoria fauorabilis aut odioſa? Odioſam

O eſſe

Digitized by Google

29 eſſe & ideo reſtringendam poſt gloſſam, *in Clem.2. de offic.ord.* ſcriptum reliquit Nauarrus *conſ.3.n.3 de off.deleg* eſt enim à iure exorbitans ideo reſtringenda. Quod ipſum infra inſinuabimus *lib.2.cap 2.nu.19.*

30 Vigeſimo poſſint ne conſeruatores in prima inſtantia cognoſcere? Poſſe refert Nauarrus, idq́; ſe ex ſacra congregatione didiciſſe *conſ.3 num.2.verſ de offic.deleg.* vſuq́; id euenire in Abbate S. Laurentij Leodij quotidie animaduertimus refertq́; in Francia obſeruari Boerius ad conſuet.Bitur.tit.2.§.3 glo 4.

31 Cęterum difficultas eſt quando conſeruatores deputati ſunt ad cognoſcendum de iniuriis an poterunt exempti cogere debitores ſuos non ſoluentes ad ſolutionem? Poſſe affirmauit Guido *quaeſt.18 in fine* quia per retentionem debiti fit creditori iniuria *late ſpecul. de inſtrument. edit.§. Nunc vero aliqua de vltimarum voluntatum executoribus verſic.de hoc autem quaeritur n.69* Non poſſe Alciatus *de praeſumpt. Reg 1 praeſumpt.23.n.3 & 4.* ex eo quod iniuria proprie & in ſpecie pro conuicio & contumelia accipiatur in genere vero pro eo quod non iure fit *l.1.l.lex Cornelia ff.de Iniuriis §.1.inſtit eod* In reſcriptis autem inquit Alciatus verbo accipi debent in ſpecie *cap Rodolphus de Reſcript.* præſertim in materia hac odioſa de qua aliquid ſupra *n.29.* frequenterq́; hactenus tradidimus priuilegiorum verba proprie & ſtricte eſſe capienda *not.ſupra lib 1.quaeſt.4 & quaeſt.14.nu.6.*

Quid dicendum? Si ſequamur ius ſcriptum, ſequenda Alciati ſententia quæ firmatur textu expreſſo in c. Hac conſtitutione 15.de off deleg in 6.vbi dicitur conſeruatores dari vt à manifeſtis iniuriis & violentiis defendere poſſint, non autem ad alia quę iudicialem indaginem exigunt. Ex quo textu facile confunditur opinio Guidonis. Nam ſi exempti eiuſmodi poſſent ſuos debitores ex cauſſa ciuili conuenire coram ſuis conſeruatoribus, cum ipſi debitores negant debitum aliaſue exceptiones allegant, negatione eiuſmodi efficitur res dubia *l.3.C quib.ad libert proclam. non licet Felin.in c.ſi Clericus laicum num.2.de foro comp.& in c.coram de off.deleg.* ac per conſequens iudicialis indago requiratur ad hanc ſuam extenderent iuriſdictionem, quod facere prohibentur *per d c.hac conſtitutione*: ergo contra debitores ſuos ex cauſa ciuili procedere non poſſunt. Secundo confirmatur, quia de iure communi Actor tenetur ſequi forum rei *c ſi Clericus laicum ibi glo.de foro compet.* ſed in his conſeruatoriis hoc ius commune non derogatur ſed tantum conceditur vt huiuſmodi conſeruatores poſſint defendere ab iniuriis manifeſtis & notoriis vt habetur in d.cap hac conſtitutione, atque hanc Alciati ſententiam nouiſſime tenuit Io. Gutierrez *lib.3.pract.quaeſt.quaeſtio 9.* vbi etiam reſpondet argumentis contrariis Cæterum opinio Guidonis Papæ procedit in conſeruatoria Cleri Leodienſis, in qua nominatim conceditur exemptis facultas vocandi in ius ſuos debitores coram Abbate monaſterij S. Laurentij illorum conſeruatore, vt ex tenore præſcriptę conſeruatoriæ per Sixtum Papam conceſſæ videre eſt ibi Nos igitur prædictum

ctum ambiguitatis dubium ſubmouere volentes per ſupra ſub n. 20. in hoc aſteriſco *: Cui obeſſe non poteſt Triden. c.5 ſeſſ.14. de reformat. vbi litteræ conſeruatoriæ ſingularibus perſonis cuiuſcunque dignitatis & conditionis ſint & etiam Capitulo conceſſæ vt ipſrà moleſtiis & iniuriis ſuper bonis & rebus defendantur ſunt ſublatæ in cauſis criminalibus & mixtis & etiam in ciuilibus ſi talis perſona vel Capitulum Actor exſtiterit; quia Concilium Triden. non eſt receptum in ciuitate & diœceſi Leodienſi, & aduerſus illud interpoſitæ ſunt proteſtationes à Clero nimirum illud non aliter acceptari, in ciuitate & diœceſi Leodienſi, quam ſaluis priuilegiis, exemptionibus ac quibuſcunque laudabilibus conſuetudinibus dicti Cleri, quæ proteſtatio fuit ſolemniter interpoſita tempore & in puncto publicationis per viuæ vocis organum quondam R. Domini Iacobi Vrſo dum viueret Eccleſiæ Collegiatæ S. Martini Leodienſ. Decani. Ideoq; hic non oberit Concilium: quia conſtitutiones reformatoriæ Concilij non obligant vbi non ſunt receptæ, vt ex Nauarro infra docebimus quæſt.50.n.26.

Vigeſimo primo, dubium ſe offert vtrum exemptus pendente appellatione à ſententia ordinarij recurrendo ad conſeruatorem cenſeatur attentare? Non cenſeri reſpondi in Math. van der Roye contra Reiller, qua de re infra dicam *lib.* 4. *quæſt.* 91. 32

Vigeſimo ſecundo, conſeruator, vtrum poſſit vti ſuſpectus recuſari? Non poſſe reſpondit Caualcanus *decſ* 33.*n*.15 *par*.2. & Io Faber *l. apertiſſimi verſ. Item nec conſeruator C. de iudiciis per c.1. vbi glo & DD. de offic. deleg. in* 6. & Io. Alorius *inſtit. moral lib.5.cap.34 quæſt.11. tom.2.* 33

Vigeſimo tertio, poſſint ne conſeruatores ſententias à ſe nulliter latas reuocare ſiue partes in integrum aduerſus eas reponere? Poſſe videntur rationibus quas ſimili in materia attulit Sebaſtianus Vantius *de nullitatib. ſentent. tit. coram quo nullitas proponi debeat n.*17. *& ſeqq.* æquis parari enim conſeruatores ad vniuerſitatem cauſarum conſtitutos, ordinariis ſupra tradidimus *n.* 18. 34

Vigeſimo quarto, quid iuris conſeruatores falcem ſuam mittant in meſſem alienam nimirum iuriſdictionem alienam ſibi indebite vſurpando vel impediendo? Reſpondeo Malo nodo malum cuneum eſſe ad aptãdum poſſeq; ſi is qui impeditur ſit ſæcularis iudex penes quem legis eſt actio conſeruatori inhibere ne de cauſis ad ſæcularem ſuum forum ſpectantibus ſeſe intromittat *l Conſulta. Diualia. C de teſtam. Bened Rep. c. Raynutius verb ſi abſque liberis* 2.*n* 49 *de teſt.* Roder. Gallicus *de reditibus l.1 c.17 n 71. Nauar cum contingat rem. 4 n. de reſcript. Conar. pract. q c* 15.*n* 3. *verſ.*2. *probatur Menoch de reb. poſſ. Rem.* 3 *n* 256. *Arſi er. de poteſt. ſacul ſuper Eccleſ. Reg.*1 *fall.*14 *&* 15 *& reg.*2 *fall* 30 *Ioſ. ſerbus ſeſe de inhibit. & execut. ponit ca* 8 §.5 *n.*69.

Diuiſum enim Imperium cum Ioue Cæſar habet, vti plenius alio in loco oſtendimus *l.*4.*c.*49. Quid autem ſi conſeruator ſit Immorigerus aut refractarius? Certe

O 2 pote-

poterit Iudex ſæcularis quoslibet tuendæ iuriſdictionis modos idoneos amplecti, quos deſcribit Chaſſaneus *ad Conſ. Burg. Rubr* 1. *des iuſtices* §. 5. *n.* 85. *& ſeq.* Es compendioſ. Matheus VVeſembecius *ad parat. ff. tit ſi quis ius dicenti in fin.* Sed nonne incongruum eſt vt ſæcularis iudex qui Eccleſiaſtico inferior eſt ſuperiori ius dicat? Minime: *Ioſephus Seſe Hiſpanus de Inhibit. & execut. priuileg. cap* 8. § 4. *n.* 30 *& ſeqq. fol.* 363. Hoc enim in caſu inferior eo dici non poteſt, *Ian. Franc. tract. de poteſt. ſaculari ſuper Eccleſiaſt. Reg.* 1 *fall.* 15. Nec abſurdum eſt vt quiſpiam vno reſpectu altero ſit inferior & altero reſpectu ſit ſuperior vti bene oſtendit Nauarrus *de regular. tom.* 3. *n.* 2. Ita enim Diuus Auguſtinus qua Epiſcopus cenſuit ſe ſuperiorem Diuo Hyeronimo, at vero qua Auguſtinus inferiorem, *cap. quanquam* 2. *queſt.* 7. *DD. l. ſi quando C. de appell.* Et niſi demus iudicem ſæcularem pœnalibus edictis hoc eſt Arreſtatione, Captura pignorum, Denegatione audientiæ, Miſſione in poſſeſſionem, Sequeſtratione fructuum, Ablatione alicuius rei donec pareatur aliiſq; modis qui plenius apud VVeſembecium *d. loco* deſcribuntur & probantur iuriſdictionem ſuam ſartam tectam poſſe conſeruare. vana ei & inutilis iuriſdictio eſſe poſſet, qua de re inferius tractabimus. Eadem ratione cenſuit dictus Ioſephus Seſe *vbi ſupra c.* 1. §. 1. *in num.* 30. temporalitates Eccleſiaſticorum non ſolum poſſe occupari cum regiam impediunt iuriſdictionem, ſed etiam cum ei debitam reuerentiam non exhibent. At vero ſi conſeruator forte Eccleſiaſticus temporali Dominio carens ordinarium Eccleſiaſticum properam impediat; Nihil obſtabit quo minus ordinarius cenſuris Eccleſiaſticis ſuam iuriſdictionem tueatur, *cap. dilecto de ſent. excom. in* 6. *ca. ex parte in Chriſto de verb. ſig. Chaſſan. d.* § 5 *n* 86. Eo enim in caſu officij ſui Cancellos prætergrediens pro priuato habendus eſt. *Menoch. lib.* 2. *praſ* 67. *n.* 13. *&* 16. *Nauarr. cap. cum contingat Remed.* 4. *de reſcript.* vbi dicit quod ordinarius reſiſtere poſſit delegato officium ſuum excedenti. Sed ita ſi conſeruator eius iuriſdictioni ſubiectus ſit, nam cenſuræ aduerſus exemptum fulminari nullatenus poſſunt, *Franc. d. cap. dilecto n.* 7. vti probauimus ſuo loco, *lib.* 1. *quaſt.* 32. *n.* 3. *& lib.* 2. *quaſt.* 40. *n.* 2.

Denique, præter hæc anteſcripta remedia, *vti ſupra n.* 16. ſuppetunt & alia auxilia, de quibus libro quarto dum de cenſuris competentibus prælatis exemplorum tractabimus.

Sed nonne periculum eſt ne laicus ita renitens vel manus iniiciens in res conſeruatoris Eccleſiaſtici cenſuras Eccleſiæ incurrat quas comminatur *concil. Trid. ſeſſ.* 25. *cap.* 20. *de Refor.* & Bulla Cœnæ Domini aduerſus temeratores Eccleſiæ libertatis? Neutiquam ſi cum ea cautione procedat quam affatim & ex profeſſo tractat Ioſephus Seſe Hiſpanus, *De inhibitionibus & executione priuilegiata cap.* 8. §. 2. *num.* 5. *&* 6. *fol.* 333. *& cap.* 8. §. 3. *n.* 101. *& ſeqq. Salzedo in praxi ad Beridias cap.* 102. *litera A Couar. d cap.* 35. *Nauar. d. cap. cum contingat Rem.* 1. *cauſa is de reſcript.*

Qua in re notandum cum dicto Ioſepho Seſe *d.* §. 3. *n.* 101. *& ſeqq.* Laico non eſſe

per-

permiſſum vt aduerſus Eccleſiaſticum procedat per viam iuriſdictionis contentioſæ ſed per viam poteſtatis politicæ *Vide Ioſeph. cap.8 §.3.n.101 Oſaſa pred dec.30. vol.80 Guiteres de iuramento confirmatorio par.1.cap.n.26 Couar.d cap.35. Afflict.dec. 27. Achilles dec.36 de appell* ſeu per modum extraordinariæ defenſionis vt vim repellat, oppreſſum ſubleuet, Eccleſiaſticum quodammodo reducat ad viam iuſtitiæ & tramites rectæ rationis *Ioſeph d.53.n.30.fol.346.*

An autem quæ à dicto Ioſepho Seſe allata in aliis terrarum regionibus quam in Hiſpania in vſum deduci poſſint eſto iudicium Eccleſiæ. Neque enim video qui id poſſit propter tam aperta excommunicationis Bullæ Cœnæ Domini verba, in ordine decima quarta quæ laicis ab Eccleſiaſticis oppreſſis ſupplicationem duntaxat ſuperiori permittit. Certe laica poteſtas innocentem quempiam via & modo illicito contra poteſtatem Eccleſiaſticam in cauſis Eccleſiaſticis defendere non poteſt ſine peccato & excommunicationis periculo. Qua de re videatur Gregorius Sayrus in Theſauro Theologiæ moralis, *lib.3 cap.18.pro tot.ſignanter num.8.* & alij Bullæ Cœnæ Domini excommunicationisve decimæ quartæ commentatores itaq; tutior animæ via & Reipub. vtilior, ſi vtrumque arbitri iuris eligantur vel res controuerſa ſuperiori referatur id quod ante tetigimus *hac quæſt.n.16.& 21.*

QVAESTIO XL.

An Prælati exempti gaudeant priuilegio cap.fin de pœnitent.

HOſtienſis cenſuit gaudere, in ſumma de pœnitent. *§.Cui confitendum verſ.breuiter dicas:* qua de re fuſius ſcripſi infra lib.4.cap.35.

QVAESTIO XLI.

Epiſcopi & Archiepiſcopi, an immediate ſint ſanctæ Sedi ſubiecti?

SPeciali reſeruatione, Epiſcopi & Archiepiſcopi immediate ſummo Pontifici ſubiiciuntur, vt not: Borgaſius *tract. de Irregularit: & diſpenſat. part.6. tit.quis poſſit excommunicare in fin: fol.345: per not. tex: cap.quamuis 3.quæſt.6. cap.frater 16. quæſt.1.* Quo fit vt ſuperfluum ſit inquirere num Archiepiſcopus ratione delicti aut contractus in diœceſi Epiſcopi ſeu ſui ſuffraganei initi, illius forum ſortiatur ad inſtar æqualis aut maioris qui inferioris iuriſdictioni ſeſe ſubiicere poteſt, qua de re alibi *DD. & tex. l.eſt receptum ff.iuriſd.om.iudic. cap.ego Berengarius*

de conſecr.diſt.2 cap.P.& G. de officio Deleg. cap.nos incompetenter 2. quaſt.7. cap.cum dilectus de elect. cap.fin.de crimine falſi. Id enim hodiernis exemptionum priuilegiis non eſt receptum, eoq; iure non vtimur. *Gomeſius ad d.Reg Cancell ſecundum Borgaſius d tit.quis poſſit excommunicare in fine.* Adeo vt ne quidem citari poſſint ad Rom. curiam ex quouis etiam delicto niſi imprimis accedat ſpecialis commiſſio Pontificis vt ſanciuit bonæ mem. Pius 4. in conſtitutione, Incip. de ſalute gregis anno eius primo *facit tex. Conc.Trid.cap 6 ſeſſ.13 de refor.& cap 5.ſeſſ.24.de reform.Lel. Iordan.tract.de origine Romanæ ſedis per tot. Nauar.conſ.2.n.5. de foro compet.* Vnde ſolent teſte Flaminio Pariſio *tract.de reſig benef.lib 1 quaſt.*10 *n.*40.*& ſeqq.par.*1.cauſæ Epiſcoporum committi alicui auditori rotæ. Quibus autem in caſibus Epiſcopi & alij Eccleſiaſtici ratione feudorum aut temporalium Dominiorum ſubſint Imperatori vel principi ſæculari, vide Andream Gail.& DD. ab eo laudatos. *lib.*1.*obſ.* 30.*n.*4.*& ſeqq.* & nos etiam quædam ſimilia inferius attigimus, *lib.*4.*quaſt.*85.

QVAESTIO XLII.

An portio exempti accreſcat non exemptis?

SVMMARIVM.

1. *Portio exempti non accreſcit aliis quando immunitas data eſt à principe.*
2. *Si vniuerſitas eximat qua eſt debitrix, portio exempti accreſcit cateris.*
4. *Teſtator eximens vnum haredum ab alio onere eius onus accreſcit cohæredibus.*
5. *Non eſt veriſimile quod Princeps eximat cum damno tertij.*
6. *Motus proprius non tollit defectum intentionis Papa.*

PRincipes ab oneribus publicis exemptiones concedere manifeſti iuris eſt. *cap.cum inſtantia de cenſib. cap.accedentes vbi Abbas col.*3 *verſ nunc quaro num.*8. *de praſcript.* Magnæ autem eſt difficultatis ſi princeps vel communitas exemit aliquem vtrum non exempti teneantur in ſolidum ferre onus, quod exemptis in-
1 cumbebat. *latiſſime Abbas d ca. accedentes n* 8 *vbi etiam Fel. Albert Brunus tract. de diminutione concluſ.*10. *num.*44. *& ſeqq vel tract.*17. *fol.*84 *col.*3. Pro concluſione diſtinguendi ſunt tres caſus. Primus, aut enim Princeps cui cenſus ſeu onus debetur nonnullos eximit, tunc portio ſeu quota exemptorum debet detrahi ex cenſu ſeu onere principi debito. Nam exemptionis priuilegium vni conceſſum non debet in aliorum damnum redundare *l. nec avum C. de Emancipat. liber. l. cum filius*

de teſtam.milit.ſpec.Io.Andr.tit de cenſib.§.1. verſ.quid ſi aliqua communitas tex.l.1. C. vt nullus ex vicariis pro alienis vicariorum debitis teneatur lib.10. Dicitq; caſtro quod id in facto viderit obſeruari *in l.ſi vnus ff.de pact.*

Nam priuilegia ſunt interpretanda in præiudicium principis concedentis non vero in præiudicium tertij *cap.cum dilecti de donat.cap.olim de verb.ſig.Io. Andr.Butr. & DD.cap.peruenit de immunit. Eccleſ.* Id quod etiam in foro poli cenſuit Barthol. Fumus *verb.priuilegium nu.8.in aurea armilla* his verbis Domini terrarum ſuperiorem non recognoſcentes non poſſunt in aliquibus concedere priuilegia ſuper taliis non ſoluendis niſi tantundem detrahant de ſolutione ſibi fienda à communi aliter iniuſtitiam committunt, grauantes communitates propter aliquot particulares. Quæ confirmat Barthol.*l.munerum § fin.ff.de munerib. & honorib.* inquiens quod de iure communi onus deficientium nullus teneatur ſubire *l.1.C. de omni agro deſert.lib.11.*

Secundus caſus ſi vniuerſitas ſeu communitas quę tenetur ſoluere cenſum ſeu onus ſuperiori eſt illa ipſa quæ reddit aliquem exemptum, tunc portio exempti accreſcit cęteris de vniuerſitate glo ordin.ita tenet *l.euacuatis §.1. C de decurionib.lib.10.* quæ arguit contra ruſticos qui concedunt nonnunquam immunitates v g fabro aut aliis artificibus tenentur enim pro exempto quia factum eorum principi obeſſe non debet *Rom.conſ 252. incip pro deciſione Bald cap.2 requiris de appellat ſpec.d. tit de cenſib §.nunc dicendum verſ.quid ſi vniuerſitas alicuius loci.* 2

Tertius aut agitur de cenſu ſeu ſalario præſtando tertio videlicet vniuerſitas tenetur ſoluere ſalarium præfecto ſeu poteſtati interim princeps facit vnam villam communitatis exemptam, cæteri tenebuntur ad integrum ſalarium poteſtatis nulla facta diminutione portionis exempti *Bald. l. ab omnibus ff. de leg.1. vbi Barth. & Iacob. de Aret Petrus de Anchar. Clem. præſenti de cenſibus Barth. l. actores C.de exact.tribut. lib.10.* Non ſunt tamen hæc ſine difficultate, maxime vero primus caſus teſte Cardinali, *d.Clement. præſenti & Bartholom Belleng.tract. de ſubſid charit.quæſt 59. numer.2. Albert. Brunus tract. de diminit & deteriorit concluſione 10 numer. 44* Inquiunt enim ſi collectæ debentur ab vniuerſitate alicui tanquam ſuperiori ſi is iure ſuperioritatis eximat aliquos, eiuſmodi exemptio ſingulorum non proderit vniuerſitati. Ideo ſi Pontifex eximat aliquos à charitatiuo ſubſidio vel procuratione legati: Nihilominus cæteri adſtringentur non ſecus quam ſi vnus hæredum eximatur à teſtatore, alij enim cohæredes pro portione exempti obligabuntur *d. l. ab omnibus ff. de leg. 1. vbi DD.Iaſon. l. annus ff. de pact. Fel. in cap. accedentes col. antep. vſque ad finem vbi etiam Abb de præſcript. Bellenc d.tract. quæſt.59. numer.2. Brunus d.numer.44.* Quod videtur etiam eſſe ex mente Barthol. Fumi hic citati *d. verb. priuilegium numer.8.* qui textui ſupraſcripto ita ſubiungit, Si tamen adeſſet aliqua rationabilis 3 4

cauſa

cauſa propter quam aliquid deberent priuilegiari credo quod non peccarent quia cauſa rationabilis tollit iniuſtitiam ſi autem imperator Papa vel princeps non recognoſcens ſuperiorem hoc fecerit debet ſeruari & qui ſe grauari ſenſerint ad ſuperiorem recurrant tales enim qui non recognoſcunt ſuperiorem poſſunt exercere ea quæ ſunt imperatoris *ca.per venerabilem qui filij ſint legitimi.* Non tamen poſ-
5 ſunt facere ſine rationabili cauſa aliter peccant contra naturæ legem facientes & iuſtitiam. Ita ille quod certe iuſtitiæ eſt apprime conſonum ſed cum mica ſalis quod ſi exemptio talis eſſet quę cęteris notabile damnum generaret debet ea velut priuilegium alteri nociuum reuocari, *cap.ſuggeſtum de decimis Card.d.Clem.præſenti in fin.* Imo poſſent cæteri non exempti onus recuſare & ad Papam ſeu principem appellare *DD vbi ſupra.* Non eſt enim veriſimile quod princeps quoſquam eximere velit cum notabili præ iudicio cæterorum *arg. l.2 §.ſi quis à principe ff.ne quid in*
6 *loco publi.cap.ſuper eo vb: DD.de offic.deleg.* Vt proinde ſuperflua ſit diſtinctio Abbatis *.d.cap accedentes col.vlt.* vtrum exemptio ſit data motu proprio an ad ſupplicationem partis, motus enim proprius non tollit defectum intentionis Papæ *AEgid. de bellam.deciſ.475. incip.præmiſſa tres Io.Andr.cap ſi motu proprio de præbend.lib.6. Rota in nouis deciſ.108 incip.licet motus proprius Bellenſ.d quæſt.59.nu.5.*

QVAESTIO XXXXIII.

Exemptis monachorum cellis, quid nomine cellarum comprehendatur?

SVMMARIVM.

1.Priuilegiorum verba proprie intelligenda. 2.Niſi repugnet mens priuilegiantis

Larga nominis ſignificatione comprehenduntur cellę quę ſunt intra clauſtrum ac extra commune dormitorium, quas Abbas per diſpenſationem infirmitatis cauſa concedere poteſt, *cap.vlt.20.quæſt.vlt.* Propria vero ſunt loca tantum ſe-
1 creta & ſolitaria quæ ab hominum ſeparata conuictu ſunt ad contemplandum & deo vacandum ſpecialiter deputata. *tex. cap.priuilegium de verb.ſignif. in 6.* Hac in materia proprio & ſtricto hoc ſenſu ſumendæ ſunt cellæ. *d. cap. priuilegium.* ita enim ſemper vſu venit in priuilegiis ordinariæ poteſtati derogantibus vt illius verba proprie intelligi debeant. *glo.Clem.2. de offic.ord. Imol. & dom.d.c.priuile-*
2 *gium & ſæpe probatum eſt ſupra.* Idque niſi mens & intentio priuilegiantis repugnet verbis tum enim intentio eſt verbis præferenda *Rom.conſ.20. num.1.conſ.180. numer.10.l.ſcire oportet §.ſufficit ff.de excuſat.tutor.* alioquin certe à verbis non eſt

rece-

recedendum *late Franc. cap. 1. §. ex parte numer. 2. cum add. de conceſſ. præbenda in ſexto.*

QVAESTIO XLIV.

Exemptus contra exemptum an vtatur priuilegio?

HIc articulus ad varios caſus deduci poſſet quemadmodum videre eſt apud doctores dum differunt & multipliciter diſtinguunt an priuilegiatus contra pariter priuilegiatum vti poſſit ſuo priuilegio. *Barth. & DD. Auth. quas actiones numer. 3. cum add. C. de ſacroſ. Eccleſ. Io. Andr. in cap. 1. de iure patr. in 6 cap in præſentia vbi Abb col. 2. verſ. & quoniam iſte articulus item Fel. num. 30. de probat. Barth. l. verum §. item quæritur in 1. not. de minoribus, diſtincte Franc in d. cap. 1. §. verum ſnum. 4. de iure patr in 6.* ſimiliter de priuilegij retorcutione nihil attinet hic dicere, videri tamen poterit Rebuffus de priuilegiis ſcholarium *priuilegio 178. nu. 3.* Loriotus *in apicibus iuris tit. de priuilegij retorcutione per tot.* Quod vero ad deciſionem huius quæſtionis num priuilegiatus de certo iudice ſi agat contra pariter priuilegiatum quid iuris ſit ſtatuendum? vide Io. Andreæ, *cap 1. de priuilegiis in 6. adde additionem ad ſpec. de compet. iud adit §. 1. n. 16 glo. fin. par. 2* Paucis præualere priuilegium rei refert Imbertus *inſt. forenſ. lib. 1. cap. 27.* ac confirmat Peckius in quæſtione ſcholaris Louanienſis contra Duacenſem *de iure ſiſtendi ca. 5. nu. 4.* quam argumentationem ad has exemptiones duci poſſe infra non raro tradidimus *v. infra quæſt. ſeq. nu 5. & paſſim.* Quo de re etiam Collectarius quem vide diſtinguentem *in cap. cum & plantare num. 10. de priuileg.* & plene Seminianum *cap. 1. §. & id ipſum num 3. eod. in 6.*

QVAESTIO XXXXV.

An exemptus poſſit eſſe arbiter?

SVMMARIVM.

1. *Edictum de arbitriis eſt permiſſorium.*
2. *Exemptus vt ſit arbiter cogi ab ordinario non poteſt.*
3. *A laudo ad quem appellandum.*
4. *Maius dignum trahit ad ſe minus.*
5. *Proportio fori inter exemptos, clericos, vaſallos, &c.*
6. *A laudo ad quem appellandum.*
7. *Diſpoſitio circa metiens an extendatur ad menſum.*

P Edictum

1 EDictum de arbitris eſt permiſſorium; quo fit vt exempti quibus nominatim id non prohibetur, arbitri munere fungi poſſint *l. cum prætor. in pr. ff. de iudiciis Blaneus tract. de compromiſſu quæſt. 2. nu. 2* quod enim quibuſdam prohibetur id aliis licere & permitti dicendum eſt *cap. inter corporalia de translat prælat. d. l. cum prætor. vbi glo in verbo videtur.*

2 Cogi tamen exempti ab ordinario vt perfungantur non poterunt quia ordinarius in exemptos imperium non habet *l. labeo §. tractemus in fin ff. de arbitris.* Itaque tunc adeundus erit iudex exemptorum vt eos cogat iuxta inſignem doctrinam quam tradit Ioannes Baptiſta gener Bartholi *tract. de arbitris lib 5. cap. 7. per tot.* & ſi plures arbitri diuerſos habeant iudices ſingulorum erunt adeundi *Io. Bapt. d. ca. 7.* Temperanda autem eſt hæc principalis concluſio niſi exempti ex adiuncta aut aduentitia quadam qualitate ab arbitrio repellantur, nam ſi v g. diſpenſatores forenſium cauſarum & negotiorum eſſe non poſſint. *Blaneus d. quæſt. 2. nu. 4. Vbertus de bonacurſo in ſuis præludiis tit. de impedimentis quæ impediunt arbitrum iudicare §. plus omnes fere Abbates & §. ſeq.* qualitas illa velut potentior erit attendenda *l. quæritur vbi DD ff de ſtatu homin.*

3 Porro illud hic ſub ſilentio prætereundum non eſt quod à laudo arbitri exempti & non exempti appellandum ſit ad iudicem ſuperiorem exempti cuius ea eſt ratio, quia exempti ſunt auctoritate & dignitate præſtantores ac digniores non exemptis *cap. per tuas vbi glo. de maiorit. & obed. cap. vt Apoſtolicæ de præbend. in 6. cap. 1. de conceſſ. præbend. in 6. Rota dec. 12 n. 1. de præbend. in nouis Henric. Botteius de Synodo Epiſcop: par. 3. nu 17.*

4 Regulare autem eſt quod maius dignum trahit ad ſe minus dignum & cauſa potentior cauſam ad ſe minus potentem *cap quod in dubiis de conſecrat Eccleſiæ l. præcipimus in fin. verſ. Eadem obſeruanda Barth. C de appellat. barbat. cap. ſuper quæſtionum § ſi vero vbi DD. de offic. deleg Præpoſitus Rubr. de appellat col 18. vbi late Blaneus de arbitris quæſt. 10 n. 15. per d l. quæritur vbi DD. ff. de ſtatu hominum* Confirmatur argumen-

5 to à proportione quod in hac ipſiſſima materia validum eſſe poſt gloſſam teſtatur præſes Euerardi in locis legalibus *loco à proportione circa medium glo. c. 1. verb nunquid ergo & cap auctoritate verb. non exemptos de priuilegiis in ſexto.* Cum enim Analogia ſit & proportio in materia fori inter exemptos, Clericos, Laicos, Vaſallos, extraneos quibus ſingulis ſpeciales & ſinguli ſunt deputati iudices fit vt ab vno ad alium efficax argumentatio trahi poſſit. *v. Felin. cap cum ordinem num. 7. verſ. modo & num. 8 in princip. vbi Anto. de Butrio de Reſcript. idem Butrio cap. ſuper litteris colum. 25. verſ. & per hoc patet eod. tit. Abbas cap. ſignificaſti numer. 12. verſ. videmus & verſ. Item omnes rationes de foro compet. vbi ſupra cap. 1. numer. 12. infra lib. 2. quæſt. 4. numer. 6.*

6 A laudo vel ſententia iudicis clerici & laici appellari debet ad ſuperiorem cle-

ri-

rici *Rebuff. de priuileg. ſcholar. Priuileg. 106. num. 14. & ſeqq. Barth. l. 1. § ſi quis num. 13. ff. de appellat. vide ſupra quæſt. 26.* Ergo ſimili in caſu idem ſtatuendum eſt in exemptis, per auctoritates Rebuffi & DD. ſupra citatorum, quia cum actus attribuitur perſonis mixtis, qualitas vnius ex mixtis attrahit ad ſe totum mixtum *d. l. quæritur vbi late DD.* Porro ratio prætactæ proportionis & Analogiæ eſt 7
quod quando duo ſic ſe habent quod alterum eſt metiens alterum menſum lex diſponens circa metiens cenſetur ſimiliter cum eadem eſt ratio etiam diſponere circa ipſum menſum *Dominic. cap. primo colum. 3. verſ. ſed fallit quinto vbi Franc. num. 8. verſ. nono limita de temporibus ordinand. in 6. Nauarrus in manuali ca. 22. num. 72 verſ. ad quæſtionem.* In iis enim quæ ad inuicem commenſurantur, idem eſt iudicium, eademq; iuris diſpoſitio *Franc. d. num. 8.* Quare cum inter prætactos ſit quædam fori commenſuratio ab illis inuicem argumentatio duci poteſt *DD. vbi ſupra Nauarr. conſ. 62. num. 5. de regular.* ad inſtar etiam æquiparatorum quorum idem eſt iudicium *dixi infra lib. 4. quæſt. 54. num. 4. Caualc. deciſ. 32. num. 6. par. 1.*

QVAESTIO XLVI.

An poſſint eſſe tutores?

SVMMARIVM.

1. *Opinio affirmatiua.*
2. *Datio tutoris ſpectat ad ordinarium.*
3. *Exempti non ſunt de diœceſi.*
4. *Paria dicuntur fieri extra territorium vel in loco exempto.*
5. *Teſtamentum factum in loco exempto ſenenſi non cenſetur factum ſenis.*
6. *Delegari non poteſt tutor qui deleganti non ſubeſt.*
7. *Opinio affirmatiua.*
8. *Voluntaria iuriſdictio quæſit.*
9. *Ceſſante cauſa priuilegij ceſſat priuilegium.*
10. *Voluntariæ iuriſdictiones poſſunt expediri quocunque tempore.*
11. *Exempti etiam religioſi poſſunt eſſe executores teſtamentorum.*
12. 13. *Compelluntur tamen ad rationes ab ordinario cum quadam diſtinctione.*
14. *Argumentum ab executoribus ad tutores.*
15. *Laicus an conſtituere poſſit tutores clericos.*
16. *Quæſtio reſoluitur cum diſtinctione.*
18. *Epiſcopus dat tutores laicis perſonis miſerabilibus.*

19. Si in diœceſi non ſint idonei an poſſint nominari exempti.
20. Eccleſiaſticus ſupplet negligentiam laici.
21. Quid ſi Eccleſiaſticus habeat mixtum imperium.
22. An clerici, monachi &c. aut ſimiles fungi poſſint tutela.
23. Tutor conueniri debet in foro pupilli.

1 DVbium videtur hæc quæſtio pro cuius negatiua videtur eſſe VVezembecius
,, *in parat. ff. tit. de tutelis num. 6.* dum ſic dicit. Qui in dignitate aliqua aut
,, priuilegio ſunt vt miles, colonus principis, exempti à iuriſdictione & ſimiles qui-
,, bus adiunctis pupilli conditio deterior futura eſt, quia pares potentioribus eſſe
,, non poſſumus eis tutela delegari prohibetur, ita ille *per l. neque l. 4. l. fin. C. qui da-*
2 *ri tutores l. 3. ff. de alienat. mutat. indic. cauſ. fact.* Datio enim tutoris ſpectat ad
magiſtratum ſiue ad ordinarium loci *Gail. lib. 1. obſer. 1. num. 48. l. 1. ff. de tutorib. &*
curat. datis ab his vbi glo. verb. eiuſdem tex. l. ius dandi ff. eod. & d. l. neque & loriot. in api-
cibus iuris tit. de tutelis axiom. 18. & ſeq. Faber l. vnica in fine vbi & DD. C. vbi petantur
tutores; à quo hi adeo ſunt exempti vt extraneorum iure cenſeantur *gloſ. & præ-*
ſes citatus ſupra eod. lib. cap. 45. n. 5. non enim dicuntur eſſe de diœceſi ſiue de terri-
3 torio loci. *Lapus Clem. 2. de priuileg. Fel. & DD. cap. graue de officio ord. & dixi latius*
ſupra quæſtione quinta verſ. Ad tertium negatur, vſque ad verſ. ad poſtremum Ang.
conſ. 337. alias 307. quod incipit in cauſa Clem. 1. de exceſſib. prælat. Anton. de Roſellis
4 *tract. de indulgentiis num. 315.* Ideoq; argumento à perſonis ad loca paria dicuntur
extra territorium fieri vel in loco exempto: *Cald. conſ. 14. de foro compet. Ang. conſ.*
5 *230. Quadam Margareta vol. 2. DD. d. cap. graue,* vnde inquiunt Ang. Cald. Fel. iam
citati teſtamentum factum in loco exempto ſenenſi non cenſeri factum in territo-
rio ſenenſi. Quo fit cum in exemptos iuriſdictio ordinarij dantis tutores non ex-
6 tendatur, eis tutelam delegare non poſſit vt enim dictum eſt delegari non poteſt
tutor qui iuriſdictioni delegantis non ſubeſt *d. l. 1. & d. l. ius dandi l. neque in locum*
C. qui petant. tutores Barthol. l. etiam municeps ff. de Tutelis glo. l. quaro ff. de teſtam. tutel.
7 Pro affirmatiua autem adfertur quod in his quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis
exempti poſſunt ſeſe ſubiicere ordinario etiam ſine venia ſuperioris: *Io. Andr. ca. 1.*
de priuil. in 6. Lapus cap. cum in illis de tempor. ord. in 6. & Clement. attendentes §. cæte-
rum de ſtatu regul. Laudenſ. Clem. 1. de relig. Brixienſis in repert. verb. exemptio col. 1 & 5.
8 Voluntariam iuriſdictionem voco quæ à partium mera voluntate dependens iu-
diciariam cognitionem non requirit nec in inuitum redditur velut manumittere,
adoptare, beneficia conferre *not. l. 2. ff. de offic. prætor. & DD. l. actus C. de feriis* ac vt
ſunt verba Molinei *ad conſuet. Pariſienſ. tit. 1. § 42. num. 11. fol. 562.* Cum agitur (in-
,, quit) de tutore aut curatore deputando minori aut agnato furioſo vel prodigo,
,, Aut de inſinuatione, donatione, exemplatione, veterum inſtrumentorum vel de-

aper-

Digitized by Google

apertura & publicatione teſtamenti aut decreto interponendo in alienatione præ- „
diorum minoris & ſimilibus, in eiuſmodi enim voluntariis viget ordinarij iuriſdi- „
ctio in exemptos. *Molin. d. num.* 11. quippe quod tum eſſet finis & cauſa priuilegij
de qua late dictum eſt ſupra *capite primo.* Ideoq; ceſſante cauſa priuilegij ceſſare 9
debet priuilegium *l. litia* *. *vſuras ff. de leg. 2. cap. cum diui diſt. 63. Rom. conſ.* 180. 10
num. 7. dixi infra lib 3. cap. 7. Vnde poſſint expediri quocunque tempore et-
iam feriato & vbicunque *d. l. actu vbi Bald. & DD. Mol. vbi ſupra Ant. de Cana-
rio tract. de inſinuat. inſtrument. quæſt. 6. num. 4. per tex l. qui habet §. quolibet loco &
tempore curatorem dari poſſe ff. de Tutelis l. nec mandante §. duri vbi Barth. ff. de tuto-
rib. & curat. dat ab his docte Abb. cap. cum Eccleſia num. 6. de immunit. Eccleſ. Vantius
de nullitate ex defectu ordinarij num. 109 fol.* 28. nec in tutore deputando requiritur
cauſæ cognitio aut citatio niſi is detur per inquiſitionem *Barth. l. qui habet §. quoli-
bet ff. de tutel. l. legitimos in pr. ff de legit. tutel. Tiraq Tract. Res inter alios acta num.* 87.
Confirmatur primo Ratione à ſimili nam exempti quamuis religioſi poſſunt eſſe 11
executores teſtamenti *Fel. c. fin. n. 6 verſ & adde de foro compet fol.* 44 *Fumus verbo
executor n.* 14. *Clem. vnica vbi Sabarella de teſta. Io. Franc. pannus tract. de viſitationib.
q. 5. ſecunda partis n. 92. tract. 14. Idem tract. de officio capituli ſede vacante q. 7. ſecunda
partis n. 6. vol. tract. 15. Nauarr. conſ. 1. ne clerici vel Monachi par. 1 Ang in ſumma verb.
executor n.* 20 hac tamen diſtinctione quod religioſi compellantur ad rationes ab 12
ordinario, alij vero neutiquam *Ang. d. n. 20. Fumus d. n. 14. glo. Clem. 1. verb. tales, vbi
etiam Card. n. 12. de teſta Io Baptiſt. pannus d. tract. de poteſt. cap. ſede vacante d. n. 6.*
Quod tamen Concilium Tridentinum poſtea temperauit; nam indiſtincte execu- 13
tores teſtamenti ad pias cauſas ad rationem Epiſcopo reddendam obligantur, *ſeſſ. 22.
c. 8 de reform. Petr. Brixienſ in repert. verb. Exempti ſi tanquam executores Alphonſus
Villaguos in ſpeculo viſitatorum fol 32 n. 9.* Idq; tanquam ſedis Apoſtolicæ delega-
to, de quo ſequenti parte ſuo proprio capite dicetur, Adhæc ſi ita in executorib. is
diſpoſitum eſt, videtur ab identitate idem hac in quæſtione reſoluendum quo ad
tutores, & hi enim & illi eiſdem quaſi legibus conſtitutionibusq; regulantur
Ioannes Iacobi à Canibus Io Aldendorp tractatibus de executoribus vltima volunt. per tot. 14
*Iacob de Arena tract. de commiſſariis, Ferrarius in forma libelli ad reddendam rationem
tutelæ §. an executores n 1. fol.* 306. Confirmatur ſecundo Argumento proportiona-
bili quod eſt inter clericos reſpectu iudicis laici & exemptos reſpectu ordinarij,
quod valere diximus ſupra *cap. 45. verſ. Idq; argumento n* 5. Nam opinione An- 15
geli & à ſe clarum clerici licet ſine ſacerdotes dari poſſunt tutores à iudice laico.
*Angel. §. ſed hoc iure num. 3. inſt de attiliano tutore Stephan. Aufrer. tract de poteſtate
ſeculari ſuper Eccleſiaſt. perſonis regula 2. num 28. & regul 4 num 25 maſſuer. in pract.
tit. de tutore num* 18. Pro ſolutione quæſtionis videtur cum Molineo *d. num* 11.
diſtinguendum aut enim exempti vltro ſine ſtrepitu iudicij tutelam legitimam

ſuſcipiunt, tunc locus erit opinioni affirmatiuæ *gloſſa l. diuus in verb. vendicare ff. de tutorib. & curat datis ab his*, comparantur enim exempti extraneis qui legitima tutela fungi poſſunt Datiua vero minime. *Caualcan de Tutore & Curatore cap. 1. nu 3.* Aut vero tergiuerſantur iudicialiter conteſtando quo caſu tutelam euitabunt, retrahentq; cauſam ad ſuum iudicem.
17 Quæ tamen diſtinctio non vſquequaque ſatisfecit omnibus argumentis, Nam licet Angelus & ſequaces exiſtiment ſacerdotem dari poſſe tutorem à iudice laico ex quo is habeat Domicilium ſub iuriſdictione iudicis laici, quippe quod ad hoc vt quis dari non poſſit tutor, duo copulatiue requirantur videlicet quod extraneus ſit & quod ibi non habeat Domicilium, *d. l. neque C. Qui dari tutores poſſunt, Ang. d. §. ſed iure num 3 Inſt. de Attiliano tut.* Gæteris tamen longe aliter viſum eſt; volunt enim iudicem ſæcularem non poſſe clerico tutorem conſtituere, ex quo is, non ſit de eius iuriſdictione, & vice verſa Eccleſiaſticum non poſſe conſtituere laicum, quia ſimiliter non habet iuriſdictionem temporalem, nec ius eum cogendi *Faber §. 1. n 4. & 5. inſtit. de Attiliano tutore per l. 1. in fin. l ius dandi ff de tutor. datis ab his & §. 1. & ſeq. inſt. de Attil. tut. Auth. ſtatuimus C. de Epiſcop. & clericis Barth. l etiam ff. de tutelis Rol. à valle de inuentario par. 2. quæſt. 16. num. 1. 2. & ſeqq.* Idq; etiamſi Eccleſiaſticus de conſuetudine cognoſcere poſſet indiſtincte inter laicos de cauſis ciuilibus, non enim ideo iſtiuſmodi conſuetudo trahenda eſſet ad cauſas mixti imperij qualis eſt datio tutoris *Faber d. §. 1. num 6. inſtit. de Attilian. tutor.*
18 Reſtringendum tamen iſtud eſt, 1. in miſerabilibus perſonis laicis, eis enim Epiſcopus indiſtincte tutores dare poteſt, veruntamen non aliis quam ſuæ iuriſdictioni ſubiectos, *cap. peruenit diſt 86. cap. generaliter 16. quæſt. 1. cap. licet diſt. 87. cap. Ciprianus 11. quæſt. 3. Fumus verb tutela n. 2. Ang. eod. verbo in ſumma, Faber d §. 1. num 5 inſt. de Attilian. tutor. Bald. conſ. 363. vol. 1. Barth. l. legitimos in fin. cum addit. ff. de legitim. tutorib. Mathias Caſtritius in annot. ad maſſuerum tit. de tutore in quæſtionibus num. 16. fol. 405. Faber §. minores n. 2. vbi vide inſt. de excuſat. tutorum.*

An tamen miſerabiles eſſe debeant habitu & actu ſimul an vero ſatis ſit, ſi ſint habitu aut actu tantum, videatur late Abbas & DD *cap. ſignificantibus n 6. de officio delegati DD. l. vnica C. quando imper. inter pupillos & viduam, Faber Auth. presbiteros C. de Epiſ & clericis.*
19 Porro ſi iudex quiſquis ille ſit non habeat ſub ſe idoneos quos ad tutelæ munus nominare poſſit, poterit alium nominare etiam exemptum proprioq; eius iudici vt cogat repræſentare. Ita enim Diuus Marcus & Seuerus Proculo reſcripſerunt in hæc verba *l. Diuus ff. de tutorib. & curat datis.* Si quando deſunt in ciuitate ex quo pupilli oriundi ſunt qui idonei videantur eſſe tutores officium ſit magiſtratuum inquirere ex vicinis ciuitatibus honeſtiſſimum quemque & nomina præſidi prouinciæ mittere non ipſos arbitrium dandi ſibi vendicare, cuius legis diſpoſitio quare in exemptis rationem habere non poſſit non video, vbi enim

enim eadem eſt ratio ibi etiam eadem iuris æquitatisq; debet eſſe diſpoſitio, *late preſeſ loco ab identitate rationis.*

Reſtringo antedicta 2. niſi iudex ſæcularis in conſtituendo tutorem laico ſit negligens, tum enim iuriſdictio ſeu datio deuolueretur ad Eccleſiaſticum, *ca. ex tenore, c cum ſit, c. licet vbi* DD *de foro compet. Faber d. §. 1. n. 5. in fin. de Attilia tutor.* 20

Reſtringo 3. niſi conſuetudo tribueret Eccleſiaſ. mixtum imperium huiuſmodive cognitionem inter laicos, eſſet enim obſeruanda *l. 1. C de Emancip li. Faber ſup. d. numer. 6.* 21

An verò indiſtincte clerici in minoribus maioribuſve ordinibus Monachi Epiſcopi & ſimiles poſſint fungi munere tutelæ teſtamentariæ legitimæ datiuæ, ne meos Cancellos egredi'ar videantur DD. *Specul tit de tutore Rubr. de impug tutorum §. Generaliter verſ Item opponitur nu. 10. & ſeq. cum addit. Faber & DD. d. Auth. preſbiteros Barth. l. legitimos §. ſi legitimus cum add. ff. de legitimis tutorib. Angel. & Fumus d verb. tutela n. 2. Abb c. ex parte de ſepult. n 5 Caſtritius loco citato DD. §. idem in milite inſt. de excuſ. tutor. Faber §. minores quem vide nu. 2. in fine inſt. de excuſat. tutor fol. 53 vol 4.* 22

Quod ſi tutor nomine pupilli conueniatur adiri debebit iudex non tutoris, ſed is qui proprius eſt pupilli, cuius contemplatione conuenitur, *ca cum deputati vbi Abbas de iudic. & in c. literas de reſtitut ſpoliat. Barth. l. 1. § ſi ſcit ff. de adminiſt. tutor.* 23

QVAESTIO XLVII.

Quid iuris ſi exempti fideiubeant?

SVMMARIVM.

1. 2 *Exemptus non poteſt eſſe fideiuſſor iudicio ſiſti, in contractibus vero poteſt.*
3. *Poteſt tamen recuſari.*
4. *Fideiuſſor exempti conueniri debet coram ſuo ordinario.*
5. *Clerici an fideiubere poſſint.*
6. *Recipiens exemptum in fideiuſſorem an variare poſſit.*
7. *Fideiuſſor exempti an debeat diſcuti ante principalem.*

EXemptus fideiuſſor iudicio ſiſti eſſe non poteſt quippe quod eiuſmodi fideiuſſor eſſe debeat eiuſdem fori quo iudicium agitur, *Barth. l. 3. n. 11. ff. de fideiuſſorib. glo. l. 1 ff. qui ſatiſdare cogantur Card. Clem. 1. qu. 8 de cenſibus Abb. c 1. n. 2. in addit. & n 6 de fideiuſſorib. Samſonius ad conſ. Turonenſ. tit. 1. § 24. glo. 3. verſ. pro finali tex. l. 1. vbi DD. ff ſi quis in ius vocat. non ierit l. ſi fideiuſ. vbi tex ff. qui ſatiſdare cogantur.* 1

At vero in contractibus eſſe poteſt nullo enim id iure prohibetur, erubeſcimus autem ſine lege loqui §. *conſideremus Auth. de triente & ſemiſſe l. illam in fin. C. de collat.* quippe ſatis eſt eo in caſu fideiuſſorem ſine exceptione conueniri poſſe, *Barth. d. l. 3. numer. 11. in fine Abb. cap. 1. & ſeqq. de fideiuſſoribus* 2

licet

licet certe tunc recuſari poſſit, nam idoneus debet eſſe non tantum ex facultatibus
3 ſed etiam ex conueniendi facilitate *tex.l.2. in pr. vbi glo.ff qui ſatiſdare cogant. Barth. l. qui ſatiſdare nu.2.ff. de fideiuſſorib. Iaſon l.1.n.5.ff. ſi quis caut. iudicio ſiſti fol.101. Spec. tit. de ſatiſdationibus S. dicto nu.5 vbi loquitur in ſcholari qui priuilegiatus eſt*, qualis non poteſt cenſeri exemptus qui conueniri aliter non poteſt quam coram proprio ſuo iudice *Bertachinus tract de Epiſcopo lib.1.par.1.quaſt.17.nu 29 fol.160.vol.tract.2. late Franciſ. Marcus Delphin.deciſ 1055.part.1 Barth.l.1 numer.2 ff ſi quis in ius vocatus non ierit* ſicut è contra fideiuſſor exempti conueniri debet coram ordinario iudi-
4 ce non obſtante priuilegio exempti ſiue debitoris principalis *Spec de compet. iudicis adit §.1.verſ. ſed pone Clericus Guido quaſt.562.num 6. Aufrerius de poteſtate ſaculari ſuper Eccleſ. perſ. Reg 4 num.26. vol.tract 14. Minſing.lib.2. obſer.5. Bouer. ſing. cautio. nu 6.* qua cautela autem exemptione principalis gaudere poſſit vide infra *l.2.quaſt. 37.nu.18.*

5 Vtrum vero clerici fideiubere poſſint & quando, eſt extra hoc inſtitutum, de quo late *DD.cap.1.& ſeqq. de fideiuſſor. Angel. & Fumus in ſumma verb fideiuſſor Barth. l.1.ff ſi quis in ius vocatus non ierit Francus cap.1.nu.5. de iniuriis.*

6 Similiter quid iuris ſit ſi quis recipiat exemptum in fideiuſſorem an ex poſtfacto variare poſſit vide diſtinctionem DD. Inter ignorantiam iuris & facti, atque ſcientiam, *Barth. late in l. qui ſatiſdare n.6.& ſeqq ff. de fideiuſſorib fol 69.col.4.*

7 Poſtremo notandum eſt ſi exempti admiſſi ſint in fideiuſſorem non erit neceſſaria illorum excuſſio in quod fuſius apud Vincentium Carocium notatum eſt *tract. de Excuſſione bonorum par.2.quaſt.39.& ſeqq* id quod etiam ſequenti queſtione obiter attingemus.

Q V AE S T I O XLVIII.

An edictum de alienatione iudicij mutandi cauſa facta vendicet ſibi locum in exemptis?

S V M M A R I V M.

1. *Concluſio affirmatiua.*
2. *Exempti cenſentur alterius iuriſdictionis.*
3. *Clericus dicitur potentior ratione fori.*
4. *Exempti dicuntur eximij & precellentes.*
5. *Excuſſio exemptorum non eſt neceſſaria.* *Quid in clerico inſignis conditionis.*
6. *Quid in perſonis aliter priuilegiatis.*
7. *Res litigioſa facta exemplo non fit de foro exempti.*

Vtique

VTique, Nam ſubiiciens alteri hominem alterius prouinciæ & iuriſdictionis
ſi id dolo malo mutandiq; iudicij cauſa faciat incidit in hoc edictum, *l.3.in
pr.ff de alienat.iud mutandi cum facto Barth.l.Item §.fin.ff.eodem DD.C. & in decreta* 2
l.eod.tit Diximus autem ſæpe exemptos cenſeri alterius prouinciæ territorij ſiue
diœceſis, *quæſt.45. num.5.* A ſimili idem placuit nonnullis in alienatione facta in
Clericum quia Clericus potentior habetur ratione ſui fori *Speculat.de ceßio.action.* 3
§ 1.n.3.verſ ex proxime dictis Barth.l.1.in fine de alienat.iud.mut.cauſ facta Bald.l.ſtipendia nu.3.C de procurat. Licet Innocentio aliter viſum ſit, *cap.ex parte vbi Abb.nu.2.de
alienat.iudic mutandi cauſ fact.* vide Carocium diſtinguentem *tract de excußionibus
part.2.quæſt 39.nu.4.* puta in ſimplici clerico ſecus vero ſi prædiues ſit aut iuriſdictione vel dignitate decoratus Duennas *Reg.188.n.4.Gomeſ.ad Reg.Cancellar.de ſurrogandis quæſt.7. Clar.tract.de Emphiteuſi qu.22. in fine Cæſar. Contardus ad l. vnicam
limit.1.nu 99.C ſi de moment poſſeſſ.*

Confirmatur noſtra concluſio, quia exempti dicuntur eximij, ac præcipua qua- 4
dam nota digni, *cap per tuas vbi glo.de maior.& obed. dixi ſupra lib.1. quæſt.1 nu.2.* qui 5
proinde cum ſint potentiores excuti non ſolent, *Apoſt.ad Abb.cap.2 de fideiuſſorib.*
quod ipſum in alienatione facta in clericum inſigni aliqua conditione decoratum,
teſtatur Vincentius Carocius, *d.tract.de excußione bonorum par.2.quæſt.39.n.5.* Idem 6
reſponſum eſt in ſcholare, minore muliere, cum enim eiuſmodi perſonæ ſint plurimum priuilegiatę tam ex iure ſcripto quam ſtatutis ciuitatum ita vt cum eis non ſine magna difficultate litigari poſſit, non erit neceſſaria eorum excuſſio *Marſilius de
fideiuſſoribus n.302.in fine, Carocius d.par 2.quæſt.40.per tot.* eadem de ciuitate obſeruantur, habetur enim inſtar perſonarum potentiorum, quia difficulter eſt conueniendo *Aimo conſ.205.Couard.d l mit 1 n102 Anchar.conſ.vlt.col.3 verſ.Præterea.*

Incidenter inquirendum quid ſi res litigioſa bona fide in exemptum transfera- 7
tur, an cauſa ad illius iudicem remittetur? minime: qua de re videri poterit papon.
in arreſtis *lib.12.tit.2.de vice de litige & choſes litigieuſes, arreſtz. vide infra lib.2 qu.16.*

QVAESTIO XLIX.

An valeat Exemptio ſurreptitie obtenta?

SVMMARIVM.

1. *Diſtinguendum inter reſcripta gratiæ & iuſtitiæ.*
2. *Exemptio ipſo iure nulla per ſurreptionē.*
3. *Omnia ſunt exprimenda principi.*
4. *Litteræ beneficiales priuilegiorum æquiparantur.*

1 IN hoc articulo ſurreptionis, ab omnibus diſtingui ſolet inter reſcripta iuſtitiæ & reſcripta gratiæ ſeu priuilegia vt illa ſurreptione non vitientur ipſo iure. Hæc autem quacumque ſurreptione etiamſi ex ſimplicitate proueniat ipſo iure vitientur *Abb. Fel. & DD. cap. ſuper litteris de Reſcript. Iaſon l qui cum ſe n. 4. ff. de Re iud. per l. ſi dubitetur §. ita demum vbi Barth. ff de fideiuſſor. Doct. Pariſ. conſ. 4. nu. 26. & ſeq. par. 2. late Menoch. de arbitr. iud. caſu 201. & 202. Fel. in repert. verſ. ſurreptio non doloſa vitiat. priuilegium.* Idq́; etiam eſt ex mente Rebuffi, qui ſic loquitur. *In praxi beneficiorum par. 1. tit. differentia inter reſcripta,* &c.

2 Reſcriptum ſeu priuilegium exemptionis ſi per ſurreptionem obtineatur, an ſit ipſo iure nullum? videtur quod ſic ad inſtar reſcripti Auocatorij quod ſurreptione ipſo iure nullum eſt, quia iudici hic autem Epiſcopo fit contumelia eo quod euocatur aut eximitur quis ab eius iuriſdictione ſine ſua culpa DD. cap. ex litteris de officio deleg. Fel. cap. ad audientiam 2. fallent. Decima de reſcript. Franc. cap 1. de litiſcont. in 6. ita ille. Quod poſtmodum alij plurimi confirmarunt. *Ant. Milis in repert. verb. priuilegium redditur fol. 372 & verb. priuilegio fol. eod. Item verb Gratia ſiue ſit indulgentia fol. 179. Bonacurſo in praxi tit. de impedim. qua contra reſcripta.*

3 Vnde omnia exprimenda ſunt & de omni eo facienda eſt mentio quod Principem ad aliter atq aliter concedendum mouere poſſet, *c. conſtitutus de reſcript. c. ſuper litteris c poſtulaſti c. in noſtra vbi Abb. & Fel. late de Reſcr. not. in c. dudum de præbend. in 6.* Id quod & alibi tradidimus dum probauimus quod in impetratione reſcriptorum iuſtitiæ aduerſus exemptos facienda ſit mentio exemptionis *infra li. 2. q. 3*

4 Confirmatur ex traditis per Mandoſium & Doctores ab eo allegatos aſſerentes, priuilegia & litteras beneficiales quoad nullitatem ex ſurreptionis vitio inducendam parificari *Innocen. c cum dilecti de reſcript. Abb. c. ad audientiam 2. n. 14. verſ. quod autem dixi in litteris impetratis ad beneficia de reſcript. vbi etiam Doctores, & ita in ſpeciem decidit Rota prout dec. Guido ben 87. incip. fuit tantum 19 Decembris Mandoſius in ſignatura gratiæ tit protonotarij col. 4 ſub finem,* exemptionum autem priuilegia iuris odioſi cenſeri, ſupra ſatis à nobis traditum eſt *lib. 1. cap. 4.*

QVAESTIO L.

An & quatenus Concilium Tridentinum cenſeatur derogare Exemptionibus.

SVMMARIVM.

1. *A quo tempore incipiat ligare Concilium.*
2. *Quid ſi dubitetur de mente Pontificis.*
3. *Viciniores præſumuntur citius ſcire conſtitutio-*

ſtitutiones Principum. Lex non ligat niſi duobus poſt publicationem menſibus.

4. *Promulgatio de eſſentia legis & quare in dubio recepta præſumitur.*

5. *Lex in curia promulgata an liget Prouinciales. Iuſta ignorantia excuſat.*

6. 7. *De Stylo Romano lex in curia promulgata ligat omnes, Regulæ Cancellariæ ligant omnes.*

7 *De iure requiritur publicatio in prouinciis ſecus de ſtylo.*

8 *Lex non recepta an liget.*

9. *Lex promulgari videtur cum conditione ſi recipiatur.*

10. *Videtur ſuſpenſus eſſe tantiſper effectus legis.*

11. *Iuſta cauſa excuſat ab obſeruatione legis.*

12 *Lex non præſumitur recepta.*

13. *Quid ſi non recipiatur per ignorantiam.*

14 15. *Deſuetudo legis.*

16. *Lex Papæ eneruatur quam Prouinciales ignorant.*

17. *An ſint paria legem reuocari vel non recipi?*

18. *Semel extinctum non reuiuiſcit.*

19. *Reſcriptum ipſo iure nullum, & validum ſed elidibile differunt.*

20. *Concilium Trid. quo ad mores non receptum cenſetur eſſe in ſuſpenſo.*

21. *Lex ob ignorantiam non recepta ligat ſtatim habita ſcientia.*

22. *Obligenturne omnes ad obſeruantiam Concil. Trid.*

23. *Pontificis eſt interpretari Conc. Trid.*

24 *Concilij Trid. leges non ligant probabiliter ignorantes.*

25. *Ignorantia excuſat à pœna legis.*

26. *Conſtitutiones reformatoriæ Conc. Trid. non obligant vbi non ſunt receptæ.*

26. *Quanto tempore tollatur lex.*

27. *Bullæ ligant Prouinciales quamuis non publicentur, ſecus ſi non recipiantur.*

28. *Excipitur Cœna Domini.*

29 *Concilium pro parte receptum pro parte ligat.*

30. *Quatenus poſteriores conſtitutiones derogent Concilio Trid.*

31 32. *Papa ſolus derogare poteſt Concilio.*

33. *In derogatione requiritur ſpecifica mentio.*

34. *Fallit niſi derogetur ex certa ſcientia.*

35 *Quando id fieri cenſeatur.*

36 *Conſtitutio papalis an allegari debeat in iudicio.*

37. *Conſtitutio notoria non eſt alleganda.*

38. *An inſtar conſuetudinis notoriæ.*

39. *Conſtitutiones papales an afficiant regna temporalia.*

40. *Auctoritas Regum & Pontificis non eſt miſcenda & confundenda.*

41. *Pontifex quatenus auctoritatem habet in Principes ſæculares.*

ARdua hæc eſt quæſtio: ad cuius explicationem reſolutionemq; priuſquam veniamus, non erit abs re ſi interiiciantur aliquot quæſtiones non minus vtiles, quam ſcitu pernéceſſariæ. Quarum prima ſit, à quo tempore incipiat ligare Conſtitutio, lex, ſeu Concilium. 1

Dico 1. Conſtitutionem non ligare ante lapſum temporis conſtituti à legiſlatore expreſſe volentis legem non ligare ante lapſum certi temporis ſed tantiſper eſſe in

Q 2 ſuſpen-

ſuſpenſo *glo. Franc. in data ſexti decret. n 11. & ſeq. vbi DD. late Menoch. de arbitr. iudic. caſu 185 per tot. Botteus tract. de ſinodo art. 3. concl 1. n 1. & ſeq. Docte Guynoer. ad prag. ſanctionem tit. de concluſione Eccleſiæ Gallicanæ §. nos igitur glo. verſ. publicatione*, id enim plane à voluntate legiſlatoris pendet qui ſi velit legem ſtatim à publicatione ligare viresve ſortiri ligabuntur confeſtim, non modo ſcientes legis promulgationem *c. cum ſingula de præbend in 6 glo Clem. 2. in verb ex tunc de hæreticis Franc. d. n. 11. & ſeq.* ſed etiam ignorantes iuſta & excuſabili ignorantia quo ad irritationem actus licet tamen non quo ad pœnam ſeu peccatum, *Abb. cap. 2. n. 7. de conſtit. vt Felin. & alij glo. in d. Clem. 2. & in data ſexti decretal. Puteus deciſ. 281. li. 1. Guimer. d. glo. in verb. publicatione.*

2 Secunda quæſtio, ſi ſit dubium, ligabitur ne ante duos menſes poſt publicationem? Diſtinguendum eſt, ſi ſit lex inferioris à principe ſtatim incipiet ligare ſubditos à tempore ſcientiæ *Fel. Abb. dec. & DD. d. cap. 2. de conſt.* ita intelligendus eſt Guimer. *ad pragmat. ſanct. tit. de concubinariis in pr. in glo. verb duos menſes*, nullo enim iure cauetur quod vinculum legis inferioris à principe differatur, ergo non eſt id dicendum, erubeſcimus enim ſine lege loqui *cap. conſuluiſti 2. qu. 4. §. conſideremus Auth. de triente & ſemiſſe l. illam C. de collat.* ad præſumendum autem ſcientiam
3 hoc in caſu tempus eſt arbitrarium, ita quod viciniores præſumantur citius aliis id ſciuiſſe. *Abb. d. cap 2. n. 8 arg cap. quoſdam cap. quanto de præſumpt.* Si vero ſit lex veri Principis, non videbitur ligare ſubditos etiam ſcientes illius promulgationem ante lapſum duorum menſium, velut contra Panormitanum, Imolam, Felinum, & Hieronymum à Sorbo Capuccinum, qui dicit eſſe communem opinionem, *in annotationibus ad Bullam de largitione munerum in compendio priuilegiorum minorum &c. fol. 198.* Concludit inſignis Nauarrus ſequendo gloſſam *in data ſexti* Antoninum & Decium *in d. cap. 2. vbi Nauar. in 1. & 2. lect.* Decium *cap. 1. n. 19. de poſt prælat.* inquiens quod per Authenticam diſpoſitum reperitur. leges non ligare niſi duobus poſt promulgationem menſibus. *Auth. vt facta noua conſtitut: collat. 5.* tum quia dilatio duorum menſium conceditur non modo vt legis promulgatio omnibus innoteſcat, ſed etiam ratione paritatis, ne vnum incipiat ligare ante alium, quod foret occaſio rixarum & imparitatis ſubditorum *Paulus de Leaſar. in proœm. Clement. §. nunc igitur n 41.*
4 tum quia quemadmodum ſcientia legis latæ non ligat ante illius promulgationem ex quo promulgatio perhibeatur eſſe de eſſentia legis quamuis conciliaris, vt notauit Decius contra Panormitanum *d. cap. 2. S. Thomas in 1. 2. quæſt. 90. art. 4.* ita pari ratione ſcientia legis promulgatæ ligare non debet donec lapſum ſit tempus duorum menſium conſtitutum pariformiter omnibus ad ligandum. Vtrum autem conſtitutio, in dubio recepta præſumatur tradidimus infra *lib. 4. quæſt 66.*

5 Tertio, vtrum lex promulgata in Curia Principis liget prouinciales ſeu ſubditos in prouinciis degentes poſt duos menſes à tempore publicationis factæ in Curia Prin-

Digitized by Google

Principis? Pro negatiua eſt expreſſa Authentica, ſtatuens quod lex noua non obligat prouinciales niſi poſt duos menſes à publicatione in eorum prouinciis facta *d. Auth. vt facta noua conſtit. Io. Andr. ſuper data ſexti,* iure autem Canonico nihil è contra diſpoſitum eſt, ergo ſequendum ius ciuile, *cap. 1. de noui oper. nunt. vbi DD.* Secundo non deſunt Conſtitutiones etiam factæ in concilio generali quas Pontifices non voluerunt ligare ante publicationem factam à prælatis *cap. cum infirmitas de pœnit. & in Conc. Trid. ſeſſ. 24 cap. 1. de Reform.* videretur enim durum quod variæ Bullæ & conſtitutiones quæ quotidie emanant, ligarent poſt duos menſes in extremo orbe habitantes. Tertio facit authoritas Caietani in curia verſati qui ſic ſcribit. Quod ſi Romæ noua lex promulgatur & nec curia ipſa curat vt promulgatio ad Eccleſias Cathedrales perueniat, nec prælati qui ibi ſunt inſinuant ſuis Eccleſiis accuſari nec apud Deum nec apud homines ignorantiæ poſſunt abſentes neſcij, ita ille *in 1. 2. quæſt. 90. art. 4.*

Quarto, æquitas iuris quæ iuſte ignorantes excuſat à lege & pœna legis, *cap. 2. de conſtit. cap. propoſuiſti diſt. 82. v. infra quæſt. 7. verſ. Nihilominus.* Pro affirmatiua autem quam praxis ſeruat, imprimis ſtat autoritas gloſſæ *in data ſexti,* ſequeretur enim quod ſextus decretalium non haberet vim legis variis in prouinciis, in quibus nec publicatus vnquam fuit.

Secundo, conſuetudo & ſtylus vrbis habet quod iudices Romani iudicent ſecundum conſtitutiones papales promulgatas in locis conſuetis, qui ſtylus habet vim legis, *cap. quam graui de crimine falſi præſes in loco à ſtylo.* Imo multi Epiſcopi reſidentes in ſuis Epiſcopatibus curant ſibi adferri nouas quaſcunque extrauagantes iuxta quas ad inſtar iudicum Romanorum cauſas in ſuis diœceſibus decidunt, nec male, ſtylus enim & conſuetudo Rom. curiæ obſeruanda eſt etiam in aliis locis inferioribus *Spec. de appellat. § officio n. 14. Fel. cap. quoniam §. porro vt lite non conteſt. Gomeſ. in proœm. reg. Cancell. quæſt. 2. Menoch. conſ. 257. n. 52. & ſeq. lib. 3 per tex. cap. fui inſt. de ſatiſdat. Grauat. ad veſtrium lib. 5. cap. 3. n. 6.* 6

Tertio, Regulæ Cancellariæ ligant in Francia, ac vbiuis terrarum, quæ tamen non publicantur extra curiam *Caſſador. conſt. 10. viſo proceſſu col. 5. Capell. Tholoſ. deciſ. 444. incip. Item fuit quæſitum,* licet vt faciant ius extra curiam debent impetrari à Papa vel Vicecancellario, & produci in actis, alias non ligarent & ſententia lata vigore earum eſſet nulla, vt plena manu oſtendit Ioannes à Chokier frater meus in Rub. Regularum Cancellariæ, cuius commentaria propediem Deo fauente edentur.

Quarto, vrget quod S. Thomas dicit *d. 1. 2 quæſt. 90. art. 4.* quod ſubditi abſentes à legis promulgatione obligantur, quia illa deuenit vel veriſimiliter deuenire poteſt in eorum notitiam.

Poſtremo, pro hac concluſione multa adfert Gregorius Branden. ſuper concordatis inter S. ſedem & nationem Germanicam *quæſt. 2. num. 9. quæſt. 4. num. 4. & ſeq.*

& ſeqq. Io. Monachus cap. in generali de Reg. iur. in 6. Imol. in proœm. Clem. Berous cap. cognoſcentes n. 49 & ſeq. de conſt. Menochius, de arbitr. iud. quaſt 185. n. 8. & ſeq. vbi hæc quaſtio exacte diſcutitur.

7 Certe, in hoc conflictu opinionum, prior opinio negatiua in iure videtur magis fundata, quæ maxime obtinet in legibus ſæcularibus, at vero poſterior in vſu & praxi Romana receptior eſt & proinde in iudicando ſequenda. Conditori enim Canonum velut ſummo Pontifici & Chriſti vicario ſubiecta eſt omnis creatura cap. *decreto* 2. *quaſt.* 6. vnde Nicolaus Papa ad clerum Conſtantinop. „ Si, inquit, decreta Rom Pontificum non habetis, de neglectu & incuria eſtis redarguendi, „ ſi vero habetis & non obſeruatis de temeritate eſtis corripiendi & increpandi, „ *cap. ſi decreta. diſt. 20. late Gregor. Sayrus in Theſauro Theol. moralis par. 1. lib. 1. cap. 18 nu. 31. & 33.* vbi probat affixiones ſeu publicationes factas in valuis S. Petri ligare per totum orbem in foro contentioſo, licet in foro conſcientiæ aliud ſit *Angel. in ſumma verb. excommunicatio 7. caſu vlt. num. 3* Et ita ſacra congregatio reſpondit Epiſcopo Leodienſi Concilium Trid ligare Leodienſes, licet ibi necdum tunc per Epiſcopum fuiſſet publicatum *Sac. cong. in declarat. Concilij Trid. in fine fol.* 143. Nec in hac concluſione eſt aliquid iniquum vel durum, nam præſuppoſita veritate eiuſdem prouinciales non obligantur ante tempus quod vir bonus ſeu iudex arbitrabitur eſſe ſufficiens, vt illi de quibus quæritur ſciant promulgationem, attenta diſtantia prouinciæ, habitantium Romæ & venientium ad eam & redeuntium ab ea *late Menoch. d. caſu* 185. Nec remoratur Caietanus quia is neſcios excuſat tantum, non autem eos qui ſcire poſſunt aut debent, paria enim ſunt ſcire aut ſcire debere *l quid te ff. ſi cert pet.*

8 Quarta quæſtio, An lex non recepta liget? Quod liget, mordicus affirmat, ac probare variis auctoritatibus putat, Georgius Branden. in concordat. Germanicæ nationis *quaſt.* 3 *&* 4. Verum ego libentius adhæreo pio illi & magno Nauarro, *In manuali cap 23. n. 40 & 41. & 62. verſ. decimo & in conſ. 1. n. 23. de conſtit. & tract. de vſuris quaſt. 7. tom. 1. vbi diſputat de extrauagante non recepta & tract. de oratione ca. 22. num* 98. Quem plurimi alij non minimæ etiam auctoritatis ſequuntur, *Flaminius de confidentiis quaſt. 11. n. 19. & ſeqq* vbi dicit quod legi non receptæ poſſit contrauenire abſque metu pœnæ *per tex cap. de libellis vbi glo diſt. 20 Barth. l. vlt. § ſed cum antiquitus C. de curat. Furioſi glo. & DD. ca 1. de Treuga & pace. Petrus Gregorij Syntag iuris lib. 17. n. 30. late Aufrer. rep. cap. 1 not. 10. de offic. ord. Rebuffus ſuper concordat. Rubr. de coll. §. præfatiq. ordinarij*, vbi dicit quod Galli non receperunt conſtitutiones Burſales Papæ *Menoch. lib. 2. præſumpt. 2. per tot. cap. in iſtis §. leges diſt. 4 vbi Dominic. Fel. in c. 1. num. 12. verſ. intellige 4. & num. 13 verſ. conſidera ſecundo de Treuga & pace.* Ratio eſt
9 quia lex promulgata videtur cum conditione ſi recipiatur ſaltem per maiorem partem, *Nauarr. in Manuali c. 23. n. 41. Dom. Fel. vbi ſupra* eſtq; id de mente ſancti Auguſtini

Digitized by Google

guſtini libro de vera religione his verbis, Inſtituuntur cum promulgatione, firmantur, cum moribus vtentium approbantur, ſicut enim moribus vtentium contrarijs nonnullæ leges hodie abrogatæ ſunt, ita moribus vtentium ipſæ leges confirmantur &c Vnde illud Theleſphori Papę, quo decreuit vt clerici generaliter à quinquageſima ieiunandi propoſitum ſuſciperent, quia moribus vtentium approbatum non eſt, aliter agentes transgreſsionis reos nō arguit. Ita tex *ca. in iſtis §. leges diſt. 4.*

Secundo qui tenent peccare illos qui non ſeruant à principe legem iuſte promulgatam, confitentur tamen, quod ſi ea non ſeruetur ſeu non recipiatur, vidente & conniuente ſuperiore, quod talis ſuperior videatur effectum legis ſuſpendere vel tollere *per glo ſing. d. c. 1. vbi Abb. Felin. & alij de Treuga & pace.* Tertio iuſtam quis videtur habere cauſam non ſeruandi legem quam ab aliis non ſeruari nec cœptam ſeruari videt. Cum enim lex reſpiciat vtilitatem communem non videtur legislator vnum aut alterum alligare legi quam alij conſubditi non ſeruant nec ſeruare incipiunt, iuſta autem quæuis cauſa excuſationem præbet non ſeruatę legis humanæ. *Nauarr. in Manuali d. cap. 23 nu 43. Archid. in c. vtinam diſt. 76. S. Thomas 1. 2 quaeſt. 96. art. 6. & 2. 2. quaeſt. 147. art 3. arg. cap erit autem lex diſt 4.* 10 11

Poſtremo eandem concluſionem late confirmat Menoch. in ſuis præſumptionibus, *lib. 2. præſ. 2 per tot.* his verbis. Non certe ſatis eſt leges fuiſſe à legumlatoribus conditas & promulgata niſi & ciues ipſi eas recipiant ac vſu comprobent: nam ſi non recipiantur, nec præſentes, nec futuros ciues ſuo adſtringunt vinculo quemadmodum omnium eſt ſententia in c. 1 De Treuga &c. Dubitari autem (inquit) ſæpe contingit, an poſteaquam promulgata eſt, præſumatur vſu hominum recepta & comprobata Qua in re vna cum Socino Iun. *conſ 32. num. 47. lib 3* exiſtimarem, non præſumi vſu fuiſſe receptam, quandoquidem vſu recipi eſt quid facti quod non præſumitur, *l. in Bello §. facta ff de Captiuis Menoch lib 6 præſ. 34.* nec aduerſatur auctoritas Decij *conſ. 649. n. 10. Curtij Iun. conſ 129 num 12. Goſadini conſ. 16. nu. 16* qui videntur ſentire leges promulgatas præſumi pariter vſu receptas, quia ipſi ſine lege ſine ratione ſine auctoritate loquuntur Nec ad rem facit quod inquit Goſadinus, legem ſemper eſſe in viridi obſeruantia, *l. Arrian. §. cunctis C. de Hæreticis, adde ad hunc Articulum not. infra lib. 4. q. 66. Barth. l. certa forma nu. 11 C de iure fiſci lib. 10.* id enim ita verum, ſi in principio fuerit recepta, quo caſu adhuc in præſentiarum pręſumitur recepta eſſe ac in viridi obſeruantia *late Socin. d conſ. 32. 47. Menoch d. præſump. 2.* qua de re infra *lib. 4 quaeſt. 66.* 12

Quinta quęſtio, An lex non recepta ab eam ignorantibus ita eneruetur ſicut non recepta ab eam ſcientibus? Pro negatiua, ſcilicet quod lex non eneruetur, ſi ignorantes eam non recipiant, eſt quod deſuetudo legis non oriatur ſi caſus ei contrarius non occurrat, *Ioan. Andr. cap. Ioannes de Clerico coniugato late Felin. d. cap. 1, numer. 10. de Treuga.* Cum autem ignoratur lex non videtur occurrere 13 14

caſus

caſus in quo ea ſit vtendum, Item non recipientes vel obſeruantes legem eo quod ignorant non intendunt eam tollere, actus enim agentium non operatur vltra intentionem, nec voluntas fertur in incognitum, *l. non omnis ff ſi cert. pet. ca. fin. de prab. in 6* At vero pro contraria ſententia, nempe quod par ſit, ſiue lex per ignorantes non recipiatur, ſiue per ſcientes, ſtat vrgens ratio, quod iuſtior ſit cauſa non obſeruantium legem per ignorantiam, quam eorum qui ſcienter nolunt eam admittere. Præterea, ratio enim, lex non recepta non ligat, de quo affatim præcedenti quæſtiuncula dictum eſt, tam viget in ignorantibus quam ſcientibus. Nempe quod non ſit vſu confirmata, *arg. l. de quibus ff de legib. DD in præcedenti loco.*

15 Ad argumentum contrarium reſpondemus quod deſuetudo quidem ſeu non vſus legis ignoratæ ſine contrauentione non tollit legem ignoratam, ſicut in Hermaphrodito qui etſi non naſcatur intra annos mille Nihilominus tamen ſtabit vigebitq; ratio legis quæritur ff de ſtatu hom. At negamus quod omnis vſus legis ignoratæ ſit abſque contrauentione ipſius, & proinde negandum quod non tollatur per

16 deſuetudinem ignorantium & vtentium contra illam occurrentibus caſibus. Vnde ſit quod lex Papæ ignorata per omnes homines alicuius prouinciæ vel maiorem partem eorum qui ea non ſunt vſi tempore in id ſufficienti contraueniendo ei in caſibus occurrentibus cenſetur eneruata quo ad illam. *Nauar. conſ. 1. nu. 27. verſ ex quo ſequitur de conſtit.*

17 Sexta quæſtio, An ſint paria legem à legiſlatore reuocari vel à ſubſiditis non recipi? Minime, quia non ſunt paria legem eſſe latam & promulgatam, & conditionem ne liget niſi recepta ſit, & legem non eſſe latam nec promulgatam. Ratio eſt quia lex nondum recepta poteſt ex poſt facto mutata ſubditorum voluntate ſine a-

18 liqua alia promulgatione recipi, quia vis eius & ſubſtantia durat licet ſit in ſuſpenſo, At vero ſi reuocetur opus eſſet iterata promulgatione, Semel enim extinctum reuiuiſcere non poteſt niſi Autor potens à nouo illud idem producat *l. qui res §. aream*

19 *ff. de ſolut. cap. quam periculoſum, vbi glo. 7. quæſt. 1.* Simile eſt non eſſe paria reſcriptum eſſe ipſo iure nullum vel eſſe validum ſed elidibile per exceptionem, *c. 1. de Reſcript. in 6. cap. cæterum extr. eod.* illud enim nequidem aduerſario tacente ſeu non opponente vires non aſſumit ſed remanet inutile, *glo. communiter recepta d. c. 1.* Hoc vero iuxta communem, parte non opponente valet, *DD. d cap. cæterum & cap. ex tenore de reſcript. Nauarr. d. conſ. 1. n. 28.*

20 Vnde ſequitur, leges Concilij Trid: nouum ius inducentes non cenſeri periiſſe aut reuocatas licet in quibuſdam prouinciis non ſint receptę ſed quadantenus tantum ſuſpenſas eſſe ſtatim vires ſortituras ac prouinciæ eas receperint *Nauarrus d. conſ. 1. num. 29.*

21 Sequitur ſecundo, legem quę non eſt recepta in aliqua terra ob ignorantiam eius ſimul ac habita eius ſcientia recepta fuerit perinde ligaturam eos qui terram il-

lam

lam incolunt, ac ſi à principio fuiſſet recepta quo ad actus prædictam ſcientiam & receptionem conſecuturos *Nauarr. d. n. 29 verſ. 2.*

Quæſtio ſeptima, Sintne omnes obligati in foro conſciētiæ ad obſeruanda decreta Concilij Trid. quæ ad mores & reformationem ſpectant cum apud eos non fuit promulgata ab ordinariis nec ſynodaliter in vniuerſa prouincia recepta? articulus hic arduus eſt & difficilis, ideoq; cautius in eo procedendum, ſequendo auctoritatem & veſtigia inſignis & docti Nauar. *Conſ. 1. q. 8. de conſtit.* Ratio dubitandi (inquit) eſt, quia Conc. Trid. iubet omnia publicari, adeo quod nulla ſpecialior poteſt eſſe ratio in vno articulo Conc. Trid; quam in alio, vt eſt ſeſſ. 24. c. 1 de Refor. cuius ratio videtur militare in omnibus aliis. Deinde lex promulgata non tamen confirmata obſeruatione, non obligat, vt dictum eſt *quæſt. 2. & 3.* minus videtur obligare, quæ ab ordinario neque eſt recepta, neque promulgata, neque obſeruata. Præterea, videmus vniuerſales leges diuerſimode obſeruari, imo quoſdam omnino non obſeruari, vt eſt in ieiuniis feſtis diebus, &c. Itaque reſpondeo cum eodem Nauarro *d. qu. 8 nu 32* determinationem huius quæſtionis relinquendam eſſe ſummo Pontifici, ſeu ſacræ Congregationi, cuius eſt propria leges, priuilegia, ſeu Concilia interpretari *per not. late infra à nobis lib. 2. qu. 13.* tum quia, Pontifex ſibi Bulla confirmatoriæ eiuſdem Concilij interpretationem reſeruauit. *Pius 4. Anno 1564. 15. Kal. Aug. Anno eius 5.* tum quia, gloſſa vltima in data ſexti, dixit quod quæſtio de tempore à quo incipiat ligare noua conſtitutio, requirat declarationem ſummi Pontif. 22 23

Nihilominus tamen, ſalua interpretatione ſummi Pontificis, dico primo, ex Nauarro *d. n. 32. verſ. 4.* quod conſtitutiones Conc. Trid nouæ, ſiue quę ius nouum induxerunt, non ligant, v. g Polonos in Polonia degentes qui eas ignorant probabiliter *Nauarr. in Manuali cap 23 nu 25 per cap. turbatur nauicula §. notandum 1. qu. 4. c. 2. de conſt. vbi DD. l. magna vbi DD. de verb. ſign. Alex conſ. 1. col. 4. vol. 2 Nauar d. conſ. 1. n. 1. & ſeq. de conſtit.* Ignorantia enim non modo facti, ſed iuris excuſat ab omni pœna extra ordinaria *v. Nauar. conſ 10 n. 4. & ſeqq. de ſepult. Sair. tract. ſup. cit.* 24 25

Dico 2. ex eodem Nauarro *d. verſ. 4.* quod dictæ conſtitutiones Conc. Trid. non ligant eos qui eas ſciunt, non quidem ea ratione, quod illæ non ſunt promulgatæ, ſed eo quod non ſunt receptæ à principio, neque per decennium poſtea. Rationes ſunt quas ſupraſcripſi *qu 4. & 5.* adieci per decennium poſtea, quia ad tollendum vires legis humanæ nondum receptæ, ſufficit tempus decem annorum ſi vero fuerit lex Canonica recepta opus ſunt 40. anni *Calder. & Imo. cap. 1. de Treuga. Nauarr. conſ. 28. num. 2. de ſtatu monach.* 26

Dico tertio ex eodem *quæſtion. 9. conſ. 1 de conſtit.* quod Bullæ Pontificum v g. de pœnis non legentium horas, de confidentiis, cenſibus, cambiis, cœnæ Domini, &c. publicatæ Romæ ligent prouinciales, v. g. Polonos ſcientes eas Romæ eſſe publicatas, quod etiam ipſe Caietanus præſupponit, dum ſocium excuſat *dixi ſup. qu. 3.* 27

adeo quod prouinciales ex defectu promulgationis non excuſentur, licet ex defectu receptionis excuſari poſſint, vt dictum eſt partim queſt.3 partim qu.5. *Nauar. d. quaſt.9.n.33.*
28 Qua in re notandum tamen, quod raro erit locus excuſationi quo ad Bullam cęnę; cum enim quotannis repetatur ac proceſſus Bullę iſtius feratur potius in modum præcepti, quam legis, ac ſententia excommunicationis feratur contra eos quos Papa ſcit nolle eius mandata recipere, non poteſt dici quod ea feratur ſub conditione ſi acceptetur, prout nec eidem Bullæ accommodari quæ quotannis repetitur quæ ſuperius de lege non recepta dicta ſunt. *Nauarr. d. num.33. vide infra num 35.*

29 Dico quarto legem, Concilium, ſeu conſtitutionem pro parte tantum receptam pro ea tantum parte quæ recepta eſt ligare, pro alia vero minime *Nauar. in Manuali c.23.n.62 verſ.10. quod ſicut lex & conſ 4 num.1. de celebr. miſſar. & conſ.4.n.4 de iniuriis vti dicit quod pœna non debeatur ante ſententiam, quia lex non aliter recepta eſt.*

30 Quæſtio octaua, An & quando poſteriores Papæ conſtitutiones cenſeantur derogare Concilio Tridentino?

31 Dico primo, Papam pro libitu ſuæ voluntatis derogare, abrogare, reuocare poſſe conſtitutiones Concilij generalis, quæ fidem non concernunt, aut vniuerſalem ſtatum Eccleſiæ, pendent enim omnia concilia ab auctoritate pontificis in iiſq; ſemper eius auctoritas excepta cenſetur, *cap. ſignificaſti de elect. glo cap ſi periculum de elect. in 6. Abb cap. ex geſtis de clericis non reſid glo. cap ſtatutum de Reſcript. in 6. cap. ad monaſt. vbi glo. ver abdicatio de ſtatu regular. ca. poſt translationem de Renunt. hoſtienſ. in ſumma de diſpenſat. 6. verſ. aliqui etiam dicunt. Anton. de Roſellis tract. de conſ Rubr. Qualis in cauſis nu.8. & paſſim vbique. Borgaſius tract. de irregularit. part. 3. Tit de diſpenſatione Concilij generalis num. 6. & ſeqq. Felin. in repert. verb. ſententia Papa fol. 119. colum. 4.*

32 Dico ſecundo, ſolius eſſe Papæ derogare Conciliis *Fel. ca 1 n.24. & 25. de conſt.* qui tamen difficilius contra ea diſpenſare ſolet, ex quo ſunt maiori & firmiori auctoritate roborata. *tex cap. poſt translationem, ibi alioqui cum durum de Renunt. ca. ex parte de Capell Monach. Rom. conſ.327.n.6.* Imo, ſibi ipſi iniuriam facere dicitur cum decreta ſua aut prædeceſſorum interuertit *text. c. ſi ea 25.q.2. ca quod vero eodem tit. & cap. inſtitutionis Rom vbi ſupra n.4. cap. Iuſtitia 25. quæſt.1. Boer. de poteſt legati à latere n.55. & ſeqq.* adeo quod eiuſmodi diſpenſatio ſeu derogatio, niſi de enixa eius voluntate conſtet ſurreptitia præſumatur *Marſilius ſing 8.*

33 Dico tertio requiri ſpecificam mentionem & derogationem Concilij alioquin gratia cenſebitur ſurreptitia *glo. cap. ex parte verb. de quo nulla mentio de Capell. Monach. late Anton. Milis in repert. verb. Gratia facta contra generale Concilium an cenſeatur Felin. cap. nonnulli numer. 2. & 3. de Reſcript, dixi ſupra cap. 12. numer. 5.* maxime

me ſi gratia facta ſit ad preces & poſtulationem alicuius tum enim taciturnitas eius quod principem difficiliorem reddit ad concedendum inficere ſolet reſcriptum ſi ſit gratioſum ipſo iure; ſi vero ad lites ope exceptionis, *cap. poſtulaſti in verb. de leui non ſcribimus de Reſcript. cap. cum adeo, cap. ſi proponente eodem Rom. d. conſ. 327. n. 2. dixi hoc eodem capite quæſt. 6.*

Quæ tamen concluſio temperanda eſt, niſi eiuſmodi conceſſio emanauerit motu proprio, vel ex certa ſcientia, cuius clauſulæ magna vis varijq; effectus, *vide ca. ſi motu proprio vbi DD. de præbend. in 6. late Rom. d. conſ. 37. n. 9. & ſeqq.* 34

Tunc autem cenſetur Papa aliquid conceſſiſſe ex certa ſcientia, vel cum ipſe hoc exprimit in reſcripto *glo. Clem & ſi principalis de reſcr. & in cap. ſtatutum verb litterarum eod in 6. per l. Idem vlp. ff. de excuſ. tut.* aut cum in reſcripto apponit verbo priuilegij vel Concilij cui vult derogare, *cap. penult. de confirmat. vtili vel inutili vbi DD. glo. cap. Paſtoralis §. præterea ſuper verb. ex certa ſcientia de offic. deleg.* aut quando dicit ſe id feciſſe cum cauſæ cognitione, *gloſſ. d. § præterea Roman. d. conſ. 327. n. 7 & 8* qua de re memini me quædam ſuperius tradidiſſe quæ videri poterunt *lib. 1. cap. 11.* 35

An autem & quatenus Concilium ſeu quæuis alia conſtitutio Papalis allegandа ſit, reproducendaq; apud acta, non immerito dubitari poſſet. Paucis videtur quod conſtitutio Papalis ſit alleganda & probanda, ad inſtar extrauagantis quæ reproduci debet apud acta *Alexand & DD. l. cum pro latu ff. de re iud. Fel. cap. Paſtoralis num. 4 de fide Inſtr. Caſſador. ſuper reg. Cancell. dec. 7 num. 8. & dec. 12. column. 1.* legem enim extrauagantem quilibet ignorare præſumitur *Baldus l. leges ſacratiſſimæ C. de legibus, Alciat. de Præſ. Reg. 3 præſumpt. 31. in fine, Menoch libr 2. præſ. 3. num. 11.* E contra vero, quod non ſit neceſſe decidit in materia Aegidianæ Rota caputa q 442. Conſtitutio enim quæ eſt multum nota in curia non eſt neceſſario reproducenda *Felin. cap. 1 num 12. verſ. ſecundus caſus de re iud. & d. cap. Paſtoralis num. 7. Caſſador. de penſionibus dec. 2. num. 6. cum adductis per Guilielmum Maſnerium in l. res iudicata num. 33. ff. de Reg. Iuris. Mandoſius ad reg. Cancell. 28.* Idem in Aegidiana decidit Cæſar Contardus Aduocatus Rom. *ad l. vnicam quæſt. 2. ad Aegidianam C. ſi à moment. poſſeſſ. fol 326. impreſſionis Venetæ vide ſupra num. 28.* 36

Itaque concludendum eſt, conſtitutionem multum notoriam non eſſe opus allegare, at vero non notoriam opus eſſe, quã in re inſeruient quæ inferius de notoria exemptione notauimus, ad quarum lectionem ne actum agamus ſatis ſit lectorem relegare, *libr. 2. quæſt. 6 num. 23. vſque ad num. 34.* 37

Similiter quæ traduntur à Doctoribus conſuetudinem notoriam non opus eſſe alegare, aut probare, quem articulum præter cæteros Colerus longe lateq; perſecutus eſt. *De proceſſibus exemptiuis part. 1. cap. 3. num. 54. fol. 109. DD. in l. vnica* 38

C. vt quæ deſunt aduoc. part. iudex ſuppleat. Item quod iudex ſequi debeat ſtatutum in iudicando etiamſi non fuerit apud acta reproductum, qua in re etiam non inſiſto *v. Bald. d. l. vnica.*

39. Vtrum autem extrauagantes & conſtitutiones Papales ſeruandæ ſint in regnis quo ad temporalia Dominio Eccleſiæ temporali non ſubiectis, vtramq; in partem late diſputatur à Nauarro *in cap. nouit. de Iudic.* Pro parte quidem negante in 3 notabili; pro affirmante vero in 6. notat. Paucis, quatenus ſunt Iuris naturalis vel etiam diuini declaratoriæ, aut animæ præiudicium, ſeu ſpiritualia concernentes, ab omnibus ſine diſcrimine ſunt obſeruandæ *Nauar. in comment. de vſuris n. 106. quæſt. 5. ad extrauag Pij V. verſ. omiſſa tamen & conſ. 1. de foro compet. vbi late Franc. cap. 2. nu. 5. & 6. de arbitr. in 6.* At vero, ſi non feruntur circa ſpiritualia, neque circa ea quæ concernunt animæ periculum, vel religionem Chriſtianam, ſed circa alia mere temporalia, & profana, eo caſu conſtitutiones in foro Canonico tantum obſeruabuntur, non autem in foro ſæculari *Nauarr. d. num. 106. verſ. ſecundo in verbu tum quia gloſſa per text. & gloſſ. in cap. 2. de arbit. in 6. & gloſſ. cap. cum contingat de iureiurand.* Quia in eiuſmodi mere profanis non eſt mens Pontificis turbandi Iuriſdictionem Regum in temporali Dominio ſibi non ſubiectorum *Nauarr. fuſe d. notab. 3.* Neque etiam id poſſet, vti docte tradit Francus *d. cap. 2. n. 5. & 6.* Nam vt inquit Poëta, diuiſum Imperium cum Ioue Cæſar habet *late Nauarr. d. notab. 3. num. 23. & ſeqq.* Idq; niſi deficiat lex ciuilis, ſi enim deficiente lege recurri ſolet ad conſuetudinem, longe magis ad Pontificiam conſtitutionem recurri debet, *Franc. d. num. 5. verſ. 5. vbi defi-*

40. *cit lex ciuilis:* ſed cum modo, quem dixi. Neque enim confundenda eſt auctoritas Pontificum, & Regum, cum alioquin turbarentur regna, prouinciæ, & clerus ipſe, vt loquitur Ioan. Gerſon *in tract. de Poteſtate Eccleſiaſt.* quod accidit ex ignorantia diſtinctionis poteſtatis quæ eſt in S. Pontifice, & quæ à Deo & ab homini-

41. bus conceſſa eſt & addita. Suis enim terminis ita poteſtas Eccleſiaſtica coërcere ſe debet, vt meminerit ſæcularem poteſtatem etiam apud infideles ſua propria habere iura, ſuas dignitates, ſuas leges, ſua iudicia, de quibus ſe occupare Eccleſiaſtica poteſtas non præſumat vel vſurpet (verba ſunt Gerſonis) niſi dum redundat abuſus poteſtatis ſæcularis in expugnationem fidei & blaſphemiam Creatoris, & in manifeſtam poteſtatis Eccleſiaſticæ iniuriam: tunc enim Eccleſiaſtica poteſtas habet Dominium regitiuum, directiuum, regulatiuum & ordinatiuum, qua de latius ſcribit Pet. Gregorij *lib. 7 de Repub cap. 2. per tot.* Illuſtriſſimus Cardinalis Bellarminus, alijq; quamplurimi qui latum huius materiæ campum ad ſudorem vſque percurrerunt. Nos alioverſum pedem transferemus.

* *
*

PARS

PARS SECVNDA,

Complectens materias iudiciales.

QVAESTIO PRIMA.

Epiſcopus an ſedere pro tribunali poſſit in quouis loco ſuæ diœceſis etiam exempto?

SVMMARIVM.

1. *Sicut Pontifex eſt diœceſanus totius orbis ita Epiſcopus ſua diœceſis.*
2. 3. 4. 5. *Sedere pro tribunali poteſt quouis in loco, non tamen exempto.*
7. 8. *Nec exercet Pontificalia in loco exempto.*
9. *Officialis habens certum tribunal, tenetur reddere iura.*
10. *Fallit niſi ſit in comitatu Epiſcopi.*
11. *Item ex rationabili aliqua cauſa.*

QVEMADMODVM Pontifex dicitur eſſe Epiſcopus ſiue diœce- 1
ſanus totius orbis, *Troilus tract. de Canoniſat. Sanctorum §. ſequitur*
ſeruandum num. 28. & 29. tex. cap. Cuncta per mundum 9. quæſt. 3.
Ita etiam Epiſcopus in aſſignato ſibi Epiſcopatu ſiue diœceſi, 2
quæ ideo dicitur territorium eſſe Epiſcopi ſiue Parochia, quod
omnes Eccleſiæ locave illius iuriſdictioni curæ & ſpirituali eius
poteſtati ſubiiciantur, *cap. Cum contingat de foro compet. cap. Cum*
Epiſcopus de officio ordin. in 6. cap. omnes Baſilicæ 16. quæſt. 7. Selua de beneficio part. 2.
quæſt. 22. Rebuff. l. pupillus §. territorium verſ. & tota ciuitas ff. de verb. ſignif. adeo qui- 3
dem vt quouis in loco ſuæ diœceſis pro tribunali ſedere ibiq; iura reddere poſſit,
cap. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6. Bertachinus tract. de Epiſcopo lib. 4. part. 5. n. 70 & 78.
vbi pulchra tradit. & quæ ſæpe contingunt in facto. Cucchus inſtit. Iuris Canonici lib. 1.
cap. 12. verſ. cum Epiſcopus Bellenc. in tract. de charit. ſubſid. quæſt. 32. n. 3. Franciſc. Pauin.
tract. de viſitatione quæſt. 5. ſecundæ partis n. 7. Marant. de ord. Iudic. part. 6. in deciſor. a-
ctu primo n. 78. Idq; etiam in ſua camera tam per ſe, quam per alium, modo tamen 4
locus ſit honeſtus, parteſq; poſſint adire ſine graui eorum incommodo. *late Na-*
uarr. Conſ. 2. de officio ordin. lib. 1. vbi idem extendit ad Archiepiſcopum *Pauinus d.*
num 7. At vero in loco exempto Epiſcopus pro tribunali ſedere aut iura reddere 5
minime poſſet. *text. d. cap. Cum Epiſcopus vbi gloſſ. & glo. Clem. quamuis verbo aut eo de*
foro compet. vbi Card. n. 20. Brixienſ. in repert. verb. Epiſcopus & verb. exemptio. docte
Vantius de nullitate ex defectu iudicis ordin. num. 108. fol. 128. Ratio eſt, quia iudex e- 6
rigere nequit tribunal extra ſuam diœceſim in qua haberetur vt priuatus *cap. no-*
tandum 2. quæſt. 3. cap. Epiſcopus 9. quæſt. 3. Borgaſ. tract. de irregularit. parte 6. quæſt. 2.
fol. 352.

*fol.352.Vantius d.n.*108.locus enim exemptus & locus extra diœceſim ſiue territorium iudicantur à pari *Martin.laud.tract.de priuileg.qu.*60.*vol.tract* 2.*fol.*287.

7 Similiter Epiſcopus in locis exemptis, niſi inuitatus, mitra vti non poteſt, *ca. Epiſcopi* 7.*queſt.*1. *DD.cap ex tuarum de vſu pallij laudenſi Clem. quamuis de foro compet.*

8 *gloſſ.Clem.fin.de priuilegiis Brixienſ.in repert.verb.Epiſcopus.* Nec quoque generaliter, ſic diſponente Concilio Trident. Pontificalia exercere. *Conc.Trid. ſeſſ.6. ca.5.*

9 *de Refor.ſeſſ.14.cap.2.* Quæ tamen de Epiſcopo dixi, vt quouis loco ſuæ diœceſis ſedere poſſit, reſtringenda ſunt in eius vicario ſiue officiali cui tribunal ſeu iudicialis locus eſt conſtitutus, iſti enim loco ad reddendum iura aſcriptus eſt *Zaſius l. ius pluribus ff.de iuſt & iure Brecheus l.Prouinciales ff.de verb.ſignif.Caluinus in lexico iuris*

10 *verbo diœceſanus.* Quod temperandum eſt niſi officialis ſit in comitatu Epiſcopi, tum enim ibi iura reddet, vbi cum Epiſcopo reperitur *Zaſ.Brecheus iam citati.* Se-

11 cundo, reſtringit Vantius niſi Officiali ex aliqua rationabili cauſa ſe ad alium locum decentem transferre viſum fuerit. *Alberic l. cum ſententiam C. de ſent. & l. 1. C. de ſentent. ex breui. Spec. de ſententia § Iuſta verſ. Quid ſi pronunciat in alta turri Vantius de nullit.ex defectu iud.ordinarij n 11 verſ.niſi ex aliqua.* Quæ autem cenſenda ſit rationabilis & à quo pendet ex iis quæ alibi affatim notantur per doctores *Menoch de arbitr.Iudic.caſu* 421.

Tertio, reſtringendum eſt in ordinario qui è ſua diœceſi expulſus eſt. Is enim in aliena diœceſi petita licet non obtenta licentia ſubditis ſuis Iuriſdictionem adminiſtrare poterit *Clem. vnica de foro compet Greg. Sayrus in theſ Theol. moral. lib.*2. *cap.*21.*n.*28.*in fin.* Denique traditum eſt quod Epiſcopus certis in caſibus iuriſdictionem habens in loca exempta poteſt in illis officialem deputare *Rot.Nouiſſ.deciſ.* 145.*n.*2.*part.*2.*& latius deciſ.*796 *per tot.part.*1.

QVAESTIO II.

Legati an iuriſdictionem habeant in exemptos?

SVMMARIVM.

1. *Legati alij ſunt miſſi, alij nati, alij laterales.*
2. *Quid ſi Pontifex mittat legatum nudum cum poteſtate legati à latere.*
3. *Eiuſmodi facultas eſt partim ordinaria, partim extraordinaria.*
4. *Eiuſmodi legatus cognoſcere poteſt de cauſis appellationum ad Papam interpoſitarum.*
5. *Soli Cardinales proprie ſūt Legati à latere*
6. *De ſtylo cur clauſula cum poteſtate, &c. ſoleat adiici.*
7. *Soli legati à latere iuriſdictionem habent in exemptos.*

8. An

8 *An Papa poſsit eximere à legatis à latere.*

9. *Cognoſcere de cauſis exemptorum eſt de reſeruatis Papæ.*

10. *Iure ſingulari legati à latere cognoſcunt de cauſis exemptorum.*

11. *Generalis commiſsio Papæ non extenditur ad maiora expreſsis.*

12. *Generali diſpoſitione clericorum non comprehenduntur exempti.*

13. *Exemptio ſimpliciter data eximit ab omnibus excepto Papa.*

14. *Cardinales veniunt appellatione S. ſedis.*

15. *Felinus arguit Abbatem male hic ſententem.*

16. *Simplex legatus ſpeciali commiſsione cognoſcit inter exemptos.*

17 *Inſpicienda commiſsiones legatorum.*

18. *Simplex legatus an concurrat cum ordinario in caſibus quibus à iure aut Concil. Trident. habet iuriſdictionem in exemptos.*

19. *Ordinarius in cauſa ſibi ſpecialiter commiſſa eſt maior legato.*

20. *Poteſtas legati eſt reſtringenda.*

21. *Qui putauerint concurrere & qui non.*

22. *Legatus dicitur ordinarius.*

23 *Capitulum ſede vacante an ſuccedat in iuriſdictione conceſſa à lege vel ab homine.*

QVæro ſecundo, An legati iuriſdictionem habeant in exemptos? Hęc quæſtio 1
inſignis eſt & à noſtris partim & ſatis perplexe tractata, antequam ad illius
reſolutionem me accingam, præmitto tres eſſe ſpecies legatorum. Sunt enim
legati nati, qui intuitu tantum & contemplatione ſuarum dignitatum ſunt legati,
ſic nuncupati, quia confeſtim adepta dignitate, ſimul etiam fiunt ſeu naſcuntur
legati, qualis Archiepiſcopus Cantuarienſis & Boracenſis in Anglia, Remenſis
in Francia, Piſanus in Italia, *Innocent. & Imola cap. volentes de offic. legati
Abbas & DD. c. 1. eod. tit. vbi addit. ad Abbat. numer. 1. cap. 1. vbi DD. de filiis presbiter.
cap 1. de appell. Franc. ca. 1 num 3. de offic. leg in 6.* quorum hæc eſt vis atq; poteſtas vt
Iuriſdictionem habeant in prouincia ſibi decreta, adiriq; etiam poſſint per viam
quærelę *Abb:d c. 1. not. 2 de offic. leg.* Sunt legati miſſi, quales ſunt prelati qui mittuntur
per Papam ad regendam prouinciam *d. c. 1. de offic. leg. in 6 vbi Franc. n. 3 Spec. de
legato §. ſequitur videre n 3. Villadiego tract. de legato part. 1. qu 3.* Sunt tertiæ ſpeciei
legati laterales, ſeu à latere, ſic appellati quod procedant à latere Papæ, quales
ſecundum Rom. curiæ vſum ſoli perhibentur eſſe Cardinales, *c. decreto 2. qu 6.
c. ad eminentiam de ſent. excomm. cap. volentes de offic. leg. Abbas d. cap. 1. numer. fin.
de offic. leg. Spec. d. §. ſequitur nun. er. 1. & Villadiego loco iam citato, Nauarr. de datis &
promiſsis pro iuſt. not 6. n 11.* Vnde non immerito hoc loci inquirendum, ſi Pontifex 2
mittat inferiorem adiectam in eius facultatibus hac clauſula CVM POTESTATE
LEGATI A LATERE an eiuſmodi legatus cenſebitur à latere, ita vt is iuriſdictionem
ſibi vendicare poſſit in exemptos? Certe ſi vis ac poteſtas huius clauſulæ,
CVM POTESTATE LEGATI A LATERE primoribus labris conſideretur

vide-

videbitur affirmatiue reſpondendum, quid enim intereſt an Proconſul an Proconſulari dignitate quis legetur *l.1.ff.de Tutorib. & Curatorib.datis ab his, VVameſius Conſ.42.nu.3.de off.legati part.1.Pariſius Conſ.17.num.3. & ſeqq.vol.4.* In omni enim conceſſione ſeu diſpoſitione nihil debet eſſe abundans, nihil ſuperfluum, quod eſſet ſi hæc clauſula non conferret legato omnimodam legati de latere poteſtatem cum id importat vis, energia, & illius intelligentia, quæ ſuperflua eſſe non debet, ſed aliquid operari *Socinus Regula* 440. *& ſeqq per l ſi quando ff de iureiurand. & ll. vulgata Bonr. de poteſt.legati à latere nu.*68. *&* 69 *vol.tract.*14 *fol* 174. in eaque ſententia videtur reſidere Nauarr.*in cap.cum contingat Remed.*5. *num.*2. *de reſcr.tom.*2.
,, dum de Reuerendiſſimo Aloiſio Lipomano ſic loquitur Paria ſunt quem eſſe Le-
,, gatum Cardinalem, & Legatum à latere, ac Legatum cum poteſtate legati à latere,
,, vt pulchre determinauit Decius conſ.149. col.fin. & facit l.in teſtamento ff. de
3 cond.&demonſtr.addens eiuſmodi facultatem partim eſſe ordinariam partim ex-
,, traordinariam exorbitantes enim quædam clauſulæ faciunt eiuſmodi Legatum
,, maiorem ordinario Legato, Abb.cap.cæterum col 5 de iudic.gloſſ.& Card.Clem.
4 2.de offic.ord. Vnde (inquit) eiuſmodi Legatus poteſt cognoſcere de cauſis appel-
,, lationum ad Papam interpoſitarum. Ita Nauarrus. Cuius ſententiam amplectitur & DD.auctoritatibus comprobat VVameſius *d.num.*3. Iacobus Philippus Portius *conſ.*28.*num.*6.Pariſ.*conſ.*17.*num.*3 *vol* 4.Fran.Marcus *deciſ.*135.*part.*1. Adæquatus enim cenſetur eodem iure, quo is cui adæquatur Pariſ. *d.num.*3. *& ſeqq.vbi late id oſtendit.*

5 At vero econtra ſolum Cardinales Legatos eſſe à latere tradiderunt alij *Gomeſ.ad reg. Cancel de infir.reſig.queſt.*3 *poſt pr.Spec.de leg.§.ſequitur num.*1 *&* 2.*glo. d.cap.*1.*vbi Franc.num.*3.*de off.Leg.in* 6 *Abb.c.*1. *num.*8. *extra eod.glo.cap.excommunicatis ſuper verb. commiſſam verſ. ſed quos dicemus de latere Papa miſſos eod. tit. vbi Innocent. & DD.Boer. de poteſt.Leg.à latere num.*12. Conceſſio enim facta Cardinalibus Legatis à latere non extenditur ad alios Legatos de latere creatos non
6 Cardinales DD *cap.*1. *qui clerici, vel vouentes Roch. tract.de conſuetud.num.*323. Nec (inquiunt) idcirco vana erit atque ſuperflua clauſula, cum poteſtate Legati à latere: Quippe quod ea ſtylo curiæ Romanæ conſueuerit adiici mandatis Legatorum, qui fimbriam veſtimenti Papæ tetigerunt, ſeu qui ab eo mandatum viuæ vocis oraculo receperunt *Gomeſius d queſt.*3. *Spec.d §.ſequitur in pr.gloſſ.d.verſ.ſed quos dicemus Hoſtienſ in ſumma de legato poſt.pr.* Id quod ita inoleuit propter reuerentiam ſanctæ ſedis, cui meritus honor exhiberi non poteſt Hanc ob cauſam ſolet Epiſcopis qui à curia redeunt ob honorem Pontificis quem tetigerunt & oſculati ſunt proceſſionaliter obuiari *cap.cum olim eſſemus de priuileg. Spec.d.§.ſequitur poſt pr.* His
7 præmiſſis concludendum videtur Legatos à latere poteſtatem & iuriſdictionem habere in Exemptos *tex. cap. veniens vbi Franc. de verb ſignif. in* 6. *cap. ſi Abbatem de elect.in* 6. *Abb.cap. cum venerabilis num.*3. *in fin.cum Apoſt. de conſuet. Felin.cap.*

graue

graue n 3 de offic.ord. Abb.c.1.n.8. extra de offic leg.Rom.conſ.398. Villadiego tract.de legato part.1ª quaſt.8.n.20.late Pariſius conſ.28.nu 43.& ſeqq.par.4 adeo quod Papa, ſi opinio Ioannis Andreæ vera eſt, ab eiuſmodi legatis à latere eximere non poſſit *in cap 1.col.3.circa med.de priuileg.in 6.allegat.cap.1.de verb ſignif.in 6.* ſeu quod veriſimilius eſt, ſi ab eis eximeret eiuſmodi exemptio ſurreptitia præſumeretur & de falſitate ſuſpecta ac per inaduertentiam officialium Cur.Rom. obtenta *Abb. c.cum inſtantia.n.6.de cenſib.Card.Clem.1.oppoſ.3 eod.tit Spec.tit.de legato §.ſupereſt.verſ.ſed nunquid nu.13.vbi id diſputat per plures rationes.* Quia vt inquit Ioannes Monachus Papa eximendo à iuriſdictione cuiuslibet ordinarij non videtur eximere à poteſtate legati de latere *Nauar.de datis, & promiſſis pro iuſtitia notab.4.num.10.verſ.ſecundo per ea qua.*

Ratio prima eſt, quia cognoſcere de cauſis exemptorum eſt de reſeruatis Papæ, 9
reſeruata autem indigent ſpeciali mentione, quæ niſi expreſſim fiat non comprehendentur ſub generali commiſſione ſeu mandato legatorum *Fel ca.graue n.3.verſ. primo de offic.ordin. ca.quoad translationem vbi glo. & DD de offic.leg.Spec.de legato §. ſupereſt n 13.verſ.ſed nunquid ſub finem.* Secunda, quia ſingulare eſt & ſpeciale quod 10
legatus à latere habeat iuriſdictionem in exemptos *d. c.veniens d. c. ſi Abbatem Abb. Spec.& DD.ſupra citati* ergo in aliis legatis ſecus eſt *l.ius ſingulare ff. de legibus Fel.d. cap.graue n.3.verſ.ſecundo.* Tertia quia generalis commiſſio Papæ non extenditur 11
ad maiora expreſſis, ſeu ad ea quæ ſpeciali nota & fauore digna ſunt *cap.ſedes de reſcript.d.cap.quoad Fel.d.n.3 verſ ſed quia mens Papa.* Exempti autem, ſunt eximij & præcipua nota digni *cap per tuas de maiorit. & obed. vbi.DD. cap. vt Apoſtolica vbi Franc.n.3.de priuil.in 6.Cotterus de Synodo Epiſcopi part.3.n.17.*

Confirmatur primo, quia legati nudi non conferunt beneficia exempta, ſed legati à latere *dixi infra lib.4 quaſt.26.*

Confirmatur 2.quia generali mentione clericorum non comprehenduntur exem- 12
pti, prout nec appellatione beneficiorum veniunt beneficia exempta *d.cap. graue cap ſi propter de reſcr.in 6.cap.ex parte de priuileg.Clem.ſi de beneficio vbi Card.de prabend.* quod eo verius eſt, quo fit maius periculum ne diſpoſitione generali priuilegium exemptionis aut alteretur aut reuocetur *cap.1.de conſ in 6 Henricus Ferendat. in addit.ad Anton.Miliſ.Priuilegio ſpeciali (inquit) nunquam derogatur per legem generalem niſi de illo fiat mentio dixi ſupra lib.1.cap.9.per tot.*

Poſtrema, quia exemptio ſimpliciter conceſſa eximit ab omni ordinario, excepto 13
Papa ſeu S.Sede cuius protectioni ſeu iuriſdictioni exempti ſubiiciuntur *Fel.d. ca. graue.n.3* Atqui ſoli legati à latere non autem alij veniunt appellatione ſanctę Sedis 14
Barbatus cap.actum col 5 de ſolut conſ.12.Incip.difficile eſt vol 3.Franc.d.cap ſi Abbatem n.4.cum addit.de elect.in 6. vtpote qui ſint de ſubſtantia S.Sedis, ſeu quod cenſeantur pars corporis Papæ *Boer.tract.de poteſt.legati à latere n 3 & ſeqq.*

15 Vnde Felinus reprehendit Abbatem cenſentem ſimpliciter Papę delegatum habere iuriſdictionem in exemptos, ex eo quod is Papam repræſentet, geratq; hac in parte vices papæ, ſubuertitur enim eius opinio partim rationibus quas iam attuli partim eis quas adfert Felinus iam allegatus *d. cap. graue num. 3 per totum de officio ordinarij.*

16 Idque niſi iuriſdictio in exemptos ſpeciali commisſione legato fuerit delegata *text. cap. ſi Abbatem in fine de elect. in 6. d. cap. graue Spec. d. §. ſequitur n. 13. verſ. ſed nunquid in verbis niſi hoc. in ſuis priuilegij. ſpecialiter ſit expreſſum Rom conſ. 98. & 400. Incip. in caſu quo quæritur nunquid col. 2. verſ. cum etiam videmus.*

17 Quo fit vt iſtius diiudicatio pendeat ex inſpectione reſcripti, aut mandati, ſeu ex commisſione, aut facultatibus legati, *cap. fin. de vſu pallij Spec. d. n. 13. Boerius de poteſt. legati à latere n 28. cap. porro de priuilegiis tex. cap. excommunicatis in fine de officio legati Spec. d. tit. de legato §. nunc oſtendendum n. 25. in fine verſ. legatus igitur.*

18 Dubium autem ſe offert, in caſibus quibus ordinarius à iure habet delegatam iuriſdictionem in exemptos, vtrum ſimplex legatus cum eo concurrat ſeu an eiuſmodi in caſibus legatus iuriſdictionem habeat in exemptos? eiuſmodi caſus ſunt quamplurimi, quos tum ex iure, tum ex Concil. Trid. proprio capite referemus *infra cap. 45.* Cui dubio, lapus negatiue reſpondet, cui eodem loco aſſentitor conce-

19 ptis verbis Cardinalis. *Clement. cum ex eo n. 3 & finali de ſentent. excommunicat* idq; a ratione & auctoritate tantum cap ſtuduiſti de offic. legati, quo ordinarius in cauſa ſibi ſpecialiter commiſſa dicitur maior eſſe legato, cui ideo legatus ſe immiſcere non poteſt, quod confirmari poſſe videtur ex eo, quod legati poteſtas ſit extraordinaria, & proinde reſtringenda, teſte Guymer. *ad pragmat. ſanctionem tit de collationibus § & quia in glo. verb. formam* at vero iuriſdictio ordinarij perquam fauorabilis. *Dixi late lib 1. c. 4. n 18 & 19 late Marant. de ord. iud. part. 4. diſt. 5. n. 29 34. 36. vbi probat iuriſdictionem delegati eſſe odioſam.*

21 Pro affirmatiua autem opinione, videtur eſſe hæc ratio, quod eiuſmodi legatus concurrit in ſua prouincia, cum omni prælato ac ordinario in omnibus cauſis, quippe quod is ſit etiam in ſua prouincia ordinarius, *Spec de legato §. nunc oſtendendum n. 54. verſ. nam & ipſe Abbas cap. 1 num. er. 3. de officio legat. Anchar. conſ. 131. cap. 2. vbi DD de offic. leg. in 6.* Nec obſtat ratio & auctoritatis allegati cap. ſtuduiſti. Quia illud non procedit in ordinario ſeu delegato ad vniuerſitatem cauſarum, cuiuſmodi eſt ordinarius in prædictis & ſimilibus permultis caſibus, teſte gloſſa quam approbat Gondiſſaluus de Villadiego *tract. de legato part. 1. quæſt. 8. numer. 21. tex. & glo. cap. per hoc de hæreticis in ſexto.* Quem tamen impugnat Io. de Selua, cenſens quod legatus intromiſcere ſe non posſit de his quæ Epiſcopus habet ex delegatione iuris: licet enim legatus omnia posſit, quæ ordinarius, id tamen ſolum intelligendum eſt de his quæ Epiſcopus ſeu ordinarius poteſt de

iure

iure ſuo ordinario & proprio, non autem extendendum eſt ad ea quæ Epiſcopus poteſt iure delegationis, aut aliquo alio iure ſpeciali, *Io. de Selua tract. de Beneficio part. 3. quæſt. 66. n. 9. 10 & ſeqq. allegat* Innocent. *Clem. cum ex eo de ſentent. excommunic.* Ideo, idem loco eodem concludit, quod legatus beneficia conferre non poſſit quæ ad Epiſcopi collationem ſpectant iure ſpeciali ſiue delegato, cum illo in caſu maior & excellentior ſit ipſo legato *per cap. ſtuduiſti de offic. leg cap ſane de offic. deleg. glo. Clement. ſi de beneficio verb. ſi ad nos in fine de præbendis.*

Ab eadem prorſus ratione emanant quæ alibi fuſe traduntur, vtrum capitulum 25
ſede vacante ſuccedat Epiſcopo in iuriſdictione à iure vel ab homine delegata, id quod nos alibi attigimus ſatis ſit lectori locum indigetaſſe, videatur *Io. Franciſci tract. de poteſt. cap. ſede vacante par. 1 quæſt. 7. & 10. v. infra lib. 4. cap. 24.*

QVAESTIO III.

In impetratione reſcripti contra exemptum an facienda ſit mentio exemptionis.

SVMMARIVM.

1. *In impetratione reſcripti narrandum priuilegium.*
2. *Reſcriptum vitiatur ſilentio qualitatis.*
3. *Gratia ſecunda facere debet mentionem prioris.*
4. *Narranda omnia quæ principem mouere poſſent.*
5. *Papa difficilius contra exemptos delegat ordinarium.*
6. *Reſcriptum tacito priuilegio fori non valet.*
7. *Opinio negatiua.*
8. *Praxis lucerna iuris.*
9. *Stylus habet vim legis.*
10. *De ſtylo narranda eſt exemptio.*
11. *Etiamſi reſcriptum haberet clauſulas vniuerſales.*
12. *Generali ſermone non comprehenduntur exempti.*
13. *Quid ſi narretur exemptus qui non eſt.*

HAec quæſtio, dubio ſcribentium Marte à doctoribus tractatur: pro illius autem affirmatiua ſunt variæ rationes. Imprimis enim in impetratione reſcri- 1
pti exprimenda eſt & narranda conditio perſonæ priuilegiatæ contra quam reſcriptum impetratur v. g. quod ſit perſona priuilegiata, miſerabilis, ſcholaris, Doctor &c. alioquin enim vitio ſurreptionis laboraret. *arg. l. 1. ff. de Natalib. reſtituend. Rebuff. tract. de priuilegiis ſcholarium vbi late de hoc priuil. 91. & in praxi beneficiorum part. 1 tit. differentiæ inter reſcripta gratiæ & iuſtitiæ num. 6 Felin. & DD. cap. 1.*

ca. cum ordinem ca. ad audientiam de reſcriptis Menochius de arbitr. iudicum lib. 2. cent 3 caſu 202. n. 39. Anton. de tremolis in addit. ad praxim vberti de Bonacurſo tit. de exceptionib. contra reſcripta §. inuiſibilia vero doctrine in verb. tacendi fraude Innocent.
2 *cap. ſignificantibus de offic. delegati Socin. conſ. 164. viſa Bulla col 1. vol. 2.* Ratio eſt, quia reſcriptum non vitiatur taciturnitate facti, ſed etiam ſilentio alicuius qualitatis, *tex. cum glo. cap. dilectus filius 1. vbi Fel. n. 10. de reſcrip. Card. conſ 141. col. 5. Vbertus de Bonacurſo in d. gloſſa.*

3 Vnde dicit allegatus Tremolis gratiam factam ſuper homicidio ſecundo non facta mentione gratiæ obtentæ ſuper primo non valere. *Guielm. Cugn. l 3. C. de Epiſc. audient. Iaſon l. præſcriptione in fin. C. ſi contra ius vel vtilit. publicam.*

4 Quippe quod ea omnia debeant exprimi quæ principem ad aliter atque aliter ſeu hoc aut alio modo reſcribendum mouere poſſent *cap conſtitutus cap. ſuper literis cap. poſtulaſti cap. in noſtra vbi late Abb. Fel. & DD. de reſcript. latiſſime Menoch. de arbitr. iudic. cent. 3. caſu 20. per tot. compoſtell. d. ca dilectus poſt medium.* Quod certe præcipua quadam ratione viget in impetratione reſcriptorum aduerſus exemptos. Etenim non facta mentione exemptionis Pontifex poſſet alicui cauſam delegare cui a-
5 lioquin non delegaret; ac vt vtar verbis Felini, Quia Papa difficilius daret contra
„ exemptos magis vnum iudicem, quam alium, præſertim ordinarium cui ſunt exoſi
„ *Fel. cap. eum ordinem n. 7. verſ. conſidera 3 de Reſcript. Item cap. 1. nu. 14. verſ. tertio Reſtringe eod tit. Hoſtienſis Io. Andr. Butrio Abbas Imola cap. ex parte 1. de priuilegiis.*

6 Confirmatur à ſimili, quia reſcriptum contra priuilegium fori, eo tacito, non valet. Ideoq; reſcriptum in materia feudali, aut contra ſcholarem, non expreſſa iſtius mentione, non ſubſiſtit, habent enim & feudum & ſcholares quemadmodum & exempti, ſpeciales ſuos iudices quod exprimi debet in reſcripto. *Bald. d. cap. cum ordinem vbi Fel. & DD. Rebuff. d. priuileg. 91.*

7 Econtra vero, ſunt qui argumentantur, non opus eſſe exemptionis facere mentionem, nempe quod in reſcripto contra priuilegiatum impetrato neceſſe ſemper non ſit de priuilegio meminiſſe *DD. late cap. cum ordinem Innocent. & DD. cap. conſtitutus eod.* Potiſſimum vero, quod tum demum reſcriptum cenſeatur ſurreptitium cum tacetur verum, quod iura in reſcripti impetratione volunt exprimi *Nauarr. conſ. 1. num. 5. de conſt. conſ. vnico num. 4. & 5. de feudis conſ. 9. de conſang. & affin. conſ. 20. num. 3. de clericis non reſid.* cuius ſpeciei non eſt qualitas exemptionis: erubeſcimus enim ſine lege vel auctoritate loqui *l. illam in fine C. de collat.* quam quidem opinionem Abbas, Fel. Imol. Butrio, & DD. hactenus allegati in iure fundatiorem
8 eſſe cenſuerunt. Veruntamen, poſtpoſita illa, non eſt recedendum à priore, quam praxis quæ eſt lucerna iuris *Rebuffus in l. vrbs in principio ff. de verborum ſignificationib.* & longæuus Curiæ Romanæ ſtylus, qui vim legis obtinet. *cap. ex literis de conſt. cap.*
9 *quam graui de crimine falſi Io. Staphileus de commiſſionib. & literis iuſtitia §. dicendum*

eſt

Digitized by Google

eſt n.66. vol.tract 14. fol.41. Præſes loco à ſtylo. Ita referente Abbate, Felino & aliis confirmarunt *Abb.d cap.ex parte 1 n.5. de priuileg. Fel.d.cap.1.num.14.verſ.tertio reſtringe d.cap.cum ordinem num.7 Hoſtienſis Io And.Imol.Butr.ſupra citati Caldeus cap. cum ordinem in fin de Reſcript.* Stylo enim Rom. curiæ inquiunt præfati DD. taci- 10
turnitas exemptionis reſcriptum officeret atque vitiaret.

Ampliatur, etiamſi reſcriptum contineret quod vocare poſſet omnes & quoſ- 11
cunque debitores ſuos, nam dictiones illæ vniuerſales non extenduntur ad debitores exemptos, qui vigore eiuſmodi generalis reſcripti vocari non poterint coram ordinario *Angel.l.fin. C.ſine cenſu vel reliquis Bald. l.legatorem §.qui plures ff.de leg.2.*

Ratio eſt, quia locutione generali, quando vertitur aliquod præiudicium exem- 12
ptionis, non comprehenduntur exempti, *glo.l.decurionib.C.de ſilentiariis lib.12. Barth. l.ſed & poſteriores ff.de legib. dixi late ſupra li.1.quæſt.5.n.13.14.* Quid autem è contra 13
an reſcriptum iudicandum ſit ſurreptitium, ſi in eo exemptus narretur qui nō eſt? Reſpondeo cum Nauarro negatiue *conſ.8.per tot.de reſcript.* quia eiuſmodi narratiua enunciatio cauſa conceſsionis non eſt *Nauarr.d.n.8.* Regulariterq; reſcriptum non vitiatur continens cauſas partim falſas, partim veras, dummodo eæ veræ ſint in quibus Papa ſe principaliter fundat *Rom.conſ.369. Lapus alleg.24. glo.cap.2. inter cætera cap olim de reſcript.*

QVAESTIO IV.

Exemptus an conueniri poſſit ex l.diffamari C.de Ingenuis & Manumiſſ. coram ordinario?

SVMMARIVM.

1. *Quidam putauerunt exemptum conueniendum ex l. diffamari coram iudice ſuo, non vero coram ordinario.*
2. *Ratio eorum eſt quia agens ex l.diffamari eſt actor.*

3.23. *Opinio putantium exemptum conueniri poſſe coram ordinario eſt verior.*

4.24. *Laicus contra clericum ex l. diffamari agit coram iudice laico.*

7. *Diffamatus dicitur agere ſtimulate & coacte.*

8.16. *Exceptionem habens poteſt eam proponere coram ſuo iudice.*

9. *Debitor agit coram ſuo iudice contra creditorem.*
10. *Idem in examinandis teſtibus ad perpetuam rei memoriam.*
11. *Idem eſt iudex præparantis & præparati.*
12. *Iudex petentis abſolutionem à iuramento adeundus.*
13. *Vxor coram ſuo iudice agit contra maritum.*
14. *Idem diſponitur in fideiuſſoribus.*

15. Idem in publico proclamate.
16. 17. Exceptio alia competit ſtimulationis alia ſubſiſtit de per ſe.
18 Aliud eſt eſſe actorem, aliud actoris vice fungi.
20. Diffamare eſt tacite ad iudicium prouocare.
21. Excommunicatus non agit ex l. diffamari.
21. Contra ipſum vero agitur.
25. Opinio anietacta limitanda eſt. ſi exempti nec actiue nec paſſiue, hoc eſt, qui agendo non poſſunt prorogare iuriſdictionem ordinarij.
26. Diffamans an in cauſa principali habeat electionem iudicis.

1 SVnt claſsici Autores qui ſuſtinent exemptum in caſu huius quæſtionis conue-
niri non poſſe coram ordinario, ſed coram proprio iudice exemptorum. Quo-
rum opinio inuenitur ſupremorum tribunalium placitis eſſe confirmata. *Matheus
de afflict. deciſ. neap. 268. incip. in alia cauſa fuit. Boerius deciſ. 255. n. 7. Pariſ c. in præſen-
tia col 10. de probat. Deci. conſ. 487. in quæſt. propoſita n. 10 conſ 626. magiſtratus Pyrrhus
in fine Caſtren. Barth. l. in criminali n 3. C de iuriſd. cui iud. vbi etiam Barth.*
2 Eorum præcipua hæc eſt ratio, quod vocans exemptum condictione huius legis
in ius actoris partes ſuſtinet, quippe quod is voluntarie prior & principaliter agat
ac proinde, vt eſt vulgare, forum rei exempti ſequi debeat, *l. in tribus ff. de iudiciis
l. libertus à patrono ff. de in ius vocando vbi Barth. Bald. Caſtr. Alex. Odofredus in l. in præ-
ſenti C. de his qui ad Eccleſiam confugi cap. ſi Clericus cap. cum ſit generale de foro compet.*
3 Veruntamen, non obſtante auctoritate & ratione præcedentium, ſententia alio-
rum verior eſt & communior, qui cenſuerunt exemptum in caſu huius legis priui-
legio non gaudere, ſed conueniendum eſſe coram iudice ordinario diffamati, tan-
quam iudice competente *Alex. conſ. 103. l. 5. vbi pro ſe citat Butrio Abb. imo & alios Fel.
c. ea quæ in pr. de Re Iudic c ſin autem col. fin de teſtibus Natta Clem ſæpe col. 36 de verb.
ſig. Rom. conſ 412. pro habenda Areti conſ 14. col 8 venio igitur ad tertium Gail lib 1. obſ.
9 & ſeqq. Blarerius in repert l. diffamari c. 4 n. 2. fol. 85. Contardus c. 5 q. 1. n 3 Cagnolus
n. 9. C de Ingenuis & manumiſſ vbi dicunt hanc opinionem eſſe communem.* Rationes ſunt
4 multæ & efficaces, Imprimis quia laicus conueniens clericum ex hac lege id facit
coram iudice ſuo ſæculari, *Alex. d. conſ 103 Boer. deciſ. 113 Blarerius & Contard. vbi ſu-
5 pra,* ergo idem ſtatuendum eſt in exemptis, quippe quod inter exemptos & cleri-
cos, ſit quædam ſimilitudo, æquiparatio, ſeu proportionabilis ratio, in materia fo-
ri, prout notauimus ſupra *quæſt. 45 lib. 1* cui etiam aſſentitur Felinus ibidem allega-
tus, æquiparat enim ſcholares exemptos & Vaſallos in eo quod habeant ſpeciales
6 iudices, ideoq; æquali ſimilive iure regulantur De ſimilibus enim idem eſt iu-
dicium eademq; iuris diſpoſitio, quemadmodum late & docte notant maſſa Gale-
ſius *tract. de exercitat. iuriſperit lib. 2. num. 62. & ſeq. Præſes in locis legalibus loco à ſi-
mili per l. illud ff. ad l. aquiliam,* ac vt inquit vlpian. non poſſunt omnes caſus legi-
bus

Digitized by Google

bus comprehendi, ideo ex ſimilibus ad ſimilia iudicandum eſt *l. non poſſunt eum l. ſeq. ff. de legibus late praſes in locis loco à lege ceſſante.*

Secundo, quia diffamatus agens ex hac lege non tam dicitur agere, quam excipere, ſtimulate enim agit prouocatus diffamationibus ab ipſo diffamatore *Bald. d. l. diffamari Blarerius d. capite 4 num. 3. Alex. d. conſ. 103. Gall. lib. 1. obſer. 9 nu. 7. & ſeqq. Cagnolus vbi ſupra n. 9 verſ. non obſtat.* Licet autem diffamatus actor videatur ex quo ipſe ad iudicium prouocet, tamen quia ipſe non venit ſponte, ſed coactus, diffamationibus, attendenda eſt magis illa efficiens cauſa, quæ prima eſt, quam poſterior quæ eſt accidentalis. *arg. l. qui habet in princip. ff. de tutelis Felin. cap. ſi quis contra col. docte Abbas n. 2. & 3. de foro compet. c. ſi autem col fin. in fine de Reſcript. & d. c. ea quæ in pr. Decius cap. 2 col. 4. de probat. cagno l. d. n. 9.* 7

Tertio, quia regulariter exceptionem habens, poteſt aduerſarius conuenire ne inquietetur, Idq; non coram iudice conuenti, ſed coram iudice impetrantis ſeu eius qui exceptionem ſibi competere aſſerit. *Anton. cap quintauallis verſ. ad ſecundum venio de Iureiur. Milis in repert. verb. exceptiones habens Felin. d. cap. ea quæ num. 1. poſt pr. in d. cap ſi quis & d. cap ſin autem DD. vbi ſupra Barth. l. ſi ſocietatem §. arbitrorum n. 18 ff pro ſocio l. ſi finita §. eleganter n 3 de Dam. infecto.* 8

Quarto, quia in ſimili debitor volens pecuniam ad ſiſtendum vſuras conſignare facere id debet non coram iudice creditoris, ſed ſuo, qui de cauſa principaliter cognoſceret *Alex. d. conſ. 103 Bald. l. acceptam quæſt. 14. C. de vſuris Math. de Afflict. deciſ. neap. 18. Boer. deciſ. 114. numer. 9 Iaſon. l. cum ij §. ſi prætor in fin. ff. de tranſact. vbi Barth & DD.* 9

Quinto in examinandis teſtibus ad æternam rei memoriam, adiri debet rei iudex, etiamſi Reus ipſe ſit ad hoc prouocans, *Catell. Cotta in memorialib verb. iudex cauſæ præparantis d. dec neap. 18. Barth l ſi Societatem § arbitrorum nu. 20. ff. pro ſocio & in d. l. cum ij § tranſactiones vbi Apoſt. docte Abb. cap ſi quis contra clericum. num. 2. & 3. de foro compet.* Ratio, quia idem debet eſſe iudex præparantis, qui præparati *Felin cap. cum ſit generale n. 4. verſ. amplio concluſionem de foro compet.* De qua regula vide Fulc Cather *deciſ. 78. per tot.* 10 11

Sexto, qui iurauit ſoluere vſuras forenſi, pro abſolutione, adiri debebit iudex petentis abſolutionem, non vero forenſis quia iurans originaliter eſt Reus, *lapus allegat. 10 quem ſequitur Abbas c. ſi quis contra clericum n. 2 & 3. de foro compet.* 12

Septimo, facit quoq; quod adfertur deſponſa quæ ſi petit licentiam diuertendi à ſponſo facere id non debet coram iudice viri ſed ſuo proprio, ex quo coram eo principaliter eſſet conuenienda in cauſa matrimonij, *Abb. ca. ex parte col. 2. num. 5. de Reſt ſpoliat* Cui tamen non aſſentitur Anton. de quo per Abb, *d. n. 5.* 13

Octauo, idem reſpondetur in pluribus fideiuſſoribus, poteſt enim aliquis fideiuſſorum etiam antequam conueniatur vocare in ius creditorem principalem, eique 14

iuxta

iuxta beneficium Diui Adriani debitum diuidere, *Abb.d.cap.ſi quis contra clericum*
15 *n.2. verſ.vnde licet fideiuſſor.glo. & DD.l.ſi condemnat ff.de fideiuſſor. Blarer.vbi ſupra cap.2.nu.20.* Poſtremo, quotieſcumque proclamate ſeu edicto publico quicunque ſua putauerint intereſſe citantur, tum enim etiamſi ordinarie agendo actor forum rei ſequeretur, hac cautela illud euitabit. *Doctores l. conſulta diualia C. de Teſtam. Ang l.1.§.hac Stipulatio ff ſi cui plusquam per l falcidiam Socynus in fallent. Reg 10.incip.actor regulariter in fine vbi dicit cautelam notandam Marant.de ord.iud.par.4. diſt. 11 n.36* Porro, quod dixi exceptionem habentem, præueniendo poſſe agere coram iudice ſuo, non vſquequaque verum eſt, ſed ex mente Abbatis recipit aliquam reſtrictiunculam.

16 Diſtinctionem enim facit inter exceptionem proprie dictam, quę competit tantum ſtimulato ſtimulo actionis, & impropriam, quæ competit ſubſiſtitq́; ſine actione ſeu (vt inquit Innocent *in cap ſuper eo de elect.*) habet vim & modum actionis: In proprie ſumpta exceptione, hactenus dicta habent locum, in impropria vero neutiquam, in his enim non videtur excipi ſeu de exceptione tractari, quia originaliter huiuſmodi genere exceptionum principalis ipſa quęſtio actioue in iudicium euocatur. Ideoque eiuſmodi exceptio non diſcutietur coram iudice illius aduerſus quem ea obiicitur. *Abb d.cap ſi quis contra clericum n.3. ſub finem de foro compet. Innocent.cap.cum dilecti cap.dudum num 1.& 2.cap ſuper eo de elect.* Exemplum, ponitur
17 in electo qui licet confirmationem non petat nihilominus tamen aduerſus eum excipi poterit de inidoneitate, ſeu aliter, atque aliter electio infirmari idq́; non coram iudice excipientis, ſed coram iudice electi, quia hæc quæſtio ſtat per ſe, eſtq́; principalis ex quo ad aliud iudicium actionemue non referatur, *Abb d.num.3.per cap. fin.de elect.in 6 Blarerius ad d.l diffamari cap. 4.num.14.* Porro, ſtante hac communi opinione, quam etiam teſte Andrea Gaill. Camera imperialis obſeruat *lib.1. obſ.9. 10.11.12.Blarer.vbi ſupra.* Varie reſponderi poteſt ad argumenta prioris opinionis affirmatiuæ.

18 Et quidem cum Baldo, aliud eſt actorem eſſe, aliud actoris vice fungi, actor forum ſequitur, qui vero vice actoris fungitur minime, ne incidamus in abſurdum quod Reus qui in exceptionibus actoris vice fungitur actoris forum ſortiatur. *Bald.conſ 173. lib.2.Dec.cap cum inter n.14. de except. Cæſar Contardus in rep.d.l.diffamari cap,5.n.19.& ſeq.*

19 In ſubiecta hac materia qui diffamatoria petit ſilentium imponi, non eſt merus actor, ſed actoris vice tantum fungitur, ad inſtar rei, qui prouocatus impetionibus actoris reſiſtit probationum partes frequenter vltro in ſe aſſumendo *Card.Pariſ. conſ.83.vol.2.Bald.d.conſ.173.*

22 Confirmatur, quia diffamare eſt tacite ad iudicium prouocare, ideoq́; diffamator eo ipſo quod diffamat, ad iudicem rei diffamati prouocare & agere velle intel-

ligitur

ligitur *per text. d. l. diffamari vbi Bald. n. 8 & 10. Gaill. d. obſ. 9. n. 5.* Non mouet quod generaliter excommunicatus tanquam reus ſeſe defendendo in iudicio eſſe poſſit, hic autem ex lege diffamari experiri prohibeatur, teſte Felino *in cap. Cum inter n. 12. de except. vbi DD.* ita ſentiente communius contra Ioannem de Anania *in cap. dura. col. 2. de crim. falſi Feder. de ſenu conſ. 275.*

Quia licet excommunicatus tanquam reus habeat perſonam ſtandi in iudicio, hoc duntaxat verum eſt cum is eſt reus neceſſarius, at vero in Iudicio huius legis, excommunicatus eſt reus voluntarius, qui quidem licet diffamationibus ſtimulatus compareat non tamen ad hoc compellitur ex neceſſaria iuris ſui defenſione, quo caſu certe audiretur ſed voluntarie prorſus ſeſe offert, eaque eſt communior cenſura doctorum *Boer. deciſ. 255 n. 7. & dec. 258. Blarerius vbi ſupra cap. 2. nu. 24 26. docte Gregor. Sayrus in Theſauro Theol. Moralis part. 1. lib. 2. cap. 8. n. 12. & 13. vbi explicat quis dicatur reus voluntarius quis neceſſarius.* 21

Contra vero excommunicatum condictio huius legis rite intentatur, ne quod in odium excommunicationis introductum eſt, in illius fauorem & compendium conuertatur *cap. intelleximus vbi Innoc. Butr. Abb. Felin. de Iudic. & d. cap. cum inter. Blar. vbi ſupra cap. 4. n. 8. & ſeqq. Sayrus d. cap. 8 num. 13* quod tamen requirit maius examen, non enim hoc in caſu dicendus eſt reus neceſſarius, ſed voluntarius ad inſtar banniti, qui comparere non poteſt citatus ſi ſua putauerit intereſſe, & aliis in ſimilibus cauſis, quos doctores poſtremo allegati ſtudioſe perſequuntur ad quos ne meam egrediar orbitam lectorem remitto. 22

Ex quibus fit liquide probata communis noſtra concluſio, quod exemptus in caſu huius legis priuilegio ſuo non fruatur ſed ſubiiciatur ordinario velut iudici huius cauſæ competenti. Quippe quod exemptus agendo non trahat cauſam ad ſuum forum, ſed quod is iuxta regulam generalem, forum rei ſortiatur *c. cum ſit generale, cap. ſi quis contra clericum vbi DD. de foro competenti tex. cap. experientiæ 11. quæſt. 1. & cap. ſi clericus de foro compet.* Ac quidem quamuis iam allegatæ auctoritates ita ſtatuant in clericis vt forum rei laici ſortiantur. Idipſum tamen extenditur ab identitate rationis, etiam vigere in exemptis, Quippe ſicut clerici iure diuino exempti à iuriſdictione ſæculari agendo tamen ſortiuntur forum rei ſæcularis *Stepha. Aufrer. tract. de poteſt. ſacul. ſuper Eccleſiaſt. perſon in introductione num. 7. concluſ 3. d. cap. experientiæ d. cap. ſi clericus.* Ita etiam debemus reſpondere in exemptis, qui priuilegium fori poſitiuo iure adepti ſunt. *tot. tit. extra & in 6. de priuileg* Nam ſi id de quo magis videbitur ineſſe, non ineſt, nec etiam de quo minus. *Præſes loco à maiori,* nec enim aliter iure cautum reperitur *Erubeſcimus ſine lege loqui Anton. de Triente & ſemiſſe §. Conſideremus.* Quod ipſum proprius ad hanc quæſtionem reſpondendo, viſum pridem fuit Blarerio dum ſcripſit hoc verborum tenore: Neque hic aliqua alicuius priuilegij allegatio locum meretur ſicut in Imperiali iudicio coutra electo- 23 24

" res priuilegiatos alioquin aut exemptos conſtanter obſeruatur, vnde hic non ſo-
" lum deciſio illa ceſſat quod citatus non teneatur comparere ad allegandum priui-
" legium ſuum ſi notorium eſt iudicem non habere iuriſdictionem vel habere elidi-
" bilem in cauſa, ſed ne quidem hic vlla illius priuilegij ſeu exemptionis productio
" quicquam iuris ſibi vendicare poteſt Ita ille *adde Gaill ſupra num.17. in fine.*

26 Prædicta tamen intelligenda ſunt in exemptis qui actiue prorogare poſſunt, id eſt qui ſi agerent coram ordinario illius iuriſdictionem prorogarent, quemadmodum ſequenti quæſtione num. 1. tractabimus, cæterum ſi neque actiue hoc eſt agendo iuriſdictionem ordinarij ſortiri poſſent (velut quæſtione eadem *nu.9. vſque ad finem* diſſeremus) aliud eſſet concludendum.

Quid autem ſi diffamatus plures habeat iudices? poterit ne diffamans poſtpoſito iudice qui in diffamatorio iudicio fuit præuentus eligere alium ex iudicibus diffamati coram quo principale ſuum iudicium inſtituat? Affirmatiuam ſententiam amplexus eſt Socinus *conſil. 94. vol. 3.* aſſeclasq; habet Andream Gail. *libr. 1. obſ. 11. num. 4. & ſeqq.* & alios non paucos: at vero negatiuam, ſcilicet quod principale iudicium moueri debeat coram eo iudice qui in iudicio diffamatorio ex l. diffamari fuit præoccupatus, ſecutus eſt Ioannes Baptiſta de Sancto Seuerino *Rep. l. omnes populi col. 14. de Iuſt. & iure,* & multis aliis omiſſis Felinus *cap. Cum ſit generale num. 6. de foro comp.* hac potiſſimum ratione, quod idem debeat eſſe iudex cauſis præparatis, qui fuit cauſæ præparantis, propter cauſæ continentiam & connexitatem, quæ diuidi non debet, & quod altera actio veniat in conſequentiam alterius *vide infra eodem lib. quæſt. 38.* vti multifariam diuerſis rationibus deſumptis ex ſubtili tractatu quem de continentia cauſæ inſcripſit Mindanus confirmare poſſet, Sed cum hæc quæſtio parergos ſit propoſita, ſubſiſto, Relegans lectorem ad Petrum Peck de Iure ſiſtend. *cap. 35. num. 3. & 4.* & ad Bartholomeum Blarerium *Rep. d. l. diffamari cap. 4. num 39. fol. 107.* qui in illius diſcuſſione plenius ſe diffundit.

QVAESTIO V.

Exemptus agendo an forum rei coram ordinario ſortiatur?

SVMMARIVM.

1. *Actor ſequitur forum rei.*
2. *In priuilegiis ſequenda mens concedentis.*
3. *Quædam exemptio paſſiua.*
6. *Quædam actiua & paſſiua, quæ nec agere nec conueniri poſſunt.*

7. Prin-

7. *Principis quanta poteſtas.*
9. *Exempti habent ſpeciales iudices.*
10. *Papa reſeruando quaſdam cauſas cenſetur priuare ordinarium iuriſdictione.*
11. *Papa ſi reſeruet ſibi abſolutionem, Epiſcopus non diſpenſabit.*
12. *Iuriſdictio in exemptos eſt reſeruata.*
13. *Reſeruatio ſymboliſat cum auocatione.*
14. *Aequipollet clauſula irritanti.*
15. *Item appoſitione manus Papæ.*
15. *Clauſula irritans ligat ignorantes.*
17. *Clericus facile impetrat iudicem contra laicum.*
18. *Clericus ſecundarius diœceſis Leodienſis exemptus eſt actiue & paſſiue.*

IN iure nihil eſt magis vulgatum, quam quod actor, licet extraneus, forum rei 1 ſequi debeat, *l.fin.C.vbi in rem actio Lapus allegat.*10. Idq; etiam de iure Canonico contra Eccleſiaſticos firmatum eſt, vtpote quod clericus forum rei laici ſortiatur paucis tamen caſibus exceptis quos Spec. & DD. perſequuntur *tex. c. ſi clericus cap.cum ſit generale vbi DD.de foro compet.cap.experientia 11.quæſt.1 Spècul.de competen.iud.aditi part 2.§.generaliter p.r tot.* Vnde fit occaſio inueſtigandi an hæc definitio ſequendi fori generalis, obtineat etiam hac in materia exemptorum? Pro ſolutione præmitto, quod frequenter antea inculcatum eſt, in exemptionibus & pri- 2 uilegiis quibuſcunque ad amuſſim ſemper attendendam eſſe mentem & verba concedentis *cap.quanto,cap.porro,cap recepimus de priuil. Rom conſ.29. conſ.80. num.10. Franc.cap.1.§.ex parte n.2 cum addit.de conceſſ prabend.in 6.*

Aut igitur ſimpliciter conceditur exemptio à iuriſdictione ordinarij, tunc licet 3 exemptus hoc pacto conueniri coram eo non poſſit, tamen agendo, reum coram ſuo ordinario conuenire compelletur. *Bacquetius in ſuo celebri tract des droits du domaine de la Couronne de France tractatus* 4. *par.* 1. *cap.* 10. *verſ. & par autres lettres.* Ratio ſumetur ex regula anteſcripta, quæ confirmatur ex identitate rationis & æquiparatione quam hactenus dixi eſſe inter clericos & exemptos ratione ſpecia- 4 litatis fori, illi enim exempti ſunt à foro laici iure diuino, hi vero à iuriſdictione ordinarij iure poſitiuo, *dixi ſupra li.* 1. *quæſt.*45.*verſ.Idq; argumento proportionabili & lib.*2. *quæſt.*4. *verſ. ac quidem quamuis num.* 6. *&* 24. illi ſequuntur forum rei, ergo & hi.

Confirmatur ſecundo, Quia extraneus etiamſi nullo pacto ſit ſubiectus iudici 5 ſeu foro rei, tamen agendo ei ſubiicietur ea in cauſa ſequendo eius forum. *Lapus d.alleg.*10.*l.iuris ordinem C de Iuriſd.om.iud.*

Id quod etiam dicendum eſt de exemptis, qui quidem licet iure quaſi extraneo- 6 rum cenſeantur *per cap.graue vbi Felin. & DD. de offic. ordin. & dixi ſupra quæſt* 46. *poſt pr. lib.* 1. tamen longe magis ſubiiciuntur Epiſcopo ſeu ordinario quam extranei, qui illum nullo iure recognoſcunt: quippe quod licet non ſint de diœceſi, ſunt tamen in diœceſi, id quod de extraneis enunciari non poteſt *d.cap graue*, nec enim ſunt in diœceſi aut de diœceſi.

6 Aut vero conceſſa eſt exemptio plenior & abundantior à iuriſdictione ordinarij vt exempti ne quidem agendo eam prorogare poſſint. Id quod ante ſcripſi hauriendum eſt ex verbis, tenore & mente priuilegij, quo caſu ab agendo per modum declinatoriæ ſubmouebatur, quamdiu de ſubmiſſione ſeu delegatione fidem non
7 fecerint. Ratio eſt multiplex; Prima, quia quemadmodum in temporalibus Principis eſt ſumma poteſtas vtpote (vt inquit Bald.) quod is ſit cauſa cauſarum, ideoq; de eius poteſtate diſputare non liceat, nec ſit de ea inquirendum. *Bald. cap. Eccleſia ſi Maria num. 7. vt lite pend. Iaſon l. reſcripta, num. 2. & 3. C. de precibus imperat offerendis Gail. lib. 2. obſ. 56. num. 15.* talis etiam in ſponſalibus & Eccleſiaſticis poteſtas ſummi Pontificis *pulcher text. cap. cuncta per mundum cap. per principalem 9. quæſt. 3.* à quo
8 (inquit Bald.) inferiores omnem ſuam iuriſdictionem ſicuti planetæ ſuum à ſole lumen mutuantur: *Bald. cap. bona & 2. col. 4. verſ. pendente de poſtulat. prælat. Troylus tract. de Canoniſat. ſanct. §. ſequitur ſecundum num 28. & 42. per cap. Significaſti in fine de elect. cap. 2. de præbend. in 6. Clem 2. vt lite pend. d. cap. cuncta per mundum, vbi dicitur quod Papa liberam habet poteſtatem.* Vnde eximendo hoc modo vt ne quidem coram ordinario agere liceat, cenſetur ordinarium in eiuſmodi genere perſonarum priuare iuriſdictione *arg. l. iudicium ſoluitur ff. de Iudiciis.*

9 Secundo, quia exempti ſpeciali conceſſione habent proprios ſuos & ſpeciales iudices, Iuriſdictio autem ſpecialiter alicui data excludit ordinarium. *Bald. conſ. 395 viſis omnibus vol. 4 Boer. ad conſuet. Bituricenſes tit. 2 §. 2. glo. 3. Gail. lib. 1. obſ. 40. n. 5.*

10 Nam reſeruatione ſeu delegatione certarum cauſarum ad ordinarium ſpectantium Pontifex cenſetur ordinarium quoad eas cauſas omnimoda priuare iuriſdictione, *Bald. l. ſi vt proponis 1 n. 12. C. quomodo & quando iudex Iaſon. l. maiorum n. 66. ff. de Iuriſdict. om. iud. Fel. cap. quoniam Abbas n. 12. in fin. de offic. deleg. Marant. diſt. 16. n. 37. Gail. lib. 1. obſ. 41. n 12. in fine.*

11 Simile eſt cum Papa ſibi abſolutionem reſeruauit, Epiſcopus non poterit abſoluere etiam proprios ſubditos *cap. nuper de ſent. excom. Abb. cap ſignificaſti n. 11. verſ. ego hunc articulum de foro compet.*

12 Tertio, Iuriſdictio in eiuſmodi exemptos eſt per principem ſeu Pontificem reſeruata; ideoq; alterius iuriſdictionem cuiuſcunque ſeu agendo ſeu defendendo prorogare non poſſunt *Bald. & DD. cap. Imperialem §. præterea ſi inter duos de prohibita feudi alienat. per Feder. n. 19. verſ. in contrarium Abb. cap Cæterum de Iud. Barth. & DD. l 1. §. & poſt operis in fin. ff. de noui oper. nunt. Aluarot. d. §. præterea ſi inter n. 4. in fine verſ. ſed intelligas.* Regulariter enim quando Papa ſibi iuriſdictionem reſeruauit velint nolint (inquit Bald.) partes erunt ſub Papa, *Bald. & Aluarot. vbi ſupra per cap. inter dilectos vbi Innoc. & DD. de exceſſib. prælatorum, gloſſ. Archid. & DD. cap. ſi qui gratiam de Reſcript. in 6. Innocent. cap. Cum in Ferrarienſ. de conſtitut. Felin. cap. Cum acceſſiſſent num. 28. verſ. hanc regulam limita de conſtitut.*

Ad-

Adhæc, reſeruatio iuriſdictionis generalis cauſarum ſeu perſonarum plurimum 13
certe cum auocatione ſimbolilat *Aeneas de falcombus tract. de Reſeruatione quæſt. 1. principali n. 4. in fine.* Vnde quemadmodum Papa per auocationem cauſæ impedit iuriſdictionem ordinarij, vt quo ad illam pro priuato habeatur *Philipp. de Peruſio cap. vt noſtrum de appellat. Guido. tract. de reſcriptis n. 38. Gaill. d. obſer* 41. Ita etiam in 14
reſeruatione iuriſdictionis dicendum eſt, vtriq; enim hoc commune eſt quod æquiualeat ſeu æquipolleat decreto irritanti *tex. vbi glo. & DD. cap. Cum dilectus de Iure patron. & in cap. præſenti in 1 reſp de offic. leg. in 6. Lapus allegat 16. an valeat poſt num. 2. Caſſad. dec. 2. n. 7. de reſtit ſpol. Mandoſ. tract. de inhibit. quæſt. 100. n. 9. & 10* Non ſecus 15
quam per appoſitionem manus Papæ, quæ pariter importat decretum annullatium, ſeu clauſulam irritantem *Menochius conſ. 83. Reſpondebo n. 13. lib. 1.*

Cuius quidem clauſulæ ea eſt vis, vt liget etiam ignorantes cum à Papa adiicitur 16
ſecus vero ſi ab inferiore, vbi late probat Mandoſ. *d. tract. de inhibit. quæſt 36. per tot. & Aeneas de falconib d. tract. quæſt. 4. effectu 1. per tot. cap. 1. de conceſſ. præb. in 6. Clem. 1. eodem vbi DD. Leonellius tract. de ſurrept. reſcript quæſt. 3. art. 4. in fine fol. 13. col. 4.* Adieci cum à Papa adiicitur, quia decretum irritans legati aut alterius inferioris à Papa vel principe, ſecundum communiorem opinionem, non ligat, afficitue ignorantes, ſed tantum ſcientes. Ratio, quia inferior conſtituere poteſt contra ius, *cap. Cum inferior de maiorit & obedient. cap pen. & vlt. de filiis presbiter.* quod fieret ſi permitteremus irritantem hanc clauſulam legati afficere ignorantes vt eſt pro communi hac opinione teſtis Mandoſius *d tract. de inhibitionibus quæſt. 36. n. 4. & 5. vbi late id probat,* cui tamen aduerſari dicit Lapum *alleg. 14. incip. Concluſio prima. num. 3. Card. Clem. 1. in 6. not. de conceſſ. præbend. Gaſpar de Peruſio tractat. de reſeruat. Laudenſ. tract. de priuilegiis quæſt. 64. videatur etiam Villadiego de Legato quæſt. 9. n 67.* de qua clauſula etiam Fel. *cap. 2. n. 7. verſ. quarto limito, col. 5. de conſtit. Rebuff. tract. de euocationibus in pr. numer. 22.* dicens idem eſſe ſiue auocatio procedat cum cauſa, vel ſine cauſa, neque ſubintelligi, ſi pars ea vti voluerit *Felin. & DD. cap. Cæterum de Reſcript. in cap. audita de reſt. ſpol.*

Quarto, licet verum ſit, quod diximus, clericum actorem ſequi forum rei laici, 17
tamen leui ex cauſa, imo indiſtincte Papa concedit clerico literas quibus laicum trahit ad ſuum forum *Archid. cap. Iudicatum diſt. 89. Abb. c ſi Clericus num. 7. per tot. de foro compet.* Id quod cum faciat per modum delegationis non minori poteſtate idipſum facere poteſt per modum priuilegij, *per pulchr. not. Aufrerij de poteſtate ſeculari ſuper Eccleſiaſt. Reg. 1. n. 2.*

Quod genus exemptionis conceſſum liquet clero ſecundario diœceſis Leo- 18
dienſis, idq; non modo in actionibus paſſiuis, ſed etiam in actiuis, ſit manifeſtius tam ex Concilio Baſilienſi, quam ex plurimis Pontificum conceſſionibus confirmationibusque, quas non iuuat redigere in hunc locum.

QVAESTIO VI.

Exemptus citatus coram ordinario teneaturne comparere & allegare ſuam exemptionem?

SVMMARIVM.

1.2.3. *Citatus coram non ſuo iudice tenetur comparere ad declinandum alioquin amittit priuilegium & punitur eius contumacia.*

4. *Clericus vocatus coram laico ſi non comparet mulctatur in expenſis.*

5.19. *Proceſſus iudicis habentis iuriſdictionem exceptione elidibilem valet.*

6. *Per decretum competentia iudex competens acquirit iuriſdictionem.*

7. *Legati habent ius reuocandi domum quod allegari debet.*

8. *Præſumptiones allegari debent.*

9. *Exceptio notoria proponi debet.*

10 *Vaſallus & exemptus parificantur.*

11. *Clericus comparere non tenetur.*

12. *Vocatus ad ſynodum venire non tenetur.*

13. *Citatio exemptorum eſt iniuſta.*

14. *Item citatus vltra vnam dietam.*

15.16. *Praterea Prædicatores & Præmonſtratenſes.*

17 *Item ſcholares.*

23. *Exceptionem notoriam non eſt opus allegare.*

24. *Duæ ſunt notoria ſpecies iuris & facti.*

27. *Notorium facti permanentis iudex ſupplet.*

28. *Bannitus poteſt ex officio repelli.*

29 *Conſuetudo notoria ſuppletur.*

31. *Exemptio notoria qualis.*

32. *Notorium iudex præſumitur ſcire.*

33. *Exemptio non notoria alleganda eſt.*

34. 40. *Sententia nulla eſt etiamſi exemptio non allegetur.*

35. *Subſiſtit tamen quoad condemnationem expenſarum.*

38 *Idq; niſi notorium eſſet non haberet iuriſdictionem.*

41. *Qualiter intelligendus Rebuffus.*

HAnc quæſtionem Doctores adeo variis contrariisq; argumentis exagitarunt, vt viſi fuerint eam problematice diſputaſſe. Nos relatis rationibus eorum affirmatiuis, & negatiuis, vtramque opinionem fœdere cuiuſdam diſtinctionis conciliando concludemus.

1 Itaque pro affirmatiua adſertur primo, quod citatus coram non ſuo iudice tenetur

tur comparere ad allegandum ſuum priuilegium *tex.l.ſi quis ex aliena ff. de Iudic.l. 2.ff.ſi quis in ius vocatus non ierit glo.ca.vno de inueſtitura inter marit.facta corſet in ſingularib u verbo Iuriſdictio.* Imo(vt inquit Alex.) ſi priuilegiatus per contumaciam non compareat, perdit ius priuilegij valebitq; ſententia contra eum late, *Alex.in addit.ad Barth.d.l ſi quis ex aliena per glo. & ibi DD.cap.Cum ordinem de Reſcript.l.vno ff.ſi quis ius dicenti non obtemper. Rebuff. de priuileg.ſcolar.priuilegio 154.num* 1. Idq; maxime, quoad contumaciæ punitionem, eſt enim contumacia punibilis etiam ab eo qui non eſt iudex *Clem* 1.*de Reſcript Abb.cap.ex litteris num.16 de dolo & contumacia Ioann. Andr. cap.Paſtoralis de Reſcript. Ioann.de lign. & Anton.d.cap.ex literis, adde infra num ſexto.* 2 3

Secundo, Clericus vocatus coram Iudice ſæculari in Ius, ſi non compareat mulctari abeo & in expenſis condemnari poteſt, *Stephan. Aufrer. Clement.1.de officio ordinarij, Fel.cap.exceptionem in pr.de exceptionibus Caldem conſ.12. tit.de Iudiciis Boer. ad conſuet. Bituricenſ.tit. des luges* §.21. *gloſſ fin.in fin.vbi refert Caldernm tenentem ſententiam eſſe validam quod verum dicit quo ad expenſas & non quo ad principales, Aufer.dec.Tholoſ. 165. Imbert.inſtit.Forenſ lib 1.cap 26 gloſſ verb.cautius.* Similiter & exemptus, idq; argumentum ſumendo ab æquiparatione clericorum & exemptorum, eſt enim vtrinque quædam proportio fori vnde arguitur identitas iuris atque rationis *Butrio cap ſuper literis colum 25 ibi & per hoc; patet quod ſi coram iudice de Reſcript. Felin.d.cap.Cum ordinem num.8 & dictum eſt ſupra hoc libro quæſt.5.verſ.aut igitur.* 4

Tertio, Proceſſus factus à iudice habente iuriſdictionem exceptione elidibilem, valet ſi exceptio non obiiciatur *glo.Clem.2 in verb.competente vbi Lapus Card. Imol. & DD vt lite pendente nihil innouetur text.l.non videtur ff.de Iudiciis* Certum autem eſt, quod ordinarius in tota ſua diœceſi nulla loci aut perſonæ exceptione fundatam habeat iuriſdictionem. Ergo, *text.cap.Cum Epiſcopus de offic.ord.in* 6.*cap Cum contingat de foro compet Milis in repert.verb Epiſcopus fundat. & verſ.ſeq.fol.127. verſ. Epiſcopus ſolus fundat.fol 130. & Epiſcopus poteſt de iure dixi ſupra lib.1 quæſt.8. verſ.ſi quidem & pulchre Innoc cap.2.nu 2.de dilationib.* 5

Confirmatur primo, quia proceſſus iudicis ignorantis omnino ſe non habere Iuriſdictionem, valet, qua parte eſt contumacia punitiuus, licet non valeat iuxta quoſdam, qua parte ſit ſuper principali ceſſante prorogatione *ca.ſi duobus vbi DD.de appell. Nauar.c.Cum contingat cauſ.11.n 4.verſ.5.de reſcript.*

Confirmatur ſecundo, quia Iudex incompetens ſeu habens iuriſdictionem exceptione elidibilem, poſtea quam ſe competentem decreuit, fit competens ita vt amplius de illius incompetentia non ſit diſputandum *Abb. cap. Cum olim Abbas fol.97 vbi Felin.fol. 207 de officio deleg.Barth l.ex quacumque col.3 num.7.ff. Si quis in ius vocatus non ierit, pulchre Vantius de nullitatibus Tit.quib. mod ſent.nulla reparentur num.8.* 6

Digitized by Google

numer.8. per tot. docte Innocent. cap.2. numer.1 in fine de dilation. & Milis in repert. verb. Iudex ordinarius vel delegatus ſi aditur ſuper appellatione qua narratur interpoſita cum non ſit & in cauſa procedat fol.222. pag 2. dixi autem de exceptione elidibilem quia opus eſt vt habeat aliqualem; nam ſi penitus nullam haberet iuriſdictionem puta quod literæ iuriſdictionales eſſent falſæ, talis pronunciatio non faceret eum iudicem competentem *Ægidius concluſ.22.& 28 Fel.cap ſciſcitatus fol 96 n.4. vbi late de reſcript. Milis verſ. Iudex qui prætendit ſe delegatum, Vant.d.numer.8 verſ. & intelligo.*

7 Quarto adfertur lex Pauli his verbis. Ex quacumq; cauſa, ad prætorem vel alios
» præſides qui iuriſdictioni preſunt in ius vocatus venire debet, vt hoc ipſum ſciatur
» an iuriſdictionis eius ſit. vnde gloſſa ibidem marginalis, exemplifica inquit in ex-
» emptis, qui in dubio tenentur comparere coram ordinario allegaturi exemptionis priuilegium, *l. ex quacumque vbi gloſſ. marg. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit text cap. 1. c. cum perſonæ de priuileg in 6. & tex. d. l. ſi quis ex aliena.*

8 Quinto, legatis competit priuilegium reuocandi domum, quod quidem licet ſit inſertum corpori iuri, ac proinde notorium, nihilominus tamen citatus debet comparere, illudq; allegare, *d. l ſi quis ex aliena l. 2. §. omnes ff. de Iudic. Felin. d c. cum ordinem n. 9. vbi omnes DD. de reſcr pt.* Idq; ad inſtar omnium exceptionum, quę licet ſint notoriæ, tamen debent proponi & allegari, quemadmodum quoque præſumptiones iuris, etſi enim faciant liquidiſſimam probationem, debent tamen allegari. *Barth l. 1. col. vlt. num. 10. de except. Butr. cap. peruenit colum 16 de cenſib. l ſi adulterium cum inceſtu §. idem pollioni ff de adult. vbi Barth. Fel. d. cap. Cum ordinem num. 10. Butrio tract. de notorio artic. 4. n. 10 late Menochius lib. 1. de Præſumpt. Præſumpt. 48. per tot.* vbi diſtinguit & limitat multi modis.

9 Sexto, exceptio declinatoria debet opponi, licet ſit notoria. *Imol. d. cap. cum ordinem gloſſ. Clem. appellanti ver. alias vbi Card. quæſt. 5. de appellat. Ioann Andr. cap. ſuper litteris col. 13. de reſcript.* quemadmodum dicitur de recuſatione iudicis ex ſuſpicione notoria, quæ ſimiliter debet allegari, *Ioann. Andr. cap. accedens 1. vt lite non conteſtata,* vt & regulariter omnibus aliis in cauſis, præterquam in exceptione loci notorie non tuti, quam doctores ab hac regula generali excipiunt, *Imola d. cap. Cum ordinem & d. cap. accedens Felin. d. cap. Cum ordinem numer. 8. verſ contrarium firmat docte Innocent. cap. 2. num. 3. de dilationibus per l. non videtur ff. de Iudic.* Pro negatiua ſunt etiam plurimæ, eæq; efficaces iuris rationes, nixæ magnis auctoritatibus.

10 Primo vaſallus & exemptus ratione fori ſpecialis parificantur *Bald. Butrio. DD. d. cap. Cum ordinem vbi Felin. num. 7. & 8. poſt pr. vt dictum eſt ſupra lib pr. quæſt. 45. numer. quinto.* Vaſallus autem citatus in cauſa feudali coram ordinario, comparere non tenetur *Felin. d. numer. 8. Innocent. cap. Cæterum numero primo, verſ. Fallit hac*

*hac regula de iudic. vbi dicitur l. ſi quis non habere locum in feudo Bald. de inueſtitura in maritum facta nu.*1 Ergo nec exemptus.

Secundo, idem ſtatuitur in clerico citato coram iudice ſæculari, & pariformiter 11
in exempto, vt eſt apud ſpeculatorem his verbis. Sed pone quod iudex ſęcularis ci- „
tat clericum ignorans eum eſſe clericum, clericus vero non venit, Ideoq; iudex con- „
tra eum procedit, videtur quod tenet eius proceſſus, dic contra arg. ca. ac ſi clerici „
de iudicijs, cap. ſi diligenti de foro competent. Imo debet reuocari de facto quod „
de facto fecit &c. Idem eſt ſi ordinarius ignoranter procedat & excommunicet ex- „
emptum nolentem venire, nam quod clericus non debet coram ſæculari compare- „
re vel exemptus coram ordinario, ius commune eſt, nec eſt tale priuilegium quod „
teneatur allegare coram iudice, ita ille &c. Quod de clerico dictum eſt, confirma- „
tur ſententia Felini & Decij cenſentis condemnationem expenſarum ob retardatam exceptionem ne quidem ſubſiſtere, *d. cap. cum ordinem nu. 14. in fine Decius conſ. 241. part. 2.* tamen vt eſt videre ex gloſſa marginali apud eundem Felinum plurimi huic opinioni contradicunt.

Tertio; Vocatus ad Synodum ſi eſt notorie exemptus, non tenetur comparere 12
ad allegandum exceptionem *Innocent cap. ex part 1. in fine gloſſ. magna de verb. ſig.*

Quarto, citatio exemptorum eſt notorie iniuſta, quia aduerſatur eorum priuile- 13
giis *tex. d. cap cum ordinem in fin. vbi DD.* notorie autem iniuſta citatio non arctat citatum, *glo. cap. placita* 15. *quaſt.* 4: qua ratione Bartholom. Fumus *in aurea armilla verb. exemptio nu. 1. in fine Vantius de Nullitat. ſent. tit. de Nullit ex defectu citat. nu. 28.* cenſuit, ſi prędicatores vocentur in ius coram ordinario quod non teneantur comparere nec allegare priuilegium, ex quo illud ſit notorium, cuius ignorantiam officialis in longo & magno vſu nulla probabilitate prætexere poteſt, quemadmodum de ordine Pręmonſtratenſi in eadem facti contingentia reſpondit Clariſſ. pręceptor meus VVameſius *conſ. 65. nu. 2. to. 1.*

Quinto, citatus notorie vltra vnam dietam non tenetur comparere ad hoc alle- 14
gandum *Geoffr: Hoſt & DD. cap olim de except.*

Sexto, eiuſdem ſententię eſt Abbas & poſt eum Bartholomeus Fumus de ordini- 15
bus exemptis dicendo, vt ſequitur: Nota quod ſi fratres prædicatores citentur ab „
ordinario non tenentur comparere, etiam ad allegandum priuilegium ſuum, quia „
iam notorie ſunt exempti & dudum tolerati in priuilegio exemptionis, ideo citati „
non tenentur comparere etiam ad allegandum eorum priuilegium, & hoc nota „
quia multi iudices decipiuntur, *Abbas cap. cum ordinem n. 6. de reſcript. Bartho. Fumus verb. Exemptio n. 1. in fine & verb. priuilegium nu. 7. Angel. in ſumma verb. exemptus n 3. vide ſupra nu.* 13.

Septimo, In eadem eſt ſententia Nellus à ſancto Geminiano, dum dicit quod quã- 16
do iudex citat ipſo iure exemptum à ſua iuriſdictione, quod exemptus nõ teneatur

comparere, etiam ſi de exemptione, ſiue an ſit de iuriſdictione dubitetur *not. Bald. l generaliter C. de Epiſ. & clericis Nellus tract. de Bannitis Rubr. de his qui poſſunt Bannirì par. 2 primi temporis n. 2. vol. tract* 10 licet Baldo dicat aduerſari Cynum Ioan And. ad ſpecul. *tit. de ſentent. §. iuxta verſ. Item nota.*

17 Octauo, ſcholaris citatus à prætore ſeu à non ſuo iudice, non tenetur, comparere ad proponendum declinatoriam, quippe quod ſit notorium ipſum eſſe priuilegiatum *Dec. d. cap. cum ordinem per glo. ibidem Rebuff. de priuil. ſchol priuil. 154. n. 2. vbi idem dicit de clericis prima cenſura per cap. conuenior. 23. quaſt. 6. cap. placita 15. q. 4. Oldra. conſ 83. an Epiſcopus* Et etiam in mendicantibus obtinere *Abbas ca. ſi duobus de appellat.* Ergo ab identitate idem etiam videtur reſpondendum in exemptis.

18 Nono, quando citatus, nec eſt, nec eſſe poteſt iudex, citatus non arctatur ad comparendum, vti poſt Innocentium valde eleganter diſtinguit & docet Panormitanus *cap. 2. n. 16. de dilat.* idipſumque alio loco confirmat, inquiens quod citatus non tenetur comparere ad allegandum priuilegium ſuum, ſi notorium eſt iudicem non habere iuriſdictionem vel habere elidibilem in cauſa *Abb. cap. ſi duobus per gloſ. ibidem n. 9 de appellat. vbi Apoſtilla glo, Clem. paſtoralis §. Piſana de Re iudic. & in cap veniens de accuſat late gloſ. c. ſi. Epiſcopus 3. quaſt. 2. Caldeus conſ* 102 *de foro compet. Lauſi in ca. quoniam § citationes nu. 6. & in add. de probat. Abb. c ſuper literis n. 9. cum addit de Reſcript.* vnde (inquit idem Abb.) Clericus citatus à laico ſiue compareat, ſiue non processus contra eum velut ab incompetente non ſubſiſtit. *Abb. d. c. 2. n. 16. cum add. de dilat.*

19 Confirmatur, quia licet proceſſus factus ab habente iuriſdictionem exceptione elidibilem ſubſiſtit, ſi non excipiatur, vt dictum eſt ſupra in rationibus partis affirmatiuæ *verſ tertio.* Fallit tamen iſta regula ſi exceptio notorie competeret, tum enim non eſſet opus eam proponere. *Cardin poſt lapum Clem. 2. col 5 vbi etiam Imol. col. 1 vt late pendent. & in Clem. paſtoralis §. Piſana de Re iudic. in c. ex parte de appellat. Fel d. c. cum ordinem n. 8. col. 7. Fel. d. c ſi duobus nu. 13.*

20 Decimo, exempti nequeunt iuriſdictionem ordinarij prorogare, nec expreſſe, nec tacite, indiſtincte enim ſententia in eos lata, velut ac incompetente vitio nullitatis ſubijcitur *Abb. c. 1 n 10. de Re iud. & late cap. ſignificaſti n. 9. & ſeq. de foro compet. Franc. c ſcienti n. 4. cum add. de Reg. iuris in 6. Dicemus de hoc articulo latius infra c. ſeq.*

21 Vndecimo, Citans aliquem ſuæ iuriſdictioni non ſubiectum, aut licet ſubiectus ſit, ſi ſit cauſa ab eiuſdem iudicis cognitione ſeu iuriſdictione exempta, eiuſmodi citatus comparere non tenetur. *arg. cap. tuam de ord. cog cap. Decernimus de Iudic. c. contingit. de arbitr. innocent. d. ca. 2. nu. 3. de dilat.*

22 Pro ſolutione, diſtinguendum eſt, vtrum exemptio notorie competat, an vero de illa dubium eſſe poſſit vnde eliciuntur concluſiones ſequentes.

23 Prima concluſio, exemptionem notoriam, non opus eſt in iudicio allegare. Ratio

eſt.

eſt quia quando notorie conſtat aliquem eſſe priuilegiatum, tunc is non tenetur ſuum priuilegium allegare. *Dec. & DD. d. cap. cum ordinem glo. in cap. ſuper literis de Reſcript. Rebuff de priuil ſchol. priuil. 154. n. 2 in fine videatur ſuccincte & docte Mynſing. li. 6 obſer. 7 per tot. vbi paucis hac omnia diſtinguit.* Et ita in Camera Imperiali refertur iudicatum pro Comite de Hohenlo contra Marchionem de Branden anno 1586. teſte Mindano *lib 1. de proceſſ imperij cap. 34. art 1.*

Dixi notoriam, vt comprehendam duas notorij ſpecies iuris & facti, iuris inquam quod eſt inſertum corpori iuris, ob idq; priuilegium commune nuncupatur, ac in omnibus ad inſtar iuris communis iudicatur. *Fel. d. cap. cum ordinem n. 20. verſ. vltimo Caſtrenſ. l. hæres abſens in pr. n. 3. ff de Iud. Gammarus tract. de extenſionib. n. 164 & ſeqq. DD ca. 1. de conſtit. Anton. de Butrio tract. de notorio art. 1. n. 12. Menoch. de arbitr. iudic. caſ 166. n. 5.* 24

Facti vero, quod eſſe diffinitur, publica & famoſa vox proueniens ex euidentia rei quæ nulla tergiuerſatione celari poteſt. *late Anton. de Butrio d. tract. de notorio art. 2. n. 2. & ſeqq.* Licet autem opinio quorundam, notorium non eximat ab onere proponendi. *Barth. l. 1 n. 10 ff. de except. per glo. in Clem. appellanti ab verb. alias cauſas vbi DD. de appellat.* 25

Ac proinde quod exemptio facti notoria in vim declinatoriæ opponi debeat, tamen cenſura ſanior & iuſtior eſt æſtimantium, neceſſarium non eſſe proponere notorium quando materia ſubiecta talis eſt quæ ſufficiat ſi notificata ſit, ſeu quod de ea notorie conſtet. *Imola Clem. appellanti coll. 3 ibi tempera de appellat. Fel. d. cap. cum ordinem n 12* ac ideo quod exemptio notoria facti, propoſitione opus non habeat *Innocent. cap ex parte in Chriſto de verb. ſig. Fel d cap. cum ordinem n. 12 verſ. conſidera modo Imol. d. Clem. appellanti.* 26

Ratio, quia hoc in caſu verſamur in notorio facti permanentis, quod iudex ſuo ex officio ſupplere poteſt. *Caſtrenſ. l. vnica n. 5. verſ. ſecundo fallit C. vt quæ deſunt aduocatis partium iudex ſuppleat.* 27

Hinc, poſt alios cenſuit Bartholus Bannitum qui ex forma ſtatuti in iudicio eſſe non poteſt, iudicis officio quamuis tacente repelli poſſe. *Ia. de Aret. l. vnica C. vt quæ deſunt vbi Barth n. 5.* 28

Et quod adfert Butrio iudicem de conſuetudine notoria non allegata ſeſe informare poſſe. *Ant. de Butrio in rep. c. fin. de conſ Caſtrenſ. d. l. vnica in addit. ad nu 2 verb. conſuetudine in fine Bouert. ſing verb. conſuetudo Colerus de Proceſſibus executiuis vbi id diſcutit par. 1. cap 3 n 54. & ſeqq.* 29

Quod ipſum hoc in caſu maxime procedit, quippe quod in eis quæ reſpiciunt publicam vtilitatem, licet radicentur etiam in facto partis, tamen iudex ex officio ea ſupplere debeat. *Barth. & DD. l 4. § hoc iudicium ff. de damno infecto & in d. l. vnica n. 3.* 30

Quod autem in exemptionibus verſatur publicus fauor & publica vtilitas quan-

V 2 doque

doque religionis, vt exempti quietius eidem & contemplationi vacent, quandoque etiam Pontificis ſeu principis qui exemit, quandoque alia atque alia pro re nata & occaſione exemptionum conceſſarum ſupra libro primo quæſtione prima aliisq; in locis dictum eſt.

31 Porro, hoc in articulo diligenter animaduertendum eſt, quænam exemptio notoria dici debeat, hoc enim in puncto doctores in materia notorij ſatis disſident, aſſerentibus nonnullis duo ad hoc requiri, nempe quod vniuerſus populus vel maior pars teſtis eſſe posſit, deinde quod populus ſit magnus *Anton. de Butrio tract. de notorio art. 2. n. 13.* Nos iſtud licet cum Menochio iudicis arbitrio relinquamus. *De arbitr. iud. caſu 166. n. 7.* cenſemus tamen exemptionem eſſe notoriam, quæ talis eſt quam omnes aut ſciunt aut ſaltem veriſimiliter ſcire posſint, ita quod nemo ignorantiam, niſi quæ ſupina ſit, prætexere posſit ſicut à Bartholo inter alia exempla adfertur de eo qui ignorat, quis ſe in ciuitate pro Epiſcopo gerat *Barth. l. ſcriptus n. 2. verſ. dicas quod verum ff. de religioſ. & ſumpt. funer. late & docte Nauarr. in ca. cum contingat in cauſa vndecima per tot. de Reſcript. tom. 3.*

32 Quæ quidem qualitas notoria, præſumitur nota eſſe iudici, maxime cum notorium tale eſt, in quo difficile caderet ignorantia (inquit Fel.) quæ non eſſet ſupina vel craſſa. *Fel. d. cap. cum ordinem n. 14. in fine vide Barth. d. l. ſcriptus vbi apposite.*

33 Secunda concluſio, Exemptio quæ non eſt notoria neceſſario eſt in iudicio allegãda, *l. ex quacunque vbi glo. marg. ff. ſi quis in ius voc. non ierit*, In confirmationem cuius ſunt omnia argumenta opinionis affirmatiuæ.

34 Declaratur hæc concluſio, quod licet exemptio debeat allegari, ſi tamen non allegetur, nihilominus ſententia tanquam ab incompetente iudice erit nulla. Ratio eſt, quia exempti, neque tacite, neque expreſſe, alienam iuriſdictionem prorogare poſſunt vt dixi ſupra *verſ. decimo n. 20.*

35 Tertia concluſio, licet ſententia contra exemptum lata non ſubſiſtat quoad principale, ſubſiſtit tamen quoad caput contumaciæ punitiuum & quoad condemnationem expenſarum ob non propoſitam tempeſtiue priuilegij exceptionem, *Franc. cap. ſcienti nu. 5. de Reg. iur. in 6. & d. l. ex quacunque vbi DD. Nauarr. d. cauſa 11.*

36 Ratio eſt, quia malitioſe differens allegare ſuam exceptionem debet condemnari in expenſis, *ca. exceptionem vbi DD. de except.* Ita etiam in clerico obtinuit qui per-

37 miſit ſe trahi in ius coram iudice ſæculari & poſt ſententiam priuilegium clericale fori oppoſuit, ipſe enim venit in expenſis condemnandus *Aegid. Bellam. deciſ. 226. Steph. Aufrer. de poteſtat. ſacul. ſuper Eccleſ. Reg. 2. n. 33. Imbert. inſt. Forenſ. lib. 4. cap. 6. in glo. verb. exceptio Boer. ad conſuet. Bituric. tit. des iuges §. 21. Caſſadorus deciſ. 3. n. 5. de appellat.*

38 Quod tamen limitandum eſt, ex ſententia Abbatis, & aliorum, niſi notorie conſtat de exemptione, ſeu quod citans non ſit iudex, tunc enim non valeret etiam proceſſus.

ceſſus contumaciæ punitiuus, *Abbas cap.2.n.16. verſ aut citans non eſt iudex de dilat. per glo cap.ſi Epiſcopus 3.quæſt.2. & in cap veniens de accuſat. & probatur in cap.ſi duobus de appellat. Euerardi conſ.32.n 3 vbi id latius probat.*

Ratio eſt, quia hoc caſu iudex præſumptione ducta à notorio ſcit veriſimiliter aut ſcire debet ſe iuriſdictionem non habere *docte Nauarr d cap.cum contingat cauſa 11. per tot: de reſcript.* Quam enim ignorantiam prætexere poteſt Epiſcopus ſeu eius officialis in tam magno & longo rerum vſu? certe nullam, quemadmodum olim in Præmonſtratenſibus reſpondit præceptor meus Dominus Io. VVameſius *conſ.65.n.2. tom.1. Fel.d.c.cum ordinem n.14.in fine*: traditumq; eſt incertam ſcientiam vndecunque illa proueniat autoritati Pontificis reuerenter deferre debere. *VVameſ. cap.ſi duobus in fine de appellat:* ſententia autem iudicis de ſua iuriſdictione dubitantis ſeu ſcientis aut ſcire debentis ſe iuriſdictionem non habere, non ſubſiſtit, ne quidem in pœnam contumaciæ partis non comparentis. *Caſtrenſ. d. l. ex quacunque n.3.ſub finem ff ſi quis in ius vocatus non ierit per l.quæro ff.de eo qui pro tutore Nauarr.d.cauſa 11.* Eſtq; translatitium, quod ſententia lata contra notorium facti, ſit ipſo iure nulla, *Abbas cap.cum ad quorundam de exceſſ.prælat late Fel.in repert.verb. ſententia contra notorium fol.116.col.2.* 39

Quarta concluſio, ſi exemptio ſit ſpecialis, nempe quod iudicari ſeu excommunicari quis non poſſit ab ordinario, tunc licet exemptio non ſit notoria, tamen ſententia excommunicationis per eum lata ſubſiſtet *Francus d.cap.ſcienti n.4 verſ ſi autem exemptio eſſet ſpecialis* Ratio eſt, quia exemptione ſpeciali, ſententia excommunicationis quæ eſt contumaciæ punitiua, non poteſt ſubſiſtere, ſecus vero ſi exemptio eſſet tantum generalis & non notoria, tum enim valeret. *Franc.vbi ſupra.* 40

Quinta concluſio. Et quidem iuxta præcedentes concluſiones intelligendus eſt Rebuffus *d.priuil.54.* Dicens, quod ſcholaſticus debeat comparere ad allegandum priuilegium, ex quo (inquit) ex ſententia Iaſonis *d.l.ex quacunque col.7* licet priuilegium tale ſit notorium, non eſt tamen notorum eſſe ſcholarem: nam prælegatæ noſtræ concluſiones fundantur in notorio perfecto, tale quod ipſe non præſupponit. Prout quoque non refragantur auctoritates ſupra adductæ in contrarium, refelluntur enim per diſtinctionem notorij; quam initio diximus conciliatricem antinomiarum, ſtatq; pro his concluſionibus ſubtiliter Baldus *l.generaliter col.2 C.de Epiſc.& cler.* Dum diſtinguit; an exemptio ſit certa, an vero dubia, Item an competat exemptio ipſo iure, an vero ope exceptionis, etenim licet ope exceptionis, ſi modo tamen ea ſit notoria, non erit opus eam in iudicio allegare, vt ſupra late probatum eſt. Licet Rebuffus & plerique tutius aſſerant allegare propter difficultatem notorij, quod facillime obfuſcatur, quibus ego ea in parte aſſentior, abundans enim cautela nocere non poteſt *l.qua dubitationis. vbi Dec.ff.de Reg.iuris.* 41

QVAESTIO VII.

Exemptus à iuriſdictione an eam prorogare posſit?

SVMMARIVM.

1. *Magis creditur lecturis quam conſiliis.*
2. *Exempti renunciare non poſſunt priuilegio.*
3. *Quia intereſt ſuperioris.*
4. *Prorogare non poſſunt.*
5. *Alioquin ſententia nulla eſt.*
6. *Fallit ſi de exemptione fuit cognitum.*
8. *Competentia decretum non ſanat nullitatem.*
9. *Competentia non prodeſt quando pars non poteſt prorogare.*
10. *Ampliatur ad forum pœnitentiale.*
11. *Ampliatur ad excommunicationem.*
12 13. *Item ad abſolutionem ab excommunicatione.*
15. *Ampliatur ad quoſuis actus.*
17. *Exceptio exeptionis ſemper opponi poteſt*
18 *Iaſon qualiter intelligendus in hac materia.*
20. *Per exemptionem acquiritur omnimoda liberatio.*
21. *Exempti plus ſubiiciuntur Papæ, quam clerici ordinario.*
22. *Exempti ab ordinario qui tamen alteri ſubiecti ſunt an ſui ordinarij iuriſdictionem prorogare poſſint?*

1 ALiam in conſiliis, aliam in lecturis, doctoribus adhibendam eſſe fidem paſſim proditum eſt. *Iaſon conſ.151.col.3.vol.4. Stracoſa de mercatura tit. de ſponſionibus §. Quæro igitur n.6 Alciat. de præſumpt. Reg.1. præſ 51 nu 4.* licet Boerius inepte contrarium cenſuiſſe videatur *deo.155.n.24* Idq; quia in conſiliis ſtudio & affectione cauſæ veritas facile circumuenitur, cum nihil ſit tam rectum, quin male narrando posſit deprauarier, at vero in lecturis mens magis æmula eſt iuſtitiæ & veritatis, quod ideo præmiſi, quia Federicus de ſenis *conſ* 14. ſtudio cauſæ, reſpondit exemptum renunciare poſſe, ſeu tacite, ſeu expreſſe ſuę exemptioni, prorogando ſiue ſeſe ſubiiciendo iuriſdictioni ſui ordinarij, cuius opinio velut iuri contraria merito à reliquis reiecta eſt, quod fiet manifeſtum concluſione & rationibus ſequentibus.

2 Prima concluſio Exempti priuilegio ſuo renunciare non poſſunt *cap. cum tempore vbi Abb. n 2. de arbitr. c.2. nu.19 de Re iudic. Francus c. ſcienti nu.4 de Reg. iur. in 6. Abb. c. ſi de terra nu.5. de priuileg. late ca. licet. n 35. cum addit. c ſignificaſti n.9.10 11. de foro compet. Alciat. l. non plures in fin c. de ſacroſ. Eccleſ. Fumus verb exemptio num.8. & verb. Priuilegium nu 9. Fuſe & docte Caſtrenſ. conſ.421. par.1. per tot. latiſſime Albericus l. nemo videtur fraudare ff. de Reg. iur. & Gail. lib.1. obſ.40. per tot.*

3 Ratio eſt, quia in exemptione verſatur fauor nedum exempti, ſed etiam ſuperioris, qui exemit, cuius intereſt eiuſmodi exemptionem ſartam tectam conſeruari,

Ideoq;

Digitized by Google

Ideoq; exemptus iſti fauori renunciare non poteſt. *DD.l.ſi quis in conſcribendo vbi*
Alciat. C.de pact Abb.d.cap cum tempore nu.2.vbi etiam Apoſt.in verb.libertatis Felinus c.
cum acceſſiſſent de conſtitut. Iaſon d.l.ſi quis in conſcribendo Gaill lib 1.obſ.40.per tot.vbi
vide ne quidem cum iuramento *arg.cap ſi diligenti vbi DD.de foro comp.* id enim in-
uentum eſt in fauorem exemptorum, & odium ordinariorum, qui exemptis infeſti
ſunt *dixi ſupra lib.1.queſt.1.* & proinde illi renunciari non poſſit. *Innocen.d.cap ſi di-*
ligenti Abb.cap.ſignificaſti n.8.eod.tit.

Secunda concluſio; conſequenter exemptus iuriſdictionem alterius tacite, vel 4
expreſſe prorogare non poteſt, *Abb.d.c.licet.n.35. Bald.conſ.246.vol 2 conſ.275 vol.3.*
Alex conſ.13.col 4 verſ fortificare vol.1.late deciſ.capell.Tholoſ.q.425 Celſus ad Lauſir.in
ca quoniam contra §.confeſſiones n.10.verſ.talis confeſſio de probat. Gaill d.obſeru.40.n.3.
& ſeq. Fel.c.cum acceſſiſſent n..8 hanc regulam limita de conſtit.. Ampliatur primo, id
verum eſſe etiamſi princeps ſeu Pontifex, nihil ſibi reſeruaſſet, de qua reſeruatio-
ne ſatis diximus ſupra *verſ eod. libro q.5. tertio* eo enim non obſtante, exempti nec
expreſſa renunciatione, nec tacita prorogatione alienum iudicem ſortiri poterunt
Fel.in repertorio verſ.exemptus poteſt iuriſdictionem in ver.adde tum quod & ſi fol.53.

Ampliatur ſecundo, adeo vt proceſſus & ſententia ſecuta contra exemptum nul- 5
lius ſit roboris & momenti *Caldeus conſ 12 de iudic Abbas d.c n.19.de Re iudic. Fel.in*
c.ſignificaſti n 4 verſ demum de foro compet. vbi etiam Abb.& Socin.& d.cap cum tem-
pore Gaill.d.obſ.40.

Quod tamen reſtringendum eſt niſi exemptio fuerit allegata, qua non obſtante 6
ſententia ſit ſecuta eo enim caſu ſubſiſtet in pręiudicium exempti ſed non in pręiu-
dicium ſuperioris cui praeiudicari non poteſt *Fel d.c.ſignificaſti n 4.verſ demum &*
Abb d.c 1.n. 9.verſ.ecce puto ſi exemptus produxiſſet Fel.& DD.c.ad audientiam de pre-
ſcript. c.dilectus d.capell. Monach. Fel.in repert. verb.ſententia lata contra exemptum fol.
116.col.3.in fin & in c.cum acceſſiſſent nu.28.verſ.hanc regulam limita de conſtit.

Verum vero exemptus hoc caſu poſſit euitare executionem ſententiae ſeu eam 7
irritare ex capite & perſona ſuperioris ſicuti in praeſcriptione diximus ſupra *q.35.l.*
1. alio in loco commodius tractabitur.

Ampliatur tertio concluſionè procedere etiãſi iudex ſe pronunciauiſſet compe- 8
tentẽ nec ab ea fuiſſet appellatũ licet enim pro fundãda iuriſdictione perutile iudi-
cetur vt iudex ſe declaret competentẽ ex quo poſt tale decretum non ſit amplius de
incõpetentia inquirendũ *Innoc.& Fel.c ſuper literis de Reſcrip.late Vantius de Nullit pro*
ceſſ.Rubr.quib modis ſint nulla reperentur n.8 & dictum eſt ſupra q.6.n.6. maxime cum
iudex aliqualẽ iuriſdictionẽ habet licet exceptione ſit elidibilis vt dixi ſupra loco
iam allegato adeo quod ſententia reuocatoria prioris ſentẽtiae ſit valida licet de ap-
pellatione interpoſita aut Apoſtolis non conſtet cũ iudex antea ſe decreuit compe-
tentem *Milis in repert.verb.appel.verſ appel.ſi eſt deſerta vel ab initio nulla.v.q.prac.n.6.*

licet

Digitized by Google

licet & deciſio Rotæ videatur aduerſari *Rot.deciſ 12 n 2.in fin.de appellat.in nouis* tamen hoc in caſu decretum competentiæ nihil proderit vt ſententia vires & effectum aliquem ſortiatur.

9 Ratio eſt quia decretum competentiæ nihil prodeſt quando iudex talis eſt in quem pars expreſſe conſentire ſeu prorogare non poſſet. *Felinus in Rubr de foro compet.nu.3.verſ.intellige Abb.cap paſtoralis nu* 14.*verſ ego melius iudicio meo & nu.15. de except.Imol.cap.ſciſcitatus col.5.de reſcript.* vel quando iudex iuriſdictionem nullam habet *Franc.cap.ſtatutum §. in nullo nu.5.de reſcript.in 6.* licet Carocius contra cenſuerit *ſing.166.*

10 Ampliatur 4. iuxta ſententiam Abbatis & aliorum ad forum pœnitentiale non enim confiteri poſſunt diœceſano, *Abb.d.cap.ſignificaſti de foro compet.nu.12. verſ.& quod notat Hoſtienſis &c.vbi dicit quod exempti etiam voluntarij non poſſunt confiteri ordinario loci.* Ratio eſt quia iuriſdictio pœnitentialis prorogari non poteſt *Abb.c.cum contingat n.29.verſ.& aduertendum de foro compet.& rep.cap.ſi quis contra nu.* 50.*verſ. aut quæritur eod.tit.vide Francum cap.ſi Epiſcopus n.6.de pœnit.in 6.*

11 Ampliatur 5. ad excommunicationem quæ lata in exemptos non ſubſiſtit ipſo iure etiamſi excommunicans ſit in quaſi poſſeſſione excommunicandi. *Abb cap.cum dilectus nu.3.& ſeqq de relig.dom Bald.in Margarita ad Innocent.verſ.excommunicatio lata fol 13.cap 1.11.quæſt.3 late Borgaſius tract de irregular. & diſpenſ.par.6.Regula* 8. *fol* 351.*Abb.cap graue n.3.de offic.ordin.Greg.Sayrus in ſumma Theol.moralis part.1.lib.1. cap.16.per tot.ſignanter n 17.vbi late.*

12 Ampliatur 6. vt etiam ſubiicere ſe ordinario pro abſolutione ab excommunicatione *Abb.d.cap.ſignificaſti n.11.verſ.his tamen non obſtantibus pulchre Fumus verb.exemptio nu.9.Fel.cap.paſtoralis §.præterea nu.10.de offic.ordin.Abb.d.cap graue nu.4.Fel.in repert.verſ.exemptus excommunicatus fol.53.& verſ.excommunicatus ſi eſt exemptus fol. 49.Ang §.exemptus n.6* Idq; quamuis abſolutio non eſſet reſeruata *glo.c. cum ex eo vbi DD.de ſent.excom.* atque ita cenſet Fel Fumus & alij *Fel.d.n.10.& Fumus d.nu* 9. contra Laudenſ.qui cenſet ſi abſolutio non ſit reſeruata quod Epiſcopus abſoluere poterit *in Clem 1 § fui de Rel.dom.& Clem.1.de conſang.& affinit. & Sarab.Clem.1.*

13 *§.prædictu nu.5.de relig.domib.qui indiſtincte cenſet,abſolui poſſe*; quod tamen reſtringendum eſt niſi poteſtas abſoluendi ei à Pontifice delegaretur ſeu auctoritate ſibi à ſancta Sede delegata. Etenim regulariter cum Epiſcopo quicquam commendatur

14 ſeu delegatur quod exemptos contingit non cenſetur iuriſdictio eius ordinaria excitari tantum vt munus ſibi commiſſum auctoritate Apoſtolica exequatur. *Abbas d. c.ſignificaſti nu.12 ſub finem verſ Rigor tamen de foro compet.* Qua de re ſuo loquar capite cum inquiram vtrum commiſſa ordinario exemptorum cauſa iuriſdictio cenſeatur excitata an vero delegata *infra quæſt.14.*

15 Ampliatur ſeptimo ad quoſcumque alios actus tam iudiciales quam extraiudiciales,

tiales. Ratio quia per exemptionem efficitur quis non ſubditus & velut quaſi extraneus *Abb.d.cap.ſignificaſti nu.11 verb.his tamen non obſtantibus.*

16 Quemadmodum enim ſe habet vaſallus reſpectu ordinarij ſeu alterius Domini Clericus reſpectu iudicis laici vel alterius non ſui Epiſcopi Subditi ſuffraganeo, reſpectu Archiepiſcopi. Ita etiam per Analogiam & longe magis exempti reſpectu ordinariorum hi enim ad inſtar illorum iuriſdictionem non ſuam prorogare non poſſunt præterquam in caſibus à iure nominatim expreſsis. *Abbas.d.cap.ſignificaſti n. 12.de foro compet.Felin.Butr.quos allegaui ſupra lib.1.quæſt.*45. Non ſine ratione adieci præterquam in caſibus expreſsis; ſunt enim caſus quamplurimi quibus ordinaria iuriſdictio viget in exemptos quos in proprium caput reſeruabo, *Infra cap.*45.

17 Ampliatur octauo vt proinde exceptio declinatoria exemptionis non modo ante & poſt litem conteſtatam ſed etiam ſemper & quandocumque opponi poſsit *Guid.quæſt.*275.*nu.*4 *vide infra quæſt.*10.*per tot.*

18 Tertia concluſio, quo fit vt ſententia Iaſonis quam refert Nauarrus reddatur dubia quod licet exemptus ſubmittere ſe nequeat extraneo ſuperiori, quod tamen ordinario ſuo ſeſe poterit ſubmittere quia res (inquit) de facili redit ad ſuam naturam hocq; pacto fit reditio ad ius commune quod eſt fauorabile *Iaſon l.ſi vnus § pactus ne peteret n* 9.*ff.de pact.Nauarrus conſ* 13 *n.*4. *de priuilegiis vbi idem probat.Fel.in repert. verb.exemptus ab ordinario fol.*63 *& in ca.cum acceſsiſſent n.*6.*verſ.ad idem quod not.de conſtitut.* Idq; probat argumento & ratione ducta à clerico qui licet non poſsit conſentire in alium iudicem ſine conſenſu Epiſcopi, *cap.ſignificaſti vbi Abb.& DD.de foro compet.* tamen clericus qui iure aliquo ſpeciali eſt ſubiectus prælato alicui inferiori poterit ſine licentia iſtius prælati inferioris conſentire in proprium ſuum Epiſcopum ex quo reditur hoc modo ad ius commune *Iaſ.d.§.pactus nu.*9. *& Fel.repert.d. verb.clericus qui eſt ſubditus fol.*20. *col.*1. *d.cap.cum acceſsiſſent n.*6. *verſ.ad idem quod notat de conſtit.Feder.de Senis conſ.*14.*late Apoſt.ad Abbat.cap.veniens n.*22.*in verb.pa-* 19
ctum de præſcript. Hæc inquam opinio Felini videtur dubia. Cum enim per exemptionem acquiratur omnimoda liberatio à iuriſdictione ordinarij cum effectu ſpecialis reſeruationis vti ſuperius notatum eſt *eod.lib.quæſt.*5.*nu.*9.10.11.12. *& ſeq* fit vt exempti prorogatione tacita vel expreſſa redire non poſſunt in poteſtatem ordinarij niſi accedat licentia Papæ eximentis cuius intereſt exemptionem conſeruari *ex tex.d.c.cum tempore vbi DD.& probatum eſt ſupra concl.*1 *verſ.Ratio.* Nec vrget ratio à ſimili quæ obiicitur à clerico ad exemptum, violatur enim iſtud argumentum hoc pacto exemptus conſentire non poteſt in iudicem alienum ſine licentia Papæ ſuperioris Epiſcopus eſt iudex alienus exempti ergo exemptus non poterit in eum conſentire ſine licentia Papæ qui eſt Diœceſanus exemptorum *Abbas d.c.ſignificaſti n.*11.*verſ his tamen non obſtantibus per tot.* 20

21 Adhæc exempti longe maiore vinculo ſubiiciuntur Papæ quam clerici ſuo Epiſcopo

piſcopo vt proinde argumentum illud Felini, Federici & ſequacium de clericis ad exemptos à maioritate rationis non ſubſiſtat. *Abb d.n.11. & 12. praeſes in loco à maiori & minori v. d. quaeſt 5 nu 10. & ſeq,* Poſtremo opinionem hanc valde Solerter Refellit Panormitanus & aduerſantia argumenta eleuat, ſuamq; & rationibus & auctoritatibus ſtabilit & confirmat *d. cap. ſignificaſti n.* 10. 11 12.

Concluſio quarta, opinio Abbatis certa eſt, in exemptis Papæ immediate ſubiectis quorum ipſe ſibi iuriſdictionem reſeruauit auctoritatibus tam ibidem allegatis quam ſupra quæſtione quinta. *verſ. tertio iuriſdictio in exemptos eſt per principem num.12.*

22 At vero in exemptis ab ordinario qui tamen ſubiecti alicui alteri prælato ſuperiori dicendum eſt eos poſſe iuriſdictionem ſui ordinarij prorogare tum quod hoc pacto fiat reditio ad ius commune quod eſt fauorabile. *Fel in repert verb. exemptus ab ordinario verſ ſecus & verb. exemptus ab ordinario verſ. adde quod de alio exempto fol.53 verb clericus qui eſt ſubditus fol.20. & in cap. P. & G. n 13 de offic. deleg.*

23 Tum quod eiuſmodi exempti ab ordinario & ſubiecti alteri cuidam prelato ſuperiori non habeantur pro reſeruatis ſanctæ Sedi de quibus præcipue tractamus hoc opere *v. ſupra d. quaeſt. 5. numer* 9. 10. 11. 12. 13. *& ſeqq* Tum quod longe interſit an exempti mediate aut immediate ſubiecti ſint ſanctæ Sedi. Tum quod Iaſon & Nauarrus intelligendus ſit de exemptis ab ordinario qui ſubiecti ſunt cuidam prelato ſuperiori, quales poſſe iuriſdictionem ordinarij prorogare concedimus & hoc pacto antinomias & contrariantes auctoritates conciliari poſſe opinamur. Tum quod immediate exempti ſunt reſeruati S. Sedi cum clauſula irritante & aliis clauſulis prægnantibus cuiuſmodi non poſſunt tacite vel expreſſe prorogare, *dixi ſupra eod. lib. quaeſt. 5. num. 12. 13. & ſeqq.*

QVAESTIO VIII.

Remiſſio exempti ad ſuum iudicem cuius fiat expenſis?

SVMMARIVM.

1. *Patri, Abbati Epiſcopo, Domino competit vtilis vendicatio.*
2. *Inde orta vendicatio ſeu repetitio exempti.*
3. *Leodij in praxi id receptum.*
4. *Remiſſio fit expenſis exempti.*
5. *Ad expenſas tenetur qui actum poſtulat.*
6. *Clericus remittitur ad ſuum forum ſuo ſumptu.*
7. *Reſtringendum in exemptione non notoria.*

9. *Secu*

9. *Secus ſi exemptio foret notoria.*
Ordinarij iuriſdictio præſumitur per totam diœceſim.
10. *Energia clauſulæ* ſaluo quod iuſtitia adminiſtretur.
11 *Laicus ſupplet negligentiam Eccleſiaſtici.*
12. *Eximens exemptum an incidat in edictũ ff. ne quis eum qui in ius vocatus eſt, &c.*

QVemadmodum patri ius competit vendicandi ſeu repetendi filium, Abbati 1
Monachum, Epiſcopo clericum, Domino ſubditum, colonum, ciuem, eadem proportione & Analogia de qua ſuo loco meminimus *ſupra qu.45.n.5. & quæſt.1.n.12.* Orta eſt poteſtas repetendi exemptum coram ordinario in ius vocatum, *arg. glo. l.1.* 2
§. ſi quis ita petit ff. de rei vendic. c. Abbatis 18. q 2. Abb. conſ. 88. n 2. par. 1. Mynſing. c. ſuper nobis nu. 2. de teſtibus c. dilectus vbi de appellat. vbi Abb. nu. 4 Bertachin. tract. de Epiſcopo part. 3. quarti libri n. 1. & 2. glo cap. ſi iudex de ſent. excom. in 6 Abb. cap. licet n. 15. de Regularib. Id quod apud Leodienſes in praxi receptum eſt, vocato enim exempto in 3
ius coram ordinario ſolet Bedellus capituli cui exemptus immediate ſubeſt coram ordinario comparere exemptumq; vendicare ſiue repetere ac eum velut in libertatem aſſerere, cuius autem expenſis eiuſmodi repetitio remiſsiove fieri debeat, an exempti, an vero illius qui exemptum coram ordinario competente in ius vocauit paucis hic eſt inquirendum.

Concludendum quod expenſis exempti qui remiſsionem poſtulat. *Auſfer. repetit Clem. 1. quæſt 2 n. 25. de officio ordinarij fol. 106.* 4

Ratio eſt regulariter is tenetur expenſas ſuppeditare qui actum fieri deſiderat, 5
quemadmodum Felinus & Peckius docuerunt varioq; exemptorum genere demonſtrarunt. *Fel. cap. 1. n. 8. vſque ad finem de libell. oblat. Pec. de iure ſiſtendi cap 37. num. 1 & ſeqq. Vincent Carocius tract. de oblationibus part. 2. quæſt 9* Confirmatur quia 6
ſi clericus poſtulet ſe remitti ad iudicem id fieri debebit illius expenſis. *late Boer. deciſ 303 per tot. Aufrer de poteſt. ſæculari ſuper Eccleſ. perſonis Reg. 3 num. 17. verſ Adde Menochium de arbitr. iudicum lib. 2. cent. 3. caſu 228. num. 8. Bald. Aluarottus & DD. ca. 1. § ſi iudex, de pace tenenda Salic. & Bald. l. eos C. de appellat capell. Tholoſ. quæſt. 0. & 274. vbi Aufrer* Ergo argumento à proportione ad clericos de quo ſupra diximus *lib. 1. qu 45 n 5.* idem ſtatuendum venit in exemptis.

Reſtringenda tamen eſt iſta concluſio in caſu exemptionis non notoriæ qua ex- 7
emptus comparere tenetur ad declinandum iudicium ordinarij, de qua abunde ſupra locuti ſumus, *eod lib 1. cap. 6. n. 1. vſque ad n. 10.*

Cum enim ordinarij iuriſdictio fundata ſit iuris præſumptione in omnia loca 8
& perſonas totius diœceſis. *cap cum Epiſcopus de offic ord in 6. c. cum contingat de foro compet. Gail lib. 2. obſ. 62. n 9 dixi li. 1. c. 8. n. 2.* fit vt eiuſmodi exemptus aduerſus vocantem eum in ius comparere teneatur ad remiſsionem poſtulandam, qui cum propter præſumptam ignorantiam exemptionis iuſtam exemptum euocandi ſeu litigandi cauſam habuerit, in expenſis condemnari non debet, ſed to-

tius remiſsionis huius actus ſeu declinatoriæ obiectio exempti expenſis explicari debet *arg. cap. finem de dolo & contum. vbi DD. l. eum quem ff. de iudiciis.*

9 At vero ſecus ſi exemptio foret notoria notorietate quam alibi deſcripſimus, *d quæſt. 6. nu. 23. 24 & ſeqq eod. lib.* tum enim quia citans eiuſmodi exemptum ſcit aut ſcire debet *vide ſupra d. quæſt. 6. n. 24. & 31. cum ſeq.* eum non eſſe conueniendo coram ordinario, ratione temeritatis ſeu obiectæ declinatoriæ condemnari debet, eum enim (inquit Vlpianus) quem temere aduerſarium ſuum in ius vocaſſe conſtiterit viatica litisq; ſumptus aduerſario ſuo reddere oportebit *tex. l. eum quem temere ff. de iudiciis d. cap. finem vbi DD.*

10 Illud paucis videndum num quid operetur vulgaris illa clauſula quam ordinarius decreto ſuo remiſſorio adiicere ſolet ſcilicet Remittimus ſaluo quod iuſtitia

11 adminiſtretur, certe ſuperfluam eam non eſſe hinc animaduertimus quod alter alterius iudicis negligentiam ſupplere debeat, nempe laicus iudex negligentia iudicis Eccleſiaſtici *Aufrerius de poteſt. ſæcularis ſuper Eccleſiaſt. perſonis Reg. 4. n. 48.* ordinarius negligentiam parium curiæ ſeu Domini Feudi. *Curtius de Feudis part. vltima n. 14. Menoch. de Retinend. poſſeſſ. Remed 3. quæſt. 52. n. 354. & 414. DD. cap. cæterum de iudiciis*, & conſequenter per Analogiam quam alibi *ſupra lib. 1. cap. 45. n. 5.* induximus negligentiam exemptorum. *Aufrerius in repert. Clem. 1. q. 10. n. 3 verſ. vnde in principali de officio ordinarij.* In cuius confirmationem ſunt quæ in hac materia attulimus cum acceſſus ad Papam eſt difficilis ad quæ compendij gratia lectorem remittimus *vide infra lib. 4. cap. 50. 51. n. 4. & q. 1. n. 8. & ſeq.*

12 Poſtremo paucis hic incidit inquirendum, num eximens exemptum in ius coram ordinario vocatum incidat in edictum ne quis eum qui in ius vocatus eſt vi eximat. Ego tali caſu puto cum Offilio locum huic edicto non eſſe, ex quo perſona quæ in ius vocari non potuit exempta eſt *tex. l. 1. §. Offilius ff. ne quis eum.* Cum enim vterq; malefaciebat & qui eximit, & qui exemptum coram ordinario in ius vocat deteriore tamen loco eſt vocans exemptum coram vetito examine qui petitoris partes ſuſtinet. Eademq; æquitas eſt in quouis qui alio quam quo debuerat in ius vocabatur *tex. l. nam cum vterque vbi glo. verb.* qui alio ac vt explicatius ſcripſit Paulus dicendum eſt non videri vi eximi eum cui ſit ius ibi conueniri *d. l. nam cum vbi glo. verb. non conueniri adde Pec. de iure ſiſtendi c. 33.*

QVAESTIO IX.

Exemptus an condemnandus in expenſis ob non propoſitam exceptionem ſui priuilegij?

Libuit proponere hanc quæſtionem articulatim in qua tamen nolo hoc loco fuſius inhærere, ex quo velut appendix eius deciſio deſcendat ex quæſtione quam

quam hoc eodem libro tractauimus ſexto loco dum quæſiuimus vtrum exemptus teneatur ad allegandum ſuum priuilegium concluſimusq; tertia concluſione condemnandum in expenſis adiectis tamen tam eodem loco quam per diſcurſum totius quæſtionis nonnullis diſtinctionibus quas hoc in loco ne quod actum eſt agam non fuit viſum repetere ſufficiat appellare Imbertum concludentem condemnandum niſi iudici ex actis de exemptione conſtet aut in citatorio qualitas exemptionis exprimeretur, alioqui (inquit) quantumlibet aliunde notum eſſet & litigantibus & iudici comparere tenetur *Imbert. inſt forenſ. lib. 1. cap. 26. glo. in verb. Cautius*, cuius deciſio pendet ex dicta quæſtione ſexta ad quam ſit remiſſio.

QVAESTIO X.

Exemptionis exceptio, an opponi poſſit in vim declinatoriæ poſt litem conteſtatam?

HAec quæſtio affinis eſt materiæ; quam ſuperius tractaui in ſexta quæſtionē ubi de prorogatione iuriſdictionis diſputatum eſt, quibus hoc in loco tantum addo quod licet declinatoria exceptio regulariter opponi non poſſit poſt litem conteſtatam *l. fin. C. de except. l. peremptorias cum ibi not. C. ſenten. reſcin. non poſſe.* Nihilominus tamen exceptio exemptionis quandocunque opponi poterit *Guido quæſt. 275. n. 4. & 5. per l. qui futurum ff. de pact. l. commiſſoria ff. de pact. inter emp. & ven.* Exceptiones enim reddentes iudicium retro nullum ſemper opponi poſſunt *l. licet vbi DD. C. de procurat. Marant. de ord. iud. par. 6. memb. 9. n. 9.* Idq; ſecundum intelligentiam eorum quę dicta quęſtione ſexta ſcripſi quæ hic velim haberi pro repetitis.

QVAESTIO XI.

Iudicum exemptorum iuriſdictio an poſſit prorogari per non exemptos?

SVMMARIVM.

1. *Iudices exemptorum prorogari ab aliis non poſſunt.*
2. *Delegati prorogari non poſſunt.*
3. *Iudices exemptorum æquiparantur delegatis.*

DVbitationem facit quod eiuſmodi iudices iuriſdictionem habeant, certum autem eſt quod prorogatio iuriſdictionis fieri poſſit de perſona in perſo-

nam nempe vt iuriſdictio limitata inter certas perſonas conſenſu partium extendi
poſſit ad alias perſonas non ſubiectas *l.1. & 2. ff. de iudic. l. ſi conuenerit ff. de iuriſdict.*
1 *om. iud. Marant. de ord. iud part. 4. diſt. 12 num 3.* Nihilominus tamen placuit magis
eorum iuriſdictionem prorogari non poſſe atque ita areſto Galliæ iudicatum fer-
tur anno 1530. Auguſti nona, ſtatq; in hac ſententia inſignis pragmaticus Io. Im-
„ bertius tali ſermone. Hi exemptorum iudices cum ad certas cauſas certiſq; dentur
„ perſonis non eorum poteſt iuriſdictio ad alias cauſas perſonaſq; prorogari nec
„ principis quidem interueniente reſcripto. Ita ille *inſtit. li. 2 c. 6 in glo. verb. ſoluta.*
nec vrget ratio loco dubitationis adducta, nam ea obtinet in iudice habente iuriſ-
dictionem iure ordinario communi, ſecus vero ſi iure aliquo ſpeciali ſicut delegato
aut iudicibus exemptorum relatum eſt *Abb. c. excommunicatis n. 6 & 7. de offic. legati*
Marant. d. diſt. 12. n. 4.

2 Preterea eiuſmodi iudices habent naturam delegatorum quorum iuriſdictionem
certum eſt prorogari non poſſe. *c. P. & G. vbi DD. de offic. deleg Marant. vbi ſupra n. 14.*
3 quia territorium non habent ideoq; etiamſi ordinarij eſſent, tamen delegatis in iure
æquiparatur. *Bal. c. inter Dominum de alienatione feudi Imber. inſt. Forenſ. li. 1. c. 27. glo. 1*

QVAESTIO XII.

An ordinarius oppoſita exemptione cognoſcat, an ſibi iuriſdictio competat?

SVMMARIVM.

1. *Iudex regulariter cognoſcit de ſua iuriſdictione.*
2. 3. 4. *Fallit ſi agatur de illius proprietate.*
5. *Dominus non cognoſcit an ſibi competat iuriſdictio in Vaſallum.*
6. *Ordinarius extraiudicialiter tantum ſe informat de exemptione.*
7. *Alioquin exemptus poterit appellare.*

1 TAngenda etiam hæc quæſtio non infrequens, licet enim regulariter iudicis
ſit cognoſcere & decernere vtrum ſibi iuriſdictio competat *l. 2. vbi DD. ff. ſi*
quis in ius vocat. non ierit l. in præſcriptione C. ſi contra ius Abb. Fel. & DD. ca. ſuper litte-
ris de Reſcript. in hac tamen exemptionum materia ſingulare eſt vt ordinario de iu-
riſdictione ſua cognoſcere non liceat velut nominatim id deciderunt Abbas, Feli-
nus & alij *cap. ſuper literis n. 10. verſ quartus caſus n. 24 verſ fallit 4. de reſcript.* his
„ verbis, quartus caſus cum agitur non ſolum de nudo exercitio iuriſdictionis vt
„ quia citatus dicit ſe exemptum & iudex negat, multa enim ſunt commoda ſubie-
ctionis ideo iudex eſt ſuſpectus in hac cognitione, &c. In eadem eſt ſententia Inno-
centius quem reliqui ſequuntur, *c. venerabili vbi Abb. n. 3. & 4. de cenſib. Item in ca.*

ex par-

Digitized by Google

ex parte de verb.ſig. Dominic & DD.d.ca ſuper literis, & ca.cum perſona de priuil.in 6. ca. ad audientiam vbi glo. Abb.Franc.de appellat. Ang.d l.2. in 1.& 2. Ratio prima eſt 2
quia per exemptionem agitur de totali fundamento iuriſdictionis & proprietate illius idq; cum honore & commodo ordinarij, quo caſu ordinarius cognoſcere nequit an ſibi iuriſdictio competat. *Fel.d.c ſuper literis n 23.verſ.fallit 3 vſque ad finem* 3

Ratio ſecunda quia quando agitur non ſolum de nudo exercitio iuriſdictionis ſed etiam de proprietate ſubiectionis iudex cognoſcere non poteſt *Fel.d.ca.ſuper literis n.24.Abb.d cap ad audientiam vbi glo.de appellat.*

Ratio tertia à ſimili quando enim excipitur quod locus non eſt de iuriſdictione 4
citantis tum iudex cuius ea in re vertitur vtilitas cognoſcere non poteſt *Butrio d.c. ſuper literis Fel.ibidem num.27. Abb.Innocent. Angel.vbi ſupra* Porro valet in iure argumentum à locis ad perſonas, *præſes in locis legalibus loco à loco ad perſonas.*

Ratio quarta ab argumento Vaſallorum ad exemptos quod valere frequẽter ſu- 5
pra probauimus. Non enim cognoſcere poteſt Dominus vtrum ſibi iuriſdictio cõpetat in Vaſallum. *vide Curtium de feudis parte 7.quæſt.7.n.27.* Nihil obſtat cap.cum perſonæ de priuilegiis in 6. vbi gloſſa ordinaria in verbo ordinarii ex diametro videtur huic concluſioni aduerſari. Quia teſte Felino communis noſtra concluſio eſt in contrarium *d c.ſuper literis n.24 verſ.ſed tenendo quod glo cap.ſtatutum §.1.in verb. copia de reſcript.in 6. Innocent ca.ex parte 1. de verb ſig. Abb.Butr.Dom Ang.vbi ſupra.* 6
Nec enim vt vult pars ſanior doctorum in caſu d. cap. cum perſonæ iudex vbi cognitionem vſurpat vt iudex ſed vt extraiudicialiter tantum ſe informet *Abb.d.c.venerabili n.3 & 4. & in cap ad audientiam n.8.& ſeq.de appellat Fel.d.ca.ſuper litteris n.24. Franc.d. ca. cum perſona §.ſi autem n.2.* Hoc modo intelligendus eſt Angel. quod allegato priuilegio exemptionis is cognoſcere debeat non quo declinatur ſed qui tanquam ſuperior adiri poteſt. *Angel d.l.2.in 1.& 2.fall ff ſi quis in ius vocat non ierit,* quod ipſum etiam docte voluit Innocent. *d.cap.ex parte n.3 per tot.*

Dum poſt longam huius articuli explicationem ita ſubnectit, vtrum autem ex- »
emptus ſit vel non vel vtrum priuilegium ſit verũ vel falſum vel aliquid aliud quod »
tangat principalem cauſam de his cognoſcere non debet, quia eſſet iudex in cauſa »
ſua, quod eſſe non debet, ita illa. Vnde ſit dubia opinio Franci d ca cum perſonæ & »
aliorum quorundam putantium quod cum iudex ſe non conſtituit partem principalem ſed ſi controuertatur tantum inter partes de illius iuriſdictione quod tunc de illa cognoſcere & pronunciare poſſit. Etenim etiam eo in caſu vt cenſet Inno- 7
centius vigent quoq; antedictæ rationes, adeo quidem quod iudicialis illius indago remittenda ſit ad ſuperiorem vt ſequenti quæſtiuncula concludemus aut ſi vlterius procedatur ex parte exempti veniat appellandum. *Docte Innocent. d.cap.venerabili vbi Abb.de cenſib.& d.cap.ex parte de verb ſignif.*

QVAR-

QVAESTIO XIII.

Cuius ſit de quæſtione exemptionis cognoſcere?

SVMMARIVM.

1. Pontificis eſt cognoſcere de exemptione.
2. Inferior cognoſcit incidenter.
3. Verba quis interpretetur
4. Ordinarius retardare poteſt executionem.
5. Exſpectanda altera iuſſio.
6. Ordinarius an cognoſcat de exceptione exemptionis.

1 OStendimus præcedente libro affatim ſolius eſſe Pontificis ſiue Principis plene eximere, cuius proinde ſolius dicimus de ſuo exemptionis priuilegio iudicare *tex. cap. cum veniſſent vbi glo. in verb. iudicari & DD. de iudiciis tex. ca. 1. de lege Conradi Bald. in præalud. feud. n. 18. Gaill. lib. 1. obſ. 1. num. 7 Caſtrenſ. l. hi qui n. 6. C. de appellat. Barthol. Famus in ſumma verb. interpretatione n. 4 Anton Milis in repert. verb. iudex inferior non cognoſcit fol. 213. l. & ideo ff. de legibus* quod tamen non adeo regulare & generale eſt quin admittat quaſdam exceptiones ſiue fallentias, quas omnes has diſtinctione comprehendam Aut dubium eſt de intellectu priuilegij ſeu de intentione Pontificis ſiue Principis eo caſu nemo alius adiri poteſt ſiue cognoſcere quam Princeps *glo. d. cap. veniſſent cum vbi Innocent. Oldra. conſ. 230 Innocent. cap. cum ſpeciali de appellat.* eius enim eſt interpretari cuius & condere idq; etiamſi iuxta Abbatem intellectus eſſet clarus, nam non eſt inferioris declarare leges ſeu priuilegia vt faciant ius quo ad omnes *C. fin. l. de legibus Innocent. d. cap. cum ſpeciali Abb. d. cap. cum veniſſent numer. 3. verſ. & puto hoc etiam* aut quæritur de poteſtate Pontificis ſeu Principis priuilegium concedentis, eo caſu quoq; inferior cognoſcere non poteſt ſed ſolus Princeps *ca. primum de translatione prælator. Innocent. ca. ex parte 1. de verb. ſignif. cap. ipſi ſunt ca. nemo & cap. ſeq. 9. q. 3. Abb. d. n. 3 verſ. idem putat. Dominus Anto.*

2 Aut quæritur nunquid inferior poſſit cognoſcere incidenter in præiudicium partium non directe ſuper mente priuilegij ſed v. g. an priuilegiatus ſit capax ſeu an priuilegium ſit ſurreptitium, eo caſu relatum eſt poſſe *pulchre Bald. in prælu. feud. n. 18. & d. cap. 1. de lege Conradi Gaill. d. obſ. 1 nu. 13.* tum enim magis tractatur de priuilegiato quam de priuilegio *arg. cap. 1. & 2 de confir. vtili vel inutili cap. ſuper litteris de Reſcript. cap. 1. de litis conteſt. in 6. Abb. d. n. 3 verſ. aut quæritur.*

3 Aut vero dubitatio tantum verſatur circa verba priuilegij quo caſu ſi ſenſus ſit clarus poterit inferior cognoſcere in præiudicium partium ea enim eſt iudici poteſtas data vt interpretari poſſit legem ſcriptam in præiudicium partium *Innocent.*

d. cap.

Digitized by Google

d.cap.cum ſpeciali l.vnica C.de profeſſorib. qui in vrbe conſt.lib.12.cap.inter alia de ſent. excommunic. Abb.d.n.3 verſ.aut dubitatio, longe magis poterit interpretari legem non ſcriptam, ſi vero ſenſus ſeu caſus ſit dubitabilis tunc ſi princeps facile posſit adiri illius erit interpretatio. *Fel.d.cap cum veniſſent in pr.d.cap.inter alia l.ex facto in princ ff.de vulgari & pupill Fumus d.verb.interpretatio nu.4* ſin minus decidi poterit per inferiorem ratione aliqua ſi fieri posſit naturali & veriſimili quæ tamen verbis expresſis priuilegij conſonet, vel etiam per aliquod ſimile. Eiuſmodi enim interpretationes per ſimilia nedum iudicibus ſed etiam doctoribus conceſſæ ſunt *per tex.l.ex facto ff.de vulg.& pup.l.non poſſunt ff.de legib. Anchar.c.2. de magiſt. Cyn.l.non dubium c.de legibus Abbas d.n.3.verſ.alias data inſtantia Innoc.d.cap.cum ſpeciali*

Paucis diſtinctiones has confirmant Anton.de Milis Fumus, Abbas & Doctores ſupra allegati. Quibus addo quod inferior etiam de nullitate ſeu validitate exemptionum cognoſcere posſit non vt diffiniat ſed vt retardet tantum aut differat illarum executionem donec ſuperiori reſcripſerit interim expectando ſecundam iusſionem *Butr.& DD.cap tua de ord.cognit. Abb.cap.de cætero in 2 not.de Re iudic.glo.c.1.vbi Innocent de offic.ordin. Borgaſius tract de Irregularit.& diſpenſ.part.2.tit. qua diſpenſatio dicatur indiſcreta fol 26 col 2.* 4

Non enim facile obediendum eſt iniquis falſiſue literis emanantibus à Cancellaria Pontificali aut Cęſarea niſi altera iusſione intimata *Barth l.prohibitum C.de iure fiſci lib.10. Ang.conſ 219.l.3.C.ſi contra ius l.nec damnoſa C.de precibus.* Imo posſent reſiſti ſi facerent impresſionem *l.defenſionis C.de iure fiſci li.10.* Deniq; an ordinarius de exceptione exemptionis quæ in cauſa coram eo vertente coram eo etiam proponitur posſit cognoſcere diſtinguit & cum mica hac ſalis reſoluit Philippus Francus *cap.1.n.4.verſ.ſed vbi non eſſet notorium de pœnis in 6.* Vt cum dubia eſt exemptio & de cauſa agitur menſæ eius proponi, tunc ordinarius cognoſcere non posſit, ſecus vero ſi cauſa concernat Eccleſiam vel menſam ipſius Eccleſiæ. 5 6

QVAESTIO X.

Commiſſa ordinario cauſa exempti, an illius iuriſdictio cenſeatur excitata vel delegata?

SVMMARIVM.

1 *Ordinaria & delegata poteſtas poteſt concurrere in eodem.*

2.5. *Ad quem tunc appelletur.*

3. *Quibus formulis cognoſcatur vtra iuriſdictio ſit conceſſa.*

4. *Iudex procedens vna via cum debuerit alia vitiat acta & ſententiam.*

6. *Ab Epiſcopo viſitante tanquam Apoſtolica ſe-*

ca ſedis delegato ad quem appelletur.

7. *Vtra iuriſdictione in dubio proceſſum fuiſſe præſumatur.*

1 HAEc quæſtio ſcitu digniſſima eſt tum ad iudicij telam ſententiamq; ordinandam, tum etiam ad appellationem interponendam, cum enim ſententia omnium ordinaria & delegata poteſtas poſſit in eadem perſona concurrere periculum eſt ſi habita ſeu excitata ordinaria iuriſdictione ſub delegato procedatur aut è contra, ne proceſſus omnis vitietur. *Abb. Fel. & DD. ca. ex officij de præſcr. c. licet & cap. pen. vbi DD de offi. ord. late Fel. in repert. verb. ordinarius poteſt eſſe & ordinarius efficitur delegatus late Menoch. lib. 2. præſumpt. 16. & 17 n. 23. & ſeqq* aut appellandum a ſententia ordinarij delegati ad Metropolitanum qui hoc reſpectu inferior eſt *DD. Rubr. ff de officio eius cui mand iuriſ. Gaill d. obſ. 17. n. 5.* ne ad Metropolitanum cauſa non deuoluatur ex quo tali caſu ad Pontificem appellari opportuiſſet. *Abbas cap. ad abolendam n. 16. de hæreticis Fel. d. cap. cum ex officij num. 24. & in ſuo repert. d. verb. ordinarius Abbas d. cap. cum ex officij. num. 25. Item addit ad Abb. ad d. ca. ad abolendam*

3 *num 16.* Porro ad agnoſcendam vtra iuriſdictio conceſſa cenſeatur magis pendet ex cognitione formularum quam ex iure, dicunt enim ſequentibus ſimilibuſve formulis iuriſdictionem ordinariam ſolere excitari, mandamus tibi vt iuſtitiam facias, Item committimus, tum enim quia committitur ordinario cauſa quæ ad eius iuriſdictionem ſpectabat eius iuriſdictio non cenſetur delegata ſed excitata id eſt (inquit Innocent.) videtur ei ſuaſiſſe executionem ſui officij. *Innoc. d. c. licet verſ. & eſt ratio Abbas ibidem num. 3 cum addit.* vocaturq; eiuſmodi commiſſio iuſſus ſeu excitatio iuriſdictionis, non vero delegatio t. x. *Auth vt nulli iudicem § & hoc vero iubemus Barth & DD. l more ff. de iuriſd om. iud. Marant. de ord. iudic. par. 4 diſt. 5. n. 72.* Cœterum ſi dicatur vice noſtra, auctoritate noſtra, auctoritate Apoſtolica, aut ponantur clauſulæ æquipollentes quæ fuſius à Felino & doctoribus referuntur *d. cap. licet n. 2. & ſeq. vbi Abb. n. 5. & Innoc. Matheſil notab. 90.* tum cenſebitur ordinarij iuriſdictio fieri delegata, prout quoq; quotieſcumq; per commiſſionem iuriſdictio ordinarij alteratur diminuitur vel augetur, qua de re videatur Felinus, capitibus ſupra allegatis & DD. His præmiſſis dum quæritur vtrum commiſſa ordinario cauſa exempti illius iuriſdictio excitetur an vero fiat delegata, inuenio pugnantes ſententias. Hoſtienſis cenſuit pro iuriſdictione ordinaria ſeu iuriſdictionem ordinariã excitari *in c. ad abolendam de hæreticis.* Cuius tamẽ opinio à cœteris merito reprobatur. *glo. not. d. c. ad abol. in verbo deleg. in fine vbi Io. Andr. & Abb. n. 15 Abb. ca. graue n. 5. de off. ord. Abb. c. ſignificaſti n 12. verſ ſicut ſemper de foro compet. dixi ſupra qu. 7. verſ. amplia 1. 6. in fine* Ratio eſt quia cum ordinario reſcribitur ſeu committatur aliquid quod non pertinet ad eius ordinariam cognitionem ſeu iuriſdictionem tum cenſetur eſſe delegatus *Barth. & DD. l. more maiorum ff. de iuriſdict. om. iud. late Menoch.*

*noch. de præſcript. li. 2 præſ 16. n. 25. & ſeq. Abb. d. c licet n. 3. Abb. c. ſignificaſti n. 12. verſ. ſi
aut ſemper in fine de foro compet.* vbi dicitur quod Papa cenſetur ſemper delegare
quando dat ordinario poteſtatem contra exemptos ideoq; cenſuerunt omnes quod
ſi Papa mandet Epiſcopo vt inquirat de hæreſi contra exemptos quod id facturus
ſit non poteſtate ordinaria ſed delegata *Fel. d. c. licet num. 1. glo d. c. ad abolendam vbi
Abb. nu. 16.* quod ipſum inter cæteros docte & breuiter diſtinguit Barthol. *d. l. more
n. 8.* hoc ſermone: Aut in conceſſione exprimitur quod hoc faciat auctoritate con-
cedentis & tunc non videtur concedere ordinariam, ſi vero hoc non exprimitur ”
tunc aut committitur vnum negotium vel plura particularia & non videtur conce- ”
di ordinaria iuriſdictio, aut committitur vniuerſitas negotiorum ex tunc in dubio ”
videtur concedi ordinaria iuriſdictio. Ita ille, Porro non vrget auctoritas & ratio ”
Hoſtienſis quia communis doctorum opinio eſt in oppoſito cuius rationes ſatis re- ”
fellit Abbas quas nolo breuitatis cauſa hic referre *d. n. 16 cap ad abolendam.*

Sunt autem vt initio ſcripſi ſcitu hęc neceſſaria ad telam iudiciariam quippe quod 4
ſi iudex vna via procedat cum aliam eligere ſeu alia procedere debuiſſet, proceſſus
ex nullitate corruet, *Menoch. d. præſ 17 Vant. de nullitat ex defectu iuriſdict. ord. n. 170.
& ſeq. Fel vbi ſupra in repert.* Similiter quo ad appellationem interponẽdam vt initio 5
pluribus auctoritatibus probatum eſt, quod tamen non videtur placuiſſe Alphonſo
Villadiego. *In ſpeculo vſitatorum fol. 35. n. 31.* nitenti auctoritate ſacræ cõgregationis,
declaratione (inquit) 484. (illius refert eiuſmodi verba.) Si in viſitatione appellari ”
contigerit ab Epiſcopo ſuffraganeo etiam tanquam ſedis Apoſt. delegato prout ſta- ”
tuit ſacrum Conc. Trid. debet appellari ad metropolitanũ &c. Ratio inquit eſt quia ”
quę ſuffraganeus in viſitatione facit iure ordinario facit licet auctoritate Apoſtolica ”
ſit factus delegatus, addit. Ideo dixit Hoſtienſis ca. 2. de offic. ord. & in ſumma de ”
offic. ord. §. ſunt autem quędam, quod quando committitur Epiſcopis id quod per- ”
tinebat ad eius officium id fit vt magis teneatur, ca. quis neſciat diſt. 25. Ita ille, Porro ”
qua iuriſdictione vſus præſumatur qui ſecundum ordinariam & ſecundum delegatã 7
cognoſcere & diffinire cauſam potuit tradit alibi late Menoch. *lib. 2. præſum. 17. per to.*
Paucis cum ex actis conſtat qua iuriſdictione vſus ſit res eſt ſatis in confeſſo *Abb. ca.
cum ex officij nu. 32. de præſcrip. vbi Felin. nu. eod. verſ. limita primo.* At vero ſi poſſint
acta & ſententia vtraque iuriſdictione ſuſtineri, tum ordinaria vſus præſumetur
Felin. vbi ſupra num. 34. quod fallit niſi delegatio facta ſit à principe vel ſummo
Pontifice, nam tunc præſumitur proceſſiſſe tanquam delegatus *Fel. d. c. cum ex of-
ficij n. 31. verſ. benefacit.* quia delegatus principis dignior eſt ordinario *DD. in Rubr. de
offic. eius* ideoq; appellatio deuoluitur ad principem *Fel. vbi ſupra n. 24.* ſi autẽ acta
ſecundum iuriſdictionem ordinariam ſuſtineri non poſſint ſecundũ delegatam autẽ
poſſint tum receptior opinio eſt quod proceſſerit ſecundum delegatam *Abb. d. c. cum
ex officij n. 31. Fel. num. . Pariſius n. 33.* Ratio quia quilibet præſumetur amplecti eam

viam per quam actus ſuus non vitietur. *l.3.ff.de teſt.milit.l.quoties 2.de Reb dub late Menoch lib.6.praſ.8. Alc.de præſumpt. Reg.3.præſ.35.nu.3.& ſeqq.* qua de re fuſiſſime Ioannes Baptiſta Peruſinus gener Bartholi *in tractatu de arbitris lib.12.cap.8.& ſeq. Ocean.vol.3.fol.128.*

QVAESTIO XV.

Exemptus an priuilegio gaudeat, antequam illius habeat notitiam?

SVMMARIVM.

1. *Francus, Abbas & Menochius docte diſtinguunt.*
2. *Ignorantia iudicis condemnantis exemptum non validat ſententiam.*
3. *Clauſula irritans afficit ignorantes.*

1 ARticulum hunc ſupra incidenter tractauimus *lib.1. quæſt 7. n.6.* quibus annecti poterunt ſequentes auctoritates *Ant. de Milu in repert. verb. gratia per quam, fol 177. Rot.dec.12. circa med. de præbend.in antiq. Anan.in add. cap.ad abolendam de hæreticis Anchar.poſt Lapum Clement.1.de appell. vbi Calder.not 2. latiſſime Abb. cap.2.n.7 cum Apoſt de conſtit. vbi vide Rom.conſ.207. vide diſtinctionem Franci cap.1. §.ex parte n.3.& ſeq.de conceſſ præbend. in 6. Menoch de Arbit.iudic.caſu 185.n.30.vſque ad n.40.vbi late.* Aliud eſt ignorantia iudicis excommunicantis exemptum qui non facit valere excommunicationem ideo quod ignoret eum eſſe exemptum. *Spec. de*
2 *citatione §. Item de citatione n.20.verſ.ſed nunquid idem erit.* Ratio eſt quia per exemptiones eripitur quis ipſo facto à iuriſdictione *Abb. cap. cum dilectus n.3. de relig. domibus.* Qua de re videas quæ diſtinctius ſupra attuli lib.1. quæſt.7. verſ. infertur 1. num. 6. pleraque enim hac in materia ex mente concedentis dependent ad quam
3 vt ibi & ſæpius diximus ſemper eſt collimandum *vide infra lib.3. quæſt.7.n.1.* Ratio ſecunda quia exemptiones regulariter annexam habent clauſulam irritantem quæ afficit ignorantes *v. infra lib.3 quæſt.12.n.11.*

QVAESTIO XVI.

Quid ſi pendente lite coram ordinario concedatur exemptio?

SVMMARIVM.

1. *Declinatoria nouiter orta opponi poteſt.*
2. *Ius reuocandi domum nouiter ortum opponi poteſt.*
3. *Arbiter factus ſacerdos compelli non poteſt.*

4.8. *Lai-*

4. 8. *Laicus poſt delictum factus clericus non punietur à laico.*
5. 9. *Opinio negatiua verior.*
7. *Priuilegium ſuperueniens non eximit.*
11. *Priuilegium in præiudicium litis pendentis non valet.*
12. *Niſi conſtet de auocatione.*
13. *Item niſi ſit ſpeciale ſuper illa lite.*
14. *Item niſi motu proprio.*
17. *Exemptio conceſſa lite pendente an reuocari poſſit per viam attentati.*

PRo parte affirmatiua quæſtionis videlicet pro exemptione videntur militare ſequentes rationes.

Prima exceptio declinatoria nouiter orta opponi poteſt poſt litem conteſtatam 1
ca. inſinuando de officio deleg. Abb. ca. vnico num. 5. de oblig. ad ratiocinia & diximus ſupra quæſt. 10.

Secunda ſi ius reuocandi domum incepit competere poſt litem conteſtatam eo 2
tempore in vim declinatoriæ opponi poterit *Innoc. Io. And & DD. ca. fin. vbi Boer. q. 7. de foro compet. Iaſon l. ita demum C. de procurat. l. qui autem vbi glo ff. ſi quis caut.*

Tertia ſi pendente arbitrio, arbiter fiat ſacerdos non poterit compelli propter 3
priuilegium ſuperueniens vt arbitretur *l. non diſtinguemus §. ſacerdotio ff. de arbitr.*

Quarta, laicus poſt delictum factus clericus non punitur à iudice laico ſed ab 4
Eccleſiaſtico, quemadmodum etiam Barbatia adfert de Cardinalibus qui ratione delicti ante Cardinalatum commiſſi gaudent priuilegio Cardinalium *Barb. tract. de iuriſd. n. 8. Barbatia tract. de Cardinalibus quæſt 11. prima partis Pec. de iure ſiſt. qu 14. n. 4. Bald. l. affinitatis C. communia de ſucceſſ. Bertach. tract. de Epiſcopo in quinta parte 4. libri n. 50. Papon aux arreſtz tit. des priuileges arreſt. 6.*

Quinta huius ſententiæ videtur Iacobus Cuiacius *lib. 13. obſ. 11.* hac ratione quod priuilegium ſuperueniens perimat inſtantiam cœptam.

Pro contraria vero ſententia quæ & verior eſt & quam omnes ſequuntur, ſunt 5
hæ rationes. Prima Vlpiani his verbis: Cum quædam puella apud competentem ,,
iudicem litem ſuſceperit deinde condemnata eſt poſteaq; ad viri matrimonium al- ,,
terius iuriſdictioni ſubiecti peruenerit, quærebatur an prioris iudicis ſententia ,,
exequi poſſit? dixi poſſe, quia antea fuerat ſententia data, ſed etſi poſt ſuſceptam ,,
cognitionem ante ſententiam hoc euenerit, idem putarem ſententiaq; à priore iu- ,,
dice recte fertur, quod generaliter in omnibus huiuſcemodi caſibus obſeruandum ,,
eſt *l. cum quædam puella, vbi DD. ff. de iuriſdictione iud.*

Idem alio loco reſpondit, quod ſi quis poſteaquam in ius vocatus Miles vel alte- 6
rius fori eſſe ceperit in ea cauſa eſt, quod ius reuocandi domum non habebit quaſi præuentus *l. ſi quis poſtea ff. de iudiciis* quod ipſum Canonica diſpoſitione confirmatur. Nam communiter traditum eſt quod priuilegium fori ſuperueniens non exi- 7
mat à iuriſdictione iudicis qui præuenit *tex. ca propoſuiſti vbi communes de foro com-*

8 *pet. not Spec. par. 1. de iudice delegato §. excipi verſ. quid ſi conueniens n. 15* Quemadmodum nec laicus pendente iudicio clericus factus eximitur à iuriſdictione laici qui præuenit *late Abb. cap. vnico n. 4. & 5. de oblig. ad ratiocinia & cap. propoſuiſti vbi DD. de foro compet. Barth. l. 1. n. 3. p. r tot. cum Apoſt. de pœnis Bertach. d. tract. de Epiſc. in quinta par. e quarti libri quæſt. 27. n. 46. & ſeq. DD. d. l. cum quadam puella & d. l. ſi quis poſtea Brixienſis in venerabilibus quæſt. 32. vol. tract. 17. vide latiſſ. Farinaceum in pract. Crim. lib. 1. q. 8. n. 104. & ſeq. vbi diſtinguit.*

9 Secunda ita inter cæteros nominatim cenſuerunt Goffr. Io. Andr. & Francus *c. 1. in pr. n. 6. de priuileg. in 6. & in ca. vnico vbi Anton. de obligat. ad ratiocinia.* His
„ verbis: Quid autem ſi priuilegium impetretur ſuper exemptione poſt citationem
„ factam per ordinarium? Refert hic Io. And &c. tenuiſſe quod tale priuilegium non
„ iuuet impetrantem arg. l. vbi cœptum ff. de iudic. pro quo facit cap. fin. vt lite
„ pend. quod maxime procedit quando citatio fuiſſet talis quæ induceret litiſpen-
„ dentiam ſecundum formam Clem. 2. vt lite pendent. Ita Francus.

10 Confirmatur ex Peckio cenſente quod areſtum laici ſubſiſtat etiamſi is ex poſt facto fiat Clericus, qui idcirco non habet ius reuocandi domum, quia oportet ſpectare tempus areſti facti, *Pec. de iure ſiſtendi cap. 14. n. 3.*

11 Confirmatur 2 quia priuilegium conceſſum in præiudicium litis pendentis illius non facta mentione nullius eſt momenti *Abb. conſ. 98. n. 1. par. 1. c. fin. vt lite pendent. Clem. 2. eod. tit. c. ex parte vbi Abb. de priuil. dixiq; ſupra hoc libro q. 3. Bellam. concluſ. 749. Fel. c. 1. n. 14. verſ. fallit 6. & c. ſuper literis n. 12. de Reſcript.* Quod ipſum latius confirmari poſſet ex Mindano *tract. de continent. cauſæ cap. 5. n. 6. fol. 73.*

12 Limitatur primo, hæc concluſio niſi ex tenore priuilegij appareat quod Papa voluerit ad ſeipſum cauſam auocare. *Goffr. Io. And. Franc. d. c. 1. n. 6. de priuileg. in 6.*

13 Limitatur ſecundo, niſi priuilegium ſeu exemptio ſpecialiter fuiſſet conceſſa ſuper illa lite ſeu niſi priuilegium faceret mentionem citationis ſeu litiſpendentiæ *Bald. d. cap. 1. de priuileg. in 6. vbi Franc. DD. c. fin. vt lite pend. & in l. ſi quis quenquam ff. ſi quis caut. iud. ſiſti non obtemp. pulchre Iaſon. l. ſi quis quenquam n. 3. ff. ſi quis cautionibus iudicio Bellam. deciſ. 102. Lancelotus de Attentatis loco iam citando.*

14 Limitatur tertio, niſi exemptio eſſet conceſſa motu proprio, nam tunc traheretur ad litem cœptam ſeu pendentem *Clem. ſi Roma de præbend. DD. d. l. qui autem Apoſt. ad Abb. cap. cum dilectus de iure patr. Celſus Hugo tract. de clauſulis num. 61. verſ. adde tamen Barth. d. l. 1. n. 3. vbi Apoſt. ff. de pœnis glo. not. d. l. ſi quis vbi DD. & Iaſ. d. n. 3. & 4. v. de infra eod. li. q. 19. n. 5. & 6. late Lancellottus de Attentatis par. 2. c. 4. limit. 20. n. 18. & ſeq. fol. 158* Sicut de laico dicitur qui motu ſuperioris ad clericatum aſſumptus eſt *Apoſt. ad Barth. d. l. 1. n. 3. ff. de pœnis & in d. c. vnico cum add. de oblig. ad ratiocinia Bertach. d. q. 2.* quæ limitatio tamen non placuit Felino & nonnullis aliis *in ca. cauſam qu. 2. de teſtibus & late in repert. verſ. priuilegium lite pendente fol. 100. col. 3. in fin. Iaſ. d. l. ſi quis*

Staphi-

Digitized by Google

Staphileus de gratiis & expectatiuis Rubr. de vi & effectu clauſularum §. ſubſequenter n. 20. & ſeq. vol. tract. 14 fol. 27. quia priuilegium lite pendente conceſſum etiam motu proprio nocere non poteſt cauſæ pendenti neque parti aduerſæ, *late Fel. in repert. d. verſ. priuilegium lite pendente & Staphil. vbi ſupra Villadiego tract. de legato q. 14. prima partis n. 15 & ſeqq. Rebuff. in praxi benef. par. tit. de non tollend. ius quæſit. glo. 6. nu. 9.* id quod eo magis procederet ſi illud fuiſſe procuratum ſiue poſtulatum *Fel. c. fin. n. 25 verſ. ſecundo de foro compet. per l. & qui data ff. ex quib. cauſ. maior & not. per eundem Fel. in ca. fin de teſtib. Apoſt. ad Barth. d. l. 1. ff. de pœnis Bertach. vbi ſupra.* 51

Porro quod dixi exemptionem nouiter conceſſam non impedire litiſpendentiam & iuriſdictionis præuentionem, id non aliter intelligendum eſt quam ſi lis vere pendeat aut iuriſdictio vere præuenta ſit *iuxta clem. 2. vt lite pend.* Nam ſi nulla ſeu inutilis fuerit litiſpendentia vt in contumace & aliis in caſibus reſponſum eſt exemptio vires & robur ſortiretur. *Fel. d. c. propoſuiſti n. 2. verſ. limita iſtum tex. de foro compet. & cap. ex tenore de Reſcript. not. Franc. d. c. 1 n. 6 Mindanus d. c. 5. per tot.* 61

An autem eiuſmodi exemptio ſeu priuilegium pendente lite impetratum reuocari poſſit per viam attentati quærit AEgidius reſpondetq; quod non ſed procedi poterit ordinaria via in cauſa ex quo veriſimile non ſit, quod in præiudicium partis princeps voluerit, aliquid concedere cui etiam aſſentitur Io. Staphileus *AEgidius concluſ. 102. incip. ſi poſſeſſio beneficij Staphil. de gratiis & expect. Rubr. de vi & effectu clauſularum § conſequenter n. 23 per tex. vbi glo. & Innoc. c. fin vt lite pendente, vid. Lancellottus de Attentatis d. c. 4 limit. 20 n. 22. & ſeqq.* Non obſtat primum argumentum de exceptione declinatoria quia illud verum eſt in declinatoria quæ quidem competebat ante conteſtationem, ſed neſciebatur competere ſecus vero ſi poſtea cœpit competere vt inquit Pec. de iure ſiſt. *c. 14. n. 5.* Nec etiam ſecundum qua tunc non eſt tam reuocatio domum quam ius differendi in aliud tempus. *Ant. Abb. Imo c. fin. de dilat. Fel. d. c. fin n. 15. verſ. competit hoc ius de foro compet.* Eſt enim reuocatio domum exceptio dilatoria quæ opponi debet ante litem conteſtatam *Innoc. Fel. & DD. d. c. fin de foro compet.* Item nec tertium & quartum tum quod ibi caſus ſit diuerſus vnde oriuntur diuerſa iura *l. in plagis § in cliuo ff. ad L. aquil. præſes loco à ſeparatis,* tum quod nulla ibi fuerit litiſpendentia vnde non mirum ſi ex mutatione ſtatus perſonæ ſequatur etiam mutatio illius qualitatis, *d. l. ſi qui autem l. pen. ff. ſi ex noxali cauſa* qualitas enim ſuperueniens mutare ſolet effectum antea introductum *Gemin. ca. præſul. 2 qu. 4. vbi Archid. Barbatia d. qu. Baſil. 14 n. 6. & latiſſime Abbas d. cap. vnico de oblig. ad ratio. c.* vbi cæteris curioſius inquirit quid iuris de laico qui poſt contractum aut delictum factus eſt clericus.

QVAESTIO XIII.

Exemptio ſi pendente lite reuocetur, an lis ad ordinarium reuertetur.

SVMMARIVM.

1. *Scholaris ſi poſt litem motam deſerat Academiam lis reuertetur ad eius ordinarium.*
2. *Vbi acceptū eſt iudicium, ibi finiri debet.*

1 DVbitauiſſe videtur Imbertius dum dicit quod ſcholaſticus ſi poſt litem motam deſerat Academiam quod lis ad ordinarium iudicem veniat remittenda *inſt.lib.1.cap.27.glo.1* & legatus cauſam cœptam finire non poteſt egreſſus prouinciam *Flamin.de Reſig.benef.par.1.lib 1.cap.11.n.4.* Frequenter autem ſupra inculcauimus validum ſumi argumentum à ſcholaribus ad exemptos velut & à Vaſallis clericis eiuſmodique aliis qui ſpeciales habent iudices id quod Felinus cum aliis à me ſuperioribus in locis allegatus frequenter arguit *ſupra lib.1.quaſt.45.*

2 Contrarium tamen concludendum eſt, quia vbi acceptum eſt ſemel iudicium ibi finem ſumere debet *l.vbi ff.de iudiciis* etiamſi caſus ſuperueniat à quo incipere non poſſet *cap.factum legitime de reg.iur.in 6.* ſufficit enim habilitas tempore inchoatæ litis licet poſtfacto contingat inhabilitas, id quod plurifariam exemplificat Francus *cap.ſtatutum in pr.per tot.de Reſcript.in 6. & late & docte Flaminius tract.de Reſignat.benef part.1.lib.1.qu.11 per tot.* Imbertius nihil nos mouet nam ibi loquitur de translatione iuriſdictionis in ordinarium per viam auocationis.

QVAESTIO XVIII.

Inſtantia cœpta contra exemptum an tranſeat in illius hæredem non exemptum?

SVMMARIVM.

1.2. *Inſtantia cœpta & reſcriptum tranſit in ſucceſſorem.*
3. *Subſiſtente cauſa priuilegij in vita defuncti tranſit ad illius hæredem.*
4. *Quando debeat attendi principium & non finis.*
5. *Citari debet hæres ad reſumendum.*
6. *Alioquin ſententia eſſet nulla.*

1 QVod lis inchoata contra exemptum tranſeat in illius hæredem non exemptum probari ſatis poteſt iis auctoritatibus quæ ſuperius allatæ ſunt *eod. lib.quaſt.16. num.5. & ſeqq.* Quibus addo pro regula quod non modo inſtantia

cauſæ

cauſæ tranſeat in hæredem *l. tam ex contractibus vbi DD. ff. de iudiciis l. ſi cum hominem vbi Barth. & DD. ff. de fideiuſſor. Abb. Fel. & DD. cap. quia V. de iudic. Milis in repert. verb. iudex ordinarius vel eius delegatus qui competens erat & verſ. ſeq fol.* 211. Sed & reſcriptum impetratum contra defunctum tranſire debet etiam in illius ſucceſſorem, *Anton. Milis in repert. verb. reſcriptum licet regulariter & verb. Reſcriptum impetratum contra vnum & verb. inſtantia per tot. Leonellius tract. de ſurreptione reſcript. quæſt.* 18 *art.* 15 *l. cum quaſi ff. de fidei comm. libert. Abb. d. c. quia V. n* 1.3.5. *vbi late.* Cum enim cauſa priuilegij in vita defuncti ſubſiſtat priuilegium illius cauſæ in defuncti perſona conceptum ad illius hæredem pariter tranſire debet *l. cum quaſi ff. de fidei commiſſ. libert. Lorietus in l. eius qui n.* 57. *ff. ſi cert. petat.* in qualibet enim diſpoſitione ſemper ſpectari ſolet initium quemadmodum Flaminius pluriſariam comprobauit *de reſignat. benef. par* 1. *li.* 1. *qu.* 11. *per tot. ſignanter n* 6. & 7. quippe quod vbi acceptum eſt ſemel iudicium ibi finem accipere debeat etiamſi caſus ſuperueniat a quo incipere non poſſit *cap. factum de Reg. iuris in* 6. *l. in ambiguis pro dote § non eſt nouum ff. eodem dixi ſupra c* 17 *n.* 2. *eod. li.* 2 3 4

Accedit quod cum reſumptio habeat neceſſariam dependentiam à præterita obligatione inſtantiæ qua exemptus fuit obligatus & in quam ſucceſſit eius hæres non exemptus debet attendi principium & non finis *l. damni § ſabini ff. de damno infecto l.* 3. *§ ſcio § præcedenti ff. de minoribus, pulchre præſes in locis legalibus loco à virtute finis verbo, alij autem dicunt quod &c. vbi latius.* 5

Itaque defuncto exempto citari debebit eius hæres ad cauſam reſumendam ſeu vt inquit docte Rebuffus *in l. bones ff. de verb. ſig. & in l. verbum reddenti ff eodem* ad reſumendum armamenta cauſæ ſeu rementa, id eſt remamentia cauſæ ſcilicet vt cauſam reſumat in eo ſtatu in quo remanſit, alioquin enim omiſſa hac reſumptione (quam tamen hæres etiam vltro ſubire poteſt) *Maſſuerus in praxi tit. de contumacia n.* 16 ſententia vitio nullitatis ſubiaceret. *Caſtrenſ. l. Paulus* 1. *ff. quæ ſententiæ ſine apell. reſcindant. Anton. de Tremolis in addit. ad praxim Vberti de Bonacurſo tit. de impedim. execut. & cauſ. nullit. in glo. verb. & contra minorem verſ. & licet iure cautum ſit Barth. l. lucius ff ad Trebell. l. ſi petitor l. ſi is Romæ ff de iudiciis.* 6

QVAESTIO XIX.

Inſtantia cœpta coram ordinario contra ſubiectum an tranſeat in illius hæredem exemptum?

SVMMARIVM.

1. *In conuerſis idem iudicium.*
2. *Iudex defuncti eſt iudex hæredis.*
4. *Exempti comparantur extraneis.*
5. *Exemptio immediata aut motu proprio con-*

conceſſa.
6. *Quid ſi conceſſa ſit ad poſtulationem.*
7. *Inſtantia laici an tranſeat in clericum.*
8. *Exempti habent ſpeciales iudices.*
9. *Inſtantia non tranſit in monaſterium*
10 *Mutata perſona mutatur actio.*
11. *Aduentitia & noua acquiſitione bona ſumunt naturam priuilegiatorum.*
12 *Inſtantia finiri dicitur, confiſcatis bonis.*

1 A ratione caſus conuerſiua præcedentis quæſtionis videtur quoq; concludendum inſtantiam coram ordinario cęptam tranſire in exemptum, in conuerſis enim idem eſt iudicium & eadem diſciplina, *præſes in locis legalibus loco à ratione caſus conuerſiua & loco à contrariis,* vt proinde iudex ordinarius competens defuncti
2 cenſeatur etiam exempti vniuerſalis eius ſucceſſoris *l. 1 C ſi pendent. appellat mors interuenerit vbi Mathesilanus Anton Milis in repert. verb. iudex ordinarius vel eius delegatus qui competens & verb. iudex delegatus contra vnum tex. l. ſi is qui Romæ ff de iudiciis dixi quæſt præced. n 1. & ſeq. late Gaill li. 1. obſ. 37. n 9.*

3 Quæ regula maxime procedit in exemptis ab ordinario qui tamen alicui alteri prælato ſuperiori ſubiecti ſunt cuius ſpeciei exemptos ſupra notauimus cum Iaſone & Nauarro iuriſdictionem ſui ordinarij expreſſe vel tacite prorogare poſſe, *eod. li. qu. 7. n. 8. 22. & ſeqq* Cum enim exemptos extraneis comparari frequenter dixe-
4 rimus *v. gloſ. cap. 1 in verb. nunquid ergo, vbi comparat Anglum exempto & in c. auctoritate, verb non exemptos de priuil in 6. præſes in loco à proportione ſub medium c. graue vbi DD de offic. ord. & dixi eod. li. q 1. n 6* Haud dubie quin diſpoſitio Iaboleni de continuanda inſtantia defuncti in hæredem extraneum in eis ſit locum habitura in hæc
„ verba ſi is qui Romæ iudicium acceperat deceſſerit hæres eius quamuis domici-
„ lium trans mare habeat, Romæ tamen defendi debet, quia ſuccedit in eius locum à
„ quo hæres relictus eſt *d. l ſi is qui*, quippe quod eiuſmodi exempti iuriſdictionem ordinarij prorogare poſſint ſpecie prorogationis quam DD vocant de perſona ad perſonam, item prorogationis neceſſaria & legali de qua infra ſuo loco *l. 1. & 2 ff de iudiciis l. ſi conuenerit ff. de iuriſd. om. iud Marant de ord. iudic. par 4. diſt. 4. n. 3 v infra q. 29. n. 7.* nempe cum non ſubditi patiuntur cauſam ſuam cognoſci à iudice alieno *Marant. d. n 3* Confirmatur quia exemptus inſtantia nondum inchoata conuenitur in foro defuncti, *dixi infra li 4 q 46. n. 1. & ſeq* ergo longe magis ſi ſit incœpta cum defuncto debebit in eum continuari, ſi enim id de quo minus videtur ineſſe, ineſt
5 ergo & id de quo magis *præſes loco à minori.* Verum cum communis regula Vlpiano teſte ſit periculoſa raroq; fiat vt nō ſubuertatur *l omnis diffinitio ff. de Reg. iuris* hinc limitanda videtur hęc concluſio in ea ſpecie exemptionũ quæ eſt immediate ſanctę Sedi reſeruata, aut motu proprio Pontificis conceſſa, in cauſis enim eiuſmodi perſonarum iuriſdictio ordinarij cenſetur improrogabilis & omnimoda iuriſdictione Pontificis reſeruatione priuata *dixi late eod. l b. q. n. 9. 10. & ſeqq. & quæſt. 16. n. 12. 13 & ſeq.* Quod ipſum Iaſon, *in l cum quadam n. 9 vb. Caſtr ff. de iuriſd. om. iud.* explicatum reliquit his verbis.

Iaſ.

Digitized by Google

Præuentus ſi moriatur & ſuccedat alius de alieno foro tenetur proſequi litem ”
coram iudice præueniente limita niſi mutatio fori fieret ex priuilegio principis ”
conceſſo motu proprio, tex l. idem vlp. in fin ff. de excuſ. tut vbi Barth. in l 1 ff. de ”
pœnis glo & DD. l qui autem ff ſi quis cautionib. vnde ſi princeps concedat priuile- ”
gium motu proprio, quod quis non teneatur defendere niſi coram tali iudice pro- ”
derit etiam quoad iudicium coram quo erat præuentus ſecundum Caſtrenſem l. ſi ”
quis in iudicio ff. ſi quis cautionibus Ita ille, Qua in re obiter notauerim ex Rebuffo
& alijs quos citat *de priuilegiis ſcholarium priuil.* 178 quod priuilegia generaliter
conceſſa, præſumantur data non ad poſtulationem ſed motu proprio quia non eſt
veriſimile imo impoſſibile inquit quod omnes ſupplicaſſent. Idq; potiſſimum
quando fit mentio meritorum *Rebuff. de priuil.* 178. Limitatur ſecundo, notabiliter
ſecundum Caſtrenſem *in d. l. ſi quis in iudicio n 2 ff ſi quis cautionib.*

Quamuis exemptio conceſſa ſit ad poſtulationem particularis ſi tamen ſpeciali- 6
ter eximat ab eodem iudice coram quo orta eſt præuentio non tenebitur coram eo
(inquit) reſpondere, *adde ſupra eod. l b quæſt 6 n 14. & ſeq.* Ratio eſt qui exemptio
à ſpeciali iudice habet vim reſeruationis de qua ſatis eſt dictum ſupra *d. quaſt. 5. nu.
9 & ſeqq.*

Quæ limitatio multis poteſt auctoritatibus confirmari in primis militant ratio- 7
nes opinantium inſtantiam cœptam contra laicum non tranſire in clericum hære-
dem ſed eam velut mortuam contra clericum coram ſuo iudice à nouo eſſe in-
choandam, quemadmodum poſt alios tenet Marant *de ord. iud par. 5. n 13. Abb Fel.
& DD. cap quia V. de iudic. Boer. dec. 60. n 32 Couarr pract. quæſt. c. 8. v. Mynſing. cent.
1. obſ. 86* licet Gaill. aſſerat contrariam opinionem veriorem & in Camera obſerua-
ri *lib. 1 obſ. 37. n. 9. in fine.*

Secundo Exempti habent proprios & ſpeciales iudices, *ſupra eod. lib. ca. 5. n 9. & 8
ſeq.* non ſecus quam ſcholares, Vaſalli, clerici, Fiſcus *Rebuff. de priuilegiis ſchol. priui-
leg. 153. v. ſupra eod lib quæſt 6 n. 19. & Curtium de Feudis part. 7. Barth. & DD. l. ſi con-
ſtante § ſi bona vbi text in verb. expirabit iudicium ff. Sol. Matr. Barth. l ſi eum hominem
n. 1. in fine ff. de fideiuſſ. Franciſc. Lucanus tract. de fiſco par. 1. n. 70 86. & ſeq* in quos
inſtantia alibi cœpta tranſire non ſolet, quia habent proprios iudices ergo argumen-
tum ſumendo ab eorum proportione quod valere frequenter ſcriptum eſt idem
iudicandum eſt in exemptis.

Tertio confert quod Rebuffus ſcribit *d. tract. priuileg. 53. numer* 3. in hæc ver-
ba. l. vbi cœptum ff. de iudic. non habet locum in ſcholaribus & etiamſi lis ”
non ſit conteſtata cum ſcholari ſed inter alios poterit etiam poſt litem conte- ”
ſtatam petere cauſam ad conſeruatorem remitti vt pluribus arreſtis fuit confir- ”
matim. ”

Qarto inſtantia cœpta contra aliquem ante profeſſionem religionis per quam 9

ficte moritur *l. Deo nobis C. de Epiſc. & cleric. late Pec de teſtam. coniugum lib. 3 cap.* 10. *num. 5. verſ. quid autem fol.* 182. non tranſit in monaſterium *Bald. cap. in præſentia col.* 4. *de probat.* Ergo arguendo à fictione ad veritatem inſtantia cœpta contra vere mortuum tranſire non debet in exemptum. Quia tantum operari debet caſus verus in caſu vero quantum fictus in caſu ficto *Præſes loco vi fictionis & Pec. d n.* 5.

10 Quinto mutata perſona mutatur actio & expirat iudicium *cap. 1. vbi Franc. & DD. de iure patr. in 6. DD. d. l. ſi conſtante §. ſi bona dixi infra quaeſt. 20. n. 3 Roland. Valle tract.*
11 *de inuento part. 2. q. 17. n. 7. & per tot.* quia aduentitia & noua acquiſitione bona ſumunt naturam priuilegiatorum, *c. quia circa de priuileg. Clem. 1. de decimis l. fiſcus ff.*
12 *de iure fiſci Abb. cap. porro n. 1. verſ. ſecundo poteſt de priuilegiis*, & finiri dicitur inſtantia cauſæ ciuilis confiſcatis bonis, quia talis inſtantia non tranſit in fiſcum *Marian. Socin. ad cap. cum venerabilis art. 10. n. 32. verſ. 13.* quia tali caſu fiſcus cenſetur eſſe hæres ſeu ſucceſſor anomalus, ſecus vero ſi hæres inſtitueretur tum enim tranſiret in fiſcum inſtantia *Caſtr. d. §. ſi bona n. fin. ſol. matr. Rol. à Valle tract. de inuentario part. 2. quaeſt. 11. n. 7 & 8.*

QVAESTIO XX.

Inuentarium coram quo conficiendum.

SVMMARIVM.

1. *De iure, auctoritate iudicis opus eſt in inuentario.*
2. *Subditus, ſi exempto ſuccedat inuentarium fiet auctoritate iudicis ordinarij.*
3. *Hæreditas adita non repræſentat defunctũ.*
4. *Mutatione perſonæ mutatur priuilegium.*
5. *Laicus ſi ſuccedat clerico inuentarium fiet coram iudice laico.*
6. *Clericus creditor citatur in confectione inuentarij coram laico.*
7. *Diſpoſitio Iuſtin. pleniſſime loquitur.*
8. *In actibus voluntariæ iuriſdictionis ceſſant exemptiones.*
9. *Exemptus ſi ſuccedat ſubdito inuentarium fieri debebit coram ordinario.*
10. *Quid ſi hæreditas nondum ſit adita.*

1 Conſuetudine inualuit vt in confectione inuentarij requiratur iudicis auctoritas, quæ de iure opus non erat opinione plurimorum vt interueniret. *Caſtrenſ. l. fin. §. ſi autem dubius C. de iure deliber. monticola tract. de inuentario qu. 7. n.* 12. *fol. 64. Roland. à Valle eod. tract. par. 3. qu. incip. præſentia iudicis fol.* 111. vnde quæri-
2 tur cuius iudicis auctoritate illud fieri debeat. Dicendum primo ſi ſubditus ſeu non exemptus ſuccedat exempto quod inuentarium bonorum fieri debeat aucto-
3 ritate ordinarij iudicis. Ratio eſt, quia poſtquam hæreditas exempti eſt adita non repræſentat amplius perſonam defuncti ſed perſonam hæredis, *l. 1. §. ſceuola ff. ſi quis teſt a-*

teſtament.liber eſſe iuſſ.l hæreditas in inuitis ff.de acq.rer. Dom.Chaſſan.ad conſuet.Burgund.Rubr 8 §.13.Ideoq; mutatione perſonæ mutatum eſt priuilegium ſtatus &condi- 4
tio rei. *l.per procuratorem vbi Barth. & DD.ff. de acq. hæredit.* quemadmodum de iure Eccleſiæ dicitur quod ſi tranſit in priuatum perdit priuilegium &efficitur præſcriptibile. Item in imponendis collectis mutata perſona mutatur ſtatus rei inſpiciturq; qualitas noui poſſeſſoris ac alia plurima in argumentum allata à Petro de Peruſio in ſuo tractatu de mutatione ſtatus Eccleſiarum & Eccleſiaſticarum perſonarũ. Item in hanc diſputationem trahi poſſet vtrum priuatus ſuccedens priuilegiato vtatur priuilegio cui non inſiſto *vide DD.in l.fiſcus cum in priuati ff.de iure fiſci d.l. per procuratorem vbi DD.Baldus de præſcript.in 5.partis princip.par.1.quæſt* 1.*& ſeq.*

Secunda ratio quia ſi laicus ſuccedat clerico inuentarium fiet auctoritate iudicis 5
laici, *Guido q.*261.*Imbert.inſtit Forenſ.li* 1.*c* 24.*glo ver.videtur fol.*106. *Auffer.de poteſt.ſæculari ſuper Eccleſiaſt.perſon Reg.*4.*n.*3.*verſ.adde quod.* Nam mutatione perſonæ bona quæ erant affecta priuilegio clericali deſierunt eſſe Eccleſiaſtica & conditionem hæredis laici ſequuntur. *Barth. d.l.per procuratorem Roland. à Valle tract. de inuentario par.*2.*q* 17 *per tot.* Confirmatur quia ſi clericus creditor in confectio- 6
ne inuentarij debitoris laici citetur coram iudice laico tenebitur comparere. *Apoſtilla ad Bald. c Vaſallus n.*1. *in verb. intelligi de inueſtitura in maritum facta Anto.in l. non tantum §.ſenatuſconſulto ff.de fideicom.libert.l.*1 *§.hac ſtipulatio vbi Ang ff ſi cui plus quam per l.Falcid.*

Tertia quia diſpoſitio Iuſtiniani pleniſſime loquitur omneſq; comprehendit. 7
§.ſancimus §.pen. Auth.de hæred & Falcid. Vitalis tract.de clauſulis verſ.nil nouari inuentarij 17 *n.*26.*fol.*177. tenuimus autem lege aut diſpoſitione generali comprehendi exemptos *lib* 1.*cap* 5.*n.*7 *&* 10.

Quarta, quia in actibus voluntariæ iuriſdictionis vt eſt inuentarij confectio ceſ- 8
ſant iura exemptionum *Molin.ad conſuet.Pariſ.tit.*1.§.42.*n.*11. *& late ſupra li* 1.*c.*46. *verſ.pro affirmatiua.* citationes enim in confectione inuentarij vim tantum habent monitionis ſeu denunciationis extraiudicialis *DD.l.conſentaneum & Auth.qui ſemel C.quomodo & quando iudex monticola tract.de inuentario q* 7.*n.*19 *&* 20.

Dico ſecundo, ſi exemptus ſuccedat non exempto, inuentarium quoque facien- 9
dum coram ordinario Ratio eſt quia illud eſſe voluntariæ iuriſdictionis diximus 10
ſupra. Si vero inuentarium reuocaretur in cauſam & contentioſam iuriſdictionem, tum ordinarius ſe intermiſcere non poterit, ſed exemptioni & declinatoriæ erit locus *Molin ad conſuet.Pariſ.tit.*1.§.42.*n.*11. *& ſeqq. Monticola d. quæſt* 7. *n.*20.*l omnes vbi Bald.& Salic.C de Epiſc & Cler DD d.ca.ſi diligenti.* Angelus & Corneus tamen tutius cenſent in materia clericorum, ſi hac in re Eccleſiaſticus iudex adeatur *Ang. d l.*1.*§.hac ſtipulatio ff.ſi enim plus quam per l.Falcid Corneus ad l.fin.§.ſin autem dubius verb.cæterorumq; C. de iure deliberandi monticola d.quæſt.*7. quod ego etiam in ma-

teria exemptorum cenſuerim tum ex analogia de qua hactenus frequenter egimus tum quod bona conditionem perſonæ exemptæ ad quam iure succesſionis deuoluta ſunt ſequantur, qua de re aliquid infra notauimus *lib.4.quaſt 72 n.3.*

11 Quid vero ſi hæreditas non ſit adita quæ tamdiu perſonam defuncti repræſentat, vt inquit Gail. *lib.2.obſ* 130.*n.*10.*Guido d.quaſt.*261. vberioris eſt diſquiſitionis.

QVAESTIO XXI.

Finita exemptione an conueniri quis posſit coram ordinario de geſtis tempore exemptionis?

SVMMARIVM.

1. *Scholares & mercatores retinent priuilegium finito tempore.*
2. *Ratio legis eſt pro lege.*
3. 4. *Coram quo conueniuntur exempti de geſtis ante exemptionem.*

1 Videtur reſpondendum negatiue idq; arguendo à ſcholaribus qui priuilegium fori retinent finito ſtudio in negotiis tempore ſtudij geſtis, Item à mercatoribus aliisve ſimilibus perſonis. *Caſtrenſis l.vnica C. vbi de Ratiocinijs per tot.* Idq; ex identitate de qua diximus alibi *lib.1.cap.45.*

2 Nec videtur opus hic aliqua lege. Ratio enim legis in ſimili pro lege habetur *l.ſcire oportet § ſufficit ff. de excuſat.tutor. l.cum ratio de bon.damnat.docte præſes in locis legalib.loco à ceſſante lege poſt med.* Vnde (inquit Ariſtoteles) quærere legem vbi adeſt ratio nihil aliud eſt quam infirmitas intellectus *Ariſt. relatus per Curt.Iun.conſ.* 58.*n.6.conſ* 138.*n* 2.*conſ.*74.*n.*29.*præſes loco ab identit.rationis Roland tract.de Inuentario par.3.q omittendum n.5.& ſeq ſol* 102. *Ang.conſ.*357 *Tho.grammatic.conſ.*29.*n.* 41.

3 Præterea idem in clerico reſponſum eſt qui depoſito clericatu de antea geſtis non conuenietur coram ſæculari ſed Eccleſiaſtico iudice cui rei geſtæ tempore ſubiiciebatur *Bertachin.tract.de Epiſcopo part.5.n* 50.*Bald.l.affinitatis C.commun:a de ſucceſsionib. Abb c.vnico de obligatis ad ratiocinia vide ſupra eodem libro quæſtione* 16. *ſub finem.* Quæ tamen an in præiudicium iuriſdictionis ordinariæ quæ eſt valde fauorabilis *vide li* 1. *c.*4.*nu.*19 ſuſtineri posſint in exemptis non abſque ratione diſputari poteſt, mutatione enim perſonæ & qualitate eius mutatur & actio *vide ſupra eod. q.*20 *n.*4

4 Quid autem è contra coram quo conueniantur exempti de eo quod fecerunt aut contraxerunt ante exemptionem colligi poteſt ex traditis variis in locis per doctores *not.Barth. Auth.apud quem oporteat Monach.conueniri Cyn.Auth.caſſa C. de Epiſc.& Cler. Auth. ingreſſ. C.de ſacroſ. Eccleſ. Barth. l.non ſolum §.ſunt autem ff.de excuſat.tut. & in l.pen.ff.ſi ex noxali cauſa & in l.1.ff.de pœnis.*

QVAE-

QVAESTIO XXII.

Exempti agentes coram ordinario an teneantur ad aliquas cautiones.

SVMMARIVM.

1. *Statuta iudiciorum alia ordinaria alia deciſoria.*
2 *Cautiones reſpiciunt ordinatoria.*
3 *Exempti ſubiiciuntur ordinatoriis.*
4. *Cauere eſt onus.*
5. *Extranei arreſtari poſſunt & cauere coguntur.*
6. *Ordinarius non exequitur ſententiam latam in exemptos.*
7. *Non exequitur ſententiam latam incidenter in cauſa dotis inter laicos.*
8 *In deciſiuis obſeruanda conſuetudo loci delicti contractus aut rei.*
9 *Quæ cautiones reſpiciant deciſoria.*
10. *Cautio iudicio ſiſti præſtita coram indice incompetenti non valet.*

LEges conſuetudines & ſtatuta iudiciorum alia eſſe ordinatoria alia deciſoria 1 longe lateq; apud diuerſos ſcriptum eſt *Rochus de Curte tract. de conſuet. qu.*10. *n.*665.*& ſeqq & quæſt.* 6.*n.*757.*vſque ad finem Stephan Auferer de poteſtate ſæculari ſuper Eccleſ. perſon. reg* 2.*n.* 40. Cautiones & ſatiſdationes iudiciales de quibus præſens 2 quæſtio concernunt ordinatiua iudicij teſte Aufrerio *d. n.*40. *Io. Faber* §. *ſed hodie verſ. Item quæ hic* ad quas proinde exempti non adſtringuntur, *Io. Gottus ad arreſt. parlam qu* 49. niſi ex lege ſtylo ſeu conſuetudine vſitata fori ordinarij eæ præſtari conſueuerint Ratio eſt tum quia conceſſa ordinario facultate cognoſcendi de cauſis exemptionum cenſetur ſecundum ritum morem & ordinationem ſui fori *glo. c. clericus vbi DD de foro compet. DD c. Eccleſiaſ. Mariæ de conſtit. Aufrer. d. n.* 40. *Rebuffus ad ord reg in proœmio glo.* 1.*n* 68 *Rochus d. quæſt.* 10.*n.*668.

Tum quia ordinatoria iudicij non tam reſpicere videntur perſonam quam cau- 3 ſam eius cognitioni ſubiectam *Abb d. cap quod Clericus col.*14.*Rochus d. qu.*10.*n.*669. Tum quod ſicut natus in loco ratione originis ſubiicitur legibus loci *l. origine. C. de municip. & origin lib.*10 *Raphael Comenſis conſ.*130.*incip. P. Clericus Roch. d. n* 669. ſic cauſa per delegationem nata in foro ordinarij ſubijci debet eius legi & ordinationi *Roch. d. n* 669. Confirmatur quia adſtringi ad cautionem cenſetur eſſe onus, & ce- 4 dere in grauamen *l cum non facile l. u ſi in verb. cautionis onus ff. ſi cui plus quam pro l. Falcid. Caſtrenſ. l. omnes § præterea n* 2 *C de Epiſc. & clericis.* Vt proinde exempti ſpecialiter compelli ad eam non poſſint niſi ita de more ſtylo & lege fori ordinarij ſtatutum ſit aut conſuetum alioquin enim exemptio inducta in fauorem conuerteretur in grauamen atq; læſionem *dixi infra li* 4 *q.*58 *n* 6 quippe quod inſolitis aut ſuperfluis cautionibus onerari nemo debeat *l.* 3.*ff. vt in poſſeſſ legat vel fidei commiſſ.*

Con-

Digitized by Google

Confirmatur 2. quia exempti extraneorum iure cenſeantur *ſupra eod. lib. quaſt. 19. n. 4. DD cap. graue de offic. ord infra lib. 4. quaſt. 55.*

5 A quibus cum cautio iudicatum ſolui ne iudicia reddantur eluſoria, poſtulari conſueuerit *Caſtrenſis Authent. generaliter n. I. C. de Epiſ & Clericis* id ipſum in exem-
6 ptis eadem proportione ſuſtineri poſſe videtur *Caſtr. d. n. 1.* Quippe quod ordinarius ſententiam in exemptum latam executioni demandare non poſſit *Innoc. c. ſignificaſti de officio de leg. Angel. l. finali C de iudiciis DD. c. cum Epiſcopus de offic. ord in 6.* nec enim hic par eſt ratio antecedentis hoc eſt cauſæ cognitionis & conſequentis ſcilicet executionis quo in caſu argumentum à conceſſione antecedentis ad conceſſionem conſequentis & è contra non procedit *Praſes in locis legalibus loco à conceſſ.*
7 *anteceden* In ſimili traditum eſt ordinarium cognoſcentem de cauſa dotis inter laicos ſententiam ſuam executioni mandare non poſſe in bonis laicorum ex quo ea ſint à ſua iuriſdictione exempta *Ang. d. l. fin. Innoc d. c. ſignificaſti Io. Andr. c. 1. de homicid. in 6. Praſes d loco à conceſſ. anteced poſt. princip* vnde ea proportione de qua hactenus frequenter meminimus *li. 1 ca. 45.* idem argumentum videtur in hac exemptionum materia. Porro quod initio diximus de ordinatoriis contra in deciſiuis venit obſeruandum.

8 Siquidem in deciſiuis obſeruanda eſt conſuetudo contractus rei, aut loci delicti de quo diſceptatur *Aufrer. d. n. 40 Rebuff d. nu. 69. Rochus d. quaſt. 16. nu. 768. Praſes in locis loco à contractibus ad delicta m princip.* Qua ſub ſpecie ſunt cautiones damni in-
9 fecti, præſtandorum legatorum noui operis ſoluendi adueniente die *Io. Faber d. §. ſed hac hodie n. 8. in fine* ad quas proinde exempti ab ordinario cogi non poſſunt quę omnia ex Rocho Fabro & doctoribus antea allegatis varia exemplorum ſpecie exornantur atque comprobantur adeo quidem vt ſi cautiones de iudicio ſiſti coram ordinario præſtiterint viribus non ſubſiſtant, cautio enim coram iudicio in-
10 competenti præſtita non ſubſiſtit *Alexand. poſt Baldum l 2. §. ſi quis ff. qui ſatiſdare cogantur Abb. cap. 1. in addit ad n. 3. de fideiuſſoribus* quia tanquam acceſſoria vitiatur *Barth l. cum lex ff. de fideiuſſ.* ita in clerico cauente coram laico concludit Iacob Ant. Marta *de iuriſd. & ſecul. par. 4. cent. 2. caſu 160. Gratus conſ. 15 num. 30. par. 1 arg l. cum principalis ff. de Reg. iuris l. ſed ſi §. non ſolum ff. ad Maced. l. fideiuſſor obligari §. fideiuſſor ff. de fideiuſſoribus.*

QVAESTIO XXIII.

Qualiter in iudicio probari debeat exemptio.

DE probatione exemptionis actum eſt ſupra *li. 1 q. 8.* proinde non opus eſt hic actũ agere ſatis ſit obiter inſinuare quaſi poſſeſſionẽ exẽptionis non liberare à pro-

à probatione priuilegij ſeu exemptionis. *Franc. cap. cum perſona §. ſi verò. num. 1. verſ. & ſic de priuilegiis in 6 Caſtr. l. ſi ſolennibus num. 3. C. de fide inſtr. Innoc. cap. recepimus de priuilegiis* Idque vt ſentit Innoc. *d. cap. recepimus,* niſi poſſeſsio exemptionis quæſita ſit ex clauſula ſeu titulo ad Iudicium perceptæ libertatis.

QVAESTIO XXIV.

Exemplaria exemptionum qualiter authenticentur.

DE modo exhibendi in iudicio exemptiones, formam præbet nobis conſtitutio Bonifaciana *in cap. cum perſona de priuileg. in 6.* de qua ſatis locuti ſumus libro primo qu. 8. de exemplatione vero ſic habet Fumus. Exemplaria (inquit) ſic authenticantur, ſi Iudex diligenter inſpiciat, & tunc plures notarij ſubſcribant, quod Iudex ſic fecit & inuenit integra, vnus etiam Notarius ſufficit auctoritate iudicis: ita ille *in Aurea Armilla verb. Priuilegium numer. 15 Abb. cap. ſi inſtrumentis vbi D D. de fide inſtr.* fieri autem poteſt eiuſmodi exemplatio coram ordinario, nam iſtud eſt voluntariæ iuriſdictionis ad quam exemplationes non extenduntur, vt probatum eſt ſupra *lib. 1. cap. 46. verſ. pro affirmatiua.*

De innouatione autem nihil attinet hoc loci dicere, ſiquidem licet in conceſsione exemptionis de iure non ſit opus citatione partis, ex quo priuilegium non ſit actus iudicialis *Iaſon. l. Gallus §. & quod ſi tantum num. 141. de liberis & poſth. & late dixi lib. 1. quaſt. 12.* In innouatione tamen priuilegij, aliud viſum eſt, velut tractatum iam allegata quæſtione duodecima.

QVAESTIO XXV.

Pendente lite ſuper exemptione an quis aduerſus ordinarium in poſſeſsione manutenendus?

VTique, licet enim quis poſsideat contra ius commune, non ideò tamen in ſua poſſeſsione turbandus eſt. *Gemminian. cap. cum perſona de priuileg. in 6. vbi Francus in §. ſi verò num. 1.* prout quoque lite pendente ſuper conceſsione aut validitate priuilegij poſſeſſor vſu ſuæ poſſeſsionis interdici non poteſt *Alb. cap. 1. vt lite pendente,* Idque, vt inquit Gemmin. & Fumus, dummodo adſit aliqua probatio, etiamſi non foret ſufficiens per quam poſsidentis intentio iuſtificetur. *Gemm. vbi ſuprà. Fumus verb. exemptio nu. 6 Angel. in ſumma verb. exemptus nu. 4.* Quæ tamen tum demum vera ſunt, quando poſſeſsio allegatur titulata ex priuilegio, ſecus vero ſi præſcriptione, priuilegium enim hoc in caſu fauorabile eſt &

Aa præ-

Digitized by Google

præſcriptio odioſa, ideoque ordinarius poteſt vti ſua iuriſdictione contra eum qui contendit ſe exemptum per præſcriptionem pendente lite, donec de præſcriptione plenè probauerit, non vero contra eum, qui dicit ſe exemptum ex priuilegio, aut ex priuilegio & præſcriptione ſimul etiam pendente appellatione à ſententia lata in præiudicium exemptionis, quia appellatio neminem priuare poſſeſſione ſua poteſt *late Franc. d. §. ſi vero nu. 2. & 3. vbi etiam ancbor. & D.D. Ang. Fun. vbi ſupra. & dictum eſt ſupra lib.1.quæſt.6. Gaill.lib.1. obſ.144.num.10.*

QVAESTIO XXVI.

Libellus ſeu articuli in cauſa exemptionis quales eſſe debeant.

SVMMARIVM.

1. *Articulari quomodo debeat amiſsio.*
2. *Præſcriptio qualiter deduci debeat.*
3. *Exemptio ab omni Iuriſdictione præſcribi non poteſt.*
4. *Libellus eſt reijciendus in quo Epiſcopus petit ius ab Eccleſia quam libellat exemptam.*

EXemptionem acquiri tantum dupliciter, priuilegio ſcilicet & præſcriptione, ex eis quæ hactenus dicta ſunt fit ſatis manifeſtum. In libellanda exemptione de qua ex tenore priuilegij conſtat nihil hic eſt ſingulariter animaduertendū.

1 At vero ſi agatur de exemptione ſeu priuilegio amiſſo quia hactenus *lib.1.qu.7.* diximus, ad earum probatoriam ſubſtantiam requiri ſcripturam, niſi dicatur amiſſa, tria hoc caſu amiſsionis erunt articulanda, primo tenor inſtrumenti, 2. publicum ſeu authenticum fuiſſe, 3. illud eſſe amiſſum, nec enim alterum horum ſufficeret *Molina de iuſtitia & iure tom.2.diſputat.*448.*fol.* 870. *Abbas cap. Cum olim de priuilegijs Felin cap ſicut col.6. de re iudicata Alex.conſ.196 vol.2 Barth. & DD l ſicut iniquum C. de fide inſtr. & Amb. ſi quis in aliquo C. de edendo* licet ſufficiant ad hoc coniunctim probandum, duo teſtes, quamuis actus amiſſus maiorem ſolemnitatem poſtulabat *Molina vbi ſupra.*

2 At verò, in articulanda præſcriptione exemptionis, neceſſe iuxta Pariſium deducere poſſeſsionem continuam, pacificam, cum bona fide, per tempus legitimum *latiſsimè. Pariſ.conſ.* 65.*vol.* 4.*per tot. D D cap.1.de præſcript.in 6. latè Balbus de præſcript. in 5.parte principali quæſt.11. & 12.* Præterea, oportet ponere aliquem alium iuriſdictionem præſcripſiſſe, alioquin enim teſte Rota eiuſmodi articuli de exemptione à iuriſdictione ordinarij etiam à tanto tempore, quod non extet memoria, impertinentes eſſent nec admittendi, niſi in eis detur Prælato qui huiuſmodi Iuriſdictionem præſcripſerit *Rota de præſcript.deciſ.In nouis Felin. cap. Cum non liceat.*

reat. num. 9. verſ. circa allegantem. vbi etiam Abb. & DD. de præſcript. dixi ſupra d. quæſt.6. Io. Andr. cap. veniens de priuileg. in 6.

Ratio eſt, quia exemptio ab omni iuriſdictione præſcribi non poteſt, ne dentur acephali ſicut locuſtæ ſine rege, ſine capite, ſed bene à iuriſdictione vnius ſuperioris 3
reſpectu alterius *cap. cum perſona §. ſi autem vbi Franc. & DD. de priuileg. in 6. Baldus vbi ſupra & latè ſupra d. quæſt. 6.* de quo non eſt periculum in exemptione orta ex priuilegio, quo exempti confeſtim ipſo iure recidunt in immediatam Papæ poteſtatem, niſi aliter ex tenore priuilegij cautum videatur. Poſtremò notandum quod 4
ſi Epiſcopus petat aliquod ius Epiſcopale ab Eccleſia, quam libello aſſerit exemptam, talis libellus veniet reijciendus, niſi adijciat cauſam aliquam debendi fundatam etiam contra Eccleſiam exemptam, puta præſcriptionem, aut eiuſmodi aliquã aliam *Innocent. cap. dilecti filij verſ. ſed ſi de libelli oblat. Spec. de libellor. oblat. §. iuxta propoſitionis num. 22.*

QVAESTIO XXVII.

Priuilegium exemptionis an totum, an vero illius pars controuerſa tantum edi debeat?

SVMMARIVM.

1. *In teſtamentis ſtatutis inuentarijs an editio totius aut partis fieri debeat.*
2. *Inſpectio totius, Copia vero tantum partis datur.*
3. *Quia copia totius, adferre poſſet cauillationes.*
4. *Exemplatio fit expenſis exempti.*

Editio totius, an vero partis fieri debeat in teſtamento, ſtatutis, inuentario, & ſimilibus, diſputatur varijs in locis per doctores *l. argentarius §. ed. ff. de edendo* 1
Bald. l. ſi C. de precib. Imper. offer. Barth. l. 1. ff. de noui oper. nunt. Hoſtienſ. in ſumma de fide. inſtr. §. an inſtrumentum verſ. ſi vero Spec. tit. de inſtrum. §. videndum reſtat. verſ. Quid ſi producitur Fel. cap. 1. nu. 26. & ſeqq. de probat. Anchar. cap. cum perſonæ vbi DD. de priuileg. in 6.

In hac materia ſic ſolet diſtingui, vt inſpectio totius priuilegij illiuſque plenaria 2
lectio concedi debeat; at vero copia de eis tantum articulis de quibus eſt controuerſia *text. vbi gloſſ. & DD. d. cap. Cum perſonæ in verb. integraliter Fel. d. cap. 1. num 20 de probat.*

Ratio eſt, quia ex copia & deſcriptione totius poſſent excogitari lites quod ita facile non fieret ex deſcriptione ſolius articuli controuerſi *glo. in d. verb. integraliter* 3
vbi Anchar. & DD. Additur & aliud ſpeciale hoc in loco quod eiuſmodi copia & exemplatio fieri debeat expenſis exempti ad quem ſpectat ſua iura producere, ne 4
priuilegium ſuũ perire poſsit *Franc. d. c. Cũ perſona in pr. n. 4. Fel. c. n. 8. de libelli oblat.*

Alioquin enim, communiter alijs in cauſis aliter obtinuit, niſi tamen conſuetudine fori aliud diſponatur *gloſſ. Clem. cauſam verb. porrecto de elect. & in Clement. 2. verb. oblatos de appellat. & ibi DD. Franc. d. num. 4.*

QVAESTIO XXVII.

Exceptio exemptionis propoſita in vim peremptoriæ, an ſtatim an vero poſt litis conteſtationem reſeruanda.

QVæſtionem hanc mouet Panormitanus, eamque reſoluit: hoc pacto: Quid (inquit) ſi Epiſcopus petat ius Epiſcopale, quia Eccleſia ſita & in ſua diœceſi, & reus dicat libellum non admittendum, quia ſtatim eſt paratus Eccleſiam probare exemptam, dicunt Innocent. & Hoſtienſ. libellum admittendum non obſtante tali exceptione, vt fiat litis conteſtatio & probatio exemptionis differtur in principali, ita Abb. *cap. fin. num. 8 de libellis oblat.* Quæ tamen concluſio fallit, ſi exemptio notorie competeret, cum enim notoriè conſtat de non iure agentis, iudex non debet pati cauſam venire in iudicium, tum vt malitijs hominum eatur obuiam, tum vt omnis circuitus & procraſtinatio euitetur *Abb. cap. ex parte B. nu. 13. de foro compet. Io. Andr. ca. 1. de litis conteſt. in 6. & d. cap. fin. num. 8.*

QVAESTIO XXIX.

Exemptus agendo coram ordinario, an coram eodem reconueniri poſſit.

SVMMARIVM.

1. *Clericum reconueniri poteſt coram Iudice laico.*
2. *Bartholi & Baldi opinio ſecura.*
3. *Quibus in cauſis Clericus reconuenire non poſſit.*
4. *Vaſallus reconuenire poteſt.*
5. *Item exempti.*
6. *Exemptus eligendo Iudicem pro ſe non debet eundem dedignari contra ſe.*
7. *Exempti prorogant neceſſaria prorogatione.*
8. *Reconuentio permittitur coram delegato ad vnam cauſam.*
9. *Reconuentio venit conſecutiue ad cauſam conuentionis.*
10. *Quando priuilegiatus eligit iudicem pro ſe, debet eundem pati contra ſe.*
11. *Fallit in actionibus de delicto.*
12. *Fallit ſecundo ſi exemptus non elegiſſet Iudicem.*
13. *Fallit tertio ſi iudex datus ſit motu proprio aut communi conſenſu.*
14. *Item niſi exemptus in fraudem egiſſet.*
15. *Item niſi reconuentio ſit in cauſa de qua iudex iudicare non poſſit.*

16. C1-

16. ***Curator ad litem an dari poßit per ordinarium exempto coram ſe litiganti.***

CLericum reconueniri poſſe coram iudice laico communiore Doctorum cal- 1
culo receptum eſt. *Barth. auth. & conſequenter col. fin. C. de ſentent. latè Ang.*
§. idem Iuris num. 43. inſtit. de except. glo. cap. 1. de mutui petit. Bald. l. 2. §. ſed ſi a-
gant ff. de Iudiciis deciſ. Neapol. 173. Spec. de reconuentione §. nunc dicamus verſ. ſed
pone Clericus Marant. de ord. iudi. part. 4. diſtinct. 6. num. 44. Mynſing. cent. 2. obſ.
67. verſ. primum. Repugnante Abbate *in cap. at ſi clerici de iudiciis*, cuius proinde
opinio in iudicando non immeritò reijcitur, quippe quod ei vnanimiter aduerſen-
tur permulti alij, ac præſertim Bartholus & Baldus, qui cum plerumque inter ſe
diſſentiant, placuit vt quoties inter ſe conueniunt in eandemque deſcendunt ſen- 2
tentiam, quod iudex illam ſequi & ſecurè amplecti poſſit. *Tiraquell. de retract. con-*
ſang. ad finem n. 90. fol. 208. de retract. conuent. § 4. glo. 6. n. 12. fol. 317.

Quæ tamen concluſio has patitur conſtrictiones, nempe niſi reconuentio fieret 3
de cauſa ſpirituali, item criminali infamante, poſtremo niſi laicus ſit cauſa cui con-
ueniatur vt occaſionem habeat reconueniendi, aut niſi conuentus coram iudice
illum declinet, alium ve iudicem reclamet, tum enim non erit, inquiunt, poteſtas
reconueniendi. *Spec. Bald. & DD. ſupra Marant. d. num 44. & 19.*

Præterea, concludendum eſt, reconuentioni locum eſſe inter Vaſallos conten- 4
dentes cum paribus Curiæ etiam ratione debiti ciuilis aut perſonalis *gloß. cap. 1. de*
controuerſia feudi in verb. faciendum in fine vbi Bald. Soci. cap. ex tranſmiſſa nu. 24.
de foro compet. Io. VVameſius conſ. 71. numer. 5. Bald. de prohibita alienatione feudi per
Fredericum §. præterea nu. 12. & ſeq. & de controuerſia feudi apud pares terminanda n.
6. Quod tamen non voluit admittere *Mynſingerus lib. 4. obſer. 40. per tot.*

Idem quoque inter pauperes, quibus ex ſtatuto dati ſunt certi & ſpeciales iu-
dices *Bald. n. 5.* prout quoque coram iudicibus mercatorum, Scholarium, generali-
terque coram quibuſcunque iudicibus particularibus ad certa negotia vel perſo-
nas deputatis per legem, priuilegium, aut ſtatutum, *Marant. d. diſt. 6. num. 19.*

Vt proinde identitate iuris idem videatur reſpondendum in exemptis, verſatur 5
enim hinc inde identitas & ſimilitudo eadem rationis *docte Fel. in cap. Cum ordi-*
nem num 7. verſ. modo & num. 8. in pr. Butrio cap. ſuper literis col. 25. verſ. & per hoc
patet de reſcript. Abb. cap. ſignificaſti num. 12. verſ. videmus verſ. Item omnes rationes
de foro compet. & dixi ſupra lib. 1. quæſt. 45. nu. 5. Ratio eſt, quia exemptus eligen- 6
do iudicem pro ſe, non debet dedignari eundem iudicem contra ſe, *arg. l. cum Pap.*
C. de ſentent. & interloc.

Secundo, licet exemptus prorogare non poſſit voluntariè, neceſſaria tamen & 7
legali prorogatione quæ fit per modũ reconuentionis, poteſt, de clericis, Vaſallis
& alijs iam dictum eſt. *Marant. d. diſt. 6. num. 21. verſ. quadam.*

Tertio, reconuentio conceditur coram delegato ad vnam cauſam *Abb. & DD.* 8

Digitized by Google

*cap. 1. de mutui petitionibus Barth. d. auth. & conſequenter Bald. l. neque. in fin. C. de
compenſat. Marant. vbi ſupra nu. 11. & 20.* quia Iudicem quem elegiſti patere *d. l. cum
Pap. & tot. tit. quod quiſque Iuris Loriotus in apicibus iuris tit. de priuilegij impetra-
ti retortione.*

9 Quarto, quia cauſa reconuentionalis venit conſecutiue & acceſſorie ad cauſam
conuentionis *l. ſi idem cum eodem §. quod ſi mutua ff. de iuriſd. om. iud. d. auth. & con-
ſequenter Marant. vbi ſupra nu. 21. verſ. ſecundo.* Iuriſdictio enim ſe extendit ad con-
nexa, annexa & dependētia *Leonell. tract. de ſurrept. reſcript. q. 18. ar. 7. & 8.* vt & com-
munio ſeu continentia cauſæ cum exēpto quæ exemptionem parit. *v. ſupra li. 1. c. 26.*

10 Quinto, quando perſona priuilegiata elegit aliquem iudicem pro ſe, debet eun-
dem habere, & pati contra ſe, non obſtante illius priuilegio, quando natura cauſæ
id patitur *l. eſt receptum vbi glo. & DD ff. de Iuriſdict. om. iud. Marant. de ord. Iudic. d.
diſt. 6. num. 23. verſ. primo caſu, & arg ab eis quæ de clerico dicta ſunt. Abb. cap. 1. nu. 27. de
11 mutui petit.* Reſtringendum autem iſtud eſt, cum agitur de cauſa ciuili v. g. teſta-
menti, contractus, vel de dominio alicuius rei, ſecus vero ſi agatur de actione iniu-
riarum, furti, aut ex maleficio, nam nullus priuilegiatus agens iniuriarum poteſt re-
conueniri coram alio non ſuo iudice *l. 2. §. ſed agant ff. de iudicijs Bald. d. tit. de con-
trouerſ. feudi apud pares num. 5. ſub finem Ang d. §. Idem iuris num. 43. verſ. ſed Baldus*
12 qua de re vide plane capell. Tholoſ. *dec. 95 cum addit.* Reſtringendum ſecundo, niſi
conuentus declinet iuriſdictionem iudicis coram quo conuenitur, petatque ſe ad
alium iudicem remitti, ex quo enim ille iudex ſecundus non fuit electus per exem-
ptum agentem, ſed per Reum cōuentum, non poterit coram illo reconuentionem
intentare. Ratio eſt, quia iſto in caſu ceſſat ratio d. l. cum Pap. de qua ante ſcripſi
quæ fundatur in lege naturali, quod tibi vis fieri & quod quiſque iuris in alium ſta-
tuit *DD vbi ſupra Marant. d. diſt. 6. num. 19. verſ. ſi vero ſcholaris Abbas cap. 1. col. fin.
13 de mutui petit. Bald. auth. habita col. 8. verſ. 5 quæritur C. ne filius pro patre.* Reſtrin-
gendum tertio, niſi Iudex fuiſſet electus communi partium conſenſu, item niſi iu-
dex fuiſſet datus motu proprio Principis *Iaſon. l. 3. col. fin. ff. Quod quiſque iuris
Marant. vbi ſupra num. 11. in fine.* tunc enim ceſſat retortio *Rom. conſ. 327. Mynſing.
14 cent. 3 obſer. 4. in fine.* Reſtringendum quarto, niſi exemptus in fraudem conueniſ-
ſet vt ibidem reconueniretur, quia detecta fraude ceſſabit reconuentio etiamſi ex-
emptus hoc non peteret *Ang. l. 2. §. ſed ſi agat ff. de Iudic dixi late infra libr. 4. quæſt.
15 7* Reſtringendum quinto, niſi reconuentio fiat in cauſa de qua iudex conuentio-
nis iudicare non poſſet, tum enim reconuenire non liceret *vide Franc. cap diſpen-
dia §. rem num. 4. de reſcript. in 6. late Mindanus tract. de continent. cauſa cap 6 per tot.
16 ſignanter num. 35.* Illud non incommodè hic quæri poſſet, quid ſi exempto coram
ordinario reconuento dandus ſit curator ad litem, à quo is decernetur? Paucis, cum
Barthol. cenſemus ab ordinario iudice qui de cauſa cognoſcat eiuſmodi curatorem

ad li-

Digitized by Google

ad ſitem dari poſſe *Barth. l. fin. §. 1. C. de adminiſtr. tut. vbi id extollit. & in l. 1. num. 5 ff. de tutorib. & curator. dat ab his per cap. fin. de Iudic in 6.* licet videatur dubitare Carocius *in ſing. 74.* ſed ſine fundamento, cui enim iuriſdictio data eſt, ea omnia quoq; conceſſa eſſe videntur, ſine quibus iuriſdictio explicari non poteſt *l. vbi DD. ff. de iuriſd. omnium iud.* Quæ ratio, an generaliter vigeat etiam in exẽptis in quos Pontifex ſibi ſpecialiter iuriſdictioné reſeruauit, qui nec tacitè nec expreſsè ordinarij iuriſdictionem prorogare poſſunt, maturioris eſt inquiſitionis *vide cap. prudentiam §. ſexto vbi DD. de offic. deleg. vbi Abb. cap. quod translationem de offic. leg. Iaſon d. l. 2. Praeſes in locis legalibus loco à conceſſione antecedentis verſ 5 limitatur. v infra lib. 4 cap. 33.* pendebit huius deciſio etiam ex ijs quæ antea notauimus, dum de prorogatione iudicis ordinarij quædam attulimus, quæ hic breuitatis cauſa habeantur pro repetitis *vide ſupra eod. lib. cap. 7.*

QVAESTIO XXX.

Exempti agendo coram ordinario an teneantur ſeruare ordinationes & ſtatuta eius iudicij?

SVMMARIVM.

1. *Statuta ordinatoria iudicij ligant exemptos, ſecus deciſoria.*
2. *Delegatus non tenetur ſe conformare ordinario.*

Tetigi idipſum quæſtione 22. huius libri, cui addo late tradita per Rochum de Curte *in ſuo tractatu de conſuetudine quaeſt. 16. num. 757. vſque ad num. 785. Petrus Rauennas eod. tract. num 155.* Quæ confirmantur ab analogia fori clericorum & laicorum, à qua argumentum in hac materia duci poſſe frequenter ſupra diximus. Siquidem ſicut cauſa clerici agentis in foro ſæculari terminari debet ſecundum ius ciuile. vel municipale, ac appellatio non ad eccleſiaſticũm ſed laicum ſuperiorem interponi neceſſe eſt. *Petr. Brixienſis in repert. verb. Clericus. Ang. conſ.* 1 *193. gl. ff cap. quod clericis de foro compet. Archid. 2. quaeſt. 6. cap. non ita.* ita quoque cauſa exempti abſentis coram ordinario ventilari debet iuxta conſuetudines & ſtatuta fori ordinarij, quemadmodum in materia ſimili in appellatione interponenda notauimus *infra quaeſt.* 42. Quod verum eſſe in ſtatutis ordinarijs iudicij diximus ſupra *d. quaeſt. 22.*

At vero in deciſorijs minimè quippe quod conſuetudines & ſtatuta reſpicientia deciſoria litium non ligent extraneos *Alciat. de praeſumpt. reg. 2. praeſumpt. 29. num. 7.* & proinde nec exemptos quos extraneorum iure cenſeri notum eſt *text. cap. graue vbi Abb. Felin. & DD. de offic. ordin.* quod ſupra varijs in locis latè probatum eſt.

Illud

Digitized by Google

Illud obiter non eſt prætereundum, quod ordinarius cui Pontifex reſcribit per verba facientia eum delegatum, non tenetur ſeruare formam ſtatutorum loci cui præeſt, licet ſecus, inquit notanter Baldus & Felinus, quando excitatur eius iuriſdictio ordinaria. *Bal. d. cap. licet in fine vbi id explanat. de foro ordinarij Fel. cap. cum dilecta num. 12. verſ. & ſ. ias de reſcriptis.*

QVAESTIO XXXI.

Confeſsio exempti coram ordinario an ei præiudicet.

SVMMARIVM.

1. *Confeßio facta coram incompetente non probat plene.*
2. 3. *Confeßio ſi ſit ſolennis, præiudicat exemptis.*
4. *Nobilitas non poteſt Domino interuertere poſſeßionem.*
5. *Exemptus poteſt ſe tueri ex capite Papæ.*
6. *Acta geſta coram incompetente non probant.*
7. *Pater veniens ad defenſionem filij, poteſt eius confeßionem reuocare.*

QVæſtio iſta duplex eſt: prior, an confitenti præiudicet, poſterior, an ſuperiori.

1 Quoad prius, licet confeſsio iudicialis notorijs iuribus pleniſsimè probet, ſi tamen ea emanauerit coram iudice incompetente, eiuſmodi confeſsio non faciet plenam probationem. *Fel. cap. at ſi clerici, num. 5. de iudic. Steph. Aufrer. de poteſtate ſacul. ſuper Eccleſ. perſonis reg. 3. num. 16. Bellam. concluſ.* 449. *Innocent. cap. per inquiſitionem de elect. Anton. de Milis in aureo repertorio verb. confeßio facta coram iudice competente fol.* 81. quod verum eſſe ferunt quidam, cum iudex coram quo emanauit confeſsio, planè eſt incompetens, *additio ad Caſtrenſ. in l. magiſtratibus num. 3. ad verb. competenti in fine ff. de Iuriſd. om. iudic.*

Quod poſterius, ſi emanet coram ordinario incompetente, dicendum vti in pri-
2 ore membro, ſi vero coram competente, puta cuius iuriſdictio excitata aut delegata fuerit, tum confeſsio præiudicabit quidem plenè exempto confitenti, Eccleſiæque exemptæ cuius rector eſt, ſed non Papæ ſeu ſuperiori ſubiectionem poſsidenti *text. vbi Abb. cap. dilectus num. 4. & 18. verſ. nam vides de Capellis Monachor. & num. 4. cum Apoſt.* tum quia confeſsio Rectoris præiudicat Eccleſiæ, ſi ſit ſolennis, habeatque aſsiſtentiam iuris communis, *vide Fel. cap. quoniam num. 11. de præſcr. vbi latè diſtinguit & alios allegat. Carocius de iuramento litis deciſorio quæſt. 40. principali fol. 293. vide Bellam. concil. 695. vbi latè de confeßione præiudiciali, late Redoanus tract. de rebus Eccleſ. non alienandis quæſt. 51. cap. 21. num. 10. & quæſt. 56. ca. 1. nu. 13. & 27. & 2.*

Tum

Tum quia ſubditus nequit Domino poſſeſsionem ſubiectionis ſuæ interuertere, 4
præſtando alteri obedientiam quamdiu Dominus eſt in poſſeſsione *Innoc. c. cum veniſſet de reſtit. in integr. cap. olim. 3. de reſt. ſpoliat. cap. venerabili de ſenſib.* Ideoque 5
poteſt exemptus ſi non ex proprio capite, tamen ex perſona & capite domini ſeu ſuperioris eiuſmodi præiudicialem confeſsionem irritare *ſcripſi ſupra li. 1. c. 35. not. Fel. c. auditis nu. 25. de præſcript.*

Quæ de confeſsione dicta ſunt, obtinent etiam in quouis actorũ vel ſententiarũ 6
genere, quæ facta coram incompetenti non probant coram competenti, at vero è contra probationem inducunt *vide Franc. cap. fin. n. 2. de except. in 6. late Caſtr. conſ. infra citato.*

Quod autem dixi confeſsionem factam in præiudicium exemptionis irritari 7
poſſe ex capite & perſona ſuperioris, id fit ad inſtar patriæ vel Dominicæ poteſtatis, pater enim aut Dominus veniens ad defenſionem filij vel ſerui, confeſsionem ab eis emiſſam reuocare poteſt *l. 2. vbi DD ff. ſi ex noxali cauſa.* Id quod latius argumentando in hac exemptionum ſpecie probauit appoſite Caſtrenſis *conſ.* 431. *n.* 5. *par.* 1. *fol.* 223. probauimuſque crebrò aptiſsimè duci argumentum ab eiuſmodi generibus poteſtatum ad hanc exemptionum materiam *par. 1. cap.* 1 *&* 45. Quippe ex iure patriæ dominicæ alteriuſue eiuſcemodi poteſtatis deriuatas fuiſſe exemptiones latè ſupra notatum eſt *d. lib. 1. c. 1. nu. 12.*

QVAESTIO XXXII.

Exemptus litigans coram ordinario an iurare poſsit ſecundum ſuam intentionem & non illius cui iuratur?

SVMMARIVM.

1. *Iurare poteſt ſecundum conſcientiam qui contra iuris ordinem ab incompetente iudice cogitur.*
2. *An idem obtineat in teſtibus.*
3. *An eiuſmodi iuramenta ſubſiſtant ſaltem in vim pacti.*
4. *Teſtis deponens falſum in iudicio, non tamen in forma iudicij, non committit crimen falſi, neque de falſo puniri poteſt.*

REgulare eſt apud Caſuiſtas, quod is qui inique interrogatur, poſsit iuſtè re- 1
ſpondere quod neſcit, intelligendo non eo modo ſe ſcire, quo illud dicere teneatur *Nauarrus in ca. inter verba* 11. *qu* 13. *concluſ. 6. & in Manuali ca.* 12. *nu.* 88. *& in repetit. c. humanæ aures.* 22 *qu.* 5. *per tot. Adrian. in* 4 *de confeſſ. dubio* 10. *col.* 3 *& in quodlib* 11. *litera C. Angel. de Peruſio l. ideo §. ſi tibi ff. de cond. ob turp. cauſ. Anania ca. qui cum fure col. fin. de furt.* In exemplũ eſt quod de S. Franciſco adfertur qui ro-

 gatus

gatus quo iuiſſet quidam homicida, reſpondit manus per manicas immittens, non tranſiuiſſe illac. Vnde fit occaſio huius quæſtionis an exemptus ab ordinario ſuo incompetente interrogatus, tali ſecundum ſuam mentem & non alterius intentione reſpõdere poſsit. Certè, qui iubetur reſpondere ſeu iurare à iudice competente ſeruato iuris ordine citra periurum non aliter iurare poteſt quam ſecundum mentem & intentionem eius cui iuramentum præſtat *c. quacunque arte 22. q. 5. S. Thomas 2. 2.q.89.art.7.ad 4 Nauarr. in Manuali.c.12.n.8.verſ.nono* Verum, ſi iudex exigens iuramentum non fuerit competens, vel eſto quod ſit competens, interrogat tamen contra iuris ordinem ſeu non in forma iudicij *Tindarus tract. de teſtibus lib. 2 c. 1 nu. 7. glo. l. Athletas §. fin. ff. de falſis Card Toletus de inſtruct. ſacerdotis lib 5. cap. 58. per tot. Nauarrus in Manuali d. cap. 12. n.* 88. vel eſt alius homo priuatus qui per metum aut importunitatem iuramentum extorquet, tunc iurare licebit id quod ſecundum iurantis mentem eſt verum, falſum autem ſecundum mentẽ alterius cui iuramentum præſtat *cap. humana aures 22. queſt. 5. vbi latè Nauar. in Manuali d. verſ. nono. Item cap. 13. nu.* 88 *verſ. Rogatus autem cap. 25. n. 43. verſ. porro qui non tenetur Ferrar. Cautela 3. Caroc. de iurament. litis deciſor. quæſtione 13. quæſtione 4. nu 2. fol. 206. vide Alex. in l. ſeruum, nu. 1. ff. de iureiurand Caroc. in d. tractatu q 2. quæſtionis nona nu. 8. ver. mutat.* vbi dicit quod huic doctrinæ aduerſetur quoad forum contentioſum. Decian.
2 *in tract. crim. cap. 12. num. 23. tom. 2* & quod ita peieranti minor fides adhibeatur. Idipſum Nauarrus citatis locis extendit ad teſtes dicens quod teſtes qui ad teſtificandum non coguntur, ſe excuſare debeant, quorum excuſationem ſi iudex non admittat, appellari debere: ſi verò appellatione non obſtante timeant iudicis ſæuitiã ſeu executionem, eos poſſe deponere ſe nihil ſcire intelligendo intra ſe, quod dicere teneantur, *Nauar. d. num.* 43 In confirmationem prædictorum eſt, quod adfert Ferrati *cautela* 3. poteſtatẽ qui iurauit ſeruare ſtatuta die feſtiuo in honorem Dei contraueniendo non eſſe periurum. *Caroc d. n. 2.* Accedit quod iuramentũ eiuſmodi iudiciale ne quidem ſubſiſtat in vim pacti. *Alex. l. ſeruum, n. 1 ff. de iureiur. Caroc. de*
3 *Iuram. litis deciſorio q. 40. principali fol. 295. in fine.* Inſuper facit quod traditur apud Tindarum *tract. de teſtib. li. 2 c. 1. nu. 7. per glo. in l. Athletas § fin. ff. de falſis*, teſtem
4 deponentem falſum in iudicio, non tamen in forma iudicij, non committere crimẽ falſi, neque de falsò puniri poſſe.

QVAESTIO XXXIII.

Exempti an teſtes eſſe poſsint coram ordinario.

EDictum de teſtibus eſt permiſſorium, omnes enim teſtes eſſe poſſunt qui lege aut conſtitutione non prohibentur, *l. 1 § 1. ff. de teſtib. Nellus à S. Geminia. tract.*

de

*de teſtibus num.*1. Cum itaque teſtimonij dictio exemptis prohibita eſſe inueniatur, meritò eos ad teſtimoniū admittemus, niſi tamē exempti quoque clerici ſint, nam tunc ijſdem caſibus poterunt teſtes eſſe, prohibebunturque quibus & clerici, quia qualitas illa potentior præponderat & eſt magis attendenda *arg l. quæritur ff. de ſtatu hom. latiſsimè Farinaceus tract de teſtibus lib.2. tit 6. q.61. n.8. & ſeqq. ca. cum nuntius vbi Abb. Fel. Mynſing. & DD. de teſtib. ca. inſuper eodem tit.* Itaque animaduertenda ſunt caſus, quibus id clericis ſeu in prophana corā laico iudice, ſeu in criminali permittatur, quos Farinacius & Doctores iam allegati ſtudioſiſsime proſequuntur.

QVAESTIO XXXIV.

Exempti an ab ordinario cogi poſsint ad teſtimonium.

SVMMARIVM.

1. *Clerici, Canonici, Monachi à quibus ad teſtificandum compellantur.*
2. *Forenſes & exempti pariſicantur.*
3. *Teſtimonium exempti coram ordinario vltro præſtitum ſubſiſtit.*
4. *Omiſsio licentiæ eſt leuis ſolemnitas.*

CLericus in teſtem coram iudice ſæculari productus, citari ad deponendum debet non autoritate iudicis ſecularis, coram quo lis vertitur, ſed Eccleſiaſtici, à quo cogetur vt teſtimonium coram ſe dicat; quod poſtea ad ſæcularem iudicem remittet, aut etiam coram ſæculari deponet, ſed tamen cum licentia ſuperioris ſeu Eccleſiaſtici iudicis *Abb Fel. Mynſing. & DD. c. cum nuntius de teſtibus Gall. lib.1. obſ.108. nu.16. Farinaceus latè tract. de teſtib. lib.2. tit.6. qu.61. nu 90. & ſeq & nu. 97. glo ca. fin. 14. qu.2. vbi dicit quod coram epiſcopo, aut ab eo deputato c. ſtatuendum 2. qu.6. Spec. de teſt. §. ſequitur verſ. quid de Præsbytero Brixienſis in repert. verb. Clericus Guido ſing. 67. & plene dec. 65.* Id quod etiam militat in Monachis Canonicis regularibus, conuerſis, alijsque ſub obedientia viuentibus, qui ſimili autoritate deponere, ſeu ad teſtimonium cogi non poſſunt, niſi autoritate proprij ſuperioris *Farinac. vbi ſupra nu.134. Mynſing. & DD. d. c. cum nuntius Spec. de teſt. §.1. num.36. DD. cap.1. de Iuram. calum.* Id quod ſancitum eſt ad conſeruandum (inquit Felinus) honorem clericorum, ne laicus ſeu alienus iudex videatur in eos autoriſare *Fel. d. cap. cum Nuntius n.3. verſ. quia prohibitio c. quanquam.* Quod ipſum nō ſine euidenti ratione extendendū eſt ad exemptos, quippe quod in hac materia fori, clerici & exempti à pari procedant *ſupra li.1. q.45.* vnde identitas hæc rationis pro lege habenda eſt *l. ſcire oportet §. ſufficit ff. de excuſat. tut.* quærere enim legem quando habemus rationem, nihil aliud eſt, inquit Rolandus à Valle, quam infirmitas intellectus *tract. de inuentario par.3. quæſt. omittendum num.5. fol.102. doctè lateque Carocius ſing.253.* Ac ita de Benedictinis ſcripſimus ſupra *lib.1. quæſt.17. n.8.* Confirmatur, quia exemptus & ex- 2

tra-

traneus ſeu forenſis æquiparantur *cap. graue vbi Abb. & Fel. de officio ordin.* atqui certum eſt forenſem ab alieno iudice cogi nō poſſe, ſed requirendum eſſe illius iudicem vt eum examinet *tex. in l. iudices cum Auth. apud eloquentiſſimum c. de fide inſtrum. Feder. Schentz. tract. de teſtibus num.* 10. Idque per litteras requiſitoriales quas Mynſingerus appellat mutui compaſſus *in cap. cum cauſam num. 3. de teſtibus.*

3 Reſtringenda hæc concluſio, vt licet exemptus ab ordinario cogi non poſſit, vltrò tamen ſi examinetur, tenet & valida eſt depoſitio *Abb. d. cap. cum nuntius nu. 3. verſ. ſed nunquid Farinaceus vbi ſupra num.* 84. Ratio, quia multa parte non opponente ſubſiſtunt, quæ in iudicium reuocata impedirentur *Gaill. lib. 2. obſ. 47. num. 9. & ſeqq. vbi late exemplificat.* Deinde, omiſsio licentiæ eſt leuis ſolemnitas quæ omiſſa non vitiat actum *Farinac. vbi ſupra nu. 134. Abb. d. ca. cum Nuntius nu. 4. Guido q. 517.*

4 Quo in caſu ſi ſponte ſe in teſtem offerat, erit locus doctrinæ quam ſupra tradidimus *quæſt. 32. in fine eod. lib.* debere ſcilicet deponere non ſecundum proprium eius intentionem ſeu intelligentiam, ſed iudicis cui iuramentum præſtitum eſt. id quod varijs Nauarri autoritatibus probatum eſt.

QVAESTIO XXXV.

Exemptus deponens falſum coram ordinario, an ab eo puniri poſsit?

SVMMARIVM.

1. *Clericus falſum deponens coram laico, relegandus eſt vt puniatur ad ſuum iudicem.*
2. *Exemptus falſum deponens coram ordinario punitur ab eodem.*
3. *Forenſis punitur ab eodem iudice coram quo falſum depoſuit.*
4. *Iuramentum litis deciſorium an exempto deferri poſſit coram ordinario.*

1 CLericum falſum deponentem coram laico, non poſſe ab eo puniri, ſed relegandum eſſe ad ſuum iudicem communiore Doctorum calculo receptū eſt. *Fel. cap. verum numer. 5. verſ. contra Clericum vbi Abbas de foro competenti vbi prolixiſſima Apoſtilla quid ſi coram delegato. Hoſtienſ. cap. 1. de foro compet. Couarr. pract. q. c. 18. nu. 8. DD. c. 1. de crimine falſi vide Mynſing. lib. 6. obſer. 72. vbi late & eleg.*

2 Aliter tamen in exemptis diſpoſitum videtur idq; per autoritatem Ananiæ qui
„ ſic loquitur. Salicet. in l. nullum, C. de teſtibus, verſ. quæro an hæc lex dicit, quod
„ indubitanter credat, quod ſi Clericus teſtificetur corā iudice Eccleſiaſtico, illa lex
„ habet locum, etiamſi Clericus eſſet exemptus, quia tunc perdit priuilegiū exem-
„ ptionis per illam legē, pro quo etiā allego notata in l. 1. ff. ſi quis in ius vocatus non
„ ierit. Sed ſi teſtificatur coram iudice ciuili dicit ſecus. ita Anania cap. 1. de falſis, vbi etiam

etiam idem Anania diſputat de Archiepiſcopo exempto, qui falſum deponit coram aliquo Eccleſiaſtico iudice an ab eo punietur non obſtante exemptione *Fel. d. c. verum n. 5. verſ. contra Clericum facit tex. l. 1. ff. ſi quis in ius vocatus Stephan. Aufrer. repetit. Clem. 1. quaſt. 4 nu. 9. de offic. ord. Io. Franciſci de Ripa cap. decernimus quaſt. 17. de iudic.*

Confirmatur primo, quia Forenſis puniri poteſt à iudice non ſuo ſi coram eo falſum depoſuerit *Theſſaur. Ped. dec. 266. nu. 3. 9. & ſeqq. Spec. de teſte §. 1. nu 45. Couarr. pract. quaſt. cap. 18. numer. 8.* Ergo ab Analogia idem in exemptis *ſupra lib. 1. quaſt. 45. numer. 5.* Confirmatur ſecundo quia deponendo falſum infertur iniuria iudici, poteſt autem iudex iniuriam ſibi iudicialiter illatam vendicare quemadmodum poſt cæteros compendioſe & doctè cum quadam diſtinctione tradidit Gaillius *lib. 1. obſ. 39. per tot. late & diſtinctè Marſilu l. 1. §. praterea num. 34. & ſeq. ff. ad l. Corneliam de ſicari.* Quæ tamen concluſio ex tenore priuilegiorum reſtringenda eſt. Quemadmodum ex notatis infra colligitur *eod. lib. quaſt. 45. numer. 117.* Vbi liquet exemptos diœceſis Leodienſis coram officiali delinquentes, etiamſi id contingat in exercitio officij ab eo puniri non poſſe, non poterit tamen delegatus, aut confirmator, qui de crimine per exemptum commiſſo cognoſcit ordinario cognoſcenti inter exemptos caſu permiſſo de cauſa ciuili inhibere, velut apud Hyppolit. de Marſiliis ſing. 490. *poſt numerum 2. Archid. cap. perſonaii. quaſt. 1* notatum eſt. 3

Illud hic incidenter quæri poteſt an exempto coram ordinario ſuo incompetente litiganti iuramentum litis deciſiuum deferri poſsit. Paucis Reſpondendum eſt, non poſſe *Carocius tract. de iuramento litis deciſiuo quaſt. 25. princip. nu. 2. & q. 32. verſ. quartum caſum.* Ratio eſt quia exempto competit declinatoria fori ordinarij, qui proinde coram eo iurare non tenetur *Iaſon l. tutor. §. fin. per illum textum notab. vlt. ff. de iureiur.* Vnde inquit Carocius *d. quaſt. 32.* Clerici coram iudice ſæculari iurare non coguntur nec milites S. Stephani nec ſimiles exempti niſi coram iudicibus ſpecialiter deputatis. 4

QVAESTIO XXXVI.

An exempti poſsint iudicialiter interuenire pro ſuis hominibus ſeu ſubditis.

SVMMARIVM.

1. *De interuentionis ethymo & elegantia.*
2. *Si exemptorum principaliter non interſit non poterint interuenire.*
3. *Aliena liti nemo interuenit.*
4. *Secus ſi principaliter intereſſet.*
5. *Dominis competunt interdicta & actiones pro turbationibus & iniurys ſubditis illatis.*

Digitized by Google

6. Idem nomine ciuis, Clerici, Monachi, Va-ſalli.
7. Interuentio admittitur in cauſa appella-tionis.
8. Adhærere appellationi alterius permit-titur.
9. De interuentione quæ fit animo no-uandi.

1 PRæmittendum, interuentionis ethymon eſſe quaſi venire dum aliquid fit, à
qua apud iureconſultos orta interueniendi locutio, dum ſuſcitata ſeu penden-
te cauſa alius ad defenſionem ſeſe parti vel cauſæ adiungit *Marcellus in l. ſæpe
verſ. nam & ſi libertus meus me interueniente vbi glo. ff. de re iudic.* Quod Budæus lati-
nitatis aſſertor, alia verborum circumuolutione dicit vindicem ſe cauſæ offerre, e-
uentumque iudicij præſtiturum, penitus in cauſam deſcendere vel ſeſe ſubmittere
liti, vt ſuæ ſe opponere, Agnoſcere litem vt ſuam. Litem ſuam facere eiuſque euen-
tum recipere ac præſtare *Budæus in forenſibus.* Itaque quæſtioni huic reſponden-
dum eſt cum diſtinctione:

2 Aut exempti agunt, defendunt, ſeu interueniunt, pro ſubditis præcipuè & prin-
cipaliter ad vtilitatem & commodum ſubditorũ, ita vt ius ex actione ſeu interuen-
tione inſtituta quæratur tantummodo ſubditis, & tunc non poſſunt *tex. auctorita-
te § inhibemus vbi glo. Franc. Anchor. & DD. de priuil. in 6. Abb. c. licet cauſam n. 13. &
Fel. n. 12. de probat. pulchre Innoc. c. dilectis filijs n. 2. de appellat. vbi Franc. 4. Rota.
deciſ. 13. de iudic. in nouis. Bald. c. 1. §. iniuria nu. 5. de pace iuram. Firm.*

3 Ratio eſt, quia eiuſmodi lis non concernit Dominos ſed tantum ſubditos, ne-
mo autem alienæ litis idoneus defenſor eſt ſine mandato ſeu ſatiſdatione *tex. §. ſi
vero inſt. de ſatiſdat. l. qui proprio §. qui alium ff. de procurat. l. in eo quod plus §. 1 ff. de
Reg. iuris,* Exemplum, ſi furtum ſit factum ſubditis aut iniuria in contumeliam tan-
tum ſubditorum, imputent enim ſibi ſubditi quod res negligenter cuſtodierint aut
iniuriam iuridicè non vindicauerint *glo. d. §. inhibemus.*

4 Aut exempti interuenire volunt pro ſubditis, eo quod ipſorum interſit, etſi non
principaliter, tamen in conſequentiam, & aliquo modo. ſicut ſtatus & conſeruatio
Eccleſiarum tangit Epiſcopum, aut ſi contra ſubditos de exemptione ſeu ſubie-
ctione diſceptetur aut collecta eis indicatur, Cultura agrorum turbetur aut in con-
tumeliam Dominorum iniuria inferatur, tũc rectè pro ſubditis agunt & in iudicio
interuenire poſſunt *Docte Faber. l. cum aliquid C. vbi cauſæ fiſcales.* Ratio eſt, quia fa-
ctum ſubditorum quando tangit Dominum, ipſe Dominus turbari iniuria affici &
5 ſpoliari videtur *tex. l. vim facit ff. de vi & vi arm.* Et ideò ei competit actio de dolo
vel vtile interdictũ, vti poſſidetis vel recuperandæ *glo. d. §. inhibemus Innocen. d. cap.
dilectis vbi Abb. n. 6. Anchor. Clem. 1 n. 3. 6. & 11. de reſcri.* Aut etiã actio iniuriarũ *§. ſer-
uis autem inſt. de iniurijs, l. item apud §. pen. & fin ff. eod. Bart. l. 1. §. item ait, n. 1. ff. eod.*

6 Quod ipſum receptum eſt in Clerico, Monacho, Ciue, Vaſallo, quorũ nominè
Epiſcopus, Abbas, Ciuitas, Dominus iniuriarum experiri poſſunt, *Apoſt. ad d. §. item
ait*

Digitized by Google

ait Franc. d. cap. dilectu num. 5. vbi Innoc. n. 2. Bald. d. §. iniuria n. 8. Quæ diſtinctio non 7
modo locum ſibi vendicat in prima inſtantia, verum etiam in cauſis appellationum, quilibet enim pro ſuo intereſſe appellare poteſt *tex. in ca. cum ſuper de re iudic. & l. ſæpe ff. eod. Gaill. lib. 1. obſ. 122.* ac appellationi per alium interpoſitæ adhærere *d. cap. di-* 8
lectu vbi Innocent. num. 2. Franc. num. 5. Spec. de appellat. §. 1. num. 15. DD. d. l. ſæpe & d. cap. cum ſuper Guid. q. 464. Gaill. lib. 1. obſ. 125 & obſer. 70. num. 1. & 4.

Poſtremo de interuentione, quæ fit animo nouandi ſeu mutandi iudicium, vi- 9
deatur doctè Caſtrenſis id doctè examinans *in l. ſolutionem nu. 2. & 3. ff. de ſolut. & ego infra qu. ſeq. num. 12. & ſeqq.*

QVAESTIO XXXVII.

Interueniens, an cauſam ad ſuum forum trahere poſsit.

SVMMARIVM.

1. *Interuenire oportet coram iudice præuento.*
2. 6. *Clericus defendens an trahit cauſam ad ſuum forum.*
3. *Interueniens non poteſt declinare iudicem ex ſua perſona, ſecus ex perſona conuenti.*
4. *Fiſcus interueniens trahit cauſam ad ſuum forum.*
5. *Argumentatio valet ab habentibus ſpeciales iudices, ad exemptos.*
7. *Procurator in rem ſuam vtitur proprijs exceptionibus.*
8. *Interueniens recuſat iudicem.*
9. *Cenſuales exemptorum non ſunt exempti.*
10. *Quid de famulis Mercenarijs Colonis.*
11. *Interuentio duplex.*
12. *Altera per quam adſiſtitur tantum liti, altera vero qua litigans à iudicio liberatur & in interuenientē trāſfunditur.*
15. *Priori, ſententia ferenda eſt in partem originalem principalem limita vt n. 23.*
16. *Poſteriori ſententia ferenda eſt in ipſum interuenientem.*
17. 18. *Per interuentionem prioris ſpeciei cauſa non retrahitur ad forum interuenientis, ſecus per ſecundam.*
19. *Cautela vt fideiuſſor exempti exemptione gaudeat.*
20. *Poſteriori interuētione quis fit dominus litis.*
21. *Cautela eſt vt proteſtatio omittatur non admittandæ interuentionis.*
14. 22. *Interuentio neceſſariò ne ſit admittenda.*
23. *Curialis habens intereſſe ad cauſſam, appellans à ſententia in partibus, cauſſam ad curiam trahere poteſt.*

IN hoc articulo videntur pugnantes ſententiæ, & quidem pro negatiua expreſsi 1
textus, qui enim interuenit ad defendendum non poteſt allegare priuilegium

ſui

ſui iudicis, ſed debet defendere coram iudice præuento *tex. l. venditor ff. de iudicijs tex. l. 1. C. vbi in rem actio.*

2 Secundo Clericus cui lis eſt denunciata, ad defenſionem accedens trahere non poteſt cauſam ad forum ſuum, ſed debet defendere & ſtare ſub iudice laico qui præuentus fuit *Bald. & DD. d. l. venditor Abb. cap. vlt. de empt. & vendit. cap quoniam frequenter §. in alijs nu. 28. vt lite non conteſtata Anchar. cap. ea quaſt. 17. de reg. Iur. in 6. Gouarr. pract. quaſt cap. 8. num. 3. Aufrer. ad Capell. Tholoſ. deciſ. 360. Rebuff. de dilat. art. 4. glo. vnica nu. 1. Caball. n. de euict. § 3. num. 11. Fachineus lib. 2. Controu. cap. 37. vbi dicit eſſe communem* Idem videtur ſtatuendum in exemptis propter Analogiam de qua hactenus frequenter meminimus.

3 Tertio quia interueniens non poteſt ex perſona ſua forum declinare *latè Gaill. lib. 1. obſ. 71. num 2 & ſeq.* Vnde licet Camera rationaria ſit iudex competens in cauſis concernentibus bona Principis, ſi tamen procurator Principis conueniretur ad garandiſandum, debebit aſsiſtere liti coram iudice quo Reus vocatus eſt *Theſſaurus ped. dec. 213. vbi id ita concludit.*

4 Pro affirmatiua autem non deſunt plurimæ auctoritates, & quidem imprimis fiſcus ſuperueniens ad defenſionem alterius, cauſam trahit ad ſuum iudicem quem habet ſpecialem ex quo ab alijs iudicibus eſt exemptus *l. ad fiſcum C. vbi cauſa fiſcalis l. 3. vbi glo. & DD. C. de iure fiſci lib. 10. Caſtrenſ. d. l. venditor late Capicius deciſ. 197. Rebuff. de dilat. art. 4. glo. vnic. num. 9. l. 1. & 2. C. ſi aduerſ. fiſcum Caballin. d. § 3. quaſt. 3. num. 124.* Idem videtur cenſendum in exemptis, quippe quod habeant etiam ſpeciales ſuos iudices.

5 Procedit enim argumentum ab habentibus iudices ſpeciales ad exemptos, vt de Vaſallis Clericis, ſcholaribus, alijſque eiuſmodi dictum eſt ſupra *lib. 1. quaſt. 45. n. 5.*

6 Secundo quod de Clerico argumentum eſt allatum, non eſt planè expeditum. ſunt enim non pauci qui exiſtimant Clericum denunciatum vt aſsiſtat cauſæ, retrahere poſſe cauſam ad ſuum iudicem Eccleſiaſticum *glo. cap. nullus Clericum 11 qu. 1. Spec. de 1. & 2. decreto §. reſtat verſ. quid ſi dominus n. 24. Imol. in l. non ſolum §. quod vulgo ff. de vſucap. Io. de Platea d. l. 3. C. de iure fiſci lib. 10. Aret. §. actionum nu. 19. inſt. de act. & latiſsime in rub. inſt. de except. num 17. Io. de Arnono ſing. 69. & d. l. venditor, dicens quod ita ſeruetur de conſuetudine Io. Faber. § fin. nu. 7. inſt. de ſatisdat.*

7 Tertio interueniens venit tanquam procurator in rem ſuam & pro ſuo intereſſe, cuiuſmodi poteſt beneficium ſeu priuilegium aut exceptiones ex ſua perſona competentes allegare *l. procurator ad exhibendum §. 1. vbi glo. & add. Marg. Barth. & DD. ff. rem ratam haberi l. Idemque § generaliter ff. mandati. latiſsime Barth. diſputatione ſecunda.*

8 Quarto interueniens poteſt quandocunque ex perſona ſua iudicem recuſare tanquam ſuſpectum, aliaſque exceptiones dilatorias opponere *Angel. ſi quis libertatem*

tatem n.2. de petit. hæred. Abb. cap. Cum ſuper nu. 2. de offic. deleg. Afflict. deciſ. 235. in fine Vant. de nullit. ſent. tit. quis poßit dicere de nullitate nu.20.

Pro ſolutione præmittendum primo cenſuales exemptorum alioſque homines eorum proprios non eſſe exemptos, nec Papam eos habere pro exemptis *Franc. d. cap. auctoritate §. inhibemus de priuileg. in 6.* 9

Quid autem de familiaribus exemptorum famulis mercenarijs adſcriptitijs Colonis tradunt alibi Doctores, & dictum eſt à me ſupra *Franc. cap. licet de priuilegijs in 6. num. 2. & 3 glo. cap penult. eod in decretalib. in Clem. 1 de releq. & vener ſanct. Iaſ. l. ſcriniarius nu. 1. C. de teſtam. milit. in l. ſerui electione §. labeo n.8 & 9. ff de leg. I. in l. 1 ff. de conſtit. Imber. inſt. Foren. lib. 1 cap. 28 glo. ver. miniſteriales vide ſupra lib. 1. cap. 30. dixi infra lib. 4. quæſt. 38.* 10

Præmitto ſecundo, dupliciter ſumi interuentionem quantum ad hanc quæſtionem attinet, primo quando tertius adeſt adſiſtitque cauſæ ad eam vna cum principali inſtruendam defendendamue, quod fit quando vtriuſque intereſt tã litigantis ſcilicet quam tertij: tum enim tertius ille ſi vult poteſt adſiſtere cauſæ eamque inſtruere *l. Principaliorem vbi Bald. & DD. C. de liberali cauſa Innocent. cap. Cum ſuper num 3. & 6. vbi Butrio & Abbas num. 29. Felin. nu. 16. de re iudicata Barth. l. ſi pro luſorio §. 1. nu 1. ff de appell. Gaill. lib. 1 in obſer. 70. nu. 19 verſ. 2. Vide Caſtrenſ. l. ſolutionum num 1. & 2. & 3 ff de ſolut. vbi ſuccincte & docte Mindanus tract. de continentia cauſæ cap 8. num. 17. vbi id explicatur fol. 153.* 11 12

Secundo, quando tertius remoto litigatore interuenit ac omnem cauſam animo nouandi in ſe ſuſcepit, quod fit cum cauſa principaliter concernit interuenientem, dicitur autem ad eum principaliter pertinere cuius primo omnium maximè intereſt, quæ interuentio neceſſario admitti debet *l. ſæpe de re iud. l. ita tamen §. nunc videmus ff. Iudic. ſolui. Io. VVameſ. conſ 155. nu. 9. to. 1. vide infra nu.* 21. Secundario vero ad eum qui per quandam conſequentiam lædi poſſet *Bald. d. l. Principaliorem in pr. l. titia ff. ſol. matr. d. l. ſæpe Bart l. ſi pro luſorio Gaill. d obſ. 70. num. 19. & obſ. 126. num. 2. DD. d. cap. cum ſuper.* Inter vtramque ſpeciem hæc differentia eſt, quod priori ſententia diffinitiua ſit ferenda non in tertium interuenientem, ſed in partem principalem *Innocent. d. cap. Cum ſuper num. 3. & 6. vbi Anton. de Butrio num. 20. Abb. n. 8 de re iudic. Bald. auth. hodie nu. 6. C. de appellat. Gaill. lib. 1. obſ. 122. num 8.* Poſteriore vero quando tertius principaliter interuenit pro ſuo intereſſe & cauſam proſequitur, verba ſententiæ dirigenda ſunt in illum tertium & pronunciandum ſecundum formam petitionis *DD. vbi ſupra & Brutio num. 20 Gaill. d num. 8.* 13 14 15 16

His præmiſsis, reſpondetur ad quæſtionem cum diſtinctione, aut enim exemptus adſiſtit tantum litigatori defenditque eum hoc pacto iudicio interueniendo quod in perſona alterius ſubſtantiatur, eo caſu interuenire debebit & defendere non coram priuilegiario ſuo iudice, ſed coram ordinario ſeu præuento, & ita pro- 17

cedit lex venditor de iudicijs *Abb. d. cap. fin. de empt. & vendit. Afflict. deciſ. 217. Natt. Conſ 324. Coſtalius d. l. venditor vbi ita diſtinguit.*

18 Aut vero iudicium ſubſtantiatur & radicatur in perſona exempti interuenientis ſecundo quo diximus modo, tunc is in perſona ſua declinare poterit & cauſam reuocare ad ſuum forum *Angel d. num. 17. Aufrer. ad Capel. Tholoſ. deciſ. 360. verſ. ſecus vbi laicus. Caballinus d. §. 3. num. 121. Ioan. Faber d. §. fin. num. 7. Inſtitut. de ſatiſdat. Socin. Iun. conſ 66. num. 5 part. 1. vbi dicit quod ſi Colonus nominet ſuum Dominum quod actor ſequi debeat. Iudicem Domini Caroc. tractat. de locato part. 2. tit. de nominationibus vbi idem concludit, text. gloſſ. & DD cap. auctoritate, §. inhibemus de priuileg num. 6. Caualcanus parte prima deciſ. 8. num. 16. Rimnald. Conſ. 576. volum. 4. late Decianus conſ 13. num 6. & ſeqq vol. 3 eleg. Mindanus de contin. cauſa. cap. 8. articul. 17. fol. 153.* Ratio eſt, quia eiuſmodi interueniens comparet velut procurator in rem ſuam qui exceptiones ex perſona ſua competentes obijcere poteſt *l. procurator ad exhibendum §. 1. vbi DD. ff. rem ratam haberi.* Vnde poſſeſſor aut colonus conuentus ſi in iudicio nominet clericum aut exemptum, cauſa retrahetur ad Epiſcopum vel iudicem exemptorum, latè id probat Aufrer. *d. deciſ. 360. verſ. Secus vbi laicus poſſeſſor Caball. vbi ſupra & Socin.*

19 Hinc dixit Molina, quod licet priuilegia debitorum ſint perſonalia neque fideiuſſori competant *l. verum ff. pro ſocio l. etſi fideiuſſor l. neſennius. ff. de re iudic. vide ſupra l. 1. quaeſt. 47. num. 4.* Si tamen fideiuſſor hoc conſilio vtatur vt tamquam defenſor neceſſarius principalis debitoris iudicium loco & nomine illius ſuſcipiat, priuilegium illius in ipſum redundabit *Doctè Molina de Iuſtitia & Iure tom. 2. diſput. 413. verſ. quamuis hoc fol. 715. Mudaeus ad d. l. verum §. Item videndum fol.* 49. quod conſilium tamen Raphaeli Cumano non placuit *l. etſi fideiuſſor. ff. de re iud. Mudaeus d. §. idem videndum in fin. fol.* 49.

20 Ratio ſecunda, quia per iſtam ſpeciem interuentionis fit quis Dominus litis ſuſcepto in ſe hoc pacto iudicio animo nouandi, reo originali ipſo iure à lite liberato, *gloſſ. l. non ſolum circa finem magna gloſſa ff. de procurat. Barth. in ſuis diſputat. quaeſtio. 2 verſ. ſolutio numer. primo, Caſtrenſ. dict. l. venditor. numero ſexto, doctiſſimè*
21 *Caſtrenſ. l. 1. C. vbi in rem actio.* Vnde inoleuit bona praxis laudata per Hieronym. Cagnolum vt pars proteſtetur ſe nolle admittere interuentionem animo nouandi iudicium *Cagnol. in d. l. venditor per l. ſi mandato meo §. 1. ff. Mand. Natt. conſ. 630. dubio ſecundo. Aret. l. à ſententia colum. 3. ff. de appellat. Caball d. §. 3. numer. 120.*

22 An autem, & quando eiuſmodi interuentionis ſpecies animo nouandi ſit inuita parte admittenda, ſunt gloſſae vt eſt videre apud Caſtrenſem contrariae *d. l. venditor num. 6.* Paucis. Bartholus hunc articulum accuratè examinat & diſſoluit, ad quē recurri poterit *d. l. ſi pro luſorio §. 1. num. 1. & ſeq. ff. de appellat. & d. ſua diſputatione 2.*

verb.

verb. ſolutio numer. 1. & ſeq. Faber. §.fin.inſtitut.de ſatiſdat.& doctè Caſtrenſ. d.l. 1.quem vide.

Quod autem ſupra dictum eſt, in priori interuentionis ſpecie declinatoriam 23 obijci non poſſe, fallit, ſi ea obijciatur ex perſona rei conuenti. tertius enim pro iure & intereſſe ſuo ad defenſionem cauſæ comparens, poſt etiam poſt litem conteſtatam declinatoriam obijcere ex perſona conuenti, quam conuentus vel noluit proponere vel neglexit *Innoc.cap.Capitulum ſancta Crucis numer.5. de reſcript. Rom. ſing.630.vbi Apoſt.Rom.Conſ* 347.*Gaill.lib.1.obſer.7.num.3.*

Denique, quod curialis habens intereſſe ad cauſam, appellans à ſententia in partibus, cauſam ad curiam trahere poſsit, tradit Ioannes Baptiſta Marcheſanus. 24 *De commiſsionbus part. ſecunda, cap.6. num.65.* Quid autem in fideiuſſore ſcholaris, an is gaudeat priuilegio ſcholaris pro quo fideiuſsit, conſule VVameſium laudatiſsimę eruditionis virum, meum quondam in Academia Louanienſi Doctorem conſil.357.num.3.tomo.2.qui reſpondit non gaudere: imo ne quidem ſcholarem poſſe ſuo priuilegio cauſſam ipſius fideiuſſorem inſtitutam auertere ſeu diuertere à competente iudice fideiuſſoris ad ſuum iudicem: quibus porro rationibus apud illum videto.

QVAESTIO XXXVIII.

Ordinarius coram quo res fuit euicta, poteritne cognoſcere circa intereſſe in emptorem & exemptum venditorem cui lis fuerat denunciata?

VIdebatur quod ſic: quia intereſſe illud venit in conſequentiam primæ litis *arg.l.cum vendente vbi Caſtrenſ.C.vbi cauſa fiſcales.*

Contrarium tamen receptum eſt. Siquidem id non procedit in clerico venditore, cuius reſpectu non habetur ratio dictæ ſequelæ ſeu conſequentiæ talis litis, lex enim erubeſcit ex hac ſequela eum iudicem facere quem clericus ſeu alius quiſpiam exemptus non poſſet eligere *Cagnol.d.l. venditor Angel.l qui abſente de procurat.* Id quod in quibuſuis alijs qui fori priuilegio renuntiare non poſſunt receptum eſt *Caſtrenſ.l.1.C. vbi in rem actio. Caballin.de Euict.§ 3. quaſt. 4. nu.* 130.eo enim in caſu iudex cauſæ præparantis non poteſt eſſe iudex cauſæ præparatæ, *dixi ſupra lib.1.quaſt.26.num.27.& lib. 2. qu.4.num.10.late Cacher dec.*78.

Digitized by Google

QVAESTIO XXXIX.

Excommunicatus ſub conditione, ſi interim eximatur ab ordinario, an veniente conditione ligabitur excommunicatione?

SVMMARIVM.

1. *Negatiuam tenet Archidiaconus.*
2. *Fictio retractiua non habet locum in cenſuris.*
3. *Affirmatiuam verò tenuit Ioann. Andrea.*

1 QVod veniente conditione exemptus non ligetur, cenſuit Archidiaconus *in cap. vt animarum, de conſtit. in 6.* eique aſſentiri videtur Nauarrus *in Manuali*
2 *cap. 27. n. 273. Miſcella 2. verſ.* 10. quia fictio retrotractionis non habet locum in cenſuris *arg. cap. licet de ſent. excom. in 9.* At verò è contra ſtetit plena diſputatione Ioan. Andr. *in cap. cum ſint partium de Reg. Iur. in 6. & cap præterea de appell.* Compendij
3 gratia ſatis nunc ſit lectorem remiſiſſe ad ipſos fontes. *vide gloſſam & alios in cap. Salonitana in verb. ſub excommunicationis diſt. 63. Borgeſium tract. de irregul. & diſpenſ. part. 6. tit. an ne excommunicatione requiratur num. 11. remiſsiue Faber l. ſtatu C. de teſtament. manumiſsione.* Idem tractant permulti in non abſimili materia apud Tiraquel. *de retract. conſanguinit. §. 1 gloſſ. 10. num. 42. & ſeqq. Gregorius Sayrus in Theſauro Theologia Moralis part. 1. lib. 1. cap. 21. num. 18. & latè nu. 19.* vbi aſſentitur Ioan. Andr. dicens quod iuriſdictio non tollatur mutatione fori, quod per ſententiam præuentum eſt *Arg. cap. præterea 2. de appell. vbi latè glo. in verb. impedire vbi Innocent. num 1. Abb. num. 10. Marian. Socin. in cap. ſacro num 162.* dicens hanc opinionem eſſe communem de ſent. excomm. *Hugol. de cenſur. Eccleſ. tab. 1. cap. 20. §. 6. num. 1. Couarr. cap. alma mater 1. part. §. 10. num. 6. de ſent. excom. in 6.*

QVAESTIO XL.

Sententia contra exemptum ab ordinario lata, an ſubſiſtat?

SVMMARIVM.

1. *Sententia ordinarij lata in exemptum, eſt nulla.*
2. *Etiamſi ſit excommunicatoria: limita vt ibi.*
3. *Aut non comparuerit ad allegandum priuilegium.*
4. *Item licet ordinarius decreuerit ſe competentem.*
5. *Poteſt de nullitate dici poſt longum tempus.*
6. *Excipitur niſi fuiſſet de exemptione in iudicio cognitum.*

7. Sen-

7. *Sententia lata non obſtante priuilegio contra ius litigatoris, tenet ſi non appelletur.*
8. *Confeſſio rectoris Eccleſiæ, nocet Eccleſiæ.*
9. *Non tenet, ſi priuilegium habeat clauſulam irritantem.*
10. *Sententia valet ſi ordinarius ſit in poſſeſſione.*
11. *Item ſi Epiſcopus ipſemet exemiſſet.*
12. *Sententia lata in negotio exemptionis ſuperiore non vocato, non ſubſiſtit.*

DVplex eſt huius quæſtionis membrum, Prius an obſit exempto; poſterius an præiudicet ſuperiori exemptorum.

Quod ad prius, recepta eſt omnium opinio ſententiam ordinarij latam in exemptum tanquam ab incõpetente nullam eſſe, id quod licet alibi à nobis fusè probatũ ſit non abs re erit, ſi idem hoc loci confirmetur ſequentibus auctoritatibus & limitationibus, *latè & doctè Caſtrenſ. Conſ. 431. per tot. part. 1. Abb. cap. 1. nu. 19. de re iud. Felin. cap. ſignificaſti num. 4. verſ. demum de foro compet. vbi etiam Abb. cap. cum tempore vbi DD. de arbitr. Gaill. lib. 1. obſ. 40. Spec. de ſent. §. octauo verſ. Item eſt nulla. latè Nellus tract. de bannitis Rubr. de his qui poſſunt bannire nu. 3.* Limita dictam concluſionem niſi expreſſe concedatur Epiſcopis ſeu ordinarijs vt certis in caſibus poſsint per cenſuras contra exemptos procedere, vt in caſu decreti Concilij Trid. Seſſ. 25. de Regul. cap. 5. & Seſſ. 22. & ita tenent Gambara *de off. leg. lib. 8. cap. vlt. num. 77.* Henricq *lib. 7. de Indulg. cap. 25. num. 7.* 1

Extenditur primo ad ſententiam excommunicationis latam ab quolibet ordinario, quæ exemptos afficere non poteſt *Latè Gigas, de penſionibus quaſt. 60. Bellenc. de charit. ſubſidia. quaſt. 24. num. 2. adde ſupra quaſt. 7. num. 11.* 2

Extenditur ſecundo, etiamſi exemptus non compareat ad proponendum declinatoriam exemptionis, nihilominus enim ſententia nulla eſt quoad principale, licet diſtinguendum ſit, vt fecimus ſuo loco *eod. lib. quaſt. 6. & 7.* quo ad contumaciæ punitionem aut condemnationem expenſarum. 3

Extenditur tertio, etiam ſi ordinarius decreuiſſet ſeſe competentem, nec ab eiuſmodi decreto competentiæ fuiſſet appellatum, Quia decretum competentiæ non iuuat, quando iuriſdictio expreſsè, aut tacitè prorogari non poteſt, qua de re dictum eſt ſupra *d. quaſt. 7. verſ. Amplia tertio num. 8.* 4

Extenditur quarto, adeò, vt de nullitate eiuſmodi ſententiæ dici poſsit, poſt curſum longi temporis *Ang. poſt glo. l. ſicut de praſcript. 30. annorum. Card. Clem. 1. quaſt. 14. de re iudic.* 5

Limitatur primo hæc concluſio, niſi de exemptione in iudicio fuiſſet cognitum per modum declinatoriæ eaque reiecta proceſſum ad vlteriora citra appellationem, eo enim caſu ſententia in principali lata ſubſiſtet in præiudicium exempti, *Felin. cap. ſignificaſti, n. 4. verſ. demum Abb. d. cap. 1. num. 19. verſ. ſecus puto ſi exemptus produxiſſet. Felin. & DD. cap. ad audientiam de praſcript. ca. dilectus de Capell. monach.* 6

Fel.in repert.verſ.ſententia lata contra exemptum fol.116.col.3.in fin. & in cap.Cum acceßiſſent nume. 28. verſ. hanc regulam limito de conſtit.Caſtrenſ.l. hi qui numer.5.C.de appellat.

7 Tum quod ſententia lata non obſtante priuilegio contra ius litigatoris mero iure tenet ſi non appelletur, *cap.cum inter vbi DD.de re iud.vbi Abb num.1. & d.cap.1. num.19.l.cum prolatis vbi DD.de re iudic.Marant de ord.iudic part.4.diſt.5.num.7 Caſtrenſ.d.l hi qui num.5.* Tum quod ita agendum videatur à confeſsione iudiciali ad 8 ſententiam argumenti genus in iure validum. Confeſsio enim rectoris Eccleſiæ exemptæ nocet Eccleſiæ non tamen Papæ *Abb.cap dilectus num.4. cum add. & num. 18.de Capell.Monach dixi ſupra eod.lib.cap.31.num.2.& 3.* Ita & ſententia.

9 Quæ tamen doctrina ſublimitanda eſt, niſi priuilegium exemptionis habuerit adiunctam clauſulam irritantem, cuius vires nolo hic iterum refricare, *vide ſupra eod.libr.qu.5.& infra lib.4.quaſt.63.addo Fumum verbo Exemptio nu.2.in fine.*

10 Limitatur ſecũdo niſi ordinarius ſit bona fide, in qua ſi poſſeſsione iuriſdictionis contra exemptos, tum enim ſecundum Abbatem ſententia ſubſiſteret, *Abb. cap. Cum dilectus num.5.de Religioſ.domibus.* Idque niſi priuilegium habeat clauſulam irritantem, *Balbus de praſcript.in5 .parte quint a partis quaſt.8.& 9. Nauarr. in comment. de ſpol.cleric.§.14.num.2.tom.1.vide infra lib.4.quaſt.63.*

11 Limitatur tertio, niſi ſententia fuerit lata ab Epiſcopo eo caſu quo exemptio ab ipſomet emanaſſet, ſeu quo ipſemet exemptionem conceſsiſſet. *cap. ſuborta vbi DD.de re iud.*

12 Quoad poſterius, ſententia lata in articulo & quæſtione exemptionis ſuperiore cuius intereſt, nec præſente, nec vocato non ſubſiſtit, *Felin.cap.auditis num.25.de praſcript. & in repert.verſ.Sententia lata contra & d.cap.ad audientiam & cap cum acceſſiſſent.* Interfuit enim ſuperioris interuenire & adeſſe liti agitatæ ſuper iure ſuperioritatis vel exemptionis *latè Abb & DD cum ſuper num.16. & per tot. de re iud.cap.2. num.16.de reſt.in integ. dixi ſupra quaſt.36. & 37.* Id quod Alexander, vt fuſe, ita & doctè nobis explicatum reliquit hoc verborum tenore *in l.ſape num.100.101.102.& ſeqq.de re iudicat.*

„ Ex quo infertur, quod ſi ſubiectus Papæ cõtenderet de priuilegio libertatis di-
„ cens ſe tantum Papæ eſſe ſubiectum, ſententia contra eum lata præiudicaret Papæ
„ ſcienti, quia ſubiectus à Papa habet cauſam, id eſt, eandem libertatem quoad alios,
„ pro hac allegatur in argumentum cap. ſuborta de re iudic. & idem dicit Anton.in
„ cap. cum ſuper in 3 quæſt. de re iud. dicens iſta eſſe de mente Bartholi in d.l. ſæpe
„ in quæſtione de liberto. Fatetur tamen Anton. quod quoad poſſeſsionem præiudi-
„ cabitur ſcienti ſecundum Innocen. ibi in gloſſ. magna, & ita intelligitur ſecundum
„ eum ille text. quando ſententia eſt lata ſciente Epiſcopo Obetenſi prætendente
„ ſubiectionem: nam quo ad præiudicium quaſi poſſeſsionis ſententia exequetur,

niſi

niſi appellet, & idem tenet ibi Ioan de Imola, idem vult etiam Anton. de Butr. in „
cap. inter quatuor, de maior. & obed. Sed Dominus Abbas in d. cap. cum ſuper, di- „
cit quod communis eſt opinio, quod non præiudicet quoad proprietatem ſcie̅tis, „
ſed quoad poſſeſſione̅. dicit tame̅ quod Cardinalis Fortius dicebat, videlicet quod „
ſi ille cui litigans ſubiectus erat, quaſi poſſidebatur à ſuo ſuperiore, ſententia lata „
contra ipſum litigantem, non præiudicabit etiam ſuperiori, ſcie̅ti quoad priuandu̅ „
eum illa quaſi poſſeſsione, quia text. ibidem dicit, quod debet mandari ſententia „
executioni abſque præiudicio Obetenſis Epiſcopi. ſed maximum præiudicium „
eſſet amittere poſſeſsionem, §. commodum, inſtit. de interdict. Vnde intelligebat „
Cardinalis illum text. & cum eo tranſit Abbas, quod quando ſuperior non erat in „
quaſi poſſeſsione, nam vbi aliàs ſi ignoraſſet, potuiſſet impedire executionem ſen- „
tentiæ cap. veniens, vbi id not. Innocent. de teſtib. Barth. l. à Diuo Pio §. 1. & §. ſi ſu- „
per de re iud. nunc nôn poterit ex quo fuit ſciens & non appellauit, & ille ſit caſus „
dicti capituli, cum ſuper ſecundum eos. Tamen eſt magna diuinatio & reſtrictio „
ad iſtum textum, teneo igitur quod in proprietate non præiudicet, eò maximè, „
quia tenui ſuprà num. 100. & ſeqq. quod ad ius patronatus liberti habentis cauſam „
à patrono ſententia lata contra libertum, non præiudicet patrono ſcienti, niſi pa- „
tronus in lite interueniat per iſtum textum, vti probaui ſuprà. Quo autem ad præ- „
iudicium poſſeſsionis, teneo quod præiudicet ſcienti, prout ſe habet communis o- „
pinio, maximè propter generalitatem d. c. cum ſuper, an autem præiudicet igno- „
ranti quoad poſſeſsionem, pendet ab his quæ infrà dicam in quæſtione de fructua- „
rio, & colono, vbi etiam fortificabitur concluſio proximè dicta, ſcilicet quod præ- „
iudicet ſcienti quoad poſſeſsionem. Ita Alex. d. num. 102. „

QVAESTIO XLI.

Exempti infra quod tempus appellare debeant.

EXempti tam extraiudiciali quàm iudiciali grauamine, appellare debent intra decennium, id quod plurimi in hac materia tradiderunt. *Bald. tractat. de præſcript. in quarta parte, quinta partis, quæſtionis duodecima, quæſt. trigeſima, num. 7. Iaſon l. falsò, num. 3. C. de diuerſis reſcript. l. non ſolum, §. morte, ff. de noui operis nuntiat. numer. 50. l. beneficium num. 40. ff. de Conſt. Princip.*

* *
*

QVAE-

QVAESTIO XLII.

Ad quem appellare debeant.

SVMMARIVM.

1. *A ſententia Abbatis exempti in cauſa membrorum non exemptorum, appellandum eſt ad ordinarium.*
2. 3. *Quid ſi appelletur ab ordinario procedente auctoritate non ordinaria, ſed Apoſtolica.*
4. *A iudice immediatè ſubiecto ſanctæ ſedi, appellandū eſt ad ſanctam ſedem.*
5. *Appellari tamen poterit ad legatum à latere.*
6. *Legatus regulariter ſe non interponit cauſis appellationum ad Papam interpoſitarum.*
7. *A delegato appellatur ad delegantem.*
8. *Ab arbitris iuris aſſumptis ſuper recuſatione appellari debet ad Papam.*
9. *A duobus iudicibus, quorum alter eſt exemptus, debet appellari ad iudicem ſuperiorem exempti.*
10. *A ſententia in cauſa reconuentionali inſtituta contra exemptum, appellari debet ad ordinarium.*
11. *Ab Eccleſiaſtico Iudice nonnunquam appellatur ad cameram Imperialem Spirenſem.*

1 DIco primo quod à ſententia (verbi gratia) Abbatis aut Prælati exempti ſententiam ferentis in cauſa membrorum ſiue ſubditorum non exemptorum appellari debeat non ad Papam qui ſuperior eſt iudicis, ſed ad Epiſcopum ſecundum opinionem communiorem, quam refert & ſequitur Panormitanus *in cap. ex ore num. 7. vbi Innocent. numer. 2. verſ. Item in hoc caſu de priuilegijs Petrus de Vbaldis tract. de Canonica Epiſcopali Capitulo 4. quæſt. 9. num. 3. Barth. l. ſi quando nu. 3. C. de appellat. Ioan. Andr. cap. auctoritate in gloſſ. verb. ſedis Apoſtolicæ de priuileg. in 6. in ca. cupiētes in pr. de elect. in 6 Guymer. in pragmat. ſanctione tit. de cauſis in v. rb. ſubiectos* Ratio eſt quia eiuſmodi ſubditorum reſpectu Prælati exempti ſubijciuntur Epiſcopo, adeoque tanquam ſuperiori eius officio incumbit iniquas ſententias ſui inferioris reformare *Abb. d. cap. ex ore num 7. in fine.* Pro confirmatione faciunt quæ latè notauit præſes Euerardi in locis legalibus *loco à tanquam verſ. 6 & Bartholus d. l. ſi quando & l. 1. §. 1. ff. eod.* dicens quod ſi Epiſcopus iudicet tanquam laicus, appellari debebit ad iudicem laicum, ſecus autem ſi Prælatus ſententiam ferret in cauſa membrorum exemptorum *DD. vt ſupra.*

2 Dico ſecundo. quod ſi appelletur ab ordinario in caſibus quibus contra exemptos procedit iure permittente auctoritate Apoſtolica ſiue delegata, appellari debebit ad Papam, eo enim reſpectu ordinarius maior eſt Metropolitano alijſue quibuſ-

quibuſcunque *vide Fel.n.ca.meminimus n.6 poſt pr.de accuſat* ita cenſet Abbas *cap.*
ad abolendum nu.16.de hæreticis Pauinus tract.de officio & poteſt cap.ſede vacante par.
1.quæſt.10.n.3.Iuuant quæ ſcripſi ſupra eodem lib.quæſt.14.vide Nauarrum conſ.18.n.6.in
*fine de ſtatu Monachorum par.1.*Licet concluſioni huic aduerſetur Hoſtienſis *d.cap.ad*
*abolendam vbi Abbas d n 16.*id notat & Alphonſus Villadieg.*in ſpeculo viſitatorum fol.*
*35.n 31.*nitens declaratione ſacræ congregationis 484. Autoris verba referre non 3
pigebit. Is ſic inquit SI IN VISITATIONE APPELLARI CONTIGERIT AB
EPISCOPO SVFFRAGANEO ETIAM TANQVAM SEDES APOSTOLICAE
DELEGATO PROVT STATVIT SACRVM CONCILIVM TRIDENT. DE-
BET APPELLARI AD METROPOLITANVM. Ratio eſt quia quę ſuffraganeus
in viſitatione facit, iure ordinario facit licet auctoritate Apoſtolica ſit factus dele-
gatus ideo dixit Hoſtienſis cap 2.de officio ordinarij & in ſumma de officio ordi-
narij § ſunt autem quædam quod quando committitur Epiſcopis id quod pertinet
ad eius officium id fit vt magis timeatur cap. quis neſciat diſt. 5. Ita Villadieg ex
eadem radice naſcitur quæſtio num. legatus concurrat cum ordinario in caſibus
quibus auctoritate Apoſtolica procedere poteſt contra exemptos. Pro negatiua ad-
fertur cap ſtuduiſti de officio delegati *Lapus Cardinal.Clem.cum ex eo n.3 & fin.de*
*ſent excom latiſſime Io.de ſelua tract.de beneficio par.3 quæſt 66.n.9 10 & ſeq.*quia eo
caſu (inquiunt) ordinarius eſt maior delegato At vero pro affirmatiua Villadiego
*tract.de legato par.1.quæſt.8.n.21.*qui limitat cap ſtuduiſti in ordinario delegato ad
vniuerſitatem cauſarum quem articulum ſatis ſit attigiſſe ſupra *eod lib.q.2 ſub.fin.*

Dico tertio, quod à iudice immediate ſubiecto ſanctæ Sedi appellandum ſit ad 4
ipſam Sedem ratio quia appellationes interponendæ ſunt ad ſuperiorem *cap.dilecti*
66.de appell.facit infra lib.4. cap.30.l.Imperatores ff.eod.late Spec.de appellat.§. nunc
*tractemus Marant.de ord.iud par.6 in deciſoriis actu 2.n.357.*Exemptorum autem nul-
lus eſt ſuperior niſi Papa, *Abb.d.cap.ad abolendam n.5.& 16.autoritate vbi glo.& DD.*
de priuileg.in 6.

Non eſt autem hic prætereundum quod hoc eodem caſu appellari etiam poteſt 5
ad legatum de latere tum quod is iuriſdictionem habeat in exemptos velut nota-
uit Guymer *ad pragmatic.ſanctionem tit.de cauſis § ſi vero in glo verb.ſubiecto per cap.*
ſi Abbatem de elect.in ſexto cap.1.de verb ſignif.eod.lib glo.in d.cap. cap.autoritate verb.
*Sedis Apoſtolicis & in cap.cupientes in pr.de elect.in 6.*tum quod eiuſmodi legatus ve-
niat appellatione ſanctæ Sedis *Franc.d c.ſi Abbatem n.4.cum addit Barbatia c. actum*
col.5.de ſolut.& conſ 12 incip.difficile eſt vol.3.dixi ſupra eod.lib. quæſt.2.

Idq; hac in materia ſingulare eſt, alioquin enim legatus regulariter de appella- 6
tionibus ad Papam interpoſitis ſine ſpeciali mandato aut delegatione cognoſcere
non poteſt *Guymer d §.ſi vero n.verbo ſubiecto arg.c.quod translationem & cap.ſeq.item*
cap.ſtuduiſti de officio legati vbi Henricus & DD. cap conſtitutus de appellat Baldus cap.

dilecti eod.tit. Niſi extraiudicialiter teſtes examinet aut alia ad expeditionem cauſæ faciat vt eam ſic coram ſe inſtructam remittat ad Papam *DD.d.ca. conſtitutus Spect. tit.de remiſsionibus §.3. Guymer.loco iam citato cap.ſuper quaſtionum de officio deleg.* vel niſi partes appellationi ad Papam interpoſitæ renuntiauerint tum enim eiuſmodi legitus cognoſcere poterit, *arg.d.cap.conſtitutus vbi Henr. & DD.Card.& Io. And.d. c cupientes Guymer.vbi ſupra.*

7 Confirmatur hęc tertia concluſio, quia quemadmodum à delegato appellari debet ad delegantem *l præcipimus C.de appellat. Auth de ſanctiſsimis Epiſcopis §.ſi quis contra aliquem collat 9. Maranta in ſpeculo aureo par.6.in deciſoriis actu 2. de appellat.numer.375.*

8 Ita à iudice exempto qui immediate ſubiectus eſt ſanctæ Sedi appellari debet ad Papam immediatum eius ſuperiorem *ca.licet de offic.legati c.ideo 2.quæſt.6.d.c ſtuduiſti l.1.vbi DD.ff.quis & à quo* non ſecus quam ab arbitris iuris ſeu ſuper recuſatione aſſumptis à quibus appellari debet ad Papam velut eorum ſuperiorem immediatum *cap.ab arbitris de officio deleg.in 6. Guymer. in d.verb.ſubiecto Maranta d.actu 2.n.365.* Cum fungantur vice Papæ *DD.iam citati.*

9 Dico quarto quod ſi appelletur à duobus iudicibus, quorum alter eſt exemptus appellari debebit ad ſuperiorem exempti, velut digniorem per rationes quas ſupra notaui *l.1.quæſt.26.Ibert.inſt.Forenſ.lib. 2.cap.6.glo.fin.in fin.latius per Marant.d.actu 2.n.381.* Maius enim dignum trahit ad ſe minus dignum *Gaill.li.1.obſ 30.n 23*

10 Dico 5. Quod ſi exemptus coram ordinario inſtituat actionem ibiq; reconueniatur appellatio fieri debebit ad ſuperiorem ordinarij *per not Archid.c.non ita 2.q.5. Imol c.ſignificantibus de offic deleg. Aufrer.de poteſt ſæculari ſuper Eccleſ perſonis Reg.2. n 4 in fine.*

11 Dico 6. à iudice Eccleſiaſtico appellari nonnunquam poſſe ad iudicem laicum, ſeu Cameram imperialem, quemadmodum poſt Cacheranum *Ped.dec.30* late docuit Mindanus *de proceſſ.imper.li.1. c.11.per tot.* id per exempla & Imperiales ordinationes illuſtrans. *adde Gaill lib.1.obſ.30.n.5. & ſeqq.* qua de re vide Io. à Chokier fratrem meum in ſuo tract.de non recipiendis appellationibus ad Cameram Spirenſem.

QVAESTIO XXXXIII.

In cauſa exemptionis appellatio qualiter formanda.

FOrmam præſcribit late ſpeculator à quo peti poteſt *par. 4. de appellat extraiudiciali n.5.*

QVAE-

QVAESTIO XLIV.

Commiſſa ordinario executione vtrum cognoſcet de iuſtitia ſententiæ.

ARticulus hic partim pendet à traditis hoc eodem libro quæſtione tertia, partim etiam ex traditis Doctorum præſertim vero Panormitani late diſputantis, an executor admittere poſſit exceptiones *cap. de catero per tit. de re iudic. in cap. fin. nu. 12. & ſeqq. de præſumpt. cap. vniuerſitatis nu. 7 de ſentent. excomm. Quintil. Mandoſ. tract. de monitoriis quæſt. 60. nu. 16. & ſeqq.* Paucis, quod ordinarius exequi non teneatur ſententiam quam ei conſtat nullam eſſe nec parere cenſuris & quibuſcunque ordinationibus nullis, late & docte traditur apud Nauarrum *in repetit. c cum contingat Remed. 4. per tot. de reſcript. tom. 3.* tum quia, Papa non cupit ſua mandata executioni demandari quando ſubeſt iuſta cauſa ab eis ſupplicandi *Nauarr. conſ. 20. n. 2. de reſcript.* tum quia magis oportet obedire Deo quam homini iniquum præcipienti, quemadmodum poſt Andream Siculum & Felinum grauiter Decius confirmauit *in cap. ſi quando de reſcript. Nauarr. d. conſ. 20 n. 2. in fine vide infra lib. 4. quæſt. 39.* Quod an indifferenter in mero executore procedat, vide apud eundem Nauarrum *d. conſ. 20. n. 3.* dicentem merum executorem teneri exequi mandatum nedum Papæ, ſed etiam delegati, etiamſi eſſet iniuſtum *cap. paſtoralis § quia vero de offic. deleg.* ſi tamen talia ſint, quæ executioni demandari poſſint ſine diuinæ offenſione *Nauarr. d. conſ. 20 n 2* alioquin ſecus. Quid vero in executore mixto traditur à doctoribus citatis, item quid ſi inuocetur Brachium ſæculare *v. infra li. 4. q. 83.*

QVAESTIO XLV.

Quibus caſibus ordinarij iuriſdictionem habeant in exemptos.

SVMMARIVM.

1. *Exempti delinquentes in diœceſi puniuntur ab Epiſcopo.*
2. *Etiamſi perſonæ non exemptæ delinquerent in loco exempto.*
3. *Paria ſunt locum eſſe extra territorium vel exemptum.*
4. *Exemptio realis non eſt trahenda ad perſonalem.*
5. *Epiſcopus condemnat exemptum in expenſis.*
6. *Ratione rerum non exemptarum ſubiicitur quis Epiſcopo.*
7. *Monaſteria ſubiiciuntur quoad legem iuriſdictionis.*
8. *Ordinarius declarat exemptos deliquiſſe.*

9 Maxime quando delictum eſt notorium.
10. Cum eſt periculum fuga exempti poſſunt capi.
11. Epiſcopi viſitant Eccleſias exemptas.
12. Idq; tanquam delegati ſedis Apoſtolicæ.
13 Cognoſcit Epiſcopus in cauſa reconuentionali.
14. Prohibendo ſubditis ne accedant loca exempta.
15. Cogit monaſteria exempta ad clauſuram.
16 Exempti ſubiiciuntur Epiſcopo in iis quæ ſunt ordinis Epiſcopalis 78.
17. Cognoſcit inter exemptos in cauſa decimarum.
18. Tenentur exempti ad præſtationem Decimarum.
19. Abſoluit moniales exemptas.
20. Exempti obligantur ad procurationem.
21. Iuriſdictionem habet pœnitentialem in exemptos ſed auctoritate Apoſtolica.
22. Item in caſibus c. volentes de priuileg. in 6 hoc eſt in exemptos reali exemptione 17.
23. In populum Eccleſiæ exemptæ.
24. In aſcriptitios exemptorum.
25. Punit exemptos ratione loci qui in loco non exempto delinquunt.
27. Secus ſi exemptio ſit perſonalis 29.
28. Punit eum qui ex loco exempto proiiciendo lapidem lædit alium in loco non exempto exiſtentem.
30. Idem de ſonante campanas in loco exempto vel mandante.
31. Aliud in iniuria verbali.
32. Ratione membrorum non exemptorum prælati tenentur ire ad Synodum.
33. Monachus exemptus ſine habitu incedens extra Monaſterium punitur ab ordinario.
34. Archiepiſcopi & Epiſcopi faciunt benedictiones ſolemnes in locis exemptis.
35. Excommunicatus in loco non exempto remanet poſtquam rediit in locum exemptum.
36. Exemptus ſi ædificet in loco non exempto cedit Epiſcopo.
37. Incenſuales exemptorum. Quid de mercenariis.
38. Epiſcopus exercet Iuriſdictionem in allegantem ſe exemptum præſcriptione donec probarit, ſecus ſi ex priuilegio.
39. Declarat exemptos excommunicatos.
40. Aſſignat exempto qui deliquit terminum intra quem præſentet ſe Pontifici.
41. Exigit rationem à religioſis executoribus teſtamentorum.
42. Punit abutentes ſuis priuilegiis.
43. Idem ſi timeatur Impunitas delicti.
44. Impedit quo minus vſurarij vel excommunicati ſepeliantur.
45. Dotare poteſt Eccleſiam exemptam.
46. Seruare debent exempti generalia interdicta.
47. Item ſoluere Synodaticum.
48. Regularibus negligentibus deuolutio fit ad Epiſcopum.
49 Confert exemptis tonſuram.
50. Exempti coguntur venire ad publicas litanias ſeu proceſſiones.
51. Religioſi quicunque ſubiecti ſunt generalibus ordinis, etiamſi ſint Capellani Papæ.
52. Epiſcopus præcipere poteſt ne ſubditi accedant aut communicent cum exemptis.

53. Sub-

53. *Subiiciuntur in iuriſdictione voluntaria.*

54 *Sequi debent ſtylum ordinarij.*

55 *Obſeruare dies feſtos indictos ab Epiſcopo.*

56. *Epiſcopus abſoluit exemptos.*

57. *Punit exemptos coram ſuo tribunali delinquentes.*

58 *Exempti ſubſunt inquiſitioni hæreſeos.*

59. *Quando effectus delicti porrigitur vſque in locum non exemptum.*

60. *Limitandum eſt in exemptione perſonali.*

61. *In notorietate delicti, 68.*

62. *Si excedant ſua priuilegia.*

63. *Ob defectum iuſtitiæ poterit adiri ordinarius.*

64 *Conueniri poſſunt coram ordinario ratione publicorum officiorum.*

65. *Item familiares Papæ ratione beneficiorum 70.*

66. *Si exemptus contrahat in ſtudiis.*

67. *Ordinarius poteſt pronunciare exemptum eſſe condemnandum.*

69. *Ordinarius celebrat in locis exemptis.*

70. *Subiiciuntur Epiſcopo ratione Capellarum.*

71. *In cauſis mercedum & miſerabilium.*

72. *Ordinarius debet erudire exemptos.*

73. *Ordinarij non poſſunt niſi prauio examine.*

74. *Subiiciuntur concurſui.*

75. *Item viſitationi Epiſcopi.*

76. *Supplet negligentiam ſuperioris ordinum.*

77. *Viſitat hoſpitalia exempta.*

78. *Quoad accipiendos ordines.*

79. *Debent venire ad Synodum.*

80. *Subiiciuntur in cauſis matrimonialibus.*

81 *Quoad clauſuram ſanctimonialium.*

82 *Quoad obeundas confeſſiones.*

83 *Item quoad prædicationes.*

84. *Exemptiones perturbant Eccleſiam.*

85. *Ordinarius exercet iuriſdictionem in acolitos, Comites Palatinos, Protonotarios, Capellanos regios, præueniendo ſed non impediendo iuriſdictionem exemptorum.*

86. *Punit exemptos qui excedunt numerum ſuarum Campanarum.*

87. *Item exercentes illicitas negotiationes.*

88. *Cogit exemptos vt aſſignent ei quem præſentarunt congruam portionem.*

89. *Appellationi non defert.*

90. *Declarat excommunicatos qui admittunt ad ſepulturam in caſibus à iure prohibitis.*

91. *Ordinarius æſtimat iniuriam ſibi illatam.*

92. *Deferentibus cadauer poteſt reſiſti.*

93. *Punit exemptos qui interſunt clandeſtinæ deſponſationi.*

94. *Item qui admittunt ſubditos ad ſolemniſationem matrimonij ſine licentia.*

95. *Ante denunciationem excommunicationis ordinarius ſummarie ſe informare debet per auditionem teſtium.*

96. *Punit quæſtores.*

97. *Punit rectores hoſpitalium leproſariorum, &c.*

98. *Epiſcopus cognoſcit in omnibus criminibus requirentibus actualem degradationem.*

99. *Epiſcopi eſt degradare.*

100. *Punit eos qui ſibi Epiſcopalia iura arrogant.*

Digitized by Google

101. Punit eos qui beneficia ad ſuam collationem ſpectantia grauant penſionibus.
102. Erigit tribunal in loco exempto in hoc caſu.
103. Subditi audiunt diuina in locis exemptis & exempti celebrare poſſunt cum altari viatico.
104. Exempti tenentur recognoſcere propriam ſcripturam coram ordinario.
105. In cauſis ſalariorum exempti ſortiuntur forum coram ordinario.
106. Salaria Aduocatorum & Procuratorum peti poſſunt in camera.
107. An vleiſcatur iniuriam ſibi illatam ab exempto ordinarius.
108. Exempti iurant ſoli Papa.
109. Qui eximuntur an proceſſionibus intereſſe debeant.
111. Epiſcopus examinat ſuſcipientes curam animarum.
112. Exemptio ſimplex non eximit à caſibus Epiſcopo reſeruatis.
113. Abbates exempti conferunt ſuis tonſuram.
114. Subditi delinquentes in loco exempto puniuntur ab ordinario.
115. Epiſcopus inquirit contra regulares extra clauſtra degentes.
116. Exempti gaudent indulgentiis Epiſcopalibus.
117 Socij Curia Epiſcopalis Leodienſis ſi ſint exempti puniri non poterunt ab officiali etiamſi in officio deliquerint.
118. Ordinarius plus iuris habet in exemptos quam in extraneos.
119. Officialem quando deputat in locis exemptis.
120. Epiſcopus iuriſdictionem habet in Regulares.
121. Exemptus locus facit territorium.
122. Epiſcopus an poſſit excommunicare & ſuſpendere exemptos impedientes reuocationem coniugis è monaſterio exempto ſi iſte coniunx valide non fuerit profeſſus, &c.
123. Conuertit tertiam partem fructuum in diſtributiones quotidianas.
124. Praſcribit officiis Eccleſiarum collegiatarum ſeruitium competens pro diſtributionibus lucrandis.
125. Nouas Parochias erigit.
126. Coadiutores dat Parochis minus idoneis.
127. Transfert beneficia.
128. Punit Regulares exemptos extra clauſtra degentes.

1 QVam plurimi ſparſim in iure reperiuntur caſus, quibus exempti iuriſdictioni ordinariorum ſubiiciuntur, quos quaſi per ſatyram collectos lectorum oculis hoc capite ſubiiciam. Imprimis exempti delinquentes in diœceſi Epiſcopi ſeu in loco non exempto puniuntur ab Epiſcopo ſecundum ſtatuta diœceſana, Secus vero ſi delinquerent in loco exempto *cap.1. vbi DD. de priuileg. in ſexto Franc. cap.2. num.10. de conſtit. in 6. late Henricus Botteius tract. de Synodo Epiſcopi parte 3. art.2. num.5. Cardin. in repet. Clem.2. quaſt.9. de conſtit. Gemin. Io. Andr. Franc. d. cap.1. §. nunquid.*

2 Ampliatur etiamſi perſonæ non exemptæ delinquerent in loco exempto nihilomi-

ominus enim punientur ab Epiſcopo ligabuntur eius ſtatutis ſecundum Marſilium & ſequaces *d.cap.2.de conſtit.in 6* quem ſequitur Federic.*conſ.2.Anchor.cap.à Nobis de ſentent.excom.rep.cap.poſtulaſti col.16.quæſt.4.de foro compet.* Quorum hæc eſt ratio quod locus exemptus ſit in diœceſi Epiſcopi *ca.graue de offic.ord. vbi Abbas Fel. DD.cap.cum Epiſcopus eod.in 6.* Non exemptus autem ſeu ſubditus Epiſcopi non poteſt excipere contra intentionem Epiſcopi de iure communi fundatam & ſic de iure tertij *arg.l.loci §.competit ff.ſi ſeruit vendic.*

Præterea, intereſt Epiſcopi vt ſua diœceſis purgetur malis hominibus atqui propter delicta in loco exempto turbatur diœceſis Ergo *DD.vbi ſupra.* Verum opinio hæc Marſilij Federici, Anchorani & ſequacium improbatur à Caldeo & quamplurimis aliis *Card.d.cap.2.Io Andr.Franc.Card.ibid.Franc.in ca.1.de ſtatu regul.Iaſ.l.fin. Col.1 ff de iuriſd.om.iud.vbi multos allegat Sabarell.in rep.cap perpendimus col 20 verſ. ſed quid ſi delinquit de ſent.excom.Mar.ſocin.conſ.271.col.pen.vol.2.Petrus de Palude in 4 ſentent.diſt.18 quæſt.2.art.2 Bobic.cap.à nobis col 2 de ſent.excom.Cald.conſ 13.incip.contra Canonicum tit de iudic.Marian.cap poſtulaſti quæſt.21.de foro competenti Angel.de Clauaſ in ſumma verb ſtatutum §.2 Silueſt.verb.excommunicatio 2.§.15.verſ circa prædicta Fumus verb.excommunicatio n.29.& 30.*

Mouentur, quia paria ſunt locum eſſe extra territorium vel eſſe exemptum *d c. graue vbi DD glo Clem.1.de foro compet.* & quem non eſſe exemptum vel exemptum ſed non in eo de quo agitur loco *Gemin cap. Epiſcoporum n 8 verſ ſubdit etiam de priuil.in 6.v.tamen infra n.18 & ſeq.* Secundo quia vt quis ligetur ſtatuto opus eſt vt ſtatuens habeat iuriſdictionem in loco in quem virtus ſtatuti dirigetur & quod perſona ſit ſubiecta *cap.Eccleſia ſancta de conſtit* quorum opinio magis indubitanter teſte Anchor. procedit quando eſt aliquis prælatus habens iuriſdictionem qualiEpiſcopalem loci exempti *Anchor.d cap.poſtulaſti col.16.quæſt.4.* 3

Limitatur autem hic caſus vt obtineat tantum in exemptione reali, quæ ratione loci perſonis conceſſa eſt de qua loquitur cap.1.de priuilig.in 6

Secus vero ſi exemptio eſſet perſonalis, nam diſpoſitio exemptionis realis non eſt trahenda ad exemptionem perſonalem *Abb. & Ananıa c. ad abolendam de hæreticis item in cap.fin de foro compet. Geminian.Franc.d.§.nunquid Franc.d.§. ſtatuto col 3. & d.cap.1. de ſtatu regular in 6.dixi ſupra lib 1 quæſt.2. Angel.in ſumma verb.exemptus n.8.in fine.* 4

Limitatur ſecundo, niſi ſtatutum conditum eſſet in fraudem exemptionis *Gem. Franc.vbi ſupr.*

Limitatur tertio, niſi ſtatutum eſſet contrarium religioni exemptæ autoribus Gem & Franco allegatis dicentibus ita intelligendum eſſe cap nimis, de priuileg.

Secundus caſus Epiſcopus condemnare poteſt exemptum in expenſis non proponentem declinatoriam & punire contumaciam *dixi late ſupra eod.lib.quæſt.6.* 5

Ter-

Digitized by Google

6 Tertius, exemptus ſimpliciter, ratione perſonę vero ſecundum quid, ratione rei ſeu loci, ſi obtineat Eccleſias parochiales, aliaue officia quorum adminiſtratio & regimen ſeu cognitio ad Epiſcopum ſpectat, ſi illorum ratione delinquat, ſeu contrahat iuriſdictio contra illum ſpectabit ad Epiſcopum *Couarruuias pract. quaſt. cap* 11. *nu.*5. *Franc.ca.*1.§. *illum n* 4. *de verb ſig. in* 6. Ac (vt inquit Capicius) licet aliquis ſit exemptus, ſi tamen efficiatur Prior Monaſterij non exempti poterit tanquam Prior talis Monaſterij conueniri coram ordinario, *Capicius deciſ.*59.*n.*2.*per cap.*1.*de priuil. in* 6 *Nauar. conſ.*19 *n.*9 *de Clericis non reſident. par.*1. quia poteſt quis eſſe pro parte exemptus & pro parte ſubiectus *Franc. cap ſi Papa* §. *& eſt n.*2 *eod. in* 6. & ratione rei non exemptæ ſubiici ordinario velut in exemptis qui aſſumuntur ad regimen loci non exempti, qui tamdiu ſubſunt ordinario quamdiu ibi degunt *tex. cap. cum capella vbi Innoc. & DD. d. priuileg. Brixienſ in repet. verb. exemptio col.*7. *Praſes loco à tanquam verſ.*23. *fol.*353. Ideo exempti omnes quoad ea quæ pertinent ad beneficia non exempta ſubſunt iuriſdictioni Epiſcopi etiamſi eſſent familiares Cardinalium *Nauarr. conſ.*9 *de iureiur. Thomas ſerula in praxi Epiſcopali par.*1. *verb. Exemptio* §.4 *&* 2. *vide infra caſu* 58 Quod tamen Felino non placuit, quia diœceſanus facere id nequit ſine cauſæ cognitione quæ ei prohibita eſt in perſonas exemptorum *Felin. cap. fin. n.* 6. *verſ. & vide omnino de foro compet. fol.*44. id quod ſuſtineri poteſt in exemptione perſonali ſecus vero in reali tum enim ratione rei non exemptæ ſubiectus eſt ordinario *dixi infra caſu* 20. *&* 54. 58 atque ita diſtinguit Abb *d. ca fin. n* 11. *verſ. quoddam eſt priuilegium de foro compet.* Et ita intelligendum eſt dogma de quo Rota Nouiſſ. *deciſ.*702. *num.*1. *par.*1. quod exempti poſſint conueniri coram ordinario ratione rei quantumuis exemptio ſit lata.

7 Quartus, licet Monaſteria de iure ſint exempta à lege diœceſana Epiſcopi non tamen à lege iuriſdictionis ideoq; quoad hãc ei ſubiiciuntur, *Bertach tract. de Epiſcopis l.*4. *part.*2. *quaſt.*35 *n* 80. *Bellenc. de charit. ſubſ. q.*28. *& ſeqq. Abb. ca dilectus vbi late de offic. ord. cap.*1. *n.*1. *& ſeqq. de ſtatu Monach. cap. ſcientes. de cenſib Innocent. late d. cap. dilecti dixi ſupra lib.*1 *quaſt.*15.

8 Quintus, licet ordinarius nequeat iudicare de delictis exemptorum, poteſt tamen declarare & pronunciare eos deliquiſſe ac ad eiuſmodi declaratoriam ferendã exemptos citare *late Felin. in cap. non poteſt. n* 3. *de re iudic. Cardin. in Clem. fin. quaſt.*5.
9 *de pœnis Gemin. in cap. Epiſcoporum n.*8 *in fine de priuileg. in* 6 *vide infra n.*67. *& n* 39. quod maxime procedit ſi delictum ſit notorium *Fel. d. n.*3. *vide infra caſu* 55.

10 Sextus ſi ſit periculum fugę poſſunt ab ordinario ſiſti & capi remittiq; ad competentem *Fel. d. cap. fin. num.*7. *de foro compet Card. Clem* 1. *quaſt.*3. *de officio ord. vbi latiſſime Abb. cap ſacris in fine. de Sepult. Fel. cap. cum non ab homine n* 3 *& ſeqq vbi Abb. de iudic. Abb. cap fin. n.*11. *verſ. Puto tamen de foro compet vbi vide infra li.*4. *cap* 52. *Mynſing. cent.*2. *obſer.*65.

Adiun-

Ad inſtar clerici, qui nedum à iudice laico,ſed etiam à proprio creditore citari retineriue poteſt ſi fugę periculum vertitur,idq; ſine periculo excommunicationis *Abb d cap.fin. de foro comp. cap. vt fama de ſent. excom. Caccialup. de debitore ſuſpect. quæſt.4.n.2.&ſeqq Petr.de iure ſiſt cap.4.n.14 Innocent.& DD d.cap.vt fama. Aufrer. de poteſt. ſæculari ſuper Eccleſ.perſon.Reg.3. num.15.* Quando autem ſuſpecti de fuga dici poſſint, videatur Caccialup. & Doctores allegati. Item Milis *verb ſuſpectus de fuga fol.*438.

Septimus, Epiſcopi viſitant Eccefias quaſcumque quomodolibet exemptas 11 Curatas prout ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.7 de refor.cap.7. Rol. Nouiſſ deciſ.*344. *nu.*2. *part.*1. Non autem Eccleſias exemptas non curatas quapropter non poterunt de iure (inquit Villadieg)viſitare Eccleſias Hieroſolimitanorum, prout etiam cenſuit ſacra congregatio *declarat.*77 &Pius V in Bulla 139.incip. Expoſcit, vbi ſtatuit dictis Eccleſias exemptas viſitari poſſe ſolum in his quæ concernunt curam animarum &adminiſtrationem ſacramentorum *Alphonſus Villadieg.in ſpeculo viſitat.fol.*32. *num.*6.

Præterea, licet Eccleſia exempta ratione fundationis & dotationis non poſſit ab 12 Epiſcopo viſitari iure poteſtatis ſuæ ordinariæ, poteſt tamen tanquam ab Apoſtolicæ ſedis delegato, quemadmodum ſacra congregatio reſpondit de quadam Lucenſi Eccleſia Collegiata S. Michaelis *declarat.* 48. *Thomas Serula in praxi Epiſcopali part 2.verb. Exempti Fumus verb.viſitatio numer 4. Sabarell Clem.attendentes numer.2 in pr.& num 8. de ſtatu monach. Abb.conſ.26. numer.2. vol 2.Concil.Trid ſeſſ.7. cap.7.de refor.* Prout quoque viſitant quæcumque beneficia curata non curata, ſæcularia, regularia qualitercumque commendata, & exempta, tanquam ſedis Apoſtolicæ delegati *Villadieg.d.fol.*32.*num.* 7 nec etiam Moniales exemptas *Bellentin de charit.ſubſid.quæſt.29.nu.7.vol.tract.15.fol.292. Ang.in ſumma verb.Monialis n.3.in fine Sabarell d. Clem. Attendentes* quibus addo quod exemptio à viſitatione non comprehendatur ſub generali conceſſione exemptionum *Rot. nouiſſ.deciſ.186.numer.2. part.1.*

Octauus, per modum reconuentionis de qua dictum eſt ſupra *qu.29.n.10.&ſeq.* 13

Nonus, prohibendo ſubditis ne accedant loca exempta, modo tamen id fiat iu- 14 ſta ex cauſa, ſic enim indirecte ſtatuit contra exemptos quod directe non poſſet *Barth.l relegatorium ff.de interdict. Peruſio in cap. vt animarum de conſt.in 6. Angel.in ſumma verb.ſtatutum n.3. vbi vide & Fumus verb. Excommunicatio n.30. in fide omnino Ang.verb Exemptus n.10*

Decimus, cogunt monaſteria exempta vt ſeruent clauſuram ad hoc enim Epiſco- 15 pi in conſcientia obligantur *cap.periculoſo: de ſtatu Monach.in 6.Clem.attendentes de ſtatu regul Ang.verb. Exemptus n.10. verſ.poſſunt* imo obligantur *c.1. §.fin.de ſtatu regular.in 6.dixi infra caſu* 75.

Digitized by Google

16 Vndecimus, exempti ſubiiciuntur Epiſcopo in eis omnibus quæ ſunt ordinis Epiſcopalis nempe in petitione Chriſmatis Conſecrationis Eccleſiarum ſuſceptionis ordinum & ſimilium *cap. veniens vbi Abb. n. 2. not. de præſcript. Balbus de præſcript. in prima parte quintæ partis quæſt 12 n. fin. Franc. cap. 1. num. 7. verſ. in gloſſ. de priuileg. in 6 dixi lib. 1. quæſt 6. in fine cap. cum nullus de tempor. ordin in 6. gloſſ. cap. Abbatibus 17. quæſt 2 vide infra libr. 4. quæſt. 11.*

17 Duodecimus, ordinarius cognoſcit inter exemptos in cauſa decimarum *Franc. cap. fin. § diœceſani de decimis in 6 ibi text.* Si tamen Eccleſiæ eſſent exemptæ & per conſequens decimæ dictis Eccleſiis debitæ de iure communi, tunc diœceſanus ſe non poſſet intromittere, ſed ſi dictæ Eccleſiæ non ſunt exemptæ, tunc diœceſanus ſe intromittere poteſt, licet decimæ ſint exemptæ, vel Eccleſiæ ſint ipſorum exemptorum *Dom. & Franc. d. §. diœceſani num fin. in fine, vbi etiam gloſſ. in verb. exemptis & Archid. vide infra lib. 4. cap. 48.*

18 Decimus tertius, Exempti tenentur ad præſtationem decimarum, item ad canonicam Epiſcopalem de qua latius acturus ſum ſuo loco *Vbaldus tract. de Canonica Epiſcopali Capitulo 4 quæſt. 6. v. infra lib. 4. quæſt 6.*

19 Decimus quartus, Epiſcopus abſoluit Moniales exemptas ab excommunicatione ſi ſe percuſſerint *cap. de Monialibus vbi Abb. de ſent excomm Item gloſſ. Felin. Io. de Lignano tract. de cenſur. Eccleſiaſt. §. 26. n. 12.* vtrum vero iure ordinario an auctoritate Apoſtolica controuerſum eſt apud Lignano.

20 Decimus quintus, obligantur exempti ad procurationem legatorum *Fel. cap. decedentes n. 3. de præſcript.*

21 Decimus ſextus, Epiſcopi iuriſdictionem habent in foro pœnitentiali in exemptos quos auctoritate Apoſtolica abſoluere poſſunt cum ab eis in confeſſores eliguntur *vide Franc. cap ſi Epiſcopus numero 6. de pœnitent. in 6. & dicam infra libr. 4. quæſt. 35.*

22 Decimus ſeptimus, exercent iuriſdictionem in exemptos in caſibus decretalis volentes *de priuileg in 6.* ſcilicet ratione rei ſeu loci delicti aut contractus, idq; non obſtantibus priuilegiis Apoſtolicis poſtea impetratis *Spec part. 4 de priuileg. n. 3. & dixi ſupra caſu 3.* Cui decretali frequenter ſolet derogari, teſte Angelo, concediq; exemptiones tam locales, quam perſonales *Ang. in ſumma verb. exemptus n. 8. in fin. vide infra caſu 20.*

23 Decimus octauus, in populum Eccleſiæ exemptæ, licet enim Eccleſia ſit exempta, non tamen populus *cap per exemptionem de priuileg. in 6.*

24 Decimus nonus, in aſcriptitios exemptorum, *late Gomeſ ad reg Cancell. tit. de impetr. benef. Vacant. per obit Card. quæſt. 14. Spec. d. n. 3. videatur Io. de platea & Lucas de Penna l. Senatorum C. de dignitatibus lib. 12.*

25 Vigeſimus, puniendo exemptum ratione loci qui delinquit in loco non exempto,

pro, ſi vero exemptus eſſet exemptione perſonali, puniri ab Epiſcopo non poſſet *Abb. cap. patentibus num. 4. & 5. & cap. ſeq. num. 8. de priuileg. Felin cap. fin. num. 4. de foro compet Innocent. ca. percepimus de priuileg. vbi exemplificat latiſſime Sabarell. Clement. vnica num. 6. de offic. ordin.* alioquin enim exemptio perſonalis eſſet inutilis, *Ang. de clauaſio verb. exemptus §. 1. vide ſupra caſu 17.*

In exemptione vero perſonali dixi ſecus, quia eiuſmodi exemptus non efficitur 27
illius fori vbi deliquit *Abb. cap. cum inter num. 3 de conſuet. vide infra caſu 54. vide Abb. in cap fin. num. 11. verſ. quoddam eſt priuilegium vſque ad fin. de foro compet. & vbi docte.*

Vigeſimus primus, punit eum qui ex loco exempto iaciendo lapidem læſit a- 28
lium exiſtentem in loco non exempto, qui eſt caſus exemptionum realium *Praſes loco à virtute finis ſub finem, Abb. d. cap. patentibus num. 4. & 5 de priuileg. Franc. cap. 1. num. 5. eod. in 6. d. cap. fin. de foro competen Abb. cap. Cum capella num. 6. de priuileg.*

Dixi exemptionum realium, quia perſonalis exemptio adhæret perſonæ, realis 29
vero conceſſa ratione loci, non ſequitur perſonam, ſed adhæret loco ſeu competit ratione loci *Abb. cap. quoniam de priuileg. Felin. cap. fin. num. 13. & 14. de foro compet.* Ideo diſpoſitio cap. 1. de priuileg. in 6. quæ de exemptionibus localibus loquitur non eſt trahenda ad exemptiones perſonales *Anania & Abb. cap. ad abolendam, de hæretic. Abb. cap. fin. de foro compet.*

Vigeſimus ſecundus, idem de mandante aut de ſonante campanas in loco ex- 30
empto ad ſeditionem excitandam in non exempto, ſimilibusq; plurimis exemptis reſponſum eſt *Abb. d. cap. patentibus poſt num. 4. Abb. cap. tuarum num. 8. eod. tit. latiſſime Felin. d. c. fin. num. 44. vbi Abb. num. 25 Innoc. d. cap. patentibus Ioan. de viſibis tract. de immunit. Eccleſ. n. 62.* Aliud eſt in iniuria dicta in diœceſi ei qui erat in loco 31
exempto, quia cenſetur commiſſa in loco exempto *Caſtrenſ. l. plerique num. 3. ff. de in ius vocando.*

Vigeſimus tertius, Prælati exempti ratione membrorum non exemptorum, 32
tenentur ire ad ſynodum & coram Epiſcopo poſſunt conueniri *Abb. cap. ex ore num. 1. verſ 2. not. de priuileg late & exacte Henric. Botteius tract. de ſynod. Epiſcopi part. 1. num 6. 62. & ſeq. & part 2 num 4. Concil. Trident. ſeſſ 24. cap. 2. de Refor. Franc. cap. vt Apoſtolicæ de priuileg. in 6.* Ratio eſt, quia licet probetur exemptio capitis, non ideo ſequitur quod probata ſit exemptio membrorum *Innocent. d. cap ex ore arg. l. liberorum ff de adopt. gloſſ. cap. rogamus 24. quæſt. 1. latius Brixienſ. in repert. verb. exemptio verſ an exempto Monaſterio Innoc. cap. quod ſuper de maior. & obed. vide infra caſu 63.*

Vigeſimus quartus, Monachus monaſterij exempti ſi ſine habitu incedit extra 33
monaſterium poterit per ordinarium puniri, ſecus ſi intra *Francus cap. 1. num. 5.*

Digitized by Google

de priuileg. in ſexto, & ita etiam explicando Concil. Trident. reſoluit eleg. Boetius Epo *cap. Relatum n. 8. ne clerici vel Monachi.*

34 Vigeſimus quintus, Archiepiſcopi & Epiſcopi poſſunt in locis exemptis facere ſolemnes benedictiones & diuina officia celebrare *Franc. cap. Abbates num. 1. verſ. in gloſſ. de priuileg. in 6. Ang. in ſumma verb. Archiepiſcopus num. 3. Ioan. Franciſc. Pauinus tract. de viſitatione quæſt. 3. ſecunda partis, n. 9. adde infra verſ. 62. text. Clem. fin. de priuileg.*

Vigeſimus ſextus, poterit Epiſcopus omnia loca exempta ſuæ diœceſis benedicere populo & diuina officia celebrare in Pontificalibus *Clem. Archiepiſcopo de priuileg. Ioan. Franciſci vbi ſupra n. 10.*

35 Vigeſimus ſeptimus, Monachus in loco non exempto excommunicatus, remanet excommunicatus poſtquam rediit in ſuum monaſterium ſi proprio nomine fuit excommunicatus ſecus vero ſi ſub nomine Prioratus ſiue dignitatis *Franc. ca. 1. §. in eos, n. 3 verſ in gloſſ. 3. fin. de priuileg. in 6.*

36 Vigeſimus octauus, ſi exemptus ædificet in loco exempto ſine licentia totum acquiritur Epiſcopo cum fructibus *Franc. cap. auctoritate n. 2. de priuileg. in 6. dixi ſupra lib. 1 cap. 36. Anton. de pratis tract. de iuriſdict. Epiſcopi cap. 1. num. 3. & 4. Ang. in ſumma ver. Exemptus num. 11. & 12. Funius ver. exemptio, n. 10. Selua de beneficio part. 1. quæſt. 6.*

37 Vigeſimus nonus, in cenſuales & homines exemptorum *cap. authoritate §. inhibemus vbi Franc. & DD de priuileg. in 6.* Quid vero de familiaribus mercenariis colonis notatum eſt ſupra *lib. 1. cap 30. & lib. 2. quæſt. 37. verſ. pro ſolutione num. 9. & lib. 4. quæſt. 38.*

Trigeſimus, de Abbate aut Prælatis habentibus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem tradit Francus *cap. vt Apoſtolicis num. 5. & 6. de priuileg. in 6. Pariſius conſ. 95. lib. 4.*

38 Trigeſimus primus, exercet iuriſdictionem in allegantem ſe exemptum præſcriptione, donec de exemptione plene probauerit ſecus ſi allegaretur exemptio ex priuilegio *ca. Cum perſona §. ſi vero vbi Franc. & DD. de priuileg. dixi ſupra quæſt. 25. lib. 2.*

39 Trigeſimus ſecundus, ordinarius poteſt declarare exemptum incurriſſe excommunicationem idq; vt ſui ſubditi illum euitent: *Franc. cap. Epiſcoporum n. 3. de priuileg. in 6. gloſſ. cap. tuarum de priuileg. v. infra eod. lib. quæſt. 49 n. 4.* Quæ tamen declaratio præiudicare non poteſt exemptis, ſed tantum ſubditis quibus ordinarius prohibere poteſt conuerſationem cum exemptis excommunicatis *Nauarrus conſ. 2. n. 2. de ſentent. excommunicat.* idq; procedit ſi prius fuerint excommunicatæ per proprium ſuum iudicem ſecundum Nauarrum *d. conſ. 2. & in Manuali cap. 27. & non aliter. Lancellott. de attentatis part. 2. cap. 4. limitat. 21. num. 7. fol. 160.* & ita etiam elegantiſ-

gantisſime concludit Boetius Epo *in cap. vltim n.4. Ne clerici vel Monachi*, Epiſcopum denunciare non poſſe exemptos à ſua iuriſdictione excommunicationem incurriſſe.

Trigeſimus tertius aſſignat exempto qui deliquit terminum intra quem præſentet ſe Pontifici *Franc cap.1. nu 3. in fine de prebend. in 6. Villadiego tract. de legato part 1 quæſt. 8. n. 23. vol. tract. 14. fol. 153.* 40

Trigeſimus quartus exigit rationem à religioſis exemptis executoribus teſtamentorum *Sabarel Clement. vnica de Teſtam. Spec. de inſtrum. edit §. nunc aliqua n. 45. in addit. Fumus verb Executor n 14. Ioan. Franciſc. tract. de viſitatione quæſt. 5. ſecunda partis n 92. vide infra lib. 4. cap 49.* 41

Trigeſimus quintus punit exemptos abutentes ſuis priuilegiis *Sabarel. Clem. abuſionibus n.1. & vlt. de pœnitent. & late in Clement. vnica n.16 fol. 40. de offic ordinarij vide infra caſu 90.* 42

Trigeſimus ſextus item punit exemptos ſi timeatur impunitas delicti *Fel cap. ſignificaſti n 4 de foro compet vide infra quæſt. 50. & ſeq. lib. 4.* 43

Trigeſimus ſeptimus poteſt ſe intromiſcere ne excommunicati vel vſurarij ſepeliantur in loco etiam exempto dummodo tamen iſte locus ſit in diœceſi *Abb. cap. ſacris nu. 7. de ſepult.* Imo præcipere vt ſepulti humo eximantur *cap. ad hæc de priuileg.* & contrauenientes punire *late Franc. cap. Epiſcoporum n 3. eod. in 6. Clem. 1. & 2. de ſepult. Fel cap. vlt. n. 7. in fine de ſepult.* qua de re vide plenius Abbatis diſtinctionem *d. cap. ſacris n. 7.* 44

Trigeſimus octauus, Epiſcopus poteſt dotare Eccleſiam in ſua diœceſi quamuis exemptam *Abb. cap. Apoſtolica n. 3. 7. 8. de donat.* 45

Trigeſimus nonus, exempti ſeruare debent generale interdictum ordinarij *Fel. cap. vlt. n. 6 de foro compet. Zabarell Clem. 1. n. 10 de ſentent. excomm Fumus verb. Excommunicatio n. 52 Abb. cap. Cum inter n. 3. de conſuet. text. Clem. ex frequentibus de ſent. excomm.* 46

Quadrageſimus, tenentur exempti ſoluere Epiſcopo Synodaticum *Henric. Botteius tract. de Synodo part. 3. n. 83.* 47

Quadrageſimus primus, Exemptis regulariter conferre negligentibus deuolutio fiet ad Epiſcopum qui conferet auctoritate Apoſtolica *cap. Cum ſinguli de prabend. in 6. Rebuff. in praxi benefic. tit. de deuolutione n. 37.* 48

Quadrageſimus ſecundus, Confert exemptis tonſuram & ordines *Rebuffus in praxi benefic part 1. tit. de clericis & à quibus num. 22. dixi ſupra caſu 11.* An autem Abbates non obſtante Concil. Trident. id ſuis poſſint tradit Nauarrus *Conſil. 24. de priuileg.* 49

Quadrageſimus tertius, legatus confert beneficia exempta *Ioan. de ſelua de beneficio part. 2. qu. 3 n. 53 Item qu. 66. n 6. 9. 12. part. 3.*

Digitized by Google

Quadrageſimus quartus, legatus confirmat electos exemptos *Rom. deciſ 3. n.3. de offic. legati in antiquis.*

50 Quadrageſimus quintus, compelluntur venire ad publicas proceſſiones ſeu ſupplicationes exceptis tamen iis qui in perpetua clauſura viuunt aut aliis particulari priuilegio donatis *Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 13. de Refor. relatum per Io. Garſia tract. de impenſis cap. 21. num. 38. Abb. cap. Cum inter num. 4. Cum addit. de re iudic. vbi loquitur de litaniis vide eleganter Fel. cap. dilectus num. 7. de offic. ord. vbi de eo dubitat Flaminius de reſig. benef. lib. 3 quæſt. 11 num. 8. verſ. 16. Abbas late cap. dilectus num. 4. verſ. 11. de offic. ord. Ioann. Gallus ad arreſta parlam. quæſt. 326. adde infra n.* 109.

51 Quadrageſimus ſextus, Religioſi cuiuſcunque ordinis, non ſunt exempti à ſubiectione ſuperiorum ordinum etiamſi ſint ſedis Apoſtolicæ Capellani *Gregor. 11. Bulla ſecunda, Thomas Serula in praxi Epiſcopali verb. Exempti part. 2. n. 4.*

52 Quadrageſimus ſeptimus, Epiſcopus poteſt ſubditis ſuis præcipere ne communicent aut accedant exemptos excommunicatos vel delinquentes *arg. cap. de terris de decimis cap. poſt miſerabilem de vſuris* debent tamen exempti prius declarari excommunicati per iudicem ſuum competentem, quemadmodum ex Nauarro ſupra tradidimus *ſupra eod. n. 39. Aufrer. repet. Clement. 1. quæſt. n. 3. in fine de officio ord.* Maxime vero ſi delictum ſit notorium vel excommunicatio patens *Lapus cap. Epiſcoporum de priuileg. in ſexto, Guiliel. in Clement. 2. de pœnitent. Ioann. Anania cap. 1. de priuileg. in ſexto. Aufrer. d. quæſt. 10. verſ. & licet.*

53 Quadrageſimus octauus, in iuriſdictione voluntaria exempti ſubiiciuntur ordinario *Mol. ad conſ. Pariſ. tit. 1. §. 42. num 12. dixi ſupra lib. 1. cap 46. verſ. pro affirmatiua num. 7. Ioan. Andr. cap. 1 de priuileg. in 6. Lapus cap. cum in illis de tempor. ord. in 6. Clem. attendentes §. cæterum de ſtatu regul. Landenſ. Clem. 1. de Regul. Brixienſ. in repert. verb. Exemptio col. 1. & 5. v. Dom in cap. cum nullus de tempor. ordinand. Guiliel. in Clem. 1. de Regul. Panorm. in cap. ſignificaſti de foro compet. vide infra lib. 4. quæſt. 42. n. 4.*

54 Quadrageſimus nonus, quando cauſæ exemptorum agitantur coram ordinario debent ſequi ſtatuta ſtilum & ordinationes eius fori, *dixi ſupra libr. 2. quæſt. 30.*

55 Quinquageſimus, debent celebrare dies feſtiuos ab Epiſcopis indictos *Concil. Trident. ſeſſ 25. cap. 12. de reform. Nauarr. in Manuali cap. 13. num. 5. verſ. 8. in fin. fol. 232.*

56 Quinquageſimus primus, Epiſcopus poteſt abſoluere moniales exemptas *Sabarell. Clem. 1. §. prædictis num. 5. de relig. dom.* imo poteſt nunc eos hodierno iure ex Concil. Trident. abſoluere à caſibus Papæ reſeruatis, necnon à caſibus bullæ Cœnæ Domini teſte Nauarro *conſ. 10. de priuileg. tom. 2.* qua de re infra *quæſt. 50. & lib. 4 quæſt. 76.*

Quin-

Quinquageſimus ſecundus, quid ſi exemptus delinquat pro tribunali Epiſcopi 57
tetigi ſupra eod.libr.*quæſtio 35 v.Boer.ad Conſuet.Bituric.tit.2 §.21.gloſſ.2. verſ.nam licet.*

Quinquageſimns tertius, exempti ſubſunt inquiſitori hæreſeos velut ab Apo- 58
ſtolica ſede delegato *latiſſime Anania ca.ad abolendam vbi gloſſ Abb. & DD.de hæreticis Francus cap.vt officium §.denique n 2.de hæretic.in 6. Abb.cap.cauſa n.1.de reſtit. in integr.Fel.c.licet de off.ordin.*

Quinquageſimus quartus, Quotieſcumque exempti in loco exempto aliquid 59
committunt, cuius effectus porrigitur extra locum exemptum, ordinarius poteſt iſtius ſibi cognitionem vſurpare. *Abb.cap Cum inter numer.3 de conſuet.facit Barth. l.2.§.ſi quis in ſuo ff. ne quid in loco publico Hieronim. à Sorbo. in addit.ad Alphonſon à Caſarubios in compendio priuilegiorum Fratrum Minorum, & dictum eſt ſupra caſu 21. & ſeq.*

Sed hoc intellige, quando exemptio conceſſa eſt ratione certi loci. V.G. Mona-
chis reſpectu Monaſterij quia poſſent conueniri extra Monaſterium quando effe- 60
ctus porrigitur extra locum exemptum ſecus vero ſi exemptio concederetur perſonæ quia tunc non poſſent conueniri coram ordinario *Hieron à Sorbo.vbi ſupra & dixi ſupra caſu 20.Anton.de Butrio & Abb.cap.patentibus de priuilegiis & vide infra part. 3 quæſt.12.in fine.*

Quinquageſimus quintus, quando eſt notorietas facti ſeu delicti per exemptos 61
commiſſi, velut refert Petrus Brixenſis in ſuo repertorio *verb exemptio verſ. An propter notorietatem per gloſſ.cap.patentibus & cap.de priuileg late Landenſis & Cardinal.in Clement 1.de officio ordin.quæſt.2. numer.16 dixi ſupra caſu 5. & infra caſu 61.* Quando autem dicatur crimen notorium vide Sayrum *in Theſauro Theol Moralis part.1.lib.7 cap.12.num.6.gloſſ.cap.fin.de temp.ord.& in cap.veſtra de cohabit.cler. & mulier.*

Quinquageſimus ſextus, poſſunt puniri propter exceſſum ſuorum priuilegio- 62
rum DD *allegati caſu 55.* Sic Præſes Prouinciæ prouidet ne delegati à Principe mandata ſibi abutantur poteſtate *Auth.vt iudices ſine quoquo ſuffragio §. volumus cap.nobiliſſimus diſt.97.Cyn.Bald.Auth.qua in prouincia C.vbi de crimine Capel.Tholoſ.dec.420. docte Anfrer in rep.Clem.1.quæſt.10 n.1.de offic ord.*

Quinquageſimus ſeptimus, ex defectu iuſtitiæ, nempe ſi exempti non admini- 63
ſtrent iuſtitiam poterit adiri ordinarius vt ſuppleat ſi facile non poſſit haberi recurſus ad Papam ſeu ſuperiorem exemptorum *Aufrerius in repet. Clement.1. quæſtio. decima, numero tertio, verſ vnde in principal. de officio ordinarij vbi Landenſ. & Cardinales numero decimo ſexto & dixi ſupra eodem libr. quæſtio. octaua.* Alioqui enim regulariter propter negligentiam Prælati immediati exemptorum poteſtas non deuoluitur ad ordinarium ſed ad ſuperiorem illius Prælati exempti

Vnde

Vnde ſi Abbas exemptus eſt negligens in correctione ſuorum monachorum po-
teſtas non deuoluitur ad Epiſcopum, ſed eſt recurrendum ad Papam *Siculus & glo.
in cap graue de offic.ord. Aufrer.in d repert. Clem.1.quaſt.10.n.125.Ioann.de Imol inCle-
ment.1.numer.octauo,de ſupplend.neglig.Pralat.Ioann. VVameſius conſ.65 num.quarto,
tom 1.*

64 Quinquageſimus octauus, exempti conueniri poſſunt coram ordinario ratione
publicarum functionum ſeu officiorum *l.vnica vbi expreſſe Caſtrenſ.C.in quibus cauſis
milit.fori praſcript. Auth. vt iudices ſine quoquo ſuffragio §. nolumus in fin.l.2. C.vbi de*
65 *Curiali vel cohortali.ibiq; DD.* Quod ipſum docte explicat Abbas dicens familiares
Papæ & quoſuis exemptos ratione beneficiorum conueniri poſſe coram ordinario
Abbas cap.dilecti filij n.9 verſ.& nota de foro compet.dixi ſupra caſu 3.quod fallit ſecun-
dum Calderinum, ſi poſſeſſio officij ſeu beneficij nondum plene fuiſſet acquiſita
conſ.13 & 14.de foro compet.

66 Quinquageſimus nonus, ſi exemptus contrahat in ſtudiis ſeu vniuerſitate pote-
rit ratione eiuſmodi contractus conueniri coram Iudice ſtudioſorum *Caſtrenſ d l.
vnica nu.1.verſ.Vnde facit ad & in l fin.de Iuriſd. om.iud. Cuneo d.l.vnica verſ.Sed in-
ducitur.*

67 Sexageſimus, poteſt pronunciare exemptum eſſe condemnandum, quia pluri-
mum differt ſententia condemnatoria à ſententia de condemnando vt late docet
Marſil.*ſing.*200.*vide ſupra n.*8.

68 Sexageſimus primus, ſi exempti notorie delinquant, poſſunt puniri per ordina-
rium *cap.patentibus cap.tuarum de priuileg. Ita Hoſtienſ.in ſumma de priuileg.num.11.
in fin.& col.12.*licet contra teneat Cardinal.Flo. *in Clem.1.de offic ord.Dom in cap.1.
de priuileg.in 6.* dicens non eſſe recedendum ab eorum priuilegiis cui aſſentior per
tradita Alexandri ad Barth. *l.dium n.2. verb.competenti ff de cuſtod.Reor.adde ſupra
num.61.*

69 Sexageſimus ſecundus, Archiepiſcopus per loca exempta ſuæ Prouincię in Pon-
tificalibus celebrat, diuina benedicit, & cætera exercet quæ in Clementina Archie-
piſcopi de priuilegiis continentur, *Aret.conſ.150.n.3* Item Epiſcopus celebrare po-
teſt in pontificalibus in locis exemptis *Innoc. cap. fin.de autor. & vſu pallij & dictum
aliquid eſt ſupra verſ.25.*

70 Sexageſimus tertius, exempti ſubiiciuntur Epiſcopo ratione membrorum ſi-
ue Capellarum non exemptarum *Abb cap. ex ore numer.1. & 4.de priuileg.vbi In-
nocent. Ferrar. in forma opponendi contra inſtrumenta in gloſſ. verb.aliis rationibus nu-
mer.4.* licet enim probatur exemptio capitis non ideo cenſetur probata exemptio
membrorum *arg.l.liberorum ff de adopt. Innoc.d. cap. ex ore* quia exempta Eccleſia
non cenſentur exemptæ capellæ Eccleſiæ ſubiectæ accedentes vel connexæ *gloſſ.
cap. rogamus 24. quaſtio. prima, gloſſ. cap. Cum & plantare & tex. cap. Cum capella*

de

Digitized by Google

de priuileg. Brixienſ. in repert. verb. an exempto monaſterio ex quo Eccleſia principalis eximi poteſt retēta in poteſtate Capella & è cōtra *d. l. liberorum Brixiēſ in repert. verb. exemptio col. 6*. Ideoq; debent exempti conueniri ratione membrorum coram Epiſcopo, non vero ſi conueniretur nomine monaſterij vel rei exemptæ *Abb d. c. cum capella Vbald. de Canonica portione cap 4. qu 8 & 9. Abb. ca. conquerente n 1 verſ Item nota quod officio ordinarij late Innoc. d ca. ex ore qua de re aliquid eſt ſupra caſu 23.*

Sexageſimus quartus, in ciuilibus cauſis mercedum & miſerabilium perſona- 17
rum Clerici ſæculares aut regulares extra monaſterium degentes quomodolibet exempti etiamſi certum iudicem à Sede Apoſtolica deputatum in partibus habeant, in aliis vero ſi ipſum iudicem non habuerint, coram locorum ordinariis tanquam in hoc ab ipſa Sede delegatis, conueniri & iure medio ad ſoluendum debitum cogi & compelli poſſunt non obſtantibus exemptionibus *Concil. Trident ſeſſ 7. c 14. de reform. & ſeſſ. 14 cap. 5. de reform Nauarr. tract de regularibus tom. 1 comment. 2. incip. nunc quoad iudicia num. 6, & ſeqq. verſ. addo ſecundo & verſ. addo tertio fol. 48. vbi id explicat. & vide infra n. 150.* quod autem dictio & in textu Concilij Trid. ſtet disiunctiue, non vero copulatiue tradit Menochius *lib 3 praeſ. 90 n. 9. per l. cum quidam C. de verb. ſignific.* Sed Leodij in prædictis cauſis exempti coram ordinario non conueniuntur, aut ſi conueniantur, ad ſuum iudicem cui ſubſunt remittuntur, quod Concilium Trident. quoad derogationem exemptionum non ſit receptum, attenta proteſtatione Cleri emiſſa contra illius publicationem ſactam per Epiſcopum Vercellenſem S Sedis legatum, qua de re latius lib. 1. quæſt. 50. Nec inde dicendum eſt eſſe reiectum, ſed ſuſpenſum donec ſit receptum *Nauar. conſ 1. n 29. de Reſcript.*

Sexageſimus quintus, tenentur quicunque curam animarum habent diebus Do- 72
minicis & feſtis ſolemnibus per ſe aut ſi legitime impediti fuerint, per alium plebem ſibi commiſſam paſcere ſalutaribus verbis docendo vitia quæ declinare oportet & virtutes complectendas non obſtante quacunque exemptione etiamſi Eccleſiæ dicerentur annexæ alicui monaſterio extra diœceſim exiſtenti modo tamen re ipſa ſint in diœceſi *tex. cap. 2. ſeſſ. 5. de reform in Concil. Trident flamin. Pariſ. tract. de reſig. benef. lib. 3. quæſt. 11. n. 8.*

Sexageſimus ſextus, in certis caſibus puniri & corrigi poſſunt ab ordinario non obſtante exemptione *Conc. Trid. ſeſſ 6 c. 3 & 4. de refor. c. 1. c. 4 ſeſſ 13 ſeſſ 14. c. 4 & 5 de reform & ſeſſ. 25. c. 6. Flam d. quæſt. 11. n. 8. verſ ſecundo* per quę S. Concilij decreta iuriſdictio tribuitur quoad viſitationes, correctiones, & emendationes, vt nullę exemptiones, conſuetudines, iuramenta aut concordiæ eam auertere aut impedire poſſint, obſeruata ſaltem in dictis decretis forma præſcripta, idque non tantum Apoſtolica, ſed vt videtur ordinaria etiam poteſtate. Nam dictio *etiam* in decreto ſeſſ 6. cap 4. in fin. addita, eſt augmentatiua, ampliationem & extenſionem

Ff deno-

Digitized by Google

denotans *l. actionis l. alienationis de verb. ſig. Paul. Pariſ. conſ.* 44. *n.* 5. *vol.* 4. ac maiora expreſsis diuerſamq; ſpeciem includens etiam in materia ſtricta & odioſa multo magis in materia fauorabili & per quam fit reditus ad ius commune, vt recte notat doctiſſ. *VVameſius conſil.* 6 2. *de iudic. & foro compet. n.* 6.

73 Sexageſimus ſeptimus, exempti ſubduntur vt præſentati, admitti non poſsint niſi præuio examine *Conc Trid. d ſeſſ* 7 *ca.* 13.

74 Sexageſimus octauus, ſubiiciuntur approbationi ad beneficia curata per concurſum *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de refor. Flamin. vbi ſupra verſ. quinto.*

75 Sexageſimus nonus, monaſteria etiam commendata Prioratus & Præpoſituræ in quibus non viget regularis obſeruantia, viſitari poſſunt in annos ſingulos *Conc. Trid ſeſſ.* 21. *cap* 8

76 Septuageſimus, data negligentia ſuperiorum illius regulæ ſubiiciuntur poſt monitionem *d. c.* 8. *ſeſſ.* 21.

77 Septuageſimus primus, item hoſpitalia laicorum etiam exempta ſubiiciuntur viſitationi Epiſcopi *ſeſſ.* 22. *ca* 8. *vide infra caſu* 88.

78 Septuag. ſecundus, quoad collationem ordinum *dixi infra li.* 4. *q.* 11. *& ſup caſu* 12.

79 Septuageſimus tertius, debent venire ad Synodum *dixi infra li.* 4 *q.* 19 *limitat.* 2.

80 Septuageſimus quartus, ſubiiciuntur exempti in cauſis matrimonialibus & criminalibus *Conc. Trid. c.* 20. *§ ad hac ſeſſ.* 24. niſi habeant iuriſdictionem priuatiue ad Epiſcopos vel immemorialem pro ſe conſuetudinem vt cenſuit Sacra congregatio ad illum textum ita Flaminius *d c.* 1 *verſ. duodecimo.*

81 Septuageſimus quintus, ſubiiciuntur quoad clauſuram ſanctimonialium vbi violata fuerit reſtituenda & vbi inuiolata fuerit conſeruanda *Conc. Trid. c.* 5. *ſeſſ.* 25 *de regular. dixi ſupra caſu* 10.

82 Septuageſimus ſextus, ſubijciuntur quoad confeſsiones obeundas, nempe vt non obſtante Clem. dudum de ſepult. non exponant ſe audientis confeſsionib. niſi ab Epiſc. ſint iudicati idonei *ſeſſ.* 23 *c.* 15 *Flam vbi ſupra verſ.* 14. *qua de re infra lib* 4 *q.* 77.

83 Septuageſ. ſeptimus, quoad prædicationes *Conc. Trid ſeſſ* 5. *c.* 2. *ſeſſ* 24 *c.* 4 *de refor*

84 Septuageſimus octauus, quia præmemoratæ exēptiones excitare conſueuerunt perturbationes in iuriſdictione Epiſc. & præbere exēptis occaſionem laxioris vitæ quæ teſte Baronio plurimum obfuerunt Eccleſiaſticæ diſciplinæ, ideoque plurimum diſplicuerunt ſancto Bernardo vt liquet ex plurimis eius Epiſtolis *Baron. in Annalib. Eccleſiaſt. to* 8. *ſub anno* 676. *Pontifice Adeodato fol.* 517. *late Durand. tract. de modo Concil. gener. par.* 1 *Rubr.* 4. *nu.* 15. *& ſeq. Concil. Trid. cap.* 11 *ſeſſ.* 24. *de refor. Flamin. d. cap.* 11. *nu.* 5. Ideo ſacrum Concil. Trid. non obſtantibus quibuſcunq; plenam tribuit auctoritatem Epiſcopis tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatis ſuper exem-

85 ptos & ſic ſuper acolitos, Comites Palatinos, Prothonotarios, Cappellanos regios & ſimiles *Flam. d. numer.* 5. ſcilicet vt cognoſcere poſsint & iudicare de qui-

buſcunq;

Digitized by Google

buſcunque clericorum etiam exemptorum criminibus, præueniendo nimirum iuriſdictionem exemptorum, non vero impediendo *eleg. Boetius Epo. cap. relatum n. 8. ne clerici vel Monachi.*

Septuageſimus nonus, Punit exemptos qui excedunt numerum campanarum eis ſtatutum à regula vel à iure, vt ſunt mendicantes, qui debent contenti eſſe vnica campana, quod tamen fallit in Prædicatoribus *cap. quo cunctos de offic. cuſtod. in extrau. ig. ita Dom. de S. gem. conſ. 72. incip. quia punctus n. 10. Abb. expreſſe ca patentibus ſuper glo. 2 de priuileg. tex. cap nimis iniqua de exceſſ. prælat. Alber. in dictionario verb. Campana Oldra conſ. 228.* Ratio eſt, quia effectus dicitur porrigi extra locum exemptum vt dictum eſt ſupra *caſu 54. Abb. c. cum inter n. 3 cum add. de conſuet.* 86

Octuageſimus, Coercet exemptos exercentes illicitas negotiationes in locis non exemptis *glo. 2. in Clem 1. de vita & honeſt. Cleric. vbi Card. in q. 2. Io. de Anan. ca. ad abolendam col. 7. circa med. de hæreticis.* 87

Octuageſimus primus, cogit exemptos præſentantes aliquem ad aliquam curam vt ei aſſignent congruam portionem *iuxta Clem. 1. de iure patr. ca 1. de præb. in 6. ca. de Monachis extra eod.* 88

Et ſi contingat, ab aſſignatione portionis appellari ordinarius eiuſmodi appellationi per exemptos interpoſitæ non deferet, ſed poterit ad vlteriora procedere, ex quo eiuſmodi aſſignatio relinquatur conſcientiæ ordinarij *Io. de Imola ca. Canonum ſtatuta col. 7. circa medium de conſt t. Card. d. Clem. 1. vbi glo. Bellam dec. 18.* 89

Octuageſimus ſecundus, exempti ſeu ſæculares ſeu religioſi puniuntur qui tempore interdicti in caſibus prohibitis ſepeliunt ſeu admittunt ad ſepulturam Vſurarios interdictos aut excommunicatos, non enim abſolui poſſunt, niſi ſatisfecerint eis quibus iniuria eſt illata, idq; ad arbitrium diœceſani *tex. Clem. 1 de ſepult ca. cum & plantare §. excommunicatos de priuil. Abb. c. ſacrum n. 7. de ſepult.* Maxime, quando delictum eſt notorium, poteſt enim ordinarius tunc declarare illos excommunicatos, idq; vt vitentur à ſuis, vt ſupra dictum eſt, *caſu 61.* in notoriis enim ordo iudicialis non requiritur *Franc. c. Epiſcoporum de priuil in 6.* In taxanda autem iniuria ſeruare oportet praxim illatam à Bellamera *deciſ. 722.* dicente attendendas circumſtantias omnes loci & perſonarum ac tum regulato arbitrio taxari debet ſumma intra quam pars iniuriata iurare poterit *arg. l. ſed & ſi vnus §. ſeruus ff. de iniuriis l. iniuriarum æſtimatio ff. de iniuriis c. olim ex cod. c ſi Canonici de offic. ord. in 6. vbi glo. verb. in damnis in terminis Rom. conſ. 97. Ang. conſ. 95 n. 51.* 90 91

Poterit autem eiuſmodi exemptis deferentibus ad loca ſua exempta corpora ad ſepulturam, ſi tranſeant per diœceſim Epiſcopi impune etiam via facti reſiſti non autem poſtquam peruenerunt in locum exemptum *Bald. conſ. 270. par. 4. c. cum liberum & Abb d c. ſacris n. 7. de ſepulturis arg l fin C. de ſep. violato.* 92

Octuageſimus tertius, ſi exempti interſint in loco non exempto clandeſtinæ 93

deſponſationi, vti nominatim tradidit præpoſitus *cap cum inhibitio col. pen. verſ. 4. quaro vbi & Hoſt. de cland. deſponſ.*

94 Octuageſimus quartus, declarantur regulariter exempti excommunicati qui admittunt ſine licentia ſubditos ordinarij ad ſolemniſationem matrimonij *Clem. 1. de priuileg.*

Octuageſimus quintus, item qui abſoluunt ab excommunicationibus Synodalibus *d. Clem. 1. de priuileg.*

Octuageſimus ſextus, ſimiliter religioſi exempti qui miniſtrant Parochianis ſine licentia ſacram Euchariſtiam vel vnctionem extremam *d. Clem. 1. de priuil.*

95 Notandum tamen quod ante denunciationem ſeu publicationem excommunicationis huiuſce ordinarius ſummarie ſe informare debet parte citata per auditionem teſtium, &c. *glo. Clem. multorum verb. conſtiterit de pœnis glo. Clem. praſenti de cenſib. Cardin. d. Clem. 1. Fel cap. non poteſt n. 3. de re iudic.* Iſto enim in articulo exempti nudati ſunt ſuo priuilegio ac ſubiecti ordinario *arg. l. 2. ff. de iuriſd. om. iud. c. prudentiam cap. praterea de offic. deleg.*

96 Octuageſimus ſeptimus, quando quæſtores ingerunt ſe indulgentiis promulgandis aut prædicationibus ſine literis Papæ vel ordinarij *tex. Clem. vnica §. fin. de pœnitent.* de quibus Spec. tit. de pœniten. qui quidem iam diſpoſitione Conc. Trid. prorſus ſublati ſunt *ſeſſ. 21. cap 9.* proinde ordinarius non obſtante qualicunque exemptione poterit eos incarcerare, excommunicare & caſtigare prout expedire fuerit arbitratus *Barth l. fin. ff. vbi pupil. educari deb. Innoc. & Abb. c. ex literis de conſtit. Imol & Anania c. inquiſitionis in pr. de recuſat. latiſſime Nauarr. de oration. Miſcellaneo 18. c. 22.*

97 Octuageſimus octauus, animaduertit in rectores Hoſpitalium Leproſariorum Eleemoſynariarum aut Xenochiorum qui negligunt ſeu non verſantur vt oportet in adminiſtratione non obſtante quacunque exemptione *tex. Clem. quia contingit de relig. Dom. vbi Card facit tex. c. ſi quis omnem 1. quaeſt. 7. Cyn. l. Orphanotrophos C. de Epiſc. & Cleric. Auth. de ſanctiſſ. Epiſcopis §. Oeconomos Collat. 9. Felin cap. de quarta de praſcript. vide ſupra caſu 71.*

98 Octuageſimus nonus, cognoſcit Epiſcopus contra exemptos in omnibus criminibus actualem ſeu ſolemnem degradationem requirentibus *Io. de Liguano cap. ne in agro de ſtatu man. Abb. cap. cum contingat col. 6. circa med. de foro compet.* vt ſunt inter cæteros falſarij literarum Papæ *cap. ad falſariorum de crimine falſi & ibi late Innoc.*

99 *Hoſt. Abb.* Epiſcopi enim eſt degradare non alterius inferioris *cap. degradatio de pœnis in 6. vbi DD.*

100 Nonageſimus, punit religioſos qui ſibi Epiſcopalia arrogant, & declarat Eccleſias in quibus exercuerunt interdictas *c. cum & plantare §. de confratribus verſ. quod autem de priuileg. vbi glo. verbo priuilegiorum vbi Abb.*

No-

Nonageſimus primus, animaduertit in exemptos, qui beneficia ad ſuam colla- 101
tionem ſpectantia grauant præſtationibus ſeu penſionibus illicitis *tex. Clem. vnica* *§. eadem quoque de ſuppl. negli. prælat. Innoc. & Hoſt. c. in Lateranenſi de præbend. c. Paſtoralis de priuileg. late Card d. Clem. vnica.*

Nonageſimus ſecundus, erigit tribunal in loco exempto in caſu Clementinæ vni- 102
cæ de foro competenti, qua de re fuſius dictum eſt ſupra *lib. 2 ca. 1.*

Nonageſimus tertius, exempti poſſunt celebrare in locis prophanis cum altari 103
viatico & ſubditi Epiſcopi audire Diuina in locis exemptis ſine conſenſu ordinarij *late Barbatia conſ 52. vol 1 tex cap in his vbi Abb. & DD. de priuileg.*

Nonageſimus quartus, Citatus ad recognoſcendum propriam ſcripturam non 104
poteſt prætextu exemptionis iuriſdictionem ordinarij declinare *arg. cap. 1. § fin de foro compet. in 6. late Rebuffus ad ordin. regias tomo 1 de Chirographor. recognitione art. 1. n. 31. 32. 33 34.* Ratio eſt, quia incompetentia quoad ſcripturæ recognitionem allegari non poteſt *eleganter Io. Lucius placit. curia lib. 11. tit. 4. artic. 6. fol. 229.* eo quod (inquit Rebuffus) non præiudicetur aliquo modo recognoſcenti cum non condemnetur ad garniendum ab illo iudice, ſed ad ſuum forum remittitur, prodeſt tamen illa recognitio vt poſtea ſcripturam recognitam coram ſuo iudice negare non poſſit, hinc quando fiunt contractus, quorum probatio ex conſuetudine fit per ſigilla iudicum ſæcularium, tales literæ ſigillatæ ita probant contractum coram iudice competenti contra clericos ſicut contra laicos *Io. Andr. & Peruſ. ca ſæculares de foro compet. in 6. DD. c. at ſi clerici extra eodem* quod verum eſt, quando iudex ſæcularis competens eſt contra clericos, alias ſecus, iuxta opinionem Franci *d. cap ſæculares n. 1. & 5.* vti in ea ſpecie exemptorum qui iuriſdictionem ordinarij prorogare non poſſunt & quorum confeſſio coram ordinario emiſſa non præiudicat, ſupra notauimus *eod. lib. qu. 31.*

Nonageſimus quintus, exempti conueniri poſſunt coram ordinario pro ſalario 105
cauſæ agitatæ coram ipſo, tum propter continentiam & connexitatem cauſæ de quo ſatis eſt à nobis dictum ſupra *lib. 1. quæſt. 26. per tot.* ratione cuius Gaillius cenſuit Salaria aduocatorum & procuratorum in Camera peti poſſe *Gail. lib. 1. obſ. 1. num 37.*
Mindanus de continentia cauſa ca. 5. n. 11 fol. 79 Tum quod ita nouiſſime Concilium 106
Trident. diffiniuerit *dixi ead. quæſt. n. 71.* licet aduerſari videatur diſpoſitioni Innocent. 4. ſtatuentis aliam eſſe rationem cauſæ principalis, aliam ſalarij *cap. 1. § nec etiam foro comp. in 6. Specul. de ſalario aduocatorum nu. 19.* Vtrum vero copula & in verbis Concilij Tridentini mercedum & miſerabilium perſonarum copulet aut disiungat vide Nauarrum *tom. 1. de Regularibus comment. 4. n. 52. verſ. in qua Alciat. & DD. l. ſæpe ff. de verb. ſignificat. & ſupra hoc eodem cap. 71.*

Nonageſimus ſextus, ordinarius punire poterit exemptos ratione iudicialis in- 107
iuriæ ſibi illatæ in caſibus quibus eſt eorum iudex competens per notata Gaillij

*lib.1.obſ 39 vide Imbert inſtit Forenſ.lib.1.ca.24 in glo.verb.contumeliam per cap.dile-
cto de ſent.excom.in 6. l.ſi quis forte §.ſi quos vbi Barth.ff de pœnis Boer.ad conſuet. Bitu-
ricen tit 2 §.21 glo.2.* idq́; ſecundum diſtinctionem quam ſupra notauimus *eod.lib.
q 35.n.3 verſ.quæ tamen.*

108 Nonageſimus ſeptimus, exempti ſubiecti Romano Pontifici iurant ſoli Papæ
*ca.antiquo de priuilegiis cap. ego de iureiurando Guymer. ad pragmat. ſanctionem tit. de
electionibus §.cenſuit in glo.verb.iuramentum* alioquin enim clerici beneficiati non ex-
empti iurant obedientiam & reuerentiam Epiſcopo diœceſano *ca. legebatur ca.cum
in Eccleſiis de maiorit.& obed.cap.cum clerici de verb.ſignific.* Idem etiam conſtitutum
eſt in Abbatibus non exemptis *cap. nullus de iureiurando cap. quanquam diſt.23. cap ne
Dei de Simonia.* Item in Epiſcopis non exemptis qui iuramentum præſtare de-
bent ſuo Metropolitano *cap. dilecti de maior. & obed. Guymer. d glo. in verb. iura-
mentum.*

109 Nonageſimus octauus, exempti non ſemper cogi poſſunt vt interſint proceſſio-
nibus videlicet ſi proceſſiones inſtituantur ex leui cauſa, idq́; vt quietius intende-
re poſſint animum diuinis *cap.nimis praua vbi DD.de exceſſib prælat.* ſecus vero ſi ex
graui cauſa inſtitueretur proceſſio puta in nouo introitu Epiſcopi vel legati, quæ
debet fieri honorifice ſicut Chriſtus intrauit in Hieruſalem *Spec. tit. de legato §.1.*
aut imminente peſte vel pro pace, tunc enim poſſunt omnes religioſi exempti
110 compelli venire, nam rogare Deum pro ſalute populi eo caſu omnium intereſt *cap.
rogationes diſt.3 de conſecrat. cap.reuertimini 16 quæſt.1. cap.peruenit de immunit.Ec-
cleſ.cap quod omnes de reg.iuris in 6.Bald.l fin. C.de bonis quæ liberis* vbi dicit quod Epi-
ſcopo intranti ciuitatem debet obuiare collegium Monachorum proceſſionaliter
*Guymer. ad pragmat. ſanctionem tit. quo tempore quis debeat eſſe in choro §. idem in his
in glo.verb.proceſſionibus.*

111 Nonageſimus nonus, Epiſcopus poteſt examinare Capellanos exemptos Cano-
nicos & habentes dignitatem volentes exercere curam eiſdemq́; inhibere ne curam
exerceant aut ſacramenta adminiſtrent abſque ſua approbatione *ſacra congr. quam
refert Nauarr.conſ.8.in fin.de priuilegiis adde infra lib 4 quæſt 77.*

112 Centeſimus, exemptio ſimplex ſiue realis à iuriſdictione Epiſcopi non videtur
eximere à caſibus Epiſcopo reſeruatis *Nauarrus conſ.4 vbi vide explicationem de pri-
uilegiis.*

113 Centeſimus primus, Abbates exempti conferre poſſunt ſuis tonſuram & infe-
riores ordines, ſecus vero maiores ſeu ſacros ordines *Nauarr.conſ.14.n.5 de priuileg.*
Ratio eſt, quia id eis iure communi conceditur *c cum contingat de ætate & qualitat.*
Conciliumq́; Trid.c.12 ſeſſ.23.de refor. non derogat iuri, ſi enim bene perpendatur
intelligetur de ſolis ordinibus ſacris per ſubauditos autem ſenſus & intellectus non
debent antiqua iura corrigi, *glo.ſolemnis c.cupientes §. quod ſi per viginti de elect. in 6.*

præſer-

Digitized by Google

præſertim quando non eſt tanta ratio in caſu legis corrigendæ quanta in caſu legis nouę corrigentis *not. DD. Auth. quas actiones C. de ſacroſ. Eccleſ. Nauar. d. conſ. 14. in fine*

Centeſimus ſecundus, ſubditi ordinarij ſiue delinquant in dięceſi ordinarij ſiue 114
extra diœceſim, aut in loco exempto poſſunt ratione delicti cõmiſſi in loco exempto conueniri coram ordinario *Io. Andr. cap. vt animarum de conſt. in 6. Io. de Lignano Clem. Paſtoralis de re iud. Andr. Sicul. in c. cum contingat. col. 5. de foro compet. late Francus d. c. vt animarum §. ſtatuto & Abb. d. cap. cum contingat n. 6.* vbi reſpondet ad ca. vt animarum quod videtur huic ſententiæ aduerſari refertq́; Io. Andr. poſt Godofr. *in add. ad Spec.* tenentem quod hęc ſententia procedat quando proceditur per viam accuſationis ſecus ſi per viam inquiſitionis quia tunc iudex agit ad vindictam & ſua non intereſt ex quo non delinquit in ſuo territorio & hoc attento iure ciuili ſecundum vero iura Canonica vtraq; via iudex procedere poterit *Abb. conſ 64. vol. 1. incip. Rodolphus n. 1. idem in d. c. cum contingat col. 2. vide Sandium in tract. malefic. in fine vbi id diſputatur* vbi concludit quod iudex Domicilij non poteſt procedere per inquiſitionem contra delinquentem propter delictum alibi commiſſum & in fine col. dicit quod aliud obtineat de iure Canonico tamen hoc procedit de iure ciuili addo Hippol *in pract. crim. §. conſtante col 14. vbi vtrinq; diſputat* concluditq́; quod iudex originis non poſſit inquirere. Illud autem hic non eſt omittendum forum Domicilij eſſe generalius aliis omnibus *Ang. conſ 40. col. 2. ſignalius lopeſ. in pract. crim cap 9. n. 1.* Vide Card. Anton & Abb *d. cap cum contingat* qui concludunt quod iudex Domicilij poteſt cognoſcere de delictis ſuorum clericorum etiam alibi commiſſis *Io Caldeo rep. c. 1. de illis de raptor. col. 9. quæſt. 6* qui reſpondet ad fundamenta contraria *vide Bartol. l. relegatorum §. interdicere ff de interd & relig Abb. cap. fin. col. 13. de foro compet lopes d. cap. 9* vbi late hęc refert quaſi ad verbum. Ratio concluſionis eſt quia vbi ego te inuenio ibi ego te iudico, *glo in l. 1 in verb reperiuntur vbi Caſtr. C. vbi de crimine Clarus lib. 5. ſentent §. fin quæſt. 39 verſ ſed quæro Boer dec. 202 Louys Charondas tit. 4. arreſt. 35. raporte par duret en ſon alliance §. 62. col. 1. c. 3 fol 135 vide Abbatem cap. fin ſub. finem de clerico peregrino in cap 1 n. 8. & 9. quem vide de raptoribus.* Ratio ſecunda eſt, quia in ſimili deciſum eſt, ſi crimen committatur extra territorium excommunicantis, ſi Reus poſtea conueniatur intra territorium coram ſuo Prælato, poterit ab eodem puniri vt ſi quis Venetus furtum Bononiæ fecerit ſi ſubditus ille Venetias reuertatur poterit à Patriarcha Veneto puniri, vt communis opinio docet & praxis quotidiana obſeruat *ſic Sotus. 4. diſt. 22. quæſt. 2. art. 1. concl. 1. verſ. reſpondetur ergo Henriques lib 13. de excommunic. cap. 26. §. 1. & 2. Sayrus in Theſauro Theol. moralis par. 1. lib. 1. cap. 6 n. 42* & ſi Neapolitanus ibi furtum committat qui poſtea fugit Beneuentum ſi talis delinquens ante abitum ab Archiepiſcopo Neapoli citetur aut Neapoli Domicilium habet ab eodem extra eius territorium excommunicabitur ſi ſententiam in eum ferat *Sotus 4. diſt. 22. q. 2. art. 1. concl. 1.*

Hen-

Digitized by Google

*Henricq.d.§.2.Abb.cap fin. de foro comp.n.7.8.& 9.*qui tamen putat neceſſe vt delinquens citetur vel vt domicilium habeat *Sayrus d.c.6.n.43 qua de re vide qua latius ſcribit Tho.Grammat.decif.26 Beroſ.q 8.9.& late Farinaceus li.1.q 17.n.6.& ſeqq.*

115 Centeſimum tertium,profert Flaminius Pariſius *tract.de reſig.benef par 1 qu.10. nu.43.lib.1* his verbis: Epiſcopi reſidentes gaudent prærogatiua vt poſſunt in quibuſcunq; ciuilibus & criminalibus & mixtis cauſis contra quoſcunque clericos exemptos,etiamſi ſint regulares, extra tamen clauſtra degentes procedere *Pius 4.in conſtitut.17.incipiente de ſalute gregis,§.& inſuper edita anno* 1566.*Concil.Trid.c.4.ſeſ. 24 & ca 3.ſeſſ 6.de reform.ca.14.ſeſſ.25.de regularibus*,Dixi extra clauſtra degentes, quia ſecus ſi intra clauſtra degant,tunc enim ne quidem delegata autoritate aduerſus eos procedere poteſt vti interpretando Conc Trid elegantisſime explicat Boetius Eponis *Libro 5.ad tit.ne clerici vel Monachi c.7.ad verb.ideo Mandamus n.9 fol 83.*

116 Centeſimus quartus,exempti gaudent indulgentiis Epiſcopalibus,dicam infra *lib 4 quæſt 58.*

117 Centeſimus ſextus,licet diſpoſitione iuris communis officialis aut iudex punire poſſit ſuos Curialiſtas Curiæ ſuæ ſtatutis contrauenientes,aut in officio ſuo vel coram ſe pro tribunali delinquentes *Stephan Auſi e.de poteſt Eccleſiaſt.ſupra laicis n.19.* Id tamen non procedit priuilegio Iulij Pontificis in venerabili Curia Leodienſi ſi Curialiſta delinquens ſit exemptus, quod quidem priuil. eſt in Archiuis Cleri Secundarij.

118 Centeſimus ſeptimus caſus, licet exemptus extraneorum iure cenſeri ſupra diximus *lib.1.quæſt.46.n.2.& lib. quæſt.9 nu.4* attamen traditum eſt ordinarium plus ſibi iuris vindicare in exemptos, quam in penitus extraneos. *Rota nouiſſ deciſ. 702 num.4.par.1.* exemptum enim eſſe & nullius iuriſdictionis plurimum differunt *Rot.nouiſſ.deciſ 207.n.2 par.2.*

119 Centeſimus octauus. Cum Epiſcopo certis in caſibus conceditur iuriſdictio in loca exempta, poteſt ijs in locis officialem deputare iuriſdictionemq; exercere *Rota nouiſſ.deciſ 145.n.1.& 2.part.2. allegat Io.Monachum cap.cum Epiſcopus n.3.verſ. ſed pone de offic.ord.in 6*

120 Centeſimus nonus Epiſcopus de iure communi tam in ciuilibus quam criminalibus habet iuriſdictionem contra Abbates & correctionem in regulares vti oſtendit late Rot Nouiſſ.*deciſ.78 per tot.par.1.* explicans diſpoſitionem Concilij Tridentini in cap.2.ſeſſ.24.quod & ſupra oſtendimus. Idq; niſi exempti ſint & intra clauſtra degant vti eleganter explicans Concil.Trident.tradit Boetius Epo.*cap.relatum n.8.ne Clerici vel Monach.*

121 Centeſimus decimus Exemptus locus largo modo & improprie conſtituit territorium de per ſe *Rot Nouiſſ deciſ.*207 *n.4.part.2 Roland.conſ.33. par.3. Franc.c.2. n.10.vbi Anchar.de conſtit.*

Cen-

Centeſimus vndecimus, Epiſcopus poteſt excommunicare & ſuſpendere exemptos impedientes reuocationem coniugis è monaſterio exempto ſi iſte coniunx valide non fuerit profeſſus, puta ſine licentia alterius coniugis, vel illius in ſeculo manentis nullum ſit votum continentiæ, aut ſaltem ſit temporale, niſi tamen exempti priuilegium habeant ne poſſint excommunicari, ſuſpendi, vel interdici, quale habent mendicantes vt conſtat ex eorum compendio verbo Exemptio n 9. 23 & 24. & Societas Ieſu, vt conſtat ex Bulla Pauli III. ipſi conceſſa anno 1549 & ita in terminis reſoluit Tho. Sanchez eiuſdem Societatis. Doctor eximius *tract. de Matrimonio lib. 7. diſpu. 33. n. 21 & 23.* & ratio eſt, quod in propoſita ſpecie non agatur de religionis priuilegiis aut de ſtatu Regularium, ſed de matrimonij inſtauratione coniugiſq; reuocatione, qui minus legitime ſit profeſſus; quod ordinarij proprium eſt *cap. 1. de conuerſ. coniug.* Denique, quia ordinario competit omnimoda iuriſdictio contra extraneos & exemptos impedientes ſuam iuriſdictionem, *Innoc in c. dilectus in fin. de Pænis. Steph. Auffer. tract. de poteſtate ſeculari ſuper Eccleſiaſt. perſ. n. 23.* 121

Centeſimus duodecimus, conuertere in diſtrubutiones quotidianas tertiam partem fructuum etiam dignitatum Canonicatuum perſonatuum, portionum & officiorum Cathedralium & collegiatarum Eccleſiarum, in quibus nullæ ſunt diſtributiones, aut ita tenues vt veri ſimiliter negligantur *Concil. Trident ſeſſ 21 & 22. cap. 3.* 123

Centeſimus decimus tertius, Præſcribere dignitatibus perſonalibus & officiis Cathedralium & collegiatarum Eccleſiarum competens ſeruitium ab eis perſonaliter adimplendum pro diſtributionibus lucrandis *d. cap 3. ſeſſ 23.* 124

Centeſimus decimus quartus, Nouas parochias erigere & in erectis miniſtrorum numerum prout opus fuerit augere *ſeſſ. 21. c. 4.* & vniones facere *d. ſeſſ c. 5.* illaſque quæ 50. annis citra factæ ſunt reuidere & examinare *ſeſſ. 7. c. 6.* 125

Centeſimus decimus quintus, Coadiutores dare Parochis minus idoneis *ſeſſ 21. cap. 6.* 126

Centeſimus decimus ſextus, Transferre beneficio & Eccleſiarum refectionem procurare *ſeſſ. d. 21. c. 6.* 127

Atque iſti ſunt caſus, quos ex variis SS. Pontificum conſtitutionibus & ex multa auctorum ſegete, in vnum veluti faſcem concinnaui, quibus ſic collectis occurrit conſtitutio S D.N. Clementis VIII ſuper executione decreti Concilij Trid. d. ſeſſ. 25. cap 14 contra Regulares non ſubditos Epiſcopo intra clauſtra degentes & extra ea ita notorie delinquentes, vt populo ſcandalo ſint ac contra eorum ſuperiores eos punire negligentes aut impunitos ad alia ſuorum ordinum loca tranſmittentes vel tranſmiſſos ad locum in quo deliquerunt non reuocantes Romæ publicata anno 1596. Martij 18. incip. ſuſcepti muneris ratio poſtulat. quam refert Stephanus Quaranta in Summa Bullarij, in verbo Exemptio fol. 245. pro cuius il- 128

 luſtra-

luſtratione non parum conferunt ſcholia quæ compoſuimus in conſtitutionem S. D.N. Leonis 10. editam in Conc. Later. anno 1516. incip Regimine.

QVAESTIO XLVI.

An vigore Cameralis obligationis exemptus poſsit conueniri coram ordinario.

SVMMARIVM.

1. *Diffinitio Cameralis obligationis.*
2. *Diuiſio.*
3. 8. *Vigore Cameralis obligationis exempti non ſubiiciuntur ordinario.*
4. 9. *Clerici vigore illius non poſſunt conueniri coram ordinario.*
5. 10. *Secus in exemptis qui prorogare poſſent.*
6. *Item niſi ſpeciali reſcripto ſubiicerentur.*
7. *Aut conuenirentur coram Auditore Cameræ.*
10. *Rota non eſt competens in cauſis Patrum Societatis Ieſu.*

1 CAmeralis obligatio nil aliud eſt, quam formala quædam ex variis cautionibus iuridicis diuturno Curiæ Romanæ vſu compoſita, quæ contractuum inſtrumentis adiecta, efficit vt ceſſatores facilius per iudicem compelli poſſint ad præſtandum promiſſa.

2 Diuiditur autem, teſte Maſſa Galeſio in ſuo quem de illa ſpeciali tractatu edidit in ſex partes, quarum ſecunda continet ſubmiſſionem debitoris omni iuriſdictioni & cuiuis Curiæ tam Eccleſiaſticæ quam ſæcularis Vnde hic facta eſt occaſio inquirendi, Vtrum vigore eiuſmodi ſubmiſſionis exemptus vocari poſſit coram ordinario Maſſa quidem in ſuo hoc tractatu omnis generis ad hanc formulam ſpectantes quæſtiones in medium ponit & curioſe examinat, at vero hanc ne tangit quidem, igitur vt accingam me ad ſolutionem propoſitæ quæſtionis.

3 Mihi viſa eſt opinio negatiua amplectenda, multis ex cauſis & auctoritatibus, inprimis quidem ex analogia quam frequenter ſupra diximus eſſe inter clericos & exemptos ratione fori: ſiquidem virtute eiuſmodi ſubmiſſionis clericus conueniri non poteſt coram iudice ſæculari nedum Eccleſiaſticorum bonorum cauſa, ſed nec etiam temporalium ſeu patrimonalium *decif. Tholoſ. 126. vbi Aufrer. Maſſa ad formul. Camer. oblig. ſecundæ partis quæſt. 1. num. 1.* ergo nec exemptus coram ordinario *Fel. But. & DD. allegati ſupra lib. 1. quæſt. 45 n. 5.*

4 Præterea, Clerici non poſſunt vigore eiuſdẽ obligationis conueniri coram alieno Epiſcopo ſeu ordinario : quippe quod illum prorogare non poſſint ſine conſenſu proprij ordinarij *cap ſi diligenti de foro compet. Maſſa d. parte 2. quæſt. 1. nu. 6.* Ergo nec exem-

exemptus, ex quo nec tacite nec expreſſe ordinarium prorogare poſſit niſi cum Pontificis aut legati à latere facultate *dixi late ſupra lib. 1. quæſt. 2. & 7.* Pontifex enim eſt diœceſanus exemptorum *vide infra quæſt. 48.*

Quod tamen limitandum eſt primo in exemptis qui prorogare poſſunt & conſentire in alienum iudicem *l ſi conuenerit ff. de iuriſd. om. iud l. ſi quis, in conſcribendo C. de pact. c. 1. vbi Dec. & DD. de iudic. notaui ſupra d. quæſt. 7. in fine.* 5

Limitandum ſecundo, niſi Pontifex reſcripto concedat quod exemptus coram non ſuo iudice conueniri poſſit quia iudex is delegatus amplius dici non ſuus non poteſt ex quo delegatus eſt à Papa vel Imperatore qui ſunt omnium ordinarij *cap. antiqua de priuileg glo. & Franc. cap. autoritate §. inhibemus verſ. in gloſ. de priuil. in 6.* 6

Limitandum tertio, ſi exemptus conueniretur coram auditorio Cameræ, quia auditor Cameræ creatus eſt à Papa generalis cauſarum Auditor & inter cætera cauſarum genera demandatur ei executio obligationum in forma Cameræ. Vnde tanquam expreſſe delegatus ad hanc ſimiliumve cauſarum generalitatem omnibus eſt iudex competens ex quo ſit à Papa delegatus *d cap. antiqua Albericus in dictionario verb. promittat ſæpe debitor § aliquando debitor in fine Maſſa ad form. Cameral. oblig. d. quæſt. 1. ſecundæ partis n 3. & 4.* quod ipſum in hac ſpecie nominatim tradit Octauianus Veſtrius inſignis Romanæ Curiæ Practicus *lib. 2 ſuæ praxeos ca. 4. n 4. & 6. item Anton. de Amatis deciſ. 17. n. 1* Dicens non obſiſtere Auditori declinatoria ſeu priuilegium fori, quinimo eos executionem ſuam etiam protendere in Epiſcopos quos ſuperiore libro ſpeciali reſeruatione diximus immediate ſanctæ Sedi eſſe ſubiectos *q. 41.* Quo fit, vt remaneat concluſio regularis ordinarios non cognoſcere de cauſa exemptorum vigore Cameralis obligationis: quippe quod vt dictum eſt exempti ſubiicere ſe non poſſint cenſuris ordinarij ad inſtar clericorum quibus id ſine proprij Epiſcopi licentia permiſſum non eſt. Imo etiam vt eſt communior dictorum ſententia ad inſtar laicorum nonenim vigore huius obligationis procedi poteſt extra Romanam Curiam via excommunicationis & cenſurarum niſi per proprium obligati ſiue clerici ſiue laici Epiſcopum aut etiam alienum in quem de conſenſu proprij Epiſcopi facta ſit prorogatio *Maſſa ad tertiam particulam q. 3. n. 2.* Vnde cum exemptus prorogare nequeat, non mirum ſi ordinarius ne quidem hoc caſu iuriſdictionem ſuam in exemptos extendere non poſſit. Quod tamen vt limitatione prima dictum eſt, intelligendum venit de exemptis Papę immediate ſubiectis qui prorogare non poſſunt alioquin enim in eo genere exemptorum qui prorogare poſſunt, nihil impedit quo minus ordinarius iuriſdictionem exerceat vt tenet Felinus & alij *cap. P. & S. n. 13 de offic. deleg & in repert. verb. exemptus ab ordinario fol. 53.* 7 8 9

Porro, quod dixi Rotæ auditorium iuriſdictionem habere in exemptos, limitandum eſt niſi ſpeciali exemptionis priuilegio aliter diſpoſitum ſit, vti de patribus Societatis Ieſu eleganter refert Antonius de Amatis *deciſ. 17. n. 1, & ſeqq.* 10

QVAESTIO XLVII.

Collegia ſiue capitula an iuriſdictionem habeant in capitulares.

SVMMARIVM.

1 *Par in parem non habet imperium.*

2. *Capitula habent iuriſdictionem in capitulares.*

3. *Requiruntur tamen quædam neceſſaria.*

4. *Capitula poſſunt ratione ſimplicis contumaciæ ſuſpendere Canonicum & priuare fructibus, imo etiam ſi opus ſit excommunicare.*

5. *An hæc iuriſdictio competat accumulatiue vel priuatiue.*

6. *Quid de Decanis.*

7. *Decani habent iuriſdictionem quaſi ordinariam.*

8. *De conſuetudine Franciæ Decani exercent iuriſdictionem in capitulares.*

9. *Electus à Collegio exercet iuriſdictionem in collegas.*

10. *Decani dicuntur prælati.*

11. *Apud Leodienſes Decani coercitionem cumulatam duntaxat habent in Canonicos.*

12. *Decretum cleri ſecundarÿ Leodienſ. quoad coercitionem exemptorum.*

13. *Laudatur Leodienſis Ciuitas à Pietate, religione, cleri frequentia.*

1 COllegium ſeu Capitulum non habere iuriſdictionem in ſingulos de Collegio niſi adſit conſuetudo iuri contraria, aperte teſtatur Abbas ca. cum cauſa nu. 7. de officio deleg. Ratio eſt, quia parem in parem iuriſdictionem non habere manifeſto iure diſpoſitum eſt *l. penult. ff. de arbitr. l. nam Magiſtratus vbi glo. ff eod.* Ideo delegatus dicitur iuriſdictionem exercere non poſſe in ſuum collegam & Canonicos citare non poſſe ſuos Concanonicos ſed tantum rogare vt certo termino adſint *Mandoſius tract. de monitoriis quæſt. 60. n. 19. & 21.*

2 Quibus tamen non obſtantibus, dico capitula ſeu collegia ab Eccleſia approbata iuriſdictionem habere & excommunicare poſſe *Gregor Sayrus in Theſ. Theolog. moralis lib. 1. ca 6. n. 17.* qua in re tamen plura requiruntur quæ apud Gregor Sayrum loco iam citato continentur.

3 Primo, vt vocentur omnes facultatem habentes dando ſuffragium, Secundo vt ſaltem duæ partes conueniant qui volunt, debent, aut poſſunt intereſſe *Abb. cap. cum inter vniuerſas n. 9 de elect. cap: cum inter Canonicos n. 6. eod tit. latius in cap. cum omnes n. 11. 12. 13. de conſtit.* Tertio, vt de cenſura ferenda ſimul deliberent & decernant, alioquin à collegio factum non cenſebitur, *Abb. cap. gratum n 7. de poſt prælat. & gloſſ. in l. ſicut ff. quod cuiuſque vniuerſit. glo. cap. 3. de reb. Eccleſ. non alien. lib. 6. late Felin.*

Felin.d.cap.cum omnes n.24. & in cap.dilecti n.6. de Simonia. Quarto vt maior ſaniorq́; pars eorum qui conuenerunt & facultatem ſuffragandi habent ad cenſuram ferendam conueniant; maior autem ſaniorq́; pars intelligitur reſpectu habito ad totum collegium congregatum. Arg. cap Eccleſia veſtra de elect. vbi glo. verb. dirigebant & cap.3. de his quæ fiunt à maiore parte capituli Abb. cap quia propter n.7 & in d. cap. Eccleſia veſtra n.2. & in cap. in geneſi in pr. eod tit. de elect. Quippe ſicut hæc requiruntur vt aliquid valide à collegio explicetur ita etiam vt cenſura aut iuriſdictionis actus decernatur Sayrus d.cap 6.n 17. & ſeq.

Vnde his concurrentibus apud Bellameram concluſ.244. concluſum eſt capitula 4
poſſe ratione ſimplicis contumaciæ ſuſpendere Canonicum ſiue capitularem & ſuſpenſi fructus abiudicare, & ſi opus ſit etiam excommunicare Abb. ca. cum contingat col 9 de foro compet. Guymer. ad pragm. ſanct. tit. de concubinis §. quod ſi in glo. verb. pertinet per c. quanto de offic. ord. Eleganter Mohedanus deciſ.2. de foro compet. Papomius arreſt. lib.1. tit.5 des Chapitres arreſto 3. Sayrus d.n.17. & nouiſſime Io. VVameſius conſ.63. n.3. to.1. per cap. irrefragabili vbi Fel. in pr. de offic ord. tradidit iure communi leuiorum criminum & exceſſuum coercitionem capitulis permiſſam eſſe: v- 5
trum autem accumulatiue an priuatiue hæc iuriſdictio competat, late videri poterunt Doctores in cap. paſtoralis cap. irrefragabili de offic. ord VVameſ d.n.3.

Quid autem de Decanis collegiorum an iuriſdictionem habeant in collegas, non 6
incongrue hic diſquiri poteſt. De Decanis (quos in Francia & Hiſpania eſſe refert Hoſtienſis ca. dilecto de appell. qui in conſeſſu & ſuffragiis aliis præſunt) pauca in ſcripto iure referri cenſuit Guymer ad pragm. ſanct. tit. quomodo Diuinum officium ſit celebrand. §. ſuper his in glo. verb. Decanus.

Nihilominus tamen, cum ſint Prælati Eccleſiarum collegiatarum eos iuriſdi- 7
ctionem quaſi ordinariam habere in ſingulos de collegio non abſque ratione cum Cardinali reſpondemus Card. in Clem. 1. §. ne igitur nu. 4 5 6 & ſeq. de celebrat miſſ. Guymer. d gloſ. in verb. Decanus per cap. cum ab Eccleſiarum de offic ord. & cap. ex parte de clericis non reſid. Habet enim Decanus curam animarum ca. dudum 2. de prebend. 8
cum dignitate cap. ſuper ſpecula ne clerici vel Monachi & ideo ſacris interdicit cap. dilecto de appell. excommunicat c. dilecto de ſent excom. in 6 & conſequenter opinione non paucorum iuriſdictionem ordinariam habet licet Epiſcopo inferiorem glo. ca. cum ab Eccleſiarum de offic. ordin. Aſorius de iuſtitia & iure par. 2 cap. 17. lib 3.

Ideo cenſuit Hoſtienſis in c. dilectis de appellat. Decanos Eccleſiarum totius Regni Franciæ iuriſdictionem exercere in Capitulares Guymer. d. glo. verb. Decanus à quo diſſentire non videtur Panormitanus in d. cap. cum ab Eccleſiarum n. 5. cum Apoſt. aſſerens quod electus à collegio vel vniuerſitate habet iuriſdictionem ordina- 9
riam in illos de collegio quod non modo extendit ad omnia collegia Eccleſiaſtica ſed etiam ad ſæcularia, ita tamen vt cum Epiſcopo in concurſu iuriſdictionis præ-

uentioni ſit locus *Abb.ibid.n.9.* niſi eiuſdem collegia, vt Leodij ſint exempta. Confirmatur, quia Decanatus dicitur Eccleſiaſtica dignitas quæ non cenſetur eſſe ſine
10 iuriſdictione *Io.de Selua tract.de beneficio par.5. quæſt.2. n.57. Abbas c.de multa n.2. de præbendis.* Imo proprie & ſtricte Decani appellantur prælati *Io de Selua d.n.57. late Staphileus de gratiis & expectatiuis §.tranſeo nunc ad dignitates vol.14.fol.22. Abbas d.n 21.*

11 Pleriſque tamen in locis in quibus ius exemptionum viget Decani habent duntaxat coercitionem in Canonicos cumulatiue cum capitulo, vt Leodij, vbi nouiſſimo cleri ſecundarij decreto ſic ſtatutum eſt. Decani & capitula & ſuperiores quibus ius corrigendi competit infra octo dies à commiſſo per aliquem ſuppoſitum ſuum delicto, de illo cognoſcant & infra menſem ſubſequentem, indicto ad hoc
12 ſpecialiter capitulo illud puniant ſeu iuſtitiam adminiſtrent quando ad capitulum ſpectat correctio, ſine vlla conniuentia vel colluſione: alioqui ſi infra dies octo non inceperint, vel infra menſem non terminauerint, liberum fiſco procedere vel per viam inquiſitionis, vel accuſationis, prout delicti qualitas exegerit.

Fiſcus agere volens non promouebit inqueſtam nec emittet articulos niſi caſum deputatis communicauerit, à quibus vel eorum aliquo eæ Inqueſtæ vel articuli debebunt admitti, priuſquam Fiſcus agere poſſit. Ne autem difficile & tædioſum ſit omnium capitulorum deputatis ſæpius congregari, deputabunt à Clero quatuor, qui ad ſingulos caſus vnum ex ſe nominabunt coram quo formetur proceſſus vſque ad ſententiam excluſiue. Quo formato acta omnia referentur ad congregationem generalem cleri apud S. Petrum, per omnium Capitulorum tam intraneorum, quam extraneorum deputatos examinanda, ex quibus ante receſſum à dicta congregatione S.Petri cauſſa terminabitur.

A ſententia vel decreto deſuper lato non cadet nec admittetur appellatio, ſed ſtatim lato decreto Capitulum vel ſuperior delinquentis ex primis & promptioribus eius fructibus multam ad quam facta erit condemnatio ad manus alicuius ad id putandi deponat, ex qua ſatisfiat Fiſco & aliis oneribus neceſſariis & ſi quis cauſſam dederit inqueſtæ, præter mulctam delicti condemnetur, arbitrio communium deputatorum in expenſi proceſſus.

Ac ne bis ſuper eodem crimine agatur, tenebitur ſic correctus infra quindecim dies à lato decreto illius copiam Authenticam vni ex quatuor deputatis ſupradictis intimare, alioquin hoc termino elapſo ſibi imputet ſi fiant vlteriores ſumptus.

Detecta autem per Congregationem alicuius conniuentia vel colluſione notabili, quod ſcilicet delinquens non fuerit iuxta enormitatem delicti ſufficienter per Capitulum aut ſuperiorem ſuum punitus liberum erit Fiſco ad mandatum dictæ congregationis contra eundem delinquentem procedere ad pœnam condignam.

Hactenus decretum cleri ſecundarij Leodienſ. de menſe Februario 1617. quod

ideo

Digitized by Google

ideo ſcriptis meis inſertum volui tum vt fidem prædictis adſtruerem, tum vt palam facerem quanto ſtudio clerus noſter qui præ cæteris Europæ nationibus tanto nobilior & ſpectabilior eſt, quo iam ab annis octingentis & amplius continue floruit in fide Apoſtolica Romana, vnde dicta eſt legitima ſanctæ Romanæ Eccleſiæ filia, & etiam num floret, dum ſalutaribus iſtis ſcitis ſtudet auitam pietatem & religionem ſartam tectam conſeruare. De qua etiam exteræ nationes atteſtatur, nullum eſſe in orbe Chriſtiano locum.

Quo plura emineant templa ſacrata Deo.

quod ante annos quadringentos vidit eruditisſimus Franciſcus Petrarcha dum ciuitatem hanc prætergrediens, illud elogium ei reliquit Vidi Leodium inſignem clero locum.

Plane inſignêm vt qui Canonicorum collegia habeat vndecim: Abbatias virorum ſex: Prioratus ſex: conuentus virorum mendicantium octo: Abbatias Sanctimonialium duas: Conuentus Monialium octo: Sacella publica duodecim: Paroecias triginta duos: Xenodochia quindecim: Beginagia quinque: atque iſta omnia in ipſa ciuitate & Suburbijs: nam in diœceſi paſſim exuberant collegia qua Canonicorum, & Canoniſſarum, qua Religioſorum qua Virginum Sanctimonialium, vt vere patria iſta iam ab antiquo Paradiſus Clericorum nuncupetur: idq; non tam à copioſo cenſu quo clerus dotatus eſt, quam ab inſigni pietate, qua multifariam commendatur, cum in illa legantur extitiſſe octoginta quinq; ſeu viri ſeu mulieres relati in numerum ſanctorum.

QVAESTIO XLVIII.

Quis ſit ordinarius ſeu diœceſanus exemptorum.

PAucis dicimus quod Papa ne dentur Acephali ſine Rege ſine capite ſicut locuſtæ *Franc. ca. autoritate §. inhibemus verſ. in gloſſa de priuil. in 6. cap. nulla ratione diſt. 93. Rebuff de priuileg ſchol. priuil. 164 n. 6. Gomeſius ad reg. Cancell. de infirmis reſig par. 1. quaſt 5. Milis in repert. verb. præſcribere nemo poteſt.* Ideo qui ab Imperatore ſe exemptos neminem recognoſcere aſſerunt coram Papa iure conueniri poterunt *Fel. cap. nouit. nu. 4 vbi Abb nu. 26. cum addit de iudic. Fel. cap. Epiſtolæ nu. 1. de probat, Abb. cap. graue n. 1. de offic. ord.*

QVAE-

QVAESTIO XLIX.

Conceſſo priuilegio ne exempti ab ordinario excommunicari poſſint, an ſaltem coram eodem conueniri ſeu puniri poſſint?

SVMMARIVM.

1. *Conueniri poterunt coram ordinario.*
2. *Secus ſi ſimpliciter exemptio conceſſa ſit.*
3. *Quid ſi excommunicans ignoret exemptionem?*
4. *Priuilegiati ne excommunicentur, tenentur excommunicatos deuitare.*

1 QVæſtionem hanc mouet *Abbas cap. cum capella n.6. de priuileg.* Siquidem nemo dubitauerit quin Papa priuilegium alicui concedere poſſit ne excommunicetur ab ordinario, *ex trauag. frequent. in fin. de iudic. Io Ferant de priuilegiis Franciæ priuileg.6.* Nihilominus tamen, eiuſmodi priuilegio conceſſo coram ordinario & conueniri & ab eodem puniri poterit *Caualcan deciſ.31.n.18 par 1.* quippe quod vnius excluſio ſit alterius incluſio *arg. cap. nonne de præſumpt. ca. qualis diſt.25.* maxime in hac exemptionum materia quæ ſemper intelligenda eſt ad literam prout verba ſonant ex quo præiudicent iuri ordinariorum quod eſt fauorabile, vt ſupra abunde probatum eſt *lib.1. cap.4. qua de re etiam infra li.4. qu 13.* quod ipſum inferius diſcutietur *lib 4. qu.14. n 8.*

2 Secus autem ſi quis ſimpliciter à iuriſdictione ordinarij eximatur: tum enim à ſolo Papa excommunicari poterit nec ſubſiſtet excommunicatio cuiuſquam alterius ſeu Epiſcopus illam tulerit ſeu legatus *cap. cum ad quorundam & ibi gloſ verb. non tenere de exceſſ prælat. Gregor. Sayrus in Theſ. Theol. Moral. li.1. c.6. n.36. & c 8 n.7.*

3 Quod procedit etiamſi excommunicans ignoret exemptionem, licet contrarium in hoc articulo ſenſerit Richard. *4. diſt.18 art.5. q.5* Priuilegium enim ſtatim vires aſſumit atq; conceſſum eſt quamuis exemptus aut qui cenſuram fert in cuius præiudicium id conceſſum eſt ignoret *Innoc.4. in ca 1. §. nec obſtare de conceſſ. prabend. in 6.* Ignorantia enim prælati non obeſt quo minus priuilegium robur & effectum ſortiatur *arg. c. cum dilectus de rel. domib* prout nec illius ſcientia requiritur vt illud concedatur qua de re propria quæſtione breuiter tractauimus *li.2 q.15.*

4 Poſtremo, illud hic addendum eſt quod eiuſmodi priuilegiati ne excommunicari poſſint nihilominus tenentur denuntiatos excommunicatos deuitare *Sayrus d. par 1. lib.2. cap.11. nu.33. per c nulli vbi DD de ſent. excom. ca. cum & plantare §. excommunicates vbi Abb. num.1. de priuileg. Couarr. cap. almanaſer. par. 1. nu.2. de ſent. excom. v. ſupra quaſt.45. numer 39. & 52.*

QVAE-

QVAESTIO L.

An pro abſolutione ab excommunicatione poſſint ſe ſubiicere ordinario?

SVMMARIVM.

1. Epiſcopus abſoluit Moniales exemptas.
2. Quid ſi habeant generalem.
3. Quid de immediate ſubiectis Pontifici.
4. Abſoluit eos qui immediate exempti non ſunt.
5. Niſi Papa ſibi abſolutionem reſeruaſſet.
6. Legatus non abſoluit exemptos.
7. Quid in abſolutione à ſententia legis vel hominis.

DE hac quæſtione ſparſim egimus pro re nata toto hoc opere, nunc eam paucis quibuſdam lineis & concluſionibus hoc capite breuiter comprehendam. 1
Prima, Epiſcopus abſoluit ab excommunicatione Moniales exemptas ob manus iniectionem *cap. de Monialibus vbi Abb n.5. & Fel. ibid. in fin. de ſent. excom. Io. de Lignano tract. de excom. § 26.* Quod Gregorius Sayrus extendit ad alios regulares vt Prælati accedente conſenſu à quauis excommunicationis ſpecie abſolui poſſint, ne priuilegia in eorum fauorem inducta in ipſorum incommodum conuertantur *Sayrus in Theſ. Theol. mor. par. 1. lib. 7. cap. 7 n. 23.* Qua de re paulo inferius aptius diſquiremus.

Dubium tamen hic incidit, quid ſi Moniales habeant Generalem, quem iura 2 quaſi Epiſcopalia habere ſupra diximus *lib. 1. qu. 17. nu 25. & ſeq. & lib* 4. *c.* 20. an abſoluendi poteſtas ei competat? Abbas hanc quæſtionem in medium attulit & problematice diſputauit *d. cap. de Monialibus nu. 6* Cuiuis ſuum eſto iudicium.

Secunda, exempti immediate ſubiecti Summo Pontifici, vtrum ordinario ſubij- 3 cere ſe poſſent pro abſolutione non parua eſt difficultas. Poſſe pleno concilio ſenſit Fredericus Senenſis *conſ* 14 quem ſequitur Cardinales Sabarella *Clem. 1. §. prædictus n. de relig. Dom.* & tacite ſequi videtur Nauarrus *conſ. 13. verſ 2. quod qui de pœnitent.* hac potiſſimum ratione, quod ſi id eis non liceret inductum in fauorem verteretur in odium quemadmodum inferius in indulgentiarum perceptione notauimus *lib. 4. quaſt. 58 n. 5. & 6.*

Veruntamen præualuit opinio Abbatis *cap. ſignificaſti nu. 1. verſ. his tamen non obſtantibus de foro comp. Felin. in c. paſtoralis num* 10. *de offic. ordin.* & aliorum quos ſuperius in huius articuli confirmationem laudauimus *lib. 2. q. 7. nu. 12.* Ratio eſt, quia per exemptionem efficitur quis non ſubditus, quia eripitur ab ordinario & ſubiicitur Papæ *cap. ſi Papa de priuileg. in 6. cap. pen. de offic. ordin. dixi lib 1. qu. 1.* Adeo vt Epiſcopus deſinat in eum habere poteſtatem preterquam in caſibus ſpecifice ei reſer-

uatis *cap frater noſter* 16.*q*.1.quos ſupra ordine recenſuimus *eod.lib. qu* 45. quo fit vt exemptus non modo condemnari, ſed ne quidem ab Epiſcopo abſolui poſſit, tum quod qui condemnare non poteſt, abſoluere non poteſt *l nemo qui ff. de reg.iur.dixi infra lib*.4.*qu*.41.*n*.1.*in fin.* tum quod exemptis prohibita eſt prorogatio fori contentioſi vt dictum eſt late *ſupra lib.eod quaeſt*.7.*Abb d cap ſignificaſti n*.11.*vbi Apoſt.in verb.vt exemptus.* Quare non conturbat ratio Federici quia exemptiones non ſunt ſimpliciter conceſſæ in fauorem exemptorum ſed etiam in fauorem ſanctæ Sedis cuius diximus intereſſe vt habeat multos à iuriſdictione ordinaria ereptos ſibique immediate ſubditos *Clem paſtoralis de re iud.Rebuff.reſponſ*.142.*dixi lib*.1. *quaeſt*.1. *n*. 17.*Abb.d.n* 11.*verſ.& per hoc confunditur alia ratio Frederici.*

4 Tertia, Exempti mediate Papæ non ſubiecti ſed cuidam alteri Prælato non modo quoad abſolutionem ſed quoad omnimodam iuriſdictionem ordinario ſubiici poſſunt hoc pacto enim fit reditio ad ius commune quod eſt fauorabile quemadmodum ſuperius conciliando quandam antinomiam deductum eſt *lib*.1. *q*.4. *n*.12. *lib*.2.*q*.7.*n*.8.*vſque ad fin.*

5 Quarta, cum Papa ſibi abſolutionem reſeruauit ordinarius indiſtincte abſoluere non poterit nequidem ſuos ſubditos *cap. nuper de ſent.excom. Abb.d.n*.11.*verſ.ego hunc articulum dixi ſupra li*.2. *q*.15. *n*.11. Quid autem in exempto excommunicato excommunicatione non reſeruata Papæ vide Abbatem *ca.graue n*.4.*de offic ord*. repugnantem Frederico de Senis.

6 Quinta, legatus à latere abſoluere poteſt exemptos immediate Papæ ſubditos non autem Legatus natus aut miſſus quod quia ſupra *qu*.2.tractauimus, ne actum agam nolo repetere.

7 Sexta, quid Epiſcopus? an poſſit abſoluere à ſententia legis vel Canonis inter ſuos ſubditos? huius non eſt inſtituti, videantur Doctores & maxime *Abb.c.paſtoralis §.præterea de offic.ord.cap.cum contingat.n*.33.*cum addit de foro compet.Fel. cap.cum olim nu*.4.*de præſcript.ſayrus in Theſ.Theol.mor.cap*. 1.*lib*.4.*cap*.17 *per tot.*

PARS

PARS TERTIA,

QVÆSTIO I.

Exemptiones an poſſint reuocari.

SVMMARIVM.

1. *Exemptiones reuocari poſſunt.*
2. *Papa non poteſt ſibi ligare manus.*
3. *Aduerſus poteſtatem reuocandi non currit præſcriptio.*
4. *Exemptio conceſſa ex contractu eſt irreuocabilis.*

5 8. *Quando dicitur tranſiſſe in vim contractus.*

6. *Princeps reuocans exemptiones datas in vim contractus cenſetur circumuentus.*

9. *Limitatur niſi ſuperueniat cauſa.*

10. *Officiales Cancellariæ, habent ſua officia titulo oneroſo quibus Papa nunquam cenſetur derogare.*

11. *Papa ex iuſta cauſa poteſt recedere à ſuo pacto.*

PRIVILEGIA, exemptiones, libertates, immunitates reuocari poſſe regulare eſt, & apud omnes pro indubitato *gloſſ. cap. decet. de reg. iur. in 6. vbi Franc. nu.4. l. qui fundat C. de omni agri deſert. lib.10 cap. ne aliqui de priuileg. ca. vlt. in fin. de ſentent. excom. in 6. cap. clericis §. non obſtantibus vbi gloſſ. de immunit. Eccleſ. in 6. Gaill. lib. 2. obſ. 60. n. 17.* Duabus potiſſimum ex cauſis Prior, 1
Quia Papa ſeu Princeps ſibi manus ligare non poteſt, *cap. fin. vbi gloſ. de Reſcr. in 6. ca. Innotuit de elect. gloſſ. c. fin. de ſent. excom. in 6. Fel. in repert. verb. priuilegium an reuocatur fol.100. col.2.* Altera priori ſimilis, Quia pro eius arbitrio eſt quotieſcunque ei lubet voluntatem reuocandi *l. ſi quis in pr. ff. de leg. 2. Barth. & Iaſon l. imperium ff. de iuriſd. om. iud. Nicolaus de Vbald tract. de ſucceſſ. ab inteſtat. par. 1 in vlt. mod. legitim. col. 2.* Adeo quidem quod aduerſus poteſtatem ea reuocandi, nulla vnquam præſcriptio currere poſſit *Bald. cap. ſicut col.3. de iureiur. Iaſon & Barth. d. l. imperium Reſtaur. tract de Imperatore quæſt.55. n.2.* 2 3

Quæ concluſio limitanda primo eſt ſi exemptio non ſtaret in vim priuilegij, 4
ſed in vim contractus tum enim eſſet irreuocabilis *late Felin. ca.1. de probat. Barth. l. omnes populi num.29. ff. de iuſtit. & iure Innocent. cap. in noſtro de iureiur. Rom. conſ. 456. Abb. conſ. 51. lib. 2. Alex. in add. ad Barth. l. Cæſar. 1. ff. de publican. late Felin. in*

 repert.

*repert.verb.Princeps obligatur ex contractu fol.99.col.2.*etiam ex plenitudine poteſtatis *Dec.conſ.151.& 286.Abb.Rom.vbi ſupra.*

5 Cenſetur autem priuilegium tranſiuiſſe in vim contractus multis modis & quidem primo ſi fuerit conceſſum non ſubdito videtur tranſire in contractum nec videtur reuocari poſſe niſi ex cauſa *c. nouit vbi DD. de iudic. Rota Neapol.dec.361. Monaſterium col.3.in nouis & dec.393.Rex col 3. de priuileg. Decius cap.quæ in Eccleſiarum n.37.de conſtit.Gemiміani conſ.74.attentis col.fin.Reſtaur.d.quæſt.55.n.5.& 6. Gaill.d. obſ.60.n fin.* Secundo ſi fuerit conceſſum accepto pretio in recompenſationem ſeruitij per viam pacti ſeu conuentionis *Decius conſ.276.in cauſa col 2. Bald.l.qui ſe patris col.pen.& antep.C.vnde liberi Landenſ.de priuileg.notab.34.Rot.Neapol.dec.128.*

Item ſi Princeps habuiſſet aliquam donationem vel aliud commenſuratum cum re conceſſa ſi enim tunc reuocaret dolum committeret. *Dec.d.conſ.286.col.3.* Idem iuris ſi priuilegium contineret plus gratiæ quam contractus præualet enim præponderatq; qualitas contractus vt dicatur potius contractus *Dec d.conſ 286 Fel.late & DD.d.c.nouit.ſingulariter Aret.c.1.col.2.de conſtit.Caſtr.l.digna vox col.2.C.de legib.*

6 Quæ adeo vera ſunt vt ſi Princeps his caſibus veniret contra ſuum factum diceretur circumuentus & ſui oblitus etiamſi reſcriberet motu proprio *Bald. d. l. qui ſe patris Bald.cap.cum olim de re iud.Reſtaur.de Imper.quæſt.114.n.12.*

7 Ratio eſt quia etiam Princeps contrahendo obligatur ciuiliter & naturaliter *late Fel.cap.1.col.3.de probat.& fuſe Reſtaur.vbi ſupra quæſt.116.*

8 Idem dicimus ſi conceſſum eſſet in executionem promiſſorum ſeu in recom-

9 penſationem alicuius rei facti *late Decius d.conſ.286. Reſtaur.vbi ſupra & DD.* Quæ tamen declaranda ſunt niſi iuſta aliqua cauſa ſuperueniret reuocandi contractum, tum enim infringi ac reuocari poſſet. *Bald.l.fin ff.de ſenat. Fel d.c.1.n 6. de probat.* Dicam infra *li.4.q.75. in fin.* Princeps enim contractum aut priuilegium pretio conceſſum reuocare poteſt præſumiturq; in dubio facere cum cauſa vt refert & probat Nauarr. *cap.ſi quando excep.20.n.10.& 12 de reſcript.* vt & priuilegium non ſubdito conceſſum quod etiam ex cauſa ſuperueniente infringi poteſt, nempe ſi ingratitudo aut quæpiam eiuſmodi alia iuſta cauſa ſuperueniret *Bald. d.l.fin. Imol. Anton.in cap.cum in col.4.de conſtit.per cap.fin de donat.Fel.d.n.6.*

10 Ideo dicimus quod cum officiales Cancellariæ habeant ſua officia titulo oneroſo & in vim pacti, nunquam Papa ſeu ſignatura cenſetur eorum priuilegiis derogare velle *Bald.d.l.qui ſe patris col 7.C.vnde liberi Anchor.ca.1.n.8.de conſtit.in 6.Rom.conſ. 252.n 3.Abb cap.nouit.n.25 de iudic.Iaffred.deciſ.225 & 321. Curt.Iun.conſ.174.n.24. & 33 Mandoſ.de ſig.gratia lit Protanotarij col.4.verſ daleri in fine Nauarr.d.except.20.*

11 *n.13.* Idq; niſi ſubſit cauſa, licet enim Papa ex pacto obligetur iuſta tamen ex cauſa à ſuo pacto recedere eiq; derogare poteſt quemadmodum docte apud Nauarrum probatum eſt *de ſpol.cleric.§.18.n.2.& de Iubilæo not.28.n.7.*

QVÆ-

QVAESTIO II.

An ſucceſſor reuocare poſſit exemptionem à prædeceſſore conceſſam?

SVMMARIVM.

1. *Succeſſor an teneatur ſeruare factum prædeceſſoris, & n. 4.*
2. *Papa Papam ligare non poteſt.*
3. *Decet ſucceſſorem ſtare decretis & conſtitutionibus ſui prædeceſſoris.*

QVæſtionis huius deciſio pendet ex eis quæ Doctores ſtudioſiſſime commentantur, dum inquirunt an ſucceſſor teneatur ſeruare factum prædeceſſoris *Bald l. qui ſe patris col. pen.* C. *vnde liberi & conſ 276. Rex Roman. lib. 3. Abb. in ſumma* 1 *3. q. principali dubio 5. glo. & DD. c. fin. ne prælati Reſtaur. tract. de Impe. q. 114. per tot. Abbas conſ. 41. col. 1. li. 1. Ferrar. in form. oppon. contra inſtrum. § aliis n. 2.* Paucis Papam poſſe reuocare exemptiones, libertates, priuilegia à ſuis anteceſſoribus conceſſa non eſt qui dubitet. *Abb. d. conſ. 41 DD. infra allegati ad d. qu. 3.*

Ratio eſt, quia quemadmodum ſibi manus ligare non poteſt, vt præcedenti quæſtione dictum eſt, ita etiam nec Papa Papam ligare poteſt *c. fin. cum glo. de reſcript. in* 2 *6 cap. innotuit. de elect. glo. finalis c. fin. de ſent. excom. in 6 Nauar. conſ. 2. n. 9 qui filij ſunt legitimi par. 2. vbi late.* Hæcq; indubitata ſunt adiecto ſenſu & auctoritatibus præcedentis quæſtionis, quibus addo quod licet reuocare poſſit, non tamen teſte Ro- 3 mano & aliis facile adducitur vt id faciat, decet enim ſucceſſorem ſtare decretis ſui anteceſſoris, imo ſibi ipſi (inquit idem) iniuriam facit cum ſanctiones prædeceſſoris ſui abrogat *late Rom. conſ. 326. n. 4 per pulchrum textum c. ſi ea 25. quæſt. 2. ca quod vero 25. q. 2. ca. inſtitutionis eod. ca iuſtitia 25. qu. 1. Boer. de poteſt. legati à latere n. 55. & ſeq.* Hac occaſione alia poſſent adferri, qualia an officium alicui conceſſum poſſit per ſucceſſorem reuocari. Quid ſi conceſſio anteceſſoris fuerit irrationabilis? Quid 4 ſi facta initio creationis? quid ſi ſit realis, perſonalis aut tendens in præiudicium imperij? Item an ſucceſſor teneatur ſtare contractui aut etiam ſolutioni anticipatæ per prædeceſſorem quæ omnia fuſe tum à Reſtauro tum ab aliis ſupra citatis diſquiruntur & præter eos alibi etiam à Doctoribus *ca. 2. de precario l. quamuis vbi DD. ff. de reb. eorum Abb. in ſua diſputat. ſempronius clericus 5 quæſt. Redoanus late tract. de rebus Eccleſiæ non alienandis.*

QVAESTIO III.

Vtrum legatus reuocare poſſit exemptiones.

SVMMARIVM.

1. *Non poteſt reuocare exemptiones.*
2. *Quia eximere non poteſt.*
3. *Legatus non poteſt ſtatuere contra ius.*

LIcet præcedente libro maximam dixerimus legatorum à latere poteſtatem autore Boerio tractatu ſpeciali de eis edito, non tamen hoc loco eam ei con-
1 cedimus vt exemptiones à Pontifice conceſſas reuocare aut quopiam modo immutare poſſit *glo. cap. pro illorum de præbend. Abb. cap. venerabilem num. 3. & ca. cum in veteri num. 1. in fine de elect. & cap. niſi ſpecialis de offic. leg. Bartholom. Fumus in aurea armilla verb. priuilegium n. 13. Abb. d. cap. pro illorum n. 15.*

2 Sit hæc vnica ratio, quod is eximere non poſſit vt late ſupra probauimus *li. 1. q. 3.* ergo nec exemptiones conceſſas reuocare *arg. l. nemo qui ff. de reg. iur. l. ſolent. ff. de offic. proconſul. & leg. l. qui condemnare ff. de re iud. v. quæſt ſeq n 2.* Præterea legatus
3 nihil ſtatuere poteſt contra ius commune *cap. ſuper his de maior. & obed. Villadiego tract. de leg. part. 1. quæſt. 10. n 13. v. quæſt ſeq. n. 2.* reuocare autem exemptiones à ſuperiore conceſſas iuri aduerſatur ex quo inferior ſuperioris legem tollere non poteſt. *d. cap. ſuper Villad. d. n. 13.*

QVAESTIO IV.

An Epiſcopus poſſit reuocare exemptiones?

SVMMARIVM.

1. *Epiſcopus reuocare non poteſt exemptiones, nec etiam legatus.*
2. *Epiſcopi & legati ſubſunt conſtitutionibus.*

DIximus priore libro, Epiſcopum certis in caſibus poſſe ſubditos à ſua iuriſdictione eximere *lib. 1. quæſt. 3 verſ. verum quia.* Hoc loco emergit, vtrum iis in caſibus exemptiones à ſe conceſſas reuocare poſſit, Articulum hunc remiſsiue ta-
1 men, inquirit Franc. *cap. decet num. 4. verſ. quid autem ſit de reg. iur. in 6* Et poſt eum Reſtaur. *tract. de imper. quæſt. 114. n. 14.* qui cenſuit reuocare non poſſe *per gloſſ. in cap. cum ex eo in verb. ſeptennio vbi Io. Andr. de elect. in 6. addit ad Rom. poſt Oldra. conſ. 201.* quod indubie procedit, cum exemptio plene ſuum ſortita fuit effectum ſeu

tum res integra eſſe deſiit, tum enim regulariter pęnitentię locus eſſe non ſolet, *ca. quod ſemel de reg iur. in 6. Reſtaur. d. n.* 14. Eandem etiam concluſionem nominatim confirmat Felinus, tradens ne dum Epiſcopum reuocare non poſſe exemptionem à ſe conceſſam, ſed ne quidem legatum *Fel. cap. nouit. n* 11. *de iudic. Abb. ca. at ſi clerici §. de adulteriis col.* 4. *eod. tit.* eſt enim de plenitudine poteſtatis ſolius Principis reuocatio priuilegij à ſe conceſſi, vti poſt multos notauit Baldus *l.* 2. *col.* 8 *C. de ſeruit. & aqua* addo Imolam & Anton. *cap quæ in Eccleſiarum de conſtit. Fel. d. cap. nouit. nu.* 11. *& ſeq.* Epiſcopus aut legatos iure Principum non gaudere, ſed inferiores eſſe, conſtitutionibusq; ſubiectos iuris eſt non ignoti *l. & ideo ff de offic. procon. & leg. cap* 1. *c. tranſlato de conſtit.* adeo vt iuri communi derogare non poſſint, cum diſtinctione tamen quam adfert Nauarrus *conſ.* 3. *n.* 1. *de reliquiis & venerat ſanct. Abb. & DD. ca. quod ſuper his de maior. & obedient.* 2

QVAESTIO V.

An exemptiones expirent morte concedentis.

SVMMARIVM.

1. 8. *Priuilegia an expirant morte concedentis.*
2. *Quid ſi ad ſit clauſula quouſque reuocetur, dum non reuocabitur, dum ea non reuocauerimus.*
3. *Quid interim dum fuerit noſtra voluntas, vſque ad noſtrum beneplacitum ad noſtrum libitum. &c.*
5. *Ad ben placitum ſedis Apoſtolicæ.*
6. *Ad beneplacitum Papæ.*
7. *Priuilegia effectum non ſortita non ſunt perpetua.*
9. *Principe ex cauſa depoſito an eius priuilegia durent.*
10. *Statuta & præcepta iudicium interlocutoria expirant eorum morte.*

REgulare eſt quod priuilegia omnia & exemptiones durent etiam in tempus ſucceſſoris ipſius concedentis *Innoc. cap. quod tranſlatum de offic. delg. Laud. tract. de reſcript. qu* 59. *Io. de Selua tract. de beneficio part.* 3. *qu.* 14. *n.* 23. *per ca. decet & cap. indultum de reg. iur. in 6 Franc. ca. vlt. n.* 5. *de reſcript. in 6 Greg. Sayrus Benedictinus in Theſ. Theol. moral. part.* 1. *lib.* 7. *cap.* 14. *n.* 7. *vide Nauarr. cap. placuit n* 16. *quæſt: an licentia morte expiret de pœnit. diſt* 6. *vbi late* Dubium vero eſt ſi exemptio ſit firmata huiuſmodi clauſulis. Quouſque reuocetur vſque ad noſtrum beneplacitum donec voluerimus aliiſve eiuſcemodi in effectu quid iuris? pro cuius ſolutione traduntur hæ ſolutiones. 1

Prima

2 Prima ſi exemptio à Summo Pontifice vel Principe abſolute concedatur, vel ſub hac forma quouſq; reuocetur, interim dum non reuocabitur dum eam non reuocauerimus &c. non expirat morte concedentis, eo quod vt expiret, opus ſit expreſſa reuocatione *per tex. l. ſi delegatus §. 1. de offic. deleg in 6. vbi DD. l cum precario late & doctiſſime Molin de iuſt. it & iure tom. 2. diſput. 298. Reſtaur de imper. q. 115. n. 13 in fin.* per mortem enim voluntas non dicitur reuocari, nec actus vt communiter teſtatur Decius *l. eius eſt velle in fin. ff de reg. iur.*

3 Secunda, Si vero conceſſa fuerit ſub hac forma interim dum hæc fuerit noſtra voluntas vſq; ad noſtrum beneplacitum ad noſtrum libitum dum voluerimus, tam diu durat donec concedens eam reuocauerit, quia iſtud beneplacitum nulli legi ſubiacet *tex l fideicommiſſa §. quamquam ff. de leg. 3. vbi glo. in verb voluerit. Natta. conſ. 008. n. 5 vol. 3* Docte *Nauar conſ. 3. per tot. de priuilegiis.*

4 Aut donec concedens moriatur. Quia voluntas morte ſoluitur & extinguitur *tex. cap. ſi gratioſe vbi Franc. & DD. conſ. 404. col. 3. Goſadin. conſ. 22. num 4. l. mandatum C. mand. l. vxorem § pen ff de leg 3. Molina d diſputat. 298.* Licet Gaill. vſu dicat obſeruari talia priuilegia morte concedentis non eſſe reuocata *Gaill. lib. 2. obſ. 60. n. 16. per tex. l. iuriſperitos ff. de excuſ tut. l ſufficit ff. de cond. indeb. glo cap. fin de reſcript. in 6. in verb perpetuas Dec. conſ. 108.* maxime quando exemptio ſolemnis eſt & expedita a Camera Apoſtolica ſeu regia quæ nunquam mori dicitur *late Reſtaur. de imper. q. 114. n. 6. & ſeq.*

5 Tertia, ſi dicatur ad beneplacitum ſedis Apoſtolicę aut interim dum Apoſtolica Sedes voluerit. Tum non expirat morte, ſed opus eſt expreſſa reuocatione tex. d. ca. ſi gratioſe. Quia Sedes nunquam moritur Molina *d. diſput. 298. Caſtrenſ. l. locatio n. 2. ff. locat. Card. Clem. 1. n. 1. & 4. de probat late Mandoſ. in gloſ facult. regen. §. volentes in verſ. à nobis ad beneplacitum noſtrum. fol. 43.*

6 Quarta, ſi vero dicatur ad beneplacitum Papæ ſeu Summi Pontificis maior eſt difficultas nam Couaruuias, vt refert Molina cenſet expirare morte Pontificis, At vero idem Molina ſuſtinet è contra ex quo eiuſmodi gratia cenſeatur ſub nomine conceptæ dignitatis *Molina d. diſput. 298. Nauar. conſ. 31. numer. 2. de prab.* Cuiuſmodi conceſſio tranſit in ſucceſſorem *Fel. Abb. & DD. cap quoniam Abbas de offic. deleg.*

7 *Abb cap. 1. de probat. Reſtaur. tract. de Imperat. q. 114. numer. 1. in fin.* Porro quod initio dixi priuilegia eſſe perpetua nec expirare morte concedentis id ita verum eſt ſi in vita fuerunt ſortita effectum alioquin enim priuilegium ſeu gratia prædeceſſoris in futuris nondum conſummatis nihil operaretur. Cynus *in l. fin. C. in quibus caſibus Reſtaur. de Imperat. quaſt. 115. numer. 1 deciſ. Neapol. 101. & dec. 392. numer. 16. Bald. cap. 1. qui ſucceſſor teneant Reſtaur. de Imperat. quaſt. 114. numer. 3. & ſeqq.*

8 Plura poſſent adferri quæ ad hoc non ſpectant inſtitutum velut quid de execu-

tore

tore gratię, Saluo conductu, Vicario Imperatoris, aut Papę, Licentia non reſidendi in beneficio, aut aliquid faciendi extrahendi ex aliquo loco, item de priuilegio legitimandi, Doctorandi, indulgentias concedendi, Licentia alteri confitendi an cenſeantur morte concedentis expirare. Quæ omnia peti poterunt ex locis DD. ſpectant enim plurimum ad elucidationem l. mandatum C. mandati *Reſtaur. d. quæſt. 115. & DD. ſupra allegati Franc. d. cap. vlt. num. 5. Nauarr. in ca. placuit vt deinceps diſt. 6. de pœnit. n. 161. & ſeqq.*

Quid autem iuris an Principe caſſato ſeu ex aliqua cauſa priuato eius priuilegia & conceſſæ immunitates durent, petatur ex Reſtauro & DD. *d tract. qu. 93. per tot.* 9
Poſtremo notandum quod ſtatuta & præcepta quę iudices interlocutorie pronunciant, regulariter expirant eis mortuis ſecus vero quę diffinitiue ſtatuunt atq; definiunt, quia ea ſunt perpetua *Fel. poſt Panor. & alios cap. ex literis n. 21. de conſtit. Nauar. in ſuo tract. de datis & promiſſis pro iuſtitia notab. 1. num. 2. verſ. ex quo infertur.* 10

QVAESTIO VI.

Reuocatio exemptionum afficiatne ignorantes.

SVMMARIVM.

1. *Diſtinguendum inter reuocationem hominis & legis.*
2. *Geſta per legatum reuocatum an ſubſiſtant.*

DIximus ſupra exemptos ſuo gaudere priuilegio antequam illud eis innotuerit *lib. 2. quæſt. 15.* Quid autem iuris, ſi reuocatio ſtatim eis non innoteſcat, an nocebit? Philippus Franc. & Io. And. id examinant, diſtinguuntq; inter reuocationem quæ fit per hominem, aut per legem, vt prior non noceat ante notificationem, ſicut de reuocatione procuratoris dicitur, quæ non nocet antequam reuocationis notitia ad procuratorem peruenerit. *Card. in proem. Clem. §. vniuerſitati n. 5. & latius in cap. ex parte Decani extra de reſcript. vbi late DD.* Poſterior vero, quæ fit per viam legis etiam non noceat, niſi poſt duos menſes ſecundum alibi notata per DD. *in c. 2. de conſtit. Franc. & Io. Andr. cap. fin. n. 5. de reſcript. in 6. latiſſime Franc. cap. 1. §. ex parte num. 4. & ſeqq. de conceſſ. præbend. in 6. late Menoch. de arbitr. Iud. caſu 185. n. 40. Abb. cap. 2 num. 7. cum Apoſt. de conſtit.* 1

Quæ quæſtio perutilis eſt ad multorum caſuum deciſionem, Exemplum, ſi excommunicatio vel ſententia feratur per Ordinarium, cuius iuriſdictio eſt reſtituta contra exemptos id ignorantes, vtrum eiuſmodi ſententia ligabuntur? qua de re ſimilibusq; quæſtionibus Io. And. & Franc. *d. §. ex parte.* Eadem inducuntur ad quę-

ſtionem num geſta per legatum reuocatum ſubſiſtant? qua de re videri poterit Abbas *cap. excommunicatis num. 3. cum Apoſt. verb. reuocatus de offic. leg Fel cap. cæterum n. 11. de reſcript.* Docte *Gondiſ laus de Villadiego tract. de Legato part. 1 quaſt. 16. num. 2. & ſeqq.*

QVAESTIO VII.

Ceſſante cauſa exemptionis an ceſſet exemptio.

SVMMARIVM.

1. *Mens priuilegiantis ſemper conſideranda.*
2. *Duplex eſt cauſa.*
3. *In dubio præſumitur cauſa Impulſiua.*
4. *Requiritur ſententia declaratoria ceſſationis priuilegij.*

1 PRæmitto, mentem & intentionem priuilegiantis imprimis & ante omnia ſemper eſſe conſiderandum *late Rom. conſ. 29. num 1 per ca quanto cap porro c. recepimus de priuileg.* Idq; etiamſi verba priuilegij offendi deberent *l. ſcire oportet §. ſufficit de excuſ. tutor l. credendum ff. qui pet. tut. Rom. conſ. 180. n. 10.* alioquin certe à verbis priuilegij nunquam venit recedendum *cap ſane d. cap. porro de priuil. l. aliter de leg. 3. Franc. cap. 1. §. ex parte n. 2. de conceſſ. præb. in 6.*

2 Præmitto ſecundo, duplicem eſſe cauſam Impulſiuam & finalem, Illa eſt quæ concedentem impulit, hæc autem ſine qua Princeps non erat priuilegium conceſſurus *Vitalis tract. de collatio par 2 q. 1. n. 2. late Neiuſan. in Silua nuptiali lib. 1. nu. 59. & ſeq. Gigas de penſionib. quaſt 22. num. 1. & ſeqq. DD. cap. cum ceſſante de appellat. Spec. de inſtr. edit. §. nunc autem nu. 7. verſ. item quod fuit ob cauſam conceſſum.* Itaque concludo, ceſſante cauſa finali exemptionis, ceſſare exemptionem *fuſe Tiraquell. tract. ceſſante cauſa par. 1. n. 210. late Dyn. cap. decet. de reg. iur. in 6. cum Apoſt. l. titia §. vſuras de leg. 2. Rom. conſ. 180. n. 7. Ripa de peſte tit. de priuileg. vltim. volunt n. 30. Bald. l. generaliter col. 3. verſ. Secundo oppono C. de Epiſcop. & Cleric. Barth. d. §. vſuras Spec. vbi ſupra Præſes in locis legalibus loco à ceſſante ratione per tot.* Secus ſi ſublata ſit tantum cauſa impulſiua *l. 2. §. vlt. cum l. ſeq. ff. de donat. Dyn. d. cap. decet in fine* Porro, ſi cauſa finalis ſit quidem ſublata, remaneant vero quædam illius reliquiæ, perinde eſt ac ſi adhuc integre ſubſiſteret, quemadmodum actio turpis non inſtituitur in eam quæ vxor eſſe deſiit, idq; in honorem præcedentis matrimonij *l. 2. & 3. ff. rer. d. mot. latius Dynus exemplificat d. ca. de. et.*

3 Vtra in dubio cauſarum præſumatur, dicendum quod impulſiua. proinde qui cauſam finalem allegat eam ſpecifice probare debet *Dyn. d. cap. decet in fine vbi longa Apoſt.*

Apoſt. in verb. impulſiua Vincent. Carocius ſing. 561. Cognoſcitur autem cauſa finalis priuilegij ex illius proœmio ſiue præfatione, quæ proinde eſt diligenter perſcrutanda *l.1.ff. de orig. iur. vbi DD. l. fin. ff. de hæred. inſt. Barth. l. cum his ff. de tranſact. Anton. de pratis tract. de iuriſd. Epiſcopi cap.4. n.1.*

Illud autem hoc in tractatu non eſt omittendum, cum ceſſante cauſa priuilegij ceſſat priuilegium, quod requiritur ſententia reſciſſoria ſeu declaratorio *Bald. cap. decet in add. Io. Andr. & ibi expreſſe Franc. de Reg. iuris in 6. & in cap. cum ſecundum de hæreticis in 6. Tiraq. tract. ceſſante cauſa par. 1. n.220. & in rep. l. ſi vnquam in verb. reuertatur n.398. C. de Reuoc. donat.* qua de re etiam infra eodem libro *q.31.* 4

QVAESTIO VIII.

Sublata exemptione aliquorum, an etiam cenſeatur ſublata aliorum qui in ea participabant.

QVæſtionis huius deciſio pendet ex eis quæ ſuperius in eadem materia attulimus *lib.* 1. *quæſt.* 17. *num.* 18. ad quæ lectorem ne ſuperfluitate nimia ſimus oneri remittimus.

QVAESTIO IX.

An & quando cenſeatur reuocata per hanc vulgarem clauſulam, Non obſtan. Priuilegiis, exemptionibus, &c.

SVMMARIVM.

1. *Generalis derogatio exemptionum non comprehendit ſcriptas in corpore iuris.*
2. *Princeps non præſumitur vno verbo tollere iura tot vigiliis promulgata.*
3. *Cautela eſt vt priuilegia inſerantur libris ſtatutorum.*
4. *Exemptio quam Princeps probabiliter ignorat, non tollitur contraria diſpoſitione.*
5. *Exemptiones tolluntur ſpeciali derogatione.*
6. 8. *Quid ſi contineant clauſulam derogatoriam derogatoriæ.*
7. *Vis clauſulæ quorum tenores habentur pro expreſſis.*
9. *Ad derogationem ſufficit ſi conſtet de mente Principis.*
10. *Priuilegium pluries confirmatum difficilius tollitur.*

DE vi & energia huius clauſulæ varij varia ſcripſerunt vt paſſim ex Doctorum ſcriptis ſit manifeſtum *Felin. cap. accedentes num. 4. de præſcript. Guido*

tract.de reſcript. n.22.& ſeq. Io.de Selua tract.de beneficio part.3.quæſt.14. Iaſon l.1.n.
16.de conſtit. Milis in repert. verb. Priuilegium non inſertum & verb. clauſula generalis.
fol.71.& 72.latiſſime Felin.in ca.nonnulli de reſcript. Gigas de penſionib.q 59 n.9.Gram-
matic.deciſ.20. Nauarr.conſ.7.de priuil.conſ.12.n.5.de Regular. Franc.ca.1.n.5.& ſeqq.
de exceſſib.prælat. in 6. Staphileus de gratiis & expectatiuis §. inſuper derogatur Abb. ca.
cum inſtantia n.5 de cenſib.Fumus verb.Priuilegium n.16.Boer.tract.de poteſt.legati à la-
tere n.95.& ſeqq. Steph.de Fredericis tract.de interpret.iuris par.2. n.26. Rebuff.de pri-
uileg.Schol.priuilegio 179.Barth.in extrauag.ad reprimendum verſ.non obſtantibus. Ex
quibus elicio ſequentes concluſiones.

1 Prima, generalis derogatio exemptionum non comprehendit priuilegia ſeu ex-
emptiones ſcriptas in corpore iuris *go.l.2. §. legatis in verb. non compelluntur ff. de in-*
dic. vbi DD. glo.l.hæres in pr.ff.eod. in Auth.qua in Prouincia vbi Barth. C.vbi de crimi-
ne agi oporteat Barth. in extrauag. ad reprimendum in verb. non obſtantibus Quomodo
in Læſ.Maieſt.Rom.rep.l.ſi vero §.de viro col.18.fall.23.ff.ſol.matr.late Rebuff.d.priuileg.
176. Landenſ. tract.de reſcr. quæſt.87. Fel.c.nonnulli n 26. de reſcript. vbi Apoſt. Feder.
tract.de interp.iuris par. 2.num.26.& ſeq Spec.de inſtr.edit.§.nunc autem num.5.verſ.ſi
vero.

2 Ratio, quia Princeps non videtur voluiſſe vno verbo tollere iura quæ tot vigiliis
fuerunt promulgata *l.ſi quando C. de Inoff. teſt. Vitalis in tract. Clauſularum verb. in*
clauſula generali Fel.cap.1.n.12. de reſcr. & in cap nonnulli col.10.& 17. concluſ.11. eod.
tit.Boer.rep.l.conſentaneum fol.31.C.quomodo & quando. Ideo (inquit Rebuffus) *d.pri-*
3 *uileg.179.n.2.* accepto à Principe priuilegio expedit vt illud inſeratur libro ſtatuto-
rum, nam ſi poſtea Princeps deroget priuilegiis, non cenſebitur cogitauiſſe de in-
ſertis ſeu comprehenſis in ſtatutis. *Capolla cautela 47.Paulus d. Auth.qua in Prouincia*
Rebuff.in tract.nominat.q.5. Accedit, quod Princeps difficilius cenſetur tollere vel-
le ius commune quam priuilegium *arg.l.eius §.militia ff.de teſt.milit. Pet.de Anchor.*
in rep.cap.1.de probat.fol.162.

4 Secunda, Exemptio non inſerta in corpore iuris, non tollitur nec ei derogatur
per contrariam diſpoſitionem in qua de dicto exemptionis priuilegio non ſit men-
tio quod Princeps potuit probabiliter ignorare *Anton. Milis in repert. verb. Priuile-*
gium non inſertum per c.1.de conſtit.in 6.vbi Io.Andrea Ant.de Amatis deciſ.17.n.5. Quod
ampliatur, ſiue diſpoſitio derogatoria habeat vim conſtitutionis aut extrauagantis
Io.Andr.d.cap.1.ſuper verb.conſtitutionem Milis vbi ſupra ſiue vim reſcripti, aut cuiuſ-
uis alterius ſcripturæ *Io.And.cap.1.ſuper glo.2.de reſcr. & in d.cap.1.ſuper verb. con-*
ſuetudine per cap.veniens de reſor.ca.ex multiplici de decimis l.2.§.ſi quis à principe ff.ne
quid in loco pub. Anton.Milis vbi ſupra. In confirmationem cuius ſunt ea quæ late attu-
li primo libro quæſtione quinta, dum diſſerui an ſub diſpoſitione generali com-
prehenderentur exempti.

Ter-

Digitized by Google

Tertia, Speciali derogatione cenſentur exemptiones eſſe abrogatæ *Guido d.n.22. & probatur ſupra d.quæſt.5. Spec. de inſtr. edit. § nunc autem verſ. & ſcias num.5. vbi id probat.* 5

Quarta, Si exemptiones contineant clauſulam derogatoriam non facientem propriam & ſpecialem mentionem v.g. ſi ita conceſſæ ſint quod eis derogari non poterit niſi de eis fiat mentio de verbo ad verbum, cenſebitur eis derogatum, clauſula non obſtantibus &c. etiamſi talia eſſent quæ deberent referri de verbo ad verbum *Pulchre Fumus verb. exemptio n.11. Grammatic. deciſ.20. Nauarr. d. conſ.7. & 12. Fel. d. cap. accedentes n.4. Sylua d. quæſt.14. Abb. d. cap. cum inſtantia n.5. late Fel. in repert. verb. priuilegium ſecundum an tollat primum habens clauſulam derogatoriam fol.100 col.2. in fin. & col.4 in fine. Nauar. c. ſi quando excep.1. per tot. de reſcript. vbi late & docte.* Cui tamen concluſioni aduerſatur Anton. de Amatis *deciſ.17 per tot.* aſſerens priuilegium, de quo debet fieri mentio ſpecialis, non tolli per clauſulas generales, tum quod forma reuocationis, non ſeruetur, cum quia id quod expreſſe fieri debet alio modo factum non iuuet, confirmatur hæc concluſio argumento à teſtamentis ad priuilegia. Etenim ſi teſtamento poſterioris colligatur quod teſtator voluerit poſterius illud valere, ſatis eſt irritare præcedens teſtamentum, in quo eſt derogatoria ad ſequens licet in poſteriori non enarretur tenor de verbo ad verbum in derogatoria requiſitus quod communiter à DD teneri teſtatur Io. Dilectus *de arte teſtandi tit.10 per tot.* Quod quidem minore ſcrupulo procedit, ſi derogatio facta ſit per viam legis conciliaris *Nauar. d. conſ.12.* ac ita ſtilo Romanæ Curiæ eſt obſeruatum, ſufficit enim communis clauſula Quorum tenores habeantur pro expreſſis *Nauar. d. conſ.12. Fel. cap. accedentes & cap. nonnulli n.6. verſ. ſecunda declaratio de reſcript. docte Nauar. d. except.1.* Aliter enim dicendo detraheretur de poteſtate Pontificis, qui cum omnium memoriam habere non poſſit, proprio arbitrio conceſſa reuocare non poſſet quod foret abſurdum *Feder. conſ.46. docte Abbas cap. cum inſtantia n.5. de Cenſibus Fumus verb. Exemptio n.11.* 6 7

Quinta, Si vero in ſecundo priuilegio non ſit derogatio, clauſulæ derogatoriæ prioris non cenſetur exemptioni priori eſſe derogatum *DD. iam allegati Fel. in repert. verb. priuilegia quæ habent clauſulam derogatoriam fol.100. col.4. in fine videatur Caſtr. conſ.3. lib.1. vbi loquitur in exemptione Carthuſienſium late de his Feder. conſ.233. vbi de exemptionibus ordinis S. Claræ & conſ.37. eleganter Anton. de Amatis deciſ.17. per tot.* 8

Sexta, quandocunque conſtat de mente Pontificis derogare volentis, priori priuilegio ſufficit vt priuilegium illud cenſeatur reuocatum quibuſcunque verbis Pontifex vtatur *Feder. de Senis conſ.335. col. vlt. Fel. c. nonnulli num 7. & 8. de reſcript.* Quemadmodum enim in diſpoſitione priuilegij ſemper dicimus mentem concedentis eſſe intuendam, etiamſi à proprietate verborum eſſet recedendum *ſupra eod.* 9

lib.quæſt.7.n.1. ita & in reuocatione priuilegii dicendum eſt, contrariorum enim eadem eſſe ſolet diſciplina, *Præſes in locis legalib. loco à contrariis.*

10 Septima, Priuilegium à pluribus Pontificibus Principibusve cor firmatum difficilius cenſetur tolli *Dec us conſ.165. n.3.* præſertim cum accedit fauor piæ cauſæ aut religionis *Decius d conſ.165. n.1. Cyn.l 1 n.3. C. quando imp. inter pupill. & vid. Firmus opin.641. Alex.conſ.123.n.16.lib.4. Ant.de Amatis d. Dec.17.n.9.*

QVAESTIO X.

An cenſeatur exemptio reuocata ſi Pontifex contra illam aliquid reſcripſerit.

MInime, vt teſtatur Panormitanus, his verbis *in cap.pro illorum n.14. de præbendis.* „Nota gloſſam quod licet Papa mandet ſemel contra priuilegium in„dultum alicui Eccleſiæ, non per hoc cenſetur tollere priuilegium, nec clerici obe„dientes cenſentur renunciare priuilegio, ſed poterit de priuilegio opponi ſi alia „vice mandaretur contra priuilegium, de priuilegio non habita mentione. Ita ille, Ratio eſt, quia exemptio vnica contrauentione tolli non poteſt, vt notatur infra *quæſt.14.* & qua ratione & ſolemnitate concedi, eadem & tolli debet *l.nihil tam naturale vbi Dec.& DD.ff.de reg.iuris.*

QVAESTIO XI.

Obedientia Prælati exempti an inducat quaſi poſſesſionem ſubiectionis, ſi Capitulum non conſentiat?

SVMMARIVM.

1. *Subiectio cum ſit incorporalis an poſſit acquiri inuito poſſeſſore.*
2. *Poſſeſſio incorporalium acquiri non poteſt ſine patientia poſſeſſoris.*

QVæſtionem hanc mouet Panormitanus *cap.cum dilectus n.7.de relig.dom.* quam hoc verborum tenore reſoluit: „Nota (inquit) hic quod ſola obedientia præ„lati exempti non ſufficit ad transferendum poſſesſionem ſubiectionis in Epiſco„pum, ſed requiritur totus Conuentus, hoc etiam ſequuntur DD. ſed ego tene„rem hoc dictum in præiudicium monaſterij duntaxat, ſed non in præiudicium „Papæ, nam non Abbas & Conuentus, ſed Papa posſidet ſubiectionem in mona„ſterio, & hæc ſubiectio cum ſit res incorporalis, non poteſt acquiri per alium „ſine conſenſu illius qui eam posſidet vt in l.2. C.de ſeruit. & aqua vide quæſt.ſequ-

num.

num. 2. Vbi patet quod poſſeſsio incorporalium non poteſt quæri ſine ſcientia & 2
patientia poſſeſſoris not. Innoc. in cap. bonæ 2. de poſt prælat. in cap. conquerente ”
de offic ord. Barth. l. 1. ff. de aqua pluu. arcend. facit quod notat Innoc. ca. olim & 3. ”
de reſt. ſpol & in cap. 2. de reſtit. in integ. vbi dicit quod ſi ſubditi alicuius volunt ”
etiam expreſſe mihi pręſtare obedientiam, non debeo eam capere, quia non poſſunt ”
illi in me transferre ius in eis per alium poſſeſſum, facit ad prædicta cap cum dile- ”
ctus de iure patronat Ita Abbas cui addo quæ notaui infra *quæſt. ſequente n. 2.* & notata per Oldradum conſ. 79. & quæ præcedenti libro attuli in quæſtione vtrum confeſsio exempto præiudicet *quæſt. 13. vide Fel. c. cum olim n. 3. fol. 62. de præſcript. & docte per Rochum de Curte tract. de iure patron. verb. competens n. 33.* Præterea quod alibi tradit Abbas *in c. cum Eccleſia n. 24. ſub. fin. cum add. in verb. quaſi poſſeſsio de cauſa poſſ. & propriet:* his verbis: Si vnus Epiſcopus in domo alterius Epiſcopi Hoſpita- ”
retur mille vicibus , aut miles in domo alterius militis non per hoc probaretur ”
quæſita quaſi poſſeſsio, niſi ſubſit aliqua præſumptio , puta quod talis fuiſſet qui ”
conſueuerat exigere ex debito iuris communis puta Epiſc. viſitando recipiebatur & ”
procurabatur in domo ſubditi, vel exempti, & exercebat ea quæ pertinent ad viſi- ”
tationem ſcientibus & conſentientibus illis qui hoc prohibere poterant; tunc enim ”
præſumeretur quæſita quaſi poſſeſsio arg. infra de præſcript. c. cum ex officij & ca. ”
cum olim decenſibus cap. ſopitis & Rom. conſ. 18. Ita ille quibus addi poteruntq; ”
late traduntur per Franc Balb *tract. de præſcript. in 10. quæſt. 1. part. 3. part. principalis* & alibi per eum paſsim, ad quem breuitatis gratia relego lectorem.

QVAESTIO XII.

Exemptio an præſcriptione amittatur?

SVMMARIVM

1. *Exemptio amittitur præſcriptione quadragenaria.*
2. *Ad. Iſſe debet ſcientia ſuperioris.*
3. *Nec ſatis eſt ſi officiali ſcientia accedat niſi probetur de ſcientia Domini.*
4. 6. 7. *Exempti poſſunt ſe tueri ob non completam præſcriptionem reſpectu Papæ.*
5. *De iure tertij quando poſsit excipi.*
8. *Exempti præiudicare non poſſunt exemptioni.*
9. *Præſcriptio continetur ſub alienatione.*
10. *Exemptio cum clauſula irritante amitti non poteſt præſcriptione.*
11. *Decretum irritans inficit titulum ligatque ignorantes.*

Acquiri

Acquiri præſcriptione ſupra traditum eſt *par.1. quæſt.6.* nunc inueſtigandum an eodem titulo amittantur qua de re etiam Antonius de Butrio & Doctores ſuis in locis *Butr.in cap. peruenit. col.15. circa med.verſ. ex hoc infertur de cenſibus Bertachinus tract.de Epiſcopo lib.4. quæſt.20. ſecundæ partis Balb. de præſcript.parte 1. quintæ partis quæſt.12. n 7. verſ quid autem Abb.ca ad audientiam n.12. & ſeqq.de præ-*
1 *ſcript.* tradiderunt, contra exemptionem præſcribi curriculo annorum quadraginta eoq; temporis ſpatio exemptos in poteſtatem & iuriſdictionem ſui ordinarij recidere *late Abb d.n.12.& ſeqq.*

Nec mirum, id enim expoſcit natura correlatiuorum, vt quemadmodum inferior aduerſus ſuperiorem præſcriptione temporis libertatem acquirit, ita quoque ſuperior eodem titulo ſuperioritatem & iuriſdictione recuperare poſſit, vt late in præſcriptione iurium Epiſcopalium tradidit Balbus *vbi ſupra quæſt.10.11 12.* pariterq; in præſcriptione emancipationis ſeu exiſtentiæ ſui iuris, ac in poteſtatem ſeu ſubiectionem reuerſionis *in 2 parte quartæ partis quæſt.6.& parte 3.quæſt.7. & 8.* regulari enim hæc exemptionum iura ad inſtar emancipationum manumiſſionumue initio huius operis ex Rebuffo & aliis probatum eſt *lib.1 quæſt.1.*

2 Porro, in hac preſcriptione notandum, non ſufficere curriculum prętacti temporis titulatum, ſed præterea oportet adſit ſcientia ſuperioris cui exempti ſubiiciebantur. Quippe quod in eiuſmodi incorporalibus quaſi poſſeſſio, & per conſequens prę ſcriptio non quęratur, niſi data ſcientia illius ad quem ius illud ſpectat *Doct. e Capicius deciſ.57.l.pen.ff.de ſeruit.l.1.& 2.vbi Barth.C.eod.& in l.1. §. denique ff.de aqua pluuia arcend.in l.1.§ fin.ff.de itinere actuq; priuat expreſſim Abbas cap.cum dilectus n.7. per tot.de relig dom.in cap.conquerente num.8. de offic.ord.Barth.l.ſi publicanus §.2 ff.de publicanis Fel.cap.auditis de proſcript.dixi quæſt.præcedente n 1.& 2.*

3 Ideo & in ſimili exemptionum præſcriptione ſcientia eius quem res tangit requiritur, nec ſatis eſt ſi adſit ſcientia alicuius eius ſubſtituti ſeu officialis *Barth. & Capic.ſupra ſalic.l.2.verſ.Sed non C noua Vectigalia Iaſon l.imperium col.14.verſ.circa illud ff.de iuriſd.om.iud.expreſſe Bald.l.1 in pr.in 2.lect.ff.de officio eius.*

4 Adhæc notandum quoque, licet contra exemptionem præſcribatur annis quadraginta, poterunt tamen exempti, qui immediate Rom. Pontifici ſubiiciuntur, ſe tueri præſcriptione centenaria nondum completa, vt parte prima *quæſt.35.* probatum eſt Nam tranſlatitium eſt quod quis ex iure tertij ſeſe defendere poſſit, quod
5 eſt excluſiuum iuris agentis *cap.mandatum de reſcrip. cap.cum dilectus de iure patron. cap.autoritate de conceſſ præbendæ late Saſius l.qui cum ff de except.rei iud.in l.ſciendum §.ſed ſi n.3.ff.de ſeparat & conſ.12.n.76.77.& 113.Rot.deciſ 1.n.3.vt lite pendent.in antiquiorib.& deciſ.5.eod.tit in antiquis Abb.c. licet n.3.cum ca de ſuppl.neglig.prælat. & d.cap.ad audientiam n.12.verſ.in contrarium.*

6 Atqui, certum eſt (inquit Abbas) quod contra Eccleſiam Romanam etiam reſpectu

ſpectu iuris quod habet in Eccleſia exempta non currat præſcriptio niſi centenaria *cap. cum dilecta de confirmat... utili, & dixi ſupra quæſt.* 35. Ergo poteſt Eccleſia inferior dicere Epiſcopo, non potes erga nos vti iuriſdictione, quia ſumus immediate ſubiecti Eccleſiæ Romanæ, contra quam non eſt completa præſcriptio centenaria ita verbatim Abbas *d. cap. ad audientiam num.* 12. *verſ. in contrarium & poſt eum etiam nominatim Fel ibi. num* 17. Ratio eſt, quia eiuſmodi exempti præiudicare non poſſunt ſuæ exemptioni *tex. cap. cum tempore de arbitr. Fel. d. numer.* 17 *& dixi part.* 2 *qu.* 6. *&* 7. Tum quod Papæ interſit multos habere ſibi immediate ſubiectos *Clem. paſtoralis de re iudic Rebuff. reſp.* 142. Tum quod exemptorum omnium interſit non mutare immediatum Dominum maxime Papam, quo nullus in orbe maior *Innoc. cap fin de maior. & obed. not. in cap. auditis & per Abbat. d. cap ad audientiam num.* 13. Præiudicare autem viderentur, ſi pro libitu & arbitrio in exemptione ſua præſcriptionem pateretur, Quippe quod qui præſcribi permitti dicatur etiam alienare & iuri priuilegiove ſuo renunciare *l. alienationis verb ff. de verb ſignif. vbi Rebuff & DD. Redoanus tract. de Rebus Eccleſiæ non alienandis quæſt* 2. *cap* 2. *num* 6. *& ſeq.* Ideoque regulariter à quo remouetur alienatio, ſeu iuris proprij repudiatio, ab eodem etiam remouetur præſcriptio *d. l. alienationis & l. cum ſponſus §. ſed ſi talis ff. de public. in rem act.* Vnde res dotales, Eccleſiaſticę, minorum ſimileſq; ſub prędicta alienatione comprehenſæ, prohibentur etiam præſcribi *l.* 1. *§. cum lex. C. de rei vxor act. l.* 1. *ff. de fundo dot. l. ſed ſi pecunia §. nec vſu fruct ff de reb. eorum l.* 1. *C. ne rei Domin ca vel templorum vendicatio temporis præſcriptione ſub moueatur Redoan. d. num.* 6. Idque non modo in rebus corporalibus, ſed etiam in incorporalibus iuribus, actionibus, exemptionibus quas quia ita negligit vt tempore vel præſcriptione pereant, res ſuas diminuere & labefactare iudicatur, *l.* 1. *§. quod ſi in lite ff quæ in fraud. patroni DD. l. fin. C. in quibus cauſis reſtit in integ. non eſt neceſſ. Bald. & DD. Auth. hoc ius porrectum C. de ſacroſ. Eccl. Fabianus de monte tract. de empt. & vendit. quæſtionis quarta quæſt.* 21 *num.* 14. *Redoan d. cap.* 2. *vbi late* Fallit autem hæc concluſio, quando exemptioni adiecta 11
eſt clauſula irritans ſeu prohibitiua tum enim per contrauentionem aut per præſcriptionem exemptio amitti non poteſt *Fel cap. cum acceſſiſſent num.* 30 *verſ quarto limita de conſtit. Alex conſ.* 103. *lib.* 2. *Rot. deciſ.* 3 *de priuileg. in antiq. Menoch. lib.* 6 *preſ.* 41. *num* 10. *Archid cap. cum de beneficio de prabend in* 6. *Abb. infra cap. pro illarum nu* 4 *de prabend.* ſecus inquit Rota *d. dec* 3 quando priuilegium ſimpliciter eſt conceſſum.

Ratio huius fallentiæ eſt, quia præſcriptio non datur vbi deeſt titulus, & bona 12
fides cum poſſeſſione *Abb. cap. cum noſtris de conceſſ prab.* Decretum autem irritans inficit titulum & poſſeſſionem *Caputq. dec.* 18. *flamin. de reſignat lib.* 6. *quæſt.* 5 *numer* 57. ligatq; ignorantes *Flam. de reſig. lib.* 5 *quæſt.* 6. *num.* 220. Afficitq; omnia quæ ſequuntur, vt nec iuris effectum nec fomentum habeant *Idem Flam. lib.* 11. *qu.*

Digitized by Google

7.num 25. Caſſad.dec.1. nu.7. de reſt.ſpol. Branden. ad concord. Germaniæ q.2. in prin. n. 4. Gonzalez ad Reg. VIII. Cancell. glo. 67. vbi latiſſima.

QVAESTIO XIII.

Exemptiones an amittantur per non vſum?

QVæſtio hæc affinis eſt præcedenti, quam Panormitanus diſcutiens dicit tot in ea fuiſſe ſententias quot capita *in cap. cum acceßiſſent nu. 6. vbi etiam latiſſime Felin. nu. 23. & ſeqq. de conſtit. vbi certatim omnes.* Paucis, non attinent hic quæ Doctores variis in locis de priuilegio affirmatiue concepto ſeu quod in faciendo conſiſtit attulerunt, cenſuerunt enim paſſim illud amitti cum priuilegiatus decennio vſus non fuit ſi illo voluntarie vti potuiſſet, non autem ſi ob neceſsitatem non euenientem vſus non ſit ex eo quod occaſio vtendi ſe non obtulerit, tum enim quia nulla negligentiæ culpa non vtenti imputari poteſt, priuilegium non amittetur etiamſi illo vltra hominum memoriam, imo mille annos non ſit vſus *DD. l. fin vbi Iaſon numer. 25. de conſt princip. & in l. falſo C. de diuerſ. reſcript. late Gaill. lib. 2. obſer. 60. num. 1. & ſeqq. Abbas cap. Abbate n. 18. cum Apoſt. de verb. ſig* quod latius proſequi operæ pretium nunc non duxi, ſi ſit opus adiri poterunt ipſi fontes, è quibus omnia velut ex cornucopiæ haurientur. incidenter autem hic quæri poteſt cui incumbat probatio vſus priuilegij? In ea ſic diſtinguit Rota nouisſima *deciſ. 67. per tot. par. 2.* Aut vſus priuilegij à priuilegiato allegatur, & tunc illius vſus præſumitur *Greſcent. deciſ. 79.* Aut priuilegiatus negat vſum priuilegij, & tunc priuilegij vſum alleganti probationis onus incumbit *Achil. deciſ. 1. de probat.*

QVAESTIO XIV.

An amittatur per contrarium actum?

SVMMARIVM.

1. Immunitas priuata perſona conceſſa amittitur contrario actu.
2. Niſi fiat proteſtatio.
3. Ex vnica ſolutione reditus agi poteſt ad continuationem ſolutionum.
4. Exemptio habens clauſulam irritantem nulla contrauentione amittitur.
6. Communitas non perdit priuilegium niſi longiſſimo tempore.

Diſtin-

DIſtingui ita communiter ſolet aut enim exemptio ſeu immunitas conceſſa eſt perſonæ priuatæ aut vero communitati Eccleſiæ ſeu toti alicui ordini. Primo caſu regulariter amittitur contrario actu directe ei contrario quia eiuſmodi contrauentio inducit renunciationem *cap. cum acceßiſſent vbi Abb. num. 7. de conſt. tex. l. 2 C. de iure Domini Impetr. Barth. l. 1. n. 1. C. de his qui ſponte munera ciuilia ſubeunt. lib.* 10. 1

Secus inquiunt ſi contrauentio non ſit ex diametro contraria exemplum, ſi habens immunitatem à muneribus publicis acceptet aliquod vltro & ſponte non enim ſibi idcirco præiudicabit in aliis *l. voluntaria vbi Faber & DD. C. de excuſ. tut. Barth. l. 1. in fin ff. de conſtit. princ. Alex. conſ. 33. n. 8. vol 5.* 2

Quod primo limitatur in munere decurionatus vltro enim illud ſuſcipiens in cæteris omnibus ſibi præiudicat niſi expresſim proteſtetur *l. 1. & 2. vbi DD. C. de his qui ſponte munera ciuil. ſubeunt lib. 10. Alex. d. conſ. 33. Fel. d ca. cum acceßiſſent n. 28. cum ſeq. l ſemper §. fin. ff. de iure immunit.*

Secundo, niſi ex parte exempti accedat, interponaturus proteſtatio *Barth. Alex. Fel. vbi ſupra.* Ratio, quia regulare eſt quod actus ſuapte natura voluntarius prolixiorem obligationem inducere non posſit, quam ex eo actum eſt *tex. d. l. voluntarie ibi DD. Alciat. l. 1. verſ. Octauus caſus C. de edendo.* Ideoq; licet vnica ſolutione reditus agi posſit contra ſoluentem poſſeſſorio iudicio ad continuationem ſolutionum *Molin. de vſur. quaſt. 20. num 208. & ſeq. Grimand. des vſures lib. 1. cap. 20. per tot. Rom. conſ. 311. Guid. quaſt. 407. Petr. Iacobi in Libello ſuper penſione ſeu reditu verſ. Item credo Chaſſan. ad conſuet. Burg. Rubr. des cens §. 2. verſ. & prædicta Abb. cap. cum Eccleſia num. 23. & ſeq. de cauſ. poſſ. & propr. Alciat. ſi certis annis ad verb. impoſterum, in fin. C. de pactis* ſi tamen ſoluens proteſtationem interpoſuerit quod id non animo poſſesſionem inducendi faciat, liberabitur *Gigas de penſionib. quaſt. 61. & 73. Alciat. l. ſi certis annis verſ. niſi C. de pact. Bellenc. tract. de charit. ſubſid. qu. 61. Abb. d. cap. cum Eccleſia num. 24. in fine late Menoch. lib. 1. præſumpt 25.* Prout quoque de immuni ſeu exempto à collectis dicitur qui ſi ſoluat cum pacto ſeu proteſtatione quod ſibi nolit præiudicium generari ſibi non præiudicat *Gigas de penſ. quaſt. 71. num. 2. Abb. d. cap. cum acceßiſſent num. 7. cum Apoſt. Petr. Antiboli tract. de muneribus par. 3. num. 37. cum ſeqq.* Tertio fallit, niſi exemptionis priuilegium habeat clauſulam irritantem, ſeu annullatiuam ſcilicet caſſantes & irritantes eo enim caſu exemptio nulla contrauentione, nulla etiam præſcriptione amittitur *Archid. cap. cum de beneficio num. 2. de præbend. in 6. vbi Franc. num. 3. & 4. Gaill. d. obſer. 60. num. 12. lib. 2.* Ratio eſt, quia per eiuſmodi clauſulam irritantem conſtat de ſuperioris voluntate quæ nulla omnino contrauentione elidi poteſt *tex. cap. dilecto vbi glo. verb. clauſula & Abb. num. 14. de præbendis Schurff. conſ. 14. num. 3 & ſeq. cent. 1. & dixi ſupra li. 2. quaſt. 5. ſub fine.* Quod maxime obtinet in hac exemptionum ſpecie. 3 4

Non enim licet eiuſmodi exemptis ſuo priuilegio renunciare vt frequenter hactenus dictum eſt *per cap. cum tempore de arbitris late ſupra par. 2. quaſt. 4. 5 6. 7.*

6 Secundo caſu, non perditur exemptio per actum contrarium niſi longiſſimo tempore vt capite 12. dictum eſt *tex cap ſi de terra c. accedentibus vbi glo. verb. per 40. annos & Abb cap. vt priuilegia n 4 de priuileg. Fel. & DD d. cap cum acceſſiſſent.*

QVAESTIO XV.

An amittatur propter delictum?

SVMMARIVM.

1. *Clericus delinquens non ideo perdit priuilegium clericale.*
2. *Diſpoſitio in metiente extenditur ad menſum.*

IN hoc articulo video diuerſitatem eſſe inter iura Ciuilia & Canonica & quidem iure Canonico quod hac in materia ſequendum eſt *cap. 1. vbi DD. de noui operis nuntiatione* Doctores hoc pacto diſtinxerunt *Butrio Abbas Felin. & certatim omnes in cap. fin. de foro compet.*

Quoddam eſt priuilegium eximens à certo genere iudicum & transferens in alliud & iſtud non tollitur per delictum ſuperueniens id quod etiam eſt conforme, iuri ciuili, exemplum in clerico, qui ſi delinquit non ideo perdit priuilegium fori clericale *cap ſi iudex laicus de ſent. excom. in 6. cap. contingit ca in audientia extra eod.* niſi tamen in caſibus iure expreſſis *cap perpendimus de ſent. excom. ca Vnico de vita & honeſt. cler. in 6.* Quod etiam concludendum eſt in exemptis, cum enim alterum eſt metiens, alterum menſum diſpoſitio legis in metiente extendenda eſt ad menſum *Dom. & Franc. in cap. 1. de temp. ordin. in 6. Nauarr. in Manuali cap. 22. num. 72. verſ. ad quaſtionem dixi ſupra lib 1. quaſt. 45. n. 4.*

2 Quoddam eſt priuilegium eximens à iuriſdictione certæ ſpeciei iudicum, vt quando eximitur quis à iuriſdictione Epiſcopi, remanet tamen ſub eodem genere iuriſdictionis, ſcilicet ſub Apoſtolico, quo caſu ſi exemptio ſit localis ſeu conceſſa reſpectu certi loci, delinquendo extra locum exemptum, amittitur exemptio *tex. cap. 1 de priuileg. in 6. dixi late ſupra par 2. quaſt. 45. caſu 3 20. 21. & 54.*

Si vero exemptio eſt perſonalis, ſeu exemptio conceſſa perſonæ non reſpectu certi loci, tunc priuilegium non tollitur per delictum *d. ca. 1. §. in eos & late ſupra d. caſu 320. & 54.* quo (inquit Abbas) notandum eſt pro Capellanis ſcriptoribus ſedis Apoſtolicæ aliiſq; eiuſcemodi qui eximuntur non habito reſpectu ad certum locum ſed ad perſonam, tales enim non poterunt puniri in loco delicti per ordinarium ſed debent remitti ad iudicem contentum in priuilegio *Abbas d. cap. fin. n. 18.*

verſ.

Digitized by Google

verſ. & hoc etiam eſt notandum v. ſupra d. caſu 3.20.21.54. quod tamen intelligendum eſt niſi concurrat alia cauſa accumulans ius conueniendi, qua de re tractatum eſt à me loco iam allegato *d. q.* 45. Cum enim varia occurrere poſſint ob quæ exempti iuriſdictioni ordinarij reſtituantur, de quibus ſparſim tractaui libro præcedente *quæſt.* 40. eorum omnium apta diiudicatio pendet ex ſerie priuilegiorum, quæ cum facti ſint, nec huius loci ſunt nec inſtituti.

QVAESTIO XVI.

Exemptio an reuocetur propter ingratitudinem?

SVMMARIVM.

1. *Exemptiones ex cauſa ingratitudinis ad inſtar donationum & feudorum reuocari poſſunt.*
2. *Donationes ex cauſſa ingratitudinis reuocari poſſunt.*
3. *Exemptiones ob ingratitudinem reuocari poſſunt.*
4. *Dummodo notabilis ſit.*
5. *A reuocatione donationis ad feudum procedit argumentum affirmatiue.*

QVa ex cauſa donationes reuocari poſſint eadem etiam immunitates reuocari poſſe paſſim traditum eſt *Imol. ca cum M. col. 2. de conſtit. Decius c. nouit col. 7. verſ 4. fallit de iudic. Bald l. 2. in fin. C. de libert. & eor liber. Apoſt. ad Abbatem cap. cum acceſſiſſent n. 7. verb Renunciare priuilegio de conſtit.* Vnde cum donationes manifeſto 1 2
iure ex cauſa ingratitudinis reuocari poſſint *tex. l. 1. l. his ſolis cum Authent ſeq. l. donationes l. generaliter C. de reuocand. donat.* merito dicimus etiam ob ingratitudinem 3
exemptiones reuocari poſſe, id quod nominatim plurimi tradiderunt *Bald. d. l 2. in fine C. de libert. & eor. liber. Reſtaurus tract. de Imperat. qu 55 n. 13. Franciſcus lucanus tract. de fiſco part. 1. caſu 126. n. 126 Rebuff. in praxi benefic. tract. de priuilegiis & reſcript. n. 49. Laudenſ. tract de reſcript. quæſt. 48 Curtius de feudis par 4. n. 1. & 2. in fin.*

Ingratitudo inquam non qualis qualis, ſed tanta quæ eiuſmodi animaduerſio- 4
nem & priuilegij reuocationem mereatur *arg d. l fin. C. de reuoc. donat. Baldus cap. illud enim n. 1. quæ fuit prima cauſa beneficij amitt. Curtius d. part. 4. n. 1. & ſeqq.* quod maxime in exemptionibus ſeu immunitatibus ciuilibus obtinet, quæ conceſſæ ſunt in remunerationem ſeu recompenſationem ſeruitij, ſeu alterius rei *late Reſtaurus tract. de Imperatore quæſt. 55. per tot.* ac etiam in muneribus ſeu officiis quibuſcunque collatis non gratuitò, ſed ob cauſam, & recompenſationem ſeu remunerationem beneficiorum ſeu pecuniarum, aut ſeruitiorum præſtitorum, quæ proinde teſte Bacheſio in ſuo celebri tractatu nunquam ab homine ſeparari, ac diuelli poſſunt

niſi eius morte, reſignatione vel perpetratione criminis ſecuta deſuper declaratoria ſententia & ſolemni priuatione *Baket au traite du droit du domaine de la couronne de France par.5.cap.17.per tot. Reſtaur.d.quaſt.55.n.9.& per tot. & quaſt.114.nu.3.& ſeqq.* Idq; argumentum ducendo à feudis, quæ cum ob benemerita ſeu ſeruitia concedantur non aliter reuocari poſſunt, quam certis ex cauſis in iure expoſitis *Bald. Aluar.& DD.tit. quæ fuerit prima cauſa beneficij amittendi per tot.latiſſime Curtius d.par.4. Aluarott.vbi ſupra §.illud enim n.1.v. Gail.lib.2.obſ.156.per tot.* licet Abbas cenſuerit eiuſmodi feuda in romunerationem ſeu recompenſationem pecuniæ, ſeu ſeruitiorum conceſſa nulla prorſus ex cauſa vel ingratitudine reuocari poſſe ex quo inquit magnitudo meritorum veniant cum demeritis compenſanda *Abb. conſ. 30.n.3.verſ.quinto & vltimo,li 2.per tex.l.ſi pater §.1.l.Aquilius ff.de donat.* Id quod quo pacto ſuſtineri poſſit non video facilius enim & leuius longe teſte Fabro reuocantur feuda quam donationes *Faber §.ſciendum n.2.ſub finem de donat.*

5 Vnde illatio & Abbatis auctoritates negatiuæ à donationibus ad feuda, nempe donatio tali ex cauſa non reuocatur,ergo nec feudum non ſubſiſtit,ſed bene è contra inducendo affirmatiue, videlicet tali ex cauſa donatio eſt reuocabilis, ergo & feudum, *late Conſtantinus Rogerius l.donationes 32.§.ſpecies n.18.ff.de donationib.* quæ latius proſequi non eſt huiuſce inſtituti.

QVAESTIO XVII.

Idemne ſit ſi ordinario noceatur?

SVMMARIVM.

1. *Exemptus ſi ordinarium opprimat, iure exemptionis cadit.*
2. *Prætextu priuilegij creſcere non debet flagitiorum auctoritas.*
3. *Delictum ſeu reatus omnem honorem excludit.*
4. *Priuilegium meretur amittere qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate.*

1 VTique: cenſuit enim conceptis verbis Caſſadorus, quod ſi exemptus ordinarium opprimat, exemptionis ſuæ priuilegium amittere debere, idq; (inquit) vt in quo deliquit, in eo etiam puniatur, *Caſſador. deciſ.6. num 4. de priuileg. per cap. Paſtoralis in fin.de iure patr.cap priuilegium 11.quaſt.11.glo.d.cap.Paſtoralis in fine.*

2 Tum quia prætextu priuilegij creſcere non debet flagitiorum auctoritas *l. 2. C. de priuileg. ſcholar. lib 12.* Tum quod delictum ſeu reatus omnem honorem exclu-
3 dat *cap. priuilegium 11. quaſt. 3. Bermondus tract. de Publicis concubinariis in glo. verb. Pertinet fol.216.text.l.1.C.vbi ſenatores l.quoties C.de dignitatibus lib.12.* Tum quod priui-

priuilegium mereatur amittere qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate *cap. ſuggeſtum de Decimis Aufrer. in rep. Clem.* 1. *not.* 4. *de offic. ordin.*

QVAESTIO XVIII.

Exemptionis parte reuocata an cenſebitur tota reuocata?

SVMMARIVM.

1. *Caſſatio partis priuilegij inducit in reliquis confirmationem.*
2. *Quando priuilegium continet plura capita aque principaliter ſi priuilegiacus renunciet vni capitulo an totali videatur renunciare.*
3. *Valet argumentum à lege ad priuilegia.*

IOannes de Selua in ſuo tractatu de beneficiis quæſtionem hanc in medium ponit eamq; negatiue reſoluit *par.* 7. *quaſt.* 23. *numer.* 56. *per cap. ſi eo tempore de electiom. in* 6. Ratio eſt quia caſſatio partis priuilegij inducit in reliquis confirmationem *l. Tribunus § fin. vbi Bald. de teſt. milit facit l. alumna §. qui filias in fin. ff. de adimendis legatis Albert. Brunus tract. de mutat & transfirmatione membro* 2. *concluſione* 18 *nu.* 70. 1
Deinde quando priuilegium continet plura capita æque principaliter, ſi priuilegiatus poſſit renunciare vni capitulo non videtur renunciare totali priuilegio ſeu alteri capitulo *arg. l. etiam ff. de minorib. l. quadam mulier. ff. familia hercif. Caſtrenſ. conſ.* 431. *nu* 7. *par.* 1 *fol* 223. 2

Confirmatur argumentum ſumendo à lege ad priuilegia, id eſt priuata legia ſeu priuatas leges vt diximus ſupra *lib.* 1. *quaſt.* 1. *r.* 5. Sicut enim inquit Modeſtinus *l. derogatur vbi Alciat. ff. de verb. ſig.* derogatur legi, cum pars detrahitur, abrogatur cum prorſus tollitur. Item ſicut lex in nihilo recepta ad nihilum obligat, aut in vna ſola parte recepta quoad illam ſolam obligat *Nauarrus in Manuali cap.* 23. *n.* 40 *&* 62 *l. quæ de tota ff. de rei vendic.* Ita etiam in priuilegiis cenſendum eſt: Huc conferunt quę alibi notauimus de concilio pro parte recepto, quod pro parte tantum obliget non opus erit ea iterum hoc loci refricare *v. ſupra lib.* 1. *cap.* 50. *num.* 29. Item quod de ſtipulatione pro parte inutili adfert Bartholus *in l. certi condictio §. ſi nummos n.* 12. *verſ. idem eſt ff. ſi cert. petatur*, & quod de dolo dante cauſam contractui bonæ fieri plures res continente [illegible] Baldus Nouellus *tract. de dote par.* 7. *priuil.* 35. *n.* 2. *vbi late per l ſcire debemus ff. de verb. obligat.* & quod lex pro parte correcta eſſe poteſt pro alia minime *Caualcan. decif.* 30. *n.* 10. *&* 16. *par.* 2. ex iſtis enim hic articulus amplificari & confirmari poſſet. 3

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO XIX.

Deſtructo loco exempto an cenſeatur amiſſa exemptio.

SVMMARIVM.

1. *Re perempta pereunt illius iura.*
2. *Collegium perit mortuis collegis.*
3. *Deſtructo loco exempto perit exemptio.*
4. *Ciuitas ad aratrum iudicata perdit priuilegia.*
5. *Quod verum eſt ſi fiat autoritate ſuperioris.*
6. *Fallit ſi alio transferetur.*
7. *Deſtructo ordine an pereant priuilegia monaſteriorum.*
8. *Deſtructa ciuitate an cenſeantur deſtructa caſtra.*

1 REgulare eſt in iure quod perempta re, pereant quoque illius iura tam actiua quam paſſiua *late Albertus Brunus tract. de interitu & perempt. concluſ. 5. per tot.* Id enim in emphiteuſi, vſu fructu, ſuperficie, re commodata, pignorata, vendita, debita, aliiſq; eiuſcemodi deciſum animaduertimus, quibus peremptis notum eſt perire etiam earum ius & obligationem *L. 1 C. de iure Emphit. l. ſicut ff. quib. mod. pig. vel Hypoth. ſoluitur l. 1 & ibi not C. commodati l. inter ſtipulantem §. ſacram. & ibi no. ff. de verb. obligat. l. 2. ff. de vſufr. l. fin. vbi Barth ff. de ſuperficieb. late Abb. Brunus d. concl.* 5. Similiter, ſi domus in littore maris fundata diruatur, Dominus amittit ius ſoli, quod reuertitur ad primæuam ſuam naturam *l. in tantum ff. de Rer. diuiſione l. Ariſto. ff. eod.*

2 Item mortuis omnibus de collegio, ius collegij extinguitur, pereuntq; eius priuilegia fiuntq; bona vacantia *Abb. cap. recolentes de ſtatu Monach. Archid. cap. in nullo 18. quaeſt. 2. glo. DD. l. ſicut §. fin. ff. Quod cuiuſque vniuerſit. DD. cap. ex iniuncto de noui oper. num. DD. l. ſi ſeruitutes § ſi ſublatum ff. de ſeruit. vrb. præd Bald. & Ang. l. proponebantur ff. de iudic.*

3 Vnde ſimilitudine eorundem iurium, dicimus deſtructo ſuperioris auctoritate loco exempto perire etiam loci exemptionem *cap. Abbate vbi glo. Abb. & DD. de verb. ſignific. Innocent. d. cap cum ex iniuncto nu. 2. vbi DD. de noui oper nunt.*

4 Ratio eſt, quia per eiuſmodi deſtructionem fit mutatio ſtatus, & quædam velut capitis diminutio *Petrus de Peruſio tractatibus de mutatione ſtatus Eccleſiarum & Eccleſiaſticarum perſonarum* ſicut in ciuitate ſeu oppido dicitur, quod authoritate ſuperioris condemnatum eſt ad aratrum *Bald de pace conſt. verb. Imperialis num. 8. & conſ 322. 367 num. 6. vol. 3. per tex l. ſi vſufructus ff. quib mod. vſufr. amitt glo cap. paſtoralis 7. quaeſt. 1. in verb.* reuertaris. Perdit enim omnes exemptiones, immunitates, & omnia iura *tex. l. cognitionem §. conſumitur ff. de variis & extraord cognit. Barth. l. fin.*

num.

num.24.ff. de colleg. illic. afflict. cap.1. n.12. cum ſeq. de capite Conradi. Alex. conſ. 43 n. 2. vol.1 Curt. ſen. conſ.26. n.4. glo c. priuilegium verb. priuilegium vbi Franc. n 3 de Reg. iuris in 6. Quod ipſum adeo verum eſt (inquit Innocent.) quod deſtructa Eccleſia ciuitate, collegio nemo amplius vocari debeat Canonicus ſeu Clericus, ciuis collega per deſtructionem enim amiſſa ſunt iura ac priuilegia ideoq; prædicti tales eſſe deſierunt *Innoc. d cap. cum ex iniuncto n. 2. gl. d. cap. priuilegium per tex. cap. placuit d iſt.1. de conſecr Bellon. conſ.1. n.7. DD. vbi ſupra* Declaratur primo id verum ſi 5
deſtructio fiat autoritate iuridica ſuperioris *DD. vbi ſupra Barth d. §. ſacram. n.10. & 11. cum Apoſtilla, Brun. d. tract. de interitu Concil. 5. n 13. Gaill. lib.2. obſer.61. n.1. & 6.* Secus vero ſi violentia aut propria priuati autoritate *glo. & Franc. d. cap. priuilegium & d. cap. paſtoralis Gaill. d. obſ 61. num.6. & 7. Gregor Sayrus in Theſauro Theologiæ moralis par.1. lib.5. cap.3. n. 16.* Ratio petitur ex Baldo, quia eiuſmodi locus deſtructus intellectu noſtro ſiue aliquo materiali corpore dicitur viuere, eiuſq; animam ſine corpore extare, ac proinde priuilegia ſua omnia retinere, non ſecus quam de ciuitate dicitur quæ extincta à Tyranno vel hoſtibus, nihilominus tamen ſupereſſe cenſetur *arg. l. mortuo ff. de fideiuſſor. l. hæreditas ff. de petit. hæred. Bald. in Margarita verb. Ciuitas Innocent d. cap. cum ex iniuncto Gaill. vbi ſupra n.7.*

Declaratur ſecundo, niſi locus deſtructus alio in loco ædificetur, tum enim ſuas 6
immunitates, exemptione, ſuaq; priuilegia retinebit *Bellonius d. conſ.1. nu.5. Curt. d. conſ.26. Albericus d. l. ſi vſufructus & DD. vbi ſupra* Ratio eſt, ex natura ſurrogatorum, poſterior enim locus ſurrogatur in ius & priuilegia prioris *per tex. l ſi cum §. qui iniuriarum ff. quis caut vbi glo. in verbo danda, l. duobus §.1. ff. de iureiur. Gaill. d. obſ 61. num 8. præſes in locis loco à ſurrogatis late Brunus tract. de mutatione memb.2. concl.17. num.69.*

Declaratur tertio, id verum ſi priuilegium detur ordini, deſtructo enim ordine 7
tollitur etiam priuilegium, Secus vero, ſi datum ſit v.g. monaſterio ſeu poſſeſſionibus monaſterij, tunc enim deſtructo ordine, non cenſetur amiſſum priuilegium *Abb. cap. Abbate n.16. in fine de verb. ſignif.*

Vnde (inquit Petrus de Peruſio) ſi deſtruatur ordo ſicut fuit deſtructus ordo templariorum, deſtructa etiam cenſebuntur omnia monaſteria quæ ſunt membra iſtius ordinis *tract. de mutatione ſtatus Eccleſiarum cap.3. num.12.* Tum quia mortuo capite, pereunt membra *l. cum in diuerſis ff. de relig. & ſumptib. funerum.* Tum quia, membra veniunt acceſſorie ad ipſum, ordinem vnde non mirum ſi ordine deſtructo deſtructa etiam videantur membra, velut acceſſoria ordinis *Petr. de peruſ vbi ſupra num.12.* Secus autem, iuxta Panormitanum *d. num.16.* ſi membris æque principaliter priuilegia ſint indulta. Aliud de ciuitate cenſuit Baldus *cap. Imperialis nu 9.* 8
cum Apoſt. de pace conſt. quæ deſtructa ſeu ad aratrum condemnata, non ideo cenſebuntur eius caſtra ſeu membra ad aratrum condemnata *per not. c. fœlicitas de pœnis*

 & cap.

Digitized by Google

& c.ſi ciuitas de ſent.excom in 6.Bald.d.n.9.cum Apoſt. Idq; quia eiuſmodi membra ſeu caſtra ſtant per ſe, ac eis quæ principaliter priuilegia conceſſa ſunt ad quod conferunt quæ ſupra diximus quæſt.17.par 1.verſ.ſecundo quod ſi ordo de participantibus in priuilegiis aliorum quæ hic breuitatis cauſa nolo repetere.

QVAESTIO XX.

Si locus reſtauretur an recuperabit exemptionem.

SVMMARIVM.

1. *Solemnitas eadem opus eſt in reſtitutione qua in conceſſione.*
2. *Quod reſtituitur nunquam eſt idem numero.*
3. *Res in priſtinum ſtatum reſtituta priora iura recuperat.*
4. *Seruitus reſtituta non eſt noua ſed priſtina.*
5. 6. *Diſtinguendum vtrum latus deſtruatur auctoritate ſaperaris aut à facto.*
7. *Item an cum ſpe refectionis.*
8. *Pons deſtructus & poſtea reſtitutus recupera priora iura.*
9. *Tantum adfert reſtitutio quam abſtulit læſio.*

1 PRo parte negatiua poſſent varia adduci, imprimis quidem quod ſolemnitas quæ requiritur in actu ſeu exemptione concedenda, requiratur etiam in reparanda ſeu reſtituenda *Iaſon rep. l. quominus numer.* 189. *ff. de fluminibus Bald.l. ſi vt proponis 2. numer.* 1. *C. de nupt.. & in Margarita verb. ciuitas latiſſime Brunus tract.de refectione concluſ* 3. *numer.*9. *& ſeqq vol.tract.* 17. Locus enim reſtauratus non eſt qui fuit ſed nouus, argumento eius quod de ſeruo manumiſſo aut reditu extincto proponitur, ſi enim in ſeruitutem redigatur ſeruus non idem homo qui fuit ante eſt, ſed alius *l.ſeruus legatus in fin.de odim.legat.* Et ſi ſchyphorum vſufructus legatus ſit, deinde maſſa facta & iterum ſchyphi, non tamen illi ſunt quorum vſufructus legatus eſt *l.qui vſumfructum ff.de vſufr.l repeti §. rei mutatione ff.quibus mod.vſufr.amittatur.* ſimiliter, ſi quis renunciet in commodum pro-
2 prietarij vſufructui & proprietarius effectus pleno iure Dominus, vſumfructum reſtituat, non idem eſt vſusfructus qui ante vnitus & conſolidatus fuit proprietati. *l.ſi vſufructus ff. de iur. dot. §.finitur inſt. de vſufr.* Quod enim reſtituitur nunquam
3 eſt idem numero *d.l.repeti §.rei.* Pro affirmatiua autem ſtat regula, quod res in priſtinum ſtatum reſtituta priora iura recuperat *l.& Atilicinus vbi glo.fin.in fin.ff.de ſeruit.ruſt.præd.cap.ab exordio cum glo.diſt.36.glo.cap.ſi de corpore 36.quæſt.6. tex.l.& ſi forte in pr.l.loci § fin.vbi flor.ff.de ſeruit.vrban. prædiorum.* Sic ſeruitus confuſa in pri-
4 ſtinum ſtatum reſtituta non eſt noua ſed priſtina *l.ſi ei ff.Commun.prædior.l.pap.ibi ſi,*

non

non potiatur &c.ff.de ſeruit.l.ſi quis ades ff.de ſeruit.vrban.prædior. Bald.l.ius ciuile ff.de iuſtit.& iure in l.non modus C.de ſeruit.& aqua Brun. conſ.79.n.5.& 6. vbi de reſtitutione feudi. Item delinquens reſtitutus in priſtinum ſtatum cenſetur etiam ad caſtra & feuda reſtitutus *flor.d l.loci §.fin. Brunus d.concluſ.9.num 70.in ſuo tract.de refectione.*

Pro concluſione, diſtinguendum eſt, vtrum locus deſtructus fuerit autoritate 5
ſuperioris ſine ſpe refectionis, nullis remanentibus reliquiis, eo caſu ſublata ſunt
omnia illius iura, priuilegia, & exemptiones *Abb.cap. Abbate num.16 de verb. ſignif.*
Innocent.cap.cum ex imminuto num. 2.de noui oper nunt. Fel.cap.cum dilecta col.fin.verſ.
deſtructo monaſterio, de reſcr. Albert.Brunus tract. de mutatione & transfor.membr.2.
concluſ 16 n.68 per tot.vol.tract.17 fol.104.Petr.de Peruſ.tract.de mutatione ſtatus Ec-
cleſ.in pr.n.3 & 4.& cap 3 docte Bald.cap.imperialis n.10. de pace conſt. Bald.in Marga-
rita verb.ciuitas Alex.conſ.44.vol.1.Bald.cap 1.col.1 de elect Gaill.lib.2. obſ 61. num.4.
Ratio eſt, quia actio ſemel extincta non reuiuiſcit *l.qui res §. aream ff. de ſolut.*
l moenius §. duobus de leg. 2. Abb d.cap. Abbate n.16. Si vero locus fuerit deſtructus, 6
fatali caſu, ſeu ab non habente autoritatem, eo reſtaurato reuiuiſcet etiam exem-
ptio *DD.vbi ſupra Sayrus in ſumma Theol.moralis par.1 lib.5.cap.3.n.16.*

Ratio eſt, inquit Baldus, quia eiuſmodi locus ſine vllo corpore materiali viuit quodam intellectu & extat anima, vt ita dicam, quaſi ſine corpore & retinet omnia priuilegia *l.mortuo ff.de fideiuſſor l.hæreditas ff de petit.hæred.* Vnde, per reſtaurationem, priuilegia, exemptiones, & cætera quæ durabant habitu, reducuntur ad actum ipſo iure, *Ita Bald.in Marg. verſ. ciuitas Innoc. vbi ſupra facit tex. l.pater §.Tuſculanus ff de leg.3.* Eſt autem ratio differentiæ, quia quando de iure deſtruitur, titulus caſſatur, at vero facti calamitas, nec ius, nec titulum aufert nec nomen *l.ſeruitutes § ſi ſublatum ff de ſeruit.vrb.præd.vbi DD* Vnde eſt, vt ciuitas ab hoſtibus occupata, ac recuperata omnia ſua iura & priuilegia recuperet *cap.paſtoralis vbi glo.pen.7.qu 1. Abb. & Canoniſt c.ſuper eod. de cenſib.Brunus d tract.de refectione concl.9.in fin.Gail.d.obſ.61*

Declaratur tamen hæc concluſio, quod ſi deſtructio facta ſit autoritate ſuperio- 7
ris cum ſpe refectionis, aut tranſlatio facta ſit in alium locum, eo caſu retinentur
omnia priuilegia, vt eſſe communem teſtatur Alexander *l. ſtipulantem §. ſacram in*
fin.ff. de verb.obligat.Fel.cap.cum dilecta n.21.verſ.quando autem de reſcript. Ratio eſt,
quia cum eſt ſpes reſtaurationis locus durat h abitu licet non ſit actu *Bald. d.ca. Im-*
perialis n 9 & 10. Ideo, pro exemplo traditum eſt, quod ſi pons aliquis deſtruatur 8
ac reſtauretur, priuilegia priſtina recuperabit *Bald.l.ſi plures col.4. C.de cond.inſert.*
& in l.3 in fine C.de priuileg.fiſci Brunus d concluſ.9. in fine Cenſetur enim eſſe idem
pons, habitu & ſurrogatione *Barth.& DD.d.§.ſacram Brunus vbi ſupra.*

Declaratur ſecundo, vt ſi ciuitas, Eccleſia, caſtrum, aut collegium ſuperioris voluntate, & licentia reædificetur, & reſtauretur quod omnia iura & priuilegia amiſ-

Digitized by Google

ſa recuperabit, puta Clericos, ciues ſubditos, & ſtatuta *Bald. d. verb. ciuitas & in cap. 1. n. 1. de Capitaneo qui curiam vendidit* quia tantum adfert reſtitutio quantum abſtulit læſio *tex. l. 1. C. de ſent. paſſ. l fin. §. fin. C eod. l quod ſi minor §. reſtitutio ff. de minorib.* Diſtinguit tamen Afflictus *cap. 1. n. 12. de capit. Conradi*, An locus in totum fuerit deſtructus, an vero tantum pro parte, vt primo caſu non recuperet priuilegia, cum non ſit idem locus, ſed nouus, rationibus quas in principio attuli. Secundo vero quod recuperet, auctoritatibus de quibus apud eum *vide Bald. conſ. 321. vol. 4.*

QVAESTIO XXI.

Quid ſi locus mutetur ac in alium transferatur.

SVMMARIVM.

1. *Eccleſia Louanienſis, Thenenſis, Dieſtenſis tranſlata ſunt cum exemptionibus priſtinis in aliam diœceſim.*
2. *Eccleſia, ciuitas, caſtrum retinet ſua priuilegia ſi in alium locum transferatur.*
3. *Vna obligatio in aliam transfuſa durat prior diſpoſitio.*
4. *Bonorum tranſlatio dicitur fieri cum omnibus eorum oneribus, & priuilegiis.*
5. *Eccleſia tranſlata an deſinat eſſe exempta?*

1 EXemplum, Clerus ſecundarius Diœceſis Leodienſis exemptus eſt à iuriſdictione ordinarij; à qua diœceſi diſmembrati, & erepti fuerunt Thenenſes, Louanienſes, Dieſtenſes, Arſcotani, & plurimi alij, translatiq; ſub diœceſim Mechlinienſem. Quæritur, an Clerus Thenenſis aut Louanienſis translatus fuerit cum ſuis priuilegiis & exemptionibus, ita vt exemptiones poſt translationem retinuerint. Huic quæſtioni affirmatiue reſpondetur *VVameſius conſ. 63 n. 2 & conſ. 64. n. 3. de iudiciis per tex. c ad Apoſtolatus, de conceſſ. præbend. in extrauag. Ioannis 22.* Ratio eſt,
2 quia Eccleſia, ciuitas, caſtrum, collegium, aliave loca, retinent ſua iura, priuilegia, & exemptiones, ſi ſuperioris auctoritate in alium locum transferantur *glo. cap. priuilegium de reg. iur. in 6. Innoc. c. cum ex iniuncto, & noui oper. nuntiat. Alber. l. ſi vſufr. ciuitati ff. quib. mod. vſufr. amitt. Alex. l. inter ſtipulantem §. ſacram col. vlt ff. de verb. oblig. Alex. conſ. 43 vol. 1. Gaill. lib. 2, obſ. 61. n. 10 Brunus tract. de mutat. & reformat. memb. 3. concl. 3. n. 78.*

3 A ſimili ſi obligatio in aliam transfundatur, durat in transfuſa prior iuris & hominis diſpoſitio *Barth l. cum ſtipulatus col. fin. in pr. ff. de verb. oblig. & in l. 1. ff. de in litem iurand. Brunus d. tract. de mutatione concl. 3. n. 83.* Et ſi caſtrum aliquod ſit in alium locum translatum, ruſtici tenebuntur illud cuſtodire, non ſecus quam prius *Alber. d. l. ſi vſufr. Brunus d. concl. 3. num. 78. in fin.* Poſſent eiuſce generis quamplurima in

exem-

exemplum adferri, quæ ſi ſit opus peti poterunt à dicto Bruno. Quorum omnium hæc eſt ratio, quod bonorum translatio fieri dicatur cum omnibus eorum oneribus, & priuilegiis *per l. 2. § 1 ff de priuileg. cred. l. tempus in fin. ff. de re iud. Fel. c. quia iudicante ſub finem de præſcript & tex d. cap. ad Apoſtolatus.*

Pro cuius concluſionis vberiore diſquiſitione, & confirmatione conferunt ea quæ ex farragine infra citatorum Doctorum in hæc verba traduntur, Et quidem Philip. Francus *in cap. cum perſonæ §. ſi vero in fine de priuileg. in 6.* ſic diſtinguit, Si quæratur (inquit) de Eccleſia translata an deſinat eſſe exempta quoad locum & miniſtros ibi remanentes, vel ad eam translatas, & dic quod non, cum priuilegium ſit reale, & duret, vt in cap. priuilegium de reg. iur. in 6. & ita procedit opinio Ioannis Andr. Aut quæritur de Eccleſia non exempta in quam eſt translata, & miniſtris ad eam translatis, & dicendum eſt quod ipſa ex hoc non efficiatur exempta, vel miniſtri ad eam translati vt tenuit ipſe Lapus, cum exemptio non extendatur vltra quam verba diſponant cap. porro de priuileg. Ita ille, Rebuffus autem in praxi beneficiorum *par. 1 tit. de translat. Epiſc. n. 26. & ſeq.* Effectus translationis eſt (inquit) vt translatus ab vna Eccleſia ad aliam, deſinat eſſe Epiſcopus, vel prouiſus illius primæ Eccleſiæ à qua transfertur ca. in apibus §. Ecce 7. quæſt. 1. Alius effectus, quod prior Eccleſia perdit priuilegia, & in aliam Eccleſiam transferuntur glo. cap. ſi quis vult 16. quæſt. 7. quod eſt verum, quando exemptio concerneret perſonam, ſecus ſi priuilegium eſſet reale, ſeu concerneret rem l. 2. §. 1. ff. de priuileg. cred. l. tempus in fin. ff de re iud. Oldra conſ. 257. incip. quod Domino n. 2. & ſic vtraque Eccleſia erit Immunis ſicut aliæ Eccleſiæ, vt per tot. tit de Immunit. Eccleſ & puto etiam (inquit idem Rebuff.) quod miniſtri qui Eccleſiæ primæ ſeruient, erunt exempti, ſicut miniſtri Eccleſiæ translatæ cap. per exemptionem de priuileg. in 6. Rebuff d tit. de translat. Epiſc. n. 19. Qua de re videatur etiam Lapus *allegat. 68. incip quæris an liceat* Hoſt. *in ſum. tit. de translat. n. 7* Io. Andr. *cap cum perſona de priuileg. in 6. ca. decet de Reg. iur. in 6. ca. dilectus de capell. Monach.*

QVAESTIO XXII.

Exemptio an amittatur ſi locus alteri vniatur.

SVMMARIVM.

1. *Concluſio queſtionis pendet ex triplici ſpecie vnionis.*

QVæſtionem hanc prolixe examinat Ioannes Andreæ & Doctores *cap. cum perſonæ §. ſi vero de priuilegiis in 6. late glo. vbi Archid. cap. ex temporis 16. qu. 1.* ex quorum omnium dictis elicio ſequentes diuiſiones.

Aut duæ Eccleſiæ ſimul vniuntur, aut vna earum alteri vnitur. Primo caſu quælibet Eccleſia retinet ſua ſtatuta, & priuilegia. Altero caſu, Eccleſia amittit ſua priuilegia, & gaudet tanquam filia priuilegiis Eccleſiæ matricis cui vnitur, *facit tex. cap. cum dilectus de his quæ vi metuve vbi glo. ver. Eccleſia Archid. d. cap. & temporis num. 4.* Item quandoque ex duabus dignitatibus fit vna, nec altera alteri ſubiicitur, eo caſu omnia commiſcentur, clericiq; vnius erunt clerici alterius, eritq; vnum collegium. Quandoque vero ſic vniuntur ne vna alteri ſubiiciatur, & tunc quælibet Eccleſia ſuam exemptionem, ſuam dignitatem retinet, puta ſi vtraque erat Epiſcopalis vtraque manebit talis, nec Canonici vnius erunt Canonici alterius *Archid. d cap. & temporis per tex cap. relatio 21 q. 1.* Alij tamen articulatim magis diſtinguunt hoc pacto. Si Eccleſia quæ vnitur non ſit ſpecialiter exempta ſed ideo quia Eccleſiæ totius ordinis ſunt exemptæ, vt ſunt Ciſtercienſes, tum per vnionem cenſetur ſublata exemptio, quia enim per vnionem deſunt eſſe de illo ordine, ideo deſinit etiam exemptio, quæ ratione ordinis competebat, quod procedit quando ordo ſuperioris autoritate ſublatus eſt, vel in alium translatus, ſecus ſi deficiant perſonæ vel loca *Io. Andr. c. ſtatutum de elect. in 6. in glo. pen. not. in reg. priuil. eod. in 6 ſecundum Lapum notaui ſupra q. 19.* Si vero Eccleſia ſit ſpecialiter exempta, & tunc ſi ratione ordinis eadem repeto quæ iam dixi, ſed ſi non ſit exempta ſpecialiter ratione ordinis ſed ſimpliciter, diſtinguendum eſt, an Papa expreſſerit competere exemptionem ſurrogatis, an non, & tunc ſi Papa reſcribit in via iuris communis, vt quia mandauit Eccleſiam de Religioſis alterius ordinis reformari, & tunc durat exemptio, & eximit ſurrogatos. Si vero reſcripſit per viam gratiæ, vt quia Papa Eccleſiam conceſſit gratioſe certo ordini, vel collegio transferendo, vel vniendo. Item, ſi Eccleſiæ, vel collegia ſunt ad inuicem vnita, ita quod vna non ſubeſt alteri. Item ſi Eccleſia non exempta ſubiicitur Eccleſiæ exemptæ, durat exemptio reſpectu Eccleſiæ exemptæ *cap. cum capella de priuileg. Io Andr. vbi ſupra.* Sed ſi vna Eccleſia ſubeſt alteri, puta Eccleſia non exempta ſubiicitur exemptæ, durat etiam exemptio *Io. Andr. vbi ſupra.* Et ipſa Eccleſia ſic translata aſſumit naturam exemptæ *Lapus d. §. ſi vero not. cap. 2. de relig. dom.* Eccleſia enim ſubiecta ſortitur priuilegia ſuperioris, ſicut filia matricis *cap recolentes de ſtatu Monach. Hoſtienſ. in ſumma ne ſede vacan. n. 5.* Durat ergo exemptio ipſius Eccleſiæ, quæ primo erat exempta *arg. c decet de reg. iur. in 6.* At vero de Eccleſia quæ non erat exempta videtur dicendum, quod locus Eccleſiæ, & miniſtri ibi remanentes non fiant exempti *arg. tex. & glo. cap 1. de priuileg. in 6.* Cum exemptio non ſit extendenda vltra verba & perſonas in priuilegio comprehenſas, *c. ſane c porro extra eodem.* Quo ad miniſtros tamen in exemptam Eccleſiam translatos bene extendetur exemptio *cap per exemptionem de priuileg. in 6.*

Si vero Epiſcopalis ſedes transfertur in inferiorem exemptam, eidemq; vnitur per hoc Epiſcopus non erit exemptus *late Io. Andr. d. §. ſi vero Hoſt. in ſumma de*

Digitized by Google

ma de priuileg.§.quis ſit effectus. Si vero Eccleſia exempta vniatur Eccleſię non exemptæ, & in eam transferatur, ſeu eidem ſubiiciatur, durat exemptio, cum priuilegium ſit reale *per not.cap.priuilegium de reg.iur.in 6.*

Sed Lapus *d ca ſi vero* contra quare tunc Eccleſia exempta aſſumat naturam non exemptæ *in cap.ſuper eo, de præb.in 6.* & ita tranſit Petrus de Anchorano, & facit *glo. cap.ex tempor is 16.quæſt.1.*

Paucis, concluſio huius quæſtionis pendet ex ſpecie, ſeu qualitate vnionis, quæ Doctorum omnium voto triplex eſt *glo, cap.1. vt ſede vacante Rebuff. in praxi benefic. par.1.tit.de vnionibus.*

Prima, cum ex duobus beneficiis vnum fit, vtpote ſi ſint duæ parochiales vicinę deſtructæ vniri poterunt, vt vna fiat ex duabus: eoq; caſu exemptiones libertates priuilegia data vni competent & alteri, ita quod quæ humaniora & rationabiliora erunt, in altero ſeruabuntur, & retinebuntur in vnita Sicut cum vnitur actio bonæ fidei, & ſtricti iuris, aut legata cum fideicommiſſis, actio enim vnita retinet ea quæ meliora erant in altera actione *l.vnica. C.de rei vxor. act. l. 2. C.communia de legat.* transferuntur enim omnia iura in Eccleſiam, ſeu rem cum fit vnio, ita quod iura nomine illius exerceri debeant *Faber. § ſed etiam n.2.ſub finem inſt.de fideicommiſſariis hæreditatibus, & §.in perſonam n.1.de act. l. vnica C.de rei vxor act. l 2.C.communia de leg.in fin c.medicamentum diſt.1. de pœnit.c.non eſt culpandus 32. qu.1. glo.d.ca.1. ne ſede vacante, Rebuff.d.tit. de vnionibus.num. 1. Barth.l.1. §.ſi cohæredem ff. ad l.falcid.vi Fabr.d.§.in perſonam.*

Secunda, vnionis ſpecies eſt cum vna Eccleſia alteri ſubiicitur, & tunc illa Eccleſia cui fit vnio erit ſuperior, principalis vero vnita erit inferior & acceſſoria *Rebuff. d.tit.de vnionibus n.12.glo.d.ca.1.* Quo caſu omnia priuilegia quæ competunt Eccleſiæ principali, competent etiam Eccleſiæ inferiori ſeu acceſſoriæ quæ vnita eſt *late Barth.l.ſi conuenerit §.ſi nuda cum Apoſt. de pig. act. Curt.conſ. 57. Alber.tract.de augment concluſ.9.DD.l.1.de leg.1.Rebuff.d.tit.de vnionib.num.57.*

Tertia, cum fit æque principaliter, hoc eſt, cum fit vnio duarum Eccleſiarum, vt vtraque ſcilicet remaneat Epiſcopatus, vel parochialis ſicut erat, & tunc vtraque Eccleſia dicitur æque principalis, ſed vnus erit Epiſcopus vel Rector vtriuſq; Eccleſiæ, & tunc quælibet retinebit ſuas exemptiones, & ſua priuilegia, & ſtatuta *glo. & DD.d.cap.& literis 16.quæſt.1.Barth.d.§ ſi nuda, Rebuff. vbi ſupra n.15.* Quo in caſu Eccleſia minus digna vniri non poterit digniori, niſi tamen acceſſerit ſpecialis Papæ autoritas *Rebuff. vbi ſupra n.17.*

Quomodo autem cognoſcatur an acceſſorie, an vero æque principaliter ſit vnita dubium eſt. Paucis id cognoſcetur ex eo quod minus dignum eſt digniori annexum, illud enim dicetur acceſſorium, prout quoque ſi expreſſe actum ſit quod Eccleſia vnita ſit acceſſoria, & ſubiecta, *cap. quod in dubiis de conſecrat. Eccleſ. arg.*

§.ſi

§.ſi tamen inſt.de rer diuiſ.Rebuff vbi ſupra n.19.vide Fel.cap.in noſtra n.30. de reſcript.

Si vero non apparet quod alterum ſit altero dignius, tunc dicetur vnio æque principaliter facta, *Panor.& DD.cap.extirpandæ §.qui vero,de præbend* niſi de conſuetudine aliud ſeruaretur, quæ eſt optima rerum interpres *L. ſi de interpretatione ff.de legib.Rebuff d.tit.de vnionib.n.20.Fel.d.cap.in noſtra,vbi clare & docto.*

QVAESTIO XXII.

Vtrum reuocata vnione cenſeantur etiam exemptiones reſtitutæ.

SVMMARIVM.

1. *Reuocatio vnionis ſapit reſtitutionem in integrum.*
2. *Qualitas per vnionem extincta reuiuiſcit non facto hominis ſed legis.*

1 VTique, nam reuocatio vnionis ſe habet aliqua ex parte ad inſtar reſtitutionis in integrum, *per tex.cap.1.in verb.monaſterium veſtrum reduceremus in ſtatum antiquum,vbi DD.ne ſede vacante Petr.de Peruſio tract de reuocat.vnionis ca.7.n.4.verſ. ſed iuxta Rebuff.in praxi benef.par.1.tit.de vnion.reuoc.num 43.Bald.c imperialis n 10. verſ.quid ergo de pace conſt.* Per quam omnia reducuntur in veterem ſtatum, ita vt quantum abſtulit vnio, tantum etiam reddat illius reuocatio *arg.l. quod ſi minor §. reſtitutio ff.de minor l.vnica C de reputat.quæ fiunt.glo d.cap* 1. Vnde elicita eſt concors doctorum regula: Cuius conditionis, & qualitatis erat Eccleſia ante vnionem, illius eiuſdem conditionis, & qualitatis fiet ſeu redintegrabitur vnione reuocata *DD.d.cap.1.Petrus de Peruſio d.cap.7.num.1.*

Hinc, ſi Eccleſia vnita antea erat ſub Patrono, diſſoluta vnione ius patronatus redibit ad Patronum. Item ſi Eccleſia erat ſine cura, aut curata, Baptiſmatis, collegiata, ſecularis, regularis per diſſolutionem eiuſmodi vnionis recuperabit iſtas primæuas qualitates, *Peruſio vbi ſupra Rebuffus vbi ſupra n.:8 & ſeq.* Nec obſtat quod qualitas per vnionem extincta, ad inſtar actionis reuiuiſcere non poſſit, *arg.l.qui res §. aream ff.de ſolut.l.Mæuius §.duobus,de leg.2.l.homo liber,ff.de ſtatu hominum.*

2 Quia qualitas per vnionem extincta reuiuiſcit non facto hominis ſed ex diſpoſitione legis, *d.cap.1.Peruſio d.cap.7n.3* Porro, quod ſub initium dixi, diſſolutionem vnionis ſe habere aliqua ex parte ad inſtar reſtitutionis, id ideo eſt, quia reuocatio non trahitur retro ad tempus factæ vnionis, ſed conſideratur habito reſpectu tantum ad tempus reuocationis. Idcirco, geſta ante reuocationem ope reſtitutionis non irritabuntur, *Peruſio d.cap.7.n.4.& 5.* Huic quæſtioni inſeruiunt quæ ſupra hac eadem parte attuli, *quæſt.20.* quæ nolo hic repetere.

QVAE-

QVAESTIO XXIV.
Quid ſi Eccleſia exempta mutet ſtatum.
SVMMARIVM.

1. *Monaſterium reductum ad ſtatum ſæcularem retinet ſuam exemptionem.*
2. *VVameſius ſentit contra Panormitanum.*
3. *Remanente principali parte rei de qua diſponitur diſpoſitio non perit.*
4. *Eccleſia, aut calix quando dicatur prophanatus.*
5. *Diſtinctio an exemptio competat ordini, aut monaſterio.*
6. *Diſcrimen inter Cathedrales, & inferiores Eccleſias.*

QVemadmodum Imperatoriis legibus commutatione ſtatus qui in libertate, ciuitate, familia conſiſtebat, homo capitis diminutionem pati dicebatur *§. primo, & ſeqq. inſtit. de capit. diminut.* eadem ratione ciuitates, oppida, loca, caſtra, collegia, ſuperioris auctoritate deſtructa, ſeu ad aratrum condemnata, ſtatum mutare dicuntur, patiq́; maximam capitis diminutionem, & proinde omnia iura, immunitates, exemptiones, & priuilegia amittere *Gall. lib. 2 obſ. 6 .nu. 3. Bald. cap. imperialis n. 9 & ſeqq. de pace conſtant.* vt dictum eſt ſatis ſupra eadem hac parte, *quæſtione decima nona, & aliquot ſequentibus.* Hoc loco breuiter inquirendum eſt quid ſi ſtatus Eccleſiæ exemptæ mutetur, hoc enim pacto quadantenus videtur oriri quædam capitis diminutio, qua præcipue maxima & media iura, ac priuilegia ciuilia amittuntur, *Ang. § cum autem n 7, inſt. quib. mod. ius patria poteſt. tollit. § minor. n. 1. inſtit. de capit. diminut. per l. 2. l. tutelas § fin. ff. eodem tit.*

Paucis, licet eiuſmodi ſtatus mutatio diuerſimode & plurifariam oriatur ad duas tamen potiſſimum ſpecies omnes modi reduci poſſunt. Prima, cum Eccleſiæ adiiciatur noua qualitas, quæ antea ei non adhærebat, aut ab ea detrahitur, videlicet ſi Eccleſia ſine cura erigatur in curatam, ex parochiali fiet Babtiſmalis, ex regulari ſæcularis, ex non collegiata, collegiata, *late Rebuff. in praxi benefic. par. 1. tit. de erect. Eccleſ. & ſeq. Peruſio tractatibus de mutatione ſtatus Eccleſiarum & Eccleſiaſticarum perſonarum.* Secunda, cum ſtatus & conditio Eccleſiæ prorſus immutatur, euertitur, atque deſtruitur *Rebuffus & DD. vbi ſupra.*

Priori ſpecie, non amittitur exemptio, ſecundum Panormitanum *c. dilectus n. 9. de Capell. Monach.* his Verbis: Nota quod licet monaſterium mutet ſtatum de regularibus ad ſæculares, non per hoc mutat ſubiectionem, nam remanet Eccleſia ſubiecta illi, cui primo ſubiiciebatur, licet in aliis mutet morem *arg. cap. recolentes de ſtatu regul.* Et hoc tenet hic Innocent. & communiter DD. quod bene notabis. Ex 1

 hoc

» hoc enim infertur quod ſi aliquod monaſterium exemptum ex defectu Monacho-
» rum reducitur ad ſtatum ſęcularem, quod Eccleſia remanebit exempta ſicut prius,
2 Ita ille. Contra quem longe & late ſentire videtur VVameſius *conſ.62.nu.2.& ſeqq.* ſentiens, Collegiatam Eccleſiam, quæ exempta eſt in Cathedralem commutatam exemptionem amittere, vt & ſi ex vnius ordine in alium tranſmutetur, ex quo priuilegia ſemper intelligi debeant inquit Rebus ſic ſtantibus, & in primo ſtatu remanentibus *l.quod ſeruius & ibi DD.ff de cond. cauſ. data l.cum quis. vbi Caſtr.l ſi cum Cornelius ff.de ſolutionib.* & quia conceſſiones Principum referuntur ad ſtatum pręteriti temporis, & non ad mutationem, quæ poſtea inducitur *cap.venientes de iureiurand.*

3 Ratio Abbatis eſt, quia quando remanet potiſſima ſeu principalis pars rei de qua diſponitur, diſpoſitio non perit, ſed habet in ea effectum, licet forma quę ſuberat tempore diſpoſitionis perierit *Albert. tract de mutat. & transformat memb. concluſ.octaua, arg. l.ſi grege in fin.de leg.1. l.domo de pig.act.Dyn. Barth. Imol. Cuneo Caſtrenſ.l.mortuo boue ff.de leg.2 late Albert.tract.de interitu & perempt.concluſ.6 n.23. & ſeqq.* Vnde Eccleſia, ſeu ædes ſacræ non ideo prophanantur, ſeu deſinunt eſſe ſacræ, quod aliqua ex parte exuſtæ, ſeu deſtructæ ſint, niſi deſtructio facta ſit funditus, & quod parietes interius, & exterius perierint *cap. Eccleſiis vbi glo.de conſec.diſt.1 cap.de Fabrica ibidem.* Et calix effractus ſi aliquid calicitatis retineat non ideo de-
4 ſinit eſſe ſacer. *glo. Auth.prætereo C.de ſacroſ.Eccleſ. Albert d.concluſ.6. num.28. in fine.*
5 Confirmatur ex iis quæ ſupra diximus *eod.lib.quæſt.19.nu.7* Exemptionem datam monaſterio non perire etiamſi pereat, vel immutetur ordo monaſterij, hocq; pacto puro intelligendum VVameſius vt cenſeat de exemptione conceſſa ordini *v. d. quæſt.19.num.7.& ſeq.* Poſteriori vero ſpecie amittitur exemptio, *Bald.de pace conſt, §.imperialis nu.9.& 10.dixi late ſupra qu.19. & ſeq.* Ratio eſt, quia ſublata perſona, vel re cui beneficium conceſſum eſt, priuilegium amittitur, *arg.l.poſtquam in pr.ff. vt leg.nomine caueat.l.inter cidit.ff.de condit. & demonſtr. l.quidam.ff.de iure codicill. DD.l.inter ſtipulantem §.ſacram ff.de verb.obligat & late ſupra d.qu.19. Innoc.cap.2.de noui oper.nunt.Petr.de Peruſio tract. de mutat.ſtatus Eccleſ.in pr n.3.& 4. Hoſtienſ in ſumma, de priuilegiis nu.5.verſ.Reale.*

6 Porro, quod initio dixi de translatione, & immutatione Eccleſiarum in aliam formam, diſcrimen ſtatuendum eſt inter Eccleſias inferiores, & eas quæ in Cathedrales immutantur, Hæ enim cum priorem ſtatum plane non immutent, facilius priſtina iura & exemptiones retinet, *tex.cap.ad Apoſtolatus de conceſſ. prabend. in extrauag. Ioannis 22.*

QVAE-

QVAESTIO XXV.

Collegio ſublato an cenſeatur ſublata illius exemptio.

DEſtructo ſuperioris autoritate collegio, perire omnia illius priuilegia tradidit Bartholus *l fin. num. 24. ff. de colleg. illicit. per l. cum vſuſfructus ff. quib. mod. vſuſfr. amitt.* Videtur enim tum pati maximam capitis diminutionem & ideo eius omnia priuilegia, exemptiones in totum conſumuntur *per l cognitionum, in fine. ff. de variis & extra.* id quod adhuc aliquoties ſupra notauimus, adiecta aliqua diſtinctione quam hoc loco non ſtatui repetere, *eadem parte quæſt. 9. & ſeqq.*

QVAESTIO XXVI.

Singularis ſeu vnus de collegio an impedire poſſit ne cæteri præiudicent exemptioni.

SVMMARIVM.

1. *Vnus impedit cæteros ne exemptioni præiudicent.*
2. *Idem fauore libertatis ſtatutum eſt.*
3. *Collegium auferre non poteſt ius Collegæ.*
4. *In re communi potior eſt conditio prohibentis.*
5. *Maior pars non præiudicat minori in rebus communibus & ſingulis.*
6. *Vnus ſolus de Capitulo nitens bona ratione præualet omnibus aliis aduerſantibus.*

LIcet ſit pro regula, quod maior pars collegij decernere, ſtatuere, derogare, abrogare poſſit in præiudicium partis minoris *c. cum omnes vbi Felin. n. 17. & fuſiſſime Doctores de conſtit.* Excipitur tamen in hoc articulo niſi collegium, ſeu capitulum vellet aliquid ſtatuere contra priuilegium ſeu exemptionem, tum enim vnus ſolus poteſt contradicere, atque illud impedire *Abb. cap. veniens n. 21. poſt pr. de præſcript. vbi etiam Felin. n 4. verſ. dum allegat Fel. cap. cum omnes n. 18. verſ. fallit ſecundo de conſtit.* 1

Ratio duci poteſt à ſimili, Etenim exemptio eſt quædam libertas, vt in principio huius tractatus probatum eſt, dum vero tractatur de reuocatione libertatis in ſeruitutem, vnus ſolus impedire poteſt maiorem partem, *Lud. Rom. in rubr. de arbitris col. 17. per l. ſi quis hac §. quoties ff. qui & à quibus.* Hoc vt quibuſdam placuit fauore libertatis ſpecialiter licet, *Ang. & alij d. l. ſi quis Fel. d. num. 18. verſ. quinto.* Illud autem fauore ſanctæ Sedis, cuius intereſt plurimos eſſe immediate ſubiectos *Rebuff.* 2

reſp.142. per Clem.Paſtoralis de re iudic. & dixi par.1. quaſt.1. Caſtr.conſ.431.n.3.verſ. praterea par.1.fol.223. Adhæc, militant quæ ſubtiliter adfert Romanus *conſ.352.n.12.*
3 *& ſeqq.* Quod collegium ſeu quæuis communitas auferre non poſſit collegæ aut ſubdito ius quæſitum ſine cauſa, *l.priuatus ff.qui & à quibus l.toties in fin.ff.de pollicit.* licet (inquiunt) ex cauſa id facere poſſit *l. Antiochenſium vbi Barth. ff. de priuileg. cred.l.venditor §.conſtat.ff.communia pradior.l.ſi locus §.fin.ff.quemad.ſer.amitt.Rom.d. conſ.352 n.21.*

4 Item, quod in re communi potior ſit conditio prohibentis *c.in re communi de reg. iur.in 6.l.Sabinus ff.communi diuidundo* ac alia quæ prolixe adfert Petrus à Brixio in directorio electionum *par.3.cap.18.per tot.* dum probat quod in electionibus forma compromiſſi poſſit per vnum ſolum ex electoribus prohiberi, quæ hic prætereo.

5 Poſtremo, ſtat Theoria quod maior pars non præiudicet minori in rebus communibus pluribus, vt ſingulis *l.per fundum ff.de ſeruit.ruſt.pradior. l.Sabinus ff. communi diuidundo.*

Quam Nauarrus alibi exornauit *tract. de reditibus Eccleſiaſticis quaſt.1. monit.50. n.8. Donatus in communib. concluſion. lib.5. verb.factum.* quippe quod omnes tangit
6 debet ab omnibus approbari *ca.quod omnes vbi DD. de reg. iuris in 6.* Quibus conuenit Doctrina Archidiac. *cap. Epiſcopum n. 2. cum Apoſt. diſt.61.* tradentis vnum ſolum de capitulo nitentem bona ratione omnibus aliis ſibi aduerſantibus præualere, quod doctores latius alibi tradiderunt. *cap.cum omnes, de conſtit.*

QVAESTIO XXVII.

Exempti à procuratione legatorum, an exemptionem amittant contraria temporis præſcriptione.

SVMMARIVM.

1. *Exemptio à procuratione legatorum praſcribitur.*
2. *Viſitatio & procuratio ſunt conuertibilia.*
3. *Cum antecedens eſt impraſcriptibile, idem etiam & conſequens.*
4. *Proteſtatio quid in ſolutione procurationis operetur.*
5. *Solutio reditus cum proteſtatione.*
6. *Alij effectus proteſtationis.*
7. *Proteſtatio an releuet ſi alius ei non conſentiat.*

Apud Romanos heteroclito nomine præbenda in plurali numero dicebantur ligna, ſal, eiuſmodiq; neceſſaria quæ parochi legatis publicè miſſis exhibere cogebantur, *Robert. Stephanus in dictionario verbo Prabenda Alc. li. 2. parer. cap. 43. Gellius lib.15. cap.4. Plaut. in Perſa.* quod hodie nouo nomine apud Doctores pro-

curatio

curatio nuncupatur *tex. cap. cum inſtantia cap. cum venerabilis, cap. procurationes de cenſib. cap. cum officij, de præſcript. late de ea Io. Franciſci tract. de viſitatione par. 1. qu 9. per tot.* quæ nihil aliud eſt, quam exhibitio eorum, quæ neceſſaria ſunt ad legitimam viſitationem obeundam. Porro, licet præſcribi nullo tempore poſſit, vt Eccleſiæ non viſitentur aut vt procurationem non ſoluant proprio Prælato viſitanti *d. ca. cum inſtantia & d. cap. cum ex officij & infra lib. 4 quæſt. 23 late & docte Molina de iuſt & iure tomo 1. tract. 2 diſputat. 79 fol 326. litera E. verſ. obedientia & diſput. 85. fol 358. litera A. in fine.* Alius tamen præſcribere poterit aduerſus Prælatum, vt ad ipſum ſubditi talis Prælati pertineant & vt ab ipſo viſitentur, ipſiq; procuratio, non autem antiquo Prælato debeatur. *Molin. vbi ſupra.*

At vero, maior eſt difficultas ſi Eccleſia aliquo priuilegio ſpeciali exempta ſit à viſitatione, & procuratione Epiſcopi, alteriq; Prælato ſubiecta, an ſoluendo annis quadraginta procurationem reincidat quoad hoc in Epiſcopi poteſtatem, certe Bartholomeus Brixienſis in quæſtionibus dominical. *quæſt. 14 vol. tract. 17.* vtramque in partem id diſputando examinat. Mihi certe videtur quadragenaria præſcri- 1
ptione eiuſmodi exemptionem à procuratione amitti; rationibus quas eadem hac parte attuli, nolens hoc loco eas repetere *quæſt. 12. & ſeq per cap. ſi de terra. & ca. accedentibus, de priuilegiis Barth. l. 1. & 2. C. de his qui ſponte ciuilia munera lib. 10.* Illud 2
breuiter hic notandum, viſitationem, & procurationem eſſe conuertibilia ac habere ſe velut antecedens & conſequens. Vnde ſicut tertius præſcribere poteſt contra tertium viſitantem, nempe vt ipſe ad excluſionem Epiſcopi viſitet eius ſubditos, ita etiam præſcribere poterit procurationem. Quod ſi non ſit præſcripta viſitatio, nec etiam cenſebitur præſcripta procuratio. Præterea, quemadmodum ſubditus non præſcribit contra viſitationem Epiſcopi, nec auditur niſi articulet de alio Prælato, qui viſitationem præſcripſerit, ita quoque non præſcribit contra procurationem. Quando enim antecedens, ſeu principale eſt impræſcriptibile, tunc etiam conſequens, acceſſorium, vel connexum præſcribi non poteſt *Abb. ca. cum ex officij,* 3
de præſcript. ca. auditis cap cum olim cap. cum non liceat vbi DD. eod. tit. Præſes in loco à deſtructione antecedentis ad deſtruct. conſeq.

Primo, limitanda eſt concluſio hæc principalis, niſi in ſolutione procurationis 4
interiecta fuiſſet proteſtatio de non præiudicando exemptioni, quæ quidem proteſtatio tantæ eſt energiæ, vt in Epiſcopo inducat malam fidem, impediat præſcriptionem, faciat ſolutionem precariam, ac ſartum tectum conſeruet ius proteſtantis, *Laur. Calcaneus conſ. 18. incip ad primum videtur dicendum; col. 2. adde latius infra lib. 4 quæſt. 66. n. 2.* Cuius ea eſt ratio, quod actus ſuapte natura voluntarius prolixiorem obligationem inducere non poſſit, quam actum ſit *l. voluntarie C. de excuſat. tut. vbi Faber & DD. Alciat. l. 1. C. de edendo* idq; non modo in petitorio ſed nequidem in iudicio poſſeſſorio. Vnde licet vnica ſolutione, reditus ſeu alterius 5

qualiſcunque præſtationis perſonalis acquiratur interdictum retinendæ, vt in futurum ad contumacionem agi poſſit. *Molin. de vſuris quæſt. 20. n. 208 & 209 Grimaud. des vſures lib. 1. cap. 20. Alber. & Alciat. l. ſi certis annis in ver. impoſterum C. de pact. Alex. conſ. 113. vol. 1. Guid. quæſt. 407. Abb. ca cum Eccleſia n. 23. & ſeq. de cauſa poſſeſſ. Petr. Iacobi in libello ſuper penſione vel reditu verſ. item crede.* Attamen quantumuis repetita ſolutio adhibita proteſtatione, quod ſoluens nolit induci quaſi poſſeſſionem ſolutionis, prodeſt, vt contra ſoluentem non poſſint intentari interdicta retinendæ, ſeu agi ad continuationem ſolutionum *Alex. d. l. ſi certis annis verb. niſi Clarus de Emphiteuſi, quæſt. 10. num. 1. Gigas de penſio quæſt. 73. in fine Bellenc. tract. de charit. ſubſid.*
6 *quæſt. 61. Abb. d. cap. cum Eccleſia num. 24. Menoch. lib. 1. præſumpt. 75.* Sic immunis à collectis ſi ſemel ſoluit quoad poſſeſſorium in futuro ſibi præiudicat, niſi fuerit proteſtatus. *Abb. cap. cum acceſſiſſent n. 7. de conſtit. Antiboli de muneribus par. 3. n. 37. cum ſeq. verſ. ſed pone ac immunitatem habens ſoluens cum pacto quod nolit ſibi præiudicari ſibi non præiudicat Gigas de penſio. quæſt 71. n. 2.*

7 Quod tamen temperandum eſt ſi Epiſcopus proteſtationi conſenſerit, alloquin enim proteſtatio non videtur ſoluentem eximere à quaſi poſſeſſione in futurum ſoluendi, ſi creditor cui fit ſolutio proteſtationi non conſentiat, cum ſit contraria actui. *Laurent. Siluanus tract. de feudi recognit. quæſt. 81.* Ratio eſt, quia proteſtatio contraria facto in dependentibus à conſenſu duorum non valet, ſi conſenſus alterius non acceſſerit *Abb. & DD. c. cum M. de conſtit. Barth. & DD. l. non ſolum, §. morte, de noui operis nunt. Siluanus vbi ſupra.*

QVAESTIO XXVIII.

Exemptione conceſſa habitantibus certi loci an ſi habitantes locum mutent amittatur exemptio.

SVMMARIVM.

1. *Diſtinguendum an exemptio conceſſa ſit contemplatione perſonarum aut rerum.*

PRo parte negatiua eſt, quod eiuſmodi exemptio videatur conceſſa loco, contemplatione perſonarum, quæ proinde perſonam comitari debet, etiamſi ex loco migret, quemadmodum de exemptione conceſſa dignitati, quæ durat, licet ceſſauerit dignitas, idq; in memoriam eius priſtinam *l. fin. ff. de decurio. l. ætatem §. fin. ff. de cenſib. Decius l. in omnibus cauſis 69. num. 14. 15 16. 17. 18. ff. de reg. iur.* At vero è contra, conceſſio videtur data intuitu loci, quo fit vt eo mutato ceſſat diſpoſitio. Ceſſante enim cauſa priuilegij ceſſare debet priuilegium *Decius d. num. 18 dixi eod.*
1 *lib. cap. 7.* Diſtinguendum eſt, vtrum indultum ſit contemplatione perſonarum, an vero

vero loci. Priore durat extra locum, poſteriore minime *Petrus Antiboli tract. de muneribus, par. 3. principali num.* 44. In dubio autem (inquit ibi Antiboli) credo durare, ſi ex iuſta cauſa mutetur locus *arg. l. cum vnus §. fin. cum l. ſeq. ff. de bon. autor iud. poſſid. l. alumna, §. ab hæredibus ff. de adim. leg. l. filiæ §. titia ff. de condit. & demonſtr.*

QVAESTIO XXIX.

Exemptio an perdatur ſi ex pacto fiat damnoſa & alteri præiudicialis.

VTique, ſunt enim hæc de re ſimiles textus *cap. ſuggeſtum de decimis, cap. ſi quid per, de verb ſig.* idque, quia ſuperueniente noua cauſa, ex nouitate rerum, & temporis, nouanda quoque ſunt, atque immutanda priuilegia *ca. videntes 12. quæſt. 1. cap. non debet, de conſang. & affinit. tex. l. ſi hominem ff. mandati.* Cuius ratio eſt, quia priuilegium reſcindi debet, ne tertius ex illo lædatur *l. quoties, de precib. imper. Rebuff. ad conſt. reg. tit. de reſcript. num.* 155. *Fel cap. 2. de reſcript.* quod adeo verum eſt, vt quam cito conceſſio vergit ad iniquitatem, tam cito corruat *Abb. d. cap ſuggeſtum, vbi add. & in cap. per naualé de verb. ſig. DD. l. ex facto ff. de vulgari & pupillari.* Quo reſpexiſſe videtur Concil. Trid. cum exemptiones multis in articulis reuocauit, reſt. tuitq; ordinario in exemptos delegatam, ſeu Apoſtolicam auctoritatem, *v. Abb. & DD. cap peruenit de conſang. & affinit.* Ideo (inquit) quod perturbationem adferant in ordine & regimine Eccleſiæ, *Conc. Trid ſeſſ 24. cap. 11. de reſor.* Ita tamen hæc omnia, ſi reuocatio, aut ſententia intercedat *vide infra quæſt* 31. in negotio patiente moram, alioquin ſecus, ſecundum tradita alio in loco *lib. 1. qu. 12. n. fin. & li. 4. qu. 1. n. 4.* Denique priuilegium etiam Eccleſiæ indultum non includit caſum publicæ vtilitati repugnantem. *Praſes in locis legal. loco à perſona ad locum.* Quia publica vtilitas eſt cuilibet priuilegio etiam Eccleſiæ præferenda. *Praſes ibid. l. iubemus nullam nauem C. de ſacroſ. Eccleſ. Felinus cap. cauſam quæ & cap. nonnulli numer. 16. de reſcript.*

QVAESTIO XXX.

Si Papa iudicet, contra exemptionem, an cenſebitur eam reuocaſſe.

SVMMARIVM.

1. *Pontifex ex certa ſcientia iudicans contra exemptionem, an cenſetur eam reuocare.*

Quæſtio

QVæſtio hæc non parum pendet ab eis quæ ſupra libro ſecundo *quæſt*.42.attulimus, quæ nolo hic refricare.

Satis ſit breuiter, hanc quæſtionem affirmatiue concludere, ſi Papa id faciat ex certa ſcientia *tex.cap.ſuborta vbi glo.& DD.cap.ſuggeſtum,de re iudic. Abb.c.1.num.19. eod.tit. Abb.cap.ſuggeſtum,de decimis Spec. de inſtr edit §. nunc autem videndum nu.12.* Secus autem ſi ſententia lata eſſet ab Epiſcopo, quia tanquam à non iudice ex nullitate impugnari poſſet & etiam poſt curſum longi temporis *dixi ſupra d. quæſt*.40. *Card.Clem.1.quæſt*.14.*de re iud.Dec.conſ*.38.*n*.7.

QVAESTIO XXXI.

An ad priuationem priuilegij opus ſit ſententia declaratoria.

PLuriſariam apud Doctores diſputatur, an ad priuationem iuris, aut priuilegij opus ſit ſententia declaratoria. qua de re compendij gratia videri poterit Caillius in ſuis obſeruantibus imperij *lib.2. obſ.51. & Rebuffus de priuileg. Scholar.priuilegio* 140.*num.2.tradens ad priuationem priuilegij opus eſſe trina citatione.* & Collectarius, dicens priuilegium per ſuperiorem eſſe temperandum, non autem propria autoritate contraueniendum, *in cap.ſuggeſtum in pr.de decimis Io.Andr.Clem.1.eod.tit*.Item quæ appoſite notauimus ſupra *eod.lib.quæſt*.7.*num*.4.

QVAESTIO XXXII.

Excommunicatus an priuilegio exemptionis priuatus cenſeatur.

OMiſſa diſputatione, cenſeo priuatum non cenſeri. Ratio ſumitur ab Analogia Clericorum ad exemptos, Clerici enim excommunicati priuilegium fori, item cap. ſi quis ſuadente diabolo 17. quæſt.4. ac communitatis Eccleſiæ non amittunt, *Innocent.cap ſi vero numer.3. de ſent.excom.vbi Fel.numer.2. Abb.ca. penult.numer.8.de immunit. Eccleſ.Nauarr.in Manuali cap.27. numer.79. valde late Gregorius Sayrus in Theſauro Theologiæ moralis par.1. lib.2. cap.10. numer.15.16.17. 18.19. Nauarrus conſ.9.numer.6.de cleric excommun.par.2.* Vnde idem videtur ſtatuendum in exemptis, *vide ſupra lib.1. quæſt.45.n.5.* Tum quod exemptiones conceſſæ ſunt ad coercendam violentiam ordinariorum, ac eorundem exemptorum tutelam.

tutelam, ſanctæq; ſedis fauorem, *dixi ſupra lib 1. quæſt. 1. n. 13. & ſeq.*

Tum quod excommunicati non amittant iura, & beneficia defenſiua, & tutelaria, *cap. intelleximus de iudic. cap. cum inter cap fin. de except. late Sayrus d. lib. 2. ca 8. n. 12. & 13* Tum quod culpa, & delicto exempti præiudicium fieret iuriſdictioni immediatæ Pontificis quam habet in exemptos, cuius intereſt habere multos immediate ſubiectos, *dixi ſupra lib. 1. quæſt. 1. nu. 17.* quod iuris ratio non admittit *cap. non debet de reg. iur. in 6. dixi ſupra lib. 1. cap. 36 num. 4. & lib 3. quæſt 12. num. 4.* Tum quod per excommunicationem communitas loci exempti non perdatur nec etiam prætextu excommunicationis extrahi quis poteſt, *Nauarr. in Manuali cap. 25. num. 19. verſ tertio. Sayrus d. cap. 10 num. 19. vbi id latius probat* quibus aduerſari quoſdam infra ſcripſimus *lib 4. quæſt. 65.* vbi recenſuimus aliquos putare bannitos, & excommunicatos communitate Eccleſiæ non gaudere quod ibidem expendemus: Præterea interdictam Eccleſiam ius ſuæ immunitatis amittere. *Præſes Euerardi in locis legal. loco à perſona ad locum in fine.*

QVAESTIO XXXIII.

Actus contra priuilegium, ſeu exemptionem geſtus an ſit ipſo iure nullus.

SVMMARIVM.

1 *Actus contra legem geſtus eſt nullus.*
2. *Secus contra priuilegium.*
3. *Idque niſi habeat clauſulam irritantem.*

Regulariter actus contra legem geſtus eſt ipſo iure nullus, *cap. vides, diſt. 10. l. non dubium, vbi DD C. de legib* non autem ita in actu contra exemptionem, 1
ſeu priuilegium geſto, qui tenet mero iure, licet veniat retractandus *Fel. cap. ſuborta num 15. in fin. de re iud. Abb. c. conſiderauimus in not. 2. de elect. Petr à Braxio in direct elect. par. 1. cap. 3. per tot.* Ratio differentiæ eſt, quia iura communia concernunt rem publicam, nec à quoquam poſſunt ignorari, at vero priuilegia conſiſtunt 2
in facto, efficiuntq; res priuatas *cap. priuilegia diſt. 3. Barth. l. quod nerua ff. depoſit. dixi ſupra lib. 1. cap. 1.* Limitanda autem eſt hæc concluſio, niſi priuilegium habeat adiunctam clauſulam irritantem. Cum enim huiuſmodi decretum in contrarium geſta penitus irritet, afficiatq; etiam ignorantes ea non modo erunt in cauſa caſſationis ſed etiam ipſo iure nulla, *late Doctores & Vantius quem infra citaui lib. 4. q. 63 tex. cap. dudum cap. quodam, de præbend. in 6.* 3

QVAESTIO XXXIV.

Renunciari an poſſit exemptioni?

DIſtinguit Angelus *in §. idem iuris, n.* 44. *inſtit. de except.* inter exemptiones toti alicui ordini, aut particulari perſonæ conceſſas: vt conceſſis toti ordini renunciari nequeat; at vero, ſi particulari perſonæ exemptio conceſſa eſt renunciari poſſit, eamq; refert Albericus *in l. ſi quis in conſcribendo C. de pactis.* communem doctorum eſſe ſententiam: Quam ſequerer ſi exemptiones principaliter renunciantis perſonam reſpicerent; At vero cum hactenus perſæpe oſtenderim *lib.* 1. *quaſt.* 1. *numer.* 15. 17. *& ſeq.* exemptiones non modo odio ordinariorum, ſed etiam fauore ſanctæ Sedis eſſe inſtitutas, non video quomodo exemptus in præiudicium Papæ cuius intereſt *Rebuff. reſp.* 142. *dixi d quaſt.* 1. *numer* 17. priuilegio huic renunciare poſſit: & ita in imperialibus exemptionibus concludit Gaill. *lib.* 1. *obſ.* 40. *dixi ſupra lib.* 2. *qu.* 7. *num.* 2. *& ſeqq.* à quo non diſcedo, ſubiungens omne id pendere ex natura priuilegij, ad quam ſemper vti ad ſcopum collineandum eſt *cap. porro, de priuilegiis adde ſupra lib.* 1. *quaſt* 2. *num.* 9. *&* 10. diiudicatioque ſemper facienda ex mente principis concedentis *d. numer.* 9. *&* 10. *& eod. lib.* 1 *quaſt.* 4. *numer.* 2. *quaſt.* 43. *num.* 2. quod ipſum in hac exemptionum Canonicarum materia obtinere non raro ſupra tradidimus.

PARS.

PARS QVARTA,

Quæ eſt miſcellaneorum.

QVAESTIO I.

Exempti qua ſolemnitate posſint res ſuas alienare.

SVMMARIVM.

1. *Solemnitates in alienatione rerum Eccleſiaſticarum requiruntur in alienatione rerum exemptarum.*
2. 6. *In exemptis requiritur authoritas ſummi Pontificis.*
3. *Exempti iurant ſe non alienaturos ſine auctoritate Pontificis.*
4. *In exemptis immediate Pontifici non ſubiectis non requiritur Papæ auctoritas.*
5. *Quia illorum immediatus ſuperior habet iura quaſi Epiſcopalia.*
7. *Quando duo in iure parificantur diſpoſitum in vno cenſetur diſpoſitum in alio.*
8. 10. *Fallit concluſio ſi exempti haberent ſuperiorem remotum.*
9. *Item in caſu neceſsitatis, vel ſi ſit periculum in mora.*
11. *Præterea ſi ſuperior abſit.*
14. *Ratificatio ſequi debet alienationem quæ ratione neceſsitatis facta eſt omiſsis ſolemnitatibus.*

NEMINI non ſunt nota ſolemnitates quæ interueniant oportet in alienatione rerum Eccleſiaſticarum, quas DD. quibuſdam in locis ſtudioſisſime perſequuntur *in cap ſine exceptione 12. qu. 2. tot. tit. de reb Eccleſ. alien. vel non, & ibidem Franc. in cap. dudum eod. in 6. vbi late DD. Auth. hoc ius porrectum C. de ſacroſ. Eccleſiis.* An autem hac in exemptionum materia aliquid ſingulariter ſtatutum ſit quæſtionis eſſe poſſet quam aliquot concluſionibus expedio.

Prima concluſio, quæcunque in alienatione rerum Eccleſiaſticarum ſtatuta ſunt 1
eadem etiam in exemptionibus Canonicis obtinent niſi aliter contra diſpoſitum inueniatur *Franc. late d. cap. dudum per tot. Fumus verb. alienatio per tot.*

Secunda, in exemptis qui immediate ſummo pontifici ſunt ſubiecti præter ſo- 2
lemnitates & legitimam alienandi cauſam requiritur decretum licentia ſeu immediata autoritas ſummi pontificis *docte Caſtrenſis Auth. hoc ius porrectum num. 3 & 4.*

Digitized by Google

C. de ſacroſ. Eccleſiis Nauarrus conſ. 5. tit de rebus Eccleſ. non alienand. Clement. 1. vb. Cardinalis & DD. item glo. in verbo proprij de Reb. Eccleſ. non alien. Idq; intelligendum eſt
in alienatione rerum ſuarum ſecus vero in autoritate præſtanda ſubditis *Redoanus*
de alienat. rer. Eccleſ. qu. 41. n. 71.

3 Ratio eſt, tum quia eiuſmodi exempti iurant ſe nihil alienaturos ſine autorita-
te Summi Pontificis *Hoſtien. cap cum tempore de arbitris Martin. Landenſ. tract. de pri-*
uilegiis & reſcript. quæſt 92. *per cap. ego de iureiur. Caſtrenſ. d n* 4. tum quia non ha-
bent immediatum aliquem ſuperiorem præter Papam cui ſubiiciantur à quo pro-
inde autoritatem poſtulare debent vt & cætera omnia quæ iuriſdictionis eſt ſupra
variis in locis recenſuimus *Franc. d. cap. dudum num. 33 poſt med. de rebus Eccleſ. non*
alien. in 6.

4 Tertia concluſio, exempti à iuriſdictione ordinarij non tamen immediate ſub-
iecti ſummo Pontifici ſeu alteri cuidam Prælato habenti iura quaſi Epiſcopalia,
non opus habent in alienatione licentia Summi Pontificis, ſed ſatis eſt ſi interueniat
licentia illius Prælati cui immediate ſubiiciuntur *Caſtrenſ. d. n. 3. & 4. Nauar. d. con-*
ſilio 5 Card. d. Clem. 31. & ibid. glo. notabilis in verb. proprij Ang. in ſumma verb alienatio
n. 13. But conſ. 19 Guimer. tit de annatis glo. verb. locorum in pragm. Innoc. c. ſtatuimus de
tranſact. Barbatia conſ. 40. n. 4. vol. 1.

5 Ratio eſt, quia eiuſmodi Prælati habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in
eiuſmodi exemptos ſeu ſuos ſubditos, ita quod ea omnia quæ ad iuriſdictionem
ſpectant exercere poſſint in exemptos quæ Epiſcopi in ſuos, *Nauarrus conſ. 23 de*
priuileg. glo. in d verb. proprij Hieronymus à Sorbo Capucinus in annotat. ad Alphonſum à
Caſarubios in compend. priuileg. minorum verb Prælati Redoanus tract. de alienatione re-
rum Eccleſiaſt. quæſt. 27. n. 7. & ſeqq. Bertachinus tract. de Epiſcopo quæſt. 41. n 64. & 75.
lib. 4. par. 4. n 105. vol. tract. 2 fol. 178. Fumus in aurea armilla verb alienatio n. 14. Inno-
cent. cap ſtatuimus de tranſact.

6 Vnde quemadmodum in alienatione requiritur conſenſus ſeu autoritas Epiſcopi
Franc. d. cap dudum late Bertachin d. par 4. quæſt. 34. n. 104 Ita ſimiliter quoad exem-
ptos Prælati cui immediate ſubiiciuntur *Fumus d. n. 14. Caſtrenſ. d. n 3 & 4. Bertach.*
7 *d. quæſt. 34. n. 105. Redoanus vbi ſupra* quando enim in iure duo parificantur diſpoſi-
tum in vno cenſetur etiam diſpoſitum in altero *gloſ. c ſi poſtquam de elect. in 6. Troi-*
lus Maluetius tract. de oblation. imagin. factis par. 4 n. 4 vol tract. 15.

8 Limitanda autem eſt concluſio, niſi exempti habeant Papam vel ſuperiores ſuos
in remotiſſimis partibus conſtitutos, tum enim (vt inquit Abbas) procedet aliena-
tio ſi vrgeat præſens aliqua vtilitas aut neceſſitas quæ dilationem aut tantam mo-
ram non patiatur *Peck. de teſta. coniugum lib. 3. cap. 2. num. 2. Abb. cap. tua nos num 8.*
9 *verſ. & hoc noto quia de immunit. Eccleſiar. Archid. cap. Abbatibus* 12. *quæſt. 2. fuſe*
Redoanus tract. de rebus Eccleſ. non alienand. quæſt. 51. per tot. & qu 19. n. 43 50. & ſeq.

Idem.

Digitized by Google

Idem, ſi neſciatur vbi ſuperior ſit & periculum ſit in mora *Redoan.ibid.q.30. n.1.* 10
vide infra eod lib.qu.50 & 51. Quod enim iure communi non eſt licitum, neceſſitas facit licitum, alias propter neceſſitatem plurima conceduntur quæ alioqui iuri communi aduerſantur *cap.quod non eſt de reg.iur. latiſſime Menoch. de arbitr.iud.caſu 182. Fel.in repert verb.neceſſitas late Petr Gerardi ſing.100.* Vnde ex prouerbio dicitur neceſſitas non habet ferias, à Sceuola, qui interrogatus quid feriis agi oporteret ſcite reſpondit, quod noceret prætermiſſum, *Oldendor. in leges 12. tabularum tit.1. cap.4.n.3.* idq; etiam maxime ratione abſentiæ cuius cauſa plurima etiam quæ iure communi exorbitant conceduntur, *cap.nullus 17. quæſt.4.cap.nihil de elect. cap fin.de* 11
ſepult.in 6.l ſi longius ff.de iudic.glo in verb.diſtantia cap.cum ex literis vbi Abb.de reſtit. in integr. Io.de Lignano Clement. ne in agro de ſtatu regul. Abb.d.cap.tua nos n 8 in fin. Ac pro hac limitatione ſtat Gondiſſaus de Villadiego *tract.de legato par.1.quæſt.11. n.10.& ſeq.per glo ca placuit 12.quæſt.2.l.diuus ff.de pet.hæred.l.tutor qui repertorium §.1.ff de adminiſtrat. Archid.& DD.d.cap. Abbatibus Cardinal Clem.1.de reb Eccleſ.non alien. tex cap.fin de Eccleſ.ædific.qui videri poterit Io.Franciſci de Pauinis tract. de poteſt.capit.ſede vacante par.2 q.9.n 5.vol.tract.15.fol.184.*

Licet ſint qui exiſtiment ad validitatem alienationis, quod Epiſcopus capitulo 12
vel conuentui immediate Papæ non ſubiecto, ſed cuidam alteri Prælato qui abſit vel requiri non poſſit debeat dare legitimum defenſorem, qui nomine Prælati abſentis autoriſet, alioquin enim quod reuerſus factam alienationem irritare poſſet *Pileus q.105.Pauin d.n.5.Io.Andr.ad Spec.in rubr.ne Sede vacante Redoan d.qu.30. num 2.*

Limitatur ſecundo vt ſufficiat auctoritas ſuperioris qui communi æſtimatione 13
ſuperior habetur licet reuera non ſit idq; vt omnis dolus & fraus propellatur *cap. conſultationibus de iure patr.argu.l.Barborius ff.de offic.Prætoris.*

Porro, quæ hactenus dicta ſunt de omiſſione ſolemnitatis ratione vrgentis ne- 14
ceſſitatis, reſtringenda ſunt, ſi poſt alienationem ſequatur autoritas, & ratificatio ſuperioris; ea enim hoc caſu vt alienationem ſequatur neceſſe eſt *Bald. cap.1. n.13. in fin de his qui feudum dare poſſ. l.pom ſcribit vbi Iaſ.col.8.verſ.tertio limita ff.de negot.geſtis Redoanus de rebus Eccleſ.non alien.quæſt.19. n.128.& quæſt.51.cap 22.n.19.*

QVAESTIO II.

Quid ſi res alienanda non ſit in eodem loco quo Eccleſia exempta.

ARticulus hic diſtrahitur in varias ſententias, vt eſt videre apud Panormita-
num,& late Redoanum,nonnullis aſſerentibus requiri licentiam ſuperioris
loci in quo res ſita eſt,aliis in quo perſona ſeu Eccleſia ad quam res ſpectat, Cæte-
ris vero vtriuſque *Abb.cap.Paſtoralis num.*10 *cum Apoſt.de priuileg.late Bertach.tract.*
*de Epiſcop. lib.*4. *parte* 4. *quæſt.*34. *num* 104. *Iaſon.in l.cunctos populos num* 96. *C.de*
Summa trinit. vbi dicit decretum iudicis minoris ſuper alienatione rerum immo-
bilium extendi ad bona extra territorium ſita, & ad quæcunque bona *per l. magis*
puto §.non paßim ff.de rebus eorum Barth.l relegatorum §.interdicere num. 2. *cum add.*
ff.de inter.&relegat.vide latißime Redoanum tract.de rebus Eccleſiæ non alienandis quæſt.
41.*nu.*38.*& ſeqq.Docte Villadiego tract.de legato par.*1.*quæſt* 11.*n.*4.5.6 7 8.*vel tract.*
14 *fol.*158. communiter tenetur ſatis eſſe ſi interueniat autoritas ſuperioris loci in
quo perſona ſeu Eccleſia exempta ſita eſt *Abb.d.nu.*10 *Franc.d.c.dudum n* 24. *verſ.*
Epiſcopus ergo de reb.Eccleſ non alien. in 6. *Redoanus & Bertachinus vbi ſupra* aliter ta-
men ſenſiſſe videtur Guymer. ad pragmat. ſanctionem *tit. de annatis §.item fuit in*
,, *glo.verb locorum* his verbis. Ideo ſi exemptus alterius diœceſis habet beneficium in
,, diœceſi Pariſienſi ad Epiſcopum Pariſienſem recurretur facit Clem.quia regulares
,, cir pr.de ſuppl.neg.prælat. l.ſi prædium C. de prædiis minor ca. vbi in alienatione
,, interponit decretum iudex loci in quo ſitæ ſunt res quæ alienantur l.magis §. illud
,, ff.de rebus eorum &vtrobiq; Barth per cuneum &Baldum l.1.C.de contrah.empt.
,, ideo eius Epiſcopi autoritas requiritur qui eſt ſuperior immediatus illius Eccleſiæ
,, cuius res alienatur Barth.Auth.hoc ius C.de ſacroſ Eccleſ.DD.late in cap.paſtora-
,, lis de priuilegiis ita ille. Plerique autem conſulunt ad cautelam vt adhibeatur au-
ctoritas vtriuſq; qua de re extat conſilium Nauarri *conſ.*5.*tit.de priuileg* his verbis:
,, Abbas quidam cum ſuo conuentu exemptus à iuriſdictione ordinaria alienauit ca-
,, ſu permiſſo quaſdam res exiſtentes extra Epiſcopatum illum vbi ſita eſt Abbatia
,, illa ſine illius ſuperioris auctoritate quæritur an valeat? Pro affirmatiua facit quod
,, alienatio rei pertinentis ad Eccleſiam Cathedralem facta ab Epiſcopo cum conſenſu
,, Capituli valet vt tradit Panormit.receptus c.1 de his quæ fiunt à Prælato & proba-
,, tur cap.ſine exceptione 12 quæſt.2 At Abbas exemptus habet iuriſdictionem quaſi
,, Epiſcopalem iux. glo. ſing. & receptam Clem.1.verb. proprij de reb. Eccleſ. non
,, alien. Pro negatiua facit Cardinalis d.Clem.quæſt.34.& ſeq quod licet in aliena-
,, tione per Abbatem exemptum non requiratur autoritas Epiſcopi tamen requiri-
,, tur autoritas Papæ vel Prælati ſuperioris cui immediate ſubiicitur, Reſoluendo di-
co mul-

Digitized by Google

co multa poſſe vtrinq; adduci ſuadendum conſulenti vt procuret alienationem ra- »
tificari per ſuperiorem immediatum Abbatis qui facile id faciet rogante Abbate »
& conuentu qui alienationem præfatam fecerunt & quod etiam faciant eam ratifi- »
cari per Epiſcopum in cuius Epiſcopatu res eſt ſita ad informationem prędictorum »
arg Doctorum Panorm. d. cap. 1. de his quæ fiunt à Prælato Card. d. Clem 1 quæſt. »
35. & 37 & aliorum DD. in cap nulli eod. tit. & cap. ſine exceptione 12 quæſt 2. po- »
terit etiam impetrare conſulens confirmationem à Sede Apoſtolica qui ſi fuerit in »
forma communi parum proderit ſi autem per commiſſionem cum cauſæ cognitio- »
ne nonnihil tædij & ſumptus adferet, Ita ille.

QVAESTIO III.

Legatus de latere an præſtare poſſit exemptis autoritatem alienandi.

SVMMARIVM.

1. Reſponſio cum diſtinctione.

2. Hactenus dicta temperanda niſi aliter ſpeciali priuilegio diſponatur.

3. Priuilegium minorum.

4. Priuilegium Prædicatorum.

5. Priuilegium Auguſtinienſium.

1 DIſtinguendum eſt velut in quæſtione prima inter exemptos immediate Pontifici ſubiectos & exemptos alteri inferiori Prælato ſubiectos Prioribus dare non poteſt, poſterioribus vero poteſt *Specul. tit. de diſpenſatione §. conſequenter n. 5 verſ. cæterum & n. 6 & ſeq. Abb. cap. tua nos. n. 10. de Eccleſiis ædificandis vbi in terminis.* Ratio eſt quia in his quæ Pontifex ſibi ſpecialiter reſeruauit nihil diſponere poteſt *cap. quod translationem de offic. legati Abb. d. n. 10. dixi late ſupra li. 2. quæſt. 5. nu. 12. Redoan. tract. de reb. Eccleſ. non alien qu 55 n. 38.* atqui reſeruauit ſibi Pontifex abſolutionem à iuramento non alienandi per exemptos præſtito *vide Spec. de legato §. nunc oſtendendum n. 22. verſ. 24 quando dubitatur & nu. 24. cum ſeq. & d. tit. de diſpenſat. §. conſequenter nu. 5 & 6 dixi ſupra q. 1. concluſ. 2. Redoanus d. q. 55. num. 37. & 38.* In exemptis qui immediate ſubiecti non ſunt Pontifici alia eſt ratio. Nam legatus concurrit in iuriſdictione ordinarij ſiue ille ſit Abbas ſiue Epiſcopus ſiue Archiepiſcopus ſiue Patriarcha ad inſtar Proconſulis ſeu Præſidis Prouinciæ cuius quaſi vicem gerere cenſetur *arg l. ſi in aliam §. fin. ff. de offic. præſid. l. ex omnibus, & l ſeq. l. ſed licet Spec. de legato §. nunc oſtendendum n. 53. & 64. Abb. d. n. 10.*

Vnde eo caſu auctoritatem præſtare poteſt imo etiam à iuramento abſoluere quod ea propter alicui Prælato præſtitum fuiſſet *cap. venientes de iureiurand. Spec. de diſpenſ. d. §. conſequenter nu. 6. Abb. d. cap. tua nos n. 10.* etiamſi Prętatus cui iuratum

eſt ſic

eſt ſit alterius Prouinciæ aut intuitu ſeu contemplatione non prælaturæ ſed perſonæ iuratum ſit qua de re vide breuitatis cauſa ſpeculatorem exemplificantem & Abbatem *d. tit. de diſpenſ. §. conſequenter n. 6. & 7. & Abb. d. c. tua nos n. 10 Redoanus d. qu. 55 n. 38. quem vide.*

Porro, hactenus dicta obtinent niſi ſpeciali priuilegio aliter diſpoſitum reperia-
2 tur quod ideo dico quia Leo 10. anno 1519 fratribus minoritis regularis obſeruantiæ & monialibus S. Claræ dedit poteſtatem alienandi permutandiue bona immo-
3 bilia de conſenſu duarum partium conuentus ad quem ea ſpectant & de conſenſu maioris partis ea locandi vltra triennium, modo tamen id cedat in vtilitatem monaſterij, idq; non obſtantibus etiam teſtamentis, &c. inſuper dedit eiſdem poteſtatem retractandi locationes factas in præiudicium ipſorum *Paſſarellus in collect. priuilegior. fol. 80. Capuccinus in annot. ad priuilegia fratrum minorum, &c. verb. alienatio.* Non ſecus quam diſpoſitione Concilij Trid. locationes factæ in præiudicium ſucceſſorum reuocari poſſunt *Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 11 de Refor.*

4 Similiter, Clemens anno 1531 generali ordinis Prædicatorum per Italiam dedit amplam poteſtatem, qua de reuideri poterit, conſtitutio deſuper edita in libro priuilegiorum ordinis Prædicatorum à Reuerendiſſimo Stephano 7. Collectorum folio 204. de quo etiam meminit Capuccinus loco iam allegato.

Preterea, à Gregorio 13. conceſſum fuit fratribus & Monialibus ordinis Eremitarum S. Auguſtini conſt. 9. dum de Vbeios in Bullario anno 1572. vltra ſupra dicta vt in Emphiteuſim concedere poſſint vſque ad duas generationes citra autoritatem
5 Summi Pontificis accedente tamen conſenſu Generalis *Capuccinus vbi ſupra.*

Denique, propter extrauagantem Pauli 2. *Ambitioſe de Rebus Eccleſiæ non alienand.* per quam alienatio Eccleſiaſticorum & bonorum locatio vltra triennium prohibetur inconſulto Pontifice, quæ an ſit vſu recepta multi dubitarunt, *latè Redoanus de Rebus Eccleſ. non alien. quæſt. 35. 36. & ſeqq. Nauarr. in Man. cap. 27. num. 149. Fumus in aurea armilla verb. licentia n. 5.*

QVAESTIO IV.

Electionum iura ordinaria an vigeant in exemptis.

SVMMARIVM.

1. *Lex generaliter loquens comprehendit perſonas priuilegiatas.*
2. *Epiſcopi ad aliam Eccleſiam non eligi ſed poſtulari debent.*
3. *Abbates vero eligi debent.*
4. *Differentia inter poſtulationem & electionem.*

Vtique

VTique, nam lex aut diſpotio quæ generaliter loquitur comprehendit etiam perſonas priuilegitas *Decius in l.1.n.9 cum Apoſt.de reg.iur.laue ſupra lib.1. quæſt.5.* 1

Quod adeo verum eſt, vt licet Epiſcopi ad aliam Eccleſiam eligi ſine Pontificis 2
conſenſu non posſint ex quo ſint matrimonialiter propriæ Eccleſiæ alligati, ideoq; non habeant liberum volatum, ſed poſtulari debeant *tex.cap.fin.de poſtulat. Prælat. vbi Compoſt.Abb & DD.Bertach.de Epiſcop.lib.2.quæſt.50.num.89.Petr.de Biaxio in director.elect par.2. c.3.4.* Abbates tamen exempti quos ſupra quæſt.prima diximus habere iura quaſi Epiſcopalia non poſtulari ſed eligi debent *tex.cap ſi Abbatem de elect.in 6.vbi Franc.& DD.Compoſtell.in Apoſt.verb.quod Abbas.* Qua in re notandum 3
primo antiquiora iura cap cum venerabilis de conſuet.cap. dilectus de Renunc.c. licet de Regular.quibus Abbates,& alij Prælati immediate Papę ſubiecti non eligi ſed poſtulari, debebant eſſe nouisſima Bonifacij 8.conſtitutione correcta *d.cap ſi Abbatem.*

Notanda ſecundo differentia inter electionem & poſtulationem, electio enim eſt 4
alicuius perſonæ ad Prælationem vel fraternam Societatem Canonice facta vocatio. At poſtulatio, eſt quædam gratiæ petitio à ſuperiore facta de promouendo aliquem ad Prælationem ad quam de iure communi propter defectum aliquem vel impedimentum eligi ſeu promoueri non poterat *Hoſtienſ.in ſumma de poſt Prælat. item Abb.in rubrica nu.1. & 2.*

Licet autem olim promiſcua fuerit in iure vtriuſq; nominis ſignificatio ſeu vſurpatio *vt in cap.his omnibus diſt.61.ca. literas diſt.63.* hodie tamen per magna eſt inter vtramq; differentia *vide Mandago tract.de elect.p.1.c.65. in Apoſt.v.fere Franc.cap.1. § ſed ſi de elect.in 6. & in cap. vt circa eod.tit.Cardinal.Clement.fin.eod.tit.* Adeo vt qui de iure eligi poteſt poſtulari non debeat nec è contra alioquin enim actus tanquam contra legem geſtus vitiatur *Mandago.vbi ſupra Abb.in d.Rubr.num.3.*

Ratio eſt, quia per electionem datur conſenſus in electum tanquam in ſponſum ex quo per eam contrahatur quoddam quaſi matrimonium ſpirituale *ca.cum inter Canonicos de elect. cap.fin. de translat. prælat.* At per poſtulationem nihil tale, diriguntur enim tantum vota ad ſuperiorum vt de gratia velit admittere poſtulatum *Abb.in d.cap. Rubr.num.3.in fine mandago vbi ſupra.*

QVAESTIO V.

Legatus à latere an confirmare poſſit electiones exemptorum.

SVMMARIVM.

1. *Appellatione ſancta Sedis comprehenditur legatus à latere.*
2. *Exempti an adminiſtrare poſſint ante confirmationem.*

SOlum legatos à latere exemptorum electiones confirmare poſſe expreſſa Bonifacij VIII. conſtitutione definitum eſt *cap ſi Abbatem de elect. in 6 Card. conſ. 65. cap. cum venerabilis de conſuet. Spec. de legato §. nunc oſtendendum verſ. 22.*

Ratio eſt, quia appellatione ſanctæ Sedis ad quam confirmatio ſpectat compre-
1 henditur legatus à latere *Philipp Franc. d. cap. ſi Abbatem n. 4. Io. de Anania conſ. 94. col. 2. verſ. quod etiam ſic oſtendo & vbi Lud. Bolongin. in addit ſocin. tract. de oblationib. mag factis lib. 19. num. 8. & ſeq.* Alij autem legati inferiores hoc nequeunt niſi id eis à Sede ipſa ſpecialiter ſit commiſſum *tex. d. ca. ſi Abbatem §. huiuſmodi in fine.* Quod ipſum viſum fuit Panormitano, his verbis. Quæro qui confirment Abbates dic dato quod non ſunt exempti, ſunt per Epiſcopos confirmandi in multis tamen locis dicit Hoſtienſ. quod patres Abbates illos confirmant & non videt quo iure id faciunt niſi ſuper hoc habeant priuilegium. Ita ille. *cap. . num. fin in fine de ſupplend. negl. Prælat.*

2 Adhæc, hac in materia prætereunda non eſt Doctrina Nauarri *in cap accepta oppoſitionis octaua ſolutione num. 3. de reſtit. ſpoliator. tom. 3.* eum qui à Capitulo vnanimiter eligitur ſi ſit à Curia Romana immediateq; Papæ ſubiectus adminiſtrare poſſe, literis ſuper confirmatione electionis non expeditis, tum quia etiam nullatenus confirmata electione recipi à Capitulo poſſet & adminiſtrare *cap. nihil de elect.* tum quia extrauagans Iniuncto de elect. non debet extendi vltra ea quæ continet *Nauar. d. oppoſ 8. num. 13. & 31.* Tum quia Oldradus *conſ. 6. incip. poſito ſine præiudicio* determinat. Archiepiſcopum Brach. qui eſt immediate ſubiectus, diſtans à Rom. Curia vltra 30. dietas ad inſtantiam ſui Capituli & propter ſuæ Eccleſiæ vtilitatem per adminiſtrationem ante confirmationem non incurriſſe pœnas dictæ extrauagantis iniunctæ *Nauar. d. nu. 31. Io Francus in gloſ. fin. d. extrauag* Cuius extrauagantis materiam exacte & practice locis iam citatis explicatam inuenies apud Nauarr. ad quem ſi opus ſit, recurri poterit.

QVAE-

QVAESTIO VI.

Exempti an teneantur ad Canonicam Epiſcopalem:

SVMMARIVM.

1. *Quid ſit Canonica Epiſcopalis.*
2. *Ratione rei non exempta debetur Canonica.*
3. *Ratione vero rei exempta non debetur.*
4. *Ratione concluſionis.*
5. *Quid ſi Eccleſia exempta habeat populum non exemptum.*
6. *Quid ſi Eccleſia tempore teſtamenti exempta ſit, tempore vero mortis non, & è contra.*
7. *Quid ſi pendente conditione eximatur vel ſubiiciatur.*
8. *Canonica Epiſcopalis an impediat Parochialem.*

CAnonica nihil aliud eſt quam certa bonorum portio debita Epiſcopo ratione oneris quod in adminiſtratione ſui Epiſcopatus ſuſtinet, introducta ex ſimilitudine legitimæ patri aut patrono debitæ in bonis filij vel liberti, ad inſtar cuius, viſum fuit Epiſcopo, qui pater & ſpiritualis patronus eſt, ius ad certam in bonis ſuorum portionem competere *late Hoſtienſ. in ſumma tit. de Sepultur. arg. l. 1. C. de bonis libert. Auth licet C. de natur. liber. tex. cap. Pontifices 12. quaſt 3. ca requiſiſti de Teſtam.* 1

Qua in materia, omiſſa prolixitate argumentorum, concludo primo, quod legato facto Eccleſiæ ſiue collegiatæ, ſiue non collegiatæ, non tamen exemptæ, debetur Epiſcopo Canonica portio *cap. officij cap. requiſiſti de teſtament.* Ratio eſt, quia eiuſmodi Eccleſia ſubeſt Epiſcopo tam ratione legis diœceſanæ, quam iuriſdictionis de qua plene in cap. dilectus cap. conquerente de offic ord. & d. ca. officij de teſtam. dixi ſupra lib 1. cap. 15 Epiſcopi autem nomine, hic intelligo Archidiaconum aut quemuis alium Prælatum inferiorem qui habet in ea Eccleſia iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Ratio eſt, quia Canonica eſt de lege iuriſdictionis *Innocent. cap. 1 de ſtatu Monachor. Vbald. tract. de Canonica Epiſcopali cap. 1. num* 4. Epiſcopo debita iure Epiſcopali quod cum eiuſmodi Prælati habeant in Eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis habere etiam debent cum omnibus emolumentis connexis & annexis *Vbald. vbi ſupra c. 4. q. 4 principali n. 1. verſ notandum tamen.* 2

Concluſio ſecunda, Epiſcopo non competit Canonica portio in Eccleſiis exemptis, tam quoad legem diœceſanam, quam iuriſdictionis ſeu quæ immediate Summo Pontifici ſubiectæ ſunt ita contra Hoſtienſem *in ſumma de Sepulturis §. A quibus* concludit late Petrus de Vbaldis *tract. de Canonic. Epiſcop. capit. 4. quaſt. 6. latiſſime Bald. l. ſi quis ad declinandam col. 6. verſ. iuxta hoc C. de Epiſcop. & Cleric. Abb. cap.* 3

officij de teſtam. Io. Andr. c. certiſicaturi de Sepulturis Angel. in ſumma verb. Canonica num. 7.

4 Ratio Vbaldi eſt, quia Canonica debetur Epiſcopo, ac inducta eſt propter onus quod Epiſcopus ſuſtinet in celebrando ſolemniter, ordines conferendo, prædicando ac alia omnia ferendo quæ tam ad forum contentioſum quam pœnitentiale ſpectant item propter communionem, quæ eſt inter Eccleſiam & Epiſcopum, præterea quia ſpiritualia ſua communicat Eccleſiis quia eſt præordinator in cunctis ac propter curam quam præ omnibus gerere debet *Vbald d. quæſt. 6. n. 5. & 6. late Hoſtienſ. in ſumma de Sepultur. n* 14. At vero Epiſcopus non celebrat in locis exemptis non ordinat exemptos *cap. nullus de tempor. ordin. in 6.* non præiudicat aut Cathedram collocat in loco exempto nec ea quæ ad forum contentioſum aut pœnitentiæ ſpectant exercet *Vbald. d. quæſt. 6. n. 7.*

Præterea, exempti in iure æquiparantur filio emancipato, liberto, Prælato, in aliam Eccleſiam tranſlato *dixi ſupra late lib. 1. qu. 1. Vbald. d. quæſt. 6. n. 9.*

Cum enim per exemptionem liberentur à poteſtate diœceſani conſequenter liberantur ab omni iure quod Epiſcopus ab eis prætendere poſſet. Poſtremo Pontifex eximendo aduocat ad ſe omne ius Epiſcopale adeo quod Papa ſit Diœceſanus Exemptorum *cap. autoritate de priuileg. in 6.* Ac ita pro hac concluſione reſcripſit olim Clemens V. *in Clem. dudum §. verum in fin. de Sepulturis Vbald. vbi ſupra num. 12. Lapus eod. tract. §. quia de n. 10.*

5 Concluſio tertia, Eccleſia exempta quæ habet Capellas vel populum non exemptum tenetur Epiſcopo ad Canonicam *per cap. ex ore de priuileg. Innoc. & Io. Andr. cap. in noſtro de Sepultur. d. cap. officij ca. requiſiſti cap. fin. de teſtam. Lapus tract. de Canonica Epiſcop. §. quia de n. 6. verſ. ſecundo quæritur Vbald. eod. tract. cap. 4. q. 5. & late q. 8. 9. 10. 11.* Fallit tamen ſi populus pleno iure ſubiectus eſſet Eccleſiæ exemptæ *Vbald. d. quæſt. 9. n. 3.*

6 Concluſio quarta, ſi fiat legatum Eccleſiæ exemptæ tempore mortis, ſubiectæ vero tempore teſtamenti, diſtinguendi ſunt hi caſus. Primus, ſi vtroque tempore teſtamenti ſcilicet & mortis exemptio ſit, non debebitur Canonica rationibus anteſcriptis. Secundus, ſi ſubdita ſit tempore teſtamenti, exempta vero tempore mortis non debebitur quoque Canonica, ratio eſt quia inſpicitur conditio & ſtatus temporis quo legatum cedit non vero quo legatur *l. poſt diem ff. quando dies leg. ſi vxor. C. de inſert. l. quæ legata ff. de reg. Iur. Lapus d. tract. §. quia de n. 12.* Tertius ſi exempta ſit tempore teſtamenti, ſubdita vero tempore mortis debebitur canonica ratio, quia inſpiciendum eſt tempus mortis; non autem tempus teſtamenti. *Plene l. ſi cognatus ff. de reb. dubiis l. generaliter § ſi homini libero ff. de fideicom. libert. Vbald. d. c. 4 quæſt. 7. n. 3. l. ſi filius ff. de verb. oblig.*

7 Concluſio quinta, Si Eccleſiæ exemptæ ſub conditione relinquatur, v. g. tempore mortis Eccleſia quidem exempta eſt, at vero poſtea ſubiicitur,

iicitur, tandemq; extat conditio videtur canonicam non deberi, nam tempore teſtamenti, & mortis Eccleſia exempta eſt: vnde ſi poſtea mutet ſtatum, ideo fieri non debet præiudicium Eccleſiæ cui prius fuit ius quæſitum *l. id quod noſtrum ff. de reg. Iur.* E contra vero, videtur inſpiciendum tempus conditionis exiſtentis quo quidem tempore Eccleſia ſubiecta inuenitur *l. ſi vſuſructus ff. quand. dies vſufr. legati l. quæ legata ff. de reg iur.* Paucis articuli huius diiudicatio pendet ex eo vtrum conditio exiſtens retrahatur ad tempus mortis ſeu teſtamenti, qua de re ſuis in ſedibus fuſe Doctores *Barth. l. ſi is qui pro emptore ff. de vſucap. l. qui Balneum ff. qui pot in pig.*

Vtrum autem canonica Epiſcopi impediat petitionem canonicæ parochialis dubitatur, paucis dicendum eſt quod non, nam altera ab altera diuerſa eſt & ex diuerſo iure competens *Hoſtienſ. in ſumma de ſepulturis n. 14. §. & vtrum illa ratione oneris Epiſcopalis vt dixi concluſione ſecunda.* Hæc autem ratione oneris parochialis quod conſiſtit in quotidiana celebratione, Baptiſatione, pœnitentiarum iniunctione, qua de re videatur fuſius Hoſtienſis & DD. *cap. in noſtra de Sepulturis cap. certificari cap. cum ſuper eod.* 8

QVAESTIO VII.

Vtrum generalis exemptio cenſeatur etiam eximere à ſubſidio per Papam impoſito.

MInime. Quia nemo ab eiuſmodi charitatiuo ſubſidio Papæ debito exemptus eſſe cenſetur. *Io. Andr. ca. cum inſtantia de cenſib. Oldr. ad conſ.* 104. *incip. circa propoſitam quæſtionem per l. 1. C. de indict. lib* 10. *l. neminem C. de ſacroſ. Eccleſ.* Quod tamen reſtingendum eſt niſi quis ſpeciali priuilegio ab eiuſmodi onere nominatim eximeretur *ca. decet de reg. iur. in 6. ca. 1. & 2. 25. q. 2. Bellencin. tract. de charit. ſubſidio qu.* 58. *n.* 3. quod non eſt præſumendum quippe quod illud concedi non conſueuerit *d. cap. cum inſtantia verſ. quod non credimus & cap. accedentes de præſcript.*

QVAESTIO VIII.

Vtrum Epiſcopus cum Clero eximere poſſit à ſubſidio charitatiuo.

POſſe, reſponderunt plerique *Spec. tit. de cenſib. §. nunc dicendum verſ. quid ſi.* Aptius tamen cum diſtinctione reſpondendum iudico nempe in præiudicium Papæ non poſſe at vero in præiudicium Epiſcopi poſſe *l. vacatis vbi DD. C. de decurionib. lib. 10. l. inter debitorem ff de pactis Bellenc. de charit. ſubſid. quæſt. 60.*

QVAESTIO IX.

Ordinarius an exigat charitatiuum ſubſidium ab exemptis.

SVMMARIVM.

1. *Concluditur negatiue.*
2. *Limitatur niſi exempti habeant populum non exemptum.*
3. *Item niſi exemptio conceſſa ſit cum clauſula volumus quod in charitate cum Epiſcopo permaneas.*
4. *Ordinarium munus quod ſit.*

1 QVod exigere non posſit tenet Cardinalis & cum eo ita concludendum eſt *Card. Clem frequens §. nonnulli in 3. oppoſ. de exceſſ. prælat. vbi Paul. & Petr. de Ancharano in verſ 8 not. Innoc. cap. 1. circa med. de ſtatu Monach.*

Quod maxime procedit ſi exemptio ſit data cum plena libertate id enim importat exemptionem non modo à iuriſdictione ſed etiam ab omnibus quæ ſunt de lege Diœceſana inter quæ ſubſidium charitatiuum numeratur *ita Innoc. cap. veniens in glo. ſuper ver. libertate de verb. ſignif in 6. Bellenc. de charit. ſubſid quæſt. 32. n. 8.*

2 Limitatur primo, niſi exempti haberent populum non exemptum quia eo reſpectu exigi poſſet eiuſmodi præſtatio *Innoc. cap. 1 circa med. de ſtatu Monach. Bellenc. d. qu. 32. n. 5. verſ. & pro talibus.*

3 Limitatur ſecundo, niſi in priuilegio exemptionis appoſita eſſet clauſula vulgaris volumus autem quod Eccleſia huiuſmodi exempta in charitate priori cum Epiſcopo ſuo remaneat *Abb. conſ. 102. omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio vol. 1. de quo*
4 *dixi ſupra lib. 1. quæſt. 9. n. 9.* Non refragatur, quod eiuſmodi munus videatur ordinarium ex quo imponatur à lege ſeu canone ad quę ordinaria munera etiam exempti adſtringuntur *Barth. l. vacuatis C. de decur. lib. 10. l 1. C. de indict. lib. 10. in l. 2 ff. de immunit. l vnica C. de vacat. muneris li 10. Barth. l. omnes C. de annonis & tributis li. 10.*

Quia falſum eſt quod ſubſidium charitatiuum ſit munus ordinarium, nam vt quid cenſeatur munus ordinarium non ſatis eſt vt imponatur à lege ſeu Canone ſed præterea opus eſt vt habeat certam annuam & regularem præſtationem *Guilielm. de Cugno l. neminem C. de ſacroſ. Eccleſ. Cyn. l. voluntarie in 1. qu. C. de excuſ. tut. Barth. l. 1. col vlt. C. de mune. & in quo loco lib 10. Bellenc. d. quæſt. 32 n. 6.* Quod non eſt in præſtatione ſubſidij quæ nec annua eſt, nec vniformis, ſed incerta vt pro re & neceſſitate enata exurgens.

* * *

QVAE-

QVAESTIO X.

Quid ſi ad exemptos peruenerit res non exempta & è contra an tenebuntur.

ARticulum hunc prolixe diſcutit Petrus antiboli ad quem viſum fuit lectorem remittere *tract de mune.par* 3.§ 4.*n.*50.56 *& ſeqq.vol.tract.*11.*folio* 68.

QVAESTIO XI.

An Epiſcopus conferre poſſit ordines exemptis.

SVMMARIVM.

1. Epiſcopus confert exemptis ordines.
2. Si Epiſcopus neget poſſunt ab alio petere.
3. Quid ſi priuilegium habeant à quo maluerint Epiſcopo ordines accipiendi.
4. An exempti poßint recipere clericos alterius diœceſis ſine dimiſſoriis?

FVIſſe aliquando in hoc articulo dubitatum refert Rebuffus dum dicit Peruſium putauiſſe Epiſcopum non poſſe *Rebuff. in praxi benefic par.1.tit de Clericis & à quibus & quomodo creentur. n.*22 in qua ſententia cum Peruſio videtur reſediſſe Vbaldus ſupra à me allegatus *tract. de Canonic. Epiſcop. cap.*4.*qu.*6.*n.*5. *&* 6 *v ſupra lib.*4. 1
*q.*6.*per cap nullus de tempor. ordin. in* 6 Veruntamen, Rebuffus contrarium concluſit cum enim ordinum receptio à proprio Epiſcopo ſit valde fauorabilis ſi id non liceret diceremus, certe exemptionem quæ in fauorem exemptorum conceſſa eſt, in eorum damnum & præiudicium conuerteremus quod foret perabſurdum *Rebuff. d.n.*22.*vide ſupra lib.*2.*q.*45.*verſ*11. Pro quo eſt gloſſa notabilis dicens quod exempti debeant primo Epiſcopalia petere ab Epiſcopo qui (inquit) ſi deneget poſſunt 2
tum ab alio petere *glo.cap. Albatibus* 17 *quaeſt.*2.*Petr. Brixienſ. in repert. verb. exemptio col.*6. quod ipſum plenius inquirit Nauarrus *conſ.*14.*num.* 3.*&* 4 *de priuileg.* addens quod Abbas vnius monaſterij inuitatus poſſit in alio monaſterio ordines conferre 3
ſi illud ſit exemptum *Franc. ca. Abbates in fin. verſ. in glo. fin. de priuilegiis in* 6. quæ tamen concluſio vera eſt niſi exempti priuilegium habuerint à quo maluerint Epiſcopo ordines accipiendi qua de re latius ſpeculator *part.*3. *tit. de clericis peregrinis n.*5. *cum Apoſt.* vbi dicit virtute eiuſmodi priuilegij poſſe eos in aliena diœceſi ab alieno Epiſcopo ordines accipere ſed non tamen in propria diœceſi niſi tamen detur Epiſcopo noua venia ibi ordines conferendi *Io. Andr. cap. cum & plantare in fin. de priuileg.* An autem exempti poſſint clericos alterius diœceſis recipere ſine literis 4
commendatitiis notat idem ſpeculator *vbi ſupra num.*7.

QVAE-

QVAESTIO XII.

Religioſi exempti an tranſire poſſint ad ſtrictiorem regulam venia non obtenta.

SVMMARIVM.

1 *Licentiam ſatis eſt petere licet non concedatur.*
2. *Secus in exemptis.*
3. *Differentia eſt an licentia petatur à Papa vel à legato à latere.*
4. *Conſenſus an præcedere vel ſequi poſſit.*
5. *An valeat conſuetudo tranſeundi ad aliam religionem ſine conſenſu Papæ aut legati.*

1 INnocentius tertius Pontifex Priori & conuentui Dimolienſi reſcripſit poſſe religioſum zelo ſanctioris vitæ ad religionem tranſire ſtrictiorem, petita prius licentia prælati ſui, licet non obtenta etiamſi primum monaſterium ſit priuilegiatum quod de illo ad aliud etiam arctius tranſire non poſſit *cap licet quibuſdam de regula-*
2 *rib.* Quod quidem licet ita regulare ſit in Prælatis tamen exemptis aliud dicendum eſt qui quidem ad ſtrictionem religionem tranſire non poſſunt petita ſolum venia, ſed eſt omnino neceſſe vt eam obtineant ita determinauit Clemens 4. referente Hoſtienſi ex Imola & Archidiacono *cap. ſi Abbatem de elect. in 6. Io. Andr. d. cap licet*
3 *& cap. cum non ſtat. de reg. iur. in 6. vbi Franc. num. 2. vſque ad finem.* Qua in re Philipp. Francus eodem loco diſtinguit inter Papam & legatum à latere. Etenim cum ſolius ſit Papę religiones confirmare eius etiam ſolius eſſe poteſt profeſſiones & tranſitiones in aliam religionem impedire *Anto. de Roſellis tract. de conciliis qu. Pontifex maximus nunquid circa impedim. matrimonij &c. vol. tract. 2. fol. 51. col.* 4. qui quidem ſi (inquit) non quidem denegauit licentiam Prælato exempto ſed nec etiam dedit tunc Prælatus poterit prælaturam dimittere, & religionem ingredi *per not. d. cap. licet & cap. cum venerabile de conſuetud. in 6.* non enim videtur exemptus fortius adſtrictus Papæ quam Monachus Abbati vel ſeruus Domino Maxime quod Papa ſemper in poteſtate habeat profeſſum ad priorem religionem reuocandi *Franc. d. n. 2.* At vero, legatus à latere ſi Prælato exempto licentiam deneget poterit licite in aliam tranſire religionem atque profiteri, non enim obtinet legatus quamuis à latere ſupremam poteſtatem nec religiones approbare aut tollere poteſt *Io. Andr. d. c. cum non ſtat. vbi Franc. num.* 3.

4 Vtrum autem quando obtineri debet licentia ea debeat actum præcedere vel ſatis ſit ſi ſequatur plenioris eſt diſquiſitionis, ſufficienter ab Abbate diſputatum ad quem recurri poterit *in lata Apoſtilla ad d. ca. licet de Regular.*

5 Item vtrum valeat conſuetudo quod Prælatus exemptus tranſire poſſit ad aliam digni-

Digitized by Google

dignitatem ſine licentia legati aut Papæ determinat Innocentius negatiue *per tex. in cap. cum venerabilis de conſuet. Bald. in Margarit. verbo Abbas exemptus.* Hodie quiſquis ille ſit qui ad ſtrictiorem, monaſticæ vitæ normam tranſilire fatagit, laudabiliter facit, ſi auctorante S. Pontifice aut S. congregatione Illuſtrisſimorum Cardinalium negociis Regularium præpoſitorum id faciat: tum quod tutius, tum quod gratius S. Sedi, quemadmodum ſuis ad me litteris, ſcripſit ſummæ vir prudentiæ Ricardus Pauli ſtrauius Protonotarius & dictæ congregationis à ſecretis.

QVAESTIO XIII.

Concedere an poſſit Pontifex priuilegium ne quis excommunicetur.

SVMMARIVM.

1. *Conceſſo priuilegio ne ab Epiſcopo excommunicari poſſit poterit nihilominus ab eo puniri ſeu coram eo conueniri.*
2. *Priuilegium non valet ne quis à Papa excommunicari poſſit.*
3. *Imperator imperium non poteſt lacerare.*
4. *Papa non poteſt ſibi ligare manum.*
5. *Papa & Imperator frater niſant.*

DVplex facio huius quæſtionis caput, prius ne ab Epiſcopo poſterius ne à ſe ſeu à ſancta Sede excommunicetur in priori nemo vnquam merito dubitauit vti ſuperius à nobis ſatis notatum eſt *lib. 1. quæſt. 3. ſub finem* licet incidenter du- 1
bitatum fuerit an conceſſo eiuſmodi priuilegio ne quis ab Epiſcopo excommunicari poſſit coram eo ſaltem in ius trahi conueniri ac puniri poſſit, cui dubio cum Abbate affirmatiue reſpondemus *in cap. cum capella n. 6. verſ. vltimo quæro de priuilegiis dixi ſupra lib. 2 c. 49. & infra q. ſeq. n. 8.* Quo vero ad poſterius, ſunt qui id priuilegij 2
vendicant, quod ne quidem à Pontifice excommunicari poſſint teſte Ioanne Feraldo *in priuilegiis regum Franciæ priuilegio 6.* Veruntamen, eiuſmodi priuilegia inutilia eſſe & vana ſupra ex Abbate Felino & aliis tradidimus *d. qu. 3. ſub finem Io. And. c. cum inſtantia de cenſib. Bellenc. de charit. ſubſidio q. 58. n. 1. Oldra conſ. 104. incip. circa propoſitam quæſtionem in fin.*

Quemadmodum enim Imperator lacerare Imperium non poteſt *Abb. c. cum non* 3
liceat n. 16. verſ. nec etiam poſſet vbi Fel. n. 14. & in c. ad audiendam n. 4. de præſcript. ca. ex Epiſtola n. 5. de probation. Reſtaur. de Imperat. q. 104. ita nec Papa, qui ſibi ligare 4
manus non poteſt, *c. fin. vbi glo. de reſcript. in 6. c. innotuit de elect. dixi ſupra li. 3. q. 1. in pr.* Papa enim, Eccleſia, & Imperator, Fraterniſant, vnde merito de vno ad alterum 5
iuris ſimilitudine ducitur argumentum *Reſtaur. de imper. qu. 70 n. 6. Iaſon. cum add. in l. 1. n. 2. lect. n. 24. C. de ſacroſ. Eccleſiis.*

QVAESTIO XIV.

Exempti an obligentur interdictis ordinarij.

SVMMARIVM.

1. *Interdictum quid ſit.*
2. *Ferri non poteſt contra exemptos.*
3. *Exempti tenentur obſeruare interdicta quæ ſeruat Eccleſia matrix.*
4. *Alioqui incidunt in pœnas Canonicas.*
6. *Differentia inter interdictum generale & Prælati exemptorum.*
7. *Quid ſi exempti non paruerint interdictis an puniri poßint ab ordinario, & numer. 8.*

1 INterdictum eſt cenſura Eccleſiaſtica qua prohibentur diuina officia ſacramenta & ſepultura actiue & paſſiue *Nauarr. in manuali 27 num. 164. & ſeqq. vbi docte &*
2 *late.* Porro, licet illud ferre non poſſit ab ordinario contra exemptos ſeu receptos in ſpeciales filios Eccleſiæ Romanæ *cap. 1. de verb. ſig. in 6. c. quando de priuileg. Nauarr. d. n. 164 verſ. octauo Fumus in Aurea Armilla verb. interdictum n. 25.*

3 Nihilominus tamen exempti tenentur obſeruare interdicta quæ ſeruat Eccleſia matrix *Clem. 1. vbi Card. n. 10. de ſent. excom. Fel. cap. licet n. 6. verſ. & nota quod exempti de foro compet. Fumus in Aurea Armilla verb. excommunicatio 52 præclare Abb. c. cum inter nu. 3. cum Apoſtillis de conſuet.* Matrix inquam Eccleſia hoc eſt loci maior vel Baptiſmalis ſi autem eo in loco non eſſet Eccleſia Cathedralis ſed plures matrices ſi omnes ſeruiant exempti etiam ſeſe conformare debent, ſi autem vna ſeruat alia
4 non ſecus dicendum eſt *Fumus d. verb. excommunicatio 52. in fine* exemptis autem caſu debito non ſeruantibus interdicta incidunt in pœnas variis in conſtitutionibus expreſſas *d. Clem. 1. de ſent. excom. cap. Epiſcoporum de priuileg. in 6. Clem. eos de ſepult. Io. de Lignano tract. de cenſur. Eccleſ. §. 27. n. 3. verſ. nono vol. tract. 16.* Quæ adeo vera ſunt vt in contrarium præſcriptio vel conſuetudo non ſubſiſtat imo priuilegium è contra obtentum cenſeretur ſurreptitium *d. ca. cum inter vbi Io. Andr. Fel. Abb. & alij cap. in Lateranenſi de præbend. Sayrus in Theſauro Theol. moralis par. 1. lib. 5. cap. 19. n.*
5 *15.* Violaretur enim neruus Eccleſiaſticæ diſciplinæ quod non eſt amittendum *Clem. 1. verb. neruum Eccleſiaſtica diſciplinæ de ſent. excom. Barbatia d. c. cum inter n. 10. verſ. nota quod Epiſcop. Calderin. tract. de Eccleſiaſtico interdicto q. 3. 5. 6. & 24. memb. 2.*

6 Porro, inſerenda hic eſt differentia quædam inter interdictum generale ordinarij & interdictum Prælati exemptorum illo enim celebrare diuina poſſunt inter ſe ſed ſecreto vt ab exteris non videantur hoc autem nulla ratione ne quidem nec ſecrete nec inter ſe *c. quod in te de pœnitent. Hoſt. & Innoc. cap. nuper verſ. orando. de ſent. excom. Card. d. Clem. 1. de ſent. excom.*

Inciden-

Incidenter autem dubitatur an ſi exempti non paruerint interdicto ordinarij an 7
ab eo puniri poſſint Ioannes Monachus tenet quod poſſint puniri ex quo hoc in caſu denudati ſint ſuo priuilegio *Io. Monach. tit. de priuileg. in 6. per cap. tuarum extra eod. videtur tex. Clem. ex eo §. quod ſi in verb. ſatiſfactione præmiſſa, &c. de ſent. excom. c. cum & plantare §. excommunicatos de priuileg. vbi DD.* At Imola & Cardinal. *d. Clem. 1. n. 20. quæſt. 9.* contrarium aſſerit atque probat. conſulens vt ordinarius denunciet Papæ ad obtinendum iudicium delegatum, qua de re infra à nobis aliquid ſcriptum eſt *eod. lib cap 33.*

Pro coronide itaque dico, quod perſonæ ſingulares priuilegiatæ per Pontificem 8
ne excommunicari aut interdici poſſint non intelliguntur exemptæ à ſententiis ordinariorum, ſed poſſunt non obſtante tali priuilegio ab eis interdici niſi ſint Reges aut Reginæ vel eorum filij *cap ne aliqui de priuileg. in 6. vbi DD. Silueſter in verb. interdictum Henriques lib. 13. de excommunicat. cap. 25. § 5.*

Quod ampliatur etiamſi eſſent perſonæ religioſæ, quibus ratione ſeu intuitu perſonæ eiuſmodi perſonale priuilegium conceſſum eſt *glo. cap ne aliqui in verb. ratione de priuileg. in 6.* Secus vero ſi priuilegium conceſſum eſſet ratione loci religioſi v g. monaſterij aut ordinis *Henriques lib. 7. de indulgent. cap. 24. §. 2. & lib. 13. c. 24. §. 1. compendium priuileg. ord. minorum verb. exemptio.* Quale priuilegium conceſſum eſſe Societati Ieſu, Prædicatoribus, Minoribus, Benedictinis teſtatur Gregorius Sayrus *in Theſauro Theolog. moralis par 1. lib 5. cap. 10. n. 8. & DD iam citati.* Adeo vt nec directe nec indirecte interdici poſſint *cap. quantum de priuil. Silueſter vbi ſupra verſ primum Sayrus d. cap. 10. n. 9 c. cum dilectus de relig. dom Clem. frequens de exceſſib. Prælat.* directe inquam cum ipſimet vel eorum loca interdicuntur indirecte vero cum alij ipſorum reſpectu v.g. qui cum eis negotiantur, frequentant, emunt, vendunt, molunt *d. c. quanto Sayrus d. n. 9.* Denique, exemptione non gaudere eum qui fuit cauſa interdicti oſtendit Hieronymus Gonſales *tract. de menſibus & alternatiua Epiſcoporum gloſſa 27. n. 33. per c. licet in fine de priuileg. in 6.*

QVAESTIO XV.

Ordinarius an tollere poſſit prauas exemptorum conſuetudines.

SVMMARIVM.

1. *Ordinarius non poteſt tollere prauas conſuetudines exemptorum.*
2. *Res exempta comparantur rebus ſitis extra territorium.*
3. *Caſtrum ereptum à iuriſdictione ciuitatis Capitalis non regetur amplius illius conſuetudinibus.*

Licet ad Diœceſanum ſpectet tollere prauas conſuetudines ſuæ diœceſis *Abb. cap. Abolendæ num.3. de Sepulturis Abb. c. ex frequentibus n.4. de inſtitut. vbi Innoc. Angel. in ſumma verb. Archiepiſcopus n.1.* Id tamen in exemptis non poteſt qui licet ſint in diœceſi non tamen ideo ſunt de diœceſi *cap. graue vbi Fel. c. pen. de offic. ord.*
1 Quapropter (inquit Abbas) non eſt præſumendum quod Papa ſubiicere voluerit exemptos Epiſcopis per verba quantumlibet generalia qui proinde conſuetudines exemptorum prauas abrogare non poterunt *Abb. d. c. abolendæ n. 3.* vide inquit idem, ſi exempti habeant conſuetudinem vendendæ ſepulturæ prauam alioquin atque plane irrationabilem Epiſcopus eam abrogare non poterit *d. c. abolendæ vbi DD.*
2 Ratio eſt, quia tam exempti, quam res exemptæ comparantur locis ſeu rebus extra territorium ſeu diœceſim conſtitutis *cap. graue vbi Fel. Abbas & DD. de offic. ord. Cardin. Clem. Archiepiſcopo §. ſimili in fine de priuil. Ang. conſ. 230. incip. quadam Margareta vol.2.* Vnde, cum Epiſcopus extra diœceſim non habeat ius terrendi ſeu adminiſtrandi *Alciat. l. pupillus §. territorium ff. de verb. ſignif.* conſequens eſt vt non poſſit ideo conſuetudines moderari, tollere, abrogare, derogare, iudici quippe extra territorium ius dicenti impune non paretur.
3 Quare, pulchre ex Romano Socino cenſuit Alciatus, quod ſi caſtrum ab omnimoda ciuitatis ſuperioris iuriſdictione ſit ereptum amplius ſuperioris ciuitatis conſuetudinibus non regetur *Alc. d. §. territorium Rom. conſ. 218. Soc. conſ. 81.* Alioquin enim regulare eſt quod caſtra regulari debeant & ſequi conſuetudines ciuitatis capitalis *Amanellus ſing. 235. n.1. Barth. l. 2. q. 36. C. quæ ſit longa conſuet. Iaſon. l. de quibus n.6. ff. de legibus Menoch. conſ. 257. n 51. li. 3. late Rochus tract. de conſuetud. n. 341.*

QVAESTIO XVI.

Exempti an præſtent iuramentum fidelitatis ſuperioribus Prælatis, à quibus eximuntur.

SVMMARIVM.

1. *Exempti praſtant iuramentum Epiſcopo ratione populi non exempti.*
2. *Poteſt quis vaſallus eſſe diuerſorum Dominorum.*

Franciſcus de Aretio in hac ſpecie quæſtionis conſultus reſpondit negatiue *conſ. 150. n.1.* Ratio eſt, quia eiuſmodi iuramentum præſtatur in ſignum ſubiectionis eſtq; libertati & exemptioni ex diametro contrarium *cap. cum olim 2. de priuileg. glo. cap. antiquo eod. cap. nimis praua vbi Butr. de exceſſ. Prælat.* ideoq; exempti iſtud iuramentum Pontifici præſtant non autem alij, *DD. d. cap. nimis & cap. dilecti de maiorit. & obed.* niſi tamen exemptus habeat populum non exemptum ſeu

Ca-

Capellas, Eccleſias aut loca non exempta nam eorum reſpectu ſubiicitur ordinario 1
c. cum capella de priuileg. vbi DD. & conſequenter eorum contemplatione iuramentum fidelitatis Epiſcopo præſtare poteſt, idq; argumentum ſumendo à feudis poteſt enim aliquis eſſe vaſallus duorum pro diuerſis feudis ac vtriuſque reſpectu 2
præſtare vtrique Domino iuramentum fidelitatis *cap. 1. quæ ſit noua forma in feud. cap de forma 22. quæſt. vlt. c. 1. in fine hic finitur lex. cap. grandi de ſupplend. neglig. prælat. in 6. Spec. de feudo §. 2. verſ. 12.* Quod genus argumenti in hac exemptionum materia procedere diximus frequenter ſupra *lib. 1. qu. 45.*

QVAESTIO XVII.

Archiepiſcopus, Epiſcopus, an celebrare poſſit in locis à ſe exemptis.

QVæſtionem hanc tetigimus ſupra quam proinde nolo hic iterum repetere *ſupra lib. 2. q. 45. verſ. 25 & 62.* Quid autem de aliis prælatis vel Abbatibus an pontificalia exercere poſſint extra eorum Eccleſias item in præſentia ſuorum prælatorum ſuperiorum vide copioſe Francum *cap. vt Apoſtolicæ n. 5. & 6. de priuileg. in 6.*

QVAESTIO XVIII.

Archiepiſcopo vel Epiſcopo celebrante in loco exempto cuius erunt oblationes in miſſa factæ.

SVMMARIVM.

1. *Diœceſis eſt parochia Epiſcopi.*
2. *Omiſſum remanet in diſpoſitione iuris.*
3. *Solutio quæſtionis cum diſtinctione.*
4. *Troilus indiſtincte cenſet deberi Epiſcopo.*

VIdetur quod Diœceſani: quia tota diœceſis eſt parochia Epiſcopi *cap. licet* 1
16. q. 3. & alij curati dicuntur adiutores Epiſcopi *cap. fin. de offic. Archipresbyteri.* Præterea oblationes veniunt acceſſoriæ ad miſſam ideoq; videtur quod celebranti debeantur *cap acceſſorium de reg. iur. in 6.*

In contrarium vero facit quia diœceſano permiſſum eſt quidem vt celebret in 2
loco exempto *iuxta Clem. Archiepiſcopo de priuileg.* at vero de oblationibus nihil diſpoſitum reperitur; vnde fit locus axiomati quod omiſſum remaneat in diſpoſitione iuris communis *l. commodiſſime ff. de liber. & poſt.* Petrus de Anchar. hac in quæſtione ſic diſtinguit vt ſi celebret exequendo officium Paſtorale, quod ei oblationes debeantur, idq; vt ſubueniatur in neceſſitate conſtituto ſecus vero ſi volunta- 3

Digitized by Google

rie *arg. d. cap. acceſſorium & arg. l. ſi fideiuſſor. ff. qui ſatiſdar. cogant. Ancbar. d. Clem. Archiepiſcopo* Cardinalis vero Sabarella dicit quod de vrbanitate Epiſcopo celebranti debeantur, de iure vero ei cui competunt iura Parochialia computantur enim oblationes inter iura Parochialia cui etiam aſſentitur Felinus *Card. d. Clem. Archiepiſcopo n. 11. Fel. cap. dilectus n. 1. verſ & adde de offic. ordin.* At vero Troilus maluetius
4 ſequendo Imolam indiſtincte cenſet deberi Epiſcopo *Tract. de oblat. imagini factis par. 4. n. 2. Imol. d. Clem. Archiepiſcopo col. pen. verſ vlterius quærit* tum quod oblationes dentur propter meritum magis merito vt eſt Epiſcopus *arg. l. nec adiecit ff. pro ſocio* cum quod tota diœceſis dicatur Parochia Epiſcopi cæteriq; curati eius tantum adiutores *d. cap licet & d. cap. fin.* Qua in re ſemper collimandum eſt ad priuilegia & conſuetudines *Marian. Socinus tract. de oblationibus lib. 18. num. 60. & ſeqq per cap. porro de priuileg.*

QVAESTIO XIX.

Exempti an teneantur venire ad Synodum.

SVMMARIVM.

1. *Synodus eſt ſignum ſubiectionis.*
2. *Synodus an ſit de lege diœceſana vel iuriſdictionis.*
3. *Iudex in varietate opinionum bene facit eligendo mediam viam.*
4. *Exempti non tenentur venire ad Synodum.*
5. *Idq; niſi habeant populum non exemptum.*
6. *Libertas non veniendi ad Synodum an præſcribi poſſit.*
7. *Abbates exempti qui intereſſe Synodo debent quali amictu vti debeant.*

1 QVod venire ad Synodum Epiſcopi ſit ſignum ſubiectionis apud omnes eſt indubitata *cap. fin. de cauſa poſſeſſ. & propr. Spec. de teſt §. nunc videndum verſ. intendit probare Milis in repert. verb. Epiſcopus §. 1.* Vnde fit dubium an exempti ad eam venire compellantur, pro ſolutione cuius præmitto, varie olim fuiſſe diſputatum vtrum Synodus ſit de lege diœceſana an vero de lege iuriſdictionis, quod
2 ſit de lege diœceſana tradidit gloſſa & eius ſequaces *in cap. dilectus vbi Abbas de offic. ordin. Innoc. cap. 1. de ſtatu Monach. Imol. d. cap. dilectus col. 2. & in cap. ſuper his not. 2. de maior. & obed. per cap. Epiſcopus diſt. 17. cap. fin. 18. quæſt. 2.* ea enim omnia dicuntur eſſe legis diœceſanæ à quibus monaſteria de iure reperiuntur eſſe exempta *d. ca. Epiſcopus & d. cap. fin. & dixi ſupra lib. 1. qu. 15.*

Quod autem ſit de lege iuriſdictionis, cenſuerunt plerique alij *vide Hoſt. d. c. dilectus vbi Io. Andr. & Card. & in cap. conquerente eod. tit. Gemin. cap. 1. 10. quæſt. 1.* Ratio eſt

tio eſt, quia Abbates iuxta communem ſententiam non ſubſunt Epiſcopo quoad legem diœceſanam, qui tamen tenentur venire ad Synodum Epiſcopi *cap. quod ſuper his de maior. & obed. cap. fin. diſt.* 18 Præterea, venire ad Synodum tenere vocare punire non venientes non eſt pati nec recipere ſed potius agere, ergo non eſt de lege diœceſana, *vide ſupra d. q.* 15. Tertij putauerunt Synodum mixtam eſſe de lege diœceſana & iuriſdictionis *Hoſt. d. cap ſuper his vbi Io. And. Abb. Card. d. cap. Epiſcopus* cenſentes quod Synodus ſit quidem de lege diœceſana ſed in quantum in ea aliquid ſtatuitur ordinatur iudicatur quod ſit de lege iuriſdictionis, At vero Turrecremata *d. cap.* 1. 10. *quæſt.* 1. longe aliter putat quod conuocatio actiua ſit de lege iuriſdictionis ſed obligatio ad obediendum Epiſcopo de lege diœceſana Paucis in conflictu harum opinionum videtur amplectenda media quæ mixta eſt vtraq; lege *Hoſtienſ d. cap. ſuper his.*

Nam iudex inter varias opiniones bene facit ſi eligat mediam, quippe quod hoc 3
pacto neutri minus præiudicari poſſit *Fel. cap.* 1. *col. fin. verſ. ſecundo nota de conſtit. Anchar. conſ.* 120. *incip. inter contraria col.* 1. *arg. l. adeo §. cum ex aliena ff. de acq. rer. dom. cap. literas §. ſane de reſt. ſpol. Henric. Botteius tract. de Synodo par.* 1. *n.* 63. Non tamen ruſticorum more qui quæſtiones occurrentes per medium ſecant quod reprobatur glo. *l. neſennius in verb videantur ff de neg. geſt.*

Concludo itaque, nec Abbates nec alios quoſuis exemptos non habentes capel- 4
las ſeu membra aut populum non exemptum teneri venire ad Synodum *cap. ex ore de priuileg. vbi Abb. c.* 1. *vbi glo verb. inſtituta eod in* 6. *glo. c. vt Apoſtolice verb. videtur & ca. exemptione verb. curam eod. in* 6. *Archid. ca Abbates col. fin.* 18. *quæſt.* 2. *Fed. conſ.* 183. Quod ampliatur etiamſi Abbates exempti habeant alios ſibi ſuperiores *Lapus inter conſ. feder.* 89 *incip Reuerende pater.* Limitatur autem niſi exempti habeant membra 5
vel populum non exemptum *dixi lib.* 2. *q.* 45. *caſu* 23. *&* 63. alioquin venire debent niſi habeant priuilegium non veniendi ad Synodum *DD. vbi ſupra c. quoniam per confeſſionem de priuileg. c. nimis de exceſſib. prælat. Hoſt. in ſumma de offic. ord. §. quid pertinet. verſ. capellæ etiam Monachorum Imol. d. ca. quod ſuper his.*

Limitatur ſecundo iuxte Concil. Tridentinum, quod exempti omnes qui alias ceſſante exemptione intereſſe deberent nec capitulis generalibus ſubduntur Synodo intereſſe debeant *ſeſſ* 24. *c.* 2. *de refor.* Vtrum autem præſcribi poſſit libertas 6
non veniendi ad Synodum longioris eſt materiæ nec huius inſtituti *vide Henricum Bollenum tract. de Synodo par.* 2. *num.* 40. *& ſeqq.*

Poſtremo, Abbates exempti qui intereſſe debent Synodo, quo amictu, & orna- 7
mentis vti debeant compendij cauſa peti poterit aliunde, *vide Spec. de priuileg. par.* 4. *n.* 6. *Boer. de autoritate magni Concilij par.* 1. *n.* 13. *Franc. c. vt Apoſtolica de priuil. in* 6.

QVÆ-

Digitized by Google

QVAESTIO XX.

Prælati exempti qualem habeant in ſubditos iuriſdictionem.

SVMMARIVM.

1. *Prælati exempti habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*
2. *Excommunicare poſſunt ſubditos.*
3. *In alienationibus interponunt autoritatem*
4. *Vota tollunt. Indulgentias non concedunt.*
5. 7. *Differentia inter inferiores Prælatos & Epiſcopos.*
6. *Dictio quaſi eſt nota improprietatis.*
8. *Habent iuriſdictionem etiam fori interioris.*

1 RESpondeo quaſi Epiſcopalem *glo.ſing.Clem.1.verb.proprij de rebus Eccleſ.non alienand. Nauar.conſ.23.de priuileg.Hieron.à Sorbo. Capucin.in addit.ad Alphonſ.*
2 *à Caſarubios in compend.priuileg.fratr.minor.verb.prælati.* Vnde ſubditos excommunicare poſſunt *Sayrus in Theſauro Theologiæ moralis lib.1.cap.6.n 13.par.1.* in alienationibus ſuam interponunt auctoritatem *dixi ſupra lib.eod.q.1.n.4.* Vota ſuorum irri-
3 tant commutant diſpenſant *Nauar.in Manuali c.12.n.76.verſ.tertio Silueſter verbo vo-*
4 *tum 4.q 3.adde ſupra li.1.c.20.n.6.Nauar.in Manuali c.27.n.254.* Cæteraq; ad iuriſdictionem Epiſcopalem ſpectantia expediunt, paucis quibuſdam caſibus exceptis, inter quos comprehendo indulgentiarum conceſſionem, quas inferior Epiſcopo
5 concedere non poteſt *dixi infra li.eod q.58 n.1.* Inferiores enim prælati, præſident tantum viri velut familiæ ſeu conditioni hominum ſicuti Abbates Monachis qui proinde iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habere perhibentur adiecta dictione
6 quaſi, quæ eſt nota improprietatis, quemadmodum late probatur apud Albertum de Pergamo *tract.de præpoſitionibus num.92.§.quaſi Anton.de Roſellis tract.de Conciliis*
7 *Rubr.ſententia quæ potius attendenda an Papæ an Concilij n.16. in fin.* At vero Epiſcopi rectores, integri populi, & quaſi reges in paruo regno præſidentes hominibus omnium ordinum ſtatuum, ſexuum, conditionum proprie & abſolute prælati eſſe
8 perhibentur *Bellarminus tract.de indulgentiis li.1.cap.11.q.3.S.Thom.in 4.diſt.10 qu.1. art.4 q.1* ad quos proinde indulgentiarum elargitio ſpectat *Bellar. d. q.3* inſuper, vendicant ſibi eiuſmodi Prælati iuriſdictionem in ſuos, non modo fori exterioris ſed etiam interioris, qualem Epiſcopi habent in animas Parochianorum Parochiarum ſibi ſubiectarum *Nauar.conſ.15.num.2.de prebend.par,1.* quæ per negligentiam prælatorum, ne in Epiſcopum transferatur aduigilari debet. *Nauar.d.conſ. 15.numer.6.*

QVAE-

QVAESTIO XXI.

Qualiter intelligenda ſit clauſula, Quatenus ſint in vſu, & ſacris Canonibus & decretis Concilij Tridentini non aduerſentur.

SOlutionem huius quæſtionis nobis præbet Hieronimus à Sorbo *in annotationibus ad Alphonſum à Caſarubios de priuilegiis minorum ordinum ad Bullam Clement. 7. editam anno* 1526. *Maij* 30. *& ad verb. priuilegia Fratrum.* Cuius verba hic referre non pigebit, Aduertendum eſt (inquit) quod dum in hac clauſula dicitur ſacris Canonibus & decretis, non eſt intelligendum vt aliqui male ſentiunt de ſacris Canonibus ſummorum Pontificum in decretis & decretalibus contentis, ſed de ſacris Canonibus & decretis Concilij Tridentini cum clare pateat ipſum Concilium & Canonibus & decretis conſtare & illud operetur illa clauſula, &, coniungendo Canones cum decretis Concilij Tridentini ideo male ſentire mihi videntur qui aiunt ſub illa particula Canonibus intelligi decreta & decretalia Summorum Pontificum & ſub illa alia decretis Concilij Tridentini ea quæ ſunt in Concilio Tridentino & quod proinde nulla aut paucisſima remaneant priuilegia & ita eſſet æquidem ſi hęc illorum valeret opinio, ſed quam ſit abſurdum & à mente & verbis Pontificum alienum nemo ſanæ mentis non videt dixiſſent enim ſi intelligi voluiſſent de decretis & decretalibus, Quatenus ſunt in vſu & ſacris Canonibus Summorum Pontificum & decretis Concilij Tridentini, Ita ille.

QVAESTIO XXII.

Exemptio an extendatur ad Eccleſias futuras ſeu poſtea ædificatas?

DIſcutiunt hunc nodum variis in locis Doctores *late Iaſon l. ſi ſtipulatus fuerim* §. *cum ſtipula. num.* 9. *fol.* 108. *ff. de verb. oblig. in l. ſi ex toto num.* 11. *fol.* 22. *de leg.* 1. *l. qui filiabus numer.* 15. *fol.* 42. *ff. eod. Abb. cap. cum capella. num.* 5. *de priuileg. Guid quæſt.* 489. *num.* 1. *&* 3. *Caſtr. l. ſi cognatis num.* 3. *ff. de reb. dubiis Faber in Rubr. C. de ſacroſ. Eccleſ. & in l. ſi quis C. quæ res pegn. Caſtr. l. iubemus numer.* 8. *C. de ſacroſ. Eccleſ. Cuneo Auth. omnia priuilegia C. eod. Io. dilect. de arte teſtandi lib.* 6. *cautel.* 10. Qua de re alibi ſatis ſcripſi, nolens eadem tædioſa prolixitate repetere *v. ſupra li.* 1. *cap.* 37 *&* 38.

QVAESTIO XXIII.

Viſitare an poſſit Epiſcopus loca exempta.

SVMMARIVM.

1. *A poteſtate Pontificis nemo eximi poteſt.*
2. *Epiſcopus viſitat exemptos immediate Papæ ſubiectos tanquam ſanctæ Sedis legatus.*
3. *Alteri vero Prælato ſubiectos non viſitat.*
4. *Viſitatio & procuratio an & quando præſcribatur.*

1 PRincipes & reges quantumcunque exemptos & viſitari & ex cauſa à Pontifice deponi poſſe ex hiſtoriis & ſacris Canonibus eſt plus ſatis manifeſtum *ca. alius 15 quæſt.6.c.in apibus 7.qu.1 c. venerabilem de elect.c.licet de voto late Reſtaurus tract de Imperatore q.81. per tot. doct e ſuo more Nauarrus in repet.ca.nouit not.3.nu 5.de iudic. tom 3 fol 64.* Adeo vt Pontifex ab hac ſua poteſtate neminem, vt ſupra aliquoties diximus, conſueuerit, aut poſſit eximere *v.lib.1.qu.3 ſub finem lib.4. qu.13. c.cum inſtantia vbi tex.& Abb.in terminis de cenſib.Reſtaur.d.q.81.*

2 An autem à viſitatione Epiſcopi exempti liberentur ſupra quædam attigimus *li. 2.q.45.caſu 7.* quibus addo, Epiſcopi eſſe viſitare loca exempta immediate ſubiecta Summo Pontifici tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati *Cardinal. Clem. attendentes q.6.& 7.de ſtatu Monach. Concil.Trid.ſeſſ 7.ca.7.de refor.* Si vero ſint exempta qui-
3 dem à ſua iuriſdictione, ſed ſubiecta alteri alicui prælato, Epiſcopus non viſitabit nec iure delegato, nec ordinario, ſed Prælatus cui immediate ſubiecta ſunt, quem ſupra diximus habere iura quaſi Epiſcopalia *lib 4 qu.20.glo.Clement.attendentes in*
4 *verb.aliam Cardin.ibid.quæſt.6.7.8.&§.illas numer.2.* Inſuperius hoc viſitationis, adeo eſt fauorabile, vt nullo temporis curriculo præſcribi poſſit ne Eccleſiæ viſitentur, aut ne procurationem non ſoluant proprio Prælato viſitanti ſeu vt doctisſime ſcripſit Molina, non poſſunt ſubditi præſcribere aduerſus Prælatum aut Epiſcopum vt non viſitentur & vt viſitanti procurationem non ſoluant *Molina de iuſtitia & iure tom.1. tract.2. diſputat.85. fol.358. A.item diſput.79. per ca.cum ex officij de præſcript.c. cum inſtantia de cenſib.& dictum eſt ſupra lib.3.q.27*

Licet alius Prælatus præſcribere poſſit aduerſus alium Prælatum, vt ad ipſum ſubditi talis Prælati pertineant & vt ab ipſo viſitentur & vt ipſi procuratio non autem antiquo Prælato debeatur *ita Molina vbi ſupra per d.cap. cum ex officio vbi DD.*

QVAESTIO XXIV.

Capitulum ſede vacante an ſuccedat in viſitatione exemptorum.

SVMMARIVM.

1. *Epiſcopus viſitat tanquam ſanctæ Sedis delegatus.*
2. *Quæ iure ſpeciali ad Epiſcopum ſpectant non tranſeunt in capitulum.*
3. *Defuncto Prælato an Capitulum ſuccedat ei in iuriſdictione ei à iure delegata.*
4. *Ratione moræ & neceſſitatis receditur à regulis iuris.*

QVæſtio hæc valde dubia, vt teſtatur Abbas & Io. Franciſci, *ille in ca. cum olim col.3 verſ. quinto dubitatur de maiorit & obed. hic tract. de poteſt. Capituli ſede vacante par.1. quæſt.7 num.7 & 8. & quæſt.10. Feder. conſil.250.* Probabilior eſt ſententia, quod non poſſit viſitare.

Ratio eſt, quia Epiſcopus obit munus huiuſmodi viſitationis iure ſpeciali tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus *d. Clem. attendentes de ſtatu Monach.* 1

Quæ autem iure ſpeciali ad Epiſcopum ſpectant, non tranſeunt in Capitulum ſed tantum quæ iure proprio Epiſcopali *Abb. & Io. vbi ſupra Card. d. Clem attendentes in pr. num.6. quæſt.4.* Quæ tamen concluſio maius expoſcit examen, pendens ab hoc articulo vtrum defuncto prælato capitulum ſuccedat in iuriſdictione à iure ei delegata, qua in re diſtinguitur, an ſit vtile expediri, & an mora periculum ſit allatura ſi forte expectaretur ſucceſſor, vt de inquiſitione hæreſeos in exemptos quod in Capitulum tranſit, & ſimilibus exemplificari ſolet quæ omnia fuſe & docte petantur ab eodem Io. Franciſci *d. tract. de poteſt. capit. ſed vac. par.1. quæſt.10.* 2 3

Cui addo, propter moram neceſſitatemve à communibus iuris regulis recedi ſolitum, quod ſupra in alienatione rerum Eccleſiaſticarum oſtendimus *eod. lib. quæſt. 1. ſub finem.* Sunt etiam in argumentum huius quæſtionis quæ antea à nobis in eadem materia allata ſunt quæ non iuuat hic repetere *lib.2. quæſt.2. verſ. dubium autem.* 4

* *
*

QVAESTIO XXV.

Quæ beneficia dicantur exempta?

SVMMARIVM.

1. Epiſcopus confert beneficia ſua Diœceſis.
2. Beneficia exempta quæ dicantur.
3. Duplex eorum ſpecies.
4. Differentia inter beneficia reſeruata & exempta.

PRæmitto, quod licet Pontifex habeat ordinariam poteſtatem omnia totius mundi beneficia conferendi *c. 2. de præbend. in 6. Clem. 1. vt lite pend. c. cuncta per mundum 9. q. 3 latiſſime Io. de Selua tract. de beneficio par. 2. qu. 1. n. 34. & ſeqq.*

1 Tamen conceſſione ſpeciali & iure velut proprio Epiſcopi omnia diœceſis ſuæ beneficia conferunt, ex quo ea omnia ſub Epiſcopi poteſtate conſtituta eſſe cenſentur, ac retro de iure præſumantur, *c. nouerint. c. regenda* 10 *q. 1. c. omnes Baſilicæ* 16. *q.* 17 *Rebuff. in praxi benefic. part. 1. tit. de vnionis reuocatione n.* 18 *Gaſpar de Peruſio tract. de reſeruat. benef. in pr. n. 1. 2. & ſeq. Io de Selua d. par. 2. q. 22. Late Fel. in repert. verb. Eccleſiæ ſitæ fol.* 40. *col.* 4. *& fol* 41. *Rom. conſ.* 429. *Ant. de Pratis tract. de iuriſd. Epiſcopi c. 1. n. 1. & 2. Flaminius de reſign. beneſic. par. 1. li. 17. q. 14. n. 2.* Niſi tamen vt alias ſcripſi, de

2 aliqua beneficij exemptione doceatur *ſupra lib. 1. q. 8. poſt pr.* Itaque exempta beneficia non inepte deſcribi poſſunt ea eſſe quæ cum ſint in diœceſi, ſunt tamen ab E-

3 piſcopi ſeu diœceſani collatione erepta ſeu exempta *v. infra q. 27. n. 4.* quæ traduntur eſſe in duplici ſpecie ſeu differentia, quędam ſcilicet & quidem proprie quæ ſoli Papæ eiuſve collationi ſunt ſubiecta, alia & magis improprie quæ exempta quidem à proprio Epiſcopo, verum ſubiecta ſunt alteri cuidam proprio Prælato exempto cum ſuis membris *Petr. de Vbaldis de permutat. benefic. par. 2. q. vlt. n.* 27. *& ſeq. Petr. Andr. Gammarus in c. 1. n.* 148. *verſ. Septimo quæritur de permut. in 6. Flam. Pariſ. tract de reſig benef. li. 2 quæſt. n. 5.*

4 Porro, licet beneficia hæc exempta plurimum ſymboliſent cum natura beneficiorum reſeruatorum, re tamen & ſubſtantia prorſus inter ſe differunt. Ratio eſt, quia Pontifex confert beneficia reſeruata tanquam communi iure affecta, & ſpectantia ad collationem alterius. At vero exempta, confert tanquam ordinarius & tanquam is ad quem ordinaria illorum collatio ſpectat *Aeneas de falconibus tract. de reſeruat. benefic. q. 2. principali verſ. ſecundus caſus n. 12. verſ. ſexto de beneficiis exemptis per c. fin. de renunt.* Præterea reſeruatio fit ne ordinarius in collatione præueniat in collatione autem beneficiorum exemptorum non eſt periculum præuentionis ex quo Pontifex ſit ordinarius collator *Aeneas d. quæſt. ſecunda n. 9. verſ. primus caſus.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO XXVI.

Legatus an conferat beneficia exempta.

SVMMARIVM.

1. *Legatus à latere confert beneficia exempta non vero legatus ſimplex.*
2. *Legatus à latere dicitur diœceſanus exemptorum.*
3. *Legati à latere varia autoritas.*

QVod legati à latere non autem alij ipſis inferiores beneficia exempta conferre 1
poſſint communiter à doctoribus traditur *in c.ſi Abbatem de elect.in 6 per illum*
tex.ibi & tamen ab alio Pariſ.Flamin.tract.de reſig.benef.li.7.quæſt.11.n.vlt. Ratio eſt 2
quia eiuſmodi legatus cenſetur diœceſanus locorum & perſonarum exemptarum
c.venientes in pr de verb.ſig.in 6.c.1. & c.quod tranſlationem de offic.leg.dixi ſupra li.2.
*q.2.*Hinc transfert Prælatos exemptos ad aliam Eccleſiam confirmatq; eorum ele- 3
ctiones *d.cap.ſi Abbatem* ac concedit licentiam vt in locis exemptis fiant oratoria &
capellæ etiamſi Papa dixerit fieri id non licere ſine ſpeciali venia Sedis Apoſtolicæ
c.autoritate vbi glo.in verb.Sedis Apoſtolicæ de priuileg.in 6. Pauciſque, vnit beneficia
exempta vt dicetur infra *q.31.n.4.* Quæ indubie procedunt in priori ſpecie, beneficiorum exemptorum, de qua in quæſtione præcedenti *n.* 3. de poſteriori non eſt proprie huius tractatus & inſtituti, An autem beneficia reſeruata conferre poſſit alterius eſt diſquiſitionis, aliis, aliter atque aliter cenſentibus *vide Gigant. tract. de penſionib. quæſt.6.n.19. & ſeqq. Coraſius de beneficiis par.3.c.3. Aeneas de Falconibus & Gaſpar de Peruſio tract.de reſeruat.benefic.*

QVAESTIO XXVII.

Exempti an beneficia reſignare vel permutare poſſint.

SVMMARIVM.

1. *Exempti reſignant ad manus Pontificis.*
2. *Papa eſt ordinarius exemptorum. Exempti magis ſubiiciuntur Papæ quam alij.*
3. *Solutio quæſtionis cum diſtinctione.*
4. *Beneficium exemptum eſt quod ſoli Papæ ſubiectum eſt.*

POſſe, ſi tamen id fiat ad manus Pontificis poſt multos alios reſpondit Flami- 1
nius Pariſius *tract.de reſig.benefic.lib.2 c.7.& li.3 c.11 par.1.c.dilectus de renunt.*

Digitized by Google

cap ſi Abbatem vbi Franc. de elect. Mandoſ. in ſingnat. gratiæ tit. exemptiones col 4 verſ. exempt. beneficia Spec. de egato § nunc oſtendendum num. 12. verſ. 22.

2 Ratio eſt, quia Papa eſt prælatus & ordinarius exemptorum *cap. nulla diſt. 93. cap. autoritate de priuileg. in 6. Abb. cap. nihil. de elect.* cui exempti magis ſubiiciuntur quam aliqui alij, ex quo nullum alium habeant iudicem ſiue ſuperiorem *late Sarneſſ. ad reg. Cancell. tit. de inſtr. reſignant. q. 4. Flamin. de reſig. benef. li. 11 q. 4.* Pro cuius clariore explicatione, ita videtur diſtinguendum cum Petro de Peruſio & Andrea Gammaro, qui ſic loquuntur, Tres ſunt cauſæ quando beneficium eſt exemptum & ſoli Papæ ſubiectum, tunc Papa cenſetur iſtius beneficij ordinarius, ideoq; Epiſcopus non autoriſabit *d. cap. autoritate not. in Clem. 1. de reb. Eccleſ.*

3 Quædam ſunt beneficia exempta à poteſtate diœceſani, quæ tamen ſubſunt Prælato exempto, cum ſuis membris, ipſa tamen membra ſubſunt Prælato totius ordinis *glo. Clem. 2. de ſtatu Monach.* & tunc ſimiliter non poteſt autorari, quia illud beneficium non ſubeſt Epiſcopo, nec etiam autorari poteſt principalis & maior Prę́latus ipſius ordinis, ex quo caret Epiſcopali dignitate, quæ enim Epiſcopo competunt, non poſſunt expediri per inferiorem, etiamſi pleno iure tales Eccleſiæ ad inferiorem prælatum pertinerent *c. Si vna de reb. Eccleſ. Clem. ne in agro §. ad hæc de ſtatu Monach.* Licet eiuſmodi aduerſus Epiſcopum priuilegio vel præſcriptione acquiri poſſint *glo. d. § adhac ca. auditis ca. olim de præſcript. docte Feder de Senis de permut. benef. qu. 23.* quo fit vt iſto caſu Papa vel legatus à latere qui ſunt iudices exemptorum autorari debeat *d. cap. autoritate d. cap. ſi Abbate Pauinus de poteſt. capit. ſed vac. par. 2. q. 2. ſub n. 16.*

Quandoque Eccleſia eſt exempta à iuriſdictione Epiſcopi ſed populus non eſt exemptus & tunc Epiſcopus autoriſabit permutationem. Ratio quia Epiſcopus habet curam animarum populi ſubiiciturq; Eccleſia ratione populi non exempti in omnibus *cap. ex ore cap. cum capella de priuileg. Innoc. cap. veniens eod. in 6. ita Andreas Gammarus cap. 1. num. 148. de rer perm. in 6. & Petr. de Peruſ. eod. tract. par. 2. qu. vlt. verſ. quid ſi.* Pariſius tamen apertius loquitur in hæc verba. *d. lib. 2. cap 7. n. 5.*

4 Beneficium exemptum eſt, quod ſoli Papæ ſubiectum eſt *Gammarus cap 1. n. 132 de rer. permut. in 6.* diciturq; triplici ratione. Primo, quia ſoli Papæ eſt ſubiectum: Secundo, quia eſt exemptum à proprio Epiſcopo, verum ſubeſt proprio prælato & hoc caſu ſi proprius prælatus habet iuriſdictionem Epiſcopalem aut priuilegium ipſe poterit recipere renunciationem. Tertio, quia Eccleſia eſt exempta à iuriſdictione Epiſcopi, populus vero nequaquam, & hoc caſu ſecundum Petrum de Peruſio *tract. de permut. benefic. 2. par. quaſt. vlt. & Gammarum* poterit Epiſcopus recipere renunciationem, ita Flaminius.

* *
*

QVAE

QVAESTIO XXVIII.

Beneficia exempta an veniant in reſeruatione.

BEneficia exempta videntur comprehendi ſub reſeruatione, etiamſi reſeruatio reſtringatur ad certam Diœceſim *Io. Andr c. ſi propter de reſcr. in 6 Gaſpar. de Peruſio tract. de reſeruat. benef. §. qua autem beneficia n. 1.* Ratio eſt, quia exempti comprehenduntur ſub generali diſpoſitione, vt late ſupra probauimus *li. 1. qu. 5. per tot. Flam. de reſig. benef. lib. 11. q 4. n. 17.* & ideo, ſicut ordinarius non habet iuriſdictionem in exemptos, ita nec conferendi poteſtatem beneficia exemptorum *ca. fin. de Renunciat. Rota decif. 4. n. 2. Caſſad. deciſ. 8. de præbend. Abb. in ca 2. de conceſſ. præbend.* Cæterum, Hieronij Gonzalez *ad Reg. VIII. Cancell. gloſſ. 51. n. 42* ſcribit nullum iure expreſſum locum quod exemptorum beneficia ſint reſeruata ex ſola cauſa exemptionis, nec vnquam vidiſſe aut audiuiſſe tale quid practicari: quibus autem rationibus reſpondeat argumentis in contrarium allatis illum vide *n. 43.*

QVAESTIO XXIX.

Appellatione beneficiorum diœceſis an veniant exempta.

SVMMARIVM.

1. *Differentia interdictiones in diœceſi & de diœceſi.*
2. *Differentia inter diſpoſitionem odioſam & fauorabilem.*

POntifex v.g. mandat Epiſcopo vt alicui prouideat in aliqua Eccleſia ſuæ diœceſis, an prouidere poterit in exempta, in hoc articulo Doctores intricate locuti ſunt, *v. Fel. & Abb. graue de offic. ord. vbi late c. Abbatem de reſcript cap ſi propter de reſcript. in 6. in cap. pro illorum de præbend. glo. & DD. c. de monialibus de ſent. excom.* Dupliciter tamen, conciliari ſolent, primo, vt ſi dicatur in diœceſi comprehendantur exempti ex eo quod ſint in diœceſi, ſi vero dicatur de diœceſi, minime, non 1
enim dicuntur exempti eſſe de diœceſi à qua per exemptionem ſunt erepti, *Fel. d. c. graue DD. ſupra allegati Brixienſ. in repert. verb. exemptio verſ. an per mandatum Gemin. d. c. ſi propter vbi DD. Io. Copus de fructibus lib. vlt. c. 3 n. 14. & 15. Anto. de Roſellis tract de indulgent. nu. 314. Lapus Clem. 2 de priuileg vide Guymer in pragmat ſanctione tit. de annatis §. item ſiat in glo. verb. in diœceſi vbi id explicat ſimilitudine ſermonis de bonis & in bonis arg l. rem in bonis ff. de acquir. rer. dom.* Secundo ſit diſtinctio

an ſit

an ſit diſpoſitio fauorabilis vel odioſa, Priori comprehenduntur exempti, poſteriori minime *Fel d.c.graue Petr. Andr. Grammar. in c.1 n.109. de permut. benef. in 6. per*
2 *not. Fel. in ca. poſtulaſti n. 4. verſ. circa glo. 2. de reſcr.* qua de re etiam ſupra tractauimus *li.1. quæſt. 5. n. 4. 20. 21. & ſeqq.*

QVÆSSIO XXX.

Exemptis negligentibus ad quem deuoluatur collatio.

SVMMARIVM.

1. *In cauſa negligentiæ aut moræ exempti ſubiiciuntur ordinario.*
2. *Deuolutio cur inſtituta.*
3. *Regulatur ad inſtar appellationis.*
4. *Negligentia quando commiſſa cenſeatur.*
5. *In exemptis immediate ſubiectis Papæ deuolutio fit ad Papam.*
6. *Id non procedit in Francia.*
7. *In Exemptis alteri Prælato ſubiectis deuolutio fit ad Prælatum immediatum.*
8. *Ab exemptis regularibus deuolutio fit ad ordinarium fallit tamen vt hic.*
9. *Epiſcopo autoritate delegata negligente deuolutio fit ad legatum.*
10. *Facta deuolutione quid ordinarius poſſit in exemptos.*
11. *Super aliis exemptorum negligentiis ſe non intermiſcent niſi iure expreſſum ſit.*
12. *Capitulo negligente non fit deuolutio ad Prælatum.*
13. *Delegato Papæ ad cognoſcendum de crimine negligente ordinarius ſupplebit.*
14. *Inferior non ſupplet negligentiam ſuperioris.*
15. *Niſi vertatur periculum animæ.*
16. *Requiritur interpellatio & monitio.*
17. *Negligentia non præſumitur.*
18. *Ea probatur per trinam denunciationē.*

PRæmitto primo, legiſlatoribus magnæ fuiſſe curæ, vt res non modo priuatæ, ſed etiam publicæ, ea qua par erat diligentia adminiſtrarentur vnde tot. tit. de ſupplenda iudicum & Prælatorum negligentia, leges & ſancita, quibus negligentia iudicis Eccleſiaſtici ſuppletur per laicum, & è contra *cap. ex tranſmiſſa ca licet ex ſuſcepto de foro compet. Aufrer. de poteſt. Eccleſ. ſuper laicis n. 24. 29. 38 & de poteſt. ſeculari ſuper Eccleſiaſticis perſonis reg. 4. n. 48. Menoch. de ret. poſſ. Rem. 3. q. 52. n. 354. vbi late, & nu. 414. Spec. de compet. iud. adit. § 1. verſ. 23 n. 27. Fel. cap. cum dilecta n. 7. in fine de reſcript.*

1 Vnde recte voluit Aufrerius, exemptos ſubiici ordinario ſi Pontifex ſeu eorum iudex ſine mora & notabili periculo adiri non poſſit. *Aufrerius in repet. Clem. 1. qu.*
2 10. *numer. 3. verſ. vnde in principali de offic. ordin. dixi infra quæſt. 50 & 51.* Præmitto ſecundo, deuolutionem ideo eſſe inuentam ne Eccleſiæ diu maneant in ſuſpenſo, quod

quod valde diſpendioſum & damnoſum eſt Eccleſiis *cap. quamſit de elect. in 6.* Tum ne iura Eccleſiaſtica diu maneant in incerto *arg. l. 1 ff. de vſu ca Rebuff. in praxi benef. par. 1. tit. de deuolut num. 8.*

3 Præmitto tertio, deuolutionem fieri de ſuperiore in ſuperiorem gradatim vſq; ad Papam, ad inſtar appellationis quæ iure ciuili gradatim fieri debebat idq; iure communi & in materia indifferenti *cap. 2. vbi Abb. & cap pen & vlt de ſupp. neg prælat. Cardin. Clem. 1. qu. 3. in fine eod. tit. Rebuff. d. tit. de deuolut. n. 7.*

4 Præmitto quarto, negligentiam cenſeri commiſſam ſi intra menſes ſex collatio non fiat, idq; ipſo iure de perſona in perſonam, ſeu de ſuperiore in ſuperiorem gradatim *cap. cum noſtris cap. dilectus cap. poſtulaſtis vbi Abb. de conceſſ præb. cap. fin de ſupp. negl. prælat.* In nonnullis autem dignitatibus maioribus breuius eſt tempus conſtitutum vt patet ex Rebuffo *d. tit. de deuolut. n. 2.*

5 Quibus præmiſſis formo has concluſiones. Prima in exemptis immediate Papæ ſubiectis, deuolutio fit immediate ad Papam vel legatum de latere *per cap. licet c. ſicut de ſuppl. negli. prælat Rom. conſ. 361. in caſu Rebuff. in §. ſi quid vero in verbo ad alium de collat. in Concord. & d. tit. de deuolut. num. 36 verſ. nono Io. de Selua tract. de beneficio par. 3 quæſt. 49. n. 4 Docte Abb. cap graue n. 6 & 7 de offic. ord idem ca. 2. de conceſſ. præbend. & appoſite Guymer. ad pragm ſanctionem tit. de collationib. §. quod ſi verb. gradatim.* Ratio eſt, Quia iſta deuolutio iuxta determinationem Concilij Lateranenſis fit ad immediatum ſuperiorem, proximus autem ſuperior exemptorum eſt Papa *cap. nulla diſt. 94. cap. autoritate cum ibi not. de priuileg. in 6. Io. Selua d. n. 4.*

6 Limitandum eſt iuxta pragmaticam ſanctionem in Francia vigentem inter Leonem 10. & Franciſcum Regem quæ ius facit in Francia tantum, aliud eſt enim de iure teſte Rebuffo in Concordatis *Rubr. de collat. §. ſi quis in vero in glo. verb. ad alium ſuperiorem verſ. in exemptus fol. 628. & 629. & 630.*

7 Secunda, in exemptis non ſubiectis immediate Summo Pontifici ſed cuidam alteri Prælato fit deuolutio ad Prælatum iſtum immediatum *Cardin. Clem. 1. qu. 3. de ſupplen. negli. prælat.* Ratio eſt, quia deuolutio fit de ſuperiore ad ſuperiorem gradatim, proximus autem immediatus Prælatus huiuſmodi exemptorum non eſt Papa, ſed alius inferior Prælatus; ergo, *DD. vbi glo. ca. graue de offic. ord. Marcus delph. deciſ. 123 par. 1. Anfrerius in repet. Clem. 1. q. 10. n. 125. de offic. ord.* Ideo Prælato inferiore negligente, fit deuolutio ad Abbatem qui ſuperior eſt penes quem ſunt iura quaſi Epiſcopalia conferendi *Cardin. d. Clem. vna n. 6 qu. 3. de ſuppl. neglig.*

8 Tertia, ab exemptis regularibus fit deuolutio ad ordinariorum qui Apoſtolica auctoritate conferet *c. cum ſingula de præbend. in 6. d Clem. vna vbi Card. & DD. Rebuff., d. tit. de deuolut. n. 32. DD. c. 2. de conceſſ præbend.* Idq; niſi ſi Prælatus regularis habeat alium prælatum cui immediate ſubiiciatur, tum enim ad illum fiet deuolutio, *Card. d. Clem. vna q 3. arg. gloſ. ſuper verb. alia in Clem. attendenta de ſtatu Monach.*

Digitized by Google

9 Quarta Epiſcopo qui auctoritate Apoſtolica conferre debet negligente deuolutio fit ad legatum Prouinciæ qui autoritate Apoſtolica conferre poterit quemadmodum poſt longam diſputationem concludit Ioannes de Selua *tract. de beneficio part.3 qu.66 n.5.vſque ad finem & par.2 qu.3.n 53.& ſeqq.* cui tamen nominatim aduerſatur Rebuff *d.tit.de deuolut.n.37.*

10 Quinta, Epiſcopi & alij quicunque facta deuolutione omnia aduerſus exemptos exercere poſſunt ſine quibus collatio effectum ſortiri non poſſet *cap. prudentiam cap. præterea de offic. deleg. l.2. ff. de iuriſ. om. iud. præſes loci à conſequenti ad anteced.* pro cuius vberiori diſquiſitione videri poterunt quæ infra tradentur *eod. lib.quæſt.33.*

11 Sexta, ordinarij ſuper aliis exemptorum negligentiis ſe intromiſcere non poſſunt niſi quatenus à iure aliter expreſſum aut virtualiter conceſſum reperiatur *Cardinal. Clem,vnica n.15 in fine de ſupplenda negl prælat.*

12 Septima, Capitulo exempto negligente, non fit deuolutio ad Prælatum ſiue Epiſcopum, vel è contra *Marcus deciſ.Delchmali 1225 par.1.Cardin.d.Clem.vn.n.5.q.2.* tum enim ceſſat ratio communis, quæ eſt fundamentum huiuſmodi deuolutionis, quemadmodum tradit Guymer. *ad pragmat.ſanctionem tit.de collation §.quod ſiue glo.verb.ſuperiorem.*

13 Octaua, Si delegatus Papæ datus ad cognoſcendum de crimine alicuius eſt negligens ita quod criminoſus in peccato perſeuerat ordinarius debebit ſupplere & punire eiuſmodi criminoſum non obſtante quod delegatus inceperit cognoſcere
14 *tex cap.ſignificauit vbi Abbas de offic ord.glo.cap.cum venerabilis in verb.paſchalis de præſcript.* non obſtat quod ordinarius velut inferior intromiſcere ſe non poſſit cauſis delegatis *cap.ad hæc cap vt noſtrum de appellat.cap ſtuduiſti de offic.de leg.*

15 Quia id non obtinent quando vertitur periculum animæ vel peccati *cap.Dominus noſter 23.q.2 c.qui ſine peccato 3.q.7 l.ſi appellationem C.de appellat.glo.c cum ſit generale de foro compet.* Secus ſi cauſa eſſet pecuniaria tum enim etiamſi delegatus eſſet negligens, eſſet ad Papam recurrendum. *Hoſt.& Abb.d.cap.ſignificauit.*

16 Notandum tamen in caſu huius concluſionis ordinarium non poſſe procedere niſi delegato prius antemonito, ac ipſa pare vt litem proſequantur, quia quando certum tempus non eſt ſtatutum à iure vel homine ad expediendum aliquem actum, requiritur præambula monitio, vt probetur negligentia ac præfixo ceti termini infra quem actus expediatur *Innoc.cap extirpandæ §.quia vero de præbend.Card.conſ.50.Bald.auth.hoc amplius col.4.C.de fideicom.Alex l.ita ſtipulatus col.5.de verb.oblig.facit tex ca ſi capitulo de conceſſ præb.in 6 Rota dec.528.in antiq.*

17 Quibus congruit doctrina Rotæ nouiſſ.*dec.514 n.3.& ſeq par.* 1.negligentiam non præſumi, ſed probandam eſſe *l.3.§ ſi ad diem ff.de Re Milit. Afflict.dec 13 num.18.*
18 *Grat conſ.100.num.2.lib.2.* probariq; per trinam interpellationem ad effectum vt

poſſint

Digitized by Google

poſsit appellari negotiumque deuolui ad ſuperiorem *Ioan. And. in cap. dilecto de appellat. Fel cap. propoſuiſti, De foro comp. Dec. & Abb. in cap. ex parte de appell.* qui tamen modus probandi negligentiam, alios modos non excludit, vt ibidem Rota *n.5* atteſtatur *per not. Barbat. in cap. Cæterum num. 11. de iudic. adde ſupra lib. 1. quæſt. 6. num. 19. & 20.*

QVAESTIO XXXI.

Beneficia exempta quis vnire poſsit.

SVMMARIVM.

1. *Vniones regulariter fiunt per ordinarios.*
2. *Ordinarij appellatione qui comprebendantur.*
3. *Ordinarius non vnit beneficia exempta.*
4. *Legatus à latere vnit beneficia exempta.*
5. *Legati à latere varia poteſtas.*
6. *Prælatus immediatus exemptorum vnit beneficia exempta.*
7. *Ordinarius an Eccleſiam ſibi ſubiectam vniat Eccleſiæ exemptæ.*
8. *Quid de legato Sedis Apoſtolicæ.*
9. *An interponat autoritatem in alienatione rerum Eccleſiæ ſitarum extra Prouinciam ſi Eccleſia ſita ſit in eius Prouincia.*

REgulariter vniones Eccleſiarum fieri debent per locorum ordinarios *Clem. 1. § ad hoc de ſtatu Monach. vbi glo. verb. ordinarios cap ſicut vnire de exceſſib prælat. Petr. de Peruſ. de vnionib Eccleſ c. 4. n 21 & ſeq* quorum nomine intelligo Epiſcopos 1
eorumve ſuperiores Archiepiſcopos, Patriarchas ad quos de iure communi hoc 2
pertinet *d. cap. ſicut Clem. vn. de reb. Eccleſ non alien. Caccialupus tract de vnionibus artic. 4. num. 5. verſ. tertio quæro dixi lib. 1. c 1. num. 9* ſeu alios quoſcunque inferiores qui Eccleſias ſibi pleno iure & quaſi Epiſcopalia præſcripſerunt, aut ex priuilegio obtinent *cap. auditis de præſcript. cap. accedentibus de exceſſib prælat. docte Caccialup. vbi ſupra art. 3. num. 21. & ſeq. Petr de Peruſio d. num. 21. & 22* vel vt pulchre explicat Flaminius Pariſius *tract. de reſig. benef li. 3. q 11.* Sub verbo ordinarij (inquit) intelligo omnes habentes iuriſdictionem ordinariam, vt tradit Geminianus *in cap. 2. de conſtit. in 6. Silueſter verb. excommunicatio 8. n. 92. Abb cap cum ad Eccleſiarum num 1. de offic. ord. Bellam. conſ. 30. Bero. conſ. 24. lib. 1. Dec. conſ. 121. Abb. cap. vt famæ num. 6 de ſent excom.*

Ideoque, quando Concil. Trid. nominatim committit aliquid ordinariis id non modo commiſſum cenſetur Epiſcopis, ſed indiſtincte quibuſuis aliis ordinariis imo

etiam vicario Epiſcopi, quippe quod is habere dicatur iuriſdictionem ordinariam ac eſſe ordinarius *Bartb.l 1. §.ab eo n 1. verſ.quod patet ff. quis & quo appell. Rot dec.de offic.vicar. in nouis Iaſon in rubr.de offic. eius n.2. vbi Alex n.15.* & eſt communis iuxta Abbatem *cap.ſi quis contra Clericum n.29.de foro compet. Flamin.vbi ſupra d.qu.11.* aliud certe ſi committeretur diœceſano, tum quia quiuis ordinarius non comprehenderetur quod à nobis ſupra vt memini ſatis notatum eſt *lib.1.qu.1.n.9 & ſeqq.*

3 Quibus præmiſsis, dico ordinarium vnire non poſſe beneficia ſeu Eccleſias exemptas, ſed ſolius Pontificis eſſe iura & vniones reuocare *Rebuff.in praxi benef par.1. tit.de vnionis reuocatione.* Ratio eſt, quia cum vnire ſpectat ad ordinarium exempti non habent alium ordinarium, quam Papam cui immediate ſubiiciuntur *c. autoritate de priuileg.in 6.Lapus Card. & DD.Clem.1.§.cum hoc de ſtatu Monach. Petr.de Peruſio d.c.4 n.25.c.veniens de verb.ſig.in 6.c cum nullus in fin.de temp ord.in 6.*

4 Declaratur primo hæc concluſio, quod licet ſolius Pontificis ſit vnire exempta tamen Legatus à latere vnire poterit *Petr.de Peruſ.d.cap 4 n.8.* Licet valde dubitet Caccialupus *vbi ſupra art.3.n.2.vſque ad n.16.* Ratio eſt, quia eiuſmodi legatus reputatur diœceſanus ſeu ordinarius locorum & perſonarum exemptarum *ca.venientes de verb.ſig in 6.c.1.de offic.leg & ca.quod tranſlationem.* Hinc eſt quod transferre poſſit prælatos exemptos ad aliam Eccleſiam confirmetq; electiones eorundem *ca ſi Abbatem de elect in 6 dixi eod. lib.q 5.* concedat licentiam vt in locis exemptis fiant oratoria & capellæ licet Papa dixerit fieri id non poſſe ſine licentia ſpeciali Sedis Apoſtolicæ, ſoli enim legati à latere veniunt ſub Appellatione ſanctæ Sedis vt ſupra copioſius à nobis notatum eſt *li.2 q.2.d.c.authoritate vbi glo.in verb.Sedis.*

6 Declaratur ſecundo, prædicta obtinere in immediate ſubiectis Summo Pontifici, in exemptis enim ab Epiſcopo ſed ſubiectis alteri cuidam Prælato exempto haud dubio is poterit Eccleſias ſibi hoc modo pleno iure ſubiectas vnire. Ratio eſt, quia eiuſmodi prælatus habet iuriſdictionem ordinariam & quaſi Epiſcopalem *dixi ſupra eod.lib.q 20.late Caccialupus de vnionib.art.3.n.21.& 22* ita quod omnia ea exercere poſſit in ſuos ſubditos quæ Epiſcopi conſueuerunt in proprios *dixi ſupra li.1. queſt.17.verſ.queritur quinto.*

7 Declaratur tertio, ſecundum Lapum hæc procedere in vnione locorum exemptorum ad inuicem facienda & quæ ſubſunt immediate Papæ ſecus ſi alij quia tunc ſufficit conſenſus illius cui ſubſunt, nec requiritur licentia Papæ item ſecus ſi vtrumque non eſt exemptum vnde (inquit) Epiſcopus poteſt Eccleſiam ſibi ſubiectam in qua exemptus habet inſtitutionem & deſtitutionem rectoris vnire monaſterio exempto *Lapus d. Clem.1.§.ad hoc per c.cum dilectus in fin.quod met.cauſa.c.tuarum in pr. de priuil. Innoc. & Hoſt. c. inter dilectos de donat. Card.d §. ad hoc vbi docte Caccialup.d art.4.n.7* quod tamen dubitatione non caret propter autoritatem Petri de Peruſio contra ſententiis *d.tract.de vnionib.ca.4.n.10.* qui ſic loquitur.

Sed

Digitized by Google

Sed quæritur, an legatus Sedis Apoſtolicæ Eccleſiam ſibi ſubiectam iure legationis poſſet vnire Eccleſiæ immediate Papæ ſubiectæ videtur quod ſic per ea quæ dicit Abbas *in Clem. 1. §. ad hoc de ſtatu Monach.* vbi dicit quod Epiſcopus Eccleſiam ſibi ſubiectam poteſt vnire monaſterio exempto, etiamſi Abbas habeat in illo monaſterio inſtitutionem & deſtitutionem. Præterea quoad poteſtatem vniendi conſiderandum eſt an Eccleſia vnita ſubiecta ſit Prælato vnienti *ca ſicut vnire de exceſſ. prælat.* Nihilominus dicendum videtur quod legatus vnire non poſſit Eccleſiam iure legationis ſibi ſubiectam alteri Eccleſiæ immediate Pontifici ſubiectæ. Ratio, quia in vnione requiritur cauſæ cognitio, quæ reſpicit non ſolum Eccleſiam vnitam ſed etiam Eccleſiam cui fit vnio, an autem ſubſit cauſa reſpectu Eccleſiæ cui fit vnio non poteſt legatus cognoſcere, ſed ſolus Papa, non enim poteſt legatus Eccleſiam ſibi ſubiectam vnire Eccleſiæ ſitæ extra ſuam prouinciam. Nec ſimiliter Epiſcopus vnire Eccleſiam ſibi ſubiectam Eccleſiæ exemptæ aut conſtitutæ extra ſuam diœceſim, quandoquidem in vnione autoriſanda requiritur vt vtraque Eccleſia autoriſanti ſit ſubiecta *d. cap. ſicut vnire*, Ita ille. 8

Ex eodem fonte ſunt quæ ſupra notauimus, quærendo vtrum legatus vel Epiſcopus autoritatem interponere poſſit in alienatione rerum Eccleſiæ extra prouinciam ſi Eccleſia ſit ſita in prouincia id enim plurimum controuerti tum ex Villadiego tum ex Bertachino oſtendimus *eod. lib. qu. 2.* 9

QVAESTIO XXXII.

Exemptus delinquens intra Diœceſim Epiſcopi an poſſit ab eo puniri.

SVMMARIVM.

1. *Argumenta opinionis affirmatiua.*
2. *Rationes opinionis negatiua quæ vera eſt.*
3. *Proconſul non cognoſcit de cauſis Fiſcalibus.*
4. *Epiſcopus punit aliquando exemptos autoritate delegata.*
5. *Opinio affirmatiua ſuſtinetur in exemptione reali, negatiua vero in perſonali.*

PRo parte affirmatiua eſt quod ratione delicti quis ſortiatur forum non ſuum *Auth. qua in prouincia C. vbi de crimine Auth. de mandat. Principum §. quod ſi delinquentes col. 3. l. 1. C. vbi ſenatores late Hoſtienſ. in ſumma de foro compet. num. 6.* nullo obſtante priuilegio vel exemptione, ſiquidem reatus omnem honorem excludit, *d. l. C. vbi Senatores* & fruſtra legem aut priuilegium inuocat qui ſpe illius communitatis delinquit, ex quo prætextu priuilegiorum creſcere non debeat 1

flagitiorum auctoritas *cap.fin.de immunit. Eccleſ.cap. qui fruſtra,de vſuris,l 2.C.de priuil.ſchol.lib.11.*

Præterea,Exemptio conceſſa eſt propter oppreſſionem ordinarij,*dixi ſupra lib.1. quæſt.1.* Ergo,ſi exemptus delinquendo opprimit ordinarium,amittere debet priuilegium vt puniatur in loco, in quo deliquit *text. in cap.priuilegium 11.q 3. cap.recolentes §. 1. de ſtatu Monach. Abb.in cap.fin. de verb.ſignif. & in cap 1. ne clerici vel Monachi.* Paucis nec conſuetudo nec lex nec pactum nec appellatio delinquenti debet eſſe præſidio *cap.fin.de conſuet. cap.fin. de præſcript. l ſi vnus §.pacto ff.de pact.cap. cum ſpeciali §.porro de appellat. c.licet de offic.ordin. cap.tuarum §.1.in fin.de priuil.*

2 Pro contraria autem opinione, quæ & vera eſt, ſunt textus expreſſi *c frater noſter 16 q.1.c ſicut nobis §.fin.de ſuppl negl.prælat. ibi niſi à iuriſdictione tua exemptæ ſint & c. in ſingulis §.ordinetur c. & quæ §.hæc eadem de ſtatu Monach c.cum & plantare §.fin. de priuilegiis.* Confirmaturq; à ſimili, ſicut enim ordinatus à Papa propter excellentiam manus Papæ,alibi ordinari non poteſt *ca. cum in diſtribuendis de tempor.ordin. dixi lib.1. cap.21.* ita nec immediate ei ſubiectus ab alio iudicari poteſt *arg. cap ad abolendam §.fin de hæretic. cap. nullus Epiſcopus de paroch.* ad inſtar Proconſulis, qui

3 licet maior ſit poſt Principem, tamen de cauſis fiſcalibus ſeſe intromiſcere non poteſt *l. ne quicquam §.vbi ff. de offic.proconſul.* Poſtremo, ſtant pro hac concluſione omnes autoritates,quas parte ſecunda attuli in quæſtione quarta,&aliquot ſequentibus,quas non operæ pretium ſit hic repetere.

4 Non autem obſtant argumenta contraria, quia ſi Epiſcopus quandoque exemptos punit, id facit autoritate Apoſtolica *d. c. ad abolendam* non autem propria, ideoque, non tam ipſe quam Pontifex iudicare & exemptos punire cenſendus eſt *arg. c.inter corporalia §.ſed neque de tranſlat.Epiſcopi v.ſupra par.2.quæſt.14.* Quæ omnia Hoſtienſis curioſe & longe lateq; perſequitur *in ſumma de priuilegiis num.11. 12. vſque ad finem vt dixi ſuccincte lib.2. quæſt. 45. caſu 20. & caſu 1.* Porro, opinio

5 affirmatiua ſuſtinetur in exemptione reali, at vero contraria in exemptione perſonali,vti liquet ex notatis alibi à nobis *d.caſu 20. & li.1.quæſt.2.n.4.& ſeqq.*

QVAE-

QVAESTIO XXXIII.

Epiſcopus an poſſit punire exemptos in caſu ſibi à iure permiſſo non obtemperantes.

SVMMARIVM.

1. *Cui conceditur conſequens conceditur antecedens.*
2. *Lapi & Card. opinio eſt quod Epiſcopus hoc in caſu cogere aut punire non poſſit exemptos.*
3. *Regula cui conceditur conſequens, &c. non procedit in ſpecialiter reſeruatis Papæ.*
4. *Diſtinctio inter exemptiones immediatas & mediatas.*

VIdetur quod ſic, quia cui conceditur conſequens, conceditur etiam antecedens, & cui iuriſdictio data eſt, ea quoque conceſſa eſſe videntur, ſine quibus iuriſdictio explicari non poteſt, velut eſt punitio, coercitio, executio, *tex. vbi glo. & DD. l. cui iuriſdictio ff. de iuriſd. om. iud. latiſſime Præſes in loco à conſequenti ad anteced.* 1

Nihilominus tamen Lapus & Cardinalis *in Clem. Archiepiſcopo § fin. n. 5. de priuil. v. Card. Clem. 1 n. de ſent. excom.* contra cenſuerunt, nempe quod Epiſcopus agere debeat coram ſuperiore exemptorum, vt eos cogat ad parendum, ac non parentes puniat *arg. c. nullus de iure patr. Lap. & Card. vbi ſupra* quod etiam alibi videtur voluiſſe Abbas *cap. fin. n. 5. verſ. Si vero populus de cleric. peregrin. vbi DD. adde ſupra eod. lib. quæſt. 15 n 7 & infra eod. libro. quæſt. 64.* Qui punctus cum ſit prolixioris diſquiſitionis, breuitatis cauſa legi poterit Præſes citatus aliquot in locis & alibi Doctores *d. l. cui iuriſdictio Bart. l. à diuo Pio in pr. ff. de re iudic. tetigi q; idem ſupra li. 4. quæſt. 14. n. 7. Præſes d. loco à conceſſione antecedentis verſ. tertio limitatur,* vbi dicit d. l. 2. non obtinere in ſpecialiter reſeruatis Principi quales eſſe certæ ſpeciei exemptos nos etiam alibi diximus *d. lib. 1 cap. 2. lib. 2. cap. 5. verſ. Secundo & verſ. tertio cum ſeqq. & cap. 29. in fine.* 2 3

Paucis, diſtinguendum videtur inter exemptos immediate Papæ ſubiectos, & alteri cuidam Prælato inferiori, quemadmodum in diſcurſu huius operis frequenter inſinuauimus. 4

QVAE-

QVAESTIO XXXIV.

Exempti an teneantur Epiſcopo ad ius reuerentiale.

SVMMARIVM.

1. *Exemptiones vnde originem ſumant.*
2. *Opinio negatiua.*
3. *Opinio affirmatiua.*
4. *Iacobus Puteus vtramq; conciliat.*

1 DIximus initio huius tractatus Exemptiones ortas à ſimilitudine iuris emancipationum manumisſionum, cæterorumq; iurium quibus ex poteſtate ſuperioris aliquis eripitur, *lib. 1. quæſt. 1. late Rebuff. reſponſ. 142.* Vnde non ſine cauſa in hac materia dubitatum reperitur, an exempti ad inſtar libertorum Epiſcopo ad ius reuerentiale teneantur, iuxta tex l. fin. in verb. reuerentiam vbi glo. & DD. C. de bonis libert. in quo articulo ſunt etiam pugnantes ſententiæ.

2 Pro negatiua eſt Pariſius Flaminius, ac ante illum Iacobus Puteus *ille de reſig. benefic. lib. 3. cap. 11. hic deciſione 11.5 par. 3.*

3 At è contra, pro affirmatiua Caſtrenſ. *l. ſed ſi hac lege §. patronum n. 4. cum Apoſt. ff. de in ius vocando* Oldra. *conſ. 224. Rom. ſing. 482. per tex. in l. fin. vbi Bal. & Barth. & Apoſt. in verb. reuerentiam* C. *de bonis libert. Balbus tract. de præſcript. part. 1. quinta partis q. 12. nu. 6. Felin. in cap. cum inter. n. 4. circa med. de re iudic. cap. cum non liceat n. 2. de præſcript. videatur idem Fel. in cap. conquerente in pr. vbi alios allegat. de offic. ordin. Barth. tract. de Epiſcop. lib. 4. par. 2. qu. 35. n. 8. Bellen. de charit. ſubſidio quæſt. 28.* Vtramq; Puteus hoc fœdere conciliat, nempe vt exempti exemptione data ab Epiſcopo ad ius reuerentiæ teneantur, ſi vero Pontifex exemerit ab ordinario, tum quoque à reuerentiali iure exemptio conceſſa eſſe cenſeatur *Puteus d. deciſ. 115.*

QVAESSIO XXXV.

Exempti cui confiteantur.

SVMMARIVM.

1. *Exempti comparantur extraneis.*
2. *Extranei ſortiuntur forum in loco delicti ſecus vero forum pœnitentiale.*
3. *Pœnitentiale forum eſt improrogabile.*
4. *Exempti prorogare non poſſunt pœnitentiale forum Epiſcopi.*
5. *Exempti poſſunt eligere confeſſorem.*
6. *Eligere poſſunt Epiſcopum qui abſolute delegata poteſtate.*
7. *Limitanda omnia niſi exempti ſubſint*

ſpiri

Digitized by Google

ſpiritualiter alicui Prælato.

8. Per liberam electionem confeſſariorum diſrumpi dicitur neruus Eccleſiaſticæ diſciplinæ.

9. Ideo eiuſmodi libertas reſtringenda.

VIdetur quod confiteri non teneantur Epiſcopo ſeu loci parocho quia frequenter diximus exemptos comparari forenſibus ſeu extraneis *Ang.conſ.337. alias 307. in ip. in cauſa Card.Clem. Archiepiſcopo §. ſimili in fine de priuileg. Ant.de Roſellis tract. de indulgent. n.323. ca graue vbi Abb. Fel. & DD. de offic. ord.* 1

Qui licet forum ſortiantur in loco delicti, forum tamen pœnitentiale ibi non ſortiuntur *docte Abb. cap. cum contingat. num. 29. & aduertendum & in repet. cap. ſi quis contra n.50. verſ. aut quaritur de foro compet. cap. 1. vbi DD. de rapt. Rochus de conſuet. n.* 709. Eſt enim pœnitentiale forum improrogabile, *Abb. vbi ſupra* Ideoq; exempti pœnitentiale forum ſui Epiſcopi prorogare non poſſunt, *late Abb. c. cum contingat. n. 11. per tot. de foro compet* qui proinde quemuis ſibi alium confeſſorem idoneum eligere poſſint *tex. cap. fin. de pœnitentiis gloſſa. cap. ſi Epiſcopus in verb. eligere vbi Franc. n. 6. eod tit. in 6. Card. Clem dudum vbi late §. & ſi idem n.2. & 3 de Sepult.* Qua quidem facultate eligere poterunt proprium Epiſcopum ſeu loci parochum, aut quemuis alium idoneum, tamen à quo abſoluentur non poteſtate ordinaria ſed autoritate Apoſtolica *Franc. d. cap. ſi Epiſcopus n.6 glo. Clem. fin. de pœnit. & remiſſ. Clem. penul. de ſent. excom. glo & Card. Clem. ſi de beneficio de præbendis Feder. conſ. 95. incip. ſuper dubitatione col. 2. Nauar. cap. placuit. n.29. & ſeq. de pœnitent. diſt. 6* 2 3 4 5 6

Quæ omnia limitanda ſunt, niſi exempti ſubſint alicui alteri Prælato ſpiritualiter, tali enim caſu eidem confiteri tenebuntur, *Felin. cap. conquerente in pr. verſ dum dicit Abbas de offic. ord. Angel. in ſumma verb. confeſſio 3. n.5.* maxime, quia per eiuſmodi liberam confeſſorum electionem diſrumpi dicitur neruus Eccleſiaſticæ diſciplinæ *c. cum inter vos de conſuetud. Abb. d. cap. conquerente n.5.* Ideoq; quantopere fieri poteſt iſtiuſmodi licentia eſt reſtringenda, ne ad familiares exemptorum extendatur *Abb. cap. fin. num. 4. & 5. de cenſib.* Hac ratione putauit Abbas priuilegium mendicantibus conceſſum, vt poſſint audire confeſſiones quorumcunque, valde eſſe nociuum, ideo non modo reſtringendum, ſed etiam reuocandum *in c. quid ſit nouale nu. fin. in fine cum Apoſt. de verb. ſignificat.* quod tamen cum Nauarro non ſequimur ex quo eiuſmodi gratia nemini eſt oneroſa, ſed tota fauorabilis & in animæ fauorem conceſſa, *Nauarr in d. cap. placuit vt deinceps nu.170 ſub finem & num.184. & ſeqq.* 7 9

An autem confeſſarij per exemptos electi abſoluere poſſint ab excommunicatione aut caſibus reſeruatis, videatur apud Angelum de Clauaſia *verb. confeſſio. 3. num. 7.*

Quid autem ſtatuendum ſit de Regularibus confeſſariis quos ordinarius ſemel approbauit extat infraſcripta declaratio ſacræ congregationis Cardinalium nego-

tiis Epiſcoporum & regularium præpoſitorum, quam à D. Prothonotario Apoſtolico Ricardo Pauli Stauio qui in eiuſdem congregationis Secretaria Sedi Apoſtolicæ plurimum annorum ſpatio inſeruiuit accepi.

DECRETVM.

Quo locorum Ordinariis Regulares à Confeſſionibus audiendis ſuſpendendi ratio præſcribitur.

CVm Sacræ Congregationi Cardinalium negociis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum innotuerit, Confeſſarios Regulares grauiter conqueri, quod ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis ab audiendis confesſionibus quauis de cauſa indiſcriminatim ſuſpendantur; & propterea ſæpe contingere, vt ab iiſdem Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordinariis omnibus ſimul vnius Conuentus Confeſſariis confesſiones audiendi facultas adimatur; Illuſtrisſimi eiuſdem Sacræ Congregationis Patres, rati vix fieri poſſe, vt hęc ſine ſcandalo, magnaq; Animarum pernicie contingant, re mature perpenſa, ad omnem ſcandali materiam ſummouendam, & quo magis ſpirituali piarum mentium conſolationi conſulatur, ſtatuunt, ac decernunt, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſq; Locorum Ordinariis, ad quos Confeſſarios approbandi ius ſpectat, Confeſſarios Regulares, alias ab ipſis libere approbatos, ab audiendis confesſionibus ſuſpendere poſthac minime licere, niſi ex noua cauſa, eaq; ad confesſiones ipſas pertinente, aut ob non ſeruatum interdictum ab ipſis Ordinariis poſitum. Statuunt inſuper eoſdem Archiepiſcopos, Epiſcopos, Locorumq; Ordinarios confesſiones audiendi facultatem omnibus ſimul vnius Conuentus Regularibus Confeſſariis, eadem Sacra Congregatione inconſulta, nullo pacto adimere poſſe. Quod quidem Decretum, vt iidem Illuſtrisſimi Patres opportunum & neceſſarium duxerunt, ita inuiolabiliter iubent obſeruari Romæ 20. Nouembris. 1615.

A. MAR. EPISC. HOSTIEN. CARD. GALLVS.

Locus † Sigilli.

V. Theatin. Secret.

QVAE-

QVAESTIO XXXVI.

Inſtrumento exemptionis amiſſo, an probetur per illius confirmationem.

SVMMARIVM.

1. 3. *Exemptio an vires ſumat à confirmatione.*
2. *Hodie priuilegium non valet niſi ſit confirmatum.*
4. *Quid ſi adiecta ſint clauſulæ maiores.*

DIcendum eſt probari, nam exemptio vires ſuas & robur etiam aſſumit à confirmatione *glo. & ibi ad cap. ſi Romanorum in verbo deſint. diſt.19. Iaſon Barth. & DD. l priuilegia C de ſacroſ. Eccleſ. Fel. cap. inter dilectos col.6. in fin. de fide inſtr. late Gaill. lib.11. obſ.1. per tot. n.16. Card. conſ.*118. Illius ſcilicet, qui autoritatem habet communitates ſeu exemptionem concedendi *Card. d. conſ.*18. *col* 2. *verſ. in contrarium dixi ſupra.* Idq; maxime hodierna praxi & conſuetudine, qua priuilegium prodeſſe non poteſt niſi prius ſolemniter fuerit confirmatum *Rebuff. ad conſtit. reg. tit de appellat. art.2. glo. vna n.16. Cremen. ſing.*81. Declaratur id verum ſi de mente & voluntate ſeria principis conſtet, alioquin enim in generali confirmatione præſumitur actum confirmaſſe eo modo quo de iure communi ſolet, ita nempe vt confirmatio priuilegiorum veterum nihil noui adferat, *cap. cum dilecta cap. quia intentionis de priuileg. Gaill. d. obſ* 1. *n.6.* Secus, ſi Pontifex id confirmet mente ſeria & ex plenitudine poteſtatis, de qua tamen niſi aliter appareat non præſumitur *v. Gaill. d. obſ.1. n.17.* Item ſi cum clauſula ex certa ſcientia, quæ æquipollet plenitudini poteſtatis *v. Gaill. lib.2. obſ.56. n.14 VVameſ. conſ.64. n.2 tom.1 adde ſupra lib.1 qu.8 n.8.*

Margin numbers: 1 (line 1), 2 (line 7), 3 (line 9), 4 (last line).

QVAESTIO XXXVII.

Eccleſia exempta quinam cenſeantur exempti.

DIco primo quod exempta Eccleſia exemptus cenſetur Vicarius perpetuus Prælatus Canonici & clerici Eccleſiæ *Rebuff. in praxi benef. par.1. tit. de vicariis perpetuis n.16. cap. per exemptionem de priuilegiis in 6. vbi late Franc. dec. conſ* 152. Quod tamen limitandum eſt, ſi Prælatus ſeu vicarius non eſſet de corpore Ec-

cleſiæ v.g ſi exemptum Hoſpitale habeat rectorem laicum, & alios clericos ibi diuina celebrantes, certe rector exemptus dici non poterit, *Barth. l. quod conſtitutum ff. de militari teſta. & conſ. 96. n. 5 & 6. Clem. 1 de relig. domib. Barbat. Clem. fin. ſuper glo. verb. ſtatuimus de reſcript.*

Dico ſecundo, Exemptis Canonicis neque Eccleſiam neque conuerſos vel alios Clericos cenſeri exemptos *c. per exemptionem vbi Franc. de priuil. vide ſupra lib. 1. q. 13.*

QVAESTIO XXXVIII.

Coloni exemptorum an cenſeantur exempti.

SVMMARIVM.

1. *Priuilegia realia Dominorum tranſeunt ad Colonos.*
2. *Familiares acceſſorie gaudent priuilegio Dominorum.*
3. *Odium ordinariorum præſumitur etiam ferri in familiares.*
4. *Priuilegia ſcholarium trahuntur ad familiares.*
5. *Exemptiones non egrediuntur perſonam.*
7. *Coloni perpetui gaudent priuilegio Eccleſiarum.*
8. *Exempti veniendo ad defenſionem Colonorum trahunt cauſam ad ſuum forum.*
9. *Priuilegium expreſſe eximens mercenarios obſeruandum eſt.*
10. *Coloni Eccleſiæ ſeu loci cuius iuriſdictio temporalis pertinet ad Eccleſiam cenſentur exempti.*
11. *Liberti Eccleſiæ cenſentur exempti.*
12. *Coloni conuenti coram laico ratione rerum Eccleſiæ retrahere poſſunt cauſam ad iudicem Eccleſiaſticum.*
13. *Mercenarij in dubio non ſunt exempti.*
14. *Quid ſi religioſi ſint exempti à ſolutione decimarum an eorum coloni partiarij exempti cenſebuntur.*

1 PRo affirmatiua, adferri ſolet quod coloni priuilegiatorum gaudeant priuilegio ſuorum Dominorum, adhibita præſertim diſtinctione inter priuilegia realia, & perſonalia, vt illis coloni gaudeant, his minime *Pariſius conſ. 25. n. 10. & conſ. 69. n. 6. vol. 1. Borgnin. de vſufruct. mulieris n. 163. Boer. deciſ. 213. n. 18. Alciat conſ. 14. Cephalus conſ. 451. num. 184. vol. 4. Burſat conſ. 25. lib. 1. Vincent. Carocius tract. de locato par. 2. tit. de collectis n. 8. & tit. de Colonis priuilegiatorum.*

2 Idq; ad inſtar domeſticorum & familiarium qui acceſſorie foro & priuilegio ſuorum Dominorum potiuntur *per tex. l. 1. verſ. verum etiam hominibus eorundem, vbi Caſtrenſ. n. 8. C. de Epiſcop. & clericis l. præſenti §. pen. C. de his qui ad Eccleſ. confugiunt Capic. dec. 12. Bonacoſſa tract. de famulis q. 15. per tot. Alex. conſ. 114. n. 10. & conſ. 100. n. 8 vol. 4.*

Digitized by Google

vol. 4. dixi ſupra lib. 1. quæſt. 30. Cum enim exemptiones ortas eſſe dixerimus *lib. 1. q. 1 n 13.* ratione præſumpti odij ordinariorum, idem odium quoque habituri videntur in colonos, quemadmodum latius prodidit Iaſon *in l cum quædam puella ff. de iudic. arg. l vnica in verbis vniuerſa eius domus C. ſi qua præditus poteſtate DD cap. cum ſit generale de foro compet.* repugnante tamen ei Innocentio *in ca. inſinuante vbi dec. de offic. d'eg.* Quæ cum in materia fori clericalis differantur, eadem analogia ad hanc exemptionum materiam duci poſſunt *dixi ſupra lib. 1. quæſt. 45 n. 5.* 3

Secundo, priuilegia, immunitates & exemptiones Scholarium, extenduntur ad eorum famulos *late Rebuff. de priuileg. ſchol. priuileg. 166. per tot.* ergo, à proportione & analogia idem dicendum eſt in exemptis *dixi d. quæſt. 45 n. 30.* 4

Tertio idem ſtabiliri videtur apertis textibus, per varias gloſſas confirmatis *cap. continuum 11 quæſt. 1. cap. fin. de officio Archid. glo. cap. eos diſt. 32 glo 1. & c. clericum 11. quæſt. 1. glo. cap. generaliter §. nouarum 19. quæſt. 1. & ca. Eccleſiarum ſeruos 12. quæſt. 2.* à quibus non diſſentit Archidiaconus *in d. cap. clericum Abb. conſ. 53 lib. 1. Caſtrenſ. l. ſi quis C. vbi cauſæ fiſcales Gemin. d. cap. eos Rom. Iaſ. & DD. d. l. cum quædam Neuiſan. in Sylua nupt. par. 5. n. 25.*

Pro negatiua, non deſunt etiam rationes ac authores *Fed. de ſenis conſ. 3. n. 9. Spec. de compet. iud. addit §. 1. num. 27. Abb. Fel. & DD. cap. 2. de foro compet. Præpoſ. d. cap. eos Aufrer. de poteſt. ſæculari ſuper Eccleſ. reg. 2. n. 36. Didacus pract. q c. 35. n. 2. verſ. quinto non video Capic. dec. 12. num. 2. dicens eſſe communem Oſaſcus ped. dec. 32. Iaſon l. ſerui electione §. Labes de leg. 1. Lucas de Penna & Ioannes de Platea l. ſenatorum C. de dignitat. lib. 10.* 5

Ratio eſt, quia communi Doctorum calculo teſte Antonino Teſſauro *ped. dec. 116* & Thoma Grammatico *Ciuil. conſ. 102. n. 16. & per tot.* exemptio ita adhæret perſonæ priuilegiatæ, vt ad eius colonos extendi non poſſit. 6

Vtraque opinio conciliari poterit ſequentibus concluſionibus. Prima concluſio Coloni perpetui gaudent priuilegio Eccleſiarum, ſecus autem ſi ſint temporales *Abbas d. cap. 1. Ripa de peſte tit. de præſeruat. remediis §. decimo n. 128. Gram. d. n. 15. & 16.* Hoc ſenſu exaudienda eſt opinio affirmatiua. 7

Secunda, exempti interueniendo & veniendo ad defenſionem ſuorum colonorum declinare poſſunt tribunal ordinarij *Ripa cap. decernimus n 2. & 4. de iudic. præpoſit. cap. clericum 11. qu. 1 dixi ſupra lib. 2. qu. 37.* 8

Tertia, ſi priuilegium eſſet tale quo famuli & mercenarij exemptorum etiam eximuntur ei eſſet ſtandum *Abb. d. cap. 2. Burſat. d. conſ. 25. n 9. & ſeqq. Teſſaur. d. dec. 32. n 7.* 9

Quarta; Coloni Eccleſiæ ſeu loci cuius iuriſdictio temporalis pertinet ad Eccleſiam, cenſentur eſſe exempti *præpoſ d. cap. clericum col penult. Teſſaurus d. num. 7. verſ. ſexto.* 10

11 Quinta, liberti Eccleſiarum gaudent priuilegio Eccleſiæ *glo. d. ca. iudicatum & d. cap. Eccleſiarum ſeruos.*

12 Sexta, coloni qui conueniuntur coram laico, ratione rerum quas ab Eccleſia tenent, retrahere poſſunt per inhibitoriales cauſam ad iudicem Eccleſiæ *Spec. d. n. 27.* de quo articulo diſtincte videri poterit Cacheranus *ped. dec. 32. DD. cap. ſi clericus laicum de foro compet.*

13 Septima, Mercenarij exemptorum non ſunt exempti *glo cap. pen. de priuil. & in Clem. 1. de relig. & ven. ſanct. Iaſ. l ſcriniarios n. 1 C. de teſta. militari.*

Quid ſi religioſi exempti ſint à ſolutione decimarum, an eorum partiarij coloni
14 vel cenſuales exempti cenſebuntur? Quidam id decidendum aſſerunt ex verbis priuilegij, ſcilicet an eximat terras à decimis, an vero perſonas religioſorum; priori ſpecie exemptos cenſeri, poſteriori minime *glo. Clem. 1. verb excolendas vbi Card. q 23. de decimis Abb. cap. ex parte 1. eod. tit Soc. conſ. 268. ſed. conſ. 111.* At vero alij indiſcriminatim contra cenſuerunt *Remigius Gauni in ſuo tract. an Eccleſia vel clerici ſint exempti ab exact. laicorum fol. 233. glo. Imol. Card. & DD. Clem præſenti de cenſib. Ripa de peſte in 1. parte 3. partis qu. 15. v. Pariſ. d. conſ. 25. Nicolaus feſtaſius tract. de eſtimo & collectis fol. 97. num. 43. & ſeq. Abb cap. veniens col. 2. verſ. nota hoc vltimum de tranſact.*

QVAESTIO XXXIX.

Epiſcopo Inuocante contra exemptos brachium ſæculare, an parendum ſit, ſi exempti dicant ſe appellaſſe.

SVMMARIVM.

1. *Ancharani hæc eſt quæſtio.*
2. *Exempti an obedire debeant Epiſcopo inuocanti eorum auxilium.*

1 QVæſtio hæc proponitur ab Ancharano *in Reg. ea quæ quæſt. 10. col. 21. de reg. iur in 6.* Cui reſpondit negatiue, hac ratione quod ſæcularis iudex parere non debeat iniuſto præcepto ordinarij *cap. 1 de offic. ord. vide latius ſupra lib. 2. q. 44.* attenta præcipue appellatione, quæ ligat manus Epiſcopi, qua de re ſæcularis cuius brachium inuocatur cognoſcere poteſt, ne præmatura ſua executione exemptis iniuriam inferat, quod ipſum in ipſiſſima hac exemptionum ſpecie late docet Abbas *cap. 1. n. 12. verſ. & per hoc & n. 13. cum Apoſt. de offic. ord. vide latius infra quæſt. 82.*

2 Quid autem è contra, an exempti teneantur obedire Epiſcopo eorum auxilium inuocanti? tradit Alciatus reſoluitq; negatiue *arg. Clem. paſtoralis vbi Card. Imola, Bal-*

Digitized by Google

Baldus & DD de Re iudic. Alciat.cap.pernicioſam num.126.de officio ord. Poterit tamen (inquit alciat) *d.num.26.* Epiſcopus ſupplicare Papæ, vt eos compellat qui hoc facere tenebitur *arg.cap.fin.de except.in 6 vbi DD.*

QVAESTIO XL.

Exemptus ab Epiſcopo excommunicatus, an à iudice appellationis poſſit petere ad cautelam abſolutionem.

SVMMARIVM.

1. *Exemptus petens abſolutionem debet antea fidem facere de abſolutione.*
2. *Abſolutio ad cautelam quid ſit.*
3. *A quibus cenſuris concedi poſſit.*
4. *Quando concedi poſſit.*
5. *Quare concedatur.*
6. *Concedi non poteſt niſi vocata parte.*
7. *Quis abſoluere poſſit.*
8. *Delegatus an abſoluere poſſit.*
9. *Pars aut iudex an impedire poſſit abſolutionem.*
10. *Abſolutio ad cautelam non præſumitur.*
11. *Petens abſolutionem ad cautelam non præſupponit excommunicationem.*
12. *confeſſarij an abſoluant ad cautelam.*

POteſt, idq; vel per viam reuocationis attentatorum, vel per modum abſolutionis, antea tamen debet non plene, ſed aliqualiter de exemptione fidem facere, 1
idq; quia ius commune reſiſtit exemptionibus, quibus facile ordinariæ illuderetur poteſtati, ac ne per figmenta exemptionum dolis & impunitatibus via aperiatur. *Innoc.cap.ſolet de ſent.excom.in 6.Rota.deciſ.234.in nouis & deciſ.*308. licet Io.Andr. *in d.cap.ſolet.*variauit *Rot.deciſ.*116. *in antiquis Milis in repert.verb.excommunicatus ſi petat Fel.ca.Apoſtolice n.20 verſ. quæ ſubdit de ſent.excom.Rot.dec.6 de ſent.excomm.in nouis & dec.7.eod.tit.in antiquis* de qua abſolutione ad cautelam videatur exactisſime & latisſime Gregorius Sayrus Benedictinus in Theſauro Theologiæ moralis *par.1.lib.2 cap.17 n.8.* in qua materia paucis formabo quaſdam concluſiones quæ ſummatim omnem illius ſubſtantiam complectentur.

Prima concluſio, abſolutio ad cautelam eſt ab Eccleſiaſtica cenſura conditionalis abſolutio, conceſſa ratione periculi cum de valore cenſuræ dubitatur, *Io.Andr. in cap.ſolet vbi DD.de ſent.excom.in 6.Hugolin.de Cenſuris Eccleſia tab. 3.cap. 22. § 1. numer.4.* 2

Secunda abſolutio ad cautelam concedi poteſt ab omnibus cenſuris excommunicationis ſuſpenſionis & interdicti excepto interdicto generali loci *Anchar d.ca. ſolet.num.5. Gemin.ibid.in §.in ſecunda num.11.Franc.ibidem verſ.4. Stephan. Coſta in rep.num.49. & ibi omnes cap.præſenti de ſent. excommun. in 6. vbi. DD.glo.in verb. generali*- 3

generali & in verb. declaramus vbi asſignatur ratio , quare interdicto generali dari non poſſit relaxatio ad cautelam. Idq; ſiue cenſuræ latæ ſint ab homine, ſiue à iure, ſi tamen probabile dubium ſit facti, aut iuris, quemadmodum exemptis demonſtrat Gregor. Sayrus *d.cap.17 n.7 Anchar.d cap ſolet.n.5. Gemin.d n.11. Franc.n.27. Stephan.Coſta n.49. Nauar.in Manuali cap.27.n.277.& 278. Hugol.de cenſ. Eccl.tab. 3 cap. 22.§.1.num 9.*

4 Tertia, abſolutio ad cautelam peti & concedi poteſt, quoties ſententiæ nullitas allegatur, v.g. quia lata fuit à iudice incompetente, contra exemptum dummodo fiat aliqua fides & ſemiplena ſaltem probatio de exemptione aut nullitate ſententiæ *Innoc. cap. venerabili n 5.de cenſib. DD.d cap.ſolet Abb.cap Apoſtolicæ n.10. vbi Fel.n. 22.de except. Couarr.ca.alma mater par.1.§.12.n.7. Primum de ſent.excom.in 6.*

5 Ratio eſt , quia hæc ſpecies abſolutionis concedi ſolet vt abſolutus ſine conſcientiæ ſcrupulo diuinis & humanus ſe intermiſcere poſſit *Sayrus d.c.17.n.3.&8. in fine & n.13.* quæ ratio indifferenter militat in omni caſu nullitatis *Sayrus d.n* 8. Diuiditurq; à Nauarro *d.n.277.* in dimidiatam, quæ ad certum tempus & actum fit, & integram quæ dubitatur eſſe lata, & eam quæ ſcitur eſſe lata ſed dubitantur an valeat *DD.d.cap.ſolet Innoc.in cap.veniens vbi gloſ.final.de teſtib.*

6 Quarto, concedi non aliter poteſt, quam vocata parte ad cuius inſtantiam excommunicatio fuit lata, quæ ſi ſe opponat ac infra tempus octo dierum iuſtam excommunicationem non probet condemnandus erit in expenſis ea propter factis *DD. vbi ſupra Sayrus d.cap* 17.n.9.

7 Quinta, à cenſura iuris ad cautelam abſoluere poteſt, qui ſimpliciter auctoritatem habet abſoluendi *arg.cap.nuper de ſent.excommunic.*

Sexta, à cenſura lata ab homine is abſoluere poteſt ad cautelam qui excommunicauit vel illius ſuperior quando cauſa ad eum via appellationis eſt deuoluta *glo. d.c.ſolet verb per ſuperiorem vbi DD. Hoſtienſ. Io. And. & ca.per tuas de ſent. excom. Couar.d.§ 12.n.8. Sayrus vbi ſupra n.14.*

8 Septima, de delegato reperiuntur pugnantes ſententiæ, placet ſententia Couarruuiæ *d.§.12.nu.8. verſ index* qui eas fœdere diſtinctiones conciliat, dicens delegatos Apoſtolicos qui delegantur ad cognoſcendas cauſas extra Curiam, habere facultatem abſoluendi ad cautelam, delegatos vero ad cognoſcendas cauſas in Rom. Curia non habere hanc facultatem, niſi ſpeciali commisſione eis conceſſa ſit, & ſic vſu & praxi obſeruari aſſerit. Vide Nauarrum in Manuali *cap.27. numer* 278 *verſ. quarto dico.*

9 Octaua, abſolutionem ad cautelam nec pars nec iudex impedire poteſt niſi in caſu manifeſtæ iniuriæ, quæ ſi negetur, probari debebit infra dies octo *d.cap. ſolet & DD. vbi ſupra Sayrus n.16.*

Nona, abſolutio ad cautelam obtenta non præſumitur, niſi probetur *cap. ſicut nobis de*

Digitized by Google

bis de ſent.excom.glo.cap. propoſuit in verb.de abſolutione de cleric.excom.miniſtrante Nauar. in Manuali cap.27.num 278.verſ.ſeptimo.

Decima, petens abſolutionem ad cautelam non præſupponit aut fatetur ſe excommunicatum, ſecus ſi ſimplex abſolutio poſtuletur *Stephan. Caſta.d. cap ſolet.n. 46.Sayrus lib.2.cap.16.n.16.* 10

Vndecima, Confeſſarius cui committitur abſolutio ad cautelam non adſtringitur ſolemnitatibus anteſcriptis *Nauarr.d.nu.278. verſ. quinto* quid autem ſi committatur ei in vtroque foro? vide apud eundem Sayrum & Nauarrum, vbi plura de hac materia. 11

QVAESTIO XLI.

Monachus exemptus à quo ab excommunicatione abſolui poſſit?

SVMMARIVM.

1. *Diſtinguendum inter excommunicationem illatam ex violentia manuum iniectione & alias.*
2. *Temporatur niſi acceſſus ad Papam ſit difficilis.*

QVod Epiſcopus poſſit abſoluere, videtur cenſuiſſe Federic. de Senis *conſ.14. Io.de Lignano Clem.ne in agro de ſtatu Monach. Nauar. conſ 31. de pœnitent.* At vero contrariam ſententiam tenuit, Io.Andr. Abb.Fel.*cap.ſignificaſti de foro compet. ca.paſtoralis §.præterea verſ.limita hanc primam de offic. ord. glo. fin.in Clem. penult. de ſent.excom.in c.graue de offic.ord. Ang.de Clauaſio in ſumma verb exemptus.§.6.*

1 Paucis, diſtinguendum inter excommunicationem illatam ex violenta manuum iniectione, & alias alterius ſpeciei. Quoad illam, Epiſcopus abſoluere poteſt ne detur religioſis occaſio euagandi vti cenſent. Io. Andr. Dom. Anchar Francus & alij *in cap. religioſo de ſent.excom.in 6.* qui extendunt hunc Canonem ad exemptos, quo vero ad alios, abſoluere non poteſt, quia ligare non poteſt *Abb cap. cum dilectus 2.not.de relig.dom. Bald.in Margarit.verb.excommunicatus arg l.qui condemnare ff.de reg.iur.* nemo autem abſoluere poteſt, qui ligare aut condemnare non poteſt *tex. l. nemo qui ff.de reg.iuris.*

2 Quod temperandum videtur, ſi acceſſus ad Romanam Curiam ſeu ad Papam eſſet difficilis & periculoſus, qua de re abunde ſatis aliis in locis ſcripſimus *ſupra. eod.lib.cap.1.verſ.limitanda autem eſt & infra quæſt.50.& ſeqq. Card.Clem.1.quæſt.3.de offic.ord.Clem.attendentes in fin.de ſtatu Monach.* Conceditur enim Epiſcopis abſolutio caſuum reſeruatorum in caſu quo quis legitime impedimento detentus ad ſedem Apoſtolicam vel eius Nuncium accedere non poteſt. *cap quamuis, cap. ea noſcitur*

tur cap. de his de ſent. excom. Siquidem neceſsitas ſemper excipitur à quibuſuis legibus & prohibitionibus humanis, *Proceſſus in praxi Epiſcop. parte 1. cap. 1. ſub finem.*

QVAESTIO XLII.

An accipiant ab Epiſcopo ea quæ ſunt ordinis Epiſcopalis?

SVMMARIVM.

1. *Epiſcopalis ordinis quæ ſint.*
2. *Poſtulari debent ab Epiſcopo.*
3. *Niſi Epiſcopus conferre renueret.*
4. *In actibus voluntariis exempti ſubſunt Epiſcopo.*
5. *Niſi per actum voluntarium præiudicaretur Epiſcopo.*

DIximus ſupra *lib. 1. quæſt. 6. in fin.* ex ſententia Canoniſtarum, Epiſcopatum eſſe ordinem adde Io. Andr *in proemio ſexti in verb. Epiſcopus vbi DD. Albert Troy-*
1 *lus de perfecto clerico lib. 1. cap. 2. num. 4. & ſeqq.* à quo plurima emanant quæ ordinis Epiſcopalis eſſe perhibentur, vt eſt Chriſmati, oleum ſacrum, Conſecratio altaris Eccleſiæ, item reconciliatio, Clericorum ordinatio, depoſitio, ſuſpenſio, & alia ſimilis generis allata & probata à Bertachino *tract. de Epiſcopo lib. 4. par. 1. quæſt. 19. nu 53.* quæ præbuerunt cauſam huius quæſtionis ad quam Paucis reſpondeo omiſsis eis quæ ſupra in eadem materia attuli *quæſt. 11. eod. lib.* exemptos hæc debere
2 poſtulare ab Epiſcopo, ita diſponente tum iure *cap. veniens §. Chriſma vbi Io. Andr. Abb. & DD. de præſcript. Anania cap. per tuas not. 1. de Simonia vbi loquitur de Carthuſienſibus Oldra. conſ. 244. Clem. 1. §. præſentatos vbi Card. de exceßib. prælat cap cum nullus verſ. inferiores de temp. ord. in 6. glo cap. Abbatibus 18 qu. 2. Calder. conſ. 4 de priuileg.* tum vniuerſali & immemoriali conſuetudine, vt teſtatur Cardinalis *conſ. 112 viſo priuilegio* Tum Concilio Trident. *ſeſſ. 23 cap.* 10. *Nauar in Manuali cap. 22. num. 8. verſ. tertio qui contrauenit.*

3 Quod tamen moderandum eſt, niſi Epiſcopus nollet ea exhibere Canonice vt oportet, puta gratis, tum enim poterunt ea petere ab alio Præſule *tex. d. ca. veniens §. Chriſma vbi DD. Franc. c. 1. vbi late in verb. inſtituta de priuileg. in 6. vbi Io. Andr. &*
4 *Domin.* Ex quibus corrollarie infertur, quod exempti ſubſint diœceſano in actibus voluntarie iuriſdictionis, ita cenſuit Hoſtienſ. quem refert Ioannes Andreæ *in cap. Canonica de ſent. excom. & in cap quod ob gratiam de reg. iur. in 6 Lapus d. cap. cum nullus* niſi tamen per actum voluntarium fieret præiudicium priuilegio ſeu ſanctæ Se-
5 di *tex cap. cum tempore de arbitr.* aut niſi actus voluntarius ſeu factum iuriſdictioni eius non ſubiaceat. *Dom. & Franc. d. c. cum nullus in glo ſuper verb. religioſo.*

QVAE-

QVAESTIO XLIII.

Abbates & alij Prælati exempti, an poſſint ſubditis dare literas dimiſſorias ad ordines.

PAucis reſpondendum, ſi ita ſint exempti quod Epiſcopi non habeant in eorum Clericos ordinationem, eas concedi poſſe, alias minime *cap. fin. vbi DD. de clerico peregrino* ad quod Concil. Trident. inhibuit *ſeſſ. 7. cap. 10 & ſeq.* velut vberius explicauit Nauarrus, quem videre poteris *conſ. 14. de priuileg. dixi lib. 4. quæſt. 11.*

QVAESTIO XLIV.

Abbates vel Prælati exempti an poſſint extraneum ordinare habentem dimiſſorias?

ID plane pendet à tenore priuilegij, qui ſemper ad amuſſim ſequendus eſt vt frequenter dixi *cap porro cap. ſane de priuileg.* Itaque, ſi eiuſmodi ſint exempti cum omnibus membris ſuis familiaribus & capellis populum habentibus, id poſſunt propter exemptionem quam habent plenisſimam *c. 2. § fin. de ſupplen negl.*

Si vero exempti ſint ſine populo, tunc ſimiliter id eis licebit in capellis populum non habentibus, ſecus ſi habeant populum, quia tunc prius recurrendum eſt ad Epiſcopum, qui dimiſſorias viſitabit, & decernet ordinandum id, quod ſi Epiſcopus recuſet, recurrendum erit ad ſuperiorem ita Abb. Innoc. & DD. *cap. fin. de clerico peregrino* hac forma non obſeruata Epiſcopus punire poterit ordinatum *Abb. Hoſt. Io. Andr. vbi ſupra* quæ omnia ſacrum Conc Trid. temperauit vt præcedenti quæſtione ſcriptum eſt & doctisſime poſt omnes diſcusſit Nauarrus *conſ 14. de priuil.*

QVAESTIO XLV.

Exemptus habens dimiſſorias an poſſit ab Epiſcopo examinari de litteratura & idoneitate.

SVMMARIVM.

1. *Semel per Principem approbatus non debet iterum approbari.*

POteſt, *tex. pulcher. c. ſanctisſima diſt. 73.* adeo, vt ſi repererit eum idoneum admittere non debeat *Archid. cap. miramur diſt. 61. per tex. ca. venerabilem & ibi*

Tt 2 *Innoc.*

Innoc. de elect. Nauarr. conſ. 8. de priuileg. Secus v. g. ſi Papa à ſe promotum mandaret
1 per Epiſcopum benedici, quia ſemel per Principem probatus per inferiorem non debet iterum examinari *tex. l. quidam conſulebat & ib. Caſt. de re iud.* talem enim Epiſcopus ſine alio examine ordinare tenebitur *Innoc. cap. paſtoralis circa med. de donat. Collect. cap. meminimus & ibi Fel. de accuſat. Capel. Tholoſ. deciſ. 449 incip. item fuit quæſitum an Epiſcopus Nauarr. in Manuali cap. 27. Miscell. 1. num. 266.* Idq; in æquali gradu, Idoneus enim ad vnum officium, cenſetur idoneus ad ſimile *Abb. ca. accepimus n. 6. de ætate & qualitat. ord.* Cæterum, ſi maior perfectio requiratur in hoc, quam alio gradu, aliud ſubeundum eſſet examen *Nauarrus conſ. 2. de præbendis.* Item niſi notorie foret idoneus, notorie enim dignus examinari non debet *cap. nullus diſtinct. 24. Nauarr. cap. cum contingat cauſa ſecunda nullitatis n. 13. de reſcript.* De hac materia videri etiam poterit Henricus Botteius *tract. de Synodo par. 3. art. 1 n. 283. vol. tract. 2. fol. 227. indiſtincte tenens approbatum reprobari poſſe & late Fel. cap. cum venerabilis n. 48. & ſeqq. de except. vbi Abb. n. 55. & ſeq. & DD. ibid.*

QVAESTIO XLVI.

Hæres exemptus an ex perſona defuncti non exempti conueniri poſsit coram ordinario.

SVMMARIVM.

1. *Hæres ex priuilegio communi declinare poteſt ſecus ex proprio.*
2. *Priuilegia communia ſunt ad inſtar iuris communis.*
3. *Hæres eiuſdem conditionis qua defunctus.*
4. *Concluſio fallit ſi agatur ad legata.*
5. *Item ſi priuilegium exemptionis exuberaret.*

1 COnueniri poſſe teſtatur Vlpianus in hæc verba, hæres abſens ibi defendendus eſt vbi defunctus debuit & conueniendus eſt, ſi ibi inueniatur, nulloq; ſuo proprio priuilegio excuſatur *tex. l. hæres abſens in pr. ff. de iudiciis.* Pro explicatione refricanda eſt differentia inter priuilegia communia, ſic dicta quod inſerta ſint corpori iuris communis, vt eſt priuilegium clericorum, legatorum, miſerabilium perſonarum, & propria *dixi ſupra lib. 1. cap. 1. n. 5.* Iſta, per legem conceduntur, hæc autem priuatum per Principem *glo. d. l. hæres in verb. excuſatur* velut priuatæ leges ſeu priuata legia *præſes in loco ab Ethymologia & dixi d. n. 5. Alciat. lib. 2. n. 51. de verb. ſign. Maſſagaleſius ad form. Cameræ oblig. ad 2. par. qu. 2. n. 6. fol. 74.* Hæres priuilegio communi vtens, conueniri non poterit coram iudice defuncti, ſed coram proprio ſeu competente v. g. clericus hæres laici conueniendus erit non coram iudice laico defuncto, ſed coram Eccleſiaſtico iudice hæredis. At vero hæres proprium habens

priuilegium, declinare non poterit iudicem defuncti, quem ipſe iuris fictione re-
præſentat *glo. in d. verb. excuſatur.* Quod ipſum Cynus Barthol. Caſtrenſ. & DD.
ftiſius tractauerunt *in d. l. Hæres Maſſa galeſius ad form. Cam. oblig. ad ſecundam parti-
culam quæſt. 2. per tot. & ſignanter n. 4. & ſeqq. vbi doctè fol. 72. Sebaſt. medices tract. de
morte par. 1. n. 91 Caroc. de excuſſ bon. par. 2. qu. 57 n 20. Fel. cap. quia V. n. 3. verſ. limita
dummodo de iudic. Straccha tract. de mercatura tit. quomodo procedendum ſit in cauſis
mercat. vbi id exemplificat in mercatoribus qui habent ſpeciales iudices ſicut exempti
n 44. fol. 490. & ſeq. Abbas cap. quia V. n. fin. de iudiciis vbi & clare loquitur Fel. ibidem
n. 3. verſ. limita dummodo* Quæ fuit cauſa vt Cynus referente Caſtrenſi in hæc verba
d. l. hæres. n. 4. Conſulerit contra fratres de Carmelo qui erant exempti ab Epiſco- ,,
po, & ſuberant immediate Papæ, deinde ſucceſſerant cuidam laico, & agebatur ,,
contra ipſos ex perſona laici coram Epiſcopo allegabant priuilegium exemptionis, ,,
certe quia illud non erat clauſum in corpore iuris, non poterant allegare ſed priui- ,,
legium clericatus, quod erat clauſum, bene poterat allegare, vt ſic non conue- ,,
niantur coram iudice ſæculari, ſed coram Epiſcopo, Ita ille. Confirmari poteſt, ,,
tum quia priuilegiatus ſuccedens in ius priuati vtitur iure priuati *l. cum quidam
§. fiſcus ff. de vſuris Balbus de præſcript. in 1 parte quintæ partis quæſt. 3. per tot.*

Tum quia, priuilegia communia non ſunt proprie priuilegia ex quo regulantur 2
& ſunt ad inſtar iuris communis *Andreas Gammarus tract. de extenſionibus num. 164.*
ſuntq; aliis priuilegiis potentiora *Fel. cap. cum ordinem num. 20. verſ. vltimo de re-
ſcript.*

Tum quia, hæres ius ſuum ex propria perſona metiri non debet, ſed ex perſona 3
defuncti cuius iure vti debet *l. ſi is ff. de iudic. l. apud Iulian. in fine ff. ex quib. cauſ. in
poſſeſſ. eatur l. 2. §. 1. ff. de verb. oblig. in d. verb. excuſatur.*

Declaratur primo, hæc eſſe vera, niſi hæres conueniatur pro legatis, cum enim 4
legata demum debeantur adita hæreditate, quæ amplius defunctum non repræ-
ſentat *l. 1. ff. ſi familia furtum feciſſe dicatur l. hæreditas in multis ff. de acq. dom. l. 1. §.
ſcæuola ff. ſi quis teſtam. liber eſſe iuſſus dixi ſupra lib. 2. q. 20. n. 3. Rol. à Valle d. qu. 17. n. fin.
in fin. in part. 2. tract. de inuentario* fit, vt mutatione perſonæ mutetur etiam priuile-
gium ſtatus & conditio rei *l. per procuratorem vbi Barth. & DD. ff. de acq. hæred. & d.
quæſt. 20. n. 4. cap. 1. de iure patr. in 6. Rol. à Valle tract. de inuentar. par. 2. quæſt. 17. n. 5.
& ſeqq.* ac proinde vt eo caſu hæres ex proprio capite conuentus iuriſdictionem
ordinarij declinare & proprio exemptionis priuilegio ſe tueri poſſit *Rot. dec. 572.
in antiq. Aufrer. in repet. Clem. 1. fall. 6. regula 2. de officio ordinarij* bona enim poſtquam
acquiſita ſunt per priuilegiatos ſumunt naturam priuilegiatorum *Abb. cap. porro de
priuilegiis.*

Declaratur ſecundo; niſi priuilegium exemptionis eſſet tam plenum & abun-
dans quod etiam hunc caſum ſua exuberatione includeret, quemadmodum hac in

materia ſupra notauimus, dum de continuatione inſtantiæ in exemptum quæſiuimus *lib.2 quæſt.19.n.7.item quæſt 5.n.6 9.10 & ſeqq.item quæſt.16.n 12.& ſeqq:*

Tota enim exemptionum vis ex verbis & mente Pontificis dependet, velut hactenus ſatis frequenter probauimus *lib.1.cap.43.n.1.& 2. per cap. quanto cap. porro. c. recepimus de priuileg.l.credendum ff. qui petant.tutores.*

QVAESTIO XLVII.

Ordinarius an procedit contra hæreticos exemptos.

SVMMARIVM.

1. *Ordinarius procedit contra hæreticos exemptos.*
2. *Quod verum eſt in hæreſi proprie ſumpta.*
3. *Ab ordinario ad ſanctam Sedem appellandum.*
4. *An procedat contra aſſerentem fornicationem non eſſe peccatum.*
5. *Quid de communitate per hypocriſim.*
6. *Quid de inſordeſcente.*

1 ORdinarius inquirendi ius habet atque iudicandi hæreticos *Abb. cap. cum contingat col.7.de foro comp.Lap.alleg.114 circa fin. Iacob.de belloniſu rep.c.Romana §.contrahentis de foro comp.in 6. oppoſ.6.fol.26.* Idq; tanquam Apoſtolica autoritate delegatus,*tex.vbi Abb.& DD. cap.ad abolendam de hæreticis glo. c. per hoc ver.delegata eod.in 6.c.irrefragabili §.exceſſus de officio ord.Clem.cum ex eo de ſent.excom.*

2 Quod tamen de hæreſi vera & proprie ſumpta intelligendum eſt, contra autem improprie hæreticos exemptos procedere non poſſet *Calder. conſ.5. de hæretic. Ol-*
3 *dra.conſ.210. Rot.deciſ.875. incip. Accuſatus de hæreſi in antiq* verba enim in proprio ſignificatu ſunt accipienda *c.ad audientiam de decimis l.non aliter de leg.3.* Vnde infero,quod ab eiuſmodi ordinario procedente appellari debebit ad ſanctam Sedem *c.ſuper quæſtionem de offic deleg. Abb d.c.ad abolendam n 16.dixi ſupra li.2.ca 42.*

4 Vtrum autem ordinarius procedere poſſit contra exemptum dicentem v.g.fornicationem non eſſe peccatum, videatur Capell. Tholoſ.*dec.346.*

5 Item an cognoſcat de exempto per Hypocriſim recipiente hoſtiam non conſecratam *Calder.conſ.4.de hæreticis.*

6 Contra inſordeſcentem in excommunicatione videtur quod inquirere poſſit ne neruus Eccleſiaſticæ diſciplinæ corrumpatur. *cap. excommunicatorum 23 quæſt. 5. cap. cum inter vos de conſuet.* quandoquidem eiuſmodi non caret ſcrupulo hæreticæ prauitatis, qui Eccleſiæ cenſuras & mandata contemnunt *Abb.cap.1. vbi late de in-*

*iudicijs glo.cap.excommunicauimus §.qui autem de hæreticis optime Menoch. de arbitr.iudic.cent.5 caſu 4 6 n.53 & ſeqq.*eſtq; id diſpoſitione Concilij Trident.pro indubitato *ſeſſ.25.cap.3 de refor.* quod Menoch.explicat non modo in excommunicatione ex cauſa criminali,ſed etiam ex debito ciuili *d.caſu 416.n.54.*

QVAESTIO XLVIII.

Exempti an pro abſolutione decimarum conueniri poſſint coram ordinario.

SVMMARIVM.

1. *Exemptus non ſoluens decimam dicitur delinquere in loco non exempto.*

PRo affirmatiua,pridem reſpondit Dominianus à S Geminiano *conſ.27. incip. quia punctus iſte* quem refert Rebuffus de decimis *quæſt.15. num.18.* vbi inquit quod exemptus non ſoluens decimam,delinquit in loco non exempto,attento loco in quo debet fieri ſolutio, licet delictum originem ſumat in loco exempto: quia quando delictum ſurgit ex facto negatiuo,cuius contrarium ſcilicet factum affirmatiuum debebat fieri in certo loco non exempto, tunc locus delicti cenſetur in quo actus ille affirmatiue explicari debebat, negatio enim cognoſci non poteſt niſi per reſpectum adhibitum, cum non habeat terminos poſſibiles *cap bona 1.de elect. cap.quoniam contra de probat not Barth.l.libellorum de accuſat.* Id quod etiam confirmat Philippus Francus adhibita tamen quadam diſtinctione *in cap.2.§.diœceſani n.2.in fin.de decimis.in 6.* His verbis, „Quod ſi Eccleſiæ ſunt exemptæ & per conſequens decimæ dictis Eccleſiis debitæ,tunc Diœceſanus ſe non poteſt intromittere,& ita debet intelligi iſte text.& ſupra de negl.prælat.ſuppl.cap.ſicut.Sed ſi Eccleſiæ non ſunt exemptæ,tunc Diœceſanus ſe intromiſcere poteſt,licet decimæ ſint exemptæ, vel Eccleſiæ ſint exemptorum,vt hic in 1.parte text & ſupra eod.tit.cap.1.de præbendis,Ita ille." 1

Ne ſim fuſior.inuenio Paponium hanc quæſtionem valde copioſe diſputantem, à quo articuli huius examen peti poterit *vide in arreſtis lib.1. tit.10. des Cheualiers de S.Iean.arreſto 5.per tot.vbi late.* Ita tamen vt ſemper conſiderari debeat priuilegiorum tenor,à quibus totus hic tractatus & diiudicatio dependet *cap.porro de priuilegiis.*

QVAE-

QVAESTIO XLIX.

Executores teſtamentorum ſi ſint exempti an cogi poſſint ab ordinario ad reddendam rationem.

SVMMARIVM.

1. *Executores qualiter hic vſurpentur.*
2. *Executio demandari poteſt regularibus & ſæcularibus.*
3. *Regulares rationem reddere debent coram Epiſcopo ſecus in ſæcularibus.*
4. *Laicus exequitur teſtamenta clericorum.*
5. *Statutum Epiſcopi afficit eiuſmodi executores.*
6. *Sæculares exempti rationem non reddunt coram Epiſcopo.*
7. *Quando contra priuilegium emanat conſtitutio pœnalis ea non egreditur ſuos terminos.*
8. *Concil. Trident. ſubiicit executores ordinariis.*

1 PRæmitto executores latius me hic vſurpare quam fecerint aliqui, nempe vt cum Felino comprehendam executores non modo actuales, ſed etiam verbales, hoc eſt quibus à teſtatore data eſt facultas v.g. nominandi vel eligendi perſonas pauperum, aut alia eiuſue generis verbaliter tantum explicandi *Angel. conſ.* 64.
2 *late Fel. ca. ſi quis contra num.* 2 *verſ. contrarium vbi allegat alios de foro compet.* Præmit-
3 to ſecundo, executionis onus demandari, aut regularibus, aut ſæcularibus. Vnde concludo regulares ſiue religioſos exemptos geſtæ executionis rationem reddere debere coram ordinario, ac ab eo puniri poſſe ſi mala geſſerint *tex. Clem.* 1. *de teſta. Ang in ſumma verb. executor. n.* 20. *Barthol. l. interdum* § *ff. de iudic. Fel. c. fin. numer.* 6. *verſ. & addo de iudic. collecta cap. Ioannes col.* 3. *circa fin. verſ. ſed quia religioſ. de teſta. Io. Andr. in add. ad ſpec. tit. de inſtr. edit.* §. *nunc aliqua verſ. ſed an ſimplex commiſſarius num.* 45. *Io. Franciſci Pauin tract. de viſitat. quæſt.* 5. *ſecundæ partis num.* 92. *Fumus verb.*
4 *executor. num.* 14. Idque expoſcit fauor executionis teſtamentorum, qui tantus eſt vt etiam ipſe Prætor, imo etiam teſte Rebuffo, laicus exequatur teſtamenta clericorum ad pias cauſas, ac ſibi executionem vſurpet, contra clericos, perſonas alioquin priuilegiatas *Lucas de Penna l. vna col. pen. C. de expenſ. ludorum lib.* 11. *Rebuffus de ſentent. prouiſionalib. in præfat. num.* 83. & 84. *Caualcan. deciſ.* 28. *n.* 45. *part.* 1. Quo fit vt maiori ratione negligentibus executoribus id onus ad Epiſcopum deuoluatur ad quem ſpectat in diœceſi munus ſupplendi negligentiam ſuorum *dixi ſupra eod. lib. cap.* 30.

5 Ex quibus infertur, quod cum Epiſcopus hanc habeat poteſtatem à iure ſibi attribu-

tributam, quod ſi quippiam ſtatuat quod concernat eiuſmodi executionem v. g. quod poſt annum executor priuetur poteſtate exequendi tale ſtatutum, afficiet regulares exemptos, ratio eſt quia hoc caſu Executores ſunt à iure ſubiecti ordinario, quo fit, vt eius ſtatutis hoc in articulo ligetur *per. c. 2. de maior. & obed. ca. vt animarum de conſtit. in 6. d. Clem. 1. de teſtam.*

Concludo ſecundo, Exemptos non regulares, ſed v. g. Canonicos aut clericos ſeculares executores, nec reddere rationes coram ordinario, nec coram eodē conueniri poſſe. Ita nominatim ſentit gloſſa & doctores *in Clem. 1. de teſtamentis glo. ibid. verb. tales Cardinal. num. 12. quæſt. 6. dixi ſupra lib. 1. c. 46. num. 11. 12 & ſeqq.* 6

Ratio eſt, quia quando contra priuilegium emanat conſtitutio pœnalis, ea ſuos non egreditur terminos *Io. Andr. Dom. cap. diſpendia de reſcrip. in 6. Card. vbi ſupra q. 6. Ang. d. num. 20. Fumus d. num. 14.* 7

Confirmatur, quia diſpoſitio Clementis 5. in Concilio Viennenſ. *in d. Clem. 1. de teſtam.* eſt correctoria iuris veteris, quæ proinde generaliter intelligi, nec extra caſum ſuum extendi debet. ſed reſtringi per legem veterem, *Docte præſes in loco à ratione legis ſtricto ad reſtrictionem legis, vbi exemplificat Milis in repert. verb. priuilegio ſpeciali fol. 373.*

Adhæc, notandum Concilium Trident. indiſtinctè conſtituiſſe Epiſcopos velut Apoſtolica authoritate delegatos executores omnium piarum diſpoſitionum *ſeſſ. 22. cap. 8. de refor.* 8

QVAESTIO L.

Quid ſi acceſſus ſit difficilis vel periculoſus ad Papam, an vigeant adhuc iura exemptionum?

SVMMARIVM.

1. *Si acceſſus ſit difficilis ad Papam ceſſabunt iura exemptionum.*
2. *Quo caſu vnuſquiſque ſibi poteſt ius dicere.*

Diximus in eadem hac materia exemptionum propter abſentiam ſuperiorum aut difficilem illorum aditum, recedi ſolere à communibus iuris regulis, ibique id copioſe ſatis probauimus *lib. 4 q. 1. verſ. Limitanda & quæſt. 41.* Hoc loci pro concluſione affirmatiua ſatis ſit in autoritatē adduxiſſe Felinū atq; Cardinalem *iſtum cap ſignificaſti num 4. de foro compet. hunc in Clem. 1. q. 3 de offic. ord.* à quibus non diſſentit Innocentius *in c. olim. & in ca. vt fama infra citat.* dum dicit emergente tali caſu, vnicuique licere ius Authoritate propria dicere *l. generali C. de decurionib. lib. 10. & l. aut Prætor. §. ſi quis ff. de his quæ in fraud. Barth. l. creditores vbi*

DD. C. de pignor. Colerus de proceßib. executiuis part. 1. cap. 2. num. 276. in cap. olim 1. de reſt. ſpol. in cap. vt fama de ſent. excom. arg. l. 1. C. quando liceat vnicuique ſine iudice. Confirmabiturque idem copioſius quæſtione ſubſequente, quibus addi poterit
3 doctrina Nauarri, tradentis ordinarium cognoſcere de cauſis ad Papam interpoſitis, ſi ad eum facilis non ſit recurſus *Nauar. in relect. cap. cum contingat. remed. 4. n. 3. de reſcriptis tom. 3. & cap. accepta oppoſit. 8. ſolutione nu. 32. de reſt. ſpoliat.*

QVAESTIO LI.

An ordinarius præſuppoſito acceſſu difficili ad Papam conferre poſsit beneficia exempta aut reſeruata.

SVMMARIVM.

1. *Quando is ad quem iuriſdictio ſpectat abſens eſt, ea deuoluitur ad inferiorem.*
2. *Epiſcopus abſoluit in caſibus ſanctæ Sedi reſeruatis quando Papa adiri non poteſt.*
3. *Neceſsitas non habet ferias.*
4. *Ordinarius diſpenſat in gradibus à iure prohibitis quando Papa adiri non poteſt.*
5. *Exempti ſi opprimantur poſſint ſibi dicere ius.*
6. *In alienatione quando requiritur neceſſitas ſuperioris.*
7. *Electus ad Eccleſiam remotam à Romana poteſt ſtatim adminiſtrare non expectata confirmatione.*

1 OMiſsis pluribus quæ in alteram partem adduci poſſent, ſint hæc pro tuitione opinionis affirmatiuæ, Imprimis regula generalis quoties is ad quem exercitium iuriſdictionis ſpectat abſens eſt, nec commodè expectari poteſt, fit deuolutio ad illius inferiorem alioquin inhabilem *tex. l. vbi abſunt vbi DD. ff. de tutorib. datis ab his cap. ſi Epiſcopus de ſuppl. negl. prælat. in 6.*

2 Deinde Epiſcopus abſoluit in caſibus ſpecialiter ſanctæ Sedi reſeruatis, quando Pontifex commode adiri poteſt *cap. de cætero de ſent. excom. cap. eos eod. in 6.* Idque, quia intereſt ne quis in excommunicatione diu perduret *cap. quam ſit de elect. in 6.* prout quoque intereſt ne Eccleſiæ diu maneant viduatæ, vnde quò diuturnæ vacationis pericula amputentur, expedit vt tali caſu ad ordinarium recurſus haben-
3 tur *cap. ſanctorum diſt. 70.* neceſsitas enim coniuncta vtilitati publicæ, legem non admittit *cap. ſi quis propter neceßitatem de furtis cap. licet de ſeriis dixi eod. li. q. 4. in fine*

Præterea, eſt argumentum in iure receptum à matrimonio Carnali ad matrimonium ſpirituale *cap. inter corporalia de tranſ. Epiſcop. Præſes loco à matr. Carn. ad ſpiri-*
4 *tuale.* quo arguitur, quod quemadmodum ordinarius diſpenſat in gradibus à iure prohibitis, quando Papa commode adiri non poteſt v. g. propter bella, ſciſma, vel alia

Digitized by Google

alia cuiuſcunque generis impedimenta *late Anchar. conſ.* 409. ex eo quod tali diſpẽſatione derogetur tantum iuri poſitiuo, ita & hoc in caſu, ſtatus enim beneficiorũ exemptionumque ſunt à iure poſitiuo, *Abb. cap. poſtulaſti de Reſcriptis cap. Epiſcopus de prabend. tot. tit. de priuilegijs.* Accedit gloſſa finalis *Clem* 2. *de elect.* quæ dicit obligatos ad adeundum Papam pro confirmatione, abſolui, ſi interueniant impedimenta, adhæc eadem confirmat Aufrerius *in rep. Clem.* 1 *q.* 10. *verſ. vnde in principali puncto & verſ. finge enim difficilem de offic. ordin.* poſt multa dicens quod ſi clerus 5
opprimat exemptos quod auctoritate propria ſibi ius dicere poſsint *Calderin. conſ.* 20 *circa med. de regular. arg. l.* 1. *C. quando liceat vnicuique.*

Similiter, in alienatione per exemptos facienda diximus ſupra *lib.* 4. *cap.* 1. *ſub finẽ* 6
quod licet regulariter autoritas ſuperioris interuenire debeat, ſi tamen ſuperioris vel Pontificis acceſſus ſit difficilis, alienatio omiſſa authoritate ſubſiſtet.

Poſtremò, eſt quod notat Barth. *in l. ex eo tempore nu.* 6. *ff. de milit. teſt.* quod in Eccleſijs valde remotis ab Eccleſia Romana electus ſtatim poſt adminiſtrare non 7
expectata confirmatione *cap. ne pro defectu de elect. Abb. cap. nihil per tot. vbi vide n.* 8. *qui dicantur eſſe remoti à Papa de electione.* De qua materia late & fuſe Redoanus *tract. de Rebus Eccleſ. non alienand. quaſt.* 51. *per tot. Nauar. cap. accepta oppoſit.* 8. *ſolut. n.* 31. *de reſt. ſpol.*

QVÆSTIO LII.

An exempti ſi ſit periculum fugæ, poſsint ab ordinario capi.

SVMMARIVM.

1. *Reipub. intereſt puniri delicta.*
2. *Creditor poteſt arreſtare ſuum debitorẽ.*
3. *Temperatur ſi iudex exemptorum adiri poſsit.*

POſſe, diximus obiter ſupra *lib.* 2. *quaſt.* 45. *caſu ſexto num.* 10. quod paucis hic confirmo alijs auctoritatibus *Auth. de defenſorib. Ciuitatum §. audient. col.* 3. *Aufrer. Clem.* 1. *quaſt.* 20 *fol.* 60. *de offic. ord.* Ratio eſt; quia cum Reipublicæ interſit maleficia non remanere impunita *l. ita vulneratus ff. ad. l. Aquil. l. ſi longius* 3. 1. *ff. de iudic.* magna impunitati feneſtra aperiretur, ſi eam poteſtatem ordinario abnueremus.

Quandoquidem priuatim id videtur etiam conceſſum vt debitor fugitiuus à ſuo creditore arreſtari ſiſtiue poſsit *glo. not. l. nullus C. de Iudeis Anchor. conſ.* 439. *l. ait* 2
prætor §. ſi debitorem ff. quæ in fraudem creditorum glo. §. 1. *inſt. de act. verb. in iudicio laudata per Bald. & Ang. ibidem glo. §. neceſsitatem verb. detinere Auth. vt iudices ſine quoquo ſuffrag. collat.* 2. *cap. vnico in pr. vbi glo. verb. poteſtatem de pace iuram. firm.*

Abb. cap. cum non ab homine de iudic. Iaſon. d. §. 1. inſtit. de act. Barth. l. ſi quis in ſeruitute ff. de furtis Bald. l. ſi quia per calumniam C. de Epiſcop. & Clericis Anchar. reg. ea quae q. 20. de reg. iur. in 6. & DD. quos ſupra allegaui d. quaſt. 45. num. 10. Vnde nô immerito traditum eſt, exemptum ſi ſit periculum fugæ ab ordinario ad inſtantiam creditoris detineri ſiſtiuè poſſe, fugitiuus enim amittit priuilegia legalia *late Peck. l. de iure ſiſtendi ca. 8. nu. 7*, An autem incompetentiam iudicis allegare poſsit, vide apud eundem Peckium *cap. 10. num. 11.* Paucis, areſtatio hæc non aliter permiſſa eſt quam vt debitor caueat de ſtando iuri in foro ſuo, velut apud Caualcanum probatum eſt, *deciſ. 1. num. 15. par. 1. Pek. vbi ſupra q. 45. nu. 7. & ſeqq.*

Limitanda autem eſt prædicta concluſio in caſu quo non poſsit haberi copia iudicis exemptionum, aut ſaltem non commode, quin interea daretur cauſa elabendi: nam cum captio exemptorum ſit nominatim ordinario interdicta *Clem. 1. §. & ibi Card. de cenſib. Paul. de Leazar. c. ſi clericos de ſent. excom in 6. Guido. ſing. 492.* Si commodè ac citra periculum haberi aut expectari poſſet, autoritas iudicis exemptorum
3 ordinarius tali captura iniuriam faceret, & exemptio capto & iudici illius *tex. l. generale ibi ſi præſidis copia deſit C. de d curio. lib. 10.* Ita declarant Barth, & Baldus poſt Aſonem *l. 1. C. vbi de crimine agi oporteat.* Alioquin de ſpolio agi poſſet *v. infra quaſt. 65. num. 12.* Quæ quidem apud Præſidem Euerardi etiam tractata ſunt *in locis loco à ſurrogatis verſ. 24.* quippe ſicut iudex extra ſuum territorum ſententiam ſuam executioni non mandat *l. extra ff. de iuriſd. om. iud. 10.* Ita nec pars ſuum debitoré extra prouinciam propria authoritate ſiſtere poteſt, ne plus liceat parti, quam iudici *Præſes loco iam allegato* ibi tradit, quid ſi creditores debitorem ſuum in alienam vſque prouinciam perſequantur, Porrò diximus frequenter exemptos extraneis & loca exempta locis extra territorium comparari *lib. 1. qu. 45. num. 5. & infra qu. 54. nu. 2.*

QVAESTIO LIII.

Ordinarius à iure poteſtatem habens viſitandi monaſteria monialium, an poterit Abbatiſſas deſtituere.

SVMMARIVM.

1. *Ordinarius tanquam delegatus viſitat moniales.*
2. *Non poteſt deſtituere.*
3. *Delegatius deſtituere non poteſt.*
4. *A viſitatione ad deſtitutionem argui non poteſt.*

1 MOniales licèt immediatè ſubiectæ ſint Pontifici, tamen ab ordinario autoritate Apoſtolica viſitari poſſunt, eſtque id conforme Concilio Tridentino *Clem. attendentes de ſtatu Monach. vbi DD. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9.* non ideo

deo tamen deſtituere poterit *glo.d Clem.verb compelli vbi Card. Leaz.ar.& alij.*

Quia hoc in caſu, ordinarius procedit tanquam delegatus, qui poteſtatem non habet priuandi, niſi ei ſpecialiter & expreſſe committatur *cap.penult.de offic.vicarij in 6 Innoc.& Hoſt.cap.quaris de atate & qualitate ordin cap.dilectus de reſcript* nec enim à facultate viſitandi arguere licet, ad deſtituendi autoritatem *per not.infra q.67.* 3

Quod dixi ordinarios auctoritate delegata poſſe Moniales exemptas viſitare, id reſtringi debet ad viſitationem duntaxat clauſuræ, à quibus ſigillatim diſquiri poterunt ea omnia, quæ clauſuram concernunt; non verò alia quæ earum perſonas concernunt: illudque examen fieri non debebit intra monaſterij ſepta, ſed aut in collocutorio, aut ad crates, vel feneſtram, per quam porrigitur Monialibus Euchariſtia, vti tota Italia obſeruari mihi nuper ſcripſit Dominus Protonotarius Ricardus Pauli Strauius S. Congregationis illuſtriſſ. Cardinalium negotijs Epiſcoporum & Regularium propoſitorum à Secretis. 4

QVAESTIO LIV.

Subditus ordinarij delinquens in loco exempto an ligetur ſtatutis ordinarij.

SVMMARIVM.

1. *Effectus ſtatuti non porrigitur extra territorium.*
2. *Locus exemptus & extra territorium aquiparantur.*
3. *Statutum non extenditur ad loca exempta.*
4. *Quando in iure duo aquiparantur diſpoſitum in vno habet etiam locum in alio.*
6. *Intra diœceſim Epiſcopus poteſt facere ſtatuta pœnalia.*
7. *Ius tertij allegari non poteſt.*
8. *Concluſio quaſtionis cum diſtinctione.*
9. *Differentia ſtatuti de ingreſſo aut ingrediente monaſterium.*

QVæſtio hæc à pleriſque vocatur in diſputationem *Io. And. cap. vt animarum de conſt.in 6.Calder conſ.13.de foro compet Fel.cap fin. vbi Abb.eod.tit. And. Barba.conſ.4. incip. ſcribitur primo col 4. vol. 1. Butrio cap. fin. charta pen. de conſuet.Barth.& Alex l.ſi conuenerit §.ſi nuda.ff.de pig. act. Sayrus in Theſauro Theologia moralis par:1.lib.1.cap.7.num. 9 & 10* ac in primis pro negatiua adfertur quod effectus ſtatuti non extendatur extra territorium ſtatuentis, ſicut nec ſententia *l. cum vnus §.16.qui ff.de bonis autor.iud.poſſ.l.relegatorum ff. de interdict.* Locus autem exemptus non cenſetur eſſe de territorio ſeu de diœceſi Epiſcopi *cap.luminoſo 18. quaſt.2 Clem.Archiepiſcopo de priuileg. tex. cap. graue vbi Abb. & Fel. de offic. ord.* imo 1 2

 com-

comparari ſolet loco extra territorium *Card. d. Clem. Archiepiſcopa §. ſimili in fine Ang. conſ.* 337. *Anton. de Roſellis tract. de indulgent. nu.* 323. *Io. And. Clem.* 1. *vbi glo. verb. quia nomine de foro compet.* adeò vt ſtatutum extendi non poſsit ad loca exépta
3 vel perſonas exemptas, quippe quod inter ſe æquiparentur *Socyn. conſ.* 74. *col.* 4 *vol.* 1. *de reg. in* 6. *& d. cap. graue.*

4 Quando autem duo à iure æquiparantur, diſpoſitum in vno, habere etiam debet locum in alio *glo. cap. ſi poſtquam de elect. in* 6. *late Nauar. cap. pœna num.* 6. 13. 14. *de pœnit. diſt.* 1. *Troilus Maluetius tract. de oblat. imagin. facti is par.* 4. *num.* 4. *dixi ſupra lib.* 1.
5 *cap.* 45 *num.* 7. Præterea ſtatuere eſt Iuriſdictionis contentioſæ *l.* 1. *vbi DD. ff. de iuriſd. om. iud. l. omnes populi ff. de iuſt. & iure* quam Epiſcopus explicare non poteſt in loco exempto *cap. cum Epiſcopus de offic. ord. in* 6. *cap. vt animarum de conſt. in* 6. *not. ſupra lib.* 2. *cap.* 1. non ſecus quam iudicialem ſuam ſententiam, legis enim & hominis ſententia æquipollent *l. ſeruus hac lege ff. de manum.*

6 Pro affirmatiua autem militat Dominicus & ſequaces *c.* 1. *§. fin. de ſtatu regular. Feder. conſ.* 2. *&* 99. Ratio, quia Epiſcopus pœnalia ſtatuta facere contra ſuã diœceſim poteſt *cap. ſi quis de maior. & obed. cap. cum contingat de foro compet.* quin autem locus exemptus ſit in diœceſi, licet non ſit de diœceſi, nemo vnquam negauit *d. cap. graue d. cap. cum Epiſcopus.*

7 Deinde, ſi ſubditus qui in alieno territorio deliquit, exemptionem allegaret, ius tertij allegaret, quod non permittitur *l. cum ſeruum C. de ſeruis fugit. Compoſt. c. mandatum de reſcript. Barth. l. qui cum herede ff. de execut. rer. iudicat. late Sazius in l. qui cũ*
8 *num.* 8. 9. 10. *explicatur clare quando liceat allegare ius tertij ff de except. rei iudicat.* Pro concordia videtur cum Petro de Ancharano vtraque opinio conciliari poſſe diſtinctiuncula *in cap. poſtulaſti quaſt.* 4. *de foro compet. vbi latè* nempè, quod aut prælatus exemptus habet iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in loco exempto, & tunc vera eſt opinio negatiua Ioannis Andreæ & ſequacium, aut non habet ibi talem iuriſdictionem, & tunc procedit opinio affirmatiua Federici. Vel ſuccinctius dicẽdũ, attendenda eſſe verba ſtatuti quæ ſi v. g. dixerint quod euntes ad monaſteria monialium luent certam pœnam, erit locus opinioni affirmatiuæ, quia delictum, nempe actus eundi ad locum vetitum committitur in diœceſi, ſi vero ſtatutũ afficeret actum geſtum in ipſo loco exempto, illud non ligaret ſubditum *Barthol. & Bald. l. fin. C. de pact. Petr. de Anchar. rep. c. Canonum ſtatuta quaſt.* 11. *de conſtit.*

9 Simile adfertur, ſi ſtatuto diſponatur quod monaſterium ingreſſus non ſuccedat, non valebit, vt pote diſpoſitiones de perſona exempta & dicata Deo, ſi autem diſponeret quod ingrediens monaſterium non ſuccedat, ſubſiſteret, quia eo caſu non diſponit de clerico, ſed de laico ingrediente *Bald. l. Deo nobis circa finem C. de Epiſc. & cler. arg. l. Stichus ſeruus meus ff. de manum. teſta. Innoc. cap. præterea requiſiſti de teſtam. l. Arethuſa ff. de ſtatu hom. Matheſ. ſing.* 145. *Barth. conſ.* 37. Quæ diſtinctio con-

congruit doctrinæ Gregorij Sayrij *d Lib. 1. cap. 6. nu. 39. 40. 41. 42. & ſeq. & ca. 7. nu. 10.* apud quem hæc pluriſariam vario exemptorum genere explicantur.

QVAESTIO LV.

Locus exemptus ſitne in diœceſi vel de diœceſi.

SVMMARIVM.

1. *Differentia inter particulas in & de.*
2. *Locus exemptus eſt in diœceſi ſed non de diœceſi.*
3. *Quid ſi concedatur Epiſcopo priuilegium de percipiendis fructibus beneficiorum primi anni vacaturorum in ſua diœceſi.*
4. *In generali ſermone non comprehenduntur beneficia exempta.*

HAc de re variæ ſunt ortæ diſceptationes propter differentiam quam Doctores videntur conſtituiſſe inter particulas *in* & *de. Latiſſime Felin. ca. graue vbi* 1 *DD. de eff... ord. Feder. de ſenis lat. conſ. 2. per tot. Coſmas Guimier. in pragmat. tit. de annatis §. item quod ratione verſ. in diœceſi glo. in Clem. 1. ver. & extrarum de foro compet. Milis in reper. verb. diœceſis Bald. conſ. 426. par. .. Collect. areus ca. ſi proponente de reſcript. Abb. c. Apoſtolica nu. 3. de donat. Caſtr. conſ. 187. vol. 2. Ang. conſ. 153. Iaſon. l. extra territorium num. 5. ff. de iuriſd. om. iud.*

Paucis, generalis ſermo diœceſis adiecta particula In comprehendit quicquid eſt 2 inter illius fines, ita quod nullus locus excipitur *Bald. d. conſ. 420.* idque ſuadet communis loquendi vſus *arg. ca. ex literis de ſponſalib.* nam communiter dici non poteſt nullius eſſe diœceſis *cap. nulla diſt. 93.* Quod vero locus exemptus non ſit de diœceſi, plurimi voluerunt, vt eſt videre apud Felinum *d. ca. graue & notaui ſupra lib. 4. q. 29.* Vnde inferunt doctores quod conceſſo priuilegio Epiſcopo de percipiendis fructibus primi anni beneficiorum vacaturorum in ſua diœceſi, comprehenduntur 3 beneficia ſpectantia ad exemptos, modo tamen beneficia non ſint exempta *Archid. ca. ſi propter tua de bita de reſcript. in 6. Rot. dec. 269. in antiq.* In generali enim ſermone non comprehenduntur beneficia exempta *Bald. l. 1. col. pen. C. de ſerr. arg. l. legato-* 4 *rum §. qui plures ff. de leg. 2. Caſtr. conſ. 187. vol. 2. Guimier loco allegato. Io. de Selua de beneficio par. 1. quaſt. 3. n. 21. tex. ca. quamuis de præbend. in 6* de cuius veritate videri poterunt quæ ſupra notauimus *lib. 1. cap. 5. num. 4. 20. 21. 22. & ſeq.*

QVAESTIO LVI.

Regulares exempti an poſsint in confeſsione abſoluere, in caſibus quos ſpecialiter Epiſcopus ſibi reſeruauit.

NOn poſſe, vrget hæc ratio, quod Papa concedendo poteſtatem audiendi confeſsiones, & abſoluendi ſubditos Epiſcoporum, non dederit eis ampliorem facultatem, quam Curatis *tex. Clem. dudum. §. ſtatuimus de ſepultur.*

Vnde cum Epiſcopus ſpecifica reſeruatione poſsit detrahere de ordinaria poteſtate

ſtate curatorum *cap. ſi Epiſcopus de pœnit. lib. 6. vbi DD. & glo. verb reſeruantur*, dicendum eſt, quod eiuſmodi reſeruatio afficiat etiam & liget manus eiuſmodi exemptorum, idque niſi habeant alia propria atque vberiora priuilegia iuxta gloſſam ſolemnem *d. Clem. dudum §. per huiuſmodi in verb. conceſſa vbi latè*. Cuius tamen vberiorem diſcuſsionem reſeruo in alium locum *infra eod. lib. qu. 76*. Quid autem in hac materia inualuerit in Italia conſtabit tam ex declaratione S. Congregationis Illuſtriſſ. Cardinalium negotijs Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum edita anno 1601. Ianuarij die 9. & 1602. Nouembris die 26. quam ex conſtitutione Pauli V. de anno 1617. Ianuarij 7. quorum conſtitutionum mihi nuper communicatarum à Reuerendo Domino Protonotario Apoſtolico Ricardo Pauli Strauio eiuſdem S. Congregationis Secretario tenor ſequitur.

DECRETA ET DECLARATIO
Super abſolutione à cenſuris, ſeu à caſibus reſeruatis.

EDITVM fuit aliàs à Sacra Congregatione S.R.E. Cardinalium, negotijs & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, Decretum ſuper abſolutione à caſibus reſeruatis eius, qui ſequitur tenoris.

Sacra Congregatio S.R.E. Cardinalium, negotijs, & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, iuſtis & grauibus cauſis id exigentibus, ac de Sanctiſſimi D.N. CLEMENTIS PP. VIII. ſpeciali mandato, viuæ vocis oraculo deſuper habito, Sacerdotibus omnibus tam ſæcularibus, quàm Regularibus per vniuerſam Italiam extra Vrbem degentibus, ad confeſſiones audiendas probatis quorumuis Ordinum, etiam Mendicantium, Militiarum, aut Congregationum, etiam Societatis IESV, & generaliter quarumcunque aliarum, quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit; ne quis eorum ſub prætextu priuilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel ſpecificè ſcripto, aut viuæ vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apoſtolica, vel eius auctoritate eorũ Ordinibus, Cõgregationibus, Collegijs, vel Societatibus, aut Archiconfraternitatibus ſæcularium, aut ſingularibus perſonis, ſeu aliàs quomodocumque ſub quibuſuis tenoribus, formis, & clauſulis etiam derogatoriarum derogatorijs, ad cuiuſuis etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum inſtantiam conceſſarum, ſeu confirmatarum, alicuiuſuis ſtatus, gradus, aut conditionis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, etiam Regiæ, vel Imperalis, ab vllo ex Caſibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi ſolita, contentis, vel aliàs quomodocumque Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, aut in futurum per Sanctitatem Suam, eiuſve Succeſſores pro tempore, in eadem Bulla, vel aliter reſeruandis, nec etiam à Caſibus, quos Ordinarij locorum hactenus reſeruarunt, vel in poſterum ſibi reſeruabunt, nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi in mortis articulo, ſeu cum noua, & ſpeciali Sanctitatis Suæ, aut Succeſſorum ſuorum, vel Ordinariorum, quo ad caſus ab ipſis tantum reſeruatos, reſpectiuè impetrata in ſcriptis licentia, Ordinarij locorum exhibenda, abſolutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præſumat: ſed cum opus fuerit, pœnitentes ad Superiores, legitimoſque iudices ſuos accedere conſulant; ſub pœna contrafacientibus tam Regularibus, quàm ſæcularibus, excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatum, aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confeſſiones, & ad quæcumque officia in poſterum obtinenda, ipſo facto, abſque vlla alia declaratione incurrenda: Super quibus à nemine, niſi à Romano Pontifice habilitatio, diſpẽſatioue, aut abſolutio, præterquam in mortis articulo, poſſit impartiri: Sanctitas enim ſua (quatenus opus ſit) facultates, & conceſſiones ipſas in hac parte vti caſſas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult non obſtantibus quibuſcunque.

Præ-

Præterea nouerint pœnitentes, abſolutionem, ſi quàm obtinebunt contra huiuſmodi prohibitionem, eſſe nullam, nulliuſque roboris, & momenti.

Et ne locorum Ordinarij, quibus ius hoc reſeruandorum caſuum competit, plurium, quàm opus ſit, reſeruatione, ſubditis, aut Confeſſarijs in animarum ſalute procuranda cooperatorib. ſint oneroſi, monentur omnes, vt paucos, eoſq; tantum, quos ad Chriſtianam diſciplinam retinẽdam, animarumq; ſibi creditarum ſalutẽ, pro cuiuſuis Diœceſis ſtatu, & qualitate neceſſariò reſeruãdos eſſe iudicauerint, reſeruent. In quorum fidem, &c. Dat. Romę die 9. Ianuar. Anni M.DCI.

Cum autem dubia quædam ac difficultates circa eiuſdem Decreti interpretationem atque obſeruationem emerſiſſent, eadem Congregatio, ne vllus deinceps obſcuritati, ſcrupulo ambiguitativè locus relinquatur, & vt clarius appareat, in quibus caſibus vigore eiuſdẽ Decreti reſeruatis, intelligatur prohibita abſolutio, ſpeciali mandato eiuſdem S.D.N. CLEMENTIS PP. VIII. ſimiliter viuæ vocis oraculo ſuper ea re habito ipſum Decretum ita moderatur, ac declarat, videlicet Sub eiuſdem prohibitione illos tantum in poſterum comprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur. Ac præterea: Violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis fel. rec. Gregorij XIIII. quæ incipit: Cùm aliàs nonnulli. Violationis clauſuræ Monialium ad malum finem. Prouocantium & pugnantium in duello iuxta Decretum Sacri Concilij Tridentini, & Conſtitutionem fe. re. Gregorij Papæ XIII. incipientem. Ad tollendum. Iniicientium violentas manus in clericos, iuxta Canonem: Si quis ſuadente, &c. xvij. q. 4. ac iuris diſpoſitionem. Simonię realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes caſus, quos Ordinarij locorum ſibi reſeruarunt, vel in poſterum reſeruabunt. In quibus omnibus iam enumeratis caſibus dumtaxat, & ſublata etiã pœna inhabilitatis audiendi confeſſiones eadem Sacra Congregatio vult, & mandat, dictum Decretum in ſua firmitate & priſtino robore permanere: Ac præterea declarat eos quidem Sacerdotes, tam ſæculares, quàm Regulares, qui aliquo ex priuilegiis, indultis, & facultatibus in ſupradicto Decreto expreſſis, ſuffulti fuerint, poſſe iuxta eorum priuilegia, indulta, & facultates, vſu ante idem Decretum, receptas, & quę ſub alijs reuocationibus non comprehenduntur, tantum, & non aliàs abſoluere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, alijs verò Sacerdotibus huiuſmodi priuilegia non habentibus, nihil de nouo concedi. Sed ne locorum Ordinarij, ad quos caſuum reſeruatio ſpectat, ea in re modum excedant, eadem Sacra Congregatio illos rurſus magnopere admonendos cenſet, vt non paſſim, ſed cum id videbitur communi bono expedire, atrociorum tantum, & grauiorum criminum abſolutionem ſibi reſeruent, quorum reſeruatio ad Chriſtianam diſciplinam retinendam conferat in ædificationem, non autem in deſtructionem cedat, ne alioquin Sacramenti Pœnitentiæ Miniſtrorum coarctata poteſtate Sanctæ Matris Eccleſiæ piæ menti contrarius effectus ſubſequatur. Prohibet etiam, ne ſibi ſuperfluè reſeruent caſus in Bulla die Cœnæ Domini legi cõſueta contentos, neque alios Sedi Apoſtolicæ ſpecialiter reſeruatos, Facultatem verò & licentiam abſoluendi à caſibus reſeruatis, quam in ſcriptis tantum concedi permittebatur, etiam ſola viua voce concedi poſſe declarat. Cæterum ne quis Sacerdotum ſæcularium, aut Regularium, ſub prætextu, quod per primo dictum decretum non fuerit ſufficienter eorum ſpecialibus priuilegijs derogatum, eidem decreto, ſic vt præfertur declarato, contrauenire audeat, Sanctitas Sua Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis omnibus, in fauorum quorumcunque Ordinum ſeu inſtitutorum Regularium, aut Sacerdotum tam ſæcularium, quàm Regularium editis, nec non eorumdem Ordinum, ſeu inſtitutorũ, ac etiã Eccleſiarum, & Monaſteriorum, & aliorum ſæcularium, ſeu Regularium locorum quorumcunque etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis eiſdem Ordinibus, ſeu inſtitutis, ac etiam Eccleſijs, & Monaſterijs, & ſæcularibus, ſeu Regularibus locis, aut perſonis ſub quibuſcun-

buſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, nec non irritantibus & alijs decretis etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innouatis, etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis eorumque totis tenoribus, & formis, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut alia exquiſita forma ſeruanda eſſet, tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quoad ea, quæ præſentibus aduerſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogat, contrarijs quibuſcunque non obſtantibus. Romæ die xxvi. Nouemb. 1602. Alex. Card. Floren. Episc. Præneſtin. Hier. Agucchius Secret.

Aliud Decretum eiuſdem Sacræ Congregationis de S. D. N. PAVLI PP. V. mandato editum.

QVoniam ſacra Congregatio Cardinalium negocijs Epiſcoporum, ac Regularium præpoſitorum, nuper accepit, quamplures Regulares tantum facultatis, ſeu priuilegij ab Apoſtolica Sede ſibi conceſſum profiteri, vt etiam à caſibus locorum Ordinarijs in eorum Diœceſibus reſeruatis, abſque alia ipſorum Ordinariorum licentia pœnitentes abſoluere minimè dubitent, nonnulloſque alios in decreto prohibitionis abſolutionis à caſibus Sedi Apoſtolicæ, vel locorum Ordinarijs reſeruatis die 9. Ianuarij 1601. fel. recor. Clementis Papæ VIII. iuſſu edito, nec non in declaratione illius eodem Clemente Pontifice iubente die xxvi. Nouembris 1602. promulgata, excommunicationes Sedi, vel Ordinarijs prædictis reſeruatas, minimè compræhenſas aſſerere; vndè fit, vt metus, quo homines à peccando coercentur, abſolutionis facilitate exoleſcat. Ideò ſacra eadem Congregatio, de Sanctiſſimi Domini Noſtri Pauli Papæ Quinti ſpeciali mandato, viuæ vocis oraculo deſuper habito, decretum huiuſmodi, illiuſque declarationem, nec non cenſuras, & pœnas, in eiſque contenta omnia, confirmanda, atque innouanda operæ pretium duxit, prout per præſentes confirmat, atque innouat, ab omnibuſque ſacerdotibus tàm ſæcularibus, quàm regularibus quorumuis Ordinum etiam Mendicantium, Militiarum Congregationum, aut cuiuſuis alterius inſtituti, etiam neceſſariò exprimendi, quouis nomine nuncupetur, inuiolabiliter obſeruari, ac inſuper vt nulli ex ſacerdotibus prædictis, quibuſcunque priuilegijs, indultis, & facultatibus ſuffulti, ab excommunicationibus, vel à caſibus eiuſdem Ordinarijs, vel Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, tam ad forum contentioſum eorundem Ordinariorum deductis, quàm non deductis, præterquam in mortis articulo, abſoluere audeant, vel præſumant, vel eorum aliquis audeat, vel præſumat, ſub eiſdem cenſuris, & pœnis eo ipſo, & abſque alia declaratione incurrendis, mandat, ac præcipit. Non obſtantibus omnibus, quę idem Clemens VIII. in decreto, & declaratione huiuſmodi voluit non obſtare. Datum Romę 7. Ianuarij Anni 1617.

Antonius Card. Saulius. *V. Theatinus Secret.*

Extat & Decretum infra ſcriptum Sacræ Congreg. ſuper decreto Clementis VIII. quoad reſeruat. caſuum perſonar. religioſarum.

CVm à nonnullis Regularibus dubitaretur an in decreto fæl. rec. Clementis Papæ VIII. anno 1593. 26. Maij ſuper qualitate caſuum ab eorundem Regularium ſuperioribus reſeruandorum edito cenſurę etiam comprehenderentur, ita vt iiſdem ſuperioribus abſque capituli generalis aut prouincialis conſenſu, aliquibus peccatis in Decreto huiuſmodi non contentis excommunicationem annectere, eiuſdemque abſolutionem ſibi reſeruare liceat, Sacra Congreg. Cardinalium negocijs Regularium prępoſitorum Illuſtriſſ. Bandino referente, cenſuras in ſuprad. Decreto comprehendi cenſuit. Romę 7. Iulij 1617.

A. MAR. EPISC. HOSTIEN. CARD. GALLVS.

V. Theatin. Secret.

ALIA

ALIA, S. D. N. GREGORII PAPÆ XV. CONSTITVTIO

De Exemptorum priuilegijs circa animarum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, Sanctimonialium Monaſteria & Prædicationem Verbi Dei

GREGORIVS EPISCOPVS SERVVS SERVORVM DEI,

Ad perpetuam rei memoriam.

INſcrutabili Dei prouidentia Vniuerſalis Eccleſiæ regimini, meritis licet imparibus, præſidentes, paſtoralis noſtræ ſolicitudinis partes eſſe dignoſcimus, in eam curam præcipuè incumbere, vt à dignis, & probatis tantùm ſacerdotibus ſanctè adminiſtrentur Eccleſiaſtica Sacramenta; atque vt virginum Deo ſacrarum Monaſteria diligentiſſimè cuſtodiãtur; & viri aſſumantur idonei ad prædicationis officium ſalubriter exequendum. Sanè Tridentinę Synodi decretis prouidè cautum eſt, nullum Prezbyterum, etiam regularem, poſſe Cõfeſſiones ſecularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id ideonum reputari, niſi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat. Nec non vt in Monaſterijs, ſeu domibus virorũ, ſeu mulierũ, quib. imminet animarũ cura perſonarũ ſecularium, præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum familia perſonæ; tam regulares, quàm ſeculares, eiuſmodi curã exercentes, ſubſint immediatè in ijs, quæ ad dictã curam, & Sacramẽtorum adminiſtrationem pertinet, iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſunt ſita. Itemque vt Epiſcopi vniuerſi ſub obteſtatione Diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus Monaſterijs ſibi ſubiectis Ordinaria, in alijs verò Sedis Apoſtolicæ authoritate, clauſarum ſanctimonialium, vbi violata fuerit, diligenter reſtitui, & vbi inuiolata eſt, conſeruari maximè procurent; inobedientes, atq; contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, quacunq; appellatione poſt poſita, cõpeſcentes. Atq; vt regulares in Eccleſijs ſuorum Ordinum prædicare volentes, ſe coram Epiſcopis præſentare, & ab eis benedictionem petere teneantur; In Eccleſijs verò, quæ ſuorũ Ordinum nõ ſunt, nullo modo præiudicare poſſint ſine Epiſcopi licentia: cõtradicente autẽ Epiſcopo, nulli, etiã in ſuorum Ordinum Eccleſijs, prædicare præſumant. Verùm, quia experientia compertũ eſt, Eccleſiaſtici regiminis rationes poſtulare, vt decretis eiuſmodi aliquid adiungatur: matura deliberatione noſtra, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac generali, ac perpetuò valitura Conſtitutione decernimus, ſtatuimus, & declaramus, vt deinceps tã regulares, quàm ſeculares quomodolibet exempti, ſiue animarũ curam perſonarum ſeculariũ Monaſterijs, ſeu domibus regularibus, aut quibuſuis alijs Eccleſijs, vel beneficijs ſiue regularibus, ſiue ſecularib. incumbentẽ exerceant; ſiue alias Eccleſiaſtica Sacramẽta, aut vnũ ex illis miniſtrent præuia Epiſcopi licentia, & approbatione; ſiue quo quomodo in dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis adminiſtratione de facto abſque vlla auctoritate ſe ingerant: in his, quæ eiuſmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Diœceſani Epiſcopi, tanquàm Sedis Apoſtolicæ delegati, plenè in omnibus ſubijciantur. Ad hæc tam regulares, quàm ſeculares huiuſmodi nullis priuilegijs, aut exemptionibus tueri ſe poſſunt, quo minus, ſi deliquerint circa perſonas intrà ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorũ adminiſtrationẽ Monaſteriorũ Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, ab Epiſcopo loci, ſimiliter tan quàm ad hoc Sedis Apoſtolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeãt. Cõfeſſores verò ſiue regulares, ſiue ſeculares, quomodocumque exempti, tam Ordinarij quàm extraordinarij ad Confeſſiones Monialium, etiam regularibus ſubiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, niſi priùs ab Epiſcopo Diœceſano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Sed & Adminiſtrantes bona ad eiuſmodi Monaſteria Sanctimonialium, vt præfertur, etiam regularibus ſubiectarũ, pertinentia, ſiue regulares extiterint, ſiue ſeculares, quomodolibet exempti, Epiſcopo loci, adhibitis etiam Superioribus

regu-

regularibus, ſingulis annis rationes adminiſtrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneātur, ad idque iuris remedijs cogi, & compelli queant. Liceatque Epiſcopo, ex rationabili cauſa Superiores regulares admonere, vt eiuſmodi Confeſſores, atq; Adminiſtratores amoueāt: iiſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & Adminiſtratores amouendi quoties, & quando opus eſſe iudicauerit. Ac ſimiliter poſſit Epiſcopus, vna cum Superioribus regularibus, quarumcunque Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Præfectarum, vel Præpoſitarum eorumdem Monaſteriorum, quocunq; nomine appellentur, electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere; abſque vlla tamen ipſorum Monaſteriorum impenſa. Ac demum habeat Epiſcopus tanquàm dictæ Sedis delegatus, authoritatem coercendi, ac puniendi quoſcunque exemptos tam ſeculares, quàm regulares, qui in alienis Eccleſiis, aut quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licētia; & in Eccleſijs ſuis, aut ſuorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipſo contradicente, prædicare præſumpſerint. Ita vt Epiſcopi in ſupraſcriptis caſibus, & in prænominatas perſonas, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, aut circa ea quoquo modo delinquētes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra viſitationem, per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſq; pœnas, vti eiuſdem Sedis delegati, procedere, omnemque iuriſdictionem exercere libere, & licite valeant. Decernentes ſic per quoſcunque Iudices quauis authoritate fungentes, etiam Sacri Palatij Auditores, necnon Sanctæ Romanæ Eccleſię Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet, quauis, aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & authoritate iudicari, & definiri debere; Irritum quoque, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis in fauorem quarumcunq; perſonarum: atq; Ordinum tam Mendicantium, quam nō Mendicantiū, Militarium, etiā S. Ioannis Hieroſol. Congregationū, Societatum, ac cuiuſuis alterius inſtituti, etiam neceſſariò, & in indiuiduo exprimendi, Monaſteriorum, Conuentuū, Capitulorum, Eccleſiarum, & aliorum quorumcunque tam ſecularium, quàm regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis Statutis, vel Conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; exemptionibus quoq;, indultis, & priuilegijs, etiam in corpore Iuris clauſis, aut ex cauſa, & titulo oneroſo, vel in limine fundationis conceſſis, etiam Mari Magno, ſeu Bulla aurea, aut alias nuncupatis, Conſeruatorum deputationibus, eorumque, atque alijs inhibitionibus, quibus Epiſcopi deferre minimè teneantur, & quibuſuis alijs, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cū quibuſuis, etiā derogatoriarū, alijſq; efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritātibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicę poteſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis cōceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis; etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis ſpecialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quęuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet; tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata, inſerti forent, pręſentibus pro expreſſis habētes, quibus quoad ea, quę eiſdem pręſentibus aduerſantur, illis alias in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſsè derogamus; ceterisque contrarijs quibuſcunque. Cęterum quia difficilè foret pręſentes litteras ad ſingula quęque loca deferri, vt eę tamen omnibus innoteſcant, mandamus illas ad valuas Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Vrbe Baſilicarum, atque Cancellarię Apoſtolicę, & in acie Campi Florę publicari, & inibi affigi, & per aliquod temporis ſpatiū dimitti, eiſque detractis, earum exempla eo in loco relinqui. Ac volumus, vt earumdem pręſentium litterarum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis & Sigillo Pręlati, ſeu Perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutę munitis, in iudicio, & extra illud, vbi opus fuerit, eadem prorſus fides adhibeatur, quę ipſis originalibus adhiberetur.

ſi fo-

ſi forent exhibitę, vel oſtenſę. Nulli ergo omninò hominũ liceat hanc paginã noſtrorum Staturi, declarationis, decretorum, derogationis, mandati, & volũtatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romę apud Sanctum Petrum. anno incarnationis Dominicę M. D C. X X I I. Nonis Februarij, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

V. Dat. Regiſtrata in Secretaria Breuium. *S. de Vrſinis.*

QVAESTIO LVII.

An liceat exemptis ædificare Hoſpitale in diœceſi Epiſcopi hac lege ne ei ſubijciatur.

SVMMARIVM.

1. *Diſtinguendum eſt inter hoſpitale religioſum & prophanum & qualiter diſcernatur.*

Paucis reſpondendum diſtinctione loci religioſi & prophani, Religioſum hoſpitale iudicatur eſſe, ſi eidem præficiatur ſacerdos, appendantur campanæ, erigatur altare, aliaque eiuſmodi plurima fiant ex quibus ſigna & nota religioſæ domus colliguntur *latè Calderin. conſ. 1 & 4 de relig. domib. Fel. cap. de quarta de praſcr. pt.* Illud nolente etiam fundatore cedet ſubiicieturque iuriſdictioni Epiſcopi *Calder. d. loco ca. de Xenodochijs de religioſ. domib. dixi ſupra li. 1. q. 36. vbi probauimus* non enim fieri poteſt, quin leges in diſpoſitione fundatoris vires obtineant *l. nemo poteſt ff. de leg. 1. c. requiſiſti de teſtam. vid. q. 36.* Si verò Hoſpitale ſit merè ſæculare, tum teſtatore nolente, Epiſcopo non ſubijcietur *Lapus alleg. 42. incip. quaritur de tribus glo. Clem. quia contingit. de relig. Dom. vbi D D. Fel. cap cum inter col. 2 de re iud.* Id quod eleganter notauit Cardinalis *Conſ. 11. incip quadam ſocietas pro Hoſpitali Sancta Maria de Cepopiſtorij.* aſſerens, quod quando conſtruitur oratorium mere ſæculare, ſine aliqua Eccleſiæ vel loci ſacri figura, valet factum fundatorum quod Epiſcopo non ſubſit, qua de re per nos aliquid ſupra annotatum eſt *lib. 1. cap. 31. ſub finem & cap. 36.* Ratio eſt, quia eiuſmodi locus eſt merè prophanus, ideoque à iuriſdictione ſpirituali immunis, id quod à nobis probatum eſt ſupra *d. queſt 31. num 5. & ſeq.* adiectis quibuſdam limitationibus. 1

QVAESTIO LVIII.

Indulgentiæ quas Epiſcopi concedunt, an prodeſſe poſsint exemptis.

SVMMARIVM.

1. *Inferior Epiſcopo indulgentias concedere non poteſt.*
2. *Indulgentia ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis.*
4. *Peregrinantes non gaudent indulgentiis alterius diœceſis.*
5. *Epiſcopalibus indulgentiis fruuntur exempti.*
6. *Inducta in fauorem non conuertuntur in odium.*
7. *Exempti certo reſpectu ſubijciuntur ordinariis.*

Xx 3 Ne-

1 NEminem Epiſcopo inferiorem indulgentias poſſe concedere, communiter traditum eſt *c. accedentibus de exceſsib. prælat. c. noſtro de pœnitent. Bellar. tract. de indulgent. lib. 1. c. 11. q. 3. Nauar. tract. de indulg. ac iubileo notabili 31 per tot.*

2 Sunt enim indulgentiæ iuriſdictionis Epiſcopalis *S. Thom.* 4. *diſt.* 10. *q.* 1. *art.* 4. *q.* 2. adeò vt non ſine ratione videatur à pleriſque dubitatum, an eas Epiſcopi exéptis concedere poſſint, cum enim ex parte concedentis requiratur autoritas & iu-
3 riſdictio, videbatur non poſſe, ex quo iuriſdictionis nihil in exemptos vendicent, ſed Pontifici immediatè ſubijciantur, velut proprio ac immediato diœceſano *Anton. de Roſellis tract. de indulgent. nu.* 321. *Paul. & Card. nal. in Clem. Archiepiſcopo* §. *ſi autem n.* 4. *de priuilegijs per cap. autoritate de priuileg. in* 6. non ſecus quam in extra-
4 neis, qui ſi peregrinentur, alieni Epiſcopi indulgentijs ſine proprij licentia non fruuntur. *Abb. cap. quod autem de pœnitent. Roſellis vbi ſupra Ludouic. Bologninus tract. de indulgent nu.* 60. non eſt autem ignotum, quod hactenus frequenter attulimus, exemptos haberi inſtar extraneorum, locaq; exempta parificari locis extra territorium *cap. luminoſi* 18. *q.* 2. *c.* 1. *de ſtatu reg. in* 6. *Roſellis vbi ſupra nu.* 323. *DD. ca. graue de offic. ord.* Nihilominus lubentius ſequor autoritatem Nauarri *tract. de indul-*
5 *gentiis & Iubileo notab.* 31. *num.* 12. *verſ. addo* 7. *in verb. exceptis* 1. *exemptis* qui cenſet Epiſcopales indulgentias prodeſſe exemptis, eumque permulti alij ſequuntur *Bellar. tract. de indulgent. d. quæſt.* 3. *verſ. quare cũ iam Ludouic. Bolognin. tract. de indul. numer.* 63 *& ante eos Paludanus in* 4. *diſt.* 20. *quæſt.* 4. *col. pen. artic.* 3. *concluſ.* 1. *qua de re vide Io. à Chokier tract. Erotem. Indulg. & Iubilæi materiam concernen.*

6 Ratio eſt, quia inducta in fauorem exemptorum non debent conuerti in eorũ læſionem, inductaque in augmentum non debent parere diminutionem *l. quod fauore C. de legib. cap. quod ob gratiam de reg. iur. in* 6. *l. legata inutiliter ff. de leg.* 1. *Bolognin. d. num.* 83. Nec eſt planè verum quod exempti in omnibus habeantur pro extraneis, ſiquidem ipſi certo modo ſubijciuntur ordinarijs vt breuiter notauit Bellarminus *d. quæſt.* 3. *verſ. quare cum tam Abbates* ac nos alibi late idipſum varijs in articulis deduximus *ſup. li.* 2. *quæſt.* 5. *per tot.* & notat poſt P. Andr. Gambarum *tract. de officio leg. lib.* 8. *vt de poteſt. leg. in reg. atque exemptos num.* 1. *& ſeqq.* Gonzalez *ad reg.* 8 *Cancell gl.* 43. *num.* 190.

QVAESTIO LIX.

Quid ſi in aliqua vniuerſitate aliqui ſint exempti coram quo ea conuenietur.

ARticulum hunc remiſsiuè ſatis erit attingere, itaque videri poterit Apoſtilla ad Bartholum vna cum autoritatibus ibidem allegatis *in l. ſicut nu.* 1. *in verb. conueniri in fine, ff. quod cuiuſque vniuerſitatis & in l. cum ſenatus n.* 4. *vbi Apoſtilla videtur tenere quod vniuerſitas ſit corpus factum, & proinde quod conueniri poſsit coram ordinario, ex quo tali caſu non conueniuntur ſinguli ff. de rebus dubiis.* qua de re fuſius ſupra, vbi docuimus exemptis Canonicis non cenſeri capitulum exemptum, nec è contra *lib.* 1. *quæſt.* 23.

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO LX.

Negligentia vel dictum Prælati exempti an præiudicet ſubditis.

1. *Confeßio Prælati an noceat Eccleſiæ?*

DIſtingui ſolet, an Prælatus ſit ſolus, vel cum capitulo: item an ſit negligentia 1
implementi conditionis, vel modi, item de quæſitis, & quærendis vt articulatim patet ex ijs quæ doctores hoc in puncto latè notauerunt. *v. Fel. c. verum num. 6. & ſeq. vbi Abb. nu. 26. & ſeq. de foro compet. Abb. cap. Abbate nu. 19. cum add. de verb. ſignif. Rom. conſ. 184. Menoch. lib. 6. præſumpt. 4. n. 9. vbi dicit quod confeßio Prælati de recepto Canone non nocet Eccleſiæ, nec prodeſt empbiteutæ.*

QVAESTIO LXI.

Quid ſi in vno priuilegio exemptionis fiat mentio alterius exemptionis, an ea debeat exhiberi.

INnocentius quæſtionem hanc verſat in vtramque partem, ac ſatagit eam conciliare aliquot modis, ſed tandem concludit pro exhibitione *v. in ca. Abbate nu. 4. de verb. ſignif.* quod ipſum clare & diſtinctim diſcuſſum videbis apud Iaſonem *Auth. ſi quis in aliquo num. 8. C de edend* & de hoc ipſo quædam etiam ſupra inſinuauimus *lib. 1. qu. 9. num. 20. & ſeq. & infra quæſt. 70.*

QVAESTIO LXII.

Quid importet clauſula *alioquin indignationē BB. Petri & Pauli ſe nouerint incurſuros.*

1. *Importat comminationem priuationis beneficiorum.*
2. *Quid importet clauſula ſoubs noſtre indignation.*
3. *Quid clauſula, ipſo facto.*
4. *Opuſne ſit ſententia declaratoria.*

VIm huius clauſulæ quæ teſte Laudenſi *tract. de priuilegiis qu. 18.* conſueuit apponi in priuilegijs Apoſtolicis plerique examinant. Et quidem Baldus *in §. porro, n. 6 quæ fuit prima cauſa beneficij amittendi vbi Apoſtilla.* putauit impor- 1
tare comminationem priuationis beneficiorum, at vero Bartholomeus Bellencinus *tract. de ſubſidio charitat. q. 44 per tot.* qui latè energiā huius clauſulæ diſcutit, ei non aſſentitur, ſed exiſtimat pœnam fore arbitrariam *Laud. d. quæſt. 18. adde Menoch. de arbitr. iudic. caſu 36. num. 5 cent. 4.* Alia videtur eſſe ratio clauſulæ Soubs 2
noſtre indignation in Principum diplomatibus vſitatæ, vt notanit idem Bellencinus *n. 11. & ſeq.* de qua nihil attinet hic dicere.

Quid autem importet clauſula, ipſo facto, incurrat? Reſpondeo breuiter, quod 3
importet Canonem latæ ſententiæ, ſeu quod per contrauentionem pœnæ ipſo iure incurratur *Bald. l. iubemus 2. § ſane circa medium C. de ſacroſ. Eccleſ. Card. Clem. 1. q. vi. in fin. de ſequ. poſ. & fruct. Fel. ca. Rodolph. vbi fuſißime eiuſmodi clauſularum vim examinat n. 33 in fin. & 34 de reſcript.* Licet autem clauſula hæc & ſimiles ſint latæ ſē- 4

tentiæ,opusq́; vt iudex antequã ſit pœnę locus,ferat ſententiã declaratoriam commiſsi delicti,non vt puniat,ſed tantum vt declaret contrauentũ ſeu delictum fuiſſe cõmiſſum,quemadmodũ fuſe docet & probat Fel *in d. c.cum Rodulphus nume.35.& ſeqq.idem in cap.1 num 45 de conſtit.*qui clare etiam limitat,niſi delictũ ſit notorium tum non eſſe opus declaratione.*Fumus verb pœna.*id tamen non obtinere in cenſuris & alijs ſpiritualibus pœnis communiter traditum eſt, qui enim cõtra ſententiam à Canone latam facit ſine alia declaratione comminatas ipſo iure cenſuras incurrit *v. Fumum d.verb pœna,num 1.ſub med.Nauarr.in Manuali cap.24.numer.*67. Quia Pontifex tunc velle cenſetur vt pars contra ſeipſam ſit executrix *Nauarr.d n.67 latiſsime Gregor.Sayrus in Theſauro Theolog.moralis par.1.lib.1.cap.11.per tot. vbi tradit formas quibus cognoſcatur an ſint latæ ſententiæ,an ferenda.*

QVAESTIO LXIII. Quæ ſit vis clauſulæ irritantis.

SVMMARIVM.

1 *Vſurpata à Principe affi it ignorantes.*
2 *Eſt penetrabilior omni gladio.*
3 *Ex reſcripto ius non quæritur ante præſentationem*
4 *Quid de clauſula irritante vſurpata à legato.*

DE clauſula hac irritante decernimus irritũ & inane,&c. varij varia ſcripſerũt *Fel cap cæterum n.19 de reſcr.Card.Clem.1 num 3 cum Apoſt de elect. Clem.num 6. & 7 de conceſſ. præb Rebuff ad conſt reg.tit.de euocat in præfat quæſt.4 num 22 late Gondislaus tract de legato,quæſt 9 num 63. & ſeqq Aen de Fal.on tract.de reſeruat. benef quæſt 4 princip.num 3.& ſeqq dixi aliquid ſupra lib 3 qu. 2.in fine.*

1 Paucis,vſurpata à Principe ſiue Pontifice afficit non modo ſcientes ſed & ignorantes,ita quod in contrarium geſta ſint ipſo iure nulla *Fel.d cap Cæterum Rebuff vbi ſupra Vant.de nullit.ſent.tit.quot & quib.mod.nullitas proponi poſsit numer.* 48. *& ſeq. Menoch.de arbitr iudic.caſu* 185.*num.* 24.

2 Ac vt refert Nauarrus ex Sarnenſi decretum irritans eſt penetrabilius omni gladio ancipiti omnia interiora & occultiſsima afficiens & adſtringens, eſt tam malignitatis naturæ quod quicquid inuenit deſtruit, & in oppoſitum ducit *Nauarr in comment.de ſpolijs clericor.§ 14.nu 2.tom.1.*

3 Qua in materia videri etiam poterit alio in loco idem Nauarr.*conſ. 6 num.1.de Renunt par* 1.tradens reſcripta vires non ſortiri, iuriſdictionemque ex eis nõ acquiri ante illorum præſentationem *Rot.dec.19 de conceſſ. præb. in nouis cap. ſuper eo 2. de appellat.late Flaminius de reſignat beneficiorum par.1.lib.7.quæſt.21.num.16.*

4 In legato aut inferiore à Principe maxima eſt difficultas,quod enim ſcientes li-

get

Digitized by Google

get omnes conueniunt, at vero an ignorantes in eo omnes valde diſſentiunt, vt patet ex Gondiſlao de Villadiego, Aenea de falconibus, & aliis hic allegatis, Paucis Quintilianus Mandoſius late cenſuit & probauit *tract. de inhibitionib. quaſt.* 36. ſolius Papæ aut Principis decretum afficere ignorantes, quod tamen limitat ne quidem ignorantes liget aut afficiat reſpectu pœnæ *cap. beneficia vbi Anchor. n 2. not de præbend. in 6. glo. Clem. nolentes verſ eo tunc de hæretic. Io Andr. cap. tibi qui circa fin. vbi Gem. col. vlt. verſ. vel dic. n.* 18. *de reſcr. in 6. Anto de Butr. cap. cognoſcentes col.* 4 *fall.* 2. *vbi Imol. & Fel. col.* 9 *limit.* 4 *de conſtit Mandoſ. de Monitoriis quaſt.* 60. *n* 47 Qua de re videri etiam poterit Gregorius Sayrus in Theſauro Theolog. moralis *par* 1. *lib.* 1. *cap.* 18. *per tot.* vbi tractat de variis effectibus ignorantiæ & cauſis quæ excuſant ab excommunicatione ad quem compendij gratia recurri poterit: ac etiam Gonſalez ad Reg. VIII. Cancellariæ Apoſtolicæ.

QVAESTIO LXIV.

Executores Apoſtolici an procedere poſſint contra exemptos.

SVMMARIVM.

1. *Non procedunt contra exemptos niſi exemptionis facta mentione.*
2. *Executores non tenentur exequi niſi Bulla executionis contineat tenorem ſententiæ.*

QVæſtio hæc proponitur à Cardinali *in Clem. dudum §. nos etenim num.* 4. *de ſepult.* vbi videtur inclinare in affirmatiuam, ex quo eiuſmodi executores gerant vices Papæ, cui exempti ſubiiciuntur, aliis tamen ibidem magis placet opinio Laudenſis qua de re nonnihil ſupra *eod. lib. quaſt.* 33. Diximus enim hactenus variis in locis exemptos nemini alteri ſubiici quam ſanctæ Sedi, aut eius legato à latere, niſi tamen Pontificiæ delegationis aliud importent, id enim totum pendet à facultate legatorum *per cap. ſi Abbate §. fin. de elect. in 6. dixi late ſupra lib.* 2. *quaſt.* 2. adeo quod commiſſiones & reſcripta non facta mentione exemptionis ſtylo Rom. Curiæ non ſubſiſtant, qua de re abunde ſatis diximus ſupra *Lib.* 2. *c.* 3. *per tot. ſignanter n.* 8. 9. 10 11 12. 1

Illud autem obiter hoc loci dictum ſit, quod executores non tenentur ad executiones procedere, niſi Bulla executionis contineat totum tenorem ſententię exequendæ, licet enim ſententiæ faciat mentionem, eidem tamen credendum non eſt, niſi aut ſententia reproducatur, aut tenor ſententiæ reſcripto executorio inſeratur, qua de re Romanus & DD. *Rom. conſ.* 336. *incip circa propoſitam conſultationem in qua primo quaritur nunquid dictus executor Iaſon. Auth ſi quis in alioquo n.* 8. C. *de edendo.* 2

QVAESTIO LXV.

Confugientes ad loca exempta an immunitate gaudeant ita vt extrahi non poſsint.

SVMMARIVM.

1. Nomine loci ſacri quid ſignificetur.

2. Immunitate gaudere poſſunt Chriſtiani, ſerui, excommunicati ſuſpenſi, effractores ſacri legi, exules, blaſphemi.

3. Quid ſi extra Eccleſiam captus per eam ducatur.

4. Heretici non gaudent Enorme crimen commitentes excommunicati ſecundum quoſdam. 7. Qui delinquit ſpe immunitatis 8. Qui exiſtens in Eccleſia alium extra Eccleſiam cædit, Idem ſponte egreſſus.

5. Enorme crimen quale.

6. Quid ſi is quem inſequor ad Eccleſiam confugiat.

9. Sortilegi & venefici an in loco exempto capi poßint.

10. Cuim ſit iudicari num quis exemptione gaudere debeat laici vel Eccleſiaſtici iudicis.

11. Extrahens non liberatur quamdiu extractum non reſtituit ſuo iudici.

17. Violenter extractus & Eccleſia vnde quis extractus eſt agere poſſunt de ſpolio.

13. Bulla Gregoriana.

1 IMprimis immunitatem Eccleſiaſticam deinde exemptionem Canonicam paucis attingamus.

Dico itaque primo, nomine loci ſacri hac in materia intelligi Eccleſiam, Capellam, Baſilicam Eremitorium, Sacellum, aut qnoduis Hoſpitale Epiſcopi autoritate conſtructum *late Remigius à Sogni tract. de immunitate Eccleſiarum Card. conſ. 11. Abb. cap. penult col. 2. de immunit. Eccleſiarum Nauar in Mannali cap. 25 num. 17.* Item cœmiterium ſiue adhæreat ſiue ſeparatum ſit ab Eccleſia *cap. quiſquis 17. qu 4* dormitorium Clericorum, aut Religioſorum *arg. ca. cum pro cauſa de ſentent. excommunicat.* Ianua, & porticus Eccleſiæ, aut cœmiterio annexa *cap. ſi quis contumax 17. q. 4. Abb. c. penult. de immunit. Eccleſ.* Palatium ſeu domus Epiſcopalis, licet ſit ab Eccleſia ſeparata *cap. id conſtituimus 17. quæſt. 4. Innoc. & DD. cap. cum inter de immunit Eccleſ. Card. Clem 1. de pœnit. vt remiſſ. Io Viſchis tract. de immunit. Eccleſ. num. 51. Rebuff. de priuileg. Scholar. priuilegio 102. n. 2.* intra tamen 40 paſſus ab Eccleſia ædificatum *P. Piaſecius in praxi Epiſcop. par 2. cap. 4. de immunit Eccleſ. Couarruu. 2. Var. cap. 20. num. 4.* Domus Eccleſię ad habitationem clericorum intra 30. aut 40. paſſus conſtructæ alias non niſi alicui capellæ annexæ eſſent *d. ca. quiſquis vbi DD.* Spatium item 40. paſſuum in circuitu Eccleſiæ maioris & 30. in circuitu Eccleſiarum

minorum

minorum *cap.ſicut antiquitus cap.quiſquis 17.quæſt.4.Oldra.conſ.35. Fel. ind.cap. cum pro cauſa de ſent.excom* præterea clauſtrum & pauimentum licet ſpatium plus quam 30.paſſus contineat *Remigius d.tract. ampliat.5. vſque ad 15. Rebuff ad ord.reg.tom.2. tract. de immunit. Eccleſ. gloſ.1.n.8.par.1.* Presbyter deferens ſacram Euchariſtiam *Hoſt. & DD.cap ſane de celebr.miſſar.vbi DD.* Cardinales *Remigius vbi ſupra ampl.18. & 21. Barbatia de Cardinalium præſtantia par.1.quæſt.6.* Imperatores, Reges, Principes, eorumq; palatia *Remigius vbi ſupra Nauarr.d.cap.25.n.18.* Licet Nauarrus aſſerat Eccleſias Romæ hac immunitate non gaudere ſed bene domos Cardinalium cum certo ambitu. *Peck de iure ſiſtendi ca 6.*

Dico ſecundo, hac immunitate gaudere omnes Chriſtianos ſiue ex delicto ſiue ex debito confugiant. *DD.cap.inter alia de immunit. Eccleſ. Remigius & Io.de Viſchis in d.tract Rebuff vbi ſupra n.13.* 2

Item ſerui ſæuitiam Dominorum timentes, qui non ſunt aliter Dominis reſtituendi quam præſtita cautione iuratoria de non ſæuiendo *DD.d.ca.inter alia.*

Præterea excommunicati, ſuſpenſi, interdicti *Imol.& DD.Clem 1.de pœnit.& remiſſ. dixi ſupra lib.3 quæſt.32.* licet contra cenſuerit Guymer ad pragmat. ſanctionem *tit.de interdictis indifferenter non ponend. §.ſtatuit in glo.verb.inde.*

Effractores carcerum, *Aufrer.ad Capell.Tholoſ.quæſt.422.Boer.dec.100.* eſtq; communis contra Archidiaconum *in ca.ſicut.1 17.q.4.*

Percutiens, aut occidens clericum, & omnis ſacrilegus, dummodo delictum in Eccleſia non committatur, licet contra cenſuerit *Remigius d.tract.fall.32.& ſeq.34. Nauarr.d.c.25.n.19 verſ.tertiam.*

De capto extra Eccleſiam, qui per Eccleſiam ducitur gaudere affirmauit Nauarrus *d. n. 19 Remig. vbi ſupra fall.31.* Idq; etiamſi iam damnatus ad ſupplicium duceretur. At vero non gaudere cenſuerunt alij *Marſil. in pract. crim. §. vlterius n.4. Archid.cap.ſicut 17 quæſt 4 vide Præſidem loco à virtute finis poſt med. Io.de Viſchis vbi ſupra num. 52 Capolla l. quis ſit fugitiuus §. idem celſus num. 15. ff. de edilitio edicto fol. 69.* 3

Exules, banniti, obligati ad ratiocinia, decoctores, transfugi, modo tamen non commiſerint in Eccleſia crimen aliquod reſeruatum ſeu exceptum, ita tenet Nauarrus contra Remigium & ſequaces *d.n.18.in fine.*

Iudæi, Pagani, infideles, & hæretici confugientes ad Eccleſiam vt fideles & Catholici efficiantur *Boer.d.dec.100 l.1.cum glo. C.de his qui ad Eccleſ.confug. Nauar.vbi ſupra n.20. Anania c.Iudæi 1.n.4.de Iudæis* Blaſphemum gaudere immunitate cenſuit Nauarrus *d.n.20.* at vero Boer. *d.dec.100. & Remigius vbi ſupra* è contra, pro conciliatione diſtingui poteſt inter Blaſphemiam ſimplicem & blaſphemiam hæreticalem *Docte Ignatius Lopes in pract. crim. tit.de blaſphemia* ſimplex Blaſphemus quatenus talis non cenſetur hæreticus at vero ſi per Blaſphemiam cōmittatur hæreſis ſeu

ſi verba inferant hæreſim immunitate non gaudebit non qua parte blaſphemus eſt: ſed qua parte hæreticus præſumitur, idq; eſt de mente Nauarri *d.n.20.* ad cuius explicationem confert doctrina inſignis Ignatij Lopes iam citati *Rebuff. dicto loco n 22 Boer decis.* 110. Religioſi diſciplinæ cauſa extrahi poſſunt *Reb.n.24.* Apoſtata à religione gaudet, à fide neutiquam *Reb d n.24.*

4 Dico tertio, infideles & hæreticos hac immunitate non gaudere *Nauarr.d.n.20. & d.l.1. Rebuff.d.n.22. Anania cap. Iudai 1.n.4. de Iudæis.*

Item committentes enorme crimen *cap.1. de homic. in 6. in verb. toto Chriſtiano populo diffidatus d. cap. inter alia cap. fœlicis §. penult de pœnis in 6. facit tex. l.3. §. transfugus verb. vbicunque ff. de Sicariis latius Marſil. l. vnica n.* 100. *C. de raptu virginum.*

5 Multa enim ratione enormitatis criminis ſingulariter ſunt inducta, nempe iudicem pati non debere aliquem aduocare ſeu patrocinari pro furibus inſignibus ſeu criminibus enormibus *Rom. l. ſi vero §. de viro fall. 46 ff. ſolut. matr. Paris de Syndicatu charta 31. col. 1. verſ. & ideo dico aſſaßinus à quocunque offendi poteſt per d. ca. 1. de homicid. in 6. Marſil. d. n.* 100. *Apoſt. ad Io. de Anania in c. ſi aduerſus n. 4. in verb. aduocationis de hæreticis*, & procedi poſſe de facto iuris ordine non ſeruato *Barth. l. non ſolum §. ſi mandato ff. de iniuriis Paris de Syndic. charta 51. col. 2 circa finem Marſil. vbi ſupra Gaill. de pace public. lib. 2. cap. 3. num. 16. & ſeqq.* Qualiter autem enorme crimen & maius à minori diſcernatur, late tradit Farinaceus *in pract. Crim. li. 1 cit. 3. q. 18. per tot.* Paucis, ex qualitate pœnæ diſcernetur maius delictum à minori, quia pœnæ commenſurari debent delictis, ex menſura enim cognoſcitur menſuratum *Barbatia conſ 48. incip. praclare ſcribitur primo regum par. 2. Autor incertus tract 10. fol. 25. Ludouic. Montallus tract. de reprobat. ſentent. Pilati art. 4. n. 14. vol. tract. 8 glo l. 1. C. ſi aduerſus delict. & l. auxilium §. in delictis ff. de Minoribus vbi dicit crimina alia eſſe atrociora atrociſsima leuia vide Gaill. referentem atrocia crimina per varia exempla, lib. 1. de pace publ. cap. 14. n 20. & ſeq. Menoch de arbitrariis iudic. caſu 266. per tot. latiſsime Farinaceum in pract. criminali lib. 1. tit. 3. qu. 18 per tot.*

Sub qua ſpecie ſtatuimus publicos latrones, viarum graſſatores, qui itinera frequentata vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur, depopulatores agrorum, aſſaſini, rei læſę maieſtatis diuinæ, aut humanæ, ſunt verba Bullæ Gregorij 14. æditæ hac de re anno 1591 nono Kal. Iunij anno eius primo *Nauar. d. n 20. Remig. fall. 11. d. cap cum inter d. cap. fin. de immunit. Eccleſ. Io. Viſchis d. tract. n. 19. Reb. vbi ſupra n. 14. & ſeq. ſecus vero ſi ex inſidiis tantum vulnus inferretur Reb. ibid. n.* 16. Quid autem ſi negetur eſſe publicus latro vel enorme crimen, an interea temporis dum diſceptatur extrahi poterit? *vide Io. Viſchis vbi ſupra d. n. 22.*

Neque immunitate gaudet qui in Eccleſia delinquit *d. cap. fin. de immunit. Eccleſ. cap. frater cap. ad Epiſcopos 17 quaſt. 4: Remig. vbi ſupra Ludouic. Montall. tract. de reprobat. ſentent. Pilati dubio 1 n.* 40. fruſtra enim legis auxilium inuocat, qui in legem com-

Digitized by Google

committit *l.auxilium ff.de minorib. cap qui : de vſuris.* Neque refert an delinquat cum ſpe immunitatis, an ſine illa *Abb.d.cap.fin. Abb.d.n.20.& 22.* quod quamuis ſit contra communem in Theologia ſententiam, quia teſte Ouidio 2.de Ponto.

Conuolat interdum templi violator ad aram:
Nec petere offenſi numinis horret opem:

Eſt tamen in praxi receptum, teſte Aufrerio ad Capell. Tholoſ. *qu.422. Nauar. vbi ſupra*, item excommunicati & Banniti ſecundum quoſdam *Rebuff. vbi ſupra n.24 Coſmas in prag.ſanct.tit.de interdict.indifferent.non pon.§.ſtatuit.in glo.verb.inde.* Quid autem in exemptione Canonica *vide ſupra lib.3 q.32.per tot.*

Sed dubium eſt, an qui à iuſtitiæ miniſtris fugatus ad Eccleſiam confugit poſſit 6
ſi eum proſequantur extrahi? Poſſe cenſuit Cynus *Authent. ſi quis ei C. de adulter.* dicens ſi quis deliquerit extra Eccleſiam, & officiali eum proſequente confugiat ad Eccleſiam, quod extrahi poterit *per Auth.de mand princip.§.ſed neque Alex.conſ.24. col.10.vol 2 Ferrar.in pract.form.inquiſitio verb.hæc eſt quadam inquiſitio col.7. verſ.ex his poteſt late Nellus tract. de Bannitis 2.parte 2. temporis quaſt. 29 Marſilius in practica criminali §.vlterius n. 4. Archid. cap antiquitas 17. quaſt.4 Præſes loco à virtute finis Io. Viſchis d.tract.n.52.* Quia in delictis attendi dicitur initium & non finis *Marſil. d.l. vnica n 112. Nauar.in manuali,cap.25,n.19.ibi late.* Hinc licet pro debito ciuili capi quis non poſſit in domo, ſi tamen repertus fuerit per officialem extra domum & aufugerit in domum extrahi poterit *Marſil.vbi ſupra n.113 & ſing.225.* Licereq; captiuum ad ſunt carceres ducere per iuriſdictionem alterius areſto franciæ definitum refert Ioannes Gallus *ad arreſt.parlam.quaſt.224.* & confirmat hoc ipſum ibidem gloſſa Molinei. Verum in præmiſſa ſpecie non poſſe voluit *Chaſſaneus ad conſ. Bur.Rub.1.des iuſtices §.5.n.14. Farinac.in prac.crim.part.1.quaſt.28.* Nauarrus *d.n.19* in hæc verba: Et qui comprehenſus per locum ſacrum ducitur etiamſi iam damna- „
tus ad ſupplicium ducatur quia iam eſt intra eam receptus & à fortiori qui à iuſti- „
tiæ miniſtris fugiens in eam eſt ingreſſus *Remig.fall 31.Capell.Tholoſ.quaſt.422.* Re- „
fertq; Nauarrus hanc communem eſſe ſententiam vti & Boerius *dec.100* ac Farinaceus *par.1. quaſt.28.n.41.* quamuis Ioannes VVameſius præceptor quondam meus *conſ.516. de immunit. Eccleſ. tom. 2.* poſt longam diſputationem quæſtionem hanc reddat dubiam & perplexam, ſuadeatq; eam amica tranſactione ſopiendam.

Præterea, immunitate non gaudet ſecundum quoſdam qui prope Eccleſiam de- 7
linquit animo ad eam confugiendi *Abb d.c.fin. Nauarr.vbi ſupra n 22. vide Alciatum reg.3.præſ.33.vbi dicit id non præſumi Rebuff.n.20.* affectans enim priuilegium priuilegio gaudere non poteſt quemadmodum multis exemplis infra docuimus *li.4. quaſt.71.per tot.vbi late.* Quod an verum ſit videatur infra *d q.71.in fine.*

Item qui animo occidendi aliquem percutit *d.cap.1.de homicid. Nauarr.vbi ſupra num.21.*

8 Nec qui ex ipſa Eccleſia alterum extra Eccleſiam exiſtentem percutit, aut è contra, tunc enim delictum videtur in Eccleſia *Abb.d.cap.fin.Nauarr.d.n* 21. Neque qui exiſtens intra Eccleſiam iuſsit extra Eccleſiam delictum fieri quoad delictum quod iubendo committit quia in Eccleſia patratum fuit quamuis ſic quoad delictum patratum ex iuſſu ſuo *Remig.vbi ſupra Nauarrus d.n.*21.

Neque qui eum extraxit per vim qui in Eccleſia erat ſaltem per veſtes extrahendo, quia in Eccleſia delinquit, neque etiam qui extrahi eum iuſsit quo ad delictum in hoc commiſit quamuis ſic quoad delictum quod interficiendo aut percutiendo poſt eum extractum committeret *Remig. vbi ſupra à fol.* 4. *vſque ad fol.*11. *Nauarr.d.n.*21. quia hoc extra, illud vero intra Eccleſiam commiſſum cenſetur.

Sed nec qui ſponte egreditur gaudet immunitate *Hoſt.& DD. d.cap.fin.Nauarr. d.n.*21.*in fine &* 22. etiamſi blanditiis educatur *Nauarr.d.n.*2.*in fin.c.vxor fœlicis* 16. *quaeſt* 4. *Nauarr.d.n.*21.*in fine.*

Neque qui ex ipſa Eccleſia ſe iniuſte defendens pugnat, quia intra Eccleſiam delinquit. Neque qui comburit aut deiicit Eccleſiam, quia is etiam in ea delinquit *d.c. fin.Nauar.d.n.*22.*in fine* quicquid dicant relati (inquit Nauar.) à Remigio in d.tract. Neque perſonæ Eccleſiaſticæ iuxta Abbatem vſu receptum *in d.cap fin.Nauar.d.n.*21 *&* 22. Quod videtur limitandum quoad iudicem Eccleſiaſticum non autem quoad iudicem ſæcularem, quem arbitror non poſſe extrahere ab Eccleſia clericum in minoribus conſtitutum etiam ob delictum licet quoad illud Concil. Trid. *ſeſſ.*23.*c.*6. habeat in eũ iuriſdictionem ita Nauar. Item immunitate non gaudet frangens ſaluagardiam Armatus confugiens ad Eccleſiam, fur cum re furtiua ad Eccleſiam confugiens, ſacrilegi adulteri iure ciuili, non autem iure Canonico, decoctores ſeu falliti ſecundum quoſdam, de quibus videatur *Reb.n* 18.*& ſeqq.paſsim.*

9 Quibus ſummatim præmiſsis (vberior enim cognitio hauriri poterit ex d.Remigio de Sogni & Io.de Viſchis) Tranſeo ad Gregorianam Bullam præſcribentem formam extrahendi confugientem ad loca ſacra aut exempta, quam ad longum ſubnectam, vbi pauca hæc recenſuero ex P.Martino Delrio, qui in diſquiſitionibus magicis non multum ab re noſtra ſic loquitur *lib.*5.*ſect* 7.

„ Capi ſortiarios ſeu maleficos etiam in Eccleſia poſſe puto ex multiplici capite, „ tum quia crimen eſt atrociſsimum, tum quia ſacrilegi, blaſphemi, homicidæ, deli- „ berati & proditorij hæretici, apoſtatæ, nam nullis iſtorum ſuffragatur immunitas „ loci ſacri ne ibi quidem vbi viget, late Farinaceus q. 28.& in caſu quo non valet im- „ munitas volunt multi & etiam non requiſito Epiſcopo reum extrahi per iudicem „ ſæcularem poſſe, alij tamen volunt ab Epiſcopo veniam peti, prior opinio de iure „ verior & receptior erat ante Bullam Greg 14. optimi, laudatiſsimi Pontificis, qua „ expreſſe cautum ne liceat ſæcularibus iudicibus ſine Epiſcopi licentia aliquem ex „ Eccleſia extrahere, etiam in caſu alias permiſſo, niſi ſi forte Epiſcopus talem licen-

tiam

tiam dare recuſauerit & tunc reos ſic extractos debere ad carceres Eccleſiaſticos
conduci, vt illic detineantur donec per Epiſcopum vel ab eo deputatum cognitum
fuerit an crimen ſit tale, vt gaudere non debeant immunitate Eccleſiaſtica, vbi au-
tem hæc Bulla non obligaret ibi poſſet extrahi caſu dicto, ſed modeſte & cauendo
tumultum & offenſionem perſonarum Eccleſiaſticarum, & dummodo poſtea com-
perto quod non debuerit extrahi, ſtatim Eccleſiæ reſtituantur Couar. lib. 1. var. re-
ſol. cap. 20 Clarus quæſt 30. n. 27. & in iiſdem locis valebit ius præuentionis in eo 10
vt ſi Reus nondum ſit extractus ad ſæcularem pertineat iudicare num immunitate
gaudere debuerint nec ne Vulpell. reſp. 130 n. 6 Farinac. ſupra n. 76. Ita ille, Indi-
ſtincte tamen putauit Rebuffus *vbi ſupra n. 34.* hanc cognitionem ſpectare ad Eccle-
ſiaſticum, non vero ad laicum, niſi eo reſpectu quo immunitate non gauderet ad
effectum eum extrahendi, idq; ideo quia Eccleſiaſticus iudex dignior eſt *v. Caual-
can deciſ. 2. n. 38 par. 2. Couarr. pract quæſt. cap. 33 n 1.* Magis enim dignum trahit ad
ſe minus dignum *v ſupra lib. 1. qu. 26. n. 8.*

Porro, illud etiam breuiter non eſt omittendum ex Nauarro quod iudex extra-
hens hominem ab Eccleſia exempta, & iuſſus ab Eccleſię Pręlato vt captum reſtituat,
non ſatisfacit ſi captum liberum abire permittat, vel ſe ſubiiciat obedientię Epiſcopi
non habentis in illa Eccleſia iuriſdictionem *Nauarr. conſ. 1 de immunit Eccleſiarum* 12
par. 1. ſed pœnis monitorij conſeruatoris manebit ad ſtrictus. Cum enim violenter
abſtractus ab Eccleſia per violentiam ſit de facto ſpoliatus & exemptione priuatus
poſſitq; non modo ipſe reſtitutorium iudicium intentare *Sicilus cap. inter alia de
immunit. Eccleſ Barth. l. præſenti n. 5. C. de his qui ad Eccleſiam confugiunt late Barthol.
diſputat. 6 incip. Lapus* ſed etiam Eccleſia quæ ſua libertate & exemptione priuata eſt
cap. miror. 17. quæſt. 4. Ideo fit vt extrahens abſolui non debeat quamdiu *Ang in ſum-
ma verb immunitas verſ. 20. Aufrer. ad Capell Tholoſan. quæſt. 423. num.* omnia in priſti-
num ſtatum non repoſuit 2. *Oldra. conſ. 53.* Multa alia hoc in articulo adferri poſſent
quæ ad amuſſim perſequi non eſt otium ſit ſatis attigiſſe ſummas capitum. Porro
Gregorij XIV. Bullæ tenor eſt eiuſmodi:

Cum alias nonnulli prædeceſſores noſtri & præſertim fœlicis recordationis 13
Sixtus Papa V necnon Pius etiam V. &c. & infra. Hac itaque noſtra perpetuo vali-
tura conſtitutione omnia & quæcunque priuilegia indulta & gratias tam per præ-
dictum Sixtum ac Pium quintum quam alios quoſcunque noſtros prædeceſſores
aut noſmet ipſos Sedemque Apoſtolicam eiuſue legatos ſuper abducendis vel ex-
trahendis ab Eccleſiis Monaſteriis Sacellis domibus regularibus & ſæcularibus lo-
ciſue ſacris aut religioſis aliiſue in caſibus à iure permiſſis hominibus certorum
tunc expreſſorum vel non expreſſorum criminum Reis aut fraudulentis decocto-
ribus etiam in odium certorum delictorum & pro bono pace & quiete publica &
ex cauſis vrgentiſſimis ac neceſſariis & æquipollentibus caſibus in iure expreſſis at-

que

Digitized by Google

» quæ ex paritate identitate aut maioritate rationis extenſis perpetuo vel ad certum
» nondum elapſum tempus ſeu ad vitam alicuius Principis aut beneplacitum ſeu a-
» lias quomodolibet conceſſa etiam iteratis aut multiplicatis vicibus approbata & in-
» nouata ac vſu recepta literaſq́; Apoſtolicas ſub plumbo aut in forma breuis ſeu a-
» lias quomodocunq; deſuper confectas quarum tenores hic haberi volumus pro ex-
» preſſis ac ad verbum inſertis ſublata penitus omni differentia ita ad vnam tantum
» formam reducimus & moderamur vt laicis ad Eccleſias locaq́; ſacra & religioſa
» prędicta confugientibus ſi fuerint publici latrones viarumq́; graſſatores qui itine-
» ra frequentata vel publicas ſtratas obſident ac viatores ex inſidiis aggrediuntur aut
» depopulatores agrorum quive homicidia aut mutilationes membrorum in ipſis
» Eccleſiis earumve cæmiteriis committere non verentur aut qui proditorie proxi-
» mum ſuum occiderint aut aſſaſini vel hæreſis aut læſæ Maieſtatis in perſonam i-
» pſiuſmet Principis rei immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragatur ſed vniuerſis & ſin-
» gulis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis Primatibus Archiepiſcopis Epiſco-
» pis cęteriſq́; Eccleſiarum & Monaſteriorum Prȩlatis tam ſæcularibus quam cuiuſ-
» uis ordinis regularibus diſtricte præcipiendo mandamus & præcipimus vt laicos in
» caſibus prædictis delinquentes ad eorum Eccleſias monaſteria domos & alia loca
» ſupradicta ſacra ſeu religioſa reſpectiue confugientes & in eis ſe recipientes atque
» morantes qui prædicta delicta eorumve aliquo iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur
» quando à Curia ſæculari fuerint requiſiti & quilibet eorum fuerit requiſitus mini-
» ſtris & officialibus Curiæ ſæcularis abſq; irregularitatis nota aut alicuius cenſuræ
» Eccleſiaſticæ incurſu tradi & conſignari curent & faciant & quilibet eorum curet
» & faciat ne autem Curię ſęcularis miniſtri prędicta facultate illos per ſe & propria
» autoritate extrahendi & abducendi ſibi olim vt præfertur attributa & per præſen-
» tes reuocata abutantur Volumus dictaq́; autoritate decernimus & declaramus vt
» Curia ſæcularis eiuſq; iudices & officiales ab Eccleſiis monaſteriis locisq́; ſacris
» prædictis laicum aliquem vt præfertur delinquentem in nullo ex caſibus ſupradi-
» ctis ſine expreſſa licentia Epiſcopi vel eius officialis & cum interuentu perſonę Ec-
» cleſiaſticæ ab eo autoritatem habentes ad quos ſolos & non alios Epiſcopis inferio-
» res etiamſi alias ordinarij ſint aut nullius diœceſis aut conſeruatores ab hac ſede
» ſpecialiter vel generaliter deputati prædictam licentiam dandi facultas pertineat
» Occurente autem caſu in loco exempto in nullius diœceſis tunc ad Epiſcopum vi-
» ciniorem deuoluatur hæc cognitio & non ad alios qui capere extrahere aut incar-
» cerare non poſſunt niſi eo caſu quo ipſe Epiſcopus & dictæ perſonæ Eccleſiaſticæ
» requiſitæ illos in delictis ſuperius expreſſis culpabiles tradere aut capturæ & car-
» cerationi interuenire & aſſiſtere recuſarint tuncq; reuerentiæ Eccleſiæ & locis ſa-
» cris debitæ memores prædictos delinquentes minori quo id fieri poterit cum ſcan-
» dalo & tumultu extrahere curent.

Quodq́;

Digitized by Google

Quodq; delinquentes laici prædicti poſtquam vt præfertur ab Eccleſiis lociſue ſacris extracti & capti fuerint ad carceres Curię Eccleſiaſticę reponi, & inibi ſub tuto & firmo carcere ac oportuna cuſtodia data illis ſi opus fuerit per curiam ſęcularem detineri debeant nec inde extrahi Curiæq; ſæculari prædictæ conſignari nec tradi poſſint niſi cognitio prius per Epiſcopum ſeu ab eo deputatum an ipſi vere crimina ſuperius expreſſa commiſerint tuncq; demum de mandato Epiſcopi per iudicem Eccleſiaſticum curiæ ſæculari quacunq. appellatione poſt poſita conſignentur, de crimine vero hęreſis cognitio ad forum Eccleſiaſticum tota pertineat neq; in ea Curia ſęcularis ſe quoquo modo intromittat, Sicuti etiam prohibemus ne contra Eccleſiaſticas perſonas ſæculares aut cuiuſuis ordinis vel militiæ etiam ſancti Ioannis Hieroſolimitani regulares quoquo modo etiam vigore prædictorum priuilegiorum indultorum aut conceſſionum (quę omnia ad terminos iuris per pręſentes reducimus) procedant aut ſe intromittant illoſue ab Eccleſiis monaſterijs domibus lociſue ſacris aut religioſis etiam in caſibus in hac conſtitutione expreſſis extrahere abducere capere carcerare aut cognoſcere de criminibus ad forum Eccleſiaſticum pertinentibus alias quam de iure & per priuilegia eiſdem ordinibus aut militiis conceſſa permittatur quomodolibet præſumant, quod ſi quis quacumq; dignitate præditus præmiſſorum quicquam attentare contra hanc conſtitutionem præſumpſerit ipſo facto cenſuras quæ contra libertatis Eccleſiaſticæ violatores ſunt promulgatæ incurrat, non obſtantibus præmiſſis etiam Sixti & Pij V. quam aliorum quorumcunq; prędeceſſorum noſtrorum literis Apoſtolicis priuilegiis indultis Datum Romę in monte Quirinali anno incarnationis Dominicę milleſimo quingenteſimo nonageſimo primo nono Kalendas Iunij Pontificatus noſtri anno primo. Ita Gregor. 14 anno 159 .9.kal. Iunij referente Alfonſo à Caſarubios *in compendio priuilegiorum fratrum mendicantium tit. de immunit. Eccleſiarum* & Piaſeſio *in d. praxi p. 2.c. 4.* Qua pœna autem teneantur violatores immunitatum diſtingui ſolet inter ius ciuile & Canonicum, compendij cauſa videri poterit Rebuffus *loco cit. gloſ. 1. nu. 32.* iure ciuili pœna legis Iuliæ Maieſtatis vltimi ſupplici afficiebantur *l. 2. l. præſenti C. de his qui ad Eccleſ. confug. l. ſi quis in hoc genus C. de Epiſc. & Cler. Chaſſan. ad conſ. Burg. Rubr. des iuſtices ver. & droit d'celle* & hoc quando iniuria inferebatur clericis *c. qui autem 17. q. 4. c. cum deuotiſſimum 12. q. 2.* At vero, de iure Canonico excommunicantur *c. frater c. omnes Baſilicæ c. ſicut 17 q 4. c. illi qui 24. q. 2.* Priuantur feudis & iuribus quæ ab Eccleſia habent *Turrecremata d. c. frater c. 1. in fine de Treug. & pace Reb. d. glo. 1 n. 23.* Mulctantur pęna pecuniaria nongentorum ſolidorum *c. ſi quis contumax 17. q. 4.* quorum 27. conficiunt auri libram, & ab Eccleſiaſtico puniri poſſunt, licet violatores ſint de foro ſeculari, *Card. Tuſchus concluſ. 59. n. 6 tom. 4 vbi n. 9. dicit eſſe mixti fori.* Poſtremo, aduerte iniuriam factam vni de Collegio, totum Collegium poſſe agere, maxime quando iniuria & violatio redundat in Collegium in conſequentiam

Oldr. conſil. 66. in fi. Item triginta librarum auri puriſsimi *c. quiſquis* 17 *quæſt. 4.* item aliis arbitrariis pœnis coercentur *cap. non minus ca aduerſus de immunit. Eccleſ.*

QVAESTIO LXVI.

Conſtitutiones Papales an in dubio vſu receptæ præſumantur.

SVMMARIVM.

1. Non præſumuntur recepta.
2. Præſertim ſi in promulgatione accedat proteſtatio ſubditorum.
3. Reditus cum proteſtatione ſolutus liberat ſoluentem ab illius continuatione.
4. Idq; ſi alius proteſtationi conſentiat.
5. Niſi ſint diuini iuris declaratoria.
6. Conſtitutiones promulgatæ an cognitæ præſumantur.
7. Conſtitutiones an afficiant Dominia temporalia laicorum.

1 RECeptas præſumi, cenſuit Bennitend *Bonon. concluſ. 13. num. 10.* & latiſsime id probat Flaminius adducens inter cæteros Felinum *cap. 1 num. 13. de treuga & pace v. Flaminium de reſignat benef. lib 13. quæſt. 7. num. 25. vbi late* idem late tenuit Caualcanus aſſerens difficillimam eſſe contrarij probationem *de tutore & vſufructu mulieri relicto n. 41. & 42. vbi id probat in materia ſtatutorum.* At vero contrarium pluribus probauit Menochius *lib. 2. præſumpt. 2. per tot. dictum eſt ſupra lib. 1. qu. 50. numer 12.*

Ratio eſt, quia vſu recipi eſt quid facti, quod non præſumitur, *Soc. Iun. conſ. 32. n. 47 lib. 3 per l. in Bello §. facta ff. de captiuis & poſt l* Hinc Guilielmus Redoanus *tract. de alienatione rerum Eccleſiaſt. quæſt. 58 num. 25.* putauit non ſatis eſſe allegare Paulinam ſeu extrauagantem ambitioſe de rebus Eccleſ non alienand qua inhibetur locatio rerum Eccleſiaſticarum vltra triennium, ſed opus eſſe probari vſu receptam & moribus approbatam *per gloſſ. & DD in cap 1. de Treuga Bald. l. rem non nouam C de Iudic. Boer. dec. 224.* nec aduerſatur ſententiæ Menochij & Socyni Decius cum quibuſdam aliis *conſ. 649. num. 10 Curt. Iun. conſ. 129. num. 12. Gozad conſ. 16 n. 16.* qui viſi ſunt vna cum Bennitendo affirmare leges editas & debite promulgatas præſumi receptas, Siquidem ipſi nulla lege, nulla auctoritate id probarunt, erubeſcimus autem ſine lege loqui *l. ſi ſeruum §. non dixit prætor ff. de acq. hæred. Præſes in loco à lege ceſſante in pr.* non eſt autem ad rem quod Gozadin. *d. num. 16.* adfert legem ſemper cenſeri eſſe in viridi obſeruantia *l. Arriani §. cunctis C. de hæreticis Barth. & Sociu. l. ſi mihi & tibi §. in legatis col. 2. de legat. 1. Barth l certa forma num. 11. C. de iure fiſci lib. 10.* Nam præter id quod reſpondet Socin. Iun. *d. conſ. 32. num 47.* licet reſpondere legem ſemper eſſe in viridi obſeruantia præſuppoſito initio obſeruationis. Si enim ſemel recepta eſt obſeruari, præſumitur adhuc in præſentiarum obſeruari, quia mutatio non præſumitur *Alciat. de præſumpt. reg. 2. per tot.* præſumptione orta de-

Digitized by Google

de tempore ad tempus *Præſes in locis loco à tempore ad tempus* id quod olim fuit id hodie adhuc eſſe præſumitur, quod ſupra fuſius ex Nauarro probauimus *lib. 1. q 30.*

Quæ indubitantius procedunt, ſi publicationi conſtitutionis proteſtatio à ſub- 2
ditis apponatur cuius quam varij ſint effectus ex iure fitſatis perſpicuum hinc exempli cauſa Exemptus à collectis ſoluens adhibita proteſtatione. Quod immunitati ſuæ nolit præiudicare exemptionem ſuam illæſam conſeruabit *Abb. cap. cum acceßiſſent n. 7. cum add. de conſtit. Petr. Antiboli tract. de muneribus par. 3 n 37. cum ſeqq. Gigas de penſionibus quæſt 71. n. 2.*

Item repetitæ ſolutiones annui reditus cum proteſtatione quod ſoluens nolit 3
induci in quaſi poſſeſſionem ſolutionis, proficit vt contra ſoluentem non poſſit agi poſſeſſorio *Alciat l ſi certus annis in verb niſi C. de pact. Gigas de penſion. quæſt. 61. & 73. in fine Clarus de emphiteuſi quæſt. 10 num. 1. Bellencinus de charitat. ſubſid. qu. 61. Abb. cap. cum Eccleſia num. 24. in fin de cauſa propr. & poſſ ſſ. late Menoch de præſumpt. lib. 1. præſ. 75. Alexand. de moneta tract. de decimis cap 9 num. 105. vide ſupra lib. 3. quæſt. 27. num. 4.* prout quoque ſi per vim ſeu coacte ſolutio extorta ſit licet non acceſſerit proteſtatio *Bellenc. d. quæſt. 61. Alex. d. cap. 9 num. 07. Rom. conſ. 153 per tex. l. cura extruendi ff de munerib. & honor. Faber l. voluntarie vbi id vtrinque diſputat C. de excuſat. tut.*

Porro, quod dixi de proteſtatione, id verum eſt ſi ſuperior illi conſentiat, quo- 4
niam proteſtatio in dependentibus à conſenſu duorum, non valet non accedente conſenſu alterius *Abb. & DD. c. cum M. de conſtit. l. non ſolum §. morte C. de noui operis nunt. per text. l. fin §. tum ſi prædixerit vbi DD. ff. nautæ, caupones ſtabularij Latius Laurentius Siluanus tract. de feudi recognit. qu 81. per tot.* Cum itaque virtus legis non 1
tam dependeat à voluntate ſubditorum eam non recipientium, quam Principis, eam promulgantis, & legem obſeruari cupientis, ſubditorum proteſtatio non proderit, niſi conſenſus & acquietio Principis intercedat *arg. not. per Syluanium d. q. 81.* Ita in non abſimili traditum eſt, ſi Vaſallus Iurans fidelitatem alicui Domino proteſtetur quod non facit animo recognoſcendi eum in Dominum quod talis proteſtatio contradicente Domino eum non iuuabit *Socyn conſ. 4. col. 6. li. 3. arg c. 1. qualiter Domin. propr feudi priuetur cap 1. in fine de forma fidelitatis Syluanus d. quæſt. 81. poſt n. 1.*

Quod verum putarem in ea ſpecie proteſtationis quæ eſt contraria actui v. g. ſi ſubditi obediant legi cum proteſtatione eam non recipiendi cæterum ſi proteſtatio ſit ſimplex & tantum declaratoria voluntatis & conſeruatioria iuris proteſtantis poterit ea interponi Domino abſente & ignorante neque alia intimatio ei fieri oportebit *Barth. l. Pomp. ſcribit ſi negotium ff. de neg. geſt. Petrus Antiboli tract. de muneribus in 3 parte principali n. 38. & in d. §. morte in materia proteſtationis declaratoria DD. de aliment. C. de neg. geſt. Syluanus d. qu 81. n. 1.*

Porro, quod dixi de conſtitutione vſu non recepta id diſputari poteſt in conſtitutionibus ſeu declarationibus legum humanarum, cæterum conſtitutiones ſeu declarationes legum diuinarum, non eo minus veræ eſſe deſinunt aut obligare quod vſu non receptæ aſſerantur quemadmodum docte & ſubtiliter contra Caietanum Nauarrus annotauit *tract. de vſuris n 6 verſ. Secundo Tom. 1.*

Vtrum vero conſtitutiones promulgatæ cognitæ præſumantur videatur Menochius *lib. 2. praſ. 3. per tot.* Item an conſtitutiones Pontificiæ afficiant Dominia temporalia laicorum notatum eſt ſupra *lib. 1. q 50. n. 39.*

QVAESTIO LXVII.

Vtrum coram Abbatibus fieri poſſit reſignatio beneficiorum.

SVMMARIVM.

1. *Diſtinguendum inter Abbates exemptos & non exemptos.*
2. *Ab inſtitutione ad deſtitutionem argui non poteſt.*
3. *Abbates exempti habent Eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas.*
4. *Abbates Domini ordinarij Monachorum.*
5. *Pleno iure poſſidere quid ſit.*
6. *Abbates renunciare debent in manibus ſuperioris.*

1 IN hac quæſtione laudo Flaminium Pariſium *de reſign. benef. par. 1. li. 7 q. 15. per tot.* qui in hæc prope verba reſoluit diſtinguendum eſſe inter Abbates non exemptos & exemptos quod Abbates qui exempti non ſunt placuit non licere coram eis facere reſignationes aut beneficiorum permutationes, quippe quod iſtis actibus ius interponendæ autoritatis non habeant *collect.* quem ſequitur Bellamera *de permutat. benefic. 1. p. ar. qu. 9. Card. Clem. 1. n. 18. de renunt.* Tum quod hæc autoritas proprie ſit iuris Epiſcopalis *Io. Andr. Io. Monach. Geminian. Franc. in c. 1, de rer. perm. in 6. Flaminius d. lib. 7. qu. 14. n 16. 17. 18.*

2 Tum quod à facultate inſtituendi, non liceat arguere ad deſtituendi autoritatem *Flam. d q 14. n. 15. & ſeq.* adeo vt licet Abbates inſtituere poſſint in Eccleſiis ſibi pleno iure ſubiectis, inſtituti tamen non adminiſtrant niſi prius habita licentia diœceſani cui ſubiectus eſt *Durandus de modo congregandi Concilium generale Rubr. 4. n. 35. & Rubr. 23. n. 1. & 3. Card. d. n. 18.*

Quo vero ad Abbates exemptos qui ius conferendi habent, ij autoritatem habent reſignationes & permutationes admittendi *Abbas ca. quæſitum n. 4. de rer. perm. Franc. c. 1. n. 8 eod. in 6.* eſtq; communis opinio teſte Flaminio *d. q. 15. n. 3.*

3 Ratio eſt, quia Abbates exempti habent Eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas, ideoq; ius Epiſcopale ſeu iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem *Innoc. c. 2. verſ. de Abbatibus de tranſl.*

tranſl. cap. Abbates in fine de priuileg. in 6. glo. Clem. 1. verb. proprij de reb. Eccleſ. non alien. ſcripſi ſupra eodem lib. quæſt. 20. In iuriſdictione enim Abbatia exempta & Epiſcopatus æquiparantur ca. ne pro defectu § ſtatuimus vbi glo. in ver. regularis cap. dilectus filius vbi glo. vlt. in fine de conceſſ. præb. Mandoſ. reg. Cancell. 26. quæſt. 3. n. 8. cap. 1. ca. in ſingulis de ſtatu Monach. Aret. conſ. 63. n. 4. Flaminius d. quæſt. 15. n. 6. & lib. 2. q. 1. n. 66. Dicitur enim Abbatia caput omnium Eccleſiarum regularium & omnium monaſteriorum poteſtas ab ea dependere ca. nullam poteſtatem 18. quæſt. 2. cap. cum ad monaſterium de ſtatu Monach. Io. Selua tract. de beneficio par. 1. qu. 2. n. 49. Flam. d. q. 15. n. 7. Confirmatur, qui poſſunt deſtituere, poſſunt recipere reſignationes Flam. d. q. 14. Abbates autem exempti poſſunt deſtituere Pariſ. conſ. 22. n. 14. vol. 4. Gigas de crimine læſa Maieſt. q. 19. n. 9. Ergo quippe quod habeant ius viſitandi ex quo oritur & deſcendit poteſtas puniendi caſtigandi priuandi deſtituendi Feder. de Senis conſ. 55. Fel. cap. dilect. & 1. col. 2. de reſcr. cap. olim de accuſat. cap. nemo diſt. 85. Flam. d. q. 15. n. 18. & ſeq.

Accedit, quod Abbates vere dicuntur prælati & ordinarij Monachorum c. nullus 4
Monachus c. nullam poteſtatem 18. quæſt. 2. cap. quanto & ibi Innoc. & DD. de offic. ord. in quos maiorem & pleniorem dicuntur habere poteſtatem quam Epiſcopus habeat in Clericos ſuæ diœceſis Abb. c. ad noſtram n. 2. c. reprehenſibilis & vtrobique Franc. de appell. Fel. c. ſuper literis n. 10. de reſcr. Mandoſ. reg. Cancell. 24. q. 2. n. 4. in fine.

Inſuper eiuſmodi Abbates habent Eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas, quod im- 5
portat viſitationem correctionem inſtitutionem deſtitutionem Pariſ. d. conſ. 22. n. 14. vol. 4. conſ. 35. n. 9. eod. lib. dixi late ſupra lib. 1. q. 9. n. 6. & ſeq. Hinc ipſi poſſunt præſtare autoritatem alienationi rerum Eccleſiaſticarum Abb. d. cap. quæſitum n. 4. glo. d. Clem. 1. in verb. proprij Redoanus de alienat. rerum Eccleſiaſt. Rubr. 26. n. 8. Rubr. 30. cap. 1. n. 64. dixi ſupra eod. lib. q. 1. & ſeq.

Quo vero ad Abbates, renunciare debent in manibus ſuperioris non vero in ma- 6
nibus ſubditorum Abb. c. vlt. not. 2. de renunt. vbi Butrio n. 3. Flam. d. q. 15. in fine.

QVAESTIO LXVIII.

Quid ſi Eccleſia in temporalibus recognoſcat Abbatem, in ſpiritualibus vero Epiſcopum coram vtro eorum erit expedienda reſignatio.

REſpondeo coram Epiſcopo Innoc. c. vlt. in fine de renunt. Card. Clem. vnica n. 17. de renunt. Abb. d. c. vlt. n. 3. verſ. quæro de presbytero Flam. de reſig. benef. par. 1. li. 7. q. 15. n. 18. Ratio eſt, quia reſignationes expediri debent coram ſuperiore Eccleſiaſtico habente ſpiritualia Euſ. tract. de viſitatione li. 2. c. 28. n. 12. Ruffiniacus tract. de beneficio c. 14. n. 41. Flam. d. q. 15. n. 18. quorum ſemper potiſſima eſt ratio & velut magis

digna attrahunt ad ſe minus digna *cap. ſi quis obiecerit. 1. quæſt. 3. cap. quanto de iudiciis l. cum quæritur ff de ſtatu hom.*

QVAESTIO LXIX.

Quæ ſit vis clauſulæ *te à quibuſuis cenſuris ad effectum præſentium abſoluentes.*

SVMMARIVM.

1. *Tollit impedimentum proueniens ex cenſuris.*
2. *Hæc clauſula per obliuionem præſumitur præterita.*
3. *Non prodeſt inſordeſcentibus per quatuor menſes.*
4. *Hæc clauſula à legato vſurpata non extenditur ad cenſuras Papæ reſeruatas.*
5. *Non tollit irregularitatem.*

1 PAucis reſpondeo, tollere omne impedimentum proueniens ex cenſuris *Rebuff. in praxi benef 1. par. Rubr. declaratio Bullæ nouæ prouiſionis §. teq; abſoluentes n. 15. Nauar. conſ. 28. n. 18. & 21. de ſent. excom.* Conceſſo enim aliquo omne id conceſſum videtur ſine quo illud expediri nequit, D VVameſius in terminis huius
2 quæſtionis *conſ 139. n. 7. &* 8. idq; etiamſi eiuſmodi clauſula non inueniretur adiecta, quia enim adiici ſolet præſumitur per obliuionem præterita *l. certi §. nummos in fin. ff. de reb. creditis VVameſ. d n. 7. &* 8.

Reſtringitur tamen, vt non proſit inſordeſcenti per annum, æquiparatur enim inſordeſcens hæretico *Menoch. de arbitr. iud. caſu 416. per tot ſignanter num. 60. Conc. Trid. c. 3. ſeſſ 25 de refor. Ptolom. dec.* 94.

3 Reſtringitur ſecundo, vt non proſit iis qui ſuſtinuerunt excommunicationem per quatuor menſes, idq; per regulam Cancell. *61.* latam per Sixtum 5. Rubr de inſordeſcentibus, idq; ſecundum Flaminium *de reſig. benef. par. 1 lib. 4. quæſt. 3. n.* 57. cuius vtar verbis. Statutum eſt ne præſtetur occaſio cenſuras ipſas vilipendendi, & inſordeſcendi in illis & ne generales abſolutiones appoſitæ in literis ſuffragentur his qui ſcienter excommunicationis ſententiam per quatuor menſes ſuſtinuerunt ex qua regula ſatis colligitur quod excommunicato ita demum ſuffragatur illa abſolutio quæ conſueuit in literis Apoſtolicis de ſtylo apponi ſi non ſuſtinuit excommunicationem vltra quatuor menſes, nam illis elapſis huiuſmodi abſolutio non prodeſt & litteræ ſunt nullæ iuxta communem & vulgarem ſtylum. Ita tradit Nauarrus idipſum extendens ad alias quaſdam excommunicationes quem vide *in ca. ita quorundam nota* 11. n. 14. idq; cum à Papa ſcribitur ſecus vero ſi à legato quia tum
4 non extenderetur ad cenſuras Papæ reſeruatas Nauarrus not. vndecimo num. 18.

Reſtrin-

Reſtringitur 3. per hanc clauſulam non cenſetur ſublata irregularitas quemadmodum contra Sotum concludit & probat late Gregorius Sayrus, *in ſuo Theſauro Theol. moralis lib. 1. ca. 1. n. 18. tom. 1.* 5

QVAESTIO LXX.

Quid iuris ſi vnum priuilegium referat ſe ad aliud.

SVMMARIVM.

1. *Diſtinctio an verba ſtent conditionaliter an cauſaliter.*
2. *Ex ſubiecta materia diiudicandum.*
3. *Libellus ſtatutum, lex priuilegium referens certitudinaliter aliam diſpoſitionem non requirit illius apparentiam.*
4. *Confitens prout in tali inſtrumento de quo non conſtat nihil videtur confiteri.*
5. *Confeſſio ad inſtar priuilegij de quo non conſtat, nihil valet.*
6. *Niſi fiat ſpecifica relatio vel ex certa ſcientia.*

FRequens eſt vt multa in priuilegiis exemptionum decernantur iuxta tenorem aliarum literarum ſeu prout aut quemadmodum in alio priuilegio conceſſum eſt, vnde hic non immerito dubitatur de vi, & energia eiuſmodi verborum & priuilegiorum relatiuorum, qua in re vt in iure aſſolet repugnantes videntur eſſe ſententiæ Innocentius *in cap. Abbate n. 4. de verb ſignif.* cenſuit eiuſmodi priuilegia & verba relatiua ſtare conditionaliter ſcilicet ſi ita eſt prout in tali priuilegio continetur volens id circo cum in vno priuilegio fit mentio alterius priuilegij neceſſe eſſe illud exhiberi de quo fit mentio

At vero Ludouic. Rom. vt refert Felinus *in cap ex parte & 1. n. 10. cum Apoſt. de reſcript. fol 68. Rom. conſ. 336.* diſtinxit inter priuilegia & reſcripta, vt in illis ſtent cauſaliter diſpoſitiue & de per ſe ſicut cum quis condemnatur ad vnum par caponum prout ius anteceſſores conſueuerunt *Fel. d. n. 10. & DD. ibi citati* qui articulus pendet ex iis quæ ſupra plenius ſcripſimus *lib. 1. quaeſt 9 n. 10* In his vero conditionaliter *Rom. d. conſ. 335 glo. fin. in cap. quoniam Abbas de officio delegati* Mihi in hac materia plus placet opinio Felini *d. num. 10.* ſic diſtinguentis indifferenter tam in priuilegiis quam reſcriptis aut contractibus. Aliquando dictiones relatiuæ iuxta ſecundum, prout proferuntur in materia quæ de nouo aliquid diſponendo concedit aliquid certum, referendo ſe ad aliud, eo caſu non ſtant conditionaliter quia natura principalis diſpoſitionis continentis clare certũ quid, non eſt referre ſe quaſi conditionaliter ad aliud, vnde etiamſi illud non appareat iſta falſa demonſtratio non vitiat diſpoſitionem *Barth. l. eum qui §. Iulianus ff. de conſtit. pec. glo. d. cap. quoniam Barth. in extrauag. ad reprimendum in verb. prout verſ ad cuius intelligentiam Aret conſ. 6 col. 3* 1 2

Hinc.

Hinc libellus, ſtatutum, lex priuilegium referens certitudinaliter aliam diſpoſitionem nō requirit illius apparentiam *Fel.d.n.10.vbi allegat. Bal.Bar.&alia exempla textus ad litteram c.Abbate §.contra de verb.ſignif.vbi DD.* Aliquando vero fit relatio ſuper eo de quo in priuilegio aut diſpoſitione per ſe aut clare non conſtat & tunc priuilegium non valet, niſi illa relatio declaretur per illud ad quod fit relatio *l.ſi ſic §.1.vbi Barth.Dyn.&DD.ff.de leg.1.l.legauit ff.de liber.legat.* vbi dicitur ſi concedo quicquid iuris habeo in tali loco ſi non apparet quid iuris ibi habeam nihil videri con-
4 ceſſum. Hinc confitens prout in tali inſtrumento de quo non apparet nihil videtur confiteri *Fel.d.num.10.& 13.& vt inquit Abbas in cap. inter dilectos col 8.de fide inſtr. vbi DD.& Fel.d.n.13 & 14* & conceſſio facta ad inſtar alterius priuilegij, non ſubſi-
5 ſtit eo non apparente vel data inualiditate eius ad quod fit relatio Secus autem ſi
6 fieret ſpecifica & certa mentio eius ad quod fit relatio ab habente poteſtatem de nouo concedendi *Abb.c.examinata de confirmat.vtili vel inutili.Fel. d.c.ex part.n.14. verſ.ſecus ſi ſit DD.Auth.ſi quis in aliquo C.de edendo.*

Item niſi relatio fieret ex certa ſcientia Principis bene informati, tunc enim dictiones relatiuæ interpretationem non admittunt conditionalem, ſed cauſalem *d. cap. examinato vbi Abb.& DD.& d.cap.quoniam Abbas vbi Imola col. 8.Fel.d.n.10.tex cap. Abbate §.contra de verb.ſig vbi DD cap penult.vbi Abb.n.5.de confir.vtili vel inutili Dominus VVameſius conſ.64.n.2.* Inducitq; præſumptionem clauſulæ plenitudinis poteſtatis, & effectum derogationis omnium quæ in contrarium militant *Gaill. lib.2. obſ.36.n.14.*

QVAESTIO LXXI.

Affectans priuilegium exemptionis an illo gaudere debeat.

SVMMARIVM.

1. *Stulta eſt quæſtio quæ caret ratione dubitandi.*
2. *Affectans priuilegium gaudere illo non debet.*
3. *Præuentio iudicij procurata non iuuat.*
4. *Appellare non licet à facto procurato.*
5. *Procurans commiſſionem cauſæ eſt ſuſpectus.*
6 9. *Legatio procurata caret ſuis priuilegiis.*
7. *Item affectans tres tutelas.*
8.16. *Item abſentia affectata.*
10. *Generalis remiſſio non prodeſt præſcienti.*
11. *Prodigens ſpe ceſſionis non iuuabitur.*
12. *Percutiens clericum vt occaſionem peregrinandi habeat pro abſolutione fruſtrabitur ſua ſpe.*
13 *Inimicitiæ affectatæ nihil obſunt.*
14 *Priuilegia officialium non extenduntur ad*

ad affectantes officia.
15. *Procurans ne citatio ad eum perueniat, habetur pro citato.*
17. *Titulus procuratus non prodeſt.*
18. *Electio procurata eſt nulla.*
19. *Vocato delegato ad ſuperiorē, negotium non ſuſpenditur, ſi pars id procurauit.*
20. *Procurans euocari non excuſatur.*
21. *Negligentia procurata non operatur deuolutionem.*
22. *Fideiuſſor pro aufugiente.*
25. *Iudicem quem impetraui, recuſare non poſſum.*
26. *Depoſitio vnius offi ij vt aliud aſſequatur, non prodeſt.*
27. *Procurans vt in famulitium aſſumatur non iuuabitur.*
28. *Item aſſumens clericatum in fraudem fori.*
29. *Item conueniens vt reconueniatur coram eodem iudice.*
30. *Occaſione affectati & captati lucri renuncians Societati tenebitur illud lucrum communicare.*
31. *Affectans exemptionem, gaudebit exemptione.*
32. *Circumſtantia ſpei immunitatis nō excludit affectantē à participatione legis.*
33. *Clerici delinquentes ſpe immunitatis gaudent ſuo priuilegio.*
34. *Peccans ſpe veniæ conſequendæ, per Bullam concedendam abſolui debet.*
35. *Idque niſi expreſsè, ni priuilegio aliter diſponatur.*

STulta & inanis eſt quæſtio (inquit Celſus) *l. domitius ff. de teſtam.* quæ non habet 1
rationem dubitandi.

Itaque vt temeritas propoſitæ quæſtionis euitetur, dubitationem mouet regula 2
generalis, affectantem priuilegium, aut quiduis aliud, gaudere nō poſſe priuilegio,
ſeu beneficio rei quam procurauit, ſeu affectauit, quam regulam Iaſon & plerique
alij non paucis exemplis illuſtrarunt, *Iaſon l. ſi ve off. qui ſatiſd. cogant. l. 2. §. fin. ff. Si
quis cautionibus Paris de Puteo de ſyndicatu, vbi de affectante officium Nicellus in concord.
gloſſarum concordia 6. numer. 104. Fallentia 63. Fel. cap fin. num. 3. & ſeq. vſque ad finem
de teſtibus.* E quibus pauca hæc in praxi frequentia delibabimus.

Delinquens iuuare ſe non poterit præuentione ſi procurauerit ſe præueniri & 3
accuſari, *Bald. in l. ſi ſeruus plurium l. ſi quos vbi Ang & DD ff. de leg. 1. Clem. 2 §. illis vbi
glo. in verb. procurauerunt de pœnis Farinacius in pract. Crim. lib. 1. q. 7. n. 64.*

Appellare nemo poteſt ab eo quod ipſe fecit, aut fieri procurauit *Nicellus d.* 4
fallent. 63. Ang. conſ 203. per l. à ſententia ff. de appellat.

Procurans ſibi cauſam committi, recuſari poteſt vt ſuſpectus *Archid. cap. ſi contra. vnum de officio deleg. in 6. Fel. d. c. fin. n. 4.*

Legatio procurata nulla habet priuilegia legationum, ſeu legatis conceſſa, 5
*Barth. l. ſi ſeruus communis §. quod danno ff. de furtis Barbatia conſ. 56. Nicell. d. n. 104. v.
infra n. 9.*

Affectans tres tutelas non excuſatur *l. ſpadonem §. fur. ff de excuſat. tut. l. 1. & 2. C.* 6

8 *de his qui ſponte ciuilia munera l.ex ſententia ff.de teſt.tut.l.vxori §.1.ff.de falſis.* Abſentia affectata non iuuat. *l.2.ff.ſi quis cautionibus.*

9 Legatio affectata non habet priuilegia legatorum *l.& qui data ff. ex quib. cauſis maiores.l.pen.C.quomodo & quando iudex v.ſupra n.6.*

10 Generalis remiſsio commiſſorum tempore Belli non prodeſt eis qui præſciebant futuram remiſsionem *Bald l.1 § hæc actio ff.ſi quis teſt lib eſſe iuſſus vt Barth.*

11 Prodigés bona ſpe ceſsionis bonorũ cedere nõ poterit *Angel ſi quis ff de ceſſ. bon.*

12 Percutiens clericum vt pro abſolutione vadat Romam, ire non poterit *cap. relatum de ſent.excom.*

13 Percutiens teſtem vt eius teſtimonium recuſare poſsit prætextu inimicitiæ, nihil ei proderit *Barth l.1.§.cum quis ff.de quæſt.Bald.Auth. ſi dicatur col. pen. C. de teſtibus in l.ſed & ſi quis ff.ſi quis cautionib.l.2.§. ſed ſi agant vbi bonus tex.ff. de re iudic. Rom.l.facere col.2.ff ſol matr.*

14 Priuilegia data officialibus, non obtinent in procurantibus officia *Barth.l.vniuerſi C.de legat.lib.10.Romanus l.ſi vero §. illent.36.ff.ſolut.matr.vbi vide.*

15 Procurans neſcire citationem habetur pro ſciente & citato *Clem 1.de iudic.*

16 Ignorantia enim affectata ęquipollet ſententiæ *glo.c.2. in verb.affectata de temporibus ord.in 6.glo.1.cap.ad falſariorum de crim.falſi late Gaill.lib.6 obſ.48.per tot.ſignanter num.18*

17 Titulus procuratus ſeu affectatus, non prodeſt ad finem aliquem expellendi *Bart.l.ſiue autem §.ſi duobus ff.de publiciana.*

18 Electio religioſi procurata eſt nulla *cap ſi religioſus de elect.in 6.*

19 Vocato delegato à ſuperiore negotium non ſuſpenditur ſi pars id procurauit *c. paſtoralis §.fin de offic.deleg.*

20 Is cui ſuperior ſcripſit vt eum expectaret, ſi procurauit vocari à generali ordinis non excuſatur *Fed.conſ.3 Abb ca propoſuiſti col.pen.de foro compet.*

21 Si Epiſcopus cauſa ſit, aut procuret negligentiam Canonicorum, poteſtas non deuoluetur ad eum iure deuoluto *Innoc.in c irrefragabili in media glo.maioris de offic.ord.tex cap poſtulaſtis de conceſſ.prabend.*

22 Fideiubens pro eo qui poſtea aufugit, ſi curauerit eum banniri, vt excuſetur ab eo præſentando non ei proderit *Barth l ſi vero in pr.ff qui ſatiſd cog.* Cui tamen ſubtiliter aduerſatur ibidem Fulgoſius.

33 Commoditas data monacho capienti medicinam non habet locum in eo qui volens ſine neceſsitate eam capit. *Io. Andr.in cap. ad monaſterium ſuper verb. medicina.de ſtatu Monach.*

34 Si aliqui habentes priuilegium non ſoluendi quartam de legatis factis pro emendis equis, & procurant vt relinquantur, ex illa cauſa tenentur ſoluere quartam *c. in noſtro vbi glo.ver.dolo de Sepult.*

Iudicem

Iudicem à ſe vel à procuratore ſuo impetratum non poteſt quis recuſare *c. offera-* 25
tur 3 *q.3.c.cum olim de cauſa poſſ.& propr.c.olim & 2.de offic.deleg.* nec etiam appellare propter iniquitatem perſonæ *cap. ſuper queſtionem §. verum de offic. deleg.* ∧ *icell. d.numer* 104.

Statutum diſponens quod Scabinus non poſsit eſſe conſul, ſi deponat officium 26
vt eſſe poſsit, hæc affectatio & procuratio reddet eum incapacē *Barth.l. 2. per illum tex.C de primicerio li.12.Barth d.l.vniuerſi Rom d.fall.36.*

Procurans in fraudem iuriſdictionis vt aſſumatur in familiam exemptorum, 27
priuilegio familiaris ſeu exemptionis gaudere non poterit *glo Marg.in cap. licet. de priuilegijs in 6.dixi ſupra lib* 1.*q* 30.

Aſſumens clericatum in fraudem fori ſeu delicti commiſsi, priuilegio clericalis 28
fori gaudere non poterit *Bart.l.1 n 3 verſ.aut fecit ſe clericum vbi Dyn ff..de pœnis.*

Conueniens aliquem coram iudice, vt coram eodem reconueniri poſsit, detecta 29
fraude ceſſabit reconuentio, *dixi ſupra lib.2.q.29.n.14.*

Qui occaſione affectati & captati lucri, Societati renunciat Societati, lucrum il- 30
lud affectatum communicare tenebitur *Mudeus in l actione §.diximus n.3 ff. pro ſocio fol.* 57. regulariter enim affectata & captata non ita proſunt vt vltrò obuenientia. *Mudeus d.n.3.*

Et quidem hæ rationes quas exemplatim attulimus, occaſionem dubitandi præ- 31
buerunt, quibus tamen non obſtantibus cum Nauarro *tract. de iubileo & indulgentiis notab.*34 *num 6. verſ.tertia quæſtio,* cenſemus, affectantem priuilegium exemptione gaudere.

Ratio eſt, quia circumſtantia ſpei immunitatis, non excludit affectantem aut de- 32
linquentem à participatione legis diſpoſitioois, aut priuilegij eam concedentis. *Nauarr.loco citato.*

Hinc clerici & alij exempti à iuriſdictione laica, committentes crimina ſpe im- 33
munitatis integræ aut partialis conceſſæ per c. ſi quis ſuadente 17 q.4.c.2.c. ſi diligenti de foro compet. non amittunt exemptionem, ſed quotidiana experientia eos gaudere exemptione animaduertimus, quod etiam in regularibus exemptis qui ſpe veniæ delinquunt reſponſum eſt, *Nauarrus d.n.6 verſ tertio.*

Et generaliter traditum eſt, peccantem ſpe veniæ cōſequendæ per Bullam con 34
ceſſam vel concedendam, poſſe nihilominus virtute illius abſolui, niſi in Bulla expreſſe contrarium ſtatuatur, *Nauar.conſ.36 num. .de ſent.excommu par.2.*

Quod tamen limitandum eſt, ſi in priuilegio exemptionis exprimatur quod 35
ſpe exemptionis peccantes ea gaudere non debeant, quemadmodum apud eundem Nauarrum notatum eſt, *d.n.6. verſ.tertio, quia in fine Martin.Ledeſinum n. 2.4.q.29. art.1.*

Aaa 2 QVÆ-

QVAESTIO LXXII.

Exempti an aliqua ratione coram ordinario arreſtari poſſint.

SVMMARIVM.

1. *Arreſta exorbitant à iure, proinde ſunt prohibita.*
2. *Sunt obliquæ citationes quæ reſoluuntur per comparationem.*
3. *Bona exemptorum arreſtari non poſſunt coram ordinario.*
4. *Per ſatisdationem iudicio ſiſti non prorogatur iudicium.*
5. *Per iudicium ex neceßitate ſuſceptum non oritur litis pendentia.*

1 ARreſta hodierna recedunt à communi iure, proinde regulariter prohibita ſunt, niſi iure ſpeciali priuilegio, aut conſuetudine permiſſa appareant *Molin. ad conſuet. Pariſienſ. tit. 2. §. 52. n. 2.*

2 Ea nihil aliud ſunt, quam obliquæ citationes, & in ius tractiones, quæ ideò relaxantur per comparitionem illius cuius bona ſunt areſtata, reſoluunturque in ſimplicem citationem, data cautione de ſtando, ſeu ſiſtendo ſe iuri *l. fideiuſſor. §. fin. ff. qui ſatiſd. cog. Euerard. conſ.* 102. *VVameſ. cap. meminimus 9. num.* 2. & 3. *de appell.*

3 Vnde, cum exemptiones hodiernæ, perſonas exemptorum & eorum bona reſpiciant, quippe quod bona perſonæ quodammodo cohæreant, fit vt eodem priuilegio quo perſonæ frui debeant, atque exemptione gaudere *cap. Eccleſiarum ſeruos 12. quæſt. 2. glo. c. fin. de vita & honeſt. Cler. Rebuff. ad conſt. reg. de literis obligatorijs art. 2. glo. 1. nu. 106. Gaill li. 2. obſ. 124. num. 17.*

4 Itaque per ſatisdationem exemptorũ arreſtatorum relaxantur arreſta bonorum manente aduerſus eoſdem ſolo effectu citationis, quæ ratione exemptionis nullius eſt roboris & effectus, tum quod per ſatisdationem iudicio ſiſti non auferatur facultas priuilegij declinandi iudicem *d. l. fideiuſſor in fine pr. ff. qui ſatiſdat. cogant. latè Peckius de iure ſiſtendi cap. 15. per tot. & cap. 35. nu. 2. Caroc. in ſing.* 173. Tum quod is qui iudicio ſe ſiſtit & comparet, priuilegium ſuum allegare poſsit *l. ſi quis ex aliena. ff. de iudicijs Caccialupus tract. de debitore ſuſpecto q 15. n. 2 & 3.*

5 Non enim inducitur litiſpendentia (inquit Sangerus) propter iudicium ex neceſsitate (vt eſt arreſtum aut captura) ſuſceptum *Sang. tract. de exceptionib. cap. 12. de exceptione litiſpendentiæ n. 8. Peck. d. ca. 35. n. 2. & cap. 36. nu. 3. &* 4. *Caualc. deciſ. 1. nu. 18. & deciſ. 11. n 4 par. 1.*

Tum quod arreſtatus ius habeat reuocandi domum *VVameſ. d. num. 2. & 3. per l. litteres abſens §. vlt ff. de iudicijs.*

QVAE-

QVAESTIO LXXIII.

Monachus à ſuo Prælato malè tractatus, aut irrationabiliter à cura cui præfectus fuit, ad monaſterium reuocatus, an, & coram quo agere debeat.

SVMMARIVM.

1. *Monachus agere poteſt contra Abbatem & ab eo appellare.*
2. *Regularis præſentatus ad Eccleſiam parochialem, reuocari poteſt.*
3. *Monachus præſentatus ad aliquam Eccleſiam non liberatur à votis.*
4. *In ſuperiore rationabilis cauſa quando præſumatur.*

RESpondeo agere poſſe non apud quemuis iudicem, ſed apud competentem Abbatis, eum ſcilicet qui Abbatis ſuperior eſt & competens, ei enim ſupplicare, ad eumve appellare poteſt Monachus à ſuo Prælato inique tractatus *Io. Andr. & Gemin. in ca. cum ſingula de præb. in 6. Io. de Imola Clem. 1. nu. 4. de ſuppl. negl. prælat. Io VVameſius conſ. 65. nu. 8. to. 1. Nauarr. de Regularib. commentario 2. nu. 27. 61. 63. & com. 3. nu. 51. vbi tradit fuſe an appellare poßit à ſuo ſuperiore, dicitque quod ſic, quia generales, aut ſuperiores ordinum iuriſdictionem habeant in inferiores prælatos; dixi ſupra lib. 1 quæſt. 17. num 22.* 1

Porrò, parergos dictum ſit, quod præſentatus à Prælato regulari ad Eccleſiam parochialem, poſsit per eundem ſine conſenſu Epiſcopi remoueri *cap. 1. de Capell. Monach. in 6. VVameſius d. conſ. 65. numer. 10. Nauarr. d. comment. 2. nu. 65. verſ. addo octauo.* 2

Nec enim Monachus ſic præſentatus liberatur à iugo, & obedientia ſui clauſtri, quin à ſuperiore ſuo quandocunque ex cauſa rationabili ad Monaſterium reuocari poſsit, *Fed. de Senis conſ. 134. cap. cum ad monaſterium §. labes cap. 2. §. priores de ſtatu Monach.* 3

Dixi, ex cauſa rationabili, ſi enim inuidiæ, æmulationis, aut vindictæ cauſa id ficeret, iure de ſuo prælato expoſtulare, & aduerſus ipſum ſuperiori ſupplicare poſſet. *Nauarr. d. com. 2. n. 65 verſ. addo octauo*, Quod quando præſumatur, compendij cauſa hauriatur à Nauarro, quem iam citauimus. 4

QVAESTIO LXXIV.

Appellatione diœceſis quænam comprehendantur.

PAucis diſtinguendum, an diœceſis fiat mentio in materia fauorabili aut odioſa, ſi in fauorabili comprehendetur ciuitas, ſi verò in materia odioſa, qualis eſt hæc exemptionum, minimè, quam materiam Petrus Andreas Gammarus *ad cap. vnicum num.* 106 *& ſeqq. de rer. permut. in 6. vol. tract.* 15. fuſius perſequitur. *adde DD. cap. Rodolphus de reſcript. Abb. cap. cum contingat, n. 2. cum Apoſt de foro compet Compoſt. d. ca. Rodolphus.* An autem monaſterium comprehendatur, ſi v. g. Pontifex mandat Epiſcopo alicui vt prouideat de beneficio ſuæ diœceſis, reſoluitur apud Compoſtellam *in c. Abbatem cogi verb. diœceſis de reſcr.* Cum diſtinctione an monaſterium cum Eccleſijs ſit exemptum, an non; item an Epiſcopi iuriſdictio excitetur, an nõ, apud quem vide, ſatis enim eſt digito illum oſtendiſſe.

QVAESTIO LXXV.

Vſurpantes iuriſdictionem in exemptos, an incidant in aliquas cenſuras.

SVMMARIVM.

1. Incidunt in cenſuras.
2. Niſi ignorantia excuſet.
3. Aduocati vſurpantium an incidant in cenſuras.
4. Verbi præſumpſerit, energia.
5. Nemo eximitur à Bulla Cœnæ Domini qualiacunq; obtrudantur priuilegia.
6. Iudices Galliæ an iudicare poſſint clericos ſuper delatione armorum.
7. Patientes ſe trahi in iu coram alio quã Pontificio, an incidant in Bullam Cœnæ Domini.

1 INcidere in cenſuras Bullæ Domini apparet ex illius textu *excom.* 20 in hęc verba: Vel iura ad ipſam Rom. Eccleſiam pertinentia dictæ Eccleſię Rom. media-
,, tè vel immediatè ſubiecta, necnon ſupremam iuriſdictionem in illis nobis & eidẽ
,, Ro. Eccleſiæ competentem de facto vſurpare, perturbare, retinere & vexare varijs
,, modis præſumunt, necnon adhærentes fauores, defenſores eorum, ſeu illis auxiliũ
,, conſilium vel fauorem quomodolibet præſtantes. Diximus autem hactenus fre-
,, quẽter, exẽptos eſſe ſpeciales filios Eccleſiæ Rom *li. 1. q. 1. n. 17.* ac illius iuriſdictioni ſpecialiter eſſe ſubiectos atq; reſeruatos *dixi li 2. q. 5. n. 12.* Quod non modo verũ eſt, ſi temporalia iura Eccleſię Rom. vſurpentur, ſed etiam ſi quęcunq; ſpiritualia, quẽadmodum fuſiùs apud Gregorium Sayrũ traditũ eſt in Theſauro Theologiæ

moralis

Digitized by Google

moralis *li.3.c.21.& 24.n.5 par.1.* Idque niſi ignorantia excuſet, qua de re lectorem ad eundem Sayrum latè diſputantem remittimus *d. par. 1. cap.18. n.24. & 31. cum ſeqq. Nauarr. in Manuali cap.27.nu.16.*

Vtrum autem aduocati & defenſores vſurpantium hæc iura Rom. Eccleſiæ in- 3
cidant in eandem cenſuram dubitatur. Certè ſi ſcienter defendāt & tueantur, nemo dubitauerit *Archid. ca. quicunque de hæretic. in 6. Silueſter verb. hæreſis 1. n.10. q.7. Alphonſ. Viuald. in expoſitione Bullæ Cœnæ Domini nu.7 & ibidem Toletus* §.1. Aduocando enim dicitur quis auxilium & fauorem præſtare *Anania c. ſi aduerſus n.2. & 5. de hæ-*
reticis. Dolus autem, ſcientia, & intuitus vſurpationis requiritur, velut de patronis 4
hæreticorum, per DD. iam laudatos proditum eſt, *add. Sayrum d. li.3. c.5. n.9.* vtitur enim Bulla verbo præſumpſerit, quare ad inſtar legis non comprehendet eum, qui abſque dolo vel contemptu, bona fide, vel ſimpliciter contrauenit *Card. Clem.1 q.39 de priuileg. Nauar. de alienat. rerum Eccleſiaſticarum n.16. Carocius ſing. 973.*

Adeò autem verum eſt vſurpatores prædictos incidere in cenſuras Bullæ Cœ- 5
næ Domini, vt nemo ab illius pœnis etiamſi regali fulgeat ſplendore eximatur *Sayrus d. li.3. c.25. n.10 & 11. vide tex. Bullæ verb. non obſtantibus etiamſi Pontificali Imperiali Nauar. in Manuali c.27.72 in fine.* Idque etiamſi prætenderentur priuilegia remuneratoria, aut per viam contractus, poteſt enim Princeps, ſeu Pontifex iuſta ex cauſa pro ſuo arbitrio ea reuocare, *dixi ſupra lib.3. q.1. n.9. & 10. Sayrus d. n.10. & 11. Nauarrus conſ.1. nu 2. de foro compet.*

Qua ratione cenſuit Sayrus *d. n.10.* contra Nauarrum *in Manuali c.27. n.71.* Iudi- 6
ces Galliæ iudicantes clericos ſuper armorum delatione, & quibuſdam alijs in caſibus, incidere in Bullam Cœnæ Domini ex eo quod verba Bullæ ſunt clara, nec opus habeant vt pro interpretatione ad Summum Pontificem recurratur, quod tamen cum Innocentio *in c. nouerit de ſent. excom.* temperauerim, ſi ea contra Eccleſiæ libertatem tendere ignorentur, ignorans enim inuincibiliter (inquit & probat Sayrus *d. par. 1. li. 1. c.18. n.31.*) Canonem Papæ, imponētem excommunicationis pœnam pro delicto, lege etiam diuina damnato, excommunicationem non incurrit, etiamſi ſciat factum illicitum, & damnatum, vt ſupra ex Nauarro probauimus. Ratio præmiſſorum eſt, quia eiuſmodi vſurpationes tendunt contra Eccleſiaſticam libertatem *Franc. c.1. in pr. de priuileg. in 6. Franciſcus de Platea tract. de excommunicat. §.30. Abb. c. ſanè n.3. cum add. de exceſſib. prælator.* Porrò, non modo vſurpantes iuriſ- 7
dictionem Romanam incidunt in Bullam Cœnæ Domini, ſed etiam ij omnes, qui eam vſurpari, & ſe coram alio quam Pontificali iudice in ius trahi patiũtur, *Nauarrus conſ.1. n.81. q.42. de conſtit.* cum enim non trahantur inuiti, conſilium & fauorem præſtare videntur, quod per Bullam prohibitum eſt, *Nauar. d. n.81.*

QVAE-

QVAESTIO LXXVI.

Vtrum priuilegia mendicantium quo ad facultates abſoluendi in foro conſcientiæ, ſint ſublata per Concilium Tridentinum.

SVMMARIVM.

1. *Mare magnum non eſt per Conc. Trid. reuocatum, niſi in quantum Concilio repugnat.*

Aliena non eſt ab hoc tractatu quæſtio, quam P. Martinus Delrio Societatis IESV omni iuga ſcientiarum omnium encyclopedia illuſtris inueſtigat.

Num mendicantibus ordinibus virtute ſuorum priuilegiorum etiam maris magni, quibus eis promittitur quoſcunque & vndecunque ad eos venientes abſoluere ab omnibus peccatis & cenſuris etiam Papæ reſeruatis, exceptis ijs, quæ in Bulla Cænæ Domini continentur, an inquam ijs liceat abſoluere à reſeruatis Epiſcopo caſibus poſt Concilium Tridentinum.

Pro negatiua parte ſunt præ ceteris Felicianus Epiſcopus Scalenſis *in ſuo tract. de cenſuris. &* Alphonſus Viualdus *in Candelabro aureo tit. de abſolutione num.* 52. Nauarr. *in Manuali cap.* 27. *Miſcell.* 1. *nu.* 366. *verſ. quintum* Card. *Clem. dudum de ſepult.* his potiſsimum argumentis.

Primo, Cardinalis ſancti Sixti teſtatur quibuſdam ſuis Epiſtolis Gregorium 13. reſpondiſſe Borromeo, & Paleotto Cardinalibus, regulares hoc amplius non poſſe virtute ſuorum priuilegiorum, idque ex ſententia ſacræ congregationis ad declarationem Concilij Trident. quod poſtmodum in Synodo Mediolanenſi vſu receptum eſt *Concil. Mediolanen* 3. *de pœnit. ſacram. pag.* 25. *Borrom. in inſtruct. paſtor. pag.* 153.

Secundo, Innocent. 6. & Clem. 8. ſuis Iubileis concedunt regularibus caſus Epiſcopis reſeruatos, ergo extra iubileum hi caſus eis conceſsi non videntur.

Tertio obijcitur Clem dudum de ſepult. & Clem. 1. de priuileg. quibus probari videtur non eſſe maiorem autoritatem regularium quam parochorum.

Veruntamen, placet magis affirmatiua ſententia, pro qua non deſunt rationes nixæ grauibus autoritatibus *Ambroſius Carolus in diſputatione de miniſtro Sacram. art.* 16. *&* 91. *Nauarrus Fumus Henriques Medina allegati apud Viualdum d. tit. de abſolutione nu* 27. 32 *&* 35. *Delrio de Magia lib.* 6. *ca.* 1. *ſect.* 3 Idque indiſtincte verum in foro interiori, in foro vero exteriori niſi Epiſcopus caſum ſibi reſeruaſſet addita excommunicatione latæ ſententiæ *Fumus verb. abſolutio nu.* 21. *vſque ad nu.* 26. *in aurea armilla Delrio diſquiſit. magic. lib.* 6. *cap.* 1. *ſect.* 3 *H.*

Probatur hæc concluſio, quia caſus Epiſcopales ſunt minores caſibus Pontificijs

cum

cum ergo Pontifex concedat ſuos qui maiores ſunt, videtur etiam cõcedere minores *cap. cui conceditur de reg. iur. in 6. Præſes in locis legalib. loco à maiore ad minus, & è contra, & à conceſſione cedentis ad conceſſ. anteced. & è contra.*

Secundo, Pontifex his priuilegijs concedit, ac quaſi delegat eandem auctoritatem atque poteſtatem quam habet abſoluendi à caſibus Epiſcopis reſeruatis *glo. c. 7. de pœnit. in 1. arg. Clem. ſuper Cathedram de ſepulturis.*

Tertio, facultate eligendi confeſſarium conceſſa qui abſoluat ab omnibus caſibus, is abſoluere etiam poterit à caſibus Epiſcopalibus *Viualdus vbi ſupra nu.* 37. *&* 52. Ergo eadem ratione & maiori idem operabuntur priuilegia religioſis immediatè à ſancta Sede conceſſa.

Quartò, quia (vtar verbis P. Delrio *vbi ſupra*) nec Concil. Trident. nec Greg. 13. priuilegia hæc quoad omnes vbique religioſos apertè reuocarunt, quod erat neceſſarium *Viuald. vbi ſupra n.* 36. De Concilio Trid. id fatetur Viualdus *n.* 40. illud c. 7. ſeſſ. 4. tantum tribuere Epiſcopis facultatem reſeruandi caſus quoad ſuos ſubditos, ſed regulares iſti non ſunt illorum ſubditi, ſed immediate ſubijciuntur Sedi Apoſtolicæ, quemadmodum late ſupra notauimus *lib. 1. quæſt. 17. per tot.*

Vnde etiam infert idem Viuald. Bulla Pij IV. quæ Conc. Trid. additur non eſſe reuocatum hoc priuilegium, eo quod mare magnum duntaxat in hac Bulla reuo- 2
catur quoad ea in quibus repugnat Conc. Trid. Concilium verò non inuenitur religioſos quoad hoc ordinarij ſubijcere, nec etiam reuocare hæc eorum priuilegia, quare non repugnat hoc quædam priuileg. Concilij decretis, nec eſt à Pio V. reuocatum, quoad Gregor. vero 13. idem Viuald. *n.* 44. optime oſtendit idem dicendum, nempe nuſquam vlla Bulla vel motu proprio dicta priuilegia reuocaſſe, imo illa qua priuilegia conceſſa per Pium V. religioſis videtur reſtringere, hæc de quibus agimus in ſuo robore relinquit, cum ait eam deinceps atque deciſionem pro ſubiecta materia futuram eſſe, quæ ſiue ex iure veteri, ſiue ex dictis ſacri Concilij decretis, ſiue alias ante dictarum literarum & conſtitutionum editionem erat, & ſi ipſæ non emanaſſent, futura fuiſſet, ad quam diſpoſitionem & deciſionem ſuumque priſtinum ſtatum illa omnia reducimus, cum ergo antiquo iure religioſi habeant facultatem ab omnibus his caſibus abſoluendi *Clem. dudum. de Sepulturis* in quo reuocatur & annullatur extrauag. inter cunctas de priuilegijs (dummodo ſint iuxta Concil. Trid. Epiſcopo præſentati *ſeſſ.* 4. *c.* 7.) neque hoc illis Concil. Trid. ademerit, & Greg. 13. verbis illis omnia ſicut erant ante Pij V. conſtitutionem reliquerit, conſequens eſt, vt per Epiſcopos huic priuilegio ſine noua Pontificis Max. permiſſione derogari nõ poſſe, cũ in ſuperiorẽ ſuũ Epiſcopũ Epiſcoporum ius nõ habeăt.

Ad argumenta paucis reſpondeo, ad primum Conceſſionem ſanctæ memoriæ Boromeo factam perſonalem & priuilegiatam eſſe, proinde non extendam de perſona in perſonam, nec de loco ad locum *cap. quod alicui de reg. iur. in 6.*

Ad ſecundum, negamus peculiariter tempore iubilei concedi regularibus caſus reſeruatos, ſed indiſtinctim quibuſuis alijs ſacerdotibus.

Ad tertium, in iuribus ibi allegatis quando Papa negat religioſis maiorem poteſtatem quam parochis, loquitur tantum in alijs rebus, non verò in pertinentibus ad ſacramentum pœnitentiæ, & in Clem. 1. de priuileg. vetat tantum regulares abſoluere ſine priuilegio ab excommunicatione iuris reſeruata *v. Silueſt. verb excommunicatio 7. caſu 14 Tabiena excommunicatio 5, caſu 5. Caiet. eod. verb. cap. 64. Nauar. in Manuali cap. 27. nu. 101.*

QVAESTIO LXXVII.

An ſi Epiſcopus Regulares ſibi præſentatos admittere nolit, poſſint non obſtante reiectione vacare confeſsionibus audiendis.

SVMMARIVM.

1. *Conſenſum non ſufficit petere, niſi impetretur.*
2. *Aliud in præſentatis & quibuſdam alijs caſibus.*
3. *Expedit iura iuribus concordare.*
4. *Poſteriores leges declarantur per priores.*
5. *Ratione moræ receditur à communi iure.*

1 DVbitandi occaſionem præbet textus Concilij Trid. *ſeſſ. 23 c. 15. de refor.* diſponens regulares quamuis exemptos, præſentandos eſſe ordinarijs antequam confeſsionibus vacare poſsint, nec ſatis videtur præſentare, ſiue nominare, niſi conſenſus & autoritas ordinarij impetretur *glo. Clem. dudum §. ac deinde in verb. præſentare de Sepult.*

Quia vt latè probat Peckius de teſtam coniug. *li. 3 c. 2. n* 1. cum requiritur alicuius conſenſus, non ſufficit petere, niſi impetretur, paria enim ſunt non petere, vel non petere, & non impetrare, *l. 2. C. de in ius voc. glo. cap. quam ſit de elect. in 6 Gem. in cap ſi religioſus de teſtam.*

2 Verum, omiſſa ſuperfluitate diſputationis concludo cum Nauarro in Manuali *c. 27. miſcell. 1 n. 264. verſ. tertium* quod Epiſcopo nolente ſine iuſta cauſa admittere præſentatos, eos poſſe omnino perinde exercere atque ſi admiſsi & autorati eſſent, nec videtur obſtare Concil. Trid. *d. c. 15.* Tum quia huiuſmodi præſentatus, & ſine cauſa ab Epiſcopo reiectus, habetur pro approbato, ad inſtar regularis petentis licentiam tranſeundi ad ſtrictiorem regulam, quæ ſi ſine cauſa negetur, habetur pro donata *cap licet de regularib.* qua de re vide ſupra *eod. lib. cap. 12.* Et ad inſtar etiam Abbatis, qui ſi ter petat benedictionē ab Epiſcopo, ſi Epiſcopus eam neget, Abbas habebitur pro benedicto, ſeu benedictio habebitur pro conceſſa *c. 1. de ſuppl. negl.*

[illegible] *prælat.*

prælat. Nauarr. d. n. 264. Tum quia Conc. Trid. non videtur derogauiſſe iuri communi, & conciliari nequit Cõcilio Lateranenſi, quod opus eſſe abrogationem iuris aut concilij tradit Fel. *c. nonnull. de reſcr. & diximus ſatis ſupra lib.* 1. *quæſt.* 50. *num.* 13.

Tum quod expediat iura iuribus concordare *c. cum expediat. de elect. in* 6. poſ- 3
ſunt autem hæc iura commodè concordari, dicendo quod Conc. Trid. limitetur per alia duo prædicta ob rationem ſpecialitatis, quæ colligitur ex eis verb. ad ſanandam aliquorum Epiſcoporum duritiem *in d. c.* 1. *de ſuppl. negl. prælat.* Cum & 4
poſteriores leges declarentur & limitentur per priores *l. ſed & poſteriores ff. de legib.* 5
Tum poſtremò, quia ſi expectanda eſſet licentia Epiſcopi, mora forte eſſet periculum allatura *Abb. cap. cum in veteri col. pen. de elect. Peckius d. ca.* 2. *n.* 2. quo caſu recedi ſolere à iuris ſolemnibus ſuperius in alienatione rerum Eccleſiaſticarum tradimus *lib.* 4. *quæſt.* 1. *numer.* 8.

QVAESTIO LXXVIII.

Ad impetrandam alicui exemptionem, an opus ſit mandato.

OMiſſa diſputatione dicendum eſt opus non eſſe, teſte Nauarro, à quo amplior huius articuli explanatio peti poterit *conſ.* 2. *per tot. & ſignanter n.* 4. *de reſcriptis.* Quid autem in alio genere reſcriptorum obtineat, apud eundem diſcutitur, *d. conſ.* 2. *&* 4. *nu.* 2. *vſque ad finem eod. tit.*

QVAESTIO LXXIX.

Adiournationes quindennales, actiones hypothecariæ, ſeu reales, an contra exemptos proponi poſsint coram iudice laico, loci ordinario?

DIſtinguendum inter Eccleſiaſtica bona, & temporalia: & quæſtio hæc adeo intricata, vt cum Poeta dixerim:

Doctorum litem hanc fecit diſcordia longam,
" *Aſsimilemque iugis locis quæ Gordius olim*
" *Neruis atque Iouis Phrygij ſuſpendit ad aram.*

Ideo in hoc labyrintho Theſei filo opus erit, quod in promptu ex doctiſsimis Nauarri ſcriptis deſumens *Nauarr. in cap. nouit. notab.* 3. *&* 6. *de iudic. & in comment. de vſuris num.* 106. *Reſtaur. tract. de imperat. quæſt.* 50. *per tot.* Diſtinguendo igitur inter Eccleſiaſtica exemptorum bona & merè temporalia, ſiue patrimonialia

Eccleſiaſtica quæ erepta ſunt ab omni iuriſdictione nedum laica, ſed & Epiſcopali, velut toto hoc tractatu ſatis probatum eſt; At vero temporalia, ſeu patrimonialia neutiquam, nec enim eſt in poteſtate pontificis ea eripere à iuriſdictione iudicis ſæcularis, paucis quibuſdam caſibus exceptis, quemadmodum ſupra ſuccinctim probauimus, *lib 1. quaſt 50 nu. 39. Adde Nauar. conſ. 2. n. 12. & 14. qui filij ſunt legitimi DD. ca. per venerabilem extra eod.* ſic eadem iuris proportione definitum eſt clericos in realibus fori priuilegio non gaudere, ſed penitus iudici laico ſubiacere *Cuneo, Auth. clericus verſ. ſed nunquid C. de Epiſ. & cler. Aufrer. de poteſt. ſacul. ſuper Eccleſiaſt. reg. 2. num. 5. & ſeq & numer. 27.* quia ratione patrimonij clerici ſubſunt Principi. *vide pulchrè Petrum à monte in Monarchia Conciliorum tit. de Imperatoria Maieſt. origine q. 4. n. 1. & 2. Nauar. conſ 5. num. 1. de immunit. Eccleſ.* Diuiſum enim imperium cum Ioue Cæſar habet.

QVAESTIO LXXX.

Ius patronatus ſi ad exemptos perueniat, ad quem ſpectabit inſtitutio.

DIco paucis, ius inſtituendi ſpectare v. g. ad Abbatem exemptum in Eccleſijs ſibi pleno iure ſubiectis, *cap. in Lateranenſi vbi Abb. de præbendis*, ſi tamen ius patronatus ad exemptos tranſiret, puta cum vniuerſitate aliqua, inſtitutio ad eos non tranſibit, ſed manebit illius ad quem antea pertinebat, quia in eos non poteſt plus iuris transferri, quam habebat transferens *ca. cum ſæculum de iure patronat. Rochus de curte tract. de iure patr. in verb. competiens alicui num.* 70. debent quippe patroni exempti ordinandos Epiſcopo præſentare *Paulus de Citadinis tract. de iure patronat. articulo 3. ſexta partis num. 79. quaſt. 45.*

QVAESTIO LXXXI.

Prælatus ſi certis caſibus poſsit ſubditos ſubijcere ordinario, an poſsit ſeipſum.

SOlutio huius quæſtionis pendet ex Theoria quam tradit Io. de Lignano *Clem. attendentes, de ſtatu regular. in cap. magna de vot. Petrus de Palud. in 4. diſt. Alphonſus à Caſarubios in compendio priuilegiorum fratrum Minorum, verb. accedere ad monaſteria. verſ. tandem quo ad præmiſſa. vbi pulchrè Corduba diſtinguit inter actus iudiciariæ poteſtatis, & actus ſuperioritatis, apud quem videri poterit.*

QVAE-

QVAESTIO LXXXII.

Implorato contra exemptos brachio ſæculari, an pareri debeat.

SI à Papa impetratur, nemo dubitauerit, *Nauarrus in relect. cap. cum contingat. remed. 1. de reſcriptis.* Si verò ab ordinario, aut alio qui imperium vel iuriſdictionem in exemptos non habet, pareri non debet, *Barthol. Fumus in aurea armilla verb. iudex, nu. 15. dixi ſup. eod. lib. q. 39.*

Cùm enim brachium ſæculare impartiturus cognoſcere poſsit de nullitate ſententiæ, ſicut executor mixtus *Nauar. d. remed. 1. nu. 8 dixi ſup. lib. 2. queſt.* 44. meritò executionem ſententiæ nulliter in exemptum latæ ſubterfugere poteſt. Qua de re tamen valdè controuerti refert Grauatius ad Veſtrium *in praxi Rom. lib. 8. cap. vlt. nu.* 40. *& ſeqq.*

QVAESTIO LXXXIII.

Exemptus coram quo petere poterit reſtitutionem in integrum.

SVMMARIVM.

1. *Reſtitutio petenda regulariter coram iudice Rei.*
2. *Quid in exemptis.*
3. *Duo ſpecialia non poſſunt concurrere circa idem.*

REſtitutio in integrũ coram iudice Rei regulariter eſt impetenda *l. 2. C. vbi, & apud quem vbi Barth. Marant. de ord, iudic. par. 6. act. 2. in deciſ. n.* 201. quod reſtringitur, niſi Eccleſia, aut clericus reſtitutionem peteret; tunc enim non ſortietur farum rei laici, ſed Eccleſiaſtici iudicis, qui reſtitutionem petentis competens eſt, *Marant. d. n.* 201. *Franc. cap. 1. num. 3. de reſtit. in integ. in 6. Abb. cap. ad noſtram de reb. Eccleſ. non alien. per cap. vlt. de reſt. in integ.* Quid autem in exemptis? Idem quod de clericis affirmaſſe videtur Innocentius *ca. cum ſit de foro compet. Rom. ſing.* 112. Dum extendit prætactam deciſionem ad omnem eum caſum, quo quis ſpeciali aliquo priuilegio munitur, vti retulit Peckius *cap. 1. ampliat. 7. de reſtit. in integ. in 6.* At verò contrarium fuſa diſputatione ſuſtinuit Barbatius *in d. ca. 1.* hac potiſsimum ratione, quod ſi id concederemus, duo ſpecialia circa idem concurrerent, quod iura non admittunt, *l. 1. C. de dotis promiſſ. l. ſi quando C. de inoff. teſtam. fuſe hoc axioma explicat & diſtinguit Menochius lib. 1. præſumpt. 47. num. 6. & ſeqq.* Siquidem ſpeciale reſtitutionis priuilegium concurreret cum priuilegio, non ſequendi forum Rei,

 Quam

Quam ſententiam Peckius *d. amplıat.* 7. tacite videtur amplecti, dum poſtremò eam recenſuit, quippe cum Doctores plures referunt opiniones eam amplecti cenſentur, quam vltimo referunt, licet hoc apertè non profiteantur *Fel. c. 1. nu. 55. verſ. 4. nota. de conſtit. glo. l. qui filium. ff. ad Trebell. Rom. conſ 3 Bald ca 1. an apud iud cem vel Dominum. Caroc ſing. 306.* Quæ opinio Barbatij, etiamſi vera eſſet, non procederet in ea ſpecie exemptorum, qua neque paſsiuè neque actiuè alterius iuriſdictionē prorogare poſſunt, de quibus abunde ſupra *lib 2 quæſt. 5* qui exemptione gaudere clerum ſecundarium diœceſis Leodienſis ibidem tradimus.

QVAESTIO LXXXIV.

Exemptiones vniuerſales, an motu proprio, an ad poſtulationem conceſſæ præſumantur.

PRiuilegia præſumi ad poſtulationem partium concedi regulariter traditum eſt. *DD. ca. ſi motu proprio de præb. nd. in 6 l. 1. C de petit. bonorum ſublatis lib.* 10. quæ regula reſtringitur in exemptionibus vniuerſaliter conceſsis, quemadmodum libro ſecundo *q 19. n. 5. in fin.* notauimus, eæ enim motu proprio, ſicut & cum ſit mentio meritorum, conceſſæ eſſe præſumuntur *Rebuff. de priuileg. ſcholar. priuileg.* 178. quod confert ad multa, ſunt enim multæ inter priuilegia motu proprio & ad poſtulationem partium differentiæ, de quibus poſt Rebuffum *d. priuileg.* 178. affatim per DD.

QVAESTIO LXXXV.

Princeps an manum inijcere poſsit, ſeu rationem exigere coram ordinario ab Oeconomo ſuo qui exemptus eſt.

SVMMARIVM.

1. *Princeps iudex eſt ſuorum ſubditorum.*
2. *Generali diſpoſitione Papa non comprehenduntur exempti.*
3. *In cauſis feudalibus Princeps eſt iudex ſuorum ſubditorum.*
   Laicus punit clericos in officio coram ſe delinquentes.
4. *Clerici ratione adminiſtrationis ſubijciuntur Principi.*
5. *Diuerſo iure quis cenſeri non debet.*
6. *Princeps ſi imploret brachium ſæculare an parere debeat.*

PRo affirmatiua eſt, quod Princeps cum actoris partes ſuſtinet, iudex ſit ſuorum ſubditorum, niſi icto fœdere ſeu priuilegio aliter ſtatutum ſit. *Fel.*

Digitized by Google

Fel.c.cum veniſſent.num 5.& Abb.cap.nouit. num. 6. de iudicijs latè Reſtaur. de imper. num. 4.& numfin. Deinde, quod ſub reſeruatione aut generali diſpoſitione Papæ non comprehenduntur Principes *cap fin. vbi DD. de off. deleg. in 6. cap. ne aliqui de priuileg. in 6. Reg. Cancell. Innocentij octaui vbi Gomeſ.& Iulij 2. parte 9. Spec. de reſcript. §. ratione autem cauſæ num. 5.* non enim ſi ea ſolet extentio ad maiora expreſsis *cap. Sedes Apoſtolica vbi Compoſt. & DD. de reſcript. dixi ſupra lib. 2. q. 2. nu. 11.* Et ea quæ ſpeciali nota digna ſunt, niſi ſpecialiter exprimantur cenſentur omiſſa *l. item apud labeonem §. edictum ff. de iniurijs Compoſt. ca. Rodolphus de reſcript.* Videmuſque clericos ratione adminiſtrationis rerum ſæcularium coram iudice laico conueniri poſſe *Papon. tit. de Iuriſd. temp. ſup. perſon. Eccleſ. arreſt. 6. Maynard. notab. quaſt. lib. 2. cap. 1. num. 3. tom. 1.* 2

Præterea Princeps in cauſis feudalibus iudex eſt clericorum, qui alioquin diuino iure exempti ſunt. *DD. cap. ex tranſmiſſa cap. verum de foro compet. cæterum de iudicijs Aufrer. de poteſtat. ſæculari ſuper Eccleſ. Reg. 2. limit. 1. num. 2. & ſeqq. Gaill. lib. 1. obſ. 30. num. 5 & ſeqq.* Ergo, ab identitate rationis idem hoc in caſu iudicandum, cum vaſalli & exempti iudicentur a parij *dixi lib. 1. qu. 45. nu. 5.* A Equiparatorum enim idem eſt iudicium, eademque iuris diſpoſitio *dixi lib 4 quaſt. 54. numer. 4. Præſes in locis legalibus loco a parij* Poſtremò, ſæcularis iudex punire poteſt clericos exemptos in officio, quod ab eis habent, delinquentes *Aufrer. de poteſt. ſæcula. ſuper Eccleſiaſt. reg. 1. limit. 2. v ſupra lib. 2. qu. 45. nu. 47. & 107.* ergo, & œconomum qui deliquit in ſua œconomia, potiſsimum attenta hæc exemptionum materia, quæ eſt iuris odioſiſsimi, & reſtringenda, ac contra quam in dubio ſemper eſt iudicandum, veluti ſuperius ſatis traditum eſt *lib. 1. qu. 4. per tot.* & ita in Capellanis ducis Burgundiæ Innocent. 3. reſcripſiſſe comperimus *cap. cum capella ducis Burgundia de priuilegijs* quod Bartholus eodem ſenſu alibi quoque explicauit *l. beneficium num. 5. ff. de conſtitut.* At vero negatiuam probare videtur Bertachinus *tract. de Epiſcopo lib. 4. part. 1. numer. 21.* 3

Clerici enim ratione adminiſtrationis & œconomiæ quam ſub Principe geſſerunt, ab eo puniri aut inquietari coram iudice non ſuo non poſſunt *gloſſ. & DD. ca. dilectus de appellat. Bertachinus d. nu. 21.* ergò ab Analogia, nec exempti *d. q. 45. nu. 5.* quippè quod ipſi magis Papæ ſubijciuntur, quam clerici, aut alij ſuis iudicibus *dixi ſupra lib. 1. quaſt. 5. num. 9. & lib. 4. quaſt. 27. num. 2.* Si id autem de quo minus ineſſe videtur ineſt, & id de quo magis, *Præſes loco à minori.* Accedit quod reſpectiua illa qualitas per quam vti œconomus alteri ſubijcitur (de quo abunde præſes in locis legalib. loco A tanquam) locum ſibi non vendicet in exemptionibus perſonalibus *DD. d. cap. cum capella, dictum eſt ſupra lib. 2. quaſt. 45. numer. 1. & ſeqq.* ne quis diuerſo iure cenſeatur *l. cum qui ædes ff. de vſu. cap.* Rochus *tract. de conſuet. numer. 203.* Id quod in exemptionibus Cleri ſecundarij diœceſis Leodienſis Iuliana conſtitutione- 4 5

tutione

tutione ſupra probauimus *lib.d.quaſt.*45.*num.*117. Vtrum autem ſi princeps contra exemptum imploret brachium ſæculare, pareri debeat, ſupra ſuccinctum notauimus *eod.lib.quaſt.*82.

QVAESTIO LXXXVI.

Eccleſiarum appellatione, an monaſteria comprehendantur.

NOn comprehendi teſtatur & probat collectarius *in cap quid per noualem, n.*7. *cum add.de verb.ſignif.per not.in cap.*2. *de ſupplend. negl. prælat. Archid.cap.*2. *de Bigamis.Io And.cap.clericis de immunit.Eccleſ.*

Id quod verum eſt in materia odioſa, qualis eſt ſubiecta, vti abundè alibi probatum eſt *lib* 1.*quaſt.*4.*per tot.* At verò in fauorabilibus, ſecus eſt, *Hugo diſſutus in add.ad collect.d.n.*77.*Abb.c.*2.*n* 1.*cum add.de conſuet.Io. And. c.* 2. *vbi DD.de reſt.in integ.in* 6.*Card.Clem.*2.*q*.3.*de iudais*.qua de re ne ſim fuſior, videatur Abbas *d.n.*1.

QVAESTIO LXXXVII.

Vtrum in re modica impetrari poſsit à Pontifice reſcriptum contra exemptum.

SVMMARIVM.

1. *Minima & maxima cauſa æquiparantur.*
2. *Excommunicari quis poteſt pro ſumma modica.*
3. *Reſcriptorum definitio.*
4. *Actoris eſt eligere iudicem rei quē vult.*
5. *Modica ſumma quæ ſit.*
6. *Recurrendum non eſt ad ſuperiorem ſi plus expendendum eſſet quam valeat cauſa.*
7. *Impenſa facienda non eſt quam res non patitur.*
8. *Minimis in cauſis maiores adiri iudices non debent.*
9. *Circuitus euitandus.*
10. *Expenſæ profuſæ non ſunt reſtituendæ.*
11. *Fruſtra fit per plura quod poteſt fieri per pauciora.*
12. *Reſcripta ad lites ſurreptitia ope exceptionis eliduntur.*
13. *Ipſo iure nulla ſunt ſi calliditate & aſtutia verborum impetrentur.*
14. *Damnum proximi impediendum.*
15. *Expenſæ delicatæ non ſunt reddendæ.*
16. *Neceſſarium triplex eſt.*

Exor-

EXordiente hoc anno 1607. M. Ioannes Hennin. Curiæ Leodienſis procurator in re forenſi & literaria verſatiſsimus mihi propoſuit, num pro debito ſex Erneſtorum recta via poſsit adiri Pontifex, impetrarique ab eo reſcriptum ad lites contra exemptum, qui huius ſummulæ debitor eſt. Examinanti hanc quæſtionem multa vtrimque occurrerunt, qui mihi eam dubiam atque controuerſam reddiderunt, ſi quidem pro affirmatiua parte ſtare videtur.

Alexandri 3. conſtitutio *cap. de appellationibus de appell.* per quam minimæ & maximæ cauſæ eadem penſantur trutina, in illis enim non ſecus quam in his iuramentum calumniæ *Abb. ca. 1 nu. 14. de iuram. calumniæ* appellationeſque interponi permiſſum eſt, quippe quod omnis actio fundetur non ſuper præciſa quadam quantitatis læſione, ſed duntaxat ſuper iniquitate & iniuſtitia ius ſuum alteri non reddentis *Abb. Franc. Collect. & nouiſsimè Io. VVameſius d. c. de appellat.* vt non immerito traditum ſit, etiam pro gallina iudicium poſſe interponi *§. Gallinarum vbi DD. inſt. de rer. diuiſ. Nauarr. in Manuali c. 17. nu. 4. verſ. ſecundo & in cap fin. 16. quaeſt. 6.* & cenſuras excommunicationum pro ſummula duorum regalium fulminari *Nauar. d. cap. 17. num. 3. verſ. quartum in fine Gregorius Sayrus in Theſauro Theologiæ moralis lib. 1. cap. 9. num 8. & ſeqq. tom. 1.* ac conſequenter reſcripto iudicem poſſe impetrari. Cui enim conceditur conſequens, conceditur etiam antecedens *l. 2. ff. de Iuriſd. om. iud. Præſes loco à conſequenti ad antecedens.* Aequiparatorum enim idem eſſe iudicium traditum eſt *ſupra lib. 4. qu. 54. nu. 4.* Accedit quod per reſcripti impetrationem, ne latum quidem vnguem recedatur à iure communi, nihil enim illud aliud eſt quam id quod ſecundum ius commune ſupplicanti de iure ſuo reſpondetur *Barth. & DD. l. benefic. de conſtit. principum glo. c. 1. verb. noſcitur de conſtit. in 6.* pertinetque ad iuſtitiæ executionem ſiue adminiſtrationem *l. 2. C. ſi contra ius VVeſemb. in parat. Cod. tit. de diuerſis reſcriptis num 1. & 2.* Aut ſecundum alios *Abb. in Rubr. de reſcript. n. 3.* eſt iuſſus principis, vt ſecundum obſeruantiam iuris communis de debitione ſeu obligatione cognoſcatur. 1 2 3

4 Poſtremò, cum Reus plures habet iudices, pro arbitrio & electione eſt actoris, coram quo ſuam inſtituat actionem, *Abb. cap. cum ſit generale nu. 2. & glo. cap. delecti de foro compet. & in l. fin. C. vbi in rem actio,* & cum plures ſunt agendi viæ, electio eſt actoris *Faber §. ſui vbi DD. inſt. ſi quadrupes pauperiem,* etiamſi vna via ſit reo altera incõmodior, & actori non fructuoſior, vel vtilior, quia alteri benefacere alteriuſue vtilitati prouidere nemo compellitur *glo. cap. ad reprimendam de officio ordinarij Decius l. culpa caret n. 8. ff. de reg. iuris Io. Franciſci pauinus tract. de vſitatione par. 1. qu. 10. num 77.* & nemo male facit, qui id quod facit lege permittente facit. *l. nullus videtur l. nemo damnum l. non videtur ff. de reg. iur.* Itaque cum Papa ſit diœceſanus totius orbis *dixi ſupra lib. 1. quaeſt. 4. numer. 6.* & præſertim exemptorum qui ne ſint Acephali, ei immediate ſubiecti ſunt, videtur quod iure in eorum cauſis

adiri poſsit, his alijſque rationibus quas ſparſim hactenus attulimus.

At vero, pro negatiua ſtant aliæ non paruo agmine rationes, & quidem in primis, quod hac in Hypotheſi ſit exigua modica, & minuta ſummula, vtpote quę nedum ad ſumptus iudiciales, ſed ad reſcripti Impetrationē nō ſufficiat; *c. anteriorū §.*
5 *illud 2. quaſt. 6. DD. d. cap. de appellat. Corſetus tract. de minimis par 1. num 1. & ſeq. & §. anteriorum, vbi etiam DD. Auth. de appellat. Menoch. de arbitr. iud. Caſ. 145. n. 2.*

6 Porrò, iure traditum eſt, ſi per recurſum ad ſuperiorem plus expenderetur, quam ſit valor cauſæ, quod recurſus haberi non debeat, *Barth. l. mediterranei. num. 6. C. de annonis & tributis lib. 10. Corſet. d. tract. de minimis parte 1. numer. 10. verſ. decimo ſexto.*

7 Tum quia nunquam facienda eſt impenſa, quam res non patitur *l. ſi ſeruos ff. de pig. act. franc. d. cap. de appellationibus in fine latè & eleg. Corſet. Sing. incip. Expenſa,* tum ne propter modicam rem aliquis cogatur ſuſtinere magnam, & damnoſam actionem *§. vt autem Auth. de fide inſtr. Spec. de feudis §. quoniam verſ. 22. Corſetus d. par. 1. verſ. 23. Peckius de iure ſiſtendi cap. 5. num. 20.*

Inſuper, diſpoſitione non modo iuris ciuilis *d. §. anteriorum & Auth. niſi breuiores C. de ſent. ex peric. recit.* ſed & Canonici *d. cap. anteriorum §. illud 2. quaſt. 6. vbi. Card. nu. 10.* traditum eſt minimis in cauſis, maiores iudices adiri non poſſe, nec etiam in eis iuramentum calumniæ præſtari *DD. cap. literas de iuram. calum. Peck. ca. 1. in pr.*
8 *verſ. limita 4. eod. tit.* nec appellationem ad Papam interponi. *Aufrer. in repet. Clem. 1. nu. 54. verſ. ad quartum de offic. ord. fol. 59. d. cap. anteriorum vbi Card. nu. 10.*

Deinde, fruſtra aditur Pontifex, cum capitulum cui exemptus ſubeſt, iuſtitiam adminiſtrare paratum eſt, velut non admodum aliené ab hac materia per Clemēt.
9 5. pridem reſcriptum eſt. *Clem. auditor. de reſcript.* Idque vt circuitus omnis euitetur *l. Dominus teſtamento ff. de cond. indeb. glo. d. Clem. auditor verb. circuitus latè maſſa Galeſius ad formulam cam oblig. tit. de præambulis proceſſus quaſt. 4. per tot fol. 181.*
Proinde, ſi creditor poſtpoſito capitulo & via compendioſiore, quæſiuit ambages, eſt quod ſuæ temeritati expenſum ferat, expenſæ enim profuſe & immoderatè non
10 veniunt etiam victori refundendæ *l. properandum §. ſiquidem verb. conſueto modo C. de iudicijs cap. cum dilecti in fine de dolo & contum. Abb. cap. fin. num. 28. eod. tit. Iacob de Arena tract. de expenſis num. 21. Federic. Schenck. nu. 16.* diligenterque diſpiciendum eſt à iudice (inquit Vlp.) ne creditor nimium oneroſus audiatur *d. l. ſi ſeruos in fin.* Adhæc, partes creditoris in eo primum verſari debuerunt, vt à capitulo cui debitor immediatè ſubeſt, iudicis dationem iuſtitiæque adminiſtrationem poſtularet *v. ſupra lib. 2. quaſt. 8 num. 10. & 11. & lib. 2. qu. 45. nu. 63* quo prætermiſſo nō potuit præproperè ad Pontificem in negotio tam leui conuolare *d. cap. anteriorum*
11 *§. illud vbi Card. nu. 10.* eſt enim circuitus euitandus. *d. Clem. auditor* cum fruſtra fit per plura, quod fieri poteſt per pauciora *l. 1. ff. quod Metus cauſa l. ampliorem §. in refutatorijs*

Digitized by Google

Tutatorijs C. de appellat. Vnde conſectarium eſt, quod creditor expenſas reſcripti ſuo debitori imputare non poſsit, ſeu agere vt ad earum refuſionem condemnetur, tum quod reſcripta ad lites ſurreptitiè obtenta ope exceptionis eneruentur *Fel. c.* 12
ad audientiam & 2. nu. 17. & ſeqq. de reſcript. ca. cæterum cap. ſuper literis eod. tit. Menoch. de arbitr. iudic. caſu 201. *&* 202. *Vantius de nullitate ſentent. ex defectu iuriſdict. delegatæ nu* 58 *&* 60 *Nauarr. cap. ſiquando prælud. 1. num. 1. de reſcript.* tum quod licet exceptio ſurreptionis regulariter adinſtar declinatoriæ ante litis conteſtationem proponi debeat, *Abb. cap. ſuper eo num.* 10 *vbi glo. & Franc. de appellat.* ex quo validum ſit reſcriptum ſi exceptio non opponatur *dixi ſupra lib. 1. quæſt. 50 nu. 29* atta- 13
men, cum reſcripta calliditate & inuolucro verborum impetrantur, tunc non modo exceptionis ope, ſed etiam ipſo iure non ſubſiſtunt, ita vt de hoc defectu & vitio ſemper opponi poſsit *Fel. d. cap. ad audientiam num. 18. Abb d. num. 10. & in cap. licet num. 21 & ſeqq. de probat. Compoſt. cap. ſuper literis de reſcr. DD l. 1. C. ſi ex falſis inſtrumentis iudicatum ſit.* eiuſmodi enim impetrans eſt in dolo *l. ea quæ §. dolum ff. de contrah. empt.* Quare, non debet præſtare impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum *c. non præſtat. de reg. iur. in 6.*

Accedit, quod creditor reſcriptum Impetrando à Pontifice nulla neceſsitate adactus, cauſa fuit profuſarum harum expenſarum, quas ſuæ culpæ aut prodigalitati imputare debet, ex quo ſupplicando capitulo, aut Nuntio Apoſtolico, qui hanc facultatem habet, eas ſine ſuo incommodo euitare potuiſſet. cum itaque, Cicerone teſte *lib. 1. offic.* quantum fieri citra iacturam noſtram poteſt, ſtudere debeamus alienæ vtilitati, aut damno propulſando, *Menoch. lib. 1 præſ. 4. num. 97. vbi dicit eum eſſe in dolo qui id facit quod ſibi non prodeſt, & alteri nocet.* ſeu (vt inquit Nauarrus *in* 14
Manuali cap. 17 *num.* 133. *verſ. ſecundo & cap. 24. num. 22. & 23.*) teneamur damnum proximi etiam mediocre impedire, niſi nos reddere velimus illius ſuccedaneos & reſtitutioni obnoxios *per tex. l. ſententiam in pr. vbi glo ff. ad l aquil.* ex quo alteri facere non debeamus, quod nobis non vellemus *Menoch. d. num.* 97. non eſt quod creditor id condicat, ad quod reſtituendum, ſi ei ſolutum eſſet, obligaretur *cap. dolo de reg. iu. in 6. l. in condemnatione §. dolo ff. de reg. iuris l. ex his omnibus ff. de cond. indebit.*

Poſtremò, expenſæ huius reſcripti referendæ ſunt inter voluntarias & delicatas, 15
quarum rationem iudex habere non debet *tex notabili l. inter quos § fin. cum l. ſeq ff. de damno infecto d. l. ſi ſeruos in fine Gaill. li. 1. obſ* 151. *n.* 1. honeſtus enim modus (inquit Vlpianus) ſeruandus eſt, non immoderata cuiuſque luxuria ſubſequenda *l. ex damni in pr ff. de dam. infecto Io. de Arena & Schenck. ſupra citati.*

Pro coronide dico, non fuiſſe neceſſarium Pontifici ſupplicare pro reſcripto, ſed 16
plane ſuperfluum. Quippe apud iuriſconſultos neceſſarium tripliciter ſumitur, vti copioſius apud Nauarrum explicatur *in cap. ita quorundam not. 10 numer. 2. de iudæis.*

Primo, ſine quo aliquid fieri non poteſt, ſeu ad optatum finem perueniri. Secundo, ſine quo res quidem fieri poteſt, ſed non vt oportet. Tertiò, quod vtile eſt & conueniens. Potuiſſe autem creditorem æque commodè & conuenienter debitum conſequi actionem inſtituendo coram capitulo debitoris cui iuriſdictio competit *not. ſupra li 2. quæſt.* 47. aut Nuntio Apoſtolico, cui expreſſe poteſtas data eſt in exemptos *per not. ſupra lib. 2. quæſt. 1. per tot.* eſt ſatis in comperto, ita quod hic bono melius aut vtilius vtili non inueniatur.

Ex quibus elucent ſatis reſponſiones ad argumenta opinionis affirmatiuæ, ſiquidem, qui ſine ſuo incommodo non bene facit, malefacit, ſemper enim faciendum eſt quod alteri prodeſt, & nobis non nocet. *Menoch. d. lib. 5. præſumpt. 4 nu.* 97. *Carocius ſing* 405.

QVAESTIO LXXXVIII.

Monachorum correctio ſeu iuriſdictio, ad quem ſpectet.

SVMMARIVM.

1 *Monaſteria dicuntur eſſe in diœceſi.*

2 *Iuriſdictio alia cognitionis iudicialis, alia extraiudicialis.*

3 *Delicta alia grauia, alia leuia.*

4 *Argumentum à ſeruis filijs familias ad Monachos validum.*

5 *Prælati iuriſdictionem habent accumulatiuè cum Epiſcopo.*

6 *Incorrigibilis monachus puniri ab Epiſcopo poteſt.*

7 *Item quando viget conſuetudo.*

1 DE ijs hic eſt ſermo qui ab ordinaria iuriſdictione non ſunt priuilegio aliquo Apoſtolico exempti, de exemptis enim ſatis tractatum eſt ſupra *lib. 1. c.* 17. In qua ſpecie itum eſt in varias ſententias, nonnullis viſum fuit omnimodam iuriſdictionem ſpectare ad Epiſcopum, vtpote quod illius iuriſdictio extendatur per totam diœceſim, quæ monaſteria etiam & Monachos complectitur. *cap. cum Epiſcopus. de offic. ord. in 6. cap. monaſteria* 18. *quæſt.* 2. *cap. quanto de offic. ord. dixi ſupra lib. 1. quæſt.* 4. *num.* 6. Alij id detulerunt Abbati ſeu prælato *cap. vlt. de ſtatu Monachorum cap. Abbates* 28 *qu.* 2. *Nauarr. de regular. comment.* 2. *n.* 63. quem iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habere in ſuos ſupra notauimus *li.* 4. *q.* 20. adeò, vt Epiſcopus in eorum cauſis ſe intromiſcere non poſsit, niſi in ſubſidium vt ſuppleat duntaxat negligentiam prælati *d. ca. vlt. vbi glo. & d. cap. quanto ſupra lib.* 2. *q.* 45. *n.* 63. *&* 76. *& lib.* 1. *q.* 17 *n.* 25. *lib* 4. *q.* 30 50. 51.

2 Sunt qui diſtinxerunt inter iudicialem iuriſdictionem, & extraiudicialē cognitionem, iuriſdictionem iudicialem Epiſcopo competere voluerunt, at vero extraiudicialē quæ concernit monaſticas regulas Abbati ſeu prælato *Innoc. d. c. quanto.*

Inſuper

Inſuper, quidam ſeparant grauia delicta à leuioribus, illa inquam iure commu- ni prohibita & habentia pœnam legitimam vindicāda ſint per Epiſcopum, hæc au- tem aduerſus particulares regulas vitæ monaſticæ commiſſa coercioni Abbatis ſubijciantur *DD.d.cap.quanto & cap.licet de offic.ord.*

Plerique in Monachis idem per omnia ſtatuunt, quod in ſeruis, aut filijsfami- 4 lias, modo tamen militet eadem ratio, & ea illis adaptari poſsit, quemadmodum doctè Nauarrus explicauit, *Comment.2.num.30.& ſeqq.de regular.Innocent.cap.cum olim 2.de priuileg.* vt quemadmodum domeſtica delicta intra parietes domeſticos emendantur atque corriguntur, *l. reſpiciendum § furta domeſtica ff.de pœnis l.1.C de emendat.ſeruorum, & l.1.C.de emendat.propinq.* ita etiam monaſtica delicta cognitio- ne & correctione regulari atque monaſtica à prælatis corrigantur atque emenden- tur, non modo in leuibus, ſed etiamſi delictum foret atrocius *cap.Ioannes de Regula- ribus*, maiorem enim habet prælatus in Monachos hos poteſtatem, quam Epiſco- pus in ſuos clericos, *dixi ſupra lib 4.quæſt.67.nu.4.* latiuſque patere prælati quam patrisfamilias, aut Domini hac iure poteſtatem, cenſuit Ioannes VVameſius, *cap. reprehenſibilis n.3.ſub finem de appellat.* ex eò quod prælati immediatam & particu- larem habent iuriſdictionem in ſubditos, quæ generali iuriſdictioni Epiſcopi de- rogat. *l.vlt.C.de iuriſd.om.iud.* ſicuti generi per ſpeciem derogatur, *c.generi de reg. iur.in 6.*

Quæ quidem opinio controuerſa redditur ex eo quod iuriſdictio prælatis cō- 5 petat, non priuatiuè ad Epiſcopum, ſed cumulatiuè, *Nauar. comment.2.n 63.de re- gular.doctè in conſ.9.nu.3.de priuileg.* de qua teoria ſatis à nobis ſcriptum eſt ſupra, *lib.1.q.17.n.22.& ſeqq.* Porrò, illud apud omnes expeditum eſt, quod Epiſcopus ſupplendo negligentiam prælati, iuriſdictionem in Monachum exercere poſsit, *d. ca.quanto Concil.Trident.ſeſſ.11.c.8.ſeſſ.25.c.4.v.ſupra d.q.30.* Quia tum timetur de- licti impunitas, *v.ſupra lib.2.q.45.n.43.*

Item ceſſante negligentia, ſi Monachus ſit incorrigibilis, aut vagetur, *d.c. gloſſ.* 6 *Nauarr.de regul.comment.2.n.24.* vel ſi delictum Monachi tale ſit cuius pœna mo- dum iuriſdictionis prælati excederet, vt eſſe degradationem verbalem, vel actua- lem traditum eſt *cap.tranſmiſſam de elect.ca.degradatio de pœnis in 6.* quam etiam ad- uerſus exemptos exercere Epiſcopus poteſt, *cap.ad abolendam de hæreticis dixi lib. 2.quæſt.45.nu.98 & 99.*

Præterea, ſi conſuetudine, aut priuilegio aliter introductum ſit, *Nauar.* 7 *conſ.1.n.2.de Hæreticis*, ita enim videmus quandoque ſuos ad triremes condemnare poſſe, *Nauar.d.n.2.*

QVAESTIO LXXXIX.

Soline Prælato an coniunctim, etiam capitulo, competat coercio.

ABbati ſeu prælato regulari ſine capitulo competit. *cap. Ioannes de regularib. cap. reprehenſibilis, vbi Franc. VVameſius & DD. de appellat.*

At verò, alterius ſpeciei prælatis minimè, vti prolixiùs citatis in locis traditum eſt.

QVAESTIO XC.

Attentata pendente appellatione in cauſa exemptionis an reuocari debeant.

NOn reuocari, niſi ſemiplenè de exemptione doceatur, ex quo iure communi contra exemptionem præſumatur, tradidit Panormitanus, à quo amplior huius quæſtionis inueſtigatio haberi poterit, *in c. 1. nu. 7. de appellat.* & poſt eum eleganter Lancelottus *De attentatis par. 2. ca. 4. limit. 1. n. 65. & ſeq. fol.* 123.

QVÆSTIO XCI.

Recurrens ad conſeruatorem pendente appellatione interpoſita à ſententia ordinarij, an dicatur attentare.

SVMMARIVM.

1. *Quæ tendunt in fauorem appellantis, poſſunt attentari.*
2. *Item quæ tendunt in faciliorem exitum appellationis.*
3. *Quod fieri poteſt pendente cauſa principali, poteſt fieri pendente cauſa appellationis.*
4. *Aditio conſeruatoris & appellatio ſunt remedia tendenti ad eundem effectum.*
5. *Pinguius remedium eſt adire conſeruatorem, quam appellare.*
6. *Probatio per priuilegiū eſt euidentiſſima.*
7. *Remedium aliud alio pinguius poteſt ſemper adiri.*
8. *Defenſionibus pluribus vti eſt permiſſum.*

DEciſionem adfert Quintil. Mandoſ. *in praxi commiſſionum, commiſſione attentatorum* 14. *gloſſ. vlt. quæſt.* 4. *& tract. de inhibit. quæſt.* 21. dum tradit non obſtan-

obſtante appellatione & inhibitione à rota obtenta, aliud tribunal pro iure appellantis conſeruando adiri poſſe citra vitium attentati, id quod haud dubiè iuri & æquitati conſonum eſt. Quippè, quod licet in preiudicium appellationis nihil veniat attentandum *tit. ff. nil innouari appel. pend.* Nihilominus tamen ea omnia, quæ tendunt in fauorem & vtilitatem appellantis, non obſtante appellatione attentari & ad 1 inſtantiam appellationis explicari poſſunt *Innocent. cap. quia propter de elect.* *Socin. conſ.* 45. *col.* 3 *vol.* 1. *Marant. de ord. iud. par.* 6. *actu.* 2. *in deciſorijs n.* 181. *Lancelott. de Attentatu par.* 2. *cap.* 12. *limitatione* 4. *n.* 1. *& ſeq. fol.* 262. nempe quod ea tendere dican- 2 tur in faciliorem exitum appellationis *Mandoſ. de inhibit. quaſt.* 102. *num.* 7. *Duennas reg.* 42. *limit.* 17. *Marant. d. actu.* 2. *num.* 185. quæ appellanti prohiberi non debent, alioquin enim appellatio conceſſa in fauorem conuerteretur in læſionem *c. quod ob gratiam de reg. iur. in* 6.

Inſuper, quodcunque pendente cauſa principali fieri poteſt, illud etiam citra 3 vitium attentati in cauſa appellationis expediri permiſſum eſt, *Abb. cap. paſtoralis n.* 3, *de iure patr. Marant. d. actu.* 2. *numer.* 164. vt proindè cum licuerit in prima inſtantia ad conſeruatorem recurrere, idem etiam licere in ſequentibus inſtantijs dicendum eſt, idque quia grauamen eſt ſucceſsiuum, quo durante citra aliquam temporis circumſcriptionem prouocare, ſuperioremque adire permiſſum eſt, *Marant. d. actu.* 2. *nu.* 205.

Paucis, aditio conſeruatoris & appellatio, ſunt remedia tendentia ad eundem 4 effectum, cuiuſmodi iuxta receptam doctorum ſententiam cumulari poſſunt *latè Abb. cap. ex parte M. n.* 9. *de reſcript. Peck. de iure ſiſtendi cap.* 4. *n.* 19.

Imò pinguius & vtilius eſt conſeruatorem adire, quam ad appellationis præ- 5 ſidium conuolare, tum quod conſeruatori multa priuilegiatè conceſſa ſunt, quæ ex diplomate conſeruatorio probationem euidentiſsimam faciente *Caroc. ſing.* 784. 6 *late Fel. in repert. verb: probatio, quæ ſit per priuilegium,* colliguntur, tum quod illius autoritas cæteros delegatos etiam à latere antecellat, *dixi ſupra lib.* 1. *q.* 39. *nu.* 17. *&* 7 23 eſt autem iuris expediti, quando remedium aliud alio pinguius eſt, vnius electionem alteri viam non præcludere, *Abb. d. num.* 9. *& cap. tum ex literis numer.* 18. *de reſt. in integr. cap. cum dilecti num.* 5. *de emp. & vend. cap. ſignificauit num.* 6. *de teſtib.*

ſed licere pluribus remedijs, aut defenſionibus vti *cap. nullus pluribus de reg. iur. in* 6. *l. nemo ex his ff. eod. l. nemo prohibetur ff. de except.* 8

QVAE-

QVAESTIO XCII.

Exceptio exemptionis oppoſita in vim declinatoriæ, an reſeruari poſſit poſt litem conteſtatam.

SVper exceptione exemptionis in vim declinatoriæ oppoſita, ſtatim ante litis conteſtationem & negotij principalis ingreſſum, velut ſuper emergenti & præiudiciali quæſtione *Melchior Klinck cap. 1. n. 6. 7. 8. vbi Abb. n. 7. & DD: de ord. Cognit.* pronunciandum eſt, alioquin proceſſus, aut nullus eſt, opinione quorundam, aut qui præbeat appellandi cauſam, *Abb. d. cap. 1. n. 7. Fel. cap. exhibita nu. 6. de iudic. c. ſuborta n. 5. de re iudicat.* Idque vnica hac ratione, quod iudex ſuper exceptionibus declinatorijs, ſeu præiudicialibus & negotio principali ſimul procedere non poteſt, *Melchior Klinck d. cap. exhibita nu.* 18. *& DD. iam citati.* quod ſi faciat expreſſe reijciendo, aut tacite per ingreſſum negotij principalis *c. dilecto c. ex parte M. vbi Abb. nu. 2. & VVameſ. nu. 1. de appellat. Clem. cum à repulſione, vbi glo. de appel. cap interpoſita vbi Abb. eod. tit. in decretal.* licitè appellari poterit, *d. cap. 1. & Fel. vbi ſupra & d. cap. interpoſita & DD. iam citati.*

QVAESTIO XCIII.

Choraules Eccleſiæ exemptæ in ius coram ordinario vocati à Canonico eiuſdem Eccleſiæ, an prætextu exemptionis declinare poſsint.

DE chori & choraulium ethymo, origine, antiquitate, & inſtituto nihil attinet hic dicere, Polydorus Virgilius *li. 6. de inuent. rerum ca. 2.* aliiq; Hiſtoriarum & latinitatis aſſertores, hac de re videndi ſunt. Itaque diſtinguendum eſt an exemptio choraulis competat æque principaliter & independenter, an verò acceſſoriè, & dependenter, ne actum agam, videri poterunt quæ antea ſcripſimus *lib. 1. qu. 17. n. 19. & ſeqq.* Crambe enim bis cocta mors eſt. Id tantum hoc loci parergos dictum ſit, Choraules ſeruitio chori deſignatos, habitum & tonſuram gerentes, non modo fori priuilegio gaudere, ſed & beneficio capituli ſi quis ſuadente diabolo, idque etiamſi reuera ordine clericali non ſint inſigniti, qua de re Hippolitus de Bonacoſſa *tractatu de famulis quæſt. 28. Duennas Reg. 99. ampl. 10.*

QVAE-

QVAESTIO XCIV.

Trahens exemptum coram ordinario, an debeat cadere ſuo iure.

SVMMARIVM.

1. *Vocans clericum coram laico, cadit ſuo iure.*
2. *Vocans aliquem coram diuerſis iudicibus cadit ſuo iure.*
3. *Pœna priuationis non eſt extendenda.*

OCcaſionem huius quæſtionis præbuit analogia clericorum & exemptorum, 1 de qua hactenus ſæpe *quaſt.* 45.*num* 5. Vocans enim clericum coram iudice laico cadit ſuo iure *cap. ſi diligenti vbi DD. de foro comp. Auth. ſtatuimus C. de Epiſcop. & cler Marant. de ord. iud. par.* 4.*diſt.* II. *num.* 2. *Carocius ſing.* 272. vt & is ſecundum quoſdam qui trahit aliquem coram diuerſis iudicibus *Dyn. ſing.* 119 *Gaill. lib.* 1.*obſ.* 32.*numer.* 6 *&* 7.*Fel. cap. ex tenore num* 14. *de reſcrip. latè doctor Maria. de iuriſdict. Eccleſ. & ſecul par.* 4.*cent.* 2.*caſu* 126 *per tot.* Vnde idem videbatur hoc in caſu decernendum, cum æquiparatorum eadem ſit ratio, diſpoſitumque in vno videatur etiam diſpoſitum in alio *v. ſupra lib.* 4.*quaſt.* 54.*num.* 4 vti in extenſione pœnarum tradit Iaſon *§. quadrupl n.* 6 *inſt. de act.*

Veruntamen contrarium reſpondendum eſt. Quippè priuare aliquem ſuo iure 2 aut actione eſt pœna *l. ſi quis maior C. de tranſact.* Quam ad exemptionum materiã (quæ reſtringẽda eſt *dixi li.* 1 *q.* 4) extẽdere non debemus, priuationis enim pœna à lege depẽdet, quam ſi non imponit nec nos imponere demus *glo. c. fin. de iure patr. late Marcus Anton peregrinus de fideicommiſſis art.* 3. *numer.* 83. Erubeſcimus ſine lege loqui *§. conſideremus Auth. de triente & ſemiſſe l. illam in fin. C. de collat.* & ita hac in facti ſpecie Andreæ Barbatia fuit viſum *in add. ad Abb. c. ſignificaſti n.* 19. *in verb. dicit tamen glo. de foro compet.*

QVAESTIO *XCV.*

Adhærentes terræ exemptæ, an exempti cenſeantur.

HAec quæſtio deciſionem habet ex eis quæ alibi à nobis condita ſunt *li.* 1 *qu.* 30. dum diſquiſiuimus, an exemptio extendatur ad familiares exemptorum, quibus per appendicem adijci poterunt quæ de adhærentibus ab Abbate notata ſunt *in cap.* 1.*nu.* 30. *vbi Apoſtill. de poſtulat. Prælat.*

Digitized by Google

QVAESTIO XCVI.

NOn poſſe, videtur quoniam priuilegium concedi, aut donari non poteſt rei quæ non eſt, *cap. Abbate ſane, de re iud. in 6.* Econtra verò concedi poſſe, ita tamen vt valeat, vt ex tunc, non verò ex nunc verior eſt opinio, & doctorum diſtinctio *Abb. cap. ad audientiam 2. n. 4. & 5. de Eccleſ. ædific.* Ita traditum eſt, quod Eccleſiæ nondum constructæ, ſed conſtruendæ legari poſsit. *Abb. d. num. 5. DD. ibi laudati*, & quod exemptio abſenti & ignoranti etiam acquiratur, qua de re diſtinctius alibi, *ſupra lib. 1. q. 7. n. 7. lib. 2. q. 15. lib. 3. quæſt. 6.*

QVAESTIO XCVII.

Salaria cauſarum agitatarum coram ordinario an ab exemptis coram eodem ordinario exigi poſsint.

DVbitationem mouet Innocentij quarti conſtitutio, *in cap. 1. §. nec etiam vbi gloſ. verb. in cauſis de foro compet. in 6.* Diuerſa eſt enim petitio Salarij ab actione principali, vnde videtur, quod in petitione Salarij Actor forum Rei ſequi debeat, *l. Actor C. de probat.*

Quare conſuluit Peckius *d. §. nec etiam* prudenter facturos aduocatos, procuratores, notarios, fidem clientis exteri, ſuſpectam habentes, ſi in loco iudicij pro ſolutione Salarij cautionibus, vel alio modo aduerſus hanc difficultatem ſibi proſpiciant. Salaria enim, inquit, in Curia Archiepiſcopali Mechlinienſi promerita exigi non poſſunt in eadem Curia à ſubditis Suffraganei, aut alterius diœceſis, per vulgatam regulam, quod Actor forum Rei ſequatur, quod ipſum ab Analogia & proportione fori clericorum exemptorumque hac in exemptionis materia videtur reſpondendum, *arg. ſupradictorum lib. 1. q. 45. n. 8.*

At verò deciſioni huic repugnant, quæ de cauſæ continentia & ex Concilio Tridentino, ſuperius allata ſunt. *lib. 2. qu. 45. n. 106.* Poſterioremque hanc cenſuram Leodienſis Curiæ praxis, quæ lucerna iuris eſt, *Rebuffus l. vrbs in princip. ff. de verb. ſignif.* & quotidianus iudicandi vſus, obſeruauit.

QVAE-

QVAESTIO XCVIII.

Captiuus an duci poſsit per loca exempta.

SVMMARIVM.

1. *Captiuus duci poſsit per loca exempta.*
2. *Suſpectus de fuga exempto in loco capi poſsit.*
3. *Præpoſitus Eccleſiæ captiuum repetere poſsit.*
4. *Captiuus poſsit obijcere exceptionem ſpolij.*
5. *Captiuus poſsit alia ex cauſa recommendari.*

PRima quæſtio, pugnantes habet ſententias, affirmatiuam enim eſt amplexus 1 Ioannes Gallus inſignis Galliæ pragmaticus, *qu. per arreſta Franciæ* 224. dum cenſuit poſſe captiuum duci ad carceres per loca alterius iuriſdictioni ſubiecta, eamque confirmat Molineus *annotat. ad eandem quæſtionem.* tum quod ductio nihil noui addat, tum quod ea ſit meræ facultatis & vnicuique permiſſa, *l. via ff. de via publ. l. per agrum C. de ſeruitut.* In eandem ſententiam deſcendit Archidiaconus *cap. ſicut antiquitus.* 17. *q.* 4. cenſens Eccleſiæ immunitatem, ex eo non violari quod quis extra eam captus per eam ducatur, violenterue extrahatur. In confirmationem eſſe videtur, quod cenſent quidam, licere captiuum fugientem per alienum territorium perſequi & ſua autoritate propria comprehendere, *Ang l. nemo carcerem C de exact. tribut. lib.* 10. *plenius Pariſ. de put. de ſindicatu verſ ſi iudex proceſsit num.* 2. *& ſeqq. Oc. vol.* 2 *fol.* 358. *Barth l quod ait lex* §. *quod ff. de adult. vbi dicit initium ſpectandum.*

Verum, opinio negatiua longè verior eſt atque communior, quam poſt Boerium *deciſ* 100. *col.* 2 ſequitur Nauarrus *in Manuali cap.* 25 *num.* 19. *verſ. tertio,* & Ioannes de Viſchis, *tract. de immunit. Eccleſ. num.* 52. nixi auctoritate Concilij Triburienſis atque Toletani *in cap. ſi quis contumax & ca. diffiniuit* 17. *qu.* 4. indiſtinctè prohibentis, ne quid nocumenti damni ſpolij reſidentibus, aut receptis in loco immuni inferatur, qua in re notandum Canonem Pontificium, vti hoc dialecto, quomodolibet, quod eſt in iure frequens, cum Pontifex, aut legiſlator nullum caſum vult excludi, ſed omnes generali ſua conſtitutione comprehendi, *eleganter Boer. quaſt* 56. *numer.* 2.

Confirmo primo, quia ductio captiui per locum exemptũ incidit in eum caſum à quo incipere non poſſet *per latè not. ſupra q* 65 *eod. lib.* eſt autem indubitata iuris vtriuſque teoria, quod actus imperfectus incidens in eum caſum à quo incipere non

poterat, vitiatur *cap. factum vbi Franc. & DD. de Reg. iur. in 6. l. in ambiguis §. non eſt nouum ff. de reg. iur. l. ex pluribus §. et ſi placeat ff. de verb. oblig.*

Confirmo ſecundo, quia quando media ſunt impertinentia, aut prohibita, non datur coniunctio extremorum *arg. cap. per tuas de condit. appoſitis Ioannes Brunellus tract. de ſponſalibus concluſione 2. num. 25.* Vnde locus medius ſacer, dicitur impedire ſeruitutem *l. ſeruitutes § fin ff de ſeruit. l. qui ſella §. fin. ff. de ſeru tut. ruſtic. præd.* & interruptio media præſcriptionem *l. ſi quis §. illud. ff. de præſcript. 30. annorum* quã doctrinam alijs exemplis quæ hic breuitatis cauſa omitto idẽ Brunellus exornauit *d. n. 25.* Concludamus itaq; quod deductus per locum exemptum ex eodem inuitus auelli non poſsit. Dixi inuitus, quoniam ſi ſponte educeretur, aut etiam ſubdolis verbis inuitatus volens egrederetur, nulla immunitati iniuria inferretur *Nauar. d. cap. 25. n. 21 in fin. & n. 22. poſt med.*

Difficilis autem eſt probatu ſpontanea hæc egrediendi voluntas, cum enim (inquit Vlpianus) *l. filius familias §. inuitum ff. de procurat* inuitũ accipere debemus nõ eum tantum qui contradicit, verũ eum quoque qui conſenſiſſe nõ probatur, ſitq; iuris explorati, quod is qui perſonaliter aut realiter citatur, inuitus citari capiue præſumatur *Lanfranc. ab Ariadno tract. de teſtib. n 5. in fin. Bart. l. poſt legatum §. his vero ff. de his quibus vt indignis arg. l. inter ſtipulantem § ſi ſtichum ff. de verb. oblig. vbi iudicium reddi dicitur non inuitum.* præſumptio hæc aſſerentem ſpontaneam voluntatem duriore & grauiore ſpontaneæ voluntatis probatione afficiet *c. quia veriſimile vbi Abb. de præſumpt. Marſil. ſing. 451. l. ſi extraneus vbi Alber. fulg. Iaſ. ff de condic. ob cauſ. Præſes loco à veriſimili* & ita nuper in hac facti quæſtione ex voto noſtro ſentẽtia fuit promulgata autoritate Ioannis Galli & Archidiaconi poſtpoſita, ille enim ſine ratione loquitur, hic autem ſine lege, erubeſcimus vero ſine lege loqui *§. cõſideremus Auth. de trient. & ſemiſſe l. illam in fin C. de collat. Præſes loco ab autoritate.*

2 Secunda quæſtio ex eodem fonte ſuborta eſt, in qua diſtinguendum putaui inter loca exempta quæ ſacra ſunt ſacrorumue iure cenſentur; & merè profana, in loco prioris ſpeciei ſuſpectus de fuga nullatenus capi poteſt *latè Peckius de iure ſiſtendi c. 6. n. 4. & ſeq.* emanauit enim hęc exemptio à Deo opt. Max. quam violare hoc prætextu non oportet, vti ante Peckiũ *d. c. 6.* eleganter & piè per D. Ang. ad Bonifacium reſponſum eſt *in c. miror. 17. q. 4.* Idẽ reſpondeo etſi locus ſacer nõ ſit, donatus tamẽ ſit immunitate loci ſacri, quia priuilegium conceſſum ad inſtar alterius eodẽ planè iure cenſetur ac illud cui adæquatur *latè Aluarus in conſil. luſitaniæ conſult. 12. per tot. tom 1. dixi ſupra li. 1. q. 17. n. 17.* Quæ autẽ loca ſunt Deo ſacrata, & ſacri loci immunitate donata, ſupra notauimus *d. li. 4. q. 65.* & apud eundem Peckiũ *d. c 6.* eſt enarratũ. At verò, in ea ſpecie locorum exemptorum quæ ſacra non ſunt, ſed penitus profana, conſultus etiam reſpondi cum diſtinctione, an ſuſpectus ſit in procinctũ ſeu proximo actu fugæ, ita vt iudicis venia haberi non poſsit, an verò ſuſpicio ſeu actus fugæ

non.

non immineat. Primo caſu ſuſpectus propria auctoritate in loco exempto capi poteſt, *Angel. l. extat. ff. quod met. cauſa Io. Baptiſt. Caccialupus tract. de debitore ſuſpecto q. 4. n. 12. & 16. & q. 7. n. 2. & 3.* tum quia melius eſt in tempore occurrere quam poſt exitum remedium quærere *l. 1. C. quando liceat vnicuique ſe, aut public. deuot. vindicare l. fin. C. ex quibus cauſis reſtit. in integ. non eſt neceſſaria.* tum quia periculum eſt in mora quo caſu recedi ſolet à communibus iuris regulis *l. de pupillo §. ſi quis riuos ff. de noui operis nunt. Gaill li. 1. obſ. 13. 16. & 92. & lib. 2 obſ. 150. n. 7.* Secundo vero caſu, vt iudicis venia ſeu poteſtatem in loco exempto habentis præcedat neceſſe eſt, *Angel. & Caccialupus locis citatis.*

Tertiæ quæſtioni in qua petitur, vtrum habens poteſtatem in loco exempto captiuum repetere poſſit, affirmatiuè reſpódetur. Ratio eſt, quia locus exemptus, & locus extra territorium æquiparantur, *dixi ſupra li 2 q. 34. n. 2. & li. 4. q. 54. n. 2.* Vnde ſicut executio realis per capturam fieri non poteſt in alieno territorio, ſed requiri debet iudex loci *l. cum vnus §. 16. qui ff. de bonis Auth iudicis poſſid. l. à diuo pio §. 1 ff. de re iud. eleganter Barth. diſputat 6. incip lapus n. 8 verſ. ſolutio.* ita etiam & in loco empto, æquiparatorum enim idem eſt iudicium eademque iuris diſpoſitio, *dixi dicta qu. 54. n. 4.* Quò fit vt poteſtatem habens in loco exempto eiuſmodi captiuum repetere poſſit quippe quod captus in alieno territorio per rectorem illius territorij repeti poſſit, *Abb. c. inter alia n. 27. de immun. Eccleſ. latè Bart. l. ſi cui §. cum ſacrilegium n. 4. ff. de accuſat. Arg. in ſum. ma verb. immunitas. n. 20. per c. miror. 17. q. 4.* ſicuti ſupra tradidimus Patrem, Epiſc. Abb. Dominum poſſe vendicare filium, clericum, Monachum, ſeruum, *ſup. l 3 q. 8. n. 1.* Et ita in fauorem Reuerendi Domini Ludouici de Berlamont præpoſiti Huenſis vendicantis eundem Thomam le Boie fuit iudicatum per Abb. S. Laurentij priuil conſeruatorem, aſſeſſore D. Arnoldo Hocht I. V. doct. hoc an. 1607. in Nouemb. 3

Quartæ quæſtioni, in qua quæritur, an iniuſtè captus obijcere poſſit capienti exceptionem ſpolij propriæ libertatis, reſpondi poſſe, Auth mihi reſponſionis huius eſt Barth. *dicta diſput 6. incip. lapus per tot.* qui latè hanc quæſtionem inueſtigat, libertas enim inæſtimabilis res eſt *l. libertas ff. de reg. iuris,* cuius tuendæ cauſa interdictum de libero homine exhibendo proponitur, videlicet ne liberi homines retineantur à quoquam. nihil enim multum (inquit Vlpian.) à ſpecie ſeruientium differunt, quibus non datur facultas recedendi, quod & lex Fauia proſpexit, cuius diſpoſitionem hoc interdictum non impedit; *tex. l. 1. 2. & 3 ff. de libero hom. exhib.* Quare, agenti opponi poterit exceptio hęc ſpolij, quæ dilatoria eſt, vlterioremque iudicij progreſſum impedit, ſecundum auream Doctrinam Roberti Marantæ *in ſpeculo aureo par. 4. diſt. 6. nu. 38. 42. 43.* tamdiu, donec ſpoliato omnia ad extremum vſque teruntium fuerint plenè reſtituta, *Menoch. de recup poſſ. rem 1. num. 329. Afflict. deciſ. 19. in fin.* ex eodem fonte emanat, quod traditum eſt iniuſte excommunicatum excipere poſſe actorem non audiendum, niſi ei reſtituatur communio homi- 4

Digitized by Google

num qua iniquè per excommunicat.ſpoliatus eſt *Geminianus c.1.fin n.6 in fin. de reſt.i.ſpol.in 6 glo.c.cum inter de except.*

5 Quintæ queſtionis ſolutionem tradit idem Bartholus *d. diſput.* 6. dicens quod iniuſtè vel nulliter captus, non poſsit à quoquam recommendari, ſed priſtinę libertati ſit reſtituendus, de qua materia vbere Farinaceus *in pract.crim.li.1 tit.4.qu.27.n.154.& ſeq.Saſius l.cum vnus n.10 & ſeqq.ff.de bon.autor.iud.poſſ Bartholus d diſput.6.& in l.2.§.1 ff.de cuſt.reor.Peckius de iure ſiſt.c.49.& alij non pauci.*

QVAESTIO XCIX.

Caſtrum exemptum à iuriſdictione ciuitatis, an gaudere debeat ſtatutis & priuilegijs ciuitatis, eaque obſeruare.

VIdetur quod non, quia eiuſmodi caſtrum æquiparatur ciuitati *l imperium vbi Barth.ff.de Iuriſ om.iud.*

Veruntamen, dicendum eſt contrarium, ita enim reſpondit Alex. *conſ.* 151. *col.* 2.*vol.*2. quem ſecutus eſt Alciatus *in cap.quod Sedem numer.*92.*de offic.ordin.* Idque, niſi tale Caſtrum alteri vniretur *Barth.l.ſi conuenerit §.ſi nuda ff.de pignor.act. vbi ſupra.*

Quid autem ſi in caſtro eſſent particularia ſtatua, dicaturque, quod deficientibus ſtatutis Caſtri, recurratur ad ius commune, an recurri debeat ad ſtatuta ciuitatis, videatur Alciatus *d.num.*92.

QVAESTIO C.

Commiſsio tribuens ordinario iuriſdictionem in exemptum, an conualidet ante coram eodem ordinario geſta?

SVMMARIVM.

1. *Initium illegitimum non confirmatur.*
2. *Nullitati cauſam dans de nullitate non dicit.*
3. *Diſpenſatio ſuperueniens non confirmat actum ante nulliter geſtum.*

QVando adeſt defectus iuriſdictionis iudicis, ſi pendente lite iuriſdictio ſuperueniat ex cauſa de nouo emergente, ante geſta non confirmantur.

1 Quia initium iudicij non fuit legitimum *l. momentaneo C. qui legitimam perſ.ſtandi in iudicio Barth.l.1 n.4.C.qui pro ſua iuriſdict.& l. 1. n. 4. C. vbi de crimine. & vtrobiq. Caſtrenſ* poſſet tamen obtineri commiſsio ſanatoria nullitatis, vti docet Ioannes Baptiſta Marcheſanus *Tract. de commiſsionibus par.* 2.*tit. de commiſſ. ſuper nullita-*

Digitized by Google

nullitatibus & earum ſanatoria.num.29.30. 1 32.

Ante enim geſta quodammodo approbauit, adeò vt locus ſit axiomati, qui nullitati cauſam præbuit contra eam allegare non poteſt *l.1.§ ſi omnes ff. de ventre inſpic. Rol à Valle conſ.52.nu.12.vol.4 Maribeſan. vbi ſupra num.* 32. Nec eſt ab hac materia quæſtio aliena, vtrum diſpenſatio ſuperueniens confirmet actum ante nulliter geſtum de quo Abbas *cap. innotuit.22.n.11.de elect.* 2

Ex eodem etiam fonte deſcendit: Num poſtulatio poſsit confirmari ex conſenſibus ſuperuenientibus, de quo idem Abbas *cap. bona memoria n.* 18 *&* 27. *de poſt. prælat.* 3

Et an paria ſint, ab initio legitimè fieri vel ex poſtfacto legitimè confirmari *late Peckius de teſtam.coniug.li.3.c.8.*

Denique, an ius pendente iudicio ſuperueniens iudicium ante confirmet. *late Gabriel com.opin.lib.2. de iudicijs concl.* 2. *&* 3. *Lancelot. de Attentatis par.* 2. *cap.* 4. *limit.* 20. *Bero familiarium quaſtionum* 102. *Milis in Repert. verb. ius ſuperueniens poſt impetratum & DD.l.mandauero* 17. *ff. Mandati.*

QVAESTIO CI.

Ordinarius iniuſtè excommunicans exemptos, an actione iniuriarum teneatur.

TEneri reſoluit Capella Tholoſana *quaſt.* 197. *glo. cap. ſacra.vbi Collectarius de ſent.excom. Archid.cap.ſtatuimus eod.in 6.glo.l. iniuriarum §. item labeo ff. de iniurijs Guid.qu.*324. *&* 393 *late Nauarrus Rep. c. cum contingat remed.* 2. *nu.* 43. Idque ſi dolus interuenerit *glo.cap.illud* 11. *quaſt.* 3. *& in cap. ſolicitudinem vbi Hoſt. de appell. Milis in repert. verb. iniuriarum actione Fel. d.c. ſacro.* Imò etiam ad id quod intereſt obligari poteſt *glo.c.temerarium* 11. *quaſt.* 3 *l. illud.ff. de iureiur.Bart. iniuriarum §. idem labeo ff. de iniurijs Aufrerius ad capell.Tholoſ.d.q.*397.

Inſuper, is etiam coram Deo ſeſe ligat & coram mundo ſeſe dehoneſtat *cap. ſi habet ſub fin.* 24. *quaſt.* 3. contingitque ei id de quo D. Hieronymus *cap. ſi quis non recto* 24. *quaſt.* 3. vt is qui foras mittitur, intus ſit, & ille foris, qui intus videtur retineri, quippe quod cenſuris & Eccleſiæ clauibus abutens, ſacrilegij reatum incurrat *cap. non in perpetuum* 24. *quaſt.* 3.

QVAE-

QVAESTIO CII.

Exempti an ratione portionis congruæ coram ordinario poſsint conueniri.

ARestographus Papon reſpondit poſſe *lib.1. des arreſtz. tit.8. arreſto* 5. qua de re ſupra aliquid notauimus *eod. lib. quæſt.* 48.

QVAESTIO CIII.

Reſidens in loco exempto, an cenſeatur reſidere in diœceſi.

SVMMARIVM.

1. *Locus de diœceſi, eſt de diœceſi.* 2 *Conc. Trid vbique ligat.*

QVæſtionem hanc vtrimquè diſputat Hieronymus Gonzales tract. Dementibus & Alternatiua Epiſcoporum *gl.o.* 43. *numer.* 180. *& ſeqq.* eamque affirmando concludit hac ſignanter ratione, quod locus in diœceſi conſtitutus de diœceſi eſſe cenſeatur *cap. cum e. iſcopus de offi. ord. in* 6.

Nec refert, inquit, quod locus exemptus, & extra territorium aut diœceſim æquiparentur *cap* 2 *vbi DD. de conſt in* 6. Quia id ſimilitudinarie & æquiparatiue tantum procedit quoad certos quoſdam effectus, non autem verè *Fel. cap. graue n.* 2. *de offic. ord.* Hinc eſt quod permultis in caſibus quos ſupra retulimus *li.* 2. *ca.* 45. Epiſcopus iuriſdictionem exerceat in exemptos, Regulariterque ordinarius plus iuris habet in locum & perſonas exemptas ſuæ diœceſis, quam in prorſus extraneas *c.* 1. *vbi Io. Monach. num.* 4. *& DD. de priuileg. in* 6. *Rota deciſ.* 702. *num.* 4. *par.* 1. Idque ſignanter ex diſpoſitione Concilij Tridētini *ſeſſ.* 14. *c.* 9. *ſeſſ.* 7. *c.* 8. *ſeſſ.* 21. *c.* 3. *de refor. & Rota nouiſſ. dec.* 742. *par.* 1. etiamſi illud in prouincijs inferioribus publicatum nō fuiſſet, quemadmodum Epiſcopo Leodienſi pridem reſpondit ſacra Congregatio *Sacra Congregatio in declarationibus Conc. Trid. in fine fol.* 145. Qua de re ſupra latius tractatum eſt *lib.* 1. *quæſt.* 50 *per tot.*

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO CIV.

Statuta & conſuetudines diœceſis, an etiam vigeant in locis exemptis.

MInimè *latè Roland.conſ.53.vol.3. Ang.conſ.243.num 2. Hieron. Gonzales de menſib.& alter.Epiſcop.glo.43.nu.185.* Hinc fuit reſponſum, quod poſterius teſtamentum in loco exempto conditum, deroget priori condito in diœceſi, ſecundum formam ſtatutariam, aut conſuetudinem diœceſis *Rol.d.conſ.53. Ang.d.conſ.243.Fel. c.graue de offic.ord.*

QVAESTIO CV.

Subditi ordinario an gaudeant conſuetudine exemptorum.

NEutiquam. Quia eiuſmodi non ſunt trahenda in conſequentiam, nec ad alia loca, aut perſonas extendenda *l.ſi verò §.de viro ff. ſol.matr. l.quod verò ff. de legib.DD.l.1.C ſi Mulier ſec.nupſerit Peck.de teſtam.Coniug.lib.5.cap.7. nu.3. verſ.ad parentes.*

QVAESTIO CVI.

An regula Cancellariæ de non tollendo ius quæſitum, habeat locum in exemptione?

REgula Cancellariæ XVI. ſic ſe habet: Item ne quis per varias, quæ pro commiſsionibus habendis in cauſis plerumque fiunt ſuggeſtiones, iuſtitia poſtponatur, idem Dominus noſter decreuit & declarauit, ſuæ intentionis fore, quod deinceps per quamcumque ſignaturam, ſeu conceſsionem pro commiſsionibus huiuſmodi per Sanctitatem ſuam, vel de eius mandato faciendam, nulli ſibi ius quæſitum quomodolibet tollatur. Hactenus verba regulæ, iam quæritur, an dictæ regulæ ſit locus in exemptione? eſſe locum, nec tolli exemptionem per quamcunque Papæ ſignaturam, decidit Rota *in vna Cæſar Auguſtana exemptionis de anno* 1594. *Iunij* 13 *coram Reuerendo Orano*, vt videre eſt apud Illuſtriſsimum Seraphinum *deciſ.*1082. Dictio enim *quomodolibet* in Regula appoſita, includit ius etiam quæſitum ex priuilegio *iuxta deciſ.Mohed.82.Farinac.deciſ.711.nu.1.* quod & notauit Ioannes à Chokier Frater meus, *in notis ad d.reg.in fin.* quod tamen fallit in gratijs, quæ ſui

natura ſunt præiudiciales, vt in exemptione à decimis, & ijs quæ fiunt ratione publicæ vtilitatis, Seraphinus *deciſ. 762. in fin.* denique fallit, niſi Papa derogauerit dictæ Regulæ *Seraphinus d. deciſ. 1082. nu. 7.* Sed an cenſeatur derogaſſe per clauſulam ex certa ſcientia, vel de plenitudine poteſtatis? Licet permulti ſentiant, quos affert idem meus frater *in glo. verbi toll t iusquæſitum.* derogatum cenſeri, verior tamen opinio Illuſtriſsimi Seraphini, quam is quoque probat & laudat *d. deciſ.* 1082. *n.* 9. non videri iuri tertij derogatum. Nam licet auctores contrariæ ſententiæ velint clauſulam de Plenitudine operari in præiudicium tertij, fallit tamen, nec habet locum in terminis dictæ Regulæ, in qua Papæ proteſtatio tollit conſenſum, & voluntatem ab actu gerendo, vbi ei nõ derogatur: & ita nulla poteſt alia formula introduci, per quam poſsit dici conſtare de mente Papæ, niſi regulę faciat mentionem, & ita contra Gomeſ. Curt iun. Caſſand. Gozad. Gabriel. & alios deciſum fuiſſe refert coram. R. P. D. Blanchetto *in vna Mediolanenſi fructuum* 24. *Apr. lis* 1592. in proprijs terminis dictæ clauſulæ, adde Caſ. de Graſsis *deciſ.* 1 *de verb. ſignif.*

QVAESTIO CVII.

Quid ſi exemptus citetur eodem temporis momento coram ſuo conſeruatore, & alio iudice, coram quo comparere tenebitur.

CONſeruatores cleri ſecundarij diœceſis Leodienſis cognoſcere tam actiue, quam paſsiue in prima inſtantia de cauſis exemptorum ſupra tradidimus. *lib.* 1. *qu.* 39. hinc occurrit quæſtio, coram quo comparere teneatur exemptus, ſi vocetur in ius eodem temporis momento, coram alijs atque alijs iudicibus. videtur, quod coram conſeruatore teneatur comparere, cuius iuriſdictionem ſi contemnat, contumaciam contrahet. is enim maior eſt alijs omnibus, poteſt enim autoritate, qua poſſet quoſuis excommunicare *dixi lib.* 1. *d. quæſt.* 39. *& arg. cap. omnes principes cap. ſolito de Maiorit. & obe. vbi Abb.* Mandatumque iudicis ſuperioris impedit ne contumacia contrahatur, ob non comparationem coram iudice, inferioris gradus. *Guido quæſt.* 278 *&* 443. vnde fit, vt citatio Papæ excuſet quemlibet alio in loco comparere debentem, *Guido d. quæſtio.* 276. Quid autem ſi quis eodem temporis momento vocetur à ſuo principe? Licet Principes ſubſint iuriſdictioni Epiſcopali, niſi ſpeciali priuilegio ſint exempti, ſintque hoc reſpectu inferiores *d. cap. ſolito, & d. cap. omnes Principes*, attamen Innocentius *in cap. cum parati de appell.* cenſuit, quod comparere debeat, potius coram Rege aut principe, quam coram Epiſcopo, *Guid. loco citato.* Summa citatus ad duo Tribunalia iuſte excuſatur ſi ad maius cõpareat. *l. contra pupillum §. fin. ff. de Re iud. vbi latè Alexand.* Sed ſi cauſa minoris tribunalis perſonalem requirat præſentiam, maioris vero tribunalis cauſa obiri poſsit per

pro-

Digitized by Google

procuratorem eo caſu comparens coram minore excuſatur, ſi coram maiore non comparuerit *l 3.§.item Diuus vbi glo.ff de teſtib.DD.d.ca. cum parati de appell. & l.1.§. hi cunabulis ff de offic. prætoris l. 2 ff. de cuſtod. Reor.* dilatari poſſet hæc quæſtio, ſi vſus poſtularet ex multis, quæ ſubtiliter adſert Ludouicus Romanus *conſ* 47. in materia vaſalli duorum dominorum, vtri potius parere teneatur, quo in loco notanda adfert de iure potentiori præuentione, præoccupatione, Gratificatione in iure æquali, ſimiliſque farinæ non pauca.

QVAESTIO CVIII.

Perſona miſerabilis, an ab exempto vocari in ius poſsit coram ſuo iudice.

SVMMARIVM.

1. *Quidam exempti vocant ſuos debitores, coram ſuis debitoribus.*
2. *Priuilegia non derogant clauſis in corpore iuris.*
3. *Miſerabiles perſonæ habent proprios iudices.*
4. *Quibus non poſſunt renuntiare.*
5. *Neque prorogare.*
6. *Cauſa miſerabilium ſummaria.*
7. *Quæ & quales perſonæ ſint miſerabiles.*
8. *Quid ſi diuites ſint.*

DVbitando occaſionem præbet, quod hactenus recenſuerimus quandam ſpeciem exemptorum eſſe, cui facultas eſt vocandi ſuos debitores in ius coram proprijs eorum iudicibus, ita vt auctor non rei forum, ſed reus actoris exempti forum ſortiatur. An & ita priuilegiati poterunt perſonas miſerabiles euocare extra eorum prouinciam, aut coram alijs iudicibus, quam ijs ſpeciali iure eiuſmodi perſonis miſerabilius ſunt deſignati.

Minime, licet enim priuilegia exemptionum ſoleant eſſe amplisſima, & habere clauſulas prægnantisſimas derogantes quibuſcumque priuilegijs repugnantibus.

Non tamen extendi poſſunt eiuſmodi priuilegia vt derogent priuilegijs clauſis in corpore iuris *Caſtrenſ. & DD. l. 2. §.omnes ff. de iudic. Barth. & DD. Auth qua in prouincia C. vbi de crimine agi oporteat Rom.conſ.* 497.*col.*4.*Fel.c.*1.*col.*9.*de reſcript. & in c. Nonnulli col.*12.*&* 26.*eod.tit.* & ita fuiſſe à ſacro Rotę auditorio deciſum in cauſa Magni Magiſtri Maltenſis, qui ad ſuum iudicem euocare volebat perſonam miſerabilem refert Marcellus Creſcentius *deciſ.*16.*de priuilegijs.*

Habent enim perſonæ miſerabiles ſpeciales iudices à iure ſibi deſignatos *l vinea, C. quando imper. inter pupill. Abbas cap. ſignificantib. col* 2.*in fin.de officio deleg. & in c. licet ex ſuſcepto col.*3.*de foro compet.* quibus priuilegia extra corpus iuris clau-

ſa non modo derogare non cenſentur, vti ante probatum eſt, ſed ne quidem eiuſmodi perſonæ miſerabiles valentes prudenteſque eiuſmodi priuilegio renuntiare non poſsũt. *Fel. c. ſi deligenti, n.16. de foro compet. Theſau. ped. de c.* 177. *Gail. li.* 1. *obſer.* 1. *n.* 40. priuilegium enim illud non eſt miſerabilium perſonarũ, ſed ſuperioris, cuius iuriſdictioni ſubiectæ ſunt *Bened. c. Raynutius verb. qui cum alijs matrimonium n.* 23. *par.* 3. *de teſtam.* & ideo ſi perſona miſerabilis alienum forum proroget, nihil agit, ſed poteſt ſemper ad ſuum forum recurrere, vti iudicatum refert Ioannes Nemſanus *in Silua nuptiali li.* 6. *n.* 33. *Afflictus in conſtit. ſtatuimus q.* 13 *Gaill. d. n.* 40. priuilegijs enim quæ aliquibus ob pietatem conceduntur, non ob meritum, renuntiari non poteſt *Oldend. de iure ſingulari tit. de priuilegijs perſ. miſ.* etiamſi aſſertioni huic reclamare videatur Iacobus Anthonius Marta *de iuriſdict. inter Eccleſiaſt. & ſacularem exercenda par* 2. *ca* 21. *n.* 9. Magnus enim eſt eorum qui vitæ ſunt ſegnioris, vti loquitur Alciatus *l.* 4. *n.* 63. *de verb. ſig. ex l. cum hi. ff de Tranſact.* in iure fauor, & quidem tantus, vt reſcriptum aduerſus eos obtentum non expreſſa miſeriæ qualitate qua tenentur non ſubſiſtat *Innoc. c. ſignificantibus de offic. deleg. Card. conſ.* 128 *Col.* 3. *in fine Fel. in d. c. ſignificantibus in verb. allegato & in repert. verb. Miſerab. lis perſona* propterea Regula per quam actor forum rei ſequitur *c. ſi Clericus laic. de foro compet.* limitatur in perſona miſerabili, quia ipſa trahit reum ad ſuum forum *late Anton. de Amatis deciſ* 105. cauſæ etiam eiuſmodi perſonarum tractari debent ſummariè *Marant. de ord. iud. par.* 4. *diſt.* 9. *n.* 77. denique, eorum fauore multa ſpeciali iure conſtituta eſſe paſsim traditum eſt. *Marant. d. diſt.* 9. Pro coronide, Quandoquidem hic incidit quæſtio miſerabilium perſonarum iuuat nonnihil excurrere & ſummatim deſcribere categoriam eiuſmodi perſonarum.

Anthonius de Amatis in deciſionib. Rotæ Marchæ *dec.* 105. refert inter miſerabiles perſonas

- Furioſos *l.* 1 *l. conſilio ff. de curatore furioſi.*
- Infirmos { corpore / aut / animo } *cap.* 1. *in fine de poſtulan. Beat. de inope debitore. capite* 9 *parte* 2.
- Infantes, Expoſitos, Languidos { *Barth. l.* 1 *§. fuit quæſitum. ff. ad Trebellianum. Ioannes de Anania capitulo* 1. *num.* 24. *de infant. expoſit.*
- Viduas, Pupillos, Prodigos } *Barth. d. l.* 1. *§. fuit quæſitum.*
- Decrepitos, Senes { *Ioannes de Anania cap. nulli, num.* 19. *de Iudæis.*
- Mercatores cum ſunt in mercimonijs *Anania d. n.* 19.
- Peregrinos, *Anania d. n.* 19. *Neuiſanus d. lib.* 6. *n.* 29.
- Conuerſos, *Anania cap. iudæi, n.* 8. *de iudæis.*

Ex-

Exhauſtos morbo, *Azo. in ſumma, Cod. quando imperator.*
Clericos,
& generaliter omnes qui naturali commiſeratione ob fortunæ iniuriam digni ſunt.

Eiuſmodi enim perſonæ in mœrore vitam traducunt teſte Ouidio *li 1. de Pont.*

Ipſe ego fortunæ telis confixus iniquis
Pectore concipio nil niſi triſte meo.

Iacobus verò Anthonius Martha, tractatu de iuriſdictione inter Eccleſiaſticum & ſæcularem exercenda, cap. 21. Extenſior eſt, ſub eademq; Cathegoria recenſet

Cæcos
Leproſos,
Seruientes Eccleſijs,
Mercatores gabellis grauatos,
Aduenas,
Perſonas quaslibet Eccleſiaſticas,
Virgines,
Meretrices.

Sunt enim hæ omnes perſonæ vitæ ſegnioris & commiſeratione digniſsimæ. Illud autem negligendum non eſt, an & eæ perſonæ pro miſerabilibus habendæ ſint, ſi diuites ſint, Sunt qui ſenſuerunt habendas non eſſe. *Spec. de inſtrument. edit. §. nunc aliqua verſ.* 73. *Petr. de Vbald. de Canonic. Epiſc. c.* 10. Sed contrarium eſt verius, vti late probat Ioan. Neuiſanus *In Silua Nuptiali li. 6. n* 34. *&* 35. *And. Gaill. li. 1. obſer. 1. n.* 40. Quamuis enim eiuſmodi perſona ſit diues, eſt tamen ſub protectione Eccleſiæ *Neuiſanus vbi ſupra n.* 35. Quantum enim ad effectum competentiæ iudicis omnis vidua indiſtincte dicitur miſerabilis, quia per ſe non poteſt ſtare in iudicio eſtque forenſium negotiorum expers. qua de re Gelaſius Pontifex *in c. licet, & cap. defenſionis diſt.* 87. ſic reſcripſit *defenſionis propria deſolatis auxilio, & qui ſuis actib. adeſſe pro ætatis infirmitate non poſſunt, exoratum Pontificem decet ſubuenire. Quia pupillis & viduis tuitionem etiam diuinitas iuſſit impendi.* Item, *licet omnibus de nobis ſperantibus non debeamus in quantum poſſumus nos denegare, plus tamen viduarum & orphanorum cauſas, & impenſius ducimus exequendas. Quas tueri à nobis, vel ab omnibus diuina manifeſtat aſſertio.* Denique *in c. 1. diſt.* 87. Viduis & Orphanis Eccleſiæ præſidium implorantibus Epiſcopi debent adeſſe, & contra improborum violentias, protectionis patrocinium eis negare non debent. Porro his in locis Pontifex non diſtinguit inter diuites & pauperes. Ergò nec nos diſtinguere debemus *l. de pretio ff. de Publiciana in rem actione.*

Et vbi Papa non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus *Rota dec. 9. de conceſſ. præbenda in antiquis per Capitulum conſuluiſti 2. quaſt.* 5. *cap. ſolita de maioritate & obedi-*

obedientia. Neuiſanus tamen omnia hæc in iudicum arbitrio collocauit. *d. li. 6. n. 36.* vti & Felinus *c. ſignificantibus. n. 6. de officio delegati.*

QVAESTIO CIX.

Ordinarius vtrum cognoſcere poßit de delicto ſubditi ſui commiſſo in loco exempto.

SVMMARIVM.

1. *Exemptio alia immediata, alia mediata.*
2. *Ordinarius inquirit de delicto ſubditi in loco exempto commiſſo.*
3. *Exceptio iuris tertij non admittitur.*
4. *Locus exemptus & extra territorium nõ procedunt à pari.*
5. *Neque forenſes & exempti.*
6. *Locus in diœceſi & de diœceſi an ſit idem.*
7. *Exemptio & ſubiectio qualiter acquiratur.*
8. *Nulla eſt exemptio ab omni ſuperiore.*
9. *Inferiores Epiſcopo non habent territorium.*
10. *Prælatus non poteſt ſubditum ordinarij citare.*
11. *Sententia non habent vires extra territorium.*
12. *Differentia inter imperium merum, mixtum, & iuriſdictionem.*
13. *Cathegoria meri imperij ciuilis fori & canonici.*
14. *Prælatus loci exempti ſubditum ordinarij punit repertum in loco ſua iuriſdictionis.*
15. *Locus exemptus largo modo conſtituit territorium.*
16. *Habens ſimplicem cognitionem non habet coercionem, deciſionem, neque executionem.*

QVæſtio hæc vtrum ordinarius cognoſcere poſsit de delicto ſui ſubditi in loco exempto commiſſo, celebris eſt & obuia, illius enim inueſtigandæ ac diſcutiendæ occaſionem ſuperius perfunctorie attigimus, *lib. 2. quæſt.* 45 *nu* 114.

Accidit homicidium nuper in clauſtris S. Petri loco exempto ciuitatis Leodienſis, vnde non leuis orta eſt altercatio vtri cognitio competeret, an Præpoſito S. Petri, qui iſti Eccleſiæ, & clauſtris præeſt, an vero ordinario homicidæ.

Cuius deciſionem, ne illotis, quod aiunt manibus attingamus, præludij loco animaduertendũ eſt, quãplures eſſe exemptionũ ſpecies, de quib. quantũ opus fuit ante tractauimus *lib.* 1 *q.* 2. inter quas quo ad hanc quam tractamus materiam, hæc potiſsima eſt, alias eſſe immediatas, alias mediatas, Illas, dico immediatas exẽptiones, per quas nullus agnoſcitur ordinarius, quam ſummus Pontifex, immediata enim ideò eſt, quia ab omni ordinario eximit, & exemptũ ſubijcit immediate ſummo

mo Pontifici. Has vero mediatas, quæ eximunt quidem ab ordinario, ſed exemptũ alteri cuidam Prælato ſubijciunt, de vtraque ante ſatis pro re quoque nata tractatum eſt *d. li. 1. q. 2.*

Quo præmiſſo dicendum eſt. 2

Primo ordinarium poſſe inquirere & cognoſcere de delicto ſui ſubditi commiſſo in loco exempto Pontifici immediate ſubiecto.

Rationem adfert Petrus de Ancharano *in repert. c. Poſtulaſti num. 45. verſ. ſi enim aliud de foro compet.* Philippuſque Francus id teſtatur etiam *in cap. 2. §. ſtatuto nu. 10. de conſtit. in 6.* in hæc verba: Si enim aliud diceremus, remanerent crimina impunita, ſi delinquentes non haberent ibi alium ordinariũ quã Papã, ratione difficultatis conueniẽdi, itẽ quia intereſt ordinarij, vt malis hominib. ſua diœceſis purgetur, propter delicta autem commiſſa in loco exempto turbatur quies diœceſis. Ita ille.

Confirmatur hæc concluſio euidenti hac ratione. Exceptio delicti commiſſi in loco exempto, eſt de iure tertij *Fran. in d. num. 10. verſ. & hoc idem placet Baldo late Ancharanus d. n. 45.* quam ſubditus aduerſus intentionem ordinarij de iure communi fundatam obijcere non poteſt, *arg. l. loci corpus §. competit. ff ſi ſer. vend. c. capitulum ſanctæ c. mandatum de reſcriptis Petrus de Anchar. d. nu. 44. in fin.* & ita etiam concludit Petrus de Ancharano, *in d. §. ſtatuto de conſt. in 6. & in rep. c. poſtulaſti nu. 44. de foro competenti in decretalibus fol. 26. col. 3.* 3

Neque huic cõcluſioni obſtat, quod locus exemptus, & locus extra territorium æquiparentur *Io. Andr. cap. 2. de conſtit. in 6. Feli. cap. graue nu. 2. de offic. ord. ſcripſi ſup. li. 2. qu. 19 n. 4. Petr. de Anchar. d. c. poſtulaſti. n. 42.* Item quod forenſes & exempti à pari procedant, *c. grauem vbi Abb. & Fel. de offic. ord. & ſcripſi ſupra li. 2. q. 34. n 2.* ordinariuſque ſubditum ſuum extra territorium delinquentẽ opinione diuerſorũ punire non poſſit *Fel. ca. à nobis de ſent. excõ. Card. Clẽ. paſtor. § deniq. de re iud. v. ſ. li. 2 qu.*

Tũ quia anceps & perplexa eſt quæſtio, nũ ordinarius de delicto ſubditi in alieno territorio commiſſo cognoſcere poſſit, vti plena diſput. oſtendit Proſper. Farinac. *in pract. crimin. li 1. q. 7.* & nos etiã ſupra ſuccinctim, eandẽ attigimus *li. 2 qu. 45. n. 114.*

Tum quod æquiparatio loci extra territorium, & loci exempti non ſubſiſtat, nec de vno ad alium apta, concludenſque ſemper argumentatio trahi poſſit, id quod plena manu conſulit Federicus de Senis *conſ. 11.* & poſt eum declarauit Philippus Francus *d. §. ſtatuto. n. 10* & Petrus de Ancharano *d. cap. poſtulaſti, nu 44. de foro compet.* & etiam nos idem ſupra confirmauimus *lib. 4. quaeſtione 103. per tot.* 4

Tum quod argumentum à paritate rationis, ab extraneis ad exemptos, non procedat, quoties dari poteſt inſtantia, hoc eſt adferri ratio, cur in caſu occurrente, ſimilitudo, paritas, aut proportio ſubſiſtere non poſſit, *cap. cum Marthæ vbi Abbas de celebrat. miſſarum Praeſes in locu legalibus loco à ſimili verſ. quarto non procedit.* 5

Porrò

Porrò, certum eſt hac in hypotheſi dari inſtantiam, exēptoſq; prout & loca exempta longe magis ſubijci, & recognoſcere ordinarium, quam forenſes, aut loca extra territorium ſita, loca enim exempta licet non dicantur eſſe de diœceſi, attamē quin in diœceſi ſint ſita, nemo eſt qui ambigat. *d. c. graue vbi DD de offic. ordin. & Felin. in pr. Abbas ca. Abbatem de reſcriptis*. imo etiam loca exempta, poſtpoſita differentia particularū *in & de* opinione non paucorum, dici poſſunt eſſe de diœceſi *Felin. de cap. graue in pr. Imola cap. Abbatem de reſcriptis & Clem. 2. col. 1. de priuilegijs*. Quo fit, vt ſupra curſum & velut per ſatyram ex diuerſis Doctorum vtriuſque ſcholæ Hypomnematibus deſerpſerimus centum & ſexdecim Hypotheſes, in quibus ordinarij in exemptos, locaque exempta iuriſdictionem ſibi poſsint vendicare, *li. 2 q. 45*. Longe certe magis in ſuum ſubditum in loco exempto delinquentem, Noxa enim caput ſequi ſolet *l. licet C. an ſeruus ex delicto*. & vt Marcus Caro teſtatur, nequiter factum ſemper durat, & reum vbicumque comitatur. Et quidem hęc ſuccinctim quoad prius huius quæſtionis membrum, quæ fuſius deducere, & confirmare ab analogia eorum quæ à Couarruuia *Var. reſol. ca. 20. lib 2. nu. 18.* Iulio Claro *qu. 38. n. 18.* Molineo *ad conſ. par. §. 11. nu. 6*. Iacobo de Bellouiſu *in rep. ca. Romana §. conſtet. n 1. 118. de foro compet. in 6* adducuntur, potuiſſemus, niſi cum Cicerone *Rethor. 1* longitudine ſcripturæ legentium mentem inuoluere timuiſſemus.

Secunda huius quæſtionis ſectio, quæ conſiſtit in ea ſpecie, quæ ab ordinaria quidem iuriſdictione exempta eſt, ſed alium ordinarium aut quaſi ordinarium recog-
7 noſcit, quam Papam ſibi immediatum, ſuas etiam habet animaduerſiones. Etenim ſiue eiuſmodi exempti prælatum aliquem recognoſcant, ſiue capitulum, ſiue quem alium priuatum (vti Abbas diſtinguit, *ca. cum contingat nu. 5. 21. de foro compet.*) qui priuilegio, conſuetudine, aut præſcriptione, vt ante diximus *lib. 1 qu. 3.* iuriſdictionē acquiſiuerit, dubitationem mouet an eiuſmodi perſonarum exemptarum aut locorum exemptorum iudex cognoſcere poſsit de delictis per ſubditos ordinarij in
8 loco exempto commiſsis.

Reſpondendum eſt negatiuè.

Primo. Quia ſicuti nulla dari poteſt exemptio ab omni ſuperiore ne dentur Acephali, id eſt ſine capite, aut Rectore vt ſunt locuſtæ *dixi ſupra lib. 1. qu. 3 n. 16. in ſine*, ita non poteſt dari ſubiectio, quæ duos ſuperiores inſolidum recognoſcat. *Abbas d. cap cum contingat, n. 18.* nec etiam conſuetudine poſſet introduci, vt in eadem ciuitate vel diœceſi ſint inſolidum duo capita, quaſi myſtici corporis monſtrum, *Hoſtienſ. d. c. cum contingat & ibidem Abbas n. 18. Card. Clem. fin §. vt illud n. 4 poſt med. de re iudic.* quod fieret, ſi exemptorum locorum iudex, & loci perſonæ ve ordina-
9 rius cognoſcere poſſent de delicto per ſubditum ſuum in loco exempto commiſſo *Card. d. §. vt illud num. 4.*

Secundo, Loca exēpta ſunt de diœceſi, aut vt minus in diœceſi, vti ante diximus fieri

Digitized by Google

fieri autem non poteſt, quod inferior prælatus ab Epiſcopo, habeat territorium in ea ciuitate, vel diœceſi qua Epiſcopus *Philipp. Francus cap. 2. §. ſtatuto num. 3. in fine de conſtit. in 6. Rebuff. l. pupillus, §. territorium ff. de verb. ſig. Abb. c. cum ab Eccleſiarum num. 10. in fine de offic. ord. latè Cardinalis Clem. paſtoralis §. vt illud n. 4. de Re iudicat.* territorium enim quod à terrendo dicitur, *l. pupillus §. territorium vbi Alciatus ff. de verb. ſig.* Epiſcopus habet in tota ſua diœceſi, non vero alius prælatus ipſo inferior, *Abb. d. cap. cum contingat n. 18.*

Tertio, ſubditus ordinarij, qui in loco exempto deliquit, egreſſus locum exemptum, ſi à iudice loci exempti condemnaretur, indicta cauſa condemnaretur, licet enim ordinarius citare poſsit ſuum ſubditum extra territorium exiſtentem, vt ſe iuri coram ſe in territorio ſiſtat, *Petr. de Ancharano in repet. d. c. cum contingat n. 41. de foro compet. latè Cardinalis d. Clem. paſtoralis § vt illud n. 6. vide Ferrarien. in praxi tit. Forma inquiſitionis n. 30 vti diſtinguit.* Attamen, iudici loci exempti non licet citare nolentem ſubditum ordinarij. Extra enim illius diſtrictum impune ei non pareret, *l. fin. ff. de iuriſdict. omnium iudicum,* nam & ſi quis iuriſdictionem ad certum territorium reſtrictam extendere vellet extra illud territorium, laterem lauaret, & tale imperium contemni poſſet, *VVeſembecius in paratitulis ff. tit. ſi quis in ius vocatus non venit, n. 1. Philippus Fran. d. c. ſtatuto, n. 4. de conſt. in 6.* Cùm ne quidem ſententia legitime dicta extra territorium ius dicentis extendi poſsit, *Abbas cap. poſtulaſti num. 9 de foro compet.* 10

Quartò, clericus qui in monaſterio alicuius Abbatis deliquit, non ſubijcitur ratione criminis Abbati, *Abb. d. c. cum ab Eccleſiarum n. 10. in fine,* ergo neque ſi ſubditus ordinarij in loco exempto delinquat, idque ab Analogia de qua nos hactenus, *lib. 1. quaeſt. 45. num. 5. & 7. c. poſtulaſti n. 9. de foro compet.* 11

Et quidem huius ſecundæ ſectionis dicta cum mica ſolis intelligenda ſunt, & declaranda non procedere, niſi loci exempti Prælatus, ſeu iudex, vel alius quiſpiam priuilegio, præſcriptione, aut conſuetudine imperium merum vel mixtum, aut iuriſdictionem competentem acquiſiuerit, *Abb. d. c. cum contingat n. 15 & ſcripſi lib. 1. quaeſt. 3. & 6.*

Dixi primò, priuilegio, præſcriptione aut conſuetudine eo ſenſu quē ante præmiſimus, *d. q. 6. n. 12.* Hiſce enim modis iuriſdictionem acquiri indubitatum eſt, *d. q. 6. Abb. d. c. quod ſedem.* Subtexui ſecundò, de imperio mero, mixto, aut iuriſdictione. Quia longe intereſt à mero imperio, mixtum, & iuriſdictio, vti examuſsim explicauit Ioannes Longouallius in Pariſiorum ſenatu cauſarum Patronus, *Repet. l. imperium ff. de iuriſd. om. iudicũ* Barth. & DD. *l. imperium ff. de iuriſd. om. iudic.* ac ſuccinctius Panormitanus *in c. quod ſedem num. 5. de offic. ordin.* cum eo aggregatim Canonici Doctores. Et quidē, licet hi dialecti, meri, mixtique imperij à ciuili iure ſeu potius Doctorum iſtius ſcholæ hypomnematibus proceſſerint, deriuarunt tamen 12

 capo-

Digitized by Google

canoniſtæ eoſdem dialectos,etiam ad ea,quæ ſunt ſui fori, *Abbas d.c. quod ſedem n. 5.verſ.de iure vero Canonico* vti ex Cathegoria,quæ hic adijcitur videre eſt.

Merum imperium fori ciuilis ſecundum Barth. *l.imperium ff.de iuriſd.om.iud.*

- Maximum, Quod competit Principi, vt eſt cócedere legé
- Maius, Eſt animaduerſio in facinoroſos v.g. per vltimum ſupplicium,aut membri abſciſsionem,aut mortem ciuilem, & ſimiles pœnas.
- Magnum, Eſt amiſsio libertatis per exſilium,aut deportationem.
- Paruum, Relegare vel corpus acriter afficere.
- Minus, Modica coertio.
- Minimum, Leuis caſtigatio,

Merum imperium fori Canonici diuiditur ſecundum Abbatem, *cap. quod ſedem de offic. ordinarij* in

- Maximum: Penes Papam cui ius eſt condendæ legis *cap.1. & cap.fin.de conſtit.*
- Maius: Degradatio, & traditio brachio ſæculari æquiparatur vltimo ſupplicio *Innocent. cap. qualiter & quando de accuſat. latè Ioannes de Lignano tract.de cenſur.Eccl.in princ.numer.5. & 6. Oce. vol 16 fol.27:*
- Magnum: In deportatione *cap.1.de calum.* Detruſione in perpetuum carcerem, quod ius canonicum permittit,ciuile vero prohibet, *Abbas cap.nouimus n.3.in fin.de verb. ſig. & Apoſt: ad eundem Abbatem d. cap. quod ſedem in verb. in Metallum Abb. cap.tua de pœnis Ioannes de. Ligna. vbi ſupra.* Quid de damnatione ad triremes, vide Nauarrum. *De regul.Com 3 nu.52.*
- Paruum: In relegatione & in inflictione verberum *cap. accedens diſt:50.c.1 de calum. cap.in Archiepiſcopatu de Raptoribus.* In excommunicatione, quæ relegationi comparatur, *Fel. cap. 1.nu. 6. in fine de officio delegati.*
- Minus: In modica delicti coertione *ca ex literis de offic. deleg.*
- Minimum: In impoſitione multæ, quod & delegatus poteſt *c.de cauſis, vbi Abb.n.3. & 12. de officio deleg. & in c.præterea eodem titulo.*

Proſequi examuſsim ea quæ ſunt imperij mixti & iuriſdictionis res eſſet prolixior & ab hoc noſtro inſtituto aliena *v.Bar.d.l.imperium, vbi cæteri DD.& ſig.Lingoual.*

14 Itaque vt ad inſtitutũ præſens reuertar ſi loci exempti Prælatus priuilegio,aut præſcriptione quæſiuerit merum imperium in loco exempto, dubium non erit,

quin

quin de delicto eo in loco commiſſo, cognoſcere, & etiam delinquentem punire poſsit. *Abb.d.c cum contingat n.15. Ioan. Gaufredus, ſeu Collect. ibidem verſ. ſed quid ſi,* Sed ita demum, ſi in delinquentem manus iniecerit, nam ſi delinquens ibi non inueniatur, iuriſdictionem in perſonam delinquentis non habebit, *Abb.d.c.cum contingat n 6. verſ ſi autem ibi non inueniatur c.fin. de foro comp. cap. Paſto: alis de re iudicata.*

Confirmo, quia locus exemptus largo modo, & impropriè conſtituit territorium de per ſe *Gemin c.2.n 19. de conſt in 6. Rot. nouiſsima dec. 117 p 2. Roland. conſ. 33. p. 3* adeò quidem, vt qui eiuſmodi loco præeſt foraneos in eo delinquentes punire poſsit, *Collect. Io. Andr. Hoſt. d.c. cum contingat.* Quid autem ſi prælato loci exempti ſimplex notio, aut iuriſdictio competat. Certè punire delinquentem non poterit, *Abb.d.c. cum contingat n.15.* quia ab hac iuriſdictionis ſpecie ad aliam, quæ maioris eſt ponderis inferri non poteſt, *Fel.d.c quod ſedem n.3. & 4.* nam nec commiſſa cauſæ cognitione, executio commiſſa eſſe cenſebitur, *Apoſt. ad Fel. c. ſane n.2. de offic deleg Gail. li 1. obſer. 1. n. 52. Abb. c. cum ab Eccleſ. n. 4. de offic. ord.* imo neque deciſio, *Abb. c. dilecto n. 1. de offic. Archid. & dic c cum ab Eccleſ. n. 4.* nec ideò eiuſmodi iuriſdictio ei vana erit, aut inutilis, iuriſdictio enim, quæ competit ſine coertione, *Abb. d. n 15.* pro executione aut iuſtitiæ complemento recurſum habere poteſt ad ordinarium delinquentis, *Abb. d n. 15* per iuris ſubſidium, vel vt alij dicunt, mutui compaſſus, vna enim iuriſdictio debet per aliam adiuuari, qua de re ſuo loco tractauimus, & etiam de imploratione ordinarij, vel etiam cum opus eſt brachij ſæcularis, non pauca traduntur à Felino *ca. ſignificaſti, de offic. ord. Abb. c. poſtulaſti de foro comp.*

QVAESTIO CX.

Subditus delinquens in loco exempto an puniri à ſuo ordinario poſſit ſecundum eius ſtatuta.

SVMMARIVM.

1. *Subditi de delicto extra territorium cõmiſſo non tenentur.*
2. *Excommunicationis ſententia non ligat ſubditum extra territorium exiſtentẽ.*
3. *Ciuis extra ciuitatem delinquens punitur pœna ſtatuti.*
4. *Eccleſia nõ eſt de territorio iudicis laici,*
5. *Laicus in eccleſia delinquens punitur à iudice laico.*
6. *Sententia particularis excommunicationis ferri poteſt in abſentem.*
7. *Homicidium in loco exempto commiſſũ, punitur pœna ſtatutaria.*

DE homicidio in loco exempto commiſſo per ciuem Leodienſem, an is teneatur pœna ſtatuta ciuitatis Leod. quæ dicitur tranſmarina.

Digitized by Google

illius leucali & ibi apprehendatur, antequam legitimam probationem de Innocentia, & inculpata tutela docuerit, debeat mori, ſeu decapitari, etiam ſi poſt capturam paratus eſſet docere de defenſione inculpatæ tutelæ. De qua ſtatutaria pœna cognoſcit regimentum ciuitatis, quod conſtat ex Conſulibus, ſexaginta quatuor iuratis, & quatuordecim ſcabinis coram quibus homicida ſeſe purgare debet. De ordinaria verò pœna, ordinarij homicidæ, ſunt Scabini inter laicos, officialis inter clericos.

Certè, dicendum eſt homicidam hoc in caſu teneri ad prædictam pœnam extraordinariam, videlicet voiagium tranſmarinũ, ratio eſt, quia ſtatutũ diſponit de homicidio cõmiſſo in ciuitate Franciſia, & Banna leucali: porrò hactenus ſæpè probatum eſt, *hoc lib. q.*103 loca exempta ſita in diœceſi, vel quod perinde eſt in ciuitate Franciſia & Banna leucali, dictio enim illa *in* ſolet eſſe incluſiua *Alciat. l. ſi quis dixerit. ff de verb. ſig. Tiraq de retract. conſang. §.1 glo.11.n.*74. Proindè, non refragatur argumentum à loco exempto, ad locum extra territoriũ, illi enim hactenus aliquoties reſpondimus, *d. q.*103. Similiter quoque nec argumentum à perſona ad locum de quo Preſes *in locis loco à perſona ad locum.* Non enim ſequitur, exemptus committens homicidium in diœceſi nõ punitur pœna hac extraordinaria, ergo neque ſubditus committens homicidium in loco exempto, obſtat enim diuerſitas rationis, quo caſu argumentatio hæc non ſubſiſtit, vt hæc & alia ſi opere pretium eſſet fuſius ex doctoribus poſſent comprobari, latè Alciat. *& DD. l. viuũ ff. ſi certum petatur.* 7

QVAESTIO CXI.

Iudices exemptorum quales habeant cenſuras, animaduerſiones, executiones.

SVMMARIVM.

1. *Iuriſdictio non præſumitur.*
2. *Qualiter probatur tam ordinaria quam delegata.*
3. *Decanus & capitulum iuriſdictionem prætendens ordinariam in collegijs eam probare debet.*
4. *Delegata iuriſdictio etiam probanda.*
5. *Cenſura varia vſurpantur, & quid ſint.*
6. *Pœna alia corporales alia ſpirituales.*
7. *Cenſura differunt ab animaduerſione, diſtrictione, ſeueritate, diſciplina, pœna Canonica.*
8. *Iuriſdictioni competunt quadam cẽſura.*
9. *An autem ius pœna vel multa indicenda.*
10. *Vno commiſſo omnia cõmiſſa cenſentur ſine quibus commiſſio expediri nõ poteſt.*
11. *Iuriſdictio competens ſine cenſuris non ideo eſt inutilis.*
12. *Iudices inferiores non habent ius incarcerandi.*
13. *Incarceratio eſt meri imperij.*

Fff 3 14. *Niſi*

14. *Niſi tamen praſcriptione vel aliter acquiſiuerint.*
15. *Epiſcopi, Legati, Papa & alij ordinarij habent merum imperium.*
16. *Item conſeruatores.*
17. *An poßint ſibi creare apparitores armigeros.*
18. *Maiores iudices an poßint militari manu, ſententias ſuas exequi.*
19. *Poſſunt auxilium ſaculare vel alterius inuocare.*
20. *Inferiores nō poſſunt inuocare brachiū ſaculare, niſi prius requiſito auxilio ordi.*
21. *Maiores iudices an poßint mittere in poſſeßionem.*
23. *Inferiones iudices non habent ius ſiſtendi ſeu arreſtandi.*
24. *Epiſcopi non poſſunt ſaiſire bona qua territorium reſpiciunt.*
25. *Delegati inferiorum ſententias ſuas non exequuntur.*
26. *Simplicem habens cognitionem non poteſt decidere neque exequi.*
27. *Ordinarij poſſunt ſtatuere & ſancire ſub pœnis pecuniarijs.*
28. *Decani de conſuetudine habent iuriſd.*
29. *Capitula quam habeant iuriſd.*
30. *Abbates qualem habeant iuriſdictionē.*
31. *Quid ſi Abbas ſit negligens.*
32. *Abbates non habent territorium. Non puniunt ſubditum ordinarij in monaſterio delinquentem.*

1 IN foro frequens eſt, & perquā obuia hæc quæſtio, quam ne illotis, vt aiunt pedibus ingrediar. Præmittendum 1. iuriſdictionem non præſumi, ſed probandam eſſe *late Maſc. de probationib. vol. 2. concl.* 946. 947. 948. & 1054. iudex enim nullus præſumi poteſt *Bald. l. 2. col. 12. verſ. ſed hic obijcitur* C. *de ſeruit. & aqua,* quia iuriſd. eſt qualitas ſeu accidens, quod naturaliter nō ineſt, ideoque neceſſe eſt vt probetur *glo. & DD. c. ſi forte de elect. in 6. Abb. c. poſtquam, n. 7. de elect. Vantius de nullit. ſent. tit. de nullit. ſent. ex def. iuriſd. ord. n. 12.* Extenditur vt iuriſdictio etiam ordinaria veniat
2 probāda *Maſcard. d. concl.* 946. eaque probatio multipliciter fieri poteſt. In primis per ſcripturam ſeu literas patentes *Van. d. n. 12. Bald. l. prohibitum* C. *de iure fiſci li.* 11. *add. ſupra li. 1. q.* 7. quæ tamen neceſſariæ non ſunt quando quis ſe pro ordinario gerit, & pro tali reputetur, tunc enim literis opus nō eſt *Maſcard. d. concl* 946 *n.* 14 & 15. *Vant. tit. quibus mod. ſent nulla repar. n.* 21 nam & cum iuriſdictio iudicis eſt patens & notoria non eſt aliter probanda *Vant. d. loco Bald. l. ſi qua per calumniam col. vlt. verſ. deinde quaro legatus* C. *d. Epiſc. & clericis.* Signanter lite conteſtata, aut iudicio prorogato, qui enim perſonam tanquā talem approbauit, non poteſt poſtea, niſi legitimis probationibus, quibus ea propter prægrauatur eandem improbare *Maſc. d. concl.* 946 *n* 29. *Vant. de nullit. ex def. iuriſd. ordin.* 23. & *qualiter ſent. poßint reparari n.* 36. Rurſus probatur per conceſsionem ab habente poteſtatem. *Maſc. d. concl.* 1054. *n.* 1. & *ſeqq. l. 1. vbi DD ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſdictio.* Præterea, conſuetudine, præſcriptione *c. cum contingat vbi DD. de foro comp. & c. auditis de praſcript. Maſc. d. loco. n.* 14. quæ probari etiam poteſt per teſtes ſingulares, *Maſc. late d. concl.* 948. non tamen, ſi in actibus eiuſdem ſpeciei iuriſdictionis non conueniant, vt coniungi

iungi poſsint *Maſcard. d. conc.* 948 *numer.* 3. *& ſeqq. & concl.* 1054. *numer.* 18. *&* 20. *Fel. c. licet cauſam not.* 7. *de probat. late Balbus de præſcript.* 2 *part* 1 *partis principalis q.* 2. *n.* 37. quod iterum limitatur, niſi alius in quaſi poſſeſsione iuriſdictionis exiſtat, *Balb. d q.* 2. *n.* 27. *Maſcard. d. q.* 1054. *n.* 21. Denique, iuriſdictio probatur per conceſsionem officij, cui iuriſdictio ordinaria eſt annexa *Maſcard. d. concl.* 1054. *n.* 9 vt eſt officialis, aut vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus *dixi l.* 1. *q.* 1. *n.* 9. *&* 10. Duces, Marchiones, Comites in temporalibus *Maſcard. d. concl.* 1054 *n.* 9. Similibus modis probari poteſt iuriſdictio quaſi ordinaria, quam prælati exemptorum ſolent ſibi in exemptos vindicare, de qua ante hac quędam tradidimus *lib.* 4. *q.* 20. Proinde Decani, 3 aut Capitula, ſi iuriſdictionem quaſi ordinariam prætendant in collegas, ſeu ſingulos de capit. in caſibus à iure cõmuni nõ conceſsis, de quibus ſupra dixi *li.* 2. *c.* 47. eſt quod legitimo modo id comprobent. Sic & in alijs particularibus iuriſdictionem aliquam prætendentibus reſpondendũ eſt, quamuis quæſtio ſit, num priuato poſſit Iuriſdictio competere, cuius ſolutio compendij gratia petenda eſt ab Abbate *d. c. cum contingat.* Poſtremò, & iuriſdictio delegata probanda eſt *Innoc. cap. venerabi-* 4 *li n.* 5. *de cenſibus Fel. c. cum in iure de off del.* quare ſi à delegato petatur, vt de mandata ſibi iuriſdictione doceat, eoque poſtpoſito ad vlteriora procedat, totũ id quod ab eo geritur eſt ipſo iure nullum, *Innoc. & Fel. d. loco Bald. l. ea quidem col.* 4. *n.* 14. *C. de accuſat. & in l.* 1 *in fin. C. qui & aduerſus quos Fel. d. c. cum in iure num* 10. *in fine.*

Longe magis ſi alicui negetur, iuriſdictionẽ delegatam competere *Innoc Bald. Fel. ibidem Maſcard. d. Concl.* 946. *n.* 7. quod in ordinaria iuriſdictione ſecus eſt. Sola enim negatio ordinariam iuriſdictionem dubiam non facit, antequam exemptio legitime ſit probata *Rot. dec.* 6. *de excep. in nouis. Maſcard. d. concl.* 946 *n.* 7. *&* 15. & ita conciliandus Baldus *c.* 1. *§. vlt. in fin ſi inter dom. & Vaſall. de inueſt. lis oriat.* & Bertachinus *de Epiſc.* 7. *part. li.* 4. *q.* 8. dicentes geſta per vicarium non valere, niſi de eius mandato conſtet, vti in delegato.

Præmittendum 2. Antiquitus Cenſuræ nomen variè fuiſſe vſurpatũ, vti examuſſim deſcribit Ioan. de Lignano *tract. de cenſu. Eccleſ. in pri. n.* 2. 9. *& ſeq* quo ad huius 5 quæſtionis materiã, cenſura deſumitur à verbo cenſeo, quod eſt iudico, ſtatuo, decerno *l. cenſere ff. de verb. ſig. vbi Alciat. l ſenatus cenſuit ff. de pet. hæred.* Proindè, cenſura Eccleſiaſtica, quia nomen complexum eſt, neque diffiniri neque ethimologiſari poteſt, ſed deſcribi tantum vti inquit Ariſtoteles *li.* 2. *Topicorum* non tanta tamẽ polilogia qua Nauarrus in Manuali *c.* 37 *n.* 1. Sed magis genericè & conciſè vt ſit ad inſtar cenſoriæ virgulæ Romanorum de qua late *Bodinus de Rep. li.* 6. *c.* 1. & alijs ciuilis doctrinæ ſcriptores, item Eraſmus in Chiliadibus, quædam animaduerſio ſeu correctio Eccleſiaſtica potiſsimum conſiſtens in duplici ſpecie pœnarum corporaliũ, 6 & Spiritualium *Io. de Lignano dicto loco nu.* 6. *&* 7. Corporales pœnæ ad inſtar pœnarum iuris ciuilis corpus affligunt, quod enim v. g. apud ciuilis ſcientię profeſſores

erat

erat damnatio in metallum, id apud Canoniſtas eſt damnatio ad perpetuos carceres *c. pen. §. de hæreticis* in ſeruitutem redacti *cap. eos, diſt. 32.* traditio ſæculari curiæ *cap. ſtatuimus 25. q. 1.* venditio *c. quidam clerici diſt. 81.* Relegationi verò, ſucceſsit detruſio in monaſterium *c. Epiſc. p. autem diſt. 50 c. Rom. d. 18* alijſque pœnis ciuilibus, aliæ Canonicæ pœnæ per analogiam ſucceſſerunt, vti ex ſcemate anteſcripto plenius videre eſt, quas etiā Io de Lignano deſcribit ſuccinctius, ſpirituales vero pœnæ ſpiritum, animamque magis concernunt *Abb. c. Nuntius, n. 1. de decimis* ex quarum ſpecie ſunt cenſuræ quæ triplices eſſe recenſentur *c. queren. vbi Abb. de verborum ſignif. c. cum Clerici vbi Abb. nu. 4. de pactis* ſcilicet excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum. Præmittendum 3. cenſuras ſpecialibus loquendo differre, ab animad-

7 uerſione Eccleſiaſtica, diſtrictione Canonica, ſeueritate, diſciplina, pœna Canonica, etenim cenſura propriè loquendo reſpicit ſpirituales pœnas *Abb. d. cap. Nuntius*, vt ſunt, excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, *d. cap. quærenti* At verò, nomine animaduerſionis, ſeueritatis, diſtrictionis Eccleſiaſticæ, venitalia pœna extrinſeca ſecundum delicti qualitatem *Abb. d. cap. cum clerici nume. 4. de pactis, & in d. c. Nuntius, n. 2. de decimis* licet quandoque inter ſe ſimboliſent & diſtrictio Eccleſiaſtica pro cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, interdictiſque vſurpetur *Abb c. pro illorum n. 2. in fine de præbendis & in cap. 1. nu. 14. de iure iurando.* Appellatione verò Eccleſiaſticæ diſciplinæ venit ſententia, cenſuræ, vt eſt excōmunicatio, ſuſpenſio, interdictum *Abb. c. 1. nu. 1. verſ. nota 2. de pactis.*

8 Denique, appellatione pœnæ Canonicæ venit pœna depoſitionis cum nota infamiæ *Abb cap 2. nu. fin. in fine, ne prælati vices ſuas* Hiſce ita præmiſsis prima ſit Cōcluſio, Iuriſdictiones quantumuis odioſæ, vt ſunt extraordinariæ, prout legatorum *de quibus antea lib. 1. qu. 4. & lib. 2 q. 2. n. 20. & 21.* certas quaſdam habent cenſuras, *Abb. c. licet nu 3. de pœnis.* ſeueritates, ſeu animaduerſiones Eccleſiaſticas, quibus refractarios ſuæ iuriſdict. poſsint coercere *Abb. & Fel c. præterea de offi delegati.* eleganterque Longouallius, modos tuendæ ſuæ iuriſdictionis enucleat *Rep. l. Imperium par. 3. §. venio ad mixti fol. 37. ff. de iuriſd. om iud.* Dixi autem ſeueritates vel animaduerſiones Canonicas, quia animaduerſio ſiue ſeueritas alterius eſt ſpeciei quā cenſura, cenſura enim comprehendit tantum vti genus ſubalternum excommunicationem, interdictum, & ſuſpenſionem *tex. cap. quærenti de verb. ſig. Abb. d. cap. præterea num. 2. in fine.* At verò, animaduerſio Canonica ſeu ſeueritas Eccleſiaſtica vti generalior, comprehendit præter cenſuras ius mulctandi, puniendique extraordinariè *Abb. d. numer. 2.*

9 Ideòque fit, vt qui iuriſdictionem habet, poſsit non tantum diras illas cenſurarū pro re nata fulminare, ſed & contumaces punire, & ſeueritatem Canonicam exercere, mulctando extraordinarieque puniendo *Abbas c. de cauſis, n. 3. & 12. & ibid. Fel n. 9. de officio deleg. Longouallius d. l. imperium par. 3. § ſupereſt fol. 50 verſ. adde de offic. deleg. DD. l. 1. ff. ſi quis ius dicenti non obtemperauit.*

Dixi

Dixi, vt qui iuriſdictionem habet, etenim vt cenſuræ exerceri ab aliquo poſsint,
requiritur, vt exercens Iuriſdictionem habeat, ſeu vt ſit Iudex *c. præterea verb. Iudex
appell. vbi Anch. n. 1. & c. penult. de ſent. excom.* deinde, vt ſit Eccleſiaſtica iuriſdictio *c.
bene quidem diſt. 96.* denique poteſtas exercendi cenſuras *c. fi. de exceſſ. Prælat. ca. præ-
ſenti de ſent. excom. in 6. Anch. d. n 1. Nau. in Man. c. 26. n. 1.* Vnica itaq; ſit concluſ. hu- 10
ius primæ ratio, quod vno commiſſo omnia commiſſa cenſeantur, ſine quibus cõ-
miſsio exerceri non poteſt, *l. fin ff. de Iuriſd. om. iud late Longouall. Rep. l. Imperium ff.
de iuriſd. om. iud* quam teoriam, *Fel. d. c. præterea n 4. de offic. del.* ſubtiliter varieque
ampliat & reſtringit. Concluſio autem hæc prima cum mica ſalis intelligenda eſt,
niſi conceſsione, præſcriptione, priuilegio, vel aliter, eiuſmodi cenſuræ, vel coercio-
nes iuriſdictioni legitimæ ſint ademptæ, vel alitercumque Iuriſdictio coarctata,
*Abb. d. c. cum contingat n. 15. in fin. Apoſt. ad Fel c. ſane n. 2. verb. execut. de offic. deleg. Abb.
c. d. lecto n. 1. de offi: Archid.* Iuriſdictio enim poteſt alicui etiam ſine coercione com-
petere, *Abb. d. n 15.*

Neq; ideo vana erit, aut infructoſa talismodi iuriſdictio, quod innuere videtur 11
legislator *d. l fin.* pro coercione enim recurſus haberi poterit ad ordinarium *Abb. d.
c. cum contingat n. 15. in fi.* Quid porrò dicendum ſit, ſi iuriſdictio demandata ſit cum
diſtrictione canonica, aut diſciplina Canonica, vti pœna canonica, hactenus in prin-
cipio huius quæſtionis dictum eſt. Dubitare autem quiſpiam poterit vſq; ad quam
ſummam ſit modus mulctæ ſtatuendus. Diſtingui ſolet inter inferiores iudices &
maiores, maiores dico, eos qui ordinarij ſunt, veluti, Epiſcopi, aut Legati, Papæ, vel
Principis, *Abb. c. quod ſedem n. 7 in fin. de off. ord.* minores verò, ſeu inferiores, qui ſunt
ſubdelegati, ſeu delegati, delegati *Abb. d. c. de cauſis n. 13.* Itaque inferiores illi in mo-
do mulctæ excedere nõ poſſunt ſex aureos, *Abb. d. c. de cauſis n. 13.* maiores verò poſ-
ſunt excedere & arbitrari mulctam ſecundum quantitatem, ſeu cauſæ qualitatem.
Abb. d. n. 13. ita tamẽ ne ſe auaritiæ æruſcationisque ſuſpectos reddant *c. licet 1. n. 249.
de pœnis.* Proinde iudices in indicenda mulcta, ſtateram illam diuinam Innoc. IV.
Pontif. *in c. 1. de ſent. & re iudic. in 6* aſſumant, & æquo libramine perpendant quali-
tatem perſonarum, cauſæ naturã, & culpæ, *l. quid ergo §. pœna grauior ff. de his qui not.
infam. c. notandum. 2 q. 3. & eleg. Petr. de Anch. c. de cauſis verſ. 5 nota de off. deleg.* ne in
Scopulos illos diſputationum ſeſe & litigatores inijciant. Num exceſſus in modo
mulctæ totam mulctam vitiet, vide *Apoſt. ad Abb. d. c. de cauſis n. 12.* cuius deciſio vix
poſſet ſine cadmea quod aiunt victoria reportari.

Secunda Concl. Iudices inferiores in quorum categoria ſunt delegati, non habent 12
incarcerandi poteſtatẽ, *latè Farinaceus in pract. crim. l. 1. tit. 4. q. 27. n 6. & 7. Caſtr. l. cũ
proponas C de bonis autor. iud. poſſid. Boer. dec. 215.* incarceratio .n. eſt meri Imperij, quæ
iudicibus inferioribus, aut delegatis ſolã iuriſdictionem habentibus non competit, 13
*gl. l. conſentaneum & ibi Bald. col. 3. verſ. quæro nunquid deleg. C. quomodo & quando iu-
dex & latè Farina. d. n. 7. VVeſemb. in parat. ff. tit. ſi quis ius dicenti nõ obtemp. n. 2.* Quod

declarandum eſt primò, niſi captura fiat, non vt de cauſa cognoſcatur, ſed vt captus ad Iudicem cõpetentem remittatur, nam eo fine minoribus magiſtratibus captura competeret. *Farina.d. qu.27.n.5.* Declarandum ſecundò, quando carceratio fit ad pœnam, tunc enim eſt meri imperij, Secus quando ad cuſtodiam, nam tum etiam pedaneis iudicibus eſt permiſſa, *Bald d l Imp col.3.ff de iuriſd.om. iud. Bert.tr.de E-*
14 *piſcopo l.4 p.3.n.3.* Declarandum 3 niſi inferiores illi iudices priuilegio, conſuetudine, aut præſcriptione, eiuſmodi ius acquiſiuerint, vti hac & quæſtione præcedente dictum eſt, & fuſius videre eſt apud Franciſc. Balb. *tract. de præſcr in 1.p 5.partis q 11. & Abb.d.c. cum contingat.n.15.de foro comp. & in c.2.n.4. ne prælati vices ſuas Maſcard. de prob.vol.2.concl.1054.nu.14.Cardin.Clem.fin § vt illud n 4 fin. de ſent & re iudic.* Declarandum quoque 4. niſi eiuſmodi facultas ab habente poteſtatem eis ſit delegata, vel ſubdelegata. Licet enim ciuili iure, quæ meri erant Imperij, delegari non poterant *DD l imperium ff de iuriſd om.iudic.* Iure tamen Canonico, quin delegari poſſint, dubiũ non eſt, *Fel.c quod ſedem de off ord ibi & DD* iſto enim iure quicquid eſt cognoſcibile, eſt delegabile, *Fel.d.c.ſig.in pr.de off del g.* quicquid de reſeruatis Principi ſenſerit Felin. *in c quod ſedem n 2 de off.ord.* eſſet id enim principibus, qui ſunt exleges legem dicere *latè Longouall.d.l imperiũ p ir.3.verſ.4.erit reſtrictio fol.34.* Signanter etiam cum à principe, aut eo qui principis vice fungitur delegantur. *Abb. d.c quod ſedem n. 7.verſ. princeps autem DD. l. Imperium.ff de iuriſd.om iudic.Maſc.d. concl 1054.n 4.* Tertia concl. Epiſcopi, Legati Papæ, & alij ordinariã iuriſdictionem
15 habentes, habent merum Imperium & proinde cenſuras, & ius incarcerandi, *Abb.d.c. quod ſedem n 7.verſ.in Eccleſ. Abb.ca.cum ab Eccleſiarum,n.4. de off.ord. Card.d.clem.*
16 *fin.§.vt illud n 4* Idem dicendum de Conſeruatoribus, ſunt enim de maioribus iudicibus, & à Papa, ſeu Principibus iuriſd. habentibus delegati, & iuriſd. vniuerſalẽ & quaſi ordinariam habentes, *Nau conſ de off.deleg. Abb.d.c.de cauſis n.13.de off.deleg & d.c.quod ſedem nu.7 & latè notaui ſupra l 1.qu 39* Quæ tamẽ Concl. Io Longouallio *Rep.l.Imperium par.4.§.ſequitur 3.fol.85.de iuriſd.om.iud.* indiſtinctè non placuit. Is enim non aliter concedit Epiſcopis & alijs Eccleſiaſticis optimatibus ius clericos ſuos præhendendi, ſeu incarcerandi, quam ſi eos pro tribunalibus ſuis, & in ipſo iu-
17 diciorum loco deprehenderint, Cùm, inquit, ij territorium non habeant. Sed incidenter quærit quiſpiam, quomodo eiuſce ſpeciei iudices iuriſd. ſuam ſartã tectam conſeruabunt, cum apparitores, ſeu homines armatos non habeãt, nec Epiſcopi habere poſsint, prout nec alij iudices, qui gladium temporalemue iuriſd non habent, vti contra Bald *in l.nam ſalutem § fui ff.de off.præfect vigilum* cenſuit Abb. *ca. cũ non*
18 *ab homine n.8 de iudicijs & Fel.c ſig.n.4.de foro com.* Reſpondetur primo quod virtute ſuæ delegationis, aut iuriſd. poterunt ſibi Officiales, ſeu apparitores adſciſcere quorum manu & opera iuriſd ſuam poſsint exercere, & Cenſuras ſuas & alias ſeueritates Eccleſiaſticas executioni demandare, *Abb.d c præterea n.4.Gaill.l 1 obſ 35. n 9* Aut certè poterit familiam ordinarij, hoc eſt illius apparitores impetrare, *Caſtr.*

l.2.

Digitized by Google

l.2 n.5 ff.de iuriſd.om.iud. Reſpondetur 2. Maiores iudices, hoc eſt, qui merum habent imperium, poſſe manuforti, id eſt manu militari mandata decretaue ſua executioni demandare, ſi vera eſt opinio Ioan. Gaufredi, ſeu Collectarij, *d.c.ſignificaſti n.1.de off.deleg.* qua de re eodem loco plenius per Felin. *d.cap ſignificaſti n.3.* aut certè poterunt inuocato auxilio brachij ſæcularis *Collect c.1 n.8.de off.deleg.& c.cum non ab homine n.4.de iudicijs Abb & Fel.d c.ſignificaſti,latè Andr.Gaill.lib 1.obſ.105.* idque etiamſi ſpecialiter id eis commiſſum non ſit, vti voluit idem Collectarius *d.c.1.n. 8 vbi apoſt.* quod tamen à Felin. *in d.c.ſignificaſti n.2.verſ.4.* in diſputationem reuocatur. At verò inferiores illi iudices nō poſſunt brachiū ſæculare inuocare, niſi prius 21
requiſito auxilio Epiſcopi *Collect.d.c.1.n.8.& d.c.cum non ab homine.* Auxiliū enim Eccleſiæ prius debet deficere, quam auxilium ſæculare poſſit implorari, *Collect ib. c.ſane 7.q.1.c.2 de except.in 6 c.cum ab Eccleſiarum vbi Innoc. de off.ord. in Archid.c. Adminiſtratores 23 qu.4.* Reſpondetur 3. Maiores iudices habentes merum Imperiū 22
poſſe mittere in corporalem poſſeſsionem *l.iubere ff.de iuriſd.om.iud. l.nec quicquam § vbi decretum ff.de off.proconſulis. Innoc.c.tua vt lite non conteſtata Collect d.c.ſignificaſti.* Minores vero iudices, decernere poſſeſsionē minorē ſcilicet eam, quæ ſit cuſtodiæ cauſa cū aliqua cauſæ cognitione *l.9.§.1.& 2.l ſi finita ff de damno infecto l.iubere cauere §.1.ff.de iuriſd om.iud.ita Innoc.d.c.tua* Non tamē ii ij Eccleſiaſtici ſint poterunt mittere in poſſeſsionē bonorū laicorū, ſed requirere debebunt iudicem laicum, vt immittat *Fel.d.c ſignificaſti n.4.* Eccleſiaſtici enim iudices bona immobilia, quæ territorium reſpiciunt ſaiſire non poſſunt, inquit Rebuffus *l.pupillus.§.territoriū ff.de ver.ſignif* quod an in delegatis Papæ procedat, ſunt affirmantes *Specul.de 2. decreto §.Reſtat.n.2.Caſtren.l.2.n.5.ff.de iuriſ.om.iud.* & Negantes ſententiæ *v.Collect. & Fel.d.c.ſignificaſti* Quarta Concluſio, inferiores iudices vt etiam ſunt delegati, 23
non habēt ius procedendi per arreſta bonorum *Caſtr.l.qui iuriſ.n.6.ff de iuriſd.om. iud.Farin in pract crim.li.1.tit.4.q 27.n.6.& 7.* Cùm enim ij executionem non habeant, vt dicetur ſtatim, etiā miſsionē non habent, *Caſtr.d.l 2.n.6.& Barth.n 2.* neq; ius procedendi per arreſta & bonorum adiudicationes, quæ territorium non verò perſonam reſpiciunt, *Card.Clem.fin.§.vt illud n.4 de Re iudicata.* Nam deſtructo cōſequenti, in quo ſtat ratio antecedentis, deſtruitur antecedens, & cum prohibetur certum quid, videtur prohibitū omne id, per quod peruenitur ad illud *Praſes loco à deſtructione cōſequenti,ad deſtruct.antecedentis.* accedit, quod arreſta & adiudicationes plurimum cum miſsionibus in poſſeſsionem bonorum ſimboliſent, *Mol. in conſuetud Pariſ tit.2 gl.1.verb.arreſt.Peck.de iur.ſiſt.c.1.n.5.* æquiparatorum autē eadem ſolet eſſe ratio, atq; iuris diſpoſitio *Praſes loco ab æquiparatis.* Cōfirmatur 1 quia ne 24
quidē Epiſcopi temporalē iuriſd non habentes ſaiſire poſſunt, vel ſequeſtrare bona, quæ territorium reſpiciunt, *Rebuſ.l.Pupillus §.territorium ff.de verb.ſignificationib. & idem Rebuſf.in glo.concordatorum tit.de nom.Reg.§.1.verb.moribus.v.Card d Clem.fin.§. vt illud num.4.* Confirmatur 2. quia delegati illi inferiorum à principe, ſuas ſenten-

tias exequi non poſſunt, ex opinione Ioan. Andr. & Anth. de Imola *ſi quis contra Cleric. de foro compet.* item Andr Gail. *lib. 1. obſer 1. n. 52.* Abb. *c. ab Eccleſ n. 4. in fin. de offord.* quamuis non opinione Fel. *d c. ſignif.* nec Longoualli *d. l. imper. p. 3. §. ſupereſt. verſ. 5. fol. 51.* vbi late & ſequatium. Ergo neque alij qui parem aut maiorem iuriſdict. non habent, parium enim eadem eſt ratio, natura atque potentia *Praeſ. in locis loco à pari.* & à pari cauſa inquit Ariſtot. *l 3. Phiſices.* relatus à Nau. *in man. c. 3. n. 14 verſ. ex uno.* in pari ſubiecto par producitur effectus, vtrum vero id procedat etiam in pignore prætorio, hoc eſt quod in contumaciam, contemptæ iuriſdictionis decernitur, videri poterit apud And. Gaill *de Arreſt c. 11. n. 6. & 7.* Proinde iuriſdictionis hęc materia, cum ſit anomala, ſemper metienda eſt à iure & tenore priuilegij conſuetudinis præſcriptionis *Abb. d. c. cum contingat & c. 2. n. 4. ne Prælati vices ſuas, Gaill. d. l. 1. obſeru. 35. n. 6. & ſeq.* prout & in delegatis ab eorũ cõmiſsione, quemadmodũ ante hac ex Abb *c. dilecto n. 1. de offic. Archid. Felin c. ſane n. 2 vbi Apoſt. verſ. executio de off. deleg.* & alijs probauimus, materia enim hæc eſt anomala, quæ certa & indefinita regula circumſcribi non poteſt.

26 Quinta Concl iuriſdictio quæ intra Cancellos circumſcripta eſt, non modo non exempt. non habet *Apoſt. ad Fel. d. c. ſane n 2. Gaill. d obſeru. 1. n. 52. Abb. d. ca cum ab. n. 4.* ſed nequidem deciſionẽ *Abb. d. c dilecto. n. 1.* proinde ſemper hac in materia velut ad ſcopum vis & iuriſdictionis attributæ poteſtas ſemper eſt intuenda *Abb. d. cap. cum ab. numer. 4.*

27 Sexta concluſio, Epiſcopalem iuriſdict. aut quaſi Epiſcopalem habentes cum habeant merum Imperium vti dict. eſt ſupra, poſſunt ſtatuere ſub pecuniarijs pœnis *Bald. Rubr. de conſt. col. 2. ver. quæro an Epiſcopi*, Imò pœnam iuris in aliam pecuniariam pœnam conuertere *gloſſ. cap. licet, de pœnis Don. cap quoniam diſt. 18. Fel. cap. irrefragabili §. Cœterum nu. 7. de offic. ordinar.* Nam in pœnis iuris ſoli Epiſcopi diſpenſant, *gloſſ. d, cap, licet, & Felin, d, n. 7*, Imò & alij inferiores, antequam ſententiã protulerint iuxta Abb, *d, cap. licet num 6*, Sed & quandoque poſt ſententiã, cum res ita exigit vt inopia condemnati *Abb. d. num. 6.* non vero inferiores, ij enim regula canonum vincuntur *Fel. d. nu. 7.* Cui autẽ applicanda ſit eiuſmodi pecuniaria pœna, an Epiſcopo comdemnanti, an verò in piam cauſam, vel ei, cui iniuria illata eſt, non eſt huiuſce indaginis *v. Abbatem c preſbiteri nu. 3. & d. cap. licet perſol. vbi Apoſt de pœnis.*

Adieci autem initio huius Concluſionis iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem, Quia hæc iuriſdictioni Epiſcopali quadantenus æquiparatur *gloſſ. Clem, 1, verb, proprij de Reb, Eccleſ. non alien. & v. ſupra libr. 4. qu. 20.* nã & dictio hæc quaſi ſolet eſſe expreſſiua veritatis *l. ſi vero §. item quicquid ff. ſol. Mat. l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verb. oblig. Albert. de Pergamo de Præpoſit. nu 92.*

28 Septima Concl. Decani in multis Eccleſijs de conſuetudine habent iuriſdictionẽ quaſi ordinariam, nam ſacris interdicunt, *cap. dilecto de appellationibus excommunicant. cap. dilecto de ſententia*, adeò quidẽ, vt gloſſographus cenſuerit Decani iuriſdictionẽ ordi-

ordinariam eſſe Epiſc. tamẽ inferiorẽ *glo. c. cum ab Eccleſ. de offic. ord. Card. Clem.* 1. §.
ne igitur n. 4. *de celeb. miſſar.* & ideò dignitatẽ habere *c. ſuper ſpecula ne clerici vel Mo-
nachi Alcia l. non plures verſ. decani C. de ſacr. Eccleſ. l.* 1. & 2. *vbi DD. C. de Decanis li.* 12.
atque curam animarũ *c. dudum* 2. *de præbendis.* Decani porrò in omnibus fere Euro-
pæ Eccleſijs ij cẽſentur qui præſunt Eccleſijs Canonicorũ in Choro conſeſſu ſuffra-
gijſque ferendis, vti animaduertit Hoſtienſ. *c. dilecti de appell.* atq; eximiæ doctrinæ
è Societate Ieſu Pater Azorius *De iuſtitia & iure par.* 2. *c.* 17. *li.* 3. & nos quoque ſupra
hac de re quædam tradidimus *lib.* 2. *q.* 47. Itaque poſsũt Decani cenſuras exercere in
collegas *Innoc. d. c. cum ab Eccleſ. Card. d. §. ne igitur.* Item cõmunicatos ob iniectio-
nem manuum in ſe, inuicem abſoluere *Card. d. n.* 4. an autẽ diſpenſare poſſunt, & in
quibus cauſis vide Card. *Sabarell. d. n.* 4. & 5 Dixi autẽ in principio, de cõſuetudine,
quia ſecus de iure *collect. d. c. cum ab Eccleſ. & c. Arch. Couis de off. Archid* iuriſq; ſcripti
ratio aut diſpoſitio iuriſdictiones tot ordinarias nõ cognoſcit *c. cum Epiſc. de offic. ord.
in* 6. vel certe Decani cenſuras habent, quia per electionẽ capituli iuriſdictionẽ ac-
quirunt in capit. & per ſequentem confirmationẽ Epiſc. excommunicandi faculta-
tem *collect. d. c. cum ab Eccleſ. n. pri.* Octaua concluſio, capitulũ etiam certis quibuſdã 29
caſibus cẽſuras exercere poteſt, *dixi ſup. l* 2. *q.* 47. quod nõ dubie procedit nõ modo
cum iuriſd. habẽt, ſed ſi vt poteſt maius imperiũ præſcripſerit *Abb. ca. cum contingat
n.* 12. *Apoſt. de foro compet.* Nona concluſio, Abbates & alij Prælati regulares iuriſdi- 30
ctionnm habent. & cenſuras, tuã in ciuilibus, quã in criminalibus contra eorũ Mo-
nachos *Abb. c. cũ ab Eccleſ n.* 10 §. 1. *num.* 4. *de celebr. miſſarum.* qua de re late videatur
Nauarrus *tract. de Regularibus* & Compendioſe Abb. iã laudatus. Quid porro ſi Abb. 31
negligẽs ſit in iuſtitię adminiſtratione, an recurrri poterit ad ordinariũ, vide ea quę
hactenus tradidimus *li.* 4. *q.* 30. & Abbatẽ *d. nu* 10. Quid itẽ ſi ſubditus ordinarij de-
lictum committat in monaſterio, traditum eſt ſupra, & ſuccinctim Abb *c. cũ ab Ec-
cleſ. n.* 19. *de off. ord.* reſpondit Abbatem territorium non habere, & proinde ſubditũ
puniri ab ordinario poſſe *vide late Cardinalem Clem. paſtoralis §. vt illud num* 4. & 5. *de* 32
ſententia & Re iudicata.

QVÆSTIO CXII.

Prælati exemptorum an habeant fiſcum.

SVMMARIVM.

1. *Prælatorum appellatione qui veniant.*
2. *Fiſci Ethymologia.*
3. *Epiſcopus an habeat fiſcum.*
4. *Quid de Prælatis habentibus iuriſdictionem quaſi epiſcopalem.*
5. *Cauſæ fiſcalis quæ ſint.*
6. *Procuratores fiſcales quales eſſe debeãt.*
7. *Fiſcus habet ſpeciales iudices.*
8. *Item Notarios.*
9. *Præterea Aduocatos.*
10. *Sententia lata non interueniente conſilio aduocati fiſci, non valet.*

11. *An iudex teneatur, ſequi conſilium aduocati Fiſci.*
12. *Conſilium ſatis eſt petere ſequi vero non neceſſe.*

1 PRæmitto 1 prælatorum appellatione, venire non tantũ Epiſcopos vel ſuperiores, ſed etiam inferiores iuriſdictionem habentes *Abb ca cum ab Eccleſ. n. 1. cum*
2 *Apoſt. de off ordin.* Præmitto 2. Fiſci Etymõ diuerſimodè vſurpari, vti videre eſt apud Guilielm. Gudeũ in annot. ad pãdect. *tit. de off. quæſtoru & in l. ſed addes §. illud ff. locati And. Gail. li. p. obſeruat 20. Ambroſ Cal p in ſuo dictionario* hic ſumo generice pro ærario & Gaſophilacio cuius dominator & arbiter eſt Primas *de quo ff. & C. de iure fiſci & l. bene à Zenone § ſancimus C. de quad. præſcript.* vtilis autem eſt hæc quæſtio, nam ab ea pendent & aliæ, ſcilicet num pecuniariæ pœnæ ſibi fiſcoue ſuo, vel Eccleſiæ, aut pauperibus ſint erogandæ, præterea num ab inteſtato decedentis bona ei vel alteri ſuccedant. Deinde, an habeat bona ſecum contrahentis tacite obligata, & prope infinita alia fiſci priuilegia eiuſcemodi quæſtionis.

3 Paucis, ſunt qui cenſuerunt ne quidem Epiſcopum habere fiſcum *Bald. Rubr. C. de priuilegijs fiſci in fine, & in authen bona Damnatorum C de bonis dam. late Angel. Auth. vt multi iudices §. vt autẽ Io. Andr. cap. irrefragabili §. cæterum & c. dilect. de offic. ordin. Barth. l. 1. n. 12. C. de bonis vac lib.* 10. alioquin inquit Baldus iã laudatus, iudex quis eſſet in propria cauſa dum aliquid Cameræ ſuæ, hoc eſt fiſco ſuo adiudicabit.

Verum, opinio contraria receptior eſt *glo. cap. quia verb. præter in fin. de conceſſ. præb. vbi Butr. Imola & Abb. Fel. d. c. irrefragabili §. cæterum. n. 11. late Card. Clem. Nolentes §. 1. quæſt. 5. de hæreticis. Oldra conſ.* 302 *col. 2. Rota dec. 4. de teſt in antiquis, Albert. de Roſate in dictionario verb ſi fiſcus*, & ita etiã de generali conſuetudine teſtatum reliquit Franciſcus Pauinus Rotæ auditor *poſt Concilia Oldradi 34. verſ. circa quartum.* Longè magis id concedendum eſt, cum Epiſcopi vltra iuriſdictionem ſpiritualẽ habent etiam gladiũ temporalẽ, vti copioſius confirmat Io. Andr. *d. c. dilect.* idipſum
4 reſponderi poteſt in alijs prælatis quaſi Epiſcopalem iuriſdictionẽ habentibus, per rationes & Autoritates quas ante ſcripta quæſtione notauimus. Non in alijs iuriſdictionem inferiorẽ habentibus *Fel. d. §. cæterum n. 11 de off. ord.* & ideo eiuſmodi inferiores, (vt cum Angelo *d. Auth. vt multi iudicem § vt autem concludã*) pecuniarias pœnas imburſare non poſſunt, ſed in Eccleſiæ vel pauperũ vſum conuertere debẽt, nec inteſtatò decedentium bona eis deuoluuntur, neq; alia fiſci priuilegia ſibi queunt vſurpare. Idque niſi priuilegio, conſuetudine eis aliter cautum ſit, vti hactenus ſæpe indigitauimus. Quæ omnia niſi breuitati & intra carceres huius inſtituti nos continere ſtuderemus, poſsẽt ex ijs quæ de Spolijs clericorũ à Nauarro cõmmentata sũt, copioſe dilatari. Ab hoc fiſco deriuarunt cauſæ fiſcales, hoc eſt rẽ fiſci concernẽtes,
5 quas qui curant, ij procuratores fiſci nuncupantur. *Franciſcus Lucanus tract. de fiſco & eius priuilegijs par. 1. n. 6. Veſtrius in praxi Rom. lib. 2 cap. 9. vbi & Grauatius Guilielmus le Rouille de iuſtitia & iure li 3. c. 6. n. 3. vol. occ. 1. qui refert differentiã inter procuratorẽ*

Caſa-

Cæſaris & fiſci Gaill.d.obſ 20.quales & quidẽ vt fidi ſint expedit valde etiã reipubli-
cæ *Abb..ſicut n.2.de accuſat in c.ex parte de conceſſ.præb.Paulus Lancelot.inſtit.Canoni-
corũ li.1.tit de collat.§.tẽp in glo.verb.notitia & dixi in ſcholijs ad conſt Conc later.ſcho-
lio* 55.ij enim tãquã ardeliones,velut inquit Adriã.Iunius *Cẽt.2.adag.4.* ſicut cybira-
tici canes,aut Coricæi omnia odorant,ſcrutãtur,inueſtigant,trãquillitatẽq;publicã 6
Irenarcharũ Curioſo more ſeruãt & delicta principibus referũt *l. munerum ff.de Mu-
nerib. & honor. l.curioſi C de Curioſis & ſtationarijs lib.* 12. dumque morum refor-
mationi inuigilant,fiſcum etiam ipſum adaugent *l.in heredem ff.de calum l.pap.§.me-
miniſſe ff de inoff.teſtament Franc.Lucanus de nu.6.*& iure quodam regio locupletãt,
Bald. l.1. C de hered.vel act.vendita Matheus de Afflictis de iure prothim. § 4.num. 23.
in fin.& §.5.n.11. Quo in munere vt ij ſeſe magis ſtrenuos præbeant, deputati fuerũt
à ſcripto iure ad huiuſcemodi cauſas iudices etiã ſpeciales *C vbi cauſa fiſcales l.1 & 2.
& l.1.C.de iuriſdict om iud Fran.Lucanus vbi ſupra nu.*86.præterea actuarij ſiue No- 7
tarij ſpecialiter ſunt deſignati,qui acta ſcribãt ſub pœna etiã nullitatis,ſi alius quiſ- 8
piam eis manum adhibeat *l.fraudem § quoties ff.de iure fiſci Fran.Lucan.d loco n.* 87.

Denique Aduocati etiam fiſci *tit.C.de Aduocatis fiſci* quorum induſtria Concilio 9
& tuitione Fiſcales cauſæ ad optatũ finẽ perducãtur,quod vt cò cõmodius eueniat,
nemo eſt alius qui cauſis Fiſcalibus auxiliatricem, patrocinantẽque manum poſsit
admouere, *Octau Veſtrius in praxi Rom. lib. 2. cap. 8. & 9.* ijque licet in Fiſcalibus
cauſis iudicandi authoritatem non habeant *Veſtrius d c.8 n.2* voti tamen,conſilijque 10
ſui interponendi habent facultatem,*Veſtrius d n.2.*& proindè sẽtentia non interue-
niente Conſilio fiſci, aut ſine eo,vel eo abſente lata,nullitati ſubiacere cenſetur,nec
facere tranſitũ in rem iudicatã *l. 1. vbi glo.C.de ſent. aduerſus fiſcum latis li.10. tex.l.ſi
fiſcus ff.de iure fiſci glo.& DD l.velamento de poſtulãdo.Martinus Laudenſis tract. de fiſ-
co q.39 & 46 l fui C.de Aduocato fiſci.* Sed an iudex teneatur in iudicando ſequi con-
ſilium aduocati fiſci,videtur quod ſic : videmus enim eũ iudicandi munere fungi, 11
dum intereſſe poteſt vna cum actuario examini teſtiũ, vti tradit Tiraquellus Am-
broſinus,de modo form.proceſſ informat.*li.1 ca 2.n.16 follẽ.in pract.Crimi.in.pr.nu.*
30.39. licet in hoc tamen non aſſentitur Bermondus Chouenonius.*De publicis concu-
binarijs § cum proceſſu n.4 fol.24.* Deinde fruſtraneũ erit Aduocati fiſci Conſiliũ ſi
ad illud iudex nõ obligetur,quia fruſtratorius eſt actus, qui nõ cõſequitur ſuũ finẽ
l.verbis ff.de vulg.& pup Præterea,nihil abſurdi, ſi Aduocati fiſcus propria in cauſa
cẽſeatur iudex,id enim iure nõ rarò permittitur, vti prolixe oſtẽdit Philippus Frãc.
c.1.de pœnis in 6 & cõſuetudine etiã introduci poteſt *Gaill.li..obſer* 18.Verum,con-
traria ſententia benignior eſt, & rationi magis conſona *Veſtrius in pract.Rom lib.2 ca.
8.n..*.iudex enim tenetur tantum expectare conſiliũ Aduocati fiſci , non verò illud 12
ſequi,iuxta vulgatam vſitatamque iuris teoriã,ſatis eſſe conſiliũ ſibi adſciſcere,ſe-
qui vero illud neceſſe non eſſe, *cap. cum in veteri vbi Abbas de electione, & in cap. ad
Apoſtol.*

Digitized by Google

Apoſtol. numer. 12. de Regularib. capit. cum olim vbi Abbas de arbitris Ioſeph. Seſe de inhibit. & executione priuilegiata capit. 2. §. 2. numer. 23. fol. 86. Barthol. l. 1. §. ſi plures, ff. de exerc. & Abbas ca. cum olim de arbitris. Benignius inquã eſt, & glorioſius Principi, ſi dicamus fiſci Aduocatum Conſilij quidem ius habere, ſuffragij autem, aut coniudicandi ius non habere. Id enim niſi ita ſit, nunquam, vel quod perinde eſt, raro *l. nam ad ea ff. de legib.* vincetur fiſcus ſuæ opinionis tenax, nunquam forenſem (quod aiunt) herbam cedet, quod inglorium erit Principi, vti eleganter expreſsit Plinius Nepos in panegyrico. Quę tua eſt (affatur Imperatorem) gloria, ſępius vincitur fiſcus, cuius mala cauſa, nunquam eſt niſi ſub principe bono, *Ioan. Pyrrhi tract. de Magiſtratibus Roman par. 2. Rubr. de quæſtorijs magiſtratib. n. 1. & 5. vol. Oce. 12. f. 22.* Quę quidem potuiſſem, ſi licuiſſet cancellos egredi, quos ego ipſe mihi hac in materia circundedi, pleniore manu ex teorijs Nauarri enciclopediã ſciẽtiarum extollendi. *tract. de ſpolijs clericor.* & alijs dictorum hypomnematibus dilatare, ſed breuitas quæ legibus eſt amica, *glo. l. 1. ff. quod metus cauſa, l. ampliorem §. in refutatorijs C. de appellat. latè Neuiſanus in Silua nuptiali in pr. n. 16.* polilogiæ eſt anteferenda.

PARS

PARS QVINTA.

DE IVRISDICTIONE ORDINArij in Exemptos.

QVAESTIO I.

Ordinarius an pendente Exemptionis exceptione, Iuriſdictionem poſsit in excipientem exercere?

SVMMARIVM.

1. *Exceptio exemptionis quæ non eſt ad manum, non ſiſtit ordinarij Iuriſdictionem: etiamſi excipiens ſit, in quaſi poſſeßione exemptionis, vt nu. 3.*
2. *Ordinarius habet fundatam ſuam Iuriſdictionem per totam ſuam Diœceſim.*
4. *Excipiens ſe exemptum, ſi præter quaſi poſſeßionem producat titulum ſaltem coloratum, ordinarius interim cognoſcit, dum de præſcriptione edoctus ſit.*
5. *Iura fauent Ordinariorum Iuriſdictioni.*
6. *Ordinarijs omnia licent in ſuis Diœceſib. exceptis reſeruatis.*
7. *Fauorabilis actus dicitur, quando res ad priſtinam naturam reuertitur.*
8. *Si cum poſſeßione accedit priuilegium, Ordinarius contra excipientem Iuriſdictionem ſuam exercere non poterit.*
9. *Poſſeßione ſua nemo turbandus eſt, etiamſi quis poſſideat cõtra ius commune, dummodo poſſeßio ſit ſaltem colorata.*
10. *Ordinarius ſiſit in quaſi poſſeßione ſuperioritatis, pendente appellationis cauſa poteſt Iuriſdictionem ſuam continuare.*
11. *Robur excommunicationis non tollitur priuilegio.*
12. *Ex vno Iuriſdictionis actu totius Iuriſdictionis quaſi poſſeßio acquiritur atque conſeruatur.*
13. *Exemptio cenſetur durare pendente iudicio reſtitutionis in integrum aduerſus ſententiam contra exemptum latam.*

HVius quæſtionis ſolutio pendet à diſtinctione ſequenti. Aut enim excipitur tantùm de priuilegio exemptionis, quod non eſt ad manum, ſeu de quo non 1
docetur, & tunc ordinarius ſuam iuriſdictionem exercere poteſt, *Innoc. in cap. ex parte, de verb. ſign. Capyc. deciſ. 124. n. 11.* Aut verò dans de exemptione excipit dũtaxat, de quaſi poſſeſsione exemptionis; eoque etiam in caſu ordinarius qui fun- 2
datam habet iure communi iuriſdictionem per totam ſuam diœceſim, *cap. omnes Baſilicæ 7. quæſt 7 cap cum Epiſcopis de offic ord. in 6 Philipp Franc cap cum perſonæ §. ſi verò num. 1. de Priuileg. in 6 Capyc. deciſ. 189.* tantiſper dum de eiuſmodi exemptio- 3
nis exceptione cognoſcitur, Iuriſdictionem ſuam poteſt exercere, *Abb. in cap 1. vt lite pendente Philippi. Franc in dicto §. ſi vero. Capyc in d deciſ. 189.* Aut excipiens præ- 4
ter quaſi poſſeſsionem exemptionis, adfert etiam titulum coloratum ſolius præſcriptionis: & tunc eo caſu Ordinarius, vt in præcedentibus caſibus, Iuriſdictionem

 nem

nem ſuam interim exercere poteſt,donéc plenè de præſcriptione edoctus ſit *Philip. Franc.d. §.ſi vero nu.2.Capyc.dicta deciſione 189.num.6.in fin.* idque propter odium præſcriptionis *cap.cum contingat de decimis Reb. ff.de decimis quæſt 14.num. 11.* & fauorem non modo iuris communis *cap.ad decimas de reſt t.ſpoliat.cap.1. de proſcript.*
5 *in 6 DD.ind.§.ſi vero,* ſed etiam Ordinarij qui in omnibus eſt prærordinator ſuæ diœceſis *cap perlectis diſt.25.Compoſtella cap ne pro defectu col. 4. de elect.* & in qua
6 omnia ei licent præterquam quæ ei prohibita non ſunt, *cap. nuper de ſent. excom.*
7 *Compoſtell.d.loco.* Aut vna cum quaſi poſſeſsione exemptionis excipitur etiam de ſolo priuilegio,aut Priuilegio & Præſcriptione ſimul,eoque caſu,quia Priuilegiũ
8 eſt fauorabile *cap.ex parte de elect.Capyc.d.deciſ.189.* Ordinarius dum exemptionis
9 quæſtio ventilatur iuriſdictionem non poteſt exercere *d.cap cum perſona vbi DD.* non enim debet quis turbari vel priuari poſſeſsione ſua etiamſi poſsideat cõtra ius commune quoties poſſeſsio colorata eſt & adiuta aliquo titulo, *Franc.d.cap.cum perſonæ §.quod ſi tales num.2.Capyc.d.deciſ 189.cap 1 vbi DD.de Præſcript.in 6.Abb.& DD.d.cap.1. vt lite pendente* alioqui ceſſante titulo executio Iuriſdictionis, vt & alterius cuiuſuis Iuris, quale eſt paſcendi,aquandi, lignandi fieri poterit contra poſſidentem *cap.cum dilect.de cauſa poſſ.Franc.d § quod ſi tales.*

Vt,& in caſu controuerſo. Si Ordinarius eſſet in quaſi poſſeſsione ſuperioritatis:nam etiam pendente appellationis cauſſa, poſſet ordinariæ Iuriſdictionis ſuæ
10 exercitium continuare, *Lapus d.cap. cum perſona Io Andreæ Innoc.cap.venerabili de cenſib.& in cap ex part.de verb.ſignific. Franc.d.cap.cum perſona §.ſi vero nu.3 Capy. d.deciſ.189.num.1.& ſeqq.* quod exemplificat Francus, in eo quem pridem Ordi-
11 narius excommunicauit.Nam ſi poſtea iterum ab Ordinario excommunicetur, valida erit excommunicatio,quantumuis excommunicatus priuilegio aliquo ſe excommunicari non poſſe alleget *cap.ex parte de verb ſignif. Franc d.cap.cum perſonæ §.ſi verò nu.3.& in fin.vbi etiam Petrus de Ancharano & Dominicus.* Quod exemplum ad cæteros Iuriſdictionales actus eſt extendendum: ex vnico enim Iuriſdi-
12 ctionis actu, totius Iuriſdictionis quaſi poſſeſsio acquiritur atque conſeruatur. *Alex conſ.74.nu.16.lib 4. Menoch.de retin.poſſeſſ.remed.3.nu 386.* Nihilominus ex-
13 emptio pendente iudicio reſtitutionis in integrum aduerſus ſententiam contra exemptũ latam,cenſetur adhuc durare, teſte Lancellotto *de attent.part.2.c.18.n.130.*

QVAESTIO II.

Actio hypothecaria competens contra duos quorum alter eſt exemptus, alter non exemptus,an proponi debeat coram iudice eius qui exemptus eſt?

SVMMARIVM.

1 *Actio hypothecaria eſt diuidua.*

2 *Ratione adiuncti ſiue ſocij quis conſequitur bene.*

Digitized by Google

neficium quod ipſi alioqui non competeret, limita vt nu.3.
4. *Ius hypotheca eſt indiuiduum licet res hypothecata ſint diuidua.*
5. *Quid de continentia cauſſæ.*
6. *Continentia cauſſa non debet diuidi.*

ANthonius Capycius deciſum refert actionem hypothecariam eſſe diuiduã, & proinde non poſſe eum qui exemptius non eſt, cauſſam coram proprio ſuo Ordinario ipſi motam ad iudicem exempti ſui compoſſeſſoris reuocare *Capycius deciſ.173. Feli. in cap. 1. verſ. vel dices, in fin. de praſcript. Angel l. ſi commune ff. de cler. coniug. Roman. Conſil. 195. in fin ſpeculator de Cler. coniugato verſ. quid ſi Clericus.* 1

Neque refert quod ratione adiuncti ſiue ſocij quis conſequitur beneficium quod alioqui non competeret *l. qui cauſſam ff. quemadmodum ſeruitus amitt. l. illo ſi corpus §. ſi fundus ff ſi ſeruitus vendicetur l. 1. & 2. C. ſi vnus ex pluribus, cap. pen. de conceſſ. prab. Barth. l. ſolent ff. de alim. & cibar. leg. l. fin. col. 3. ff. de colleg. illicitis l. præcipimus §. eo vbi Apoſt. C. de appell. late Feli. dicto cap 1. qua de re alibi ſcriptum eſt ſupra l. 1. q. 26.* Quia auctoritates illæ in Antynomiam adductæ intelligendæ ſunt de duobus coniunctis in vno iure, quod eſt indiuiduum: ſecus vero ſi ſit diuiduũ: eo enim caſu Priuilegium vni adiuncto competens ad alium non extenditur *l. ſi qui ſeparatim. § fin ff. de appell l. 1. C. ſi in vna eademque cauſſa.* 2 3

Vt proinde abſurdum non ſit ſi hypothecaria ad inſtar ſententiæ quæ diuidua continet capitula diuiſo ſeparatoq; iure cenſeatur, *l. etiam §. 1. ff. de minoribus l. non idcirco ff. de iudiciis Rom. d. Conſil. 195. in fin. Capyc. d. deciſ. 173. Afflict. d. deciſ. 215. Romanus l. ſtipulat. n. 16. ff. de verb. obligat.* vbi latè diſputat de ſimplicium mixturis.

Quod tamen limitandum mihi videtur, niſi agendum eſſet aduerſus eos qui bona hypothecata pro indiuiſo poſsident *Afflict. deciſ. 213. nu. 4* Ius enim hypothecæ eſt indiuiduum, licet res hypothecatæ ſint indiuiduæ *Afflict. d. nu. 4.* 4

Sed an ob continentiam cauſſæ, vtpote cum alter ad alterius cognitionem cõfert eiuſmodi iudicium competens contra exemptos, & non exemptos, poſſet per non exemptum ad iudicem Exemptorum reuocari? neutiquam *Feli. cap. fin. de Iudiciis:* Continentia enim cauſſæ diuidi non poteſt ob fori diuerſitatem quod eſt inter exemptos & non exemptos. *Menoch. de arbit. iud. caſu 371. late Mendanus de continentia cauſſa tit 3. art. 4. Capyc. deciſ. 122. nu. 5.* 5 6

QVAESTIO III.

Exempti an ob contumaciam poſsint ab ordinario puniri.

SVMMARIVM.

1. *Exemptus ſi non compareat coram Ordinario, pœnam contumaciæ non incurrit.*
2. *Exempti reſpectu ordinariorum, habentur pro extraneis.*
3. *Exempti etiamſi nõ ſubſint iure communi Ordinariis, illorum tamen iuriſdictionem impunè contemnere non poſſunt. diſtingue vt nu. 4.*

5. Ex-

5. Exemptus exemptione non notoria, excommunicari non poteſt.

6. Contumacia non exemptorum adeò obeſt, vt ſi illa eueniat in actu viſitationis, poſſint excommunicari non ſeruato iuris ordine. Quod limita, vt ibi n. 7.

1 PRo negatiua, militat quod Ordinarius ſit inhabilis & incapax iuriſdictionis in exemptos, qui ideo ſi non compareant, pœnam contumaciæ ad inſtar clerici coram laico non comparentis non incurrunt *l. contumacia § contumaces ff. de re Iud. Bald. l generaliter C. de Epiſ. & Cler. Thom. Gramm. deciſ. 61. n. 6 & 16.* & ita ob analogiam fori clericalis, & laicalis ad hanc exemptorumm materiam ratiocinari poſſe ſupra oſtendimus *lib. 1. quaſt* 45.

Deinde, Exempti reſpectu ordinariorum cenſentur iure extraneorum. *d qu* 45.
2 Proindè, ſicuti Iuriſdictio exerceri nequit in extraneos, ſeu non ſubditos, ita neque in exemptos, *c. per Venerabilem, qui filij ſint legitimi. Feli, c. quæ in Eccl. verſ. Tertia declar. de conſt glo. cap. dudum de reb. non alien. in 6. Thom. gram d. deciſ. 61. n.* 7. qui ſi non compareant, contumaciæ pœnam non incurrent *Bald. d. l. generaliter Tho. gram. d. deciſ. 61. n. 16. d. l. contumacia §. contumaces ff. de re Iud.* Rectè enim Hermogenes *in d. §. contumaces*, contumaces, inquit, non videntur niſi qui cum obedire deberent non obſequuntur, id eſt qui ad Iuriſdictionem eius cui negant obſequi, pertinent.

At vero, pro affirmatiua ſtat ratio: exemptos cenſeri quidem nõ eſſe de diœceſi,
3 ſed in diœceſi exiſtere, qui proinde Iuriſdictionẽ ordinariam per totam diœceſim diffuſam ita contemnere impunè non poſſunt, *Caſtrenſ. l. ſi quis ex aliena in fin. ff. de*
4 *iudicijs.* Itaq; diſtinctione videtur quæſtio hęc decidẽda: An exemptio ſit notoria, aut nõ notoria: vt ſi Notoria ſit, cõtumaciæ pœna euitetur: ſi vero notoria non ſit, nõ euitetur *Caſtr. d. l. cõtumacia §. cõtumaces n. 4. & d. l. ſi quis ex aliena in fi. Innoc. c. 2.*
5 *de dilat. & Caſtr. l. 2. ff. ſi quis in Ius vocatus & ita Thom.* Sanchez *de matrim. l. 7. diſp. 35. n. 23.* cenſet exemptum exemptione non notoria excõmunicatione teneri, eamque vim ſuam non amittere, ſi poſtea exemptus compareat Priuilegium allegaturus *per c. ſi aborta de ſent. & re iud.* quod reſtringit niſi exempti priuilegium habeãt ne poſſent excommunicari cum cauſula irritanti, id quod plurimum Iuriſconſultorum claſsicorum autoritatibus confirmat Sanchez. *d. n.* 23. Io. Andr. *c. ſcienti n. 7. de Reg. Iur. vbi Fran. n.* 4. Io. Andr. Franc. Anchar. Domin. *cap. 1. de conceſſ. præb. in 6.* Soc. in cap. *mulier n.* 34. *de ſent. excommun.* Silueſter *verb. exemptio q.* 8. & Fumus *in Aurea Armilla verb. exemptio n.* 2. Super qua materia ſi curæ pretium ſit, videri poterunt ea quæ prolixius alio in loco ſcripſimus *l 2 qu. 6. nu.* 36.

6 Illud interim non omittendum, contumaciam adeò obeſſe non exemptis, vt ſi in actu viſitationis viſitati reſiſtant, allegantes exemptionem, à viſitatione, poterit Epiſcopus illos de facto excommunicare, nullo Iuris ordine ſeruato, nec exemptionem, aut probationem oblatam recipere, aut appellationem admittere tenetur: cum non vt iudex, ſed vt pars pro ſuo Iure conſeruando procedat, defendendo ſe gladio ſpirituali *iuxta cap. dilecto de ſent. excom. in 6.* ex quo fit, vt ne quidẽ oblata proba-

probatio iuſtificet appellationem alias ſi vt iudex procederet, exceptionis legitimæ oppoſitæ oblata probatio appellationem iuſtificaret, *cap. interpoſita de appell. cap. inter Canonicos de electio.* ſi verò illi ſint in poſſeſsione, quod non viſitentur, 7
non poterit eos ſic excommunicare *Innoc. in c. venerab. de Cenſ. ibi Ant. de But. Marian. Socin. de viſitat l. 3. qu. 14. Fel. in c. ſacro, de ſent. excom. Ant. Genuen. in praxi Neapolitana c. 18. pag. 92.*

QVAESTIO IV.

Sententia ab Ordinario in fauorem Exempti lata, an ſubſiſtat?

1 *Nemo qui condemnare non poteſt abſoluere poteſt.*

2 *Quod in fauorem alicuius introductum eſt in eius odium retorqueri non poteſt.*

3 *Sententia Iudicis Laici abſolutoria in fauorem Laici lata, eſt nulla.*

4 *Sententia Ordinarij abſolutoria ab excommunicatione in exemptum lata non ſubſiſtit.*

Non deeſt ratio ſtans à parte negatiua ratiocinando à Iuris regula, nemo qui condemnare non poteſt, abſoluere poteſt, *l. nemo qui condemnare ff. de reg. Iuris.* quam fusè poſt Decium & alios enucleat Nauarrus *cap. verb. de pœnitent. diſt. 1. fol. 405.* 1

Verius tamen eſt ſententiam Ordinarij in fauorem exempti latam vires ſortiri: 2
alioquin enim priuilegium in fauorem conceſſum in odium & læſionem redundaret, quod ius non admittit, vti in ipſiſsima hac quæſtione poſt Decium *in d. l. nemo n. 2.* reſoluit. Bald. *in l. quoties C. vbi ſenatores vel Clariſsimi* Federic. de ſenis *Conſ. 90.* non autem obſtat antinomia d. l. nemo qui condemnare. Iſtius enim legis teoria procedit in eo qui iuriſdictionis defectu condemnare non poteſt. ſecus vero ſi ob priuilegium perſonæ conceſſum condemnare non poſsit. nam tunc abſoluere poterit *Decius d. l. condemnare n. 2.* & ita quadripartitæ illæ regulæ de quibus Nauarrus loco iam laudato, limitandæ ſunt, Qui condemnare poteſt abſoluere etiam poteſt, Qui condemnare non poteſt abſoluere non poteſt, Qui abſoluere non poteſt non poteſt condemnare, confirmaturq́, hæc concluſio de ijs quæ de Indulgentijs alio in loco *lib. 4. quæſt. 58.*

Similiter non obſtat quod ſententia Iudicis Laici abſolutoria in fauorem clerici 3
lata, ſit nulla. *A poſt ad Barth Conſ. 225. in verſ. Clericus in fin. lib. 1. Card. Tuſchus Com. Concluſ. tom. 2. Concluſ. 385. Incip. Clerici non ſubſunt Principibus n. 30.* vti non obſtat quod ſententia Ordinarij abſolutoria ab excommunicatione in exemptum lata 4
non ſubſiſtat *Abb. cap. cum tempore n. 2. verſ. Item Intereſt de Arbit.* quia Rom. Pontificis intereſt, qui eſt ſuperioris immediatus vt ſubditus ſuus non iudicetur ab alio, nec etiam abſoluatur, de Arbitris.

Digitized by Google

QVAESTIO V.

Ordinarius an poſsit excommunicare ſublatum in loco exempto exiſtentem?

1 *Abſens excommunicari poteſt: vt & exiſtens in alieno territorio.*

2 *Excommunicatio eſt actus extraiudicialis qui extra territoriũ exerceri poteſt.*

1 PRo affirmatiua late reſpondit Federicus de ſenis *Conſ. 16. Col. 6. verſ. ad ſecundam quæſtionem vſque ad finem* antonomiaſque ſoluit quas lib. 4. quæſt. 110. attuli, ratiocinaturque ab abſente ad ſubditum in alieno territorio exiſtentem: vt ſicuti abſens excommunicari poteſt, *cap. veritatis vbi glo. de dolo & contum. cap. Sacro de ſent. excomm. Fede. conſ. 11. cap. decernimus. 3. quæſt. 8 cap. 1. §. adijciebatur de Conceſſ. præben. lib. 5.* ita & in loco exempto ſeu alieno territorio exiſtens. id quod plena manu ab eodem Federico de ſenis confirmatur *d. Conſ. 16.* eſt enim excommunicatio actus extraiudicialis qui extra territoriũ exerceri poteſt *Franc. cap. venerabilis in pr. n. 3. de ſent. excom. in 6.* Eaque innodatus vbiuis terrarum manet alligatus *Abb. cap. ad reprimendum n. 2 de offic. ord.* viderique poterunt ea quæ inferius in non abſimili quæſt. ſcripſimus, qu. 87.

QVAESTIO VI.

Citatio in ſubditum in loco exempto exiſtentem, an ſubſiſtat?

1 *Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit.*

2 *Ab vno actu iudiciali ad alium efficax eſt argumentum.*

3 *Citatio per edictum ſumit vires à Iuriſdictione Iudicis citantis.*

4 *Subditus in alieno territorio citatus non comparens, fit contumax.*

1 RAtio dubitandi eſt, quia Citatio in alieno territorio non ſubſiſtit *And. Gail. l. 1. obſer. 56.* Reſpondetur nihilo minus citationem ſubditi in loco exempto exiſtentis ſubſiſtere *Feder. de ſenis Conſ. 2. de Conſ. 11.* idq; ad inſtar ſententiæ quæ ſubditum in loco exempto degentem afficit atque ligat, ab vno enim Actu Iudiciali
2 ad alium efficax eſt, & validum argumentum *Feder. de ſenis d. Conſ. 11. cap. cum inter de except. cap. Paſtoralis de offic. ord cap. 2. §. adijciebatur de conceſſ. præb. l. properandum §. fin. Antem C. de Iudicijs.* Confirmatur, quia citatio ſeu citationis executio quæ fit per Nuncium, epiſtolam, vel edictum, poſitum in loco Iuriſdictionis citantis, ſumit
3 vires à Iuriſdictione, de Iuſſu Iudicis citantis facto in loco debito, *Fede. d. Conſ. 11.* vt proinde citatio verbalis extra diœceſim citantis facta vitiari non poſſet, *l. 2. vbi in rem actio cap. Romana. §. contrahentes de foro comp. Clem. vnica de foro compet. Feder. d. Conſ. 16.* reddatque ſubditum in alieno territorio exiſtentem contumacem, atque
4 immorigerum *l. 2. C. vbi in rem actio, d. cap Romana §. contrahentes de foro comp. in 6. l. omnes §. ſi vero C. de Epiſcop. & clericis Feder. de ſenis d. Conſ. 16.* Qua de re vide etiam infra qu. 71. & fuſe Barth. l. 1 n. 3. cum Apoſt. ff. de Requirendis Reis, Conſonant ea quæ latè adferuntur à Guido. Papa deciſ. 502. n. 3.

QVAE-

Digitized by Google

QVAESTIO VII.

Subditus vni Diœceſano quoad aliquid, quo verò ad aliud alteri, an vtriuſque ſtatutis obligetur.

EXempli cauſa: Subijcitur vna Eccleſia Epiſcopo Leodien. quo ad inſtitutionem, deſtitutionem, viſitationem, quo verò ad Sacramentorum perceptionem ſubijcitur Epiſcopo Ruremon. Dubitatur, vtrum Rector eiuſmodi Eccleſiæ ligabitur ſtatuto Epiſcopi Ruremondenſis de Reſidendo? Reſpondetur non ligari, *Feder. de ſenis Conſ. 99 per tot.* ratio eſt, quia ad Epiſcopum Ruremond. ſpectat Sacramentorum adminiſtratio, non verò eius intereſt qua ratione beneficia gubernentur, vt proindè de rebus ad alienam Iuriſdictionem ſpectantibus ſe intromiſcere ac ius dicere non poſsit, *l. vnica C. vlt ff. de Iuriſdict. om. Iud. cap. Paſtoralis §. Rurſus Clem. de re Iud.*

Secundo, Iuriſdictio Epiſcopi Ruremondenſis hoc in caſu limitata eſt, & ideò limitatum parere debet effectum, ſolam ſcilicet adminiſtrationem ſacramentorum reſpicientẽ *l. in agris ff. de acq rer. dom.* cenſerique debet Eccleſia eiuſmodi quo ad aliam ab Epiſcopi Ruremondenſis Iuriſdictione exempta, *Feder. de ſenis. d. Conſ. 99. Archid. d. cap. 1. de priuil. in 6. cap. cum Capella cap. ex ore. cap. Quoniam cap. recepimus eod. tit in decretalibus,* qua de re vide plura apud Romanum in l. ſtipulationibus ff. de verb. oblig. vbi eum conſule.

QVAESTIO VIII.

Conſeruatores aduerſus iniurias & violentias an poſsint via inquiſitionis procedere?

FEdericus de ſenis reſpondit poſſe *Conſ.* 216. idque in odium iniuriantis & fauorem iniuriam paſsi, ad emendationem damni ciuiliter *cap conqueſtus in fin. de foro compet. Innoc. cap cum oporteat de accuſat. l. preſenti §. fine C. de His qui ad eccleſ. confugiunt text. cap. Conſultationibus in fin. de offic. de leg.* non verò ad pœnam criminaliter *Innoc. & Hoſt. cap. cum olim de off. deleg. Feder. de ſenis d. conſ.* 216. qua de re plura habes inferius vbi examino, an exemptus coram ordinario conuentus poſsit inuictus repeti.

QVAESTIO IX.

Ordinarius an poſsit eximere aliquod Hoſpitale in præiudicium ſucceſſoris?

SVMMARIVM.

1. *Hoſpitalia ſubijciuntur viſitationi Epiſcopi.*
2. *Exemptio in præiudicium ſucceſſoris non valet.*
3. *Capituli aſſenſus requiritur, vt Epiſcopus poſsit eximere.*

PRæmitto quod libro primo qu. 3. oſtendi Epiſcopum ſeu Ordinarium poſſe exemptiones concedere.

1. Præmit-

Digitized by Google

1 Præmitto ſecundo Hoſpitalia omnia, etiamſi ea formam pij loci non habeant nec Epiſcopi autoritate conſtructa ſint, ſubiacere viſitationi, & inquiſitioni Epiſcopi, cuius intereſt ſcire, num ita adminiſtrentur vt decet, atque vt in eorum inſtitutione ordinatum eſt, quippe quod perſonæ in ijs degentes ſint miſerabiles perſonæ, Epiſcopalique protectioni ſubiectæ *c.1. de Eccleſ. & ædific.* & ita reſpondit Federic. de ſenis *d. conſ.* 11. ſibi alioquin alio in conſilio contrarius *Conſ.* 150. *cap ſi Iudex Laicus de ſent. excom. in 6. Archid. cap. cum de beneficio de præb. in 6.*

2 Quibus breuiter præmiſſis, dico exemptionem in præiudicium ſucceſſoris conceſſum non valere.

Ratio eſt, quia exemptio eſt alienatio, quæ ſine ſolenni ritu fieri non poteſt *Feder. de ſenis d. Conſ.* 111 Longè magis ſi exemptioni per Epiſcopum conceſſæ non in-
3 teruenit capituli conſenſus qui alioqui eſt neceſſarius, *cap. tua de His quæ fiunt à Prælato ſine conſenſu cap paſtoralis de donat. cap 1. de reb. eccleſ. non alien. Feder. d. Conſ.* 111. *Farinacius deciſ.* 382. *nu.* 3. *par* 2. *Abb. cap. cum olim* 2. *nu.* 4. *de Priuileg.* Quæ tamen concluſio reſtringenda eſt, niſi exemptio eſſet temporis præſcriptione confirmata *cap. de quarta vbi DD de præſcript.* aut Epiſcopo id ſoli liceret priuilegio aliquo ſpeciali.

Sed quid ſi de fundatione non conſtat? & tunc ſi hoſpitale formam Eccleſiæ non habeat, careatque campanili, inſpicienda eſt poſſeſsio, *Feder. de ſenis d. Conſ.* 150.

QVAESTIO X.

Ordinarius an de validitate proceſſus Conſeruatoris poſsit cognoſcere, & ei ſeſe opponere.

SVMMARIVM.

1. *Inferior de geſtis ſui ſuperioris immiſcere ſe non poteſt.*
2. *Valet ſtatutum Epiſcopi ne vlla littera Apoſtolica recipiantur, niſi à ſe vel ſuis fuerint examinata. quod limita vt nu. 3.*
4. *Plerique occurrunt caſus quibus Ordinarij ſeſe opponere Conſeruatoribus poſſũt.*

HAnc quæſtionem Federicus de ſenis *Conſ.* 115. cenſet ridiculam: quia inferior de
1 geſtis ſui ſuperioris qualis eſt conſeruator, intermiſcere ſe non poteſt *cap. inferior de Maior. & obed. c factũ* 11 *q* 8. *Clem. ne Romani in Pr. de elect.* at vero ego quæſtionem hanc non contemnendæ inquiſitionis eſſe cenſuerim. etenim non pauci proponuntur caſus quibus Ordinarijs permiſſum eſt, in examen reuocare ea quæ in ſuperioribus geſta ſunt *cap. cum contingat vbi fusè Nauarrus & DD. de Reſcriptis Abb. cap. ſtuduiſti nu.* 2. *cum Apoſt de offic. legati. latè Bondiſla. de villadiego tract de legato part.* 1 *qu.* 8. *nu.* 43. *&* 44. *Innoc. cap. Conſtitutus. de appell.* Hinc Henricus Bottenis *tract. de Synodo Epiſcopi Concluſione,* 17. *nu.* 285. *verſ. Quinto infero* cenſuit valere ſta-
2 tutum Epiſcopi ne vllæ litteræ Apoſtolicæ recipiantur, vel in ſua diœceſi approbentur, quin prius à ſe vel ſuis deputatis fuerint examinatæ. *Henric. Bo. hic cap. ex eo vbi de pœnit. & remiſſ. vbi etiam abb.* adhibita tamen duplici cautione, prima ne id com-

committat ad ſiſtendam earum executionem, alioquin reatum inobedientiæ incurrerit punitione dignum in foro poli & in foro fori, *cap. quanto cap. dilecti de Priuileg. Petrus Rauennas in ſingul. §. 3. incip fin. interrogatus*; Secunda ne per hoc auaritiæ ſtudeat, pecunias indebitè emungat, id enim citra ſimoniæ labem non poſſet, *Card. Clem. abuſionibus in princ vlt. not.* vbi etiam Laurent. de Pin. *de pœnit. & remiſſ.* Guido Brianſonis *in 4. ſent. qu. 15. Concl. 2. Coroll. 3. col. pen.* Henricus Botteus *d. Concl. 17. nu. 285. in fine.*

Itaq; non pauci occurrre poſſunt caſus quibus ordinarius ſe conſeruatori poteſt opponere. Quid enim ſi conſeruator extra conſeruatorialis munus quid committat? Quid ſi ſepta ſuæ Commiſsionis tranſeat? Quid ſi occurrat caſus, vt ſunt multi cuius reſpectu Ordinarius maior eſſe poſsit Conſeruatore? de quibus ego alio in loco ſcripſi; *de Iuriſd. Ordin. in exempt. tom. 2. part. 3 qu. 23.* & Card. Tuſchus *Com. Concluſ. tom. 4. Concluſ. 436. verb. Iudex Ordinarius maior delegato §. voluminis auth. vt Iudices ſine quoquo ſuffragio Con. auth. qua in prouincia in fine de crimine, Federicus de ſenis Conſ. 216. nu. 2. Bart. & Iacob. de Ballo. in d. §. voluminis.*

Denique, quid ſi conſeruatoris ſententia notoriè liqueat nulla aut in iuſta? vti alio in loco oſtendi *tom. de Iuriſd. ordin. in Exempt part. 3 q 128.* vide fuſe Farinacium *de varijs & diuerſis delictis vol 3 qu. 97. nu. 67. & 77.* neceſſe tamen eſt, vt ſit nullitas aut iniuſtitia tam euidens, vt nulla ratione velari vel obſcurari poſsit, *Farinac. deciſ. 646. nu. 2. part. 2. Franc. cap. dilecto nu. 155 de Appell. Feli. cap inter cætera nu. 7. de Re Iudicat. Cornetus Conſ. 10. nu. 3. lib. 4. Rota diuerſ. de. 85. nu. 4. lib. 1.*

QVAESTIO XI.

Epiſcopus an poſsit Eccleſiam conſtruendam à ſua iuriſdictione eximere?

SVMMARIVM.

1. *Faciliùs renunciatur iuri quærendo, quã quæſito.*
2. *Rei necdum exiſtenti priuilegium concedi non poteſt.*
3. *Conditio rei quæ non eſt, non ſubſiſtit.*
4. *Seruitus ædificio quod non eſt, imponi nõ poteſt.*
5. *Quod iuris eſt de toto quoad totum, idem de parte quoad partem.*
6. *Epiſcopus non poteſt concedere exemptionem à ſua iuriſdictione.*
7. *Epiſcopus plura poteſt ante Eccleſiæ ædificationem, quàm poſt.*
8. *Remiſſio totius iuris habet ſpeciem alienationis.*
9. *Epiſcopus in quærendis præiudicare poteſt Eccleſiæ.*

Videtur poſſe: quia facilius renunciatur Iuri quærendo quam quæſito, *vti ſcripſi lib. 1. quæſt. 3. num. 5.* 1

Pro negatiua facit quod rei necdum exiſtenti Priuilegium concedi non poteſt. 2 *Ioannes Andreæ in cap. qui ſentit verſ. 3. tertio de reg. iur. in 6.* Donatioq; rei quæ non eſt fieri non poteſt *cap. Abbate ſane de re iud. in 6.* ſeruituſq; ædificio quod non eſt 3

 im- 4

imponi non poteſt, *l.1.ff. comm praced.* Pari ratione dicendum Epiſcopum à ſua Iuriſdictione eximere non poſſe Eccleſiam, quæ necdum eſt in rerum natura. Rurſum, ſicut totali exemptioni totius ordinis præiudicari non poteſt: ita nec etiam exemptioni particularis alicuius Eccleſiæ conſtruendæ, ſi illius Clerici ſint exempti *cap cum dilectus vbi Innoc. de conſuet. Federicus de ſenis conſ.* 247. quod enim Iuris
5 eſt de toto quo ad totum ita de parte quo ad partem. *l. quæ de toto ff. ſi pars hæred.* firmaturq; id ab analogia fori quod eſt inter laicos, & Clericos. De qua ego ſupra *lib.1. qu.* 45. Sicuti enim Epiſcopus non poteſt concedere eccleſiæ conſtruendæ vt
6 laicus habeat in ea vocem *c. nobis vbi Glo. de iure patronat.* Ita neq; vt Eccleſia conſtruenda à ſua Iuriſdictione & poteſtate eximatur *Federic. de ſenis dicto conſil.* 241.

Neq; obſtat, quod ante Eccleſiæ ædificationem Epiſcopus plura poſſit quam
7 poſt illius ædificationem, quia id verum eſt ſi Capituli conſenſus accedat. Nam eo caſu poterit eximere, licet non quoad omnia, alioqui ſecus *latè Farinac. Deciſ.* 382 *n.*
8 3 *part.2. Abb. c. cum olim 2. nu.4. de Priuileg.* Nam eiuſmodi totius Iuris remiſſio alienationem ſapit. *Clem. 2. de reb. Eccleſiæ non alienandis* atq; ita hanc Concluſionem conciliandam cenſeo accedentibus ijs quæ alibi ſcripſi *lib. 1. qu* 3.

9 Non obſtat 2. quod dicitur Epiſcopum in quærendis quandoq; præiudicare poſſe Eccleſiæ, quia id verum eſt ſi capituli accedat conſenſus. alioquin ſecus, *c. 2. 10. quæſt. 1. Abb. cap. cum olim nu. 4. de Priuileg.*

Et ab iſtis rationibus pendet deciſio quæſtionis de qua ego alibi *tom. 2. part. 2.* ſcripſi, videlicet num concedi poſſit exemptis facultas, ædificandi Eccleſiam cum pacto, vt Epiſcopo ſubijciantur. Conferunt etiam ea quæ infra notaui *qu.* 29.

QVAESTIO XII.

Viſitator an poſſit quempiam ob crimen commiſſum citatione non præuiâ officio remouere?

Diſtinguo: An priuationis pœna incipiat à crimine, non à contumacia: Si à crimine, poteſt, ſi à contumacia non poteſt, monitione non præcedente. *Feder. de ſenis conſ.* 105. Quippe ſuperflua eſſet eo in caſu monitio, quo de delicto ſatis conſtaret, in omnemque euentum foret remouendus *cap. tua, de pœnis* ſignanter porro in religioſis in quibus ordo Iuris ſtrictus non ſeruatur *c. qualiter 2. in fine de accuſ.* ſecus verò ſi remouendus, in ſuis exceptionibus eſſet audiendus, vti latè reſpondit idem Federicus *conſ.* 79. contra tamen viſitationem non admittentes, procedi poteſt ad cenſuras ſine monitione Canonica, vti ſupra oſtendimus *q.* 3.

QVAESTIO XIII.

Capitulum ſede vacante, an tanquam Epiſcopus poſſit viſitare moniales exemptas autoritate delegata?

Epi-

Epiſcopus autoritate delegata viſitare poteſt moniales exemptas *clem attendentes de ſtatu Mona h.* quæritur an eiuſmodi delegata poteſtas tranſeat in Capitulum ſede vacante? Federicus de ſenis, reſpondit non tranſire, *conſ.* 291. Ratio eſt, quia in eis quæ Epiſcopo competunt auctoritate delegata, Capitulum non ſuccedit, *cap. vnico de maior. & obed. in 6. Feder de Senis d. conſ.* 291. qua de re fuſius videri poterit Ioannes Franciſci de Pauinis *in ſuo tract. de officio & poteſt. Capituli ſede vacante*, & ego plenius ſcripſi ſupra *lib. 2. qu. 2. n. 23. & l. 4 qu. 24.*

QVAESTIO XIV.

Monachus monaſterij exempti factus Abbas monaſterij non exempti, an remaneat exemptus?

SVMMARIVM.

1. *Semel profeſſus non debet iterum profiteri in eo monaſterio, ad cuius prælaturam aſſumptus eſt Aliud Nauar. placet, n. 2.*

3. *Monachus non obſtante tranſlatione, iura monachiſmi ſui prioris monaſterij an retineat?*

4. *Senatores licet domicilium in vrbe habeant, iura tamen originalis domicilij non amittunt.*

5. *Canonicus vnius Eccleſiæ, factus alterius Eccleſiæ Prælatus, iura prioris Eccleſiæ non amittit.*

6. *Prælatus non cenſetur eſſe de Collegio, licet illius caput cenſeatur.*

7. *Monachus tranſlatus ad aliud monaſterium, prioris monaſterij iura non amittit. Contra n. 8. & 9.*

10. *Quid de monacho facto paſtore? & an habeat in ſecundo monaſterio vocem.*

11. *Monachus exemptus factus Abbas monaſterij non exempti, an remaneat exemptus?*

12. *Abbatialis dignitas ſuperueniens, ſtatum priorem non aufert.*

13. *Monachus perpetuò manet ei monaſterio obligatus, cui profeſſionem emiſit.*

14. *Adeptus à Papa ordinis dignitatem, non ideò eximitur à ſuo Epiſcopo.*

15. *Monachus plenè trãslatus ad aliud monaſterium, abſolutus eſt à primo.*

16. *Monachus factus Epiſcopus, acquirit epiſcopatui, non monaſterio.*

17. *Monachus factus Paſtor, priueturq́; paſtoratu non redibit ad ſuum monaſterium.*

18. *Abbas per ſententiam amotus remanet eiuſdem monaſterij monachus.*

Multæ aliæ ex quæſtione iſta profluunt quæſtiones.

Prima, An qui ab vno Monaſterio ad alterius Prælaturam transfertur, debeat à nouo profiteri?

Secunda, Quid ſi Monachus renunciet prælaturæ ad quam tranſlatus eſt, an Iura prioris Monaſterij recuperabit?

Tertia, ſi remaneat Monachus ſecundi Mooaſterij, an depoſita Prælatura habeat in eo ius ſuffragij, & quale?

Quarta, & vltima, an Monachus exemptus ad Monaſterium non exemptum

 trans-

Digitized by Google

translatus,remaneat exemptus. de quibus equidem quæſtionibus ſi otium eſſet
multa adferri poſſent,quæ breui loquio hoc circumſcribo. Quoad primam ne-
1 ceſſe non eſt vt ſemel profeſſus iterum eo in Monaſterio ad cuius prælaturam träſ-
fertur,profiteatur,reſpondit Feder.de Senis *conſ.5 & conſ.19.* Semel enim profiten-
do omnes alias religiones quoad eorum ſubſtantialia, profeſſus eſſe cenſetur. *Hoſt.*
ad Apoſtolicam de ſtatu Regularium latè Petrus de Periſco.tract. de mutatione ſtatus ec-
cleſiaſt.perſonarum vol 15.c.quorundam de elect.in 6.& cap.Nullus cap. indemnitatibus
eod.in 6.cap.1.in fin.& §.ſanè verſ.u ſi expreſsè profeſſus,de ſtatu Monach. ſufficere e-
nim videtur ſola ſuperioris auctoritas transferentis,per quam monacho tranſlato
ius adminiſtrandi conceditur *cap cum in cunctis cap.qualiter cap.noſtri cap.tranſmiſſa*
cap.nihil de elect.cap.ſicut tuis de ſimonia cap.cum venerabilis de conſuet.Feder.d.conſ.5
At vero è contra nouam poſſeſſionem faciendam late reſpondit Nauarr.*conſ. 60.*
2 *de Regular.vbi reſpondet Federico.*

Secunda quæſtio perplexa eſt.

3 Pro parte enim affirmatiua ſcilicet quod Monachus non obſtante tranſlatione
4 Iura Monachiſmi ſui prioris Monaſterij retineat,militant rationes ſequentes: in-
primis ſenatores licet domicilium in vrbe habeant,attamen Iura originalis domi-
cilij non amittunt *l.ſi quis ff.de aduocat.diuerſ.l.1 ff.de Alb.ſcrib.* ſunt enim iura illa
5 originaria potiora accidentalibus,vti diſcutiendo mixturas latè oſtendit Romanus
in *l.ſtipulationem.ff de verb.oblig.Nauarr.comment.2.nu.34.de Regular.*

Deindè,Canonicus vnius Eccleſiæ factus alterius Eccleſiæ Prælatus, iura Ca-
nonicalia prioris Eccleſiæ non amittit *cap.litteras de Conc præb.* analogiam autem
6 quandam eſſe inter Canonicos ſeculares,atq; Monachos,colligitur ex notatis Ho-
ſtienſis *in cap fin.de Relig dom.*

Præterea,Prælatus non cenſetur eſſe de Collegio licet illius caput cenſeatur *c.2.*
de conceſſ.præb.cap.vnico de Sede vacante Feder.de Senis conſ. 100. & conſequenter
priuilegium prioris Monaſterij non amittit: quia à ſeparatis illatio fieri nõ poteſt,
præſertim quando translatio non eſt pura puta,*Feder.de Senis conſ.*134.

7 Denique Monachus translatus ad aliud Monaſterium pænitentiæ cauſſa prio-
ris Monaſterij iura non amittit *Farinac.deciſ.109 part.2.& deciſ.115.part.eadem.*

8 At verò è contra,quod prioris Monaſterij Iura non retineat, videtur, quia per
translationem ad ſecundum,ad prius cui renunciauit redire non poteſt *cap.cum pe-*
riculoſum 7.qu.1.Feder.de ſenis conſ 5.Nauarr tom.2 de Regularib.

Præterea,Monachus factus Abbas amittit iura monachalionis,ſicuti dicitur de
9 filio facto patre,qui iura filiationis etiam amittit *c.ſicut has de ſimonia cap. litteras*
de conc.præb.c cum in Eccleſia de conc.præb in 6. vt & de Canonico factus Epiſcopus
poſt renunciationem Epiſcopatus iura ſua Canoniæ non recuperabit *c.ex inſinuatio-*
ne de ſimon.cap.ex tranſmiſſa de Renuntiat.

10 Rurſus,Monachus factus Rector Eccleſiæ parochialis abſoluitur à iugo Abba-
tiæ,&

Digitized by Google

tiæ, & ſi parochiæ renunciet, non reuertetur in poteſtatem Abbatis, ſed manebit Epiſcopo loci ſubiectus, *Archidiac. cap. non pro cuiuslibet* 16. *quæſt.* 1. *Feder. de ſenis d. quæſt.* 5. *DD cap* 1. *de eo qui relict. Epiſcop. cap.* 2. *de translat.*

Tertiæ quæſtioni (quæ parergos proponitur) vtrum habeat in eo vocē & qualem, reſpondet Federicus de ſenis *d. conſ.* 5. *&* 19. quem cui otium eſt videat ad nauſeam.

Quarta quæſtio, hypotheſi meæ quadrans eſt de Monacho exempto, qui ſit Monaſterij non exempti Abbas, vtrum remaneat exemptus? affirmatiuæ opinionis rationes ſunt ſequentes: 11

Prima, dignitas Abbatialis ſuperueniens non aufert ſtatum priorem, ſed nouum 12 adijcit *l. ſenatores ff. de ſenatores ib l filij. §. ſenator. ff. ad Munic l. ſi quis de togatis C. de aduoc diuerſ. iud.* ſecunda, Monachus perpetuò manet ei monaſterio obligatus cui 13 profeſsionem emiſit, *cap ſicut de iureiur.* non enim eſt à iure alienum, vt quis vni Eccleſiæ ſubijciatur & alteri ratione Prælationis dominetur, *cap. ex ore c. cum capella de priuileg* Tertia, ſicut adeptus à Papa ordinis dignitatem non ideo eximitur à ſuo Epiſcopo *c. per tuas de Maior. & obed.* Sic videtur quod adeptus alterius mo- 14 naſterij Abbatiam à ſuo Monaſterio, illiuſq; priuilegijs in quo per profeſsionem ſubiectus eſt, non eximitur.

At verò pro negatiua militant hæ ſequentes:

Prima, quia Monachus plenè translatus ad aliud Monaſterium abſolutus eſt à 15 primo *cap. ne pro cuiuslibet* 16. *quæſt.* 1. *cap. cum in cunctis de elect.*

Secunda, monachus factus Epiſcopus acquirit Epiſcopatui & non monaſterio *cap. cum olim* 2. *vbi glo. verb. reſtitutionem de priuileg.* translatus enim ad aliam Eccle- 16 ſiam nihil amplius commune habet cum priore *cap. ſi quis iam translatus* 21. *qu.* 2. *arg. l. liber homo ff. de ſtatu hom. l. fin. C. de rem. pig.* qua de re etiam vide deciſ. Farinacei 109. *part.* 2. nec poteſt quis eſſe vnius monaſterij Abbas & alterius monachus *cap. Conſtitutus de elect. cap fin. de rel dom. cap. Presbyteros* 17. *qu.* 1.

Tertia, ſi monachus fiat Paſtor renuncietque aut priuetur paſtoratu, non pote- 17 rit redire ad ſuum monaſterium *Feder. de ſenis conſ* 19. *clem.* 1. *in fine de ſtatu monach.* 18

Quarta, Abbas per ſententiam amotus remanet eiuſdem monaſterij monachus *cap. cum ad monaſterium de ſtat. monach. cap. dilectus* 2. *Simon vbi Innoc. cap. officij ſui de elect.*

Quinta, monachus exemptus præfectus loco non exempto, priuilegio exemptionis non gaudet *cap.* 3. *de tempor. ordin. c.* 1 *in fin. de Priuil. in* 6. *Feder. de ſenis conſ.* 19.

Sexta, exemptus regularis translatus ad beneficium ſeculare deſinit eſſe ſubiectus ſuo ordini *Nauarr. conſ.* 6 *nu* 3. *de Teſtamentis.*

Septima, Religioſus beneficiatus non acquirit ſuo ordini, ſed beneficio cui præfectus eſt *Nauarr conſ.* 6. *nu.*

Vtra porrò pars videatur amplectenda ſuum cuique eſto iudicium.

QVAESTIO XV.

Abbas an poſsit monachum præficere alicui Eccleſiæ ſæculari.

SVMMARIVM.

1. *Status mutatio ſpectat ad Epiſcopum.*
2. *Monachi non poſſunt ſoli capellas inhabitare, poſſuntq; reuocari ad nutum Superioris.*
3. *Monachi poſſunt ad Eccleſias ſaculares promoueri.*
4. *Monachus factus Paſtor, liberatur ab obedientia Abbatis.*
5. *Quicquid acquirit, Epiſcopo, non Abbati acquirit.*
6. *In mixtura monachationis & ſecularitatis, vtra alteri præponderet?*

1 VIdetur quod non: tum quia id non ad Abbatem, ſed ad Epiſcopi officium pertinet, ad quem non ad Abbatē ſpectat immutatio ſtatus Eccleſiæ *Hoſt. c. quod Dei, de ſtatu monach. Innoc. c. ſicut vnire de Eccleſ. præl. Hiſt. cap. poſſeſſiones de reb. eccleſ. non alien. Archid. c. peruenit 18. qu. 2.* Tum quia monachi non poſſunt ſoli Capellas
2 inhabitare, poſſuntque ſemper ad ſuperioris nutum reuocari, *DD. d. §. ad hoc Fed. de ſenis conſ. 134. & 136.* quamuis ſi ſine cauſa reuocetur ipſo ſe Abbati poſsit opponere At verò, è contra militat vrgens ratio: nimirum, monachos poſſe ad Eccleſias ſeculares etiam parochiales, etiam ſi ſint Epiſcopales promoueri, promotique libe-
3 rati ſunt à monaſterij iugo, totique ſubiecti fiunt Epiſcopis quibus Eccleſiæ ſunt ſubiectæ *latè VVameſ. conſ. 465. tom. 2. quem vide, quæſtionē hanc latè tractantem. vide quoque cap. 1. & 2. diſt. 58. c. ne pro cuiuslibet 16. qu. 1. ca. vno 18 qu. 1 Feder. d. conſ. 136. latè Hoſt. d. cap. quod dei de ſtat. Monach. Io. Andr. clem. 1. do el. ct* quod maximè procedit, cum monachus ad curam aliquam Paſtoralem promouetur: nam tunc ab obedientia Abbatis liberatur, & Epiſcopi ſubijcitur poteſtati, latè *Feder. conſ. 134. Io. à Cho-*
4 *kier frater meus in Comment. ad Regul. Cancellariæ Reg. 65. nu. 13* eoque caſu non remanet monachus monaſterij, nihilque tunc commune habet cum monaſterio *cap. vno 14 qu. 1. cap. ſi quis iam tranſlatus 21. qu. 2. de clem. 1. de ſtatu monach. cap. 1. de ſtatu monach. in 6. cap. cum & plantare §. in eccleſiis, de Priuileg. in 6. Nauarr. conſ. 6 n. 3. de teſtam.* Sed omnia eius acquiſita fiunt Epiſcopi, de non priſtini ſui Abbatis *Nauarr.*
5 *dicto concil. 6. in fin. & com. 2 nu. 38 & com. de Regular.* Denique diſquiri etiam poteſt in mixtura duplicis qualitatis, monachationis & ſæcularitatis, vtra præpondeat al-
6 teri? qua de re vide Romanum hanc mixturam plena manu tradentem *in l. ſtipulat. nu. 19. 24. & 25 ff. de verb. obligat.*

QVAESTIO XVI.

Abbas an ſuum Monachum poſſit abſoluere ab Excommunicatione lata à Canone?

FEdericus de ſenis *conſ.* 14. fuſa in vtramque partem diſſertatione reſpondit non poſſe, & ideo monachis pro tali abſolutione ad Epiſcopum erit recurrendum,

dum, vti eodem in loco poſt ancipitem diſputationem concludit idem Federicus *d.conſ.*14. idque niſi talis ſit Abbas, cui præſcriptione, aut priuilegio Iuriſdictio Epiſcopalis competat *cap. Abbates de Priuil. in 6. clem. 1. vbi Glo. verb. proprij de reb. eccl. non alien.* qua de re vide etiam Abbatem *cap. Monachi nu.* 4. *de ſent. excomm.* vbi dicit quæſtionem eſſe perplexam : ideò Lectoris iudicio vtram ſequi malit opinionem relinquo.

QVAESTIO XVII.

Monachus exemptus factus Paſtor, vtrum exemptionem retineat?

SVMMARIVM.

1. *Monachus factus Paſtor, priuilegia monaſterij non retinet, nec talis debet ad electionem, alioſq; monaſterij tractatus vocari.*
2. *Monachus per aſſumptionem ad Eccleſiã parochialem, liberatur à iugo monaſtico, deſinitq; eſſe monachus clauſtralis.*
3. *Nec morari debet in monaſterio.*
4. *Limita vt nu. 4.*
5. *Monacho emancipato quis ſuccedat.*

NEutiquam: quia talis priuilegia Monaſterij non retinet *Innoc. hiſt cap. vlt. de Reb. dom. & in c. 1. in fin. de Priuil in 6. Feder. conſ.* 35. *col.* 7. nec debet ad electionem, alioſq; Monaſterij tractatus vocari Innoc. Hoſt. & Feder. d. loco, vt nec in illius perſonæ Monaſterium commodum aliquod ſentire poteſt *Fed. d. loco, conſ.* 35. 1
Neq; refert quod talis non deſinat eſſe Monachus: quia per talem curam parochialem liberatur à iugo Monaſtico, deſinitq; eſſe Monachus clauſtralis, *Feder. d. conſ.* 2
35. *col.* 7. eſtque Monachus quidem habitu, ſed non actu DD. *cap. de multa de præb. Innoc. cap licet Canone de elect. in 6 Feder. d. conſ.* 35 *col.* 10. ideoque nec vocem habet 3
in Capitulo, nec morari poteſt in Monaſterio, *Innoc. & Hoſt. cap. vlt. de reb. Archid. c. 1. in fin de priuileg. in 6. cap. 1 de ſtatu Monach. c. relat. de teſtam. Feder. d. conſ.* 35. *col.* 10. *&* 11. Quod tamen verum intellige de Monachis qui per ſuos Prælatos præfecti ſunt Eccleſijs non vnitis, & incorporatis Monaſterio: nam de his talibus, certum eſt illos ſubiectos remanere, nec cēſentur propriè ex Monaſterio, nec ab obedien- 4
tia Abbatum translati, *eleganter VVameſius conſ.* 70. *de Iudic. num.* 17. Quis autem ſuccedat Monacho emancipato latè diſcutit idem Federicus *d. conſ.* 35. & etiam Nauarrus *conſ.* 6. *n.* 3. *& fin. De teſtamentis* ſupra etiam à me laudatis *q.* 14. *q.* 4. *in fin.* 5

QVAESTIO XVIII.

Concurſui an ſit locus in parochialibus Monaſterio annexis, aut ſubiectis?

SVMMARIVM.

1. *Promotus ad Eccleſiam alicui monaſterio ſubiectam vel annexam, examinari in concurſu non debet.*
2. *Eccleſia qui probetur annexa vel vnita monaſterio.*
3. *Quid de Eccleſiis vicarijs?*

NOn eſſe eiuſmodi Eccleſias alicui Monaſterio ſubiectas vel annexas, aut de menſa,

menſa, Concurſui obnoxias, ſed ſatis eſſe quod ab Epiſcopo iudicentur idonei, definiuit Rota Romana *Farin. dec. iſ. 102. nu. 1. part. 1* iuxta tradita *cap. 1. de capell. monach.* Eccleſiam autem ſubiectam eſſe annexam, vel de menſa, multifariam pro-
2 batur, & quidem primo per inſtrumenta vnionis vel annexionis *Farina. d. deciſ. 102. nu. 2.* ſecundo, per alia indicia, nimirum ſi probetur monaſterium ante Eccleſiæ ædificationem dominij iure habuiſſe fundum in quo Eccleſia inædificata eſt, *glo. & DD. cap de monach. verb. prouentibus de præbendis Butr. c. eam nu. 11. vers. nota hanc gloſſ. de ætate & qualit. Fel. cap. ex parte 2 nu. 1. & ſeqq. de Reſcriptis*

Tertiò, per ſolutionem onerum: ſolutio enim onerum pro aliqua Eccleſia denotat Dominium illius Eccleſiæ pro qua eiuſmodi onera ſoluuntur, ad ſoluentem pertinere *d. cap. de Monachis d. cap. auaritia de præbend. Lambert. d. loco* de quo articulo vide etiam quæ infra ſcripſi *qu. 23.*

Quæ concluſio etiam ad vicarias perpetuas Monaſteriorum eſt extendenda,
3 vti reſoluit idem Farinaceus *d. dec. 102. nu. 9. & 10. part. 1.* quia de deputatione vicarij perpetui Eccleſia non deſinit eſſe de menſa *Vital. clem. frequens nu. 35. & 84. de exceſſibus Prælat. Farinac. d. deciſ. 102.*

QVAESTIO XIX.

An per clauſulas derogatorias derogetur priuilegijs habentibus clauſulas derogatorias clauſularum derogatoriarum?

SVMMARIVM.

1. *In ambiguis recurrendum ad S. ſedem.*
2. *Quod etiam extenditur in ambiguitate reſcriptorum.*

DEciſio huius dubij pendet ab energia & pondere clauſularum, vti reſpondit licet ambiguè, Federicus de ſenis *conſ. 233. adde Decium cap. quod ſemel de reg. Iur. in 6. Crauet. conſ.* 119. Si verò clauſulæ ſint tales quæ eadem penſari poſsint trutina, neque ex eis poſsit iudex animi ſui motum alterutram in partem deflectere, e-
1 rit pro interpretatione ad S. ſedem recurrendum, *cap inter alia de ſent. Excomm. cap. ordinarij §. ſi verò de offic. ord. in 6. cap. de ſent. Excom. c. ordinarij §. ſi verò de offic. ord. in 6. c. cum veniſſet de Iudicijs Feder. d. conſil.* 233. vt & quoties de interpretatione, veritate, falſitateuè Reſcriptorum dubitatum eſt, ad S. ſedem reſcribendum. *Feder. de ſenis cons. 219. arg. etiam c. 2. de Reſcript. & cap. 2. de crim. falſi cap. in memoria diſt 19.*
2 alioquin enim id negligens, falcem ſuam in meſſem Pontificiam immittere cenſebitur *d. cap. ordinarij* & in alia ſpecie fautor falſificantium exiſtimabitur *c. quanta de ſen. Excom. cap. negligere 23. qu. 7. Feder. d. conſ. 219.*

QVAESTIO XX.

Quæ eſt vis clauſulæ, *Quorum tenores*, &c.

SVM-

SVMMARIVM.

1. *Clauſula* Quorum tenores,*operatur ſpecificam omnium eorum ad quæ illius ſit relatio,expreſſionem.*

*Limita, vt nu.*2. 3. 4. *& ſeqq.*

BReuiter dico expreſsionem operari ſpecificam omnium eorum ad quæ ſit il- 1
lius relatio *Mohed.dec.*9 *de Reſcriptis Caſtad.dec* 10.*ſuper,reg. & ſuit ſæpè deci-* 2
*ſum Butr conſ.*2.*alias* 49 *nu* 6 *Farina: dec.*466 *nu* 5.*part* 1 idq; niſi in reuocatione
Priuilegij certa forma requireretur *glo cap.Inquiſitores verb.expreſſe de Hæreticis in* 6.
quod enim fieri debet expreſsè,non ſubſiſtit,ſi fiat alio modo *Decius conſ* 165 vti
de reuocatione Priuilegij Societatis Ieſu & ordinis S. Claræ tradit Anthonius de 3
Amatis, *Marchia dec* 17 *Calder conſ.*11.Et ſi ſecus diceremus,contingere poſſet Pa-
pam reuocare id quod probabiliter ignorat,nimirũ priuilegia quæ ſunt facti *Rom.*
*conſ.*327 *Amatus d.deciſ* 17.*nu.*5 *Feder.conſ.*233.Quod extendo etiamſi derogationi 4
adijceretur clauſula,*de plenitudine poteſtatis* : ea enim non extenditur ad ea quæ
ſunt in facto conſiſtentia,quæ Pontifex poteſt ignorare,*Crauett.conſ.*119. ſignanter
verò ſi ageretur de reuocando Priuilegio à pluribus Pontificibus confirmato ; il- 5
lud enim difficilius tollitur *Decius conſ.*165.*num.*3. *Amatis d.deciſ.*17.*nu.*9 quemad-
modum & ſi verſetur fauor piæ cauſſæ *Dec.d. Conſ* 165.*nu.*5. aut Religionis,idque 6
propter publicam vtilitatem *Alex.conſ.*123.*Amatus d.deciſ* 17.*nu.*9.*Viuius opin* 641.

QVAESTIO XXI.

Epiſcopus an poſsit in locis exemptis ſuæ diœceſis diuina celebrare?

SVMMARIVM.

1. *Epiſcopus habet per totam ſuam diœceſin iuriſdictionem fundatam.*
2. *Etiamſi monaſteria ſint,aut loca regularia.*
3. *Epiſcopus Pontificalia exercet in locis exemptis ſuæ diœceſis.*
4. *Niſi tamen de aliquo priuilegio contrario doceatur.*

SAcrum Rotæ Romanæ Auditorium reſpondit poſſe, *Farinacius dec.*238.*part.*2.
Cum enim Epiſcopus per totam ſuam Diœceſim Iuriſdictionem habeat cap. 1
omnes Baſilicæ 16.*quæ.*7.*Verall dec.*201.*part.*1.etiamſi Monaſteria ſint,aut loca re-
gularia,*c.Abbas* 2.*cap.Abbates* 18.*quæſt.*2.conſequens eſt vt ipſe diuina Pontificalia- 2
que in qualibet ſuæ Diœceſis Eccleſia poſsit exercere *Clem.*2.*vbi Card.nu.*5.*&* §. 3
*ſimili nu.*5.*verſ.*5.*quæro de Priuileg.Paninus de viſitatione part.*2. *q.*3.*n.*9.*Paulus Fuſcus*
*de viſitatione & regim.eccl.c.*8.*n.*5. Pontificalemque in ijs ſedem ad diuina cele-
brãda collocare *Bonif.d.Clem.*2.*n.*10. Idq; niſi ſpecialiter de aliquo priuilegio exẽ- 4
ptionis,doceatur,*c.cum & plantare de priuil.gl.d c.oẽs Baſi.verb.poteſtat.Far.d.loco.*

QVAESTIO XXII.

Epiſcopus eximens Eccleſiam, an cenſeatur viſitationem correctionem-
que à ſe abdicare?

SVMMARIVM.

1. ***Epiſcopus non poteſt eximere Eccleſiam à iure viſitandi, &c.***
2. ***Eccleſia fundata cum pacto, vt alteri quam Epiſcopo, poterit nihilominus viſitari ab Epiſcopo.***

1 FEdericus de Senis *conſ. 11. nu. 4. conſ. 247.* reſpondit Epiſcopum tali lege Eccleſiam eximere non poſſe, licet alij ſint qui diſtinguant, an talis exemptio concedatur Eccleſiæ conſtruendæ, vel iam conſtructæ, vti videre eſt ex Doctoribus à Proſpero Farinacio laudatis *dec. 30. nu 6 & 7. part. 2. Feli c. cum Venerab n. 33.*
2 *de except* dicens, quod eccleſia fundata cum tali pacto vt ſubſit alicui v. g. Abbati, nihilominus ſuberit Epiſcopo *Abb. c. cum d. lectus n. 4. de conſuet. Decius conſ. 1. 1. n. 3. Innoc. c. Lateran. n. 5 de Præb. Barth. l. quoties §. fi. n. 1 ff. de adiut. tut.* qua de re vide etiam quæ ſupra ſcripſi *cap. 11.*

QVAESTIO XXII.

Iuriſdictio alteri in ſubditos ordinarij competens, an Ordinarium excludat?

AD hoc collineandum eſt an ex diplomate liqueat Iuriſdictionem conceſſam eſſe priuatiue vel accumulatiue *Gabriel conſ 95 lib 2 Barth l 1 C de off. . præfecti vrbis Bald. l vnica §. vbi autem n 6. C. de caduc. toll Anchar conſ. 16 1. latè Rom. conſ. 393 Caſtr l. teſtamenta nu 6. de teſtam. Felin ca. Paſtoralis de offic ord & ibi DD.* Quo in articulo licet in dubio communiter concludatur Iurisdictionem accumulatiuè cenſere conceſſam *latè Farinac. deciſ. 33. part. 2. & Menoch li 2 preſ. 18 & DD. iam laudati:* ſunt tamen qui varie hanc theoriam communem, reſtringunt, *Menoch pres 18.* nimirum, niſi Iurisdictio concedatur fauore eius cuius interſit non habere plures iudices *Bald d l vnica nu. 3 Fel d cap. Paſtoralis nu 2. Farinac deciſ 30 n 4 par. 2 Affl. &. deciſ 41. nu 2. Menoch. d. Præs. 18 nu. 16. & ſeqq.* plerumq; enim nonnullorum intereſt non habere plures iudices aut viſitatores *Angel. l ſi teſtamenta verſ ſi fauore C de teſtam Bald. Ante habita nu. 59. C ne filius pro patre.* & quandoque fauor aliorum poſtulet vt complures habeant Iudices, veluti alio in loco oſtendi. ſimiliter reſtringunt in Prælatis regularibus, quibus ſpeciali iure cenſetur Iurisdictio conceſſa priuatiuè, *Farinac. d. dec. 33. nu. 2. part. 2 Abb. cap. Paſtoralis nu 6. verſ ſed in regularibus aliud puto & ibi Fel. nu. 4. de offic. ord. ita concludit Farin. deciſ 30 & 33. par. 2. Menoch. d Præſump. 18 nu. 6. Surdus conſ. 56. nu. 13.* in quo tamen, quia ſpinoſior eſt hic articulus, pedem nunc non figo, ideò vide ea quæ alio loco ſcripſi *lib. 1 q 17. n. 22. & ſeqq.*

QVAESTIO XXIIII.

Vtrum Ordinarius teneatur Exemptum à ſe excommunicatum abſoluere ad cautelam.

SI Excommunicatus alleget Iuriſdictionis defectum in Iudice ordinario ratione exemptionis, nõ eſt ita facile danda abſolutio ad cautelam, niſi prius exemptio aliqua

iqua ex parte probetur ſaltem ſemiplena probatione ne Iudici ordinario paſsim illuſio fiat, *Innoc. Dom. & Franc. cap. ſolet nu.10. de ſent. excom. in 6. Couar. in rep. cap. Alma mater part.1.§.12.nu.7. eod. in 6. fol.384. Rota deciſ.308. in nouis & dec.116. in Antiquis.* Quod ſecus eſt quando Iuriſdictio excommunicantis fundata non eſt de Iure communi, vti latius exemplis illuſtrat Philippus Francus *d. cap. ſolet. nu.18. & nouiſſime Proſper. Farinac dec.382. par.2.* tradens Ordinarium habentem pro ſe Iuris communis adſiſtentiam manutenendum eſſe ſi alij adſint actus poſſeſſorij, quamuis ex aduerſo actus contrarii proponantur, vti latius videre eſt apud eundem Farinac.

QVAESTIO XXV.

Vtrum de cauſſa exemptionis ſubiectioniſue tranſigi poſsit?

DIſtinguendum eſt vt gratis tranſigere liceat, at verò vt non gratis, ſed aliquo temporali dato, vel accepto, non liceat propter ſimoniacam labem, quæ ſi ſpiritualis ſit Iuriſdictio prohibetur *text. cap. præterea 2. de tranſact. vbi Innoc. & DD.* vnde conſequens eſt, vt ſi tranſactio cenſu aliquo nouo roboretur, non ſubſiſtat, ſecus verò ſi antiquus forte remittatur, veterem enim cenſum, cum ſit ius ſpirituale poſſet Eccleſia ſubiecta pro exemptione conſequenda remittere dominanti, vti tradit Innocentius *d. c. præterea.*

QVAESTIO XXVI.

Vnius Eccleſiæ alteri Eccleſiæ ſubiectio an probanda.

SVMMARIVM.

1. Vna Eccleſia alterius ancilla eſſe non debet.

2. Vna Eccleſia alteri ſubiecta eſſe poteſt, ſubiectioq; ab eo probanda eſt, qui in ea ſe fundat.

3. Probare quiſque debet id quod ſua intentionis eſt fundamentum.

4. Teſtes de ſubiectione deponentes, qualiter deponere debeant.

5. Duplex ſubiectionis ſpecies.

LIcet regulariter vna Eccleſia alterius ancilla eſſe non poſsit, *Bald. cap. item ſi Epiſcopus nu.3. tit Epiſcopum vel Abbatem cap quia per ambitioſam de Reſcriptis in 6.* 1
Alphonſus Sotto ad reg Cancell.12. nu.2 vbi Ioannes à Chokier frater meus fol 164. nihi- 2
lominus tamen vna Eccleſia alteri ſubiecta eſſe poteſt, ſubiectioque ab eo probanda eſt, qui in ea ſubiectione ſe fundat *Far. in deciſ* 39. *per tot. part* 2. probare enim
quiſque id debet quod ſuæ intentionis eſt fundamentum *l. ei qui ff. de probat. Far.* 3
deciſ.697 nu.1.717. nu. 4. par. 1. qua quidem in probationis ſpecie, id peculiare eſt, vt teſtes de ſubiectione deponentes dicti ſui rationem adijciant, alioquin non probant
Bald. conſ.286. nu.3. lib.2. Aegid. deciſ. 64. Anteus de. 282. lib. 1. Caputaq. deciſ 34. lib. 1. 4
Far. deciſ 39. nu. 1. in fin. part. 2. Quibus autem modis vna Eccleſia alteri ſubiecta, probari poſsit, infra, peculiaribus quæſtionibus oſtendi, *qu.32.33.*, *o. & 59.*

5 Porrò, duplex recenſeri poteſt ſubiectionis ſpecies *Vuameſ. conſ. 455. de Regular. tom 2.* vna mediata, altera immediata: hæc ita dicta, quod ſine medio proxime alicui ſubijcitur, & in qua nemo in ſuperioritate præcedit, *l. proximus ff. de vrb. ſignific. Io. Monachus cap. cupientes nu. 29. de elect. in 6.* vti ego alio in loco exemplis adhuc demonſtraui *tom. 1. l. 1. qu. 2. in fin.*

QVAESTIO XXVII.

Subiectio vnius Eccleſiæ quanto tempore præſcribatur?

PAucis reſpondeo annis quadraginta *Farin. de. 39 part. 2.* idque reſpectu Actuum qui præſcripti ſunt: ſubiectio. n. præſcripta quo ad certos actus non extenditur ad alios actus non præſcriptos, *Arch. bid. cap. plures in pr. 16. qu. 1. Farin. d. deciſ. 39. nu. 3.* quod reſtringo, niſi ſubiectio fulciretur adſiſtentia Iuris communis, *c. cum perſona de Priuileg. in 6 Farin deciſ. 273. nu. 1. & 2. part. 2.* Iura cum tunc actus ſint cauſſati à titulo vniuerſali, extendendi ſunt ad aliorum actuum poſſeſsionem vniuerſalem: quippe quod magis attendenda ſit cauſſa actus, quam illius actus exercitium *Bald. l. 1. in 2. nu. 24. verſ. du. dec. C. de Emancip. lib. fol. cap. auditis nu. 19. de præſcript. Farin. d. deciſ. 273. nu. 2. in fin.*

QVAETISO XXVIII.

Epiſcopus an manutenendus eſt in poſſeſsione vniuerſalis ſuæ Iuriſdictionis aduerſus Archidiaconos Iuriſdictionem cauſarum criminalium aut matrimonialium prætendentes?

SVMMARIVM.

1. *Epiſcopus manutenendus in ſua iuriſdictione aduerſus Archidiaconos.*
2. *Etiamſi prætendant poſſeſsionum immemorialem, modò tamen illa non ſit vallata aliquo titulo.*
3. *Archidiaconi prætendentes aliquam iuriſdictionem, debent illam ſpecificè probare.*
4. *Pendente cauſſa iuriſdictionis, Epiſcopus non poteſt aliqua inhibitione impediri.*
5. *Ad probationem temporis immemorialis quæ requirantur.*
6. *Quaſi poſſeſsio non acquiritur ab patiẽtia & ſcientia eius aduerſus quem præſcribitur.*

1 REſpondetur Epiſcopum habere adſiſtentiam iuris communis, & Conciliaris, ideoque eum in ſua vniuerſali Iuriſdictione manutenendum, *cap. cum perſona vbi Franc. de Priuileg. in. 6. cap. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6. cap. omnes Baſilicæ 16 qu. 7 Rom conſ. 180. nu. 4 Feder. conſ. 145 nu 6. latè Farinac. deciſ. 243. & 248. per tot part. 2. & dec. 273. ead. parte Conſ. Trid. ſeſſ. 24. c. 20 §. adhuc de reform.* idque etiamſi Archidiaconi prætenderent poſſeſsionem immemorialem: dummodo tamẽ eiuſmodi poſſeſsio immemorialis non ſit per aliquam rem iudicatam, aut titulum æquipol-

pollentem roborata *Farinac.dec.322 part.1 deciſ.273 Phil pp.Franc. de e.cum perſona*, 3
quo fit,vt ſi Archidiaconi prætendant aliquam Iuriſdictionem, debeant eam probare ſpecificè,*Innoc cap ſuper his n.10 de accuſ Bart.l.in illa n.5.ff. de verb.oblig.Far. d. deciſ.243. nu.2.* pendenteque eiuſmodi cauſſa Iuriſdictio epiſcopi non poteſt ali- 4
qua inhibitione impediri *Farin.deciſ 493.nu.1.par.2.*Qua in materia animaduertendum ad probationem temporis immemorialis multa requiri, quæ à doctoribus recenſentur,*glo.cap.1 vbi Franc.nu.16.& ibi DD.de præſcript.in 6.Gabriel com. concil.l.5.* 5
de præſcript.conſ.1. nu.81. Couarru in cap poſſeſſor part.2.§.3.nu.7. de reg. Iuris in 6.Rebuff.De decimis qu 13. nu. 99. nimirum vt teſtes ſint vt minus ætatis annorum 54.de viſu per annos vt minus 40 ante litem motam deponentes. *DD. d. cap. 1. Farinac.d. deciſ.248.nu 2.& 3* Denique,neceſſe eſt ne immemorialis iſta præſcriptio impediatur per actus Iuriſdictionales in contrarium per Epiſcopum geſtos *Socinus conſ.7. nu.11.lib 1.Puteii deciſ.436.lib 2 Farinac.d.dec.248.n.7 part 2 & dec.324. nu.13 part. 1.Bartholo.l naturaliter nu 27.in fin.ff de vſu cap.& præſcript.Franciſcus Balbus de Præſcriptionibus 3.parte 6 partis qu. 4. nu. 40.* Inſuper, ne ignorantia Epiſcopi curſum 6
eiuſmodi præſcriptionis impediat. Nam in incorporalibus quaſi poſſeſsio non acquiritur abſque ſcientia, & patientia eius aduerſus quem præſcribitur, *Puteus deciſ. 269.nu.3.lib.1.Farinac.deciſ.501 nu.4 part.2.*præſertim etiam quod Conſ Tridentinum habeat clauſulam irritatam Iuriſdictionem cauſſarum criminalium & matrimonialium Epiſcopo competentem *Far. dec. 610. nu.3.& 4 part. 2.* quæ licet titulum & poſſeſsionem inficit, *Sarnenſis In reg. de Triennali qu.31.Farinac.d.dec.610. nu.3.* non tamen detentionem ac inſiſtentiam facti, quæ ſola ſufficit in Iudicio ſummariſsimo ad manutentionem,*Farinac.dec.752.nu.6.part.2. Caſt.l.attitius nu.5. ff.de donat.Neniſan.conſ.80.nu.3.Laurent.Siluanus conſ.27.Couarruuias pract qu.cap. 17.nu 15.Menoch.de ret poſſ.remed.vlt. nu. 8.Lancellot.de attentatis part. 2 cap. 24 tit. de reo nu.77.*& ita hanc quæſtionem reſtringo:vt & in cauſſarum criminalium Iuriſdictione.Quid autem ſi vtrimque par & equalis probetur poſſeſsio per aliquem titulum roborata? vide plenè Doctores hic apud Farinacium laudatos *deciſ.533.per tot.part.2.& dec. 610 nu. 3.& 4. part. 2.* qua de re etiam videri poterunt quæ infra ſcripſi,*qu 52 & qu.27.*

QVAESTIO XXIX.

Fundari an poſsit Eccleſia cum pacto ne ſubſit Epiſcopo?

Nequaquam.*Bartholus l quoties §.fin.de adm.tit.Fel cap.cum venerab n.33. de except.Innoc.cap cum Lateranen.n.5 de prabend Abbas c.cum dilectus nu.4.de conſuet.c.3.nu.13.de eccleſ.ædifican.& in d.cap.cum Venerab.nu.33.vbi Dec.not.10. & conſ. 121.n.3 cap.ſi quidam 10.quæſt.1.Rota deciſ.10.de teſtam.in antiq.Farinac.dec.30.nu.5. par.2.Conferuntq; ad hanc quæſtionem ea quæ ſuperius ſcripſi qu 9.& 11.22.*

QVAESTIO XXX.

Milites Hieroſolimitani an teſtari poſsint?

SVMMARIVM.

1. *Milites Hieroſolymitani an ſint religioſi, vel clerici, aut laici?*
Teſtari non poſſunt, ne quidem de patrimonialibus.
An ſint ſucceſsionis capaces?

1 HIeroſolymitanos milites ſummis à Pontificibus dotatos eſſe exemptionum priuilegijs compertum eſt, illud autem hic quæro, num religioſi ſint & teſtari poſsint? ſunt qui de his variè exiſtiment: alijs ipſos eſſe religioſos, alijs clericos, alijs mixtos eſſe cenſentibus, *Anton. de Milis in repert. verb. religioſi ſi ſunt fratres. Mandos. ad Reg Can. ell. 16. qu. 51. nu. 4. tex. & Gloſ cap. 1. de verb. ſignific. Abb. Rub. de Regularibus nu. 2.* Ideoque eos ſub odioſa diſpoſitione non comprehendi *Silueſt. verb. religio nu. 4. declarat ad Conc. Trid. ſeſſ. 5 cap 15. de Regularib.* vbi etiam vide
2 Auguſt. Barboſa: ego omiſſo diſputationum conflictu reſpondeo eos teſtari non poſſe *Paleatus de. 18. Caputaq. deciſ 68. lib. 1* Ratio eſt, quia ipſi ſunt verè religioſi: qui cum non ſibi ſed Monaſterio acquirant, *latè Farinac. dec. 323. par 2. Tuſchus com. Concl. 107. incip. milites ſeu equites*, teſtamenti factionem actiuam habere non poſſunt *Abb c. 2 nu. 3. in ſin. de ſtatu Monach. cap. cum ad Monaſterium in ſin. eod. tit. cap in præſentia de probat. auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. eccl.* idque obtinet non modo in rebus per eos acquiſitis, ſed etiam in patrimonialibus iſtis quæ à maioribus poſſent obuenire *Farin dec. 76 part. 2.* Cum enim non habeant velle, aut nolle, *Moled dec. 10. in ſin. de cauſſa poſſ & propr.* conſequens eſt vt ſupremum illud velle, poſt quod aliud non datur, habere non poſsint *latè Farin. d. deciſ. 76. & 8 . & d. c. 177. per tot. part. 2. late Franc. Rub. de teſtam. in 6. n. 65.* qua de re videri plenè poterit Liſſous Booſlart *de rebus Mel tenſibus*, in quo omnia iſtius ordinis priuilegia reperies. Item Ariſtographum Paponem, qui refert eos ſucceſsionis eſſe capaces ab inteſtato, ſed vſu-
3 fructutenus tantum, *Papon in arreſtis Franciæ l. 1. tit. 10. art. 6.* quo etiam tit. varia de Priuilegijs exemptionum Hieroſolimitani ordinis profert, refertque eos ratione hæreſeos, Decimarum, congruæ portionis, coram ordinarijs poſſe conueniri: apud quem fuſius hæc diſcuſſa inuenies,

QVAESTIO XXXI.

Quæ ſit Energia clauſulæ *ſublata iudicibus aliter iudicandi facultate.*

FRequens eſt hæc clauſula in exemptionum priuilegijs cuius vis hæc eſt, vt per eam os claudatur parti Iudicique, etiam poteſtas aliter iudicandi auferatur *Card. cap. quia diligenti in 2. quæſt. de elect. Barth. l. final. C. de Canone frument. l. 11. Pariſ. conſ. 1. nu. 38. l. 4. Puteus deciſ. 50 lib. 1. & dec 377. l. 3 Caputaq dec. 134. part. 3. Farin. dec. 180. par. 2.* idque niſi exceptiones in Iure fundatæ adſerrentur: ſimiles enim

Clau-

Clauſulæ, vt & quod dari non p[illegible]ſsit de ſub & obreptioae, friuolas tantum exceptiones tollunt, non verò quæ in Iure ſunt fundatæ, *Farinac. dec. 46[illegible]. part. 1.* Indeque eſt quod doloſis aut enormiter læſis, tales clauſulæ non habeant ſuffragari *l. in fundo ff. de rei vend. l. qui ſub prætextu C. de ſacroſ. Eccl. Farin. d. dec. ſ. 461. n. 3.*

QVAESTIO XXXII.

Eccleſia quando dicatur eſſe de menſa Monaſterij.

SVMMARIVM.

1. *Eccleſia vnica Monaſterio cenſetur, quando ſita eſt intra Monaſterij dominium, ſeu territorium.*
2. *Vel quando percipiuntur Decimæ.*
3. *Aut ex præſentatione Vicariorum.*
4. *Aut ex ſubitione onerum.*
5. *De iure prohibitum non eſt Monaſterijs habere Eccleſias etiam parochiales.*

FRequentia ſunt in Monaſterijs exempla quæ Eccleſias habent annexas, ſeu de eorum menſa, dubitatur itaque vnde eiuſmodi eccleſiæ de Monaſteriorum menſa eſſe colligantur? colligitur id multis ex ſignis. Primò, ſi eccleſiæ ſint intra territorium ſiue Dominium Monaſterij *Gloſſ. & DD. cap. de Monachis de præbendis* 1
Rod. deciſ. 15. de Iure Patr. in Antiq. Far. deciſ. 20[illegible]. part 2. Secundo ex perceptione decimarum, quæ de Iure debentur Eccleſiæ Parochiali *cap. cum contingat de decimis Ca[illegible]d Clem. nu. 1[illegible] quæſt. 9. de offic. Vicarij Far. d. dec. 204. num. 1.* 2

Tertio ex præſentatione Vicariorum: inde enim principalis cura penes Abbatem reſidere præſumitur, *Vital in Clem. 1. nu. 7 de offic. Vic. c. 1. de Capell. Monach. Fel. cap. ex parte 2. nu. 1 de Reſcript.* 3

Quarto, ex ſubitione onerum *Glo. Clem. vnica verb. ad menſam vbi DD de exceſſ. Prælat. Rebuff. de conc. Poet. n. 114.* Neque obſtat ſi Epiſcopus talium Eccleſiarum Rectores ſoleat inſtituere: propria enim ea non eſt inſtitutio, ſed eſt autoriſabilis inſtitutio, quæ in eccleſijs de menſa Monaſterij ſpectat ad epiſcopum, *c. 1. & ibi gl. verb. præſentetur ſimul iunctu de Capell. Monach. Far. d. deciſ. 204. nu. 6.* vt proinde ex tot ſignis Eccleſia debeat cenſeri ſubiecta & annexa Monaſterio *Card. Clem. §. 1. in pr. de Iure patr. Far. d. dec. 204. nu. 5.* Præſertim quod de Iure prohibitum non ſit Monaſterijs habere eccleſias etiam Parochiales curam animarum habentes *c. 1. de c. Monach. Abb. d. c. 1. n. 1. & 6. de cap. Monach. Far. d. dec. 204. nu.* 8. de qua quæſtione videto etiam quæ hac eadem parte ſupra ſcripſi *q. 18 & 32. 35.* 4

QVAESTIO XXXIII.

Loca qualiter probentur eſſe de diœceſi.

SVMMARIVM.

1. *Eodem modo probatur locus eſſe de diœceſi, quo iuriſdictionis fides ſolet probari.*
2. *Inſtrumentis antiquis credendum eſt.*
3. *Inſtrumentalis probatio, potior teſtibus.*
4. *Præſcriptione probatur locus eſſe de diœceſi.*

Non

Digitized by Google

NOn eſt ab hoc iuriſdictionis Epiſcopalis tractatu aliena hæc quæſtio, per quā non rarò in controuerſiam reuocatur, num locus quiſpiam huius ſit vel alterius diœceſis paucis itaque, animaduertendum ijſdem modis probari locum quempiam eſſe diœceſis, quibus & Iuriſdictionis fides ſolet comprobari, *latè Card.*
1 *Tuſchus in commun. concluſionib. verb. Iuriſdictio.* Hęc & ſolet probari per inſtrumenta antiqua, quibus ob venerandam antiquitatem credendum eſt *Calcan. conſ. 90. n.5. Hier. de Monte Tract. finium Regundorum c.1.63.n.5. Bald. conſ. 286.n.2. li.2. deciſ. conſ. 42.n.10. Natta conſ. 632.nu.16. Farin. dec. 266. part. 2.* Præterea, antiquæ ſententię
2 quæ licet inter alias latæ ſint, tamen fidem adferunt non mediocriter adminiculantem *Alex. conſ. 190.n.16. leb. 2. Aymo. de antiq. temporum part. 1. §. propoſitum, n. 29. Farinac. d. deciſ. 266. nu. 2. part. 2.* præſertim quod inſtrumentalis probatio, longis
3 paraſangis excedat probationem factam per teſtes *glo. c. tertio loco de teſtibus Fel. c. cum cauſſam n. 5 de probat. Far. d. deciſ. 276. num. 7.* inſtrumentis enim lux indubitata veritatis adſiſtit *Bal. conſ. 109. in pr. lib. 4.*

Denique præſcriptio annorum 40. *cap. de quanta. c. ad aures de præſcript. c. cum de beneficio de præb. in 6.* Sed cum requiſitis ad eam complendam de quibus Doctores *in c. 1. de Præſcrib. in 6.* idque in fauorem Epiſcopi, cuius Iuriſdictio eſt fauorabilis, ſecus porrò ſi contra Epiſcopum quiſpiam inferior prætenderet ſe Iuriſdictionem præſcripſiſſe, vti liquet ex traditis Doctorum, Philipp. Franc. *in cap cum perſona de Priuileg. in 6.* & ijs, *quæ fuſius alio In loco oſtendi quæſt.* 28.

QVAESTO XXXIV.

Vna Eccleſia qua ratione diſmembratur ab alia, & quibus ex cauſsis.

1 *Solennitas eadem requiritur in diſmembratione Eccleſiarū qua in alienatione*
2 *Cauſa in diſmembratione quæ?*

DVbium non eſt quin per diſmembrationem Eccleſia ſeparetur ab alia, atque ab eius ſuperioritate eximatur.

Sed quæſtio hic inſurgit, quæ requirantur ad validitatem diſmembrationis alicuius Eccleſiæ. Duo autem potiſsimum hoc in articulo requiruntur, ſcilicet ſolemnitas, & iuſta cauſſa. Solemnitas in eo conſiſtit, vt ea interueniant quæ in rerum Eccleſiaſticarum alienatione requiruntur *Fran. cap. 1. de reb. Eccleſ. non alieni. 6. Rota deciſ. 1. eod. tit. Farnac. dec. 348. part. 2. in Nouis* nimirum conſenſus eius ad quem ſpectat Eccleſia, à qua fit diſmembratio *Farinac. deciſ. 288. nu. 4. part. 2.* eius inquam, non verò vicarij perpetui Eccleſiæ *Abb. cap. extirpandæ §. qui vero nu. 15. de præb. cap. ad audientiam 1. vbi DD. de Eccleſiis ædificandis* cum autoritate Epiſcopi, non verò inferioris *Fuſcus de viſitat. lib. 1. cap. 20. nu. 16. & 17. Farinac. dec. 348. nu. 2. part. 2. & idem Farinac. Deciſ. 316. nu. 4. part. 2. vbi latè.*

Cauſſæ vero Iuſtitia, conſiſtit non in ſola abundantia populi. *Conc. Tridentinum. ſeſſ.*

ſeſſ 21.c.4.de Reform. ob quã non facile eſt veniendum ad beneficiorum diuiſionem *c. Maioribus cap. vacante de prab.c.1. vbi glo. de reb. Eccleſ. non al en. Farin.d. deciſ.*288.*n.* 3. ſed in augmento cultus diuini *DD.d.c. audientiam, de Eccleſijs adifican.* pro quo ſemper facienda eſt interpretatio *Farin deciſ.*316.*nu.*4.*part.*2 *Franc. Macenſ. dec.*323. *nu.*2.*part.*2 *Riu. conſ.*204.*n.*12.*conſ.*20.*n.*6.*l.*1. qua in re multum pollet iudicium ordinarij, cui in hac materia multum deferendum eſt, non ſolum ex diſpoſitione Concilij Tridentini, ſed etiam iure communi *Rebuff. de congrua portione n.*68. *Surdus de alienat.tit.* 4.*n.*43 *& ſeqq.*

QVAESTIO XXXV.

Quid ſi locus nullus Diœceſ. eſſe prætendatur?

ORdinarius intra limites cuius Diœceſis locus nullius Diœceſis eſſe dicitur, habet, ſi iuris communis diſpoſitionem conſideremus, in eiuſmodi loco iuriſdictionem ordinariam *c. de Xenodochijs de Relig dom Veral. dec.*306.*li.*1. *Farin. dec.* 501.*part.*2. At verò, ſi diſpoſitionem Concilij Tridentini ſpectabit ad Ordinarium viciniorem, *Conc. Trid. ſeſſ.*24 *cap.*19.*de Reform.* præſumetur autem vicinior is, contra quem cauſa committitur, ne dum de vicinitatis qualitate diſputatur, Eccleſiæ maneant acephalæ *Far. nac. deciſ.*396.*n.*2.*part.*1 idque niſi locus qui dicitur nullius diœceſis ſitus ſit intra diœceſim Ordinarij remotioris; nam tunc ad ipſam Iuriſdictio ſpectabit, niſi adſiſtentia Iuris communis, quæ ſtat pro Ordinario, obfuſcetur ex poſſeſſione partis alterius *Farin dec* 501 *nu.*4 *part.*2. aut eius anteceſſoris: poſſeſſio enim prædeceſſoris ſucceſſori prodeſt, *Rota deciſ.*1.*de reſt. ſpol. in nouis Guido dec.* 269. *Farin.d. deciſ.*501.*nu.*2.

QVAESTIO XXXVI.

Conſeruatores an habeant iuriſdictionem.

COnſeruatores, ſi iuris ſcripti diſpoſitionem contemplemur, cognoſcunt dumtaxat de iniurijs manifeſtis *c.* 1. *& fin. de offic. in* 6 at vero, hodierni ampliorem longè habent facultatem à forma priuilegij dependentem *c. cum dilecta de Reſcript. Guido deciſ* 18 *Franciſ. Marcul. delphinali deciſ.*349.*lib.*10 *plene Corneus conſ.*15 *per tot. l* 3 *Farinac. deciſ.*616.*part.*2. *Probus in addit. ad Io. Monachi d. cap.*1. *de offi. dec ſio. in* 6. In qua ſolent appellari non ſimpliciter conſeruatores Iudices *Corneus d. conſ.*15. *n* 6 *l.*3 ſpecialiterque ſolet eis committi cognitio bonorum eorum, quorum ſunt conſeruatores *Farinac.d deciſ* 616 *nu.*3 *part.*2. vt certè exoleuerit, ſeu parum hodiernis conſeruatoribus quadret diſpoſitio illa iuris ſcripti *d.c.*1.*de offic. del. in* 6. *teſte Ioanne Andr d. cap. fin. nu* 3. *Hoſt. nu.*4. *Nauar. nu. Manuali c.*27.*n.*125.*verſ. neq; conſeruatur Farinac d. deciſ.*616.*nu.*3.*part* 2. Adiectis eorum commiſsionibus clauſulis *Contradictores quoslibet & rebelles per Cenſuram Eccleſiaſticã compeſcendo*, per quam cenſetur data facultas iudicialiter procedendi *Io. Andr. d.c.*1.*nu.*9.*verſ. ſi ergo. & ibi*

Hoſt. nu 14. *Domni nu* 13. cum derogatione expreſſa Bonifacianæ conſtitutionis, *Farinac.d.deciſ.*616 *nu* 4. ſuntque eiuſmodi Conſeruatoriæ vniuerſales alieniſsimæ, & neutiquam infirmatæ per Concil. Tridentin. *Farin d deciſ* 416 *n.*5. de quibus quoque ego ſcripſi *li.*1.*part* 1. *qu* 39. *& plenè tom* 2.*part.*2 & ea quæ huic quæſtioni deſunt ſupplere potuerunt.

QVAESTIO XXXVII.

Epiſcopi qualem iuriſdictionem habeant in Regulares.

SVMMARIVM.

1. *Delicta Monachorum dupliciter conſiderantur.*
2. *Abbas excommunicare poteſt ſuos religioſos.*
3. *Curati alijq; inferiores reſpectu fori pœnitentialis poſſunt excommunicare.*
4. *Abbati competit Iuriſdictio in ſuos monachos, & contra eos procedit ſine forma Iudicij.*
5. *Beneficia Regularia ſolent eſſe manualia.*
6. *Iuriſdictio per priuilegium conceſſa, videtur data priuatiuè.*
7. *Maxime ſi ad partis inſtantiã fit cõceſſa.*
8. *Immemorialis poſſeſsio Iuriſd. qui probatur.*

1 DElicta Monachorũ dupliciter conſiderãtur, aut enim ſunt delicta propria religionis, ſcilicet cõtra eorũ regulam, ſeu inſtituta; aut verò ſunt delicta communia, vt puto tendentia contra communem omnium hominum conuerſationem. Priore caſu, iuriſdictio competit Abbati; poſteriore verò Epiſcopo, *c. Abbas cap. Monaſteria.*1.*cap. cognouimus.*18.*qu.*2.*cap. de perſona*.11. *qu.*1. *cap qui vere in pr.* 16. *qu* 1. *Marsan.cap. qualiter & quando nu* 84. *de accuſat. arg. l. militum ff. de re milit. Farinac.dec.*15.*& dec.*17.*part.*1 *vbi latè, & vide Nauarrum conſ.*6.*de foro comp.* taliſq;
2 Iuriſdictio poſteriore hoc caſu competit Epiſcopo priuatiuè ad abbatem *Farinac. d.deciſ.* 17. Neque refert quod Abbas poſsit excommunicare ſuos religioſos: quia non ideò ſequitur quod Iuriſdictionem contentioſam habeat *Hoſt. cap. tranſmiſſa prope finem verſ. & hoc quod confirmatur de elect.* cum & curati alijq; inferiores Iuriſdictione contentioſa carentes reſpectu fori pœnitentialis poſsint excõmunicare.
3 *Butr cap.cum contingat.nu.*15.*vbi Abb.nu.*29. *&* 33. *de foro compet. Far.d.dec.*15.*in fin. d. deciſ.*20. Porrò, quod priore caſu dixi competere Abbati Iuriſdictionem, declara vt non ea propter debeat procedere ritu ſolemni Iudiciorum, ſed ſimpliciter, de
4 plano, & ſine ſtrepitu Iudicij *cap. qualiter, & quando in fin. de accuſat. cap fin. de ſtatu Monach.cap.ad noſtram in fin.& ibi Glo.de app. cap* 1.*§.ſane de Cenſ.in* 6.*cap.placuit* 10. *q.*1.*Spec.de Inquiſit §.*2.*nu* 6.*&* 9. *Pauinus de viſitat.part.*2 *qu.*7.*nu* 11 *Farinac d.deci* 15 *dec.*17.*deciſ* 20 *part* 1 etiam per reuocationem à beneficijs quæ habent: benefi-
5 cia enim regularia ſolent eſſe manualia, *Ægid deciſ.*203.*Far d.deciſ.* 20.*n* 4 idque niſi ex eorum inſtitutione aliud liqueat. quod limita, niſi Abbatibus per priuile-
6 gium ſpeciale Iuriſdictio omnimoda competeret: Quando enim Iuriſdictio per priuilegium alicui datur, cenſetur in gratiam eius cui conceditur priuatiue conceſſa, *Angel conſ.*375.*n.*4.*verſ. quarto fallit. Afflict.in dec.* 41. *Gram.deciſ.*30.*nu.*6 *Aymo. conſ.*

conſ.411 nu.31.& 33.Menoch.lib.2.praeſ.18.nu.3. Farin.dec.37.part.1.& dec. 121. *ibid.* ſignanter porro ſi eiuſmodi Iuriſdictio non motu proprio, ſed ad partis poſtulationem conceſſa ſit *Barth.auth.habita n.59.verſ.& aduerte in cauſſa viſitatorum C.ne Filius ſuo Patre. Aret.conſ.102.nu.2.Farin.d.deciſ.37.*prout & cum de mente concedẽtis conſtat quod Iuriſdictionem priuatiuè concedere voluerit *Far.dec.121.n.3.p.1. Fel.c.Paſtor.de offic ord.Rom.conſ.*393.aut ſi non ſit alius cum quo Iuriſdictio cumulatiuè concedi potuerit *Far.d.deciſ.221 n 4.part.1.*Quod & iterum limita in Abbatibus habentibus a b immemoriali tempore Eccleſias ſuas ſibi pleno iure in temporalibus & ſpiritualibus ſubiectas, *c.Paſtoralis, vbi DD. de offic.ord.Far.d.deciſ.37.n. fin.* quae immemorialis poſſeſſio probari poteſt per ſententias aut enunciatiuas antiquas *Puteus dec.209.n.2.& 3.li.2.Far.d.deciſ.37.in fi.* qua de re ego etiam quae attuli alio in loco, quae tamẽ immemorialis conſuetudo derogare nequit Iuriſdictioni & poteſtati quam Epiſcopi vigore Conc. Trid habent in concernentibus viſitationem, vti ſacro Rotae Auditorio definitum fuiſſe tradit Farin. *dec.61.part.3.* 7 8

QVAESTIO XXXVIII.

Quid ſi Abbas in puniendo ſit negligens? aut non congruè puniat?

EPiſcopus eiuſmodi negligentiam ſupplere poterit, vti plenè reſpondit *Rom. conſ.375.*& ego etiam alio in loco oſtendi *tom.2. part.1.*

QVAESTIO XXXXIX.

Quid ſi in Eccleſia Cathedrali ſint Monachi regulares etiam Canonici.

1. Epiſcopus habet Iuriſdictionem in monachos Regulares eccleſiae Cathed.
2. Niſi obſtẽt cõtraria indulta & priuilegia.
3. Quod extenditur vt numeris ſequentib.

ECcleſiae Cathedralis regularis, quales per orbem Catholicum non paucę ſunt, Epiſcopus eſt caput, & velut Abbas: Monachi vero velut loco Canonicorũ *cap. cauſſ.qua.1.de Iudiciis.* vbi aggregatim Doctores *Fari.dec.69 n.* 1. in quos Epiſcopus de iure cõmuni, exceptis ijs quae Regularia eorũ inſtituta concernũt, omnimodam habet iuriſdictionẽ *c.1.ne ſede vac.Glo.c nullus verſ.vt Epiſc. etiam ſaecularis de elec. in 6.vbi Anch.n.3.Io.Andr.n.3 Gen.n.7.Fran.n.3* niſi tamen obſtent Indulta aut Priuilegia contraria, vti reſpõdit Corneus *conſ.193.li.2.*Idq; nõ obſtante quod nõnulli cẽſeant Epiſcopũ dumtaxat ſupplere negligentiam ſuperioris Monachorũ *Ab.c. quãto de offi ord.Rom.conſ.*375.quia praeter rationes alibi à nobis allatas, iura illa nõ loquũtur in Eccleſia Cathedrali regulari *Far.dec.69.n 6.p.1.Capel.Thol.dec.309.Innoc.d.c. quãto n.2.Hoſt.n.9.Io.And.n.15.Anch.n.6.Boh.n.4 Berthachic.trac.de Epiſ.l.4.p.2 q.25. n.81.*id quod plenius à mixtura Monachationis & ſecularitatis poſſet ex ijs confirmari quae plenè tradit Rom. *l ſtipul.n.19.24.& 25.ff.de ver. oblig.* vt nec non obſtat, ſi Monachi habeãt menſã, & iura ſua ſeparata à iuribus Epiſcopi: quia inde ad exẽptionem ab eius iuriſdictione inferri non poteſt *DD.c.edoceri de Reſcr.Far.d.dec.69. n.9.*nec etiam obſtat Concil. Trident. *ſeſſ.21.c.*8. quia illud loquitur de Monachis exiſtentibus in locis exemptis à Iuriſdictione ordinarij *Far.d.deciſ.69.n.10. part. 1.* 1 2 3

QVAESTIO XL.

Exempti an teneantur ad Collectas?

SVMMARIVM.

1. *Collectas etiam ſine ſcietia Superioris ex cauſſa neceſsitatis concernentis priuatum & publicum, imponere poteſt.*
2. *Fallit ſi periculum aut damnum non ſit ineuitabile, & quoad Vniuerſitatē Clericorum aſſenſus Papæ requiritur.*
3. *Collectarum impoſitio actus eſt iuriſdictionis.*
4. *Equites Hieroſolymitani ſunt exempti ab omni iuriſd. ordinarij & collectis.*
5. *Soluens cum ſoluere non tenetur vigore alicuius priuilegij, non præiudicat in futurum ſuo priuilegio.*

IVs commune permittit vniuerſitatibus ex cauſſa neceſsitatis etiam ſine ſupe-
1 rioris auctoritate impoſitionem collectarum *c. vbi Abb. nu. 20 de Immunit eccleſ. Barth l. multos 2. C. de cauſſa publ. li. 2. Farin. deciſ. 72. nu. 1. part.* 1. idque etiam ſi pro recuperatione pecuniæ in publicam neceſsitatem expoſitæ *l. 1. § fin. & ibi glo. verb. pro conſul. ff quod cuiuſque vniuerſita Barth. l. 4 §. Actor nu. 5. de re Iud Farin. d nu 1.* in huiuſmodi enim neceſsitatum cauſsis priuilegia quantumuis generalia & pregnantia ceſſant *cap. peruenit. verſ. alio modo vbi DD. de Immunit. Eccleſ. l. ad portas C. de oper. pub. l. ad inſtructiones l. iubemus nullum C. de ſacro Eccleſ.* Veruntamen Rota reſoluit in vna Leodien. 19. Martij 1604. vniuerſitates ex cauſſa communis vtilitatis, & neceſsitatis non poſſe ſibi ipſis ſine ſcientia Papæ ſuperioris, collectas imponere, niſi periculum aut damnum ſit ineuitabile *Farin. dec. 72. nu. 2. part.* 1. Longe minus perſonis non ſubiectis, quales ſunt exempti, inter quos ſunt milites Hieroſolymitani *Bald. l. ad inſtitutionem C. de ſacroſ. Eccleſ. Caſtr. conſ. 423. nu. 2. lib. 2. Alex. conſ. 68. nu. 1. lib. 2.* eſt enim collectarum impoſitio actus Iurisdictionis, *Alex. conſ. 78. nu. 8. lib. 6. Soc. conſ. 129. nu. 1. Farinac. de dec. 72. nu 3. part. 1.* à qua exempti ſunt liberi & immunes, adhibita tamen hac ſalis mica vt accedente Papæ ſeu ſuperioris
2 auctoritate, ad hoc compelli poſsint *Farinac dec. 72. nu. 4. part. 1. cap nullus de Iure patro. Abb cap. non, minus nu 2. verſ. aut neceſsitas de Immun. Eccleſ.* quæ procedunt, ſi de priuilegij generalitate & energia exemptionis ab eiuſmodi collectis conſtat de te-
3 nore priuilegij, vti de Priuilegio ordinis Teutonici Rota Romana apud Farrinaceum *d. deciſ.* 72. idque etiamſi ante aliter fuiſſet obſeruatum, Tum quia priuilegia
4 eorum remouent contrariam obſeruantiam *Far. d. deciſ. 72. n.* 8. Tum quia collectæ præteritæ potius præſumuntur ſolutæ ex metu & timore quam ex libera voluntate, *Io. Andr. cap. 1. nu. 2. de præſcript. in 6. Farinac. dec. 5. nu. 3 part. 1.*

Tum quod violentia non ideò purgata dicitur, quod violentiam paſſus non recla-
5 maſſe proponatur *Farin. d. deciſ. 5. nu. 6.* Tum denique quod ſoluens, cum ſoluere non teneretur vigore alterius priuilegij non præiudicat in futurum ſuo priuilegio *fel. c cum acceſsiſſent nu. 29. n. 3. limit. de conſt. Ruin. 228. n. 11. l. 1. Natt. conſ. 60. nu. 146. l. 1. Far. d. dec. 72. nu 9. part. 1.*

QVAE-

QVAESTIO XLI.
Sententia lata contra Prælatum, an noceat Capitulo?
SVMMARIVM.

1. *Cauſa agitata contra Prælatum, non nocet Capitulo.*
2. *Diſtingue vt nu. 2.*
3. *Iura Eccleſiæ ſunt communia Eccleſiæ, Epiſcopo, ac Capitulo.*

SVnt quibus videtur cauſſam ſubiectionis agitatam contra Prælatum non nocere illius Capitulo *Fel. cap. edoceri nu. 3. de Reſcript. Innoc. cap. fin. vbi DD. de maior. & obed. cap. cum Clerici de verb. ſig. Farin. deciſ. 118 part. 1. Lapus alleg. 48. nu. 8. Rom. conſ. 369. nu. 21 Dec. cap. cauſſam quæ nu 20. verſ expeditis notabilibus, de Iudicijs.* At è contra ſunt qui exiſtimant non eſſe opus vt Capitulum citetur, hoc nitentes fundamento, quod magis principaliter interſit prælati, ad quem prouide magis, pertinet huiuſmodi defenſio, *Bellam d. cap. fin. Butr. cap. dilecti nu. de maior, & obed. Abb. cap. cum olim de teſtib.* quem proinde ad Iudicij validitatem ſufficit citare *Felin. d. c. fin nu. 3 & 4. de maior. & obed.* Antinomia hæc fœdere huius diſtinctionis videtur concilianda, nimirum quod aliud eſt Epiſcopum facere aliquem actum, quo amittitur libertas Eccleſiæ & Eccleſia induitur in ſeruitutem, & tunc fauore libertatis non amittendæ requiritur conſenſus omnium, & in iſtis terminis loquuntur omnia iura in contrarium allegata, & aliud eſt Epiſcopum facere actum quo defenditur libertas Eccleſiæ vt liberetur à ſeruitute, in qua reperitur conſtituta, vt hic, vbi iam ſeruitus erat conſtituta per ſubiectionem factam à Papa, à qua Epiſcopus nitebatur ſe, & Eccleſiam liberare, & hoc caſu fauore Eccleſiæ ſolus Epiſcopus, & quilibet alius admittitur ad vindicandam Eccleſiam à ſeruitute *Io. And. in gloſſella marginal in c. cum olim de teſtib. & nu. 12.* & hoc ſentiebant *Zabar. & idem Io. And. & Guther. nu. 18. in c. dilecti de maior. & obed.* dum reprobando rationem Innoc. dicentis Capitulum ibi admitti ad appellandum: quia iura Eccleſiæ ſunt communia Epiſcopo, & Capitulo, dicunt rationem eſſe, quia cum ex reuocatione Iuramenti melioretur Eccleſia, admittitur Capitulũ, & quilibet alius de Eccleſia admittitur *c. & quilibet alius de Eccleſ. qua de re vide fuſius Apoſtillam ad Farinac. d. dec. 118.*

(Margin numbers: 1 beside the first line; 2 beside "Antinomia hæc…"; 3 beside "…ſunt communia".)

QVAESTIO XLII.
Conſtitutio Papalis, an tollatur per non vſum.
SVMMARIVM.

1. *Conſtitutio Papalis non tollitur per non vſum.*
2. *Etiamſi ſuperuenerit contrarius vſus, niſi præuius adſit Papæ aſſenſus.*
3. *Quo aſſenſu ceſſante, contrarius vſus non ſuffragatur.*
4. *Signanter in actibus negatiuis:*
5. *Scientia Papæ ſufficienter probatur per ſcientiam officialium.*

NOn tolli oſtendi alio in loco, idq; etiãſi detur de nõ vſu per annos mille *Far.*
1 *dec.213.p.1 l.de quib.n.33.ff.de legib. Alex.conſ.136.n.19.li.2.Far.dec.213.p.1.* Imò
etiamſi ſuperuenerit contrarius vſus, niſi de expreſſo conſenſu aut Papæ ſcientia
2 conſtet *Abb.c.1.n.4.verſ.vnde ibi de Treuga & pace Præpoſitus c.in iſtis §.leges n.3.verſ.*
niſi dato conſenſu Papæ d.4.Far.d.dec.213.& 197 p.1. vbi latè. Non probata enim ſci-
entia legislatoris, aut ſucceſſoris æqualem auctoritatem habentis contrarius vſus
3 non ſuffragatur *Farinac.dec.221.nu.4.p.1.Abb.c.1.n.4.de Treuga & pace Rota deciſ.10.*
de conſuet.In antiq. Ideoq; opus eſt vt ſcientia aut conſenſus expreſſus non verò ta-
citus interueniat *Far.d.deciſ.221.n.6.Franc.c.cum de beneficio n.4.de præb.in 6.vbi et-*
iam Archid.n.2.verſ.nec mireris. Signanter in actibus negatiuis in quibus cõtradictio
& acquieſcentia eſt neceſſaria *Couar.ad reg.poſſeſſor.par.2.§.4.n.6.verſ.Huic ſane ob-*
5 *iectioni, Ripa c.cum Eccleſia.n.68.de cauſſa poſſ.& propriet Far.d.dec.221.n.8.p.1.* Suffi-
cienter autem probari ſcientiam Papæ, ſi probetur ſcientia eius officialium, tradunt
Doctores laudati à Farinac.*dec.356.n.9.p.1.Bart.l.ſi publicanus §.in omnibus ff. de pub.*
Crau.de Antiq.temp.p.4.§.abſolutio n.23.Boer.264.n.19.Surdus conſ.429.n.54. qua de
re etiam tractaui tomo 2.de Iurisdictione ordin. in exemptos *part.2.q.111.*

QVAESTIO XLIII.

Territorium quando dicatur exemptum eſſe à Iurisdictione Epiſcopi & nullius diœceſis.

SVMMARIVM.

1. *Diſtinctio loci exempti, & loci nullius Diœceſis.*
2. *Superiorum locorum nullius Dioceſani poſſunt appellari.*
3. *Diœceſanum territorium ab alio ſegregatum ſolus Papa concedit.*

DIſpar eſt ratio loci exempti, & loci nullius Iuriſdictionis: locus enim exem-
1 ptus licet non ſit de dioceſi *Fel.& DD.c.Graue de off.ord.c.cum Epiſcopus vbi*
Fran.in 2.vol.& Gem nu.3 de off.ord.in 6.Feder de ſenis conſ.2 n.4 Gem c.2.nu.19 vbi
Franc.in §.ſtatuto n.10 & ſeqq de Conſt.in 6.gloſſ.Clem.frequens verb 6 primi anni &
ibi vituli n.127 exceſſ.Prælat Far.dec.324 part.1. at verò locus nullius diœceſis, neq;
de diœceſi eſt, neque in diœceſi, ſed eſt proprius diœceſis, & per ſe conſiſtens, cu-
2 ius quoq; reſpectu ij qui priuilegio quopiã talium locorum ſuperiores ſunt, diœ-
ceſani poſſunt appellari *Glo.clem.1 §.volumus in ver.6 diœceſanis vbi Card in q.4 n 2.*
vituli n.4.Imm.nu.3.Alb.n.15.de foro compet. propriumque territorium dici poſſunt
poſsidere *l.pupillus §.Territoriũ ff de verb.in 6.ſig.Far.d.deciſ.324 n.1.in fi p.1.* eiuſ-
modi diœceſanũ Territorium ab alio ſegregatum, ſolus Papa ad quem diœceſium
ſepa-

Digitized by Google

ſeparatio ſpectat, concedere poteſt. *Hoſt. c. cum Contingat n. 1. de foro comp. vbi Butr. n. 11. verſ. de Conſuetudine autem Abb n. 18. Bellam. n. 15. verſ. tamen certum eſt.* proindè impropria eſt Doctorum locutio, cùm aiunt loca exempta conſtituere territorium de per ſe: intelligendi enim ſunt quo ad certos quoſdam effectus & per modum cuiuſdam comparationis *Fel. d. c. graue nu. 2. in fin. Rob. conſ. 31. n. 44. p. 3. Far. d. loco 100. & 7.*

QVAESTIO XLIV.

Qualis ſit priuilegij exemptionis effectus.

SVMMARIVM.

1. *Exemptio ſimpliciter per Papam conceſſa eximere ſolet ab omnibus excepto Papa.*
2. *Multa Epiſcopo cenſentur reſeruata, quæ ei ſpecialiter non adimuntur.*
3. *Priuilegia eximentia monaſteria, & eorum membra non dicuntur eximere loca & caſtra ſiue populum.*
4. *Exeptiones ſunt ſtricti iuris, & in multis caſibus Epiſcopi habent in exemptos iuriſdictionem.*

EXemptio ſimpliciter per Papam conceſſa eximere ſolet quidem ab omnibus 1
excepto Papa, vti alio in loco ſcripſi *lib. 2. quaeſt. 2. nu. 13.* nihilominus tamen multa Epiſcopo cenſentur reſeruata quæ ei ſpecialiter non adimuntur, *Anchar. cap.* 2
poſtulaſti num. 45. verſ. quod prob. de foro comp. & cap. 2. num. 10. vbi Franc. nu. 20. verſ. quando Prælatus de conſ. in 6. Farina d. dec. 324. num. 5. part. 1. Hinc eſt, quod exemptionis priuilegia eximant quidem à ſubuentione, ſed non à ſituatione & denominatione, *Vitall clem. 1. num. 44. de Priuileg. Franc. d. c. 2. §. ſtatuto verſ. ſed aduentu de conſt. in 6. Farina d. dec. 324. num. 4.* Præterea, Priuilegia eximentia monaſteria, & eorum membra non cenſentur eximere loca & caſtra ſiue eorum populum, nec 3
faciunt territorium ſeparatum, ſed exempti dicuntur tantum habere Iuriſdictionem in perſonas non verò in locis *c. per. exemptionem vbi Gem. nu. 5. Franc. nu. 3 verſ. 5. Nota Anchar. nu. 3 verſ. 4. Nota de Priuileg. in 6. Far. de dec. 324. num. 6. Guiliel. de Monte laud. clem. Paſtoralis num. 24. de re Iud.* ſunt enim exemptiones ſtricti Iuris, vti alias oſtendi l. 4. *quaeſt* 4. denique multis in caſibus exemptione non obſtante, ordinarium habere Iuriſdictionem in exemptos, & pluſquam centum caſibus, recen- 4
ſui lib. 2. *qu.* 45.

QVAESTIO XLV.

Membrorum Eccleſiæ vocabulo quid comprehendatur.

BReuiter ea comprehenduntur quæ illi Eccleſiæ vnita ſunt *DD. clem 1 de exceſſ. Prælat. clem. 1. vbi Imola nu. 29. de Reſcript. Corn. conſ. 262. nu. 3. li. 3. Farin. dec. 324. nu. 9. part. 1.* Pars enim ſine ſuo toto conſiderari non poteſt. *Præſes loco à toto ad partem Far d nu. 9 DD. clem. de exceſſ. Prælat. & in clem. 1. vbi Imol. num. 29. de Reſcript. Corn. conſ. 262. num. 3. l. 3.*

QVAESTIO XLVI.

Vtrum in Exemptionum materia à Iuriſdictione temporali ad ſpiritualem inferri poſsit?

NEutiquam, quia Dominium, ſeu Iuriſdictio temporalis nihil habet commune cum ſpirituali *c. 1. de Relig. dom. Glo. c. 1. verb. diuerſis diſt. 10. glo. Clem. ne Rom. §. ſane verb. Deceſim de elect. Hoſt. c. ſuper eo n. 3. de paroch. & in c. querimoniam nu. 2. vbi Butr. in fi. de iure Patr. Fel. in c. cum cauſſam n. 12. verſ. ſecundo ſcias de prob. Guil. de Monte laud. Clem. Paſtoralis n. 21. de re iud. Farin. dec. 324. num. 10. part. 1.* niſi tamen exemptionis verba ſint pleniſsima quæ omnimodam exemptionem, & vtramque ſpeciem comprehendat, qua de re vide infra *q. 55.*

QVAESTIO XLVII.

Præſcribi an poſſit in aliena diœceſi territorium ſeparatum?

1. Ius non admittit in myſtico corpore duo eſſe capita.

2. Præſcriptio operari non poteſt, vt territorium ſit ſeparatum ab Epiſcopo.

1 MInimè: eſſet enim Monſtrum myſticum, myſtici corporis habere myſtica duo myſtico in corpore capita, quod ius non admittit. *Hoſt. cap. cum contingat num. 1. de foro comp. in cap. quanto n. 3. & cap. Quoniam n. 2. de offic. ord. Farin. dec. 324. nu. 11. part. 1.* Cum enim Epiſcopatus ſit vnum corpus, cuius caput eſt Epiſcopus, ſi ponantur vno in Epiſcopatu dico Epiſcopatus capita, fiet vnum corpus miſticum, duo habens myſtica capita, quod vt eſt prodigioſum & à natura abhorrẽs, ita etiam à iure alienum *Hoſt. d. loco Butr. d. c. cum contingat nu. 1. verſ. de conſuetudine vbi Abb. nu.* 18 & 19. *Bellarm. nu.* 15. Proinde, veluti irrationabile per perſcriptionem conſuetudinemue acquiri non poteſt *Gabr. de præſcr. pt. Concl. 1. num.* 8. & 38.
2 *Far. d. dec. 324. n. 11. in fin.* Neque obſtat quod vtraque Iuriſdictio Epiſcopalis ſcilicet Diœceſana, & Iuriſdictionis, præſcriptione acquiri poſsit *Rota dec. 2. de Præſcr. in Nouis Abb. d. cap. cum contingat num. 11. de foro comp.* Id enim non aliter intelligendum eſt, quam ſi velint præſcribere quaſi ſub Epiſcopo: nam ſi præſcripſiſſent territorium ſeparatum, amplius ſub Epiſcopo eſſe dici non poſſent *Abb. d. c. cum contingat num.* 18 *Farin. d. deciſ. 324. num. 12. part. 1.*

QVAESTIO LXVIII.

Prælati habentes territoria ſeparata an poſsint Confeſſorios approbare.

NEutiquam: id enim priuatiuè ad Epiſcopum ſpectat, vti ſacrum Rotæ auditorium iudicaſſe refert Proſper Farinaccus *dec. 332. part. 1.* eſtque Epiſcopus eo in iure manu tenendus, donec alius de immemoriali præſcriptione per tres ſententias conformes docuerit *Farin. ibid. num.* 4.

QVAESTIO LXIX.

Quis debeat probare locum eſſe de diœceſi?

Panor-

PAnormitanus reſpondit eiuſmodi probationem ad Epiſcopum pertinere *in c. cum olim n.2.de cenſibus Farin.dec.358.nu.1.part.1.* probabitur autem dilucidè id ſatis, ſi intra diœceſis ſuæ fines probetur conſtitutus, alijſque modis quos ante oſtendi, *qu.33.& ſeq.*

QVAESTIO L.

Quibus modis probetur locus aliquis eſſe de diœceſi.

MVltifariam id probari compertum habemus, ex Doctorum noſtrorum hypomnematibus: Et quidem imprimis ex eo quod locus aliquid Epiſcopo reſpondeat de iuribus Epiſcopalibus *Abb.c.cum olim nu.3 de Cenſibus c.1. de relig. dom.* Sunt enim hæc inter ſe conuertibilia; Eccleſia eſt in diœceſi, ergò Epiſcopus tenetur ad Epiſcopalia, & contra, Eccleſia tenetur ei in Epiſcopalibus, ergo eſt in eius diœceſi *Abb.d.nu.3* ſecundò per deputationem Epiſcopi ſimpliciter factã per Pontificem ad certa quædam loca, dixi *ſimpliciter*, quia ſecus ſi ad certum effectũ: nam tunc non tribueretur Epiſcopo Ordinaria ijs in locis Iuriſdictio, *Fari.dec.358. nu.3.part.1. Bald. conſ.472.nu.2.v.rſ.ſed vbi apponitur Clauſula enim Ruin. conſ.170. num.8.& 10.l.3.*

Tertio ex probatione quod locus conſiſtat intra fines diœceſis *cap. conquerente de offic.ord.Fari.dec.396.nu 1.part.1. & late dec.405.n.1. Decius conſ.146 nu.15.Pariſ. conſ.22.nu.3.li.1.Aymo conſ.54.nu.9.* Quarto, per verba enunciatiua Papæ *c. Si Papa vbi DD.de priuileg.in 6.late Farinac.dec.432.n.2.p.1.* Dixi *Papa*: quia ſecus eſſet ſi eſſent enunciatiuæ Epiſcoporum. *Aret.c.cum cauſſam nu.21 verſ. ſed tamen aduerte de probat.Innoc.cap.dudum nu 3.cap fin.de priuileg.cap.inter dilectos nu 6. de indicijs.Far. d.deciſ.405.nu 2.* idque niſi Epiſcoporum enunciatiuè confirmentur alijs adminiculis. *Achilles dec.1.de conſ.&ſ dec.7.de Iure Patr. Puteus deciſ.149.lib.* veluti ab alijs pluribus perſonis benè informatis, *Raynius conſ.141.n.10.lib.5.Chephal.conſ.192.n.38.* Quinto, per enunciatiuas in antiquis, quæ æquipollent famæ *Aret.d. cap. cum cauſſam.Iaſ.l.cum aliquis nu.7.C.de iure debber. Alex.conſ.75.nu.7.lib.4.Caſſad.dec.3.n.3.de procur.Puteus deciſ.209 l.2.Farin.d.dec.405.nu.5.part.1.* ſecus in recentibus *Fari dec. 432.n.4 part.1* qui etiam idipſum reſtringit ad recentes enunciatiuas Pontificum *Rot.deciſ.3.de probat.in antiq.*

Sexto, per libros antiquos *Io. Andr.d. cap.cum cauſſam n.10.vbi etiam Abb.& DD. de probat.Farin d.dec.405.n.7. Abb.conſ.54.nu.3.lib.1.Puteus dec.209.lib.2.*

Septimo, per alias qualeſcumque probationes quæ in probandis limitibus ſufficiunt, etiamſi per iudicia & coniecturas leuiores *c.cum cauſſam & 3.vbi ſol.nu.14. de probat Dec conſ.42.nu.10.Guido dec.193.Farinac.d.dec.405.nu.8.part.1 idem Farinac.dec.683 part.1.*

Octauo, Eccleſia probatur eſſe in illo territorio ſiue Diœceſi in qua ſoluuntur eiuſdem Eccleſiæ cenſus *Far.dec.432.nu.3.p.1.cap.2.de cenſibus.*

Nono, ex viſitationibus Epiſcoporum *Fari. dec. 541 n. 2. part. 1. & dec. 683. n. 4.*

Decimo, ex Confinibus v. g. maris, fluminis, montis, qui dicuntur æterni *Bald. d. 6. cum cauſſam vbi Fel. nu. 5 verſ & notat. Farinac. dec 683. nu. 3 part. 1.*

Vndecimo, per ſententias *Farin. d. dec. 683 n. 3* qua de re vide etiam infra *qu. 59.*

QVAESTIO LI.

Confeſsione an probetur locus eſſe de diœceſi.

NEutiquam: cum enim eiuſmodi Confeſsiones verſentur circa id quod in Iure conſiſtit, confitenti non præiudicat *l. ornament. ff de auro arg. leg. Barth. li. 1. n. 12. ff. ſi cent. Farin. deciſ. 358 nu. 2. part. 1.* cum nec ſimplici confeſsioni credendum ſit; niſi per eam aliter exprimatur *Aymo conſ. 48. n. 7. & ſeq.* Stantque pro hac concluſione ea quæ alio in loco ſcripſi *li. 1. part. 2 qu. 31.*

QVAESTIO LII.

Prælati inferiores an excludere poſsint Epiſcopum à iure viſitandi.

SVMMARIVM.

1. *Prælati inferiores non poſſunt excludere Epiſcopum à ſuo iure viſitandi: niſi oſtēdant priuilegium aut conſuetudinem legitimè præſcriptam.*
2. *Conſuetudo eiuſmodi debet eſſe præſcripta ſpatio 40. annorum, vt minus.*
3. *Viſitatio pendet ab Ordinaria Iuriſdictione.*
4. *Epiſcopus eſt adeo fundatus in iure viſitandi, vt ne quidem per inhibitionem lite pendente impediri poſsit.*
5. *Euergia clauſulæ.* Non obſtantibus priuilegijs quibuſcunque.

1 PRælati Inferiores non poſſunt Epiſcopum excludere à ſuo Iure viſitandi niſi oſtendant Priuilegium aut conſuetudinem legitimè præſcriptā, vti poſt Hoſtienſem, Socynum & alios oſtendit Sarmienta *ſelect. interpr. l. 3. c. vlt. Mandoſ. conſ. 38. nu. 8. conſ. 37. nu 11. Rota deciſ. 207. n. 5. part. 2. diuerſ. Fari dec. 394 n. 1. part. 1.* ne-
2 ceſſeq; eſt vt præſcriptio ſit vt minus annorum 40 *c. de quarta de præſcript. Balbus de præſcr part. 1. 5 part. princip quæſt. 12. nu. 4 Far. d. dec. 394* qua de re vide alia quæ hac in eadem materia ſcriptis mandaui *quæſt. 27. & 28* Cum enim viſitatio pendeat
3 ab ordinaria iuriſdictione *Rota deciſ 196. nu. 2. part. 2. diuerſ Farin. d. deciſ. 394. nu 4. part. 1.* in qua Epiſcopi fundatio adeo fundata eſt, vt ne quidem per inhibitionem, lite

lite deſuper pendente impediri poſsit *cap. cum perſona de priuileg. in 6. cap. conſtitutus de Relig. dom. Caputaqu. deciſ. 201. part. 2. Farinacius dec. 396. nume. 1. part. 1.* eſtque id extra diſputationis aleam nunc conſtitutum per ſacroſanctum Concilium Tridentinum *cap. 8. ſeſſ. 7. & ſeſſ. 21. de reform.* cui adiecta eſt clauſula: *Non obſtantibus priuilegijs quibuſcunq;* compræhendens quaſcunque perſonas quantumuis Priuilegiatas *Tiraq. de Retr. conſ. §. 1 Gl. 14 n. 96 Sarnenſis in Proemio Reg. Can qu 4. part. 3. Puteus dec. 334. in fin. li. 2. Far. dec. 396 n. 3* idque niſi alius inferior doceat de Priuilegio & poſſeſsione: nam tunc is aduerſus Epiſcopum lite pendente eſſet manutenendus *d cap. cum perſona Farinac. dec. 447. part. 1.* Secus porrò ſi ſolum in præſcriptione immemoriali aut in ſolo Priuilegio niteretur: nam eo caſu, Ordinarius eſſet manutenendus donec per ſententias ternas de eo fuerit cognitum *Farinac. d. dec. 447. nu. 1 in fin par. 1 & dec. 491. per tot. part. 1. Abb. c. 1. num. 4. vt lite pendente Lancel. & Attent. part. 2. cap. 17. n. 161. & ſeqq.* Qua in re animaduertendum eſt, ſubditum, non poſſe dici conſtitutum in quaſi poſſeſsione exemptionis ex eo ſolo quod non appareat ſuperiorem in illum exercuiſſe Iuriſdictionem, niſi probetur quod euenerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit, & alias ſe habuerit pro ſpoliato *DD. cap. dilectus de Capell. Monach Farinacius d. dec. 491. nu 8 part. 1.* quin è contra Ordinarius exercens Iuriſdictionem in vna parte Diœceſis in omnibus alijs exercuiſſe cenſetur *Abb. conſ. 71. libro 2. F. l. cap. Auditis numero 19. de præſcript.* Ideoque ad priuationem poſſeſsionis Iuriſdictionis Epiſcopalis difficulter inferri poteſt *Abb. d cap. 1. num. 4. Lancellot d cap 17. numero 161. Farin d. deciſ. 536. num. 3.* Accedit, quod ad retinendam vniuerſalem quaſi poſſeſsionem ſufficiat vnicus actus. Farinac. *dec. 465. numero 1. part. 1. Rota diuerſorum deciſ. 17. numero 4. part. 2. deciſ. 222. numero 6. part. 2.* Fauorabiliora ſunt iura in retinendo, quam in acquirendo *Menoch. de retin. poſſeſſ. Rem. 2 quæſt. 79. nu. 679. Remed. vlt. qu. n. 19.*

QVAESTIO LIII.

Epiſcopo ad aliam Eccleſiam tranſlato, an ſubditi ſtatim ab illius obedientia eximantur?

DIſtinguendum eſt, num translatio fiat de conſenſu translati, an verò eo inuito. Priori caſu cenſetur voluiſſe & conſtituiſſe vt ſubditi à priori vinculo quo ei tenebatur abſoluantur *Abb. c. cum nobis n. 3. verſ. ſed olim Epiſcopus Spirenſis de elect. Io. Andr. & Franc. c. quod ob gratiam de reg. Iur. 16 Farinac. dec. 475. p. 1.* Poſteriori vero, neutiquam, ante quam translatus conſenſum ſuum præſtiterit, vt nec etiam cum quis ob eius benè merita ad aliam Eccleſiam transfertur: Pontifex enim

POſſe cenſuit Salcedo *in add. ad practicam Bernardi Dias c. 3. litera A. §. punire*, & poſt eum vir è Societate Ieſu doctrinæ eximę Thomas Sanchez. *de matrim. lib. 7. diſp. 33. nu. 21.* tum quod non agatur de Priuilegio exemptionis, ſed de matrimonij inſtauratione, quod ad ordinarij officium ſpectat *c. 1. de conuer. Coniug.* Tum quod ordinario omnimoda Iurisdictio competat aduerſus extraneos, & exemptos Iurisdictionem ſuam impedientes *Innoc. c. dilecti in fin. de pœnis Steph. Aufrer. d e Poteſtate ſeculari ſuper Eccleſias n. 23. Roias al. de Hæreticis p. 1. n. 155. & ſeqq.* idq; Roias loco iam laudato ſæpe in praxim deduxiſſe refert cum vicariatus munere fungeretur aduerſus quoſdam Canonicos exemptos, acordinis diui Bernardi monachos, qui quoq; exempti ſunt, conceſſa enim Iurisdictione omnia eo conceſſa cenſentur ſine quibus Iurisdictio commode exerceri non poteſt *li. 2. ff. de Iuriſdict. omn Iud.*

QVÆSTIO LVII.

An in caſu præcedentis quæſtionis poſsit aduerſus exemptos procedere per Cenſuras.

VIdetur poſſe: quia qui Iurisdictionem habet, excommunicandi etiam poteſtatem habet, vti Salſedo in præcedenti quæſtione laudatus reſoluit. alioquin enim ſi excommunicare, ſuſpendere, interdicere non poſſet, Eccleſiæ armis deſtitutus Iurisdictioné quam habet exercere non poſſet *li. 2. ff. de Iurisdictione om. Iud. c. Paſtoralis c. Præterea, de offic. deleg.* Cum & iure diſpoſitum videamus habentem nudum miniſterium, poſſe impedientes Miniſterij ſui exequutionem cenſuris ferire, ne alioquin ei inutilis ſit eiuſmodi commiſsio *glo. c. ſuper q. verb. executorem & c. ex literis verb. ſi ſubdelegatus & c fin. verb. commiſſum de offi. del. DD. in c. 1. de Priuil. in 6.* Quod reſtringe, niſi tales ſint exempti, qui priuilegio ſpeciali excommunicari, ſuſpendi, interdiciq; non poſsint, vt inter multos habet Societas Ieſu, & mendicantium ordines: quam reſtrictionem ſublimito, niſi eiuſmodi priuilegijs derogetur per Conceſsionem, vt per eiuſmodi Céſuras procedere poſsint, veluti latius varijs in caſibus nouiſsimi Iuris Conc. Trident. oſtendit Thomas Sanchez. *de matrimonio li. 7. diſp. 33. n. 23.* Gambara *de officijs leg. li. 8. c. vltimo n. 77.* Enriques, *de Indulgentijs li. 7. c. 25. n 7.*

Porrò, in caſibus quibus Epiſcopus non poterit procedere per cenſuras aduerſus exemptos, ita priuilegiatos, licebit ei procedere per eorum depoſitionem aut in arctius monaſterium collocationem, alijsque pœnis Canonicis *Sanchez. de diſp. 33. num. 23.* quod notandum eſſe, ad intelligentiam Conc. Trident. refert Thomas Sanchez *d. n. 23* Quippe quod Conc. Triden. multis in caſibus concedat Epiſcopis poteſtaté procedendi per Cenſuras aduerſus ſpecialiter à cenſuris exemptos, multis etiam in caſibus ſimpliciter ſubijcit exemptos Epiſcopis, v. g. quo ad publicas proceſsiones, quo ad componendas controuerſiãs præcedentiarum, & ſimiles, in quibus non adijcitur facultas procedendi per Cenſuras, proinde ijs in caſibus pote-

Digitized by Google

erit Epiſcopus alijs pœnis, Cenſuris exceptis, procedere, atque ita occurritur obie-ctioni ſupraſcriptæ, licet enim habens Iuriſdictionem in foro externo ſpiritualem poſsit excommunicare, & cætera explicare, ſine quibus Iuriſdictio exerceri non poteſt, hoc tamen intellectum habet niſi per ſpeciale Priuilegium ligata ſit poteſtas, quoad aliquam ſpecialem pœnã, ideoq; non erit fruſtranda cogendi poteſtas, quia poterit vti alijs pœnis Canonicis, & ita cõcludit Thom. Sanchez *d. n. 23 per tot.*

QVAESTIO LVIII.

Priuilegia Exemptionum an eximant exemptos à Iuriſdictione inquiſitorum hæreticæ prauitatis.

RESpondeo nõ eximere. *Lapus alleg.* 195. Ratio eſt, quia Pontifex ſubijcit quoſcumque poteſtati inquiſitorum hæreticæ prauitatis non obſtantibus priuilegijs concedendis *cap. officium §. denique de Hereticis*, quo fit, vt niſi Pontifex ſpecialiter huic Conſtitutioni deroget, exempti inquiſitoribus hæreticæ prauitatis ſubijciantur *Lapus d. alleg.* 105. quod reſtringitur in exemptionibus conceſsis ordinibus. Diſpoſitio enim cap. officium loquitur de perſonis, non verò de ordinibus inter quos lõgè diuerſa eſt ratio *c. ne aliqui de priuileg. in 6. Lapus d. alleg.* 105 *in fin.* ſed ſolet Pontifex in facultate qua concedit Epiſcopis ſeu alijs hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus apponere clauſulam hanc: *cũ plena, & omnimoda auctoritate cõtra omnes & ſingulos vtriusq; ſexus Laicos & ſeculares, & quorumuis ord. etiam mendicantium regulares, etiam à iuriſd. tua quomodolibet exemptos immediatè ſubiectos inquirendi, & pracedentibus legitimis indicijs carceribus mancipandi*: atque hæc facultas data eſt Ordinario Leodienſi. plura hac de re videãtur quæ ſcripſi alio in loco, de Iuriſd. ord. in Exemptos tom. 2. part. 2. de Conſeruatoribus, quæſt. 5 & alibi.

QVAETISO LIX.

Eccleſia quando vel Epiſcopo, vel alteri Prælato ſubiecta præſumatur?

1 Omnes Eccleſiæ præſumuntur ſubiecta Epiſcopo.
2 Fallit vt nu. 2.
3 Subiectio ex quibus coniecturis præſumatur.

LIcet Eccleſiç ſitæ intra limites diœceſis Epiſcopo ſubiectæ præſumantur *c. om-*
1 *nes Baſilicæ 16. q. 7. c. conſtitutus de Relig. domibus.* non tamen id obtinet in Eccleſijs ſitis intra limites Iuriſd. aliorum prælatorũ *c. vlt. de offic. arc. Lucas de Penna l. 3.*
2 *præſumpt.* 137. *C. de pœnis publicis li.* 10. *Menoch li.* 6. *præſ.* 72. *n.* 1. niſi cõcurrant alia quæ ſubiectionis præſumptionem inducant, vt ſunt perceptio decimatorum, aſsignatio congruæ portionis, ſubitio onerũ: hæc enim denotant Eccleſiæ ſubiectionẽ *Far. dec.* 102. *n.* 8 *p.* 1. *c. de Monachis de prabend. c. auaritia eodem Lambert. de Iure Patr. art.* 1.
3 *q.* 10. *Princip. n.* 3. *par.* 2. *n.* 4. 7. *&* 8. *verſ. Quartum ponit dubium.*

Secundo, Eccleſia præſumitur ſubiecta alteri, cum ſoluit Cathedraticum *cap. illud,* 2. 10 *quæſt.* 3. *Lucas d. loco præſ.* 138. *Menoch. d. præs.* 72. *n* 2.

Tertio

Digitized by Google

Tertio, ſi aliqua Eccleſia alteri ratione illius viſitationis ſubſit *c. illud Magni* 10. *quaeſt.* 3.

Quarto, ex præſtatione quartæ *c. priſcis* 10. *q* 3.

Quinto, ex ſolutione procurationis *c. quieſcamus diſt.* 52.

Sexto ex defunctorum ſepultura *c. placuit* 13. *q* 2. *cap.* 2. *de Reſt. ſpol. in* 6. *Calcan. Conſ.* 34. *nu.* 10.

Septimo, ex mandatorum ſuſceptione atque obedientiā *c quem progenitores* 20. *q.* 1 *Innoc c. olim.* 3. *de Reſt. ſpol.*

Octauo ex præſtatione reuerētiæ *c. ex ore dè Hu quæ ſunt à maiore parte Capituli.*

Nono, Quando recipit munus Conſecrationis *c. presbiter d.* 24. *c hac, Quippe* 3. *q.* 1.

Decimo, quando Pontificalia admiſit *c. Pontifices* 7. *q.* 1. *Goffredus d. c. ex ore.*

Vndecimo ex re Iudicata, contra ſe lata, *cap. olim* 3. *de Reſt. ſpol.*

Duodecimo, per exercitium Iurium ſuperioritatis v. g. ſi exercuerit aliqua iura Pontificalia *Menoch. li.* 6 *preſ.* 72. *n.* 13. qua de re vide etiam quæ alio loco ſcripſi *q.* 32. 33. *&* 50.

QVAESTIO LX.

Cœmeteria an gaudeant exemptione Eccleſiarum.

1. Cœmiteria gaudent Priuilegijs Eccleſiæ.
2. Locus ille pro Cœmiterio habendus, qui ab Epiſcopo benedictus eſt.
3. In dubio locus non eſt habendus pro Cœmiterio: quod fallit, vt hic.

Cœmeteria eſſe loca Eccleſiæ connexa illiusque priuilegijs gaudere oſtendit Menochius, de *Arbit. Iud. li.* 2. *caſu* 95. *nu.* 10. *& li.* 5. *præb.* 0. *Couar. var. reſo. c. vlt. nu* 5. 1

Sed dubium eſt, vnde locus quiſpiam præſumatur eſſe cœmiterium Eccleſiæ? quem articulum aliquot Concluſionibus enucleo.

Prima Concluſio. Locus ille pro Cœmiterio habendus eſt quem latè conſtat ab Epiſcopo pro Cœmiteria fuiſſe benedictum, vt & è contra non habendum pro Cœmiterio, quem conſtat non fuiſſe pro Cœmiterio per Epiſcopum benedictum *Clem.* 1 *vbi DD. de ſepult. Menoch. li.* 6. *præſ.* 72. *nu.* 15. 2

Secunda Concluſio, in dubio locus non eſt habendus pro Cœmiterio *Menoch. d. præſ.* 72. *n.* 16. idque niſi aliud quibuſdam coniecturis præſumatur, coniecturæ autem ſunt ſi locus ſitus ſit circum maiorem Eccleſiam paſſus quadraginta, aut minorem paſſus triginta *Menoch. d. preſ.* 72. *n.* 18. *& ſeqq.* Similiter ſi Eccleſia ſit antiqua locusq; apud ipſam Eccleſiam ſemper fuerit reputatus pro Cœmiterio *Menoch. d. preſ.* 72. *n.* 21 3

Vt & ſi in eiuſmodi loco reperta fuerint oſſa mortuorum *Menoc. d. preſ* 72 *n* 22. & quidem non paucorum, ſed plurimorum *Maſcard. de probat Concl* 289. *Barth. Fumus & cœteri Caſuiſtæ in verb. ſepultura Menoch d. preſ.* 72. *n.* 21. *in fin.* Nā vt eſt in prouerbio Eraſmi *Cent.* 7. *adagio* 94. vna hirundo non facit ver, nec vnus Homo Ciuitatem, nec vnus nummus diuitem, nec vnū os hominem.

QVAESTIO LXI.

Exemptus confitens coram Ordinario debitum pro quo coram eo conuenitur, an poſsit declinatoriam exemptionis apponere.

1. *Confeſsio iudicialis telam iudiciariam non requirit.*
2. *Quod extendunt nonnulli etiam ad confeſsionem fictam.*
3. *De exemptione excipi poteſt non obſtante confeſsione.*
4. *Quod fallit vt hic.*

SVMMARIVM.

1 DVbitandi occaſionem facit teoria Iuris, confeſsionem telam iudiciariam nō
requirere & vbi adeſt confeſsio ibi non eſt neceſſaria diſceptatio fori, *latè*
Fel. c. cum dilect. n. 14. de Reſcript. Vantius de nullitatibus tit. quomodo ſententiæ nullæ
2 *reparentur num. 126. Socinus in Fallentijs Reg. 62.* quod etiam extendere videntur
quidam ad Confeſsionem fictam reſultantem, ex ſtatuto quo contumax habetur
pro confeſſo, eiuſmodi enim confeſsione tacita, non ſecus quam expreſſa volunt
proceſſus nulliter fabricatos ſanari, *Marſi. ſing. 387. Bartholus conſ. 100. Nellus de Bannitis 1 parte 2. temporis quæſt. 49.*

3 Verum placuit magis, Confeſsione non obſtante, de exemptione excipi poſſe. Ratio eſt, quia confeſsio nihil operatur quando de Iuriſdictionis defectu conſtare poteſt *Fel d. cap. cum dilect. nu. 14. in fin. Vant. d. tit. Quomodo ſent. nullæ reparentur n. 126. verſ. quamuis igitur DD. cap. at ſi Clerici de Iudicijs Specul. de Conf. §. nunc videndum verſ. nunc dicendum reſtat. Alex. conſ. 3 l. 1. Soc. d. Reg. 62. fall 1.* Quod declaro in ea ſpecie exemptorum non procedere, qua alterius Iuriſdictionem poſſunt prorogare: confeſsio enim facta coram Iudice incompetente, qui Iudex fieri ex partium prorogatione poteſt, præiudicat confitenti, *Soc. d. fall. 1. Innoc. c. ſemper de confeſſ. in cap. Inquiſitionem de elect.*

QVAESTIO LXII.

Monialis exempta pœnitentiæ cauſſa ad aliud Cœnobium translata, an deſinat eſſe filia primi cœnobij?

DIſtinguendum eſt inter translationem perpetuam & ad tempus, vti plenius videre eſt apud Proſperum Farinaceum *dec. 109. per tot part. 2.* paucis, vt filia ſecundi effecta cenſeatur, opus eſt ſuſceptione iterata habitus, atque etiam alterius voti emiſsione *Io. Andr. c. 1 de Infantib. expoſitis Abb cap. quod à te nu. 7. de Cler. coniug. Anchar. conſ. 152. Nauar. conſ. 60. & 61. de Regul.* & quidem de licentia ſuperioris à quo eiecta ſeu emancipata vel translata dicitur, *c. ſtatutum 19 quæſt 3. c. Monachum 20. qu. 4. c. licet de regul. vbi Io. Andr. Abb. conſ 95. & 96. vol. 1 Menoch. de arbit. iud. lib. 2. caſu 421. nu. 14. Farin. d. deciſ. 109. nu. 4.* Conſequenſque eſt vt ita temporaliter translatus ad aliud Cœnobium, ali debeat expenſis non Monaſterij ad quod transfertur,

ſed

Digitized by Google

ſed eius ex quo translatus *Card.conſ.27.nu.5.DD.d.cap.quod à te Lapus alleg.* 61.*nu.6. Couar c.1.nu.2.de teſtam.Farinac.d deciſ.109.n.6.*

QVAESTIO LXIII.

Exempto aliquo Capitulo, an illius Decanus exemptus eſſe cenſeatur.

SVMMARIVM.

1. *Decanatus eſt dignitas Eccleſiaſtica.*
2. *Qua diſtincta à iure capitulari.*
3. *Exemptiones non ſunt extendenda.*
4. *Decanus vti membrum Capituli gaudet exemptione.*
5. *Prælatura Decanalis non eſt diſtincta à iure Capitulari.*
6. *Decanus eſt caput Capituli.*
7. *Canonicus Capitularis non amittit ius ſibi competens vti Canonico per adoptionem dignitatis Decanalis.*

RAtio dubitādi eſt, quia Decanatus eſt Prælatura & dignitas eccleſiaſtica, *c.in- nouamus diſt.9.glo & DD.ad tit C.de decanis li.14 R.t dec.17.in fi verſ.ego vero alleg.de conceſſ prab.in Nouis.Far.dec.133 n.4 p 2.* Ius autē Prælaturæ diſtinctum eſt à iure capitulari *Abb.c.poſt electionem n.9 in fin de conceſſ prab.* ad exemptionum iura, quæ iuris odioſi ſunt extendi non poſſe videbantur, *late Fel in proœmio decretalium §.Gregorius nu 13.& ſeqq.cap.odia de reg.iur.in 6.& ſtriƈti l.1.q.* verum tamē, verius eſt Decanum vti partem Capituli & nobilius illius membrum, eadem quo Capitulum exemptione gaudere, *Abb d.c.poſt Electionem n 9.verſ.* Nam decanus eſt propriè pars Capituli *Far dec 465 nu.2.verſ.imo Nob lius Cap tuli membrū appellatur p.1.* Ratio eſt, quia diſpoſitio facta in fauorem Capituli comprehendit in materia indifferenti etiam illius caput *c.ea noſcitur,de his qua fiunt à pralato vbi DD.Fel.d.§.Greg.n.14.* 1 2 3 4

Ratio ſecunda eſt, quia Prælatura Decanalis non eſt diſtincta, à iure Capitulari, & ideo etiam ſub appellatione capituli pars comprehenditur *Abb. d.c. poſt Electionem n.9.Fel.d.§.Greg.nu.16* quod ſecus eſſe in Epiſcopo teſtatur plene idem Solinus *d.n.13.* vbi etiam Apoſtil.& Abb *d.c.poſt elect.n.9.* cuius Iura à Capituli Iuribus ſeparata ſunt, & diſtincta *Abb.d.c poſt Elect.Fel d n.13 & ſeq* Licet vnum corpus, vna cum Capitulo efficere dicatur, *Abb.c.1 n.11.de elect.cap.Nouit.de his qua fiunt à Prælato DD c.2.vbi etiam Abb.de Inſtit.* 5

Ratio tertia, Decanus eſt caput Capituli quod eſt corpus myſticum: Si autem diſtincto iure cenſeremus Decanum, à Capitulo, eadem res diuerſo iure cenſeretur, quod ius non admittit, *l.eum qui ades ff de vſucap.* non modo in corpore humano cuius caput à cœtero corpore ſpeciali iure diſtingui non poteſt, ſed nec etiam in corpore myſtico & ficto Capituli, ne plus operetur caſus fictus in caſu ficto, quam caſus verus in caſu vero, *Praſes in locis legalib.loco à vi fictionis.* 6

Ratio quarta, quia Canonicus Capitularis per adeptionem dignitatis decanalis non amittit ius ſibi vti Canonico, ſeu Capitulari competente *Puteus dec.* 100.*l.b.* 3. *Natta.conſ.44.n.7.Far.dec.228.n.5 part.1.Card.conſ 53.* 7

Nnn *QVAE.*

QVAESTIO LXIV.

Iuriſdictio competens Decano, an priuatiuè vel cumulatiuè competat?

SVMMARIVM.

1. *Iuriſdictio competens Decano, Ordinariũ ab exercitio ſuæ iuriſdictionis non excludit.*
2. *Iuriſdictio accumulatiuè data, nullam habet incompatibilitatem.*

1 RESpondetur quod Iuriſdictio competens Decano, Ordinarium, & alios quibus priuilegio, cõſuetudine, præſcriptione Iuriſdictio competet, ab exercitio ſuæ Iuriſdictionis non excludit *Burſat. conſ. 391. & ſeqq. Cauar. c. alma mater §. fin. n. 3. p. 1. de ſent. excom. Ioannes Faber. §. retinendæ n. 19. verſ. ſi vero omnia iſta eſſent Inſt. de Interdictis. Menoch de Ret. poſſ. Rem. 3. nu. 756 dec. 531. part. 2. late Rom. conſ.* 393. Quod etiam extenſo ad ea quæ ſilentium in choro, &, vt paucis multa complectar, ad cœtera quæ cultum diuinum concernunt, *Aretſ. conſ.* 102. *numero Burſat. d.*
2 *conſ.* 391. *numero* 27. *verſ. nec quartum.* Hac enim in iuriſdictionis accumulatione nulla incidit incompatibilitas, *Riminald. §. 1. numero 18. & ſeqq. Inſt. de donat. Burſ. t. d. conſ. 391. numero 26. Farin. dec. 534. numero 2. & 3 part. 2.* idq; in iudicio poſſeſſorio; ſecus autem ſi in Iudicio petitorio de Iuriſdictione cuipiam priuatiuè competente conſtaret *Far. d. deciſ. 534. nu.* 4. Interim, omnes pendente poſſeſſorio Iudicio, Iuriſdictionem hanc quæ incompatibilis non eſt, poterunt exercere, *Farin. d. dec 534. per tot* ſignanter verò Decanus, propter adſiſtentiam iuris communis, quæ ſtat pro eo, qui vti prima dignitate fruens & quaſi caput Capituli alijs præeminet *Puteus dec. 210. nu 2. li. 3. Rota dec 4. nu. 1. de elect. in nouis Concil. Baſilienſe ſeſſ. 21. tit. quomodo officium in Eccleſia ſit celebrandum §. ſi quis Principem Farin. d. loco* à qua quæſtione aliena non ſunt quæ ſuperius à nobis ſcripta ſunt *li. 2. qu.* 47.

QVAESTIO LXV.

Vtrum autem Collegium in ſuum Decanum poſſit iuriſdictionem aliquam exercere, dubitatur.

POſſe refert Ioannes Papon *in Arreſtis Franciæ li. 1. c. 3. Arreſto* 4. Confirmat que arreſtum auctoritate Panormitani *c. irrefragab. §. Exceſſus de offi. ord.* quẽ videto.

QVAESTIO LXVI.

Quid ſi Eccleſia quæpiam Decano careat?

SVMMARIVM.

1. *Antiquior in ordine, abſente Decano, vel nullo exiſtente, Decani officio fungitur.*

ANtiquior ordine Decani officio fungetur, vt & vice verſa Decanus officio eorum qui gradu ipſi inferiores ſunt, v. g. Archidiaconorum, Archipresbyterorũ, atque ita reliquorum *Rota deciſ. 4 poſt Princip. de elect. in Nouis Franciſc. Marcus dec. 1367. n. 5. part. 1. Card. conſ. 62. n. 1. Farin. 634. n. 4. & 5. part. 2.* & proinde Decanus in eorum abſentium locum ſuccedens, vt & cœteri in locum Decani, illorum iure

iure vti poterunt *Rota dec. 17. poſt Princ. de conceſſ. præb. in Nouis. Farin. d. deciſ. 354. nu. 6. part. 2.* Quæ tamen ab Eccleſiarum ſtatutis & Priuilegijs modificanda ſunt.

QVAESTIO LXVII.

Quid ſi parochialis Eccleſia ſpectet ad aliquod Capitulum, vtrum ſinguli Capitulares ab illius cura eximantur, Decanuſque illius onere prægrauabitur?

SVMMARIVM.

1. *Eccleſia parochialis qui probetur Collegiata.*
2. *Intellectio axiomatis, Prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis.*

RESpondeo, huiuſmodi Parochias, quales ſunt non paucæ, non afficere Decanalem dignitatem, neque ſingulos Canonicos in indiuiduo, ſed omnes, vti Collegium, & perſonā myſticam *Puteus dec. 290. li. 1. conſ. 267. n. 1 Cald. conſ. 18. verſ. Non obſtat ſi dicatur Lapus alleg. 5 nu. 7. Caſſad. dec. 11. n 3. de præb. Fari. dec. 340. part. 2.* 1 ideoque eiuſmodi parochialis Eccleſia erit per quempiam Vicarium à Capitulo nominatum exercenda. Euidens autem erit probatio parochiam eſſe Collegialem, ſi illius fructus inter collegas Collegialiter diuidantur, *Farin. d. dec. 340. num. 2. par. 1.* trutinandum enim eſt onus ab æquilibrio fructuum, & ratiocinatio inde deſumenda. *cap. qui ſentit de reg. Iur. in 6.* vt parochiæ onus ab illius commodo reguletur *ca. officij de teſtamentis l. cum ab vno in pr. ff. de leg. 2. l. qui tutelam ff. de teſtam. tut. l. ſi compenſandi C. de Hæred. 23. n. 12. & ſeqq. Fari. d. dec. 340. n. 2.* idque niſi prouiſio hominis, hoc eſt pacta, aut aliæ legitimæ, & Canonicæ diſpoſitiones aliud inducant, iuxta vulgatum illud dogma, prouiſio hominis facit ceſſare prouiſiones legis, ſcilicet de 2 quo homo Canone permittente diſponere potuit *l. fin. C. de pactis conuentis l. certè §. eum qui ff. de precario gl. l. cum ex filio. § filium ff. de vulg. & Pap.* quod intellige niſi hominis prouiſio cum legis aut Canonis diſpoſitione poſſit concurrere, tunc enim prouiſio hominis non facit legis diſpoſitionem deficere, *Bald conſ. 329. num. 1. vol. 1. Gozadinus conſ. 74. num. 11. Surdus conſ. 34. num. 34. lib. 1. Farinac. deciſ. 392. num. 4. in fin. part. 1.*

QVAESTIO LXVIII.

Præpoſitus Eccleſiæ an dare poſſit licentiam extrahendi debitorem è clauſtris.

SVMMARIVM.

1. *Diſtinctio inter clauſtra prophana & ſacra.*
2. *Violatione locorum ſacrorum committitur ſacrilegium.*
3. *Eccleſia immunitas extenditur ad 30. vel 40. paſſus.*
4. *Debitor auctoritate Superioris rectè extrahitur è clauſtris prophanis.*

QVæſtio iſta in facto accidit, vtrum Perilluſtris D. Præpoſitus Leodienſis authoritatem dare poſsit extrahendi debitorem conuictum è clauſtris eccleſiæ Cathedralis Leodienſis?

1 Si de Clauſtris quæſtio ſit quæ Deo conſecrata ſunt, de quibus vti & alijs locis Deo ſacratis fuſe diſſerit Proſper Farinaceus *tract. de furtis q. 172 per tot. p. 2 & fuſius tract. de Immunit Eccleſ. per tot. ſignanter c. 18. li. 1. p. alt. c. comminatis tit. 4. qu 28. per tot.* reſpondebo non poſſe niſi cum ſolemnitatibus traditis in conſtitutione Greg. 14. quæ hypotheſi huic non quadrat.

Si verò quæſtio ſit de Clauſtris remotioribus quę prophanis vſibus ſunt deſtinata, reſpondebo Præpoſitum ob illam Præpoſituræ ab Epiſcopo primam dignitatem, de qua ſcribit Ioannes Molanus *Tract. de Canonicis li. 2. cap.* 4. Iuriſdictionem in clauſtris prophanis habentem, licentiam hanc dare poſſe.

Ratio eſt, quia ſicuti multum intereſt inter loca ſacra, & prophana *Albert. de Roſat. in dictionario verb. res ſacras Farinac. iam citatus. Nauar in manuali c 25 nu* 18. *Decian in pract. li. in li. 6. cap. 24. latè Morius Italia tract. de Immunit. Eccleſ.* ita & inter immunitatem locorum ſacrorum, & exemptionem locorum prophanorum, qualem habent Clauſtra ab Eccleſia remotiora, multum intereſt. In illis enim diuina
2 myſteria celebrantur, in his autem neutiquam: ideoque ſacrorum conſecratorumque Deo locorum violatione ſacrilegium committi ſolet: vt verò loci nō ſacri nec Deo per Epiſcopum conſecrati, violatione, Sacrilegium committi non ſolet *Far. de Immunit. Eccleſ. c. 17. nu. 256. & ſeq.* vt proindè cum Præpoſitus in Clauſtris prophanis, Deo per Epiſcopum non conſecratis Iuriſdictionem habeat, nulla Iuris ratio impediat quominus Iuriſdictionem ſuam in ijs exercendo, facultatem dare poſsit debitorem conuictum extrahendi, cum etiam opinione DD. Claſsicorum non paucorum, debitor in quem perſonalis fieri poteſt executio, Immunitate Eccleſiaſtica non gaudeat, veluti nominatim reſpondit Oldrad. *conſ.* 54. Alber. *Rubr. C. de his qui ad eccleſ. confugiunt. nu.* 3. *in fi. qu* 4. Farin. *de Immunit. Eccleſ cap. 3 nu.* 59. Card. Tuſchus *in com. Concl. verb. Eccleſ. conl. 11. nu.* 30.

3 Neque impedit quod Eccleſiæ immunitas dicatur extendi ad triginta, vel quadraginta paſſus *Nauar. in Manuali cap. 25. nu.* 18. Quia opinio ita exoleuit, vti tradit idem Nauarrus *d. nu. 18. ver. admonemus*, idipſum fuſe confirmat Farinacius *d. loco c. 18. nu. 294.*

Toto autem Iure errant qui adſtruunt conceſsionem extrahendi quempiam è loco ſacro eſſe de reſeruatis ſummo Pontifici Contrarium enim liquet ex Greg. 14. Conſtitutione eam Epiſcopo concedentis.

4 Quin autem Perilluſtris Præpoſitus Leodienſ. Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habeat in locis ſibi ſubiectis, vti ſunt prophana Clauſtra, dubium non eſt. *glo. Clem. 1. verb propriꝭ de Reb. Eccleſ. non alien. Nauar. Conſ. 23. de Priuileg.* Itaque cum debitor legitime conuictus accepta licentia Perilluſtris Præpoſiti è clauſtris propha-

Digitized by Google

phanis in carceres deductus ſit, non poteſt ipſe in quem via Iuris executio eſt facta, de Sacrilegio aut violata immunitate Eccleſiaſtica conqueri, *l. quanquam ff de aqua pluuia arc. Menoch. de Adipiſc. poſſ. Rem. n. 23. & 24.* à quo non deflectit Matthias Stephani Pomeraniæ ducis Conſiliarius *li. de Iuriſdictione Eccleſiaſtica, & ſecularis in imperio exercenda li. 3 p. 1. c. 14. n. 94.* à Catholica alioqnin noſtra religione alienus, cenſens hanc aſyli conceſsionē ab Epiſcopo, hoc eſt quaſi Epiſcopalia iura habente, eſſe impetrandam, & conſequenter quæ natura eſt contrariorum ab eodem reuocandam *l. nihil tam naturali ff. de Reg. Iur.* Ex quibus conſequens eſt obiectiones per debitorem allatas peccare in amphibologiam, nec poſſe concernere loca exempta, quæ prophana alicui Prælato (qualis eſt Præpoſitus primus ab Epiſcopo Leodien.) ſubiecta ſunt, à ſacris enim locis ad profana argumentatio tanquam à diuerſis duci non poteſt *Præſes loco à ſeparatis.*

QVAESTIO LXIX.

Immunitati Eccleſiaſticæ an poſsit renunciari?

1 Eccleſiæ immunitati renūciari non poteſt.
2 Confugiens ad Eccleſias blanditijs vel aliter extractus & carceri mancipatus, reſtituendus eſt Eccleſiæ.
3 Etiamſi conſtaret de delicto per Confeſsionis confugientis.
4 Quod intellige, vt hic.

NOn poſſe, in præiudicium Eccleſiæ tradit Dom. Garſia Maſtrillus *in Deciſ.* 1
Sicilia dec. 169. n. 10 p. 2. Tiber. Decian. *reprobans Io. Viſchum tract. de Immun. Eccleſ. n. 56. in pract. crim. li. 6 c. 26 n. 12. Peck. de Iure ſiſtendi c. 9. n. 3.* Itaq; ſi confugiēs
ad Eccleſiam, blanditijs immunitatis promiſſę, etiā cum Iuramento, aut etiam mi- 2
nis exiuerit, reſtituendus erit Eccleſiæ, quaſi deceptæ, & vim paſſæ, *Garſia Maſtril. d. dec. 169. nu. 13. c conſtat. 17 q. 4. vers. & ipſe Reus ductus timore ab Eccleſia diſceſſ. Remig. tract. de Immunit. Eccleſ. q. 15. Gomeſ. in 3. tom. delict. c 12. n. 7. Couarr. var. res. li. 1. c. 20. n. 16. Clarus § fin. q. 55. n. 6.* Etiamſi de delicto conſtaret per confeſsionem con- 3
fugientis ad Eccleſiam: ſatis enim eſt forma Conſtitutionis Greg. 14. non fuiſſe ex
amuſsim obſeruatam, vt Eccleſiæ ſpoliatæ reſtitutio cōcedatur *c. conquerente cap.* 4
item cum quis de reſt. ſpol. Remig. de immunit. Eccleſ. q. fin. Garſia d. dec. 169. n. 12. Idque niſi crimen ſit à dicta conſtitutione Greg. 14. exceptum: quia imputandum ei eſt, qui nimia credulitate deceptus exiuit, latiſsimè Remig. *d. trac. Fel. 26.* id quod tamē alij nō concedūt, ſed indiſtinctè cenſent Eccleſiā eſſe reſtituendā *Garſ. d. dec. 169. n. 15.*

QVAESTIO LXX.

Epiſcopus an habeat fundatam Iuriſdictionem in monaſterio ſuæ diœceſis non obſtante allegato Priuilegio exemptionis fundatas ſuper eo quod Monaſterium non fuerit viſitatum.

1 Identitas non præſumitur, niſi probetur.
2 Exemptione Capitis non cenſentur exempta membra.

Digitized by Google

3. Exemptio eſt ſtricti iuris, nec extendenda de perſona in perſonam.

4. Exemptionis quæ tendit in præiudicium tertij non eſt facienda extenſio ad augmentum ſuperueniens.

CAſus ex quo enata eſt præſens quæſtio talis eſt, Extant in diocæſi Leodienſi plura Monaſteria vtriuſq; ſexus ordinis S. Sepulchri, quæ vno excepto, ſcilicet Trudonenſi, ſubiecta ſunt Ordinariæ Iuriſdictioni & viſitationi. Monaſterium illud non reperitur viſitatum ab Epiſcopo vel eius vicario. interim ex eo monaſterio prodierunt duæ ſorores, & conceſſerunt ad oppidum Huenſe eiuſdem diœceſis gratia inibi ædificandi Monaſterij ſui ordinis. Extructo tandem Monaſterio Ioannes à Chokier vicarius Epiſcopi illud viſitare, & Clauſuram introducere intendit. Moniales viſitationem auctoritate quidem delegata Conc. Triden. admittere ſunt paratæ, ſed non Ordinaria, idq; duplici ratione motæ, quarum prima eſt, quod per Bullam Clementis VII. enuncientur exemptæ. 2. quod eiuſmodi exemptionis confirmationē obtinuerint ab Vrbano VIII. 3. quod Monaſterium illud Trudonenſe ex quo migrarunt nunquam fuiſſet viſitatum ab Ordinario. Quærebatur quid Iuris? reſpondit vicarius Monaſterium Huenſe cenſeri Ordinario ſubiectū, neq; vllatenus adducta in contrarium officere prætenſioni Epiſcopi ſui Domini, non prima obiectio: quoniam prædictæ Moniales non probarunt in erectione Monaſterij dicti Oppidi Trudonēſis fuiſſe ordinis S. Sepulcri, neq; enim præſumitur, identitas niſi probetur *Corn conſ. 144. n. 11. li. 44. Riminal. ſen. conſ. 161. n. 3 li. 1. Rota deciſ. 441 n. 2. p. 1. in nouiſſ. Grauetta conſ 198 n. 4. Caſtr. in l. non hoc C. vnde vi*, ac vt

1 fuiſſet eiuſdem, ordinis S. Sepulchri, ac etiam exemptum, quod non conceditur, non propterea dictæ moniales fuiſſent exemptæ: nam exemptione capitis non cenſetur conceſſa exemptio membrorum *Innoc. in c. ex ore de Priuileg. & ibi abb. nu. 1.*

2 *&* 4. Nam exemptio eſt ſtricti Iuris nec trahenda de perſona ad perſonam, *c ſanè c. cum Capella de Priuileg. Io. de Ferrar in for. oppoſ. contra Inſtrum.* Præterquam quod

3 exemptionis quæ tendit in præiudicium tertij non ſit facienda extenſio ad augmentum ſuperueniens *Ang. in l ſi ſeruitus col. pen. in pr. ff. de ſeruit. vrb. præd.* Albert.

4 Brunus tract de augmento concluſ. 9. nu. 8.

Ad 2. Reſpondetur Bullā Confirmationis Vrbani VIII. habere Clauſulā dummodo ſint in vſu, cuius ea vis eſt vt confirmentur tantum Priuilegia quæ præſcriptione 40. vel 60. annorum vt alibi notaui *tom. 2. p. 2. q. 454.* vt taceam Epiſcopum non fuiſſe vocatum. nam omnibus placuit non eſſe concedendas exemptiones, niſi citatis iis quorum intereſt, *conc. Lateran. ſeſſ. 10. Fely. in c. cum non lic. in pr. de præſcr. Innoc. in c. dudum de Priuileg Ant. de Pretis de Iuriſd. Epiſcopi c 8. nu. 1. 5. & 7.*

Ad 3. reſpondetur quod Priuilegium exemptionis non ſuffragetur eo quod non appareat ſuperiorē exercuiſſe Iuriſd. niſi probetur quod venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieuerit *Inno. in c. dilectus n. 3. verſ. Poſſeſſorium Verall. deciſ. 306. p. 1. Farin. in terminis p. 1. deciſ. deciſ. 491. n. 8. & 10.*

Nec

Nec etiam retulit quod iſtæ Huenſes ſubmiſerunt ſe directioni & iuriſdictioni PP. Auguſtinianorum, quia id non potuerunt, ex quo hoc præiudicaret ordinariæ poteſtati, quæ eſt fauorabilis, & cui Papa præiudiciū facere non intendit *Arg. c. peruenit 11. 9. & 1. Staph. d Grat. & exempt. tit. de Reſcr. in forma Breu. n. 50 vel Oceani 14.*

Cum autem Controuerſia hæc inter dictum Dominum Vicarium & Prioriſſam ac conuentum monialium S. Sepulchri Oppidi Huenſis eſſet in Iudicium deducta coram Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Domino Petro Aloyſio Caraffa, is auditis partium propoſitionibus, & Iuribus vtrimq; productis, pronunciauit ius Epiſcopo viſitandi illum in eo iure manutenendum, eliminatis inde PP. Auguſtinianis.

QVAESTIO LXXI.

Cauſſæ Collegarum exemptorum an poſſint alijs committi quàm eorum Collegijs ſiue Capitulis.

1. *Capitula iuriſdictionē habēt in Capitulares.*
2. *Ordinariā tamen nō habent de iure.*
3. *Niſi habeant conſuetudine præſcriptam.*
4. *Poſita vno contrariorū aliud remouetur.*
5. *Per acta nulliter geſta induci litiſpendētia non poteſt, vt nec per inualidam citationem.*
6. *Ante litis conteſtationem res eſt adhuc integra.*

CAſus talis occurrit, Titius conuenit Mœnium debitorem ſuum, exemptum coram Iudice ordinario qui cauſſam remiſit ad Capitulum, cui Mœnius ſe prætendebat ſubeſſe. Titus recurrit ad Nuncium Apoſtolicū, qui cauſſam cōmittit Sempronio Eccleſiæ Cathedralis Canonico; excipit Mœnius ſe perperam primæ in Inſtantia conueniri auctoritate Nuncij Apoſtolici poſtpoſito ſuo Capitulo, cui tanquam ſuo Ordinario immediate prætendit ſe ſubeſſe. Queritur quid Iuris?

Paucis reſpondeo. Capitula certis quibuſdam caſibus Collegas corrigere & particulares quoſdam Iuriſdictionum actus in eos exercere poſſe *Gregor. Sayrus in Theſaur. Theol. Moralis li. 1. cap. 6 nu. 17.* 1

At vero de iure verius eſt iuriſdictionem ordinariam in Collegas non habere 2 *Abb. c. cum cauſſa n. 7. de offi. dec. & in c. ex parte decani n. 2. de Receptis*

Adieci *de iure,* vt excludam conſuetudinē qua Capitula poſſunt omnimodam eiuſmodi iuriſdictionē præſcribere *c. cum contingat de foro comp. l. 1. & l. fi. c. d. Emancip. li. c. dilectus vbi glo. verb. Conſuetudinem de arbitr.* qualis non probatur in hoc caſu apud acta cōpetere huic capitulo in Mœnium. proinde cum ea nō ſit notoria, iudex eā ſupplere nō poteſt, prout latius alio in loco oſtēdi *de Iuriſ. ordi. in exempt. li. 2. q 6.* 3

Præſertim quod implicet contradictionem, aliquem exemptū ab ordinaria iuriſdictione ſubijci immediate Papæ, vt eſt exemptio Mœnij, & nihilominus habere aliquem alium inferiorē à Papa, cuius ordinariæ iuriſdictioni ſubijciatur, vt eſt ea iuriſdictio quam Mœnius ſuum Capitulum habere aſſerit in ſingulos de Capitulo illiusq; membra. Obſtat enim huic adſertioni hæc iuris teoria, poſito vno contrariorum in eſſe, remouetur aliud *l. ſi inter me & te ff. de excep. Rei Iud. l. Pomponius §. ſi is in fin. ff. de procurat. Præſes in loco à contrarijs.* 4

Id

Id quodſi ita ſit, Mœnius impugnare nequit prætextu alicuius litispendentiæ iuriſdictionem Sempronio per Nuncium Apoſtolicum demandatam.

Nam cum Mœnius prætextu exemptionis litispendentiam coram officiali impugnat, de ſurreptione Reſcripti excipere non poteſt *Farin. dec. 192. n. 4. p. 1. Fel. cap. quæ 2. nu. 10. de teſtib. Anchar. conſ. 13. Gard. conſ. 67. DD. c. ex eo de Reg. iur. in 6.*

Vt nec ex eo quod Titius ſubticuerit Nuncio officialem remiſiſſe cauſſam Mœnij ad ſuum Capitulum.

Tum quod Capitulum nō probetur habere Iuriſdictionem ordinariam in ſingulares de Capitulo, ideoque per acta coram Capitulo nulliter geſta induci Litiſpendentia non poteſt *Farin. dec. 665. nu. 14. part. 1. Gabr. conſ. 52. n. 6. & 7. li. 1. conſ. 31.*
5 *nu. 14. & 15. lib. 2. Lanc. part. c. 4. nu. 475. Pet. dec. 144. n. 8.* vt nec per citationem, aut inualidam remiſsionem cauſſæ ad iudicem incompetentem *Farin. dec. 500. n. 9. p. 1. Lancelot. de attent. lite pend. in præf. nu. 82. Anch. conſ. 16.* Non enim præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum *c. non præſtat de Reg. nu. in 6.*

Tum quod cum Titius litem illam remiſſoriam non ſit proſequutus, ea ipſo prætextu litispendentiæ præiudicare non poſſet *Far. dec. 192. n. 4. p. 1. Anch. d. conſ. 16.*

Similiter, neque ob energiam clauſulæ decreto remiſſorio adiectæ *ſaluo quod iuſtitia adminiſtretur.*

Nam clauſula hæc, in fauorem Titij Actoris in eius odium retorqueri non debet *l. quod fauore c. de legib. cap. quod ob gratiam de Reg. Iur. in 6.*

Præterea, lite coram Capitulo necdum conteſtata, licuit Titio variare & Mœnium coram alio Iudice ex Nuncij Apoſtolici commiſsione impetere *l. ſi quis ſtipulatus ſit Stichum ff. de verb. oblig. de conſ. l. non ſolet deterior nu. 2. ff. de Reg. iur.* quia ante litisconteſtationem non dicitur Actor propriè egiſſe ſed agere voluiſſe *l. amplius. ff.*
6 *rem ratam habere.* Ac per litis conteſtationem inſtantiæ demum obligari *l. ſi is qui ſe obtulit vbi glo. verb. qui diſceſſit ff. de rei vendic. Barth. l. edita n. 9. C. de edendo & quaſi contrah. l. 3. § idem ſcribit ff. de peculio gl. l. 2. § fin. ff. de præt. ſtip.* ante quam quidem litis conteſtationem iudicij acta propriè dici non poſſunt *Alex. conſ. 182. n. 6. li. 6.* quæ exaudienda velim cum eo ſalis grano quod à Roberto Lancelloto hac in litiſpēdentiæ materia adſertur *de attentat. lite pendente in præfat. n. 3. 2. 8. & ſeqq.* niſi ſcilicet ex prima citatione is qui citatur pleniſsimè inſtructus ſit, *Clem. 2. vbi Sabarella vt lite pend. Veſtrius in praxi lib. 4. c. 1. n. 1. Marc. beſ. de commiſsionib. tit. de commiſſ. & auoc. cauſſ. c. 3. nu. 15. & 52.* Rurſus, non obſtat quod Mœnius prætendat ſe vigore cōſtitutionis Pianæ Priuilegiorumque Cæſareorum non poſſe in prima Inſtantia coram alio Iudice conueniri quam ſuo Ordinario, quem prætendit eſſe ſuum Capitulum. Quem exempti nullum agnoſcunt Ordinarium quam Pontificem, in cuius generali diſpoſitione exempti cum vertitur periculum exemptionis (vti hoc in caſu quo coram Ordinario conueniendi eſſent) non compræhenduntur, vti eo latius alio in loco oſtendi *de iuriſd. Ordinarij in exemptos lib. 1. qu. 4. nu. 13.* ne quidem etiam

præ-

Digitized by Google

prætextu priuilegiorum Cæſareorum, quæ falcem ſuam in meſſem alienam Iuriſdictionis Apoſtolicæ immittere non poſſunt *Auth Caſſa, & irrita C. de ſacroſ. Eccleſ. latè Card. Mantica de tacit. & antiq conuentionibus part. 2. lib. 22 tit. 19 nu. 10. & part. 1. lib. 4. tit. 7. nu 2 cap. verum cap. benè cap. Imperator diſt. 96. c. Eccleſ. 5. Mariæ cap. cum ab Eccleſiarum, & vtrobique DD. de conſtit.* vt nec exempti ſub eiuſmodi generaliter comprehendi *qu. 4. nu* 3.

Summa, Capitulum non probatur præſcriptione iuriſdictionem quæſiuiſſe, ad quam præter longiſsima tempora neceſſe etiam eſt vt probetur expreſſus Papæ conſenſus, aut expreſſa, vel implicita illius ſcientia *Farin. dec.* 197. *& dec. 215. dec. 221. nu. 6 part. 1.*

QVAESTIO LXXII.

Commiſsio alteri facta executionis ſententiæ per Conſeruatorem latæ, an Conſeruatorem ab vlteriore executione impediat?

SVMMARIVM.

1. *Quando inter plures executores non datur incompatibilitas, alter alteriũ impedire non debet.*
2. *In dubio iuriſdictio non cenſetur commiſſa priuatiuè.*
3. *Quando vnum remedium altero eſt pinguius, electio vnius aliud non impedit.*
4. *Manus appoſitio Papæ æquipollet auocationi.*
5. *Poſteriores Papæ commiſsiones prioribus derogant.*
6. *Inhibitio ſiue iuſta, ſiue iniuſta, ligat, donec ſit remota.*
7. *Cauſa ſemel ſubdelegata non poteſt per delegantem auocari.*
8. *Interpretatio facienda eſt in fauorem obtinentis reſcriptum executiuum.*
9. *Subtilitate nimia impingimus in iuſtitiã.*
10. *Iuris apices cedere debent æquitati.*
11. *Rigor quando æquitati præferendus.*
12. *Executiones decreta non facilè reuocanda.*
13. *Inhibitio contra ius non inducit nullitatem actus contra eam geſti.*
14. *Fallit in inhibitionibus à S. ſede emanatis.*

RESpondeo executionem alteri commiſſam non impedire Conſeruatorem, quo minus etiam exequi ſuam ſententiam poſſit.

Prima ratio, quando poſteriùs Reſcriptum priori Reſcripto, aut iuriſdictioni alteri competenti non ita aduerſatur, quin ambo iungi aliquo modo poſsint, poſterius reſcriptum priori iuriſdictioni alteri competenti non derogat. *Alciat l. pacta nouiſsima ad verb. non prohibens, verb. quid enim ſi. C. de pactis.*

Secunda, quando inter complures executores non datur incompatibilitas, alter 1
alterũ in executionis exercitio impedire non debet, *per tradita Far. de. 533. n. 2. p. 2.*

Tertia in dubio Iuriſdictio cenſetur commiſſa non priuatiuè ſed accumulatiuè 2
cum alio *DD c. Paſtor. de offi. ord.* ſcripſi latius *ſupr. q* 23 præſertim vero cum ex vna parte militet fauor vincentis; cuius poſt Cadmeam victoriam, vt eſt adagium, intereſt habere complures qui ſententiam eius in fauorem latam exequi poſsint. *Far.*

Digitized by Google

d. dec. 30 nu. 4 part. 2. & ego d. qu. 23 atque alia ex parte odium victi, qui ſententiæ executionem aduerſus ſe latæ ad inſtar prouerbialis Echini partum differentis ſubterfugit: *Eraſmus in Chiliadibus cent. 4. Prouerb. 79. Menoch. lib. 2. praſumpt. 18. num. 22.*

Quartò, quando vnum remedium altero eſt pinguius, electio vnius, aliud non impedit *Bart. l. in Prouinciali num. 3. & 4. ff. de noui oper. nunt.* ideoq; nihil ob-

3 ſtat quo minus etiam autoritate conſeruatoris ſententiæ eius executio vrgeri poſſit, vti in non abſimili caſu idipſum alio loco fuſius confirmaui *libro quarto quæſt. 91.*

Quinto conceſſum vni non cenſetur alteri ademptum quando conceſſio alteri facta non ſit gratia adimendi, ſed ad maiorem prouiſionem & cautelam eius à quo

4 videtur auferri, vti longè hanc Teoriam explicans tradit Albertus Brunus de diminutione & deterioratione *Concl. 19. num. 126.*

Idque ſuſtineri poteſt cum executionis commiſsio emanat ab aliquo inferiore. ſed maioris eſt difficultatis in hoc caſu, quid ſi Papa ſententiæ per conſeruatorem latæ executionem alteri demandet? Hoc in caſu Papa manus ſuas appoſuiſſe cenſe-

4 tur, manus autem eius appoſitionem magnæ eſſe energiæ, æquipollereq; auocationi, & inhibitioni latè oſtendit *Robertus Lancellottus de attentatis part. 2. cap. 10. nu. 5. & ſeqq.* Vnde Papa committendo alteri cauſam ad Ordinarium ſpectantem, cenſetur eam ab Ordinario auocaſſe, atque Iuriſdictionem Ordinarij ea in cauſſa extinxiſſe, *Lancellot. d. cap. 10. num. 17. latè Gaill lib. 1. obſeru. 41. num. 12.* latè *Maranta de ord. Iud. part. 4. diſt. 16. nu. 37. cap. cæterum de Reſcriptis cap. Paſtoralis §. fi. eod. tit. Rebuff.*

5 *ad ord. Reg. tit. de euocationib. art. 1. num. 101.* vti & poſteriores Papæ commiſsiones prioribus præiudicare deciſum eſt *Rota deciſ. 6 & 7. de Reſcript. in Nouit. cap.* cæterum *vbi DD. & in cap. ex tenore de Reſcriptis. Fel. cap. ex litteris de offic. del. text. cap. Paſtoralis §. præterea de offic. deleg* ſecus porrò ſi commiſsio emanaret ab inferiore: ea enim tacitè auocationi æquipollere non poſſet: cum certi iuris ſit inferiores à Principe ab alijs cauſſas auocare non poſſe *Maranta d. diſt. 16. num. 38. Philip. in c. vt noſtrum col. 4 verſ. 2. quæritur de appell. Caſtrenſis latè l. Iudicium ſoluitur ff. de Iudicijs.*

Porrò, quod reſtrinxi in Commiſsionibus Papalibus, id factum quidē eſt ob reuerentiam & autoritatem ſanctæ ſedis, cuius gratia inhibitiones ſiue iuſtæ, ſiue iniu-

6 ſtæ ligant, donec fuerint remotæ, vti etiam de Rotalibus inhibitionibus latè oſtendit *Robertus Lancellot. de atten. part. 2. cap. 1 limit. 1.* ſecus porro in aliis delegatis *Mandoſius de inhibitionib quæſt. 10.* In quibus perplexa eſt quæſtio num cauſſas à ſuis ſubdelegatis poſsint auocare, iuriſdictionemq; eis demādatam reuocare. Bartholus

7 enim, Caſtrenſis & pleriq; id eis ſemper licere affirmant *in l. iudicium ſoluitur. ff. de Iudicijs.* At vero Areopagita Mantuanus Iuriſconſultus Patauinus *in d l. Iudicium ſolui-*

ſoluitur ver. 4. cenſuit, cauſſas ſemel ſubdelegatas non poſſe per eos qui delegarunt auocari, citatque in auctoritatem *Baldum in cap. licet in fin. de offi io deleg.* vt vt ſit cenſuerim commiſsionem executionis ſententiæ per alium latæ, cuidam alteri per Nuntium Apoſtolicum factam, non impedire quo minus is qui ſententiam tulit, ad quem alioquin executio ſpectaret, iuxta diſtinctionem Abbatis *in cap. Paſtoralis §. Præterea num. 5 & ſeqq. de offic. del. ff.* ſuam ſententiam exequatur, neque niſi præſuppoſita opinione Bartholi, & ſequacium *in dicta le e Iudicum ſoluitur.* manus Iudicis exequentis per auocationem expreſsè delegantis inueniantur ligatæ; Tum quia interpretatio facienda eſt in fauorem obtinentis Reſcriptum executiuum, *Cæſar à graſsis deciſ.* 24. *numero* 5. *Roland. conſ.* 75. *volum. ſecundo l.* vt habere poſsit plures executores, qui vt eſt in adagio Caducæam eius victoriam executioni demandent, vti in principio oſtendi, 8
Tum quia in reſcriptis neutiquam ſunt obtendendi apices Iuris *Lapus allegat.* 79. *numero* 17. nec conſequenter ſubtiles illi quæſt. aufrantus an & quando poſteriora Reſcripta prioribus derogent *de quibus DD. in d. cap. cæterum & in cap. ex tenore de Reſcript. Menoch. de arb. Iud. lib. ſecundo cent.* 3 *caſu* 202. *numero* 62 *& ſeqq.* Sed recurrendum eſt ad epicyam ſeu ad æquitatem iuſtitiamque, vnicuique ſuum tribuentem, ne (vt eleganter tradit Guilielmus Budæus *in annotat. ad pandectas lib.* 1. *ff. de Iuſt. & iure*) per Ariſtotelem Acribodicæi, id eſt præduri, rigidique iuris vſurpatores cenſeamur quod etiam iudicibus cauendum tradit Salomon inquiens Eccleſ. 70. *Noli eſſe iuſtus multum, neque plus ſap as, quam neceſſe eſt.* Guiliel. Budæus ibidem, vt proinde cum in hoc genere ſubtilis iuris prudentiæ ſoleat plerumque ſub autoritate iuris pernitioſe in ipſam iuſtitiam impingi *l. ſi ſeruum ff. de verb. oblig.* Satius ſit, eodem Budæo teſte, epycizare, ſeu iuxta æquitatem quam iudices ſemper præ oculis habere debent *l. quod ſi Epheſ. §. fin. ff. de eo quod certo loco.* ex æquo & bono decernere, *Budæus d. l. ff. de Iuſt. & iure exempt.* Seruij Sulpitij, cui (vt refert Cicero *Philip* 9.) ſi omnes ex omni ætate qui intelligentiam iuris habuerunt in vnum locum conferrentur, non eſſent comparandi; Quippe quod ipſe non magis Iuriſconſultus quam Iuſtitiæ fuerit, omniaque quæ à legibus, & iure ciuili proficiſcebantur ad facultatem æquitatemque ſemper retulerit, neque tam conſtituere litium actiones, quam controuerſias tollere maluerit, eſtque id etiam Pontificio Iuri conforme, quo iuris apices æquitati cedere debent, haud difforme *glo cap. dilecti* 9
verb. *ſubtiliter de Iudicijs Iaſ. §. Item ſi quis in fraudem numero* 78. *Inſtit. de Actio. Duennas Reg.* 325. *limit. quarta Gaill. libro ſecundo obſer.* 27. *numero* 28. 10
gl. c. huic etenim *verb. ex nimia ſubtilitate diſt.* 49. dūmodo tamen ſubtilis ille rigor in ſpecie nō ſit aliqua lege aut conſtitutione expreſſus, nā eo caſu æquitati in ſpecie nō ſcriptæ quantūuis etiā in genere, expreſsè eſſet præferēdus *l. proſpexit ibi DD.* 11

ff. qui & à quibus Iaſon l. Placuit vbi etiam DD. de Iudicijs Abbas cap. fin. nu. 9. cum Apoſtil. de tranſact. quod reſtringo niſi æquitati non ſcriptæ coniuncta eſſet præſumptio: nam tunc vigori ſcripto eſſet præferenda *Menoch præſumpt. lib. 1. quæſt. 24. Fel. cap. Iurgantium numera 1. de re Iud.* vt & niſi in arbitrarijs verſaremur, de quibus fuſè Menochius *præſumpt. lib. 1. quæſt. 22. Felin. cap. iurgantium numero 1. de re Iud.* vt & niſi in arbitrarijs verſaremur, de quibus ſuſe Menoch. *de Arbit. Iud. Felin d. cap. Iurgantium vbi Abbas cum Apoſtilla.* eſtque id Gregorianæ Conſtitutioni congruens, qua ſtatuitur Iurgantium controuerſias celeri ſententia terminari debere; quia id æquitati conuenit & rigori *dict. cap. Iurgantium.* prouide caueat iudex ne ſit ſapientior aut mitior lege, quæ deciſioni cauſſas quadrans inuenitur, *Autentica de Iudicibus §. oportet Ariſtoteles Rhetor lib. 1. cap. 37. in fin. Roder. cu Gallecus de Reditibus lib. 2. cap. 3. numero* 43. nec in æqui iuſtique determinatione Critolai libra, quam affectus regebat vtatur, in Iudicijs enim non eſt perſonarum habenda acceptio *cap. in Iudicijs de Iud. n. 6.* ſed ſibi iuxta Eraſmi adagium *Chiliade 3. adagio fol.* 863. Iuſtitiæ oculos aſſumens qui acres, ſinceri, recti, & incorrupti immotique ſunt, *Gellius noct. Att. lib.* 14. *cap. quarto* Conſiderabit res ſemel iuſtè iudicatas nulla debere excuſatione nec ſubterfugio differri *cap. ſicut ſecundo quæſt.* 1. ne in immenſum trahantur finita litigia, alioquin nunquam dabitur diſcordantibus pax, ſi iuxta adagium Adriani Iunij *cent.* 5. *Adagio* 68. tricæ Felleanæ executionum Moratoriæ puluerem oculis Iudicum, qui veri iuſtitiæ non ſunt ſacerdotes, ſuffundentes admittentur *Caſiod. lib. 1. var. Epiſt. lib. primo d. cap. Iurgantium Clem. vt calumnijs de re Iud. Clem. diſpendioſam de Iudicijs cap. finem de*
12 *dolo & cont.* hinc Ariſtarchi Iudices, qui in Palæſtra Iudiciaria ætatem bene triuerunt, executiones rerum iudicatarum minus ritè decretas non reuocant, ſed male etiam in poſſeſſionem immiſſos manu tenent, *Achilles à Graſſis dec.* 4. *numero ſexto de penſionibus Alex. l. ſi Finita §. finali. ff. de damno infecto Molineus ad conſ. Pariſ. tit.* 2. *§.* 52. *numero* 186. *& ſeqq.* Idque etiamſi executio decreta fuiſſet in præiudicium Inhibitionis, dummodo tamen ea non ſit Canonica *Lancellott.*
13 *de Attentatis part.* 2. *cap.* 20. *Annot.* 1. Inhibitio enim contra ius facta non inducit nullitatem Actus contra eam geſti. *Abb. cap. cum veniſſet numero* 4. *de Reſtitutionibus in integrum Pariſ. conſ.* 108. *numer.* 11. *lib.* 1. *Lancellott. d. Annott.* 1. *num.* 7. *& ſeqq. Maranta de ord. Iud. part.* 6. *Actu* 2. *in deciſ.* 35. *num.* 197. Præſertim etiam quod cuilibet inhibitioni ſoleat influere tacita hæc clauſula ſi de iure fieri poteſt *Lancellot. d. cap.* 20. *declarat.* 5. *Caſtren. conſ.* 22. *Auguſt. Bero. conſ.* 85. *num.* 23. *lib.* 3. Quod tamen, vt ante ſcripſi, reſtringo in inhibitionibus ſanctæ ſedis, &
14 Rotalibus: Nunquam enim iſta ſedes cui par honor exhiberi non poteſt, contemni debet; Denique vt paucis multa complectar, Iudices hac in hippotheſi aſſumant Iudicij imaginem quam deſcribit Gellius Noctium Atticarum *libro* 14. *cap.* 4. Forma atque filo virginali affectu, vehementi & formidabili, luminibus

bus oculorum acribus, neque humilis, neque atrocis, ſed reuerendæ cuiuſdam triſtitiæ dignitate. Emblema ſignificans Iudicem, qui Iuſtitiæ antiſtes eſſe debet, oportere eſſe grauem, ſanctum, ſeuerum, incorruptum, inadulabilem, contra improbos, nocentes & vitiligatores immiſericordem, atque inexorabilem, erectumque ac arduum ac potentem, id eſt maieſtate, æquitatis veritatiſque terrificum.

QVAESTIO LXXIII.

Quid ſi quiſpiam pendente conditionali ſententia eximatur?

SVbſiſtere ſententiam conditionalem, quamuis ſuperueniat exemptio, reſpondit Federicus de Senis *Conſil.* 16. fundata enim per præuentionem Iuriſdictione, ſuperueniens fori mutatio nihil poteſt immutare, *cap. propoſuiſti, de foro competenti cap præterea 2. de appell cap.* & ita contra Archid. & Dominicum *in cap.* 1. *de Conſtitutionibus in* 9. reſpondit Federicus *d. conſ.* 16. qua de re ego etiam plenius tractaui alio in loco *lib.* 2. *quaſt.* 16. vbi eandem Concluſionem reſtrinxi; quod hic non repeto, ne actum agam.

QVAESTIO LXXXIV.

Ordinarius an in locis exemptis poſſit iuriſdictionem exercere?

SVMMARIVM.

1. *Ordinarius iuriſdictionem non exercet in locis exemptis.*
2. *Quid ſi accedat licentia expreſſa vel tacita eius cuius eſt locus exemptus.*
3. *Quid ſi præſcriptio adſit?*

REſpondetur, non poſſe, *cap. cum Epiſcopus vbi gloſſa de offic. ord. in* 6. *& DD.* 1
alio in loco à me laudati 1. *libro* 2. *quaſt. num* 5. adinſtar etiam Epiſcopi qui Iuriſdictionem alia in diœceſi exercere non poteſt *cap. Epiſcopor.* 8. *quaſt.* 2. ſed queſtio 2
eſt, quid ſi accedat licentia eius cuius eſt locus exemptus, etiam quoad ſolam iuriſdictionem? ſuum enim propriè dici poteſt non modo ratione dominij, ſed etiam reſpectu iuriſdictionis, quam quiſque habere poteſt in loco *glo. cap.* 1. *de poſtulat. Prælat. Franc. cap. vt litigantes nu* 1. *de offi. ordinarij in* 6. perplexa vtcumque eſt hæc quæſtio. Sunt enim, qui requirant expreſſam licentiā eius cuius eſt loci Iuriſdictio, vna cum eius conſenſu in quem Iuriſdictio exercetur, *Nauarrus conſ.* 41. *num.* 2. *de*

temp. ord D ciu l. Finali no. 9 ff. de iur ſd. om. Iud. Nauar conſ. 41. de tẽp. ordinand. Sunt alij qui ſufficere exiſtimant tacitam licentiam per patientiam & non contradictionem eius ad quem locus ſpectat, vti videre eſt apud Philippum Francum *ad cap vt litigantes num 2. & 3.* qui contra Ioan. And. *d. cap. vt litigantes* Bald. *l. ſi quis ex conſenſu C. de Epiſc. audi. in fin.* Curt. *de Feudu part. 7. quæſt 5. vbi diſputatur de pa ientia tacita & expreſſa,* cenſet ſufficere tacitam, *per leg. quæro de ſolut.* Imò ſunt etiam qui ſentiant iuriſdictionem alieno in territorio exerceri poſſe partibus non contradicentibus inter quos ſpec. *de Comp. Iud. adit. §. 1. verſ. quid ſi duo piſani & Tit. de legato §. nunc d cendum verſ. ſed pone. Franc. d. c. vt litigantes nu. 2. & tit de Appell §. nunc tractemus verſ. ſed quid ſi de facto* vt & ſi iuriſdictionem in alieno Territorio exercenti quiſpiam præſcripſerit, vt & ſi quiſpiam id præſcriptione acquiſiuerit, ratione enim conſuetudinis aut præſcriptionis iudex poterit alieno in territorio iuriſdictionem exercere, atq ie etiam in maleficium ſiue criminoſum manus inijcere *Franc. d. cap. vt litigantes num. 2. Bald. l. 3. in fin ff. de teſtib. gloſ. cap. conqueſtus 9. qu. 4. gloſ cap. dilecti de arbitriis Archid. cap placuit 1. l. 1. 16. qu. 1.* qua de re vide etiam ſupra quæſt. 6.

QVAESTIO LXXV.

Canones diſponentes aliquid de Iuriſdictione ordinaria fouenda, tollenda, moderanda, an includant, ſolam ordinariam de iure communi, an verò eam quæ competit conſuetudine præſcripta, vel priuilegio.

SVMMARIVM.

1. *Lex generaliter loquens generaliter eſt intelligenda*
2. *Iuriſdictio ordinaria quouis titulo acquiſita eſt propriè ordinaria.*
3. *Diſpoſitio loquens de iuriſdictione ordinaria, comprehendet omnem illius ſpeciem.*

QVa in quæſtione licet ab eo, qui otio abundaret, multa vtrimque adferri poſſent, ego illius penuria, paucis multa complectens, dico compræhendere omnem iuriſdictionem ordinariam, ſiue ea iure communi competat ſiue conſuetudine, præſcriptione, Priuilegio, aut quocumque alia iuſto titulo acquiſita *Nauar Conſ. 9. nu. 1 de Priuileg.* Primo, quia lex generaliter eſt intelligenda *leg. de pretio ff. de publice in rem act. cap. ſolita de maiorit & obed.* Secundo, quælibet iuriſdictio ordinaria quouis titulo acquiſita, eſt propriè ordinaria, ſiue ea iure communi competat, ſiue conſuetudine, præſcriptione, priuilegio, aut alio titulo, ad inſtar generis quod propriè prædicatur de omnibus ſuis ſpeciebus *Bald. l. 2. de C. de Iure aureorum annulorum.* Tertiò, ſicuti facultas conceſſa inferiori Epiſcopo delegandi ea quæ ſibi proprio iure competunt, comprehendit etiam ſibi conſuetudine, præſcri

ption-

Digitized by Google

ptione, Priuilegio, aut alio titulo iuſto competentia, *gloſ. Abb. Fely. & DD. cap. fin. de offic. ord.* Ita à rationis paritate, diſpoſitio loquens de iuriſdictione ordinaria, comprehendit omnem illius ſpeciem, ſiue iure communi, ſiue alio titulo competat.

QVAESTIO LXXVI.

Citans exemptum coram Ordinario an præſcriptionem interrumpat?

SVMMARIVM.

1. *Appellatio corā honeſtis perſonis admittitur, cum copia Iudicis competentis haberi non poteſt.*
2. *Teſtes ad perpetuam memoriam coram incompetente examinari.*
3. *Citatio coram Iudice de cuius iuriſdictione dubitatur, operatur vt citatus cōparere debeat: quod fallit vt n. 4.*

Diſtinctione vtendum eſt: aut certum eſt ordinarium eſſe incompetentem, & eo caſu præſcriptionem non interrumpit, *l. pen. & ibi DD. C. ne de ſtatu defunctorum cap. vt debitus vbi glo. verb. coram idoneo de app. glo. cap. placuit §. hac verb. interrupta de præſcript.* Quod limita, niſi iudicis competentis copia haberi non poſsit, *arg. l. vbi adſunt ff. de tut. & curat. datis ab his Io. Franc. Balbus de præſcript. in 4. quaeſt. princ. 6. part. num. 14. verum ampliatur* 4. Iſta enim etiam appellatio coram honeſtis 1
perſonis admittitur, cum copia iudicis competentis haberi non poteſt, *cap. fin. vbi glo. de app. Lapus alleg.* 33 & teſtes ad perpetuam memoriam coram incompetente examinari poſſunt cum competentis copia haberi non poteſt *Angel. & Caſtr. l. cum* 2
hic quibus §. tranſactiones alimentorum ff. de Tranſact. Mandos. ad Reg. Canc. 33. q. 40. n. 4. Aut dubium eſt an ordinarius haberi poſsit pro competente, & tunc præſcriptio interrumpetur *Mandos. d. quaeſt. 40. num. 5. arg. l. 2. §. ſed & ſi dubitetur & l. ſi quis ex aliena ff. de Iud. l. 2. vbi glo. verb. ſciatur ff. ſi quis in ius vocatus.* Citatio enim 3
coram iudice de cuius iuriſdictione dubitatur, operatur vt citatus comparere debeat, & excipere *Lap. alleg. 16 & 58. & vtrobique latè num. 9. & col penul. Mandos. d. quaeſt.* 40. idque niſi citans ante ſuam vel citati comparitionem pœnitentia ducatur: pœnitere enim poteſt citare faciens aliquem ante ipſius citantis vel citati comparitionem *l. qua nuis & ibi Bald. & Alex. num. 4. ff. de in ius voca. Mandos. reg. Canc. 34. quaeſt. 66. nu. 6. l. in Criminali vbi glo verb. in inſtituto C. de iuriſdict. om. Iud. l. 1. vbi* 4
glo ff. de in ius voc. Caſtr. l. ſi quis maior. c. de tranſact. Idque, ne iuſtè pœnitentibus humanitas amputetur *l. ſi quis libellos C. de appell. Bellam. dec. 456. ante finem.*

Deinde, niſi citatio aut litis conteſtatio ſit nulla *Mandos. ad reg. Can. 29. quaeſt. 96. Abb. cap. illud num. 14. de præſcript. in 4. quaeſt. princip. 6. partis Tiracq. de ret. glo. 2. num. 3.*

Sic etiam Reſcriptum quod nullum eſt, nullus ſolet effectus operari *gloſ. fin. & in cap. ex tenore vbi Fel. numero 2. de Reſcriptis.* Quæ quidem obtinere poſſunt ſecundum iuris ciuilis rigorem; at vero iure Canonico notandum eſt omnem præſcriptionem interrumpi per ſolam executoris miſsionem, vndequaq; enim ſuperueniat mala fides etiam ſine aliquo iudicio, interrumpitur impediturq; præſcriptio *Angelus, aquæ num. 1. . verſ. aduertas tamen cap fin vbi DD. de præſcript. Dyn. cap. 2. de Reg. iur. in 6. Bald. lib. 2. C. de ſeruit. & aqua verſ. vlterius quæritur nunquid præſcriptio.*

QVAESTIO LXXVII.

Monaſterijs an Epiſcopus præficere poſſit clericos ſeculares.

SVMMARIVM.

1. *Appellatione monaſteriorum, veniunt religioſi vtriuſq; ſexus.*
2. *Præficere aliquem alicui monaſterio, eſt de lege Diœceſana.*
3. *Clerici ſeculares monaſterijs præfici non debent.*
4. *Non expedit homines diuerſæ profeſsionis eſſe in eodem loco.*
5. *Regularia regularibus, ſecularia ſecularibus ſunt relinquenda.*
6. *Moniales melius reguntur à regularibus eiuſdem ordinis, quàm ab alijs.*
7. *Beneficia ſecularia ſecularibus, regularia regularibus ſunt relinquenda.*

PRæmitto appellatione Monaſteriorum non tantum comprahendi Monaſteria
1 virorum ſed etiam Monialium *cap. Monaſteria puellarum, 18. quæſt. 3. cap. Monaſteria de vita & honeſt. cler. Clem. 1. vbi glo. 2. de electione Mandoſ. ad Reg. Cancell. 2. in præfat nu. 6.* Præmitto ſecundo, præficere aliquem alicui Monaſterio
2 videri eſſe de lege diœceſa, à qua lege Monaſteria alicui ſubiecta ſunt in multis Diœceſanæ legis ſpeciebus exempta *c. inter cætera 10. q. 4. cap cum pro vtilitate 16. qu. 1. cap. quam ſit 2. q. 18 & cap. Abb cap luminoſo ibidem & ſcripſi lib. 1 quæſt. 15.* & conſequen-
3 ter Monaſterijs præfici non deberi Clericos ſeculares Gregorius ſummus Pontifex Ioanni Archiepiſcopo Rauennati reſcripſit *in cap. peruenit ad me. & in cap. dudum ad nos 18. quæſt. 2.* tum quod Hierarchia, & conueniens ordo ſtatus cuiuſlibet Eccleſiæ ſiue Regularis, ſiue ſecularis non ſit ſubuertendus *cap 2. de ſupp negl Prælat. Archid d. cap peruenit num.*
54 3. 18. *quæſt. 2.* tum quod non expediat homines diuerſæ profeſsionis eſſe in eodem loco *cap. in Noua 16. quæſt. 7. Archid. d. cap. peruenit numero tertio.* tum denique quod ſacroſancto Concilio Nicæno *cap. 54.* ſancitum ſit, Regularia regularibus ſecularia ſecularibus eſſe relinquenda, *Reuerendiſsimus Genebrardus Archiepiſcopus ad aquas ſextas, de ſacrarum elect Iure & neceſſ cap. 2. art. 8. fol. 33.* Sic etiam in Concilio Agaltenſi ſtatutum eſt Monialium Monaſteria

rectius

Digitized by Google

rectius conuenientiusque regi per myſtagogum aliquem regularem eiuſdem vitæ & profeſsionis Monaſticæ, quam per aliquem ſæcularem ſacerdotem *cap in decima* 6 18 *quæſt* 2. præficiendo enim exercitio vitæ Monaſticæ ſignanter ſanctimonialium ſæcularem ſacerdotem, eſſet arare in boue & aſino, quod lex Moyſis ſacraq; ſcriptura deteſtatur *d. cap. in noua* 16. *quæſt.* 7. *cap. cum cauſſam de elect. glo. cap.* 4. *in verb. Clericos ſæculares, de ſtatut. monach.* quæ prohibet in vno eodemque vitæ officio diſparem vitæ profeſsionem concurrere *gloſ. d. cap. fin. in verb Clericos ſæculares* quod etiam Diœceſis Concilij Chalcedonenſis fuit interdictum. adeò vt ſecularibus Sacerdotibus etiam cẽſoriam notam in Regulares ferre, fuerit impermiſſum. Renatus *Choppinus de Dominio Franciæ lib.* 3 *tit.* 28 *num.* 9 idipſum in beneficijs diſpoſitum eſt: beneficia enim ſecularia ſecularibus, Regularia Regularibus ſunt relinquenda *cap. cum de benef. de præb. in* 6. *VVameſ. conſ.* 29. *num.* 1. *de ſupp. negl Prælati* 7 *conſ. Trid. ſeſſ.* 14. *cap.* 10 *ſeſſ.* 25. *cap.* 21. *de Regularib.* Qualiter autem Regularia beneficia à ſecularibus decernantur, vide poſt Felinum *in cap. in noſtra num.* 24. & 46. *de Reſcript. VVameſ. d. conſ.* 29. *num.* 3. Quod reſtringo, niſi iuſta aliqua cauſſa ſuperueniat, ob quam aliter veniat ſtatuendum *Hoſt. cap. quod Dei timorem de ſtatu Monach. arch. d. cap. peruenit nu.* 3. *in fin* 38. *quæſt.* 2.

QVÆSTIO LXXVIII.

Ordinarius an ab Hoſpitalarijs eleemoſynarum alijsque poſsit exigere rationem.

SVMMARIVM.

1 *Deſtinata in vnum locum in alium conuerti non debent.*

2 *Ordinarij de iure conciliari fundatam habent intentionem viſitandi, Hoſpitalia, Collegia, Confraternitates, & ſtatuta condendi. n.* 4.

3 *Quod extende etiamſi fundator id prohibuerit.*

POteſt niſi exemptio aliqua obſtet. *Clem. Clem. quia contingit, vbi glo. & DD. de Relig. domib. Abb. cap.* 1. *de exemp. & vend. Fel. cap. dilectus de offic. Ord. VVameſ. conſ.* 293. *tom.* 2. ideoque exquiret ordinarius ne Eleemoſynarij iuxta prouerbium vnum altare detegant, vt aliud tegant *d. cap. quia contingit. Conſ. Trid. ſeſſ.* 7 *de Reform. cap.* 15. vt nec ne deſtinata in vnum locum in alium conuertantur, prout & ne relicta pauperibus vnius loci, alterius loci pauperibus quantumuis egenis diſtribuantur. 1 *Bald. & DD. l. id quod Pauperibus C. de Epiſc. & Cleric. VVameſ. d. conſ.* 293. quod re-

Digitized by Google

ſtringo, niſi eleemoſinaria neceſsitatem præciſam non habeat *Abbas d. cap. 1. nu.* 8. *de exempt. ex vend. Fel. d. c dilectus. VVames. d. Conſ.* 293 *nu* 4. vt & niſi eleemoſynaria ſit à iuriſdictione ordinarij exempta, vti de eleemoſynarijs ordinis teutonicorum reſpondit VVameſ. *d. conſ.* 273 *nu.* 4. *Conſ. Trid. ſeſſ.* 23. *cap.* 38. *verſ. fratribus S. Ioannis de Reformat.* Regulariter tamen ordinarij auctoritatem habent in Iure conciliari fundatam viſitandi Hoſpitalia, Collegia quæcumque, ac etiam Confraternitates laicorum, non tamen quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, ſiue eorum licentia, *ex diſpoſitione Concil. Trid. dicta ſeſſ.* 7. *& cap.* 15. *& ſeſſ.* 22. *c.* 8. Quod extenditur, vt etiam Epiſcopus poſsit viſitare Confraternitates perſonarum ſecularium in Eccleſijs Regularium exemptorum exiſtentes: non tamen earum Capellas, vt altaria, quæ intra eaſdem Eccleſias conſiſtunt *Barboſa tract. d. pag.* 450. Secundo, extenditur vt etiamſi fundator id prohibuerit *Silveſt. verb. Hoſpitale q.* 1. *&* 2. *praxis Neapol. c.* 17 *Afflict. deciſ* 67. Tertio extenditur vt ordinarius, viſitãdo poſ-
4 ſit etiam condere ſtatuta ad reformationem hoſpitalium, & Laicorum pertinentia, vt ſacra Cong. Cardin. reſoluit. 11. *Feb.* 1574. Quia præſuppoſita facultate viſitandi, venit correctio & reformatio, & per conſequens veniunt ſtatuta in ordine quæ fiunt ad colligendum & reformandum. ad hunc enim effectum rationes ei reddendæ ſunt, vt praua reformet, & dilapſa reſtauret, atque omnia ad rectæ rationis modum reducat, *Guterrez. lib.* 1. *Canon. queſtio. cap.* 35. *nu.* 27.

QVAESTIO LXXIX.

Scholares an Priuilegio Scholaritatis renunciari poſsint.

DVbitandi occaſionem præbet quod priuilegio ordini conceſſo renunciari non poſsit *DD. l. ſi quis in conſcribendo C de pactis.* verum, omiſsis pluribus, verius eſt quod renunciare poſsint *glo vlt. in fin. l. ſi conuenerit ff. de iuri. dict. om. Iud. vbi Barth. Alex. & Ias. VVameſ. conſ.* 70. *nu.* 3. *de Iudicijs & foro compet. vol.* 1.

QVAESTIO LXXX.

Ordinarius an ſupplere poſsit negligentiam Prælatorum exemptorum.

ORdinarius non poteſt ordinaria ſua poteſtate ſupplere negligentiam Prælatorum exemptorum, ſed benè delegata ſeu apoſtolica poteſtate, iuxta quæ in

in Conſtitutione Pontificia habetur *in Clem 1. de ſupp. neglig. Prælat. VVameſ. conſ. 65. num. 4. de Iudicijs, vol* 1. id quod Ioannes de Imola à negligentia extendit ad pleraque alia *in d. Clem. 1. num.* 8. plura ſub hac re videntur apud *VVameſ. d. conſ. per totum, & quæ ſcripſi tom. 2. part. 1. §. 6. nu.* 74.

QVAESTIO LXXXI.

Prælatorum nomine qui compræhendantur.

PRæcedenti quęſtione facta mentio Prȩlatorum viam nobis aperit ad hanc, qui Prælatorum nomine comprehendantur? imprimis, compræhenduntur Abbates, qui verè dicantur Prælati, & ordinarij *cap. nullus monachus cap. nullam poteſtatem 18. quæſt. 2. cap ne pio defectu §. ſtatuimus cum gloſſ. verſ. Regularis de elect.*

Deinde, Prælatorum appellatione veniunt quotquot Iuriſdictionem ordinariam habent, vt ſunt Decani, Præpoſiti, Archid. Archipræsbyteri, & alii inferiores, iuriſdictionem ordinariam habentes *cap. decernimus, ibi Abbas. Felin. de iudicijs. Mandoſ. in Reg. Cancellariæ Reg. 26. quæſt. 6. n. 4 & 5.*

QVAESTIO LXXXII.

Perſonæ miſerabiles, an vocare poſsint exemptos in ius coram miſerabilium perſonarum Iudicibus?

ALio in loco *lib. 4. quæſt.* 108 quæſiuimus, an exempti vocare poſsint in ius perſonas miſerabiles coram iudicibus exemptorum, hic quæro, quid in caſu conuerſo, vtrum perſonæ miſerabiles vocare poſsint exemptos coram perſonarum miſerabilium iudicibus proprijs? breuiter reſpondeo non poſſe: quia licet miſerabiles perſonæ poſsint certis ex cauſsis iudicem eligere, non tamen poſſunt eligere iudicem incompetentem *Afflic. dec* 257. Denique, quod ſtatuitur miſerabiles perſonas habere ius eligendi iudicem Rei, procedit, quando reus habet plures iudices de iure communi, & alium ex priuilegio, ſibi & Actori tributo, tunc eligens forum, ſecundum ius commune præfertur eligenti forum, ſecundum Priuilegium, *Afflictus d. dec. 257. nu. 6.*

QVAESTIO LXXXIII.

Perſonæ miſerabiles, an de feudati cauſſa litigare debeant coram paribus Curiæ.

HEnricus à Roſendall inſignis feudologiſta, cenſuit miſerabilē perſonam feudo ſpoliatam, aut interturbatam, conqueri poſſe non coram Curiæ paribus,

ſed Iudice ſuo Eccleſiaſtico *cap.12. Concl.1.nu.19.fol.290.* citatque in eandem ſententiam Schraderum *De Feudis ſect.2.nu.34.& ſeqq.DD cap. ex parte de foro comp-* idque etiamſi in feudi inſtitutione priuilegio miſerabilitatis eſſet renunciatum, *Roſentall.d Concl.1.nu.20.*

QVAESTIO LXXXIV.

Milites in Cauſſa Feudali, iudicibus Feudorum an ſubijciantur?

RESpondetur breuiter, quod licet milites fori priuilegio gaudeant, conueniri que niſi coram militum Præfecto non poſsint *l. Magiſtro C. de Iuriſdict om. Iud. l. de omnibus ff. de Cuſt. r. or. l. 2. ff. De Remil. cap. nullus omnium 7. quæſt. 1. ſpec. de Reo nu. 1.* Attamen feudalibus in cauſsis iuriſdictionem Iudicum feudalium ſubterfugere non poſſunt *S. hra ler. de Feudis part 10. ſect ſect. 1 nu 10. 1 u. 3. & 18. Roſentall. de Feudis cap. 12 Concl. 1. nu. 15. & ſeqq.*

QVAESTIO LXXXV.

Exempti an ſub ſe habere poſsint Curiam ſecularem?

EXempti quibus Iurisdictio competit, poſſunt habere ſuppoſitum ſibi aliquod inferius Tribunal ſeu Territorium ac Iuriſdictionem ratione bonorum ſuorum quibus adhærere ſolet iuriſdictio *Bald. cap. 1. de eo qui curiam vendidit. & in l. 1. §. hæc actio vbi Barth ff. ſi quis teſtam liber eſſe* vti de Curia Tenantium pagi de Dilſen prope Stochemium Oppidū diœceſis Leodien. ad Capitulum S. Seruatij reſpectu bonorum ſpectante Reſpondit D. Vuameſius *conſ. 67. de Iud. cijs & conſ. 175. de appellat* Illud hic (perargos) queritur, vtrum eiuſmodi Curiæ cenſeri debeant Eccleſiaſticæ, vel Laicæ? ſi Iudicum conditiones qui plerumque Laici ſunt, intueamur, Curiæ videbuntur Laicæ, At verò ſi perſonarum & bonorum vnde iudicandi poteſtatem deſumunt, intueamur iure repræſentationis atque ſurrogationis eodem iure cenſeri debebunt, quo illi quos repræſentant ac referunt, & quarum reſpectu ius dicunt, *Barth. d. l. 1. §. hæc autem. VVameſ. d. Conſ 67 nu. 5. in fi.* Comparationem, porrò ſuperioris ad inferiorem, metiri oportet non ex perſona appellantis, neque etiam ex genere cauſſæ, ſed ex perſona iudicis, à quo prouocatus, vt qui, cum ex maiore magiſtratu, vel ordine ſuperioritatem vel iuriſdictionem habet ab eo iudicatum, vel emendet vel confirmet *VVameſ. cap. ſi duobus § denique cap. de app.* & conſequenter ab eiuſmodi Curijs appellatio interponenda erit, non

ad.

ad iudices ſeculares, ſed ad iudices Eccleſiaſticos *VVameſ. latè Conſ.* 175. *de appell. & in d. cap. ſi duobus §. denique num.* 2. *de appell.* tum quod cauſſæ quæ coram eiuſmodi Curijs agitantur cenſeri debeant Eccleſiaſticæ, *d. conſ.* 175. *num.* 7. Cauſſa quippè Eccleſiaſtica conſideratur non ſolum ratione materiæ, quando de rebus ſpiritualibus, ſcilicet decimis, matrimonijs, beneficio, vel alijs ſimilibus diſceptatio eſt, agitatur, *glo. cap.* 1. 11. *quæſt.* 1. *Clem. diſpendioſam de Iud.* Aut perſonæ Clerici, quæ conuenitur, verum etiam reſpectu iudicis qui de cauſſa cognoſcit ſine diſtinctione cauſſæ ſpiritualis aut prophanæ *cap. diligenti cap. ſignificaſti de foro comp. VVameſ. d. Conſ.* 175. *num.* 7. *& VVameſ. d. §. denique num.* 2. Tum quod cauſſæ ſemel effectæ fori Eccleſiaſtici ſemper maneant fori Eccleſiaſtici, appellatioque ab Eccleſiaſtico ad alium Eccleſiaſticum ſit interponenda *latè VVameſ. d. Conc.* 67. *&* 175. Cum enim iudex Eccleſiaſticus ſemel manum appoſuit cauſſæ, Iudex ſecularis ſeſe deinde illi intromittere non poteſt *Clem. diſpendioſam de Iudicijs*, *Abbas cap quod Clericu de foro comp.* quia eſt effecta Eccleſiaſtica *VVameſ. d. Conſ.* 175. *num.* 10. *de appell. & Conſ.* 67. *n.* 8. *de iudicijs.* Signanter ſi quæſtio ſit de bonis quæ Eccleſiaſtici non teneant in feudum, aut alio titulo à dominis Laicis, cuius contrarium, quamdiu non docetur, eſt præſumendum *Abb. cap. veniens in* 2. *nota. de accuſ. Fe:in. cap. cæterum in fin. de Iud. VVameſ. d. Conſilio* 175. *num.* 7. *& ſeqq. l. Altius l. ſi in ædibus de ſeruitut.* In cauſſis porro in quibus Epiſcopi temporalem etiam habent iuriſdictionem, appellatio interponenda eſt non ad ſecularem ſed ad Archiepiſcopum, & ſic Eccleſiaſticum. *cap Romana §. debet de appell. in* 6. *VVameſ. d num.* 8. *& d. conſ.* 68. *numero* 11. vbi hanc Pontificis Conſtitutionem explicat, etiamſi Eccleſiaſtici bona tenerent à Principibus Laicis *ſp. c. de appell. quæſt.* 189. Denique, licet Eccleſiaſtici tenentes bona à Laicis in cenſum, aut feudum, vt Laici cenſeantur, *cap. ſoluta verb qui ab eo ſuſcipiunt de maior. & obed. VVameſ. d. conſ.* 175. *num.* 12. *de Appell.* eo tamen ceſſante, cenſendi ſunt omninò vt Eccleſiaſtici *Abbas & Fel cap. cæterum in fin. de Iudicijs.* in dubioque præſumendum eſt bona Eccleſiæ conceſſa eſſe purè ſimpliciter & pleno iure, nulla etiam concedente recognitione reſeruata. *l. Altius l. ſi in ædibus de ſeruit & à qua DD cap. nimis de Iureiuran. Alb. cap. veniat in* 2 *Nota de accuſat & d. cap. cæterum in fin. VVameſ. d. conſ.* 173. *num.* 13. *Afflict. dec.* 277. *numero* 7. *Alex. Conſ.* 129. *vol.* 1 *latè de hac Teoria vide Farinaceum, Concil. Triden lib.* 3, *Conc.* 198. *Fel.* 115. Similiter Laici bona tenentes in cenſum & Feudum Emphyteuſim, aut alia ex cauſſa ab Eccleſia cenſeri debebunt Eccleſiaſtica *cap. verum vbi Abbas. de foro competen. cap. cæterum de iudicijs Euerardi in locis legalibus loco à Feudo ad Emphiteuſim & ab Emphiteuſi ad Feudum. VVameſ Conſ.* 175. *numero* 5. tuncque Eccleſiaſtici poſſunt Territorium, ſeu iuriſdictionem, aut Iudicium ſeu Tribunal aliquod inferius & ſibi ſuppoſitum habere, & ratione eiuſmodi bonorum poterit eis adhibere iuriſ-

Digitized by Google

& ab Emphiteuſi ad feudum. VVameſ. conſ. 175. *num.* 5. tuncq; Eccleſiaſtici poſſunt territorium ſeu Iuriſdictionem, aut Iudicium ſeu Tribunal aliquod inferius & ſibi ſuppoſitum habere, & ratione eiuſmodi bonorum poterit eis adhærere Iuriſdictio. *VVameſ. conſ.* 274. *nu.* 6. *de appell.* ab eiuſmodique Tribunalibus appellatio erit ad ſuperiorem Eccleſiaſticum interponenda, *VVameſ. d. conſ.* 174. *&* 175. *de appellat.*

QVAESTIO LXXXVI.

An coram conſeruatore euocari poſsint alij alterius diœceſis?

VIdetur quod non: quia ſtatui non poteſt vt alter alterius Iuriſdictionis ab actore coram Actoris iudice euocetur *Barth. l.* 2. *num.* 2. *C. de Iuriſdic. om. Iud.* Verum contrarium eſt reſpondendum. Sicuti enim coram Papa, quilibet vbicumque exiſtens in ius vocari poteſt *Barth. in extrauag. ad reprimendum verſ. per edictum nu.* 10. ipſe enim eſt Vicarius eius cuius eſt terra & plenitudo orbis eius, *Clem.* 1. *de Iudicijs Barth. d. num.* 10 Ita & coram conſeruatore qui Papæ vices gerit, modo tamen vt dietarum habeatur ratio, de quibus alio in loco ſcripſi *tom.* 2. *part.* 2. *quæſt.* 106. & ne ei qui euocatur notabile incommodum inferatur. Priuilegia enim non conceduntur cum magno tertij incommodo. *Emanuel Roderic. Reg. quæſt. tom.* 2. *quæſt.* 61 *art.* 5. *in fin & notaui tom.* 2. *de Iuriſd. ord. in exemptos part.* 1. §. 2. *ſcholio* 27. *nu.* 14. Porro, quod ſcripſi coram Papa quemlibet poſſe euocari, intelligendum eſt iure communi: habent enim pleræque Prouinciæ, & ditiones Priuilegia, ſubditos, non verò exemptos, niſi quadantenus aſſicientia primæ inſtantiæ, de quibus diſponat Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 24. *cap.* 20 *de Ref.* & nos de eo ſupra ſcripſimus *d. Tomo* 2 *part.* 1. §. 13. *ſchol.* 184. *num.* 5. *& ſeqq.*

QVAESTIO LXXXVII.

Teſtamentum in loco exempto conditum an ſubſtat ſi careat ſolennitatibus alio in loco requiſitis.

ROlandus à Valle *Conſ.* 57. *nu.* 23. *vſque ad nu.* 46. *& per tot. vol.* 3. *& Angelus conſ.* 243 *per tot.* reſponderunt ſubſiſtere. Poſteriuſque teſtamentum conditum adhibitis ſolemnitatibus in loco exempto requiſitis inualidare prius teſtamentum quod maioribus ſolemnitatibus, atque cautelis in loco Ordinario ſubiecto fuerat conditum.

QVAESTIO LXXXVIII.

Ordinarius in loco exempto exiſtens vtrum beneficia in ſua diœceſi vacantia conferre poſsit.

Dubi-

DVbitandi ratio eſt, quod Epiſcopus in aliena diœceſi exiſtens beneficia ſua vigore Alternatiuæ in diœceſi vacantia conferre non poſsit *Hieron. Gonzales. de alienat. Epiſcop. Reg. 8. glo.* 43. à pari autem procedunt eſſe extra diœceſim, & in loco exempto, *Io. And. cap. 2. num. 5. & 6. & ibidem Gemin. num.* 24. *Philip. Franc. num.* 10. *de conſtit. in 6.* veruntamen placuit quod conferre poſsit, *Hieron. Gonzales d. Reg. 8. gloſ. 43. num.* 187. ratio eſt, quia Ordinarij poſſunt actus voluntarios Iuriſdictionis extra ſuam diœceſim exercere, ſignanter quando in eiuſmodi Actibus, cauſſæ cognitio non vertitur, effectusque illorum dirigitur in propriam diœceſim, vbi eſt beneficiorum collatio aut etiam dimiſſorialium conceſsio, *Auguſt. Barboſ. in remiſſ. ad Conc. Trident. litteraT. Stephanus Gratianus diſcep. forens. cap.* 127. *Hier. Gonzalez d. Reg. 8. gloſ. 62. num.* 11. & 12. Neque obſtat ratio dubitandi: quia id procedit per modum æquiparationis impropriæ, ac quo ad certos effectus, ſecus verò verè & propriè loquendo *Fel. cap. graue num.* 2 *de effic. Ordinarij Rota deciſ.* 107. *num. 4. part. 1. diuerſorum Gonzalez. d. gloſſ.* 43. *nu.* 191. Confirmarique poſſet hæc concluſio etiam ijs quæ fuſius ſupra attulimus *quaeſt.* 5 & 6.

QVAESTIO LXXXIX.

Prælati exemptorum an teneantur ad defenſionem ſuarum exemptionum.

TEneri etiam in foro conſcientiæ reſpondit Nauarrus *conſ.* 15. *num* 6. ibi: tum quod omnis Prælatus tenetur coram Deo ad iura Eccleſiæ ſuæ defendenda *deprehendit*.

QVAESTIO XC.

Scholares an Feudorum in cauſſis feudalibus Iudicibus ſubijciantur?

AFfinis quæſtio eſt hæc præcedentibus, in qua reſpondeo exemptionis earum priuilegio non obſtante Scholares feudalium Iuriſdictiones declinare non poſſe, quod multis ſtabilit auctoritatibus Henricus Roſendal *de feudis c.* 12. *Concl.* 1. *n.* 6. *Rebuff. de priuileg. ſcholarum priuileg.* 153 *limit.* 1. *Vulteius lib* 2. *cap.* 2. *n.* 22. *verſ. volunt etiam nonnulli. Schradeus de feudis part.* 10. *ſect.* 1. *n.* 10. *Lucas de Penna leg. in ſacris C. de proximis ſacrorum ſcriniorum lib.* 12.

QVAESTIO XCI.

Acta per Iudicem incompetentem aduerſus exemptum, an ſuperueniente Iuriſdictione confirmentur?

Reſ-

RESpondeo breuiter, non confirmari; niſi Iuriſdictio ſuperueniat ante litis cõteſtationem, qua de re videatur vberius Bald. *l eg. 1 col. 5. verſ. quæro nunquid C. ſi à non competente, vbi etiam Apoſt. & l. 1. verſ 4. quarto quæritur C. qui pro ſua iuriſdictione vbi etiam Apoſt.* idque ne quidem ſi partium expreſſus conſenſus accederet *Rom. conſ. 258 latè Abb cap. Prudentia nu 19. de offic. delegati:* proceſſus enim coram incompetente Iudice agitatus partium conſenſu ratificari non poteſt *Fel. cap. nonnulli §. ſunt & alij nu. 4. de reſcript.*

QVAESTIO XCII.

An ſi quiſpiam in loco exempto nomine Iudicis exemptorum iudicet, poſſit talis ſententia à Iudice exemptorum ratificari.

POſſe cenſuit *Innocent. c. prudentiam tuam num. 7. de offic deleg. fol. 49. col. 4.* ſed quid ſi partium conſenſus accedat, an in vim ſ prorogationis acta & ſententiæ eiuſmodi roborentur. vide *Innocent. ibidem nu. 9. & 10.*

QVAESTIO CXIII.

Quid ſi Iudices exemptorum in coercenda Iuriſdictione ſibi aliquem incompetentem aſſocient?

REſpondeo acta coram eiuſmodi iudicibus, quorum alter habilis eſt, alter inhabilis & incompetens, non ſubſiſtere *cap. cum ſuper, vbi DD de offic. deleg. cap. quoniam Abbas eodem tit. l. Pedius ff de arbitr. Garcia Maſtrillus Neap. dec. 27.* idq; obtinet in Iudicibus delegatam iuriſdictionem habentibus, ſecus in habentibus Iuriſdictionem ordinariam, *Vantius de nullitat. ex defectu Iuriſdict. ord. n 183. l. 1. §. 1. ff. quod falſo Tutore.* Iudicandi enim munus apud Ordinarios eſt indiuiſibile *d. l. Pedius Garſia Maſtril. d. dec. 27. num. 4.* hincque eſt vt poteſtas eius ordinaria per admiſſionem inhabilis non interuertatur *Rom. conſ 506. nu. 13 Gail. de pace publ. li. 1. obſeru 6. n. 21.*

QVAESTIO XCIV.

Vtrum Vicarius Epiſcopi poſsit ex delegatione Apoſtolica in prima inſtantia in exemptorum cauſsis cognoſcere.

QVæſtio nunc in facto verſatur coram Reuerendo Domino Ioanne à Chokier Vicario Leodien. in Spiritualibus Generali, fratre meo, inter Dominum Leonardum exemptum, & Ioannem de Courteroye, qui autoritate Nuncij Apoſtolici ſpecialibus facultatibus Iuriſdictionem in exemptos habentis, cauſſam ei delegerat, vrgebatque vnicè Dominus Leonardus incompetentiam Iuriſdictio-

dictionis Domini Vicarij, nitens Conſilio Trident. *ſeſſ.24.cap.20. de Reform.* quo ſancitur cauſſas oēs quomodolibet ad forū eccleſiaſticū pertinentes in 1. Inſtantia committendas ventilandaſq; coram Ordinario, qualis inquiebat non eſt Vicarius, in Spiritualibus, contentioſam non habens Iuriſdictionē, ſed tantum gratioſā. verum exceptio hæc D. Leonardi habita fuit pro effugio Reorū procraſtinantiū. Etenim Conc. Trid. ſeſ.24.cap.20 non tantum comprehendit Ordinarios contentioſam Iuriſdictionem habentes, ſed alios quoſcumq; Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes *Aug. Barboſa in remiſsionib. ad Conc. Trid. d.c.20 in princ. Nauar. Conſ.2.n.4. in fi de foro compet Emmanuel Roderiq. Reg. q. tom.1 q 36. art.4. Cariſ. Flan. de Reſig. benef lib 3 quæſt. 11.nu. 15.* & quidem nominatim Vicarios vti reſoluit Flan. Pariſius *d. quæſt. 11. nu. 22. Auguſt. Barboſa d. loco Thom. Sanch. de matrim. lib. 3 diſput. 7. q.1. nu* 10 & alij quos ego alio in loco laudaui *tom 1 qu.1. n.10 part. 1.* & ita in cauſſa d. Domini Leonardi & Ioannis Courteroye hodie 15. Nouembris 1624. fuit iudicatum.

Denique, ſub generali diſpoſitione Conc. Trid nominatim exemptionibus non derogante, exemptorum cauſſæ non comprehenduntur. *ſcripſi tom. 1. qu 1. num 13.* vt proinde diſpoſitio illa Concil. Tridentini afficientis in prima inſtantia cauſſas Eccleſiaſticas, exemptos non comprehendat, idque ne ex diametro Exemptorum priuilegijs derogatum videatur, vti alio in loco comprobaui *d. quæſt. 5. nu* 13.

QVAESTIO XCV.

Nuncius Apoſtolicus an vigore facultatis Reſcribendi à ſententijs Iudicum à S. Sede delegatorum, poſsit de ſententijs Conſeruatorum cognoſcere?

QVod non poſsit, hinc arguitur, quod Conſeruatores hodierni ſint Heterocliti, ac à ſcripto Iure incogniti, qui ideo ſimplices aut particulares Sedis Apoſtolicæ non ſunt delegati, ſed ad vniuerſitatem cauſſarum delegati *Alex de moneta de Conſeruat cap. 7. nu. 37. & 38. cum ſeqq.* proindeque cum facultates & Reſcripta Principum ſint in quantum Iuriſdictioni alterius præiudicant, ſtricti iuris non cenſetur Sanctiſsimus Iuriſdictionem, quam diſertè non expreſsit conceſsiſſe, *c. ſedes Apoſtolica de Reſcript.* Princeps enim non præſumitur præiudicare Iuri tertij, de quo non facit mentionem, *Abb cap. 15. in 2. Not. de offic. deleg.* Signanter etiam quod Papa de Particularium Eccleſiarum Priuilegijs, de quibus non facit mentionem expreſſam, derogaſſe non cenſetur *cap. 1. vbi glo. verb. expreſsè atque DD. de conſ. in 6.*

Neque obſtant clauſulæ derogatoriæ Generales, quia eæ referendæ ſunt ad ea quæ Sanctiſsimus Nuncio expreſsè conceſsit, non autem ad alia quæ non conceſſit D.

ſit *D. Martha de Clauſulis part. 1. c 79. nu. 17. & 20. pag. 8. & cap. 260. num. 5. pag 235.*

Denique, non poſſe alia conſuetudine introduci vt à cõſeruatore appelletur ad Nuncium. Reſpon. Anchoranus, *conſ. 132. incip. m. 1. per tot Alex. de monet. de Conſeruat. c. 8. n. 163 & ſeqq. c 9. nu. 182. 185* 186. qua de re extat quæſtio in ſecũdo tom, tract. de exemptionibus.

QVAESTIO XCVI.

Equites Hieroſolymitani, an vna cum Clero teneantur ad Collectas.

CLerum ſibi ipſi poſſe ex cauſſa neceſsitatis ſine ſuperioris auctoritate, quamuis non ex cauſſa vtilitatis id poſsit, latè deciſum eſt apud Farinaceum *part. 1. dec. 72. c. Innouamus de cenſibus l. 1. §. 1. vbi glo. ff quod cuiuſq; vniuerſit. Barth. Rep. l. placet n. 3. C de ſacroſ. Eccleſ.* Non tamen ad eiuſmodi collectã adſtringi equites Hieroſolymitanos propter prægnantia eorum à S. ſede Priuilegia, vt probatur apud eundem Farinaceum *d. loco n. 5. & ſeqq.*

QVAESTIO XCVII.

VAriantes video opiniones, nam nonnulli petendam licentiam à ſolo Prælato autumant *Io. Monach. in c. cum ſingula nu. 4. de prabend. num. 6. & ibi Franc. in §. prohibemus nu. 3.* reprobans ſententiam dicentem exigi quoque Conſenſum Cõuentus *Bellam. c. ex part. nu. 4 de temp. ord. Rebuff. praxi benef. tit. de translat. Monach. n. 5. Rodericq. qu. Regul. tom 3 qu. 52. nu. 2.* quod limitat abb. *in c. fin. nu. 2. de Renunciat.* niſi monaſterium ſtrictius ſit in aliena diœceſi: quia tunc exigitur quoque licentia Epiſcopi diœceſis monaſterij laxioris, à quo tranſitur ad ſtrictum, cum eius interſit, eo quod eximitur ſeu alienatur religioſus ab eius iuriſdictione, id quod verum eſt, quando talis religioſus non eſt exemptus, *Sanchez. li. 6. oper. moral. c. 7. q. 4. num. 41.* alij Pontificem adeundum eſſe, quando nimirum agitur de tranſeundo ad equè ſtrictam religionem nulla legitima cauſſa ſubſiſtente *Ant. c. fin. nu. 13. de renunciat.* & alij quos allegat Sanchez. *d. loco* ſecus tamen vbi adeſt cauſſa legitima: quia tum ſufficit Prælati licentia: licet alij dicant Epiſcopum poſſe hanc facultatem impertiri, *Monach. in cap cum ſingula nu. 4. de preb. in 6. Archid. in cap. ſi religioſus in fin. de Electio. in 6.* repugnantibus alijs quos refert idem Sanchez qui adeatur cum in hac quæſtione longè ſe diffundat, nec tempus meum, quod mihi parciſsimum eſt, actum agere ſuſtineat.

QVAE-

QVAESTIO XCVIII.

An Epiſcopus poſſit in votis Regularium diſpenſare.

IDem eruditiſsimus Sanchez *lib. 4. oper. Moral. c 39 quæſt. vlt. nu.* 24. quadruplici diſtinctione quæſtionem terminat, ad quem lectorem remitto, vbi etiam videbit an regulares exempti poſsint ſe ſubijcere Epiſcopo ſine licentia ſui Prælati, quod & nos alibi diſcuſsimus.

QVAESTIO XCIX.

Epiſcopus an ad ea in quibus Regulares exempti ſubijciantur Epiſcopo, poſsint ab ipſo compelli cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti.

MVltis in caſibus ordinariam habere Iuriſdictionem in exemptos oſtendimus *parte ſecunda quæſt. 45. per tot.* an ijs caſibus quibus Regulares illius iuriſdictionis agnoſcunt, poſsint ſubijci pœnis & cenſuris? paucis, non poſſe cenſemus, ſi tales priuilegium habeāt ne poſsint excommunicari, ſuſpendi, vel interdici: quale habent mendicantes, vt conſtat ex eorum compendio *verbo exemptio nu. 23. & 24.* quod limita, niſi expreſsè concedatur ordinarijs vt in ijs caſibus poſsint cenſuris latis contra exemptos procedere, vt ex varijs Conc. Trident. locis colligere eſt.

QVAESTIO C.

An religioſi afficiantur cenſuris ab Epiſcopo impoſitis contra accedentes ad Monaſteria Monialium abſq; ſua licentia?

REſpondeo cum Martino Bonacino *in tract. de Clauſura quæſt. 3. puncto 4. nu.* 8. Religioſos non exemptos affici præfatis cenſuris, quia iure communi ſubditi ſunt Iuriſdictioni & poteſtate Epiſcopi. Religioſi vero exempti non afficiuntur, quia excommunicatio fertur in ſubditos, *ita Quaranta verb. Monaſteria Monialium verſ. dubitari. Rodericq. tom. 1. q. Regul. q. 45. art. 2. Sanchez. li. 3. de Matrim. d. 33. nu.* 23 & alij quos citat & ſequitur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. 3. part. alleg.* 102. *nu.* 73 *& contra Graſſum par. 1. deciſ. lib. 2. c. 49. nu. 68. & alios.*

Digitized by Google

Obſerua tamen Religioſos hoc tempore alloquentes Monialem abſque lice
tia, etiamſi alloquantur in monaſterio Regularibus ſubiecto, poſſe puniri ab E
ſcopo, ex conſtitutione Gregorii XV. in Bulla de Exemptorum priuilegijs, ibi, a
hæc tam regulares quàm ſeculares huiuſmodi priuilegijs aut exemptionibus
tueri poſſint, quo minus ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes, aut ci
clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem monaſteriorum monialium,
tiam Regularibus ſubiectarum, ab Epiſcopo loci ſimiliter tanquam ad hoc Se
Apoſtolicæ delegato, quoties & quando opus fuerit, puniri & corrigi valeant
Idem S. Cardinalium Congregatio cenſuit, & Summ. Pont. Vrbanus
VIII. Anno 1624 approbauit, teſte *Bona-
cina, d. num.* 4.

F I N I S.

**Ad laudem & gloriam Domini IESV, eiuſque
Matris immaculatæ Virginis.**

Digitized by Google